

H^o. 154 = BMC II 430, 38.7356
(Met. 495)

Incun. 236

Bibl. Jag.

236

Inc. II

Incunabily

Nusquam otiosa.

Fama Superstes crit.

Ingeniosa proles.

H^x 154 = BMC II 430, 38.7356
(Hist. 495)

Innum. 236

Bibl. Jag.

236

Innum. II

Innumably

LIBRARY OF THE
BIBLIOTHEQUE
NATIONALE
PARIS
1793

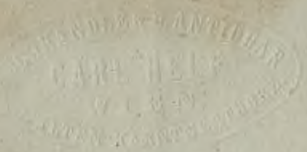
ad. Inc. Gu. 236

Bibl. leg.

10

11.8.100

1890. A. 545.

Reconizatio Ence filij poetæ laureati in plogo.
Congratulatur amico de prosperitate successus.
Lilie comes impatorum reconciliatur.
Impatorum platos suos reuocauit ex scolio Basiliensi ppter sedus
cum rege aragonum et duce mediolanensi.
Vras studere suadet qz maxime decorant eas principes et minores.
Agricoltura laudatur.

De monte veneris.

10

Refert grates qz p̄mendatum habet negocium suum. clviij.
 De rebus tridentinis. clviij.
 Reges dicit esse variabiles. clx.
 Relegat p̄tinentiam ad p̄hos. l.
 Laudat p̄stantiam amicoꝝ z aretinum defunctum. li.
 Bello thurcorum z hungarorum rex Polonie z cardinalis sancti Angeli ceci- liij.
 derunt. liij.
 Lamentat ecclesiam suam alteri collatam p̄p̄ fictam sui mortem. liij.
 Pacem ecclesie p̄siliu z nouitates exponit. liij.
 Remedium ad refarciendam ecclesie pacem. lv.
 Prohibet ne de episcopatu frisingen. sine consensu imperatoris cuiqz prouidea- lvj.
 tur. lvj.
 Laudat legatum qz pecuniam renouit. lvij.
 Laudat amicum qz diligens rem p̄missam curauit. lvij.
 Diuitibus non expedit p̄dicere bellum. lx.
 Comendat pugnantem p̄ sanguine claro z p̄ iusticia. lx.
 Secretarius appellat ideo multa scribenda obtinet. lxj.
 Suadet moribz coaptare non iuris subtilitate vtendum esse. lxj.
 Nouitates hungarie z de puentu nurebergen. lxij.
 Laudat eloquentiam. eamqz ad butanos vsqz puectam. lxij.
 Taciturnitate excusat z neutralitatem difficult tollendam dicit. lxv.
 Suadet suari aux z puata negocia p̄mendat. lxvj.
 Polet de amici captura z morte cardinalis acq̄legien. lxvj.
 De morte cardinalis acq̄legien. z de rebus p̄sili. lxvj.
 Promotoꝝales litere. lxix.
 Fama non est p̄temnenda. lxix.
 Promotoꝝales litere. lxx.
 De dictis germanicis. lxx.
 Promotoꝝales litere. lxxij.
 Advocatum nonum denunciat. lxxij.
 Promotoꝝales litere. lxxij.
 Promotoꝝales litere. lxxvj.
 Probat veram scientiam discere moꝝ. lxxvj.
 Hortatur legatos regni hungarie vt Ladislaum absqz conditione regem recipi- lxxvij.
 ant. lxxvj.
 Congratulatur Jobanni de aych p̄moto in episcopum cysten. z qualiter viuat lxxvj.
 admonet. lxxvj.
 Petit insigne regis anglie p̄ amico. lxxx.
 Hungari sp̄reto Ladislaꝝ regni herede vero regis lxxx.
 Polonie filium intruserunt. lxxx.
 Fortune qualitas cur non omnibz est ealis. lxxxij.
 Consolat amicum sup fuga amasie. lxxxij.
 Et si se indignum laudis dicat p̄fitez tñ se ex laude iocundari. lxxxij.
 Refert grates de biblia p̄pata. lxxxvj.
 Suadet pacem particularem vbi vniuersalis haberi non potest z p̄hibet men- lxxxvj.
 pacis vti. lxxxvj.
 Delphin regis francie filius alsatiam obsedit z sp̄itenses apud basileam misera lxxxvj.
 bili clade p̄stravit. lxxxvj.
 Moꝝ et si formidabile sit omnibz tñ necesse est. lxxxvj.
 Spondet p̄mouere cam quoad se vires sue extendunt. lxxxvj.
 Refert grates de muneribz oblatiis. lxxxvj.
 Comendat vitam aggressam z p̄moda ruris. lxxxvj.

Increpat eum qui non bono proposito amicam nuptui dedit et suadet castitatem.	rcv.
De rebus hungarie et ecclesie auxilium.	rcv.
Suiterles superbi non se iusticie coaptant sed ipsam iusticiam sibi famulari volunt.	rcv.
Hungari quanto renuntiant Ladislauro: tanto inter se discordant ut eligant alium.	rcv.
Persuadet legationis fungi officio.	rcv.
Amicitie dissolute causam exponit.	rcv.
Grates refert de plurimis beneficiis susceptis.	rcv.
Grozem prostitutam viro suo conciliare conatur per mediam personam modo congruo.	rcv.
Grates refert defendendi honores suos.	rcv.
Concordiam inter polonos et australes persuadet tali medio.	rcv.
Homines variis visibus delectantur differenti modo.	rcv.
Inundatio danubii et grando in modum oui.	rcv.
Triplicis problematis resolutio. videlicet utrum prudentia sit idem habitus cum scientia morali etc. Secundum cur poete nostris temporibus sint adeo pauci cum videantur multum utiles et necessarii. Tercium cur viles cutes cadauerum antique camisie et cera in cancellariis venduntur pro optimis muneribus.	rcv.
Libizanto scribunt poete ex ratione etiam principibus.	rcv.
Amoris illiciti medela et remedium.	rcv.
Frisingen. ecclesia desponsatur domino beinrico schlick.	rcv.
Somnium de fortuna describit.	rcv.
Prosperitatem sui statueret denunciat cum desiderio eiusmodi successus.	rcv.
Consolat amicum merentem ex morte sue coniugis.	rcv.
Boetium laudat et iuris scientie profert.	rcv.
Zozimi rogatu tractatum de duobus se amantibus composuit.	rcv.
Prologus in eundem tractatum.	rcv.
Historia de Euryalo et Lucretia se amantibus.	rcv.
Epitaphium mittit episcopo patavicensi super mire laudis lapide tumulali.	rcv.
Promotoriales littere.	rcv.
Promotoriales littere.	rcv.
Ladislaus commendatur summo pontifici ne emulis suis regnum hungarie confirmet.	rcv.
Consolat merens super morte amici.	rcv.
Oratoria ars ex grecis in italos et modo ex italica in theutunos venit.	rcv.
Grates refert de innumerabilibus beneficiis prefertim de equo veloci pinnato.	rcv.
Assentit precibus et spondet efficere rogatum.	rcv.
Epistola plus audeat viue vocis oraculo referre mentis preceptum de pulchra puella.	rcv.
Redarguit pro sanguineum auxilium a se petentem.	rcv.
Capitulum benivolentiam et petit liberos aliquos sibi accommodari.	rcv.
Heraldorum nomen aut officium inde ortum habet.	rcv.
Passagium quod difficile conduci possit in effectum arguit pluribus exemplis.	rcv.
Excusatio regis datie quare ad dietam non venit.	rcv.
Rex aragonum spondet ire contra thurcos.	rcv.
Dialogus inter bobemos thabozitas de sacra communione sub una specie.	rcv.
	a ij

Ova:

Oratio de constantinopolitana clade et bello contra thurcos congregando.

cxix.

Gaudet benevalere amicum et se incolumen scribit.

cxix.

hortatur genitricem suam fouere et amicum studio literarum educere.

cxix.

hortatur vices suas paulolongius implere aduentum suum citius spondens.

cxix.

Mouitates scribit et alijs significare iubet.

cxix.

Ladislauum bohemijs intrare susceptur coronam significat.

cxix.

Expetit sibi statum ytalie scriptis notificari.

cxix.

Iterum hoc expetit. et quid papa et cardinales de clade constantinopolitana sentiant.

cxix.

Ad hunc:

Congratulatur prosperitati successus et petit certior fieri de clade constantinopolitana.

cxix.

hortatur papam ut christianos defendat contra thurcos et innouescit que premanus sunt inter hungaros et australes.

cxix.

Constantinopolitana clades veridice refert.

cxix.

Auctoritatem absolendi impetrat vicario.

cxix.

Excusat se cur patriam ut dixit non reusit.

cxix.

Promouet pirkam et knozren de ecclesia sancti laurencij.

cxix.

Impetrat cuidam cesaris gratiam.

cxix.

Significat amico infirmitates suas.

cxix.

Sperat ladislauum regem hungarie cum cesare pacem confirmare.

cxix.

Patauiensis episcopus electus prepedi confirmari propter cesaris indignationem.

cxix.

Gratulat de promotione amici in episcopum.

cxix.

Promouit quendam in consiliarium cesaris.

cxix.

Baro de puchaym cesari consiliatur.

cxix.

Spondet ad patriam suam redire etiam multis periculis obiectis.

cxix.

Mouitates alamanie notificat.

cxix.

Offert se patronum in gerendis voluntarium.

cxix.

Passagium:

Passagium persuadet contra thurcos ex clade constantinopolitana.

cxix.

Promotores literare.

cxix.

Consiliatur capitulo pragensi ecclesie quod se habeant.

cxix.

hortatur fortiter aduersa ecclesie tolerare.

cxix.

Dux venetum reddit certum imperatorem romanum de clade constantinopolitana.

cxix.

Superintendens yconomus instruit quid agendum.

cxix.

Rata bene facta ab amico nomine suo.

cxix.

Ad nicolaum quintum pontificem maximum de clade vniuersalis ecclesie de situ et fertilitate hungarie et aduersis prutenis et de cruciferis ordinis theutonicorum.

cxix.

Impator summo pontifici spondet auxilio esse contra thurcos.

cxix.

Spondet se citius patriam visurum.

cxix.

Biennam ciuitatem describit.

cxix.

De miseris curialium tractatus.

cxix.

Gaudet de reditu amici.

cxix.

Respondit cardinalem et ad unionem ecclesie cesarem tractatur scribit.

cxix.

Laudat treugas in regno hungarie fieri et aliquid de unionem et passagio contra thurcos inserit.

cxix.

Exponit quo episcopus patauiensis cesarem honorauit.

cxix.

Consultit que sunt agenda in causa frisingensis ecclesie.

cxix.

De commendis politicis et aliquid de petro noxetano.

cxix.

Dubitatur an uxorem ducat cum sit inops.

cxix.

Pollicetur diligentiam suam apud senatum venetianum.

cxix.

De morte leonardi aretini.

cxix.

De morte:

Promotionem suam notificat.	ccxv.
Se offert vsui tanq[ue] frater.	ccxvj.
Refert grates p[ro]gratulationi suo.	ccxvij.
De p[ro]solatione sup[er] morte amici.	ccxviii.
Congratulatio sup[er] p[ro]motione amici.	ccxix.
Suadet fedus inire cum summo pontifice.	ccxx.
De eodem et debita reposcit exolui.	ccxxj.
De eodem et credita reposcit.	ccxxij.
De eodem et petit r[ati]sum.	ccxxiii.
Congratulat[ur] p[ro]moto optans salutem plurimam p[ro]fusus de patrocinio et se suaq[ue]	ccxxiiii.
offert vsui p[ro] arbitrio.	ccxxv.
Denunciat p[ro]moto vtrozq[ue] amici.	ccxxvj.
Pollicet diligentiam sup[er] p[ro]mendatis.	ccxxvij.
Grates refert de p[ro]gratulatione p[ro]motionis sue.	ccxxviii.
Petit claustrales p[ro] se deum exorare vt collato honori digne	
p[er]se possit.	ccxxviii.
Expedire dicit oratorem habere apud sanctissimum. et in carceratum	
emancipare.	ccxxix.
Notificat suam p[ro]motionem et se offert ad beneplacita	
obsequiosum.	ccxl.
Consiliat amico quomodo consequatur notabile commendatum	
monasterij.	ccxli.
Refert grates deo p[ro] p[ro]curatorem suum de charitativo subsidio et p[re]cipit satage	
re vt decens emancipet.	ccxli.
Gratanter suscipit carmen de eius p[re]conijs p[ro]positum.	ccxlii.
Amicitiam suam notificat et se commendari exorat	
principi.	ccxliii.
Congratulat[ur] p[ro]moto ex virtutibus enarratis e merito.	ccxlv.
De eodem.	ccxlvj.
Iniuste damnatum excusat.	ccxlvij.
Demandat p[ro]curatori vt legatum summi pontificis p[re]sum recipiat et audace	
illi assistat.	ccxlviii.
Scribit ne taciturnitas affectionem diminuat.	ccxlix.
Monitatos refert et dire egisse cum captiuo reprehendit.	cccl.
Commendatoria cum clausula credentie.	cccli.
Decima et indulgentia p[re]dicat contra tiburcos.	cccli.
Se offert p[ro]motorem.	cccliij.
Se gratum refert obsequia prestare.	cccliij.
hortat[ur] bono christianitatis p[re]sulere et impatorem ad id inducere.	ccclv.
Lupis scire quomodo valeat.	ccclvj.
Promotionem suam notificat et se p[ro]mendatum haberi exorat.	ccclvij.
Pollicet gratitudinem p[ro]motionis sue.	ccclviii.
hortat[ur] vt rex bohemic grates referat pape et cardinalibus	
de sua p[ro]motione.	ccclix.
Postulatur pragensis ecclesie sponsus.	ccclx.
Spondet facile obtinere quod prestare potest.	ccclxj.
Licere credentiarum.	ccclxij.
Congratulat[ur] p[ro]motioni sue in cardinalem.	ccclxiii.
Constantiam sue amicitie refert.	ccclxiii.
Gratissimus est de amicitia regis adeptus.	ccclxv.
De morte comitis alie et p[re]fagio comeres.	ccclxvj.
Deiit regi neopolitano commendari.	ccclxvii.

7 nov

comitate p[ro]p[ri]a

com m[er]ito

De morte

Conquerit promotiones suas a cancellario neglectas. ccccliij.
 Et si se tanta laude indignum sciat mauult laude q̄ vitupio transgredi. ccccv.
 Conquerit lras. p̄motoriales p̄ cancellarium neglectas. ccccvi.
 Preposituram amico impetrauit. ccccvii.
 Excusat quare non scripserat. ccccviii.
 Consultat p̄rentibus grauamina vrbis p̄ alamanos. ccccix.
 Petit se celiari p̄mendatum fieri ob neglectas lras. p̄motoriales. ccccx.
 Denegatam dispensatōz vt in sacris p̄stitutus nubat significat. ccccxi.
 Committit diligentiam sui p̄fecti et indulgentias impetrauit. ccccxii.
 Notificat animum de se sententium. ccccxiii.
 Excitat ad satagendum tpe p̄gruo et instanti. ccccxiv.
 Hortat vt rex fidens puerlet bis q̄s longa ex experientia nouit. ccccxv.
 De eodem et petit regis nuptias esse faustas. ccccxvi.
 Commendat se foueri in causa varinien. ep̄at. ccccxvii.
 Petit creditum sibi restitui. ccccxviii.
 Creditum repetit vt fideiussoria libere. ccccxix.
 Congaudet redempto ex vinculis et se totum pollicet. ccccxx.
 Pollicet promotionem. ccccxxi.
 Excusat se de gestis p̄ varadien. ccccxxii.
 Compatit merenti sup morte amici. ccccxxiii.
 Dispensatione sup bigamia obtinere non potuit. ccccxxiiii.
 Pollicet germanice nationi p̄ficere non nocere. ccccxxv.
 Magnificat penia ex amore mittet et mallet facto q̄ vbiis q̄t̄et. ccccxxvi.
 Excusat se. q̄ p̄mendatum suam ptulit iusticia exigente. ccccxxvii.
 De morte diui Ladislai regis. ccccxxviii.
 Hortat circa plura de diligentia et cura. ccccxxix.
 Admonet promotionem regis sponsi erigere ad regem polonie vt ep̄atum vari-
 nien. p̄sequat. cccc.
 Indignatur papa ep̄o herbipolen. p̄pter pecunias sublatam et besler iniurita-
 tum. cccci.
 Litere credentiar. ccccii.
 Laudat diligentiam legati et mandat p̄cordiam inter imp̄torem et regem bun-
 garie coronati. cccciii.
 Deliberatione habita pollicet r̄ndere. cccciiii.
 Hortat notabilib' r̄onib' ad p̄cordiam cum imp̄tore et excusat se de rumorib'
 aggrauatōis germanice nationis. ccccv.
 Consultat meliorem esse pacem certam q̄ desperatam victoriam. ccccvi.
 Petit adiuvare ad p̄secutionem ep̄at' varinien. ccccvii.
 Emittunt plura apostolica scripta p̄ murmurantes de grauamine nationis ger-
 manice. ccccviii.
 Hortat ad excusationem grauaminis germanice nationis. cccclix.
 Hortat audire suo nomine loquentem. cccl.
 Excusatoria grauaminis germanice nationis. cccli.
 Murmur grauaminis germanice nationis referat et rationibus notabilibus
 enervat. ccclii.
 Destināt legatus apostolicus ad nuptias ladislai regis. cccliii.
 Hortat legatum q̄celeriter nuptias regis adire. cccliiii.
 Scribit se bene valere nec supfluis curis augi velle. ccclv.
 Negat se altiore gradu ambire et collaudat poetice metrificante. ccclvi.
 Messus ex morte amici solat bis medijs. ccclvii.
 Mortem amici denunciat. ccclviii.
 Pollicet opas suas amico et p̄cordat eccle minime derogare. ccclix.

De morte Ladislai
 regis

nuptia ex morte

Pollicet amice sexingentos florenos p tute aut ingressu religionis. cccxj.
 Refert mortem amici z se p̄mendari orat. cccxij.
 Concordatis ecclie p̄mittit opam dare ne violent. cccxij.
 Excusat se p̄ concordata ecclie fecisse. cccxij.
 Captata benivolentia petit amicum suo nomine audire. cccxv.
 Instruit de mente sua apud p̄ncipem exequenda. cccxvj.
 De pallatio buden. z aliqd p̄ basilien. p̄cilium. cccxvj.
 Commendat cam suaz z spondet opas suas in reciprocum. cccxvij.
 Excusatio precum non exaudiat. cccxix.
 Annuit p̄cib? z petit se excusare de grauamine germanice natōis. cccxix.
 Frustra conat impetrare vt cler? p̄munitat? senen. p̄ p̄firmatōe studij vniuersa cccxix.
 his p̄tribuat z auisat de exercitu p̄gregato. cccxix.
 Petit p̄ captiuo vt bñfacta cū malefact? p̄fatis libez emittant. cccxix.
 Captat benivolentiam. z offert p̄mendatū nepotem suum. cccxix.
 Refert noua ytalie z vrbis romane. cccxix.
 Commendatoria singularium amicoz. cccxix.
 Gratulat de liberatione ep̄i varadien. cui? nomine regi scripsit z ab aplico scribi impetrant. cccxvj.
 Familiaris vt bene valeat. cccxvj.
 Consolatoria sup morte filij. cccxvj.
 Post regiam maiestatem recomendatum refert grates de ep̄i varadien. eman- cccxvj.
 cipatione. cccxix.
 Captat benivolentiam z capellanum suum p̄mendatum facit. cccxix.
 Mere familiaris. cccxix.
 Refert noua ytalie z se quantulus sit in toto pollice. cccxix.
 Excusatio p̄ murmur grauaminis germanice natōis. cccxix.
 Congratulat ep̄o varadien. e vinculis emancipato. cccxix.
 Excusatoria de grauamine nationi germanice illate z p̄ca? pacem cum ladislao iure z p̄ thurcos gladiū vibrare. cccxix.
 Excusat rōne se p̄ces non posse exaudire. cccxix.
 Certiorē reddit amicu ex honorib? collatis si largū p̄placēdū eē aim. cccxix.
 Ridet francoz regi sup materia ep̄atus tornacen. cccxix.
 Ad eundem in eadem causa. cccxix.
 Hortat burgundie ducem oratorib? p̄ncipum Asie votium p̄bere auditum de passagio p̄ thurcos conantes. cccxix.
 Hortat p̄ thurcum agere bellum. z refert quanto auxilio potentissime birlm ob- cccxix.
 tinere z eum regem terre sancte p̄stituere. cccxix.
 Assertio p̄missoz. z declarat ligam orientalium p̄ncipum p̄ thurcu. cccxix.
 Assertio predictoz. cccxix.
 Oratio legatoz orientalium p̄ncipum ad ducem burgundie ad bellum p̄ thur- cccxix.
 cum p̄gregandum. cccxix.
 Conat ducem burgundie instigare p̄ palatinum reni z ep̄ni moguntinum p̄pter- cccxix.
 trum p̄ncipum captiuitatem. cccxix.
 Hortat ducem burgundie vt voto z p̄missis satisfaciāt z secum bello interfic p̄- cccxix.
 thurcos. cccxix.
 Ridet excusationi z minis palatini. cccxix.
 Notificat parisiensibus se papam electum z p̄ca? p̄ se orare vt bigne submi- cccxix.
 nistret. cccxix.
 Vocat p̄sonaliter p̄gregationi montuane interesse. aut legitimo impedimento cccxix.
 oratores cum pleno mandato illac mittere. cccxix.
 Responso regis francie. cccxix.

d. y. p. d. h. m.

d. y. p. d. h. m.

d. y. p. d. h. m.

Collaudat de collisione pragmatice constitutionis et hortatur contra thurcum
 bellum inire. ccccxj.
 Responsio ludowici regis francie. ccccxij.
 Dat privilegia transeuntibus per terras et dominia principum, ut sint liberi a gra-
 uaminibus. ccccxij.
 Copia cuiusdam brevis ad eundem. ccccxij.
 Breue ad episcopum vintemiliensem gubernatorem Verusque quemadmodum exi-
 gat streperam ab illis. ccccxj.
 Responsio ducis mediolani et pollicetur in propria persona contra thurcum ire. ccccxj.
 Hortatur rationibus ne prohibeat virum ire contra thurcos. ccccxij.
 Mandat electum episcopum assumere et nullis aduersis contraire. ccccxij.
 Denotat olim proposuisse tractatum de duobus se amantibus. ccccxij.
 Refert thurco fidei nostre veritatem et collidit errores machometi atque sectam
 suam. ccccxj.
 Oratio pro papa in conuentu mantuano edito. ccccxj.
 Bulla de perfectione in thurcos et de prerogatiuis eiusdem passagii. ccccxij.
 Oratio Ence ad Calixtum papam offerendo imperatoris obedientiam. ccccxij.
 Oratio Ence coram sanctissimo et senatu cardinalium imperatore coronato pro re-
 gis nomine ad passagium inducendum. ccccxij.
 Excommunicat et denotat Gregorius beymburg. ccccxj.
 Absoluit wratislauiensem et nasslauiensem a iuramento homagii Georgio bohyemac
 regni bohemie nomine prestito. ccccxj.
 Refert grates de munere oblato et poesim preconizat. Confertque de wladislao quo
 iure regnum hungarie occupauit Ladislauum rex regni heredem. ccccxij.
 Mittit lras summo pontifici presentandas. ccccxij.
 Significat bohemos rokezanam petere in archiepiscopum. ccccxij.
 Determinat congruenter tempus veniendi ad dietam in noua ciuitate celebrandam atque
 refert post nouitates yralie obstacula ne contra thurcum aggregati pcludant. ccccxj.
 Corrigit dyalogum defectum in quibusdam punctis. ccccxj.
 Excusat se per paulum vergerium aliter misit quam prius statuisset. ccccxj.
 Non vult in orthograuia se quenquam sequi. ccccxij.
 Cur captus sit pedagogus Ladislai regis. ccccxij.
 De balneo naturali domitorum de baden quod voluptuosum sit. ccccxj.
 De condemnatione Hieronimi heretici in palio Constantien. ccccxj.
 De crudeli amoris exitu Bwifgardi et Sigismunde Lancredi solernitanorum pro-
 cipis filie. ccccxij.
 Indicta illate violentie quam de se extorsit lucretia romana speculum pud-
 citie. ccccxij.
 Commendat fratres minores de obseruantia. ccccxj.
 Reprehendit scribentem insolito latino. ccccxj.
 Tractatulus de educatione libero per Encam filium editus ad Ladislauum
 nobilissimum hungarie et bohemie regem. ccccxj.
 Refert grates promotori singularis amici. ccccxj.
 Conclusio epistolarum metrico carmine de laudibus beate Marie virginis Ihesu
 Christi gerule. ccccxij.

opina

Iustus
 Ovidius
 Socrates

Vbydum vortan:
 De huius yao

in ipso podyon

De amor

Dobre vno...
 Hej primo...
 Dobre...
 = 8-1. Jng.

1901-1902

Preconizatio Enee filij poetæ laureati.

Omnibus et singulis humanitatis studio deditis, sequētesq; eplās inspe-
cturis nicolaus de vüle sacri lateranensis palacij auleq; imperialis con-
sistorij comes. S. p. di. Eneas siluius de senis ex nobili sanguine cretus
oratoricq; ac poetice scientie admodum doctus. In concilio basilienſi cuidam
prelato seruiuit pauper. Ibiq; dñs Caspar schlick diui friderici tercij proticero-
manoz regis: ac austrie et ducis: cancellarius. vir omnium humanissimus et sin-
gulari prudentia pollens: hunc eneam in scribam et secretariū romane cancella-
rie conduxit. Rexq; illū ob eius scientiā et doctrinā excellentes: statim in poetaz
laureatum creauit. Qui exinde cancellarie annis cōpluribus nō sine labore ma-
ximo inseruiens: diuersas litteras et missiuas hincinde ad principes: platos: ma-
gnates: amicos et fautores suos latine arauit: adeo comptas ornatas et elegan-
tes: vt magnā inde laudem consequeret. Deniq; eo post multos habitos labo-
res: opera et adiuumento regis predicti. Episcopatum tergestinensem nactus est
et ex eo loco in episcopum senensis ecclesie postulatus. vnde per Nicolaum pa-
pam quintū ad fastigiū cardinalatus est assumptus. Ac deinde statim post defun-
cto nicolaō in summū pontificē canonice electus. et prius secundus appellatus.
Ita q; hic homo pauper breui tempore in ditissimū: et scriba modice reputatio-
nis in omnium dignissimum virum et in caput vniuersalis ecclesie prope creuit.
Auius ego epistolas quas ipse (vt supra dixi) hincinde ad principes ac suos
amicos et fautores obſignauit. in vñū collegi et impressum tri fideliter ordinavi.
Et potius illas q; alioz oratoz epistolas: quia etsi eorundē vt Cullij Petrarche:
Leonardi aretini: Guarini: Dogij: Guilelmi: Casperini: ceterozq; epistole: ele-
gantes compe et ornate existant. Ite tamen epistole Enee in stili claritate et la-
tini familiaritate vident antecellere. Quare illas vixi amplectendas et homin-
bus huius artis studiosis cōmunicandas fore: vt ipsi his insudantes: ex carun-
dem frequenti lectione habitū in seipsis: huiusmodi latinitatis et ornatus adipi-
sci queāt vt vestigia Enee imitari. Attento qd Seneca dicit. Certis ingenijs im-
moriari oportet si velis aliquid trahere quod fideliter ſedeat. Si igit quis stilus
huius hominis clarissimi imitatur: credo hunc citius euadere in virum ornatuſ
stili scium q; si quibusvis aliozū ingenijs immoraretur aut sese traderet ducen-
dum. Valete. *valch*

*Martinus Silueſtri Sac. Matay 1586. hanc post
Hob. Robet. nos possessor*

Congratulatur amico de prosperitate successus.

Epistola prima.

Tullianus cardinalis sancti
angeli apostolice sedis legatus. Doctissimo viro to-
mino Enee silvio de senis amico charissimo regi ro-
manorum secretario. Salutem dicit. Amantissime enea
gaudeo te esse apud serenissimum dominum regem
in loco honorabili et te digno. Licet (ut animi mei
affectu fatear) mallet te esse in italia in loco etiam tua
virtute digno. Congratulor cancellarie imperiali que
talem virum sortita est: cuius ingenio non parum flore-
bit. Jam locus ille latinam redolebit facundiam. Ego
te propediem videbo et amplexabor: simulque redar-

quam quod iussisti me sub conditione salutari. Si scires quantum te semper dilexi et diligo:
quatenus tuis afficior virtutibus: profecto misisses conditionem illam. Et cum per officium
cui preces ad me comode venire non poteras: scripsisses saltem more tuo lras sua-
uissimas. Sed ignosco modo desitie tue: et quicquid facis ipse mecum in meliorem accipio
partem. Sed te inceptis velim te mecum confidentius agere: et non obliuisci eius: que
inter nos semper fuit beniuolentie atque amicitie. Familiarem hunc mecum ut celeriter
expediat adiuvam. Cupio quamprimum mori et apud cesarem ut aliquid per quiete huius
regni possim efficere quo melius faciliusque expeditio militaris contra turcos: fidei
catholicæ seuissimos hostes instituta parari possit. Ad hec cum duo sanctissima
opera iuxta legationis apostolicæ mihi iniuncte officium: totum anbelo ac ferueo quædam
ad in rebus bohemicis olim me feruere conspexisti. Vale.

5. 1. 1. 1.

Cilie comes impatori reconciliatus est.

Epistola. ij.

Meo filius. S. p. d. Reverendissimo in xpo patri domino Juliano cardina-
li sancti angeli apostolice sedis legato. Non cogit me necessitas: sed amor
scribere. His itaque vestris quas ex buda ad me designastis per magnificum
cancellarium satis factum est. Nihil enim ex me ille petebat nisi ut creationem cuiusdam
palatini comitis promoverem. In hoc quid factum sit: et quid non ex cancellario cognosce-
tis. Ego illud adiuvum fecisse mihi verba super hac re nicolaum castellanum cum hac trans-
iret: meque id respondisse quod nunc secutus est. Sic principes sunt fere omnes: cum
opinionem aliquam inducunt: magna opus est arte ut finem mutant. Persuasum
est regi inutilem esse hanc comitis creationem. Nec omnino errat. Quis enim non
vituperaret usque ad mercatores sordidasque artes: hoc decus egregium descendisse.
Rex tamen dum prohibere vult quod fieri non debet: id etiam vetat quod fuerat
faciendum. Servandus est in omnibus rebus modus: et quam primum ponunt mediocritas
quædam tenenda. Sed hoc magnis autoribus persuaderi debet. Mihi non plus fidei est
quam pecunie. Idque tolero patienter: quando et me maiores eodem haberi modo tracta-
rique video. Sed de his finem facio: nedum loqui propono videar oblocutus. Nouita-
tes quoque viri velle sunt que per me scribi debeant: si quid erat cancellarius occupa-
vit. Quam tamen quod ille preterit ex me notum habebitis. Comes enim cilie quod diu et vien-
ne et hic fuit: petita errorum veniam: gratiam regis meruit. omninoque in concordiam
redijt. Nec aliquid regia maiestas ex eo voluit: quod non ex integro reportauerit
Senior comes nunc in greciam venire debet regique se prosternere et omnia filii facta
comprobare. Debebat rex citius illuc proficisci: si plures enim occupationes detinue-
re. Nunc scio (si vera sunt que ipsius ab ore cadunt) iturum ipsum ante septedimum:
quia reverti eum viennam ad res bohemicas infra mensem oportet. De cardelans

mutatis gallicisq; variatis nihil scribam. qz et alijs consuecere ad vos noua non ambigo. Deus nobis vnionem concedat qualiscunq; ea fuerit tandem: quoniam si a deo erit: mala esse non poterit. Ex italia miroz nullam insignes p bos dies nouitatem missam. Frisingen. eps qui vester amicus non vulgaris fuit: preter opinatum omnium vita excessit. Rex successore optat germanum esse dñi cancellarij. Res in capitulo et apud eugenium et apud piliu p diuersos ventilat. nec certum adhuc nec verisimile habeo quis debeat voto potiri. Ego desiderus meis omnibus germano cancellarij maxime faueo. Det deus illi vt secunda sint vniuersa. Valete optime diuq; comendatum habete.

Impator: platos suos reuocauit ex concilio basilien. ppe fedus eugenij pape cu rege aragonum et duce mediolanen.

Epistola. iij.

Rheas filius poeta. S. p. d. Reuerendissimo in xpo patri dño iuliano cardinali sancti angeli. Non opus est reuerendissime pater et dñe mi colendissime multis impresentiarum agere: quia quod alijs litteris cutrulo sermone: et mihi iam obfrato scriptis optauerat: diligenti opera p vestra reuerendam paternitatem curatum est: sicut et maiestati regie et dño cancellario: Cum p vos: tunc per serenissimum dñm regem polonie scriptum vidi. Solu aliqua scitu digna vix reuerendissime paternitati modo referam. Scio namq; q apud hungaros non quemadmodum apud vos italicis nouitates sciunt: et tamen naturale est de patria velle prebreo sentire. Nec enim aut alpes iulie: aut danubijs sicut arbitror amor patrie ex vestro pectore ademerunt. Sed puto idem contingere vestre reuerendissime paternitati qd mihi: quia quanto longius a paternis recedo laribus: quantoq; diutius a vobis: quantoq; aulonie celo prius: tanto magis desidero naturale solui videri: ubiq; viuere et mori. Scribam igitur pauca de patria nostra et magna et vera: si vera sunt que magni viri ad cesaris nostri deducunt noticiam. Primum est bononiensem more suo q sup mercurio fundata est motum fecisse. Franciscusq; piceninum in vinculis coiecit. Antea qz soror illi ianua et sub eodem astro constructa: thoma vulgosi ducem suu de tribunali in carcerem traxerat eiq; raphael ad vnum suffecerat. Sed hec paululum antiquiora sunt. Credo recentiora cupitis nosse: nec ista desunt: vberius semper materiam nouitatis huius italia. Eugenium semper non ignorat. Is cu rege aragonum et duce mediolanensi ac nicolao picenino: et cu tota factione illa fedus percussit. Cui rei vigore reuocatur est rex suos ex basilien concilio platos. Ea lege vt in eugeniana curia suis dignitatibus potiant: quis antea gallica minati fuerunt: vltiori se non prestaturos ob edictum eugenio: nisi in apto bello regem illum impeteret. Veneti qz florentini. Ianuenses et bononienses noua inter se pfederatione fecerunt. Itaq; florentinorum et venetorum copie bononiensem ingressi sunt. Nec spes est illam posse p piceninum recuperari: tamen adhuc eius noie aux defendat. Marchio ferrariensis: qm filiam regis aragonum desponsatam habet: armigeros venetorum p suu territorium transire prohibuit q res cu suspectus valde re idit. Illi aut nauigio rauennam applicuerunt atq; illinc in emiliam pfecti sunt bononiensem ingressi. Circa quam soli aloysius de verine et dñs fauente castrametabatur. Sz fauentinus iam ad sua tutanda reuersus esse se absente p florentinos q agros fauentinis populabant expugnari vix posset. Nicolaus piceninus circa castenellam et comes frascis circa scutis seuerinum castra tenet: qsi sortiti puincias reuastandas eaq; let sit vt iste vnus ille aliam exhauiat puincia. Et sic misera funditus italia lacera: que vnica solu causa facit vt exiliu quod mihi ad tempus delegeram breue diutius pertraham: qm minus graua sunt aliquantulum que audiunt qz que vident mala. Nec scripsi ne scriberes nihil vestris humanissimis litteris. puocatus. Non vt exinde mentem vestram perturbem: que in viro sapientem et quietissimum est: sed vt mihi potius leuamen aucupari narrando possem. Valeat optime vestra reuerenda paternitas meq; vt facit seruo suorum in numero se habeat.

Res studere suadet qz maxie decorat.

Epistola. iij.

Mneas filius poeta. Nepoti suo anthonio salutē. Retulit mibi nānes pat-
 tu? te dū puer adhuc fores miro l'arū amore fuisse incensus postq; nō ex-
 ephēbis excessisti nēminē cē q; tibi ampli? ut studeas queat psuadere que-
 res nō mira tū mibi s; stupēda fuit. Ceteri cū puericiā sil' & stulticiā deponūt: vi-
 rilē togā & prudētiā induētēs. Tu s; sapiēs puer: stultus vir cupis videri. Et bar-
 bam q; ymbra culū & titis recipis. Doleo certe tui cā: nec qd de te factū sit scio.
 Subet cicero ut quilibet in adolefcētia viā eligat & gen? vite honestū quo vti de-
 beat. Idē hercules factitauit. Nā cū p quietē duc sibi mulieres supra humanaz
 formā venuste apparerēt: & altera sibi voluptatē: laborē altera pmitteret hāc se-
 cutus est sciēs q; post laborē pmiū certaminis dat. Nec coronat (vt inq; apls)
 nisi q; legitime certauerit. Tu nō vt audio vagari vis sp: nec aliqd gen? vite saltē
 hōestū aplecti studes. Trasl'q; puer amasti tā vir odio hēs. pudet me tui cā. Ne-
 scio em qd cē possis absq; l'ris. nisi asin? bipes. Quid em hō ē absq; doctria quātū
 vis dines quātūuis potēs. Quid int' hoies illratū & marmoreā statuā int' est. Nō
 dur' n'r rex nō ipator alicui? p'ci ē l'raz ignar? Quidem? n'rī seclī pncipes: qm rudes
 sūt: & neq; latini: s; maternū quodā mō i'grātes s; monē: quātō respectui sūt: quō
 negligunt: quō vitupant q; si q; eoz obediētiā in subdit' habet: nō amor s; metus
 id facit. Qui (vt cicero ait) Nō est diuturn' m'gr' officiū. At vbi metus abest mor-
 deserunt. Interdū etiā neci dant. Quid s; tu miser studia despicias l'arū: q; paup-
 es: q; nisi p magnā vtutē euadere in virū clarū nō potēs. Quid facis obsecro: qd
 speras. Reris ne sp iuuetūq; florē tibi durare: an nescis: q; tāq; flos agri iuuentus
 est: q; mane nitet: vespē nō arefcit. Nihil est veloci' tpe: nihil qd magis fugiat: vo-
 lat sp irremēabile tps. Tu tibi pulcer videris: dū etas robusta: dū iuētus flori-
 da viret. Nō cogitas iustare senectutē: nō vides q; dices q; libet aliqd detrahit for-
 me tue. Aliq; forsitan formosa puellatuo capta nitore. te cepit: teq; q; catbenis li-
 gatū retinet. Tu ei? delicias seq; ris. beatūq; te putas dū in amplex? venis illi? s;
 lōge deceptus es. Nā dūz formā istius miraris formosiorē deseris adolescentem
 Nō em lucifer aut hesperus tā pulcer ē: q; sapiētia que studijs acq;rit l'arū: vñ &
 dicere plato solebat. q; si videri ei? forma posset: mirabiles sui amores excitaret.
 Tu tñ bec oia deseruisti (vt tu? genitor dicit) vicit te (vt opinor) iūper? iuuetūq;
 Sed cogita mi anthoni: q; nō semp iuuenes sumus. Redi obsecro in viā & teipm
 vēdica. Linque ineptias iuuetutis: & virū te esse memēto. Oia bec pteritū quib?
 modo letaris: etas: valitudo: forma: delicie: voluptates. Sola nos si semel rece-
 pta fuerit. vsq; ad mortē sapiētia comitat: & post mortē vitā aliā beatissimā pbet
 Hanc igit' rogo mi anthoni: vt oib' reb' alijs post tergū positis adipisci studeas
 qd tūc temū facies: si philosophie rederis opam & qd assidua lectione didiceris
 in opus deduxeris. Ad quā rē iaz tempus est vt te accingas: nec cū bodie possis
 bene viuere: cras dicas incipiam. Vale.

Agricultura laudat.

Agricola

Epistola. v.

Mneas filius. S. p. d. Johanni ptholomeo patruo suo. Elegisti vt audio
 senectuti tue cōuenientissimā vitā. Otulisti quidem rigandis & rei rustice
 studes. Res est te digna & senio tuo dulce hoc ocū est: honestū negociū
 modesta voluptas. Nam nō armis aptus es: grauis galea cēt: molesta lorica. In-
 tolerabileq; scutū. Rursus q; in rerū ciuiliū versari fluctib'. Larere somno: cibū
 nō sumere in tpe: mortifera res ē senib'. At rusticatio vitā quietā: liberā: honestā
 & frugalitati cōueniētē pbet. Nec tu prim' ex sapiētib' viris. In hoc viuēdi gen?
 ex rebus publicis cōvolasti. Nulla voluptas maior fuit horatio q; rure sese reci-
 pere: quo cū venisset: vir illinc poterat octauiani cesaris. & totius mūdi domini
 iussibus euocari. Cū nō in vrbe foret. miro desiderio ruris assidue tenebat: hinc
 ad incenatē scribens. Orus inquit quādo ego te aspiciā. Perlege epistolas se-
 uice quid illic magis q; agroz cultus collaudat. Plātauit ille platanos sua ma-
 b iij

nu piscinas fodit: aquas deduxit nullibi libenti? Quod in agris erat. Quid in catbo-
 ne maiore cicerone scribit: quod utilitates ex agricultura percipi ostendit quod vberimios quod
 stus: quanta illic voluptate possidere quanta mentis quiete: quanta curarum remissionem
 quanta naturae oblectatione. Hoc genus vite solius nature hominum vniuersique percipue est acco-
 modatum: quod omnia ad victum cultumque nostrum spectantia nobis suppediat. Sapis equidem
 quod hanc vitam delegeris a tempestatibus civilis insanie remotissimam: hinc potes tamquam
 altissimo speculo nos curialibus negotiis implicatos qui naufragantes despicebis po-
 tes tibi soli vacare: te colere te frui. Dioclecianus cui orbis parebat: depositis impu-
 fastibus in villa salone agriculture studiis sese tradidit. Fecisset idem augustus ut quod
 quod scribit: nisi tenuisset insidias. Titus postquam rex gloriolum solebat: cum venisset
 ad se ortum videret suis manibus posertum arbores in ordine positas. Sed ne morta-
 lium tamen exempla sequimur. De ipse cum boves primo creasset: ubi nam illi posuit: nisi in ortu
 deliciarum. Et illi cum illinc expulit: quo nam obsecro nisi in agros misit. Facis ergo
 mihi iohannes quod te decet: quod et ego si potero aliquando faciam. Nam degentem rure boves com-
 mendo. Cura laudo rerum rusticarum conferendi plantandique solertia probo: donec tamen
 ut labor leuis sit: quod corpus non atterat: sed exercitio quodam corroboret. Ibi modeste
 viues: integritate vite seruabis. Non ibi curiositas supuacua et antia te tenebit so-
 licitudo: ut quicquid ubique gerat pernoscas: non tibi sonum adimere poteris cure: inuidie:
 pestilentia: et edaci carebis liuore. Nulli fraudi locus erit. Nulli scelus officine
 patebit accessus. Sed dulcis securitas: quae tranquilla: omni frugum vita officio plena
 urbanis bonis ab atque diuitiis omnibus anteferenda te habebit. Sequere enim ut ce-
 pisti: et agrum simul et te ipsum ita ex cultu reddere: ut cum egredieris vita oporteat: ad or-
 tes illos puenias: quibus nec pluuia nocet nec effusio. Vale.

Epistola. vi.

Conuersationem suam notificat.

O Sparnouariensis. S. p. d. Ene filio poete preceptorum suo. Nihil istis meis
 preterquam singulare quidam dilectione quam et hoc significare studeo. Intelle-
 xisti tamen precepto ut opinor iam dudum me tibi illa die facti nullo effectu idica-
 rim. Sed quod res mea atque conditio usque hanc diem effici posita sunt: ut effectu ipso volu-
 tatem meam patefacere: solum huiusmodi de te permittitur fuit: ut ad te nunquam irez qui doctior
 abiret. Idcirco te accedere sepius sum opem conabar: et id mihi opere possum fuisse: quod frui
 consilio usque oblectatus sum et me: ut ita dixerim. Te magis versificare puto. Nec quidem
 recessus tuum videtur facile fuit: quod tam consilio et re ipsa perderas: neque ut prius meis mee
 suauitum eras absens tristitia ipsi faceret: atque ut comici nostri vobis fruar: haud verum
 quod vulgo dici solet: diem adimere egritudine hominum. Nam mihi quid die non de filio ut ipse
 ait: sed de te magis et pie integre facit dolor. Unum tamen quod meum meum lenit: tui vicer sta-
 tus augmentum: quod incommodo meo infandum equitum: et ipse meum meum archano tibi statio-
 nem facio meumque talis in aducas et bibis. Et quoniam de tuis vobis quod indices suauiores
 faciunt: nullum ad me venit. Expedit me quicquid quod fecerit fingere et inde tamque tuipse eos se-
 ceris illis gaudere. Nouissime autem vna (et ego illam eglogam voco) feci. In qua martinum
 gallum felicianum secreta tuum tecum alteri ceterum merito quidem introduxi. Illi quippe po-
 te in magnum meum decreueram me bitum: illosque pauculos dies potius sum: sed perfecti cur
 felicem nro ab hac urbe decessit. Stephanum deinde autem culum meum altricacionis nre
 iudicem statui. Et id duas ob causas factum est. Primum quidem ut nec ipse arbitraret meorum
 ei apud me prius possessione viles effectum esse. Altera vero ut illos vniculos non tamquam
 a vobis a discipulo vero editos ipse corrigere: vniuersumque alienas partes divulgaret. Hec
 nunc omnem usque a principio cum quod hec condita sit egloga in hunc modum. Vale ut opto et
 me ama ut soles: atque age ut non diu rursus expectem. Si quid tibi quod rei mee conuenire
 iudices euenerint: mei memineris quod: itidem et cesaris medico coitalico nro quem
 verbo meo saluere iubeas: velim supplico. Cupio quidem tecum esse. Iterum vale.

Epistola. vii.

Represalia dissuadet.

E Meas filius poeta. S. p. d. Johāni orlādo viro magnifico. Reddidit mihi familiaris tuus: tū ex te: tū ex petro iuliani lras in eū sine tēdētes: vt apud magnificū cancellariū rē tuā curarē: feci id libentē: Sed mīme op^{er}at cur renti equo calcar ad mouere: sua etenim spōte tātū ipse cancellari^{us} inclināt^{us} erat: vt oēs apud eū pces supflue viderent^{ur} et essent. Diligit em̄ te sūmo corde: libentēq; se in his exercet que tuum respiciūt cōmodū. Itaq; adhibita ē in tuo negocio sūma diligētia. Factus est cū rege et cū cancellarijs de eo vmo plixus. Quid autē inde ba beri potuerit: ex lris cancellarij pāpies: puto bonū p̄siliū eē qd de plūbino dat^{us} et m als aperuisti. Mā ex illo recupares debitū tuū: et maiestati regie grām ad maiora nāscisceris. quāq; putē regū et principū grās tibiā eē fastidio: q̄ post martinū nullū es nisi onerosus exptus dñm. Intelligo ex lris tuis te ad sus resp̄saliarū vel le recurrere. Id est incertū et piculosus remediū multūq; iniusticie fecū defert: cū bi sepissimē uat penā q̄ sūt exptes peccati. Tū vō id incertamētū ē belloz: qm̄ q̄ ledunt rursus se vlcisci volūt: totq; vndiq; resp̄salie sūt donec aptū exardescit bel lū. Tu tñ qd tibi cōueniat magis scis. Ego dicam sicut ad curionē scribit cicero. Aut te in meā sūam ducā: aut certe testatū apud aīm tuā relinqūā qd senseri vt si qñ displicē tibi tuū p̄siliū ce pit: possis meū moueri? cancellariū recordari. Itq; d bis satis. Respōdissez petro iuliani: nisi nūci^{us} tu^{us} iterū illū ad regē aragonū ex pre ducis mediolanēsis significasset. Ubicūq; tñ sit: grās sibi refero p suis humanissi mis lris: et usq; filiū tibi efficio cōmēdatū. Vale optime mei memor.

Amicitia et dilectionē notificat et
se excusat q raro scripsit.

Epistola. viij.

M Meas filius poeta. S. p. d. Nicolao amidano iuriconsulto. Si numer^{us} eplariū vltro citroq; missarū pensamus: nihil est qd tibi debeā. Quippe cū lris vniū dūtarat vītatī fuerimus inuicē. Rursus vō si verba cōputem^{us} teneo: tibi multa rescribere sicut multa significasti. Accedit buc q amicitia non est cōputatū: beneficiūq; vt que non ad numerū vel qualitatez: sed ad effectum r. tribuit. Scribā igit sūc obligatus sūm siue solutus. Rñdeboq; tuis lris q̄ pote ro breuiter et succincte: me vel tibi lecturo: vel mibi scribēti sūm molestus. Eo gau deo primū q̄ totū grauissimū et oim doctissimū iuriscōsulti reuerēdissimū dñi car dinalis panormitanēsis intraueris. ibiq; mgratū suscepis. Mā id tibi admodū pderit: q̄ ex illi^{us} vberatissimo sciaz fonte dieti potās doctior euades et mibi vtil eris grās quā in sua. R. p. repi cōfirmās p̄tinuāsq; Taccoq; q̄ sub ei^{us} vmbra ad magnas tibi dignitates patebit accessus. Reliquū ē vt horter ad p̄seueratiā quā temū adipisceris: si multe patiētē te tradider: qd vnicū ē remediū p̄ inuidiā va lentissimā. Alterer matorū cohortatiōe si tua vtus mibi p̄specta nō esset. Sz noui q̄ sis aduersus q̄libet fortune impet^{us} tuis votib^{us} et p̄bie institutū armat^{us}. Qz vō ad archip̄sbyteratū electus fueri: id ita temū laudo si absq; desertione n̄raz p̄tius potes eo puenire qd nisi possis: melius est officio q̄ fide carere. Arbitro: te senti re de autoritate ecclie nō qd multi s qd boni doctiq; sentiūt. Ita mibi dū basilee fui de te cōcepta opinio est. et tū ppter multas vtutes. tū ppter p̄sortiū fidei: mari me te dilexi. ita q nō puto epatus: me dicā p̄sbyteratū posse te nob auferre. Ma et tamē qd scripsisti te viā inuenisse p quā et fidem possis et dignitatē tenere. De tuo in me amore. nihil est qd te scribere oporteat. Illū em̄ nō solū vidi oculis. sz palpaui et manib^{us} atq; binē factū est vt te germani diligā loco qd mibi q̄ tibi est longe facilius. Ego em̄ fratribus careo: tu sulcitus es. Sed spero tuos meos fore. Nihil plus de amicitia dicā ea em̄ nō verba s̄ facta cupit. Aliud est i tuis lris qd ad me scriptū de glicerio magne voluptati fuit dum amoris p̄seueratiā exprimis mirāq; fidem. Ea em̄ hmoi sunt vt etiā si vera nō sint: titilationē tñ quondā p̄se ferāt et pachos excitāt. Es tu quidē meo iudicio sapiēs qui tibi talia facile p̄sua des libetisq; in bonā q̄ in malā interptaris partes: nā quid p̄dest seipm affligē. Mea semp opinio fuit. bis in rebus que multū fellis parūq; melius habēt sapiē

tissimi bois eē: qđ dulce est excerpere: et qđ malū foret lippis oculis pterire. Atq; idcirco nūq̃ quēsitū ire placuit qđ inuētū molestiā afferret. Teq; exortatū volo ut serues bāc p̃suetudinē: placita dūtaxat queras. Acerba vō p̃termittas. Quibus obuiare nequirez et tritari possem. De glicerio ista quā tibi tueq; fidei q̃i ani malā et corculū meū cōmēdatū scio. Si q̃i sicpbani aut frācisci iuriscōsulto p̃sce nas igressa fuerit: sūge te id nescire et totū mibi claude: Mācti scō nūq; ab igvine illoz cētutū. decipi tñ meipm volo et ignorātia poti⁹ delectabili q̃ scia molesta frui. Ultimū ē qđ de nouitatib⁹ tetigisti. Ille r̃si auditu grate fuerit: nō tñ faciēt ut tibi gfas agat: qđ est inē amicos absōnū. Nihil em̃ amic⁹ amico facē pōt quod nō sit debitu⁹: atq; idcirco expers gfe. Rogo tñ ut sepe sic facias. Tu nūc audi: ex nobis qđ nō ui sit. Ladilla rex polonie q̃uis adolescēs būgariā bz: magnūq; cōnatū belli aduersus tburcos xpiani nois ppetuos hostes fieri pcurat inde fauore suarū priū q̃res. Hāc cū sciat se regnū iniuste possidere: fauores hoim sub colore bonoz opoz q̃rit. Sorituscq; ē bāc ad rē optimū instat: cardinalē sancti angelī: virū et fama et cloquētia potentē. qui sub colore passagii ptes suas tueri studet. Sz nō p̃sueuit hic bō fortunat⁹ eē in bellis: sicut bobemia oñdit. De tñ opus nō finē spectet et xpianitati poti⁹ q̃ cupiditate hoim. Reliq; ex pigallo nō q̃re. Reuerēdissimo dño cōi me dedit et amicorū q̃cqd habeo meo noie saluū dicito. Tu vale et amicitie nre tanto tenatior esto quāto sumus remotiores.

Epistola. ix.

Excusatoria cur nō visitauerit amicū.

M̃heas filii? poeta. Reuerēdissimo in xpo p̃ri dño leonardo patauicensi ep̃o. S. p. d. D. me tuo cōspectui nō sep̃i offero: q̃q; tuas edes nō visito: nec supbie nec negligētie mibi debes ascribere: quāz alterā abhominor: alterā semp fugi. Rursus q̃z nec occupationib⁹ impediōr meis: cui multū est oij. Quid igit est qđ me retrahit: dicā si scire vis. Minutū magni dñi locū tenes: non cōuenit mibi cū tāta dignitate. Veniūt p̃ncipes: comites: barōes: milites. Illis p̃zianua tua. Nil mea toga inter tot aureas vestes momētū bz. Dudet me illis admissis ante ostiū stare et expectare. Et fateor: iustū eē illos p̃ferri. Quid s̃ sup̃est nihil ne tecū cōmunicabo. Nō sic agā s̃ qđ voce dicturus erā scriptis exprimaz. Audio abfuturā eē idq; breuiter paternitatē tuā reuerēdā. Anū dūtaxat ex illa expeto: ut si qđ sit in abstītia tua: ei⁹ qđ mea cura possit absolui nec mibi nec meis laborib⁹ ignoscas: s̃ ut mancipio tuo me vtaris. Hoc dicturus erā cū hodie ad te venirē. Cūq; intratib⁹ alijs retrocederē. Sed nō min⁹ ē scriptū q̃ dictū. Quod illud fugiat s̃ maneat. Illud negari: s̃ ppetuo possit p̃bari. Suscipe igit cirographū hoc quasi me erga te fidei vadem. Et sicuti scribo: ita de mea mēte incoq; aio cōfide: q̃ et sum et esse volo ppetuo tuus. Vale.

Epistola. x.

Quales magistratus esse debeant.

M̃heas filii? S. p. d. dño lupo d̃ portugal legū doctoz fratri optio. Eximie doctoz et amice charissimē: illis tuis q̃s basilee suscepī. iā ann⁹ est nō potui tūc r̃ndere: q̃z inoz cesarē sum secutus: ab eo in secretariū recept⁹. Postea p̃ quē scriberē nullus affuit tabellari⁹. Sed reuertē nūc ad dñm suū blasī⁹ alfan si in decretis baccalari⁹: q̃ apud regiā maiestatem infang p̃ctri ducis cornubie fuit orator. Is si valet bāc meā cplaz tibi reddet sibi cū cōmissa est. Nō tñ nūc tāgēda sunt q̃ dudū scripsisti. Illa em̃ oia inmutata sūt. Nō volo scias. Ne solide tua gaudia gaudere: magnāq; mibi leticiā attulisse nūcū: quo te p̃sidiē olisbon. significasti. Libuit em̃ id mibi vebementer. Tum q̃ amico bene cupio: tum q̃ in te viro ex omni parte probato quēlibet viguitas optime sedet. Scio namq; non te p̃pter dignitatem: s̃ illā abs te illuīrari laudo: q̃ ex hoc regū gubernatoris cōsp̃ctionē: q̃ beneficia sua bene locare scit: et ad rēpublicā gubernādā viros ad uocat sapientie studiosos. Utinā oib⁹ p̃ncipib⁹ iq̃e anim⁹ eēt: q̃ nō sic oēs igno

rātie plene forent. puinciemec sumi magistratus ppter iusticiā officialiū deturpa-
rent. Sed de hoc satis. Cōsiliū basilienſis q̄s status ſicriā te arbitror audiſſe. Rex
aragonū q̄ more p̄ncipiū nō regnū fidei: ſ fide regno ſeruare vult: platos ſuos ex
baſilea uſſit abire. In oib⁹ reb⁹ p̄clarus p̄nceps: in hac mirabilis. Rurſus galli-
ci veneti ⁊ florentini q̄ p̄tiſſicē ſuū eugenū q̄ deū venerant ceculo ex apulia re-
nato rege: fidē aliā induerūt. Mira rerū mutatio q̄ ante fauebāt cōſilio iā impu-
gnāt. Et q̄ impugnabāt: nō fauēt. Luſus iā ecclia eſt. qualē de pila fieri videmus
dū bucatq; illuc impelliſ luſorū ictib⁹ p̄cuſſa. Sed aſpicit illa ex alto de⁹: ⁊ quib⁹
raro in terris exp̄dere hoies digna ſupplicia coget. nullū tñ in ſupmo ei⁹ iudicio
malū impunitū relinq̄t. Liberū arbitriū nobis dedit: viuere nos vt libet: ſinit. la-
ras diſmiſit mortalib⁹ habenas: rōnē tñ rerū oīm dūz iudicabit orbē exacturus ē
tūq; videbūt p̄ncipes an ppter eos regna fuerūt inſtituta an ipſi ppter regna: qui
ſuis oīa ſeruare libidinib⁹ volūt. Spero tñ in hoc ecclie negotio p̄ ceſarē noſtrū
⁊ electores imperij bonos terminos inueniri q̄ ad vniōē ⁊ pacē eccliaſtica ordi-
nis totis virib⁹ opas nauāt. Et puto in p̄mo nurebergēſi cōuētū: q̄ ad feſtum
ſancti martini inductus eſt: nouū cōſiliū cōducari noīariq; locū. deus fatit vt euē-
tus habeat res ecclie ſalutares. Tu ſcis vbi terrarū ſuz ⁊ quātū ptātis in me ha-
beas nō ignoras: niſi me vſus p̄ arbitrio fueris: nō mandatarij ſed mandātis cul-
pe aſcribendū erit. Vale tam mei magis memor q̄ a meremotioz. Ego p̄ veteri ſa-
miliaritate te colo obſeruog.

De ſupbia gallicoꝝ.

Epistola. xj.

M. A. filius poeta. S. p. d. Caſpari nouarienſi adoleſcenti primario. Re-
cipio libenter ſemp tuas lras: ⁊ quia te amo. gaudeo q̄ indies limatioz ſi-
as ⁊ doctior. Expurgationē quā de gallo feciſti p̄no aio admitto: ⁊ vt ſcri-
bis ita eſſe cōſido. Et quib⁹ illū tibi eē humaniorē velle tue vtilitatis cā: leto: tñ
opinione de illo meā apud te reprobata fore. Qui⁹ ſupbiā nō idcirco admiro: qz
paternū vicij eſt. Mihi eſt vt credas velim: nullā eē gentē q̄ galloꝝ ſupet ambi-
tionem: nri p̄terea inimici ſunt: nec vnq; noſtri ſanguinis hominē diligūt. Nam
cū ſint ipſi pleni ſactu: videriq; optimi velint potius q̄ eſſe: italos oderūt: maxie
q̄ ſe p̄cellūt. Et qz eos virtute nequeunt imitari: inuidia p̄ſequunt. Et q̄bus ipſi
potiſſimū habundāt vicij ea generi nro aſcribūt. Sed de his ſatis que nō ſcri-
bo vt publices. Mā hec ſcribere / quib⁹ vera ſunt / plenū diſcriminis eſt nobis q̄
papā habem⁹ gallicū: alſ loqueremur liberi⁹. Mā iſta apud te ſepulta ſunt: ſuffi-
ciatq; tibi ſoli ſcripſiſſe: aut ſtephano viro ⁊ optimo ⁊ doctiſſimo tñ cui vt me
cōmedes peto. Te aut cōfidat mihi eē chariſſimū: cāq; meā fore intentionē vt
eo aio inter nos ſim⁹ abſentes quo p̄tes ſuim⁹: quod de te ſemp ſperare de me
preſtare poſſum vt ciceronis vtar verbis. Carmina habeo nulla nūc edenda: qz
orationi ſolite opam his diebus preſtiti. Vale ⁊ meruerēdiſſimo dño cardinali
noſtro effice cōmendatum.

De ſicilia an ſit duplex.

Epistola. xij.

M. A. filius poeta. S. p. d. Alberto malecte papienſi comiti atq; doctori
Magnifice comes ac doctoz erimie. Sereniſſimi regis aragonū cui⁹ p̄re-
claras virtutes nō ſolū hoies ſ ipſa facta loquūt: eplaz quādā ceſari nro
M. Marchionis tabellari⁹ reddi ſit: ſicut ⁊ tu mihi futurū ſignificaiſti. In ea titu-
lus erat q̄ vtriuſq; ſicilie mētionē efficiebat: quā rō ſaq; ſuz demirat⁹. Legi nāq; ſaq;
miltas hystorias. Coſmographiā qz p̄ſrutat⁹ ſuz: nec vnq; ſiciliā reperi niſi vnā
q̄ tñ ſicaniā tñ trinacriā dicta ē qua nōnulli ex veterib⁹ p̄iūctā oliz italie tradunt
fuiſſe: ſ impulſu p̄tinuo ſup⁹ atq; inferi maris diſiectā cē terra q̄ regiū plerūq;
p̄iūgebat morq; ſicilie atq; canbdio inf abrupta mōtiū ⁊ imania antra locū mon-
ſtris fabuloſe datū. Qz vō ea italie portio que quōdā magna grecia dicebat: ſicil-

hic nomen habuerit. nec legi vnquam nec audiri nisi nunc: quod mihi absurdum videtur: nec
sciam mihi causam probet quod reges sicilie qui neapoli tenuerunt duo regna fecerunt: alter vltra
farum: alterum citra. Nam hic regnum apulie illud sicilie dicebat: non vtrumque sicilie. Hoc qui
ad litteras regis. Nunc ad tuas venio. Scribis te velle mihi respondere duabus epistolis meis
quas diuersis temporibus suscepisti. Perlegi omnia que scribis nihil inuenio quod meis petitis
respondeas. De rebus namque ecclesie que tibi commendaui nullum facis verbum sed eis immo tuum
marchionis causam versas. Plurimas ut video tuum principem que putare. Tu enim sua ingre
deris negocia: nihil est quod amplius recorder: vtinam ille sciret tuam fidelitatem. Nam cum
sisteris omnes boni: in te optimus esset. Suades mihi ut res sua cordi habeam: non loquar mu
to: suus tui filius: non minus quam tu cupio marchioni consulere esse. Tu propter multas causas stu
tes quibus nunc ornatus seculum. Tu quia eius fauere ingenijs et scio et gaudeo. Cura mea stu
dium et sollicitudinem vniuersarum apud cancellarium et apud regem adhibui: si causam egissem
meam: nec tam ardens fuisset nec tam factidus. Cancellarius non indiguit stimulo: ipse sibi
calcar erat. Quod noui habitu est: hoc est ut mille aurei que venire que annis in censum pete
bant in panes aureos: ut argentea vasa puertant: ne sordida videatur pecunia. Pro
statio. Nihil plene quod precibus sit processus: vos nunc consulite quod in res vias sit. Ego non tam
refacerem quod mutari potest. Quia mea deuotio. Nam domino marchioni sit nota percharum est si
mihi et sua erga me charitas extendatur. Cupit enim omnis dilectio redamari quod tunc in me
fieri sciam: cum mihi scripseris. Gaudes filius: quia ex munificencia mei principis pingue
nactus es beneficium. Vale et iocis ut iocis utere. seria uti sunt recipe. Dominum danielis si
quoniam ad te venit: aut si quoniam ei scribis meis verbis saluum facito.

De ladi slao rege.

Epistola. xiiij.

Heas filius? poeta. S. p. d. Reuerendissimo in christo patri dyonissio archiepiscopo stri
gonensi sancte romane ecclesie presbitero cardinali. Res noua patet colendissime et for
tasse mira videbitur quod ego tue paternitati scribam. que mihi habere tecum negocij:
quique nec nomine nec corpe apud te suus notus. Sed post facio ista dum me complacitu
rum tue reuerendissime paternitati non ambigo. Namque cum preces serenissimi domini regis ladi
slai inter primarios teneas defendasque: quis dubitat gratum tibi fore illius audire sospi
tatem: quem toto conatu defendis. Ego quidem certissimum. p. t. r. nihil in terris magis de
siderare quam puerum illum bene optimeque valere. De quo re cum dubia mea tua ex vienna
recesserit: non est ab re meis litteris scribi: quod oculis vidi meis: ut perfundat que passio co
sultantes sue non rei obba sed obbis re aptare nituntur. Scribam igitur tue dignationi: que nup
in stiria resperi. Quod nisi verum fuerit: subijcio me cuiusvis iudicio et inimici: meque
ascribo pene quam falsi testes merentur. Itaque re persequar. Scire scilicet sum? est que ex alpi? p
cipitatus drianum insunt amne: ac exinde per bysrum ferunt in pontum: quem muram incole
vocant. Prope hanc ripam oppidum iacet gentile noie gretz dictum. Hic ex medio ca ponz
equore ingens cumulus surgit: pruptis vndique scopulis liber. Tu? cacumem arx teneat
et natura loci et opis humane presidio munita ad regiam que fastigiata magnificencia
hic spes austrie hungarie desiderium et bobemorum cura nutrit? rex ladi slao? puer quem
scilicet septembris in aula regia coram friderico cesare patruelis suo magna baronum sti
pate caterua suus contempletus. Adhibe obsecro aures tibi que et pueri et mores descri
bam: nec sine voluptate: (ut opinor) que referam audies. Annos natus tres erat puellus
itaque attigerat quatuordecim etate in maturiore: tunc pueritiam intellectu mentiebatur.
Tu enim aliquando in vlnis habuisti quoniam coronam regis imponens capiti. Nunc dimittis vo
mine seruum tuum dixisti: quod viderunt oculi mei salutare tuum. Sed alia nunc pueri fa
cies est. Aspectus eius omnes qui aderant: incredibili voluptate repleuit. Incede
bat namque per aulam tamquam sciret se regem esse: reberique sibi ab omnibus reuerentiam: oculosque
nunc buccis nunc illuc non sine maiestate quadam deflectens. Cadidula manus porrigebat
astantibus: tantaque lucebat in eo puero grauitas: ut sepe minorum gradem reges per
seferat. Antequam patruelis adesset nutrice precontat? est sepe ubi natus esset. Ut ut re
mentem vidit: in bonis modis quod suapte caput suum in flexit et tamquam sciret de calis

dignitas quātū ab impiali distaret. Aliter significando bucalis cesari se obuia de-
dit. Dū binc atq; binc in circulo interpellaret (et binc forte vidit) morq; in ce-
saris fugies sinu: beuq; inq; deformis. Demiratus est cesar: cōfugietis ad se pue-
ri cōfidentia: q; priori tpe nūq; in eū dirigere lumina voluisset: letusq; nouitate cir-
cumstātib; exponebat. Tū magnificē cellari? caspar. Nec mirere inq; impator.
Mumē in puero ē: nec regi? sanguis diuini spūs tutela caret. Matrē habuit cuz
te antea spreuit. Mūc illa defuncta: pter te bz neminē. Ideoq; tibi tāq; patri allu-
dit. Tu illi pater: tu mat tu auus es. In te illi spes: in te subsidium: in te salus. Sic
hoc puell?. Et q; pupillus ē orphanusq; auxiliū tuū impiorat. Te sibi pioni pe-
tit: tutorē: aduocatū: ptecorē. Ego desertus sum ait: huic poloni bñgariā occu-
pāt: huic bohemi nouas res moliri studēt. Etas mea ptēnit. Et q; ānos nō bēo
necius credor bñe. At si tu me cesar iuueris. maria hec duo regna mihi obediunt
Nec pter te maiorē regē q; ego ero europa videbit. Sin deser. Ex rege coronato
puell? hā dux. Ex q; reb; alta domū nraz tollet i altū: alta i pfundā merget. Sz
obsecro vt curā mei bēas cesar vt familie nre bonoz pfulas z tuā fues dignita-
tē: ne ius meū alieni vsurpēt meaq; abutant etate. Hoc vult puer o cesar: cū ad-
te vēit: ille blādicie postulat. Hoc ē qd ad te pfugit: nō sine aliq; diuinitatē inhi-
gatiōe. Tu pueri: tu pupilli z orphani z sanguinis tui miserē. Nouest cesarē: tū
pupilli blādineta: tū casparis vba. At post morulā. Mō deserā inq; caspar san-
guinē meū: nec si romanū impū: aut austria qdqd potēt piclitari: iusticia pueri su-
stinebo. Sicq; locut? patruelē brachijs eleuās media frōte suauiat? est. Erat pu-
er vltra q; dici possit formosus. natus aui materni z frōtē suscepit: ocul? ex pre-
mutuat? fuerat pect? z hūeros ex vtroq; cetera infis crāt ore puo malis ad graz
tūmescētib; succi plen? z pl? lactis bñs q; sanguinis. Capillis crispis z in auri ful-
gorē nitētib;. Risu cū verecūdia mixto. Nihil i puero emēda dignū. Si nudū so-
lūq; in nemore qd repisset regū gen? i puero cognouisset. Nec aut illi canis aut
lupa defuisset nutrit. sicut de ciro referūt atq; romulo. Si puerū hūc viderēt bñ
gari tui: qui tecū in fide māserūt. Si cū tangē aut audire possent: qd aios sume-
rēt: qd acies ducerēt: qd bella gererēt: qd ederet hostiū strages. Stupebā oliz ego
cū legerē macedonas cū illinensib; pliantes: qm pua pugna succubuissent: scque
ti die certa nē instaurasset: infantēq; ob cuius regnū certabant ad bellū iacentes
i cunis detulisse quo viso cātus ardor iuaferit milites q; bñc leones bñc pecudes
crediti fuerit pliantes. Accendit nāq; virtutē cōmiseratio pueri. qm indigne pri-
uari regno cernebant. Verū q; in fugā illirij victoria hostib; reddiderūt. Reco-
gnoscentes pōi certamine nō vires illis aut aios: s; regis auspicia defuisse. Que
cū mihi prius fabulosa viderent: ladiūla? puer auitis regnis spoliat? credibilia p-
buit. Nā si ego alienigena sub impio natus romano: cōmoueri viscera z oēs mu-
tari affectus ex aspectu pueri sensi. Quid in quā facturi sūt illi qbus hūc natura
dñm tradidit. qd pat ei? z mater z au? rerere: q; cū inter se nasci viderūt q; caput
ei? adhuc infans dyademate cinxerūt. q; iurciurādo pmissit obediētā. Mēpe si
verū mea snia fert. nō solū fideles pñtia pueri cōmoueret: sed ipsos etiā qui fidē
cū fortuna mutarūt ad cōmiserationē traheret: ino z ipsos hostium truces aios
frangeret. nec telū esset tā asperū: cui acies in puerū posset a deo generosum: nec
vilis oratio tantum momēti haberet in populos. quātū seipsus puer in medio
multitudinis erigens: siue is eēt quem admirabant athene siue quē vniuersi se-
quebant? quirites. Habet etiā latentem quandā energiā regis facies. Nec vllus
est tam durus tam asper: tamiferus aut inanis: qui regib; indigna ferentib; non
cōpatiat. Sed nūc pcepue misericordia crescit: cum is qui parit? suā calamita-
tē effari per etatē nescit. at vbi flendū eēt: risu diffundit vbi ridendum planctu.
qualē cernimus ladiūlaum qui cū maximā habeat plorandi materiā: sepulto pa-
tre orbat? z misere ac regnis nudat? alacritatē tñ oñdit. equū ascendit lignēū. tota-
q; letabundus obēqtat aulā. Generosus puer. q; est qui respicit regē quis est

qui tibi nolit subesse. Que illi nobilitas satis erit: cui tua minor videat. Nemo est orbe toto. q̄ te generis claritate p̄cellat: nemo par ē: mlti q̄z dīscet necesse ē: q̄ tibi fecū d̄ p̄onat. Fabulāt gallici troianā p̄spiciā: s̄ illa iā diu defecit: terq̄ p̄ fr̄a coꝝ in galliā trāscitū regiā stirpē gallici variatū. Quāt anglicū brutū quēdā cūerso illi co ad se venisse vā reges eoꝝ trahūt origine: qd nulli bystoycoꝝ tradit p̄ter anglicū quēdā paz eruditū: q̄ volēs romano generi insularē eque sanguine: qd lūi atq̄ salusti graues auctores de enca narrāt: finxit de bruto: quāq̄ z postea saxōes butaniā magna vi inuadētes pulsīs p̄ioribz incolis nouos cultores induxerūt: ac reges z linguā mutarūt. At tecū ladiſlae nīl oꝝ fingē: vt iūā veritati faq̄ facēt calam? nī faq̄ possēt eō fieri vero p̄formis. S̄ supat oēm s̄monē tua nobilitas. Nāq̄ vt p̄terea nobilissime australi dom? origine ad altū vsq̄ iulij sanguinē repē tendā: genitorē tuū romani: b̄gari atq̄ bohemi regē suū venerabant. Cui opa totū in orbe vulgata sunt p̄ tutela fidei z augmētō nois xp̄iani gesta. Auius tuus iſdē p̄fuit regnis: thurcos plūmos: plūmis plūis lacessīuit. Sirtbas plurimos domuit: oibus infidelibus terrori fuit. Salsaz eccliaz tresq̄ colētē p̄otiffices in constantiē cōcilio traxit ad vniōē. Ballos anglicosq̄ insensissimos hostes cōposuit. Hispaniā pactauit. Italiā ter intrauit coronāq̄ cesareaz suscepit. Cui fr̄es reges fuerūt. Pat̄ illi karolus gr̄e fuit. Et illi au? benric? septim? cesarūz q̄ post theodosiū regnauere. Tuz sapiētissim? tū glorioſissimus. Sub q̄ germania z italia q̄ colūbe sub aq̄la tremebūde tulerūt imp̄iū. Cui maiores lōga serie romanā republicā gubernarūt: quā nūc z tu? patruelis frederic? administrat. O splēd dū genus pueri. O gloriā z laudē: vbi nā sanguis illustrior. vbi nā series tāte nobilitatis. Obscuritatē querūt q̄ post tātā generositatē aliū petūt regē. Mira res si tā tū splēdore b̄gari fugiūt: quē nec macedones nec babylōi nec rōani p̄tēnerēt: s̄ vltro sibi regē depōserēt. Cui? egregia indoles p̄fagiū facit paternā in eo fortitudinē: auitā prudētiā z vtriusq̄ liberalitatē renatā. Nec tātā de se spē vt aſcam? enee. aut bector priamo. aut alexāder philippo p̄buit: quātū i hac etate ladiſlaus se videntibz exhibet. Hūc cesar p̄pēdiē in austriā secū adducet b̄garicq̄ vicinuz p̄bebit. vt videri ab his possit q̄ amāt: z timeri ab his q̄ odiūt. S̄ ait de vrit. eius vt illi lōgior sit: vt z nestoris equet annos: z augusti felicitatē supet. Nec habui q̄ de ladiſlao nūc scribere: q̄ cū scire tibi iocūda: silē nolui. Tu si vilius fuerit z amiq̄ z inimicis bec cōdicare poteris: illis ad gaudiū iſtis ad penā: q̄rū tādē oculos diuina pietas adapiat: vt ad cor reuerſi: dñm suū agnoscat eiūsq̄ potius veniā q̄ vltionē expectet. Tu vale felicis: bonoq̄ aio puelli regis etatē tolera: q̄ virilē togā sumere: z tu z tui oēs plus inuenietis leticie q̄ sperare fas fuerit. Ex grez.

Rephēdū de mēdatio: fingēs se scripsisse

Meas filii? poeta impialisq̄ secretari? S. p. d. Frācisce de roma aduoca to p̄ſtoriali. Queris mī frācisce q̄ mibi pluries dederis s̄as z a me nullas suscepis. Sed solet eē iſta negligentia cautela: q̄ q̄tiēs nīl scribūt. toties se iactāt multū scripsisse. Ego tuas s̄as recepi nullas: vide au me vel te decipias. Nō credo tuis s̄is magis q̄ alijs clausis eē iter. Ceteroz em̄ lre ad me oēs deferunt: s̄ mitte obsecro hāc q̄relā apud me: q̄ calleo has versutias. Cum alijs bisce vtēre: z me si vis scribere scribe z nūq̄ impune me vīſitabis. Vere quā nūc postulas s̄ habere: me velle z cōmodo z bonoz tuo sp̄ p̄ſulere. S̄ cā nūc occurrīt nulla pinguis: bec p̄ qua nūc agis: nīl habet p̄ter on? Ideo te q̄ aliqd lucrī queris: nolui facere grauatiū. q̄ materia se offert nō ero in meoz tui: qz te amo z tibi cupio bene esse. Vale.

De filio suo.

Meas filii? poeta genitorū ſuo ſuio salutē. Zeteran toleas q̄ mibi sobole dñs dederit: incertū teſcribis pater. At ego leticie cām video dolozis nō video. Quid em̄ dulci? in humanis est q̄ ſignere ſibi ſilēm tāq̄ extendere

Epistola. xiiij.

Epistola. xv.

sanguine et hic que post te relinquo. Quid in terris beati? quos natos videmus nato-
rum. Mihi equidem ingens voluptas est quod semine meo fecundificaverit: quodque antequam moriar
aliquid de me supersit: gratiasque domino refero: quod partum seipsum figuravit in mare: ut apud te precor
meamque matrem aliquis parum ludat cneas et solacia possit auis quod debebat per impedire.
Quod si tibi genitor gaudio fuit me? orator? cur filius me? mihi non sit leticie. An ne te quod
letificabit infantuli vultus? cum mea videbis in illo effigie. Numquid tibi iocundum erit: cum
puerum pedebit ex collo encas: puerileque blandicias agitat. Sed ais fortasse dolere
meum crimine quod ex peccato genueris filium. Nescio quam de me finem tibi opinionem. Certe nec
lapideum nec ferreum genuisti filium. cum es tu carne? Scis quibus tu galli fueris. Et nec
ego castrat? suus neque ex frigidorum numero. Nec suus hypocrita ut videri bonus? quod esse
velim. Fateor ingenue meum erratum quod nec sanctior suus david rege: nec salamonem sa-
pientior. Antiquum ut verum? est delictum nec scio quod habere careat. Late peris pestis? si pestis
enimlibet? uti? quaque non video cur tanto peccato dari cois? debeat cum na? quod nihil prope-
ras opas omnibus? ingenuerit aiantibus? hunc appetitum: ut genitorem? omniueres humanum. Sed dicit ut
arbitror: certos esse limites: intra quos habere liceat: nec extra legitimos in finem? facies pro-
gredi? hic appetit? Ita est sane et sepe in ipso nuptiarum claustra scelus adiutur. Et
bibendi quod comedendi et loquendi certi sunt termini: sed quod fuerit illos quod tamen? ut septies
in die non cadat: loquere hypocrita: sequi nulli? clipei scilicet dicat: ego nullum meritum? in nescio
solaque mihi diuina pietas spe facit misericordie quod nos labiles scit: et ad lasciuia pro-
duces. Nec nobis quod per omnibus? fonte venie claudet. Sed de hoc scilicet. Nunc quod per iecturas
patris: ne alii? non pro meo nutrias: quod res se habuerit paucis exponam. Mondum anni
duo effluxit ex eo tempore quod argenteie gerebam oratorum munus. Quicquid gestina tunc currebat
quod ante prius perierat fluxu. Ibi cum otiosus diebus? eam plures? mulier ex britania veniens
diuersorum meum petres in vniuersis edibus? mecum fuit: non inuenusta: nec erate perfecta. Hec
quod sermonem italicum egregie norat: meo vobis salutabat etruscis: quod illa in regione ta-
to magis placuit quanto rari? erat: oblectat? suus facieque femine: cui? ore maxime? le-
por erat. Moris in mente venit cleopatre facundia quod non solum antonium sed iulium quod ce-
sarē eloquentia tescavit. Nec quod quod reprobet in qua si ego bonum faciam quod in a-
rimini viri non sunt aspernati. Interdum moysi in iudam arestotele. nonnulli quod christianos in ere-
plum sumebat. Quid placuit? vixit cupido in calui: mulierem arsi: multique blandimentis ador-
sus suus. Sed ut aspis caribus? vnda repellit freti. sic verba mea hec precepit: triduo quod
suspexit. Erat illi filiola athenorum quod quod militem? per hospitium in comediau erat ve-
rebat quod mulier ne quod hospes periret: filiaque posthac quod moris matrem abdicaret.
Instabat non sequenti die mulier recessura erat tunc ne abeat perda. Rogo in no-
cte ne ostio camere periculum obdet: dico me in tepeste nocte vetur: negat nec spem
vlla facit. Insto si idem rursus est. Iterum dormitum. Nec ego quod scio: an illa ut iussu
fecerit. Recordor zime florentini forsitan illi? amica hec imitabit. Teptadum est iqua
Postquam silentium vndique sentio: tibalium mulierem accedo. Clausum ostium est: non obsir-
matum: apertum: ingredior: mulierem potior: binc natus est fili? Mulier elizabet vocat. Ex-
idibus februarii usque ad alias idus nouembrius: menses currunt quod partum dant. Nec mi-
hi dixerat mulier dum basilice postea erat. Ego quis ipse? non pecunia vlla sed ma-
ximis emisset? pab? (ut est ars seipsum) credebam hec auri corrodendi causa dici: nec vobis
probi fide. Nunc quod ea habere asserere quod nihil sperare a me potest quod nomen convenit tempusque
puerum meum puto: teque mihi per rogo ut nepotem suscipias alesque donec gradusculus
factus ad me valeat. proficiat: meisque in bui disciplinis: nec puta feminam diuitem
metiri velle in filio. Nunc alia persequar. Scribis te senio cum matre coffectum: hoc
mihi pater tibi sibi? iocundum esse debet quod eos annos attigisti: quos optabas iuue-
nis: namque libere et expedite potes deo seruire omnibus spoliatus passionibus que
mentes iuuentum a deo alienant. Nec mihi dixeris: oia fert etas animique: ut ex hoc ani-
mi perire putes quod diuinus est atque immortalis: sed voluit poeta significare etatis
cursum vigorem illum animi tepescere. quod est in iuuenibus ardere: sed ille magis ad vicia quam ad vir-
tutes inclinat. In senibus purgat? est animus? nihil per bestiam cupiens quod tibi? et in me

spero eē q̄uis illa in q̄ mūdānis desiderijs inbescit: sed heroyca quādā virtute solū deo seruire beatū duxerit. hoc fit vt senio vīo min⁹ trister. Si enim iuuenēs esset: timere de vobis magis. Qd de filijs sororis landonie scribis: certū ē apud me gratūq; tuū est curare vt lras discat: q̄ sole boies extollūt sup alios. Ego cū statū meū firmiorē videro: aliter mibi a seiscā. Jacob⁹ p̄tholome⁹ frater si ad me scripserit respōso nō carebit. puocari lris nō expectet: toties em̄ necessario scribo vt nihil adlibitū vacet. lectura ei⁹ ordinaria solarioq; letat⁹ suz: famāq; suā indies crescere cū leticia p̄cipio. Bartholomeo cū p̄ntib⁹ lras do: nec eius obliuiscor vñq; p suis erga te matrēq; meriti. Et qz carberinā mris mee sorore cōiuges suā vnice amat: matrēq; tibi comēdo tueq; fidei: dūq; regovt patriā petens supstites omnes inueniā. Cōuentū nāq; cū leticia celebrabim⁹. Et qm̄ id qd restat vi- uamus spaciū ex tuo trāsigem⁹ arbitrio: nec mibi in te vlla erit cōtrouersia. Jo- hannē ⁊ landoniā vxore iube ex me saluas esse. Filiolū suscipe ⁊ quicquid egeris mibi rescribe vale.

Epistola. xvi.

Pena patient ferenda est. p culpa.

Menas filius poeta Caspari de fara adolescētuli primario salutē dicit. Ob- lectant me semp lfe tue q̄s ⁊ familiarit ⁊ ornatē scribis. Ne vō nouissime cū ornatu facecias q̄s attulerūt atq; idcirco magis placere. Qm̄ tñ in il- lis sum demirat⁹ qd triduanū ieiuniū: idq; interpellatū tātope exhorueris: nec pfecto aliā cām interpretari possuz nisi cardinalis nimia facilitatē q̄ tibi iacoboq; nimis indulget: vosq; muscipularū ex more quāto magis demulcimini tāto alti⁹ caudā eleuat: loquor tecū libere: qz tute vis: dū me magistrū vocitas: quo nomie oneratū me sentio. Sz loqimur obsecro libere: recipiam⁹ staterā delictūq; cū pena trutinātes. An cardinalis magis: an tu erraueris videam⁹. Ducit mulier clacu- lū in edes vt amatori cōiaceat iacobo. Neq; exire vt introiuit: occulte pandit ti- bi scelus. Tu cām amici suscipiēs emittēdi mulierculā studio vacas: rēq; pficis Cardinalē celas. Scio te illi⁹ eē prudētie ne te p̄sulēte adduci potuerit mulier. Idq; em̄ graue delictū erat ⁊ p̄ditio quedā in dñm cui⁹ bonori multū poterat de- trahi. post scel⁹ cōmissuz: amico p̄sulē n̄ fuit erroris: nisi p̄ dñō q̄ amico debuisses Amicitia em̄ nullius iuri derogat. nec aliqd admittit turpe: s̄ dic te oīno decuisse amici delictū tegere. Sit ita: nepe vt tibi bonorū amici sic cardinali p̄p̄ cure eē de- bet. Tu cardinali iacobū stulisti. cur nō te cardinali sibi postponat: seq; p̄ponat ti- bi. Tu ei⁹ fuitores ei⁹ panē comedis vinūq; bibis. Cur si peccas i eū nō puniā. Sz ais penā duriorē ⁊ iudicē aspez eē. Vide q̄ in q̄ agis q̄q; sinistre cardinalē in- cufas. Sciuit p̄ctm̄ eueffigio cardinali: nō tñ statū cōfscē cāmq; punire voluit. Cur h̄ nepe nedū ira ferueret: ronis tramitē iudicādo p̄teriret. Quid h̄: nūqd sororū est illi platōis facto: q̄ aduersus deditū vētri seruū ira partit⁹ vocato sororis filio spensiporabi inq̄t hūc verberato: nā ego nimia exagitor ira. Architas tarētius sum⁹ p̄hs ex bello rediēs cū agrū incultū squalentēq; offendisset: accito illi⁹ villi- co: nisi irat⁹ forē lugeres ait: timebat q̄pe vir sapiēs ne ira animi a cognitiōe ve- ra reuocaret: vltionēq; differendā in tps duxit. Idē cardinalis facit aut q̄ cōp- to scelē noluit pus ad pūitionē p̄cedē q̄ ira triduo sedaret. vñ certe quē p̄uiscas etas. inq̄ p̄hos nūerasset vidim⁹ modūq; p̄cedēdi ad iudiciū. Suiāz nūc videam⁹ qd dux: qd aspez: qd acerbū h̄ mādauit. Ali⁹ familiares suos bmoī p̄petrātes: aut domo expulisset aut xgis cedi mādasset. Cardinal sci eustachij sepe ob miores reat⁹ cōpedes dedit. At h̄ vir māsuet⁹ q̄ inuētū vicia nouit: ⁊ q̄ difficile sit acule os carnis cōprimē nō ignorat: nihil boz. At tibi caspar triduanū ieiuniū indixit. Tu h̄ que ⁊ insupportabile iugū rer. Nepe si ita p̄gis caspar suadeo ne curias se- quis. Nā si h̄ tāmte implū ferre n̄ potes. nullū potē ferre. Nō sūt (mibi crede) duriora castra q̄ curie p̄ncipū. vbi inuldie: simulates: detractiōes: odia: inimici- tie: p̄umelie: iniurie: pene infinite. Que res nulle mō q̄ p̄ paciētā vinci possūt

Beccres in curijs principū ecclesiasticorū platorū tāto maiores sūt: quāto q̄ in illis
sant sūt doctiores: ingeniaq; sua nō in bonū s; in malū plerūq; vertūt q; si tu ieu
nare nō potes: nec illa sufferre potes. Ego te scio tñ virū robustū eē: q̄ inedia z
siti tolerare q̄as. Sz nūbīl apd te difficilī ē q̄ aim comare. Itā cū sis iuuenis fac
vt iuuenis: p̄p̄riū ē sp̄ velle vincē: At iuuenes nō p̄nt p̄uēire q̄ volūt: nisi iuue
nes eē desināt: leg; aliqñ vinci patiāt. Jō z ego tibi suadeo mī caspar vt aim fle
ctas tuū: tibiq; tuīp̄e dñerī: z alios aliqñ dñari sinas: maxie viros p̄stantes q̄lis ē
cardinal z auctul? tu? nec velis oīa ex tuo capite facē: s; ex aliorū sensu aliqñ vi
uas. Mos est maxie qñ iuuenes sum? parū nobis videm? nūbīlq; ē tuti? q̄ ex iu
dicio amāq; viuē: nec tu mibi famē tuā allegas. q̄ si p̄seueraben agē: te dicā virū
ēē. q̄ ex vino paneg; neq̄as triduo viuē. Ego ea q̄ tu nūc etate es: dieb? duodeci
ex pane aquaq; viti: z diuti? virissem nisi voti fuisset finis. Nec de? ille opifer re
rū nūq; sator z alitor: aliud ab initio nobis alimēti p̄buit: q̄ glādes z aquā: qd si
nra postmodū luxuria alia iuenit cibaria: nō tñ nature bonitas p̄terit: qñ adhuc
illis possim? viuē cibis q̄ nros aluerit parētes. Tibi illud plus oblatū ē qd añ vi
neā noe nō erat: iō rogo vt q̄relā pones teq; cardinal subūcias snie: quā tāto iu
stiorē fatear: quāto durior tibi est visa: de alijs q̄ scribis als agem? Tabellarius
fugies scribere pla nō sinit. Cardinali me recōmēda: z iacobū saluū dicito. Vale.

Mortat amicum vt pro se
possessionē beneficii accipiat.

Epistola. xvij.

Mear silui? poeta. S. p. v. Johāni anach canōico tridētino z p̄fratri suo.
Qz tibi nō scribo sepi? eā ē tua in reb? meis diligētia. Ita em̄ res meas cu
ras vt nūbīl sit op? scribē: nisi velim gr̄as tibi agē: q̄ p̄ factis nō ē digna re
cōpensatio. Nec nūc aliqd scriberē nisi nou? casus submersisset: q̄ tuo indiget au
riliō. Eredo te scire plebē sarātane vallis p̄ dñm decanū nrm meo noie acceptatā
esse. In ei? potūdia possessione vis sit: nec absq; timore sum: q̄ ali? illic se intruse
rit. Tu p̄curatoris mei officiū geris p̄ion? me? ex aduocat? p̄tector: sicut in p̄bē
da fecistit: ita i eccia facias rogo. Dat me? dñs fr̄atē te admonebit: si q̄ in re op?
sit adimniculo tuo: illi obsecro ausculta: z in oī meo negotio ipm quasi me audi q̄
nō solū in reb? meis: s; in corpe z aia ius bz. Ego q̄ nūbīl p̄ te possum: nūbīl facio
animus adesset si facultas p̄beret. Tu si scis emolimēto? liq; bonori: voluptati:
bñ placito tibi me eē posse iniuriā feceris amico nī cōmonueris. Vale.

Epistola. xvij.

Exhortatoria ad vniōnē ecclesie.

Mear silui? poeta. S. p. v. dñō ade de muli anglico aplice sedis p̄thonota
rio p̄i z amico optio. Quo i statu sit respublica xpianorū vides: lacerata
eccia ē: nec in p̄lo nec i clero pax ē: vult sup his inuictissim? impator nr: z
vt aduocatū decet eccle opaz nouare cepit vt subortū sasina possit eradicari. Ad
b null? aptior vides mod? q̄ gnāle cogi p̄ciliū: hūc ip̄e āplex? ē z sup eo ceteri regē
b? ac p̄ncipib? scribit. Int̄ alios nō p̄cipuā spem bz i serenissimo p̄ncipe dñō tuo
meoq; rege anglie z fr̄acie: eūq; rogat vt secū ad vniēdā ecciaz velit p̄currē sicut
ex lris ad eū missis p̄spicies: qd iō ad te scribo: vt cū sis vir bon? z plat? opti? adiu
uare dñi nr impatori p̄positū vel? pacē eccle p̄mouē: ad quā rē hortarer te plū
bus vbiis: nisi zel? tu? ad cōe bonā eēt mibi p̄spect? Scio nāq; volūtātē optimaz
tibi neq; deesse. Sz nec p̄tās abest. Intelligo em̄ ex oib? q̄ ad nos veniūt ex an
glia teq; noscūt. p̄mū te virū eē aut p̄ p̄rimū ex his q̄ regie serenitati sūt chari qd
cū p̄p̄e p̄uatā q̄ tibi afficior amicitia: tū p̄p̄e cōem vtilitātē tū mibi placet q̄ tuis
necessarijs dñs placē. Mimenāq; dubito qñ eo loco sblimat? scē mri eccle multū
plis: z nūc p̄serti cū via apta ē ad p̄ciliū p̄ pace xpiani ppli celebrādū. Qd si apd
maiestatē regiā sicut spero p̄mouer? sūmā laudē p̄sequis: nec pla. In h̄ tātū hor
tor vt ea pares mediter? Logites q̄ eē i eo plato debēt q̄ scit afflictā ecciaz z op
p̄līaz miserijs tpib? nris ac p̄dūq; boni morib?: z cupit vt in p̄stūq; dignitatem z

libertate vendicari possit. Ego apud cesarē nūm secretarij locū teneo: qđ tibi id significatū facio. ut si quid sit qđ me velis. Enea tuo p̄sident vtere. qđ cū etiā p̄ p̄ciderim qđ possim. min⁹ tñ faciā qđ debeā. Qz te singulari numero cōpellauerim: scio tibi nō eē molestū qđ et italoz morē et oim veterz n̄ ignoras p̄suetudinē. Vale et nullaten⁹ id omitte vt p̄ latozē p̄ntiū de regia intētiōe mibi nō rescribas.

Epistola. xix.

Accusat locoz mutationē et amicitie officiū aperit. Meas silui⁹ poeta impialisq; secretari⁹. S. p. v. viro optio et ffr suo aman-
tissimo richardo de valētia scriptori aplico. Ex iurimis lris qđ ad te nise
to vine saltē ita felices erūt vt te cōueniāt. Nā qđ est mi richarde vt cum
mediolani te q̄ro. Basilee sis. Cū rursus te basilee peto: mediolanū abisti. Tre-
do more boim te agere: qđ ea qđ assunt mibi curāt: que absūt maxie: et nullibi min⁹
eē volūt qđ vbi sūt: italiā habēs: germaniā cupis. In germaniā vō italiā optas.
Et sic fit vt et tu nūq; q̄scas et ego te meis lris reperiri nullibi possim. Sed faciet
forsitan de tui nūc copia: qñ aliena negocia tue cure cōmissa: mediolani te tenēt
Ad sperās hāc eplam dño laurētio de rocella vtriusq; n̄m amātissimo tibi obli-
giatā p̄misi: duas ob causas alterā vt scias nō esse me tui oblitū. cui⁹ mēoria mi-
bi sp̄ eiociūissima. Alterā vt i re mea p̄positure p̄zonū te facerē. Res ē tibi nota
id illā nō repero. Scribit p̄ me regia maiestas neruoseq; rogat vt mibi ecclia re-
stituāt: nescio q̄ntū p̄dest regie p̄ces: illud aut scio: nisi adiute fuerit mibi agerēt
X̄re semel tñ loquūt. aliqñ etiā nūq; maxie i ducale curia vbi eplē vndicūq; vent
ant p̄ secretarios aperiunt: cū libet illis: duci ostendunt sin vō aut cloacas inci-
dūt: aut tabernas aromatū piper aut crocū p̄tēture. Ideo mibi opus ē auxilio.
tuo vt litteras inues. quoz copia tibi oñdet dñs laurēt⁹. Noti sūt tibi vniuersi
et amici et inimici mei. Illis vt rebus resiste. Et fac vt tui laboris sentiaz fructum
Nisi scire quātū me ames: efficacit⁹ scriberē. Sz nolo videri amicitie n̄re diffide-
re: quā tāti facio vt te mibi bonestē et me tibi piladen arbitrer eē: nec cipidōis aut
lelii aut siculoz amicoz qđ aliq̄ pictagoricos vocāt n̄re beniuolētie p̄ferā amici-
tias. Sāq; est tibi nosse qđ velim. In calce eplē illud subiūgēdū ē: vt alcepe te pbi-
lipū meū: meis v̄bis saluū dicas. Et nouariē. antistiti cōi dño me cōmendes et
cam meā: studiū meū i tuis obsequiis offerre ius n̄re amicitie nō fert: qz nec obla-
tiones nec p̄ces amicitie cācellas ingrediūt: qđ in reb⁹ vtilitati possim tibi esse.
Si scis et me nō vteris tua est culpa et meū eēt detestabile viciū nisi morē tue vo-
lūtati gererē mibi note. Vale.

Epistola. xx.

Que sit homini patria et petit p̄motiōis auxiliū. Meas silui⁹ poeta. S. p. v. dño hieronymo p̄ciui suo et amico p̄charo. An-
tique sūt apud me hieronymē amātissime lre tue qđ baccen⁹ nō rñdi. Nā
iturū te in apuliā sensi. Nūc qz potes iā redisse: hec pauca ex me bāt e. ni-
bil dubito mi hieronymē te fortunā oēm meā et honores si qđ habeo sp̄ oblecta-
re. Scio cū qz me amas: et amātis ē amati p̄speritatē dicē suā. Itidē ego erga te
facio qđ qđ boni de te audio: sepe aut audio mirummodū me letificat qđ boni-
tatis studio l̄rārū vt seduli⁹ mēibā: facio quoad possuz: dñ oīū p̄mittit. Sz dis-
trahūt me: tū occupationes multe: tñ cure diuerse: qđ superest totum l̄rie dēdo: ne
poete titulū inanē videar suscepisse. De patria qđ ais memoriē teneo: s̄ mibi cre-
de: oē solū forti p̄ia est. Ego qđ malo extra patriā bñ vincē. qđ in p̄ua male: nec
nos in terra. s̄ in celo p̄iaz oportet inq̄rē. Socrates cū aliqñ interrogat⁹ fuisset:
qđ et vñ eēt. Nūdanū se dixit. Nos si meli⁹ rñdere velim⁹ celestes nos dicemus
eē: qz illic originē ducim⁹: et illuc si bñ vixerim⁹ reuertemur. Sz nimīū vba exten-
do. Unū restat qđ ex te volo. Causa mee p̄positure tibi notissima ē. in illa scribit
p̄ me regia maiestas. Solicitator erit laurēt⁹ de rocella: quē optime nosti. Ei p̄-
cor vt assis et si forte idē p̄pedit⁹ fuerit rē totā in te suscipias: et ad calce deducas.
Pauca amico sufficiūt: sat est te nosse desiderū meū. Vale.

Regem aragonum laudat.

Epistola. xxi.

Mneas filius poeta impialisq; secretarij dñi iohanni campisio p̄ho p̄stan
ti. S. p. d. Reddiderunt me certum lre tue. iaz te senas tutum z sospitem
aduenisse. qđ voluptati mibi fuit timēt ne viarū discrimina incidisses. Tu
piunt lre tue. de reb? q̄s andree de merano p̄mēdasti scire qđ factum sit p̄cōtatus
sum ex matheo p̄fano si cut iussisti. Is refert illas iamdudum ligatas. put reliq;
ras itineri p̄missas: Itaq; se reriveneccias puenisse. z se tibi p̄mēdat. q̄ apud insu-
bres gessisti. oia facta eē cum p̄silio n̄ ambigo q̄uis illa pte attigeris polliticoz li-
bros ex arētini traductōe pueris inuenisse te gaudeo: coemereq; institui. Et si in
nori p̄cio q̄ sc̄pser? h̄i nequint: iubet id auri p̄ferre. Rogavi matheū apud sigbe-
rium galleranū vel iohēnē hanc pecuniam p̄solui vt faceret q̄ mor lras scripsit.
Canitq; vt q̄primū illuc libz miseris pecunia def. etiam cum solutōne vecture.
Tunc est q̄ mi iohes. mercatore aliquem in curia repire. q̄ onus mittēdi medio-
lanū. hos libros suscipiat: ibiq; auz recipiat. Scis te amicoz tantū h̄re vt facile
hoc sit tibi. qđ si iohes tolner vir p̄stans z summi? amic? magnifici concellarij on?
mittendi libz suscipe vellet. p̄ venecias mitterē sibi pecuniam cū omni onere ve-
cturaz. p̄ p̄mū de q̄ ipse p̄sideret mibiq; scriberet. iō si eū nosti ei? animū tempta
idq; agito vt opa tua polliticum assequar aresto. qm̄ id magnopere suasisi z ne ti-
mor pecunie te afficiat. potes si vis anteq; libz mittas expectare lras vni? illoz
mediolanensium q̄ te certiores reddat se tuo nomine auz possidere. Scis nūc de
siderium meū z quō tue indēnitati possis p̄sulere. cura te vt amicū q̄ es p̄ndas.
De petro nro nozetano nihil te sc̄pisse mōstri simile est. cū scias me auidum ei?
nosse fortunam. Rogo me instruas qđ illi obtigerit. q̄ aio heri mortē ferat. q̄ cū
viuat. qđ officij gerat. q̄ spe sit z q̄ in me animo. qm̄ nihil ad me sc̄psit: etiam meis
lris puocat? regem aragonum tantū extēdisse alas suas. nescio an italie p̄ducatur
quāq; illa tāseffa est vt respirare sub q̄cunq; desideret. Videant tñ nri ne serpentē
in gremio nutriant. alta est dñandi cupido nec terminis claudis vllis. Hannibali
nō satis affrica fuit. q̄ ps orbis tercia credit. alexandro in modum carcer? angasti
fines mūdi videbant. Nemo existimet generosum animum vni? regni terminis
p̄q̄escere. Ego tñ illi fauco q̄ fortune impetus: p̄seuerantie clipeo commisit. p̄tinuā
doq; id fecit vt aduersam exptus secutissimam iam sit adeptus fortunam. Farit
deus vita vt illi cornicis sit z q̄lem theofrastus moriens exoptauit. Tu vale: z re-
scribe. nec ampli? leges taciturnitatis inē nos sua.

Commendat salutes anime.

Epistola. xxij.

Encas filius poeta reuerendo in xpo patri bartholomeo ep̄o nouariensi z
comiti. S. p. d. Magna z innumerabilia sunt bñficia q̄ a te recepi. nec ego
illis p̄dignam possū vicem rependere. etiam si mille annoz mibi vita to-
naret. qđ tñ possū id facere nō obmittam. Nihil est anima p̄stantius. hanc co-
lere. hanc curare p̄ ceteris debemus alia caduca sunt: fluxa: mortalia. hec ineter-
num manet. cui si bene studuerimus. eterna gaudia si mala vacauerim? eternos
cruciatūs p̄ illam sentiemus. q̄ p̄sideratione ducit? statui tibi copiam lraz desti-
nare. q̄ nunc ad curiam regiam ex orientali? p̄tib? misse sunt. q̄z tenorem velis
anima duertere z monitōes audire vt ea faciens que in illis suadent? eterne vite
beatitudinem assequaris. Vale.

Quales scribe cancellarie.

Epistola. xxij.

Mneas filius poeta bertholdo lunenburgen. viro liberali z semi. p̄digo.
scribe impialis cancellarie. S. p. d. Accepim? eplam tuam q̄ nos cenatum
vocas. acceptam? onus. ventresq; nros paremus. tu videris ne vacuos
eos remittas. Hospitem abesse nihil cure est. si eius vicem p̄dices caponesq; im-
plerint. Hospitem videbimus libenter amplectamurq; si quid plus licuerit non
erimus inertes. q̄ semp malum habemus z q̄si muli z equi ferimur in libidinem.

Tu si qd iuris illicites caue ne communices. Quicqd est in mediū venerit. prius
eē desinet. Sais michael man? qd sunt adūce. wolfgangi ligua nola. qd psuadere scil
atq; wenceslai cauda nihil furiosius ē. Jacob? fingit se puer. tu tñ lardū ne pmiseri
mus. cupule etiam si qdragesima fuerit. ludovic? nihil dicet. s. muris in modū oia
foramina ptēptabit. si q vis nos hic. aut oia pmunicatu fac. aut nihil vnū tñ re
mediū est. si vni tantū pbueri vt somni magis qd veneris cupido sit. nos tñ venie
m? etiam si deficientibus reliqs te deuorare debeam? Vale. **Epi. xxiiij.**

hortat vt snia impatoris eq non ferat.

Meas silui? poeta. S. p. d. iohi frund indite ciuitat? colonien. secretario.
Tabellari? tue insignis celebrisq; ciuitat? nō sicut optabas. s. vt curie vi
sum ē expedit? ad te redit. meo tñ p̄sidio non caruit. qz libent? gero tibi in
oib? morē. Vir qz doct? dñs bartūg? auxilio fuit. s. nō lz in republica plus boies
ptēdere qd pbare possint rōib?. Tuū est qd sup ē ita regere. ne q indignatōe rubi
go. aut hinc aut illic oriat. qz nō facile extinguit vt accēdit ignis. Cesaria ptās nul
li in tpalib? subest. qd ab ea manat. decz cū reuerēcia deuotidēq; suscipi. etiaz si
vnx videat. qm calix in manu ei? plen? mixto pōtq; illi dare. illi negare. nec oib?
pbas ē in pastore erigē cornua. Tu te ista scis nō pedē ftrabo. fac vt defensusz cās
i curiate qpmū visaz. qz z michael tu? z ego tua suau puerfatōe iusti carē? nec te
vult? vlli? teneat. nā z austria p̄t qd placeat dare. Valez veni. **Epi. xxv.**

Dissoluit argumenta. p pte Eugeny facta.

Meas silui? poeta ipialisq; secretari? S. p. d. fuerēto p̄fī dñi iohi caruata
ozatozi aplico atz iuriscōsulto. Erat anim? me? postq; ex basilea f̄cessi sup
reb? ecclie ppetuo vti silētio cū eas nō dim spūs ductu regi. s. hoim guber
uari passioibus videre. Tu nūc me cog? aliq dicere. q armati eneam imitari me
suades. vellē tacere pot? q loq qm nulli ptū vmo me? placitur? ē. sic z nulla ps
mibi placet. tu vis vt dicaz? parebo. s. vide ne audias qd si vis. tu p̄t vni? tueris
ius. qd ego tibi placitū dicā nullā ptē laudās obseqr tñ silētiūq; rupa qm id opta
re videri. Longū mibi misisti ciroq; pbū vt cācellario legere. facturus sum qm illi p
ociū licebit. Mibi tñ iā p̄p̄eri totū. rogas q a te sp̄ta sunt lacus tuearq; faciā id
si inō vey te dicere agnouero. vbi aliē videro. nō faciā. parmenosum plenusq; ri
max. nō potero tacere si qd nō vey audia. tu mibi amic? es. fateor hoc. s. veritas
p̄ferēda ē. tu vera oia putas q scribis s. ego de tua p̄bitate creto. n tñ ita ē vt rē
qd tibi pauc? oñdā. Dic? basileā cepto p̄cilio legatōz pape exposuisse. n ēē sp̄adū
de illi? sinodi p̄gressu. p̄t vicina bella z alias cās. s. nunq; sinodus pape narrari
iussit. Dic? pl? papā germanic p̄ncipib? p̄cessisse z se b̄uiliasse. q vnq; sit d rōnis
pōtificib? auditū. Rustic? s. z histozaz ignar? narrāda sunt. Adrian? papa z leo
rōnis impatoribus ius ordinādi aplicaz sedē z epos p̄ impiū noiandi p̄cesserūt.
Leo ille sanct? quē tu z doctores euāgelij tubā appellat? cū vellet in italia p̄ciliū
hic. in q ples possent de occidētalib? ptib? puenire. marciano cesari p̄ciliū in orie
ti postulāti. anuit. tūcq; sinodus calcidonen. bita ē. refers dñm scē cruc? missum
ēē vt papā purgaret. p̄ciliūq; germāis offerret. Nō dic? ptatē habuisse cardialē il
lū (beūdi sniaz postq; pbata fuissent crimia. Vis rōnos pōtifices solitos ēē dicē.
Si qd aliq volūt. ad aplicā sedē veniāt. Petr? p̄m? pōtifer increpat? q ad gētes
int̄roisset vltro se purgauit. leo qrt? scribit lodouico augusto. Mos si aliqd icōpe
tēter egim? z in subdit? iuste leg? tramitē n̄ fuam? vto ac missoz vtoz cūctavolu
m? emēdare iudicio. hispanoz legatōz hortatu pape basileā vchisse ptēdis. ven?
poteras dicē p̄les ne illuc. irēt aplic? lris fuisse req̄sitos. Aniuersos reges p̄ p̄sili
ariū statūū pbibuisse basileū ne papā deponerēt dū asser? vide ne te decipias. Re
fers tres cās ēē qd? ps mior p̄t iuita maiori pte vniuersitat? aliqd agē. s. facta ca
pituloz z vniuersitatū q supiore bnt n̄ sunt eqnda gestis p̄cilioz vbi solū deus ē
supior z a qd? n̄ appellat. Dic? in p̄stā. p̄cilio plena ptātes datā ēē rōnis pōtifici
bus locum eligendi. in q aliud p̄ciliū celebrari dz. In casu n̄o specialit? refer?

nata fuit electio loci p̄cilio. sicut p̄uēdēs cū grecis habite manifestāt. P̄terēdis
sanctū eē basilee. ne p̄p̄ locū oziri differētia possit. inane argumētū est. Narrat
decretū nō placere grec̄ basileaz. velleḡ aliū locū dicit sinodus nolle. p̄p̄ locū. i.
p̄p̄ basileā tantū bonū omittē. q̄ alit̄ sentit a decreto recedit. tu vis me his p̄sen-
tire nō possum. dic̄ me ex p̄posito errare. mihi aduersus te magis opitulabit alle-
gatio. nihil ad me q̄s obtineat. Impatori fuio q̄ vnionē pcurat. illā cupio. illā p̄
moueo. p̄ hac magnis laboribus me exponere. tu q̄s 7 ps tua vnionē velles. s̄ mō
tuo. maneat papa tu p̄p̄tifer 7 vnio sit. Idē ē ps altera cupit. nēo pacē. nēo vnio-
nē asp̄nat. Mēo tñ pacē amplectit̄ q̄ sibi detrahit. oēs volūt vicere. nēo se flectit
dure cernit̄ boies. Est ne s̄biecta eccia. vt p̄p̄ hūc vel illū boiem tā varie verari
debeat. si nō potes pascere. sine aliū esse pastore. s̄ nō est de pastu ouīū qd̄. s̄ dela-
na nō tñ lītis erat dū paup̄ eccia erat. scio te mihi iaz irasci. qm̄ dicta tua expello
q̄i videar aliā tueri p̄tē. Merere s̄. dixi tibi vtrinq̄ mihi odiū esse. nō placz mihi.
animō. electio. abhorreo galloz leuitatē. minime his p̄sentio: dū sedē aplicam
volūt auferre romanis. n̄ p̄bo cū decreta q̄ faciūt: ipsi nō fuāt. Cardinalis sancti
petri viri scti 7 ḡuissimi snia mihi placet: q̄ neq̄ bos neq̄ illos laudare solebat.
Q̄os p̄ciliū romē vulḡ. s̄ illa iam in angulo xp̄iani orb̄. Hi basilee manere volūt
at s̄ vrb̄s multis odio sa ē. Tu tñ deliberari illic putas. an numerosi? debeat p̄cili-
um p̄gregari sperasq̄ id obtineri p̄placereq̄ cesari. alij aliud sentiūt: viderisq̄ pu-
tare nō esse absq̄ p̄sensu regū alioz p̄ciliū p̄cedēdum q̄si cesarē parē facias ceteri
qd̄ parē. imo 7 minorē oñditis qm̄ regi frācie offert̄ p̄ciliū. cesari nō vultis p̄cedē
Molite s̄ secreta putare. oēs s̄ sciunt. sic 7 alterius p̄tis p̄silia nota sunt. ego oēs
p̄mēdare. si videre pacē bis atz illis placere etiā cū incōmoto suo. q̄ nō nobis. s̄
reipublice nati sum? nec plus velle debem? q̄ sensus cōis nob̄ p̄mittat. nō q̄ te-
mere dignitatē. s̄ q̄ ponere vult magis laudat. P̄uisc̄ viri sanctiq̄ boies difficili?
ad p̄tificatū vocabant̄ q̄ nūc ex alio amouent̄. bon? anim? ingeniq̄ benignuz
nō quō dimitteret. s̄ q̄ cito dimitteret studiū h̄rēt. s̄ volui tibi dixisse cūvenia tua
Quia aut̄ n̄ loqr̄. aut vix loqr̄. h̄ ē armat? creas. hūc gerā. ille mihi anchises erit.
quē vniuersalis eccie p̄sensus viderit. dū germania q̄ orbis xp̄iani maior: ps ē be-
ret. dubius sum parato tñ animo sum p̄muni snie auscultare. nec mihi in rebus
fidei soli credam. Vale.

De noua ciuitate 7 aliqd̄ de amicitia.

Epistola. xxvi.

Heas silui? poeta. S. p. d. magnifico v̄no suo Caspari schlick impiali can-
cellario. nihil noui post tuū recessum emerfit qd̄ in epl̄az eadē dignuz sit.
nisi qd̄ bodis v̄etur? ē p̄agrati? tu? quē aiūt eq̄tes secū q̄nq̄inta ductuz.
Rex tñ minime illū expectare voluit. s̄ s̄ mane aūq̄ dies elucescēt ad ortos be-
sp̄ridū deliciazq̄ paradisuz iter arripuit. ignoū fortassis v̄bis v̄toz. ortos nāq̄ be-
sp̄ridū poete v̄ltra atlātē in africa sitos finire. s̄ hos n̄ra etas bz i ciuitate noua
sn̄rie v̄rbe. vbi p̄petuū p̄biatū autū? ē. 7 oē gen? pomi suapte gignit̄. iō rex hunc
v̄nū amat locū. Recte sane vbi tot aq̄z scaturigines. tot viridātia prata. q̄ verni
tpe floz splēdore ridere vidēt̄. huc se nūc rex ptulit. qm̄ illic abitur? sit. tā certū ē q̄
antip̄i aduēt? q̄ p̄ hos dies oēs p̄lo suo rumore destruit. opa tñ tua q̄ p̄ ceribus
curie. ip̄iq̄ regi rē fictā aut salti dubia. p̄ certa exposuisti. dū s̄ scribo allatū ē nūci
um regē balnea petiisse. vbi ad dies octo māsurus sit. nec nos ibi diuerforiuz h̄re
possum? in nouā itaq̄ v̄rbē recta via migrāuim? si tñ p̄agratiū ire ad balnea s̄-
sero. me q̄s illuc p̄ferā vt de re tua possum curare. nec obinittā ex mādāctuis v̄nū
dū vires erūt. aiūt regē carniolā petiūz aut saltē carithiā. p̄? ho atbesim. exide
spes sit nurebergā peti debē. qd̄ tñ ex ingro thoma plen? intelliges. p̄siliarij regi
adhuc s̄ h̄. ip̄os p̄sulā qd̄ fac̄ nos opteat. d̄ frisingesi eccia n̄ ē qd̄ n̄ fuerit p̄? ti
bi notū. nēo ex curia v̄it. ingm̄ thomā p̄monui vt de pecuniis nureberge sc̄p̄ie
dis instructoz h̄rēt. q̄ me p̄nte ingm̄ curie p̄cōratus ē. n̄sumq̄ bz. Scripturas
sibi p̄signaz oēs q̄s mihi dimisisti. Capitula veterz regi extraxiq̄. Dñs auditor

ad nos iter facit. plenus querimoniarum. qui in recessu tuo te non reperit. Para aures tuas ut quod hic auditur? frustra illic audias. Homo tuus est et amicus utilis. qui solet plus honesto placere. sed cum amicitia hodie viget cui utilitas est aliena. Stoicoz illa. sola stulte gaudens. iam dudum explosa est. Non puto has litteras cito ad te veniuras. quia nec tu ad eas festinabis. ipsi nurebergam vsque proficiscens. si tu eonon veniens uti opinor. nisi vxoris prius aut licentia. aut facietas intercesserit probis? regi? Ego inquit si meam semel vxorem attigero quam illinc abdicet nescio. vide ne itidem tibi contingat. regis negocia curare habes. Non bene pueniit: nec in vna sede morantur rerum publicarum cura et amor vxor? Tu tamen illam ducere potes eo loci ubi propinque sit curie sepeque possit in amplexibus venire tuos. Ego ex his sum qui melius scio predicare quam facere. si loco tuo essem aliter sentirem. Vale optime et disputatores domini auditoris ad magistrum thomam remitte ut equum sit utriusque certamen.

Regratatoria et aliquid de studio humanitatis.

Epistola. xxvij.

Micas filius poeta. S. p. d. magnifico et generoso comiti Balcatio d'archo Aggressus est me iudicium? vir suavis et tui amantissimus iacobus de la dreno miles. tuasque et magnifici germani tui comitis francisci litteras apuit. qui mihi magno testimonio fuerunt amoris erga me viri. Cum in vtrisque multa salute iussus esset me iacobus impetiri. quod et si persuasum antea mihi foret. quia nescio animi viri instantiam. iuvit me tamen cernere quod meditabar. Sed ne pluribus immorer: scire vos volo si truncum a vobis colli qui non sentit. neque asinum qui non intelligit. si homines quis pusillum. beneficiorum tamen memoriam et qui nunquam animo est ingratus. Non est quod scribam nunc amplius. ne pelagus ingrediar quod non facile egrediar. Nam cum affeceris me dudum desiderio tuo immis multa essem scripturus si vellem animo satissimam cere quam omnia melius coram exponam. Spero enim cesarem ad vos prope dicam migraturum quem sequi ut soleo. Et si deus dabit. te pueniam. rem tuam bene absolutam esse. tum ex litteris iacobi. tum ipso facto intelliges. Plus enim gratie in oculis regis habes quam reris. Comiti francisco postquam me dedecris. dicto ei? musas quis suave. scrinia regis incolere ibique delitescere. quia non sapit huiusmodi seges nec scit toga barbara vestis. Sepulchrum est quicquid homini huiusmodi porrigit. studia namque humanitatis earum bene extra italiam domicilium scis quod appellem studia humanitatis. Hoc enim nomine volunt nisi oratorias et poeticas litteras designari qui latinum late patent. apud alios plerumque ignotum. si vale iam tandem. quis man? nunc cesset et calam? papiro bereat ut quem tecum loqui delectat. at mihi non suppetit otium. Et regi magis quam meo fructu est animo. quia non sum liber dum alienum comedo panem. Itaque vale. et tu cessa man? ut litterae suppleat quod dicat dum tridenti erum?

Doctae ad rescribendum.

Epistola. xxviii.

Micas filius poeta. S. p. d. Nicolao amidano canonico mantuano et amato fratri. Pax tecum negotii habui nicolae amantissime dum. basilice fui. sed nec plus habuisse voluerim. Namque si modice consuetudinis causa. tantum molestie fero te puer? quod tandem facerem. hissalis ut autem modicum tecum consumpsissem. Mirum in modum gravis est mihi absentia tua. atque id longe gravior. quia inter externos suis meos modos melius vivere mori penitus abhorretes. Sed statui omnia ferre. dum spe rem mihi bene esse. ut tamen facilius tolerare possim. obsecro ne tibi calam? plumbe? sit neque papi? aurea quam dissipare formides. Multa sunt quae mihi dietim posses scribere re valitudinem tuam pegalique novitates passim illuc defluentes. Et quod in galio quodue in curia fiat. Et si desint cetera. glicerium saltem materiam potest dare. de qua nunquam tantum scribis quantum audiam libenter. Effice igitur quod cupio. ne autem affectant scripturum tibi extimes. quod intelligere potes ex eo quia per totas litteras. Nec plura moto. nos vltimam paginam? deinde isbruck. post carinthias petaturi. Incertum est an nurebergam venturi simus? Jam vela veni? solvi. et in intimum mare deuolui? dietim a te ceteris meis caris remotior. Vale.

Rede in benivolentiam.

Euerendissimo in xpo patri dño franco
de picleo passis archipfili mediolan. Eneas filius poeta. p. d. S. si cui vn-
q̄ libentē scripsi. amplitudini q̄dem tue libentissime. dum eē in basilee. naz
te dñi 2 pñs hēbam loco. meminerāq̄ plurimū tuaz in me meritoz. q̄ sane men-
te mea nunq̄ excidet. At cuz viderim te lris meis nō rñdere. arbitrat̄ sum id qd̄
erat te. f. offensaz basilicēib⁹ rebus. nausēamq̄ inde cape. restiti. igit̄ diuq̄ filui. tñ
ne tibi imprudēs displicerēt. tum q̄ q̄ue erat tot lras nro indignas mittere. Sed
q̄uis scribere obmiserim. amare tñ nō omisi. cupiens sp̄ in eum graduz res resti-
tui. ex q̄ vicissitudines lraz pcurrere possent. Adq̄ nunc arbitroz euenisse qñ me
neq̄ q̄rentē neq̄ somniantē qdā cesar nri frideric⁹ augustus in suū secretariū ac-
cessit. cui iaz puio in statu graduz minime in honorato. q̄ ex loco scribēti mibi
nō arbitroz ter nñs negatuz. nāq̄ si recte intelligo. idem ē cesaris qd̄ tuū deside-
rium. nulli ex p̄cedentib⁹ magis fauēs q̄ alteri. cupit ei vnire 2 reintegrare lace-
ratam ecclāz atq̄ ad id opaz dat. 2 spero p̄fore vt voti p̄pos eristat. 2 l3 his dieb⁹
basilee fuerit. 2 q̄ tuā dignitatē arbitroz audiuisse fecerit. nihil tñ in hac magis q̄
illaz pendet p̄tē. 2 id ipm florētē fecisset si taz illic fuisset. p̄inquit. Secutusq̄ est
sigismūdi exemplū. 2 seq̄t in hac re vnionis vsq̄ ad calcem. tu q̄ p̄ optime scribe
mibi aliqñ cū vn⁹ ex indifferētib⁹ factus sim. nec qd̄ animi hēaz q̄rito. dñ vba 2
opa mea a voluntate p̄ncipis mei nō discordent. Ad c⁹ intentōez captiuare volo
ingeniū meū. repetem⁹ igit̄ veterē p̄suetudinē. emācipatūq̄ filium iaz readopta
2 vt solebas vtēre p̄ tuo. ego itēz ad p̄iez 2 dñm redeo q̄si ex post lumine. tñ de
si vides me poetaz subscriptum nō mirre: q̄si me talē cesar eē voluit. Et si archi-
p̄sbi papien. 2 ystozus de rosate totaq̄ illa nebulonū turba inrisēdū nomen si
bi arrogāt auroq̄ cingunt. Cur ego poete titulu⁹ verebor assumere. libet 2 mibi
inf alios insanire. quāq̄ 2 h⁹ dignitas maioris ad studiū vigilātie eā erit. Nicola⁹
tuus frat̄ me⁹. libellū q̄ndam meū nō limatū neq̄ vt optebat reuifuz. secū ad tuū
examē detulit. neq̄ remisit vnq̄. opto illi⁹ custos sit fidusq̄ neq̄ edat rē impfectā
Nouum eñ op⁹ vt scis. iubet orati⁹ in nouū p̄miamis. vir mat ur⁹ 2 sensu 2 etate
mathe⁹ de vngano si qñ ad te venit meo noie salu⁹ esto. id q̄z de cādido dixerim
eloq̄ntie fluuij. ganiforti ducali secretario apprimē merito. Cui sup re mee p̄po-
siture scribo. rogo vt me aliqñ p̄missum facias quā puinciaz nicolao delega uer⁹
spero libentē faciat. Vale optime mei memor.

Commendat causam suam.

Epistola. xxx.

Eneas filius poeta. S. p. d. dño guiniforto vtriusq̄ iuri doctoz ducaliq̄ se-
cretario amico p̄cipuo. Ea sublimatio stat⁹ cui vir amplissime quaz in p̄-
mediolanē. p̄ncipē fecisse intellexi. tāto mibi iocūdior fuit. q̄nto illā vi-
deo tuis stutib⁹ tuisq̄ studijs magis pueniētē. Nāq̄ sicut mibi vñ. neq̄ ducalē cā-
cellaria aptiorē rectorē hē poterat. nec tibi palestra pueniētior dari. quāq̄ n̄ du-
bitē pl⁹ illā ex te hiturā ornamētū. q̄z te ex illa susceptuz honor⁹. vez i bac tua ex
altatōe rogo ne idē facias q̄ ex hūano igenio pleriq̄ faciūt oēs p̄t⁹ se dispiciētes
cū ipi sblimati sūt. sua mibi oro aliqñ locū i amicitia tua vbi me ponas. n̄ postulo
in p̄mis aut scōis. s̄ saltē i vltimis. Nāq̄ si cetera desunt q̄ amicitia inf nos p̄sta-
re deant. illud sufficere d̄z offōz. f. p̄fessio eadē. q̄z ego cesari nri friderici secreta-
ri⁹ suz. q̄uis lōge idign⁹. s̄ tñ res facit vt benivolētiā tuā obtinere n̄ desperē. s̄ q̄si
iaz illā nact⁹ sim. statui amicoz more absq̄ p̄fatōib⁹. qd̄ mibi neciuz sit tibi a p̄-
rire. tuūq̄ p̄siliū 2 auxiliū exposcere. vacauit alias i basiliē. p̄cilio p̄positura est
lauretij mediolan. eaq̄ mibi sc̄tā sinod⁹. quā tūc oēs recognoscebāt illico p̄tulit.
Princeps mediolan. aliū ex domo lādrianor⁹ elegi fecit 2 dari ei possessiōz. euge-
ni⁹ ciuidā leonardo stellen. d̄ illa puidit. veni q̄ mor mediolanū fauorēq̄ amicoz
2 ex ḡra p̄ncipis. excludo q̄ iā erat iterus possessiōz obtinui. solut⁹ tñ ita vt fiebat
todeschuno quāq̄ multa aureis monozq̄ iussu ducali basileā repetij. Ab hinc triēniū

pestis magna delinui inuasi. dux suus renouauit. Ego qz bonū offm tibi habēz rece-
dere nō potui. mezbū iacidi. subitoqz orta fama ē me mortē obisse. Scitū ē id me-
diolani. ledard? cui eugen? puidrat. blātū me d medio gaudēs: possessiōz ppo-
siture postulat obtinetqz. Ego postmodū qualescēs z audies me spoliatū scribo
lrās ad amicos. facio fidē me uiuū ēē: peto restitui. s qz basilice erā nūqz obtinere
potui. Cretoqz nūqz pncipi fuisse rē expositā. qre cum tu eo in loco sis q te cupio
z gaudeo. rogo obsecroqz vt apire ista pncipi velis supplicareqz vt eccliaz meam
mibi restitui faciat. z si aduersari? dicat se ius hīc. nō fugio iudicē mediolan. archi-
epm vix sanctissimūz. aut nouariē. pōtifice integerrimū ptem dūm mō qd iur?
est an oīa restituat i statū pstinū. iaz at nō pōt dici qz de obediētia alia sum. qz regi
fui q est oīo indifferēs. plura scribere si mibi cū boie min? pito res ēēt. tibi aut
oē paz. sufficit. me iaz hēs. Fecissem regē scribere. nisi rē parū putarē. si tū ita cō-
sulis neqz alie fieri pōt nō vnas s cētū beo lrās. Tu obsecro mibi qd speres z qd
facto sit op? rescribe z iuuā vt potes. Sciēs qz neqz ingrātū. pmo uebis amicum
Vale: z me sic fructe vt strēnuo milite z doctore exunio dño iacobo d castro rōno
vteris. tanto tū min? qnto z scio z possum minus. z tanto plus qnto plura mibi
q illi licent. Itēz vale.

Epistola. xxxi.

Gratulaf beniuolētiāz magni viri se nactū esse.
Euerēdissimo in xpo pū dño. Ill. cardinali craconiē. Eneas filii? poeta.
S. p. d. Epilaz meam reuerēdissime pz dñe colēdissime quā ex franckfor-
dia. p. v. transmissi. libentē audio in vris oculis grām inuenisse. si tū ita ē vt
spectat? miles iacob? aplice? nūcius mibi retulit. q nō solum placuisse lrās meas.
s z me iam inf familiares viros admodū charos ēē p firmavit annumeratū. qd
magni munerē recepi loco. multūqz illinc letat? sum. Dea nāqz snia ē. vt mibi mē-
mōles felicitas sit. qz pclaroz boim familiaritate potiri. ab hisqz diligi z obſuari
qd cū mibi itelligā apud. v. p. r. p. gisse gaudeo meū pſepe. z q tbeſaurū magnū
recepi voluptate fruor ingēti. Nec ab re hac vtor pparōe. iaz q tbeſaurū iuenit
nisi potēs sit. illū custodire sepe defraudat. z aut pncipis rapaces man? aut acu-
tos furis vngues sp tim. z. Itidē mibi accidit. q nāqz pacto vīaz ſuare beniuolē-
tiāz possum. nō plane video. Conciliatrix nāqz beniuolētie vtus est z custos. neqz
abſqz hac pōt vllū amicitie viculū ppetuū ēē. At h in me aut nulla ē aut minima.
qd igit facia vt vīa erga me volūtas maneat. q vīa in hac grā pſeuerabo. q mō h
charitas alligabit. pūra ē breui vt video h mea voluptas si ad me tū respicio.
At si vīaz. R. p. intuear. spes ē māsuz diu z solidū ac firmū ēē h mōi gaudiū. beni-
gnitas em vīa q amare (vt audio) accepit māsura est qd diu vixerit. Itaxit at de?
vt lōgissimo ac nestoris cuo fruam. ego vō curabo eūde me sp exhibere qūis eraz
dum h oeta beniuolētia est. z si qd potero ampli? pſtare. n subſugiaz. aſſeruit at
idē iacob? auidā ēē. v. r. p. vt qz noſſez nouitates ſibi reſcriberem. parebo libēs. z
q cūqz emerſerit nouit bis in ptib? ſcptū digna. eplari claudaz breuitate. ne vel
legēti tediū vel ſcribēti laborē nimū pareat. narratōis caput redit? regis dabit q
ex reni ptib? februario mēse in austria ſmeauit. et? aduētū oēs accole admirati ſi.
nec ei arbitrabāt fieri poſſe. vt regiū diadema tāfacile pſeqrēt. s admiratio h re-
uerētiāz pepit. more em hūano accidit vt illos magis veneremur. qz opa vmi-
ramur. baud alie nūc actū est. albert? dux austria quāqz diu iſenſus ſri ſuo regi ſu-
iſſet. bellūqz ſecū a pte geſſiſſet. vt eū audiuit adeē. ad ſextū (vt rōni dicebāt) lapi-
dē obuiā. pceſſit. vnaqz ſectū wiēnaz igreſſus ē vrbē. pauc dieb? itēz regē adiens
cū in noua ciuitate foret. reſect? oib? prouerſijs. i frañā recept? ē ſocietate. h ſē
q mibi ſcribēda d nouo occurrut. omiſſis nugz z alijs leuib? reb?. d qb? i vulgo ſp
ē ruinoz. Aſſert dñs iacob? eplaz qndā ex meis. qz bis dieb? edidi. eā rogo vt vi-
deat iudicet iſqz qm cū tione d reb? fidei ſcribo. Librari? q trāſſepſit nō erat valde
pitus. itaqz plā vicia pnt in ea eſſe qz ego poſuerim. It vclit. v. r. p. rephēſiues
mibi pſtandas cum eodē diuidere meqz ſp hīc chaz z in memoria.

Vocat cum desiderio amicum.

Epistola. xxxij.
Meas filius poeta Johi campisio. S. p. d. Ex his pluribus reverendissimi domini cardinalis sancti angeli ad regiam maiestatem directis: precepi te fore apud ipsum reverendissimam paternitatem. Nam et tua manu scripte erat. et tuam dicendi suavitatem redolebant. Id quod et postmodum vir suavis et tui amantissimus nicolaus de civitate castellis confirmavit. quod res mihi maxime voluptati fuit. spanti te. quod diem videre deosculari atque amplecti. quodque dulcissimum inter nos esse solebat. officium instaurare ac de medicina non nihil perferre. cuius te arbitror plures dietam lectos audire. cum ubique medicorum sit copia. Expecto itaque te mihi capi si magna cum animi alacritate et gaudio. et quous te pluribus annis puat fueri et absque te vivere didiceri. Nunc tamen nescio quid factum sit. ut postquam te viderem sensi. miseram mihi existimem vitam dum tuus differret adventus. quod propter si me amas ut soles cura ut venias. ego te veteri ex amore obsequio colo. nec propter silentium quod inter nos diutinum fuit amoris meo detractum est aliquid. Servavi namque legem inter nos dictam ut amicitiam nostram quam aiorum conformitas et morum similitudo perfunderat. lapsa omisso non aboleret. quod ita a me factum est ut putarem auctam potius quam diminutam esse benivolentiam meam. nec aliter operari de tua charitate quam amicitiam non more puerulorum variatam existere solebas. et perhorruis legem immutabilem. Quod autem in his partibus esse me audis: nolo ut admireri. vocat ei per regiam maiestatem fui. i. secretariusque receperunt. et quod mihi humilissimo est onere laurienti poetarum titulis adornat. quod nomen et mihi sic longe ipse. non tamen a rege datum debuit refutari. Apud hunc igitur principem me regies. ad quem cum in hac tempestate ecclesie accesserit. tanquam in tutissimum portum libenter me contuli. ut percul ab omnium platorum dissensionibus agam vitam. et meipso fruam. Vale.

Dolet de amici et patris absentia.

Epistola. xxxiii.
Meas filius poeta. S. p. d. georgio andrætio senesi amico probo et potestati. Ex his tuis quod plurimum accepi. vixit iocundissime. quod lectitasse milles ne quicquam faceret. scis enim cum patres ceterum nullam potuisse diem preterire sine colloquio nostro. namque aut ego te vel tu meipsum quiritabas. quod magis tecum me vivere fiebat quam cum aliis omnibus. In patria vero licet tue illo officio fungeretur quod tu olim vtebare. cum eis vitam duco. bene mihi georgii: bene mihi te ipsum inter omnes affectus. his fruor. has amplector deosculorque. ex illis solacium si quod bene ad me pervenit. Tu legi deum testor non valui lacrimas continere. fleui fateor. iteque atque iteque fleui. En inquam ubi amicus ille meus dulcissimus. dimisisset ipsum certo scio: si quoniam remissa nescio. Urgebat namque ad lacrimandum precipue quod de genitore meo silvio narrabas. tunc ei visum est ignaro quid aculei corculum meum tetigisset. memineram pini amoris. periclitabarque cum pie amaritudine. sed de his omittam. nam cum incido in hac rem videoque. prius emori. te autem patri meo adoptatum certissime tuli vix intelligo ut illi furore diminutum et te germanum acquisivisse. quibus rebus non potui ridere plurimum. Alii namque illico receptis litteris. nunc mediolani me scias promerari. postquam germaniam postulabo. itaque si quod litteras ad me vis dare. iubebis exponi basilice. cetera non bene quam scribam. Adreocio petrucio nostro litteras deo amplissimas. genua eiusque cunctos mores per ingenio prebeto. quod tibi ostendi meo nomine exorab. Vale atque iteque vale omnesque amicos nostros iubeto salvere. et si quoniam genitoris mei offendam per bis tuis solabere quod potes. Magnificat benivolentiam.

Epistola. xxxiiii.
Meas filius poeta. S. p. d. Johi aurispe lido. Nescio quid cause sit iohannes mihi dulcissime. quod neque etiam parvo tempore immo brevissimo momento inemor esse tui. esque in memoria spiritus mea. Et ipsa recordatio gratissima est. quod te absente nihil habeo dulcius. Hoc dum sepius considero vix procedat. multa cum enumerare possim: humanitatem tuam potissime ratum sum deesse causam. Nam cum bene patauo redire senas. subsisteremque ferrarie non nullis diebus. tantum in te urbanitatem esse cognovi tantum charitatem ac benivolentiam in omnes etiam in infirmos. ut opiner te nullum fore benigniorem facilioremque. nam et me voluisti inter amicos tuos numerare. hac de re tanto amore tibi assiduo. ut si quod ad te perfecturos properas

sine lris meis vacuos nō possum dimittere. In pntia dō cum repissem. Nicola-
um illustris marchionis nunciū de te diligētē interrogavi. et cum iocūda oia retu-
lisset. longe gauisus sum letorq; vehement. Si qd ē tibi cordi ac iocūditati. nūbil
est em qd magis affectem q; te sanū bilarēq; esse. et me tibi chaz fore vt ex pietu-
ra capio. imo expisse intelligo. vnum itaq; oratū volo. vt ofidas. s. tuam erga me
beniuolētiā extinctāz nō esse. quā rem scribēto sepius efficias. Vale et mgro bu-
goni et natis suis me pmedatum facito.

Nimbiplerim libellum se effecisse significat.

Epistola. xxxv.

Mneas filius poeta. S. p. d. Sozimo medico pstanti et amico optimo. qtu-
or iaz mēibus ad te lras dedi. qd nō habueri. certi nūbil hēo. Snia tñ eaz
fuit vt opusculum eē pfectum scires. q me de baptista sepius rogaueras edī-
tur. qd iō feci. nō vt idoneū me fore existimare pcedis opibus auctorē. s vt in-
telligeres amoris erga te mei. tantaz esse vim. ne qd tibi negare valeam. Absolui
q libellum hūc tuo nomī dedicatū dsum vltra duo milia. quē appellauī nimbi-
plerim de laudibus baptiste tue. p fūse loqntē. Cum vidit nicolaus nraz lraz la-
tor. cui vidēdum tribui. q testis eet idoneus q de visu referre possit vt nre leges im-
pitāt. Libri autē memet latozē spero. qm istuc breui pficiscar. hēo em multa de ba-
ptista tua tibi recēdere. q nō erant lris inferēda. Vale et genitori tuo et iobi me cō-
mendato. vbiq; meis germanum tuum iubeto saluere. Iterz vale.

Excusat yronice nō scribentem.

Epistola. xxxvi.

Mneas filius poeta. S. p. d. petro d norēto amico pmaro. Mirabar dudum qd rei cēt q ad me nūbil scriberes. s be-
rentē me iactur atz ancipitem vir suauis et vtriusq; nrm amātissim? nico-
laus tē. ex dubio mouit. q te diuitē factum retulit. q audito. Atat inquā subito.
hinc illa intmīssio lraz hinc illa mei obliuio longissima. Nozē em boim eueniret
diuitiores effecti paupiores negligant. s nō est mibi molesta s taciturnitas tua qm
ex cā tua vtili. puenit longe nāq; dulci? mibi est te locupletem esse tacēdo q scri-
bendo inopē. Oro tñ si facultates tue ocium aliqd pstant. mei vt memoz sis. Hā-
etli diuitie occupatōes vānt maximas. tpusq; auferāt. paupi tñ copā s bmisstrāt
Qui? si qlibet mēse paginam vnā ad me tinneri. magnaz grām facies amico tuo.
et duplum recipies. Scribere tibi baz ptium nouitates. nisi nicolaus instructus
veniret oim. quē libetius audias q meas lras leges. Accepi te vlt patrē factum
vel breui facturū esse. qd mibi voluptati ē. mirorq; noluisse te hui? gaudij me fore
pticipē. q nūbil significaueri tuo enec. Ego tñ cum filiuluz in scocia suscepi. mor te
reddidi certiorē. s ille iaz e vita decessit. deū oro vt tuū viuere sinat. pīs silem. Ve-
rum ne oino existimes te meis carpi s monib?. Illud etiam te scire volo. q tuaz
lraz vnas suscepi. p oratores regios q florētie fuert. qd p magno munere habui
tācti plurimū annoz paz sit vna epla pēfere siletiū. Valez me reuerēdissimo
dno cōi et viro singularis doctrine mgro thome et ceteri amic? effice pmedatum.

Preceptum bene viuendi.

Epistola. xxxvii.

Mneas filius poeta iobi perigallo scripto. ri aplico. S. p. d. Rem lōge maiorē q polum pstante. qttidiano conitio ex
me petis. breuē vt tibi bene viuēdi pceptōz pscrībam. Temptatio illa non
psultatio est. qd em fieri pōt vt meis monitis tu indigeas. q studiosus phic sp fu-
isti. Qui si aliqd deest. psto assunt diuini atz humani iuris doctores. q basileam q
athenas ornatū reddunt. illos psulere et facili? erat et vtili? in austria autē demēt?
est qrerē romam. aut platonē apud bungariā inuestigare. Non tñ. ppea tibi nō
rēdebo. Tanta ē em tuoz erga me magnitudo meritoz. vt nō solū petitoib? tuis
qd serio. s etiam qd ioco facis tēptatōib? parere obnoxii me existimē. Sat? faci-
am igit breuē pericūcile tue. nec phoz moze pcepta dabo. s vt pfamilias cum
filijs solēt agā tecū. Norma ē succincta quā si puaucti recta in celū via transibis.
Nescio si vnq; ingressus es mare. illic si vnq; fuisti. scio te cū pcell inflari pelag? et

Aurea Epistola

nauigius impetū dñs vñtis cernebas. multa deo vouisse. Si igitur vis fieri saluus. re-
cteq; viuere. q. pmissisti dum tempestas in mari fuit: ea fuato. Quod si fretū nunq;
ascēdisti. carcereq; aliqñ ptulisti: cura vt egressus talis sis. qlem te futurū si exires
spōdebas in carcere. At si neq; h. neq; illud exptus es. remediū terciū supest. Nō
dubito qñ aliqñ egrotus fuer. Quis em̄ est: q. tricesimū annū absq; graui aliq; va-
litudine attigerit. multe pestes humano iminēt corpi. minimaq; res est q. nos vt
tollit e vita vel morib; dextrimis afficit. Memēto igitur mi iohes cum lectulo resu-
pinus iaceres. cum renes arderēt. cū illa rūpenē. cū fauces arefcerēt. dum te sit
incēderet. dolor pulsaret. facietas cibi offēderet. qd tecū ipse diceret. qd deo p-
mitteret. si tibi sanitas restitueret. Certus sum qz de mō viuēdi sepi⁹ cogitasti. ⁊
vicia dimittere. vtutes nō q̄plecti spopōdisti. Nūc igitur qz dīno munere sospes
es. stude vt impleas q. pmissisti egrotus. h. regula ēbñ viuēdi breuis ⁊ certa hanc
fuato. Sz accipe etiā aliam breuiorē. si vis recte agere vitam. nihil facias qd deū
videre nō putes. nihil secreto exoptes qd pñte p̄pō oprare nō audeas. iuuenalisq;
nñ meminer. q. ait. Optādum ē vt sit mēs sana in corpe sano. Ectere ex alijs qre.
Ego qd dicere possē breuius non habui. Vale ⁊ me qñid reciprocum est ama.

Significatio huius dictōis turpis p̄ antifrasi.

Heas filius poeta. S. p. d. iohi campisio

Episto. xxxviii.

p̄bo p̄stanti ⁊ ornatissimo. Demiratus es iohes mi amātissime. vsus me-
os cū legeres. mulierē turpem. p. deformi positam eē. Lūz vsurpatissimū
apud oēs auctores p̄q sit vt anime viriū poti⁹ qz corpi turpitudine demōstret. sic
est illud iuuenalis filiōlā turpi vetule. pducere turpe. ⁊ alibi. Breue sit qd turpis
audes. ⁊ iter. Nec fedam aliq. nec turpe putaret. ⁊ horū exēploꝝ mille. Cicero qz
in officioꝝ libris de turpi sic loq̄ vt de re q. honesto opponit. Honestatē aut n̄ in
corpe s. in aia locauit. vñ ⁊ ei⁹. Nūm qd est turpitudine aim intuet. at ego necrōne
nec auctoritate careo. Licere mihi vñ vt quēadmodū p. pulcro honestū ponit. ita
⁊ turpe. p. deformi nōnunq; recipiat. Virgili⁹ em̄ ⁊ corpe honesto inq̄t. qd fūius
i. pulcro exponit. Rursus apud ciceronē in q̄sdē officioꝝ libris. qd significet de-
coris scis. Iuuenalis tñ id ad corpi⁹ retulit. tanti est q̄reda cura de coris. q. si de corz
ad corpus aimqz pducim⁹. cur nō eadē de turpi lnia. s. ne te mulē mozer. autori-
tatē subijcio int̄ eximios poetas. Quidi⁹ n̄ inferiori ē loco. quē lactāti⁹ ingeniosus
vocat. is in eo q. de fastis libro inscribit. hos vsus ponit. Atq; fere videt turpes
i pelice vult⁹. b. in amplex⁹ iupit̄ inq̄t eat. loq̄t at de calistone q. in vñaz puerla ē
c. vultus turpes dicēs nihil aliud significare voluit qz deformes. Nec xgilij nob
auctoritas abest. q. de apibus loq̄ns in georgicis. ⁊ pulcre turpes dixit. nec tunc
aim s. corpusculū denotauit. Idos ego secutus suz. q. si aresto. inimicus culpā rec
imitari potius vellē nasonis atq; maronis doctaz negligētiā q. illius obscuram
diligētiā. Vale.

Damnat verbosa volumina.

Epistola. xxxix.

Heas filius poeta. S. p. d. mariano forino senensi. Attulit mihi vir canus
⁊ pbenignus ludouicus tuas lrās. ⁊ q. tibi pmissisti seriose retulit. Audi li-
beter ipm tui cā. ⁊ tuas lrās q. vnice post meū ex te recessus apud me sunt
auide legi. qd mihi mādasti nō potui absolvere vt forsitan cito voluisses. p̄pre-
cessum regis festinū. q. raro vno in loco morat. indies tñ ero tui mēor ⁊ qd facere
oporteat alijs lrīs tibi significabo. res em̄ h̄mōi lōquū hñt tractū. s. postqz cepte
sunt. nō facile dimittunt. nec tantā hñt variatōz vt n̄ ē. Tu tibi p̄suadere debes
me tuum sp̄ esse cupeqz morē tibi in oibus gerere. ⁊ vtinam in loco eēs. q. te ⁊ tui
doctrina vti sepius posses. Gaudeo te patrefamilias factū. ⁊ rogo dīnaz maiesta-
tē vt soboles ex tuis lumbis orta. filis sit tibi. Cōmētarios tuos sup decretalibus
⁊ si facundos arbitroz mirāq; sciaz p̄ferentes. Videre tñ non cupio qz terruit
melaboꝝ numerus cū eos in q̄tuor ⁊ viginti volumina distinctos sc̄pser. mos ē le-
gitar vt lōgi sint. hinc quidi⁹ xbosas dicit leges. Et iuuenalis de caudicib; scri-

verba huius quae
scribit in dōdō
p̄pō adamante

bens libellos inq̃t eos infaste seq̃. Tu tñ 7 oratoris 7 poete 7 iurifconsulti locum
imples deberes ista metiri 7 modũ pagine facere. ne scriberes in inẽsum. q̃ 7 scri
bẽti labor eẽ. 7 legẽti fastidiũ. tuas sortes si qñ ad me miser auide videbo. q̃ illoz
codices nõ diristi admodũ eẽ numerosos. De rege aragoni q̃ scripsisti ex alijs q̃z
audiui. deus illi iter faciat ad suum desideriu. q̃ vir eẽ victoria dignũ. nec q̃ dñet
par est in orbe sibi. Ego illi afficior. p̃t suas vtutes. nunc q̃ tñ vidi eum. Si posset
italia suo pacari sub dominio. magis. p̃bare q̃ sub cõitatib⁹. q̃ cor nobile regum
vtutes p̃miat. Tu vale 7 andream iuris inĩpretẽ bugonis filium. quẽ apud te eẽ
audio meo noĩe saluum dicito.

Epistola. xl.

Pro mouet p̃ncendum in offidum.

Meas filiu? poeta. S. p. d. tño iohi mayers cancellario austrie benefacto
ri suo honorado. Alloq̃t te vir bonus 7 honoradus lodouicus latoz p̃nti
um. in re q̃dam dñi mariani forini senen. vtriusq̃ iurĩ doctoris excellẽtissi
mi: q̃ libenter in hac ep̃is tribulatõe ad germanie p̃tes se trãsserret. 7 ius wiennie
legeret. q̃re si vides ad eam rẽ eẽ modũ. supplico vt me instructũ facias 7 ego regi
referam. Tibi eĩ res ṽtilis 7 vniuersitati 7 patrie 7 regi. Mas cum ille sit ex
p̃mis italie doctoribus. multi remanebũt wiene. q̃ nunc baduaz studiũ cã vel pa
piam p̃gunt. Et ois bauaria suenia frãconiã 7 bobemia ac etiã hungaria inĩedi
scendi cã wiennaz p̃etẽt. Rex ṽo in his q̃ iurĩ sunt p̃fulere ip̃m poterit. 7 si qñ opus
fuerit: ducet cum q̃cunq̃ voluerit. id si vides viam ad h̃ patere. fac me certiorẽ.
7 p̃side q̃z boiem p̃liberalẽ. p̃mouebis: nõ doctus in iure solũ s̃ ois doctrine p̃itũ.
Eius vtutes ex lodouico p̃fato planius p̃noſces. me plura dicere cõis p̃ia ve
tat 7 amicitia q̃ illi suz iunctus. ne has res p̃ferre veritati videar. s̃ p̃fido multos
eẽ in germania q̃ vix n̄scũt. q̃ eius discipuli fuerẽt q̃ me succumbere nõ sinũt.
Tu cõis boni amator 7 regal' honorũ. p̃motor es. qd̃ in hac re potes oĩde. Vale.

Dat fidem scriptis.

Epistola. xli.

Meas filiu? poeta. Strẽnno militi dño. p̃copio
bobemo. S. p. d. sunt mihi certa q̃ scribis. nec vnq̃ aliter rat' sum. Mosco
eĩ mores militum inẽ q̃s magni sũt fides. q̃ ex ea est dicta vt dicero vult.
qm̃ fiat vt dñ. Tu ṽo vltra militiaz etiã lr̃as es sortit⁹. q̃z magna ps fidẽ p̃mẽ
dat: decipe aut inẽ vicia ponit. Scio igit de reſento eẽ cũ sp̃ares p̃fasci. nec ego
aliud ratus sum. s̃ p̃mendo te q̃ rescripsisti cãm remissionis 7 felicem te puto. q̃
neq̃ mōtes neq̃ lutum neq̃ glaciẽ aut niues expiri voluisti. quãq̃ h̃ omnia to
lerabilia existimarem. si bach⁹ apud has gẽtes tractabilis eẽt. q̃ radis est. asper.
in domitus. amarus. nibil bñs in se suauitat⁹. Aetustas bachum q̃ dulcis eẽt 7
boiem affabilem redderet: in numero d̃eorũ collocauit. Dic ṽo inẽ eumenides cũ
cerbero 7 ydra locãdus eẽt. Quid tibi de mulierib⁹ dicam. p̃p̃mo me ne h̃iaz odio
sus. ne aliq̃ ex nr̃is socijs q̃ rutilam credunt lucretiam. me molestam arguant q̃si
eoz amori derogauerim. s̃ amor cec⁹ est. id p̃api florẽtin⁹ lucernam q̃ndam ada
mavit vt pendẽtem ex cingulo q̃cunq̃ irer ferret secum. 7 obuiantib⁹ q̃buscunq̃
ostentans. nũq̃d pulcra lucerna eẽt p̃cunctabat⁹. Sic iuuent⁹ ṽia ethiopem q̃si
nunc sit candidior: colit. Facit h̃ inopia. nam 7 monoculus rex est inẽ cecos. satis
diri. tu wiene regis vbi veneris chor⁹ late p̃ez. Sz caue ne vincaris ṽbo aut blã
dicij⁹ alie⁹. q̃ postq̃ inescat⁹ est homo. derelinq̃t estq̃ derisui. nullaz ames p̃usq̃
p̃dauis. De pecuniola mea mea lauto. illam apud cancellarij frẽm deponas.
Regi ero tuus fidelis nunci⁹. 7 hodie ṽo puto. nec mihi h̃ erit. p̃ te facere arduus
Utinam fuisse tibi ampli⁹ possem. naz merit⁹ es vt te omnes p̃moucant. Vale
7 intra bobemiaz noli tãdiu eẽ vt obliuiscaris nr̃i. Qd̃ nr̃um rex dederit p̃ alias
lr̃as efficiam tibi notum. Brex vale.

Epistola. xlii.

De incerto curialium statu.

Meas filiu? dño Caspari scõlick cancellario impiali. S. p. d. In lr̃is alijs
q̃s cum p̃ntib⁹ mitto significauit tibi maiestare regiam diem. sancti georgij

delegisse. in quo vellet petere nurebergaz. et sic in philio conclusum est. Sed non est si-
bille solum. aut imutabile fatu. quod in philio decernit. Alium nos indices quod be-
ri placuit hodie displicet. ita gestum nunc est. Terminum est qui erat ad sancti georgii
receptus. nunc in ascensionis diem mutatus est. mihi si mutatio suspecta est vere-
orque ne derisum sit principibus. quod dietas almanorum infinitas aiunt. Puto autem regem
idcirco terminum hunc amplexum. quia mori iussit alius cum bohemiis receptus ad nati-
uitatem beati iohannis. qui per hunc modum intendat rex unum mensem nureberge morari.
imperium et ecclesie facta terminare. atque exinde pragam ire. nescio tamen an bene metiri sunt
terminum. qui hunc excogitarunt. Ego reor neque regem ad diem venturum. neque mensem ad
tot negotia sufficere posse vereorque. necesse uno itinere duo negotia volumus absol-
uere. negligamus utrumque. sed faciat me deus talium varietate potius quam verum cum tanto damno.
Et his video diete continuatorum non bituram locum. sic apud vos erat statutum. quia nimis
dum esset tardum expectare. exinde intelligo chinensem episcopum huc vocari et te etiam accer-
sim. et quia episcopus huc quicquid venturus est. suadeo ut et tu nihil tardes. scis quid expediat prope
ecclesias frisingensem. tu potuisti sentire quid sit animus chinensis in hac re puto utile fore ut
non sit tardus. tuus quod suus accessus. credo me sane prebendis. Comes goucie iam
triduo hest. eiusque potius. dispar pugnam una ingressi sunt. vias edes incolunt. una
per opidum pergunt. si sic se amant ut foris significat beata societas est mirandumque specta-
culum. nunc vix vix captiuum huius in vinculaque perit. ac horrendi criminis reus dicitur.
Nunc vix lece utrumque recipit et una palat mensa. mira res si tantum odium tacito po-
ni potest. inter alios si hoc accidisset. nec vir uxori fide reconciliare daret. nec uxor viro in-
iurias ultroque ventura. sed fortasse non ut volumus sed ut quibus agendum est. Exitus qui sit
utrimque mens patefaciat. albertus regis fratrem tardus spatio reit. is cum nescio quam ob causam
petri cottraz suum cancellarium apprehendit et relictum in viculis pedibus ferreis alliga-
uit. sic vir iseliter multorum laborum fert punitum. nemo est qui speret ipsum liberandum. Prun-
cipes namque homines fere omnes sunt ut quos capiunt. nunquam dimittant. aut esse reus est. qui capere
est et luere penam debet. aut innocens. et ut videat nocens tenet ne principis crimine pate-
at. ne vel ille dimissus iniurias sustineat et vltis studeat. Beatus qui periculum a curia
tumultibus degit. et preteriti sunt qui adest fortuna. nos autem ipsi cecum cupidie di-
cti. regni atria petimus principum in oculis variare volumus. quibus si miles cum periculo capere
fuerit. modicum deo oberrauerit. mori potest. nihil enim violentum est aure tyranni. suspiciosi
omnes sunt. cum curiales inuidi principibus necesse si assit. sed si absit quod criminari delictum
Derierunt omnia fuitia si semel non recte spuerit. et sunt nonnulli. qui tunc citius huius periculum
cum maiora sunt obsequia. nam cum videant se multa illi debere. potius delictum cupiunt quam
obsequium premiare. Sunt tamen plures qui ducem alberti factum probant. et mihi quod ita persuasum
est. nam princeps ille. tunc sapiens est. cum mitis. nec absque magna causa in tantum vix in-
fecisset manum. sed cotre utilius fuisse plebem suam curasse. Nunc quid quod pacto sibi il-
la auferat. et aiunt quidam irregulariter esse boiem quandoque ecclesia in qua vellet nunc
(ut existimo) petrus deo fuisse. sed quod dum facultas fuit voluntas defuit. nunc volun-
tatem facultas deserit. Nemo preterit vixit forte. qui plus habemus. plus volumus.
Ille beatus est qui cupiditati terminum ponit. qui deo nimis optat honores et nimias
poscit opes. is sibi ex celsa turris tabulatum erigit unde altius cadat. maiorque detruit
namque opinione. Facit deus ut sicut nunc non habeo. sic perpetuo fugam. Tu vale et
quis huius delictum tuum videant dissuadere. quamprimum redi. quia rex non nihil tyranni habet.
Et tu non cum eo sed cum alio creuisti. nec nunc augere sed persuadere statum queris.

Ret aragonum se cingit in auxilium rhodis
contra thurcum.

Epistola. xliij.

Menas filius domini Caspari schlick cancellario imperiali. S. p. d. Aduenerunt
denique huius apostolice per guidonem allate. sicut ex curia scriptum erat has apud me
habeo. noui numero. Sunt in forma plena et sufficienti. nunc opus est ut quoti re-
uertamur quod ut spero possessionem assequamur. nunc quod attulit litteras refert thadeum
marchionem besten. per nicolaum piceninum cum mille equis. ut ceptum missumque regi aragonum

Notano

Qui rex venetis scripserit pacē. aut belli poscēs inducias. naz duas z q̄draginta
galeas armauit. intēdens saracenoꝝ q̄ p̄ rhoduꝝ venerant insultantibꝫ obuiare.
nihil adhuc de r̄p̄so scitum ē. Athesini legatos h̄nt veneciꝝ auxiliꝫ postulantē.
qd̄ ne fiat timor ē. Libent̄ nāqꝫ veneti aliqd̄ illis in mōitibꝫ piscarent̄. ne venari
cesar in mari eoz possēt. Dēbitis z vos lrās de veneciꝝ p̄ q̄s cognosceꝫ sōnium
eē de pecunijs. nisi alia incedatis via comes goriciē hic abcessit. abnegat̄ sibi seu
dis. Dicūt em̄ austria duces id p̄uilegiū h̄re. ne q̄s in fritorijs suis p̄nceps degat
verillo inuestiēdus. vroz eiꝫ adhuc est h̄. Manēt vetera pacta q̄ comes cilie p̄cus
sit. oia vīr tenet. vroz vñ castꝫ h̄z z tibi libras cētuz. z rursus tricētas annuas ex
viri camera susceptura ē. s̄ p̄iacere illi nō tenet. hoc vīz male h̄z. vrozē pua. pui
sio grauat. Comes cilie z dur albertꝫ ambo in p̄siliū regē sunt recepti. z bis diebꝫ
iurarūt. itaqꝫ nō oīno h̄ nihil ē actuz. Reliq̄ ex lris dñi bēnrici senacē. ego mari
moꝝe cupio titum lūum vīi itineris eē comitez vt me? sit in curia aliqñ socius.
Valetē z me vīo ex amore dimissum babeatis.

Mouitates de turcis.

Epistola. xliiij.

Mear siluiꝫ poeta. S. p. d. sūmo p̄ho iobi campisio. Alioꝝ lrās q̄ ad me
scribant̄ semel dūtaxat lego. idqꝫ cursim. Tuas cum recipio nunq̄ satis
legisse videor. Rēdeo itēz atz itēz nunc istā nuncillam p̄ticulaz attingo.
Egre illas ē meis manibꝫ abire sino. facit hoc ornatꝫ scribēdi z charitas tñ q̄ cuz
illis tanqꝫ cuz teip̄o loqꝫ. q̄ nemo mibi suauior ē. Nunc cū guidio tabellariꝫ tuas
mibi lrās redderet. q̄ntū voluptatē accepi nō possum p̄unctim expromere. s̄ p̄
tes eplē tñ singulas referētē me magꝫ intelligas. z q̄ntū attuler gaudiū intueber̄
meliꝫ. p̄tereo res in subies. nec em̄ mibi suauis ē. te q̄c̄qꝫ absqꝫ p̄silio facere. tācti
iocās magisqꝫ arguens de p̄itate fecerim vbum. qd̄ te politici scribis. admoduz
placē nec te mirari optēz si tibi libꝫ empturo. p̄spicere volui. nō ei diffidere ē ami
citie s̄ p̄sulere. qñ vīaz oñdūm? fuādi argētuz. qd̄ nō ad vñmos me paulo post ni
mis affectū dicis q̄ oporteat. facis amice. q̄ me admōēs ne qd̄ auaritie in me sit
te q̄z in hoc p̄hm p̄bes: est aim vicijs purgare. s̄ scis oēs nos cuz fenescim? vt
terentiꝫ suia est) ad rē fieri attētiōres: q̄uis ab re sit. q̄ minꝫ restat itineri: eo plus
(sicut cicero ait) q̄rit viatici parare. Rēdo id accidere. q̄ multas p̄pēsi calamī
tates in iuuetute. illaz meminerim? timem usqꝫ vt reuertamur i eas. animꝫ iuue
nis sāguie feruēs. ebulit. furit. ifanit. nil p̄si h̄z. n̄ pecuniā p̄dit qm̄ se facile lucra
tuz spat. nūc bella metit̄. nūc mercaturā cogitat. nūc regales curias meditat̄. cre
dit amari. credit sibi ab oibꝫ subueniri si opꝫ fuerit. Uetulus sp̄s scit. q̄rare sunt
amicitie. q̄fallaces amores q̄difficilia lucra. Scit tp̄alia bona (sine q̄bus negat
aresto. plenaz felicitatē) in manu eē fortune. q̄ si amiserit. illa inuita recupare nō
pōt. ego mi iohes satis multa. p̄baui: pecunias q̄si sumū p̄tēp̄si. nunc cū illas vel
lem. nūcqꝫ apparēt. Vīdeo vīz eē qd̄ iuuenalis inq̄t. baud facile emergūt q̄z vtu
tibꝫ obstat res angusta domi. si mibi puer vt vgilio z tolerabile fuisset. h̄ospiciū
potuissē z ego cātare s̄ antropierio. qd̄ nūc pōt sane paup̄tas facere. mibi cu
randū est vt viuā atz auro nō careā. q̄ nocte dicqꝫ corpꝫ eget. va igit̄ veniā si em
ptor q̄ minimū dare cupiā. Naz z q̄ vedit q̄marim optat viderē. age tñ vt vis
fiat. nullibi ero tibi aduersus: tācti disputare intēdum placeat. Tuū est curare vt
aresto. veniat. q̄uis p̄cio em̄p̄. nec toleat h̄ p̄bs vēdi. naz z platōnē venūdatus
legimꝫ. quāqꝫ veditio h̄ quā peto: etiaz ciceroni z vgilio sit accepta. nā q̄ scribūt
nil aliud volūt nisi vt post obitū q̄sepissimē vēdant. tu tñ alijs lris iuenisse te aie
bas. venalē p̄hm. nunc te iuuetuz dicis. s̄ ille forsitan senis māsit. iō alium q̄ris.
Oz mibi scribis te vba ex summo pōtifice audisse q̄bus spem p̄cipis fortune me
lioris. magna leticia intellexi. scio em̄ bonore atz bono quis te dignū. Tu tñ scis
diuitias plerūqꝫ indignos comitari easqꝫ (vt p̄hi volūt) q̄ minꝫ sunt digni possi
dent. iō tibi minꝫ spero. s̄ p̄t sūmꝫ pōtifer tatū vicere. z p̄tū si vt scribis adiutor
tibi sit reuerēdissimꝫ dñs tuꝫ meusqꝫ. dico me q̄z yet? mibi apud illū noticia ē z

putauit me aliqui ab eo diligere. idemque nunc puto. nisi vel suum mutatur sit animus. vel que intercederent negotia me sibi alienarunt. Et credo te meum simonem capere. ego tamen quicquid sit illi afficior. utrumque suum et miro: et colo. nec ex eo aliquid peto. nisi ut tuum bonum gratumque vno verbo statum tuum potest mutare. Ipse probus est nisi probum amat. desinit esse quod est. nec ego tanti esse faciam. optem nonnunquam fortunam vincere eique resistere. per virum clarum. De noxetano satis fecisti desiderio meo. non solum enim quod officiorum gereret mihi exposuisti. sed ipsum quod ad me scribere populisti. Ego tibi propterea gratias ingetes. Video tamen non concordare quod scribis. his quod ab ipso accepi. Is se inopem scribit. cum eum diuitem dicis. sed credo te ad veritatem loqui: ipsum ad opinionem. Nemo enim diues est cuius cupiditati non est satis. tu quod sufficere homini rerum. id diuitias ais. Is quod non habet aurum motes: pauperem se putat. Ego plus tuis literis de eo. quam suis sum gauisus. Nam si te non audiuisset probus. moleste tulisset eius scripta. Diligo namque ipsum et omnis acerbatur: siue sum princeps: si tu leuas me magnis angustiis. quoniam bene esse illi dicis. Non dicam plura in his quod tibi scribo. et puto eum apud te risurum. quoniam expuentes miseriae deambulati itis meique memores estis. siue coliseum pietatis siue pontem emilium vel cum terminas visitas. dioclecianas aut illa sanctorum templa. iacobum caluum refugium luto et bene illi esse cupio. Nam mei aliquis amicus fuit. et nunc est nisi amicitia possit fragili. multa mihi de Lote nostro senenti venerabili cubiculario amico scripsisti. quod omnia iam dudum mihi vienne retuleras. et ego vera esse scribam. quod vix illi nobile propterea neum meum a teneris annis noui. Puto tamen te illa propterea ipso scripsisse quod tamen efficax fuerit. sed quod dixi puto certa res est. Nam tu ipse in duobus corporibus vnam esse animam dixisti. quod igitur scribis nedum illo propterea scribis: sed ipse scribit. Non dicam quod tibi ut aliud significes. Nam quod de te dico. de ipso dico: si tu me habes. et ipse habet. Aristophanes tuus. regium mihi salutes dicere voluptati est. nam et illi meorum sum. sed optas semper quod fortuna sit ei? sicut de petro scire. timeo namque sibi. nam omnes poete iacent. superguntque theologi. quod iusticia summa putat scire. Poeta vero exurit intactam paridi non vedat agantem. Arbitror tamen quod pius est vir. deum illum respicere et aliquid iam tribuisse quod sit sibi tuta senectus a tegete et baculo. Nihil modo plus est scribendum nisi quod te scire volo reuerendissimum omnium cardinalem sancti angeli cum rege polonie atque dispotiam intrasse hungariae. quod in loco bassa thureorum cum viginti milibus equitum obuiam venit. Demissisque leuis armature militibus christianorum exercitum infestabat. cum iohannes transiluatorum dux. quod yngarica lingua dicitur vainoda receptis decem milibus equitum. Morauam flumen traiecit. relictisque impedimentis bassam petebat prolium inuitus. Timuit bassa recessitque. iohannes vero vrbem nizam profectus est eamque militibus circumxit. nec magno negotio expugnavit. Exinde relatum est bassam cum exercitu reuersum bellum poscere. quod accepto: obuiam iohannes prexit. atque ut in propeinquo fuit structis acerbis certamine inuit. Mira res: ex thurei duo milia cesa dicunt: capta quatuor milia. Ex christianis solum decem cecidere. quibus pro christi nomine certantibus bene putandum est obuensis. Signa militaria noue incepta sunt. multa preda asportata et spolia ditissima. reliqua quod fuga morti eripuerat incolarum insultu perisse dicunt. Nec acta sunt ad diem tercium nouembris sicut regi nostro pro ipso cardinale et regis literis scriptum est. Quia magnum esse inuitum. et spem hinc suscepi. quod thurei ex europa pellant. quod faxit deus. cum pro christiani religionis augmentum. tamen pro nomine et glorie cardinalis ipsius. quem dignum honore quis deputo. cum fidem catholicarum defensus tantum se discriminibus obiecta. Vale et amicorum quicquid habeo saluum dico.

Epistola. xlv.

Quo viro ducenda et principibus sciendum sit.

Mais filius poetaviro prestanti fratrique colendo petro noxetano. S. p. d. magis habeo gratias campisio nostro. quod te mihi scribere populit. sed maiores tu illi bene debes. quod eius opera ad te reuersus es. Namque cum soleres omni esse bu-manissimum. diu extra te fueras nihil mihi scribes. Quare nescio quod potuerit immamior esse. Sed vivat felix campisius quod te benignitati reddens me vita donauit. Era. n.

iam exanguis mortisq. primus: nihil tuar. suscipies lra. s. iaz redimiu? sum fa-
ctus scpt? tuis. tæet? nulla scribas rācida. nā qd qd tibi molestū ē. id mibi qz acer-
bus ēē p. s. creto plus alijs qz tibi de te. Fac? em? vt vix prudētē decz. q. de se par-
ce loq? z oia sua ininuit. vt n. miles traso auget. tu te paupem dic? Lāpissus te di-
uitē asserit. nec castellanus negat. In h. tū duplex rō ēē p. aut em? nimis appetis.
aut iactātiāz vitas. ne te diuitē scribēs venari gliaz videari. ego siue paup siue di-
ues sis tantūde te facio. nō em? vnq. fortunas tuas s. te amauī. z illā quā in te sicā
stutē cognoui. Si diues es petrus es z stus tua ē eadē. nec ista inmutata sē si pau-
per es. qz nulla ex stute spolia casus ducit. qd vō ptem tibi ēē atz sobolē dic? cre-
do vt scribis. z pietas ē his venire. q. hoc nō facit. is iaz nec pius ē nec bonus nec
bō. s. imanis belua. Quid em? imanius dici p. qz illi opē negare a q. suscepis vitā.
Imi petre nimis ē arcū p. q. sumus obnoxij viculū. Quis aliqz vesania eo pce-
dat vt nō solū negare pentibus victū audeat. s. eos ēt vinciat. cedat atz trucidet
s. h. ptereo. Illud at mibi risus excussit. qd de pbilozio scpsisti. siue bāc volumus
antipholā tūcere. Quis sum cū terētio loq? dū tuas plegi lras. nunc mibi pāpbi-
lus nūc eschinus nūc cilia videbar. s. accidit tibi creto nō finis. qn bñ moratā
nginē sortitus es. q. tuis puenit moribus. q. nō ad suā s. ad tuā sit victura pſuetu-
dinē. nec tu mibi de paupate dixer: vxorē. nāq. ducturus nō aux s. feminaz sibi
maritat. vxorē casta. formosaz z fecundaz volo. s. si assint n. pl? exigo. Sūt (crede
mibi) imi petre. multa cū diuitijs vicia. alie tenuitē s. alie supbe. ptumaces. ad-
ultere maliloq. nunq. viri pacē dāt. alie deformes. egrote. steriles. s. tua nō bz ma-
la. Quid minimū qris vbi sē maria. tute illaz. pbas. z solū accusas inopiā. supis
sit laus q. tibi sat? ē. q. qz officijs lucrosus pēs. Narchio saluciaz vt nobiliū z po-
tētū fastidia fugeret. porcariā puellā. quā in nemoribus venatōi dās opaz repit.
mimonia sibi pūxit. cuius vita oēs illustres fecias inferiores se fore mōstrauit. qd
tu dicas. aut agas. qn pncipes n. verēt paupis domus āplecti p. nubia. ego tibi imi
petre. si sic ē vt dic? si tibi morigera ē puella z tuo gustui pueniēs. n. suadeo vt nu-
ptias p. trabas. tibi melius q. alijs cucit. q. piculū fecisti anq. nubes. Alij sepe de-
cepti s. vxores ducūt anq. p. bēt. z esto viderit. z facē laudet. multi s. occulti de-
fectus q. post pmos bineneos ilucē veniētes. ppetuis cruciatibus viros affligūt
ego de me facio plecturā. ples vidi amauiq. fecias. qz eride potitus tediū magnū
suscepi. nec si maritādus sies vxori me iūgā cuius pſuetudinē nesciā. Loqr tecuz
apte. scio qz ai tui p. q. sepe mibi dixisti. eaz te velle pūgē ducere. q. se tibi debere
pluria fateret. ecce iā habes totū qd mēte petisti. vide vt tibi sis pformis. Ego si
qn dulces fuissaz lares z amenā italiā p. petā. qd mibi duobio ē. n. me fecisse putā-
bo. nisi z te pueniā z vxorē z liberos z pueros z tomū z eqs tuāq. oēm supelle-
ctilē videā panisq. tui aliqd edaz. Nec te creat meus bonozificus aduētus. non
ei is sum q. pōpā ducē possim. n. arridet tātū mibi hera fortuna vt cū fastu z glia
spere me patriā posse rmeare. sat mibi fuerit nisi medicus redeā. Sat erit si mea
pecunia viaticū coemero. qd mibi sperē nihil ē. z in h. bēo supis grāz. suassisti eri-
de vt pti tue faueā si nō alia ex cā saltē. p. te. s. est adiuratio qdaz. q. n. suadet tñ.
s. ēt cogit. Tu tñ nosti me pncipi fūire. q. nullaz ē ptiū. qz mediū tenēs vnioni
studet. nec fas ē fuos aliq. velle q. dñi cupiāt. mibi scitū v. regis. ppositū. cui vt fa-
ueat d. suplex oro. nec si mēs regia locū habuerit. fors tua deterior erit. s. quēad
modū puto lōgemelior. qz tūc diues ē curia z officiales opulētī. qn ē vnio quā si
d. daret. posses z me z te vocatū facere. s. nescio qn h. erit iteri me regi iſinuabo
regi parebo regē seqr. qd is volet z ego volā. nulla i re aduersus ero. nec attigam
aliqd qd statū meū n. respiciat. qz piculosū ē de aliēa repu. curā gerē. ego pegrinus
sum. pſultū mibi ē gnātō. offm suscipē. aut. aio. negāt nego. ipi si fuerit sapiētes
laudē ferēt. si stulti eoz qz dedecus erit. nullus inideo gliaz z nulli? dolere ifamia
volo. qd mādātū sū rit scribā. n. addā q. qz. nec videri volo prudēs nez stule? ta-
cebo z pebo libēs. si secus agerē ēēt mibi ex vsu. nec te velle scio. aliqd me agere

qd possit obesse statui meo ne qd est putis fiat nullus. nō dicā plura nisi q te roge
de magro thoma aliqd mibi scribas. z qd de nuptijs sequat. Vale.

De monte veneris.

Epistola. xlvj.

Meas filius poeta. S. p. d. Georio iuriconsulto fratri suo. Venit ad me
bac hora latoz pñtium et me qñtū. an veneris montē apud italiaz scirent
naz ibi magicas artes tradi dicebat. cuius audus cēt heres suus q saxo ē
sumus astronimus. Dixi me scire portū veneri q ē ppe lunā int ligusticos mōtes
q in loco tres noctes egi dñ basilea peterē inueni et apud siculos mōtē fore. q be
rit appellat veneri sacer. s in his loci nihil accepi magicū tradi. Inē pferēdū autē
venit in mētē lacū esse in vmbra q puicia ducatus vī. nō lōge ab vrbe nuria vbi
pñptus mōs ingētē spelūcaz facit p quā aq fluūt. illic memi audisse me striges eē
z temdes: ac nocturnas vmbrias vbi q audaces aio sūt. spūs vident allocunt qz
z artes ediscūt magicas. s nō vidi nec vidisse curavi. nam qd pctō discit melius ē
ignozasit. s fauinus iur ciuil pitus q apud camillā inf publica diuersoria domus
buit. s mibi vera eē asseueravit. locū noiauit z locū descriptit. s ista ex mēoria fuge
rūt q labilior ē anguillis. iō te rogo. si fauinus viuat. hūc vixit ad se ducas sibi qz
cū pñmedes. Naz mibi ipē z tu in s rē gratissimā faciet. is em q nūciū hūc mittit
medicus ē duc saxonie: hō tū diues tū potēs. post h opus cēt me nō nihil scribe
re pñ ceterisqz pfanguineis. s tpus nō patit z occupatōes ipeclūt. Tu tñ mea er
lra: vici qz oibus mibi bñ esse z sospitē me ducce vitā. Rogabis etiā patrē me
um vt filioli mibi florētē natū. de q mibi scpsit tollat alatqz. naz multa pcurrit
ex qbus meū puto. sicut pñ scpsit. nescio an lrās meas suscepit. iō s tibi scpsisse vo
lui vt meū aīm sentiat ille p te. Mouitates. qz mibi scpsisti intellexi ad sūmū. qd
viciis papā fuisse senis dñ scpsit est cesari in rebus ecclē. scio qd significet. s id nō
sag facit. qz mibillgerēdū est qd pōstea sit excusandū. De puto plane bēs. genitri
ci tue z pñ scis: qd velim meo noie vici. tibi arbitriū do. idqz de oibz. māt? amor
z forozia dilectio qd petāt vti ego nosti. finge te eē me. z qd tūc velles id facito.
Vale.

Refert grates qz pñmedatū habet negociū suum.

Epistola. xlvij.

Meas filius poeta. S. p. d. nicolao de arzimboldis doctoz pñtati ac ducali
psiliario. Suscepi non sunt multi dies lrās tuas quibus mibi spē facis
velle te curā suscipe vt ppositura mea mibi restituat. q pficta morte spo
liat? sum. id mibi charissimū fuit. nec aliū de tua erga me charitate putabaz mēoz
noticie nre florētē z alteri? pñtitudis quā habui mediolani tecū. vide cū sis ma
gnifico cācellario frīs loco. z ego illi nō nihil accept? sim. credidi s qz mibi pdes
se. Accedit illustrissimi pñcipis duc mediolani honor. cui nō pōt ad laudē cedere
me pñlū suū q sibi nō vulgat in mult? reb? officiosus fuit tāmpie spoliari. z tūc
pñtū qñ tāto pñcipi suio qñt? ē impator: apud quē possum nōnunqz eidē ducē
vtit? ē si passer? ē aliqd offm apud aqlas. s credidi z te aia quertē. nec decept? sū
qñtū video z qñtū mibi scrib. q velle curare rē meā dic. Ego magnā spē bēo iū
te. vt qd scdō ē op? p tua sūma prudētia pscqns. vtqz oīno studcas vt ppositura
mea ad me redeat. qd nisi opa tua fiat nulli? alteri? auxiliū spo. Scribit maiestas
regia ifauorē meū iuxta copīā quā bis iduso mitto. cū hac poter audati? meū ne
gociū aggredi. Scriberet tibi mei cā ipē cācellari? si adesset. s iā mēib? trib? ab
est missus ad dietā nuzēbergeñ. meqz s suo loco dūmisit. Is at infra mēsez fuer
tef. nā dietā illa. progata ē ad diē ascēsiō. ad rursus puocati s pñcipes pmittit
qz rer oi remota exceptōe i eā diē psonalē accessū. Noua at q libent? cupis audire
nō bēo multa. nisi q reuerēdissim? dñs cardinalis sancti angeli q apud hūgaros
militat. lrās p hos dies maiestati regie misit. qz tibi copiam facio vt eas illustri
pñcipi pñmices meqz sibi pñmedes. Si qd vltē? emerferit nō negligā tibi signi
ficare. z maxie vbi scuerim vel ipi pñcipi vel tibi me oplacitū. Vale.

De rebus tridentinis.

Meas filii? d. Francisco bossio doctori
erimio. S. p. d. Accepi te mediolanū petisse: qm̄ tridenti nō erat tutum eē
Probo dñm̄ tuum. lz mibi damno sit. s̄ maius fuisset p̄modum meuz
si qd̄ illic tibi tetrimēti p̄tigisset. fugiendi rumores sunt z maxime ciuitatis illius
q̄ tot hz volūtates q̄t homines. Nihil iam illic erat qd̄ p te geri posset. qz nō exau
diunt leges inter arma. nec vox aduocati int̄ tubaz. p̄cetus resonat. iaz ibi classi
cum intonuit. Elegerūt atthesini ad tria milia hominum. z agros vastare triden
tinos ceperūt. n̄ tñ absqz cruore iniuriati sunt. Ceciderunt ex atthesinis q̄ plures
captiqz z vulnerati nonnulli dicunt. Rex auxilium tridentinis mittit. spesqz h̄ ne
pharios emulor conat? nō transitorios absqz pena. qz nulla temeritas tuta est. z
nulla iniuria stabilis. Sz de his satis. Ego velles instrui lris tuis quō res meas
dimiseris. cum de plebe tum de p̄benda. z quō hui? anni redditus sint expositi. vt
scias. vroz dñi Jaco. an debitum habuerit. vellem qz certiorari qd̄ p me vterius
sit gerēdum dum habes. Exinde scribit rex illustri p̄ncipi duci mediolani in fauo
rem meum: petiqz p̄posituras mibi restitui. peto velis p̄motor rei esse. scribo. d.
nicolao de. M. q̄ sua gr̄a me adiutur se sponondit. hunc adire velis. z in eam
cāz hortari. sic z. d. gonifortū secretarium. cui als scripsi. vt vel vna vel alia via si
nis de. Ego tñ tibi p̄mitto. q̄cqd̄ feceris ratum apud me erit. Laurētī de rotel
la multa p̄misit. s̄ nunq̄ rescripsit. Credo cum plus vborz hie q̄ factorz. Tua ē
alia p̄suetudo. plus facis z min? dicis. iō mibi satis est significasse qd̄ velim p̄sua
dere nō est opus p̄suaso. Reuerēdum patrē. d. nouariensem spero mibi auxilio fu
tur. Ip̄si vt me p̄mendes in spe habeo. Vale.

Epistola. xlvij.

Leges dicūt esse variabiles.

Meas filii? poeta. S. p. d. Johanni campisio p̄bo. Meas lras ad te iam
arbitror venisse. q̄s p̄ venetias (mēsis est) ad te misi. In illis te rogatum
feci politici adesto. vt mibi coemeris sicut mēne inflo cuti fueram? creto
id tibi mente esse. iō breuior sum: tantū exspecto cupide vt volumē veniat. Vidi
bullas ecclē. fr̄ingenf cancellariū missas. q̄ illo abnt mibi reddite sunt. ea res
multum p̄derit p̄i vīe. Nam liberalitas int̄ ceteras vtutes maxime hoies alli
cit. nō erit inemor cancellari? hui? rei. Ita dicito reuerēdissimo. d. cardinali tarē
tino. cui etiaz me p̄missum facito. Dēbit pontifex maximas. z ipse cardinalis in
reditu cancellarij lras regratiatorias. quanq̄ magis sint facta q̄ vba spectanda
s̄ nec facta deerūt. Obligat? est cancellari? manib? pedibusqz recognoscere s̄ bñ
ficiū. z nisi falloz id faciet. Itavelis tu suadere cardinalib? z pape. exinde meis
vbris poetam vegium saluum dicito: z petz noxetū cui do lras. ac amicor q̄cqd̄
me hie scis. tum p̄tīm p̄francū meum p̄tē. Et caue ne ampli? regem taciturnita
tis obfues. qz ip̄si leges fuūt z iuxta oportunitatē mutant. Ego nolo legem me
am maioris esse roboris q̄ sinodales sunt sanctiones. q̄ p̄tīm infringunt. Nul
la ciuitas municipalia iura imppetuuz fuit. Et spartani z atheniēses z romani
indies prius ediderūt leges. qd̄ int̄ oēs variat int̄ nos non decet inmutabile vt sit
Vale z q̄ntum tacendo p̄ternissum est s̄monis. tantū scribendo restitue.

Epistola. xlix.

Relegat p̄tinentiam ad p̄bos.

Meas filii? poeta. S. p. d. Petro de noxeto scriptori aplico z fratri aman
tissimo. Satis ad te supiorib? vrbis scripsi. tum de mea erga te volunta
te. tum vroz quam eras ducturus. Nunc addēdum nihil est nisi q̄ te ro
go vt rescribas successum rex. z an adhuc vir sies. Nam si sic est. dabo tibi onus
vt me qz vīz aliq̄ facias. si qd̄ inuenieris mee opinioni p̄ueniens. ego non inten
do vīz oēm extra italīaz degere. Et adhuc cauine me facer ordo inuolueret. Ti
meo em p̄tinentiam q̄ licet laudanda sit. verbis tamen q̄ factis p̄babilior est. z

Epistola. l.

philosophis magis q̄ poetis conueniē: q̄cūq̄ sit rescribere petitionib⁹ melior: et me
tui status scīū facito. Et p̄sidera me nō t̄m mei q̄ tui boni cupidum esse et gaude
re oī tua fortuna. Postremo inuestiga oēs vias si que inueniri possint vt aliquā
do theutonicus enneas fiat italicus. Vale.

Epistola. li.

Laudat cōstantiā amicorū et aretinū defunctū.

Heas filius? poeta ioh̄i cap̄sio insigni p̄bo et amico singulari. S. p. d. Velle
tibi p̄ singulos dies aliqd̄ scribē: nec mihi vel stilus grauis vel p̄ciosa vide
tur papir⁹. Jā effi penitet me legē taciturnitatis p̄mulgasse vt sic q̄ nihil
mūdānū p̄petuo placet: s̄ cogit me vt silentio raritas nuncioꝝ. Per pauci sunt
q̄ ex his oris ad te veniāt: aut si veniūt ignoti sunt mihi. At quater in anno q̄ ad
te p̄ficiscant inuenio: hac re factū est: vt lris tuis inuit⁹ distulerim rādere. nūc iaz
q̄ tabellarius certus romā petet: habebis ex me r̄sum: eneaq̄ tuū loqui tecum
accipies. Scribis te meis lris recreatū: quas apud basilicā sancti petri noxetan⁹
nosser tibi restituit. Placet te cōsolationē recepisse: s̄ indignisse cōsolationis non
placet. Nolle effi aliqd̄ tibi accidere qd̄ molestū foret: egeretq̄ medico. Qd̄ ami
citiā meā cōmēdas solidāq̄ dicis nō audeo inuit⁹. Mā et si me noliz alit̄ laudari
q̄ nō sū laude dign⁹: hoc certe sine rubore dicere possūz. me postq̄ amare accepi
p̄tinaciter p̄inuare. Nō sūz in capiēdis amicitijs facilis: nec quēcūq̄ dignior ac
cipere in amicū. Supb⁹ sūz fastidiosiq̄ stomachi: nisi melior me sit nō me habebit
amicū. S̄ vt tarde in amicitia venio: sic recedo sero: tēax sum amicoꝝ. Me
minē adhuc amari quē nūc habēā odio. Sētio itaq̄ tecū dū me stabiliē dicis ami
cū: teq̄ certū facio nūq̄ me tuā beniuolētiā exiturū vel noxetani: quos mihi p̄
ladiis et bonestis loco delegi. Scio tñ tecū v̄tūz eē contēq̄ ps est altera tui. S̄
neq̄ hūc viro: q̄ et p̄terranc⁹ me est et stute plen⁹ et alter tu. Qd̄ mea scripta pro
bas extollasq̄ facis amice. Ego qui oīa dico et scribo q̄ vel in animū vel in buccā
veniūt nō arrego mihi tantū: et q̄ppe si alteri scriberē nō esses adeo verbosus. Ti
bi cū scribo nihil vercor: q̄ tu lima es et qd̄ erratū est: aut cōmēdas aut tegis. An
cis oīa nuda sunt. Cū de p̄betia legerē q̄ scribis cepi dolere et irasci fortune: que
sp̄ cecis ābulat oculis et eos potissime facit locupletes: q̄ min⁹ sūt digni dicebāq̄
inleā. En p̄fida: cur nō aliqui ap̄is oculos: virosq̄ bonos p̄uebis. Capisus iā an
nis quatuordecim curias sequit⁹: vir p̄stans tū lraz pericia tuz virtutis opibus:
qd̄ tu hūc p̄teris negligisq̄. An tibi dign⁹ videt̄ quē sp̄ paupertate p̄mas: et vbi oro
meli⁹ q̄ in hoc viro collocabis diuitias. Nō hic aurū claudet: s̄ vtet in v̄sūq̄ tū
necessarios tū v̄tilesq̄ exponet. Ad bec audiui vocē mihi respondētē. Ne mirere
filii: nō fortuna est: q̄ viros bonos pecunijs p̄uat: s̄ habent ipsi nūm̄i nescio qd̄
sensus. Sūt em̄ ambitiosi et honoris cupidi: nō teneri s̄ tenere volūt. Hic tu? cā
pisus nō velle auro subesse: neq̄ argentū venerare: s̄ eēnt apud eū pecunie q̄
ancille. nūc huic rei nūc illi seruiētes. At ipse quietē amat: libent⁹ apud auaros
sunt. q̄ eos seruiō claudētes: singulis boris visitāt et honorāt: nec alibi cor habēt
q̄ cū cis. Displicuit mihi vox q̄uis vera caneret. S̄ vbi eplaz tuā inter? legi me
liorē spem̄ repi. quā impleri nō min⁹ q̄ tu cupio. Timor tñ nūq̄ aberit nisi postq̄
mihi scripseris. Gaude mi enea: q̄ iam sum ex numero beatoꝝ. Arestotele vt ha
beā q̄celerrime cura. Cognoui te librariū cōduxisse iāq̄ illum ad mediū scriptūz
esse: qui vt in calcē finitus erit ex iudicio ioh̄anis tolner viri boni et amicissimi no
stri ad me mittef. Non laudabo d̄ligentiā tuā: q̄ et si maxima est. nō tñ maior est
q̄ postulat amicia: libū auidē maneo. Si mitti wiennā pōt id erit mihi accept⁹
vt ex nurēberga reuersus hic reperia qd̄ diu q̄sitū est. Quāt⁹ sit noxetan⁹ et nūc co
gnosco et alis audiui. Velle tuā manere priorē sniam. q̄ nullo bono indign⁹ ē. Ipe
me rogauit vt vt fauerē parti. si n̄ alia ex cā sua saltē qui ex officijs curierū. S̄
miroꝝ illū iā nec oblitū eē fortune. Nō q̄ vobiscū nō sum v̄ri cā facio vt secūdiōz
sit vobis fortunat⁹: p̄tē sequor aduersam nihil aduersi tulistis. Si ad vos deficiā

mor fortune ipetū sentiet. qz non vult eē vbi ego suz. Suade igit petro ne petat
 qd sibi nociuū sit. Ego p̄cys meis eēim rogād' inimicitias tenē. Nouit h̄ petrus
 dñ' basilic' sil' esset. Regū iuenisse p̄tific' sumi grāz gaudeo ne cogat aganē pa-
 ridi vēdere q̄uis sua dīo sicut z mea caliope deserēt aganipe fontib' iā nigrarie
 i atria. Ss respiciat illū oro mitiori lumie si nō fortuna bis q̄ fortūe impat de'. Si
 ds gail' datari' eēt neq' p̄cussas leuā gereret nec auro gēmisq' careret. Que d' car-
 dinali sci angeli scripsisti z andrinopolis capta: cogui nō fuisse apud vos certa: sic
 em dicebas. S illa apud nos somnia reputat. naz z si magna fuerit n̄oz victoria
 nūq' tñ andrinopolim puentū est: nec tñ insignis tñc triūphus fuit q̄ nūc est me-
 tus ingēs. Nūc em thurcos magna vi reueri nec mō expectare s̄ i ferre bellū de-
 creuisse. Qua re factū ē: vt būgari q̄ pū' sup̄bissimī erāt: nūc paululū hūilitati idu-
 cias wiēnales cū cesare fecerūt: q̄ z illis vtilēs sūt: nedū thurcis resistūt a tergo ti-
 meāt: z nobis accōmodē: nedū petim' nurebergā tumulcibus patrie reuocemur
 In nureberga qd futurū sit neq' dicere neq' cōiectari possūz: qz q̄t boies tot snie
 Rex infra decendū itur' putat. Albert' z sigisimū' austriae duces comēs coliacus
 z dñs de walse p̄ter familiā solitā regē sequent'. Dis germania illuc cōueniet: vē-
 lint sup̄i vt bonū sit qd tanto conatu q̄rit. Sozoz regia hodie buc venit mansura
 apud wiēneses dñ rex abest. Res athesis ex placito partiū nureberge cōponi dē-
 idē z suiteses. Leonardū aretinū ex te p̄mū sensi obīssē: dēnt ei' vmbre tenuē z si
 ne pudore terrā sup̄i: spirātesq' crocos z i vna ppetuū ver' q̄ latinū ornauit lris
 q̄ nemo post lactatū ciceroni p̄rimioz fuit. Gaudeo pogū ei' locū apud florenti
 nos tenere. Ss maluisse pot' locū nō vacasse ne tāto splēdore caruisset beurraria
 Multos adhuc grecos nobis dare latinos potuisset. Ss instat oib' su' dies nec
 doctū nec indoctū mors p̄terit. felix q̄ sic viuit vt nihil timeat mori: vctus ē beo vi-
 ta mi iohes. Jā me tedet mūdibui'. Nec aliū opto nisi vt memibi vidicē tecūq'
 sim vt philosphemur inuicē q̄uis te neges p̄him. Credo si sil' fuerim' aliqñ flo-
 cos p̄ceter' imitari studerem': q̄ sūt euāgelio p̄p̄inquoos. Ss tunc ne p̄ctē
 laborantes sp̄ labori subūciamur. Reuerēdissimū herū tuū cardinalē tarctinum
 me amare mibiq' bñ cupe maximi facio: illiq' vt me dedas peto sibiq' dicito me
 tñc ab illo diligē cognitū: cū te suis fauoribus v' dicatū vel extra miseras posi-
 tū sensero: qz qd tibi p̄fiterit z mibi datū putabo. Lontū z iacobo caluo etiā si ta-
 cuero salutes vt dicas volo: qz i medio cordis mei sedēt. Tu vale z arethocelē cū
 tēpus fuerit mittito nulla pecuniāz anxietate pturbat'.

Bello thurcorū z hungarorū rex po-
 lonie z cardinalis. s. angeli ceciderūt.

Epistola. liij.

Illustrissimo p̄ncipi ac excellentissimo dño. d. philippo marie anglo duci me-
 diolanēsi papie anglarieq' comiti acianue dño. d. suo p̄c̄p̄o. Encas silui'
 poeta imp̄ialisq' secretari' humillime se cōmēdatū facit. Et si fauor' mibi
 nō multū hacten' tua celsitudo impēderit q̄ post traditā mibi ecclie scī laurenti
 maioris mediolanē. possessionē spoliatoz meū p̄ter ius z cōtra lras regias in
 meū fauorē sepi' scriptas tue intatū tñ illustri celsitudini tue sum dedit' vt p̄ter-
 mittere nullaten' possim qm nouitates ad nos delatas eidē significē. Que tametsi
 nō bimōi sint: vt audiri libenē debeāt: expedit tñ z secūda z aduersa cōscē. Acci-
 cipe igit ex seruulo tuo. nō tñ apud tuā illustre vñationē p̄ seruulo reputat o que
 apud nos noua referunt. Quidē aut eo plures sūt dies q̄b' huc fama delata ē.
 Fama malū inq' q̄ n̄ aliū veloci' vllū mobilitate viger: z q̄ vires (vt vgilus ait)
 acq̄rit eūdo. Nec igit ladislāu polonie regē: q̄ regnū būgarie occupauerat ac scre-
 nissimū p̄ncipē ladislāu būgarie ac bohēmie regē. paruo z auito regno spoliāue-
 rat. in bello cū toto exercitu p̄stratū vulgauit. Quia cū mille venerat lfe nullūq'
 cerē autor hēbat ficta res credita est. Nec multo post eplē ex būgaria misse sunt.
 Regē polonie sup̄at p̄sictiq' thurcū victorē reueri. Eratq' nō pua trepidatio ne
 sicut ē victoria sui nā insolēs z sup̄ba. Rex idē cū būgaris aduersus austria z sti-

ria castra moueret. Itaque vir magni nominis dionysius archiepiscopus strigoniensis. et alij qui la-
dislai regi prebent fauere auxilia roanorum regi affligitabant. Studuerat. ut qui regem po-
lonie apud hungaros mouerent: et huiusmodi regem. Siue qui redimitti ex bello regi
quibus fugato consule volebant: siue qui statum suum eo melius interiri putabant posse dirigere.
Nihil est medatio instabilis: ubi quod veritate ostendit. Adueniente enim bodice (mirabile di-
ctu est) ex diuersissimis remotissimisque regionibus una hora diuersissimorum: non tamen diuer-
sa sed eadem noua portantes. Scripsit illustris cille comes. Scripsit ex prebent transil-
uanis alij et rursus alij ex hungaria barones nouitates istas regie maiestati: qui licet
christiano populo lugubres sint et admodum nociue: non tamen taceri debet. Sed tanto diligentius
inter christicolos diuulgari: quanto catholice fidei maius imminet periculum: nisi religiosissimi
principes in unum conuenientes de medio resistendi scilicet crucis inimicis et hostibus christi cogi-
tauerit. Noua igitur ista sunt. Assit oes nuncijs vno ore regem polonie cum cardiale sancti an-
geli militibus hungari et polibus walachis et bulgaris atque ruthenis in romaniam usque perfectos
tot bellando successus habuisse ut non longe ab andrinopoli castra posuerit. quod per quod
thurcorum impator accepit collecto in asia exercitu quadraginta milia pugatorum mare tra-
iecit. Classis itaque et electorum ad prohibendum ex asia in europam transire: hac estate pertri-
ta missa ut isti referunt iam retrocesserat: patronis eius pecunia et asiatica gaza corrupta
quod mihi non est visum: nec persuaderi mihi potuerit: tanta perfidia usus illos fuisse ut christi
non sanguinem machometistis auro vendiderit. Illud autem credibile est deficiente pimentu
classis viceri non potuisse. preceps: sicut iam suis litteris timeo se iulianus cardinalis significaue-
rat ut cumque sit liberum mare thurcorum patuit: qui transientes in greciam in ceteris suis cum mare
manebant: cum magis exercitu christianos aggressi sunt. Nec enim detractauit certamen: sed in
ipsa sancti martini festiuitate bellum commissum est: quod tantorum et asperum fuit: ut raro inter mor-
tales tale fuisse putetur: diu plium anceps extitit: diuque viribus utriusque paribus pugnum
Atque diu nisi per christum et illi per machometum prederat: tantae acies utriusque ipsa ai fuerit: ut
celsis inter utrumque exercitum circiter. xv. milibus hominum cum pugna par esset adhuc cessare no-
luerit: sed qui per sanguis fundebat: eo ferotiores utriusque acies turmeque plisbant: dese-
cebat tamen utriusque vires: fessisque brachijs nec versus gladios amplius nec arcus tunc valebant
Que res quicquid abas partes ad magnam horam coegit: donec res ipsa vixit ac spiritibus re-
deuntibus instauratum est plium. In quo vixit ad extremum thurcorum exercitus: siue status fuerit
siue factus siue qui numero plures erat. Affirmatque quod ex bello fugerit: patrum nostrorum memoria:
nullum tota in europa tantum bellum esse commissum. Nec pauciores ex thurcorum quam ex christi-
anis cecidisse. Et ratio est. lxxx. milia viro-
rum in hac pugna esse cesa. De rege polonie in-
certa vox est. Quidam occubuisse eum ferunt: quidam capsum putant. Illud tamen inter oes constat re-
gem polonie ad hungaros non esse reuersum. Nec desunt qui eum in facie vulnere suscepisse inter
plum aduasserat: qui fit ut adulescenti tamobili tantumque admodum dolendum sit quod non suo
iudicio. (Mō. n. ipse etate aliena regna cupiebat) sed suorum suaserit: ex pacifico regno
in alienum: non ad pacem sed ad bellum: non ad opes possidendas: sed ad mortem vel captiuitatem esse
tractus. Murmur et in his plio vixit nisi christus tunc eloquentissimum tunc prudentissimum iu-
lianum cardinale sancti angeli cecidisse: ac illi suum nobilissimum spiritum ad omnia quicquid agere
diuinitus ap. non exalasse. Quidam asserunt eum cum iohanne vainoda transilvano: et nisi timi-
ditate victus aufugerit aiosissimo cum paucis euasisse: quod magis optauerim. sed mors
sua mihi probabilior est: quia non fuit in bello fortunatus. nam et aduersus bohemos
cum exercitu perfectus: fugatus est: nisi forsitan et idem sibi nunc accessisse arbitrari ve-
limus. Sed assuevit fortuna quos vno ex bello fugatos fecit in alio interemptos
reddere. Quicquid fors eius fuerit: non puto male actum cum eo: quod per christi fide pugnavit. per
qui si mortuus est (ut isti ferunt) nulli dubium esse debet quod ad eum transierit cuius causam tutabatur
occisi cum eo sunt agrieni. et waridien. episcopi. Stephanus de vader: iohannes telafimet
nicolaus de perin: bairicus de thamasij. Multique alij barones: quorum nomen
noia sunt transscripta. Plures in hoc prelio illustres ac vel in celum vel ad infer-
ros transierunt. Insignis est hic annus multis cladibus. nam et suites apud basileam ce-
si sunt. Et delphini quod plures alamanie ciuitates occupauit. Et rex francie nullum ver-

bunūq; cepit. Nicolaus pichenin? vita functus ē. Et alij q̄ plures magni viri mor-
tui sūt. Qui vie illustri dñationi q̄ mibi sūt notiores. Hungari iā incipiūt la dissau
regē repetē: res noua est ⁊ recē: nec magis explicāda q̄ tradita sit. Noua certio
ra indices mittent q̄ nō omittā scribere. si sciuerō meas lras i p̄spectu celsitudinis
tue acceptas eē. Et nō magis aduersariū meū q̄ me i ecclia sci laurētij: q̄ mea ē p̄so
uere. Et noua ciuitate die tredecima decēbris. Anno dñi. MD. cccc. liij.

Lamentat ecclia suā alteri col-
lata ppter fictā sui mortē.

Epistola. liij.

Austrissimo principi ⁊ dño dño philippo marie anglo duci mediolanensi
papie rē. dño suo p̄cipuo. Eneas silui? poeta impialisq; secretarius hūmī
lime sese cōmēdatū facit. Si eē mortu? sicut de me aduersarij mei tuam
celsitudinē instruerūt inime has lras mō scriberē: nisi ⁊ mortui ēt scribāt. Ego
tū et diuino munē adhuc aura fruor: sumq; serenissimi dñi nñ regē rōanorū secre-
tari? q̄ in loco si nō cōmodo bonorū certe magno eē possum tue claritā: inq; to-
ta fere xpianitas in basilien. p̄clio laudes tuas cōmemorantē audiuit. Nūc mor-
tu? fingo: q̄ ēt mortu? magis uiuere q̄ ille uiuēs. ⁊ bonorū essēm tue sublimitati.
Quo fit vt siue iusticiā siue expediētiā sequimini melior eē debeat p̄ditio mea: q̄ ⁊
ius habeo lucidū ⁊ p̄desse magis possum. Qua res supplico vt tua clemētia velit
cōsiderare: mibiq; eccliaz meā sci laurētij mādare restitui. vt obnor? sim manib?
⁊ pedib? p tuo honore ⁊ statu sicut cor meū desiderat laborare. Qd faciēs nō so-
lū me cūptū habebis. s̄ regietā nro q̄ p me scribit cōplacebis. Ego siue p̄positur
rā habēā meā siue nō: sp̄ tu? ero: s̄ tanto magis si habēā quāto celsitudinē tuā ⁊
iustiorē ⁊ mibi videro benigniorē. Datū rē.

Epistola. liiij.

Dacē ecclie p̄cliu ⁊ nouitates exponit.

Eneas silui? poeta. S. p. d. magnifico dño caspari schlick cācellario impia-
li. Sex ⁊ decē dies apud nos ē caspar: quē tu ⁊ college tui sup reb? ecclie ad-
regiū culmē destinastis. Is regē in oppido grez puenit: ⁊ q̄ illic absoli-
negociū suū nequerat: vsq; buc secut? est curia: neq; adhuc finem hz vlls. Grauiā
nāq; negocia magnū bñt tractū ⁊ in vltimis reseruant. Ego p ipm casparē cplās
tuas recepi: q̄bus nūc rñsurus breuis eē nō possum. Nā ⁊ referenda sūt gesta plu-
ra: ⁊ tu de mltis instrui cupis: q̄ paucis vbis cōplecti nō queo. Nec em̄ ego ille suz
cuius hodie festū colim? qui apocalipsum scribes tot vba posuit quē finias. Sed
accidit mibi q̄ ozo q̄ dū breuis eē laboro obscur? fio: atq; idcirco p̄licitatē in me
rephendit potius q̄ obscuritatē cupio. Scribo. n. vt intelligar: nec mibi solū scri-
bo: s̄ his q̄ legūt. Et q̄ plures sūt dauī q̄ edippi sermonē aptū habeo q̄uis lōguz
s̄ iā veniedū ē q̄ volum? Bin as lras in re frisingen. ecclie scripsisti regie mai. sta-
ti easq; ambas sibi reddidi rñsus eriges. In p̄mis qd accesserit rescripsi. Secun-
das p̄ntē m̄go vlrico i regias man? dedit: q̄ mox legēde vlrico dedit: fuerit ⁊ vidi
regē i eaz bitide saḡ attentū q̄ ⁊ hec vba subiūxit. Cōsiliarij mei dicūt piculo sū eē
i h̄ negocio q̄cūq; agē: s̄ oz nōnūq; etiā cū piculo res aggredi: qd dictū spem mibi
fecit possēdis bñde. Alit? q̄ admodū letat? est. sperās opa sua rē bāc pcludi.
Altio dixit rex velle se ad p̄cliu h̄ deducē: S̄ q̄ i crastinū abitur? erat. nihil illie
factū ē. Scis p̄ bos mōtes n̄ eē diuersoria vt i vrbib? isigimb? nec escāz hū copā
cācellarieq; nre malū iter patē inf̄ nylites: Hoc fecit vt nre p̄ diē p̄ regē phāsa
vellēt. Ego vō timēs ne interdum res frisingen tractaret: putāsq; bonū eē p̄ntiā
meā: vt abire p̄siliarios ⁊ amicitie tue mēoria faceret: accersito iacobo ⁊ vno fami-
liari: regia castra secut? sum. S̄ nihil i via gestū ē: qm̄ nūl q̄ rer̄ q̄cūq; At cū esse-
mus i burgo iudeorū vidēs q̄ p̄siliū tenebat: p̄mōui regē tui vt mēor eēt q̄ postq̄
indēt q̄eti erim? me p̄monefacito. Hoc autē iura tridū erit: ⁊ s̄ exsq; buc pducti su-
mus re infecta. Ego interz ausamēta nōnulla p̄fecit: q̄ michael ex latino vertit i
theutonicū heri: q̄ regib? tui petēs vt i p̄silio legi iuberet. rēq; frisingen. expedi-

tionem daret. **C**onduera antea psillarios q̄sq; singulatiz z vbi q̄mibi idonea vide
 bāt suz allocut⁹. **S**z vex ē qd̄ dici solet: bonos psillares malū collegiū. **Q**uē vno
 le ore z tuos eē z cās tuas cordi b̄re dīrēt. **C**ōsiliarij vō p̄ntes bī sūt. **M**ḡr came
 rexiohes de eberstorff: waltber⁹: zebinger: leupoldus aspach. **C**eteri absūt. **I**nter
 hos res gesta ē: legitq; m̄ḡr vlr̄ic⁹ instructiōes q̄s feci z q̄rū copīā cū p̄ntib⁹ ma
 gnificētie tue trāsmitto. **R**elat⁹ fuit etiā l̄raz tuaz tenor: s̄ oīa in vānū trāsferunt
Hoc. n. mibi demū r̄sum est. **R**egē in p̄ntiaz cert⁹ ex causis velle sup̄sedē: roga
 req; tuā magnificētiā ne egrederet: qz boni respect⁹ eēt: mādātūq; ē vlr̄ico vt l̄ris
 regis te ad curiā aduocet. **H**ac i cā frisingen. p̄suadeo mibi tuā ab̄ntiā bis i reb⁹
 admodūz nocuisse: qz p̄nti dat⁹ ab̄nti detrabit. **E**t vex ē tritū sermone puerbiū.
Facies boīs facies leonis. **Q**uē bodie simulati sum⁹ amīci: amare fingimus non
 amam⁹. **A**itq; idcirco vbi ades: subseruio tibi: obsequi qd̄ iubes facio vt videar
 te diligē: vbi absis nihil te pendo: qz vel nō redibis vel si remeaueris: dicā me fe
 cisse oēm diligentiā z alios in culpa fuisse: qz res ex tua non sit expedita snia. **I**ta
 ē certe adulatores sum⁹ nō amatores: nec fict⁹ amor int̄ ab̄ntes aliqd̄ h̄z vigoris.
Credo me plane intelligas. **S**z fingēdū est postq; oēs fingūt. **M**az z ibs fuxit se
 lōs⁹ i re: vt boīs sunt ita vtamur. **E**trabedū ē ex petra mel z oleū ex saxo duris
 simo. **E**xistimo i tuo reditu cūcta refarciri. **C**ū. n. regi⁹ anim⁹ bon⁹ sit necesse est vt
 reliqui sublequant⁹: qz qd̄ illū velle scūt: nō audent dissuadē. **Q**ue aut̄ cā sit. p̄pter
 quā rex dicat se nūc sup̄sedere nō scio nisi p̄pter mutationē athesis. forsitā inten
 dit bauaros duces aduersus plebē illā in sui fauorē trahere: z ob cā rem nō vult
 nūc ip̄is displicē si tibi possessionē p̄buerit zc. **D**e bullis ap̄licis quas putabas iā
 eē in austria nihil subodoro. qd̄ si vex eēt iā henricus me cōmonuisset. **S**z videt⁹
 mibi rursus instādūz ap̄ dñm iohēm caruial vt l̄fe veniāt. **E**go seq̄ vt rursus
 rex sc̄psit p̄cilio vt circa p̄firmationē ptis aduersē sup̄sederet. **I**dq; ad p̄positū ve
 nit. **O**biit etiā p̄ hos dies gregor⁹ brixmēsis ep̄s: z qui mane sospes erat in sero se
 pulsus ē. **B**onus mortis felicissimū si bene illi cū deo fuerit. **S**i min⁹ miserrim⁹ trā
 situs. **S**z q̄s tā iustus est vt p̄fessione nō egeat. q̄s mūdus a peccato ē. **N**ihil mi
 bi cōsciū sum ap̄ls inq̄ nō tñ in hoc iustificatus sum. **Q**uid nos dicam⁹ absq; a
 nobis mortis subitanee casus: deturq; spaciū p̄nie tāto magis quāto plus delinq̄
 mus. **O**b hāc necem scriptū est z p̄cilio z pape metropolitano qz me circa p̄uissio
 nē brixinen. huius ecclie qd̄ agāt: p̄usq; cognouerint in quē placū regi⁹ anim⁹
 inclinet. **M**ec electū aut postulatū p̄firmēt aliqūc. **E**go puto eccliam illaz duos
 habiturā sponso: nec tertiū forsitan aberit. **I**lli. n. canonici eligēt: nec papa ca
 rere suo iure volet. **E**t in eius inuidiā p̄ciliū dabit tertiū. **F**elix vxor tot maritos
 habitura. **S**i mō id pōt fieri vt nō sint adulteri. **H**oc malū facit eccliaistica diui
 sio: ad quā tollendā nimis sum⁹ torpentes. **V**idi qd̄ reges scribūt ex copijs l̄raz
 nec despero rē posse bñ p̄duci si aggredi vclim⁹ negociū. **O**ib⁹. n. vt vides displicet
 sc̄sina: oēs abhorret. **E**t iā aut sopiēdi h̄ malū carol⁹ rex francie nisi fallor z tu
 tā z breuē oñdit vt fiat p̄nt⁹ principū vlr̄ic⁹ orator in cōi aliq̄ loco ibiq; vna re
 cipiat p̄clusio p̄ oēs. **A**d h̄ aut pagendū op⁹ eēt rursus scribē cūctis regib⁹ p̄nci
 pibusq; vt oratores suos argēt in am vel cōstantiā mitterent pleno mādato suf
 fultos ad pacē ecclie p̄tractādā. **F**ienda eēt rursus expēsa: q̄ anno p̄terito facta ē
 vixtricetoz aureoz. **P**aulopl⁹ cōstātīn⁹ i cōgregatiōe niceni p̄cili exp̄posuit. **H**ec
 via nō posset impediri: nec papa vel p̄siliū reniti possent: tāq; h̄ absq; ip̄is fieri ne
 q̄ret. **L**s. n. p̄ncipib⁹ secularib⁹ cōuenire iuito clero: z tñ illic vniō fieri posset. **M**az
 ille papa indubitat⁹ eēt cui oēs p̄ncipes obedirēt. **N**ō vides clericos q̄ vclint pro
 ista vlr̄ila pte martyriū ferre. **Q**uē hāc fidē hēm⁹ quā nri p̄ncipes: q̄ si colerēt do
 la z nos etiā colerem⁹. **E**t nō solū papā s̄ xp̄m etiā negarem⁹ seculari p̄tate vz
 gente. **Q**uia refriguit charitas z oīs interit fides: vtenq; sit pacē desiderarem⁹
 que siue p̄ aliud cōciliū vel p̄ cōuentū principū det̄ nihilipendo. **M**ō. n. de nomie

si te re ostendēdū est: voca panē si placet lapidē ⁊ bā mibi dūz famesco. Non vo-
cat: palū vocet cōuētus vocet cōclabulū pgregatio synagoga nihil interest dō
scisma depellat. Ideo mibi admodū placet qd rex francie scribit eiusqz sine inbē-
rem. Mā videt regi nō pmittere hui⁹ cōgregationis vocationē: nobilis ille q se-
cū fuit: cui ⁊ instructiones dedisti reuersus est: s nullas attulit lras. Mēc ad res
athesis reuertor q turbulētissime sūt: ⁊ nescio an regē moueāt. Mā sp vni⁹ est vul-
tū: ⁊ res sua gerat incerte cui⁹ minimū interest imo nihil: nisi regis cā maxie cō-
turbat. Oratores ex athesi gretziū venerūt. Eoz petitio fuit vt sigismūd⁹ ⁊ the-
saurus remitterent: qz iam pterisset inscriptionis tēp⁹: post qz in athesim venis-
set sigismūdus pshianos dare sibi patria vellet ⁊ iureiurādo astringere. Tūqz si
cū eoz pshio sigismundus vellet patriā suā regi cōmittere: vel duci alberto: pari-
turi essent: bec legatio eoz fuit. His rñsum est. Regē non teneri ad bec: scēqz si-
gismūdū vnanimē fore missos eē oratores in athesim hac de cā quoz rñsum expe-
ctaret. Tupe tñ regē vt athesim mitteret aliqz cū ptate tractādū cōcordiā ne res
in tali disturbio pseuerātes magni alicui⁹ mali foret origo. Tūqz bis remissi sunt
oratores: puenērat eos cōstā. eps. qui se mediatorē interponē cupiebat. Quicqz
nō magna fides sit pbita ppter fratrē q non qdis reb⁹ cām dedit. Multa tñ sunt
cōmissa ei⁹: mādāta ē cōcordie practica. Itaqz in athesim se recepit: qd egerit nō
pōt sciri. Oratores regū nō sunt admissi: sed expectāt i rubeo burgo vbi clausura
est. Unibelmus illic numerat pisces qui p flumē trāsēūt. Multū. n. ocij bz. Id-
ipm ⁊ college faciūt: qz ⁊ aliqui ludē alca p noctē. Rustica illic plebs in armis ē
Et aditū qñ sepulchrū dñi custodit: nō tñ dormit vt pilati satellites: s die nocteqz
bibit. Receperit. n. athesim ducales reddidit: ⁊ cū bis plebē in armis alit: nullusqz
aditus caret custode. Sina oibus vna est aut sigismūdū recupare: aut in liberta-
tē se vendicare: qui si nō satis sua sponte insaniūt suitefices instigatores habēt q
se adiutores nefandi ppositi repromittūt. Tridē tñ adhuc in fide manent: qñ
p alios dierim stimulent: dicunt se id acturos quod eps eoz suserit. Ex cuius ius-
su adhuc regi vsqz ad mēses quatuor sunt obnoxii. Rex tñ ad eos nō bz aditū ni-
si p tomia venetoz: ⁊ p viā hāc mittent hūc oratores illuc. Dicit aliq comitē
galezē cū peditib⁹ qdringētis tridē tñ fore ⁊ ptes regis tueri: qd tñ mibi nō est
lucidū. Sūt q putāt obitū brixinēsis epi accōmodū eē: qñ is occulte mala bec fu-
erit exorsus. De alia sinā tenet. Arbitroz. n. enestigio pñcipes factiōis accu-
rūse brixinā. Ibiqz opam dedisse vt eoz sinā fiat eps interea dō iam arces custodi-
ri p eos. Sz lz cuilibet opinari: vaticinari paucis: qñ futurorū eventū solus deus
nouit: humane mētes in tenebris degūt: nec videre s argumētari pnt ex pteutis
⁊ instātib⁹ quid sit futur⁹ i eo q sepe fallunt: vt q p vitū vltra inspicūt: aut itaqz
iactāt vifus. Descripsi ad. v. kalēdas ianuarij putās me statiz missur lras. Mūc
qz supēst spaciū adūciā reliqua. Iunior comes alie bucheri aduenit: tux albert⁹
horatim expectat. Similiē ⁊ comes goricie cū eius vxore. Acepi goricie comitē
feuda susceptur: qd si sic erit nō mibi ad cācellariā veniet: euz bis vt cōiceto vtqz
pcepi tractabif de modo intrādū athesim. Quātū em quidā p terras horicie acces-
sum patere athesinosqz timere comitē alie. Agef quoqz vt subodoro q bic alien-
sis in curia pseueret. Sed bis in reb⁹ nemo vtilior eēt tua magnificētia. Nemo B
est q sciat quales sūt habitū tractatus cū comite ipso ⁊ ad registrū recurrit. Co-
mitis goricie vxor: qre huc adueniat nescio: nisi questura iniurias viri: quē auit vl-
tra q dici possit iniuriā. Qz si eo nimis licet qz vir etate pfect⁹ ⁊ forma inept⁹ con-
forte pene diuinā sortitus fuerat. Qua si bene videret nemo esset beator eo.
Inter humanas nāqz felicitates bec vel maxima est vt cōiūgē qz pulchrā sortia-
tur ⁊ bonā. Tūm quod est tritū secundā sicut hāc eē referunt. Quidā rentur eaz
oīno diuorziū petiturā: qz vite sue timeat: qñis cōiūx mirū imodū sibi blandiāf
dum ambo hic erūt alius rem inuestigabo. Nec satis ad res carinthianas. Mūc
in bñgariā pergo. Scripsi dudū tibi dictā certā indictā fuisse p bñgaros vt ambe

partes bude cōuenirent ac de regni cōmodo trāfigerēt: quod inibi admodū vis-
 plicebat: ppter locū quo nil agi posse cernebā nisi ex arbitrio regis polonie: time-
 bamq; ut in infantulū iure pruari suo. Sed respicit illum deus: et quia humana
 destitutus est opere: ex alto reperit auxiliū nondū perdita spes est. Nec tam felix ē
 aduersarius q̄ fama predixit. Cum essemus nuper in via buc venientes: obuios
 oratores hungaros apud pruggam habuim⁹: qui vsq; in luben regiam secuti sūt
 maiestate. Hi attulerūt litteras ex parte cōitatum quas optime nosti. Ac ex pte
 strigoniensis archiepiscopi giste et ladišlai bani. Hi fuerunt etiā hoc anno apud
 wiennā: vnus est quem gischa tunc misit. Alter missus fuit per cōmunitates ca-
 scbonie quez nomine philippū dicunt. Hi retulerūt partem regni que obedit la-
 dišlao nullatenus consentire voluisse in dicta budensi. Sed contenti sunt omēs
 vt duo conuētus fiant. Pars quidem polonoꝝ bude conueniat: et pars ladišlai
 apud strigoniū. Idq; in purificationis festo proximo. Petūt quoq; ladišlai te vt
 rex ad strigoniū oratores in prefata die transmittat nec velit res tantas negligere
 Postularūt etiā regē suū ad cōtermina regni deduci sicut eis pmissū esset. Ora-
 toꝝ giste retulit dominum suum quīs vxorem alterius haberet stabili mente la-
 dišlai partem tueri: nec timere aliquē nec debere illum sic esse vxoriz vt ppter se
 minas regem deferat. Sed viā sibi per hoc patere qua sibi attrahat alienos. Nu-
 lieremq; viro subesse non virum mulieri. Et hoc coniugiū nō parū conducere la-
 dišlao. Hoc responsum est regis. ladišlaim nō dū missum: qz egrotus fuisset sed
 mittendū esse q̄ primū rex in austriā reuertere. Oratores futuros in dicta vt pe-
 titum esset: et super hoc rectoribus austrie scriptū est vt oratores ipsi mittāt. Gra-
 tie acte sunt q̄ in budensi dieta nō sit consensus prestitus. Scriptūq; est castel-
 lano gretzeni vt purum his oratoribus ostendat: et hoc modo dimissi sunt hun-
 gari in wiennā. Couentus habet patrie: coq; iohannes niperger missus est qui nō
 dum rediit: nec quid sit gestū scitur. Nunc tepus esset res italas ingredi: sed nihil
 habeo illinc scriptura dignū. Fama est comitē franciscū mille quingentos equi-
 tes amisisse quos picēnius bello suscepit. Id tamen dubium est. Eugenius ro-
 me manet. Partes ille sic habent vt nosti. Nihil inuolutū audio. Nemo huc
 oratores mittit: et nos illuc neminē destinam⁹. Montes niuosi et nimis alti inter-
 secant aditus: nec tunc me pendis nec ego te magnificatio vt volūt principes sic ex-
 istimant. Agitare laborare currere plurima oportet: si q̄s velit haberi magn⁹: q̄
 dā modico sūt cōtenti et recte fauenti ad naturā viuēs deū respiciāt et quicq; sūt
 animi. Ille nō est laudandus qui multa cupit et aggredit̄ pauca. Oportet nāq; et
 anim et opa cōuenire si quis cōmēdari debeat. Mihi: venetos hic ppinguos nullū
 misisse. Aut nos cōtēnūt: aut maiorib⁹ sunt occupati negocijs. Ego nisi cā optas-
 sem marie illoꝝ aduentū. Sed transeo hec vt ad res ecclie reuertar q̄ bucuq; di-
 late sine hodie susceperunt. Res in cōcilio hec gesta est: lre in primis tue perfecte
 fūitū oratoꝝ: tū regū. Post alia scripta ordinē habitū apd vos referētia nihil ali-
 ud disceptatū est nisi an veniendū esset nurembergā. Sed postq; discriminē imminere
 ostensū est nisi veniret: placuit aduentū polliceri: totaq; disputatio de tpe man-
 sit. Alijs purificationis diē: alijs mediū quadragesime: alijs festū martini: alijs
 sancti georij placebat eligere: obtinuitq; tandē vltia sua. Scribitq; rex tibi et p̄n-
 cipib⁹ quib⁹ alis scriptū est: velle se oīno in diē sancti georij apud nurembergā vide-
 ri: sicut ex eis lris cognosces. Rogantq; principes vt interim maneāt in declarati
 de cōtinuatione diē vsq; in tps illud nihil est dictū. Sz apparet ex taciturnitate
 totū remitti ad vos q̄ dietā tenet. Multa visa sunt placere tum regitum cōsilia
 rijs viā quā rex frācie aperuit. et chimenfis ep̄s illā in quadā sua cedula plurimū
 p̄mēdauit. Mihi etiā vt supra dixi si quid video plibens est ex quo principes ger-
 manie nō sunt vni⁹ voti. Tibi autē feci: sum scribit vt oīno reuertaris: qd mihi his
 rōnib⁹ p̄suasum est. Primū ppter ecclesiam frisingensem vt interim pvideas pos-
 sessionem habere: quia sequat̄ postea quicq; velit res tua in vado erit q̄q; non

video qd hec ecclesia manus possit effugere tuas si velis instare. Mā vt lfe regū ca
nūt: oēs eugenio parēt: illūq; venerantē z colūt. Et ipossibile ē declarationē aduer
sus eū fieri nisi mai' scisma suboriat. Idcirco p seuerare in snia debes: z hāc eccle
sia psequi q tua ē: vel rex vt puto aduersus erit dictis suis. Solet. n. qd p mittit
ratū eē: nec verbū regū facit irritū. Et ob hāc rē venire oīno debes: ne ppter absen
tiā tuā aliqd inuouet p aliquos q buciētim veniūt ex bauaria. Rex pterea mul
tū tui est nūc indigens. Et tūc bonū est huire pncipib; cū res pter sniam eunt. Te
res at thesis: cilie: būganie: bohemię: depolcūt. Mō dico ita las: qz illaz nō est cu
ra. Sūt tñ z lueuica negocia siue alia de vnde legatio buciētim venit auxiliū aduersus
lutenles postulās: alioqñ tacite interminant ducē burgūdie fore accersendum
pducit. Exinde cū sicut scribis necessariū sit regē ascendere nurebergāq; pterea:
p necessariū est tepnes regē esse: vt instes cōmoncas picula demonstres z psua
deas. Māq; si tu ades: poterit rex illuc trahi: aliter nō timeo: ne qd nūc scribitur
euaneſcat: z sit error nouissim; ptoz ptoz. Scio nō nullos eē qui libenter vide
rēt te semp abesse: s; tuū est desideriu potius regū intueri z tuū comodū q illor
volūtātē. Mō scripsi adhuc tibi q exaltatus sit magister vlticus qui asscutus ē
plebē illā q p tenebat ad vniuersitatē wiēniensem q quingentos aureos annuatim
pber: s; dignus est s; bono: vtinā nulli min; incōuenientē beneficia cōmitterentur
Ego q quis indign; sum bono: auidus suz tñ bonitā vt fit. Mā q pauciora mereē
plura cupit: qz nemo se vt est extimat. Hoc facit vt scribā qd mibi obtigerit in ple
be saratane vallis: quā tuo beneficio rex mibi pcessit: vt si possibile sit z p silium
offeras z opem. Alican; tridētinus receptis lris quas a rege obtinuimus mei cā
(nā me mutuo diligit) in vallē saratane se pculit possessiones petijt tñ apud pa
rochianos egit vt possessio sibi meo noie tradita sit. Sz oportuit eū p mittē con
sensus ducis sigisimūdi subsecutus fore: alioqñ possessio vim amitteret. Ita scri
bit mibi vicari; p fatus p tres lras: suadetq; vt babeā lras pncipis vñ ducis p
qs appareat cū fore p tētiā de his q rex fecit. Interim nō possessionē bz. Mibi
res visa est impetratu grauis in hac rex turbine. Sz expectabā reditū tuū. Ante
rea mgt vlticus q suā saratana nūmis tūc; meq; sui cā spernit: verbū ex pte reg
hoc ad me habuit. Inquit. n. regē cupe me saratane fratrē suū eis nepos est qetū
dimitte: mibi q; p mittere eccliam primā q vel in austria vel in suenia vel in atbe
si vacaret. Stiria: carinthia z carniola exceptit. Mibi res visa ē admodū suspecta
Cum ppter hanc exceptionē. Cum q ego possessor sum babeō ius reseruatiōis
ius ordinarij z ius patronat. Alter nullū ius nisi p primariar; pteci ptesfert. Du
rū itaq; putabā dimittere: z nō parere regi duri. Tandē p sideras q p mediū
tuū ius patronat; habuerā indignū putauī aliqd agē: nisi te pri; cōsulerē. Respo
di q me velle reditū tuū manere: q me pmouisses: z quicqd tu cōsuleres id agerē
Sic res se habet. Nunc pcor vt velis regi suadere ne me destituat. ne velit alteri
plus q mibi affici: in iusticiā meā illius iniusticie pferat. Nam z sua interest vt
ius patronatus in illa ecclesia maneat: nec decet beneficiū pncipis mutari. Ego
nō etsi parui redditus illa ecclesia sit: tñ cōtētus suz canonicatūq; illic habeo z vel
lem aliqñ me sequestrare ab huius mōdi turbīnib; deoq; seruire z mibi viuere:
haberē illic ducatos ducentos cū canonicatu annuatim possēmq; honeste viuē:
Ego iā sum vesper ptergressus z non scmp potero buc atq; illuc discurre: si fa
ciāz hoc per sex annos satis est: postea quiescere me oportet: z vtinā locū babeā
vbi quiescā honestū. Sum animi tui: plus mibi placet bodiernū ouz q gallina
crastina. Nescio quid vesper vebat. quod habemus tenendū est. Ideo tibi suppli
co i bacre vt me iuues vel scriptis vel verbis si redieris qd omnino curare debes
Mō mei cā hoc dico. Ego cū parui momēti sum: s; ppter rōnes pdictas. z vt tri
stes sint qui te abesse sum leti. Mō potui adhuc scire p quā viam tibi redendū sit.
s; sciens mox scribam. Mā si rex: eāret in austria aliud iter est: aliud si se superius

transferret. De his arelateſi. alias tibi ſcripſi cū illarū videbis copias. Credo me
nō magnopere dices erraſſe: aut ſi error eſt veniā meret. Tu vale optime cum libe-
ris ⁊ coniuge quibus relictis ad nos reuerti cura.

EpistoLa. lvi.

Remediū ad reſarciendā eccleſie pacē.

Euerendo in xpo patri dño ſilueſtro epō chinenſi dño ſuo p̄cipuo eneaſ
ſiluius poeta. S. p. d. Ad miror q̄ ad me nībil ſcribis. q̄ nībil me indiges
Illud mirandū eſſet ſi ego ad te nō ſcriberē q̄ ⁊ gratia tua ſemp̄ ego ⁊ be-
neſicia plura ex te accepi. Una res tñ me reddit excuſatū: q̄ inaniter ſcribere bo-
minus eſt abuſētis ocio ⁊ lris: hac de cā tacui batenus. Hunc vō res ſe obtulit q̄
mibi ſcribendū materiā p̄buit. vidi nuper l̄rarū copias quas reges impatori nō
ſcribūt in rebus eccleſie: p̄p̄endi q̄ oēs egreſſe ſciſma: quo xpianus popul⁹ in p̄-
ſentiarū cōturbat: multūq̄ admiratus ſum regis fr̄cie iudiciū qd cū tuo cōcur-
rere cognoui. Admīni em̄ cū alis ſimul eſſem⁹: deq̄ hac ipſa re ſerērem⁹ ſermonē
quo nā pacto pacari ecclia quiret dixiſſe te. Ego ſi ceſaris eſſem: loco: vellē cūctos
rogare p̄ncipes. vñ vt in locū mitterēt oratores q̄ plenā pt̄atem haberēt res ec-
cleſie cōponēdi. Nā qd p̄ncipes facerēt ⁊ popul⁹ ſequerēt ⁊ clerus. Ecce q̄ rex
francie viam bñdī recipit quis dubitet reliq̄s oēs aſſenſuros ſi natio germanica
cōſentiat. Jā p̄mittit rex francie ceſari nō cōgregationis bñdī vocationē vos q̄
habetis rem in manibus amplecti hoc debetis. Regūq̄ nō ⁊ electorib⁹ ſuadē ne
oblatā negligant viā: q̄ ſalus bñc pendet maxima. Nec hic oportet vel p̄p̄a re-
quirere vel cōciliū: nolint velintq̄ illi cōuenire p̄ncipes poſſūt ſeq̄ in hac vel in
illam pt̄ē dēdinare. At nō erit hoc cōciliū nō ſit qd ad nos: nō de noie ſed de re q̄-
ſtio eſt. Satis eſt ſi ſciſma de medio auferat: vocet quocūq̄ noie q̄ aufert ſciſma.
Stultus qd de ſenis debitorē in iudiciū traxit tā q̄ ſi negaret debitor⁹ qui ſolidū ſe
ſuſcepſiſſe fatebat. Cū ſtultus duodecim denarios peteret apud ſenē. tum idē eſt
ſolidus qd ⁊ denariū duodecim. Sic in re nra ſtultus erit q̄ tolli ſciſma p̄ conuētū
p̄ncipū negauerit q̄ cōciliū nō vocitet illa cōgregatio: vocet ſynagoga vel con-
uenticuli nō curo dum pacis exinde ſequat̄ effect⁹. Sed tu ⁊ college tui in cam-
po eſtis vbi hoc gerit bellū: ⁊ in hac area vbi hec palca terit: videte vt ſabā bene
cudatis nedū ſciſma eccleſie tollere curatis diuifione in imperio inducat. Hoc
nō dico veſtri cā. q̄ rectū ſcio poſſit vñ ſi vt elaborētis q̄ germania vñ animi
ſit: vñq̄ papā colat ⁊ in vñ ſi dci ſinceritate gradiat̄. Hec volui ſcripſiſſe q̄ ga-
uiſus ſum regis francie ſniam cōuenire cū tua: tu tamē ſtude vt illi ſit locus: niſi
quid melius interim cogitaſti. Vale optime ⁊ me extra memorie ſinū noli abijcē
q̄ tuus ſum quātulūſcūq̄ ſum.

Prohibet ne de ep̄atu friſingenſi. ſive
p̄ſenſu impatoris cuiq̄ p̄uideat̄.

EpistoLa. lvj.

Meas ſilui⁹ poeta iohi colneri romana curia p̄curatori viroq̄ bono. S.
p. d. Veniet ad curiā viam latoꝝ p̄ntiū quē regia maietas i facē eccleſie bñ-
rieneſi. deſtinet. Rogo te ſicut ſoles regio deſiderio vt faueas ne q̄s ad illā
eccliam p̄moueāt anq̄ rex noi auerit quē voluerit: nec graueris quō res trāſeat
me inſtrūē. Scribo tibi p̄ſident ſciēs amicitia q̄ in dñm cācellariū ⁊ te viget. Et
cū ego illi ſeruitor exiſtā: nō puto meas p̄ces apd te incaſſuzire. Poſt h̄ ſcire te
volo eundē cācellariū abeſſe: q̄ p̄ regē deſtinat⁹ ē nurebergā. ſi mor reuertet̄ q̄ iā
ſibi vt redeat ſcriptū ē. Is ſi nūc adeſſet ſcriberet tibi qd op⁹ ſit in facto friſingenſi.
eccleſie: ſi qm ipſe abeſt opus eſt me oia ſignificare. Nā ille me in ſuo loco dimiſit
⁊ barū rex cōmiſit curā. Res ergo ſic ſe habet. Aduerſarius qui fuit p̄ capitulum
electus. Jam adeptus eſt poſſeſſionē oim̄ eoz que apud bauaros ſunt. ⁊ dictum
iſtat vt caſtra que rex tenet ſibi tēnt: ⁊ omnes bavarie duces eius cauſam tuent̄
regēq̄ moleſtiſſimi ſunt. Rex autē deſiſſet iā caſtra dño henrico. ſi bulle veniſſent
aplice: ſi q̄ nō veniūt ſup̄ſedet. Et timendū eſt ne bauaroz p̄cibus in alteri⁹ pt̄is

favorē mutet. Ideo admodū mīre has lras nō ēē ex curia missas: qz nō minus
intest pape z curie vīe dñm henrich hāc sortiri ecclias qz dñi cācellarij. Ipse em̃
reperit honorificā pcorā z pmittit sibi ali? epat? p fratre. Sz oia refutat intui
tu pape qz sibi tā benign? fuit. Ego tñ timeo ne cogat? necessario ex quo bulle non
mittunt: qz tātū impetū sustinē nō pōt. Rex vō sibi pmisserat possessionē castroz
qz bz vīsis bullis. Nūc oia ppter bullas depereūt. Ideo velis supplicare cardinalib?
(Nā ipi sūt pēdinēto sicut accepi) ne ppter vnā annatā centū pdāt z illā nō ba
beāt. Et rogo dicas tarētino qz cācellariū diligit qz prudētis ē aliqñ scire pdē: nec
dicat spem pōio nō ēē emēdā qz inescadi sūt nōnūqz hoies sicut pisces z aues z fe
rarū gen? nectm qd ante pēdes est respicē debem? s futura etiā intueri. Te etiā
hec cā tangit qz ppter hanc p motionē insignē ecclias pūcken. cōsequē: nō labora
vt bulle mittant qz potes p hūc nūciū mittē: qz est capellan? regis z fidus: nō di
co plura. tu me plane habes: hic rē amicitrē tuā: z rez geres cōem. Rescribe mibi
qd in re sit que spes habeat: vt cācellariū z fratrē qz tui sūt cū cor certiores effi
ciā ac vale optime.

Laudat legatū qz pecuniā remmuit.

Epistola. lviij.

Micas filius poeta dñi thome baselbach sacre theologie m̃gro. S. p. d.
Lras qz ad me nup misisti: regie maiestati offēsas feci vt qz foret erga te
mens illi? p sentirez. Placuit regi diligētia tua dixit: qz te meli? fecisse qz bi
qz dationē pecunie suspenderūt. Is vt nōstī pauca loquit. Sx bis paucis plura
colligi queunt. Naturā ei? nōstī z mores cogites qd hec verba impotent. Tu tñ
nullaten? hesitare debes: qñ bene agēdo grat? pncipi sis. Fecisti em̃ vt vix decet
bonū z cōis cōmodi zelatorē qz rēpublica sue pferat. Notuisset scādaliū grande cō
tingere si remāssēs pecuniā expectādo. Cū oia munimēta apud te foret qbus
in cōuentu agēdū erat. Nūc res bene directā est: z iā pecunie tibi missē sūt: z am
pliores mittent. Quō aut in reliquū sit pcedendū ex apicibus regis cognosces.
Vale z me tui amoris participē facito: qz nō putē me fore illius expertem.

Laudat amicū quia diligenter
rē commissam curauit.

Epistola. lviij.

Micas filius poeta frāscō bossio iuriscōsulto. S. p. d. Accepi tres lras
tuas vni? hūc. Exponēbat em̃ oēs rē gestā apud taratanos. Deinde sua
debāt vt cōsensū illustis pncipis dñi sigismūdi circa ius patronatus im
petrarē: qz sic res mea in vado foret. Ego tñ erga me animū qualis esset iamdu
dū habebā p spectū: s tu dictū supas opinione meā: z nedū qrele mibi locū eri
pis s facultatē qz referēdi grās auferes. Gaudeo tñ ego me talē amicū cō sortitū
aut? plura sūt erga me bñficia qz nedū pmiare possuz: s etiā numerare. Tu aut cō
sciētia tua letari debes qñ sic amici negociū geris vt tuū putet. Rata sūt apd me
oia p te gesta: nec vllus gnat in eis. Mirosqz te nō plura exposuisse. Volui qd
suadebas a sigismūdo impetrare s terruit me nouitas apud atthesinos orta. Ti
mūqz ne rex egrefferet tanqz qd eēt a se gestū rueret: putauiqz differendū donec
cācellari? reuertēret. Interz ex pte regis rogat? suz hāc plebē vt aduersario di
mitterē: qz de meliori vellet sua maiestas mibi puidere. Hoc rex ad pces aliqñ
fecit. Respōdi me velle cācellariū expectare qz me pmouerat z facturū qd ille iu
beret. Sic nūc se res bz. Sz hoc sepultū cō oportet ne qd parochiani p sentiant:
qd stude in deuotidē suare. Ego adueniēte cācellario qd successerit tibi scribam
Misera lras ad te z ad parochianos ac alios vt suasisit: s audio nūcios regios q
illos deferebāt nō esse admissos. Arbitrozqz lris meis trāsītū nō patē. Ideo has
p feci vt scires me tuas suscepisse z qz in statu apud nos eēt negociū. Quid vō vltē
ri? expediat nūc dicā qz suis nō est in incruā dē: vñ tibi notū volo vt scias res
capitulares: meli? dirige dictā sez nurebergenses ad festū ascensionis. proगतū ēē
quo tpe tūz se psonalit rex p suas lras significat. Ultra nō dicā plus: nec hoc di
cerē nisi iam hic publicatū esset. Vale z me concanoniciis cōmissum officio. Lum

deus volet erim? simul et vitā ducem? beatā extra curie clamores atq; miseras.

Diuitibus nō expedit cōdicere bellū.

Epistola. lxx.

Mecas filius poeta nicolao veneto canonico tridentino. S. p. d. Scribo dño francisco bossio lras quas cū his mitto. Sed accepi virū terrore percūsum tridento abūsse parauūq; petisse. qz non placet sibi urbem incolere plenā tumultib? sicut nūc tua ciuitas est: que obsidione expectat. Laudo ego piliū suū. Mā qui pōt in pace viuereis dānandus est si se ingerat bellis. Memini bellū est vtile: nisi cui status pns est grauis franciscus vir diues est: et sua fortuna content? sapit certe rumores fugies et lites fugit. ex quib? nihil lucrari pōt. Sit aliud esse hoc iudiciū q; illud ex quo ditatus est rore. Mā hic manibus cā defendit: ibidē lingua. Tu scis vbi est: ideo rogo meas lras sibi vt destines et in eius absentia metuearis ne quid innouet in canonicatu quē illic habeo: et sic te in re mea habe sicut de tua pbitate et amicitia spero. Mō puto has tribulationes diu duras qz intēdier nobis auxilio eē atq; fauori. Vale et me tuū puta vbiq; sum.

Epistola. lxxi.

Mecas filius poeta magnifico galiazio comiti de archo. S. p. d. Accipio te venisse tridentū militariq; manu regis ptes tueri. Id qz rex accepit ac pterea te amat colitq; maxime Res binōitibi et domui tue bonori erit et utilitati quātū sentio. Perge igit et dñ occasio adest viz qz te demōstra. Multorū virtus iacet: qz campus deest vbi se ostentēt. Tibi facultas est qua tū animū tū ingeniū patefacias tuū. Res quā tueris iusta est et p sanguine claro aduersus plebe et incertū vulgus pugnā habes: vide vt piculū facias nō tui, mōstrēsq; sanguis illustis quātū obscuro pſtet. Si is qui credideris. Rex de te bene sperat: opī nionē suā imple et oī qui apud se sunt. Sic cum sis magn? poteris fieri maxim? Nec scripsi qz te amo: et vidēs bonū tibi nomē esse. Cupio vt illud maneat augeaturq;. Fratri tuo me dede et mihi vt soles amorē tuū cōcatū fac. Vale.

Epistola. lxxii.

Secretari? appellat, ideo multa scribēda obtinet.

Mecas filius iohān peregallo scriptori aplico fratriq; amātissimo. S. p. d. Ceteres sunt apud me lre tue: quib? nō respondi: qm nūc in stria: nunc in carinthia: nunc in carniola inter medios barbaros senasq; nationes constitutus. Mūc apud bistriā et sup oras superi maris cum tergesinis versatus nullū habui cui cōmittere lras possim ad te perferendas. Mūc quia nuncius dāe basileā petiturus: statui nōnihil ad te scribere vt et me viuū scias et sospitē ac tuū memorē. Nec enī possem obliuisci tui: sem p qz tua dulcis imago menti beret mee. Habe igit has ex meis lras: et illā timorē quē de aduentu familiaris tui indueras abice. Nihil ē enī qd ampli? illinc vcreare: vidiq; eū et sanum esse cognoui apud quē tui cā visus amice sum. Tult eius soci? quātū intelligo vos reuiscere ma nere decreuit. Ego vtriq; abitiū pſuasi: ac vbi n. pſeci: libez dimisi arbitriū. Quia nihil iuuat calab? murū tundere aut eos ventis dare. fiat qd eis placet nihil ē qd in dānū vergat. Tu? ille frat caut? ē: sibiq; magl qz voluptati viuūt nec breue gaudiū lōge pponit utilitati. Tu te mirare si boiez cernerēs. Si qn cōbibit nihil piculū ē. Mem? magnū est wiēne multeq; inē diuersas quere? ad fontē sūt vie: obloqui pōt aliq; eloq nō pōt. Nec tuis dic? amicitie et monitorū plenīs dicta eē volo: quātū famulo cōueniūt. De me alit tibi vt bñ pſuadeas cupio. Nec enī aut gfa mior aut spes deterior est solito. qd mihi scripsisti de absolutione cuiusdā homicidij sic pbilipp? nō optabat: nō pōt nūc impleri. Veniat bō nurebergā: illic pſciā res pōit. Necia hic dubiū sit qn rer vadat. Quo iloco spero res vniuersalis ecclie sic dirigi vt et tu et oēs qui bonū cōmune cupitis: ex sua vos iudicetis exauditos. Idq; meci nomine dici cupio. Reuerendissimo dño meo cardinali sancti calixti viro

bono et veriamanissimo: cui ut me comendas peto et vna viris theologie plenius
fratrisco et andree minoris ordinis professoribus. Quibus si non lati? scribo: ut venia dent
quia quod officio meo parere me puenit. Accem alia de causa secretarius vocor nisi ut quod
audio quicquid video digna silentio in abditis mei pectoris clauda. Satis est quod bo
na spem facio. Scriptoris officium quod illic habeo si emptore repit: pium mihi rescri
be ut si fieri potest utiliter illo me leue: quod non super eius animi ut ad vos redeat. De tri
dento arbitror te audisse. Non nihil hic fama est atque finos obtinuisse tridentum. Ve
ritas adhuc nubilosa est. Frater? ut decan? illinc abijt: quoniam postquam vidit sapienti
sue sine loci non esse: recedere potest? irrisus voluit quod manere dānificatus. Ego non
spero illam rem mihi utile esse nec usque in rebus ecclesiasticis sum fortunatus. Lau
rentius de rotella nihil mei causa mediolani obtinuit: non sua culpa: mea causa causam
exacte promouit. Sed nosti patrie mores: nolo in illis dicere quod potest scribere: longe sunt
manus principum atque timede. Sed etiam principes priuatoz boni sunt indigni. Ego
nullum faciam plurisque me putem teneri. Tu vale et mihi sepe scribe meque sepe visita
et iacobum de ceructijs. Et omne bonum nostrum tam affectuose meo nomine iube saluere quod
me scis illos amare. Caspar nauariensis arbitror cum auctulo repatriasse: si tamen istuc
sit: ne mee salutationis expers maneat facito. Iterum vale.

Suadet moribus coaptare non
iuris subtilitate utendum esse.

Epistola. lxxij.

Meas filii? poeta domino stephano cacienuariensis iuriscōsulito. S. p. d. Re
uersus ex vindelicis inueni mura quod iuicna barbatus ex te detulerat: tam
preciosa ut mittere magis quam recipere sint digna. Nos hic alexandri fuit quod
dona semper ex se meriebatur. Ego itaque tibi gratias quod ferretale ornamentum ubi mos
non est minus debeat. Scis quod non regiones nobis apte desunt: sed nos ipsos regionibus
reformare debemus. Ego tibi ad hunc versus mediolanum scripseram: quod te reliquisse paulum
rumor erat. Nunc vero admonet perregalli literis: basileae te fore preceptum: quod mihi eo gra
ti? est: quo te possum meis scripsi sepi? visitare quod id tibi et honorabili? et utili? pu
to quod frugifer illic capus est et pauci meiores. Et quod plurces essent tibi tamen priores
semper debent partes. Obtuli me alio curaturum ut regis aduocatus fieres si res fri
singen? apud viam dimocratiam bene transiret: quam partitione scis non esse completam: te
quoque fuisse patronum patris aduerse. Quo sit ut solutos permisso siem si iuris apice
velim frui. Sed scio quod summum ius summa est iniuria. Ego propterea tibi non verbis sed
animis sum ligatus. Scioque: menunquam tantum conari tui causa posse: quam ultra sum debi
tor. Quapropter et si durum sit obtinere quod spopondi: spero tamen me voti copotum fieri
ut tibi gerat mos. Sed est moderator et arbiter omnium temporum. Rogo itaque te ut pariter ex
spectes mihi quod si de habeas: quod aut enneas esse desinas aut tue cupiditati pareas.
Nec me gallico more loqui censeas: quod parua mora quatuor et decem annos coputatur.
Credo prophetas imitari cupiunt: quod cito venturum dicebant qui annis post quingentis ve
nit. Ego non annum sed paucos menses petam ut rem tibi consecra donem. Vale et
amicas salutes dicito: dominus vero me comenda.

Epistola. lxxij.

Novitates hungarie et de conuentu nurebergen.
Meas filii? poeta domino iohi frund agrippine ciuitatis secretario. S. p. d. Non
habeo quod tibi scribam et cupio scribere: ut inter meas epistolas tuum quoque nomen
inueniam. Medicabo quod materiam et nouitates quod apud nos sunt tibi significa
bo: quod si tamen uti reor: non inuit? audies. Conducit enim ad res nureberge tractandas. Scis
te sepe veritatem esse non pestem aliquam hungaria pareret quod regi in his partibus detineret. Idcirco
iam timor abest. Inducias namque bichales habemus? quod quod sum? venati paucis ad
uerte docebo. Miserat rex polonie literas quoddam cesari nostro formamque dederat iuxta
quam pacem deposect. non libuit cesari quod petebatur: formamque aliam dictant per quam non solum
iustitia stiria atque carinthia cum carniola sed omnes et obediencia regladisla copbebeba-

tur: oratoresq; cū eadē missi: q̄b? regē polonie petētib? post expositionē legatiōis
certi deputati sūt viri cū q̄b? p̄ferret. Int̄ q̄s iulian? cardinalis: nicola? decan? crā-
couēsis: et laureti? palatin? bugarie fuere. Int̄ hos cū lecta cēt forma p̄ cesarē va-
ta magn? rumor exortus est: qm̄ ladislaus rex bugarie vocitabat. Ex hoc inq̄t de-
canus. Jam se cesar partialē facit: qui regnū bugarie attribuit ladislao. Nos q̄
nihil ampli? tractabim? secū: qd̄ cesar in bugarie regno manū extendit. Ad hec
oratores vos inq̄unt modū in sirpo q̄ritis. Quid vīa interest si cesar suū patruclē
regalib? ornat titulis. Dñs vester se bugarie regē scribit: nec cesar suas resruit lit-
teras: qm̄ nec vīa scripta ius auferit ladislao: nec apices regij si qd̄ habet vobis
ius adiūnt. Ad hoc retulit palatin?. At ladislaus ver? est bugarorū rex nō par rō
est. Tū oratores baud hic locus est de iure disputādi. Postq; vinta fuerit ecclia:
ius poterit in hac cā discuti. At ego palatin? inq̄t et corā summo potifice et corā car-
dinalib? nihil negocij habere hanc tueri cām: qz plana et p̄spicua res est. Nec tam
inops sensus est q̄spia q̄ regnicolis auferat eligēdi regis p̄tatem. Nō disputatu-
ri venim? inq̄unt oratores s̄ de pace acturi. Si pacē vultis pacē dam? si bellū pl?
placet nō detrectem? certamē. Elestrū est eligere qd̄ horū malitis. Hinc decan? nō
sic exhausti sum? inquit neq; tāuēcordes vt tāignominiosaz pacē velim? ample-
cti. Qires adbuclūt nobis et ai nec quēq; timeim?. Tū oratores nec nos alit aut
inopes sum? aut exangues. Si aliena inuadē nō possum? at tueri nra cōmode va-
lem?. Idq; bonis viris sat est. Nobis a tergo tuta sūt oīa. In frōte vos habem?
qbus potētes sum? resistere si malignari volueritis. Vos int̄ nos et thurcos estis
medij: videte ne retro et an feriamini. Tū palatin?. Sam? cesarē vīm opulentū
eē: regnū etiā hoc plenū est. Nobis nemo terrori est: pacē vīaz vobiscū referte.
Referim? inquit oratores adinnicēq; discedē volūt. Exinde iulian? cardinalis p̄
deū oro viri magnifici cōplectimini pacē: si p̄gredi aduersus thurcos volumus
par necessaria est. Sinite vt hoc paup regnū respiret. Nolite campos xp̄iani san-
guinis p̄nda cōmaculari. Sz frustra vociferatio eius fuit. Abitu est reiecta. In
crastinū tñ nūciatū est oratorib? ne discederēt qz nō regis noie: rñsum ei? fuisset.
Expectatū ē iterq; disputatū. Postea res in camera regis trutinata ē. Tandem
venit in publicū vox: et in hūc modū bugarica lingua locut? est. Reuertimini ora-
tores ad cesarē: salutēq; sibi meo noie dicite. Post referte. Nos pacē p̄ eū missaz
q̄uis nō indigēam? illa sui cā vt sibi cōplaceam? libenter acceptasse. Et in oibus
eius articulis sicut iacet esse cōplexos. Sup̄ qua res nras infra octendū pos-
sonū recipietis. vbi et cesarios apices edūrabitis vobis cē tradēdos: sic q̄ cōdu-
sakes est. Et agūt bugarī iam inter se quo pacto formidabiliores in thurcos p̄fi-
ciscant. Tenetis q̄nq; et viginti trirines armanē q̄ p̄ menses iunij in elepōtū
traici debēt. Cesari nulla est alia cura nisi vt q̄festinanter et q̄bonozifice nuren-
bergā petat. Puto abbinc dies q̄ndecim erit recessus. Albert? et sigismū? dñ-
ces sequēt: et vti submurmurari sentio. Comes alie iunior et dñs de walse vtclq;
sic bene actū putabo si eius tñ p̄sona illuc venerit: qd̄ iā mibi nō est magnū dubij
nisi qz futuri nulla est certitudo. In cā tua multū verborū pdidi nil video qd̄ fie-
ri queat: nisi postq; nureberge fuerim? vbi artib? erit vtēdū et nois et maioribus.
Aduersari? tu? an diē obijt fili oq; nullā bēditatē p̄ter lites reliq̄t: de? illi misere?
sit siue iusta fuit eius cā siue iniusta. Philorciū quā bic amasti tumidū vtrē gerit
siue is ventus est siue cibus nimius. Iohānes secretar? nurebergen. vtrē puta-
uit illi? ventrē vino plenū. Ascenditq; sup̄ calcauit p̄sit ouūq; nixus est vt vinum
deprimeret: s̄ nihil p̄ter ventū exiuit. Q si lacrimas cerneres et plange? audires q̄
bus misera p̄ tuū abitū se macerauit. Certe nisi iohes opētulisset aiaz exalasset
misella: qz nesciūt muliercule vt viri flāmas amoris ferre. Sz abijt nūc qz iohes
nescio qd̄ actura sit infelix: mibi si cēt theutonicus sermo: adirez fiam solarer et
blādis vobis recreare. Sed nihil mibi cū viris almanis p̄ter tactū est. Ipse insipi-
dus nisi et vba sunt. Subdelegabo igit michi ad enīn q̄ et vobis vltimes est et factis

achilles. Tu vale et mei memoriā gesta.

Laudat eloquentiā: eāq;
ad butanos vsq; profecta.

Epistola. lxiij.

Mias filii? poeta reuerēdo patri dño adā de molin anglico et aplice sedis
pthonotario. S. p. d. Regius tabellari? ex anglia dudū reuersus tuā mi-
bi eplam reddidit: cuius tot finie fuerūt q̄t vba. Legi cupide que scripisti
miratusq; suz romanā faciendā in britaniā vsq; pfectā cē. Si fuerūt et aliq; apud
anglos tūliane cultores eloquentie. Ius q̄s venerabilē bedā nemo nō ponit. Pe-
trus blesensis lōge inferior fuit: cui eplis bāc tuā pbreue añ pono. Eō gratulor: ti-
bi et anglie: q̄iā vix dicēdi ornatū suscepisti. S; magne ob bāc cām referende
sūt grates clarissimo illi et doctissimo pncipi eloquentie duci q̄ studia humanitatis
lūmo studio in regnū vīm recepit. Qui sicuti mihi relatū ē et poetas mirifice co-
lit: et oratores magnopere venerat. Hoc nūm; sit vt plures angloz eloquentes eua-
dāt. Quia q̄les sūt pncipes tales et ciues esse p̄sueuerūt et mutāt sui studio dñoz
Perge igit mi adam mi bēre. Eloquentiā quā habes tene atq; āplifica: tibiq; ho-
norificentissimū puta in ea re p̄stare hoibus in q̄ ceteros animatēs boies ipi p̄cel-
lūt. Magna res ē faciendā et si vix fateri velim. Nihil est qd tā regat orib; q̄ elo-
quentiā. Qm̄ q̄cqd agim? in republica p̄uasi vbiis agim?: et illius i populi finia vna-
net q̄ melius nouit p̄suadē. Tute ista scis iō missa facio. In rebus ecclie q̄lis sit
animus tu? et tabellarius idē vt voluisti mihi retulit. et ego francifurdie p̄i sen-
ferā. Laudo te q̄ pacē p̄ponis bello et pacatā videre cupis eccliam. Audio te nu-
rebergā pet. tuz. ibi latius inuicē colloqmur. Cesar iā utinri se accēgit. Infra fu-
turū mēsez illic vt spes est inueniemur. Dux albert? frat? sigisimūduz patruei co-
q̄ se p̄feret. Etinā par vt optam? fiat finisq; eadē neutralitati dē: vt sciam? vbi
agnū comedē debeamus. Nun? tuū q̄ mihi gratissimū fuerit. nec scribē nec dicē
possem. q̄ nec os nec calamus sat animi pōt explicare p̄ceptū. Faxit deus vt bñ
sit illi virgini nepti tui p̄nobili q̄ talis est opis opifex: cui nec penolpe nec arague
fuerit cōparādū. Eueniāt illi vir dign? tanta vtute et sololē illa p̄generet matr?
imitatricē. Oblationibus tuis vterer quoties res exprosceret: nec minus in ope
q̄ i vbiis apud te inuenire putarē. Idē tibi vt de me p̄suadeas cupio. Vale digni-
tate pars etate frater dilectioneq; socie: et me vt facis ama: si nō vt facis vtre.

Taciturnitatē excusat et neutra-
litate difficulter tollendā dicit.

Epistola. lrv.

Aliano cardinali sancti angeli patri reuerēdissimo Eneas filius poeta
S. p. d. Nūq; veniret ad te nūquā meis lris nō onustus: nisi magnificus
cācellarius me p̄ueniret: q̄ tāseriose et accurate tibi oia refert vt nihil mi-
bi relinqt scribēdū. Quo sit vt tacere poti? q̄ scribere malim. Nā res notas ite-
rū significare obtundēq; Inania vō attingē et nihil nisi vba dare demēq;. Hoc
oro vt et tua. R. p. aiaduertat mihiq; venia det tacēti poti? q̄ inutilit scribēti. Sa-
tis est si me tuū et scis mācipiū: si me habes ad oia mādāta volūtariū et p̄mptuz
Scribe in qm̄ res eriposcat et iube parate parē. Noui ml ē qd scriptu arbitrer di-
gnū. Nā italia pariper respirat: s; nescio qd paritura sit illa p̄ctio semis babita
q̄ nōdū dissoluta: vtiā martini aliqñ ne dicā saturni redirēt secula vellē et ego re-
uisere patriā et ossa parēti reddere. Nihil pl? timco qm̄ in pegrina terra iacē ovis
vndiq; tantū dē est et ad inferos et ad sup̄os vie. S; bz minus nescio quō de loz
inter vlnas fratū soroz filioz atq; nepotū mori: et ibiq; amci p̄parari possint
nulle tñ familiaritates tā dulces aut stabiles sūt q̄ in patria. Si pacē haberet ec-
clesia de pace italie magis sperarē. Nescio qd allatura sit nurēbergē. dicta: q̄ di-
uisi animi sunt. Neutralitas difficulter aboleri poterit q̄ plurib; vtilis est. Pau-
ci sūt q̄ verū sequant̄ oēs fere qd suū est querūt. Placet hoc nouū neutralitatē au-
cupiū: q̄ seu iuste seu iniuste q̄s teneat re pellit nō pōt. Et ordinariū p̄ suo arbitrio
p̄ferūt vñficiā. Non ē facile (crede mihi) ex ore lupi p̄dā eripe. S; quātū sentio

tota christiana europa sequit partes. Germania tñ diuisa est quā ego se vnitam
videre vellē neq; illi cōformare qz multū tribuo nationi huic: q nō metu sed suo
libito suoq; iudicio dūcū quocūq; rex cū electorib; se inflexerit eo z animalz mea
sequet: nec mihi plus q; alijs credā: hec voluit scripsisse ne oīno nihil scriberet: vt
in futurū excusatioz suū taciturnus. Vale feliciter z me p tuo placito vt ere.

Suadet seruari aurum z
priuata negocia cōmendat.

Epistola. lxxj.

Meas filius poeta Jobāni peregallo fratri amatissimo. S. p. d. Re: epi
duplices tuas eplās quas martinus regie cācellarie notarius attulit: co
gnouiq; te bene valere: q̄uis inani marsupio: s illud qz aliqñ implebifsi
sperata vniō def. Cupis scire anthoni? Nescis in meas ne manus venerit? venit z
apud me est mihi charissimus. Tu rogo grās meo noie p̄stāti z facūdisimo theo
logo francisco de fuste dicas meq; sibi offeras: qz nō ero deses in oibus qbus pos
sim morē sibi gerere: magniq; muneri loco recipiā si qd me posse conari scia eius
desiderio gratū. Munus qz stephani mihi redditū est: sicut eidē referibo. Aure
os illos qtuor quos velle p barbatuz mittere scribis: suadeo vt apud te habeas.
qm multa possunt currere ppter que illis in mea cā opus sit. Scis qz tridenti
na p̄bēda impetit: tuq; defensor es cause: nihil est qd absq; argēto romana curia
cedat. Nācti ipse manus impositiones z spūsancti dona vēdunt. Nec peccato
rū vniū nisi nūmad impēdit. Serua igr anz vt cū opus sit p̄sto repias. De offi
cio scriptorie cognoui tuū p̄siliū. Mitto pcuratorū tibi vt illud quātū pluris po
tes vēdas. Tu tñ id cautele habeas vt ex tū nurebergenē dicte mancas. Si p̄ti
nē bene succedit vt spero: noli alienare officiū qd vel mihi vel meis possit aliqñ
frugifex eē. Si alif euenit z placitū supis sit p̄tē aduersas obtinere: vende vt tibi
videat. Circa ppositurā mediolanē. qd suadcas plane p̄cepi laudēq; s̄niam tuā.
Sed nescio an fieri possit: qz nō habeo p̄motores. Si obediētia restitueret cōci
llo: vellē te cām inchoare: qz tua res erit si poterit obtineri. De reservationē erpe
dicis sup beneficijs ecclie tridentin. admodū p̄bo. Cupio em vt illic sis vt cum
quiescere velim? vna illic senū pagamus cum frāncisco nro: qz illius ppositū mu
tatiū verear. q bellū timēs illinc abire nec postea reuersus est. Et forsitan cū vroz
potius q cū ecclia viuē cupit. Qd si sic sit: vellē suū p̄sentires aim. vt de suo deca
natu aliqd inuicē p̄sultarem? si qd tibi z mihi posset pducere. Laurenti? de rotel
lah? ppositurā pinguē in administrationē recepit in patriarchatu aqlegien. In
cēditq; illic religionē p̄fiteri si possessionē nācisci possit. Ego qz sibi fauore sum p
suasi sibi vt ante canonicatū tridentū tibi resignet. Mihi vō ipse suapte vult ec
clesiā parochiālē resignare. Si res at̄heis in nureberga sicuti credim? cōponat
aliqd boni poterit nobis euenire: Ego nō desinā sic te p̄mouere vt incipsum: qz
merit? es. Reuerēdisim? vñs aqlegien. in extremis laborat: praua vite sue spes
est minor sanitatē exanguis est: spūsiā nō corp? videt. Cogitare patres debēt quē
sibi in patriarchatu sufficiāt z in oibus regiū desiderū erequi ne frisingen. iniuriā
imouent. In ecclia brixinen. quid optet rex scitis oēs. Rogo consulo supplico
ne plus at̄heinis qz maiestati regie auscultet: qz in nureberga nulla vox est at̄he
sinor. Regis autem nutu omnia fiēt. Nec vt reuerēdisimis dominis arelaten.
z sancti calixti dicas posco me his facias cōmendatū. Nollem aliquid fieri qd
mentem regiam perturbaret. Nos in breui ascendemus quia iam inducias bier
nales cum rege polonie z hungaris sibi obedientibus nacti sumus. nec aliud in
presentiarum agimus q nos vie accingere. Mihi iohannes amantissime bene ē
bene habeo bene spero: quod mihi non tam mei causa iocundum est: quia pau
cis essem contentus q vt tibi z amicis ac necessarijs ceteris possiz aliquando p
desse. Andream de pauigalijs z ceteros amicos meo nomine saluos dicit. Va
le optime.

Dolet de amici captura et
morte cardinalis aq̄legiensis.

Epistola. lxxvii.

Micas filius poeta. Tebi peregrallo. S. p. d. Obfignauerā tibi has lras
nūcioq; in crastinū cōmittere anīm? erat. Sz accidit inopināt? z acerb? ca-
sus q̄ z eplam retinuit z mētē affecit dolore. Laurēt? nāq; n̄ quē velle re-
ligionē ingredi scripserā nō claustrū s̄ carcerē ingressus ē. Poloni em̄ vt cardina-
lē moritur? videt man? in laurētū iniecerūt nulla penit? auctoritate freti. Tu in-
quint argētū heri impignorasti. nō erib. s̄ nisi luat septuagita z z ucetaz marcaz
argētū ē qd̄ alberti bnt̄ basilee? volūt vt laurēt? redimat obligatū est p̄ septin-
getis aureis q̄s cardinalis accepit: indigna res est vt seru? es alienū exoluat. Sic
lex barbara iubet. Ego nitor boiem iuuare qz cōpatior viro in aliena terra capto
z amico. Sz qd̄ tu facias vbi nulla vox audīt nisi auri cū tu sis iops. Ille adhuc
de p̄bentus ē nescio qd̄ futur? sit: nulla ex cōdicatio p̄dest nulla fideiussio duz res sic
stat. Nā illa q̄ in cardinalis aq̄legiensis corpore diu alligata filo vel cerra detine-
bat abruptis retinaculis carcerē euasit. Qbnt̄ ille quarto nonas iunij hora post
meridiē q̄ rta. Nullas extorsiones passus ē null? cruciat? s̄ tāq; dormiturus aiaz
exalauit. Viderat medic? mortē instare: suauit? testamētū fieri: sic z amici astan-
tes. Ille vos me desicere censeat instat ego robustus sum nec in me qd̄d̄ senio
desicere nec post hec vba mediā vixit hora. Eius corp? p̄ alterā diē seruātū ē ostē
sumq; oib?. Tercia vō luce apud sanctū stephanū z ad dexterā altaris dextri se-
pultū ē fun? iuxta mortē germanicū magnū z bonozificū fuit. Apud italos non
fuisse tātō viro crede dignē. Nīl? rube? ob neutralitatē n̄ ē pmissus mortuo q̄
vivo nō negabat. Sermo aū fun? habuit? est: nescio q̄ vir fuit vba vōis laudo. Est
hāno his i regib? maria siccitas: nescio an iter fecerit curr? p̄bebit dūcē cepit.
Frumēta oia sūt exusta magna caristia timet: nulle pluuie sūt: calores p̄ter solitū
admirādī: dicebāt plebei nō pluit qz ex cōdicat? ē cardinalis. Orator igit q̄ ante fu-
nus verbū fecit. Vos inq̄t iudeis siles estis: q̄ cū xpm̄ honorificētissimē recepissēt
aduemetē postea p̄secuti sūt: z crucē subire coegerit. Vos hūc legatū cupide rece-
pistis z mirifice honorastis ingredientē: nūc qz peccatis vris iratus de? nō pluit:
cām in ipm̄ vtebat. Ecce iā tridūū mortuus ē cardinalis: cur nobis pluuia nō p̄-
bet? scelerib? vris denegat humor nō illi: z in hūc modū plura locut? ē. Ego card-
nali epitaphiū feci qd̄ tibi cū p̄sentib? destino. Iterū atq; iter vale.

De morte cardinalis aquila-
gensis z de rebus concilij.

Epistola. lxxviii.

Euerēdissimo i xpo p̄r dño iohi cardinali sancti firti Encas filius. S. p. d.
Pauci dies sunt q̄b? lre tue mibi fuerūt reddite: q̄ annū in via p̄sperunt
vel minus paulo. Illis ergo nihil respōdebo: qz nil est iam in eo statu quo
nūc fuit. Solū attingā nouitates aliq̄s ex q̄b? posset ad res p̄siliare vigilātius z
vtili? intēdere. Regia maiestas sedulo operā dat vt q̄clerit nūcbergam perat:
nec puto his in partib? diu manebit. Res ecclesie aliq̄ finē nūc suscipit. Deus
illū det: nec sinat amplius tenebrāz p̄ncipē dñari. Cardinal aq̄legien. die sēcūda
iunij migravit ex hac vita. Nullū testamētū cōdidit. Verū est q̄ dici solet: Sicut
vixit ita morietis. Qualis vita talis mors: finis eius nō tā dignitate q̄ vita di-
gnū fuit. Nō em̄ puto magno detrimētō esse cōcilio mortē eius: quia nō multum
vtilis vita fuit. Sui nāq; legatōe abutebant. Nec papa id agit qd̄ hic faciebat:
oia em̄ plana erant. Itaq; murmur erat aduersus conciliū quale vixit queam vce-
re. Tu scis q̄mūdas man? habere oporteat qui aduersarios hz. Si alie d̄ de rat
Supuenit marcus boni filij puidus dispensator: quē famosa legatio apud polo-
niā gesta recōmēdat. Is nūc lras aū obitū cardinalis obtinuerat cū oīptatē quā
cardinalis hēbat. Itaq; legat? legatū creabat. Ego vidi z legi has lras rep̄bēdīq;
qz nō pōt de latere facultates suas spūales sup quib? industrie psona electa est al-
teri delegare. Sed frustra clamauit quia nullū est apud fatuos consiliū. Nescio

quid nunc factur⁹ sit marcus. Quia est adhuc velle poloniam petere. forsitan facit
 tant⁹ uti vult etiam post mortē mādāt. Is laurentiū pdidit captureq; sue structor
 fuit. Ne nūc p liberatōe studere oportet. Nihil formidabili⁹ est q̄ bō bilinguis
 nihil terribili⁹ q̄ hostis familiaris. Et hō bñficia ex laurentio plura suscepit. neq;
 buc venisset nisi expensas ille fecisset. digne patit⁹ laurenti⁹: qz benefacere malis
 malefacere est. Atm est cogitare ne apud polonos marci loq̄citas atz cupiditas
 fauorē p̄ciliū obnubilet. Venerabili ⁊ doctissimo viro theologo francisco de fuste
 refero gr̄as: q̄ anthoniū luscū ad me misit. Andream ⁊ theologum ⁊ p̄frēm ei⁹ sal
 uum dicito. Meū eorū meret⁹ si nō voco dños qz nemo dñs absq; dominio. Mē
 dicantib⁹ autē nedum dominium s̄ omnia p̄prietas est inēdicta. Valeant igit⁹ ipsi
 ⁊ me p̄paupē amet. Tu qz me vt soles dilige ⁊ int⁹ famulos habe fidos. Ex wien.

Promotoriales litere.

Epistola. lxx.

Meas filii⁹ poeta magnifico dño Caspari schlick cancellario. S. p. d. Cū
 recederes heret⁹ wienna putauī me bodie tuūz iter secutur⁹: qz in balneis
 me velle opiri videras. Hoc mihi voluptati erat. tū q̄ in balneis recreor:
 tum q̄ tecū libet⁹ q̄ vsq; gentiū sum. S; aduenit heri circa meridiem bartūgus
 nūc q̄ ait te bodie nouā ciuitatē petitur⁹: sicut chriemh epus sibi vixerat. Naz re
 gia maiestas oīno te visere cupiebat. deq; nōnullis p̄ferre tecū. Qd vt audiui ra
 tus sum nō expedire me balnea petere. qz sine te iutiles sumpt⁹ facerē. Reddidit
 em me certū idem bartūg⁹ me nō inuētur⁹ tuā ibi magnificētiaz. Deliberaui igit⁹
 hō manere donec aliud mihi significares. Interi venit vlc⁹ nescio qd. in sinistram
 tibiā q̄ marie crucior ⁊ ab heri vsq; bodie mirūmodū creuit. Crus ipm sinistz
 a genu in femur rubeū est ⁊ sanie plenū. Optz me vti emplastris. nescio an infra
 tridū possum fieri robust⁹ ⁊ edandiq; potēs. nūc nullaten⁹ possum nisi supra ter
 trū pedē p̄sistere. Mira res q̄ celerior egritudo venit quāq; tarde recedit. Qui
 nūc san⁹ erat: in hora egrotabit. Nihil sub celo stabile nihil secuz. Spero tñ me h̄
 esse nūc ex his q̄ diu iacet. Et q̄ppe si meū ad te iter taz nccūm q̄ voluntariū puta
 uissem: mor equū ascēdissem. etiam si vna puatus tibia veniēdum fuisset: qz libe
 ri⁹ tecū cū vno pede forē q̄ cum duob⁹ sine te. Si q̄ mea p̄ntia vlla in te opus est
 rescribe: qz omni dubitatione posthabita curabo ad te p̄ficisci. Itēz sicut tibi vi
 ri de simone p̄sbro misere. vicario apud sc̄m michaelē. supplico. vt cāz eius reco
 missaz hēas. vbiq; regi facias vt is possit illic p̄seuerare qd esset illi ecclie admo
 dū vtile. Naz edes ruinā minant⁹ vinee inculte sunt: qz cū recto: non arbitrat⁹ se
 māfex rapit qd pōt ⁊ cetera negligit. Hic vult domum reparare itaq; ex amicorū
 subsidio in hōp⁹ pecuniam p̄pauit. Vult etiaz vineas colere ⁊ agros reformare
 sicut iam cepat. Itaq; multū expediret illi ecclie h⁹ boīs p̄firmatio. Prepositus
 sancti stephani h; annuatim ex sc̄to michaelē libras octo. ⁊ q̄draginta dant⁹ aliq;
 q̄busdā p̄ vicario. Sup̄st libze seragita vel circa. ex q̄b⁹ tenet⁹ quorū capellanos:
 vnū corale: vnū clericū vnū p̄curatorē. ⁊ se nutrire. Itaq; maiores sunt expēse q̄
 reddit⁹. S; hō si p̄tinuet intēdit vineas sic meliorare vt fructus maiores sint
 Nec hoc bonū est q̄ aliq; illic nō p̄petuet. Naz rex albert⁹ antecessorē illi⁹ vica
 riū p̄petuū esse voluerat. rogo igit⁹ ⁊ supplico vt taz p̄ bono illi⁹ ecclie q̄ meo intū
 itu: qz viz illum diligo: velis efficacit⁹ regem orare vt hūc p̄petuet. Qd si hoc ne
 queat obtineri saltē triennū aut biennium sibi impetres ne homo expensas q̄s
 p̄ vineaz repatione fecit oīno p̄dat: in hoc mihi grām q̄ maximam facis. Vale.

Fama non est contemnenda.

Epistola. lxx.

Meas filii⁹ poeta Johi tuskon secretario ciuitatis pragensis amico pri
 mario. S. p. d. Ep̄lam tuaz dū legi atz relegi: modestiā cū doctrina pugna
 tē vidi. Nazq; cū ornatissime scribas vereri te tñ ais ad mēlas dare min⁹
 p̄ptas. S; obsecro te ne deinceps tali ytaris p̄ncipio: qz nihil qd me potes non

elegantē scribere: etiam si ornatus q̄ tuis in scriptis elucet maxim⁹ nullus foret
 Amicitia nāq; nō eloq̄ntiaz s̄ repperit. Tu s̄o z mihi amic⁹ es z ego te in pauc⁹
 amo. Itaq; supplet amor q̄cqd faciētia negat. Que excusatio nō min⁹ mihi q̄ ti-
 bi puenit. Tu nāq; dū impit⁹ videri vis: doctissimū te ondis. Ego dū aliqd sape
 me iactito: impitiaz p̄do meā. Quo sit vt meis in lris rogātia cū iusticia certet
 Non tā honeste q̄ in tuis certare dixi cū doctrina modestia. s̄ p̄tereo iā s̄: tuisq;
 optat⁹ r̄ndebo. His te cupe si q̄d noui ederim tibi vt p̄municē. Gerere tuo deside-
 rio morem si tam liberē rescribere q̄ scribo. mihi tñ id viciū est vt plus q̄ semel
 nihil scribaz. Plura post tuū abitū p̄pilaui. sigismūdo duci patrucliq; regis nri: n̄
 parua eplaz destinauit: plurima illic bñ viuendi p̄cepta tradēdo. De passione vñi
 ymnū p̄feci regi q; vno dedi. lras nūc ad istum nūc ad illū misi. L opias oim wē-
 cella n̄ hz. Is te pōt p̄cipem facere. Sibi plumbeus mihi plumbe⁹ est calamus
 Man⁹ illi velox mihi tardior. qd̄ ex me cupis ex illo pete. Nihil noui ex mea ma-
 nat officina: qd̄ ipse nō antea exemplatim retineat. Si q̄ ignorantias meas tan-
 tope cupis: satis habeto et me doceri quō voti p̄pos fias. Notū in bobemia ene-
 am nō inuitus audio: q̄ meli⁹ est nomen bonum q̄ diuitie multe. S̄ vtinaz sta-
 bilis sit quam de me famaz p̄dicas. qd̄ ita demū erit: si fundamentū bene iactū est
 sub petra veritatis. Ego mihi p̄sciū sum nō me talem esse q̄lis p̄dicor. vtiq; ē:
 laudari pot⁹ indigne q̄ vitupari digne cupio. Est em̄ laus vtiq; excitamentum.
 Quis em̄ tā malus est q̄ vtiq; illaz nō affeq̄ studeat de q̄ se p̄cipit laudari. mihi
 sane magnos stimulos ad eloq̄ntiaz capefēcā adhibet is que de medicis inē
 bobemos esse rumor. Et vtinaz aliqñ possim talis euadere q̄lis credor. Tu tñ vi-
 de ne van⁹ laudator inueniar. Siq; me casus pragam detulerit vbi mea p̄ntia
 nomē obūbret in armor tuor. descriptōe p̄bebo quam optas opam wēcella oq;
 puinciaz remādabo. Cui nihil est tui cā dūz facere. Frāncisc⁹ regie cācellarie ve-
 tus m̄cipium multa mihi de te cum laude retulit q̄ non abs volūrate cognobi.
 Faxit dē vt secundi ora sint q̄dū vixeris: tua tuo p̄q; fata: tibiq; nunq; medo z
 francisco nunq; deficiat me. wēcella? z ego colmū bibemus vbertim. Vale.

Epistola. lxxi.

Diomotoriales litere.

Meas silu⁹ poeta z michael de p̄fullendorff. S. p. d. z sese dedunt. Reue-
 rento in xpo p̄i z illustri p̄ncipi dño beinrico epo p̄stantiensis. Viros bo-
 nos z lras amatores tue dilectioni dilectos esse nequaq; ambigim⁹: qz si-
 milis est amare simile: z omnis p̄bus afficit p̄bis. Nec vtus pōt nō placere vtu-
 ti. Hoc facit vt iohes cilium q̄ tuo indiget auxilio: n̄ mult⁹ tibi vbi recōmēdem⁹
 Nam cū sit ille p̄bitate plen⁹ z omni ex pte laudandus. Satis in se p̄sidij hz ad
 tuum fauorem nāciscendū. nec recōmendatōe nra magnope indiget. Me tñ in su-
 is necessitatib⁹ vba tibi nra defuisse arbitret. Scire te volum⁹ magni bñficiū loco
 nos suscepturos q̄cqd in eum te boni p̄tulisse p̄cepim⁹. amam⁹ em̄ hūc: z in ami-
 citia nra terciū habem⁹. nec sibi q̄q; p̄desse pōt quin z is nobis ḡtificet. Non
 tam pilades borestē. aut periboum t̄clus dilexit quā nos i alit⁹ vnam⁹ amo-
 rem. Hinc regia munificētia p̄mariaz p̄cum ius p̄buit. Capitulūq; zouingen⁹.
 tue diocesis p̄ eo rogatum fecit. Itaq; in canonicum est receptus. Prebēdaz autē
 affeq̄ non pōt: qm̄ alius sibi impedimēto est. Habet igit honorem absq; p̄moro.
 Alius forsitan libenti⁹ p̄modum absq; honore suscepisset: qz vulgus vtilitatem
 p̄fert honori. Vera tñ p̄bia nil vtile censet qd̄ non sit honorificum. Vtiq; sit n̄
 iohannes optat honori suo misceri p̄modum: qz cadauca res est mūcialis bonor
 nisi pecunia substētet. Tu q̄ illic epus es: in O manu calix est musto plenus: q̄q;
 potes et hoc in hoc miscere. Tuua hunc amicū nrm z fac vt nras p̄ces illi sen-
 tiam⁹ fuisse p̄ficuas. Quod si feceris vt de tua humanitate p̄fidū: nō solum il-
 lum z nos tibi obligabis: s̄ impialis etiam vastigij erga te grām efficies p̄mere-
 ri. Vale.

in uindicta

Epistola. lxxij.

Meas filius poeta. S. p. d. Reuerendo patri dño iohanni caruaial iuris-
consulto et aplici palacij causarum auditori. Accepi cupide te germaniam re-
petisse: qz et te reuifere spero cum quo loquor et diuino libenter. Quis inter
nos sepe de rebus ecclesie pcertatio sit. Illa nãq non ptinat aut rãcida est: s̃ q̃
lis int̃ phos esse p̃sueuit. q̃ non vt appareant s̃vt inueniant vtz disputant. Nec
rursus ego is sum q̃ me velim huiusce diuisionis participem facere. theologoz ē
hec disputatio: mibi satis sentire fuerit qd̃ plures senserint. Petis ex me de cursu
diete vt qd̃ sperem tibi renūciem. Satis facit desiderio tuo q̃ntum pōt cancella-
rius. Ne nec scire neq̃ significare plus eo p̃bas est. Si me tñ diuinare vis: quia
poetarū est p̃sagia scribere: pauca subiungam. Ego vt tibi vtz fatear: nō puto dictā
banc alijs esse steriliorem. scis qd̃ hoc vbo sentiam. Secunde sunt offies diete q̃
libet in ventre alteram hz. Apud arabes auis est fenix: carminib⁹ poetarū illustri.
Nec dum fatū sibi instare sentit: q̃ngentis em̃ et xl. annis viuit rogos suos instru-
it cininamis. Ex cui⁹ cinerib⁹ mox altera surgit et sp̃ vnica fenix est. Tu hoc vt vis
accipe. annis iam plurib⁹ dietas habemus nec statim finis: res turbulente sunt:
diuisi animi. q̃sdam dilectat neutralitatem vigere: qz nouum est aucupium. pos-
sessores vniōis sunt hostes: qz nulli ius reddi vellent. Serpētem q̃ tibi suspect⁹
erat vidi audiūq̃ nec alijs fuit q̃z rebar: tu si morsus ei⁹ p̃senties p̃isti nisi anti-
dotum habeas. Sic mitridates aduersus hoc attonitū tutus iret. Habes qd̃ spe-
rem quodq̃ possum p̃ter iniuriam mei officij dicere. Tu valez si quem tibi non
in omnibus p̃sonantem amas me etiam ama.

Promotoziales litere.

Epistola. lxxiij.

Meas filius poeta. S. p. d. magnifico dño Caspari schlick cancellario im-
periali. Attulit tibi sicut opinor bartungus lras meas q̃b⁹ magnope po-
stulabam vt amicu⁹ meum simonē misnen. regie maiestati recōmendares
peciunculam suam sup̃ vicariatu sancti michaelis. pmouēdo. Nihil exinde mibi
ridisti puto qz nō sup̃editabit t̃pus. Vtz cū amici cā non sit deserēda nisi ad fi-
nem vtz pducāt. Itē atq̃ itē p̃cor vt mei desiderij mēoriz bēas. et hāc vñq̃
mibi grām impetres: qz p̃ magno munere suscipias. Ego nūc oīo em̃ vñq̃ edidi
q̃ nouā papiri implet. quā cū videris dices me tū tibi tū tuo germano officiosum
esse. Itaq̃ rogo vt p̃ mercede illi⁹ mibi simonē p̃motuz reddas: qz digna est oīo
sic p̃miari. Neq̃ iudice multo magis. Ideo vclis hanc postulatōz mibi impetra-
tam reddere: meq̃ sup̃ hoc certiorare. De me vō q̃cqd̃ fieri iusser̃ id fiet. Intel-
lexi tūc apud te oīa esse p̃cū q̃uozis: id hic manebo q̃d̃ in nō vocabor: qz sp̃ mea
fina fuit noue ciuitati viēnaz esse p̃ponēdaz quāq̃ apud vos iudeoz et monacho-
rū plus sit: nec me nou⁹ bñdictinop̃ habit⁹ siue bernardini s̃c̃ oblectaret: Quis
fama est crucem auream fore adiunctaz q̃ de collo cuiusq̃ monachi p̃det. Vale
optime et nisi nurebergen. cura diete nimis regē teq̃ grauat ñ nihil mibi rescribe.

Aduocatum nouum denūciat.

Epistola. lxxiij.

Meas filius poeta impialisq̃ secretarius. S. p. d. stephano de cazijs noua-
riē. iur̃ vtriusq̃ doctori amico p̃mario. Laurenti⁹ de rotella viri p̃bus et
tibi notus vt fert bera fortuna p̃ familiāz p̃iarche adlegiē. dñ ille in vlti-
mis ageret apprehēsus in carcerat⁹ fuit. Ego cum p̃p̃t amicitiam tuam p̃p̃a-
triam cum qd̃ iniuste detineri eum vidi p̃ sua liberatōe laboraui obtinuiq̃. Can-
cellario tñ et me p̃ ip̃o fideiubēte. Nac de cā oportuit me ire ad regem q̃ est in no-
ua ciuitate ab hinc p̃ dietam semotus. Post q̃ illic fui. acta re laurentij tuam ag-
gressus sum. Itaq̃ impetraui te regium aduocatuz fieri. nec aliud restat nisi lras
p̃fici: quod faciam vt p̃mū curia insinul erit. Nunc nequeo quia sigillo carem⁹.

tuas! Fas est avo quatuordecipennis ad te mittere Ciceronem.

Prothotonotaries here.
 Heas filius? poeta. S. p. d. magnifico Caspari schlick imperiali cancellario.
 Insignem laudem ostendit. p. copium de rabeinstein qnti faciam quaqz amem
 multis signis potuisti intelligere. His nuc ecclesiam budonicecem germa
 no suo pferri petit. Epus alius bohemi? dicit eam sibi pmissam. Mibi pstat buc
 epm non vacantem s vacatur impetrasse. Et qz tunc no vacavit vana fuit eius
 impetratio. Potestqz regia maiestas vt vult disponere. Mibi psumt? videt p. co
 pium frēm qz illum epm pmoueri. Multa sentio q scriptis nolo committere. Tu
 amas p. copium? ab eo amaris? ideo no expedit me multa dicere: si qd tñ pces
 mee valere p eo pnt. scito me omni conatu? z integro co: de ipi? modū cupe. Ibo
 spes nr vellet ad te pficisci tuoqz auxilio pntiam regis hie si saltem triduo in no
 ua ciuitate rex sit mansur? Quod si huc venturus sit expectabis eius aduentus.
 Tu velis me qd fieri debeat instructū facere. Dum tergesti pterita byeme forem
 exposui potestati regie inano fuisse: qz p mediū tuum p meis familiarib? regi
 as pces impetraueram. Quia no erant vere collatores. peciqz alias pces si loc
 vacans rep ired. Amuit rex pnti wilbelmo tatz pthotonotario. Nunc dicit mibi
 iacob? locū esse vacuū quem in cedula tibi significo. peto vt pmitas p iohi fami
 liari meo ad collatōz istam pces expediri: qz ex hoc magnum me bñficiū rece
 pisse putabo: qz ista tot sunt tua erga me merita vt silere poti? qz ampli? petere de
 beā. S. facio si cūstici q postqz videt se no posse obligatōib? satisfacere. curāt
 vt obligationes ipse qmaxime sint. dñi qz id solent q̄rere vt suos suos q̄obli
 gatissimos habeant. Vale z me tuū tuissimum facito.

Litere pimotoziales.

Zifere. p. m. o. z. i. a. l. e. s.
 Meas filii? poeta. S. p. d. magnifico dño Caspari scblick cancellario im-
 periali. Guido tabellari? apli. Ad me hodie venit lrasq; mihi ex roma red-
 didit to his campiti? z petri noxetani. q; mihi ex tota humani generis socie-
 tate sunt amiciffimi. Ei venerabile z ornatiſſimū viz bartholomeū raiarel? fe-
 cretariū z cubiculārū aplūm magnope pmedant vtq; res suas inueni nō suadēt
 tūi ſ cogit: q; lenego cū sit nō ſcio. Sz id magnificētie ſcribit tū p eūdē bartholo-
 meū tū p alios. Audio illum tui germani cās toto conatu pmoiffi: dñ res ecclē
 frisingen? rome tractabat. Aut pterea būc eē apud ſumū pmoiffic magno loco: vi-
 rūq; fore z lris z ſtatutib? ornati: qb? ex reb? ſi qd apud te roboz? meis inest pōib?
 peto ſuplex oro vt reb? viri expedita reddas. ſi modus ē q; poſſit impetrari. Mā
 z grām hoi reddes bñ merito z amic? meis: q; tui ſunt fui plus pplaceb? ſi mor-
 tes auri tradider. Siceos in bac rē affectos video. tūi eſt morē huare vetuſtū q;
 felicitatē tuaz ſoles in acq; rēdis amicitijs collocare. Reſeſſum reg? ſuūq; trāſitu
 ſicut iuſſiſti. Et hauſtumū z ceter? ſocijs ſignificaui. Sebalduſ in balneis ē. Edo-
 ſpes vubi? eſt. vētur? ne a te ſit. Ego diſuaſi q; z tu venire inrēdis. Vale optime.

Probat veram scientiam discere in ozi.

Meas filius poeta impialis secretarius viro et amico instanti Friderico ter-
gestino cancellario. S. p. d. Questus es me tibi non scribere quibus tibi
scripseris aliquando: dicis id esse signi nec constantis nec veri amici me
fungi officio. Sic enim referunt quod ex te buc persciscunt. Facis sicut mancipia solent:

que ubi peccarunt prius clamare et vociferari incipiunt: quod domini crimina et aliquid
excogitant quod bene ascribentes oblivione peccatorum suorum inducant. Sed erras: non patiar:
tuam negligentiam inultam nec propterea excusatus eris quia prius conqueraris. Scio ego has
artes. noui has insidias. calleo has tegulas. Nihil agis mihi friderice dum me accu-
sas quod nunquam ad me scripsisti postquam abs te recessi nisi paucula verba quibus amici tui carum
promedabas. Ego vero ad te sepius scripsi et antequam irem romam et postquam reuersus sum.
Si ergo me vincere vis. non querendo sed scribendo id facies melius. Hunc tamen missa habet facio
veniam: tu si modo in futurum aliter agas. Ego nunc quod ad te scribam non habeo aliud nisi
si me tuum dixerim. tibi quod vellem placere: te collere. te amare et obsequare vnicuique. tuum
quod bonum statum. validitudinem optimam. et tuorum felicem successum optare. Sed ista vetera
sunt et tibi notissima et inter amicos minime repetenda: quod magis facit quod vobis cogno-
scunt. causa tuorum civium non dux est terminata. Ego libenter videre habeo licet finem quod urbi
tergestine ac civibus omnibus sum affectus. Nec placet mihi videre bonos illos viri os
ac sui reipublice amatores toties buccarum. nec rursus libenter audio postponi ne-
gociarumque nostro principi quod debent. quod si essent mediatores quod studio pacis intenti essent quod
sunt pacis consulere: non tamen res ista penderet. Melius est (crede mihi) de suo iure
aliquid tradere cum pace. quam totum litigando persequi. At ista viderit quod plus sapit. Ego mi-
hi vivere volo non solum per aliquos. iam regia maiestas beneficia mihi largita est: quod habet possum
boneste vivere: sequi strabo me tandem ab his curiarum miseris. Et quia senectus adeo vir-
getur: mors: cogitabo quod bene moriar. Id enim est denique recte probari. id scire. id esse
sapientem. Nam quod iura novit et artium cursus et pluviam rectorumque causas et argumentandi
rationes et mensura terre et carnium et omnium vires et omnem armoniam. is tamen nihil scit: nisi
mors sciat. Ultimus humanorum actuum mors est. Qui omnia recte fecit et in fine deficit. is
frustra operatur. Insulsus poeta est quod actum quantum negligit. sic quod mortem nescit bene con-
ducere: temes est. Curandum est ergo mihi ut finem bonum faciam. satis lustrat puer et iu-
venis fui. satis multo fui: immo nimis. Nam hora me admonet: redendum est in
viam: faciam nisi fallor. Idem et tibi censes faciendum. Quis in eas res iam dudum accin-
ctus fuerit? Spero. Coniugem tuam probam mulierem et honestissimas filias tuas atque
filium tuum adhuc adolescentem et quod inuictus impitatur faciem iubeo saluere et in colu-
mes esse cupio. Idem iacob facit: quod est iam plebanus insignis ecclesie. Nam sequi tibi com-
mendat. Vale et bononum viam appium vult senat? principem meis vobis salutato.

Idem legatos regni hungarie velle
vultam abique additione regem recipiant.

Epistola lxxvii.

Bonifacio sancte romane ecclesie cardinali archiepiscopo strigoniensi. prius et domino co-
lendissimo. Eneas filius poeta. S. p. d. Si quis me roget precatissime prius. Cur
ego natus in beturia de statu regni hungarie loquor presumam. Rudebo me bo-
minem esse et ut terentianus ille crenes dicebat. Humani nihil a me alienum putare.
Dicam me italum scire plures mei generis boies in regno vixisse et opibus et honoribus au-
ctos: ad magnas glorias evasisse. Dicam me legisse historias vias inuenisseque hu-
garos multos victoribus claros nomine ad astra tulisse. Atque idcirco sicut nam iubet eo-
rum me virtutibus affici. Quid plura christianum me dicam: sollicitudinemque hanc ut christiana
religio in tuto collocet. quod sane fieri non potest nisi et murus eius quod est hungaria sit ico-
lumis. sum igitur annus nec aliud habet opto: quam vix largituri bonum finem imponi. Neque
dum habet mecum sepius aio reuoluo: multum habet tua et collegarum tuarum voluntate disposi-
tioneque pedere repio. Nam cum vbi quod id eveniat ut tunc res bene concludatur. cum nunc quod eas
tractat voluntatem prius sunt: quanto habet magis nunc sperandum est. si vos inclinatis et affe-
cti sitis quod non solum legati estis regni: sed ipsum quod dicitur non regnum in prete habet. quia quod pro
vos fieri tulerit. nemo dubitat apud alios quod noie venisset hinc ratum. Sunt igitur
be cause quod me tue. Nam nonnulla scribere consuleret: quod in bonas partem recipi procor et
aliis collegarum tuis communicari. quia et si vix acre iudicium quod regno vix conducatur optime
videat: non tamen quod exteri sentiant negligendum est. Quod autem cum tua dignatione tanquam
ceteri ex collegis audiant. In principioque meorum verborum illud fundamenti loco re-

cupiam. Quicquid homines ex suo arbitrio faciant id sibi utile iudicare. Nam quod
sibi dano sit: nemo sciens volensque facit. Vos igitur hungari viri clarissimi. qui bucyveni
tis. in pueru pestifera pueri fuit. ac cum ceteris regni baronibus et accolis ladislaum re
gem expetere decreuissetis. nunc legatos expletes. vari vobis regem cum sancta co
rona deponitis. Coronari denique regem vultis homagium sibi preberi: et ipsum exinde
in aliquo regni loco sub tutela friderici cesaris sui patruelis constitui. Necce si recte te
neo summa vix petitis. quod minime perduissetis. nisi et regno et vobis singulis id
putaueritis expedire. Quid ad hunc? sit cesar non scio. Illud autem scio quod et suam
que utilitatem et patruelis primum cesaria maiestas intuebitur. Nec scient aliquid
permittere. quod suo ac patruelis statui possit obesse. Si quis ergo vult inter cesarem et vos
plenam fieri concordiam: ea media offerat que sunt utrique parti accommodata. Nemo
enim finonis ornatu ac verborum lenocinio plus suadet quam utilitas. Cum ergo bis in re
bus que nunc aguntur. et vos hungari vram primum sequimini et australes suum. libz
mibi pauca de statu additioneque vrum regni in medium referre. Sic enim que sunt vobis
utilia melius intuebitur. Nam et apud australes in eandem sententiam sepe ratiocinatur
sum. Vos quod ex pura mente sinceroque corde promissum. benigna fronte et letis animis
audite. et que vobis sunt vram. Quis longinquit? ego perspicit) me referre notare
non pigeat. Statim regni hungarie per dolor non sine gravi damno totius christianitatis
fractus. status. laceratur. et omni splendore nitoreque pristino nudatur. est. tantaque
mutatio in regno vstro a paucis annis citra facta est. ut si quis. prece antiquam iam ab
inferis resurgeret. hungariamque intraret: nullatenus suam patriam recognosceret.
Apud byzontiacos veteres reperi vrum regnum florentissimum quidam fuisse et bo
minibus et opibus beatum. Cuius tanta latitudo longitudoque fuit. ut et a constantinopoli
marique portico usque ad austras et a polonia usque ad sinum adriaticum prederet
In cuius ventre septem amplissima regna clauderantur: que a corona hungarie tanquam
fenda dependebant. ut merito quidam non tam regem quam archiepiem hungariam bene
dixerint. Nec satis fuit tot gentibus hungaros impare: sed ex seque ipsos emiserunt. qui
omnem illam italiam preter quam olim gallia transalpina vocata est. hodie vero ab ipsis
hungarum longas barbas ferentibus lombardia de occupare. Et vobis insuper du
ces exierunt qui et almaniam et galliam et hispaniam inuasit. Nec gens fuit orbe
toto. qui vrum tunc regnum lacessere auderet. tam venerabile et clarum erat ubique ter
rarum hungarorum nomen. At nunc que lacere sit vrum regnum ipsi scitis: circumspecte to
tum. Veneti qui quidam. per fundo ciuitatis sue tributa pendebant. iam dalmatiam
magna ex parte tenent. thurci qui trans electorum formidare viros ac solebant. in ipsis
hungarie visceribus crassant. Poloni quidam modo regni vrum censebant. molda
niam sui iuris fecerunt. nec thurci sine portione vrorum dominio sunt. nec bohemi
nec theutonici. Quid scismaticos et hereticos referam. per hungariam debachan
tes. quod tristitia bella: per vos cum thurcis gesta. quod animas pene infinitas ex regno
vstro quantumvis exportari. Quid abigeri pecora et omnia in perdam duci. quod monaste
ria magnique dei templa ubique apud vos ruere. Regnum olim opulentissimum.
o aureas puincia. o terrarum decus. quod sic ex te nitore omnis abscessit. quod sic abijt
color optum. Ubi figor ille tuorum hominum. ubi reuerentia. quam tibi omnes gentes
impendebant. ubi maiestas regis. ubi gloria. Quid tibi tot victorie peruerunt si
tam cito in triumphum duci debebas. Quid romanorum duci restitisse potest in
uit. si nunc illorum vicinorum ineptos ineptum ferre potes. Neque fortuna. neque rex vicissi
tudo. quanto impia variantur. quanto mutantur regna. Prepete dilabuntur preces. Re
gnum hungarie cui vix simile vidit sol. sic dissipatum est ut vix inter se partes velle cobe
reant. Que autem sit tante mutationis ac ruine causa. non est intueri facile: quod occulta sunt
iudicia dei. non minus bodie quam olim fertiles agri sunt. non minus secunda pecora as
sunt vinearum. proutus reddunt usuram effose auri et argenti minere. Sensati ho
mines sunt industrii. magnanimes. multarum rerum exoptare et vigent quorumque. Non
possum ego de ceteris loqui que non vidi. de vobis que habetis. illud possum dicere quod de

quis hominum genere dici potest. Et ideo enim vos forma pceros. corpe decoros. vi-
ribus robustos. p mone qtos et in omni ope acceptos. Quid igit est qd regnu vrm
tantope defficit. cum nec vires vris boib? desint nec ingenia: sicut ex oib? audio q
vraz regionem pagrarunt. sunt fortasse nonnulla pctā q deus punire vult: quē ad-
modum in veteri testamento factum nonnunq legim? Ob quam re pſiderādum
est diligēt. vt si qd erratum est emēdet. vt p opa pietat? dīna maiestas mitiget
quam pſ iniquitatem aliquaz pſtat iratam eē. nec miremur si dixerim inf vos ali
qd iniquitatē esse. Nam nulla est oīno puincia iniquitatē expers. Ceterū cum his pie
ac misericōiter deus agit qz delicta in h mōdo punit. Deus em homines p filijs bz z
qs diligit arguit ac castigat vt p multas aduersitates ad opa vritut? inducat qs at
nibili facit. delicate et delicate patit viuere. qz nō illos emēdatōe sua dignos. Cū
aut regnum vrm deus multis plagis affligerit signū est qz vos amat et saluos eē
desiderat. Nunc vrm est vt emēderis in qbz cogitare potestis offensaz eē maiesta-
tem dīnaz. inf alia vō q deus egretulit. forsitan illud est. qd est regi ladiſlao infan-
ti orphano sine crimine nō vti par fuerat fauorabiles extitit? Nam quis pleriqz
vrm ex magna cā ipm reliqunt. qm sibi qsqz pſulere vō. regnum tñ totus excusa-
ri nō pōt. qd si vnitum p iusticia pueri fuisset. nunq polon? ex aduerso intrasset.
vt cūq sit. vidēdum est vt deus placeat vbi offensus est. vt inde medela pdeat vñ
vulnus fuit illatum. Mempe qntum ego imaginari possum. ex deo datum est vt
regnu vrm hungarie qd sub adulterino rege peditatum ē. iaz ad suum vrm legitimū
regē ladiſlaum reuertat. sub cui? auspicijs reintegrari possit et ad pſtinum reduci
mōrē. Bona est eēdem via deliberatio. pbāda. recta. salutifera. Ceterū qz et an de-
sertum ladiſlaum tmo et diu an sigifimūdi ptatem regnu vrm declinare cepit. nul-
lam q cām vrm ruine maiorē fuisse arbitror q discordias vras. Namqz sicut res
vīe p concordiam creuerūt. sic p discordiam sunt diminute. qm nulla curare ptas
valet vbi dissensio regnat. Romani tādū magni et rezy dñi fuerunt. qdū in cha-
ritate vixerūt: vbi vō ciuilia et intestina bella suborta sunt. mor et maiestas roma-
na defecit. Sic et atenas et spartam et cartaginē domestica deleuerūt odia. Cui-
les aut dissensioes inuidia et ambitio alunt. q pestes in regno vō crassantes. oīm
intentionū vraz maloy et oīm cā fuere. Et vñā etiam nō bodie inf vos hī eēnt
morbi. nāqz si deponit? simultatib? itestimqz odijs pcordeos cētis et vnanimi voto
ad cōe regni bonū intēdēt. nihil est qd vñ vicini p vos auderēt. nec em puincia
vlla ē. q si viros bz et hī sunt vniti. suā nō tueri possit statum. Difficile monumē-
tum ē amor ciuū. inexpugnabilis ē ciuitas quaz vnitās ipū tuet. Nā si pua re-
gna. sterilia. paupcula. p discordiaz sese tuerūt. nec vicinoy impet? timēt. qntoma-
gis glorioſus regnu vrm amplissimū. ditissimū. et oīm rex copia babundās. insul-
tantib? resisteret hostib? si oēs in vnū barones regnicoleqz pcurrerēt. si se p nēre
inuenire nescio quō iusticia atqz pcordia. nec vsqz altera sine altera repit. nisi forsau
ad modicū tōus etiam in malo qdam pspirauerit. Sz bi nō pnt esse diuturni. qz
nulli? criminis est longeva societas. q diu pcordiaz appetūt. hos necesse ē in vñ
te iacere fundamentū. Dicam plane qd sentio. nec vos egrelaturos puto. qd in
bonum finem eloqr. Līqdam ē apud me. idcirco vrm regnu in magna pte vasa-
tum esse. qz pcordia caruistis. Concordia vō pſtea vos deseruit. qz iusticiam non
amastis. Gosipsi potestis reminisci multis in loc? apud maiores vros iusticiam
fuisse neglectaz. Nris vō tēib? magnū illud fuit. qd ladiſlaum deſuistis infantē
et nullū bntem q suum ius tueret nisi deū. Quis nonnulli vrm necessitate magis q
volūtate ab eo defecerint. qbus nihil est imputādum si metu graui pculsi vite sue
pſulere voluerūt. Nec em hī bodie sum? q p iusticia capita nra ponam? Dixim?
iam cāz alijs. regno que vō obfuerunt quantum nos opinari valeamus. Apud
deum fortasse mōrē oīm in cui? manu sunt omnia regna mōdi. alie sunt qd igno-
ramus. Nunc de remedijs trāſigēdum est. vt eaz inueniam? quaz qrim? vtilitate
Mempe vñ pſtantissimū si regnu vrm vult? instaurare (vultis em q ambigo) 3.

rijs artibus euitadum est: querēda iusticia est. habenda p̄cordia. iungēdus amor
ladislao. q̄ verus rex est repetēdus. iuuādus. fouēdus. vt violata in eo iusticia re-
sartiat. Dicit̄ forsan frustra sic loq̄ris cum iaz ob eam cāz h̄ sum⁹. s̄ h̄ baud satis
est. Itaz 7 legatio via p̄ditiōes q̄dam bz. q̄s possibile est cesarem nō admittere.
Quid tūc facietis. qd si non tē puer ad albam regalem. qz n̄ videt̄ cesari faciun-
dum. Quid si neget coronatio noua. an in secto negotio recedatis. Itic h̄ delibe-
randum ē. h̄ p̄suleūm. h̄ videndū ē. ne iusticia deserať. 7 ne qd expedit regio
v̄io negligat. Scit̄ qz iusticiuz ē. neqz electōz neqz coronatōz regnū dare s̄ suc-
cessionē. qd si q̄busdaz in regnis electo regem facit. id cer̄ te apud vos nō est. Itā
7 aplice sedis snia est successionem in regno v̄io locum bz. sicut 7 bonitac⁹ diffi-
niuit 7 vetus obfuitio docet. Est igit̄ vobis ad iusticiāz p̄suandam ladislaum in
regem h̄ndus. q̄ sigismundi nepos. alberti 7 elizabet̄ filius. auito p̄fno 7 ma-
no iure regnum vendicat. Minus p̄i v̄io successit apud assirios: apud macedo-
nes philippi successor alexander extitit. Apud hebreos salomon p̄as dauid solū
tenuit. Apud rōnos cū ple careret iulius. adoptiuū filiū augustū successorē h̄uit
Apud troianos laomedontam p̄ez secut⁹ est p̄am⁹. Apud francos pippini sedē
post obitum karolus magnus accepit. Apud gotthos aut̄ q̄ 7 ipsi v̄i generis sue
realmal p̄i suo gapt successit. Sic 7 alberto regi v̄io par est ladislaum successorē
filium succedere. nisi 7 pietatem 7 humanitatem oim̄ p̄loz gentium nationūqz
iura velim⁹ p̄uere. Vex ne p̄positi n̄i metas egrediamur. cum iustum sit ladis-
laum apud vos regnare. videam⁹ an etiā vtile existat. Stoicoz snia est nihil vti-
le fore qd non sit idem honestum. nec vt mihi videt̄ false arbitrant̄ stoici: qz nihil
est vtile qd turpe sit. videri pōt vtile. esse aut̄ non pōt. Nam turpia 7 viciosa ca-
duca sunt. mutabilia. flura. cyras sp̄ atz molestias afferētia. Que iusta sunt 7 bo-
nesta ea manent nec vnq̄ mētem turbant. s̄ differam⁹ h̄ alio modo. Sunt vt ac-
cepi nōnulli: q̄ nec vocadum ladislaum rēnt. nec cum cesare q̄cūq̄ practicandum
Quidam v̄o honestum aiunt (vt iaz factum est) vocari ladislaum. qd si nō tē
p̄ alium modū regno p̄suleūm cēsent. Apud bosce boies minima est de iusticia
mentio vtilitatem solūmodo sectant̄. s̄ nesciunt qz nulla est sine v̄ute vtilitatis
posseffio. Discutiam⁹ q̄ istoz opiniones r̄ideamusqz p̄riantibus. Ego q̄dem tūc
vtile putarem regno v̄io negligi ladislaum. si sine ipso 7 p̄cordes esse possēt 7 ab
hostibus regnum tueri. Qz si h̄ absint. qd vobis vtile esse q̄at. Examinemus ista
Si pacem in regno 7 p̄cordiam vult̄ bz aut populare regimē aut regale habē-
dum est. Dimitto nūc illam aristotelē quam in politic⁹ de mō regendi p̄sideratōez
habuit. Itaz ad h̄ duo p̄nt omnia referri. qd vos obsecro int̄ h̄ eligetis. q̄s v̄im
est q̄ populare regimen audeat suadere. Omnes vos q̄ hic estis nobilis estis. at
in regimine populari omnis nobitas suspecta. Surgunt plebei 7 eq̄to iure rem
publicam administrant q̄cūq̄ excellit amputāt. Respiciate ciuitates q̄ in p̄muni
gubernant̄. nullus in atrio nobilis est. mercatorz sunt omnia. Ego nō puto q̄-
q̄ v̄im sub artificibus potius esse q̄ sub regibus. Ad hoc est q̄ v̄im regimen vsqz
in hoc emi sp̄ sub auspicio regum gub̄rnatum est. Nec reor nouitatem vos velle
nunc agere. q̄ m̄ erroris esse p̄suevit. Exinde cum regnum v̄im v̄ndiqz bellis fla-
gret: necessarium est regem bz ad quem omnia referunt̄. Ubi pax est multitudo
regnare pōt. vbi sunt bella nisi vnus sit q̄ dirigat. omnia corrunt. Cum cimbrī cū
tricentis milibus armatoz italiam peterent. vrbes italicē tunc erant libere. spō-
te sua romanum sibi pplm̄ p̄fecerunt. Romani autem marium ducem oim̄ p̄stitu-
ere. Nec em̄ sine p̄ncipe fremētibz armis p̄nt puincia defendi. Vos q̄ q̄ cum
thurcis assidue bella geritis. necessariū est regem bz. S̄ hic q̄s de rege delibera-
dum est. Aiunt nōnulli multos esse in regno ex sanguine claros 7 v̄tutibus p̄di-
tos. quos reges esse nequaqz dedecet. qd ego non negauerim. Nam 7 ex vobis
q̄ hic estis nō irem inficias. corona dignum aliquē fore. siue claritas generis. siue
forme decus. siue animi magnitudo 7 p̄bitas req̄rat. Vex cum nō possit v̄i v̄i

rer fieri. Inter vos autem plures sint dyademate digni. sitq; magna eq̄litas in-
ter vos. q̄s nō videat magnam inuidiam nasci. si q̄s v̄m in regem sublimet. inf-
pares nunq̄ inuidia deest. nec eq̄ animo sui similez sibi p̄ferri sinit. Sunt inē vos
diuerse voluntates. Et vt comicus ait. q̄t capita tot inie. Quis vnq̄ sibi suadeat
tot platos. tot p̄ceres. tot ciuitates. tot incolas in vnum p̄sentire. q̄ ex hungaria
p̄ficiat in regem. Addite q̄ inimici v̄i circūstantes thurci. vires in or v̄as prem-
nerent audientes ex vobis esse creatum regem. Cum p̄p̄ea scirent vos ab omi-
bus xp̄icolis destitutos ⁊ a germanis p̄rim. q̄z sanguine iniuriam reliq̄isset. q̄d
vltra. an putādum ē regem boissine dispotumq; rassiē ⁊ alios hungarie magna-
res. q̄ vir sigismundum ludouicumq; regem supra se ferebāt. iam vnum ex vob
eq̄ animo sibi duāntes pati. Taceo domū austrie ⁊ comitē cilie q̄ nunq̄ ab obe-
dientia pueri recederet. Quo circa nō video quō ex vobis eligi rex possit. q̄ ⁊ bo-
sses repellat ⁊ regnicol paces p̄beat. Venio extra regnum nec q̄ pacto ex alijs gē-
tibus regem h̄ie possit video. nec em̄ adeo deductos vos arbitror. vt ex infideli-
bus reges accipiat. q̄ multis nō ē icam annis s̄ seculis fidem xp̄i. p̄prio sanguine
p̄ infidelium impetus defendistis. Polonia q̄ vobis regem dare voluit. in eo iaz
statu est. vt vir sibi reges inueniat. In almania q̄ cumq; sunt p̄ncipes regio digni
fastigio ladiſlao regi arcitissima iuncti sunt p̄ sanguinitate. nec q̄sq; est t̄aregendū
cupidus. vt p̄p̄ium sanguinē ledat. Bobemia ladiſlaum respicit. Ceterē natōes
remotissime sunt. ex q̄bus si regem vellet vocare. ⁊ si p̄sonas h̄iet. auxilium t̄n
p̄ tot regiones tot gētes tot frax marisq; spacia nō possit h̄ie. s̄ p̄cedam⁹ eē ali-
quem vel in germania vel alibi q̄ v̄io vocatu regnum accipiat. vt sit vez q̄d vsur-
pare cesar solebat ex euripide. si violādum ius est. regnādi cā violādum est. in ce-
ter⁹ rebus pietatē colas. An p̄p̄ea pacē h̄eat. an thurci resistere poterit. an utili-
tatē quam vultis p̄sequimini. Nūc hic australes in dethurci regnū v̄m infestabūc
Nū p̄tes in regno erūt q̄ nihil ociose fieri p̄mittēt. Sane viri prudētissimi ⁊ alto
sanguine nati. si pacē in regio vult h̄ie inimicosq; thurcos p̄cellare. nec p̄plare
būdum ē regimē. nec ex vob rex assumēdus. nec in alia gēte q̄ rendus. Em̄ in au-
stria h̄ est de q̄ locut⁹ sum ⁊ quem vos accersitis ladiſlaus alberti filius. in q̄ si no-
bilitatem q̄ritis. nemo ē eo in orbe toto nobilior. Cuius pat̄ni genus ab ipsa iu-
lij cesaris stirpe diriuat. Sic em̄ domus austrie initū bz. in q̄ plurimi romanorū
reges fuere. q̄ ⁊ bobemie ⁊ polonie ⁊ alijs regnis p̄sepe reges dedit. Masinuz ge-
nus ex regibus v̄is p̄dit. in illa regina v̄ia elizabeth fuit. auus sigismundus im-
pat̄or. pauus karolus q̄rtus. Exinde iohes rex bobemie ac bairicus septimus
cesar. q̄ post trāslatōz imperij apud germanos excellētissimi fuere. vbi nā tanta
nobilitas tātaq; sanguis claritudo. Certe h̄ potissime ex oī xp̄ianitate dignus est.
q̄ vob gener⁹ claritate pollētibus eē rex deat. Nūc inē vos natus ē ⁊ in ipsa infan-
cia coronā v̄iaz adeptus. nemo in regno v̄io ius bz nisi puerulus iste. Nūc vobis
theutonicos oēs amicos reddere p̄t. atz bobemos p̄iungere. h̄ pacē vobis in-
trinsecā reddet. h̄ dispotum ⁊ comitē cilie in vnum vobiscum p̄iunget. h̄ vob fri-
dericum cesarē patruele suum affectissimum faciet. Nūc oīa dñia austrie. h̄ duces
burgundie p̄ sanguineum suum ⁊ francie dñm sibi p̄iunctus in v̄m auxilium cuz
opus fuerit aduocabit. In h̄ puero regis maiestas relucet. iā in puerili etate libe-
ralitatē oñdit ac p̄udētiaz p̄ se fert singularem. Formalilli egregia ⁊ plus q̄ dici
possit decora. iā p̄finaz magnanimitatē ⁊ auitā sagacitatē indicat. breui tpe grā-
diusculus erit ac p̄ seipm loq̄ q̄tare ⁊ gubernare poterit. Cuz h̄ extirpare scilina-
ticos de regno poterit. cum h̄ thurcos repellere. balmaciā v̄edicare. ⁊ q̄cqd alie
natum ē ad coronā reducē. paceq; sancta ⁊ optima frui. Quocirca cum tāta ⁊ tā-
euidēs utilitas apareat. si p̄seuerare cum ladiſlao rege volueritis. q̄uis nō v̄p̄u-
to vos v̄llo pacto absq; desiderata cōclusionē recessuros. vt t̄n oratiuncule mee
destinatum finē imponā. circūspectōes v̄ias oro. p̄cor. obsecro. ⁊ obtestor. vt h̄
tot tātaq; regni p̄moda p̄siderātes. cum cesare n̄o q̄io p̄ueniatis. nec in eo v̄m

anti. h̄m. h̄. deth.
-1000

Faciat. si qd est qd vestris petitionibus bininnat: dummodo rex in regni vestri
aliq loco sit. maiestati cesarie accepto. Nam nec cesar ipse qd iustum fuerit done
gabit qz etiam de sua utilitate agit. cum regnum vrm amicum bz. Nec moueat
vos instructōes in peste facte. Nam et vos ipsi potissimi autores earz fuistis. Mem
moleste accipiet siqd p vos p regni pace fuerit imutatum. Palatinus aut z q cū
eo sentiunt allegare pestientes ordinatōes nullo moto pnt. q ab eisdem multis
tam modis recesserunt. Sumite igit animuz viri pstantes. pcludite cum rege q:
cunq potestis. dicite demum. nulli? vos regis nisi ladiſlai dñatum passuros. Am
plectimini iusticiam pueri. recipite q vobis vtilia esse oñdim? Efficiate vt z hūga
ria tota p vram opam se qetam z pacificam intelligat reddita. z puer ipse ladiſ
laus vř hūgarus. suum regnum p man? vras: vřaqz studia recupasse cognoscat
z cum virilem togaz accepit. te cardinalem q cum baptizasti. te vespriū. epim
q patri suo seruiisti. te nicolaum vainodam q militem eum fecisti. te ladiſlaum
banum q sanguine sibi pingeris. te griskona q eius ptes indefesso animo sp de
fendisti. te emericum q auo suo charissim? fuisti. z vos omnes legatos pntes tan
q suos tutores suos defensores suos pntes veneret. ac honoribus dignitatib?
opibus z omnibus officiis z beneficiis sup ceteros regni. pceres singulari qdam
affectione z animi iocunditate. psequat.

Congratulaf p̄moto in epim z qualiter
vīuat admonet.

Epistola. lxxix.

Euerendo patri z claro pncipi dño iohanni de aich. electo cystertensi dño
suo p̄cipuo enecas filii? impialis cancellarius. S. p. d. scqz ipm totum ex
bibet. Fecisti benigne p̄ optime. q in lris tuis q̄s buc ad amicos misisti
de tuo successu mei qz mēoriaz habuisti. Nec em̄ eneam tuam q tibi obuenerant
bona ignorare noluisti. quem sicbas tua gaudia solide gauisuz. Ego igit vir p
stantissime grās in p̄mis optimo z maximo deo refero. q te dignis honoribus ex
tulit. Post hoc lauto magnopere capitulum tuum singulosqz canonicos q̄sue. pui
suri ecclie. n̄ vt pleriqz faciunt indoctos impitos ineptos inertesqz sibi assumūt
s te vix scientia iuris z oim lraz peritia claz. in rebus agēdis diu statum apud
pncipes z singulari solertia p̄ditum elegerunt. vtinam boz exemplum z aliq seq
rent. Mempe non sic laycorū imp̄ssionibus ecclie tererent: si eoz gubernacula
apud eos essent q̄s studere sapientie p̄tigisset. Postremo tibi admodum regrati
or q factus maior nō despicias me minorem vt pleriqz fieri solet. Nos em̄ homi
num est vt q infra se sunt semp p̄terminant. Vñc vulgo. puerbium est. Societate
hominum dirimi. q̄tiens alius alium dignitate vel opibus excedere cepit. s ista
inter plebeos p̄tingunt. q non in stute s in vtilitate omnem vite rōem ponunt.
viri aut boni z vtutis amatores vt magis eleuant eo magis amicorū meminerit
Nec em̄ africanus iunior lelū vnq̄ oblitus est. aut eum puiscit. q̄uis z ipse du
os p̄sulatus cum summo ip̄li desiderio suscepisset Ille vō candidatus ex p̄titōe
deiectus fuerit. Nec peritibus arbitram neglexit. q̄uis ipse fortunatus. Ille vō
captiuus esset s libertatem amico impetravit. Amicitia nāqz q in vtuosos ē nec
varietate fortune. nec tpe diminuit. Ita z inesse video bonitate tua. q lz iaz in
antistites eccliaz z seculi pncipes sublimatus sis. q modo puatus fuisti non tñ
mēoriaz ponis. s in v̄ varias occupatōes q in pncipis dignitatum adeptaz eue
nire solent. in magnas curas. inqz diuersos strepitus de me scribere nō neglexi
sti. Iudicium est hoc mihi maximū firmaz esse stabile ppetuam z imortalē beni
uolētiā tuam. Lex p̄sul amatissime q̄uis ego mihi p̄gaudeo q amicu honori
bus auctum z in sublimi positū video. tibi tñ an p̄gaudere debeam bereo. Nam
tuam dignitatē tuasqz diuicias multe cure multe anxietates multi met? sequitur
Nec em̄ augeri opes p̄nt. qn z labores crescant. omnis potētia subiecta est inuis
pie. Qui epus est in specula sedet: oimqz oculos in se pueros bz. Sibi facit. fecit
se debitu dñi. si male liguis oim carpit. Adde q nemo tam sancte viuere p̄t quin

aliqui se offensus reputet. Nihil est mihi crede in hac vita mortali diutius quam pon-
tificatum gerere in quo si deo places hominibus displices. Evare medium arduum est
Atque sit navigandum est hoc pelagus. pro salute omnium vivendum est reipublice
Nec enim nobis nati sumus ut plato dicebat. sed ortus nostri preterit amici preterit patria
vindicat. Ego autem addo preterit quod debet ecclesie: et si nos totos obligatos sibi dixerit.
quod nos christo regeneravit: non erraverim. exinde cum te intus et in cute noverim: mode-
rationemque cui animi sciam. Nullum mihi dubium est. quoniam tuus honor perpetuus
sit. cum tua sit virtus eterna. Et quod magistratus viri ostendit: ut bias ait. in hoc benefi-
cio tuo persistentes animi totos qui latebant manifestabis. Sed omnia hec cum labo-
re multo diversisque anxietatibus facies. In omnibus his tamen monco te. procor. ob-
testorque. ne magis populo quam tibi vivere studeas. metire tempus tuum. et aliud reipubli-
ce tribue. aliud tibi retine. Relaxa nonnullas curas animique oblecta. Scipio leli-
usque de quibus supra memini quibus magni essent viri. et rempublicam suis ingenijs
ac studiis sustineret. nonnullasque tamen in lauretem agere exeuntes sic se ocio quicquid va-
bant. ut conchas umbilicosque legentes ad magnam diei partem iactu lapillorum ob-
lectarent. Porro sic agere mihi crede consul insignis. Nam quod se seria tractat quod
vis non est mortui. tamen vivens in oritur. Tu ergo qui iam maximam dignitatem adeptus
es. effice ne te magis dignitas. quam tu illas in parte habeas. Multi sunt modi quod
animus relaxat. Interdum venatibus ac piscationibus. multi sunt metis secessus
Cura ut fideles comites habeas. cum quibus non aliter quam tecum loquaris. Inter om-
nia hominum oblectamenta nulla maior voluptas est. nulla iocundior nulla se-
curior quam cum fideles amici invicem cobeunt. tamenque ita est nullius boni ut sene-
ca dicit sine socio iocunda possessio. Quanto quisque maior est. quanto ditior. quanto po-
tentior: tanto fideli amico magis indiget. Tibi hec pluribus verbis dico quod opus sit
Tu hoc partim legendum partim in homines vivendo didicisti. Fac ergo uti facto opus
scis. Ego mihi ipse congratulor quod te sic sublimatum audio. Scripseram tibi nuper de
miseris curialium longam epistolam. sed tu iam eo in statu es ut his scriptis non indi-
geas. Urabo tamen ut epistolam videas. Nam quod maiores sunt illorum anxietates qui
principibus viventes tedia subeunt curiarum: tanto magis letaberis cum te is libe-
ratum videbis. Apud italos antonius massetanus ex ordine minorum magnus ver-
bi dei predicator fuit. cuius primo tam populo acceptus erat ut ad magnam diei partem
absque cibo audiret. Callebatque homo et in grecis et in latinis literis. Hunc sua virtus
generalem ordinis magistrum fecit. post episcopum massetanum. non tamen tot digni-
tatibus auctus: simonides deseruit. De prete senis predicare de paupertate cepit mul-
tasque incommoda pauperum multasque miseras in medium adduxit. Et inde quid
dicam inquit: tot sunt paupertatis tedia ut nihil supra. Ego quidam gratias deo refero quod
per episcopatum his liberatus sum. Sic ergo et tu dicere potes. Nam episcopus ex
miseris curialium te extraxit quod tam mihi iocundum est quam tibi utile. Tu vide
ut dives factus non sis pauper. Nam tibi facultas est. quia potes quod multos vitare
Cura ut homines dignos promoveas. Non tamen sic te hac lege astringeris. quin etiam
per tuo libito aliquibus beneficias. Is cui scripsisti de tua promotione multum
in te sperat. vir bonus est et tui amantissimus. Fac ut eius noticia non sit apud te
infructuosa. Inter alios autem quos dignos et virtute persistentes ad beneficia eccle-
siastica promoveris. Si unum vel alter indignum aliquando aliquo beneficio sub-
levaris non erit reprehendendum. quod non vituperat qui semel errat sed qui magis er-
rat quam benefacit. Concedendum est aliquid amicitie atque consuetudini. non tamen cum
preiudicio veritatis: quod si aristoteles platoni veritatem pretulerit. meo iudicio ma-
gis fame quam veritatis amore. Vale et mihi aliquando scribe.

magnitudine dignus laude. Alloq̃bat̃ ip̃lin absq̃ interpt̃e: quos virtute p̃stan-
 tes viros nouit. inunerib⁹ sibi p̃ciliauit. Plura tonauit q̃ sibi retinuit. Itaq̃ di-
 ues in moduz regis videri tñ paup poterat. Nulli rei difficili atz piculose seipm
 negauit: q̃bus artib⁹ ⁊ vulgi ⁊ nobilium animos p̃ciliauit. Fit q̃ p̃uentus regni
 colaz apud budam: vocant̃ vtriusq̃ ptis plati atz barones. tanq̃ de p̃muni toti
 us regni vtilitate sit trāsīgendum. Et ne q̃s venire formidet: l̃se salui conductus
 q̃bus libet accedentib⁹ ⁊ bibentib⁹: sub q̃z fiducia ⁊ dyonisi⁹ archiep̃us ⁊ la dīslaus
 banus de gara budam p̃ficiunt. S; nulla est regni societas (vt ennius inquit)
 nulla pietas fidelq̃ locum h̃z vbi dominiuz querit. Capiunt̃ igit archiep̃us ba-
 nusq̃: ⁊ centum ⁊ ampli⁹ sigillis sese tutos arbitrarent. Et nisi mortem subire ve-
 lint: alit̃ coronare nonū regem: alit̃ iurare ⁊ fidelitatem polono p̃mittere cogitur.
 Quod si neq̃ catbo fecisset neq̃ regulus q̃ vitam submittebat honor: nō tñ im-
 propandū hoc est nō tpe si p̃t vitam facim⁹ q̃ nōp̃vident̃ facienda. Nec cñ bi
 hodie sum⁹ qui p̃ iusticia capita n̄a ponam⁹: q̃uis ⁊ stultum est p̃t iusticia mo-
 ri si nullum iusticie p̃m̄odum nullūq̃ inuauum iuuamē mors ipsa ptulerit. In re
 gine ptib⁹ albertus dux austrie: v̄lric⁹ cilie comes p̃silio maturus. giskra bohemi⁹
 incoꝛp̃cisse vir fidei cū nonnullis ciuitatib⁹ ⁊ aliq̃bus baronibus p̃manserūt. Sed
 regina cum se debilioꝛē vidit imparēq̃ polono: filium paruulum cū corona ad fri-
 dericum cesarem trāsmitte: sibiq̃ patruelē p̃mēdat. Archiep̃us aut̃ banusq̃ vt
 p̃mū libertati redditi sunt ad reginaz redeūt (q̃ non pōt esse diuturnū qd̃ vio-
 lentum est: nec stabile fieri pōt qd̃ animis p̃mittit̃ inuitis). Infecto deinde tpe
 cum regina ad colloq̃m cū polono venisset: nōnullaq̃ pacis federa p̃cussisset. ex
 matric⁹ dolore q̃ sibi familiar⁹ erat vitam ⁊ regnum amittit. Quidam eaz veneno
 extincta putauere (vt sunt boies in malas suspitōes p̃mpti ⁊ ad criminādū ma-
 gis q̃ laudādū nati). Post h̃ cum iaz frideric⁹ ex reni ptib⁹ (accepto dyadema-
 te) remeasset. Julian⁹ sancti angeli cardinalis vir ⁊ ingenij ⁊ animi totibus sin-
 gularis: q̃ tunc aplice sedis legat⁹ pacem in regno p̃ponere. ac exercitum p̃thur-
 cos excitare iussus erat: maiestate cesareaz apud wienā puenit: quē secuti sunt
 vuarienti⁹ ep̃us ⁊ decanus cracouiē⁹ regis polonie oratores. alē humilitate p̃ci-
 pua: alē fastu maximo mēozabilis. hortatiq̃ cesarem sunt vt ⁊ p̃thurcos auxilia
 mitteret ⁊ vt de pace cū rege polonie pueniret: quem regē hungarie appellabant.
 S; q̃ nec leges pacis offerebant̃ q̃ la dīslao regi p̃duceret: nec tutū erat id bellū
 iuuare in q̃ rex polonie p̃ncipatū teneret: q̃ post triumphū sicut insolentes boies
 victoria facit. aduersus austriam signa h̄teret. infect⁹ rebus iulianus atz college
 remissi sunt. Facte fuerūt tñ paulopost ad bienniū inducie. q̃bus cautū est nec p̃-
 tibus la dīslai regis p̃ wladislaum suosq̃ dari nocumētum: nec rursus turbari de-
 bere q̃ polonū sc̄q̃rent. Siq̃s violator feder⁹ eēt hūc ambe p̃tes p̃pescerent. Rex
 aut̃ polonie iuliani suasu ⁊ instigatōe regnicolaz. cū exercitu in thurcos traiecit.
 Cūq̃ ad flumen venisset qd̃ morauam incole vocitant: auditum est in p̃pinquo
 exercitus hostium delitescere. Itū est igit in plium ac cū basso p̃slictatum. Quo
 victo duo milia hominū cesa sunt. q̃tuor milia capti: quos ductores tredecim
 fuere. signa militaria nouē. Sic em̄ iulianus suis l̄ris cesari q̃ tūc in carinthia fuit
 significauit. Quis wladisla⁹ more polonoꝝ q̃ de magnis maiora loquunt̃ trigint
 tamilia hominū cecidisse suis eplis annotauerit. Tñ q̃s ⁊ sopbia v̄bs bulgaroꝝ
 nōnulla opida ⁊ castella hostium in deditōnez recepta sunt. Exinde cū fame labo-
 raret exercitus. nec angustias romanie trāsire liceret. Itaz thurco milite custodi-
 ebant̃: diuissis copijs budaz reuētum ē: quam wladislaus cū magna toti⁹ p̃p̃le-
 ticia q̃li triūphator intrauit. S; b⁹ victorie p̃ter auspiciū nihil ad eū p̃tinuit. Itā
 solus iohes vāimoda trāsiliuā⁹ rei militar⁹ exptissim⁹. cū decē milib⁹ expeditoꝝ
 militū h̄ bellū p̃fecit. Fracti hac pugna thurci: naz ⁊ in asia p̃sligere cogebant̃.
 Inducias petunt q̃s traditis q̃busdam artibus iureiurāto firmatas obtinuerūt.
 S; audito paulopost classis aduentu quā p̃ntifex maxim⁹ eugeni⁹ ⁊ ac philip⁹

Sopbia v̄bs bulgaroꝝ
 tūc

100. wien. m. 5

Andrinopolis

Rex poloniarum
o. r. f. f.

Imperator
f. f. f.

pno burgundorum but in elspontu transierat. tanq̃ et asia in europam transire
thurcos prohibitura foret. Elati poris victorie successib⁹ hūgarū suadēteqz iulia-
no q̃ treugas nulli⁹ infometi fore dicebat in iussu sedis aplice: cum hostib⁹ xpiani
nois factas: pacē ruperit. Collectoqz grādi exercitu tras hostiū ingrediunt⁹ vastā
tesqz ferro ⁊ igne q̃cūqz obuias fuit. Mo lōge ab andrinopoli castra locat⁹: q̃bus
cognit⁹ ⁊ ipe magn⁹ thure⁹ ingētes copias pgregat. Et si vera ē fama centū milia
viroz exercitū p̃lauit: traiecitqz mari vt q̃daz voluit circa bosforz tracie (n̄ sine
magna ianuēsiū infamia) in europā venit. nā ⁊ q̃dā ianuēsiū naues p̃buisse trāsi-
tū illis referebant⁹. Quē tñ veri piculū ad me n̄ recipio. nec mibi p̃suasum ē tanta
quēqz auaricia fore vt xpianū sanguinē pecunia vedat nisi quē dyabol⁹ in modū
iude sibi subiecerit. Aduēt⁹ thurcoz tā subit⁹ fuit: vt pus venisse visi sint hostes
q̃ auditi venire. Vbi q̃ in p̃spectu fuere visaqz multitudo ē pugnatoz lōge maior
q̃ putaret⁹. Ingēs t̃roz xpianos inuasit (vt fit q̃n ex inopinato pugnādū est) nō
tñ detrectauere certamē hūgarū: nec regio sanguini defuit anim⁹. S̄ struct⁹ ordinē
b⁹ acie educit⁹: p̃mittit⁹qz durz ⁊ atroz plū. At dū n̄ p̃ fide ⁊ illi p̃ pfidia pugnāt
tantū sanguis vtriqz effundit⁹ (vt in modū lac⁹ campi stagnaret⁹) Diu certatū est
eqs viribus: dū xpiani suas acies vtute sustētant: thurci vō nūero supplet⁹. Cūqz
p̃ ples horas nūc illi nūc isti cederēt: ad extremū inclinata xpianoz acie victores
euadūt thurci. Furamētaqz n̄ solū comitit⁹: fidei s̄ ē hostib⁹ suādā demōstrāt.
In h̄ plio clarus adolescēs aut cap⁹ ē aut occisus rex polonie. nec em̄ adhuc eq̃
ta ē noticiā veritati. Denas tñ certū est eū dedisse vsurpati alieni regnū: q̃ p̃ spoli
are p̃mo regno ladi slauū q̃rit. suū amittit. Ceca ē nimiz cupiditas boim q̃ nō p̃tē
ti ciuitatibus dñari: puiclas q̃ruit post regnū. nec sic expleti etiaz regnū: r̃gna
cumulare nitunt⁹. Mesciētes qz pua res ē q̃ vitaz eripit boi ⁊ oib⁹ p̃p̃is ac dñis
nudū in mofito reddit. Corpuscula n̄ra vbi spūs euolauit modico sartofago cō-
tinent⁹. Et tā leta sunt inf̄ aux gēmasqz recōdita q̃ inf̄ feces boim ferax ⁊ col-
locata. Ad si wladislaua aduertisset: q̃etus i regno suo (naz sat⁹ diuitiaz possi-
debat) inūqz hūgarū attigisset. S̄ secuti sunt eū varadien. ⁊ agrien. epi q̃ r̃gnū i
diuisione addiderāt: pluresqz aliq̃ p̃ceres dñiqz potētes: q̃ dū incōsulit⁹ q̃ auda-
ciē plian⁹ hostiū gladijs occubuerūt. Cesa ex ambabus p̃tibus circā q̃dragita mi-
lia referunt⁹. Naz ⁊ cruenta lugubrisqz victoria hostibus fuit: q̃ vt erat nūero p̃les
sic ēt ex suis plures cecidit. Iulianus cardinalis in bello vulneratus ē: ac dū fu-
git amisso sanguine deficiēs apud paludē q̃ndā imp̃is hūgaroz manibus n̄ ex vo-
lūrate nobilitat⁹: s̄ ex furore pleb occisus ē. Claxqz illū spm̄ emisit q̃ q̃ndaz suau-
oioe generale p̃ciliū cūctosqz p̃res basilee pgregatos ex arbitrio suo gubernauit.
Pauissimū ex tāto exercitu sup̃fuerūt: eosqz n̄ tācū fuga liberauit q̃ntū hostiū ti-
mor. q̃ dū se victos arbitrat⁹ p̃se q̃ fugiētes negligūt. Diu p̃ mozs wladislai ⁊ iu-
liani incēdita fuerat. q̃dam nāqz vt inuicte vtur⁹ illos sciebāt: sic ⁊ imortales cē-
rebāt: q̃ res p̃ plures mēses absqz nouitate regnū suspēdit. Laurētius p̃terea pa-
latinus hūgarie: acri vir ingenio: nouas indies lras p̃fingebat: q̃bus plī mentes
pasceret. Hūc wladislauū in polonia sospitē esse: nūc intra dies paucos vētur⁹ as-
serens. Et vbi tamū p̃pta mēdacia auctori obzogarūt fidē: sic em̄ plectit⁹ mēdaz
vt dū credi sibi falsauit etiaz in ver⁹ repellat. Puentū regni h̄c placuit. Et qz pa-
latinus budā clauferat in peste q̃ locus ps bnde trās danubiū censet p̃gregatio
facta ē. q̃d vt accepti loci noie sum exēritus. Sic ⁊ p̃p̃eū cū in capz vcnisset cha-
to basilea defruit qd mala regina interpretat⁹. Mibi q̃dem in peste qd in malū so-
nat n̄bīl boni videbat possē p̃cludi. nec adhuc meliorē spēs b̄eo. Illic plati bara-
nesqz regni pueniētes vnanimū voto ladi slau alberti filiū in regē eligūt: vicarios
regni ordināt: decreta p̃ cōi pace faciūt: ⁊ oratores noiant. q̃ ad cesarē petitiuri py
ex destinēt. Placet tñ in poloniaz mitti inuestigariqz regē ac certo tpe noticiā
expectari. Micius in poloniā missus m̄ez regis allocutus n̄bīl certi repit. La-
bif expectatōis terminus. Qu oratores it̄ arripit: s̄ interim gūmzeiles hūgarū

qui plura latrocinia in dominis austriae commiserat. crudeliores sese victimas ostendentes: mansuetudinem cesaris ad iracundiam provocarunt qui propterea exercitu intra paucos dies eos in murum clausit: obsidione circumdedit: et ad deditionem compulsi. Quo cognito. maturat oratorum aduentus. Invenientibusque tractatibus cesar qui budam versus cum exercitu profecturus fuerat: audituros hungaros dimissa militum viam rediit. Itaque gisra boheimus rex omnem gnarum: antequam cesar in campo foret: novam civitatem intraverat et qui facturi essent hungari prodixerat. Is praeterea regis ladiislai desideravit: ad quem convenisset puerulumque aspexisset lacrimatus est. Et heu tantos inquit pro te labores subii: quod adiuvum pericula: quantum sanguinis perdidit. Sed tu habere etiam non intelligis: utinam tantum mihi vite det quod tu sentate loqui possis et quod tibi cum fide servaverit cognoscere. Nonnullaque munera puero protulit. Cum iobes magister camere imperialis qui tunc forte aderat: hinc inquit. Serenissime princeps diu tuas preces in hungaria tutatus est. Habuit tuus tutor tuus defensor tuusque rector est. Cur non sibi stipendium praebes. Ad hoc puellum divinum quidam spiritu ductus apertis oculis qui iuxta se lacterias iobis pendebat ser: nimios recepit gisreque tradidit: quos ille filo aureo ad collum suspenderit: et usque in hanc diem ob memoriam puerilis liberalitatis secum deferret. Sed remeante ab obsidione cesare: ex his qui regni legati fuerant deputati. Dionysius cardinalis archiepiscopus strigoniensis. venit magne prudentie et integritatis praecursor: eo et ladiislauum banum profectus est magni generis vir. Nicolaus autem vainoda palatinus ubi retentus quatuor ex amicis suis transmisit. Cum istis et gisra tanquam regni colam se iunxit. Interea comes georgius. comes croacen. olwaldus de rosigen ad cesarem profecti sunt scituri res hungarie quem exitum sortirentur. Petitio legatorum fuit: quod regnum in peste pueniens ladiislauum alberti filium in regem delegit. Quamvis te cesar hunc ad albam regalem cum sancta corona nobis assignes. Itaque et ibi corona recum volumus et sibi ut par est homagia prestare. post hoc satis erit si eius in regno coronamque habuerimus. ubi alia fuerint sua tamen ista. Respondit est. quod coronatus sit. eum non amplius coronandum esse: ladiislauo et pacino et auito et matino iure regnum debere hungarie. Bene tamen fecisse hungaros quod verum suum heredem non alium elegerant. Quod in regno puer teneat non esse invitum cesari: quis et alia regna eum respiciant et alia dominia. Pluraque alia dicta sunt ut est in curijs principum: nos. ad ostentationem magis quam ad veritatem. Cum pluribus utrinque tractatibus habitis: nulla procorum inveniri posset. Nicolaus vainodam accersiri placuit. Ad quem ladiislauus banus et nonnulli alij missi sunt. Sed is nescio quod diffidentia motus venire noluit nisi et aliquid ex praesentibus cesaris ad eum mitterent. ob quam causam vtriusque comes de sebauburg adolescens supra etatem prudens. cuius praeter ob singularem sapientiam alberto regi acceptissimus fuit. et modo apud fridericum cesarem precarius est. In quibus magno negotio consultus habetur. Cum et caspar schlick cancellarius ingemo celeri. praesentis lio graui. et in hungaria notissimus cum plerisque alijs destinati sunt. Ibi apud sopronium puenientes. nicolaum in quidam villa promoratem accesserunt. multis verbis ac promissionibus ut viennam petere induxerunt. Nullius tamen verba magis eum mouere quam casparis quem ipse cum signum et alberto cesaribus potestatem viderat et in primis acceptum. Is igitur in celebrata diui hieronimi viennam ingressus est. Comites illi crant Mathias episcopus vespruniensis. antiquus regni cancellarius vir corpe brevis. sed honesta facie atque canitie venerabilis. Aderat et emerichus de marcellis. curie quondam regie magister. antiquisque regibus carus. plures etiam alij venerant domi nobiles equitatus circiter quingentorum personarum. Fuerunt loricati ducti. quodriges quatuor atque viginti. Cesari illi cum omni militia signisimul quoque ducum iuniorum et animoso iuueni extra portas obviam iuit. In praesentibus qui vainodam mouerent ne in conspectu suo equum descenderet nescit. Sic enim hodie imperij dignitas attenuata est. ut vir illi comites caput inclinent. cui maxime reges sese solebant ad terram prosternere. Sed est omnino potestatis finis. Nec romanum imperium ut virgilius credidit sine fine datum est. quod sciam videtur egrotum ut de sepultura magis quam de medico sit cogitandum. Non possumus igitur vi-

colai aduenit fuit. Cui et cesar obulaz pcessit et omnis ciuitas quasi ad spectaculum effusa est. Hungarorum quoque intuitu lachrysa puer qui tunc in arce schadwien. ubi stiriam austria terminat. tanquam in munitissimo loco tenebat usque in lachseburg deductus est. Postquam finitis solennitatibus ad tractatus reuentum est. Nicolaus eadem postulauit quam cardinalis atque college prius petierat. Dum varie locutiones habent: hungari qui posilum regis intrabant cum alijs hungarum usque ad puerum extendunt. Giscra quoque nicolaus iurgio aggressus est: quod is noua quidam coronatio: se qui fide mutauerat iustum ostendere vellet et alios qui fide incoscias tenuerat reprobare. Dolebat ei giscra quod amplius in posilio hungarorum non recipere si de eo singula fieret. Itaque postea in cesario posilio recepit est. Et quis industria caspari cancellarii et aliorum amicorum reconciliat? Nicolaus fuerit. hungarorum tamen posilijs noluit interesse. Post hoc cum iam hungari in priuio cum cesare fuissent: pluraque tractata inuani viderent. Altimum rursum postulat est. quod in hac fere suaz cesar dedit. Coronatio nouam quibus necia non esset vinctioe omnia per pace et vniione regni promissum se fore. Velle tamen publicis regni lris cauere. prima propterea nullatenus violari coronatioes. Securitateque dari et puerum et coronam post hoc sibi restitui: quod in posilio qui est regni locus insignis nutrire vellet. si noie pueri cuius est arx sibi signaret. Obligatio quam hungari petebant: absque voluntate vicariorum regni puerum non abduci fieri non decere. Quia cesari solum tanquam primo consanguineo et promerito et alios commendat ille fuisset. Promittebat tamen lrisque firmatum cesar dicebat deficiente puero nec coronam nec castri posilionem alienari a regno. viderique sibi bonum dicebat platos ac barones regni apud bosoniu venire ubi de modo celebrande coronatiois cum securitate. de regno gubernatio concluderet. Super quibus rebus si prater hungari brent regni noie statim se cum eis determinatio factum aiebat. Sin autem hoc est talia ad promissione regni deduci: rursumque mitti. Nouitates autem fieri magnope diuasi: predicens eis verum hungarie regem esse lachslauum: nec sine ipso pace inuenire posse: fundamentum est iusticia. Quo rursus perturbati hungari mox se recessuros aiebant. Sed quod primum ad diuersa redierit. vocato vlrico cilie comite viro corvato atque sagaci: qui ipse huius tractat aduenierat. Caspar quoque cancellarium appellauere (nam et sibi magnam fidem habebat) Tum quod indurium virum cognoscebat: tum quod eum cesari acceptum putabat. Et rursus quibus ferri omnes ex ipso ore pronunciant. His autem hungari rursum cesari iniustum esse: futurumque regno ingrati. Contra caspar atque vlric omnia eadem dicunt quod cesar ruderit mirarique se hungaros tamaritos sterilesque venisse ut neque vna regni arcem assignari lachslao possent. in quo post coronatioes iuxta decem regum bitaret. Quid multa. Nolumus inquit hungari sic nudi recedere. Sunt etiam alia si vultis in quibus veniri potest. Arx posilionis in parte nostra non est. Sed albas regale cesari trademus quod eam dum coronatio celebratur suo arbitrio muniat: nec plures introire permittat quam velit. Nos qui sumus? Ex hungaria et tu comes cilie cum giscra fidem cesari demus puerum celebrata coronatio ad hamburgam quod est austria oppidum restituere. Coronam in manibus vicariorum regni suari volumus. Aut si hoc non placet sub tua custodia ponere vlric. Tum quod et alba regalis. Nicolao vaimoda reddenda erit. Referunt hec cesari. Quidam laudant: quidam improbant. Comites croacie et hi quorum longe diuersa sententia fuit: aiunt hungaros humiles factos non nulla iusta promittere: multa tamen plura promissuros si propositum teneant. Exinde quod semel rursum est minime placet mutari. Nam quod reges dicant fixum et solidum esse debere ostenditur inconstantiam cum in priuatis hominibus vitanda sit. in regibus detestabilem esse quorum verba per legibus recipiunt. Rursus hungari que supra retulimus offerunt adiciuntque. Coronam quoque in manibus cesaris se reddenturos. Caueri tamen volunt ne vel pueri vel cesaris morte a regno possit alienari. Cesari in posilio postquam hoc audiuit. Braue est inquit viri posulares. Si hungari non possidemus regnum puero perdere. Sed grauius est possidendo regno puerum amittere. Consilite in medium mihi iurati fidelesque estis. Nam defuerit qui diceret regnum manifeste perdendum esse nisi fides habeatur. et puero vobis esse nec videri eam cur

puerū regnicole p̄d̄sturi crederent. Nihil tñ i p̄silio plus rep̄iri potuit q̄ prius. Sic reſecta b̄gari reſeſcit. q̄s ceſar extra urbē comitat⁹ ē. Cū rogaret nicola⁹ regē ſuū viſere q̄ ſuo p̄rim⁹ erat itineri. Meſcio adhuc inq̄t quē regē ſim habitu- rus. Nec puerū hūc venerabor. niſi p̄i⁹ ſauero meū eē dñm. Quidaz ex b̄garis aiebāt la diſſaū ſe regē b̄ie nec ſibi q̄cūq̄ imputādū q̄ p̄ etatē loq̄ nō poſſet. Ac p̄ p̄terea cōplures eoz ſuū regē adiuerūt. Muneraq̄ puero tradiderūt z q̄i diuini aliq̄d numē intuerent⁹: genib⁹ flexis mitas lacrimas añ ip̄m effunderūt. Veſp̄u nen. antistes. Q̄ inq̄t generoſiſſime puer: dabit ne vnq̄ de⁹ vt p̄i⁹ te in regno videā q̄ bec ſenect⁹ deficiat. Creſce puer creſce. Nemo te viuo regnū b̄garie tibi ſurripit. Dionyſi⁹ autē cardinalis magnā auri copīā i man⁹ regis dedit. Oſcula- tuſq̄ puer beu q̄t inq̄t labores p̄ te ſubiuit: q̄t dāna ſuſtinuit: q̄t me picul⁹ ſubieci: ſ oia mibi dulcia forēt ſi te ſemel i regno viderē. Maſitq̄ triduo p̄ ap̄d ceſarem. Sic res cū b̄garis acta ē. Accepi exinde puētū regni apud albā regaiē breui ha- bendū cē: vbi rñſuz ceſar ad noticiā regniculariū deducit. Exiit de⁹ vt q̄d peſtus reliq̄t infectū: alba ip̄a p̄ficiat: z p̄ regni ſalute z p̄ iure pueri de q̄ re nō deſpero: cū diſp̄otus reſſit. Comes cilic⁹: gikra: archieps ſtrigomeñ. comes geozius roſgo- nicē. t̄firmit pueri p̄tes teneat: vt nulla regniculariū poſſint ſuaſione nullaq̄ vio- lētia mutari. Nec video quē poſſint b̄gari regē b̄ie niſi la diſſaū puerū: q̄ z auito z paterno atq̄ m̄no iure b̄garis impare d̄z. Ex b̄garia p̄ bec nouitates allate ſunt iohem vainodā trāſiluanū aduerſus t̄burcos p̄ſiccaſſe z q̄uis ſelici bello q̄ dā caſtella p̄i⁹ obtinuiſſet ad extremū tñ mutata fortuna q̄ nulli p̄petuo bona ē ingentē gloriā quā p̄orib⁹ annis adept⁹ pugnādo fuerat: victū ocaſuq̄ maculaſſe. Veritas tñ rei adhuc obſcuro ē. Claſſis euſgeniana quā i p̄oto fuiſſe dixim⁹: p̄ bi ſtrū p̄ flumis impetū nauigādo xp̄ianis dñi bec ſiebāt opitulabat. Hūc q̄d reruz agat incertū ē. In bobemia p̄ eos q̄ parū fidei bñt noue res parant⁹: q̄ niſi p̄pedi- ant⁹ i carū ortu poſtq̄ creuerint difficile poterint emēdari. Malū cuz naſcit⁹: cūq̄ recēs ē abſq̄ negocio radi⁹: cū adultū ē difficile extinguit⁹. In italia p̄ franciſcuz comitē Eugeni⁹ armis regis aragonū pugnat eſtq̄ ſupior: ſ ois euē⁹ belli dubi⁹ eſt. Sēp̄ q̄ vict⁹ videt⁹ victor exurgit. Nemo vere viciat niſi q̄ comū reuerſus ſibi ſuiſq̄ ſubdit⁹ pacē fecit. Bononien⁹. p̄ occiſionē banibalis beutinoli⁹ z baptiſſe p̄ duce multi obſidione cincti ſūt veneti z florētini eos iuuat. Si ceſar cū aliq̄ exer- citū italiā peteret: oim̄ h̄az rex moderator exiſtēt: ſ nō ſapiūt bec nobis: nec nos alijs ſapiū⁹ vt boies impare ſciūt: ſic ſubditos bñt obediētes. Niſi vos germani ad q̄s imp̄iū trāſlatū ē maiorē reip̄ublice curā habuerit: timeo ne diues illa z in- ſignis iraloz tellus: q̄ quōdā imp̄iū caput fuit z adhuc ſub imp̄io ſefore fatec⁹: in alias deducta man⁹ z nomē mutat z iugū. Nec fuerūt q̄ nūc tuc. R. p. ſcribenda putabā. Cetera q̄ apud nos agunt⁹ ex p̄ſiliarijs regijs q̄ nūc in ſueuia mittunt⁹ au- dire poteris. Iſiā z p̄ pataniā vt arbitroz viā faciet. Ego me tuc. R. p. comiſſū do- Cui ſum aſſidue parere pronus.

Epistola. lxxxij.

Fortune q̄litas cur nō oibus eſt equalis. Meas ſilui⁹ poeta iohāni cāpiſio p̄ſtanti p̄bo. S. p. d. Attulit mibi tandē lras tuas guido tabellari⁹: ſed illas prius ſecū coloniā detulit totāq̄ bel- gicā regionē illis oſtendit. Itaq̄ ſi viariū lōgitudinē penſes miraberis tā- cito mibi reſtitut⁹ fuiſſe. ſi picula itineris cogites monſtri ſile eſt: cas me potuiſ- ſe cōuenire. In altero igi⁹ guidonis diligētia. In altero celeritas p̄medāda eſt: In vtroq̄ ſides. S̄ credo eloquētiā q̄z boſs adiūmēto fuiſſe: q̄ mollire latronū feroces aios potuerit. multū q̄z ſue veſtes inuerit inopiā p̄ſetcentes. Lātāt enīz vaci⁹ corā latrone viator: vt cūq̄ ſit ḡſagilli habeo q̄ tua mibi ſcripta reddidit: q̄q̄ oia q̄ i italia gerebant⁹ retulit. Idē faciet ad te reuerſus q̄cūq̄ reueſces agant. q̄cūq̄ bauari: q̄cūq̄ australes: bobemi: ſaxones: poloni ex eo ſciēs: imo z prutenorū z lituanorū acc⁹ tibi exponet. Qz ſi daciā norvegicā z ip̄az barbaraz gentiū ma- trē. Scāciā inſulā ex q̄ gothi digreſſi vniuerſā terrā inuaſere: volueris noīcē z q̄d illinc agat ſcire guidonē p̄cōſare. Nō maior illi rñq̄dē q̄ tibi quereā labor erit.

Ad iohannē Regē
Venerabili⁹ Fr̄i:

Quis enim facilius et scies bicedo laborat. Magna bus est eloquentia: scia maior
Nihil interrogabis ex eo frustra sic e imbut? pitusq; oim. Sūt pteea multe i eo ri-
me. Ita q; fluūt ex eo nouitates passiz et nō q̄rētib? q̄s vltro se igit: s̄ de guidōe
fatis quē cū audies vlti? ex meis lris desiderab. Videō et tuis lris meas eplas
in q̄b? de sumo puiariat? officio reucredissimo cōi hero nro collato pgaudebā ad
te mīme puiisse. Mā pla i illis tetigi ad q̄ nō rīdes: sūt et tuas aliq̄s mibi sc̄ptas
arbitror q̄ man? meas nō attigerūt: q̄ nō sūt oēs tabellarū guidōi siles. Agnouit
te senas ituz visuzq; pbandi domū vtinā potuisses illic eē tecū dulcēq; patriā vi-
sere et amicos veteres. Q̄les āpler? et q̄ vba int nos fuissent duz vterl? amicitie
mētio icidisset: s̄ nō sūt hec fata nra vt sil? possim? viuere. Tu rānisiā arguis q̄ ti-
bi nō multa largit tibi q; nō arridet vti pleriq; in doct? ignauisq; viris: s̄ vide an
bū facias. Mibi q; sepi? bui? deē quā fortunā dicim? acta p̄siderati altior q̄dā co-
gitatio nata ē. vt illā nō cecā sicut poete fingēt eē cecā: s̄ admodū oculatā. Mā
q̄ aiūt eā iniquā rez bui? seculi dispēatricē: nō video rez eē: dicūt ei industrios
hoies paup̄tate quari? ignaros aut fortōe bñficio maras opes possidē. S̄ mi-
bi nō sic videt: ponāq; i te exēplū. Ego te ditiorē puto: nō dicā cosmo medico: sed
plurib? regib?. Diuitie nāq; maxie sūt lege nature pposita paup̄tas. Ego scio mi-
iobes: multo tibi pl? videri. xxx. aureos q̄ alijs q̄busdā. xxx. milia. Fortuna igr nō
ignara p̄ditionis hūane: q̄s videt aptos modico viuē: nō curat in eos multa con-
gerere: q̄ nō idigēt. At ignauī nisi pecunijs habūdēt: respectui sūt: abiecti: mise-
ri: q̄b? cur vitupet fortuna subsidia p̄bes baud scio: s̄ cui becipe dica. Mēpe q̄ ea
meli? multo me noīr: q̄ nō pmutaret cū opib? cret? sciaz suā. Anū h addā tuūq;
iudiciū expetā. Quis p̄horū ni fallor opinio ē: ai bona extra fortune p̄tate crifere
Quero ego an h didi q̄piā rōe q̄at: si tuū acumē adinouer? scio dices nō eē absq;
fortune benignitate q̄sdā magna itellect? luce vigere. Mā nisi talia sibi organa for-
tuna mīstrasset et nisi bñ alie? fuiss? illis: quis postea sepe iuenerit nūq; talis euassit
set. Sint q̄ p̄cti hoies docti si absq; magnis opib? magnā sciaz sūt adepti. Māq;
sic? duob? altex? dūtarat bñdū sit: nemo sapiēs doctrine diuitias aūponet. loc? ē
h altior q̄ eplaris breuitas q̄at āplecti: atq; idcirco ta ceo q̄uis tecū pol paucissi-
mis op? sit. Mēo p̄tēt? ē mi iobes nisi q̄ deo se dedit: et illo tactant cogitat? suos q̄
mūdo fūiuit: quātis suis diuitijs honoub? potētisq; fruāt: sp tñ paupes sūt antū:
timidi: miserisq; ifiniq; expositi. Delatorē illū si fugitas p̄bo laudoq;. Mā q̄d de
tibi aut q̄d opponat tibi ad ligūa dolosaz: venenū aspīdū sub labijs eoz q̄ pnt oim
bñficioz merita vno momēto extingūc. Inueniet ille tñ aliqñ q̄ vicē reddat nec
scio an mitridat? antidoto potit vti: q̄ nō solū p̄uata negocia s̄ etiā publica labefa-
ctat. De pollitice arestotelē iadiū tibi sc̄pserā: s̄ q̄ nō būisti lras. Sic res se bz. Volu-
mē ē vsq; ad octauū libz p̄pletū. Itaq; magnū mibi mun? erit si finē mibi trāsmi-
ser. Detz noīretanū laudo q̄ rōanos calores et vrori ignes fugies florētā prexit:
quis et vror secuta fuerit. Res ei letifera ē i augusto si rome sis vrori opaz pare.
At p̄p̄ea bñ fecerūt vefes q̄ sacerdotū curiā illic collocare vrorib? ei carēt. Curia
cesari quā vrorati sequūt i septētrione trāsseri par fuit. Caluū tā p̄mēdo q̄ iuue-
nal? v̄sidiū si mechoz notissim? oli stulta maritali tā porrigit ora capistro. Sapīē-
ti? reuerēd? p̄ cōtēs nī q̄ se religiōi dedit: vbi et sibi et deo fūiat. Mā cetera vana
sūt fluxa caduca. huic me cōmēdes volo: silq; richardo nro: e? ni fallor manu tua
epla sc̄pta fuit. De nouitatib? baz p̄tū nī ē q̄d scribā nisi dū ludovic? bauarie se-
nior quē fili? i carcere p̄icit mortuo crudeli nato spauit selibez eē: s̄ icidit man?
marchidīs alberti q̄ eū duri? tenet. Mūc de sua liberatiōe tractat: docēt nos hec et
armāt ad patiaz: qñ tā insignes p̄ncipes ruere videm? et nūc exiliū nūc carcēs exi-
lio p̄iores pati. Null? boiz stat? firm? ē: nēo sibi crastinū p̄promittē p̄t. Quid nos
mortē accusam? q̄ nos mille p̄ida subituros libat. Lōga dies lōgas miseria p̄t.
age igētes gtes reuerēdissimo dño meo adriēli q̄ vt ais ob mei mēoriā te quiuio
excepit nā quis sibi ex teipō charissim? sis: facile tñ tibi de fidē meā ob cāz q̄z plu-
sculū te amari. Sic ei d̄ sua erga me bñauitatē p̄cepī dū rome forē. Et eo p̄cor sc̄-

rite an suas lras pcepit z an q̄te fuerit. Mā si aliqd mutādū ē id appere fiet neq̄
difficultas erit nec mora i me: s̄ i cesari minor q̄ libent̄ tātō p̄i more gerit. Cōmē
da me sibi z tede quantulus suz. Reuerēdissimis dñis meis tarētino z cumano.
Credo et si taceā me cōmēdabis z q̄ noua scribo cōicabis. q̄uis pui momēti sint
apud vos q̄ more hoīm solū q̄ ppe sūt z q̄ vel pdesse vlobesse p̄nt magnificā. Ge
gio salutes dicito q̄s nostri oportere: nā vet̄ amicitia exticta nō ē: nec pōt extigui
dū viuim⁹. Mouariē. antistitē puto repatriasse z eā ob rē nō sibi lras borestem
quē misit nō accepi. Nec latozē mōachū vsq̄ vidi: q̄uis i curia sp̄ fueri. Medicū
illū n̄m credo dietim fieri mediciorē donec vena incidat. Mira ē hec vinea q̄ tot
flores facit z nūq̄ vuas. Julianū ne pterea quē in calce ep̄le pono vt magis me
more incidenceat. Vale z scribe vt soles

Epistola. lxxxiij.

Epistola. lxxxiij.
Meas silui⁹ poeta dñō Iohāni frund secretario insignis ciuitatis colonie
S. p. d. Plura tibi p hos dies scripsi: si lras meas suscepisti let⁹ sum q̄ si se
cus accidit egretero. Multa em̄ ferunt q̄ alienas man⁹ incidere noluisse
vt cūq̄ sit pauca mō vt me recipias velim amicoz more q̄ tristia dōlet z leta gau
der̄ q̄ amicis accidūt. Iohes secretari⁹ nurebergē. vir bon⁹ doctusq̄ z tui amā
tissim⁹ ad nos iā reuersus ē: aitq̄ te mēstū reliq̄sse. Mā z capitolina clades te que
dā affecerat. Nescio q̄d ex capitolio fugerit q̄d aīm cōturbarit tuū. His retulit
suo i recessu te adeo dōletē fuisse vt ne verbū effari posses. Mō intellexi ego virūz
Dicebat em̄ i capitolio fuit. Illucibat iohes sepe delicias ibi habuit. Ausugerūt
voluit: nō inueniunt. nimis pplere locut⁹ est. Mō potui q̄d rex eēt agnoscere solū
te mēstū pcepi nec p̄solationē recipe velle. Mō iohes ego te vix eē noui vbi iam
mutat⁹ es: q̄d ē q̄d te q̄at sic alienare. Qiri ē sic suas rōnes p̄stituere vt nihil noui
possit accidē. Quiduertēda sūt oīa futura z p̄parād⁹ est anim⁹ ad ea serēda si ac
cidāt mala. Mā q̄ p̄uisa sunt min⁹ ferūt iacula. Si amicus mortu⁹ est morituz sci
re debebas. Si p̄dite opes sūt: scēdū erat s̄ fortune bona ad nutū fortune ponē
da fore. Si amica recessit: p̄siderāda fuit instabilitas mulierū q̄rū volūtas i horas
mutat⁹. Nihil incertū aio femico. Null⁹ amor femie diu durat. Fallax ē aīa mul
lier: variū: crudelē: absq̄ fide: plenū dolis. Verū cū oib⁹ infideles sūt femine: sen
bus q̄dē infidelissime sūt. Tu mi iohānes in vesperz meū p̄gis: nihil est q̄d vel ti
bi vel mihi cū feminis cōueniat. derisui sum⁹ z fabule Nulla nos sequit⁹ nisi q̄stus
cā absit hoc maledictū a nobis gen⁹ q̄d z bursaz exbaurit z aīaz occidit. Mēpe mi
bi iohānes si abiit femia nō te lesit s̄ aliū lesura recessit. Gaude q̄ fugit. Ego hec
dico q̄: mihi sic videt⁹ dictū iohis nurebergē iudicare. nescio an vix sit: si sit aliud
teipm cura. Nihil ē tam acerbū q̄d tēpus nō minuat. Cōsule tibi mi iohes z me
rorē pone. Mā q̄ tristat⁹ ob rē p̄ditā scipm cruciat: z tñ q̄d p̄didit nō recuperat: z vt
tusti dicūt. Centū libze mēsticie vnciā debiti nō exoluūt. Vale.

Et si se indignū laudis dicat p̄fi
teē tñ ex laude iocundari.

Epistola. lxxxiij.

Meas silui⁹ poeta dñō Iohāni scindel singulari astronomo viroq̄ pbat. s̄i
mo. S. p. d. Reuersus nunc ad cesarē insignis miles pcepi⁹ de rabenstein
tui meiq̄ amātissim⁹ retulit q̄d mibisime voluptati fuit me tibi dilectū eē
measq̄ lras quas sepe ad amicos scribo tuo iudicio admodū cōmēdari: vt trunq̄
apud me mirū est. Quid em̄ in me est quod a te viro laudatissimo diligi debeat.
Quid rursus ep̄le mee in se habēt q̄d laude dignū videat. Nihil ego vnq̄ erga te
boni opatus suz. Mores mei cōes sunt: viuo vt vulgus hoīm facit: nulla singu
laritas i me est: nulla p̄stantia: nulla vtus q̄ nō alijs cōis sit. Ep̄le mee plane sunt
aptū silū bñt: currenti calamo p̄cti sūt. nihil bis cōmissū est q̄d in smone vulgari
non cadat. Non est in illis ornatus non lepos: non grauitas. Mude sunt z soluz
animi mei indices. Cur ergo vel me colas vel illas magnificas non scio: nisi q̄
homines sūt quidā tanta bonitate p̄diti vt omnia cōmēdent. Cōtra q̄z malicia

tantum quoniam est: ut oia q̄ vident queq; audiunt vituperet. Tu inter primos numerari vis et sapias certe: q̄ laudando potius q̄ vituperando vis excedere. Verum tua laus quam mihi ascribis et si meritum excedit meum: mihi tamen iocunda est. Quis enim non potius indignam laudem q̄ indignum vituperum ferat. At quia laus ea demum dulcis est que a laudato viro preedit magno me munere donatum arbitror dum tuis me vobis extolli audio. Sum enim oēs cupidi laudis et ut acero dicam optum? Quis cupiditate glorie tangeret. Zeniculus? ille demoscenes etiam susurro muliercule aqua terens oblectari se dicebat dum audiret se transire hic est ille demoscenes q̄ et senatum et theatrum sue orationis vi moderat. Solector q̄ et ego dum me tuis vobis promerari percipio. Quis non suus is querit iudicet. Plerique vituperare vellet potius potius q̄ laudari. Verum ego has laudes tuas non ad iactantiam quia mihi suus persuasus: sed ad incantamenta ut tui recipio daturus opaz ut talis sum quem me predicat: nefama quam de me vulgo prebes omnino sit irrita. Plura in hac sinam dicere posset: sed absit hoc loco disputatio: successant argumenta. Agam? inuice ut amico? Non ego te vidi neque tu me vni arbitror vidisti: sed tua fama facit ut te vni obferuere. Haec seculi nostri percipit decus ceteri: q̄ et syderum cursus et futuras tempestates et pestes et steriles et fertiles annos vni vere predicere noveris. Nunc te amo colo obferuo iunq; tu? Haec vix? binodi est ut q̄s nunc vidimus amare nos faciat. Nunc veteres illos fabios scipides fabricios eorum canos ceterosq; ut te pitates q̄ multum an nos seculis vita exuerit etiam mortuos diligamus? Sicut iudicatores nesci dei vel apostolos vel martyres singulari deuotione et affectu veneramus. Virtus namque sui natura amabilis est: vicium vero odibile. Tu ergo vir prestantissime iure a me amaris: q̄ tua singulari ac prestanti ut te omnes seculorum. Nec cur tu diligas non scio: ut tamen diligere non cesses oro et obsecro. Magnificatio namque tuorum amoris et ornari me tua dilectione non ambigo. Perseuera igitur nactus non suus quem recris is tamen sum q̄ diligentes me recipite diligo totisq; virum? amo. Vale.

Refert grates de biblia comparat.

Epistola. lxxxv.

Micas filius poeta: Impialisq; secretari? domino iohanni tuskoni viro prestanti S. p. d. Procopius eques bobemus cui de rabenstein cognomen est: vir singularis modestie biblia quam ex te concupui ad me detulit. Ego tibi gratias ingentes: volumen namque id est qd̄ circūferri comode possit. Precipue vero mihi fuit q̄ tanta scripta mererent. Fecisti ut amicum decet. Rem mea quasi tuam curasti. Decumia ego statim procopio numeravi qui eam tibi restituet. Nihil plus quod i hac re dicere sit necessarium. Inter amicos namque prohibita est vobisitas. Tu scis qui sim. Si quid est qd̄ me velis iubere potes: nunc tuis optatib; me repugnantem inuenies. Vidi quam scripsisti cancellario cedulam in rebus publicis. Is nunc abest i suam missus. Summa scriptorum tuorum quatenus opus fuit regie maiestati exposui. Sed nihil ad rem qd̄ mihi placeat minus est. Ego suadeo ut sibi quisq; consulat. Minuam tamen persecutio quibus maxima ex recto fidei tramite repellat. Censura nunc si quam vides meis verbis saluum iubeto: viciatq; nulli sacerdotum tanti esse ut calamum sumere dedigne. Vale et me ut soles ama.

Suadet pacem particularem vbi vniuersalis huius non potest et prohibet mendaciam vti.

Epistola. lxxxvi.

Micas filius poeta magnifico et generoso viro caspari seblick impiali cancellario. S. p. d. Leonardo equiti nobili qui in saxoniam missus est verbosus litteras commendauit: ex itinere ut tue magnificentie transmitteret: tuncq; singula scripta digna recessui: sine republica sine puata tua perceret. Spero illas i manus tuas delatum iri nisi iam delate fuerint. Haec igitur quetic scripsi hoc loco repetam ne sum verbosior: ne dicam tediosior. Post hec vix esse i aula regia casus: cooperi franciscum strafoldium insignem equitem tuumq; obseruantissimum. Percotatus sum ex eo quid cum paneratio gestu esset. Is autem ventus se ad merelaturumq; oia ex ordine

Sic actū est. Euenit me homo in cācellaria legationē suā z pancratij rñsionē
 exposuit: nec cōtentus bis vt est vir viligēs z amicus suscepto calamo lrasuz
 oim rerū indices ad te deferendas dicauit: mibiq; tradidit: quas cū pñtibz trās
 mitto. Nec plura in hoc dico: q; ex frāscisco plenissimā instructionē reapiēs. So
 lū cōsulo vt q; pacis sūt amplectaris z cōsiderēs neq̄tiā tps. Mō em̄ vt volum?
 s; vt possum? viuēdū ē. Coaptāda est tpi vita nra. Nibi ex integro nō videt hū
 garia nris tpsib; pacē habitura. Q; si q; via est vt priuatum sit par in bonis tuis id
 pbo: p mēdo: suadeo. Tabellari? q; ex hūgaria venit ait. In festo diui nicolai quē
 tū regni apud albā regalē esse habendū venturūq; illuc polonie regē vt est hoim
 audacia confirmauit. Mira res si tanto tpe vel mois vel vita vni? hois ignorari
 pōt. Quibusdā mentiri vtile est dū se sic exaltāt. Florētinoz puerbiū est dū bel
 la vident vtendū esse mēdacijs. Qd palatin? noster nō negligat. S; sūt oēs pusil
 lanimes viciōsi pñdi scelesti q; mēdacio se poti? q; veritate defendūt. Socrates in
 iudicio re? mox poti? voluit q; falsitatē plena esebinis oīone liberari. Abiecte cō
 ditionis est hō q; ne qd dignitatis vel fortunariū amittat ad mēdatia pfugit. Cur
 for? z bon? nūq; timet dicē fateriq; verū. S; mitto ista. Auiana nra in iudicio ē
 cōtra bartholomeū veron. cui? eā plurimū vocillat. Et si refutato impiali iudicio
 austrie tribunal nacta sit: qd forsitan sibi in dānū verget. Cōfessa iā est bona se pli
 ma q; fuerūt dñi. S; obtinuisse. Quis illa ex mariti successione ad se venisse cōten
 derit. Ego sibi cōpator quā video vndiq; spoliari. S; mag? bartholomeo faueo
 quē suā amittere pecuniā iniquū esset: cuiq; nihil omnino est z forozē habet an
 nis nubile: z forma pulchrā. Iudiciū crastina die habendū est. Ego multū bozta
 tus sum ad cōcordiā vt femina inclinaret s; durior est adamāte. Credo spem vi
 ctorie sibi datū esse. s; faciat coacta qd volūtarie reculauit. Alia nūc scribenda nō
 occurrūt. Recōmēdo me tue magnificentie tuisq; collegis. Iussib; tuis obedire
 paratus. Ex wienna.

Delphin regis frācie fili? alfatia obsedit sui. **Epistola. lxxxvij.**
 tentes apud basilicā miserabili clade pfravit.

Meas filius? poeta. S. p. d. dñō iohi gero regio pthonotario viro pstanti
 z amicus amico. Scio te optare lras meas: vt qd rerū agam? noscas. Est ei
 human? aius sp nouitatu cupidus. Ego autē scripseris tibi iā diu si certos
 habuissē nūcios. S; cū aliq; a te veniūt q; de industria me tugiunt ne fasticulis
 lras onerent meaz: vt sūt hodie boies ad cōplacēdū tardiusculi. S; decem bas
 lras fortune cōmittē: vt si possint te adeāt: tēq; nouarū q; nūc inarime sūt efficiāt
 certio: ē. Credo te volucris fama pcepisse gallico? aduentū. S; accipe nunc ex me
 certitudinē z qd tibi scribo tāq; euāgelij potes referre. Si mō id affirmatū i mea
 inuenies epla. Venit p hos dies ludouic? delphin? wiennē. ac p mogenit? regē frā
 cie cū magno exercitu infra limites impcrij: Opidūq; obsidione cinxit: cui nomē
 est mons belligardi: qd ab imperio comites de wirttemberg habent in feudū. Ibi
 cū aliq; diu delphin? maneret: cū castellans tandē cōuenit: vt sibi ad certū tēpus
 opidū traderet: quo lapso id libere restitueret. Maz aliē vi decreuerat expugnare
 vt locū hiet in q; morari posset. qz nō decebat regis filiū i cāpis degere abiq; tecto
 Postq; delphin? belligardi potit? est famā vndiq; sui aduētus publicauit: s; n vno
 mō apud oēs. Apud aliq; nāq; se in auxiliū nobilitatē venisse p̄dicabat tāq; i ger
 mania p cōitates cēt oppressa. Apud alios nō vocatū se dicebat p romanoz regē
 s; suiteses. Nōnullis autē se velle vēdicare iura toin? frācie asseuerabat: q; viq; ad
 rhenū ptendi dicebat. Ex hac cā vibē argentina obsessuz se affirmabat. Dicebat
 em̄ etiā z ppe ducē sigismūdum se venisse. Et has rumores vbiq; publicari stude
 bat nō q; ita eēt: sed q; sano: ē ob cā cām sese putabat habiturū. Quz bec fama sic
 pcurrit: Nobiles alsatie q; b? granioz videt fuitensū dñatus: oratores ad delphi
 nū mittunt: eiq; rogant vt pñdia cōtra suiteses pbeat. De delphini exercitu va
 ria dicta sunt: qui maiora sequunt. It. milia hoim in eius comitatu fantur haberi.

Qui minora probat. v. z. xx. milia. Medij vel. xxx. vel. vj. z. xxx. milia censent eē.
Concordatū inter delphinū z alsatiē. v. z. xx. milia hominū ex suo exercitū p hanc
hyemē in opidis alsatie recipi debere. Ipsēq; delphin⁹ z thuriceñ. z alijs obsecris
ferre opē. pmittūt. Veniebāt iam delphini gentes q; vulgo vocant armeniaci in
subsidiū cuiusdā castelli qd̄ suitenses. ppe basileā obsidebāt. Suitenses vt hoc sen
serūt: nō expectatis hostib⁹ ad viā pgunt pñasq; armeniacorū turmas inuadunt
stragem dant plurimosq; neci pñent armeniaci retro pedetentim fugientes ad
maiorē exercitū se recipiunt. Illi sanguinis cupidi z auidi victoriae: dum gloriā
qrūt. pñā: salutē amittūt. Gentū erat ad hospitale sancti iacobi qd̄ vir quatuor
stadij a basilea distat. Ibi vniuersa multitudo armeniacorū in suite n. irrūt non
nullis añ portas basiliē. politis: q; exñtes obseruaret cederētq;. Comittit atrox
z miserabile plū: cedunt q; ex vtrāq; pte q; plū. Morēdū auditu est. Euellbāt
sanguinolentos ex corporib⁹ suis sagittas suiteñ. ac trūcatis manib⁹ in hostes ir
ruerūt: nec prius aliam exalabāt q; occisorē ipsi occidissent. Quidā bastis cōfossi
z onusti telis in armeniacos currētes necē suā vindicabāt. Erāt quatuor arme
niaci q; suiteñ. vnū insequēbant. Itaq; illi telū p̄fossū strauerāt z supra corpus
crassabant: tū eius comes arrepta bipēñi i qtuor illos ferē. Ex qb⁹ duos obrū
cauit. Alios vō in fugā dedit ac deinde semianimū corp⁹ sup būeris recepit z inui
tis hostib⁹ portauit ad suos. Erāt retro suiteñ. murus qdā orti sancti iacobi q; illi
se tutos ab vna pte rebant iōiq; in fronte pugnabāt. Sz theutonici q; cū arme
nicis erāt intrātes ortū: mur⁹ pfodiūt: suiteñ. q; a tergo ferūt q; res magna cā rui
ne suiteñū fuit. Pugnat tū ante tū retro. Itā viro vir immet nec iam emin⁹ s
cominus ferrū stringit. Suiteñ. quasi leones p oēm exercitū inuitores vagant
cedunt sternūtq; oia: vt qui iā nō in spem victorie: s in morē vltionē se pugnare
sciunt. plū a principio diei vsq; in finē tractū est. Ad extremū nō victi suiteñ. sed
vincendo fatigati inter ingētes hostiū cateruas ceciderūt. Victoria lugubris atq;
cruentissima armeniacorū fuit: cāpusq; liber eis māsīt nō virtute sed multitudine
supantib⁹. Ex suiteñib⁹ q; plures occidisse iurāt qtuor milia: q; min⁹ mille z qngē
tos viros cecidisse aiunt. Ex armeniacis dicūt aliq; plures desideratos esse q; ex
suiteñib⁹ magna cedes equorū fuit. Plures theutonios vñ vlcisī suiteñ. volūt vi
cā amiserūt. Suiteñ. aut nulla res magl extinxit q; magnanimitas sue illa teme
ritas fuit. Itā dū hostes paruipendūt eo deducti sūt vñ exire nō potuerē. Qui sa
pit nec nimis timet hostes nec cōtēnit nimis. Dū hec agunt rex romanorū orato
res ad delphinū mittit ep̄m augustensem z ioh̄m de aich doctore: nōnullosq; mi
lites pscrutatū: qd̄ causē sit q; imperiū cū exercitū sit ingressus. Redcūt oratores
z cū his delphin⁹ suos ad regē destinat q; viros p̄stātes. Interim ex pte cōcilij
basiliēsis cardinales duo arelatensis z sci calixti pluresq; aliū doctores delphinū
adecūt. z cū his ciues basiliē. dēpcant q; ne vel polio vel ciuitati noceat. Is rur
sus suos basileā cū his nūcios mittit: q; ad huc ibi sūt: bñtq; diuersos p̄cordie tra
creatus. Itā z oratores pape felici ac ducis sabaudie totiusq; suiteñū factionis il
lic puenerūt. Rumor ē potissime vñ basiliē. tāq; regni fracie sibi restitui. quod
si fiat magna p̄uilegia illi ciuitati polliceat. Oratores aut delphini q; s sunt: aiunt
delphinū vocatu regis s suiteñ. venisse: dicūtq; se iā strauisse magnā inimicorū ma
nū suāq; op̄e remota ex tburego obsidionē. Petūtq; firmari pacta cū nobilib⁹ al
satie p̄cussa: stationesq; in hāc hyemē erigūt. q; sibi si negēt: nō posse se dicūt absti
nere q; noceāt. Habet iā lauffenburg seegingen z alia qdā opida: s illa nō suffi
cere p̄dicāt. Basiliē z friburgū volunt adiungi. Erinde sigismund⁹ austrie ducē
ad cōsumandū matrimoniū cū filia regis fracie delphiniq; sorore trāsmitti q; rūt
Nihil ad huc rūs ē datū. Ciuitates z p̄ncipes nō p̄sultādū sunt. Faxit de⁹ vt finis
sit bon⁹. Itā murē in pera nutrire q; tutū sit. puerbiū docet. Anguis torpētē fri
gore hermaciū domi suscepit: q; calefact⁹ extēlis pēnis angue domo pepulit. Vi
deāt nñ p̄ncipes vt p̄sulti faciāt: ne post factū dicē babeat: nō putauim⁹. Dabes

et me vir pbatissime qd i reb⁹ armeniaco⁹ gerat. In factis ecclie nulla adhuc e
recepta pclusio. Snt h qtuor electores: moguntin⁹: triuer⁹sis: vup saxonie z mar
ebio bradeburgensis. Valatin⁹ ppter armeniacos indultū bz ne veniat tueat qz
patria. Colonien⁹ archieps in obsidione susatēsi occupat⁹ venire bucusc⁹ nō
potuit: sed nunc p oratores regis factis indutis v⁹turus dī. Snt h ambaz ptiuz
oratores z qsqz suaz rē tuct. Eps virduū. ex pte ducis burgundie buc venit: ma
gnopqz suade nitit⁹ vt maiestas regia cū tota natiōe p papa eugenio se declarat q
hoc die corā toto cetu magnā orōne habuit. Nec snt q nūc scribere possuz. Tu va
le cū cōsorte tua magis bona qz fortasse prudente: qz infē feminas nō solet regna
re prudentia. Itēz vale z me ama. Ex nureberga anno. M. cccc. xliiij.

Adri z si oibus formidabile
sit omnibus tamen necesse est.

Epistola. lxxxviij.

Mear fili⁹ poeta. S. p. v. dñō iohāni gers regio. pthonotario. Dedi ad
telras ex nureberga scripsi qz tibi armeniaco⁹ aduentū credēs tibi cōpla
cuissē. Mā z sic mibi abs te dum descedisti pcepas. Nunc autē rursus hoc
inueni nescio quare moleste tulisti q in epla calce scriptū erat: cōthorale tuaz vt
iuberes saluere: adiunctis verbis qbus cā pbiozem qz sapientē videbar sensisse.
Hoc vt accēpi tu egretulisti: nescio an credā is qui mibi hec insinuarūt. Mā hoc
nō wiēne sed infē wiennā z nouāciuitatē at infē equitandū mibi relatū ē. qd si wiē
ne id cōtīgisset: verbis pot⁹ qz lris apud te purgassē. Utēqz est mibi nō sit ve
risimile te vix etate matur⁹ z moribus cōprobatū: vba q nunc attigi nō bono aīo
tulisse. Mā qd ego dixi: laudat⁹ pbitatē dīminui sapiam. Scio qz nō ignoras ec
clesiasticis vba. Vix de mille vñū repi mulierē ex oibus nō inueni. Sed quid ego
de mulierib⁹ cū z i viris laus sit pbiorē esse qz sapientē. nāqz sicut ad corinthios
inēt paulus. Stultā facit deus sapiam hui⁹ mūdi. Ac iō in euāgelio dñs. Nisi cō
uersi fueritis inēt z efficiamini sicut puuli nō intrabitis regnū celoz. Nō em sapiē
tiā hui⁹ mūdi s cor simplex z mentē purā diligit dñs. Et his vōtib⁹ pollere cōiugē
tuā scripsi: Nō em cā corneliā graccoz matrē oratrice dixi: aut calphurniā i cau
lis patrocinantē sed talē pdicaui quā deus ipse nō aspnaret: z q stulta hui⁹ mūdi
delegit z sapientiā pdidit sapientū. Sed dixerit aliqz fortasse de vxorib⁹ qlescūqz
fuerint tacendū ēē: Hoc si apud vos moris est: fateor me vīe p̄suetudinis insciuz
peccasse: vaudāqz errantē veniā ēē. Mā z paul⁹ veniā meruit eccliam dī p̄scqns
q se benefacē credidit. P̄scī aut quos legi plures solēt ad amicos scribētes mul
ta de cōiugib⁹ scribere: lege hieronymū: ciceronē: senecā: ouidiū de tristib⁹. Adul
ta ibi de alienis vxorib⁹ etiā cū grā maritoz scripta repies. Adducerem plura in
būc effectū. Sed nequeo arbitrari te virū: tum doctū tum prudentē animū indu
xisse vt ista pensites: silqz pestis q apud nos acerbe crassat facit: vt magis de mō
moriēdi cogitē qz vt eplas dictare curē. Māqz cum audio nunc illū nūc istū effe
ri tradiqz sacerdotibus. Deus tu in q enea nec tu scis qn certator affit q te ad tri
bunal vocet. vbi nec aduocato nec pcuratore tueri te possis s tua te opa iudica
bāt. Terribilis est equidē mi iohes huiusce rei recordatio. Debem⁹ tñ grās agē
creatori qui nos vocatis pluribus alijs p̄monet: nec erga nos facit vt ad tessalo
nicē. scribit paulus q venturū dñm sicut fur in nocte affirmat. Sz vtiē nobiscū
illa clemētia de qua in apocalipsi meminit iohannes. Ecce ego sto ante ostium z
pulsio: si q audierit vocē meaz z aperuerit ianuās introibo ad illuz z cenabo cū
eo z ille meuz: vt inaz deus adapiat oculos nros z det nobis huius seculi blādi
mēta: illecebrasqz cōtemnere z ad pbiam puenire p quaz dicamus cū paulo cu
pio dissolui z cēcūz p̄po. Mira res vt hoies p̄ciuz in hac vita bñt eo difficilius
egrediunt⁹. Durus forsitan h sermo videbit⁹: s audi z cognosce me vera dixisse.
Quis est obsecro q misere viuūt nisi q peccatū est deditus. Nec snia est theologo⁹
z p̄boz. Mā cicerō in paradoxo hoc ait: oēm malū seruū: z apls quoqz peccati
seruis peccatorum ac serui peccati. Hi sunt qui egerime moriuntur. Nam sem
f iiii

Scopus oīum nūc

p in peccatū vellēt. p̄uolui. Et bi nō petā dimittūt: s̄ a peccatū dimittunt q̄n morē
 adest. Nos igr si sapem? recōciliārem? nos creatori nro q̄ nob vitā dedit: illāq; si
 bi q̄nq; reposcēt libetī aio reddēm? s̄ tenet nos cecitas pctōz q̄ obuclauit oculo
 los meū nre. De nri misereat z extēdat erga nos pietatē suā detq; nobis aim vt
 q̄nq; nos vocet. p̄mpti sum? z hilares. Nāq; siue spōte siue iuite: moriendū est
 tū. Nec nos mors p̄teribit q̄ p̄scos reges atq; cesares nō p̄terit q̄ nec ip̄i crea-
 tori oim deo postq; humanitatē induit parē voluit. Dialnata occidūt z orta se-
 nescūt: stat sua cuiq; dies breue z irrecupabile tps. Memo nat? ē cui nō sit moriē-
 dū. Nos igr ad hāc accingam? mortē vt cū venerit tāta min? acerbā sit q̄ntoma-
 gis p̄coātata. Mors q̄dē nō mala est: s̄ finis poti? teterrimi carceris. bis q̄ bene
 moriūt: hinc celestis vox audita iobi. Beati mortui q̄ in dño moriūt. Etinā de?
 q̄ quos vult eligit z q̄s vult reprobāt: bis nos iūgar cū fati dies affuerit vtinā cor
 meū ad hec q̄ scribo sese disponat: vtinā nō alia iueniat mētis cogitatio quam si-
 guat barūdo. Fateor me multa scribere i bonū q̄ nō operor: s̄ in oibus misereat
 mibi dñs q̄ mūdū pōt de mūdō facere. Tu vale mei memor z amator vt solebas
 Spōdet p̄mouere cām quoad
 se vires sue extendunt.

Epistola. lxxxix.

Meas filii? poeta. S. p. d. iobi frund secretario ciuitatē colonienfis. Fuit
 apud me tuus familiaris q̄ bollādrinoz nego cū multū mibi verbis comē-
 dauit. Ego vt suz tuus cupioq; tibi reb? in oibus morē gerē cepi curas ad-
 monere nitiq; vt ad metā qd optabas duceret. Sz inueni p̄mo in limie magnas
 difficultates: q̄s cū vellē amouē pluriores offendi. Nō possuz scribere qd impedi-
 mētū fuerit. si vnq; te videro plan? oia dicā. Sate tibi qd i mediatoris locū vltra-
 ctatoris nō suz visus ydone? Nūc ipe tibi plā dicet. Ego nihil magis cupio q̄
 tuis optatib? satisfacē. Sz tua humanitas nō erigat plusq; p̄stare queā. Re minū
 mā de cōmissione cause tuoz amioz impetraui facile: sum em̄ bō ad pauca nat?
 z i minimis reb? benignos p̄ncipes inuenio: si qd pōderis b̄re videt i alias man?
 trāssert. De rebus b̄gariē puto te iā audiuisse eladilāū regē cum voto totius re-
 gni postulari. Credo te etiā audiuisse me romā p̄fectū: mirariq; idcirco. Sz scis
 parēdū eē p̄ncipibus aut cedēdū cūne. Nemo vt vult apud p̄ncipes viuūt. Nā
 cipia sum? z fortasse iumēta: q̄ alienū panē mordem? Aliūt oēs infelicit q̄ orbē
 incolūt: nulli? tñ vita miserior est: q̄ cox q̄ ad alienū comedūt appetitū ad alienā
 sitim bibūt z ad alienū somnū dormiūt. Hac te de scripsi nup eplāz admodū loi-
 gā. Ideo nūc h̄ p̄tereo. Deus itus ad vibē bonestā ob cām fuit. p̄t vniōnē. Nā
 z p̄t illa q̄ nureberge p̄clusa fuit. Quid aut reportauerim frackfurdie videbit:
 quis z ip̄a taciturnitas indicat qd allatū sit. Nūc in frackfurdia res transigent
 Ego nihil magis vereor q̄ nationis diuisione. Valde nāq; turpe est ne dicā muti
 le germanos q̄ diuisaz eccliam iā q̄nq; annis vnire satagebāt: in se tandē reddi di-
 uilos. Nea opinio fert tanti pōderis tantiq; nois eē germaniā: vt in quācūq; p-
 tein reliquā xpianitatis portione ad se trabat: dūmodo integra sit. Nō dicā plu-
 ra tu me cōmendatū fac reuerēdissimo dño meo archiep̄suli colonien. eiusq; ger-
 mano dño traiectēsi antistiti. Et qz te audiunt vnū ex me dicito: mibi adhuc nihil
 videri vtilius ad pacē ecclie refartendam z auctoritatē ecclie cōseruandā. q̄ vīā
 illā tueri q̄ nureberge fuit apta: si modo itez possit haberi: firmare h̄ multis rōnī-
 bus si corā eēim: s̄ absente me nō dect nec expedit oia cōmittē calamo. Vale.

Epistola. xc.

Refert grates de munerib? oblatiis.

Meas filii? poeta dño iobi tuschoni cini pragen. z amico. p̄bato. S. p. d.
 Munera tua q̄ nup ad me trāsmisisti: suscepi libent. tum p̄pter rē q̄ mibi
 iocūda fuit: tum p̄pter mittentē cuius memoria sp̄beret mētī mee: non si
 neleticia singulari. Tum deniq; q̄ illoz portator bonus adolefcens maior cor-
 pore q̄ etate p̄liberalis mibi visus est z dign? q̄ regi seruiret quēadmodū postea

factū est. Mā r ad regiā cācellariā susceptus ē. In quo loco si pserauerit vti spe-
ro: dāz in virū surget. Ego illi qz virtute p̄ditus ē: r tu eū mibi cōmēdasti nūqz de-
ero vitā comite: s in me si qd est artis: si qd eloquij: si qd industrie totū sibi coica-
bo: qz nō suz avarus hmoi rez. Nec vt pecuniē sic r scē cōseruatix ē avaricia: s q
lras suas magis abscondit: is eas magis adnibilat: q vicio studij sp carere. Nec
plus in secreto tenui qz in publico. Idqz faciā qad spūs hos reget artus. Atqz de
hoc sctificāscus vir mitis nulliqz noxius s oibus qad pōt frugi bobemiā repetit.
Credo in patria p̄tari modico: qz multo inter gētes exteras vult: r fortasse p̄
sibi prazēsis ceruicia placet qz vini viēse. Mā et cū magnā vim ad retinēdos
boies natale solū. Verū cū mōtū accole lactetū nutriti r aqua: mēciēt alibi vi-
uere qz inter oues r boues cū qbus sūt nati. Frāciscū mirari nō debem: si natus
in patria nobili bobemōz solo feraci r oim bonēz copā supeditanti ad suos re-
ueri vult: r illi terre q dedit corp⁹ reddē. Quis cū nō mollius atqz suau⁹ iacere
boim corpa p̄ mortē arbitret in humo natia q in aliena. Laudo ego franciscū
r mibi si par cōditio foret: esset nō impar voluntas. Is ad te venit bonitatez viri
tibi cōmēdo: hūanū ē boies bōi auxilio ēē. De biblia emēda hoc est desiderij meū
Si papiria est octo florenos dabo. Si est i pgameno duplū videto tñ vt correctā
sit r digna p̄cio. De libris alijs alio tpe tibi scribam. wencellāū nrm si vñqz vides
meis verbis salū dīcto: cui facilius erat in ocio qtuoz mibi vba scripsisse q me
in negotio verbosās eplās destinare. Sz to veniā homini si scripturā iā odit in q
vitā p̄sūpsit. Cille ipm mei causa repetere curiā vt esset mibi cū quo nōnū qz mi-
scrias spuerē: sibi tñ nō audeo p̄suadē: sz puto eū viā optimā delegisse. q nō possit
ab eo in eternū auferri. Vale meqz vti p̄sueuisti dilige qd mutuū est. Ex viēna.

Dobre piwo iako 21

Cōmēdat vitā aggrestem r cōmoda ruris.

Epistola. xcj.

Meas filius poeta. S. p. d. Jobi luterbach sacerdoti r viro probissimo
amicoqz optimo. Credo te qd agā r vbi sum ex mult⁹ p̄contari cū me apd
regē nō esse cognoscis. Sed nemo tibi hoc melius exponet qz me? calam⁹
q libent⁹ desiderio tuo morē geret: sciens qz me amas. Audi qd acciderit nobis i
noua ciuitate p̄ prius: deinde qd faciā r vbi sum breuiter edoceberis. Eram⁹ nup
in curia cēsaris apud viduā quandā sermonis gnaram italia: Mā r in domo illo
rū de scala seruauerat duz vngula fuit. Adic p̄mū mango q ministrabat equis
egrotare cepit ac septima die decessit e vitā. Noxqz alius ex familia vir robust⁹
epedimā p̄fessus est se p̄peti. cuius morbi tāta vis fuit vt eū triduo interfecerit.
Exinde mor hospita tolere caput r ancilla febricitare ceperūt. German⁹ qz ma-
gnifici dñi caspar? cācellarij vtignē patiebat p̄auē atqz de fuga oēs cogitare cepi-
mus. Accessit cācellarius regē licentiāqz fugiēdi mortiferā luem suscepit. Atqz
sicut bodie sunt octo dies huc puenimus: sumus hic in plebe reuerēdi patris dñi
electi frisingen. opidū notū tibi arbitroz prug nomine: inter duas aquas muram
atqz murzam que bic ante opidū copulant r vñū facientes flumen: in sauum fe-
runt. Adic nundine sunt que per octauā diui martini solent perdurare. Ego remis-
sis oibus curis: nunc merces que vñiqz huc afferunt contēploz: nunc in agros
egredior montesqz apicos r siluarū latibula ac lucidas fluminis lūmpas: non
absqz singulari mentis oblectatione intueor. Mābes nunc r vbi locoz degam r
quid rerū agam. Nunc illud te volo scire: beatum mibi videri qui vitā ab nego-
cijs p̄cul publicis sibi delegit: sicut pulca gens mortaliū consuevit. Quis em non
felice illum dicat: qui nullo fenoz aut ere alieno obligatus paterna rura suis bo-
bus exercet. Audi qz beatus sit: Nempe non truci exercit⁹ classico quo bellum pe-
tere ac pugnā iubeat mīre. Non bozet iratū mare foruz vitat r litigantiū iurgia
Non visitat superbia diuitū atria. Non fastidiosis curialibus est supplex. Sz aut
altas populos adultis viciū p̄paginibus maritat aut in secreta reductaqz valle
errantes boues r armenta pascētia p̄spectat. Interdū ramos inutiles falcere

secat: at feliciores inserit: Interdū mella que pssit: puris recondit amphoris: aut oues tondet lanaq; recipit. Et cū autūnus decoꝝ caput mitib; pomis p agros extulit: magno afficit gaudio: pira ex arborib; decerpēs quas sua manu inseruit. Interdū z purpureas vuas colligit z aut suspendit in vsus byemis aut mustuz exprimit. Libet illi iacē mō sub antiq; ilice: mō i tenace gramine: Labunt aq; ex altis rupib;. Querunt aues in siluis. Obstreput fontes manatib; limpbis: somnosq; leues iuitāt. Et vobib; aduenit an; z imbrēs niuesq; dñant. Aut apros multo cane inobstantes detrudit plagas. Aut rara rhetia leni amitte seu furca p edaces turdos suspēdit: aut pavidū leporē z aduenā gruē laq; captat. Qz si pudica mulier illi fuerit qles olis fuerit sabine: seu de qb; sacra scripta meminit. Sara rebecca: vel rachel q solib; pusta domū seruet: z dulces nutriat liberos: multo beatior fiat cū illa in aduētū lassī viri vetustis lignis sacri extruat focū: claudēsq; tepitis cratib; lectū pecus distēta siccabit vbera: z vulcia vina dolio pmens vapores ineptas apparebit. Quis hāc nō laudet ac desideret vitā. Mō me ampli; lucrina cōchilia aut rambi vel stari ex quib; mari vel flumē qñti pisces iuenerit. qleta de pinguis simis ramis arborū oliua decerpta aut agna quā pascalib; festis rustici macāt: vel bedus ab ore pūptus lupi. Mā quātū iuuat int rusticales epulas micia poma z castaneas molles ac pnas z casēū. pastas oues videre cū domū pperant intueriq; fessos boues muerus vomerē collo trabētes lāgudo. Multa sūt rur; gaudia q nūc singula psequi nō est eplāris angustie. Ideo vale z hec multa ex paucis notās amorē ruris aliqñ induc. Iterz vale mei vt soles memor.

Increpat eū q nō bone pposito amica
nuptui dedit z suadet castitatē.

Epistola. xcij.

Menas silui; poeta ingualisq; secretari;. S. p. d. dñō iohi freund insignis ciuitatis agrippine pthonotario z amico suo pcaro. Pauci dies sunt qb; tuas recepi lras: ornatas quidē z multa cōtinētes. Quib; rāsus nescio qd pmiū attingā: sed tuū seruabo morē. De puella tua pmiū dica quā viro tradidisti laudo in ea re factū tuum. Quid em melius est q nuptias pūngē ex qbus soboles sūt z replent libens ciuitates. Qz aut post factū voleas p naturā ē. Nec em solet alicui opatio virtutis pnam habere q virtuose agit letus ē: delect qui crimē cōmisit. Quō q sit vt tu voleas q actū fecisti virtutis. Mēpe arbitror qz bonū fecisti: sed nō bene fecisti. Aduerbia sunt mi iohannes q nos beant. nō verba nō mīna vel participia. Mō qd bō faciat sed quō faciat querendū est: z in oibus rebus finis expectat. Si tō puellā manifestasti vt pbro leuauer; bene fecisti. Si ēt ad rē illam timor accessit dei. at si solū qd boies loquerent; piderasti nō satis est. Mō em hoibus tū s deo placere debem;. Queris remedia nec poticum vis an; rhidoti. Recipe euāgelīū. Quid est fornicatio aliud q mors. Tu beat; es si te cognoscis q materiā delinquendi a te abiecasti. Quiesce obsecro neq; vltra memineris tue iuuentutis delicta. Scio dices ecce q; seuerus est enas: nūc mibi castitatē pdicat: in wienā z in nouacitatē aliter meū loquebat. Mō nego iohannes mi amātissime: s labit tps dietim: seniores sum; appropinquat mortis dies cogitandū est iam nō quō viuam; s quō moriamur. Miser homo est z gfe dei expers q nō aliqñ ad cor reuertit; q nō se recognoscit: q vitā nō emēdet suā: q nō cogitat post hoc seculū qd in alio sit. Ego mi iohes satis erraui z nimīū satis. Bā me recognosco z vtinā non sit tarde. Māc qdragefimale adest tps: nūc dies salutis: nūc tps misericordie. Pone extra mentē tuā puellā. Singe mortuā esse nūq; d velles viuere. Quid est qd cū ea possis habere solaciū q breuis est voluptas q cū mulierib; baurit; q momētaneū gaudiū. An nō satis stultus est qui ppter tpalia z momētanea pdit etna. Nec dico fm theologos: qz nō vis q poete dicūt audire. Hoc est remediū qd hic in apothecis inuenit wienne. Tu obsecro vendica te tibi: nec vna te puella vincat quē vir impator superet. Turpe est in pnis succūbere quū in magnis victor fuit. Nec tu mibi de successorē nouo vbi facias qd fuit ouidij re-

inmediū. Nā quid est vna muliere relicta amare aliā: nisi et igne in ignē saltare. Fu-
ge absecro omne femineū gen⁹: relinque hmoi pestē: cū feminā vides diabolu esse
credito. Sz qd ego tecū bec serio scio frustra me fari verbis meis abesse fidē. Nā
tu me pleno stomacho reris icunū cōmēdare. Fateor: amātissime frater. plen⁹
suz stomachat⁹ suz. Mauleā mibi ven⁹ fecit. Tu qz z illud vez ē languescē vires
meas canis aspersus summandi nerui sūt: ossa cariosa: rugis corpus aratū ē. Nec
vlli ego seie possuz ee voluptati: nec voluptatē mibi afferre scia pōt. Hacho mag⁹
qz veneri parebo vinū me alie me iuuat me oblectat me beat. hic loqr suavis mi-
bi erit vsqz ad mortē. Sz hic qz peccatū ē si ad iocūditatē magisqz ad necessitatē
biberim. Tu mi iohes si fortis es si sanguine succoqz plenus: si nervis vales: nō
miro: te amare: Quis pluriū te vboz ee credā qz opuz: si vel etates vel occupatio
nes vires demūt. Sz esto vt ais robust⁹ calidus pmp⁹ intrepid⁹: tūc bonū ē cri-
mē abicē cū tu illud relinqs: nō teipm fugit. Mibi bercule paz meriti ē in casti-
tate. Nāqz vt vez fatear magis me ven⁹ fugitat qz ego illam bozreo. Sz ago deo
gras qz nō ē maior appetitus qz ptās. Dicis tñ de te nō ee ante plū deherendū qz
hosti victoria cedat. Ad vez nō ē in eis bellis in qz vincit victor. Veneris plia qz
plura cōfecit in sese plurib⁹ affecit da dūb⁹. Sz qd ego tam seuer⁹ sum. Qēs quidē
cū valem⁹ recta cōsilia egrotis dam⁹. Sic mibi replicare potes: z illud terētianū
obijcē. Tu si hic sis aliter sentias. Senti aliqn qd nūc senti. Sz z tu aliqn senties
qd ego sentio qñ huc cui venies. Ad si nūc facēs tāto laudabilior esses quāto dif-
ficili⁹ nitereris: ciceronisqz tibi verbū illd cōueniret. Quo difficili⁹ eo dari⁹. Vos
sem plura in hāc sniam dicē. Sz neqz tu ista vis audire. Nec iohes noster nurē
gen⁹. pmittat scribē seria: qz vulturis in modū cadaucris nutrit⁹ i capitolino cam-
po venari vellet: nec iā pip emere formidaret dū feras bict qz posset p dire. Is te
amat vnice tuqz sepe nō sine laude mētionē habz: cupitqz vt huc venias. Qd mi
chael z ego marie desideram⁹ vt loqmur aliqn sil rideam⁹ bibem⁹ canem⁹. Et qd
lfe nō pstant solamē inuicē recipiam⁹. Nimis remote a nobis vitaz ducis. Raro
erinde nūcū veniūt qz lfas dem⁹. Neqz oia cōmitti pnt. De cōuentib⁹ qz sup re-
bus ecclie sunt tuā sniaz pbo. Nec cū dieta sit qz dietā nō pariat. Credo qz femi-
nen ē nomē libentē impgnari dietas ac pturire. Sz ne bec pfuctudo paret: pcelluz
nurēbergen. qd erat in ditiū neutri generis qd nō poterat pcepe qz fortasse finē de
diffet in reb⁹ ecclie sublatū ē. Et ad dietas reuētū. plificātes vt in eternū fiāt pue-
tiones maneatqz neutralitas: dulce ac nō nulloz aucupiu. Nūc est tāparue cure
teneri eccliaz. Forsitan sic deo placitū est cui⁹ plilia humano nequnt ingenio dep-
bēdi. Ille hinc aliquā venat⁹ vtilitatē nobis incognitā. Res grādes z toti⁹ reipu-
blice statū cōcernētes: desursuz ordinat. Nec qsqz ē qz futura sciat. Logitat hoies
de⁹ autē disponit. Anū scim⁹ beati petri nauiculā quā eccliaz nūcupam⁹: z si flu-
ctib⁹ agitē: quatiat ventis immuneris: vexet⁹ pcellis: submergi tñ nō posse: qz fu-
turā secum eā saluator noster ihs xps vsqz ad cōsummationē seculi repromisit.
Qz de regis coronatione apud te pdicari dicis: minime vez est neqz adhuc vboz
fieri audiui in loco autētico de tali coronatione: qd tñ me nō fugeret. Quis z hic
ēt mlti multa loquant⁹ ex opinioe magis qz ex snia. Mōna hālia nō sūt nisi qz vl-
ricus cilie comes post diutina obfidionē castri attilie qd est in hungaria: ac p frā-
conē germ anū marchionis bani tenebat: tandē victoria potitus est: vnoqz illius
occiso filio aliū cuz vroz z omni gaza fecū in captiuitatē abduxit. Biskra in cam-
po est cū magno exercitu p pancratū. Itaqz tota hungaria trepidat. Conuētūqz
habet apud albā regalē: spesqz optima est hungaros omnes ad obedientiam la-
distat reuersuros. Cum michaele cōueni de modo quo res de qua scribis expedi-
re pōt. Is ad telat⁹ scribit. Ad eā curā z diligentia nulla in re vncū tua denega-
bo. Tu me vt ere vt tuo vale optime. z si qñ facultas dat reuerēdissimo z. L. pñ
cipi dño nico dño coloniensi eiusqz germani dño traictēsi cōmendatū me facito
mibi qz scribe sepi⁹. nā tuis lris iocūdissime fruor itez vale.

De rebus bñganie ꝛ ecclie auifamentū.

Epistola. xciiij.

Meas filius? dñō iohi cāpīfio pspicaci pbo. S. p. d. Argēt me res būgare
tibi vt sepi? scribā. Mā z tu illas nōffe desideras q̄ ladiſlaſ regi bene cupis
z ego libent illa pſcribo q̄ ſcio eē vt ſciant vtilia. In meis aut ſcriptis plu
rimū intereſt cū vel affirmo aliqd̄ factū vel refero qd̄ audiui. In altero nāq; veri
periculū ad me recipio. In altero fidē requiri apud auctores volo. H̄ aut id̄ viri: qz
rumorē hic fuiſſe tibi ſignificanti regē boſſine p̄ quosdā vocatū eē vt būgare poti
reſ regno. Que res mīme ſecuta ē. Nec ſama vītas adequūt. Sz nūc q̄ pacto inſ
būgaros cōuentū ſit ex me audi. Mā certū eſt qd̄ nūc ſcribo. Tu bec ruerēdiſſi
mo dñō nro cardinali tarētino cōicarta facito: vt p̄ cū nō ſolū ſacri collegij aures
ſipi? qz ſoſſimi ſūmīq; ſacerdotis adire pntia queat. Mā z facerim illius ſena
tus in eſt: qd̄ in regno gerat būgare pnoſcē: cū mur? ſit illa regio xpiane religio
nis z nre fidei ſolidus paries. Q̄redo igi? te accepſiſſe p̄ceres illos būgare: q̄ eſta
te decurſa cū cardinali ſtrigomienſi h̄ fuer? reb? inſect? receſſiſſe. Mā neq; regi eorū
oblationes fatiſſecēt nec eis rurſus regis rīſum placuit. Significauit tūc oīa tibi.
N̄ h̄ cū būgariā rediſſet nicola? vainoda trāſiluan? ſima p̄ceptauit. Sz regi
col? nulla via pſuaderi potuit q̄ ladiſlaſ excludēt. Cōuenit igi? alterz vainoda iō
bānē: ladiſlaſq; uſus tueri inſul? pepceget miſſiſq; clāculū ad ceſarē nr̄m nūcijs cōfir
mationēq; ſuoz officioz obtinuerit: ac rurſus facultatē q̄ndā poſt? vigoze ceteros
regnicolas ad obediētia ladiſlaſ redire: ceteris officia dignitatēq; poſſent illis p̄fir
mare. Cōuētūq; regni apud albā regalē i h̄ tps induxerit. Itaq; p̄lcs illic ſunt reli
q̄s expectātes. Sz lauretū? palatin? nō inemor ſuaz artū: vbi iā ſibi ſignētū po
lonicū mīme amplū? p̄deſſe p̄pēdit. Nā mors viciſſimē gen? excoſigauit. Rumorē nāq; i popu
loſ diuulgat ſciā cū duce burgūdie cōueniſſe vt cī? ſilū in būgariā nauigio trāſ
mittat: cuiſq; rci mediatozē quēdā hispanū fuiſſe aſſerit: q̄ claſſi pōtice noie pbi
lippi ducis perat z nup̄ hactrāſiuit romā petitur? Sz nemo ē q̄ palatino fidē ha
beat. Nec eſſi p̄tot mediacia dign? cui credat? eſt. Sciūt inſup̄ oēs ducē burgūdo
rū vnicū dūtarat hīc filiū quē mīme ire p̄ditū veller? cū ſi dūces ac potētiſſimus
z regi ladiſlaſ ſanguie iunct? Qui nō ē putādū nobilē p̄ncipē iniuriari z maxime
cū dñia ab būgaria remotiſſima ſint: mulloq; poſſint vſui eē būgaris q̄ res pa
latini nedū mēdace ſi deloz reddūt. hinc ipſe cū ſuos conat? in caſſuz iſ p̄pende
ret: cōuentūq; apud albā teneri. Itaq; vainoda iohēm illic p̄gere z ad viciniūz
apidē eſſe in viciniā: miſſis iſis ac nūcijs iohi indicat inſidias ſibi apud albā ſtru
ctas eſſe nicolaūq; velle in cū man? inſicere. q̄ ſi velit captiuitatē euadē aut mor
tē: albā ne petat inſtruit. Bohes territ? bo cūcio. mīme vltim? p̄git. Accipit h̄ ni
cola? vocatiſq; p̄cerib? mīmis mult? inq̄t fraudib? vtiſ palatin? ſua ē hec tegna q̄
ad nos iohes venire timet. Sz adibo ego eū nec timebo cū q̄ me timet. Ex purga
bo qd̄ mibi ingerit crimē: nec de alijs cogitabo qd̄ ip̄e in alios nō cogito: neq; ſal
uū p̄ductū nec ſidē peto vllā. Satis tuta incōctia ē. Si qd̄ tñ p̄ter ſpē euenerit vi
ros vos eē p̄monco: meā vt vidicēt iniuriā atq; ſi nicola? cū paucl? iohes acceſſit
Inſtea giſcra vir magnificē nr̄q; ſeculi nō puū dec? q̄ p̄tes ladiſlaſ apud būgaros
aut ſol? aut certe cū paucl? vſq; i hāc diē tutat? ē. Cū p̄acrat? ſtātib? inducīs qdā ſi
bi caſtellū p̄ ſidias eripuiſſet: vltur? iniurias exēctū cecigit atq; cū octo milib? pu
gnatoz? iſgreſſi p̄acrat? frictorū qdāq; mūtūſſimū ei? opidū obſidiōe cinxit. Hic
cerſito coite geozio vt ſibi auxilio foret: Mā hīs q̄ p̄acrat? viciū? atq; iūmē? fuit
Geoz? dñō mox viēnā venit. auxiliūq; regl? rōanoz petiit: milēq; v̄bis rogauit vt
sū calerū qd̄ opidū magnifici caſpar cācellarij opidū ad nouū caſtrū p̄tinens ſi a
pactio occupat obſidiōz poneret australes. Que vbi ſic agnūt? pactū? q̄ atea dudū
cū iſis ſecuritatē accēſſit? uētū būgaroz accēdē recuſauit: nec dētū ſigillīs credē
v̄olueat timore poſt poſito būgaroz. Mā maior giſcre iſtabat mer? cū. vij. cōitū?

alba preit in manusq; pceru se tradēs. Querit se giscere conatib; opprimi petitq;
 auxilium. Mā se regi ladiſlao fidē dare pmittit: nec se aliū velle hic testat q; ladiſlao
 postq; mortuus ē rex polonie cui sese astringerat. Sitr z oratores ad regē romāo
 rū destinat se pacē cū austria ppetuā habiturū nulliq; alteri q; ladiſlao in hūgaria
 tāq; regi pariturū offerit. Rogatq; scribi giscere ne sciscitet. Barones hūganie au-
 dito pancratio: sub tutela sua eū recipiūt. p̄tīm nicola? vaimoda z dionys? cardī
 nalis strigoniē. scribūtq; cesari ne deinceps giscrā insultare pmittat. p̄craciūq;
 verare: quē vigore mādati sui cū omnib; ci? bonis ad gratias z obedētia ladiſlai
 suscepissent. Idē apud cesarē rīfuz est comiti georio australes nō posse ante dies
 sancti georij castrametari: tū ppter impedimēta pluuiarū: tū q; in capis nulle sūt
 herbe. Sz adueniente vere nisi interim qd debitum est pancratī fecerit. patos effe
 austrie pceres in capū exire temeritateq; p̄cratiū opescē. Interi vō tricerōs eq;
 tes sibi ex austria i solatiū vcturos. Et inde rogati sunt oratores p̄craciū. Mā qd
 i mādāq; b̄ient cū cācellario giscra q; rē cōponē: q̄rū bona p̄crati? iuassisset. Lūq;
 negassent dictū ē eis ad berā suū vt redirēt: cui si op? cēt maiestas regia p suos nū
 cios rīderet. Procerib; aut hūganie rīfuz ē placē cesari qd ad ladiſlai obedētias
 p̄crati? venisset: q; sibi venia sit data. Mō tū sic ei ignosci d; vt aliena cū iuria
 teneat opida bonaq; plima: nec eā eē vnq; facultate cōcessam: missuz tū cesares
 oratores suos ad eorū p̄cratiū actā sup b; q; sup alijs regni negocijs rīfuz. Sic res
 hūganie vsq; i hūc diē actē sunt: q; pcor vt singlari dño meo epō adriē. quē iā in
 rauēna assumptū eē audio z gaudeo cōcitas facias: sibi q; me p̄mēdes q; sū ppetuo
 su? In reb; ecclie h; sūt chiemē. eps i rbenū iuit: electoresq; p̄crati. Itaq; bac diē
 cū eis habiturū est in frackfordia p̄crati. bonaq; fidē facit ad vniōnē z pacē ecclie
 Mescio qd sequat. Idē magna est admiratio de tarditate legati vī. Mā vī con
 uēta iā plib; dieb; in hac cura se debebat ostendere. de q; nihil hic sentire mōstruz est.
 Ingerit q; magna suspitio q; possit aliqd mali parē vt scire p̄nt q; p̄cratiōes nozūt
 hic habitas. Ex basilica fuert apud nos oratores q̄rū p̄cratiō fuit q; cesar auctorita
 tē ecclie iuxta declarationē p̄stātā factā z basilee renouatā tueret z mānteneret
 vtq; dietā nurebergen. mādaret teneri: ad quā suos oratores basiliē. p̄crati cum
 plena p̄tate mitteret sup oib; q; ad pacē ecclie p̄tineret. Periuert z saluū p̄ductū
 cui? vigore dietā illā mittēdi oratores tute possent accedere sibi etiā redēdi secu
 ritatē postularūt. Ad p̄mā p̄cratiōē data rīfuz ē cesari q; curā fuisse z adhuc eē.
 vt auctoritas ecclie cū pace ppli xpiani sicut declarata repit in sacris lris p scōs
 doctores z p̄crati gnālia vna cū p̄tate scē sedis aplice in suo vigore pmaneat. Ad
 scdm dictū ē vīgētib; causis dietā nurebergen. eē postpositā: sicut p̄ncipib; electo
 rib; chiemē. eps intimatur erat. ac sic de saluo cōductu illucēdi nō cēt op? vba
 facere: s; eis cū quo recederēt nullaten? eē negādū. Sic in effectu respōsuz ē q; quis
 z ornati? z verbosi? Tantū ē qd ex his p̄crati? tibi possū scribere. Anū addo qd mi
 rabere. Itā ego subdiacon? sum quod oliz valde bozebaz. Sed recessit a me illa
 aī leuitas qua int laicos crescere cupiebat. Itaq; nihil magis amo q; sacerdotiuz
 hūq; deo dāte infra octēdiū diacon? z suo tpe sacerdotalē recipiā dignitatē. Idē
 si moxetano nro z iacobo caluo vixeris scio tecū mirabunt. Sz eligēdū ē aliqū vi
 uēdi gen? qd int xpīcolas duplex est laicoz z clericoz: z illa rursus vt nosti distin
 guunt. Nibi in ordine beati petri manere decretū ē. In q; ḡra mibi de? largiat
 vtq; sibi placēt solū cupiā faciāz Vale.

Quirites supbi nōsse iusticie coaptant
 Si p̄ am iusticiā sibi i mulari volūt.

Epistola. xciiij.

Meas filius poeta dño iobi de carnal iuris interpreti z oratori aplico viro
 p̄stati. S. p. d. Scripsisti mihi bis ex via s; qd scripsisti z tacuisse meli? fuis
 set nā nihil mihi significasti nisi te vento simile germaniā fugere. Alti lre
 tue ex teruissio misse fuerūt. De te postea nihil accepi: vtinā q; tibi scībcat plene
 absolueris. Itā em tps ē viā retrometere. Mā te oēs expectam? vcz q; birundo

recessisti reuenterq; bñ tardior. Scribā tibi aliq̄ q̄ post tuū recessum p̄tigē nec
tāparcus verborū ero tecū q̄ tuipse me cū. Audi q̄ q̄ secuta sunt. Q̄biemē. anti-
stes iter suū absq; morū p̄tinuauit. Bāq; nūcios bēnī? q̄ enī ex magiā recedentē
ire coloniā vidēt. Itaq; puto enī tā cū in reditu. Cācellari? scribit mihi ex p̄stān.
nullā spēs eē p̄cordie cū sūtētib;? Mā supbi natura boies nō se iusticie coaptāt: s̄
ipam sibi iusticiā famlari volūt. Iustūq; id putāt qd eorū fantastiē ē p̄forme ca-
pitib;. Beneq; inq̄t comic? hoie imperto n: bil quicq; iniūstī? ē: q̄ nībil rectū pu-
tat nisi qd p̄tē facit. Hūgari int se dietā habuerūt nībil tñ p̄tādīstā p̄cludere po-
tuerūt. Dīscordant inter se admodū: atq; vt magis diuīsi sūt sic z paupiores z mi-
seriores i die reddunt: q̄uis ex iudeorū more messīā expectet. De basilēa lras vi-
di q̄rū bic effect? est. Sperāt p̄ces illi trib;? reb;. Mā p̄ z sp̄sīstī q̄ p̄sīdet in ec-
clesiā nō relinq̄t ea cū se futurū dñs vixit cū ea vsq; ad p̄tē mationē seculi. Tū rex
romanoz q̄ p̄tector z aduocatus ē ecclie: recordat? tādē officiū sui accipiet arma
z scutū z veniet in auxiliū nri sue q̄ est ecclia. Post hec in p̄uētiōne nurebergēsi
erūt viri z sci z lratī qui iusticiā z auctoritatē ecclie tādē meridiē elucidabunt: nec
ampli? sinēt caliginib;? esse locū. Tu vide si qd habes aduersus. Mā te vocat iste
labor. Nec habui q̄ tibi nūc scribere q̄ vt reuerendissimū dñs meis camerario z
moziē. cōices: peto si eos oblectat qd meū fuit legē. Quis nībil sit qd gallicū atq;
italicis ex me theutomico possit placē. Si possim ita vt serenas p̄las ad vos mit-
tere forsitan res almanicas nō dedignaremini. S; qd mitti nō pōt iocūde tñ reti-
net. Tale z hūc vix egregiū doctorē q̄ has defert lras recipiūt tuos. Zuuag; qd
scis me cupe nō neglexeris qd actū sit in eo scribe.

Hūgari ladiſtāi quāto rēnuūt tanto
inter se discordāt vt eligāt aliū.

Epistola. xcv.

Mēas silui? poeta. S. p. d. p̄stātī p̄ho dñs iohi cāpīso amiceq; optio. Ac-
cepi ex tuis lris cardinalē vix excellētissimū cumānum. q̄ z tibi z nī fallor
mihi erat affect? q̄uib;? febrib;? exhaustū eē: p̄libusq; tiorē morē inieciſſe: s̄
dualuisse tandē singulos amicos eē solatū. Mihi postea ex basilēa scriptū est iā
cū obisse mortē: silq; cardinales alios tres qd nībil sūne eē molestie. Mā cumā-
nū q̄ patrē dñm q; dīleri. Ideo p̄cor te vt quātoti? veritatē referbas q̄uis puto
magnā valitudinē rumorē morē fecisse: sicut de me quondā basileē factū ē: q̄n cōi-
catus atq; inunctus p̄cor spēs oim dualui. Bāq; in annos octo vitā duco vtiāz
saluti mee p̄ducāt vt spātū vitē ad meliōrē regendā vitā susceperim. De tuo be-
neficio z heri nri cōis ampliori dignitate sat gratulat? sum. Aliis lris de politicis
scripsi tibi defectū notauī: q̄ locū si nō hūisti lras itēz scribā. In rethorica areſtote-
lis p̄trapēsondā trāslata. Inuēnio i erēplis cicronē notari. Mēscio cur id egēt
trapēsonda. Mā cū ad vbiū fieri trāslatōes soleāt vt si sūne trāsserāt vanda ē opa
vt ad vbiū facte videant. Mēscio cur cicero noiet in areſtotelis opib;? q̄ nō dū na-
tus erat dñ volumē editū est nisi cicero nes etiā an areſtotelē fūet. Quid rei bic
sit ex te scire cupio. Mōna apud nos nō sūt hūgari sicut nō p̄cordarūt cū cesare
nro ita int se p̄cordes nō sūt: nec aliqd possūt p̄cludē qd ladiſtāi p̄iudicet. Siceī
infantul? ab hoib;? defert? a deo inuamē bz. Polon? adhuc spēm sui reditus facit
q̄uis est mortu? Forſitan aliq̄s polonoz in modūz op̄beī imites poterit flectē
cautib;? vmbraz dños z p̄ces supplē: vt i ladiſtāi reddāt. S; videāt nedū redu-
cendū cernere p̄erat illū impetū p̄dat. Mā cū ad infēros missus ē q̄ herculē
reuocet. Audiem? an noctis eterne chaos apīat receptasq; semel vmbraz rēmit-
tat. Cū sūtētib;? albert? dux austrie bella gerit magnisq; eos virib;? p̄mit: nō tñ co-
rū p̄tinacia vinci pōt vt iusticie viā amplectant. Cū athēsinis magna spēs ē cō-
cordie. Dux sabaudie i apto bello ē p̄tōmū austrie. Zuuatq; sūtētes qd patrī nō
p̄derit q̄ bas lras defert. Alia noua tibi q̄ t̄rtico reseret. Ip̄m velis dñs nro cōi
z me cōmēdare. Richardū valere iubeo dñs comiti me dede. Zuluā salū cu-
pio. Detto de noxetāno z iacobo coluo salutes ex me dicito. Dicerē vt. R. p. dñs

Esperando est
ista

Richardus, et
aj me p̄stān
vbiū e

Richardus, et
labore

adriem. me pmedares nisi timerē multare illā cētā cū nō possū plicepe ee. Sz
vale cū eo ac dñō francisco suo r frācia libarioꝝ pñcipe. Ex wiēna.

Peruadet legationis fungi officio.

Epistola. xcvi.

Euerēdissimo in xpo pñ ac dñō dñō iohā sci angeli cardinali dñō suo colē
dissimo: Eneas silui? poeta imperialisq; secretarius. S. p. d. Grauis mi-
hi calam? est grauior: ch xꝝ abñtia dñōꝝ: grauiissimū est nībil scribere p
cipuis patribus cū est occū. Cū g venissem in affrica quā vos seuā potestis inter
ptari remoratus suz plusculos dies. Nec em sanctis dieb? homini psertim rome
sanctificato videbat faciundū iter. Remāsi g p copio florētia misso ruz hic sum
Quid in quā: nībil hero tuo cardinali tuo legato tuo scribes: victus suz scribere.
Sz qd scribā nisi iocer: nībil ē scriptu dignū: r iocari vel grauitas cui scribit eius
vltēps verat. Quid igit faciā data ē inē equitādū mibi scribēdi materia. Obui?
fuit nobis apud scñ. M. ex familia grunewaldi quidā. En ecce materiā. Cū noio
grunewaldū magnū aliqd suspicamini: magnū ē berde. Is obuoluto capite fa-
cieq; more gentis cōtecta: interrogat? est p iohēm meū cui? eet r vñ veniret. Fri-
singen. sum inq; r ab epō meo frisingen. venio paulopost a me reptus i idēq; in-
terrogat? vbi me nouit: ex venetijs inq; venio: r si vltē? qris ex nureberga nec
qēq; viter? respōdēs verato calcarib? equo: festino euasit. Ingeffit bō suspitio-
nē cū aliud mibi aliud iohāni retulisset neclibent mibi rñderet. Audiuerā in via
fratrē cācellarij mortē obāsse atq; binc pietatus suz venire boiem sui heri cām
pmoturū. Dicit hic aliq; qd tua interest illo mortuo sup ecclia frisingen. Neq;
nībil s regis interest. Ob quā cām rogo pcor obsecro ne qd innouari pmittatis si
nelfis regis: nolite pñape offendē: nolite etiā bōi inimico vñ pl? credē q; expe-
diat. Eteres amici sp nois sūt pponēdi. Tana ē amicitia quā met? facit n amor
Nescio si vera ē mors frisingen. q; bī cōfingi pōt. Si vera est in oculis regē hieoz
Sū pñicta r regē r cācellariū. Hos ego. v. p. r. quādā possū facio recōmissos. Sz
adest cardinalis bononiē. sibi q; rē hac comedare q; regē venerabat: cācellariū
amabat: r me q; charū habebat s nescio quō ilassūptiōe pape illū amissū? nul-
tū supbi r insolētes erant? cū duos i curia cardinales q; nos diligebāt haberem?
Nec em hieoz erat qd impetrare tātis pmozorib? nō possem? Mā qd vñ prudē
tia obmittēbat: suplebat bononiē. diligētia. Mūc solajē. v. r. p. vbi non pñictis
vos: nībil est qd ampli? spare possum? Ob quā rem verabim? ampli? nos nec q;
escere vñq; sinem? Si vultis apud nos apud gersenāmq; wiēnā bñ recipi. cu-
rate ne qd rome pñ nos fiat: r oia q; petimus fiat: ac deficiētis bononiē. vices sup
plete. Sz intelligo vos cauebim? dicitis nec almaniā reuēdebimur. Mā q; legati
fuerim? in germaniā designati: nō eo tendit vt veniamus illuc: s vt pascam? vos
obis vñq; vos binc expellerem? q; añ pñiciationē legati nolebat abire. Quis ve-
lit in almaniā venire dictas innumeras adire: pñ dōnes timere: sp pacē inter boies
tractare qui saxo duriores sunt: r ab alijs iura ecclie romane petē: q; faciare im-
possibile est apud qd nulla bonestatis sed debonestad maria rō est. Vñ atq; opti-
me reuerēdissim? ille pñ mozinē. deliberauit q; pñiciā renuit nec agrū ille steri-
lē colē vult neq; illuc ire. Cū rar? ē cū honore redit? Sz ille pñiciare voluit cau-
tus r sapientissim? pñ. Hos etsi noiati sum? nō ibim? tñ. Pñim? sapie grad? fucrat
nolle nominari illū: q; nō tenuim? a secūdo nō excedim? q; ē non ire. Sic arbitros
dicē. p. v. reuerēdissimā. Sz nībil facitis: mā hoc ē qd volūt almani. Mō em datu-
rus s receptur? ē legati aduē? Idq; r si nūq; fiat nō tolebūt. Iplis pñissū ē: ruti
sūt in securo sūt. Hos si vēdicare iura vult aplice sedis vt veniatis oportet. Oz si
labores fugit nībil est qd inuet nō venire. Mā lris r petitionib? nris plus rome. p.
vīaz obtūdem? q; i germania. Nulla die nulla hora nullo momēto sinem? q; scē
p. vīam. Semp cause theutonice vos occupabūt. Ihs accedēt hispani quibus
vt morē geratis oportebat: atq; bi nō precibus s minis vgebunt. Nec veneti nec

florētini nec gen⁹ellū italoz impulsatā relinquent. d. viam. Ibiē papā rogatū
z nūbū obtinebitis. Hoc tōmētū est q̄ nullū sicile tyrāni dūm inuenerūt. In te-
nebrōsis aulis cubiculisq; vitā incertez felicē ducet. Oz si germaniā cito petieritis
nescio naturā vestrā: ipsi vos agri saltusq; ferarū intereūdū flāmā lac⁹ mōtes ob-
lectarēt z saluberrim⁹ aer: Sz nolo plura dicere ne cupiditatē nimīā veniēdi ob-
iectem q̄ p meo cōmodo nescio vbi magis. R. p. viam esse cupiā rome an i germa-
nia. Valete z me vt sum recognoscite vestrū. Ex sena.

Amicitie dissolute cām exponit.

Epistola. xcviij.

Meas silui⁹ poeta. S. p. d. michaēli de pbullēdoz⁹ regie cācellarie ptho-
notario. Sequebar magnificū virū dñm casparē cācellariū ex nureberga
recedentē: cū inter equitādū rogasti me vt tibi patriā tuā reuifuro aliqd
scriberē. Mā sic potissime me recōciliatū me tibi cēseres. Ego tūc nō rñdi me scriptū
rū nisi tue ad me lre prius deuēissent. Mūc cū diu expectarim scripta tua iā q̄
mibi satis psuad cā: inuanū me manere vt scribas. Deliberavi tuo desiderio vi-
rē gerere priorelq; meas lras ad te dare q̄ si verū audire vis debes aut velle nō
tantū tui cā facia quātūz mea. Veniūt ad me plures querūtq; diligēt ex me cū
inē te meq; turba fuerit. Mota cū oibus erat amicitia nra z q̄ pictagoreos ami-
cos nos oēs arbitrabā: cū z liberi z bona cā inter nos cōia viderent. At cū po-
stica scōzsum inceperim⁹ vivere: sciscitant oēs: cur h̄ discidiū inēcesserit z aliqui te
aliq̄ me incusant: nōnulli vtrūq; Ac ego cū mibi de re hac verbū sit: expurgo me
ipsz z cāz meā sine aduocato defendo. sic vt z te facē nō abigo. Mā z pcep⁹ bebe-
mus vir p̄stās nriq; amātissim⁹ ita tuis vobis psuasus erat: vt oīone magna ep⁹
fuerit anq̄ cū opimōne mutare potueri: qz tu cū imbueras. Existabat cū bō me
poti⁹ q̄ te peccauisse. Sz audistādē rōnib⁹ meis siniam variari. Itaq; vt cū nō me
amicitie ius violasse s̄ te sicut ē putat. Sz ē mibi pmolestū vnicuiq; posceti reddē
rōnē. Māqz vt diuturnior nra qz bēuolētia fuit eo notior oib⁹ fuit. Sz venit i me
tē qd papi⁹ florētinas fecit. Is cū palliū olei pauxilio maculasset. qz se p vibē cū
tē singuli pōtabant qd nā eēt q̄ palliū deturpasset. Cū grauit oib⁹ rñderet: cedu-
lā pgamenti palliū psuit in q̄ scriptū erat oleū. Nec post hac voce cuiusq; verat⁹ ē
Occurrebat cū interrogatōni cuiuslibet cedula. Ita z mibi facendū est. Scribā
ad te cās cur ex tua me subtraxerit amicitia. Si q̄s deide scrutat⁹ me fuerit ad epi-
stolā hāc remittā: ex q̄ poterit q̄sq; z cās dissolutiōis amicitie nosse z nō me cul-
pādū s̄ te poti⁹ fuisse. Et satisfaciā tibi q̄ meas lras te cupe significasti. Fateor: ei
me priore fuisse i amicitia dirimēda: cū viderē nō elegisse me virū q̄ posset i amici-
tia mea cē diuturn⁹. Nec p̄pterea mirari quisq; dz q̄ bēuolētia nra biennialis fue-
rit. Nec em̄ anni duo verā amicitia ostēdūt: s̄ vit etas boīs latē cōprobat amicitia
Plures sūt q̄ nobis ab initio placidi z humiles vidēt. s̄ bi successu t̄pis q̄les sint
appareāt. Possunt em̄ aliq̄ nature vicia ad t̄ps tegere impetū tegere nō pnt.
Necesse est em̄ vt sese aliq̄ quales sint demonstrent. quod cū sit solū amicitia.
quia perditū est qd amabat. Nam te arbitroz quo pergā intelligere. Mā insinu-
lo te alicuius vici: sed aio te aliū esse q̄ rebar. Duratā meoz esse cōforimē mo-
rū: ideoqz te amari. Et certe sinxisti te nature mee admodū simile. Mūc quia nō
continuas nec ille es qui antea fuisti: nec amor me⁹ erga te ille est. ego vt viri ab
initio tecū sic p̄seueravi semp. Itaqz si nunc nō sum amandus nec in principio vi-
ligēdus fui. Nec ista dico q̄ me bonū te malū arguāt: aut mores meos sinceros vi-
cā z tuos impuros. Potest esse vt tu bon⁹ sis ego malus. vtrūqz est: nō pōt amici-
tia pdurare vbi mores diss. les sūt. Sz nerē illā faciam⁹ lōginsculā dicā tibi qd est
qd me nō sinit esse amicū tuū. Et quib⁹ in reb⁹ iniuriatus sis mibi exponā. Adoz
diuersitas ē in hoc q̄ tu multoz es ego paucē: tu pecunijs studes: ego eas pui-
facio: tu lris aliq̄ ad lucrū vacas: ego ad quietē ai sequor eas. Tu rigid⁹ z atrox
ego lenis z facilis: tu cibis plusq̄ venere oblectaris: ego pl⁹ venerē amo q̄ cibos:

Tu nocte adueniente nūq̃ dormire z nūq̃ mane surgere vis. Ego post cenā paulu
 lū postq̃ quicui dormire vellē: z ante lucis aduentū surgē: tu dar? ego humilis.
 Sūt he int te meq̃ differētie. qd si fati nolis eoz iudicio: stabo q̃ te meq̃ vsu co
 gnoscūt. Et certe cū primū int nos sunt iacta amicitie fundamēta: q̃ certe male ia
 cta fuerūt. tu baud talē te mōstrabas. s̃ eras mibi admodū moriger? ita vt q̃cqd
 mibi placeret: idē z tibi videret cordi. taliq̃ arte me inuastisti. S̃ mutasti postea
 modū viuēdi z ad priore naturā tuā redisti. Qd si tu vitā mutas decet z me amo
 rē mutare. Dicis qd est: qd tibi obfuerit. Multa sūt michael ne vcreare lacestisti
 me lingua: dixisti pluries inter cōmēsales meleyē multisq̃ vicis me insinulasti.
 Que si fortasse vera fuerit. Scio cū me miseris inuolutū iacebat te nō int ali
 os. s̃ int te meq̃ corripe z si me non emēdassē sicut euāgeliū lex iubet. adhibere
 vniū poter vltimos ac postmodū ecclie dicē. Et tu me corā sp̃ laudasti blāditusq̃
 mibi magnopere fuisti. p̃ tergū vō mōstrasti. me digito atq̃ s̃bānasti. Sūt noti tui
 meiq̃ ex q̃b̃ sepe audiui bec. Nec tu negare potes qñ comediā meā carpsit: quā
 de crīde feci nureberge. ñ ē mibi cura q̃ mea scripta tuo iudicio reprobēt. Quis
 magnū ē. Nec ego laudari musaz meā ex te volui: qz nō ē digna laus q̃ ab boie ac
 rei impitō venit. s̃ noto aim tuū. Dicterea si qd viciū inerat decebat te me admo
 nere vt limassēz at tu uedū carnē s̃ autozē qz irridebas me leuē accusabas q̃ co
 mediā scripsissēz tāq̃ nō laudi terēt? z plaut? habiti sint q̃ comedias scripserunt.
 S̃ mīto bec. Alia sūt q̃ fame mee pl? obfuerūt. Quinq̃ z viginti aureos mutuo
 mibi dedisti: magnū officiū z amico dignū. Mā cū? tu fidē i pecunia cōgneri tuto
 illi oia credas: argētū ē alē sanguis. Subuenisti mibi fatcor i re necessaria nec ego
 vniq̃ inficias ibo me tibi p̃pterea obligatū fore. Repetisti ex me mutū nō p̃muta
 ui vbi. S̃ cū ipe pecūia vacu? esset ex alio mutuat? suz q̃ tibi restituerē. Hū buc
 usq̃ actū ē p̃ dies exinde aliq̃s cū ex me nō nībil petēs qd p̃stare nō poterā: dixti
 me tibi succēdere ac p̃pterea succēdere q̃ tu es repetissēs. Magna p̃fecto bec in
 iuria fuit. Mā q̃s p̃? s̃ mibi numos credat: si repetēt i rascar magno me crimine
 insinulasti tātoq̃ meū aim offendisti mag: quāto ab ea intētiōe eoz vitio magis
 abfucra. ver? dicē poteras. S̃ erga me ali? ē eueas qz nō nībil sibi detraxi. Aut qz
 nō affui sibi in p̃secutiōe bibaliū. Aut qz sibi detrahētes nō redargui. Mōc me mi
 chael mirūm modū turbauit. Qz si dicis antea qz me tibi fuisse solito gūiorē nō ne
 gabo. Sciebā nāq̃ me tuis morib? lacestītū. S̃ erat illa vulnera q̃ nō egre cura
 ri poterāt: si alia nō supuēssent. Et q̃ppe q̃ tu dicebas me p̃p̃ repetitione pecūie
 p̃motū: facile pōt refutari. Mā z anq̃ pecuniā repeteres coguit q̃ de me dixcras
 clāculo. nō erā tibi ex p̃suetudine p̃sca p̃iūctus: paulatimq̃ studebā me discūgere
 memorq̃ ciceronis sitie nō rūpere beniuolēte vīculū s̃ solucere nitēbar. Qz aut
 postea trūcaui amoris funē tua culpa fuit. ñ me corā alijs p̃p̃ pecuniā tibi mō
 lestū assereres. Feci s̃ tūc vt nautē faciūt. q̃ adueniēte piculo nō soluūt nauē s̃ re
 tinacula incidūt. Nec credo satis fuisse ad amicitia dirimēdā. Mā q̃ cistā mibi cō
 modatā vēdideris iacobo ñfo. q̃ tuos libros repetieris z meos retinueris nō
 vitio vō s̃ indignatiōi iā subortetribue. Si qd me hic mētītū putas redarguere po
 tes mibiq̃ rescribere. Ego alienū poti? q̃ meū iudiciū seq̃r. Et hācēplaz bonoris
 mci tutrice oib? dabo q̃ de nra sepatiōe q̃suerit. Int me aut z te p̃m? amor parq̃
 charitas reuiuē nō poterit nec amicitia eē q̃ fuit. nisi z mores z cōuict? redeat qui
 añ fuerit. Famāq̃ meā videā restitutā. Vale z si duri? scribo q̃ ferre queas me
 mēto z te de me locutū fuisse acerbi? q̃ int amicos decet. Ego repoti? solū solūq̃
 arguē volo q̃ int alios de te aliqd̃ dicit qd nō possit bonori vel utilitati detrabē
 Mā z si soluta ē amicitia. nō tū q̃ inter boies eē debz cū bonestate societas est ex
 tincta. Iterū vale. Ex vienna.

Epistola. xcviij.

Grates refert de plimis bñficijs susceptis.
 Euerēdissimo p̃i dñō leonardo epō pataviē. Eneas filius? zc. Reuerēdis
 sine pater post humilē rēcōmēdatiōē z obsequioz meoz p̃ promptam

exhibitionē. Sperant meo in reditu. P. v. r. apud wienā cōperisse qd mibi iocū
dissimū fuisse ut de reb⁹ ecclie nōnullisq; alijs cōtulisset. Ac pterea familiari meo
iobi quē ad eccliaz destinavi meā nūc līrū cōmisi. v. r. p. signandari. At nunc
cū oratores regij pataviā sint petitori: dignationeq; vram allocuturi: statui pau-
ca scribere. qb⁹ incinoria vti ex me nō posse deleri sciatis. Nec em̄ is suz q bñficio
rū acceptoz vllō tpe valcā obliuisci. Scio nāq; nō eē viros nec etiā hoies: s atro-
ces imaneq; feras q nō bis sp afficiunt a qb⁹ bñficia receperūt. Stulti qdam su-
giūt eos q de se benemeriti sūt eozq; p̄spectū horrēt qb⁹ repēdere vices nequeūt.
Quidā vō plus humanitatis habētes benefactores suos assidue comitant^r z gra-
titudinē qua in factis p̄stare nequeūt v̄bis ostēdūt nec absurde. Nemo ē em̄ tam
paup ut benefactori suo grat⁹ eē nō possit: qz nec auro nec argento ceterisq; reb⁹
p̄ciosis gratitudo p̄stat s̄ aio. Animus autē taz mendico q opulēto bon⁹ eē pōt:
hūc vt ex me suscipiat. v. r. p. supplex oro. Scio me plus debere q possim p̄solue-
re. Sed hoc me scire spes est qdā solutionis mee. Facultates corp⁹ meū vita ac
postremo anim⁹ in v̄ra ptātē sunt. Nihil in his ampli⁹ iuris habeo sic me v̄ris be-
neficijs deuinctū teneō. S̄ de his als. nūc pauca dicēda sūt de statu romane curie
Caput illi⁹ eugenij fuit dū ad eū veni satis sospes si possit senes esse sospites. In
meo recessu podograciragracq; debilior fact⁹ ē: petitioni regie nō annuit. Qdāliuz
nāq; in almanā nec dedit nec datur⁹ ē. Si qd aliō regia maiestas cupiūisset opta-
ta retulisset: s̄ nihil postulātū ē nisi q pacē ecclie p̄cernebat. Quis ille nō pacē sed
maiorē qri seditionē diceret. Rex aragonū simulates p̄mo post aptū odiū cū eu-
genio habuit: z ne qd ex regno in v̄rbē veheret p̄hibuit. At becañ meuz ex curia
recessū p̄posita sūt. Et in gram vtriq; rursus vētū ē. Panormitan⁹ apd ecclia suā
cū tedio vitā expuit. Cardinales i curia p̄les sūt: s̄ nō vt solebāt diuites. Mā z oia
officia diminuta sunt z aduocatoz p̄sertiz. Ac p̄tea ex his qdā alijs ferēb⁹ cre-
cēt. Benef⁹ de la porta iā in legationib⁹ qstū facit. Nec em̄ nūc rome fuit: qz tridē
tū missus erat. Foristan nō sic ei succedit: mortua cōiuge sicut antea dūz illa virie
Multi em̄ hūc in aduocatū patronūq; habere vt ipm domi cōuenirēt z mulierē
bonesta facie ac sermone blādo possent alloqui. Fuit nāq; magni ingenij femina
q nūc modesta nūc molli nūc p̄caia vtebat orone. In cui⁹ facecijs atq; salib⁹ plu-
rimo lepos inerat. S̄z bec dū ex nouriā romā petēfestinat p̄t⁹ morbo absūpta ē
q itinere se cōmitteret. Air ei⁹ z iugē sil⁹ z amicitias z eloq̄ntia p̄didit. Nec ex ro-
ma p̄tē qd queā scribē de filio ducis venetiaz noui qbigo vias. r. p. aliq̄d audiuit
sei⁹ venetias fugēs. tergestū venit. fama ē en̄ reipublice p̄silia mediolan. duci re-
uelasse ac p̄terea lese maiestati crimine dānat⁹ ē. Reliq; i aduētū. p. v. referuo cui
nō min⁹ aude parerē requisitus q qui cidē. r. p. assidue affāt. Valere.

Uxorē p̄stitutā viro suo cōciliare cona-
tur p̄ mediā personā modo congruo.

Epistola. xcix.

Menas filij⁹ poeta impialisq; secretari⁹ dñi henrico scoter plebano i plet-
tenberg. S. p. d. Inē alia pietat⁹ opa maximū est v̄xorē viro suo p̄iungere ne
sepatē viuāt. q duo eē debēt i carne vna. Qui vō dissūgit infundio iūctos
is dei aduersat p̄ceptis. Scriptū est em̄: q̄s v⁹ cōiūrit hō nō separet. Ac rū mariti
qdā adeo duri asperi crudeles feri⁹ reperim⁹ vt nō sociā diuine z humane co-
mū v̄xorē suā putēt: s̄ etiā tāq; seruā z vile quoddā mācipiū teneāt. nūc iniuriā
tes v̄bis nūc fact. Cedūt paupculas scias lacerāt eruciāt mortēq; minant. Hūc
plures suos viros deserūt. Cūq; victu careāt: alioz viroz a qb⁹ alant cōmercia
suscipiūt. Que res nō tm̄ ipis mulierib⁹ (Mā leues sūt fragiles timide) quātum
ipsis viris imputādū ē: q̄s oportet esse p̄statores z in re qualibet meliores. Nūc
cur bec scribā paucis absolua. Accepi nup locū meū quē habeo i frāconia. Cūq;
in oppido quodā p aliq̄s dies fuisset occurrit mibi mulier qdā forma egregia sta-
tura tñ breui. Hāc basilee vidērā sepiusq; fuerā allocut⁹. Mā cōtribulus quidāz
me⁹ eā marie dilexit. Interrogo quid faciat vti valeāt quē habeat qmātoze. At

uina u. p. o. l. o. b. u.

se artificio sericeo vitā ducere. bene sibi esse amatozē nullū hīe. Ducit me domus
 ostēdit vestes et opa q̄ fecit: vnicūq; h̄z ancillā. Et quātū suspicari possūz vita est
 vtriq; pudica. Tū ego nūm tu inquā virū habes vtinā nō habere respondit. Mā
 sic et ego aiam et ille p̄dinus. Quz interrogasset vbi nā esset vir suus: dixit in basi-
 lea vocariq; hermānus aspel. cū quo iā plurib; annis nō fuerit. Mā vir seu? ē in-
 q̄t: q̄ me die noctuq; hūc p̄gnis iūctus te cedebat. Ad extremū etiā aut mibi mor-
 tē minabat quā ego fuga euasi. Tūc ego en bona mulier. Si iā te ille recipe vellet
 tecūq; vivere vt virū cū vxore decet: an ad eū reueri velles: vtinā in q̄t mulier: s;̄
 noui boiem qz nō faciet. Amat em̄ aliā sciaz. eāq; domi cōcubinā h̄z: cui sūt ex illa
 plures filij. Quid tu scis inquā ego: forsitan cū iā p̄cti penitet. et si te repiret alacri
 suscipet aio vitāq; suā emēdatā ageret tecū. Qis ne vt suscitē ei? aīn. Tū illa.
 Hic sepe ad me venit postq; ab eo fugi: nec me q̄rebat s; res meas itidem nūc ti
 meo. Geniret em̄ vt puto: et q̄ nūc habeo secū asportaret: mibi autē sola verbera
 et cicatrices aut liuores relinqueret. Mā sic faciet inquā ego. Māz p̄ mediā fidēq;
 psonā scrutabor aīn suū: et si bon? erit suadebo vt ad te veniat vtq; te recipiat et
 finē peccatis ponat. Ad hec mulier p̄cor te in q̄t expiari. Mā meo cū viro libenē
 viuere vt aiam lucrificere suā meāq;. Hec p̄tim p̄ me p̄tim p̄ interptē suz locut?
 Mūc q̄ reuerende p̄. In hoc ope pietatis vt p̄tes v̄ras in p̄ponē velitis p̄cor: vt si
 fieri pōt viro suo restituat mulier. Velitis q̄ informari q̄s sit ip̄e hermān? an vi-
 uat. an cōcubinā habeat: an morate viuat an crimiose. qd si ad huc i p̄ctō ē et adul-
 terā domi h̄z. Ingerite sibi p̄sciaz incutite timorē. Exponite q̄ brevis sit humana
 vita q̄ fallax q̄ incerta: q̄ certa mors instat: q̄ incerta mori hora. vt bñ viuētib; p̄
 missa sit eterna felicitas. male autē opautib; supplicij sempitēnū. Ignis et ar̄ pena
 sine fine. Exhortamini vt ad seipm reuertat et ad creatozē suū deū q̄ em̄ ap̄io san-
 guie redemit suadete sibi vt dñ vult memor sit dei. vt cū moriat̄ memoriā sui ha-
 beat de? Inducite vt exclusa cōcubina quā cū p̄ctō tenet: legitimā piūgē recipiat
 domiq; teneat quā cū mercede bñe poterit et de? illi benefaciet nec relinquet eū in
 tpe oportuno. Mā nā res ē peccare: angelica emēdare: dyabolica p̄seuerare. Re-
 cognoscat se tandē et ad deū reuersus dicat. Erravi sicut ouis q̄ perit: req̄re seruiū
 tuū: qz mādāta tua nō sum oblitus. Misereat ip̄ius misereat cōiugis etulantis.
 Daret piūgi peccata sua vt cōiunx q̄s sibi ignoscat: sciat se ita obligatū vxori si-
 cut et viro est vxor. Mā supbiat et dicat ego vir sum. Mā ambo creature sunt dei tā
 vir q̄ femina. Apud deū nō est distinctio sexus: tā p̄ femina q̄ p̄ mare nat? ē pas-
 sus crucifix? et mortuus dñs. Si prudentior est vxori dignū est eos q̄ plus sapiūt
 imp̄fectū tolerare minus sapiētis. Mā et ap̄lus paul? iubet alterū alterius onera
 portare et oēs vnū esse in xp̄o. Qz si hermānus ip̄se acquiescere vult v̄stris moni-
 tis vxorēq; p̄piā recipere: ac cū ea caste pie et sancte vivere: dimissis p̄stis in-
 iurijs atq; o ijs: scribite mibi statiz. et ego tunc significabo locū in quo est mulier
 cui nomē est katherina: et faciā q̄ ipsa veniet ad virū suū: aut si vir voluerit pote-
 rit et ad eā venire et cū ea manere. Mā ipsa mltū lucrat arte sua manuali et sericea
 et si ambo erunt simul poterūt vitā honestā et hilarē ducere: et aias euz corporib;
 saluas facere. In oēm autē euētum scribite mibi q̄ p̄mū quid sit de ip̄so hermān
 no quid agat et quid intendat facere. quod ego p̄ singulari munere recipiam qui
 libenter vellem hoc apud deū p̄mereri vt dissoluti matrimonij reintegrator fo-
 rem vtq; duas p̄sonas in peccato viuentes ad frugem vite laudabilis reduxeriz
 Hec em̄ ambigo rem for: deo acceptā magnūq; sequi exinde p̄mū. Cuius et vos
 participabitis si diligenter p̄inde libenter et accurate rem hāc aggrediamini. Et
 qz l̄re semp suū nō habent cursum postq; semel mibi scripseritis nō pigeat iterum
 atq; iterū referibē. vt p̄stet diligētē sedulitas qd viarū insicūritas auertit. Si em̄
 vna tandē ex v̄ris eplis ad me pueniet: exinde possum qd volo p̄discere. Valete
 opte amate me vt soletis et cām istā totis virib; p̄ficiendā suscipite. Tū autē ad me
 scribitis in curia regia reddi mibi l̄ras iubete: nā illuc reuerto.

Grates refert defendenti bonores suos.

Epistola.c.

Meas filii? poeta secretari? regi? S.p.d. ornato doctoq; viro iohāni tuskoni pbonotario indyte ciuitatē pragen. Elideo sp legoq; volupe tuas lras. Mā z amicitia pfirmat nram z prudentia testant tua. Accepi nup q mibi scripsisti de iohāne notario pbucē. q me mōstris cōpauit. vide q sibi respondisti graui amici cām defendisti neptias increpasti: veritatē iuisti. viri boni sūt eius officij es. Mā z abñti pfuluisti: nec amicū in vltimis terraz agentē interfectum reliquisti. Amicitia vera non magis pñti q; abñti fauet: qui amicus ē etiā mor tuū diligit: nō corp? amici: nō res: nō famā ledi patit. Hoc abs te factū ēē amice gaudeo: itaq; tibi obnoxiorē me sentio qnto id tps abs te crā remotior. Rome vt opinor tūc fui cū meo noi detractū ē. Sed q; tibi refero grās: illi tñ n irascor q; me carpit. Sāo in pfectū meū: ignorātie mee suz pscā? Sapiētissim? socrates z oraculo pbat? delphico: vñū se scire aiebat qm sciret nihil: qd q in quā. Sentio cū tuo iohē nec scio qcāq; nec noie sum ali q dign? Scribā tñ illi pauca ne se scire peter: q tu atq; ego nescim? lras bis adiūctas bēbis q; sibi dirigo. sil q; interptationē eplē quā lōgo desiderasti tpe: paruissez antea tue cupidini nisi abiens fuisset. Annū iā duo sūt qb? assidue obeqto. nūc romē mucioz nūc frackfurdiē: nūc wiēne: nulla mibi quies dat. Mā etiā ad electores imperij deleger ifra trimestre minime hic reperiar. Vale z me vt soles ama atq; obserua.

Deriuadet polonoa z austra
les concordari tali medio.

Epistola.cj.

Encredissimo i tpo pū z dñō dñō sbigneo epō cracouien. scē rōane ecclie cardinali electo Eneas filii? poeta. S.p.d. Quis ego reuerēdissime pat z dñe pstatissime iā dudū vīe dignationi affect? fuerim eiusq; statū felicē ac successus pspēros sedulo pcupiueri. Quia tñ indies vtutū vīaz maiores laudes maioraq; pconia i meis aurib? pstreptūt. Logoz z ipe dietiz magis ac magis venerari nomē vīm ac deuotionē: qua vīam pūitatē reuerēdissimā pseqz augere. Sic cū vīr? erigit. Quia vis est vt q; nūq; vidim? boies amare nos vzgeat. Cuius qd ego de me loqr q nō sum dign? ut boies cōputari qm maximi viri imo z regia sublimitas pstatā vīam z venerēf z amēt. Est eqdē in hac regali curia pcelebrius fama vīarū doctū: nec vñq; sine singlari laude vīm nomē audif. pcpue tñ int ali os magnific? dñs cācellari? pbitatē vīaz extollit z pdicat q nūc pslū nūc libera litatē nūc vite mūdicā nūc magnamitatē qb? p dīta ē. v.r.p. enarrat. Mup nō cū i pspēctu regie maiestati magna baronū ac nobiliū stipāte caterua de platis ac magnatib? regni vīi mēcio z ali? aliū laudaret assurgēs cācellari? Clari sūt inqt viri qm meministis: nec ego cor? vtuti detraxerim. Nemo tñ adhu c vīm q; sūt oculi regni polidie mōstrauit: nec oia illor attigit q; pstat oib? Mā et si pstatēs sūt bi q; pmeda q. Abi tñ cracouien. antistite reliquistis cui? rāta ē pbitatē fama vt nec lauda dādo crescere nec vitupando minui possit. Ego plātū bñc noui aliqñ allocut? suz z in plurib? tractatib? suz exptus. Nihil tā graue ē tāq; arduū qd is nō statiz itel ligat videatq; finē. Anim? illi magn? ē s rect? nō solū q; pñtia sūt disponē nouit. s futura lōge pmeditat. Neq; pdig? ē vt indignis largiedo facultates ecclie diffi pet: neq; auar? vt idigētib? n porrigat manū. Sz ē elemosyne dispēsator domusq; sua clavis hospitib? sp patet. Quicūq; poloniā igrediūt oratores aut viri pstatēs hūc adēnt hūc patronū bñt. Ab hoc honorat donantq;. In qb? reb? vera liberali tas recoq; scit. Est i eo clara faciūdia multe i ore ei? faccie. multusq; lepos nō clatus ē: nō iracūdus: nō exactor pecūiarū: nō vindicte cupid? Sz benign? māluc? piculi decliator atq; pteptor: amator patrie sue z aliene nō inimic? Nihil ē qd illi melius pace cōi videat. oia ei? pfilia quietis sunt. Mō tñ bellū dissuadet cum pro tutela regni suscipiendū est. Sed arma non propter victoriam neq; propter inu riam vindicandā sumenda dicit: sed propter pacem obtinendā. Finem belli nō

rapinā vel gloriā: s̄ detē cē debere. Scit p̄terea q̄b' artib' curia regēda est q̄busq;
 modis gubernā dus exercit'. Et q̄uis platus sit sacrarū religionū guarissim' nō
 min' militie q̄ i senatu ē vtilis: nec egreferas caspar si hūc vñū tantifacio. Māq;
 si ei' sp̄s p̄silia apud reges polonie valuisse: aut pax optia int' austria poloniāq;
 vigne: aut i bellis q̄ postea fuerūt maior polonoꝝ ipet' fuisse audir'. Que cū
 magnific' caspar finiuisset h̄monis finē oim' circūstantiū assensus cōprobauit. Ca
 spar hō bis auditis vtiā inq̄t talis dñs i p̄silio meo p̄sisteret. Et sic vario circū
 stantiū h̄mone. v. p. r. eas cōmēdatiōes accepit q̄s me audiuisset antea n̄ inueni
 uissus suz dñ talia p̄ceptimoxq; i aim venit: bec vt significare vte dignatiōi. nō vt
 p̄terea gloriemini. Scio em̄ moderationē ai vñ: q̄ n̄ patefaci' aures adolātib' s̄
 vt nō me bonū teneat q̄ custodiatisq; z si possibile ē augeat. Hūc em̄ cū diuitis cō
 mutāda ē fama celebris. Diuitie cū corpe sil' p̄dunt. fama comes aie p' obitū du
 rat quā q̄ negligit crudelis ē. Et fortasse cū has lras audiet' q̄d ē dicitis in q̄ velit
 eneas meū nomē augeri. Dicā breuē q̄uis n̄ abigo id vñz p̄udentiā p se meli' in
 tueri. Sz dñ ē nē frustra videt' calamū recepisse. Inē austria z poloniā. R. p.
 mltē hacten' similitates: multa odia z apta bella vigne q̄ res z australi dñio no
 cueit z polonie n̄ pfuerit. Itā tps eēt bis discidijs imponi finē: z aliqñ i amicitia
 gtaq; reuerti. Mā q̄d p̄t' est q̄ regnū aduersus regna insurgē z regnū sanguē illi
 diari regio sanguini. Cūq; vsus hēat reges int' se frēs vocari. Quid absurdi' est q̄
 frēm insectari frēz ciuile bellū struē ac p̄cidū meditari. Fctā sūt bec iā dudū s̄ cum
 dāno abaz p̄tū. Itaq; iā tps eēt vt admōite cladiū suaz p̄tes inimicitis mod' n̄
 iponeret. Sz ista moueri nequnt nisi magni viri manū apponāt: z q̄ppe dñ ego s̄
 aio reuoluo: nō possūz arbitrari q̄s ali' sit iueniēd' huic rei idone' q̄. v. r. p. Itaq;
 loqr apte dicāq; q̄d sentiā. Que sūt vie q̄b' finiri discidia inter austria poloniāq;
 pnt. Qna ē si v' austria poloniā deleat ferroq; sibi subiiciat v' es poloniā bello su
 parēt australes. Altera ē si reuentū fuerit in grām z vtiq; renouata sit amicitia.
 Prior via admodū difficilis ē. Et lz i ea multā annis elaboratū sit. Qdbuctū z
 australes sūt z poloni sūt imperia tenēt: z alē alterius insidias conatusq; timet.
 Nec video q̄ pacto euo nō altera ps alterā possit extirpare: q̄ vtriq; magne sūt
 vires: z multū sanguis effūdēdū eēt. mltaq; boiz cētena milia neci dāda: multe ci
 uitates delēde multi agri cremādi z infinita mala faciēda essent: anq; vna p̄tū in
 ptatem alteri' veniret. At via p̄cordie vt salubrior ē sic etiā facilior. Querit q̄ mo
 di p̄cordie sint. Mēpe facili' bñficio q̄ gladio vici' inimic'. Nō iniurie adijciēde
 sunt iniurijs neq; mala malis cumulāda: s̄ purgāda p̄mo ptumacia ē: p' dāna
 refarciēda: eride bñficia subiūgenda. Qui s̄ egerit is iā non inimicū sibi placabit
 solū: s̄ recōciliabit incorpabitq; sibi z sociū ex aduersario amicū ex inimico fratē
 ex hoste faciet. In hac igr' re vidēdū ē vñ prior iniuria p̄pit: z illinc medela veniat
 vñ vuln' illatū ē. Nō em̄ qui fert s̄ q̄ ifert iuriā emēdare dz. Hic s̄ vidēdū ē q̄ pa
 cto iucē cōueniam' nēdū ego lesas australes p̄tēderi. v. r. p. inficiet. Libet igr' mi
 bi scribere q̄d sentiā vt corrigatis si falsus fuerū. Loqr ingenuē clare apte vt inter
 amicos fieri dz. n̄ vt regno vñ qd ē nobilissimū detrahā: s̄ vt eo meli' inueniri cā
 possit q̄ vulnera mag' detecta fuerit. Ura hō. r. p. libati mee veniā dabit. si qd est
 qd offēdat: q̄ i bonū loqr: nolo alti' exordiri. Sz rei p̄ncipū wilhelm' dux austriae
 dedit huic filia reg' ludouici q̄ hūgariā poloniāq; possidebat i m̄imomū cōiūcta
 fuit. Regnūq; polonie i dote datū. nec diu post poloni nulla iuriā laceffit: nisi q̄
 impijs thcutonicōz ferre nolebāt: wilhelmū regno expulerūt: ac nō solū regnū s̄
 nuptā q̄s sibi abstulerūt. Nec p̄tenti s̄ abhominandū aggressi faciūt: memoriāq;
 nra inauditū scel' adors: reginā q̄ alteri nupserat. nouo regi p̄iūgere q̄uis illa po
 ris mariti meoz: nūq; voicēs nouo nupto placuerit. In h̄ nō solū lesi sūt australes
 regno priuati qd ex dote veniebat: s̄ in honore q̄s verati sūt: dñ nupta eoz in p̄cu
 binatu tenet. P' bec tāq; parū fuisse wilhelmū abieciſſe. cū albert' dux austriae
 bobemieg z hūgarie rex z ungatoꝝ romāoz sigismūdi regnū qd sibi atq; vxori i
 s̄ iū

wilhelm' dux
 austriae

+ barty imp m
 Rot

pace nō nullius regni status pōt esse diuturnus. Nūc ergo temp^{us} est vt sup^{er} his
habeat cogitatio. Qerū nisi vestra .r. p. ista curet: q̄ alius mentē adhibeat scio ne
minē. Vestrū est igit^{ur} bec aggredi tum p salute cōi: q̄ nō pnt^{ur} hec due vōm^{us} sine
mo totius xpianitatis inuice diffidere. Tum ppter pacē z boni regni vestri: tum
deniq; ppter augmētū nois fameq; vfc: q̄ me pu^{er} ad scribēdū impulit. Potissime
aut vt ex hoc magis ac magis aucto^{rum} pacis placeatis: dū pacis studio intendit^{ur}.
Plura possem dicere. sed essent incassū oia apud vias. d. q̄ peritissima ē. Ego me
recomendatū to illi cupientē sibi in aliq re morē gerere. Hieronym^{us} canonicus
pratislaueⁿ. vir prudēs vīq; amātissim^{us} hic fuit nec vram famā neglexit. Hic
si illuc reuertere^t: q̄le sit apud nos vīm nomē multo meli^{us} referret q̄ ego scribere
queā. Noui qd hic sit nō est scribendū. q̄ incertū est multa dicunt sine auctori-
te veraci. Hungari hic sūt z tractāt de regno cū maiestate impiali noie la distai re
gis. Hobeni quoq; conuentū in breui sunt habituri. Res feliciter dirigunt. Nec
ad la distai z cesaris statū z gloriā. Valeat optime via. r. p. cui me humiliter facio
comendatū. Ex vienna.

Voies varijs vsibus delectant^{ur} differēti mō.

Epistola. ciij.

Ucas filius poeta impialisq; secretari^{us}. S. p. d. magnifico viro dño caspa
ri schlick impialis aule cācellario. Diuersa hoim studia sunt quib^{us} z se p
cipibus insinuat z vitā agāt. Quosdā inuāt in stadio currere z olympicus
colligere pulchrē ac feruidis rotis currū palmā nancisci nobilē. Qui semel z in
theatro clamore vulgi sublat^{ur}. qui vel luctator^{um} hasta feriēdo vicit emulū: haud
pducī pōt aliā vt vitā sumat. Attalus rex pgameno^{rum} qui romanū populū sibi fe
cit humilē: de agricultura diligenter scripsit. Si quis enī secutus multū frumenti
cōdidit boieo ac semel gauisus est findere sarculo paternos agros: nūq; dimo-
ueri pōt nec psuaderi vt nauta fiat z trabe cipica mirtōū secet pelagus. Qerum
cū aduersi aliquid suo in studio quisq; ppeffus est. mox alteri^{us} vitā laudat: nec tñ
accipit illā. Mercator postq; luctātes ventos i medio mari exptus est z instātē
pcellā timet: o cū laudat z opidi rura sui venturūq; se in patriā nūq; se exiturū
deurat. At vbi cessauit tēpestas mox quasas reficit naues z indocilis pauperiē
pati rursus se mari credit. Sūt qui diem totā bibēdo assumunt z nunc membra
sternūt sub viridi arbutō: nunc ad fluentē leniter aquā caput collocant. Quosdā
castra inuāt z tube sonitus pmixtus lituo sine cornu recuruo ac bella detestabi
lia matribus venator cuius fideles catuli ceruā viderūt. Aut cuius teretes pla
gas validus aper vt est apud marsos rupit nocte tota sub ioue frigido quē nos
aerem dicere possumus manet inemor domus z tenere cōiugis. Quid singula re
ferā. Ne nil magis delectat q̄ bedera quod pmiū est doctaz frontū. Ne ge
lidū nemus oblectat cū musis ee nō cū populo placet mibi. Erbebeat mibi tibia
euterpe quā bene delectatē interptamur z organū suū in modū lire cōpositū qd
barbiton appellāt polimias mibi tradat que vel multe laudis vel multe memorie
dicit^{ur} musa nō erit in posteris meū nomen obscurū. Et potissime si tu mibi caspar
fauebis vite p̄sidium z dulce decus meum. Vale.

Epistola. ciij.

Inundatio danubij z grando in quātitate ouis.

Ucas filius poeta. S. p. d. Leonardo filsecher p̄stati militi amicoq; optio
Annis plurib^{us} iauditi ē tot aqs iundauisse quot his dieb^{us} nos ipsi vidim^{us}
apu^{er} nouā ciuitatē excreuisse. Tu res bellicas cōpabas wiennē q̄b^{us} ma
iestas regia vsura erit in castris: nos tuū reditū operiebamur vix duarū horarū
tēpestas icubuit: s̄ adeo igēs fuit vt intra menia vrb^{is} excurrē danubi^{us} credēt. Mā
neq; vici^{us} domū accedē vicini aurbat. Bzādo e celo i modū oui cecidit vbiq; cho
ruscatōes viobāt. Audiebāt q; tōstrua. p id tps pu^{er} tonēs q̄ wiēna mēia p̄labit
itātū excreuit vt plerasq; domos cū pib^{us} z filiis asportauit. i bauaria cca strau
bing z armēta virosq; tēpestas occidit. Agri p̄ples q̄ flumib^{us} p̄minisuerāt fru
g iij

gib' atq; sup'ficie iuelati sūt. Nūmū de' nūis z bire grādinis d' celo misit. Ac ru-
bete dextera iaculat' sūmas tēploꝝ arces p'pos z vbes terruit. Veriteq; sūt gē-
tes ne rediret graue seculi p'ire atq; tentationis. Siue z n'f' volūt noue qñ super
oēs mōtes diluuiū infūdauit: qñ noua maris mōstra visa sūt i terris z qñ p'heus
de' pelagi vti gētilis voluere oēs pec' pisciū altos egit montes visere: qñ in sūma
vlimo cēbe stetit vbi nota fuerat colūbarū sedes: ac qñ pauide dame in equore na-
tabāt sup' terras effuso imperāte quodā augusto retort' flāmis tiber vndis sup'ra
littus eruscu creuit: atq; vsq; ad monumēta numē pōpili regis tēplaq; vesse p-
fectus ē: sicut z postea sepi' fecit. Sicut adhuc inscripti lapides apud frēs mince-
uerome ostendūt. Tūc arbitrabant' romani flumiū qñ numē b'ret vlcisci velle iulii
mortē i p'solationē ilie romuli atq; remi matris. ex quoz genere cesar descēdebat
Nec deerāt q' putarēt illā siue reā vscālē virginē ex cōpessu tiberis pepisse q'uis
de marte vulgarior eēt fama. Itaq; putabat amnis vrozis iniuriāz vlcisci velle.
Quidā vo excrementū ciuilia q' post fuerūt bella p'tendē opinabant'. Inē antho-
mū nāq; z angustū apud accū pugnatū est. cū b'uito z cassio in grecia. cū sexto pō-
peio in sicilia. Mos aut' leonarde futuri speculatoꝝ quidā dicem' bec diluuiā si-
bi velle: nūq; rē insolite absq; magni alicui' mali significatiōe pueniūt. S'z nūq;
rursus malū est vniuersale. Nā qd vni nocet alteri pdest. Fridericus cesar iā p-
fect' est cū exercitū aduersus hūgaros. Jā terribi hostes pacē petunt. Jā trāsigit
nisi cōueniat inter ptes z hoc tecū arbitro: tēpestas illa designasse. Vale z me vt
soles ama.

Triplicis pbleumatis resolutio.

Derat nup' cesarea maiestas multoz baronū ac nobiliū stipata catervis
dum mihi hoc in loco vir p'stantissime disputatoꝝ vebementis atq; subtilis:
inter alios tria si recte memin' obtulisti pbleumata. Fuitq; tūc audito-
riū istud taz de cōtib' q' discipulis frequentissimū. Et illis primū fuit. Vtrū p'udē-
tia sit idē habitus cū scientia morali tradita in libro et bicoꝝ: politicoꝝ z iconomi-
coꝝ z in libris canonū z legū. Secūdu. Cur poete nostris tēpoib' sint adeo pau-
ci cū videant multū viles z necessarij. Terciū qd in cancellaria fortasse nota ex-
cogitātū est aut risus causa p'positū. Cur viles cutes cadauerū z antique camisie
cū cera in cancellarijs vendunt' p optimis munerib'. Nec sūt nisi fallor q' vestra
singularis prudentia magister z disputatoꝝ insignis ex me pcentata est. Quē-
rūt z aliq' duo q' illic assident qdā alia vt moris est in disputatiōe q' de re q'libet h'i:
illa ego memorie nō teneo. Necq; eñ cūcas sum ille p'irbi legat': qui altera die q'
romā intrauerat vniuersum senatū z equestre ordinē p'p'is nob'us salutauit: tā-
ta eñ fuisse memoria tradūt historie. Respōdebo igit' bis tñ trib' q' retuli pbleu-
matib'. Nec verebor me dicere impatiū fuisse cū illa q'rerent'. Nā z democritus
qui oium grecoꝝ p'cipuus oratoꝝ fuit: interrogat' iussusq; sniam in senatu dicere
nō erubuit imperatū venisse respōdere. Quidā adeo cupidi glorie sunt vt ex tem-
pore velint cuilibet interrogatiuncule satisfacere. Sed bis sepe iduz gloria q'rit:
ingens ignominia crescit. Nec eñ humanū ē cuilibet interroganti bñ rñdere: s' ē
hui' auditorij tāta modestia vt data sit vnicuiq; ad cogitandū mora qua nūciple
vltus paratus adueni v'is petitionib' magister ornatissime acbui' vniuersitatis
clarissimū iubar nō solū respōdere sed etiā vt opinor satisfacere. Nihil tñ dicam
quasi vestrā doctrinā instruēs: sed tāq; meā ignoratiā erudiēs: verbū habeo da-
boq; locū responsis vestris quibus me melius z rectius admonueritis. Cū igit'
queritis vtrū p'udētia sit idē habitus sicut ante dixi. Negatiuā partē amplecto
quā z v'ri argumentū tuē. quod secūdo loco posuisti. P'udētia nāq; viros bo-
nos facit: Sciētia vo illoꝝ libroꝝ etiā malos comitatus: ergo nō est idē habitus.
Aggrediamur tñ hoc altius diffiniamusq; sciam atq; p'udētiā. Omnes eñ vt ci-
cero in libris officioꝝ dicit que rōne suscipit de aliq' re institutio: p'z a diffinitione
p'fiscit: vt intelligat quid sit id de quo disputet. Sciētia igit' vt Platonius tradit

Epistola. cūq.

est cū res aliqua certa rōne p̄cipit. Prudētia est cū discernunt a bonis mala. Id
si sic se bz laudabilior ē scia q̄ prudētia. Plura em̄ cōplectit. Nec cicero ob hoc
diffinit dū in rhetoriciis ait prudētiā ē rerū bonarū z malarū ac vtraq̄ scientiā
S; aliter aug⁹. in li. de morib⁹ ecclie diffinit. Sic em̄ ait. Prudētia est amor eorū
quibus adiuvat in deū ab his quib⁹ impedit sagacit eligēs. Et alibi sic diffinitur.
Prudētia ē rerū bonarū malarūq̄ cū alterarū dilectione z reliquarū detestatione
scia: p̄m has diffinitiones q̄ prudēs est. Idē quoq̄ vir bon⁹ est cum bona diligit
malasq̄ detestet. At scia librorū aristoteles z iuris quis bona malaq̄ noscat: non
tū bec odire z illa diligere cogit. Plures em̄ peritiā illi⁹ habent qui sūt z auaricie
z aliorū viciōz serui: q̄ non mutat affectū cognitio sp̄ quis instruat intellectum.
Mā z salomon q̄ sapiētissim⁹ fuit ac bonū z malū nouit: q̄ vilissimū pecus luxu
rie se se tradidit. inter vxores trecentas cōcubinasq̄ septuaginta marcescens. Est
em̄ scia cognitio rez mortuāq̄ volūtate mutare nō pōt vt vel bonū cognitū am
plectat vel malū fugiat. At prudētia radi⁹ vnus est a vero sole pcedēs: que non
illuminat intellectū sed etiā calefacit affectum. Quod si quis neget probari pōt
Certū est em̄ aristotelem tulū senecāq̄ ceterosq̄ phos inter virtutes numerari
prudētiā. Si virtus est que sunt virtutis facit. Virtus aut virū bonū reddit: er
go z prudentia virū bonū reddit. Qz aut virt⁹ boiem bonū efficiat ex diffinitione
liquet. Sic em̄ aug⁹. eam in li. de quātitate aie diffinit. Virtus est eq̄litas quedā
vite vndiq̄ cōsonās rōni. Seneca q̄ sua est beatos virtute fieri boies q̄ si virt⁹
beatos efficit boies z prudētia que virt⁹ est idē facere necessariū est. Scientia nō
iuris totiusq̄ moralis p̄bie minime opat⁹: q̄ virtus nō ē. Si nō est virtus nec pru
dētia est quā cōstat esse virtutē. Querit fortassis aliq̄s quō fieri pōt vt sciens bo
nū nō pareat. Facilis responsio est. Plurimi sunt q̄ in gymnasijs musicā docent: q̄
cātare vel minimū versiculū in ecclēsijs ignorat: sicut apud atheniēses temisto
des qui cōuuiuiū recusasset lirā habet⁹ est indectior. Nec oēs medici qui practicā
legūt mederi sciunt. At vsus cōmunis apud quē vt flaccus ait arbitriū est z vis z
norma loquēdi. Prudentes nō nō qui bonū a malo discernūt. sed qui bonū ope
rant appellat. Er̄ igit prudēs qui scit vult z agit que bona sunt. Scoli autē mo
ralis p̄bie iurisq̄ perit cū attingat sceleratissimū finē: nō possunt appellari pru
dentes. Plus inq̄: nā z si operent⁹ q̄ i eorū libris vidicerit: nō vltz q̄retes. extra
tū prudētiā numerū remanebit. Prudētes nāq̄ nūq̄ errāt: sp̄ em̄ que bona sūt
opant. Qui nō p oia sequit⁹ aristotelē: cū is sp̄ deos nominet in errore manebit.
In iure ciuili nō desunt ineptie: nā z eorū libri aut legē quāq̄ durā esse seruandā
In iure pōtifico dietim mutationes fiunt: vt sepe qd iustū est hodie cras fiat in
iustū. Nec possibile est vt iura z aristotelis scripta p̄cipiat simul viuere: que sunt
inuicem sepe cōtraria. Si q̄s igit prudēt viuere vult: etiā p̄ta scire optet q̄ libris
bmōi p̄ineat. Et q̄ liquet p̄cia illoz q̄s dixi librorū nēdū prudētē boies minime fa
ceret: nec oia docere q̄ sūt prudētie necessaria. Aliud igit est prudētia z aliud rur
sus moralis scia. Nec obstat argumētū v̄m loco priorū positū. Quis em̄ prudētia
circa ea verset que sūt ad vitā humanā bona: ac circa eadē scia moralis cōsistat.
nō tū idēptitas sequit⁹: nā modis inuicē diuersis se habēt. Scia em̄ solū intelligit
qd est bonū: prudentia nō postq̄ nouit etiā opat⁹ vt an dixi. Astronomia de celi
p̄uersione stellarūq̄ cursib⁹ noticiā p̄bet. Idē facit astrologia. qz h tū sup̄sticiōsū
qd bz dū syderū cursu necessitates boim z mores p̄dicare conat⁹: aliud astrono
miā ē z aliud astrologiā dicim⁹. Et bec ad p̄mā positionē. Trāseo aut quātū ad
interrogationē secūdā. Curcā paucis sūt nris t̄pib⁹ poete cū videant multū vtilēs
z necessarij. In q̄ re vir doctissime ago v̄ie prudētie ingētes gr̄as q̄ mihi occasio
nē dedit de poesi publice loq̄. Sūt em̄ pleriq̄ boies q̄ poetica ignorātes inuidoz.
more poetas contēnit: atq̄ vt soli oim l̄tissimū reputent ea solū p̄bant que ip̄i
sciunt. Quod viciū late patet: vbiq̄ terrarū. Istorum ergo iusticiam atq̄ impu
dētiā cōtundere mēti erat mee: sed nō ingerebat se tempus cōmodum qd nunc

in p̄ta illi

Ad p̄lectiōem z
tū b̄ tria regna
scire aie l̄le z oper

aliud astrologia
aliud p̄stologia

nisi batū esse admodū letor. Verū ego magister clarissime paucos esse nostris
tēporib⁹ poetā nō miro. Sp̄ effi pauci rarissimiq; fuerūt. Quia nō dat passim
cui libet diuina poesis. sed eos respiciatq; cōtēni necdū miro: sed indignor stimu
lor turbor et atq; nr̄e cōdoleo q̄ tāsplendidū iubar tantūq; decus humane atq;
diuine scie taneccessariū mun⁹ a deo datū nibili faciat. Nā p̄scis tpi⁹ cū sapien
tia virtusq; v̄guit: tant⁹ honor huic doctrine impēdebat: vt sicut post victoriam
impator: sic ⁊ post p̄sumatū studiū poeta laureat⁹ p̄ vrbē triūphali curru sequēti
bus ciuilib⁹ ac festi agcib⁹ duceret. Nunc ⁊ iul⁹ cesar romani fūdat⁹ imperiū ⁊
august⁹ successor ei⁹ ad magnā sibi laudē reputari i collegio recipi poetarū. Nec
egretulit iul⁹ cū sibi collegiū intrati nō assurgeret acci⁹ quē poetā norat se esse p̄
stantiorē. Scipio african⁹ maior: poetā enniū adeo dilexit vt est vtaris suarū om̄i
comitē hīc voluit: eiusq; statuā i suo sepulcro collocari mādauit. lisan der lacedo
moniorū impator dū obsideret atenas q; cōperit poetā sophoclē interisse cor
pusq; suū adhuc inbumatū eē inducias dedit vt poete magno cōgrue fieret creche
Alexander amicef. li⁹ rex macedonū pindarū poetā ap̄pme dilexit. Archila⁹ qui ei
succesit. Euripidi tragico p̄silioz sumā credidit. Alexander magn⁹ cū trāsisset i
asiā vidissetq; tumulū bectoris. O fortunare inquit adolescē quē talis turba de
cātauit. Voluisset nepe ⁊ ipse homerū alterū habuisse q̄ suas laudes cecinisset: sed
nō fuit a deo felix. Eberillū tñ poetā mult⁹ donauit munerib⁹ ⁊ si fuit incipit vt flac
cus inq;: cū q̄ tales tātiq; viri poetā amant ⁊ honorū habuerit cosdē nr̄is tpi
bus cōtēni nō indigne miro. Atq; q; dicitis in qōne v̄s m̄ḡ grauissime poetā
videri vtilis ⁊ necessarios p̄stat ex h̄ v̄sam prudētiā nō nīl detraxisse dignitati
poetice. Nō enī vt sunt poetā vtilis dicit: s̄ videri vtilis. Plura nāq; vidēt vti
lia q̄ nō sūt. Est igit huic p̄ti obuiādū. mōstrādūq; poetā ⁊ vtilis ⁊ necessarios
fore. Quod paucis agā. Nēpe ois doctrina q̄ vitā erudit humanā vtilis ē: h̄mōi
est poetica: q̄ vtilis. Dubitabitis fortasse queritisq; quonā pacto erudiat hoies
poesis. Sz audite obsecro patrē scissimū ⁊ hī reuerētia dignū basilū. Ego inquit
ille a quodā viro q̄ ad vestigādas poetarū mētes acutissim⁹ habebat audiui. Cū
diceret totā homerī poēsīm laudē eē virtutis ⁊ eo potissimū loco dū naufragum
⁊ nudū vlrē refert quādoquidē p̄ vestib⁹ virtute illū dixit esse ornatū. Quid cū
tunc aliud clamat homer⁹? O hoies sit vobis cura virtutis que etiā cū naufragio
simul enatat. Quid sibi vult alius virgil⁹ dum ait a scanio enneas. Disce puer vir
tutē ex me fortunā ex alijs. Et itez: macte noua virtute puer: sic itur ad astra. Est
igit vtilis poetica que laudādo virtutes in earū amorē allicit hoies: hinc illud iu
uenalis. Mobilitas sola est atq; v̄nica virtus. Est ⁊ iterū vtilis q; vicia detestat:
arceatq; ab his hoies. Quod tribus verbis iuuenalis pulcherrime facit dū ait. Me
mo malus felix. Est ⁊ aliter vtilis poetica. Nā dei nostri laudes nullo pacto sua
nius aut melius decantari possunt q̄ versib⁹ poetarū. Nunc oēs apud bebricos
psalmi vt inquit Isidorus metrico carmine cōstant atq; in morē flacci romani ⁊
greci pindari. nūciambiā sunt versus: nūci alcaici: nūci saphic. ob quā cām ⁊ da
uid regem sacri poetā appellamus. Salomon quoq; cū sapientia tam nr̄i q̄ iu
dei magnopere dīmirant in numero poetarū fuit. Tres enī quos lingua sua cō
posuit libros parabolā ecclesiasten et cantica canticorū: exametris atq; pentha
metris versibus currere voluit: sicut iosephus hieronymusq; testant. ysaiaū q; cā
ticiū suū eadē metrorū quātitate cōscripsit. Nec hieremias poete nomē abhor
ruit qui sic isidorus ait: pleraq; ex suis opib⁹ diuerso metro cōposuit. Que idcir
co retuli: vt videat is etiā domesticos fidei. poetice nauasse operas: quos et i p̄ia
ni secuti sunt vti damasus: ambrosius: gregorius: ⁊ alij qui postea diuersis poeta
rū mensuris hymnos scripsere. Nā q̄ de iohāne baptista canit hymnus saphic⁹
carmē habet. Et queant laus resonare fibris. Trāseo boetiū seuerinū qui l3 p̄bi
lophus sanctus fuerit: nullū tamē gen⁹ carminis neglexit. Quosq; tantūm ois
referā exempla q̄bus vtilē cōstat esse poetiā. Inter atheniēses ⁊ megareyces de

propter atque salamine insule. prope usque interitus armis dimicatus fuerat. Post multas
clades capitalis esse apud athenienses cepit. Si quis de iudicanda insula legem tulisset:
quam res solon cum aliter non posset insuetis sibi versibus perturbavit atque animos civium
arte poetica sic cepit: ut exemplo bellum adversus megarenses decerneret: insulaque
devictis hostibus atheniensium fieret. Refero aliud. Inter messenios atque lacede-
monios bellum erat: durum lacedemonio et thirbe. poeta atheniensis. claudus fuit
Cum multa sinistre pressi essent lacedemonii ne contra fortunam pugnando maiora
detrimenda civitati inferret reducere exercitum voluerunt. Interuenit thirbe. qui com-
posita carmina exercitui per contionem recitavit. In quibus hortamenta virtutis danorum
solatia belli consilia scripsit. Itaque tantum ardorem militibus iniecit ut commissio pro
victoria obtinuerint. Sic due clarissime civitates sparta et athenae quae duo totius
gracie oculi putabantur: consilio et ingenio poetarum relevatae sunt. Nunc an sint poete
necessarii videamus. Nepe dici necessarii de illud sine quo bene non possumus vivere
et absque poetica nulla res publica bene vivit. et necessaria est. Dicunt aliqui et sine poe-
tica ples bene viris esse fuisseque sanctos. Sed ego non unicuique necessaria poesim dico: sed
in civitate reipublice: quod bene vivit civitates nisi sint quae bene mores suadeant et vi-
cia perscrutentur: quod poetae parum proficiunt. Sed mille modis milleque artibus sciunt per-
bicare et illud redarguere. Iustitiam rursus dicere quod melius hoc oratore facere: cuius verba milia sup-
pedita sunt. Non nego. Nam si sermones bene ad populum quibus theologi sunt: in ea
parte oratoris funguntur officio. Et nisi preceptis utantur oratoribus quae quibusdam vel si-
ne arte natura monstrat: parum proficiunt. Sed oratoris dicta non bene mentiri. Et quod so-
luta sunt facile dilabuntur. Poetice sine breves sunt. ligataeque pedibus: absque negotio
retinentur. Hinc est quod in omni genere quantumque barbara inhumana fera poete repiunt
si non latini saltem vulgares quae versibus finiois graues materias sub brevitate conclu-
dunt. Qui et si nomen poetarum illustre tantumque dignitate ferre non valeat: poetica tamen
utuntur. Adde quod elegancia sermonis lux expolitio: breuitas. gravitas: bene non potest
nisi ex poetarum fontibus hauriri. Hinc hieronymus. lactantius: augustinus: ambrosius: ciprianus:
leo: ceteri qui istas sacras ornatissime pimentati sunt. studio si fuerat poetice: sicut
eorum scripta demonstrant poetarum viciis ubique referta. In aristotelis voluminibus
omnes scitis quae crebra et incultata sunt testimonia poetarum. Quis modernus doctores
non sine gravi damno catholice fidei poeticam spernat: quod proculdubio necessaria est. Sed
tibi ferre gratias deo suasque laudes pulchre cantare debemus. Nec enim alii sunt quae psal-
modia dulcesque hymnos ac suavissima de deo suisque sanctis carmina recte componere
possunt nisi poete quos tantumque et ut monstratum est necessarios mirandum est dignis bo-
noribus non esse ferri. Et maxime cum eorum doctrina (sicut cicero tradit) et perbiam et alias
scias vetustate preceat. Cuius reprobos musae atque orpheum reputat: qui vicini fuerunt
saturni temporibus. Hinc etiam est et eorum argumenta dissoluta: qui poetice solent detrahere
poetasque carpere. Sic enim aiunt poetarum libri deos esse plures affirmant eosque discor-
des. Plura quoque in his adulteria et nequam crimina continentur ac nunc amorem
suadent illicitum: nunc alia vicia probant. Quod si beatus hieronymus. idcirco se cesarij ab an-
gelo narrat: quod cicero esset cum tamen cicero totus moralis existat. quibus tandem verbe-
ribus afficiendus erit qui poetarum lenocinijs oblectatur. Plato quod in his quae edidit
de reipublica libris: poetas censuit ex sua quam ordinavit civitate pellendos et bladis ora-
tionibus viribus aios demolliret: sicut cicero in tusculis refert et probat. Hec sunt quae
adversus poesim committere dici solent. Quibus non erit mihi arduum respondere: si vobis faci-
le fuerit audire. Nam quod in poematibus de diis mentio fiat non poetarum culpa sed tem-
pore fuit quibus idola colebantur. Nec enim soli poete de diis loquuntur sed perbii et omnes scri-
ptores illi seculi propter iudeos deos nuncupant et illos se venerari fatentur. Quod autem cri-
mina referant non est reprehensibile: quoniam id agunt ut homines ab his deterreat. Nam et theo-
logi idem faciunt. Qui vero vicia probant rarissimi sunt: nec quod duo tres facere
in communi trahendum est. Nec idcirco vituperanda est poesis. quia quidam poe-
tarum errores tuentur. Nam si sic pergitur nullam doctrinam sequemur sed ipsam

scientiarū matrē p̄biam cōtemnem? Nam et ipsos cōstat errasse p̄hos. Quid em̄
mollius aut languidiū dīci pōt epicuri sententia q̄ oēm felicitatē in voluptatib⁹
collocavit et animas negavit imortales existere. Pitbagozas inferos esse negavit
et aias hominū post mortē in alia putat animantia p̄trāsire. Quicquid vñ in om̄
nibus corporib⁹ aiam esse rebat. Quid theologi quos hodie p̄ ceteris vene
ramur. nunquid plures erravere. Quid arrius: quid cutides: quid nestorius: q̄d
quid ali⁹ pene infiniti unitatis ecclesie divisores. Quid cuo nostro iobānes bus
atq; hieronym⁹ q̄ cōstantie cremati sunt. Nec em̄ vñq; tot bereses seminare po
tuissent: nisi theologoz titulus se ornavissent. Verū sicut irrep̄hēnsibilis est theo
logia: q̄uis multi theologoz oberret: sic incorrupta est poesis: et poete nōnulli vi
cia tueant. Nec em̄ malū dīci pōt quo possim⁹ vti bene. Alioq̄ nec liberales ar
tes nec mechanicę p̄bāde viderent: cū his vti male possim⁹. Quā autē de hierony
mī p̄cussionib⁹ obijciat. Si q̄s hieronymū artēte puoluerit nō p̄t ciceronis lectio
nē accidisse cōparet: s̄ q̄ sic hieronym⁹ cū legebat vti sacras lras fastidiret quod
ego nec laudo nec p̄bo. Sed ita legēdos poetas dico vti eoz inbuti colorib⁹ feri
pturā sacrā ornatissime sciam⁹ p̄ferre. Nec em̄ sequēdi sunt aliqui qui ex florib⁹
nihil sumūt p̄ter odorē atq; colorē: s̄ imitāde sūt apes que mel etiā exinde norūt
excerpe. Ad ciceronē venio qui sciam platonis de poetarū excludēdō cōmendat
Quid hic dicem⁹: quibusue armis tuebimur. Magnus est testis cicerō: sed is nō
ex proposito locutus est: sed quasi p̄ trāsitum irritatus. Nam mox poetas excusavit
dices ad ip̄m philosophos facere de quo fuerat poetas in simulatus. Is alibi ex
tensius loquit multiq; verbis nitit vti archita poētā ciuitate dōnent: magnā eos
p̄pterea et laudē et vtilitatē cōsecuturos affirmās: vti extat ei⁹ oratio pulcherrima.
Plato vō cū poetas excludit etiā seip̄m excludendū asseruit. Nā et ipse inter poe
tas locū habuit: cui⁹ apud macrobiū versus extant. Dū semibulcosamo meū pu
ellū sanior et ali⁹ plures. Atq; vti dicā qd sentio poetarū maxia laus est ex ciuitate
platonis excludi. Quis em̄ vir bon⁹ in ciuitate platonis domiciliū velit: vbi sicut
aristoteles in politicis tradit. Dēs femie in cōi habent: p̄misciui in ore: cōstari
cōcubitus: incerti filij ignorati parentes. Atq; ista platonī sufficiāt respōdēse. Ve
rū vti de poetarū lectione in cōi aliqui dīcāt. Beati hieronymi i epistola ad ora
tore verbis instructio seruanda est qui de litteris secularibus figuram esse in deu
trōnomio dicēdum captiue duci in matrimoniū per hebreos p̄hibent nisi ca
pitē raso et vnguib⁹ amputatis que de vñs verba sunt: et abasias amatoris blā
dimentis vbi laudant virtutes sublimant q; vicia sine scrupulo recipiant. Cui et
magnus basilius ashpulat qui similitudinē de apibus posita. Nec em̄ inquit ille pa
riter omnes flores adēunt. nec si quos adēūt totos absumunt. sed eo ablato quod
operi suo sit aptū: reliquū omne valere sinūt. Et nos quoq; si sapimus in poeta
rum libris cum receperimus quod veritati amicum consentaneūq; sit cetera oīa
transgrediamur. Cum igit ex testimonio magni basilij sanctissimiq; hieronymi
etiā veteres gentilesq; poete recipiendi sint. Cum antiquissima disciplinarum sit
poetica. Cū magni ex ea et necessarij fructus resultent. Cum p̄bi sanctiq; docto
res pleni sint auctoritatibus poetarū. Cum cesares atq; reges oēsq; maximi viri
poetas suis t̄pibus honorifice suscepunt. Cū diuine laudes a nullis melius q̄
a poetis decantari. Nō immerito sicut ab initio dixi mirandum est nro t̄pe vilipe
di poetas q̄uis in italia iam resurgere ceperint et pariter cum theologis honora
ri. Nunc absolūda est questiuicula. Quid t̄pānci sint nostris t̄pibus poete qd
non solum etate nostra sed omnibus p̄scis temporibus cōtingit: plus tamen ho
die q̄ vñq;. Idq; cur sic nunc absolūam: Quatuor mihi huius rei videntur cause: si
plures sunt nihil est cur mouear. Prima causa est quia multa et vria scire epote
cum qui sit poeta. Namq; cum bella gesta suū sit scribere: cum tempestates: cum
tempora cum locorum sit: cum personarum conditiones: cum maris stratus
ante oculos hominū ponere habeat cum virtutes laudare viciaq; reprehendere

debeat. Quis nō videt ad hec bñ tractāda multis artib⁹ opus eē. multas aut ar-
tes pauci sūt q̄ assequant⁹ idcirco ⁊ pauci sūt poete. Secūda cā est qz nemo poe-
ta est. nisi cui hoc singulare mun⁹ ex alto traditū ē. vt caut⁹ ⁊ snolis versib⁹ huma-
nos act⁹ p̄scribat. Singularia aut mūera excellētia paucis dant⁹: iō pauci sūt poe-
te. Poetis nāqz vt cicero i oīone. p̄ archita dicit. Nun⁹ dei nec arte vlimitatio
ne pōt bñ nisi vera dicēdi regula dēt ex alto. Ex q̄ fit sicut idē cicero asserit. vt nō
solū nris s̄ oib⁹ t̄pib⁹ rarissimi poete fuerunt. Tertia raritas cā ē: qz successu t̄pis
crescētib⁹ hoīm vicis virtutib⁹qz p̄cūtib⁹: sicut alie discipline diminute sūt: sic ⁊
poetis ad nihilū videt⁹ redacta. Nā sicut nemo mihi v̄l augustinū v̄l hieronymū
dabit sic vel virgiliū vel ovidiū dabit nemo. Quarta cā ē ⁊ in hylimo loco: qz nō
reddūt poeti suis honoz: iō pauci sūt poete. Nāqz vt cicero dicit honoz alit artes
oēs qz incēdimur ad studia glie. Tbi nō dēt honoz ibi ⁊ studiū dēficiat. Et sic fit
vt pauci nris t̄pib⁹ poetica assequat⁹. qz nō putāt hoies honozari ex ea: atqz idcir-
co negligūt illā. Absolut⁹ duab⁹ p̄uozib⁹ q̄stionib⁹. Instant ridicula: tertia inq̄si-
tio cur viles cutes cadauerū atqz antiq̄ camise cū cera i cācellariis vedūt. p̄ opti-
mis munerib⁹. Tāgit me berde ista q̄stio q̄ yn⁹ suz ex cācellaria. post q̄ diu⁹ fride-
ric⁹ cesar in secretariū suū me recepit. Soluā igit q̄onez ex meo igemolo q̄ in loco
vniū dicendū ē iocosuz. Quā solus alin⁹ ibat: suasqz secū miserias q̄rebat⁹ qui vi-
nū portās aquā biberet: frumētūqz in horreis poneus fenū manderet. s̄ hec leuia
reputasset nisi q̄ etiā post mortē ex eius coreo cribri fierent atqz timpana. Quen-
sic querulosum audies varius pariū aial. Tace inquit asincop⁹ est post mortē la-
bor. Nā isti qui dicunt hoies cū aliquē volūt sapiētē facere: coreū meū ad huc pi-
losuz recipiūt. frontēqz illi⁹ adornāt quē volūt esse sapiētē. Doctores em̄ creatos
meis eos p̄clib⁹ vestitū: meqz qd̄ ē rerū oīm difficilimū ex magnis bestijs viros
optet sapiētes efficere. Sic em̄ coreū meū fata disposuerūt. qd̄ ē mihi grauissimū
⁊ molestissimū. Audiuerūt hec rectores cācellarie vidētēsqz in corijs cadaueruz
magras esse v̄tutes: nō cēluerūt illa puo p̄cio dāda. S̄ ea atqz camisas cū cera
sicut equū erat magno p̄cio ceperūt vendere. Imitatiqz sacerdotes q̄ sonū cāpa-
narū ⁊ funiū ⁊ aquā ⁊ verba dātes magnis vtunt⁹ emolimētis: coria sua nō puta-
tauerūt gratis dādis: ac vt omīssio iōis ad seria redeam⁹. An̄ charte ⁊ mēbrana-
rū vsuz: idolatis ex ligno codicillis eplaz alloq̄a scribebant⁹: sicut ⁊ cicero ⁊ dama-
sus ⁊ ysidor⁹ attestāt. Exinde tā greci q̄ tusci supinducere ceras iceperūt. Illasqz
graphio ferreo inscripserūt. Post hec cartbarū vsus apd̄ egyptū cepit q̄ ex decer-
pto papiri tegmie p̄ficiēbant⁹: ac postmodū ex lineis pānis tā inep̄ alijs vsib⁹. Et
inde reges p̄gami mēbranarū vsuz excogitarūt q̄ ex mēbris pecudū detrahāt: ⁊
ad huc p̄p̄e mēoria loci p̄gamena dicūt. Quia igit i chart⁹ q̄ ex vetustis fiebāt cami-
sīs ⁊ in cutib⁹ pecorū ad vsū scribēdi paratis res magne maxieqz notāt⁹: nō est in-
iuria hoc si magno p̄cio vedūt. Nō em̄ res q̄ cōtinet s̄ q̄ cōtenta ē in ertinationē
venit. Et sic trib⁹ q̄onib⁹ v̄ris excellētissime inḡr bec rñdisse sufficiāt. Vestro gra-
ui ⁊ optimo iudicio nihilomin⁹ saluo.

Epistola. cv.

Tibizādo poete scribūt ex rōne etiā p̄ncipib⁹.

Lustrissimo p̄ncipi ex sanguie cesariū fato dño sigismūdo austrie ⁊ duci
Tyrolisqz comiti dño suo secūdario. Eneas silui⁹ poeta regalīsqz secretari⁹

S. p. d. In cesaris curiā q̄primuz migravi magna me cupido incessit tibi
vt aliqd̄ scriberē. Sed veritus suz moderni seculi moze: cui nihil placet nisi quod
est sui simillimū. Oēs bodie fere qui scribūt q̄uis vnū alloquant⁹ numero vtunt⁹
plurali: tāqz multiplicando personas plus honozis adiūciant reuerentiozeqz vi-
deantur. Que consuetudo latein germania patet. Et apud italos aliq̄ diu v̄guie
Et postq̄ franciscus petrarcha omīno temporis sui squalore. p̄iscam cepit elo-
quentiā imitari. plerisqz sic loqui placuit vt castior etas locuta est veterū. Genit
ex grecia post hec iohannes chysolaras qui constantie sepultus est vir plurimum
litterarum. cuius maiores orti rome constantinū magnum post translationē im-

perij bizantiū que nunc cōstantinopolis dicūt secuti fuerant. Dicitalos iaz sca-
brofi z obuoluti sermonis penitētes: nō tñ plus habētes luminis q̄ frāciscus at-
tulerat: ad verā eloquētiā reduxit: ita vt similis videat bodie italoz faciēdia illi
que octauianū tpibus vixit. Si quis leonardū arentinū: guarinū veronēsez. pog-
giū florentinū: aurispā siculū: anthoniū vicentinū z alios legeret: qui nūc viuetes
apud italos florēt: in quibus z tuliane fluuius eloquētie z lacteus titiliū pata-
uini riuus elucet. Hi nunc eos ad quos scribunt singulari cōpellūt numero: qz tā
grecos q̄ latinos sic locutos fuisse cōmemorant. sicut socratis z demofcenis ac ci-
ceronis z macenatis epistole ad marinos viros scripte testant. Nec geniles so-
lum sed eos quos colimus quos veneramur sanctos viros imitari se dicūt. bie-
ronymū: augustinū: ambrosiū: gregoriū. qui nō solū boies sed ipsam diuinā que
oia nutu suo regit maiestātē adorū sermonibus. p̄sta inquit: da: fac: cōcede: mi-
serere: largire. Qui tñ multo ornati pluralitate vti nouissent q̄ nos: Sed visum
est illis recte loquendi ducib⁹ ornatiū oēm atq; lepore cōfundi: si vt modo sit locu-
ti fuissent. His ego q̄z p̄sentio nec meo noie scribēs aliter quēpiāz cōpello. Ad te
tñ daturus lras quid agitā subdubito: veritus ne tuoz boim plus p̄suetudinū tri-
buas q̄ meo iudicio: z arbitraris forsitan regib⁹ atq; principib⁹ nō aliter scribē-
dū esse q̄ ipsi scripserūt. Quibus mos est vti pluralitate. Mandamus inquit
volum⁹ facim⁹. Sed hoc quod ab humilitate trahit originē nephas est ad iactā-
tiā ducere. Reges nāq; cū scribunt z si dñatū habeant vt quicqd eis placet legis
vigore habeat. Ea tñ moderatione vtunt cū scribunt vt precipiētes aliquid non
se solos videri velint fecisse sed cū alioz p̄silio. Nec temoneat qz principes infe-
riores scribētes supiorib⁹ p̄lez numerū tāq; supbie fountē abijciant: sicut ad cesa-
rē imperij principes misse lre manifestant. Scribit em̄ dux mediolani. Supplico
peto rogū me vie maiestati cōmissuz facio. Nā z hoc rōnē bz aliā q̄ arbitrare. Et
qz inferiores p̄tates a supiorib⁹ diruant: nō ab recte pluralitatē deponi cum in-
ferior scribit. tāq; dicat inferior ad te loquēs. Q supior alioz vice vti nō possum
qz tu illos mihi cōmisisti. quos erga alios represento: erga te minime: qz tu illos
z merep̄sentas. Nō ro regib⁹ ac magistratib⁹ cōsuetudo sit pluralitatē offerre ni-
hil te vigeat. Nā id est quod stomachabar mō. Quis em̄ idcirco pluralitatē prin-
cipibus cedat qz ipsi capropter moderationem vrant. Nō honorare hoc est. sed
dep̄minere atq; cōtēnere tanq; nil ipsi sine subditis queant. Quibus si vellemus
reuerentiā impartiri qz ipsi modeste faciunt nos honorifice fugerem⁹. Nec em̄
qz romanus pontifex seruoꝝ dei se seruū appellat: idcirco nos sibi scribentes cum-
dem sibi reddimus titulū: sed pro seruo seruoꝝ patrem dicimus patrum. Nec for-
tasse nimis longe sunt repetita principio que me a proposito remotius abdure-
runt. Spero tamen his factū esse vt vel mecum sentias vel sequenti magnos au-
tores mihi des veniam te singulariter alloquenti. Quod si alia rōne non facies:
tua saltē singularis benignitas z imnata te monebit humanitas. Nūc quid sit qd
maluerim scribere absolueūdū est. Nāq; cum in banc patrueis tui cesaris curiaz
veni: multa mihi de tua p̄stāte virtute sunt dicta. Alius benignitatē p̄ciprā refe-
rebat. Ali⁹ mirificā bonestātē atq; modestiā. Alius prudentē vltra q̄ etas serret
te predicabat. Alius te liberalē z iusti amantissimū affirmat. Alius quod raro in-
ter huius etatis principes repiē. te latini sermonis obscurantissimū cōmemora-
bat. Quibus exirebus, z mirari te simul z amare accepi z tāq; monstrū putabam
adolescētē principem tot virtutibus cluēscere. Non tamē statim credulus fui
nec omni voci p̄bui fidem accessi alios percontatus sum vniuersos. Reperi oēs
vno ore loquentes. Nec ista apud me satis adbehi lateri tuo z inter coronas no-
bilitū tāq; explorator ingressus: mores tuos dum adhuc meignozares sum spe-
culatus attendi gestus: sermonē: vultū: nihil nō plustram vidi modestū incessus
latinū incorruptū. Notavi famam res ipsa vixit: non potui mihi non credere: sed
oculos meos z aures tuarum virtutū testes admisi. z earuz factus sum p̄dicatoz

quarū antea fueram inquisitor. Nec me ista in assentoria modū referre censeas.
Ante oia enim tibi suadeo vt omne genus adulatorū quasi pestem teterrimāz fu-
gias. vt nulloz homines magis detesteris q̄ eos qui tibi blandiunt qui te coram
laudāt. qui omnia que facis pbant qui vbi negas negāt z vbi affirmas affirmāt.
Aunt aio apud terentiu inquit gnato: z iuuenalis si dixerit estuo sudat. Nā hoc
est genus hominū pessimū: quod principes maxime deicit z p̄cipitat. Timendū
nō solū adolescentie sed etiā senectuti. Cur tamen te palam cōmendauerim non
tacebo. Elucēt sane in te quas cōmēdauī virtutes: sed illas nō retuli vt gloriēris
non vt te iactes supbias vel insulas. Solū hec scribo vt custodias tantū bonū vt
serues z amplifices hunc thesaurū: vt sic te babeas q̄ virtutes tue cuz etate cre-
scant: z has indies virtuosior: ne i viciū aliquoz incidās qui boni fuerūt iuuenes
z pessimi senes. Et vt est in puerbio bonus pullus mala gallina. Ego em̄ cupio vt
ex bono adolescente fias vir optim⁹. Quod eo tibi facilius erit quo meli⁹ es nu-
tritus. Et sane debes ante oia genitori tuo clarissimo principi grates referre. qui
tuū animū excolēdū putauit: qui te sub disciplina tenuit z p̄ceptores tradidit cru-
ditos. Nec em̄ amplissima est suspeller z hereditas q̄ principatus melior. Spes
em̄ z potētatus z hui⁹ honores seculi bona fortune sunt: fluxa: mutabilia: caduca
Que vt fortuna vult huc atq; illuc ferunt. Illa em̄ mortale gen⁹ quasi in ludo ba-
bet z hūc deprimit hominē hūc extollit. Nec em̄ magnū est ex figulo regē z rursus
ex rege figulū facere. Hinc est iuuenalis versus. Si fortuna volet fies de cōsule re-
thor. Magn⁹ alexander subiecta india vt quātū possz oñdēt. Ortulanū quēdā ad
regni fastidiū erexit. Syodetian⁹ vō cū orbis haberet imperiū deposita purpura
z fastid⁹: rigandis ortoz oleribus z plantādis arborib⁹ operam pbuit. At animi
bona que sunt: cōtinentia: castitas: fortitudo: iusticia: moderatio: intellectus: in-
geni⁹: memoria: stabili quod in neru adherent homini: nec auferri a nobis nisi
cū vita possunt: hec vere nostra sunt bona: hec dum luce inter mortales fruimur
vitā p̄stant suauiore. postq; inigram⁹ ex hoc seculo spem dant felicitatis eterne.
Cū q̄ has dotes natura tibi cōcesserit z parentes cura in te illas auxerit. monitū
te esse volo vt serues bonū qd est in te. Ad quā rē maxime necessariū censeo lfrā
studii quo iam iniciatus existis. Quia tamen iam illas videris quasi aliqd iugū
abiecasse. Nō erit ab re site ad eas coner reducere. Non em̄ vt aliqui arbitrant⁹.
Idcirco principes discunt litteras vt latinū scientes participare cum alienigenis
queant. Nā cū hoc frugi est alia tñ nobilior rō est. Quoniam em̄ ois bene viuendi
norma litteraz studio cōtinet⁹: ideo illas expedit nosse. Nec sat est imbuisse prin-
cipia nisi z vltra progressus fiat. Seculi tamen principes nostri plerūq; illas ad
p̄hos relegant aut iuris interpretes tāq; principes non deceat bene viuere. Pro
igī te nebis auscultes quoniam nemo in clarū virū aut famosū principē pōt eua-
dere nisi cū nature donibus adiuncta habeat doctrinā. Quis sane qui superiorib⁹
seculis daruerūt principes: studiosi lfrā fuerūt. P̄hilippus macedo alexandro
nato gauisus est q̄ eo tpe filium habuisset quo florebat aristoteles. Nec alexander
bac qua tu nūc es etate litteras a se relegauit. Sed profectus in asiā aristoteles
z calistēnē magistros secū duxit: nec audire pbiam inter armorū strepitus ac tu-
multus cessauit. Felix nimirū si vicio vinolentie caruisset. Alcibiades z temisto-
des q̄ apud grecos illustres habent studiosi fuerūt pbie. Epaminūdas theban⁹
qui grecie princeps est habitus: nō miore lris q̄ armis operā tribuit. Trasēo ad
romanos. Quid limati⁹ quid eloquētius scribi pōt q̄ ea cōmentaria que iul⁹ ce-
sar de se cōdidit. Is enim cum in gallia bellū gereret diem armis. noctes lris de-
dit. Hecres eius augustus z orationē solutā z carmen optime dictauit. Et tāq;
sebuē eius elegantissime versus in cneyden laudem. Quid fabios cornelios aut
cathones referā. Quid de pompeio dicam qui tam affectus lris fuit vt egrotātē
possidomū pbm quīs cōsul ipse foret nō omiserit in chado visitare. Cattho cū cēt
latina plenus doctrina lras grecas diu cōtempserit: postea propositi penitens qd

*Magn⁹ Alexander
Dionysius*

*Alexander
Aristoteles*

funeris spernit senes concupiscit. Nec dubitavit sensum suum lris pegrinis imbueret et
ad grecam volubilitatem os concitatorum. Recte tibi quidem qui et si principatum haberet
dignarenturque populis: servire tamen lris voluerunt. Sed noverant illi platonis vocem quam dicta
divinitus: tum a cicerone tum a boetio refert. Beatas scilicet fore respublicas si recto
res earum studere sapientie concitasset: quae sapientia haud dubium ex philosophiae fontibus bau-
rit. Tu tamen fortasse fabulosa reris quae de antiquis sunt scripta: qui et in ocio negotium
et in negotio oculum diligenter referunt curasse. Sed hac opinionem potest tibi auferre
nonnulli viventes: qui etsi reipublice praesint et munera rogant arduissima. discipli-
nas tamen non negligunt. Leonellus marchio est enim. elegantem scribit ut nihil inter
eius et ciceronis lras putes distare. Sororia de marchione salutarum dicunt mar-
chionis mantue filium et arma tractant et lras colunt. Alfonso rex aragonum: cui et cilia
paret: et illa italica pars obedit quae olim magna grecia dicebatur: qui toties victus
tandem vicit: et adversam fortunam in favorem sui pervertit: nullum in castris est sine libris
quocumque: ita illuc et bibliotheca sequitur. Siue in tectis est siue in retortis manet. sin-
gulis diebus aut legit aliquid aut audit. Egredior italia et penitus toto divisius or-
be britannos petam ubi dux est deo cecitric. qui regnum quod modo anglicum dicimus: pluri-
bus annis gubernavit. huic tanta lrarum est cura ut ex italia magistros asciverit
poetarum et oratorum interpretes. Cides neque et hoc seculum principes lras admittit.
Inter hos et tu poteris numerari si quod cepisti studium fueris persequi. Nec enim ideo
lras te dicam quod latinum pronuncies. Maestus hoc pulchrum et coram et piceis daf. Ciceroni
antonio cum rediret octavianum: edocui latinum coram. salus inquit auguste cesar impa-
tor huic perianum illud. Qui expeditur psitaco suum tberem piceasque docuit nra verba
conari et addidit eam magister artis ingeniumque largitor neutri. Quid tibi tibi videtur
cum venit barbarum aut italum aut gallicum latineque factum: cum tu adolescens illos intelligas
alii senes tamquam surdi audiant. Pulchrum tamen erit et tunc te lras vocitabo: cum oratores
intelliges cum philosophos nosces cum poetas tuapte percurras. Doc tibi fortasse grande vi-
des et arduum nimis haud sic est. Nolo te noctes diesque libros volvere. Sed viam du-
taxat cuiuslibet diei horam expesco quam lris praebes. Illud autem cure tibi esse volo: ut
doctus sit quem audias et prudens quem sumas magis: nec te vana tituloz ambitio
fallat. Non enim propterea doctior est alius quam magister nomen aut parum est aut athenis
sortitus. Ille autem peritus est qui naturali praedit ingenio vigili cura percurat
est magis artium auctores: qui cum multa viderit atque legerit librorum volumina. cum me-
morie plurima commedaverit. qui non solum divinis lris sed etiam secularibus sit imbutus.
Ex his vnum apud te velle degere. quo cum per tuo loquerer arbitrio quod tempus docendi non
ex te sumeret sed tua ex voluntate quod cum velis legat cum molis taceat. Sed tu erit quot
diebus velle aliquid. Namque postquam biennio hunc modum servaveris. mirum plus te lucrum
ex lectione corrosisse putabis quam si provincia aliqua sis adeptus. Ego quidem laudo
edes tuas militibus plenas esse. Nam cum sunt qui tutant patriam et decorum est armorum
gloria principem emere: sed nullum apud te fore virum doctum nec laudo nec proba. Si
autem milites pascis ita et doctum virum institutores nutrire posses qui te iusti et in-
iusti differant et limites edocerent: virumque redderet ex opte perfectum. Non docet te il-
los sequi quod ut sumptum minuatur doctores excludunt leones tamen pascunt. sicut est illud in-
venalis. Non habet infelix munitio quod mittit amico. Quis illic quod donet habet nec defuit
illi unde emerget multa pascendum carne leonem iam demittit. Et ironice subiungit. Quod
stat leviora belua sumptu. Mirum et capiunt plus intestina poete. Summe igitur tibi
gratias doctrine aliquem virum nec parcas expensis ubi ingens redudat emolumentum
Queris fortasse quod emolumentum. Edicam paucis nesciarum utilitate praestas. Postquam
esset viriles attigeris annos habet tibi honoris et quodmodum erit. ut te i filio loquente cetero-
rum sileat: cum tu vnum plus omnibus sapias. Nemo te decipere poterit: nemo dicere audebit
bequam et hoc inquam nisi verum id esse manifeste cognoverit. Si quis praesupserit inbo-
nestum aliquid suadeo propter eris rationibus refutare. Si affari volueris ipsam quam pacto loquere
dum sit lras instituet. Si autem laudare aliquem aut vituperare volueris et quintilianus

z cicerote decebit. Si bellū suscipiendū erit z armis opa banda vegetius modū ostēdit z iulius z quintus curcius z iustinus z luci? flori? z suctoni? z salustius crispus. z historicoz cunius. In quib? z alexādrī magni fortitudinē z hanibalis calliditatē z fabij versutias. z scipionis prudētiā z iulij cesaris disciplinā militarem z sertorij ac marcelli audaciā. z iugurte sagacitatē z oim qui res bellicas gesserūt artes inuenies. Nūq̄ tam multa experiundo videbis q̄ multa legēdo perdisces. Si quō reipublicā gubernes scire volueris. legēdi erūt tibi politicoz libri quos aristoteles composuit z leonardus arentinus latinos fecit. Ceterē autē trāslatio nē tibi nequaquā assimes. q̄ z eloquentiā viciat z intellectū minus verat. Ad regēdā familiā z teipm: vtilis erit iconomica ethicaq̄ aristoteles: tum de officiis cicerō z eplē senecae omnesq̄ libri ipsius. Quomodo regenda sit vxor scripsit frāciscus barbarus venetus. Quomodo liberi educandi plutarchus. Quomodo te cū amicis habere debeas z quō in senectute arpinas cicerō. Idem quoq̄ de mortis cōtēptu z aliarū passionū scripsit in tusculanis. Morales vtutes quō amplectende sint z bi quos modo retuli autores: z post eos macrobius faciēde tradiderūt. Eis agriculturā cognoscere: virgilius georgicoz te admonebit. Eis orbis sitū mētis oculis plustrari z diuersarū prouinciā sitū ac mores intueri. z quid queq̄ regio ferat z quid queq̄ recuset: assit plinius de naturali historia: assit ptolomeus: solinus: ysidorus hispalē. Eis celi sydera z planetarū cursus z grādinis z pluuiarū z fulminis causas scire: ad aristotelē redito: senecā virgiliū. Eis regū mores z fastidia principatū pscrutari fm senecā in tragedijs legito. Eis plebeos boies z milites gloriosos z leonū insidias z seruoꝝ deceptiones vt euitare illas possis intelligere. plantū tibi z thereutiū assumico. Eis quō fulmināda sint vicia edoceri oracius inuenialis z persius in p̄mptu sint. Eis pastoz cōsuetudinem cernere bucolicon virgiliū habeto. Eis fabulas gentiū z fastos z tristiū miserias z amantū eplās z amoris remediā nosse. Maso te versib? erudiet. nec stacius thebaidos vel archileidos inutilis erit sententijs grauibz vbiq̄ refertus. Post hec vō vtiā p̄fectior z cū de religione cogites: tum de salute aie hieronymi libros euolues: augustini: ambrosij: gregory: lactanti: cipriani: leonis. Scripturā sacra semp domi habebis: z nūc vetus nunc nouū intueberis testamētū. Hec que nūc scribo: si q̄ doctus extra italiā legeret me maxime argueret q̄ inter autores legēdos nō numerauerim bugonē de sancto victore: aut alexandrū de ales vlmagnū albertū vel petrū blesensem z nicolaū de līra z alanū. z banc nouarū turbam. Sed tu caue ne istos audias. Nācti docti sunt: docere tū alios nequeunt. Ego tibi id suadeo quod per me rectū puto: nec somnio. Sed viros totius italie putissimos in hac sniam habeo cōcurrētes. Crede mibi nihil discendū est quod de discere oporteat: sed illis in autoribus te exerce q̄ sunt pbatiores. Suscipe nāq̄ semp optima debem? ad imitandū. Tu ergo hos sequeris hos audies hosq̄ leges quos tibi p̄nomināui. Si vis z multarū rerū sciens z princeps toto in orbe secularis z mirand? haberi. Interueniendū tamē nō suadeo vt cōiunct? dominiū fugias. Nec te solitariū eē volo: immo suadeo vt sis affabilis vt cōis oibus vt te videndū pbeas. vt nūc hos nūc illos alloquaris: vt cōsilia ingrediaris vt cōciones adeas: vt populo te exhibeas z p te loquaris. Scio nāq̄ frugi cē q̄ boies lris didicerūt experimēto cōprobati. Nec ego hos boies laudo qui sic se lris dedunt vt res ceteras paruifaciāt qualē fuisse democritū diogenēq̄ cōstat: qui sibi dūtaxat vixerunt. Illi sunt omni laude z p̄conio digni qui z reipublice seruierūt z lrarū studia non omiserūt: vt z platonē z aristotelē z demostenē z iulij z ciceronē z pliniū z maccnatē z augustinū fecisse cōperimus. Hi nāq̄ quod ex lris hausierant in administrāda reipublica exercebāt. Idem z tu facies si vir z princeps optim? eē volueris: lris suum tēpus z suū reipublice dabis. Nūc iudiciū facies nūc tenebis consiliū nūc arma tractabis. nūc rez familiārē respicies: z in his omnibus quid littere

valeant experieris et oculi utilitate cum negotii comodo pingues: mira oib' de te spem
facies et vel solus vel cum paucis orbe toto mirandus habebis princeps. Nec tam
splendor forme tue qui est egregius: nec vestes auree aut ornatus crinui et equorum
popa tantum te honestabit quantum ipsarum decorum et virtutum fama. Quorum facies si
videri posset (ut arestoteles inquit) pulcrior est quam lucifer aut besperus: ad hoc autem
sicuti mihi videtur iam tu apte incensus es. Cum enim subditi tui nuper ex atthesi venien-
tes maiestati regie supplicarunt ut te ad regendam puincia mitteret. Non sum virtuti
adhuc adeo maturus ut gubernare patriam possim. Digna vox que tuo progredieris
ex ore et quam ois laudatura sit etas. Conuenit enim quid ferre recusent et quid valeant
humeri quilibet meditari cum aliquid est gerendum: quia cui leca potenter erit res
sic demum recte se habebit. Nam quod bias ait. Magistratus virum ostendit. Nos re-
ctissime de principatu dicimus. In quo qui moderationem seruat diuis est quam homi-
nibus similior. Nec enim arduum est in paupertate seruare continentiam: sed ut marcialis
ait. difficile est opibus non tradere mores. Magna peccandi facultas sequitur prin-
cipatum: adeo irritam enim gulam copia vini et quesitorum vinctus cibarioz et laute gloria
mensent ut verbis utamur lucani. Sunt mulieres formosae que tuis oculis tuis ver-
bis tum osculis tum amplexibus adolescentulorum mentes et oculos fastinant. assunt
corruptores adulatores ioculatores bisfriones qui arcem adolescentie vinctus nuti-
tur expugnare. Ille auaricie cultor venale iusticiam facit. Suscipe inquit hoc et com-
mendatum habe. Qui dat pliberalis est homo et habet multum quod det: aliter ad iram pro-
uocat in te inquit peccauit: suscipe gladium vindica scelus. Tu princeps iniuriam
feres quam nec priuatus impunitam relinqueret. Mulier alius inquit formosa te
amat et amore tuo moritur cur non copateris et miseris adolescentule et gaudes cum
ea. Eam venatu ait vir robustus quod torpes ceruorum greges et aproz clausi sunt.
Spectaculum tibi pulcrum prebebo. Veni mitte hos senes republicas tuas. Tu letus
esto dum tempus fert. Et hi quibus in palatio viuendum est causa. Quod istas inquit principes:
iam epulallate sunt et frigescent: veni duz accipenser calidus est et ante quam fumare le-
pus desinat. Squilla est optima et aper et poletus in mensa. quid istas et voluptas
tantum amittis. Multi vicia suadent pauci virtutes. Quid faciat adolescens: cuius
etas parum per se roboris habet et cuius animus a natura pelius est in libidine. Eius
grandem homines resistere tot blandicijs potuerunt ne dicam adolescentes. Sed autem
aliqui. Consilium habebit princeps: maiores natu astabunt: quod sit agendum. Primo
res patrie censebunt: scitum est: sed omnes qui principem coronant facere illum amicum student
et non que sunt apta sed que iocunda putant in consilio dicunt. et mitis per se quisque ut ca-
rior sit. nec est qui libera proferat animi verba. Et quis pars bene consulat: liberum
est adolescenti quos vult sequi. Et quod incertus est: parum pensi habet: non quod
expedit sed quod libet plerumque amplectitur. Et quippe quemadmodum mea fert opinio
Aut maturum esse principem oportet et suo consilio fretum. Aut adeo rudem ut in modum
trunci nihil per se disponat. sed quod maior pars suadet executioni mandet. Nam qui ali-
quid scit minus tamen quam satis est: periculosus est reipublice et imperia sepe subuertit.
cum non ad rationem sed ad libidinem regat. Hinc est quod in libris regum puellum octo
annorum bene regisse coprimus siue is septem annorum fuit ioseph filius ochozie. Non
enim is rexit: sed eius satrape regnum administrarunt. Est autem principatus irritamentum
quoddam vicioz: et admodum pauci reperiuntur qui non aberrant. Cum frenis oibus sunt so-
luti a saul usque ad sedechiam nouem et triginta reges in iuda et israel fuerunt. inter quos
solum octo boni connumerantur. reliqui vero ignari: impiti: indocti: impotentes: avari: su-
perbi: iracundi: crudeles: libidinosi: adulatores et stulticie serui. qui ambitione nescio
quid effrenata tamquam ad pestem mortalium nati idolis seruientes. bellis semper indulerunt
pacis atque oculi hostes fuerunt. Et hi tamen in populo dei regnabant: et bonorum plerique per ser-
uos domini prophetas fuerunt vincti. Nec salomon quibus sciam et sapiam a deo fuisse af-
fecit: persequere potuit. sed adamauit mulieres alienigenas. et bis copulatus est arde-
ntissimo amore. Fueruntque ei uxores quasi regine septuaginta et concubine trecentae: et

auererunt mulieres cor eius vt sequeretur deos alienos. Nec dauid quis esset electus a deo vicis caruit. siquidem et homicidium simul et adulterium perpetravit: quod non fecisset dum pastor erat: sed et licentia regni, puocauit. Quid alius faciat cui minus sit roboris: quid iuuenis quid adolescens. an est aliquis qui annis teneris dominum censeat committendum: cum sepe robustior etas sub illo deficiat. Prudenter tu quidem qui patrueli et sanguini tuo potius quam alijs credidisti: nec dominatum patri suscipere quam peritiam voluisti. Alius fortasse aliter fecisset qui opinione inflatus fuit: quod ad me dixisset obediencia ista: ego iam liber esse volo: nam scio bonum et malum: quod melius est quam impare dicas illi fac et faciet. Ita vt euolare tempus est. Sic dedali filius vt est in fabulis. Namque cum pater alarum remigum sibi et filio cera et pice coaptasset vt laborintibi carcere fugeretur: liquidum petijt aerem et sequere me inquit icare: nec a me quoque recedas. Paruit ille tamdiu quoad timor artis in se ignote: ubi vero iam se volandi scium putauit. nec se amplius rectore credidit indigere: iussus patris egressus: percussis amplius alis vagari cepit: et modo huc modo illuc discurreret: ac continuo altius euolas: regione ignifera attingit ubi dissolutis alarum compaginibus et omni pena solis ardore perusta ruina fecit et nudus in mari cecidit: quod adhuc eius ex nomine vocatur icarium. Prosequor itaque fabulas. Pheton filius pbebi patrem rogauit sibi vt quam peteret recederet. Iurauit per stigem pater nihil se negaturum. Filius currum solis sibi regendum committi postulauit: penituit pbebum. promissum scienti tanti regiminis impotentem natum: sed quia iurarat negare non potuit. (Quis cicero in officijs hoc iuramentum potius rescindendum putasset) Ascendit currum pheton. gloria abundansque gloria recepit tunc et se regem et deo similem arbitratus est: ubi vero ad medium celi est ventum cum solis equos inhibere non posset: illique vagarentur et mundum omnem ignibus conflagrarent iouis fulmine iectus est et in heridanum precipitatus. Huius figmentis admonet quelibet poetarum: vt antequam presit et dominetur vires suas regide menciatur ne sub pondere ruat. quoniam onus est non voluptas alijs imperare. Si modo id volumus cum ratione efficere et cum finem regere. propter quem reges sunt instituti. Reges romane que ab atheniensibus et spartanis quas tradiderunt liburgis et solon sunt orate pueros usque in annum quartumdecimum sub tutela esse voluerunt. Post hanc etatem in annum. xliii. curatores adolescentibus dabant. Nam ante hoc eum infirmum censebant etatem. Ea ob causam cum duo scipiones a cartaginensibus in hispania fuerint occisi: et hanibal armis italiam premeret: iterum secum exercitum in hispaniam patrem et patruum vlturum. Scipio africanus maior reponnitus diu per senatum reiectus est quia quartum et vigesimum distulrat annum esset natus. Tandem cum esset alius nemo qui se diceret prefecturum puincia: necessitate magis quam voluntate senatus obtinuit. Cartaginenses eorum impatore defuncto amulare imperium filio qui iuuenis erat committere recusarunt. Nec hanibal prius dux penorum creatus est quam anno esset occisus qui patri successerat. Rex numidie massinissa filios suos moriens quia iuuenes erant romano populo et pferam cornelie familie commendauit. Quid tibi gentiliu gesta comemoro. Prohibet sacri canones ante xliii. annum fieri quodcumque presbyterum aut pontificem ante trigessimum. Referam aliquid ex veteri testamento. Nam et tibi quam filia iuuenis ad regimem patrie imaturus videtur. Mor tuo salomone qui super duodecim tribus regnabat: venit filius eius roboam in sichein ubi congregatus erat omnis israhel ad constituendum eum regem. Et dixit multitudo pater tuus durissimum iugum imposuit nobis. Tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui et de iugo durissimo et seruicem tibi. Qui ait ite ad tertium diem et reuertimini ad me. Tunc abiisset populus inijt consilium rex cum senioribus qui responderunt. Si obedieris hodie populo huic: et petitioni eorum cesseris: locutusque fueris ad eos leuia erunt tibi serui cum sis diebus. At ille reliquit consilium senum et adhibuit adolescentem qui nutriti fuerunt cum eo: qui dixerunt ei. Sic loqueris populo huic minime digatus me? grossior est torso patris mei: et nunc pater me? posuit super vos iugum: ego autem addam super iugum vestrum: pater me? cecidit vos flagellis: ego autem cedam vos scorpionibus. Fecitque sicut irritato populo recesserunt ab eo decem milia: qui constituerunt sibi regem

Jeroboam filium nabath. Scissusque israel impetuit: quia ineptus rex consilia iuuentum
recepit. Melius fuerat illum iuuenem infantem fuisse. Nam tunc ochozias filius ioram duos
viginti natus annos regnum accepit in israel et afflixit populum domini et fecit quod ma-
lium erat coram deo. Nec aliter se habuit achaz filius ioatham qui viginti annorum erat cum
regnare cepit in iuda. Nemo peior quam manasses inter reges fuit qui. xxi. etatis anno
suscepit imperium. Similis ei filius amon fuit qui regnum. xxi. etatis anno inchoa-
uit et a servis suis propter scelera quibus implicatus erat occisus fuit. Quid ioachim
referat et duos ioachim patrem et filium. aut sedechiam nomine qui perditam ierosolymam
captus a caldeis postquam se natos suos occidi vidit: postea perierit oculis. Hi omnes
infra. iij. et. xx. annum regnare ceperunt: et quam inepti erant. malum coram deo gerentes: et se
et suos populos perfundarunt. Quorum stulticie contraria est adolescentia tua. que si
quantum in hac etate potest esse multum prudentie sortita sit. spemque maximam de sua sapi-
entia habeat: non tamen prius ad regendam provinciam mitti voluit quam et robur etatis et rerum
assequere experientiam. Sciebas namque tu apte ingenio quam non recturus sed regen-
dus ires. quod sub patruelis tuo cesare nostro sapientissimo potius quam sub alijs tolera-
re voluisti: ut interim dum etas crescit regia maiestatem secutus interis consilijs: in-
dicia noscas: res arduas videas: viros sapientes audias: dictum has rerum experien-
tia doctior. Et cum his servandum est quod supra dixi ut temporis aliquod spacium
concedas tibi: que reliquas virtutes tuas condiant et illustrent: quibus si fueris ve-
te spero futurum rite imbutus: cum ad regendum venies non par alijs sed omnium principum
eris speculatus: etque vicini omnes suarum rerum moderatores et arbitri facient. Et que ad-
modum ad visendam sapientiam salomonis regina saba et alij orientales concurrunt
sic te totus occidens venerabit et septentrio: et ad famam tue prudentie infiniti visu-
ri te venient. Eris enim quasi iofias alius filius amon. populum tuum recte gubernans
nec ad dexteram neque ad sinistram declinans. Age igitur princeps optime et adolescens
clarissime dum tempus habes incumbere tibi: edisce sapientiam et studio te prebe
Nec sit tibi cure si res alique in atthesi sunt innovate: illas enim patruelis tui compo-
net et pro sua eximia tui sapientia tui bonitate pacabit: etque cum tempus adierit
et dominio et virtutibus actum remittere in patriam. Interea regimini recte illi commissus
est: quia indiget atthesis regio favore propter finitimos plures qui tuis inbiant ter-
ris et apertis faucibus expectant quod tuum possint patrimonium devorare. nec aliud
tentant melius tamen regio quam ducali nomine compefcentur: qui si tu regeres
adolescens continentem tuam acerbius affligerent terra. Sed mitto hec quia
tu te scisti quid esset agendum et te regi commendasti. Neque est te hortari ut rarus
quod iam tibi satis arbitror persuasum. Non eloquentia mea que nulla est sed
bonitate tua qui ab ipsa natura sitire videris amore scientie. Sed facio iam finem.
quia rumor vociferatio et strepitus in quo sum non fert ut plura dicam. Venio enim
inter clamores qui rumpent somnum druso vitulisque marinis. Unicum est toti ca-
cellarie receptaculum. Complures sumus vni in edibus comensantes et comibiles.
Nec formice tam presse in suis antris quam nos vna in auleola regimur. Spes di-
stincte cellulis salubribus delitescunt: nos vno in coelau velut oves in septris alter
alterum premimus. nec sperare quisquam potest nisi alterius comaculet vestem. Tantumque
ranas audire censeas te. Mihi mei qui tantum exprimere tibi potuerim. Sed hoc
forsitan nimis est tibi. qui iam istas quasi iugum aliquod abiicisti et nunc magis voca-
dus es ad studium quam trabendus. Illud mihi molestum est quod ad te scribens inter
verationes plurimas perpolire non potui quod te legere speravi. At tu veniam
dabis et loco et ingenio meo. quod tam bebes est ut nedum in tumultu sed vix in
quiete ornare queat quod scribit. Vale iam tandem et me quantum cesar prout
tuum habeto. Ex grez.

Meas silui? poeta nicolao martēburgēsi. S. p. d. Querebaris mecū no-
cte p̄terita q̄ amori operā dāres: ne delibutū ac vincitū aīn solvere possēs
Dixisti te nec virgine nec nuptā nec viduā amare: sed mulierē quīs pul-
chra meretricē tū q̄būlibet viris p̄cū cā sese substernētē. Id tibi molestū esse aīe
bas libentēq; amorē hūc velle te postergare: s̄ viā modūq; nescire quo fieri liber z
amore vacu⁹ possēs. Mā tū plures sacerdotes cōsulueris. neminē tū remedia q̄ ti-
bi viderent efficacīa ptulisse dicebas. Rogasti igit me magnūq; p̄cib⁹ efflagitasti
egritudini tue vt aliquā efferre medelā ac iter ostēdere tibi quo possēs ardentis
amoris flāmas effugere. Parebo desiderio tuo. Salubria p̄bebo tibi remedia si
ea amplecti volueris. Nec verebor medici culpā mibi ascribi: si tu obediētis egro-
ti p̄sonā suscepis: q̄uis arbitror q̄s cōsulueris sacerdotes satis tibi fecisse si p̄cepta
tenuisses que illi dederūt. Sed tibi visa fuerūt fortasse grauiā. Mā cū dicerent fu-
ge illā: nihil sibi loquaris: nihil de illa audias: durū verbū visus est. Ac febricitās
quoq; inuitus audit frigida pocula sibi negari. Si tū sanari vult qd̄ medicus mā-
dat diligenter obseruabit. Tu s̄ mi nicolae si vis amorē euadere liberq; fieri: p̄e-
para te vt que p̄cipiā facias. Nescito egrotū te fore maximāq; infirmitate de-
tentū: z p̄pter sanitatē dura z aspera esse plura subeunda. Mēpe egrotus est mi ni-
colae omnis esū qui amat. Ac ne dum egrotus sed scruitute etiā captus atq; in-
sanus z amens. De amore in quā illicito. Mā deū colere z amare parentes vxorē
z liberos virtutis est nō vici⁹: sanitatisq; nō egritudinis. Actū amorē illicitū seq̄-
ris. Quid tu esse amorē illicitū de quo iam loq̄mur credis. Ceteros putarūt illum
ex venere vulcanoq; natū puerū cecū alatū sagittā in manibus habentē. quibus
viros ac mulieres feriens ardorē dilectionis infunderet. Apud virgiliū legimus
Nunc scio quid sit amor duris in cantibus illum ismarus aut rodope aut extremi
garumantes nec generis nostri puerū: nec sanguinis edunt. Sed error hic morta-
lis populis fuit: qui veritatē attingere non potuit amor. vt in tragedijs inquit se-
neca. Nihil aliud est nisi vis quedā magna mētis: blandusq; animi calor inuenta
gignit luxu ocio z inter leta fortune bona nutrit. Hic mētē hominis eripit: iudi-
cium omne peruertit: sensum ebetat: animū extinguit. Māq; cū mulierē diligis
nō in te sed in illa viuīs. Quid igit peius est q̄ viuētē non vincere q̄ sensum ha-
bentē non sentire: q̄ oculis p̄ditū nō videre. Equidē qui amat in alium mutat
virū: nec loquit̄ nec facit que ante solebat. Hinc p̄mēno apud therentiū. Dū bo-
ni quid hoc morbi est adeo homines mutarier ex amore nō cognoscas eundem
esse. Putat comicus morbū eē amorē: nec male putat: nam z apud macrobium:
luxuriā que vel mater amoris est: vel filia terribilissimi morbi partes ypocras esse vi-
dit. Hic morbus plerūq; iuuenes aggredit̄: sed viros quoq; senesq; verat. tātoq;
periculosior z risu dignior est: quanto p̄sona que capta est etate aut scientia cen-
set p̄stātior. Lux ergo ypolite captus sis amoriq; seruās: scias te morbosus eē.
Si morbosus es liberari stude. Nam quis morbū patit̄ qui curari non velit. Sa-
ne vt morbus grauior est acerbior periculosior eo morbo si maior ē de sanitate cu-
ra. Tua infirmitas magna est: sit z cure diligentia magna. Logita mi nicolae quo
in statu es. Tu nihil te extimas: quicquid tibi eueniat leue est. Solū super amicā
antius est. Non parentes nō necessarios non benefactores magnificis. Solus
tuus animus in amica est. Illam amas illam promoues illam somnias de illa co-
gitas de illa loqueris de illa suspiras: nihil agis quin memoriā eius habcas. Est
stulticiā amentia morbūq; terribilissimū. An non est petenda cura. Quis non hoc
morbo sanari velit. Ceterum ad salutē tuā hec sunt necessaria nicolae que si fece-
ris sanus eris si neglexeris sepelieris in morbo tuo: nec te quisq; iuuari poterit.
Logita primū q̄ remote a p̄ceptis dei recessisti. qui cū debeas deum ex toto cor-
de diligere creaturā amasti: z in ea omnē tuam delectationem z oblectationē po-

fuit: sic enim factus est idolorum cultor. Nam si creaturam deo proponit idolatra esse. Mega-
bis te idolatram esse qui non proponas creatori creatum. At si verum fateri vis plus tuam
amicam diligis quam deum. Nam qui deus inquit negligis: postergas: contempsis. Que vult
amica summa cum diligentia curas adimplere. et si nepe est proferre mulierem deo. Deu-
simagnum est malum quam periculosum quam detestabile creaturam sic amare ut deum proferas.
Deus cum esset nihil te aliquid esse fecit ut posses scire divina sacra et via qua itur in ce-
lum. Ipse quoque deus cum ob culpam primi parentis tu et ceteri homines paradysum amiseritis
nasci pro te voluit fieri homo: capere: cedere: vituperari: crucifigi: mori: ac suo te pro dolo redi-
mere sanguine. En simagnum ingratitude est iniquitas: inhumanitas: feritas: bunc
qui tanta pro te fecerit propter vultu relinque mulierculam. Sed scite ceterosque christianos mo-
ueri deus ab amoribus illis deo soli servire. Sed cogita vltimum quod agis nicolae. Pul-
cra tibi videtur amica tua: credis ne sic se pulcra erit. Res est forma fugax ut inquit
tragedia: mulier quam bodie formosa est cras deformis erit. Quid tua bona perpetua et
inmutabilia pro caducis mutabilibusque permutas. Sit ut putas spectabili forma mu-
lier: leue hoc bonum est. Nihil forma mulieris est nisi moribus adiuta. Castitas est que fe-
minam laudat non forma. Tu non castitate sequeris: formam solum amas. Forma hec vti
ut flos agri decedit. Rosa mane rubet: sero laquefcit. Nihil formosi est virtute atque
bonestate: si hanc intuerer: multo tibi formosior videretur quam tua sit amica. Etenim nec
lucifer nec hesperus tanta decoretur quam ipsa facies honesta est: quam qui relinquit propter mulierem
extrema oro quam sit delirium et amens. Etenim nicolae ut tecum non multum utar. Nec quam amas
mulier non tua sola est: sed coplures ea habet. Nec ipsa te solum amat: sed alios quoque diligit
Quid tu in turba vis facere. Cogita te iam esse in vespulo iam senem iam meriti primum
Eis ne cum iuuenibus praedecere: vis cum robustis pugnare. Quid tibi in eo plio queris
in quo victor succubes. Magna res est virum senem a iuuenibus extorquere mulierem. Sis
enim potes ut extorqueas quod vicisti cum plura bimodis sit ut vincens succubas. Quid est oro
mulier: nisi impetibus expilatrix viro rum rapina. senis mors patrimonij deuoratrix
bonoris pncipes: pabulum diaboli. ianua mortis. inferni supplementum. Cogita nico-
lae quot mala pro muliere obuenerit: cum salomone: cum bolofemes: cum sampson pro mu-
liere recepti fuerint. Non te credas sic forte esse ut non illudaris. Sed quanto viris
illis debiliores: incautiores: imprudetiores: tanto te ab eo loco senone in quo potes
decipi. Nihil est mulieris amor quam cum peccato sit. Non est in muliere stabilitas quam nunc
te amat cras alium amabit. Quid tu hunc amorem extimes qui in plures diuisus est.
Nulla mulier tam fixe aliquem amauit. que veniente nouo pro nouis precibus vel
muneribus non mutaret amorem. Mulier est animal imperfectum: variis fallax multis
moribus passionibusque subiectum: sine fide: sine timore: sine constantia: sine pietate. De
his loquor mulieribus quam turpes admittunt amores. Namque hec stabiles sunt. Namque ut
semel a recto tramite recesserunt: iam se liberas arbitrant. ut quocumque velint vagant
nec amplius vel mariti vel amici timorem habet. Credo equidem illam cocundi fetidam
voluptatem tibi qui iam senio exhaustus es parum placere. Nam quod nedum tibi antiquo
et arido: sed iuueni humecto illa inepta et spurcida voluptas conferre potest: quam mor-
pentudo prosequitur. an non magna res est ammonitio illa accitatio siue commutatio
quedam que post peccatum euestigio mentem hominis crudat: quam iniquum est homo qui to-
ciens ammonitus non quiescit qui punitus non emendat. qui correctus non effi-
ciat melior. Quid ille actus carnalis operatur nisi carnis interitus utinam sola carne
interimeret et non occideret animam. At duo cum inuicem coeunt vir atque femina: qua-
si duo vasa testea inibi videntur: que inter se confricant donec rumpantur et ad nubi-
lum redigantur. Tu tamen non in coitu sed in visu sermoneque forsitan oblectaris
Quid obsecro in visu est tam pulchrum ut non inuenias aliquid pulchrum. Pulchri-
tudo quam debemus querere in celo est: cui nulla potest res mundana comparari. In
illa omnis perfectio est: mundana semper diminuta sunt. Illa perpetua. hec caduca.
Illa fixa. hec fluxa. hanc quam tu miraris formam paulum quid febribus eripiet. aut si
morbus abfuerit: senectus non deest: que illam teretem succi plenam faciem rugosam
crispamque reddat. Sic ut ille que nunc miraris in ebria de curru tepis arida nigra squa-

lida fetore ac spurcicia plena. Mō oculi splendore vndiq; seruabunt. Fetebit os:
 collū incuruabit. Corp⁹ vndiq; sicco & arido trunco fiet simile. Cogita hec & auer
 te spem priusq; fuge q̃ priueris. Multo em̃ meli⁹ est rem p̃tēdere q̃ p̃dere. Jam
 vō de sermone sua dulci placido & melliflūo quo te dicis oblectari admodū mi
 nor. Quid em̃ sermo muliebris in se dulce habet. Quid dicit tibi amica. Mempe
 aut queritur aut plorat aut minat: aut tibi inanes refert fabulas. Dicit quid cum
 vicina fecerit: qd̃ somniauerit. quot oua gallina pepit. quibus florib⁹ ferta cōpo
 nant. Omnis sermo mulieris de re vana leuiq; est. In quo qui oblectat: & ip̃m le
 uē esse oportet. Narrat tibi nōnūq; & cū alio amatore & quo pacto iacuerit. qd̃ vō
 ni recepit: quā cenā habuerit: quibus voluptatib⁹ fuerit vsa. Que res nō gaudiū
 tibi: sed cruciatū afferūt. S; accipe q̃ velis gaudia i sermone amice. eris ne amēs
 rōnisq; in ops vt nō magis in alicui⁹ docti viri verbis sermonib⁹q; leteris. Resu
 me oīa simul que in amore sunt gaudia. rursq; tedia multa ista: pauca illa repe
 ries. Gerāq; illius suam dices qui parū mellis in multo fello mersum in q̃t amo
 rē esse. Cum ḡ nicolac totus amor de quo loquimur vanus asper amarus dāno
 suq; sit: & hominē morbo grauissimo teneat: curandū est vt ab eo libereris. Cura
 aut ea est vt menti tue psuadeas malū esse amorē. Post hec. cedines amice sermō
 nē: oclū fugias in negocio semp sis: viros bonos qui te instruant sequaris. nullū
 ludo. nulli cōuiuio inter sis. Si quid largita est amica abs te abiicias. Nihil pe
 nes te sit qd̃ illius fuerit. puta illā esse nunciū dyaboli qui te perdere velit. Sint
 in memoria xp̃i beneficia q̃ tibi impedit. Cogita quot benefaciēti p̃mia in celesti
 bus sedib⁹. & q̃t malefaciēti supplicia apud inferos p̃pata sūt. Cogita dies tuos al
 si due fieri breuiorē. instareq; semp vltimū. Cogita qz irrisui est qui amat & p̃ser
 tim vir euo maturus. Cogita instabilē mulieris aim: cogita p̃diti onē temporis q̃
 nihil est p̃ciosius. Cogita dissipationē bonorū. Cogita vitā quā viuim⁹ breuissimā
 in hoc seculo quīs voluptatib⁹ sit dedita & in alio mundo que in q̃rim⁹ nullū eē fi
 nē. Nec si tecū sedulo cogitaueris p̃ceptaq; ista tenueris amores quo cruciaris a
 te breuitpe relegabis virūq; te p̃stabis deo gratū celoz dignum. Vale.

Frisingen. episcopus de
 sposat henrico schlick.

Epistola. cvij.

Meas filius poeta Reuerendo patri .d. henrico schlick electo frisingen.
 S. p. d. Vbi dum casus nescio q̃s in curiā me duxisset. Bohs nieperg lie
 teras quasdam ducis bauarie alberti. sibi & waltbero zebinger destinatos
 produxit. wolfgāgoz nostro legēdas dedit. In his scriptū erat iohānez cardina
 lē sancti martini in ep̃m frisingen. electū ac rite cōfirmatū fuisse nec aliud sibi ob
 re ad possessionē adipiscendā nisi regem & casparem schlick quod sibi iniustū tū.
 tum inhumanū videret. cum ille ius haberet caspar nihil tituli posset ostendere.
 Rogabant ergo illi duo magnisq; precibus orabant vt cardinali essent auxilio.
 regemq; hac infamia liberarent quez totus orbis iniuriari & vim facere iohanni
 cardinali cognosceret. Cardinale vō iam eē p̃positi regem visere. Sed cū bi duo
 puasi regū currus anrige forent. rotas voluere deberent: & obuiare ne cardinales
 oporteret venire iniurias questus. Nec ergo p̃tim intellexi duz legerent. Mā ar
 rigo aures cū frisingen. eccellam audio nominari. Partim vō exposuit mihi wolf
 gang⁹. Nihil illi ad hec respōderūt. Sed id bonā in partē suz interpret⁹ q̃ lectu
 ra commissa est nostro. Si qd̃ em̃ male mētis illi habuissent nō p̃misissent nos hec
 scire. Mā qui nocere vult eos fugitat q̃ possunt obistere: be vō lre cur scripte sūt
 & cui⁹ suasi tāto magis existimare potestis q̃ ego: quāto iudiciū vestrū est ad cō
 iecturā q̃ meū sagaci⁹. Nibi nō est verisimile s; fuisse scriptū nisi ex hac curia cō
 monitio p̃cessisset. Oportuit nāq; p̃scitū eē q̃ foret & apud regē audiri & vestre
 ptis defensor. Ecce mira res vt eadē dies res cōtrarias tulerit & nūc mesticiā nūc
 leticiā dederit. Gerū est qd̃ dici solet. Multa dies variusq; labor mutabilis em̃.
 Retulit in melius nemo diē laudet aut damnet nisi adueniente sero. Nec mane

cōtulerunt. Sero autē ad me venit tabellari⁹ ap⁹licus q̄ te q̄ritās afferre lras tue pmissionis se dixit. Suscepim⁹ eū oēs gaudio pleni. Et in cena nobiscū habuim⁹. Is qz nō reperit te statuerat se Wienā venturū laturūqz lras. Sed amonni sibi hāc mentē retinuiqz apud me lras pmissionis que sunt numero nouē duas clausas ad te remitto z missiuas oēs que tuz tibi tuz cancellario dirigunt⁹. Nō vsū est mihi tutū principales lras maiori dimitti piculo. Scitis qz insidie sunt: z iā nō tū erat plurib⁹ in hac curia hūc aduenisse nūciū. Satis est tibi has lras in cācellaria fore. Nā z huc redire essent cū petenda possessio sit. Littere pleni sūt pro uident⁹ qz tibi p reservationē. Et date sūt oēs semis ex die tibi noto. Ego h̄ mane id regi dicā nō petēs possessionē. qz nūc p̄ficere z stultū ē petere quod impetrari nō pōt. Scio hoc reservari in aduētū cācellarij. Sz volo reges sciri nūc falsū p cācellariū sibi scriptū fuisse de lris. Nāc mihi p̄sultū videt⁹ vt cācellario mor scribā: z vt hāc meā eplam sibi destines ne qd ignoret ne vel alii in curia mittat nūciū: z vt q̄ffestinant⁹ veniat puto possessionē haberi posse. Ego lras diligēt⁹ afferuabo. Nō ēēt forsitan absqz vsu certū nūciū illi rursus mittere: tu tñ fac vt libet. Et me si qd ampli⁹ actuz vis scribe qz pna est obediētia mea. Vale optime.

Somnium de fortuna.

Meas filij⁹ poeta S. p. d. dñō procopio de rabenstein militi lrato z p̄fati noctu p̄frita pū⁹ qz me q̄eti cōmittere: multa meū de telocut⁹ fuz. Mirabar tuis virtutib⁹ nō dari locū cōueniētē: qz lz acceptus sis cesari. nō tñ vt par esset efferr⁹ te video. Nā cū reluceat in te nobilitas z p̄bitas: nō video cur int⁹ primores poni nō debeas. Accusavi q̄ fortunā q̄ tū bonoris tuz diuitiarū credidit disp̄satrix pluraqz meū stomachatus dixi vt q̄ viros p̄mcret bonos: extolleret malos: nec finē feci donec alit⁹ me somn⁹ oppressit. Inter dormiendū hō mira p quietē sum cōtēplatus q̄ tibi nūc referre decreui. Tu arripe aures resqz tuz miras tū stupēdas agnosce. Baz noctis decurso spacio syderib⁹ dubijs postqz pigri bocte frigida farrata circūgerāt visionē hāc habui. In locos letos z amena vieta deueni. gramine⁹ camp⁹ in medio fortunati nemoris erat riuo cinct⁹ z muro due illic porte: altera cornea: altera cādeti nitēs elephāte. Muri altissimi ex adamate cōstructi. Riu⁹ in ense p̄fuditat⁹. Nulli accessus ad portas nisi p pōtes: qui tñ catenis eleuati pauci adueniētib⁹ dimittebant⁹. In ripis e regione portarū ex istentib⁹ iūges viroz ac feiarū turba p̄sedebāt. tēdetesqz inan⁹ orabāt trāsmitti. Territ⁹ hac nouitate dñi hac z illac circūcurso. Plures mihi obuij dant⁹ qz facies agnosceba. nescio tñ q̄re factū sit vt nōo mihi h̄mōis copā facēt. Veni ad corneā portā: cui⁹ sumo h̄ vba lris antiq̄s iscripta p̄spexi. paucos admitto. suo pauciores. Quid⁹ nosse qd foret iter⁹. Pauenē q̄ supra turris erat magnis p̄cib⁹ obsecraui: icassus tñ mihi vt fores pāderet. Tñ forte adolescēs venit mag⁹ comitāte caeberua. Cogitāco habitū ex rbeni p̄tib⁹ erat. Quisnā hic ē inqz accedit me vir togat⁹ credo me italū nouit ital⁹: z ludouic⁹ ē h̄ ait dux bauarie. princeps elector q̄ trās illū murū nos ducet: at ego mi vir ipetra z mihi trāsitus: si qd iunbz cōis int⁹ nos p̄ia. Faciā inqz ille virqz locuti eram⁹ cū pōtib⁹ dūmissis ludouic⁹ igress⁹ ē z vna secū q̄p̄les alij q̄s ianitor noiatiz appellauit. Ego vt explorator sub palio p̄ncipis q̄ ludouico hēbat z vn⁹ ex brādēburgen. marchionib⁹ visus ē latitās iitauit. Illic florea prata riuū tū lacte tū vio currētes: frigidi fōtes. lac⁹ p̄scib⁹ pleni: balnea sua uissima: dēsi luci: vinea sp̄ vults onusta: arbores p̄petui autūni: q̄les ort⁹: besperidū vlt⁹ pbeates habuisse credūt. Pōa q̄rū solo pastarū odore p̄s luas. fere mēfute captu faciles. Volucres z esui z cātui nate. vni⁹ ē apd ethiopes loc⁹ cliotrapeza nūcupat⁹: opipari epul⁹ sp̄ referē q̄b⁹ idiscretim oēs vefciūt. apd⁹ quē lac⁹ tenuis latias hāstu saluberrim⁹. Hic plima sunt h̄mōi loca. mēse sub arborib⁹ pategēmatas vascul⁹ paterisqz aureis onerate. Nullū valernū cōparari vīno pōt qd ex vīno sapo illic manat. Della passiz fluūtiarū dincta succaro plena. Omne gen⁹ aromatis ex arboze cadit. Muri z argēti mēx hāste minere. Lapilli p̄iosi tāqz crysali ne

Epistola. cxiij.

miorib' pēdēt veniſſe puellę: elegāteſq; iuueſces ppetuas ducūt coreas. Quicq; muſicū ē illic reſonat. Nō tā voluptuoſam ſuis ſequacib' paradifus machomet' reprimiſit. q; hic vidiffes. Diſpēſatores huc r illuc diſcurrebāt bach' ceres r ve- nus. Silua mirthea cōcubit' admittēbat. Bā ego ex palio prodierā cupidusq; vī dēdi p medias letatiū turbas ibā ſecurus. Tuſ regius pocta laudēſis me aggre- diſ. Et o māt enea quo huc pacto veniſſi. amplexus amicū expoſui caſus. Tū ille voluiſſem te vocatū fuiſſe. Nā hic pteriuſſus hēre nemo manere pōt. Illa ſi te vi- derit mor iubebit expelli. Tū ego quēnā ē hec dñā cui' expectat' vocatio. Hęc fortuna rñdit vegi' cui' munc' oēs q̄ ſum' h' felicit' viuim' illi tot' obedit orbis q̄- qd' heciuiſſe factū ē. Tū ego ſtu ex felicit' vñ' es q̄ ſolebas eē q̄ miſer. Suſ inq̄t vegi' dilexit me tandē hec dñā. ſūmīq; pōtifiſis mibi grāz cōſiliauit canonicūq; baſilice. s. petri fecit. Nā inquā ego iā incipiā colere tuā dñam ſi q̄s bonos euebit Ego ſepe eā inuect' ſuſ q' malis bonā r malā bonis eā videbā. Scis q; bon' fue- rit ſocrates nūq; illi arrisit. Platonē q̄ fuit phoz maxim' in ſuitutē redegit. Pit- tagorā ſp' vagari cōpulit. Ciceronē q̄ ſuis ex reſſore pſulē fecerit. in manus tamē poſtmodū inimicor' dedit r antbonij gladi' interemit. Scipioneſ in exiliū miſit. Fabiciū in catino terreo ſeu ligneo comedere fecit. Prīmū carbonē paupertate grauauit ſibi vt manus cōſaret alterū iuſſit. Aſpice viuentes. Quid iuliano car- dinali ſci angeli tot' vtutib' ornato repenſus vides. Quid iobi ſq; petri. Iobi ſci calitti: ac iohāni tarētino eiufdē ordinis viris. Quid eſt his qd' vñ' pbitati vñ' ſcie corroſpōdeat. Quis dicere pōt. Caſparē cācellariū q̄ ſuis ducē ſibi coniugē copu- larit. dignas laboz retributiones tuliffē q̄ iā triū ceſarū cācellari' fuit: wilhelm' de lapide miles inſignis: nō minus l'raz q; armoz ſcius: qui mundū virtutē agno- ſcēde cupidus peragrauit: quid ſuis meritis dignū eſt aſſecutus. Lampiſius no- ſter pbia plen'. q̄ ſedis aplice ſeruitijs etatē ſuā conſecrauit pauperior codro eſt. Quicūq; miles eſt aut ſi comites habet vir quatuor ſunt. Procopi' bobem' in cu- ria ceſaris qui licet l'raz amet colatq; indocti tamen atq; hebetes ſibi pferūt. Nō lo referre quos aſinos viderim exaltatos ſup cedros libani: qui etiā hodie florēt homines ſine l'ris: elingues ſine ſenſu: vir man' dextra quot habeat digitos noſcit Securi' eſt mortuos q; viuētes carpere. Quid deteri' aut horribili' monſtrū ne- rone fuit. Quid tyberio ſcelerati'. bis tamen imperia q; veſpaſiano r tito pñs ce- ſaribus diuturni ora fuerūt. Quid domiciano turpi'. beſtiā tñ illā mundi ceruici- bus imminētē plurib' annis ptulit orbis. Iouinianum q; religioſus clemensq; fuit oppreſſum fumo carbonū mor amiſit. Quot criſpinus villas crexit mōſtruz a vicis nulla virtute redempti. Spado claudij neronis pophides tot diuitias poſſedit: vt edes ſuas ornatiores r ampliores capitolio conſtrueret. Habuim' cre- moneſ. vñ. dños ſuos interemit quibus in ſetida ſepultis cloaca dñatum ſuſce- pit. Nō poſſum viuentē aliquē nō tangere patrē philippi ducis q̄ nūc burgūdiā tenet: in preſentia regis francie pz: poſit' pariſiē. ſecuri' pcuſſit. Is nūc in prouin- cia quietiſſimā habet vitā: pinguib' agris donatus. Hic tñ r homicidiū fecit r pu- blicā fidē fregit: qui miſer ille ſecutus fuerat. Hęc nūbi bilē ſepi' cōmouerunt. At poſt q̄ te virū pbū r doctū iā fortune blādimentis video. delinēt: ſio mitior illi: pu- toq; te nō ſolū ex bonoz numero gratū eſſe huic matrone: ſed duc me oro vt illaz intuear. Ita eſt inq̄t vegi' plures boni ſūt i boc puētū q̄ ſuis mibi non arrogo qd' tu nōc' das. Scio me peccati reū eē: indignūq; gradu meo: ſi ita placitū eſt tuſ fortune tū meo pōtifiſi. atq; vt agnoſcas bonos q; huic dñe gratos eē. Audi me parāper nolo cōſtātino magno nerue troiano duobusq; theodoſijs ipſiq; primo auguſto quāta felicitas arriſerit q; probi fuerūt nūc diſputare. Ad viuos venio. Quid tuo ceſari religioſiſſimo. Quid meo pōtifiſi ſanctiſſimo. Nūm blandā for- tuna oñdit. Regē aragonū q̄s eleuaui niſi fortuna. Quis ducē cloceſtrie magnū fecit. Quis colonieſ. r treuerē. antiſtites. magna eſt hoz virt': r tñ fortune fla- tu ſunt ſublimati. Diceret moguntinus: nūcūq; genus erexit me. Sic r ſaxones r

banarie buces dicere possent tāq̃ nībil in dīs fortuna fuerit opata. Sz q̃s eos tā
 alte nasci fecit nisi fortuna. Poterat bec si voluisset regis hispanie vs anglie me lo
 co supponere. nulla virtute nra s̃ casu generis nasciscimur claritāre. Qz si plures
 sunt virtuosī quos fortuna preterit nemo irasci d̃z. Nōt em̃ bec dñā q̃ sua sūt bo
 na cui vult clargiri. Moies i mūdū nō ad opes possidēdas aut p̃fructas delicias
 sed ad labores nascunt. viuere in terris nō tāq̃ incolē s̃ vt aduene pegrinīq̃ de
 bēt. futurāq̃ patriā p̃ opa virtutis inq̃rere: in magna rō fortuna nō facile virtus
 repit: qd̃ aiaduētēs theban. Ille p̃hs ingēs auri pōdus in mari cōiecit vt c̃p̃edi
 tiorē se traderet p̃hie. Xps saluator deusq̃ noster diuitias tāq̃ spinas 7 tribules
 docuit fugiēdas: eius discipuli paupertatis amatores fuerūt victū 7 ṽstītū habēti
 res his cōtēti erāt. Illec hīero. q̃uis doctissim⁹ in tenui gaza fortunā accusauit. qz
 nō illā dñam: sed xpm dñm sequebat̃ trāsitoria p̃ p̃petuis sp̃mēs. Aut boni? ab
 has qd̃ fortuna dederat sp̃ote reiecit. Qz si sane mētis essim⁹ odiū poti⁹ q̃ fauorē
 appetere? fortune. cui? blādicie maximū p̃stāt impedimentū ad eterne vite con
 secutionē. Rarusq̃ est 7 coruo rarior albo: qui 7 fortunā simul 7 iter in celū sequi
 valeat. Sed cōpūmo me ne buic dñe videar detraxisse cui? amplexib⁹ iā delectoz
 Tu tñ cauene p̃copiū vel alios quos noīasti virtutis amatores: dicas ex p̃ptes
 fortune. Nec em̃ vel carnales vel milites ec̃nt vel generosi nisi fortuna iunisset.
 Sol? cāpisi? ē ex quo nībil suū pōt fortuna repetere. Sz cam⁹ si fiat sinā propius.
 Quidēam usq̃ dñam istā regnōz atq̃ imperij motrice. Eam⁹ inq̃ ego 7 si forsitan
 hospes inuisus ero: vix quātū velox ex arcu sagitta volitās currit vie p̃feteram⁹.
 Tū app̃hendēs vegi? dextrā meā: respice inq̃t dextrozum enea. ibi mīrsia est to
 mina. Tētozia illic purpurea erat margaritis ornata: q̃ centū ingera coõperiebāt
 In medio solū erat paltū: lucēs clavis smaragdīs: miri p̃terea lapides c̃bur solū
 ṽstiebāt. Sagada gēma q̃ in p̃fundo eufratis carine nauis se solēt aduēctere id
 eūdissime virēs. Nitribites coloris mirre q̃ p̃ ad colorē attrit⁹ nardi odorē spirat
 Nitridas q̃ sole p̃cussa varijs c̃micat colorib⁹. Tū pirites qui se tēneri nō sinit
 ṽchemētī? chalachias grādiuis cādorē p̃ferēs ethites vipereas habēs maculas
 dyonisiās: q̃ sui natura sustus est q̃ mixtus aqua si cōterat vinū flagrat. Solis gē
 ma p̃cādidā 7 specīē fulgidi lyderis veneris crinis q̃ ruforū crinū faciē p̃fert. Se
 lenites fulgore candido trās lucēs pirop⁹ q̃ flāmas imitat. Necenites papauera
 exp̃rimēs: Nirmites reprātē formicā. Calcoptōgos vt era pulsata resonās. Si
 derites c̃ert ualeficijs incātatus discordias excitans filis ferro. Flogites q̃ intra
 se q̃ flāmas extuātes ostentāt. Antracias vt stella coruscās. Encbidros erudās
 vt clausaz i eo putes fontaneā scaturiginē: Melochites arabic⁹ crassi? smaragdo
 virēs infantā piculis resistēs. Bris i mari rubro reptā que acris rep̃cussa celestis
 arcus ex se specīē iacit. Adradamas iniozis argētei aioz talentū ipetus mollics
 7 tumētes refrenās iras 7 cōtra molestias nernoz: vtilis pederos aspectu ebur
 neo 7 g̃faz p̃aliatoz achates. Incredibile ē gēma: q̃ illic plucēt si q̃s referat mul
 titudinē. Ipsa fortuna grādis matrona duplices aspect⁹ blādo vultu nūc terrifi
 co. Alestib⁹ aurat̃ gēmat̃q̃ altiorē choz tenebat oculis grādiōzib⁹. Sed plerūq̃
 clausis in aurib⁹ ceras vidī illa de nauī petitas q̃ siliculos caut⁹ effugit remige sur
 do. Cadecēn in manu tenebat. In dextera ei⁹ dñatus sedebat honor: fauor: splen
 dor: gaudiū: officiū: festus: risus: amor: piugū: vigor: robur: dec⁹: cātus. por⁹. Nec
 minor loco fama: gloria: victozia: nobilitas: reuerētia: parleticia: potetia: fo: ma
 laus: g̃ra: suauitas: iocūditas: hilaritas: dignitas: elatio: pēpa: p̃stātia: familiari
 tas: clientela: rapina: vltio: supbia: libido: arrogātia: obliuio: inuptie: consultatio.
 Ad pedes ei⁹ q̃i anille siue pedisseque: diuit: e: pecunie: delicias: blāditie: volupta
 tesq̃ stabāt arrecc̃ aurib⁹ si qd̃ uisisset bere audire factureq̃. In gramie rō lo
 coq̃: decliui selle plurime cernebant̃ orchēstra tectē: vbi plurimas ṽmbas sedere
 cōspexi. Perlucebat em̃ corpa sedēt. q̃uis palida erāt: versuq̃ ad vegiū. Qui
 sūt bi obsecro sedētes viri reuerētia ṽgini si. b̃ñstelsq̃. Idē sūt inq̃t regi⁹ quos bec
 dñā ad initio nascētis in ūgi tēgnatā ē magne s̃acere. Sed iā satis luncti buc ṽe

nerunt. et ut quisque maior fuit: sic fortuna primior est. Nec hic est virtutibus locus
dat s ex felicitate. Primum hic est augustus cesar diuini generis: quia aurea condidit
secula: quique super garamantas et indos protulit imperium. Alexander secundus est
Tum iulius cesar. Post scipiones duo. Inde pompeius. Alius quem luscum vides
banibal est. Tum fabius maximus: emilius: paulus marcellus: alcibiades: pria-
mus: bector: agamenon: achilles: ulixes: Darius: xerxes: minus: pretereo multos
Ille quem vides signo crucis munitum constantinus est. hunc sequitur constantius:
constans: constantinus: valentinianus: theodosius. Sunt et iuniores: carolus ma-
gnus: pippinus: arturus: mitto vetustiores. Sigismundum tu ipse nosti et albertum
generum. qui post socerum non diu regnauit: fortunam tum secundam tum aduer-
sam expertus est. Hic albertus ex duce rex factus hungaria bobemiaque recepit.
Nec diu post imperium est affectus: ut tamen cito creuit ita cecidit repete. vir
annis tribus regnauerat cum morbo absumptus spiritum deo reddidit. Tum ego
quo nam modo inquam felicitate recipis. Ego apud iuvenalem legi. neminem ma-
lum esse felicem. ex his quos nominasti pessimi plures fuerunt. Scis quod banibal
seuus quod fallax quod cupidus fuerit: tu tamen hunc felicem dixisti. Ad hec vegius: non
ut sapientes nomen felicitatis suscepi: sed vulgi morem sum secutus: apud quos
felix dicitur cui plurima ex sententia veniunt siue bonum est siue malum quod optat
Iterum ego. Non est mihi vegi de mortuis cura: viuos rogo mihi ostende. Re-
spice inquit vegius illam plagam: vides ne iuuenem albis comis planisque nondum
annos triginta natus est: rarus in ore risus: grauis incessus: viro verba pauca: pu-
dor ante faciem: longo vultu: statura plusquam mediocri: lato pectore. Video inquam
sed quis est. berus tuus fridericus cesar inquit vegius. Tum ego agnosco domi-
num: sed cur is fortune refugit vultum. Quenam verba loquitur domina: audio vo-
cem verba non teneo. Dicam tibi enea refert vegius. Non tam venus odonem di-
lexit quam mea domina tuum berum. Is tamen refugit nec aspiranti annuit. Quid
fortune ut cernis blandus est. friderici corui sunt oculi: virque fortuna intuentur.
Nescio quid sibi sit menti: verba fortune hec sunt. Naue friderice et tibi cre-
de. Nemo regum te felicitior erit. si mihi auscultaueris. Quod si tu fugeris ego etiam fu-
gia. Vides ne silui ut manu ad scapulas cesaris fortuna posuit: colliriumque vultu
prenderet. Nescio an se capi sinat cesar quod superi faxint: si fauentem fortunam spre-
uerit fugeritque. Scio more domine nunquam sibi blandior erit. Superba est: rogari potius
vult quam rogare. Nunquam vidi hanc beram tam se alicui blandam prestitisse quam nunc
tuo domino. Felix ille si fortunam sequatur miser si fugiat. Tum ego quis ille primus fri-
derico qui deuata ceruice graditur: passumque maiorem facit: paululum fuscus. Ber-
manus inquit. vegius albertus dux liberalis: vastique animi eum sequitur patruus
sigismundus incessu celer: ingenio promptus et manu. Post hos vricus ciliaceus
comes mortalis pugne magister: amator non tam fidelis quam felix. Ille maturus euo
gradique corpe: si quis sit quis videat ad pedes tibi calceus dicit: dominus de walle ego sum.
Icos sequitur viri prestantes chiemen: et gurcen. epi. Cellararius vero tu caspar. qui ut vi-
cis minoribus quam mereatur. Nisi camere zebinger in arefale: hi directe sunt nureber-
ga petere. si petierint in patria remanebunt. Leonardus patauen. episcopus comes de
schaumburg. Nisi curie nitperg. Et alii plures qui omnes fortune sunt filii quous singu-
li sua querant sortem. Rursus ego quoniam bona fortuna est omni bona: inquit vegius. Si
tuus berus fortune vocibus auscultauerit varia si obaudierit. Dum sic famur video
parua statura virum nigro vultu letis oculis qui manum in capillos fortune contulerat:
arreptaque coma. Sta tandem domina meque respice dicebat. qui me fugis iam annis duode-
decim capta es siue velis siue nolis ut me respicias optet: satis mihi aduersa fui-
sti. Hic alius vultum prebetis reor: aut mihi blanda eris aut oes tibi crines euellam.
Cur me fugis pusillanimesque secaris. Fortune quod i tunc vox erat: vicisti fateor. nec
me amplius experis aduersa. Tum ego quod hic est inquam vegi. qui fortune vinum facit
Alfontius refert ille rex aragonum qui cum fratribus apud stantiam captus. Philippus

poq; bucis mediolan. datus dimissus deniq; nouis se plijs iunxit. Aduersamq;
 dñam insecutus: tantū instando pseuerandoq; fecit: vt victā pudore fortunā ias
 in suū fauorē reuocauerit. Alius quē vir trib? a fortuna vifate passib? cernis bur
 gundionū dux est. z cū eo pūx cordata. Lōgus ille z abdomine tardus qui vir vo
 cem exprimit in subrib? pceft buic bera sepius arrisit. Sz nō audiuit vt par erat
 zomine vocē. ideo minus agri possidet minusq; possideret nisi minas fortune na
 ture liberalitas cōfregisset. Ille in armis letus iohānes est vaimoda trāsiluano
 rū cui? virtute fracti turci hūgariā reliquerūt. Hic niger giskra est cuius armis de
 fense sunt ladiſai partes. Hic caluus bobem? fisco est. vir sensat? volūtate varia.
 Ante hūc piceniniū videre potes cuius virtutē mirari magis q̄ referre possum?
 Apud eū franciscus cotunala stat magis fortune fauore q̄ suis virtutib? in banc
 diē magnificatus. Inter hos ego matrimonialē habitū cernēs. Et quēnā in qua
 illa est femina que ante alias trib? passib? pgenis tam fastuosa videt. Hec inquit
 vegius venetia est que pecuniarum fortune clauēs hz: tarpēiaq; custodit. Alia ē
 burgenſis ciuitas. Tertia colonien. ciuitas. Nuremberga subinde. Argentina se
 quit. wienna q̄ inter has est nō vltima. Florētia venetijs primat. Sed timeo il
 li qui plurib? iam annis fauorē fortune minorē sentit: tua senas floret nūc. sed mi
 nas nescio q̄s audio. Hachinoua z valētia floret. lū donic q̄s spēdide sunt vt vi
 des. Tuz ego video togatus quosdā. qui nā sunt bi. Prim? est meus pōtifer in q̄t
 vegi? Num eugenii nōſti. Proch in qua ego etiā res ecclesiasticas fortuna verſat.
 Nō min? q̄ tpales inquit vegi? Ex quo nōſtri sacerdotes dñari ceperūt z mūda
 lia potius q̄ spiritualia curare. Felix post eum sex gradib? ſedct imus: quia prin
 cipes non ſequunt eum. Illi cardinales ſunt: tu omnes noſces ſi vultū intueber
 Tres electores altiores accūbunt choris. patriarche paupes ſūt taz latū q̄ gre
 ci ideo retro. Ille vidue pullatis indute veſtibus que poſt alexandruz berculeq;
 iacent vrbes ſunt que quondā ſplendide nūc ſolo equate ſicut iuſſit fortuna cer
 nunt. Alia in montib? ſita carthago altera ſup euſtratē babilon troia columē alie
 inter rantū z ſim contē diruta. Ille amphionis thebe. Lum mater muſarū cetro
 pis z armis quodā potens lacedæmonia. Poſt ego qui nā obſcero illi ſunt qui ſe
 noſtris horrent miſcere. Prior ille ſoldan? eſt inquit vegi? cui paret egyptus. Ali?
 tburcis impat. Terc? parthiſ. Quart? aſriſ. Ille nudus brachijs tñ indue? z ar
 millis cui diues ex collo torques pendet indor? habet dñatū. Poſt hec ad ſiniſtrā
 me verti. Ibi paupras ſedebat ignominia: deriſus: iniurie: morbi: ſenectus: tor
 menta: carceres: fames: dolor: ſtridor: timor: pudor: odiū: inuidia: deſperatio: cha
 ritas: bellū: peſtis: ſolitudo: verbera: cure: z mille malor? noſa campi ſitietes nudi
 ac lapidib? recti. Et quid nā rogo ſibi vult hec vaſtitas vegi. Hic habitāt inquit
 ille q̄ ex alto gradu ceciderūt poſtq; fortune fauorē amiſerūt. Quides ne ſublimē
 illā matronā ſeptē callib? q̄ pedib? ſubiſtētē. Hec aurca quodā roma iam lutea
 Capua cā ſequit ſiracule prime. Tuz genua: lūne piſa: luca: pariſi. Inter germa
 nos floret adhuc vrbes: ſola praga ſplēdor terre declinat. Coſtātinopolis tracum
 caput morti p̄pinq̄t. Dia tps domat: nec vlli fortuna ppetuo bona ē. Hic meſtus
 ſubmiſſo capite renat? eſt: quē fortuna ex apulic ſiniſ? pepulit. Ille thomas fulgo
 ri? eſt q̄ ex ducali ſolio tract? in carceris iacet pedore. Hic pancrati? vneo tenet
 q̄ ſolebat cū oib? tū marie cancellario tuo inſeſtiſſim? eē. Horbonij dux ibi eſt qui
 regno francie dicebat leges: nūc domini ptes mulctat? extra regiā eſſe iubet. Vi
 des ne ſenē pcez cana z dimiſſa barba. hic ludouic? dux banarie quez fili? dñatu
 priuatū tom clauſus ſeruat. Hū ſic loquit vegi? rurſus in dextrā ſeroz. Quidco cā
 pū nube candida tectū: dūq; introſpicio ſeu vera figura fuit ſeſtica. Lad iſlai pu
 ellū diademate z veſtib? ornatū regijs viſus ſum videre: pluresq; ſecū infante: in
 dere: petoq; vegiū. Qui nā ſunt bi nube cana circūuoluti. Ibi ſunt in q̄t vegi? q̄b?
 fortuna fauorē ſpōdet: ſi ſatoz munere vixerint. Vir iſta locut? erat vegi? cū ex a
 in me oculos ptoſit: contractiſq; ſupelijs: q̄s te buc accerſiuit in q̄t cūea. Nemo

inq;
 gnū
 Fa
 Qu
 rem
 tibi
 eris
 est a
 gre
 rig
 miſi
 bi m
 deri
 ſolu
 Jac
 Jul
 p
 cū d

me
 bi io
 pue
 aud
 te bo
 cta
 nō t
 lo ſb
 mus
 ppar
 mū v
 uere
 Co

z ego
 nitat
 luſtrē
 Q in
 ſoler
 ſcript
 deoz
 boies
 rece
 uō cup
 ſoler
 em tibi
 pte tot
 eſſe ca
 bumli

inquā ego: sed audius te visendi introgressus sum: noli mihi succensere. Ad re-
gnū tuū iā abibo. Anū tñ ex te peto supplex mihi vt paucis rogatib⁹ respondeas.
Facia inq̃t illa ppone. Tñ ego q̃diu es boib⁹ blanda. Nulli diu rñdit. Itē ego
Quib⁹ artib⁹ pōt tuus fauor acquiri. Nullis inquit illa: nisi solius importunitas
remedio. Quia te pl⁹ alijs retinet. Qui meū unperitū maiori sustinet aio. Quis
tibi odiosior. Pusillanimus. Quis te tute sp̃nere pōt. Sapiēs. Qñ mibi bladior
eris. Cū te vocado. Suz ne vocādus. Scies postea. Quis tibi ex oib⁹ viuētib⁹
est acceptior. Qui me fugat non q̃ fugit. Satis habeo vale. Et tu vale nec te mei
gregis eē negaueris inq̃t fortuna. Quis tibi nō dedcrim auri mōtes. Mā q̃ te ple-
riq̃ amāt tibiq̃ benefaciūt meū est. Retuli gr̃as atq̃ abū. Egei⁹ an porā me di-
misit. Ibi inter porrigentiū man⁹ turbā pegallū inueni amicitiorē amico ⁊ parē si-
bi michaelē suenū tum wenceslā ⁊ iacobū cācellarie gl̃ebis ascriptos. q̃ vt me vi-
derūt circūfusi p̃contabant qd̃ vidissem. Sz dum illis refero visum: mor̃ somno
solutus sum. Tu vale ⁊ quid hec sibi velint sagaci tuo ingenio discute mibiq̃ api
Itē vale mel meū: olus epicuri ac pictagore legumē. Ex wienna. vj. kalendas
Iulij. Anno. M. cccc. xliij.

Prosperitate sui status denūciat
cū desiderio eiusmōi successus.

Epistola. cix.

Meas silui⁹ poeta impialisq̃ secretari⁹ Caspari nouariē. amico fido ⁊ do-
cto. S. p. d. Accepi volupe tuas lras quib⁹ te sospitē cognoui ⁊ mei me-
more. Nō possuz vt velle q̃ mibi obtigerunt postq̃ te dimisi offerre sc̃res
me inultas passuz miseras. vtiq̃ sit eo iā in loco suz de q̃ deo gr̃as ago. scio id ci-
bi iocundū esse. Mā que mea fortuna est ⁊ amici est. Noui q̃ me amas: neq̃ im-
pune amas. Et tuus erā basilēe sic hodie sum. Vellē te opib⁹ atq̃ honorib⁹ auctū
audire. Sed nō oia vno tpe veniunt. Da opam vt facis virtuti. dilige lras: iunge
te bonis: non deerit auxiliū dei. Et cū minime putabis tunc maxime exalteris. Ia-
cta cogitatū tuuz in dño ⁊ ipse te enutriet. Nō si neq̃ diuitie neq̃ honores affint:
nō tñ desperandū est. Nec em̃ ista sunt que beare hoies possunt. Virtus sola in ce-
lo p̃bet aditū. q̃ si co anhelam⁹. hec astruēda est scala. Breue est quo in terris viui-
mus tēpus: siue diuites sum⁹ siue paupes sperandū est. Si mō in celū domiciliū
pparam⁹: qd̃ te facē q̃ virtutē colis nō ambigo. Nec nūc scribēda fuerūt. Clarissi-
mū virū patrū tuū siue is aui culus ē. Stephanū nouariēsem vt meis ṽbis sal-
uere iubeas opto. Vale ⁊ vt facis p̃ge me amare

Cōsolat amicu merentē ex morte piugis sue.

Epistola. cx.

Meas silui⁹ eps tergestin⁹ dño caspari schlick impiali cancellario. S. p. d.
Eger ē ai⁹ tu⁹ ⁊ cor tuū vulnē gr̃adi vulneratū nec abs re. Letissimo nāq̃
⁊ iocūdissimo piugio puat⁹ es: nec scio an opam medicātis expectes. Mā
⁊ ego q̃z q̃ medicinā p̃paro medico suz indign⁹. Egrotō te ⁊ tue suz p̃ticeps cala-
mitas: nec sine me l⁹ te miserū eē. Scribūt mibi amici tui ex austria sc̃ar⁹ decus il-
lustre cōthorale tuā dū partū vult i lucē edere: cū partū diē obijisse. Q̃ guē iacturā
⁊ inextiabile dānū. Q̃ dolorē acerbissimū. Expostulat q̃ te diligūt meis vt te lris
soler. Sic apud veteres vsurpatū ē: funebres epl̃e scribebāt: mltūq̃ p̃fuit amici
scriptū amico turbato. In euāgelio q̃z legim⁹ ex hierosolymis p̃ples venisse iu-
deoꝝ q̃ in arthā atq̃ in ariā bethania sup̃ mortē lazari p̃solarēt. Cōturbant sepe
hoies ex piugū filioꝝ parētū ceteroꝝq̃ necessarioꝝ mortib⁹ ⁊ nisi ṽl ṽbis ṽl lris
recreent amicos: plim sepe tabescētes dolorib⁹ interirēt. Arbitrant igit q̃ te sal-
uū cupiūt epl̃as meas vtiles tibi fore vtq̃ te mestū ⁊ acerbo casu osternatū ṽbis
soler hortant. At ego tecū patior: tecū exortior: tecūq̃ cōsolatore indigeo. Nec
ess tibi q̃cū molestū ē qd̃ nō sit idē mibi. Q̃ tuo vulnere vulneror: ⁊ q̃cūq̃ toles
pit toleo. Nec q̃sq̃ ē q̃ tua dāna q̃ ego meli⁹ noit. Sciebā piugē tuā intē castas
esse castissimā intē prudētes prudētissimā: ⁊ quis alto sanguine natā: intē humiles
humilissimā. Fuit illa delectatio: fuit utilitas: fuit honestas vna tibi cū ea mensa:

vnū marsupium: vnū lectus. Quicquid tibi placuit illi corde fuit: ex tuo vultu risum fle-
tūq; supsit. Motus ē mibi p multis: quāta tibi ex ei obitu calamitas acciderit 7 qz
tibi afficior maxie: nō possū tecū nō dolere. Ceterū dū me aio magis magisq; re-
colligo: inuenio 7 bui? qz doloris solamina: q tibi mibiq; simul coicabo. Frustra
sane psequimur lacrimis qd amissūz recuperari nō pōt: q vctura oīno mors ē incassū
timet. Lex nature ē certa atq; incuitabilis mori oēs qui nati sūt. Potuisset cōiu-
gis tue lōgi? vita trahi: si pl?staminis dedisset lachis. Mortalis tū erat: nec illi for-
tasse ampli? vinctō dūcebat. Inspicit ex alto de?boim vitas: 7 nō q iocūda sed q
sūt vtilia hoib? impertit. Stultū sum? turba mortalīs q rē dictū pariturā sic pos-
sideri posse qī ppetua sit arbitramur. Sapiētissimū ille q nūciata filiū morte nō la-
crimas nō ciulatus emisit: s sciebā iū q me genuisse mortālē. Ali? cū dilectissimā
sibi mors cōiugē eripuisse. hac ait cōditione accepi vt perderes. Multis modis
amittit vroz: s nullo meli? q morte. Cū cōiugē sic lōga valitudo deturpat vt pe-
risse poti? sit expectendū. Alteri nuptā subtrahit adulter. Per has nouissime dies
vrozē amātissimā illustri croacie comiti scūssimā barbaroz man? abduxit. Quis
numerare queat varios fortune casus. quib? ludēs humanū effligit fortuna gen?
O beatū cui nullo cōiū exilio: nulla fraude nullaq; manu hoiz: s diuino dūtarat
impio subripit. Beatior quē vsq; in senū casta fecūda 7 placida psequit vroz.
sed pauci quos equus amauit iupiter bui? sortis existit. Cecū tū actū est caspar
qui et si nō es beatissimū? felicē tū cōpellare te possum? Tibi nobilissima coniū
nupsit ex generoso ducē slesie sanguine: formosa erat 7 bonestatis specimē p se
tulit tuo fuit aio semp mougera: pleni tibi vtriusq; sexus pulcherrimā pepit. Sz
ab secessit ais nempe: decē aut viginti annis ante opinatū tempus esto ita. Morie
dū tū illi erat 7 multe poterant incidere calamitates que obitū eius optabile red-
didissent: non que optat sed que timef felicius mors venit. At vrozē dicis amisi
Nō amissisti caspar sed premisisti. sequeris cū cū tempus adierit. Tria sunt oib?
cōsignata hoibus loca: vnū patrie: alterū pegrinationis. exiliū terciū. Patria ce-
lū est: Peregrinationē in terris agim? Exiliū qz duplex est. alterū ppetuū tempo-
ralem alterū. Hoc purgatorio illud inferno cedit: Infulsi est animi manentem in
terris exquirere ciuitatē. Si paulū sequi volumus. si ipō credere saluatori patriā
in celo queram? Vita brevis est homini quasi somnū fugat. Nulli crastina dies
certa est. Quid nos sum? nisi ventus 7 vmbra. Vbi nūc iuncti reges. Quere nūc
pauamū 7 agamenonē: quere iulium: quere pompeiū: apud inferos cruciant. Vi-
di impium super exaltatū super cedros libani 7 transiū: 7 ecce non erat quanta
nuper gloria pollebat pbilippus maria mediolanēsi dux: quē captis hispanie re-
gibus terra marq; formidabāt. Is vbi mortē obiit vix habuit qui corpus tumu-
landū ferrent: fimbres abfuerunt pompe. Et quis in n? cū idoli aut sancti ali-
cuius corporis in sublimi loco maiori imminens are tumulef. fetidus tamē paulo-
post deponit atq; inf illos collocat quoz ad effigie nō tū merere fas est. At cha-
rissima tua coniū caspar: qz nō in terra vbi fures effodiūt: s i celo vbi neq; timea
est neq; rubigo suū thesaurū collocavit: pegrinatione finita nō exilio dānata: s ce-
lesti patriā donata est: vbi te expectans multo lucidior: multoq; formosior qz hic
fuit: iā est immortalitate vestita 7 cum beatissimis spiritib? glorie cōditoris afflūit.
Itaq; deo grās agit. qz nō ē diuiti? pegrinari pmissa. Quid tu rēris caspar. an non
est magna pars beneficiū cui pegrinatio ē centū annoz si medio tpe reuocet. Sic
actū est cum tua coniūge. Nā cum corpore in humano vitā duceret angelicā. iā
eo vocata est eius anima: vbi semper animus fuit. Illic omnia suo desiderio con-
sonant. quicquid optat p: esto est. At tu desiderio eius tabescis. Inique agis con-
gaudere illi debes que omnia que vult habet. Beatitudinē suam tu solus minuis
Ad plenā felicitatē vno te caret: nec te semper carebit. Orat enim altissimū dies
noctesq; tuos vt gressus dirigat: teq; in celū aduocet vbi secum perpetua leticis
beatitu dūe: iam impetravit vt opinor. Vinc enim sunt aduersitates tue: vix isti

bactenus ubi nostri voluptati deditus. totus fuisti carnis: totus terrestris: nihil habuisti celeste. Toleravit hoc equus et misericors deus. Nunc te sinistris admonet casus? Unde vrtica hec. nisi ut convertaris. Saluum te deus cupit. Hinc ecclesie frisingen. diu continuata cōflectatio. hinc manus lesio: hinc imposita calumie. hinc ad extremū dulcissima coniunx mortua ut te vivū faciat. Precessit illa sequemur oēs atq; vtiā bene sequamur. Ledere iam te opinor vite huius quam tot mole stis plenā cernis. Invidere est nō amare si vxorē in terris poti⁹ viventē q̄ in celo regnantē cupis. Filiorū fortasse curā geris. Ne dubita celi aues et bestie terre aliorē habent. Facta cogitatū tuum in dño et ipse te atq; illos enutriet. Filij regū sine parentibus sepe exteres fuerunt. Ciro canē. conditorib⁹ vrbis lupā referunt vbera prebuisse. Antiquis aliquādo fuit matribus caruisse: humana mens sibi sepe notia querit. Deo maior est nostri cura q̄ nobis a gadibus herculis vsq; aurorā et gangen quid sibi sit vtile nouit nemo. nisi qui voluntatē suam dei voluntati submittit. Ne cupiamus obsecro plurima. mentē sanam dūtaxat optemus in corpore sano. Forsthan et hoc ambiciosum est quod de corpore diximus. Nam et filiolam beati petri in egritudine sedentem legimus: quoniā sanitati mentis aduersa erat corporis sanitas. Fac mi caspar quod tuus est de filiis enutri eos et bonis imbue moribus. cetera deo cōmiste. In omnibus que agimus queq; optam⁹ nullū est cōsiliū sanius q̄ dei ordinationi beneplacitoq; quiescere. Is filiorum loco nos habet: et ut filios corripit atq; castigat. Ille iniustus ē deo q̄ delicate atq; desidiose finit viuere. q̄ nō putat hunc deus sua correctione dignū: veniet eius dies exactisq; voluptatibus ppetuo cruciā dus apud inferos sepeliet. Qui vō in anxietate viuūt in terris: et nūc hac nūc illac decoquunt⁹ aduersitate. p patientiā sanāq; tolerantiā celum acquirūt. ubi cū angelis cūq; ipso deo felices euo fruuntur sempiterno. Tu ergo mi caspar in tot tantisq; rebus aduersis. In iactura fortunarū in honore damno in lesione corporis: inq; morte coniugis ut boni cōsulas rogo. Nā et ego in bonā recipio partem tuarū particeps miserationum q̄ in me belli imperium tibi video quo mulctatus sum agro et omni priuandus ere. Idq; nec bactenus potui nec modo possum vitare. At sic tibi et mihi superintendere diuinā censeo pietatē nostre salutis cupidā et vires nostras in aduersitate probantes. Nec habui modo que repēte ad te consolatorie scriberē. Cetera ex teipso collige: qui vtes sapiētissimus: sic humanos ferre casus sapiētissime nosti. Vale optime. Ex pisino histrie oppido idib⁹ septēbris. M. cccc. lviij.

Epistola. cxj.

Doesim laudat et iuris scientie pfert.

Heas siluius poeta dño wilhelmo de lapide militi litterato et strenuo. S. p. d. Venit ad me hodie tuus michael meusq; immo noster. Et heus inq̄t enea: vir abhinc hora me aggressus est: qui se tantā iuris peritiā iactat habere. ut nullius italici disputationē formidet. nec panormitano. nec ludouico romano si viverent palmam daret. Linum: Bartholum: Baldū: Johannem andree: Imolensem: Butrium: Fulgosium: omnesq; novos legū interpretes post se facit. Et inter scenolam vulpianum neruam pompeium paulum seruiumq; se locat: multorum verborum est: sed quantum salis habeat non scio. Qui eum sequuntur audire magis q̄ loqui possunt. Horis plus quatuor secum fui: nūq; mihi vacuum tempus prebuit quo aliquid dicerem. Cicada est que ut tacta fuerit se mel nūq; silet. Scis qualem cicadam. non ut in regnis sunt que iussu herculis tacent. Sed ut locrenses sunt que vltra ceteras strepunt. Is poeticam contemnūt: nec si dii musas ei omnes infunderēt gratias ageret. quia preter iusciule nullā scientia est nulla doctrina: oēs artes mancas preter legū peritiā pdicat. Poetici cā vō. p̄sus inutile esse cōten dit. q̄ nec panē lucrat nec vestitū. Sol⁹ iustinianus et ypo crates marsupium implēt. Beium⁹ cātat lucan⁹ mori⁹ et sat⁹ ē cū dicit orati⁹ de romachat⁹ suū. Dum hec audio wilhelme militi de⁹ nec me cōprimē possū. cū

sequendū sit agnoscat: edite leges sūt et aū hoīm oculos possit etāq; cancelli quidā
ultra que trāsgredi null⁹ audeat. Legib⁹ tñ nemo pfect⁹ fiet nisi p hie studijs incu-
buerit: qz nō possunt oēm casum cōplecti leges. Ideo princeps moderator est le-
gis epichaiamq; bz vt durā mollificet: laxā vō sanctionē restringet. Qd nunq; re-
cte princeps ageret nisi in agistrā vite expultricē viciōz secutus fuerit phiaz. Sz
hic noster monarcha vel bipes asellus potius in status opinione sui ciuile scientiā
oibus pferat: matrē filie postponit et fluminibus mare. Pa est ex illis cecis et obtu-
sis boibus q post q; leges quatuor aut decē memoriē cōmēdarūt. iā nō ampli⁹ ho-
mines s deos se putant: legesq; diuina cēsant oracula que vel appollo vel appolli-
ne maior deus ipse p moysen tradiderit. aut qualia sunt xpi res pōsa que nos euā-
gelia nūcupamus. Ac pterea si quid egisse cesarem audiūt quod iuri scripto con-
trariet id irritū garrūt nulliusq; esse momēti. q obnoxio sit princeps terminos cu-
rie et stilū seruare ligatusq; legib⁹ sit: qd nec ipse leges volūt: q leg⁹ vigorē dicūt bie
q; qd principi placuit. Sz nesciūt bi stulti atq; demētes eqtate pl⁹ in pncipe locū
habere q; rigorē. Qz si nō iuri scripto cesar nōnūq; obtemperat facit qz sequit eq-
tate apud phos late descriptā. quam nulli iuriste discernere possūt nisi ad fontes
veniat vbi leges scaturiūt: imitent q; pericissimos illos iuriscōultos: quoz scri-
pta et phiam et oratoriā redolēt. Sz nri panis qstozes et auri corozozes vix intel-
ligūt ornatū iuriscōultoz sermonē: neq; qd illi vellent quouis pacto scirent nisi
cōmentatores suam textuū exponerēt hoc dicit ista lex hoc cilla. q; isti sequūt vt
ceci ductozē suū. Dicere plura i hāc pte s vocat me defensio poeſis quā noster ra-
bulus nō desiderat. Credo equidē: nā nec sues margaritas curāt. Hal' l'us efopi iā
spidem contēpsit: et cāq; magis q; iacinctū iuvenire voluisset. Cōtēnis alin: e poeſis
spernis musas bos: fugis humanitā et studia caper. Contemnit et poeſis te: nec te
choros suos intrare pmittet. In oibus cū sis fatū: miror in hoc vno te eē sapien-
tē: q cū videas obſcratā tibi atq; abdītā poeſim: nolle te suū cōmerciū dicis sape-
re hoc est. Nūc teipm phm video: qz nō cupis qd nō potes habere. Stultū est de
ſiderare quod aſſeq; nequeas. Tu tamen ultra pgrederis ſciētiarumq; omnium
splendorem vocas ineptias. Quid pendētes aſelli teſticulos vulpecula et prope
caſuros credidit: ſecuta eſt p dā ſperās: at poſt q; diu fruſtrata eſt. qz nō cadebāt
teſtes: o q; inquit nigrī ſūt: nūq; illos eē potuiſſes. Nigra eſt tibi poeſis ſtult: qz
cādorē eius obnubilatis oculis nō vides. Nō ſapit egroto vinū: qz leſus eſt qu-
ſtus. Non eſt de pane lucrando dicis. Tibi nunq; panem lucrari poeſis poſſet:
qz craſſis ingenijs nubiloſiſq; mentib⁹ nō pōt fructū preſtare. At virgilio frugifer
fuit. Oratio admodū pinguis qui ſui partis optabat. Opianus qui nomina pi-
ſciū naturasq; deſcripſit magnas opes eſt aſſecutus. Quid nouis leonardus arē-
tinus: auri ſpa: panormitanus: anthoni⁹ luſcus: guarinus: pluresq; alij: bis et pa-
trimonia ſunt ampliata et opes accumulate q; plures: quia poeſim et oratoriā
ſunt ſecuti. Nec tibi vūq; tantū auri ſpeculatoz prebebit quantum quintilianus
arentino tribuit. Qz ſi apud hanc tuam germaniā non ſunt in precio vates: non
poeſim ſed principes potius argue: quibus leuiſſimarū rerum maior eſt cura q;
litterariū. Apud italos autē florent huiusmodi facultates: nec erubescunt princi-
pes et audire et noſſe poetriā. Ideo ſpero quāq; tu nolles et in germania futurum
aliquādo. qz et olim viros doctos hec terra tulit: et iam pleroſq; noui dicendi peri-
tos qui te inuito. etiā ſi tibi rumpant ilia eloquentiā inter germanos ſeminabūt.
Nec enim inutilem rentur vt tu aſſeris poeſim. Sciunt ex hac maximum gigni
fructū. Quomodo enim pacari provincie et amicitie vel cōſlari vel integrari poſ-
ſent niſi ſacundia foret: quā poeſis alit. An neſcis quātus epiſtolarū vſus: quā-
tus hiſtoriarū: quātus orationū. Rex regi p lras cōciliat ciuitates federa pcutiūt
abſentes cū abſentib⁹ fabulant. hiſtoria nobis res geſtas reſert: q teſtis eſt tūm
lux veritat eſt vite mgra oratores ſenatū regūt populos ducūt leges ſuadēt. Sz
q; hec bñ agat niſi poeticiſ et oratorijs imbut⁹ diſciplinis. Quas pterea gtes re-

ferre homero debet greci atq; troiani: q; iā duob; annor; milib; mortui adhuc vi-
 uunt. Iūuit quāta sit vtilitas poetar; alexander magn;. Qui p; aliā iter faciēt
 cū obuiā cumulus achillis fieret. O fortunata inquit adolescens quē tanta decan-
 tauit tuba homeri sc; musaz designās. Alexander ammitte filius. Rex macedonū
 pindarū poetā lirū appime dilexit. Archilae; successor intq; rū poetas amauit
 vt euripidi tragico plior; sūmā traderet cui; supma nō cōtēnt; psequi sūptu fu-
 neris crines fonsus est; merore quē aio concepat; vultu indicauit. African; por;
 quinti ennī statuā sepulchro suo iussit imponi. Lisander lacedemonor; dux cū obse-
 deret athenas q; sophoclis inhumatū corp; iacebat; inducias dedit vt congrue;
 digue poete erequie fierēt. Iul; iule cesar q; nobis romanū imperiū pepit nō solū
 poetas amauit s; fieri etiā; t; dici poetā voluit. Idē; august; t; octauian;. Ac pte-
 rea mortui viuūt; nec ylla istor; etas immemor erit. Q; si nōnulli pncipes equos
 porius t; canes alere q; poetas volūt; t; multa carne leones vrsosq; pascūt; intesti-
 nis poetar; nihil pbentes: talis erit eor; obitus qualis equor; t; canū; nec p; mor-
 tē maius erit istor; nomē q; vrsi atq; leonis. Integri morient; nec beneficia musa
 rū famā sibi vendicabūt; quos tuo ex more nihil curauerunt. Antiquitas puida
 tanti poeticā fecit vt tam poetas p; editū opus q; impatores post victoriā triū-
 phare t; curro magnifico duci p; vires voluit. Cōmunēq; illis dignitatis insigne
 pbuit laureā; qm; sicut ab hostib; impatores liberant ciues sic vicia fulminantes
 t; virtutes excellētes poete ciuitates custodiūt; t; amplificāt. At tu maior ale ran-
 dro magno. Lisandro victoriosior melior scipione prudētor; iulio. augusto fortu-
 nator; t; omni antiquitate sapiētor; inutilē poeticā dicis: quia nihil panis affert
 nil auri nil diuitiarū. Esto qd; ais nō tū idcirco legib; tuis poetica cedit. Iūq; dū
 tu aurū petis auare fecis amator mūdī cultor; poeta honorē famamq; qritat. Et
 cantās superū laudes virtutisq; excitās amorē iter sibi faciat in celū; tu cū auro t;
 diuitijs q; sequeris q; solas dare beatitudinē putas in terra manebis t; aiaz si-
 mul t; vitā pdes. Nō est; mibi crede; noscere leges q; poeticā mai;. Scio q; non
 credis: sed stulti credulitas nec dat verū nec aufert. Cicero qui fuit lingue latine
 pnceps q; poetas fuisse raros testat; qm; hec facultas donū dei est: quod nō oib;
 dat. Artes ceterē studio diligētia pceptionibusq; possunt appbēdi. hāc nemo as-
 sequit; nisi diuino mure pditus. Tu te vides iuristarū greges inter quos plures
 excellūt; habentq; doctores t; legū interpretes. qm; mores nihil a brutis distāt qui
 res humanas min; q; capre norūt. tu nō fateber; hoc q; fortasse caprior es capris
 Ego polinū noui mediolanē. q; lumē habitus est iuris ciuilis. Is facturus edifi-
 ciū; mōs os pduxerat trabes in edifiū medio erat; q; laq; ar aule construi debebat:
 tps cenādi fuit. Ite inq; polin; comedite: ego interiz aliqd; opis faciā. Illis amo-
 tis trabes metif; q; longas vult ex pietē in pietē mēsurā recepta: nec qd; intra mu-
 rū ligni pars esse deberet aiaduertit; scinditq; trabes t; pdidit edificiiū. Is tū iur;
 pceptor erat: multisq; annis cathedrā reuerat. Quid tu mibi hāc disciplinā iuris
 tant opē laudas t; oib; pferis. cui; afini pnt eē pceptores. Orator atq; poeta si cice-
 romi plusq; tibi credere volum; nullus erit nisi t; prudēs t; bon; multar; sciārū pi-
 tiā fuerit affecutus. Atq; idcirco rari sp; poete rariq; oratores fuere: in qm; nume-
 ro facis sapiētiā si nō desideras eē: q; nō potes. Stulte si cōtēnis qd; tanti viri cō-
 mēdauerūt. Hec ad nrm; asellū sint dicta. Tu wilhelme disciplinarum amator: si
 vnq; bosee boies audieris: suscipe potice partes: t; ostēde te huius diuini mune-
 ris cultorē: vides q; facile sit has picas cōuicere: bos tanq; pulices inter vngues
 cōprime: nec sine vt diuinā poeticā q; (vt cicero tradit) oim; doctrinarū est prior
 inuenta. pollutis arguūt labijs. Defende hāc pulcerrimā dñam. Qui si p;sidio fue-
 ris nomē habebis eternū: t; nō solū inter meas eplas: q; tamē nō sunt cito casurē;
 sed inter scripta potior; vatū inueneris legendus. Vale t; illustrissimo principi
 dño duci alberto me cōmendatū facito. Et quia cōsiliarius eius es. admone illuz;
 uel lārū studia cōtēnat. Iterū atq; iterū vale.

Zozini excellentissimis nature totius mundi dicti roga-
tu tractatu de duobus se amantibus composuit.

Significo ac generoso militi dño caspari schlick dño noui castri cesareo cā
cellario ac terrarū egre cubitiq; capitaneo dño suo p̄cipuo Eneas filius
poeta imperialisq; secretarius. S. p. d. Marianus sozinus senensis con-
terraneus meus vir tum mitis ingenij: tum l̄rarum multarū cuius adhuc siml̄e
visurus ne sum bereo. Duos amantes vt sibi describerē: rogatū me bis dieb; esse-
cit. Accrefferē dixit. rē verā agerem an more poetico fingerē. Scis quia vir fiet.
Mirabere si tibi boiem expendam nihil ei preter formā natura inuidit. Homun-
tio est: nasci ex mea familia debuit cui paruorū hominum est cognomen. Vir est
eloquens: Iuris vtriusq; consultus. Historias omnes nouit. poetice peritus est.
Carmen facit et latinū et tuscum. P̄hic tam scius q̄ plato Geometer quasi boeti-
In numeris macrobio similis. Nullum instrumentū ignorat musicū. Agricultu-
ram quasi virgilius nouit. Nihil ciuile ignotū viro: dum iuueniles adhuc stabāt
in corpore vires: alce satelles erat luctandi magister: non cursu non saltu: nō ce-
ssu poterat supari. Preciosiora sunt interdum parui corporis vascula vt gemme
lapilli q; testant. Nec ab re fuerit illud in hunc referri: quod de tideo scribit sta-
tius. Maior in eriguo regnabat corpore virtus. Dñ formā huic homini et imor-
talitatē si dedissent: is etiā erat deus. sed nemo sortitus est omnia inter mortales
Nullum adhuc noui cui pauciora q̄ huic defuerint. Quid q̄ minutissima etiam
vididit quasi alter apples sic pingit. Nihil emendatius est: nihil lucidius q̄ sua
manu scripti codices. Sculptit vt praxiteles: nec medicine ignarus est. Adde vir-
tutes morales que alios regūt ducūtq;. Noui meis diebus plerosq; studios l̄raz
deditos disciplinis: qui admodū habūdabāt: sed hi nihil ciuitatis habebāt nec
reipublicā nec domesticā regere norant. Stupuit paglarensis et furti villicū ac-
cusauit: qui suam ferā vndeam porcellos: asinā vnum dūtaxat enīram pullū retu-
lerat. Bomicius mediolanen; grauidū se putauit: diuq; partū veritus est. quia se
vros ascendit. hi tamen iuris maximū lūmē habiti sunt. In alijs p̄terea vel fastū
vel auariciā inuenies. hic perliberalis est. plena illi semp tom; est honestis hospi-
tibus. Nulli aduersus est: populos tuet: egros solat: pauperib; subuenit: viduas
inuat: nulli indigenti deest. Cultus eius quasi socraticus: emp est ides. In aduer-
sis fortēm animū prebet. Nulla fortuna inflat verucias non vt exerceat: sed vt
caueat quasi libet nouit. Ciuib; dilectus est: peregrinis amatus. Nulli odiosus
est nulli grauis. Et homo tantarū virtutū cur nunc rem leuiusculam exigit non
scio. Idoc scio nihil me illi negare p̄bas est. Cum nāq; dum senis essem vnice dile-
cti: nec diuinitus est amor: quis separatus sit. Is quoq; dum esset ceteris natu-
re totib; preditus cū hoc maxime bono pollebat vt nullius erga se sterilem esse
amorē sineret. Maius ergo rogatus non censui respuendos. Scripsi q; duorum
amantiū casus nec fuxi. Res acta senis est: dum significandus impator illic dege-
ret: tu etiā aderas: et si verū his auribus hausi: operā amoris dedisti. Ciuitas vene-
ris est. Aiunt qui te norāt vebemēter q̄ arseris: q̄ nemo te gallio fuerit. Nihil
ibi amatorie gestū te inscio putant. Ideo historiā hanc vt legas precor: et an vera
scripserim videas: nec reminisci te pudeat si qd̄ hmoi nomūq; euenit tibi homo
em fueras. Qui nūq; sensit amoris ignē aut lapis est: aut bestia. Ille vtiq; vel per
deorū medullas nō lateat igneā fauillā. Vale.

Epistola. cxij.

Prologus in eundē tractatū.

Eneas filius poeta imperialisq; secretarius. S. p. d. Mariano sozino vtri-
usq; iuris interpreti et concui suo. Rem petis haud cōuenientē etati mee:
tue vō et aduersas et repugnantē. Quid est em̄ quod vel me iam pene qua-
drigenariū scribere: vel te quinquagenariū de amore conueniat audire. Iuuenes
animos res ista delectat et tenera corda depascit. Senes autē tam idonei sūt amor

Epistola. cxij.

auditores q̄ prudentie iuvenes. Nec quicq̄ est senectute deformius que veneres affectat sine viribus. Iuuenies tamen ⁊ aliquos amantes senes: amatum nullum. Nam ⁊ matrimonius est ⁊ pueilis respectu seniu. Nullius amore tenetur mulier nisi quem viderit etate florentem. Si quid aliter audis deceptio subest. Ego vō cognosco amatoriu scriptum mihi non conuenire qui iam meridiem pretergressus in vespream feror. Sed nō minus me scribere q̄ te poscere de decet. Ego tibi debeo moxigerus esse: tu vide quid postules. Nā quāto est natu maturior tanto equius est parere amicitie legibus: quas si tua iusticia non veret mandando infringere: nec stulticia mea transgredi timebit obediēdo. Tua in me sunt tot beneficia vt nihil negare petitionū tuarū queam: etiā si admixtū sit aliquid turpitudinis. Darebo igit petitioni tue iaz decies multiplicare: nec amplius negabo quod tanto conitio postulas. Non tamen vt ipse flagitas fictor ero: nec poete vt emur tuba: vñ licet vera referre. Quis effi tānequā est: vt metiri velit cū vō se pōt tueri: qz tu sepe amator fuisti: nec adhuc igne cares. Vis tibi duorū amantū vt historia teram. Mequitia est que te nō sinit esse senem. Ero moxigerus cupiditati tue: ⁊ hāc ignis egri canicie purpure facia: nec fingā qn tāta est copia veri. Quid effi est toto terrarū orbe amore cōmuni? que ciuitas qd opidulū: q familia vacat exemplis. Quis trigessimū natus annū: amoris cā nullū peregit facinus. Ego de me facio cōiecturā que amor in mille pericula misit. Ego superis grās q structas insidias millies fugi: felitior astro martis que vulcanus cū venerē iacentē ferreo illo laqueauit ridiculo: deridēdūqz dīs ceteris ostentauit. Sz alienos q̄ meos amores attingā nedū vetusti ignis cinere cuoluo: scintillam adhuc viuente reperiam. Referā aut mirū amorē penēq̄ incredibile: quo duo amātes: ne dicā amītes inuicē exarsere. Nec vetustis aut oblitteratis vt ar exemplis. sed nri temporis ar dentes faces exponam. Nec troianos aut babylonios. sed nostre vrbis amores audies. Quis ex amātib? alter sub artēo natus fuerit celo. forsitan ⁊ hinc sugere aliqd vtilitatis licebit. Nā cū puella q̄ in argumentū venit: amore p dūto inplorandū mēsa ⁊ indignatē exalauit aiām: alter vō nūq̄ post vere leticie particeps fuerit. Cōmonitio quedā iuuenib? erit: his vt abstineāt nugis. Audiant igit adolescentule: ⁊ hoc edoce casu: videāt ne post amores iuuenū se eant perdituz. Instruit hec bystoria iuuenes ne militie se accingāt que plus fellis habet q̄ mellis: s obmissa lasciuia q̄ boies reddit insanos: vtutis incubat studijs. q̄ possessorē sui sola beare pōt. In amore aut quot lateāt mala: si q̄ aliūde nescat hinc poterit scire. Tu vale ⁊ bystorie quā me scribere cogis attentus auditor esto.

Bystoria de eunialo ⁊ lucretia se amātib?

Epistola. cxiiij.

Rhem senas vnde tibi ⁊ mihi origo est: intranti sigismūdo cesari quot honores impensi fuerint iam vbiqz vulgatum est. Palatium illi apud sacellum sancte martbe: super vicum qui ad ebopboz ducit portam structum fuit. Huc postq̄ ceremonie peracte sunt: cū venisset sigismundus quatuor matritas obuiam habuit: nobilitate: forma: etate: ornatusqz penē pares: nō mortales sed deas quisqz putauit. Si tres dūtarat fuissent illi videri poterant quas referunt paridem per quietem vidisse. Erat sigismundus licet grandæuus in libidinē pronus: matronarū alloquijs admodū oblectabat ⁊ femineis blandimentis gaudebat: nec suau? illi q̄qz fuit illustratarū aspectu mulierū. Ut ergo has vidit de silis eq̄: in man? earū exceper? est: ⁊ ad comites vsus. Silēs ne bis seias vidistis. Ego dubi? sum an facies humane sint: angelici vult? sunt: celestes certe. Ille oculorum humi deiciētes vt vericūdiōres fiant. sic pulchriores reddunt. Sparso nāqz inter genas rubore: tales dabant ore colores. quales indicū ebur ostro violatum aut q̄les reddūt alba inmixtis purpuriis rosas lilia. Precipuo tñ inter eas nitore lucretia fuisse adolefētula nō duz annos. xx. nata: in familia camilloz. Menclao p diuiri viri nupta: indigno tñ: cui tātū decus domi seruire: s digno que vroz de-

ciperet. Et sicut nos dicim? comutū qđ ceruū redderet. Statura mulieris emine-
tior reliq̄s. Comē illi copiose z auris lamenis t̄les: q̄s nō more virginū retrofu-
sas miserat: s̄ anro gēmisq̄ induserat. Frōs alta spaciq̄ decētis: nulla infecta ru-
ga. Sup̄elia in arcu tēsa pilis paucis nigrisq̄ debito intuallo disticta. Oculi tā-
to splendore nitentes vt in solis modū respicientū intuit? ebetaret. Illis illa z occi-
dere q̄s voluit poterat: z mortuos cū libuisset in vitā resumere. Ilia sus in filii di-
rectus: roseas genas eq̄li mēsurā discriminabat: nihil his genis amabili? nihilq̄
delectabili? visu. Que cū mulier risit i parua vtrinq̄ debiscēbat fovea. Nemo has
vidit q̄ nō cupet osculari. Os puī decēsq̄ labia corallini coloris ad morsus aptis-
sima. dentes puuli z in ordinē positi ex cristallo videbant: q̄s tremula lingua dis-
currens nō sermone s̄ armonia suauissimā mouebat. Quid dicā mēti spēm aut gu-
lecandorē: nūbil illo in corpe nō laudabile. Interioris forme iudiciū faciebat exte-
rior. Nemo hāc aspexit q̄ viro nō inuideret. Erāt in sup̄ ei? ore mltē facecie. Ser-
mo is fuit q̄lē rumor ē gēcor: matrē habuisse cornelia siue ortensī filiā nec suauī? ali-
qd ei? orōne nec modesti? fuit. Illō vt plerq̄ tristi facie bone statē oñ debar s̄ ala-
cri vultu modestiā. Illō timida nō audax s̄ tpatū verecūdie metū. virilē aim femi-
neo in corde gerebat. Vestes illi mltiplices erāt. nō monilia nō fibule: nō balthei
nō armille deerāt. Redimicula capitis mirifica: multe vniōnes adamātēsq̄: tum
in digitis: tuz in sero fucere. Illō belenā pulchriorē fuisse crediderim: quo dic pa-
ridē in cōmuniū menola? excepit: nec ornatozē andromachē cū sacris bectoris ini-
riata est nuptijs. Int̄ has z katberina petrufici fuitq̄ paulopost die fūta cesare:
in fūcib? bñit: q̄ z natū ei? militia añ sepulcrū donauit quīs infancē. Quī? q̄z mi-
rabiles forme decē lucebat. inferior tñ lucretie erat. oīs de lucretia fmo audiebat
hāc cesar hāc ceteri cōmendabāt intuebantq̄. Quocūq̄ illa vertebat eo z ocu-
li sequebant? iastantiū. Et sicut orphe? sono citare filias ac sara secū fert traxisse
sic ista boies suo q̄cūq̄ videbat intuitu ducebat. An? tñ inē oēs plus eq̄ in illā se-
rebat euriā? franco: quē nec amorū forma nec diuitie reddebāt ineptū. Quorū z
xxx. annor? erat nō eminentē stature: s̄ letē gēg? habitudinis: illustrib? oculis ma-
gis ad ḡaz tumescētib? ceteri mēbris nō sine qđā maiestate decoris nature corpe
spōdētib?: reliq̄ curialca ppter lōginquā militiā oēs auro excussi erāt. Hic q̄z domi
habūdabat z ppter amicitia cesar magna mūera recipiebat: indies ornatoz? sp̄cti-
bus hoim reddebāt: lōgū famuloz? ordinē pene ducebat. Hic auro illi q̄nē mu-
ricis tiri sanguie tinctis: nūc filis q̄ vltimi legūt serēs textis vestib? vtebat. Tñ eq̄
tales illi erāt: q̄les i fabulis ē ad troiā venisse mēmonis. Nihil huic ad excētādū il-
lū blandū animi calorē: magnāq̄ mētis vim quē vocant amorē pter oīū deerat.
S̄z vicit iuuetā z lux? tā leta fortune bona q̄b? ille nutrit. Nec potēs euriā? sui
vt lucretiā vidit: ardere puellā cepit: herēs q̄z vultu nihil satis vidisse purabat: nec
impune dilexit. Mira res multi egregia forma iuuenes: s̄ vñs bunc lucretia plēs
boneste corpis mlieres: s̄ hāc vñs euriā? sibi delegit. Illō tñ hac ipsa die vel in se
flāmā lucretia cognouit euriā? lū? patis mod? fuit: z illa domū reuerfa i euriā? lū?
totat: z i lucretiā? tot? euriā? ferebat. Quis nūc tūbes z pirami fabulā demiret inē
q̄s noticiā p̄mosq̄ qđ? vicinia fecit: z q̄z domos habuere cōtiguas tpe creu t: mor-
bi nūq̄ se p̄? viderāt: nec fama cognouerāt. Hic frāco: illa etrusca fuit: nec ligue
cōmerciū inefficit: s̄ ocul? tñ res acta ē: cū alē alteri placuisset: saucia s̄ q̄ui cura lu-
cretia z igne capta? ceco. iā se maritatā obliuiscit: virū odit z alēs venerē vult?
in? ros pectore tenet euriā? vult?: nec vllā mēbris suis q̄etē p̄ber: secū? nescio qđ
obstat. ait vt āpl? herere viro neq̄am. nil me iuuāt ei? amplex? nil oblectāt oscula
fastidiū verba ingerūt. Peregrini semp ante oculos est imago q̄ hodie p̄ior erat
cesari. Exente cōceptas e casto flāmas pectore si potes. Infelix si possem nō cēm
egra vt sum. Noua me vis in vitā trahit. Aliud cupido suadet aliud mens. Scio
qđ sit meli? qđ deterē? est sequor. O ciuis egregia ac nobilis qđ tibi cū pegrino ē:

Ad in extraneo ueris: qd thalamos alieni concupiscis oibis. Si viri fastidis: hec
etia dare pot terra que ames. Sed heu mihi q no illi est facies qua no moueat
eius forma: etas: genus: virtus: Lerte mea pectora mouet. Et nisi fert opē despe-
ro. Dū meliora dent. Nach pdam ego castos himeneos meq aduene: nescio cui
credā q vbi abusus me fuerit abeat virq sit alter? me pene relinqt. Sz no bis
ē eius vultus: no ea nobilitas animi videt: nec grā forme illa ē vt timeā fraudes
2 amoris obliuia nri 2 dabit an fidē. Lur tuta timeā accingar. 2 oēm timorē pel-
lē. Ego qz ita sum pulcra vt no me min? ille velit q ego ipm cupiā. Semp se mi-
bi debet. si semel ad oscula recept? fuerit mea. Quot me ambiūt pci quoq ego
quot rurales ante fores excubāt meas: dabo amorū opam. aut h manebit aut me
secū abitur? abducet. Ergo ego 2 matrē 2 virū 2 patriā relinqā. Seua est mater
2 meīs semp inesta gaudijs viro carere q potiri malo. Patria illic ē vbi delectat
vivere. At famā pdā qd mihi rumores boim quos ipsa no audiā. Nihil audet q
fame nimis studet: multe hoc fecerūt alie. Rapi voluit belesia no eā inuitā aspor-
tauit paris. Quid adrianā referā vel medea. Nemo errantē arguit q cū multis
errat. Sic lucretia nec intra pectus minora incēdia nutrebat eurialus: medias
inter cesaris curiā 2 tomū lucretie edes habuit. Nec palaciū petere curial? pote-
rat qn illā ex altis sese ostentationē fenestris haberet in oculis: s crybuit semper
lucretia cū curialū vidit. q res cesarē dedit amoris cōsciū. Mā cū ex sua p̄suetudi-
nenūc bucniūc illuc equitaret 2 hac sepe trāsiret aduertit mutari feminā curia-
li aduentu. qui sibi quasi octauiano macenerates astat. Ad quē versus. En eu-
riale sicine vris feminas: mulier illa te ardet. Semel nō tāq inuaderet amātū vbi
ad edes lucretie ventū est: curialo oculos pileo cōtegit nec videbis inqt qd amas
Ego hoc spectaculo fruar. Tuz eurial?. Quid hoc signū ē cesar. nihil mihi cū illa ē
Sed hoc facere incautū est ne circūstantes in suspicionē adducas. Erat eurialo
spadix equus ardue ceruicis argutiq capitis. quem 2 brevis alius 2 obesa ter-
ga spectabile reddebāt animoso pectore thoris luxuriātē: q sonate tuba stare lo-
co nesciebat. Mutabat aurb? 2 collectū frenū volubrat sub narib? ignē densa iu-
ba 2 dextro iactata recūbebat in armo 2 cauās tellurē solido cornu grauitē sona-
bat yngula. Similis illi fiebat eurialo viso lucretia. q lz dū sola fuit claudere viā
destinasset amorū: vt tūc illā asperit: nec modū flāme nec sibi ponebat: sed vt sic?
ager qui admissio igne cōburit: si chori p̄fluent alti? flāmescit. sic infelix lucretia ex
ardesciebat. Ita ē sane vt sapiētib? videt. Adumiles tūc gazas inhabitat castitas
solaq paupies affectu sano tenet. 2 q domo se coheret modico. diuites edes ne-
scit pudicitia. Quisqz secundis reb? exultat luxu fluit sempq insolita appetit: deli-
catas eligit domos 2 pennates magnos. dire fortune comes libido. Intuens igit
eurialū q sepe transeuntē lucretia. nec ardorē cōpescere potens: diu secū cogita-
uit cui se patefaceret. Mā q tacit? ardet magis vrit. Erat inter viri seruos solias
thecutonice? senex heroq fidus: cui iā diu seruiebat liberaliē. Mūc aggredit amās
plus nationi q homini credēs. Ibat magna p̄cep stipate chaterua p vrbē cesar
iamq domū lucretie p̄teribat: que vbi adesse cognouit curialū. Adesto inqt solia
paucas te volo. Respice deorsum ex fenestra vbi nā gentiū inuentus est huic simi-
lis. vides vt oēs calamistrati sūt erecti ciminētib? humeris. Aspice cesaries 2 ma-
dido tiro cōtoras crines: o quales facies omnes lactea colla ferūt quo sese ore fe-
rūt q forti pectore. Aliud est bochoim genus q terra nra pducit. Semē h deoz
est: aut celo missa pgenies. O si mihi ex his viri fortuna dedisset: n illi testes oculi
essent. nūq tibi hoc narrati credidisset. Et si fama fuerit oibus gentib? p̄stare ger-
manos credo subiectā bozee plagā ex frigore magno albedinē mutuari. Sed no-
sti tu aliqz: q plurimos inqt solias. Tū lucretia franckonē eurialuz: nō sco tanq
me ait solias. Lur tū hoc rogas. Dicā inqt lucretia: scio q in aptum nō ibit. hanc
spem mihi tua bonitas facit. Ex his q cesari astant nemo mihi est eurialo gratior
In hūc anim? me? cōmot? ē. Nescio qbz exuroz flāmis: nec illū obliuisci nec mihi

pacē possum dare nisi ei me facio notā. Perge oro sofia pueni curialū. Dic me ipm
amare: nil volo ex te ampli. Nec tu frustra hoc nūciū facies. Quid audio refert
sophias: beccine me flagitia facere aut cogitare. Hæc pda ne ego dñm meū. Hæc
senex incipiā fallere qd iuuenis abhorrit: qd poti⁹ clara pgenies bui⁹ vrbis ex tur
ba nephandas flāmas e casto pectore ne obsequere dire spei. Extingue ignē. Non
egre amorē pellit qd primis obstat insulab⁹. Qui dulce malū blādiendo nutrit: du
ri insolentis dñi fuituti se dat: nec cū vult excutere iugū pōt. Quid si bescierit
marit⁹. Hæc quib⁹ te ille lacrarēt modis. Nullus diu latere pōt amor. Tace in
q̄t lucretia: nihil loci terrorē. Nihil timet qd nō timet mori. Quicūq; dederit cri
tū casus ferā. Quo misera pgis sophias retulit: domū infamē reddes: solaq; tui ge
neris eris adultera. Tutū esse faci⁹ reris. Nulle circa te oculi sūt. Nō finet ge
nitrix occultū scelus: nō vir nō cognati: nō ancille fui vt taceāt. Sumēta loquent
et canes et postes et marmora te accusabūt: atq; sic vt celes hec oia: qd videt oia ce
lare nō potes vti: qd pena pñs pscie pauor et anim⁹ culpa plen⁹ seq; ipm timens
negata est magnis scelerib⁹ fides: cōpescere obscuro impij amoris flāmas. Expelle
facin⁹ mente casta horridū metue cōcubitos nouos miscē thalamis mariti. Scio
rectū eē qd dicis retulit lucretia: s; furoz cogit seq; peiora. Sit anim⁹ q̄tū p̄cipitiū
instat et ruit scēs: vincit et regnat furor: potēs q; mēte tota dñat amor. Stet sequi
qd regnū amoris iubet. Minis heu nimis reluctata sum frustra. Perfer si me te
miseret nūciū. Ingeniuit sup bis sophias p q̄ has dixit canas senectute mee comas
fissiq; curis pect⁹ et fida qd p̄bui generi tuo fuicia: pcor supplex sisc furorem reg
ipam adiuua. Pars sanitatē velle sanari. Tū lucretia. Nō ois ait ingeniū reliq̄
pudor parebo tibi sofia amorē qd me regi nō vult. vnicū effugiū ē bui⁹ mali morte
vt pueniā nephas. Exterrit⁹ hac sophias voce: moderare inq̄t bera mentis effrene
impet⁹: coherce aios: nūc vita est digna: qd te nece dignā putas: decretū ē ait lucre
tia mori. Admissus scelus collatini vroz gladio vindicauit. Ego honest⁹ more
pueniā cōmittēdū. Hæc leti q̄ro ferro laq; p̄cipitio veneno: vedicare castitatē li
cer: vñā horz aggrediar. Nō patiar inq̄t sophias. At lucretia si qd mori pstituit pro
biberi nō pōt. At portia carbonis filia mortuo bruto cū ferrū sibi subtrahitū esset
carbones ardētes ebibit. Sit a; pteru⁹ inq̄t sophias incūbat mēti furor: tue vite q̄
fame p̄suledū est. Fallax sepe fama ē: qd malo melior bono peior nōnūq; dat. Te
ptem⁹ hūc curialū et amoris opaz dem⁹: me⁹ erit iste labor tibi q; in fallor et p̄fectā
dabo. Hæc dictis incēsus aim inflāmauit amore: spēs q; dedit dubie mēti: s; nō illi
anim⁹ erat vt qd dixerat cēt factur⁹. Differre aim seie q̄rebat furoz: emq; minuire
vt sepe tps extinguit flāmas et adimit egritudinē. Existimauit sophias fallis gau
dys puellaz pducere donec vel cesar abiret vel mens ill⁹ mutaret⁹: ne si negasset
q̄t nūci⁹ q̄reret: aut i se man⁹ mulier iniiceret. Sepe iḡ ire atq; redire se fuxit et
illū gaudē amore suo: et tps idoneū q̄rere qd iuicē affari possent. Dixit interdū non
fuisse loquēdi oportunitas: nōnūq; se mitti extra vrbē studuit: atq; in reditū gau
dia distulit. Sic dieb⁹ mulq; egrotū pauit aim: et ne p oia mēti ret⁹: semel tāq; ador
sus curialū. Qd qd h dilect⁹ es ait si scires: nec illi qd h cēt q̄rēti vltra rñdit. At eu
rial⁹ certo cupidinis arcu pcussus: nullā mēbris q̄rēte dabat: igne furtiuo populā
te venas: qd totas pemit⁹ vorabat medullas: nō tñ sofia nouit: nec lucretia missus
putabat: vt oēs min⁹ spei habem⁹ qd cupiditatē. Hæc ubi ardere se vidit: diu prudē
tiā suā mirat⁹ est: seq; multo cēs increpauit. Curiale qd sit amoris impiuz nostiā
gilluctus breues risus: pua gaudia magni met⁹. Sp morit⁹ et nūq; mortu⁹ est qui
amat: qd tu bis nugis instas iterū. At cū se frustra niti videret qd tandē ait. In
cassus miser amori repugno nū melicebit qd iulū licuit: qd alexandr⁹: qd haniba
lē: s; qd viros armatos refero. Aspice poetas virgil⁹ p funē tract⁹ ad mediā tur
rin pepēdit: dū se muliercule sperat vfurtū amplexib⁹: excuset qd poetā vt laxio
ris vite cultorē. Quid te phis dicem⁹ disciplinarū mgris et artis benenūcēdi pre
ceptib⁹ aristotile tñ qd equū mulier ascēdit freno cohercuit et calcantib⁹ pupugie

dijs eū ptās est cesaris. Nō est verū qđ vulgo dī. Nō bñ cōueniūt nec in vna sede
morant̃ maiestas et amor. Quis maior ē amator q̃ noster cesar: q̃tis hic amor
dedit opaz. Hercules dicit q̃ fuit fortissim⁹ et certa deorū soboles pharatri et leo-
nis spolio positus colū suscepisse passūq; aptari digiū sinaragdos et dari legū rudē
bus capillis. et manu q̃ clauā gestare solebat pperare fuso durisse fila: naturalis ē
hec passio. Scit ignes gen⁹ aligerū. Nā niger a viridi turē amat aue: et varijs al-
be iungunt sepe colūbe. Si vborū memini q̃ ad pharaonē sicculum scribit sapdo.
Quid q̃ drupedes referā mouet p cōiugio bella iunētū: inidi cerui plia poscunt
et pcepti furoris dāt signa mugientes vrunē bircane tigrides. Quid aper den-
tes acuit. Deni q̃tūt terga leones. Cū mouit amor ardent insane pontibibelue
nihil inune ē nihil amorū negatū: odiū parit cū iussit amor iuuenū feroces pēitat
flāmas senib⁹ q̃ fessis rursus extictos reuocat calores. Virginiū ignoto ferit igne
pecc⁹. Quid ego nature legib⁹ renitar. Amor vincit oīa et nos cedam⁹ amor. Hec
vbi firmata sunt. lenā q̃rit cui ceras ad nuptā ferēdas pmittat. Misus huic fidus
comes erat hāz rerū callidus mgr: hic pūciā suscipit mulierculāq; cōducit cui
līe pmittunt in hāc sūaz scripte.

Prima eplā curiali.

Alutarē telucretia meis scriptis si q̃ mibi salutis copia foret. Sed oīs tuz
salus tuz vite spes mee ex te dependet. Ego te magis q̃ me amo: nec te pu-
to latere meū ardore et lesi pectoris. Iudex tibi esse potuit vultus meus se-
pe lacrimis madidus: et que te vidente emisi suspiria. Fer benigne te pcor si me ti-
bi aperio. Cepit me decus tuū vinctūq; tenet eximia qua omnib⁹ p̃stas venustatē
grā. Quid esset amor antebac nesciū tu me cupidinis impio subiecasti. Pugnaui
diu facoz: violētū vt effugerē dñiuz. Sz vicit meos conat⁹ iplēdor tu⁹: vicerunt
oculorū radij q̃b⁹ es sole potētior. Capriū⁹ suz tu⁹: nec iā mibi ampli⁹ cōpos sum.
Tu mibi et somni et cibi ṽ suz abstulisti. Te dies noctesq; amo: te desidero: te voco
te expecto: de te cogito: te spero de te me oblecto: tuus est anim⁹ tecū suz tot⁹ tu me
sola huare potes solaq; p̃dere. Elige hoz alter. et qđ mētis habeas rescribe. Hec
purior erga me ṽbis est q̃ fuerit oculis q̃b⁹ me colligasti. Nō peto rē grādē vt al-
loquēdi te copiā habeā postulo: hoc tñ volūt be līe: vt q̃ nūc scribo dicere possis
corā. Hoc si das vino et felix vino. Si negas extinguit cor meū qđ te magis q̃ me
amat. Ego metibi et tue cōmēdo fidei. Vale aie mi et vite subsidū mee. Ṽas vbi
gēnas sūgas accepit lena festino gradu lucretiā poscit. Ea q; sola inēta: hāc in q̃t
eplāz tibi tota cesare a nobilior et potētior curia mittit amator. et vt tu sui misereā
ris magnis p̃ci⁹ rogat. Erat lenocinio notata mulier. nec illud lucretiā latebat:
p̃molesteq; tulit infamē sciam ad se mittit atq; i cā ṽsa q̃ te scelestā in hāc domuz
audacia duxit: q̃ te venētia meā adire pūtiā suavit. Tu nobiliū edes ingredi tu ma-
tronas tēptare potētes et violare audeas legitimas faces. Quid me cōtineo q̃n ca-
pillis inuoluē tuos: tu mibi des līas: tu me alloq̃ris tu me respicias: nisi pl⁹ qđ
me decet attēdere: qđ tibi puenit efficere. hodie ne postbac vniq; tabellas ama-
torias ferres: oia venefica tuasq; līas defer imo da vt laccre potiusq; igni dedas
Arripiesq; papirū in p̃tes diuerſas scidit et calcata sepe pedib⁹ atq; p̃putā in ci-
nerē cōiecit. Et sic de te ait sumi suppli cū lena deberet: igne q̃ vino dignior. Sed
abi oia ne te vir offendat me⁹ et q̃s tibi remisi de te poscat penas: cauetoq; admo-
dū ne aū p̃spectū redeas meū. Tu misisset alia mlt: s̃ h̃ m̃sonaz nouerat mores et
in se in q̃t nūc vis maxie q̃ te nolle oñdis. Noxq; ad illā p̃ce ait dñā: putauī me
bñ facē tibi q; pplacitū mī. Si sec⁹ est da veniā imprudēte mee: si nō vis vt redeā
parebo. Tu quē despicias amatore videri atq; bis dicē p̃spectu recessit curialoq;
inuēto. Respira in q̃t felix amator plus amat mulier q̃ amat. Sz nūc nō sunt re-
scribendi oia. Inueni mētam lucretiā: ac vbi te nomino tuasq; līas dedo: bila-
rem vultū fecit: millesq; papirū basiauit. Ne dubita mox respōsuz dabit et abiēs
vetula cauit ne apli iuenerēt ne p verbis referret ṽbera. Lucretia nō post q̃ an⁹
euasit: fragmēta p̃quires eplē: p̃tidias q̃sq; suo loco reposuit. et lacra ṽba p̃eruit

iāq; legibile cyrographū fecerat qđ postq; millies legit millies quoq; deosculata est: tandēq; inuolutū sindone inter preciosa iocalia collocauit. nūc hoc repetēs nunc illud verbū maiore horatū bibebat amorē. Eurialoq; rescribi statuit atq; hunc in modū dictatā eplā inisit.

Rescriptū lucretie.

Esne sperare qđ assequi nō licet curiale. Darce nūc ius ac fides me vixare nec me illarū ex grege credito qđ se vēdūt: nō suz quā putas: nec cui submittere lenā debeas. qre aliā incestandā. De nullus amor nisi pudicus sequatur cū alijs vt libet agito. Et me nil postules temere atq; indignū. Vale. Hęc epla quis durior visa e curialo z p leue dicta. Quā tñ ostēdit vltro citroq; lras misistā: di. Nec dubitauit curial? credere cui fidē lucretia p̄buisse s̄ angebat qz p̄monis italici nesci? erat. Bōq; feruētī studio curabat addiscē. Et qz sedulū faciebat amor breui tpe doctus euasit solusq; dictauit eplā qđ p̄i? ab alijs mutuabat qđqđ etrusco p̄mone scribi oportuit. Rñdit qđ lucretie nūc succēsus eē sibi qđ infamē submisit sciam: cū id se pegrinū lateret. qui alio vti nūcio nō potuerat. Nissionis amorē fuisse cām qui nūc q̄reret inbonestū. Credere se fore ipam pudicā castissimāq; atq; idcirco maiori dignā amore insolentē feminā bonozisq; sui. p̄digā nedū se nō diligere s̄ maxio odio. psequi. Pudicitia nāq; amissa nil eē qđ in seia cōmendet. Formā fore delectabile bonū sed fragile atq; caducū. Et cui nisi pudor affit nūc p̄ci? tē. qđ pudicitia forme adiunxit eā diuinā eē mulierē. ipaz vtrāq; vōte pollentē scire: ac p̄pterea colia se qđ nil ab ea peteret libidinofum aut offensurū fame: optare se tñ alioq; vt aim suuz qđ scriptis plene oñdi neq; verbis agiat. Quq; bis lris munera misit nō solū materia sed ope etiā p̄ciosa.

Ad hec lucretia sic rescripsit.

Ccepil las tuas iāq; nil ampli? de lena q̄roz. Qz me amas nō magnificatio qz nec p̄m? es nec solus quē mea forma decepit. Multi z amarūt z amāt me aliq; sed vt illoz sic z tu? erit vacuus labor. Habere p̄ba tecū nec possuz nec volo. Inuenire me solā nī has irūdo nō potes. Alte sūt dom? z adit? custodia clausi. Munera tua suscepi: qz oblectat me op? illoz. Sz ne qđ tuū grat? apd me sit. neue hoc pign? videat amoris: remitto ad te anulū quem matri mee vir dedit vt apud te p̄ciū qđ sit venditor iocaliū. Nec em̄ minoris est gemma ei? qđ mun? tuū. Vale.

Adis eurialus sic replicauit.

Agno mibi gaudium fuisse epla tua qđ sine q̄relis fecit de lena. Sz agit me qđ amorē parupēdas meū. Mā z si plures te amāt nulloz tñ ignis cōparandus est meo. At tu hoc nō credis. qz loq; neq; tecū: id si darce nō me cōtēneres. Qvātinā fieri possem irūdo: s̄ libenti? trāsfornari in pulicē vellē ne mibi se nestrā clauderes. At ego nō qđ neq; as. sed qđ nolis toleo. Māz qđ ego nisi aim respicio. Ach mi lucretia qđ dixisti te nolle. an si posses me nolles alloqui qđ tu? sum totus qđ nūc cupio magis qđ tibi gerere mores. qđ si iubes in ignē ire citi? obedias qđ p̄cipias. Mitte obsecro p̄bū hoc. Si nō dat facultas. affit tñ volūtas ne me v̄bis eneca qđ vitā mibi oculis p̄bes. Si nō placet me alloqui petere: qz nō sit impediatū obsequar. Sz muta sinam illā qua meū laborē vacuū dixisti futurū. Absit hec crudelitas: mitior esto amātī tuo. Si p̄gis sic loqui sies homicida. nec dubita Facili? tu me verbis interimes qđ quiuis ali? gladio. Desino iā plura poscere: vt redamē tñ postulo: nūc hic est qđ abūcias. Nemo pōt hoc te p̄hibere. Dicte me amare z beatus sum. Nunuscula mea quouisino apud te sūt: est gratū. Illa te aliqñ mei admonēbūt amoris. s̄ parua illa fuerūt z minora sūt que nūc mitto tu tamen noli spernere quod amator donat. Maiora que indies ex patria mibi dñt afferri cum adierint ex merecipies. Anulus tuus nūc ex digito meo recedet z illum vīcet tua crebris osculis regdam madidum. Vale delictum meum z mibi quod potēs solatium dato.

Sic frequenē cū replicatū esset: in hūc tandē modū lucretia dedit eplam.

Ellem tibi curiale morē gerere teq; vt petis amoris mei participē facere.
nam id tua nobilitas meret̃: et mores tui deponūt vt in cassum non ames:
taceo quātū mibi placeat forma tua et plena benignitatis facies. Sed mi-
bi nō vsui est vt diligā. Mosco me ipsam. Si amare incipiā nec modū nec regulas
seruabo. Tu diu hic esse nō potes: nec ego te postq; in ludū venerim possem care-
re. Tu me nolles abducere: et ego nolle manere. Nonēt me multarū exempla q̃
pegrinos amātes deserte sunt ne tuū amorē sequar. Jason medeam recepit cui
auxilio vigilem interemit draconē vt vellus aureū asportauit. Tradendus erat
thescus in escā minothauro: sed adriano cōsilio fretus euasit. Illā tamē deserta
apud insulā dimisit. Quid vido infelix q̃ profugū recepit ene. am. nū illi pegrin⁹
amor interitū dedit. Scio quātū periculi sit amorē extraneū admittere. nec me tā
tis obiciā discriminib⁹. Nos viri solidioris estis animi: furoresq; magis cōpesci.
Femina vbi furere incipit sola pōt morte assequi terminū. Nō amāt sed insanunt
mulieres. Et nisi cōrespōdeat amor: nil est amāte femina terribili⁹. Postq; rece-
ptus est ignis nec fama curamus nec vitā: vnicū remedium est si copia sit amati.
Nā quo magis carem⁹? magis cupim⁹? nec discriminē timem⁹? vllum: dum nostro
libidini satisfiat. Nibi ergo nupte: nobili diuiti p̃sultū est amorē viam p̃cludere:
et tuo p̃sertim q̃ nō potes cē diurnus. Ne vel redopeia p̃billis dicar vel altera sa-
pbo. Ideo te oratū volo ne vltra meū expossas amorē et tuū vt paulatim cōpri-
mas extinguasq;. Nam id est viris q̃ feminis multo facilius. Nec tu si me vt di-
cis amas. id ex me querere debes qd̃ mibi eritio sit. Pro tuis donis remitto au-
ream crucē margaritis ornatā que licet breuis sit: non tamē p̃cio caret. Vale.
Nō tacuit curialus bis acceptis. s; vt erat nouis scriptis incensus: calamū su-
cepit atq; sub hac forma dictauit eplam.

Curiali rescriptū.

Alue anime mi lucretia q̃ me tuis lris saluū facis: et si nō nūc fellis immi-
scas: sed hoc spero me audito detrabes. Venit meas in manus epla tua
clausa et tua gēna signata. Illāc et legi sepe et osculatus suz sepius. Sed
bec aliud suadet q̃ tuus videt̃ anim⁹ fuisse. Rogas me vt amare desina: q; nō ex-
pedi tibi pegrin⁹ flāmas amoris sequi: et ponis exempla deceptay: s; hoc tū orna-
te culteq; scribis: vt mirari magis et amare tuū ingeniuū debeā q̃ obliuisci. Quis il-
le est qui tunc amare desinat qn̄ prudētiorē et sapientiorē aduertit amicam. Si
meū minuire volebas amorē. nō oportuit doctrinā tuā ostendere. Nā hoc nō ē
incensum extinguerē sed ignē marini ex parua cōflare fauilla. Ego dū legi magis
exarsi videns forme tue p̃dare et honestati cōiunctā esse doctrinā. Verba sunt ta-
men quibus rogas vt amare desistam. Roga mōtes vt in planuz deueniant vtq;
fontes sua repetant flumina. tam possem te nō amare q̃ suum relinq̃re p̃heb⁹ cur-
sum. Si possunt carere niuib⁹ sitibic montes: aut maria piscibus et feris silue: po-
terit et obliuisci curialus tui. Nō est p̃nū viris vt reris lucretia flāmas extingue-
re. Nā q̃ tu nro serui ascribis pleriq; vīo assignāt. S; nolo hoc certamē nūc igre-
di. Ad ea me respōdere oportet q̃ in aduersuz retulisti. Vdcirco em̄ nolle te mibi
cōrespōdere amātī significas quō multas pegrin⁹ amor decepit: exempla q; po-
nis. S; possem ego q̃ plures referre q̃s femine reliq̃rūt troiū sicut nosti pami fi-
liū criseis decepit. deiphebum belena p̃didit. Amatores circe suos medicamētis
vertebat in sues atq; aliaz terga ferarū. Sed iniquū est ex paucay p̃suetudine to-
tū vulg⁹ censere. nā si sic pegrin⁹ vt tu. p̃pter duos tresue malos aut etiā decem
viros oēs accusabis horreb⁹q; et p̃pter totidē feminas cetere oēs erūt odio mibi
Quin poti⁹ alia sumam⁹ exempla. Qualis amor anthoni⁹ cleopatrey fuit: et alio-
ru quos eplē breuitas referre nō sinit. Si tu ouidiū legisti inuenisti q; post troiaz
dirutā acbiuoz plurimos dum remeāt pegrinis retētos amorib⁹ nūc in patriā
reuerisse. Deserūt nāq; amatricib⁹ suis carereq; poti⁹ necessar⁹s como regius et

aliquis que sunt in patria cuique gratissima voluerunt quod amicas relinquere: hec te rogo
mi lucretia cogites: non illa quod non sint amoris aduersa et quod pauci fecerunt. Ego ea me
te te sequi ut perpetuo te amem sumque perpetuo tuus. Nec tu me peregrinum dixeris. Na-
gis namque ciuis suus quod quod nascitur. Nam illi casus facit ciuem: me vero electio. Nulla mi-
hi patria erit nisi ubi tu sis. Et quis contingat me aliquando hinc abire: reditus tamen
festinus erit. Nec ego in theutonia reuertar nisi res meas composuitur ordinatu-
rusque ut tecum esse quamdiu possim. Facile manendi apud te reperiet occasio. Multa his
in precibus negotia cesaris sunt: hec mihi committi expedienda curabo. Nunc legatione
fungar. Nunc munus exercebo. Vicanii i euturia cesarem hic oportet: hanc ego pui-
cia impetrabo ne dubita suauitatem meam lucretia meum cor spes mea. Si vivere absque
corde possis et te relinquere possim. Age iam tandem miserere amantis tui: quod tamquam ad
soles nix eliquescit. Considera meos labores: et modum iam diuque meis martyriis
statue. Quid me tamdiu crucias. Viros ego mei qui tot perpetui tormenta potue-
rim qui tot noctes insomnes tui: quod tot ieiunia toleraui. Vide quam acer suus: quam pal-
lidus sum. Parua res est que spiritum corpori alligatum detinet. Si tibi aut paren-
tes aut filios occidissem non poteras de me maius quam hoc supplicium sumere. Si sic
me punis quod te amo: quid illi facies quod tibi damnum dederit aut malum. Ach mea lu-
cretia mea vera mea salus meum refrigerium suscipe me in gratiam: deum rescribe me
tibi carum esse: nihil aliud volo. Liceat me dicere seruus lucretie sum: et reges et ce-
sares amant seruos ubi fideles noverunt. Nec diu designant readamare qui amant.
Vale spes mea meusque metus. Et turris que fracta interioris: incompugnabilis
videtur exteri: si ad motus aries fuerit moris confringetur: ita curiali verbis lucretia
victa est. Postquam enim segulitatem amantis aperte cognouit: et ipsa dissimulatum pate-
fecit amoris: atque his litteris curialo se aperuit.

Quid possum tibi ultra aduersari nec te amplius curiale mei amoris extremam
hic vicisti. Namque sum tua. De misera quam tuas suscepisti. Nunc mihi mulierem ex-
ponenda sum periculis: nisi me tua fides et prudentia iuuat. Unde quod seruus qui
scripsisti. In amore iam tuum venio: si me deseris et crudelis et peritor et omni pessimus
es. Facile est femellam decipere: sed quanto facilius tantotumpe. Quod hinc res integra est
si putas me deserendam dicito: antequam magis amor ardeat. Nec incipiamus quod
per modum incipisse peniteat. Omnium rex inspicendus est finis. Ego ut femina-
rum est parum video. Tu vir es te mei et tui curam hic oportet. Do me iam tibi tuamque
sequor fide. nectura esse incipio nisi ut sum perpetua tua. Tale meum periculum mecum du-
ctor vite. Post plures epistolas misse utrinque sunt. Nec tam ardens curialis scripsit quod
seruens lucretia respondit. Tunc iam utriusque desiderium erat si comedi. Sed arduum ac
pene impossibile videbatur: omnium oculis lucretia observantibus quod nec sola vix egredi
ebatur nec vix custode carebat. Nec tam diligenter boni iunonis argus custodiuit quam
menelaus iusserat observari lucretiam. Quia hoc capud italos late patet. seiam suam
quod chelaurum quodque recludit. meo iudicio minus videtur. Sunt enim fere homines mulieres oculos
ut id potissime cupiant quod maxime denegat: que ubi velis noluit: ubi nolis cupiunt
vltro: be si liberas habent habenas minus delinquant. Erinde tam facile est inui-
ta custodire mulierem: quam in feruenti sole pulicem gregem observare. Nisi suapte casta
sit mulier. frustra maritus nititur ponere seriem: obibe. Sed quis custodiat istos custo-
des. Laeta est et ab illis incipit viros. Indomitum est animal mulier: nulliusque frenis re-
tinendum. Erat lucretie spurius frater: huic tabellas commiserat curialo: deferendas
et hunc enim sui amoris consacrum fecerat. Cum hoc igitur conuenit curialum ut clam to-
mi suscipiat. Habebat hic apud nouerca suam lucretie matrem quam lucretia sepe
visitabat et ab ea sepius visitabat. Nec enim magno intervallo distabat. Quid er-
go hic erat ut clauso in conclavi curialo: postquam mater ecclesiasticas aditura ceri-
monias exiisset. Lucretia superneret tamquam matrem domi conuentura: qua non inuen-
ta reditum expectaret. Interim vero apud curialum esset. Post biduum statum erat cer-
minis: at bi dies tamquam annu iuxta sunt amantibus longius bene sperantibus bore producere

maletimētib⁹ concepte. Sz nō arripit amātū desiderij fortuna. Presen sit nāq;
insidias materat vt dies venit egressa domū priuignū exclusit. Qui m ox euriālo
triste nūcū tulit. Cui nō min⁹ q; lucretie fuit molestū. Que postq; dete cto s agno
uit dolos. Hāc nō successit inq; alia aggrediamur via. Nec potēs erit mat meīs
obstistere voluptatib⁹. Dandal⁹ viro affinis erat quē iā lucretia fecerat archano
rū scium. Nec em poterat ignitus anim⁹ descere. Significat igit euriālo hunc vt
alloquat. q; fidus sit z cōueniēdi viā possit mōstrare. At euriālo nō vi debať tu
tū illi se credere: quē mendao sp herentē intuebať z subesse fallaciā ver ebať. In
ter deliberādū aut iussus est euriālo romā petere atq; cū pōtifice mario de cōiona
tione trāsigere. Que res tū sibi tū amice molestissima fuit. Sz oportebat cesaris
imperij ferre. Itur g mora duoz mensū sit. Lucretiā interz domi man ere: fene
stras claudere inestas induere vestes nūq; exire. Virari oēs: nec cām noscere.
Seue ipse vidue videbant z tāq; sol defecisset cuncti se putabāt in tenebris egere
domestici q; ea sepe incubantē lectulo z nūq; letā videbāt egritudine im putabāt
z q; qd remediōz afferrī poterāt pquirebāt. Sz nūq; illa vel nīsit vltibala mū exi
re voluit: nisi postq; redire euriāli z illi cesare obuiā esse cognouit. Tunc q; egra
somnia excitata. lugubri veste posita. z ornāmētis redimīta porib⁹. fenestras ape
ruit. letabundaq; illū expectauit. Quā vt cesar vidit. Ne nega ampl⁹ inq; euriā
le detecta res est. Nemo lucretiā te absente videre potuit. Hūc q; redisti aurozā
cernim⁹. Quis modus assisti amori. te q; nūc nō pōt amor neda bscodi tussis. Voca
ris meū vt soles cesar z me in risuz ducis euriālo ait. Ego qd hoc sit nō scio. Hūc
nitus equoz cuoz z plūce barbe strepit⁹. tuc illā forsitan cretauit. Atq; sic effat⁹
lucretiā furtim asperit z oculos cōiecit i oculos. Ea q; post reditū pma pultatio
fuit. Paucis den de interiectis dieb⁹: nīsus euriāli fidus seru⁹ co meoz duz auxius
amice cause fuit tabernā specular⁹ est: q; post menelai domū sita in lucretie came
rā retrusuz habebat intuitū. Cauponē igit sibi cōciliat: spectatoq; loco euriālo
adducit. z hac inq; ex fenestra alloqui lucretiā poteris. Media inē vtrāq; domū
cloaca fuit neq; hominū nec soli accessū triūq; vlnaz distātia fenestrā lucretie differ
minat. Hūc diu cōsedit amator expectās si q; casus lucretiā oñderet. nec decept⁹
est. Affuit tand; lucretia cū bucatq; illuc respiceret. Quid agis ait euriālus vite
rectrix me: quo tēdis lumina: cor meū. Hūc hūc dirige oculos p; fidū meū: tu hūc
euriālus est. Ne me assū me respice. Tu ne hūc ades inq; lucretia. Qm euriā
le iam te alloqui possum. vtinā z amplecti valerē. At istuc ait euriālus nō magno
conatu faciā scalaz hūc ad mouebo. Tu obsera thalamū amonis nri: gaudia ni
mū distulim⁹. Caue mī euriāle si me vis saluā fenestra hūc adxterā. vicinuzq; pel
simus nec caupom credēdū ē: q; pua pecūia z te z me pderet: s alia incedam⁹ via.
Sāq; est si hūc hūc inq; nro p; accessus rūdē lucretia. At mibi euriālus inq; mors
ē hūc visio: te sū amplector meiq; brachijs teneo mediā. Diu ex h loco tractus
ē hūc missaq; hūc p arādinē sūt mūera. Nec euriālo i domis q; lucretia liberalior
fuit. Sēsit dolos solias: ecūq; frustra inq; amātū conatib⁹ obstomī astu pūdeo
z bera pibit z dīs infamiā subibit. Ex his malis sat⁹ est vñ auctere. Amet be
ra nībil nocebit si dā sit. Ipā p amore ceca ē: nec qd agit. pspicit. Si n pōt custo di
ri pudicitia: sūq; est rumorē tollere. ne dom⁹ infamis fiat: neue parricidū pmittat.
Adibo igit z opaz pbebo meā. Restitū qd potui ne cōmitteret nephas id q; nō
licuit meū ē curare vt qd per⁹ agat oculos sit. Parū em refert n agere z sic agē vt
nemo sciat: pū bonū libido ē. Nec hō ē quē pestis bec nō agitet. z ille castior hū.
q; cauti⁹ agit. Sūq; sic fā lucretiā egressā thalamo videt: aggressusq; femina.
Quid nā est inq; q; nībil amoris mibi cōicas. Euriālo tibi nībilomin⁹ dilect⁹ est:
z me dam amas vide cui des fidē. Num⁹ sapie gradus est nō amare: Secundus
vt sic amas ne palā fiat: Sola hoc sine intinūcio facē nō potes. Quāta mibi apd
te sit fides longo iā tpe didicisti. Si qd mibi cōmittere vis iube. Mibi mariā cu
ra est ne amor iste detegat: z tu penā luas z vir oīm oblocutiōes ferat. Ad hūc

creta. Sic est vt als sofia inq̃t: tibi magnā habeo fidē: sed tu vilis es nescio quō
negligēs z meis aduersus desiderijs. Hūc qz sponte te offers vt ar obsequijs tuis
nec abs te decipi timeo. Tu scis quātū ardeo diu ferre nō possuz hāc flāmā. Tu
ua me vt simul eē possum? Curial? amor elāguet z ego morior. Nil pei? est q̃ ob
stare cupidini nr̃e. Si semel inuicē conuincire? tempanti? amabim? z tect? erit
amor nr̃. Vale igit? curialoqz viā vnicā me accedēdi dicito. Si abbinc q̃drīduo
dū rustici frumētū afferūt vectoris psonā induat optusqz sacco tritici p̃ scalas in
horreū ferat. Tu te scis thalamū meū ad scalas hic ostiūz p̃mū: atqz oia curialo
dicito h̃ diē manebo z dū erit t̃pus sola in cubili ero ipse ostiū impellat duz solus
sit ad me ingrediat. Sofias q̃uis arduū facin? esset maiora verit? mala puincia
suscepit. Curialoqz inuento cūcta ex ordine nūciat: q̃ ille iudicans leuia libenter
amplectit? seqz paratis accingit: nec aliud q̃rit q̃ nimia morā. Q̃ insensatū pect?
amatis. Q̃ mētē cecaz. S̃ aim audacē corqz intrepidum: q̃d ē tānīmū q̃d tibi nō
parū videat. Quid tāardū q̃d planū nō estimes: q̃d tāclausuz quod tibi nō sit
apertū. Tu oē dīscrimē puifacis: tu nihil difficile censes. Inanis est apud te ois
custodia maritorz. Nulle te leges tenent: nulli metus: nulli pudori obnoxius es.
Quis labor tibi est ludus tibi nil obstat vsqz. Q̃ rerū amor: domitor omniū. Tu
virū primatē cesari acceptissimū diuitijs affluētē: etate maturū: imbutū lris: pu
dētia clarū eo pducis vt posita purpura saccū induat: vultū foco tegat seruus ex
dño fiat: q̃ nutrit? in delicijs fuerat. iā humeros gestādīs oncrib? aptet: seqz pu
blicū baiulū mercede locet. Q̃ rē mirandā peneqz incredibilē: virū aliq̃ in consi
lio grauissimū inē cathervas vectorz cernere atqz i collum illa fereqz boīm p̃cu
bernū habuisse. Quis trāsfōrmationē q̃rat maiorē. Hoc ē q̃d ouidi? methamor
phoseos vult. dum fieri ex hoib? aut bestias scribe aut lapides aut plātas. Hoc
z poetarū eximi? inaro sensit dū circos amatores i terga feraz verti cātabat. Illā
ita ē ex amoris flāmā sic mēs alienat vt parū a bestijs differat. linquēs crocē ti
tonis auroz. Lubile iā diē referebat op̃ratū: morqz suū reb? colorē appollo red
dēs: ex p̃cātē recreat curialū. q̃ tūc se fortunatū beatūqz censuit euz admixtū se
vilib? seruis nulli noscēdū vidit. Pergit igit? ingressusqz lucretie domuz: frumētō
se onerauit positoqz in horreū tritico: vltim? descendētū fuit atqz vt erat p̃ docē?
ostiū maritalis thalamū q̃d i medio scalarū clausuz videbat impellit: seqz intro re
cepit z reclusis forib? solā lucretiā serico intētā videt: atqz accedēs p̃p̃. Salue
mi aie inq̃t: salue vnicū vice p̃fidiū spesqz mee. Hūc te solā ostendi. nūc q̃d sp̃ opta
ui semotis arbitris te amplector. Null? iā p̃ies nulla distātia meis obstabit oscu
lis. Lucretia q̃uis ordinē ip̃a dedisset p̃mo cōgressu stupuit: nec curialū s̃ sp̃m se
videre putabat vt q̃ virū tantū ad ea picula iturū sibi non suadebat. At vbi inter
āplexus z oscula suū cognouit curialū. Tu ne es inquit paup̃culē: tu ne hic ades
curiale z rubore p̃ genas fuso cōplexa boīm est arc? z media fronte diffaniata
morqz repetēs sermonē. H̃ deu quāto te ait dīscrimini subiecisti q̃d ampl? dicat.
Iā me tibi charissimā scio. Iā tui amoris feci piculū. S̃ neqz tu me aliā iuenies
Dij tū fata secūdent. z amor i nfo. p̃iperū ventū dēti: duz sp̃us hos reget artus
p̃ter te nemo lucretie potēs erit: nec maritus q̃d si rite maritū appello q̃ mibi in
uite datus est. z i quē nūq̃ anim? cōsensit meus. Sed age mea voluptas meū de
licū. Abj cito saccū hūc teqz mibi vt es ostendē. Erue vectoris sp̃em: bos funes
missos face: curialū me videre credito. Iā ille de posu fōrdib? ostro fulgebat z au
ro z amoris in officiū prōn? ibat. Tum sofias ante ostiū pulsātās. Cauete inquit
amātes nescio q̃d rerū querē menela? buc festinat: tegite furtā vestra dolisqz virū
fallite mibi est quod egredi putetis. Tum lucretia latibulū inquit parū substra
to est. illic p̃ciosiores sunt: Scis tibi quid scripserim: si te meū exstēte vir aduen
taret ingredere buc: tutus hic tenebris eris: neqz te moueris neqz secretū dedēs.
Inceps quid agat curialus mulieris imperiū subit. Illa forib? patefactis ad se
ricū redit. Tum menelaus z yna bertus assunt. cyrographa nōnulla ad rempu

blicā pñctia quesituri. Que postq̃ nullis inuēta sūt scrinij. In latibulo nostro
inqt̃ menela? forsitā erit lucrētia lumēq̃ affer: bucintus q̃rendū est. His exterrī
tus curial? virib? exanguis fit. Jāq̃ odissē lucrētia incipit atq̃ intra se. Hūc me
fatuū inqt̃. Quis me huc venire cōpūit nisi leuitas mea. Hūc dephēsus sum: nūc
infamis hominē cesaris grām p̃do. q̃d grām vtiā mibi vita sup̃lit. Quis me hinc
viniū eripiet. Emori certū est. O me vanū et stultorū oim̃ stultissimū. In hac sniaz
volens cecidi. Quid hec amoris gaudia si tanti cinunt. Hūc illa voluptas est
doloris longissimi. O si nos hec pro regno celoz subirent. Mira est hominū insci-
tia. Labores breues nolunt p̃ lōgissimis tolerare gaudijs. Amoris causa cui? le-
ticia fumo cōparari pōt: insuētis nos oblectam? angustijs. Ecce meipm̃ iam ego
exemplū: iam fabula oim̃ ero: nec q̃s exitus pateat scio. Hūc si me deoz traxerit
auxiliū: nūq̃ me rursus amor illa q̃abit. O de? eripe me hinc: parce iuuetuti mee:
noli meas metin ignozācias referua me vt hoz delictorū penitētia agam. non me
amauit lucrētia: sed quasi ceruū in casses voluit dephēdere. Ecce venit dies me?
nemo me adiuuare pōt nisi tu de? me. Audierā ego sepe mulierū fallacias nec de-
clinare sciui. Et si nūc euasero nulla me vnq̃ mulier? tegna deludet. S; nec lucre-
tia minorib? vagebat molestijs. quē nō solū sui: s; amātis quoq̃ saluti timebit. Et
vt est in piculis subitancis mulierū q̃ viroz p̃mpti? ingeniū: excogitato remedio
Age inquit vir. Cistella illic sup̃ fenestra est vbi tenemini monimēta nōnulla re-
condidit: videam? an illic cyrographa sint reclusa: subitoq̃ decurrens tanq̃ vellet
apire cistellā: latenter illā deoz ius depulit et quasi casu cecidisset: Proch mi vir ait
adepto ne q̃d dāni sentiam? cistella ex fenestra cecidit: perge oia? ne localia vl? scri-
pture disperiat. Vte ite ambo quid statis. Ego hinc ne q̃s furtū faciat oculis ob-
seruabo. Aideo audaciā mulieris nūc et feminis cōredito. Nemo tā oculatus ē vt
falli nō possit. Is dūtaxat nō fuit illusus quē cōiunx fallere nō tēptauit. Plus for-
tuna q̃ ingenio sum? felices. Nor? hoc facto menela? bertusq̃ vna repēte i vicu-
lū se p̃cipitat. Dom? etrusco more altior fuit multiq̃ gradus descēdēdi erāt: hinc
datū est enriale spaciū mutādū locū. q̃ ex monitu lucrētie in nouas latebras se re-
cepit. Illi collectis localib? atq̃ scripturis q̃ cyrographa q̃b? op? erāt nō repere-
rāt ad serua iuxta que latuerat curialus trāsēit: ibiq̃ voti cōpotes facti. Cōsa-
lutata lucrētia recesserūt. Illa obducto forib? pessulo. Exi mi curiale. Exi mi aie
inqt̃: veni gaudioz sūme meoz: veni foras delectationū mearū scaturigo: leticie
fauū mellis: veni dulcedo incōpabilis mea. Jā tuta sūt oia: tā nris fm̃ omib? libe-
re camp? p̃z: tā locus est amplexib? tutus. Aduersari oculis nris fortuna voluit: s;
aspiciūt dñ nrm̃ amore: nec tā fidos amātes deserere voluerūt. Aeni iā meas i vl-
nas: nihil est qd̃ ampli? vcreare: meū lilū: rosarūq̃ cumulū. Quid stas: qd̃ times
tua hic sum lucrētia: qd̃ cūctaris: lucrētia amplexari. Curialus vir tandē formidē
ne posita seseq̃ recepit. Cōplexusq̃ mulierē. Hūc me inqt̃ tant? inuasit timor: s;
digna tu es cui? cā tāta gerat. Nec istec oscula et tā dulces āplex? obuenire cupiā
gratū debet. Nec ego vt verū fateor fac̃ emi tantū bonū. Si p̃ mortē rursus viuē
posses teq̃ p̃fui: emori milies vellē: si h̃ p̃cio tui possent āplex? coemi. O mea fe-
licitas. O mea breuitudo: visus video an ita ē: teneo te an sōnis illudoz vanis: tu cer-
tes es ego te habeo. Erat lucrētia leni vestita palla: q̃ mēbris absq̃ ruga berebat:
nec vel pecc? vel clunes mētebat vt erāt arce? sic se ostētabāt: gule cādor mīuales:
oculoz lumē tāq̃ solis iubar: intui? let? facies alacris gene sicuti lilia purpuris
admixta rosas: risus in ore suauis atq̃ modestus pecc? amplū. papille q̃ duo pu-
nica poma ex vtroq̃ latē tumescebāt: puritūq̃ palpitātes mouebāt. Nō potuit
eurial? ultra st̃ mulū cōhibere: s; oblit? timoris: modestiā q̃ abs sese repulit. ag-
gressusq̃ fecit. Jā inqt̃ fructū sum am? amoris: rēq̃ vbi iugebat. Obstabat mu-
lier curāq̃ sibi honestatē et fame fore dicebat nec aliud eius amore q̃ vba et oscula
poscere. Jā q̃ subidēs eurial? Auscītū est inqt̃ me huc venisse aut nescītū. Si
scītū nemo ē q̃ cetera nō suspiciat: et scītū est infamiā sinere subire. Si nescītū: b

q̄z sciet null? h̄ pign? amoris ē: amorior priusq̄ careā. Scel? est inq̄t lucretia.
Scel? est inq̄t euria? bonis nō vti cū possis: an ego occasione mibi p̄cessaz tā q̄si-
tā tā optatā amitterē. Accēptaq̄ mlieris veste pugnātē sciam q̄ vincere nōlebat
ab eo negocio vici: nec vener? bec facietatē vt hamoni cognita t̄b amar pepit: s̄ ma-
iorē sitim excitauit amoris. Nemoz tñ d̄scrūmīs euria? postq̄ vni cūq̄ pau-
lisp̄ hauit: repugnātē lucretia recessit. Nec sinistre q̄spia suspicat? ē nisi q̄ vñ? ex
bailis putabat. Admirabat seipm̄ euria? dū viā p̄geret. Scēq̄. Si nūc inq̄t
obuiū mibi se daret cesar meq̄ agnosceret: q̄ illi habuīt? h̄ suspiciōnē faceret: q̄ me
rideret: fabula oib? eēm: z illi locus nūq̄ me missū faceret donec sciret qd̄ sibi bec
rustica vestis vellet. Sz fingerē nō hāc s̄ aliā me vicerē adisse matronā. Mā z ip̄e
hāc amat nec ex vsu ē meū sibi amorē patere. Lucretiā p̄derē q̄ me suscepit serua-
uitq̄. Dū sic loq̄r vīsus achaten polinurū cernit: eosq̄ p̄t. nec p̄r? ab his cognit?
ē q̄ domi fuit vbi posuīt faccis p̄testa sumpta rez p̄d̄it eventū. Dū q̄s timor? z qd̄
gaudiū inēcessit inēziē sez narrat: nūc timēti s̄lis nūc exultātū sit. Interueniēdū
nūc beu me stultū inq̄t seie cōmissi caput nō sic me p̄r adinonuit dū me nulli? seie fi-
dē seq̄ debere dicebat. Ille sciaz aial dicebat eē indomitū infidū mutabile crude-
le mille passionib? deditū. Ego patine inmemor discipline vitā meā muliercule tra-
didi. Quid si me frumēto ouerati aliq̄s cognosceret: qd̄ dēdec? q̄ nā ifamia mibi z
meis posteris euenisset. Alienū me cesar fecisset tā q̄ leuē z infanū. potuisset bec
cōtēnere. Quid autē si me vir dū scrinia d̄labat latēre inuenisset. Seua ē lex iulia
mechis. Exigit tñ dolor mariti maiores penas q̄ lex vlla cōcesserit. Necat h̄ ser-
ro. necat ille cruenē verberib? q̄sdā mechos z mugilis intrat. Sz putem? vir p̄-
p̄cisse vite mee. Mū me i vīculis p̄cississet. aut infamē cesari tradidisset. Dicam?
z illi? me man? effugere: q̄ inermis erat: mibiq̄ fidus ensis h̄erebat lateri. At vi-
ro comitat? erat z arma ex pariete p̄debat captu facilia. In domo lōg? famulo-
rū ordo: clamores mor inualuissent z ostia fuissent clausa: tuz de ine supplicii sum-
ptū fuisset. Beu me demētē: nulla me prudentia liberauit h̄ d̄scrinīe. s̄ casus tñ
Quid casus imo? z p̄mptū ingeniū lucretie. O fidā sciam. O amatricē prudētē
O insigni z nobilissimū amorē. Cur me tibi nō credā. Cur tuā nō sequar fidem.
Nulle mibi si affine ceruices oēs tibi cōmittā. Tu fidelis es: tu cauta: tu prudēs.
Scis amare z amatē tueri. Quis tā cito exēgitare potuisset viāz qua me q̄rētes
auerteret vt tuipa excogitasti. Tu mibi hāc vitā seruasti candē tibi deuoueo. Mō
meū ē sed tuū qd̄ spiro. Nō enī mibi durū p̄dere p̄pter te qd̄ p̄teneo. Tu vite
mee ius habes: tu necis imperiū. O candidū pectus. O dulcē linguā. O suaves
oculos. O ingeniū velox. O mēbra marimorea succiq̄ plena qn̄ ego vos reuifam
qn̄ iterū corallina labia mordebo. qn̄ tremulā linguā ori meo murmurantē tenuo
senciā. Papillas ne vñq̄ illas retractabo. Parū est achates quod in muliere vi-
disti hac. Quo propior est semina eo formosior est: vtinā mecu vna fuisses. Non
tam tandali regis lidie formosa vxor fuit q̄ ista est. Mō miro illū voluisse nudaz
coniugem socio demonstrare vt plenius sumeret gaudiū. Ego quoq̄ itidē facere
si facultas eēt lucretiā tibi nudā ostenderem. Aliet autē nec tibi effari quanta s̄t
eius pulchritudo possum. nec tu q̄solidū q̄q̄ plenū meum fuerit gaudiū potes
cōsiderare. Sed congaude mibi: q̄ maior fuit mea voluptas q̄ verbis queat ex-
poni. Siceunialus cū achate. nec pauciora secū lucretia dicebat. Et tñ minor leti-
cia fuit quo taciturnior alijs fidē nō habuit vt rē posset referre. Sose nō audebat
p̄ vercēdia totū narrare. Baccarus interea p̄anoni? eques domo nobilis q̄ ce-
sarē seq̄bat ardere lucretiā cepit. Et q̄ formosus erat: redamari putabat: solāq̄
seie pudicitia obstarēbat. Illa sicut mos ē n̄r̄s dū ab oēs vñ? u blando intue-
bat. Ars est siue deceptio poti? ne verus amor palā fiat. Insanit baccarus nec cō-
solari pōt nisi lucretie mētē p̄sentiat. Solē matrone senen. ad primū lapidē sacel-
lū diue marie. qd̄ in bethleem nūcupāt sepi? visitare. Huc lucretia duab? cōmita-
ta vgnib? z anu qdā p̄ficebat. Seq̄t baccar? violā in manu gestās deauratis

folijs in cur' collo eplaz amatoris subtilib' inscripta mēbranis abscondere: nec uir
rere. tradidit em' cicerō illā illi dā oēm ita subtilē scriptā sibi ostēsa fuisse ut testa
nucis clauderet. Offert violā lucretie seq' cōmēdat bacchar'. Respuit donū lucre
tia. Instat pānom' magnis p'cib'. Tū an' recipe inqt bera donatū florē: qd times
vbi nullū ē piculū. Parua res ē q' potes hūc militē placare. Secuta ē lucretia ani
lē suasionē violāq' suscepit. Parūq' vltra p'gressa violā alteri ex v'ginib' tradidit
Mec diu post obuiā facti sūt duo studētes q' v'gūculā ut sibi florē traderet nō ma
gno negotio iduxerūt: aptoq' violē stipite carnē amatoris iuenerūt. Solebat h' bo
minū gen' p'gratū eē nris matronis: s' postq' cesaris curia senas venit: irrideri de
spici z hūc odio cepit: q' plus arinoz strepit' q' l'farū leporis as feias delectabat.
Hic grādis liuor z simultas ingēs erat: q'rebātq' tegne vias oēs q'b' nocerēt sa
gis. Et q' violē col' patuit: ad menelaū moritur eplazq' ut legat rogaf. Ille me
stus domū p'git vrozē increpat: domūq' clamorib' implet: negat se reaz vroz rēq'
gestā erponit z an' adducit testimoniū. Itur ad cesarē sit q'rela: vocat baccharus
Scies tū iouē n' irasci s' arridere piurijs amatū. sterile flāmā ut mag' phibit' erat
eo diligēt' scq'bat. Venit hyems exdusiq' notbis solū boreā admittebat. Cadūt
ex celo nives: soluit i ludū ciuitas. Factat matrone i vicos iuuenes i fenestras nū
uem. Hinc nact' occasione bacchar' eplaz altera cera includit cerā nūe cingit: fa
cta q' palā i fenestrā lucretie iacit. Quis nō oia regi fortuna dicat. q's nō fauorab'
lē ei' cupiat statū fati. Pl' em' valet bera benigni q' si te veneris p'mēdet eplā ma
riti. Dicūt q'dā nil eē q' i sapiēte queat fortūa: h' ego bis sapiētib' ccedo. q' sola v'
tute gaudēt: q' z paupes z egroti z i cā fallaris dūsi vitā se credūt possidere beatā
qlē nullā ad huc vidi v' fuisse putarim. cōi vitā boim vitā fauoris fortune indiget
hec q's vult eleuat z q's vult dēpmitt. Quis baccharū pdit nisi fortuna: nūqd' prudē
tis p'siliū fuit i nodis violē clausisse tabellas: z nūc bñficio nūis eplaz trāsmisisse.
Dicet aliq's fieri cauti' potuisse. qd si h' p'siliū fortūa iuisset. z caut' h' z pruden
tissim' iudicat' fuisset. Sz obstas fatū pilā ex lucretie manib' lapsaz apud ignēz
durit vbi solutis calore nūib' liquefactaq' cera tabellas manifestauit q's tū vetu
le q' se calefaciebāt tū menela' q' aderat p'legerūt: nouasq' lites excitāt: q's bacca
rus nō excusatioē s' fuga vitauit. Hic amor ex v'su venit curialo. Hāc dū vir gres
sus z actus bacchari speculat' insidijs curiali locū facit verūq' est qd dicit solet. Hō
facile custodiri qd a plurib' amat' vel impugnā. Spectabat amātes p' p'mū cō
cubitū. secūdas nuptias. Viculus erat int' edes lucretie atq' vicinū art' p' quē pe
dib' in vtrūq' parietē porrectis i fenestrā lucretie baud d'ffialis p'bebat' ascēsus
Sz huc a scēdere solū noctu licebat. Menelao petēdū rus erat ibiq' p'noctādū
q' dies ab amātib' tāq' saturnalioz expectabat. Fit recessus. Mutatis curial'
vestib' in viculū se recepit. stabulū illic menela' habebat. qd curial' docente sofia
igressus est: ibiq' noctē manēs sub feno latebat. Tū ecce dromo q' erat menelai
secūdus famulus equis p'positus: impleturus p'scipia: senū ex curiali latere susci
pit. eratq' ampli' suscepturus ac curialū furca pcussurus ni sofias obuēnisset qui
ut discernē agnouit. Da mihi hāc operā frater bone. Ego hinc pabulū equis p'be
bo tu interea loci vide an nobis cena instructa sit. Gaudēdū ē dū ber' abest. Ne
h' ē nobis cū dñā q's cū illo. Hec iocūda ē z pliberalis. Ille iracūdus clamorosus
auarus difficilis: nūq' nobis bene est dū ille adest. Alides ne ut v'ctres n'fos in q'
castigat modio. q' semp' esurit ut nos fame cruciet: nec sustinet muscida frustra ce
rulci panis p'sūm. s' besternū minutalē fuit i mēsez. vniūsq' cene silurnos z an
guillas salas in alterā defert z numerata fila sectui porzine qd tāgam' signata
recludit. Miser q' p'bec toz mēta q'rit diuitias. Hāc qd stulti' q's viuere pauperem
ut locuples inoziat. Quātomeli' bera q' nō p'tēta vitulis nos pascere z teneri be
dis gallinas q's turdosq' mīstrat z vini copā melioris. n. dromo cura ut q' vincta
popina sit. Istud inqt dromo cure habeo. z mēlā poti' q's cōs fricabo. Hec ego

hodie in rus deduxi q sibi male succedat nunq̃ mibi verbū dixit. nisi vesp̃ri cūz
meremissit ad equos: renūciariq̃ dñe iussit nō se rediturū hac nocte. Laudo te so-
lū q tandē odire cepisti dñi mores. ego iādiu mutassem dñm: nisi me dñā matuti-
ns offellis retinuisset. Q velles nihil dormiēdū est hac nocte: bibam? voremusq̃
donec veniat dies. Nō tantū p menses lucrabit berus quātū nos vna cena sume-
mus. Audiebat hoc curial? libēs: tācti mores seruoꝝ notabat. 7 idē sibi fieri nō
dubitaret cū domo abesset vtzq̃ domo recessit. assurgēs curial? Q q̃ inq̃t beatā
noctē solia tuo bñficio suz habitur? q̃ me huc duxisti 7 ne pateficerem pbe curasti
vir bon? es meritoq̃ te amo. ne tibi nō grat? inueniar. Aderat hora p̃scripta let?
curialus q̃uis duob? p̃funt? discriminib? anurū ascendit 7 apta fenestra lucretiaꝝ
iuxta foculū sedētē: paratīq̃ obsonijs expectatē repit. Illa vt amātē agnouit: af-
furgēs mediū cōpleta est. sūt blādicie: dan? oscula: itur i venerē: ten sis velis fel-
sāq̃ nauigio citbareā nūc ceres reficit nūc bach? Mēu q̃beues voluptates sūt
q̃lo ge solitudines: vir borā curial? letā habuerat: tū ecce solias q̃ reditū mē-
lai renūciat gaudiūq̃ pturbat. Timet curial? fugē studet: lucretia mēsis abscondit
obuiā viro p̃git: reuerfūq̃ salutat. Et o mi vir inq̃t q̃ bene redisti. nā ego iā te vil-
licā rusticatū rebar: qd tu tñ rure tādiu egisti. caue ne qd olfacciā. Cur n̄ domi ma-
nes: qd me cōtristari absentia studēs: sp̃ dū abes timo tibi. tuꝝ ne quā adcas for-
do vt sunt inuidi vxozib? suis viri quo metu si vis me soluere nūq̃ extra dormias
Necessi sunt enorē mibi vlla iocūda. Sed cena bic iā post cubatū ibim? Erant
tūc in aula vbi familia prandere solebat: virū detinere lucretia nitēbat? donec
curialus abeūdi spaciū suscepisset: cui necessaria ē morula quedā. Menela? autē
foris cenatus erat seq̃ in thalamū recipe festinabat. Tū lucretia parū me amas
inq̃t cur nō poti? domi apud me cenasti. Ego qz tu aberas non comedi: hodie nec
bibī q̃c̃q̃. Ven erūt tū villici ex rosalia nescio qd vini portates optimū cē ferebat
trebeanū. Ego p̃re mesticia nihil gustauī: nūc qm̄ ades eam? si placeat in cellarium
introsūm: gustemusq̃ vinū si vt illi dixerūt t̃suauissimū sit. Hūsq̃ dictis lucernā
dextra virū sinistra manu recipit 7 in intīmū genu descendit: tādiu nūc hūc nunc
illū cadū terebant ac cū viro pitifauit. donec curialus putabat abesse. At ita de-
mū ad ingratos mēneos cū viro transiuit. Curial? in tēpesta nocte domū repe-
t̃it. Sequētī uce siue q̃ sic expēdiebat cauere siue suspicio mala fuit muro fene-
st rā menela? obstruxit. Credo vt sunt cōciues nostri i cōiecturas acuti suspicio-
nūq̃ pleni. timuisse menelaū loci comoditatē vtzq̃ parū fidebat vxoz: occasione
demere voluisse. Nāctū nihil conscius erat illi. veratā tamē feminā multisq̃ die-
tim temptatā p̃cibus nō ignorabat: 7 animū cognoscebat mulieris instabile: cur?
tot sunt voluntates quot sunt in arboribus frondes. Scrus enim femine? nouita-
tis est auidi? raroq̃ virū amat cui? copīā habet. Sequebat? q̃ viā maritoꝝ p̃mul-
gatā quoz opīniō ē infortunū bonis excludi custodijs. Erepta ē hūc cōueniēdi
facultas nec mittēdis lris p̃missa libertas ē. Naz 7 caupone q̃ post edes lucretie
vinariā tabernā cōduxerat: ex q̃ solebat curial? affari lucretiā at lras p̃ arūdinem
mittē sicuti menela? suavit migat? erpulit. Restabat sol? oclōꝝ intuit? nutuq̃ tñ
se p̃sultabat amātes neq̃ istac amoris extrema linea cōmode p̃frui poterāt. Erat
ingēs dolor vtriq̃ cruciatuq̃ mortis silis qz nec amoris poterāt obliuisci. nec i eo
p̃seuerare. Dū sic anx? curial? qd p̃siliū capiat meditat. Venit in mentes lucretie
monitū qd sibi de pandalo scripserat menelai cōsobrino p̃itosq̃ medicos imitat?
q̃b? mos ē i p̃iculos egreditur? anceps adhibē medicamētū 7 vltia poti? expiri
q̃ sine cura morbū relinq̃re. Aggredi pādālū statuit remediūq̃ suscipe qd antea
refutarat. Hūc igr accersito 7 i penitiorē dom? p̃cē vocato. Sede inq̃t amice rez
grādē tibi dictur? suz idigētē his q̃s i te scio sitas diligētia fide 7 sacat mitate. Qo
lū iā dudū h̄ tibi dixisse: nō eras mibi adhuc plene cognit? nūc 7 te nosco 7 qz p̃-
bitate fidei es amo 7 obferuo q̃ si aliqd te te nescirē. sag est qz oēs tui p̃ciues telau-
q̃at: tñ cōmītes mei q̃b? cū amicitia p̃stāst: 7 q̃ sis 7 q̃uti p̃edēq̃ me certū fecerā.

Exequi
illa es
pona
ista cal
nec san
ista pa
ra est v
pia. fue
bitis v
ample
offib?
q̃ obte
itur v
te repu
gente
stri nec
in cord
didi nā
viliger
diz te
no am
amor
viret
erā ad
amora
nife vid
draco
veltrā
nūq̃ in
sus de
gnū al
re: qd
Sed n
qd esse
uiem?
ne viff
furoz:
cto m
abest:
nimū
gluc
eludē
manē
alios
ris 7 m
intron
tua p
q̃no p
vxozē
pulo il
ron 7
seq̃ sta

Ex quibus te cupere meā benivolentiā vidici: cuius te iā facio p̄cipē q̄ nō min⁹
illa es dignus q̄ ego sum tua. Nūc qd velim: qm̄ inter amicos res agit paucis ex
ponā. Tu scis mortale gen⁹ q̄ in amorē sit. p̄nū seu virtutis est seu vicij. late p̄
ista calamitas: nec cor est si mō carneū est q̄ aliq̄ nō sentiat stimulos. Scis quia
nec sanctissimum dāuid nec sapiētissimum salomonē nec sampsonē fortissimum
ista passio dimisit immunem. Incēsi p̄terea pectoris ⁊ amoris inbibiti ea natu-
ra est: vt si q̄s. p̄bebeat magis ardeat: nulla re magis curat ista pestis q̄ dilecti co-
pia. fuerūt plures cum viri tū mulieres tā nra q̄ maior nro memoria: q̄b⁹ inbi-
bitio durissime necis fuit occasio. cōtra vō plerosq̄ nouim⁹ qui post cōcubitum ⁊
amplexus passim cōcessos mori furere desinerūt. Nihil consulti⁹ est postq̄ amor
offib⁹ besit q̄ furori cedere. Illa q̄ aduersus tēpestatē nitit⁹ sepe naufragiū facit ⁊
q̄ obtēpat p̄celle supat. bec iō dixi q̄ te amorē meū scire volo: ⁊ qd mei cā sis fa-
cturus. Tū qd emolūmētū hic sit. oriturū nībil tibi tacebo: q̄ iā mei cordis alterā
terreputo p̄te. Ego lucretiā diligo: neq̄ hoc mi pādale mea culpa est factū. sed re-
gente fortuna in cui⁹ manu ē totus quē colim⁹ orbis: mibi nō erat notī mores ve-
stri nec hui⁹ vrbis p̄suetudines norā. Putabā ego feias vias: qd oculis mōstrāt
in corde sentire: s; inescāt hoies vie matrone ⁊ nō amāt. Hinc deceptus suz. Cre-
didi nāq̄ amatū me lucretie fore duz me luminib⁹ intuebat placidis: cepiq̄ p̄tra
diligere: nec tā elegantē dñam dignā putauī: cui vices nō redderent amoris. Nō
duz tenorā vel tuū gen⁹. Amaui putas amari. Quis em̄ tā saxeus ē aut ferre⁹. q̄
nō amet amari⁹. S; postq̄ fraudes noui meq̄ dolis irretitū: ne me⁹ sterilis esset
amor. nifus sum oib⁹ artib⁹ illaz incēdere: vt par pari referet. Ardere nāq̄ nībilq̄
vrere tū rubor erat: tū anxietas animi q̄ me oīe noctuq̄ mirū imodū cruciabat ⁊
erā adeo itrosus vt egredi nullo pacto valerē. Factū ē igit vt me p̄tinuātē par sit
amor amboz. Illa incēsa est: ego ardeo ambo perim⁹. nec remediū. p̄telā de vite
nfe videm⁹: nisi tu sis adiūmēto. Vir eā custodit ⁊ frat. Nō tā vell⁹ aureū puigil
draco seruabat: nec aditū oriciberus q̄ illā diligentē recludit. Noui ego familiā
vestrā. Scio q̄ nobiles estis inter primos vrbis diuites: potētes. amati: vtināz
nūq̄ nouishez hāc feminā. Sed quis est q̄ possit resistere fati. Nō elegi hāc s; ca-
sus dedit amādā. Sic serēs habet: tectus adhuc amor est. sed nisi bene regat ma-
gniū aliquod qd sup̄i auertat malū pariet: possem forsītā me cōpescere si hinc abi-
re: qd q̄q̄ cēt mibi grauissimū: facere tū vie familie grāti hoc putare ex vsu fore
Sed nosco illius furore: aut me sequerē: aut manere coacta man⁹ sibi consciret
qd esset dedecus p̄petuū vie dom⁹. Qu igit te volebā teq̄ vocauī: nri cā est. vt ob-
uiem⁹ bis malis. neq̄ alia via est nisi vt amoris nri aurigā tēp̄beas. curesq̄ vt be-
ne dissimulatus ignis nō fiat apertus: ego me tibi cōmēdo: dō: deuoueo: obseq̄re
furori: nedū obpugnat magis incēdat. Cura vt simul cōuenire possim⁹: q̄ fa-
cto mori humiliabit ardoz. tolerabiliorq̄ reddet. Tu scis adit⁹ dom⁹: scis qm̄ vir
abest: scis quō me valeas introducere. Frater viri aduertēdus ē q̄ est ad has res
nimīū p̄spicax: lucretiāq̄ tāq̄ locū germāi teneat magna cura custodit: vniuersa
q̄ lucretie vba euersas ceruices: gemit⁹: sreat⁹: tussim⁹: risus. attēte p̄siderat hūc
eludē snia est: nec sine te fieri pōt. Assis ergo ⁊ qm̄ abfuturus sit vir me instrue: re-
manentēq̄ fratres diuertere: ne custos affixus lucretie sit: me vē custodes adhibeat
alios tibi credet: ⁊ qd vñ farint hāc fortasse p̄uisionē tibi cōmitter. quā si susceperis
⁊ me iuueris: vt spero iuuāda res est. Poteris em̄ me clā dū ceteri dormient
intromittere ⁊ amorē lenire furentē. Ex his q̄ emergāt vtilitates arbitror te pro
tua prudētia palā cernere. Seruabis nāq̄ in primis bonorē dom⁹: amorē reges
q̄ nō posset abs via infamia manifestari. Sobrinaz tuā in vita tenebis: menelao
vrore custodies: cui nō tā obest vna nox mibi cōcessa nescijs oibus q̄ si sciēte po-
pulo illā p̄diderit me sequerē nupta senatori romano secuta est iippia liddū at p̄ba-
ron ⁊ nilū famo saq̄ inenia lagi. Quid si me domi nobile atq̄ potentem lucretia
seq̄ statuatur qd dedecus vñ generis q̄s p̄li risus q̄ nōdū via sed toti⁹ ciuitatis infā-

mia diceret forsitan alijs abscondenda potius ferro aut extingueda venenis est mulier quam id agat. Sed ve illi qui se humano sanguine polluit et maiori scelere vindicat minus. Ad augenda sunt mala sed minuenda. Nos hoc scimus ex duobus bonis melius eligendum: aut ex malo et bono quod sit bonum: sed ex malis duobus quod minus ob sit. Omnis via periculi plena est: sed hec quam nostro minus habet discriminis per quam nedum tuo sanguini consules sed mihi etiam perderis quam pene insanio dum mei causa lucretia video cruciari. Cui potius eodemo velle quam te rogare. Sed hic sumus: eo deducta res est: ut nisi tuis artibus tua cura ingenio atque sollicitudine navis regatur: nulla salutis spes maneat. Iuvet igitur et illa et me tuamque domum abs nota consuevit: nec me putet ingratus. Scis apud cesarem quanti sumus: quicquid petieris impetratum tibi efficiant. Et hoc tibi ante oia polliceor tuoque fides: palatini quoque comites te futurum: omnemque tuam posteritatem hoc titulo gauisuram. Ego tibi lucretiam meamque in amorem et famam infamem: et tui generis decus committo: tuemque modo fidem: tu arbiter es. oia hec in te sita sunt: vide quid agas: et servare potes ista et perdere. Subiit his auditis pandalus factaque morula: nora hec curiale dixit. et utinam non accidissent: sed eum in locum sicut abs te dictum est res rediit: ut necesse sit me quod iubes efficere: nisi et in me genus affici potum: ipsa et scandalum ingens cupiam exoriri. Ardet mulier sicut dixit: et impotens sui est: nisi occurro ferro se fodiet: aut ex fenestris se dabit precipitem: nec vitae iam sibi nec honoris est cura. Ipsa mihi suum ardorem patefecit. Restitit increpavi lenire non iam studui: nihil profeci: oia propter te parvifacit. nihil nisi te curat: tu illi spiritus in mente sedes te petit: te desiderat. te solum cogitat: sepe me vocitas. Audi precor curiale dixit sic mulier ex amore mutata est ut iam non eadem videatur. Deu pietas heu dolor nulla prius in urbe tota vel castior vel prudenter lucretia fuit. Mira res si tantum iuris natura dedit amor in mentes humanas. Medendum est huic egritudini nec alia cura est nisi quam tu monstrasti. Accingam me huic operi: teque dum tempus erit commonefaciam: nec ex te gratiam quero. quia non est officium boni viri cum is nihil promereat gratiam poscere. Ego ut vitae infamiam nostre imminente familie hoc ago quod si tibi conducit. non propterea sum amandus. At enim curialus inquit. Ego vel sic tibi gratiam habeo et creari te comitem ut dictum est curabo. modo tu dignitatem istam non spernas. Non sperno inquit pandalus. sed ne hinc perfecta sit volo. si ventum est libere veniat. nihil ego additionale facio. Si potuisset hoc te nesciente fieri. mea ut opera apud lucretiam esses libentius egissem. Vale et tu vale retulit curialus: postquam amum reddidisti. fac finge inveni efficere ut simul simus. Laudabilis pandalus letusque abiit: tunc quod tanti viri gratiam inuenisset: tum quod se iam comitem esse sperabat: cuius dignitatis tanto erat avidior. quanto se minus cupere demonstrabat. Sunt enim homines quidam ut mulieres: qui cum maxime nolle dicunt: tunc maxime volunt. Hic lenocinium mercede sortitus est comitatum. et auream bullam sue nobilitatis posteritas demonstrabit. In nobilitate multi sunt gradus ut mariane: et sane si cuiuslibet originem queras: sicut mea finis fert: aut nullas nobilitates inuenias aut admodum paucas. que scelerratum non habuerunt ortum. Cum enim hos vici nobiles videamus qui diuitiis habundant diuitie vero raro virtutis sunt comites. quis non videt ortum esse nobilitatis degenerem. Huc usure dicantur. Illi spolia. Proditiones alii. Hic veneficiis dicitur est. Ille adulationibus. Huic adulteria lucrum prebent. Nonnullis mendacia profunt: quidam faciunt ex coniuge questum: quidam ex natis. plerisque homicidia iuvant. Rarus est qui iuste diuitias congreget. Nemo fastum amplius facit nisi qui omnes metit verbas: congregat homines diuitias multas. nec unde veniat sed quomulce veniat querunt: oibus his versutus placet. Unde has habeas quirit nemo sed oportet habere. Postquam vero plena est archa: tunc nobilitas poscit: quod sic questita nihil est aliud quam primum iniquitatis. Maiores mei nobiles habiti sunt. Sed nolo mihi blandiri. non puto meliores fuisse paucos meos alios quam sola excusat antiquitas. quod non sunt in memoria convicia. Mea linia nemo est nobilis nisi virtutis amator. Non miror aureas vestes quam canes ordinem famulorum. lautas vestes: marmoreas edes villas per dila piscinas iurisdic-

nes filu
lus nri
rati e
phic
darii
lus nri
gar? cu
rit. Lu
ad boz
menda
lus an
boza. r
dere r
domi m
Qui pa
r me g
aufert
cu ia p
mend si
teant: v
illic ing
agamen
mici ibi
gi. Lu
an tu f
gerim? h
tueri. E
dis oer
cessit. L
moreta
cu p rim
uemi ai
es vir a
Agnou
tm nora
retineba
patuit n
milier q
nimio su
ac oculie
Exterre
femina i
ex famili
ad hnt bi
uouit. Il
interem
mio q ill
malt: ele
de vbi na
meq res
mi aie. E
bas no m

nes siluas. Nam hec oia stultis affectu potest que si quis nobiliter dixerit ipse fiet stultus. Padas
 lus in lenocinio nobilitatur est. Non multis post diebus rure in menelai rusticos tri-
 ratum est occisi nonnulli qui per satis biberant. opusque fuit ad res componendas menelai
 phiasca. Tu lucretia mi vir inquit grauis es homo debilisque. equi tui qui incedunt quare gra-
 darium aliquem recipere commodatum. Quis precutaret ubi nam esset aliquis optimus inquit pada-
 lus in fallor euria? ubi? tibi libes prederet si me vis petere. Dete inquit menela? Rogat
 euria? mor equum iussit adduci. Illi sui gaudij signum recepit: secumque tacite di-
 cit. Tu meus equum ascendes menela: ego tua vxore equitabo. Conuentum erat ut nocte
 ad hora quinta in vico euria? esset: speraretque bene si cantaret padalum audiret. Abierat
 menela? itaque celum noctis obduxerat tenebre. Mulier in cubili tempore manebat. Euria
 lus ante fores erat signumque morabat. nec cantum audiebat nec secretum. Ita preterierat
 hora. et ut abiret euria? suadebat achates delusumque dicebat. Quare erat amanti rece-
 dere? nunc vna nunc alia cum manendi querebat. Non canebat padalus? quia menelai frat-
 domi maserat per oes aditus scrutabatur ne quid insidiarum fieret noctemque traheret insonem
 Qui padalus? nunquam inquit hac nocte cubatum ibimus? nam nox medium poli transcedit ante
 et me quis occupat? inquit: minor te cum iuuenis sis senis hic namque? sicitas somnium
 aufert. nec vni per dormiunt nisi paululum. prope die dum currere? voluit septettrionalis elicos:
 cum ita tempus esset surgendum? tandem dormiunt. quod sibi voluit he vigilie. Eam inquit aga-
 meno si tibi sic videtur: antea tamen inspicere sunt fores an satisfirmate sunt ne furtim? pa-
 teant: veniensque ad ostium nunc vna nunc alia sera admonuit et pessulum addidit. Erat
 illic ingens ferrum quod vir duo poterat leuare: quod nonnumquam ostium claudebat quod postquam
 agameno leuare non potuit. Iuua me inquit padale admoveam? ferrum hoc ostium. tu dor-
 mitum ibimus? Audiebat hos vinos euria? et actum est tacite? ait. Si ferramentum adiu-
 gi. Tu padalus? quid tu paras agameno tamquam domus obsidenda sit firmare ostium paras
 an tuti sumus? in ciuitate. libertas hoc est et quies omnibus eadem. tu hostes perculi sunt quibus cum bella
 gerimus? horrentini: si fures times satis clausum est. si hostes nihil est quod hac domo te possit
 tueri. Ego hac nocte non subibo? non? quia scapulas doleo et infra suum fractum? nec gestum
 dis onerum? suum idoneum? aut tu leua aut sine. Quod satis est inquit agameno dormitumque
 cessit. Tu euria? manebo adhuc? hora ait si forte aliquis adapiat. Tenebat achates
 more: tacitumque maledicebat euria? quod se tadium retineret insonem. Hec diu masus est
 cum per rimulam visa lucretia est. parum quod luminis secum ferens? vixit quam perges euria? Sal-
 uem me ait lucretia dixit. Et illa exterrita fugere primum voluit: exide recogitans quod tu
 es vir ait. Euria? tu inquit euria? Ipsi mea voluptas iam media nocte te hic opior
 Agnouit lucretia vocem? quia silatione timebat non prius? ausa est apire quod secreta in se
 tamen nota precepit? hec magno labore seras remouit. Sed quia pluma ferramenta foret
 retinebat? quia man? scilicet ferreo posat ad semipedis duntaxat amplitudinem ostium
 patuit nec? ait obstabit euria? extenuasque suum corpus? per dextrum lat? itro sese proiecit
 mulierem? media aperit? Achates extra in excubitis mansit. Tu lucretia siue timore
 nimio siue gaudio exarata in euria? deficiens brachia pallida facta et omisso verbo
 ac oculis clausis. per oia filis mortue videbat nisi quod adhuc calor pulsusque manebat
 Exterrita euria? subito casu quod ageret nesciebat secumque. Si ab eo mori suum re? quod
 feminam in tanto discrimine deserueris. Si maneo interuenient agameno aut ali-
 er familia et ego perierim. Ille amor infelix? plus fellis quam mellis habes. Non tam
 absinthium est amarum quam tu. Quot iam discriminibus obicisti: quod mortibus? meum caput de-
 nouisti. Hoc nunc restabat meum in brachio ut sciam exanimares. Euria? me non potui
 interemisti. Euria? non me leoni? obicisti. Ille amor optabili? erat in huius? me potui? gre-
 mio quam ista in meo sinu defecisse. Aicit amor vix? abiectaque? prope cura salus? cum scia-
 mus? eleuasque? alit? mutum corpus? atque desolatus? madid? lacrimis. Ille lucretia in-
 quit ubi nam gemitus es ubi aures tue. Euria? non rudes. Euria? non audis. apud oculos obsecro
 meque respice. arde mihi ut soles. tu? hic euria? assum: tuus te amplectitur euria?
 mi ait. Euria? meum extra basias miroz obissi an dormis ubi te quare. Euria? si mori vole-
 bas non me monuisti ut me occidisset? vna tecum? nisi me audis? cum inquit lat? meum apert

gladius et ambos habebit exitus vnus. Ach vita mea: suauis meus: deliciae meae: spes vnica: integra quies. Siccine te lucretia perdo: attolle oculos: eleua caput. Modus mortua es video: adhuc cales: adhuc spiras. Cur mihi non loquaris. Sic me recipis ad haec me gaudia vocas: haec mihi das noctem. Assurge oro requies mea: respice tuum curialum. Assum curialus tuus. At sic fatus lachrymarum flumē supra frōtē et mulieris tempora fluit: quibus tamquam rosae aquas excitata mulier quae de graui sono surrexit amantemque vidēs. Deu me inquit curiale vbi nā fui. Cur non me potius abire sinisti. beata iā moriebar in tuis manibus: utinā sic excederē antequam tu hac vrbē decederes. Cū sic inuicē fant in thalamū pergit vbi talē noctē habuerit quāle credim? infē duos amantes fuisse: postquam nauibus altis raptā belenā paris abduxit: tanquam dulcis nox ista fuit: ut ambo negaret tā bene inter martē venerēque fuisse. Tu meus es gaminides: tu me ypolitus dyamedesque meus dicebat lucretia. Tu mihi polixena es curialus referebat: tu emilia tu venipia: et nūc os nūc genas nūc oculos cōmēdabat. Eleuataque nōnūquam loquere secreta quae nō viderat antea pteplabat: et plus dicebat iuuenio quam putarā. Talē lauātē vidit acbeon in fonte diana. Quid his mēbris formosius: quid cādidius. Iā redemi picula. Quid est quod propter te nō debeat sustinere. O peccus decor. O papille p̄mende: vos ne tāgo: vos ne babeo: vos ne meas incidistis manibus. O teretes artus. O redolēs corpus: te ne ego possideo. Nunc mori facilius est quam gaudium hoc est recēs neque interueniat calamitas. Nē mi teneo te an somnio. vera ne ista voluptas ē an extra mentē posita sic reor. Nō somnio: certe vera res agit. O suavia basia. O dulces amplexus. O mellisui morsus. Nemo me felitius viuit nemo beatius. Sed beu quēdo ces hore: inuidia nox: cur fugi. Mane apollo: mane apud inferos diu. Cur equos tā cito in iugū trabis: sine p̄graminis edāt. Da mihi noctē ut alcimene dedisti. Cur tu tārepēte citoni tui cubile relinquis auroa. Si tāgrata illi esses quam mihi lucretia: baud tā mane surgere te pmitteret. Nūquam mihi nox visa est hac breuior: quis apud brutanos vacosque fuerim. Sic curialus nec minora dicebat lucretia. Nec osculū nec verbū irrepensatū p̄terit. Stringebat hic stringebat illa: nec post venērē lassū iacebāt. Sed ut anteb? ex terra validior resurgebat: sic post bellū alacriores illi robustioresque fiebāt. Nocte pacta cū crines suos ex oceano tolleret auroa discessus est. Nec post multos dies redeūdi copia fuit. Crescentibus diem custodīs. Sed oia supauit amor: viamque tandē cōueniēdi reperit quam vbi amātes sunt. Interea cesar quā iā eugenio recōculatus erat: romā petere festinauerat. Sensit haec lucretia. Quid em non sentit amor: aut quis fallere posset amāre. Sic igitur lucretia scripsit curialo.

Lucretia scribit curialo.

Ipse posset animus meus irasci tibi iā succensere quod abiturū te dissimulasti. Sed amat te quam me magis spiritus meus: nullaque potest ex eā aduersus te moueri. Deu mi cor: quid ē quod mihi cesarē nō dixisti recessurū. Ille itineri se parat: nec tu h manebis scio. Quid obsecro de me fieri: quid agā misera vbi quiescā: si me relinquis nō viuo biduū. Perago has lras meis lacrimis madidas: per tuā dexterā et datas fidē si de te quicquam merui: aut fuit tibi quicquam dulce meū: miserere infelicitis amātis. Nō peto quod maneat: sed tolle me tecū. Fingā me vespe bethele perē velle: vnicamque recipiā anū. Assint illic duo tresue famuli ex tuis meque recipiat: nihil negotii ē volentē eripere. Nec tibi dedecori puta. Nā et fili? priauū p̄iuge sibi raptā parauit nō iniuriaberis viro meo. Is em omnino me p̄diturus est. Nā nisi me abducas mors illi me auferet. Sed noli tu esse crudelis meque mortuā relinquare quae te plurius semper quam me feci. Ad haec curialus in hunc modū scripsit.

Responsio curiali.

Elauit vltimū nūc mea lucretia ne te nimium afflictares antequam tempus eēt. Scio mores tuos: noui teque te nimis crucias. Nec cesar sic recedet ut nō sit reuersurus. Ex vrbē postquam reuerterim. hoc iter est nobis in patriam. Quod si cesar aliā viā fecerit: me certe si vixero reducere videbis: negēque mihi patriā

sup: et abūdoq; silem; reddet vixi nisi huc reuertar. Respira g mi aie sumeq;
 vires noli te macerare: qm viue poti? leta. Qd dicis de raptu esset mibi tum gra-
 tū tu; iocū diffimū. Nec mibi maior voluptas p̄stari posset q̄ te sp̄ habere meū
 ac meo ex arbitrio potiri. S; cōsulendū est magis bonoz tuo q̄ mee voluptati.
 Exigit nāq; fides tua qua me cōplexa est: tibi vt cōsiliū fidele p̄beā: qd in rez sit
 tuā. Tu te scis p̄nobile cē z in clara familia nuptā. Homē habes tū pulcerrime:
 tū pudicissime mulieris: nec apud italos soluz tua fama claudis: s; z t̄centones z
 p̄anoni; z bobemi z oēs septet̄rioncs populi tuū nomē agnoscūt. Qz si ego te ra-
 piā mitto de decus meū qd tui cā flocafacere. Qua ignominia tuos afficeret ne-
 cessarios: quib? dolorib? tuā matrē pūgeret: quid de te diceret. q̄s rumor exiret i
 vrbē. Ecce lucretiā q̄ bruti cōiuge castior menelopez melior dicebat: nā mecbuz
 sequit̄ in memor dom? parētū z patrie. Non lucretia s; yppia est vel iasonē secuta
 medea. Ne me quātus meror cū de te talia dici sentire. Nūc amor noster clā est
 nemo te nō laudat. Rapina turbaret oīa: nec vnq; tā laudata fuisti q̄ tūc vitupe-
 reris. S; mittam famā: quicqd amor p̄fui nō nō valerem. Ego cesari seruo
 Is me virū fecit potentē diuitē: nec ab eo recedere possum sine mei status ruina
 qd si eū deserere nō quire te decet bice: si curiā sequer nullā quies eēt: omni die
 castra mouem? Nūq; cesari tanta mora fuit: quāta nūc senis. Idq; belli necessi-
 tas fecit q̄ si te circūducerē z q̄ publicā feminā in castris habere: vide q̄ eēt mibi
 z tibi dedecoz. His ex reb? obsecro te mea lucretia mentē vt istam exuas: boniq;
 cōsulas. nec furozū magis q̄ tibi blandiaris. Alius fortassis amator aliter suade-
 ret z vltro te fugere p̄caret vt te q̄ diu posset abutcre: nā futuri prouidus du; p̄
 senti satifaceret egritudini. S; is nō esset amator verus qui libidini magis q̄ fa-
 me cōsulcret. Ego mea lucretia qd frugi est monco. Nane bice te rogo: nec me di-
 bita rediturū. Quicqd apud etruscos incūbet agēdū cesari mibi cōmitti curabo
 daboq; op̄rā vt te frui abs tuo incōmodo possis. Vale viue ama nec meū q̄ tu?
 est igne putato minore: aut me nō inuitissimū hinc abscedere. Iterū vale mea sua
 uitas z anime cib? mee. Acquieuit his mulier z impata factura rescripsit. Pau-
 cis post dieb? curialus cū cesare romā prexit: nec diu morat̄ illic febrib? est incen-
 sus. Infelix penitus q̄ cū arderet amore. febriū q̄ cepit ignib? estuari. Quq; iam
 vires amor extenuasset adiectis morbi dolorib? parū superat vite: tenebat q̄ spi-
 ritus medicorū remedijs poti? q̄ manebat. Cesar dietim ad eū veniebat z q̄ filiū
 solabat oēsq; curas apollinis adhiberi iubebat. Sed nulla valentior fuit medela
 q̄ lucretie scriptū quo viuente illā z sospitē cognouit. Que res febres aliquātisp̄
 inuuit curialūq; surgere in pedes fecit. qui z coronationi cesaris interfuit: ac ibi
 miliciā suscepit z aureū calcar. Post hec cū cesar parusiū peteretis rome mansit
 nondū ex integro sanus. Exinde senas venit q̄uis adhuc debilis extenuatusq; fa-
 cie. Sed intueri potuit nō alloqui lucretiā. Epistole plures vtrinq; misse sunt rur-
 susq; de fuga tractatū est. Triduo illic mansit curialus dum sibi aditus oēs vide-
 ret ereptos. recessum eius amātū renunciauit. Nūq; tanta dulcedo in p̄uersando
 fuit: quāta in recedendo mesticia. Erat in fenestris lucretia per vicū iam curialus
 equitabat: humidos oculos alter in alterū iacerat. Flebat vn? flebat alter: ambo
 dolorib? vrbabant vt q̄ suis ex sedib? cor auelli violent sentiebāt. Si q̄s in obitu
 quātus sit dolor ignorat duoz amātū sepationē p̄sideret: uis maior h̄ anxietas
 inest z cruciatus ingentior. Dolet anim? in morte qz corp? relinqt amātū: corpus
 absente spū nec tolet nec sentit. At cū duo inuicē aglutinati p̄ amorē vni? sunt ai-
 tātō penosior est sepatio q̄nto sensibilibior ē vtriūsq; dilectio. Et hic sane iā nō erāt
 spūs duo: s; quēadmodū inter amicos putat aristophanes vni? aie duo cor: pora
 facta erāt. Itaq; nō recedebat anim? ab aīo: s; vnicus amor scindebat i duos. Qu
 cor in partes diuidebat: mēt̄is ps ibat ps remanebat. z oēs inuicē sensus disgre-
 gabant̄ z a seip̄is discedere flebat. Nō māsit in amātū facieb? sanguinib? gutta
 uulsi lacrimę fuissent z gemitus. Simulimi mortuis videbāt. Quis scribere q̄s re-

ferre q̄s cogitare posset. illoꝝ mentiu molestias: nisi qui aliqñ infaniuit. Laodo-
mia recedere. p̄bescio 7 ad sacras ylij pugnas exunte exanguis cecidit. Eadeꝝ
postq̄ viri mortē agnouit: viuere ampli⁹ minime potuit. Didō p̄missa post fa-
talē enee recessum scipam interemit. Nec porcia post bruti necem voluit supesse.
Ihec nra postq̄ curialus ex visu recessit in terrā collapsa p̄ famulos recepta ē: cu-
bilib⁹ data donec resumeret sp̄m. Et nō ad se rediit. vestes aureas purpureasq̄ 7
oēm leticiē reclusit ornatū: vilisq̄ tunicis vsa nūq̄ posthac cātare audita ē: nūq̄
visa ridere: nullis facecijs: nullo gaudio: nullisq̄ ynq̄ iocis in leticiā potuit reu-
cari. Quo in statu dū aliquādiu pseuerat egritudine incidit. 7 q̄ cor suū abierat:
nulliq̄ menti dari cōsolatio poterat: inter multū plorātis brachia matris: ac col-
lacrimātis 7 frustra cōsolatorijs verbis vtentis necessario indignatē aiam exala-
uit. Curialus postq̄ ex oculis nūq̄ se visurū abijt: nulli intereundū locut⁹: solā in-
mētē lucretiā gerebat: 7 an ynq̄ reuerti posset meditabatur: venitq̄ tandē ad cesa-
rē parolū manētē: quē deinde ferrariā mantuā tridentū cōstantiā 7 basilē secu-
tus: ac demū in hūgariā atq̄ bobemiā: sed vt ipse cesarē sic cū lucretia sequebat⁹
in somnijs nullāq̄ noctē sibi quietā p̄mittebat. Quā vt obijisse ver⁹ amator agno-
uit. magno dolore p̄morus. lugubrē v̄ estē recepit: nec cōsolationem admisit nisi
postq̄ cesar ex ducali sanguine virginē sibi tum formosam tuz castissimā atq̄ pui-
dentē infimio iunxit. Habes amoris exitum mariane mi amātissime: nō ficti
neq̄ felicitis. Quē qui legerint piculū ex alijs: faciāt qd sibi ex visu fiet. Nec amato-
rū bibere poculū studeant. quod lōge plus aloes habet q̄ mellis. Vale. Ex wien
na. v. nonas iulij. Anno. M. cccc. xliij.

Epistola. cxv.
sup mire laudis lapide tumbali.

Euerēdissimo in xpo patri 7 illustri principi dño leonardo epō pataviensi.
dño suo magno 7 futuro maximo. Eneas siluius poeta impialisq̄ secreta-
rius. S. p. d. Basilicā diui stephani. p̄thomartyris cui p̄sides in vbe tua
pataviensi. cū nup intrasses mirarerq̄ veteres sepulturas. Nihil inq̄ magnificus
caspar cācellari⁹ adhuc vidisti. Moderni epī spectandus est lapis. Sequentiq̄
die cū viri p̄stātes aduenissent. Siluester driemen. ep̄s ac iohes mag⁹ regie came-
re. Tu illos cū cācellario postq̄ solēni p̄ādeo recreaueras: vt lapidē cerneret ad-
dixisti. Nec dedignat⁹ es me q̄s vna inter spectatores vocare. Vidi q̄ miniscum
marmor qd tā subtili ingenio sculpt⁹ erat: vt vel p̄bidie vel p̄axitelis op⁹ videri
potuerit nec meo iudicio (q̄ nō romanas statuas cōtēplat⁹ sum) altioris edificij
q̄cq̄ huic opī poterat adiungi. Vera tua illic iacebat imago. Job in vtrūq̄ la-
te⁹ erat in sculptus. Sup pect⁹ tuū crucifixus residēbat. In infulis q̄s circa beatā vir-
gēbis tua effigies cernēbat. Ad pades tuos duo leones tā viuus siles vt terrores
inijcerēt aspiciētib⁹. Angeli vndiq̄ q̄ volātes astabāt. Arma tū tua tuz ecclie im-
pleriq̄ locis visēbant. Laudauī ergo te mirūimmodū q̄ etsi altū tenes dignitatē
gradū multasq̄ possides opes: nō tñ esse te hominē obliuisceris. s̄ qd est hominis
iudicare possis. Nā q̄ viuēdo moriturū se cōtinuo meditat⁹: is p̄culdubio 7 vitā
ducit meliōrē 7 cū dies obitus adest min⁹ angit. Quia p̄uisa iacula (sicut grego-
rius inq̄) minus nocēt 7 facile cōtēnit bui⁹ mū. 7 blandicijs 7 inānamctā refu-
git q̄ semp cogitat se moriturū. Anū tñ in tuo si pulcro defuit. qz nō erat ibi epita-
phiū te actus virtutib⁹ dignū. Volui igit sup̄plere defectū edidici: nōnullos cle-
gos. qui si placebūt in aliq̄ ex lapidib⁹ sartbophagi tui poterūt inculpi 7 ad poste-
ritatis deduci memoriā: vt nō solū p̄ntes s̄ etiā futuri populi q̄lis plat⁹ fueris 7 q̄
ecclie vtilis recognoscāt. Et q̄ tibi succedēt nō locū dñtarat s̄ 7 vtutes tuas hīc
p̄curēt. Vale optime 7 fac q̄ tuus enneas si p̄bas est cicerētissimus fiat.

Promotoꝝialescē,

Epistola. cxvj.

Reuerendo p[re]s[ent]i d[omi]no e[pi]s[co]po constan[tiensi]. Eneas siluius et michael de phullendorff secretarij regij. S. p. d. Reuerende in xpo p[ater] et d[omi]ne. Obtinuit sup[er]iorib[us] dieb[us] honorabilis. Luce[m] amabile[m] regie p[ri]marij p[re]c[is]u[m] l[ite]ras: p[er] aliq[ui]d b[en]eficio eccl[esi]astico sibi co[n]ferendo ad tua[m] collatione[m] spectare. H[uius] m[od]o cu[m] eisd[em] l[ite]ris ad tue paternitatis p[re]s[ent]ia p[er]fice[re]t: speras in oculis tuis gratia[m] p[er]motione[m] inuenire. Quoru[m] q[ui]d id[em]. Quicquid nobis p[er] plurimu[m] puer[is] factus e[st]: nobisq[ue] retro actis t[em]p[or]ib[us] obsequio sum se p[ro]buit et acceptu[m]: et eu[m] semp[er] honestu[m] et p[ro]bum inuenim[us]. N[on] indignu[m] putauim[us] has n[ost]ras l[ite]ras in eius reco[m]mendatione tibi co[n]scribere. Quapropter licet no[n] dubitem[us] paternitate[m] tua[m] cu[m] intuitu v[er]itu[m] suaru[m]: tum maxime ob reuerentia[m] regie celsitudinis beniuola sibi et affecta esse. Rogam[us] t[ame]n vt etia[m] nostro intuitu. Quicu[m] ip[s]um recipias co[m]mendatu[m]. vt p[er] tui fauoris p[ro]ficia q[ui]p[ri]mu[m] regiaru[m] p[re]c[is]u[m] fortiri possit effectus. In qua re reputabim[us] sp[eci]alem gra[tia]m tua[m] paternitate[m] recepisse viceversa in nobis possibilib[us] ad tua beneplacita nos offeretes.

Epistola. cxvij.

Promotoziales l[ite]re.

Starij roman[us] regie cancellarie. Reuerendo p[re]s[ent]i e[pi]s[co]po constan[tiensi]. d[omi]no suo. S. p. d. Licet merita n[ost]ra nulla p[re]cesserunt quor[um] vigore petere a te aliq[ui]d audere debeam[us]. Quia t[ame]n res iusta e[st] p[er] q[ui] interuenim[us] et benignitate[m] tua[m] no[n] ignoram[us] fiducia habem[us] q[uod] ea q[ui] q[ui]rim[us] libere audies et libere adimplebis. Q[uo]d aut[em] poscim[us] hoc est. Venit ad te culti cu[m] l[ite]ris regis p[ri]marij p[re]c[is]u[m] sup[er] aliq[ui]d b[en]eficio eccl[esi]astico sibi co[n]ferendo eccl[esi]e tue: q[ui] cu[m] sit vir l[ite]ratus et bonis imbut[us] morib[us]: facile apud te optimu[m] p[re]c[is]u[m] gra[tia]z inueniet. Hos t[ame]n cupim[us] vt n[ost]re etia[m] sibi reco[m]mendat[i]o[n]es p[ro]sint cu[m] eu[m] diligam[us] et suis exigentib[us] meritis p[re]c[is]u[m] habeam[us]. Rogam[us] itaq[ue] vt n[ost]ro intuitu tuos sibi fauores imp[er]das q[uod] ip[s]e sentiat l[ite]ras n[ost]ras ad effectus sue regie gra[tia]e co[n]sequendas no[n] modicu[m] p[ro]fuisse qua[m] re nob[is] ad p[ri]cipua[m] co[m]placenta[m] recipiem[us]. Narat[i]o e[st] in oib[us] possibilib[us] tibi et i[n] co[n]s[ilio] in p[ar]ticulari p[ro]plac[et]. Datu[m] i[n] noua ciuitate anno r[egis].

Lauslaus co[m]menda[n]t[ur] summo pontifici ne emulis suis regnu[m] hungarie p[er]firmit.

Epistola. cxvij.

Ridricus dei gra[tia] romanor[um] rex semp[er] augustus sanctissimo patri d[omi]no eugenio pape quarto. S. p. d. Et si no[n] dubitem[us] apostolica[m] sede[m] ta[m]q[ua]m veritatis doctricem iusticia[m] vite magistrat[um]. quoru[m]libet iurib[us] fauorabile e[st]: nulliq[ue] p[re]s[ent]is iniuria[m] facere: q[uod] quicquid ab eius solio manat: iusticie lancib[us] librat et equitatis. N[on] t[ame]n ab re fore putam[us] aliqua p[er] nos scribi. b. tuc. q[ui]bus ius serenissimi p[ri]ncipis lauslaus hungarie regis patruelis n[ost]ri charissimi pueri pupilli et orphanu[m] co[m]menda[n]t[ur] efficiam[us]: et eor[um] q[ui] ficta p[er] veris referu[n]t imp[er]is resistam[us] conatib[us]. Sic em[en]t tua beatitudo patruelis n[ost]ri p[re]fatu[m] q[ui] p[ro]bitu[m] vite diuine meo[rum] patruis et a[n]tecessoris n[ost]ri alberti romano[rum] atq[ue] hungarie bohemic[us] regis in vtero materno posthumus remaserat. Et p[ri]mu[m] nat[us] fuit et sacri f[ide]i vinda renat[us]: adbibit ex amore sollicitatib[us] vera[m] hungarie et sc[an]di suscepisse corona[m]. H[uius] at[que] sicut accepim[us] magnopere q[ui]da[m] i[n]st[itu]t[us] vt tua scitas titulu[m] regni hui[us] i[n] aliu[m] tra[n]sferat illuc emolumenta: cu[m] scitatu[m] tue tu regno p[re]fatu[m] p[er]uenietia[m] vicet[us] q[ui] licet nullaten[us] applica[m] mouere credamus: q[uod] nullu[m] comodum est ta[m]ingens p[er] quo b[e]n[e] vendi iusticia possit. Mirandus t[ame]n est eor[um] conat[us] q[ui] ex alieno i[n]comodo suu[m] q[ui]etes comodum altissimi sanguinis pueru[m] et paterno et auito regno cupiunt spoliare. Iniquu[m] p[re]fecto et abominabile scel[us] fecerit em[en]t ali[us] quis magnalia sit potes sit aptus regimini sit p[er] aliq[ui]s accersitus. Volum[us] ista discutere nec cu[m] iniuria volum[us] loq[ui] cuiusq[ue]. Nulla t[ame]n ro[ati]o suadet huic puero suu[m] adimi regnu[m] q[ui] si p[ro]pter se no[n] esset magniputatus ei t[ame]n p[re]ter facta paternam vniuersa xpianitas fauorabilis esse deberet. Quis em[en]t n[ost]ri t[em]p[or]is b[e]n[e] q[ui] p[re]s[ent]is hui[us] gloriosos p[re]fatus tu p[er]tra h[uius]cos tu p[er]tra bustitas no[n] audierit. Debet p[re]terea et huic puero fauore p[re]bere. Hui[us] sui clarissima gesta: et illa eccl[esi]e vni[us] p[re]s[ent]is rep[er]ta: tu vo[n] et karoli q[ui]rti et benedicti septimi quor[um] vltimu[m] hic sanguis e[st] memoria celsa. Tacemus indite dom[ini] n[ost]re australis opa. ta[m] p[er] impio q[uod] p[er] eccl[esi]a in fauore f[ide]i

dei pñros z huius pueri pgenitores edita. Quis tandē nō cōpati debet inno-
centi puero parētib⁹ orbat⁹: vero hūgarie regi ac heredi. Infane pfecto mētis z
animi crucis sunt actoti⁹ hostes iusticie q̄ tā generosum puer⁹ regno puare z ius
tāclarū cōculcare nitunt. Sciūt tū z illi ipsi q̄ talia petūt. inhumanū eē qd optāt
atq; idcirco extinctū puerū z nūq; inueniri p̄fingūt. vt vel hoc colore regni titul⁹
in aliū diruer. Sed aliud repit. Quis em rex la dista? ac fausta z felici frui⁹ sospi-
tate. Satus puer atq; formosus. Is est i noua ciuitate vicin⁹ hūgarie adiriq; ab
hoibus pōt q̄ eius visendi sūt cupidi. Spes z nra z oim est aīcessorū suorū virtu-
tes in hoc puero reuicturas. Que oia tue. H. recensē? ne p sinistras suggestio-
nes aliquid ex curia tua valeat extorqueri: qd huic patrueli nostro possit eē noci-
uū vtq; puerū istū omnib⁹ imperij pīncipib⁹ sanguine iūctū aplice sedis fauore
tua sanctitas psequat. Sit igit hic rex pupillus in tuo cōspectu recōmēdatus. sit
aī oculos tue mētis sua generositas sua etas sua puritas: suorū memoria p̄deces-
sorū z hui⁹ iusticiā ex qua nō inanis z ficta. s̄ vera z ampla vtilitas aplice sedi re-
dundare pōt. amplecti atq; tueri velis. Datū vienne.

Epistola. cxix.

Consolat merens sup morte amici.

Oderati ac p̄stabilis ingenij viro nicolao de vlin. insignis ciuitatis esselin-
gensis secretario. Eneas eps senen. S. p. d. Ludouicus imperialis cācella-
rienotari⁹ homo frugi z nri amās tuas ad meli⁹ attulit quas michaeli
de pbullendo: ff. impiali p̄thonotario dū viueret olim scripseras. Ex his rediit in
memoria obitus amicissimi hois qui me admodū turbauit. Quis em naturale
z cōe sit omnib⁹ mori neq; vitari necessitas mortis queat. humanū tñ est dolere z
cōtristari amicos ex amicoz morte: fateor imbecillitate meā cū michaelis mēti-
onē in tuis lris reper. nō potui nō affici merore charissimi z dulcissimi amici: dum
me p̄suetudine priuatū eē meminera. Cōsuloz tñ meipm qñ vt xpianū deest obis
se illū scio. Nihil est qd illi morienti defuerit ab ecclia requisitū. Vixit cuz virtute
mortuus est cū pietate. Nūq; mala mors inuenit vbi bona vita p̄cessit. Illud eē
ad felicitatē sibi: z mihi ad cōsolationē cedit: qz in ecclia nra senensi sepultus ē.
Qui manib⁹ quotānis parentari curabo. Farit deus cum illo apud xpm saluato-
rē in p̄missa patria reperiamur: vbi vere sunt opes: veraq; gaudia. Hic in terris
nihil est solidū nihil perpetuo bonū: oia senescūt: oia occidūt. Michael noster vt
mihi p̄suado illuc reuersus est vnde venit: magnūq; illū diem lectus p̄stolat: in
quo surgentib⁹ omnibus corpus suū ex puluere tollat. z gloria vestiat immortalē:
hec me scribere epla tua coegit. In qua nec grauitas deest neq; ornatus desera-
t. Sed vidi etiā picturam tuā qua diuum michaelem expressisti. Que in te res elu-
cent eloquētia z pictura. Sed hac magis in qua vel appelli vel zeusi potes equari
In altera si p̄seuerabis gregē exilis z ad singulares venies. Quāt em se artes be-
admiricē. Ingeniū pictura expetit. Ingeniū eloquētia cupit nō vulgare sed altū
z sūmū: Mirabile dictū ē dū viguit eloquētia viguit pictura sicut danoscenis z
ciceronis tpa docēt. Postq; cecidit facundia iacuit z pictura. Cuz illa reuixit hec
qz caput extulit. Videm⁹ picturas ducētorū ānoz nulla p̄sus arte politas. Scri-
pta illi⁹ etatis rudia sunt inepta incōpta. Post petrarchā emerferūt lre. Post io-
tuz surrexere pictorū man⁹ vtrāq; ad sūmā iā videm⁹ artē puenisse. Laudo te quē
pictura sūmū: eloquētia mediocrē bz. Et hortor vt qualis es pictor talē te velis
oratore p̄stare vt dicendi facultas que olim apud alamanos nō vtilis fuit postea
in epilū acta est te duce priore locū vēdicet. Veniq; qz meā videris amicitia pete-
re cōcedo petenti libēter: qd recusanti vltro obrulissim in eo iā tecū his lris ami-
citiē fedus: meq; nō vulgare amicu⁹ to tibi vt me posthac ex arbitrio vtare. Scies
qz nō minus amaberis q̄ amabis. Vale ex noua ciuitate. Anno 22.

Oratoria ars ex grecis in italos z modo
ex italīs in alamanos tbeutunosq; venit.

Epistola. cxx.

Meas eps tergestinus iuriscōsultissimo viro dño gregorio bainburgensi.
S. p. d. Cicero cū a dñu ciuuenis apud grecos mirificā orationē habuissē
admirabant q̄ aderāt oēs: mirisq; laudib; nomini oratorē efferebāt. Se-
ner aut quidā amātissim; patrie. in oim leticiā atq; tripudiū solus fēbat. mirati
circūstātes. Quid est inquit qd te letantib; ceteris merore p̄ficiat. Tū ille oēs in-
quit grecor; artes in latinū migrarūt. vnica nobis et familiaris et charissima remā
serat eloquētia. Sed hāc etiā acero nobis aufert atq; in italiā secū ducit nūquid
iusta est cā lacrimarū. Sic mihi bodie de te visum est cū in regia de studijs que vo-
cāt humanitatē dissertares. Hāc et legistā et theutonē supabas et italicā redolebas
oratoriāq; facundiā. S; qd fuit merore grecor; mihi leticiā p̄buit. Neq; em si theu-
tonia sis daret: que illas tradit italiā: min; bz l'az. Sūt sciētie sicut et lumina qui
de suo lumine lumē accēdit: sed sibi retinet lucē et accipienti tenebras aufert. In-
ueni apud sanctū gallū qd sueuor; est opidū in veteri monasterio bibliothecā p-
uctusā ubi et libros repen; ornatissime cōscriptos: quor; autores fuerūt theuto-
nes mirabar. Cur bodie nihil eloquētie his in regionib; eluceret. Sed venit in mē
tē apud italos q; tps fuisse q̄ sepulta dicēdi facultate barbaror; iusticia dñabāt.
Ante centū ferme annos et antea tricentis q̄dringentisq; nō inuenies q̄ p italiā
sermonē habuerit tersus et lucidū. Sic pingēdi sculpediq; accidit arti. Si ducēto-
rū tricētozq; annor; aut sculpturas intueberis aut picturas inuenies nō boiem
s; mōstroz portētozq; facies. Quis hō seculis appellē atq; zeusim: pollicretuz;
p̄bidia: et paritēdē: magnos fuisse cōperim;. Et de statuarijs quidē ipsi videm;: et
virgilio fidē habem; duz ait. Credo eqdē viuos faciēt de marmore vult;. De pi-
ctozib; hō testimonia sunt clarissimor; viroz q̄ pfecto minimē tātis eos pconijs
ertulissent si picturā nō asperissent sculpturē vel silem vel illa pulcriorē. S; rece-
sā reuixerūt sculpedi pingēdiq; discipline. Reuixit etiā eloquētia et nro qdē secu-
lo apud italos maxie floret. Spero idē in theutonia futurū. Si tu tuicq; siles con-
tinuare et amplecti totis conatib; oratoriā decreueris. Accepi apud nurēbergā
plebanū sci sebaldi virū greuē tua p̄motū suasionē: multis lucubrationib; hysto-
riā atq; rethoricā p̄fēq;. Diligo ego vos ambos q̄ patriā morib; ornatē etiā lit-
teris munire studetis. Ceterūq; de nilo fuit bodie nobis sermo: nō video quo pa-
cto ex paradisi mōti p̄gredi possit. Paradisus nāq; terrestrē quā deliciarū vocāt
in orietē positā volūt. atq; ex ipsa eufraten fluere: quez scriptura tigrim appellat:
huius et tigris ali; in armenie regiōe caput tollat. q̄ solino teste eufratē flumiū in p-
licū defert sinū. Nilus hō a mōte inferioris mauntanie q̄ occano p̄pinquat ori-
ginē bz. Sic affirmare ferunt p̄unia libri et iube regis scripta. Si solino credim;
et hic nūclatēs nūc apparēs diuersis argumētis dep̄bendit is esse qui irrigat egyptū
et terminus est affricę atq; asię. Licet lucano bui; ougo fluminis incognita vi-
deat dñi ait. Egēs si qua iacet nascēti p̄scia nilo. Tale et qd verbis sien debuisset
scriptis accipere. Et noua ciuitate pridie kl's februarū.

Grates refert de multis beneficijs
specialiter de equo veloci p̄pinato.

Epistola. cxxi.

Plēdido et magnifico viro dño caspari schlick impiali cancellario Eneas
eps tergestin;. S. p. d. Logo: sequi regem quocūq; ierit duz me poscit. Si
manū retrahit lōge fugiendū est. Algo tibi gras idoneū qui fuge equū mini-
strasti. Tua sūt innumerabilia in me beneficia. Expectare vicē ex me nō debēs q̄
vir possē numerare quot me beneficijs cumulasti. bñficia aū p̄miata sūt q; ex-
bibita. In aio quisq; suo benefactor: p̄miū tulit. Quocūq; possidemus viuētes:
beres nobis morientib; vel inuitis aufert: sola fugiūt beredis inan; auaricq; ani-
co dispensant aio. Reducos in archa thezauros fures expilāt: predia latronib;
patēt. Nihil tā rigide seruari pōt qd fortune nō subiaceat. Extra fortunā ē qd d
donat amicis. quas dederis solas sp habebis opes. Sic marcialis ait. Tua mu-
nificētia digna est laudū p̄conijs sempiternis. Ignorat tēpā nra. Sic enuidia:

vinētes vire: calcat: exterminat. Rari viuentes laudati sūt. Recte noster oratius
virtutē in columē odim? sublatā ex oculis querim? inuidi. Sed viue tu diu inui-
tis emulis: laudabere viues. Et si tacuerint alij: nra loquax nō tacebit inuisa. In-
uidia cessabit fata. Nō sp. glacies geticis horret in agris. Nec sp. mare vexant in-
equales. p. cille. Bā diffugere nives: nā cāpis gramina redeūt z arborib? come cre-
scūt: mutāt oia vices que sub luna sūt. Nec felicia nec aduersa sūt immortalia: pri-
us ne succedit ver. Pomifer estatē sequit? autūnus. Quis beat? ea teipso z tua vtu-
te cōtētus: speram? tñ beatiorē te cernere: soli z stellis acceptiorē. Vincet inuidiā
virtus. pp. auci in immo nulli sunt tui similes. In bonorātā esse oportet curiā nisi tu
quoq; honoreris. Mittimus ista modo laurenti? meus ex tergestro reuersus. Tit
se in foro iulij rumorē excepisse. Bā mediolani potitū esse franciscū fortiani. Ae-
netijs esse oratores galliarū z magni p. b. legatos. In regē aragonū cudit faba.
Post laurentium alius venit ab italia qui mediolani nouitatē cōfirmat. Nescio
credere priusq; n. os audio nuncios. Timeo tñ z dari n. s. verba. Comiti facta su-
spicor. Sic sūt boim ingenia p. in quib? fauent p. n. t. a. picula formidant. Auxilia
lōginqua parū habēt sp. i. Rex n. hinc abiturus cras exstimat? nouaq; ciuitatez
repetiturus: z inde post tridū ingressurus stiriā. faustū sit illi p. c. iter. Comēdo
rē meā v. c. magnificēt: tuisq; me p. s. d. s. fauoribusq; p. mitto. Fuit hic magister
bubarū ne dicā iugarū: verba secū nulla feci: nec ipse mihi mutuz annuit. Noui
nihil actū esse sic silentiū iudicauit. Vale optime. Certūq; me tuarū reddito ope-
rarū. Ex balneis austrie. xv. kl. marcij. Anno 76.

Epistola. cxxij.

Assentit p. b. z sp. o. det. efficere rogatū.

Lustrissimo p. n. cipi d. n. o. sigismūdo duci austrie d. n. o. suo Eneas filius? poe-
ta. S. p. d. Effragasti modesta me pridie tibi vt amatoriā alicuius eplaz
mitterē: qua suadere posses virgini quā diligis vt amare te sineret. Alius
fortasse tibi hoc negasset timens ne plabereris. Ego am: uedū duxi. Scio nāq;
humane vite cōditionē: Nam qui nō amat in adolescentia in senio postmodum
amat quo tpe uerū est z vulgi sit fabula: quomā etas illa amoris inepta est. Mo-
desto p. t. e. a. amoris cōsuetudinē qui in iuuenē to: p. t. e. s. v. i. t. u. t. e. s. excitat. Hunc in ar-
mis exercet illū in lris. Et studet q. s. q. id agere p. t. e. r. q. d. amice placeat. Et q. v. t. u-
tes nomē bonū faciūt: virtute dat operā q. amat: vt ante puelle facies laudet. Et
quāq; hoc ineptū virtutis p. n. i. u. sit. p. b. a. b. i. l. e. tñ est quacūq; rōne virtutes adipi-
scaris. Adolescentes insup nō sūt iūniū cobibendi ne languidi z inertes fiant: p.
mittendūq; bis est aliquis ludus: indulgendū est aliquātū p. r. voluptati eoz vt
animū z cor sumant vt sciāt bonū z malū. vt versucias mūdi n. o. s. c. a. n. t. illasq; cum
viri facti fuerint cuitare sciant. Hac de cā gessi morē volūtatē tue z optatā eplam
hac p. d. i. t. i. o. n. e. t. i. b. i. t. r. ā. s. m. i. t. t. o. vt amās nō negligas studia l. r. ā. Sed quēadmodū
sp. e. s. ex florib? mella decerpūt: sic tu ex amoris blandicijs virtutē veneris. Vale

Epistola plus audet viue vocis oraculo
referre mētis cōceptū de pulchra puella.

Epistola. cxxij.

Anibal dux numidie. S. p. d. z scipm dat singulari d. n. e. sue insigni z formo-
sissime virgini lucretie regis epirotbarū filie. Glori te sepi? alloqui amo-
rēq; meū tibi notū efficere: sed etas n. e. a. n. i. m. i. s. adhuc verecūda est. q. non
patit? qd intra me sentio foras exire q. p. m. i. u. incipio loqui mor. rubor adest: timor
impedit z medijs vox in faucib? heret: nec cogitata possū effari. Timeo modestiā
tuā ne me arguat. Vereor affātes ne me derideāt. Horresco meipz ne balbucies
fiā. Hac de re qd statuerā dicere de reui lris cōmittere. Quia epla non erubescit:
nō suspirat nō timet quēq;. Forsitan arduū aliquid z p. d. i. f. f. i. c. i. l. e. postulaturum me
putas: parū est qd volo hoc si mihi cōcesseris nullū existimabo. Ego em̄ mode-
stissima virgo fateor me tui amantē esse captūq; tui vultus splendore: nec aliud

die noctuq; cogito q̄ textu mihi semp es in mente te i corde z in aio gero : tu meū desiderii es: tu spes mea. tu quies: tu refugiu. Quā te video q̄scit anim⁹ me⁹ z se oblectat: at cū abes nec te cernere possis: magnis vigeor simulis. nec aliud meditor nisi vt q̄primū te reuifaz: hoc multiplici cā factū est. Mā z forma z honestas in te cōcurrūt. Laudāt belenā poete. At ego illā nō existimo tibi fuisse silem. Nec politerā tibi cōparauerim. aut eā quā dilexit: hercules deianirā: tu oēs vincis z pulchritudine z morib⁹ q̄ altera philomena. A calce vsq; ad verticē nulla est ite mēda. Erines tui splēdore auri supant. Frōs alta z spaciola est. Supalia in arcū tensa debet spacijs distinguūt. Oculi tui tāq; duo emicāt sydera. inde sagittas emittis et vulneras iuuenes: hinc q̄s vis occidis z quos vis viuificas. Nasus suus cōueniēs partib⁹ faciē mirifice honestat. Genas cādore nūuo resperfas modest⁹ rubor interfecat. Quid labia corallina z cristallinas referā dentes z oēs oris tui partes vnde melliflua manāt verba: hinc risus ille. p̄gredit q̄ me sepe ad intima penetrat. O virū felice. q̄ labia illa mordebit: qui tales osculabit genas q̄ mētū tuū z cādidiore sitibica nīue gulā tuā poterit tāgere. Nolo pectoris tui z illoz pomorū q̄ ibi latet mētionē efficere: ne referēs nimis ardeas. Tu te scis q̄ intra z extra formosa es. Ego mirari magis q̄ vigne cōmēdare te possis. Hoc tñ q̄ mores tui regio fastigio digni. z forma plus q̄ dici possit honesta: ex duce me seruū tuū fecerūt. Tu enī sum nībilq; magis cupio q̄ rē gratā tibi efficere. Nec miroz. Nam z p̄be⁹ vt inquit fabule) h̄ esset ionis regis crete (quē vtrūstas p̄ deo coluit) si. Admeti tñ regis filiā amās. pastorē se fecit z gregē paut. Ego igit libēs seruio tibi: nec aliud a te postulo: nisi vt amare me sinas: z aio equo feras. si mei dicaris amatu. hoc est qd volo peto exigo nil postulo plus. Fer tu vt amator dicar. Mā z amator ero z seru⁹ tu mō annuas. Cōfiteri dignā te fore: quā meliores z maiores q̄ ego sum amēt. Esset vir paris aut ypolitus dign⁹ amore tuo. Tu tñ noli q̄rere formam. Nam z qui pulchri sunt supbi etiā sunt: nec stabile bñt amorē. Tu me erit amor perpetuus: q̄ natus in adolescentie mee flore cū etate crescēs ad senū pducet dūmodo tu mihi faueas z me adiuues quē tñ nō debes despiciere. Mā z mihi nō negauit deus mediocrē formaz. Sunt nubi p̄terea opes multe quē oēs erūt tue si vicē amoris rependeris. Ach quid dixi nimis errauī. nō vt amas peto sed vt amare sinas: hoc si tua ex gratia impetrauero beatus sum. Tu qd factura sis rescribe. Et vale animala mea deliciae meae corculū meū.

Redarguit cōsanguineū
suntū a se perentē.

Epistola. cxxiiij.

Entzeilaus regie cancellarie scriba. S. p. d. Johanni de buchau fratri charissimo. Pulsas me crebris lris vt hospiti tuo panē solua quem comediti quasi tuus abus mea pinguedo sit: At ego non inebrior vino quod bibis nec me tua pulmentaria iuuant. Tu da pecuniā quia cōsūpisti cibaria. Ego meū aurū cur tem. quia vir tantū scribēdo acquiro quātū sufficit. Thagus hispaniaz p̄terfuit: pactolus asiā: qui duo flumī harenas dicuntur aureas habere: buc tibi eundū est si aurū petis. Cācellaria regia inops est virq; suos ascripticios nutrit. Ego plus tibi feci q̄ deberē: quia veste quā emeram nouam dedi vt te ab hospite quasi captiuū redimerē. Martinus quem pannonia genuit: italia nutrit: gallia pastorē habuit. z omnis xp̄iana venerat religio. nudo pauperi medū paludemē tū p̄beuit. Ego solidā dedi pallam. Nūc quereris nō satis esse hāc: quid ad me tu videris. Quod potui hoc feci: nisi sufficit: querere aliunde quod sufficiat. Vir maturus es etate longeuus: nō tibi bonori est alienū subsidū q̄rere cū possis ex tuo officio viuere quod si tenuē est quid ad me. Proxim⁹ sum egomet mihi: ego mihi p̄uidebo nō curo quid hospes dicat. Vestē sibi nō me dedi: vt at vt liber si satis ē habeat quod suū est. Si minus in te actio est. Ne satis est vestem amisisse. Nihil ad me vxoris Job verba nībil maledictio. Nemo leditur nisi a seipso. Quāpiat mihi mala quicunq; vult nisi opera faciam malo digna: manus maledicatur

mibi. Ego terogo et alios oēs mei sanguinis homines. me ut tam missus faciatis: quia non sum in spem natus omnibus qui vix mibi sum satis. *Quidē vos ut potestis et me nūq̄ fuisse natū credite. Cogitate oēs quōdāmodo lucrifacere aiam possitis. Id q̄ id curabo. Reliqua vana caduca nulla sunt. Hodie sum? cras nō erimus. Ideo edificemus illic ubi neq̄ tinea neq̄ erugo est ubi nec fur nocet neq̄ latro. Illuc meus fert cogitatus. Illic ut me queras volo et utinā inuenias. De libris alijsq̄ rebus tuis fac qd iusti est. et aliq̄ cogita sine me posse viuere. qui possum et statim mori et multū vivere: s̄ oīa in manu dei sunt: ideo illi seruiendū est. Tu vale et desine me amplius lacescere iniurijs. Datū viennae.*

Capitat beniuolentiā et petit sibi aliquos libros accommodari.

Epistola. cxxv.

Meas filii? poeta impialisq̄ secretari? Magnifico et generoso dño dño henrico comiti de lupfen dño suo. S. p. d. In scriptis veterū tria inuenio q̄ nostri partim negligūt. partim assequi nō valent. Elegantiā em̄ et grauitatē sniaz q̄b? vetusti codices redolēt. nequeunt nri seculi boies imitari. qd vilitatissimū euo priori fuit. Allocationes singulares enūciare: et si in eplaz capite ponere possent nri. S̄ supina qdā ignorātia decepti. Dū blādiri volūt. oēs ofonis certis pfundūt. Hos p̄cor inquit: vobis supplico cesar viam maiestātē appello. vestruz officiū implozo viam clementiā obtestor. reddite iudiciū inopi iudicate potentē meā calamitatē inspicite: nemo vos magis q̄ iusticia mouet cesar. Et in hūc modū infinita. Hoc et mibi facere liceret: s̄ veterē morē magis cōmendo. Et cū summos illos imitari sapiētes in eloquētie atq̄ pbilosophie studijs nequeā. In hac certe pte ipsorū vestigijs iuberebo. Id te q̄uis clario sanguine cret? et multa doctrina sis fretus singulari appellatiōe saluto. Et sicut iulio cesari scribēs cicero se ante ponebat: sic et tu eq̄ aio feres eneā tuā i ipso pmo eplē angulo intueri qz nō arrogātis ē s̄ veteres imitanq̄ quorū ignorātia modernorū scie p̄fero. Hūc qd ex te velis paucis accipe. Retulit mibi vir mitis et mibi amīssim? imo alter ego. Michael de pbullendozff notari? impialis te plurib? libris abūdare. quorū noia etiā mibi p̄scripsit. In illos nōnulli sūt q̄s visere cupio nō q̄ antea nō p̄legeriz: s̄ q̄ diu illis carui. Et sicut amicus post magnā tps intercapedinē audis ē amici vidēdi: sic mibi cupiditas ē cōtubernailes illos meos q̄bus nūmū priuatus fuit: in domū recipere et p̄ aliquod tēpus esse cū eis. Hoc pōt mibi p̄stare humanitas tua ut me michael instruit. Est em̄ apud te ouidius de tristib? de arte amādī et amoris remedio. Terenti? q̄z comicus et hieronym? in eplis q̄s tā expeto relegere q̄s nūc pascale adesse diē. ut pisab? atq̄ olenb? et oleo semotis: vesca caruib? possim qd desideriū si tua benignitas impleret: magno me tibi nexu retinebis obnoxiū. Erubescō dū sic scribo. Nūq̄ cū nulla int̄ nos v̄sura p̄cesserit nulla q̄ notio: tem̄ erariū quodāmodo videt me bñficiū ex te petere. Quisq̄ em̄ poscere aliqd cupit: an oīa se se d̄z metiri et an impetratu sit dign? rigida trutinare censura: ne postulatis carēs et dāno et irrisiōe mulcet. S̄ neq̄ ego hoc p̄termisi. Sūt em̄ nōnullē rōnes que mibi spem faciūt te meis votis annuturū: quas breuē tibi ei ponā ne me temere atq̄ incōsulte motū iudices. Oēs q̄ libros cumulāt aut oblectari illis et fieri legēdo peritōres cupiūt. Aut videre amatores sapiētie volūt ut trāscēntes p̄ viā digitulis mōstrēt. Hi sunt q̄ magnas et p̄ciosas hnt bibliothecas. In quorū plateis aristoteles: plato: cicero: seneca. virgilius: iulius: et oīs vetustas delitescit. Priores quidē ut gaudiū p̄fectū habeant: opuscula cōmunicant: cōmodāt: et incōmodatū recipiunt: transcribi permittunt. et tantomagis exultant quāto vulgacioza sapientū viroz volumina cōspiciant. Alij vō tanq̄ thesaurum libros recondunt et corrodī potius tinea et opizis murib? ferunt q̄ in apertū dari velint. Nec tā vili genē vellus aureū draco custodiebat. aut aditū orci cerberus q̄ isti suos libros: quorū dūt arat marginib? et aureis oblectant: nūq̄ qd interi? sit aut legentes aut intelligētes. Quod si tu ex his cēs nūq̄ vel tibi scribere vel te alloq̄rēpassēm. Sed

aiunt oēs q̄ te norūt: similes prius esse q̄ poetas et oratores nō vt in tetro carcere claudas. sed vt ad tuā et cōm vtilitatē publiques emere cōgregareq; studeas. Aiunt p̄terea te fore in oib; reb; liberalē: benignū: munificū: et tūz in oēs boies. tum in eos qui tuorū studiorū amatores sūt largi atq; beneficū. His ergo allecti morib; decreui has meas lras ad te dare teq; hortari rogare obsecrariq;: vt p̄ aliq̄ tempus in vsum meū oratores et poetas quos p̄scripsi venire pmittas: qm̄ ad te nibi lo p̄iores reuertent; sed poti; p̄ ridetia p̄rata et floridos agros verni tpe trāseunt tes meū postq; cōfabulati aliquātisp̄ fuerit: tāq; recreati alacriores te repetent. Quia nullus est tā gratus loc;: nulla societas tā ociosa: cui; nō aliq̄ emergat satisfietas. Missos igit illos fac vt nō solū mibi sed vt ipsis etiā geras morē. Ad hec accedit michaelis q̄ apud te est familiaritas: huic etiā placebis. Et is vadē cum dñō wilhelmo rāq; p̄bonotario regio et tui obseruatissimo se dabit. libros non iturus ēē sinistrosus; s; ad te pura fide remeatueros. Adde et terciū qm̄ mibi etiāz libri sūt quorū te potero cū voleas participē facē: et sic viciū tu meis vteris opusculis et ego p̄stuar tuis. Et ergo finē eplē donem. Credo me nō ēē stulta petitio ne vsus. si id postulo qd̄ morib; tuis ē p̄sentaneū cōcedere. Si tute mibi potes annuere: si tua etiā in eo versat vtilitas: si nō solū meā s; etiā michaelis amātissimi tui cōmoditatē pmoueo. Tu fac vt rōne poti; obtineā q̄ ceca fortuna repellat: mibiq; vti mācipio impera. Datum in noua ciuitate austrie quinto idus aprilis. Anno. M. cccxi.

Epistola. cxxvi.

Beraldoz nomē et officiū vnde exortū sit. Meas dei grā eplē senen. dñō iohāni binderbach secretario regio et aman- tissimo fratri. S. p. d. Querere multi solēt vnde sit beraldoz nomē exortū Quis beraldos p̄imos instituit: et qd̄ officiū gen; bochoim int̄ mortales babeat. Que res mibi q̄z aliq̄ fuerūt dubie. Sed cupiēti plurimū nosse vt est hu- manū ingenū. q̄rentiq; certior fieri. apud anglā que olim britania dicebat. in sa- crario nobilis edis sancti pauli lundoniē. ver; bystoria in manu venit. añ annos fercetos vt signatū erat p̄scripta q̄ si vera est et mee pōt et aliorū satisficere cupidi- tati. In ea qd̄ inuenerim tibi scribere decreui vt acri tuo iudicio cū viro p̄maro et doctissimo dñō vrico de mōre solis qd̄ tenēdū sit censeas mibiq; rescribas. Au- tor bystorie tuthides grec; annotat; erat: quē fama celebrē clazq; nouim;: trāsla- toris nomē nullū inueni. Cōstat tñ peritū fuisse q̄ magnū illū et faciūssimū auto- relatine lingue nō minorē q̄ grec; reddidit. Nō teneo vba bystorie vt crāt p̄te- rita. Sine memini i ea ad hūc fere tenorē scriptū erat. Beraldi sūt q̄ apd̄ maiores n̄ros heroes vocitabant;: q̄s maiores boib;: dñs minores fuisse tradit. Nā que p̄isti reb; gestis insignē videbāt gratū populis virtute sublimē in deorū cetū colli- gebāt. Si mō miracula extabāt quib; eū supra naturā aliquid opatū fuisse p̄sta- ret. At si miraculi nihil erat vtus tñ admirabilis videbat;: hūc neq; deū neq; ho- minē opellare p̄bas putabāt. S; mediū int̄ utrūq; sortiti vocabulū heroem voca- bāt q̄ semiden; sic heroes introducti a q̄b; corrupto vocabulo beraldi sūt appella- ti. Illos aut̄ instituit p̄m; oim; dyonisi; q̄ etiā p̄m; armat; et cū exercitu iua sit in- diā ac rudes illos et agrestes boies corticib; arborū et crudis ferarū carnib; vtētes i vrbes legit; boues aratro iungere: frumēta serere: deos colere: nutrire comā: mi- trā ferre: et unctiones docuit yngētoz. Fuitq; bis dator vini sicut et grecis: arma- uit eos armis marcialib; et ad vsuū vite cultioris erexit. Quib; cōpositū cū vellet abire atq; alias lustrare regēdes fūct cōplures i ei; comitatu q̄ iā senio p̄fecti et as- siduis atriti laborib; neq; remanē volebāt sine rege neq; seq̄ ducē volebāt. Recel- lūq; p̄ncipē lacrimis et fletib; obsecrabāt vt sui misereret. Ad q̄s liber p̄. ponite curas inquit cōmilitones fr̄sq; mei diu pugnaſtis diu me secuti estis. ego alia ex alijs i fata rocor: vobis iā parata q̄s ē et hic p̄mia laboris vos manēt. Sinite h; et vrbē hāc terrā quā vñ mibi lacerti q̄siuerunt possidete. Ego vos hodie militie laborib; absoluo. veteranos milites ēē volo heroasq; vocari. Nun; vñ erit re-

Anglia ab iohā
p̄maro in te

vnde beraldi;

dyonisi;

publice consulere fontes arguere: laudare. p̄bos: ceteri m̄sēb⁹ vacabitis: q̄cūq;
 gētū terrazq; venerit. victū vobis reges vestitūq; dabūt: honoratiores ap̄ oēs
 erit. Xēnia vobis p̄ncipes offerēt. suasq; vestes p̄donabūt. Stabit fides dicto ve
 stro: mēdatia bonēbit: p̄ditores indicabūt. q̄ scias uale bñt bos infames affue
 rabiq;. In oi terra lib̄ertas vobis c̄sto: securusq; vob̄ trāst⁹ z icolat⁹. Si q̄s vos
 v̄smq; v̄bo factiōe angariauerit quēpiā gladio feriet. Ceterū ex amicis meis ba
 chosifimū. Spartebā vobis regē indusq; p̄stituo. q̄ vobis alimēta p̄beat z ānuas
 stipes. Qui custodiat p̄uilegia v̄ra: z honoratos vos hēat ex grege v̄ro ad regnū
 fastigiū euocat⁹: vos illi p̄sulite z poster. Cui⁹ si gen⁹ defuerit ex vobis v̄sūq; liber
 reges indoz finito. Atq; sic adhortat⁹ heroas dyonisiū ex india duxit exercitū
 Spartebas aut regnauit sup indos q̄nq; ginta z duos ānos. Budāq; filiū succes
 sorē reliq̄t q̄ cū regnasset annos viginti instituto filio cradēna vitā finiuit. Ac p̄
 cū p̄ duodeciz gnationes heronū soboles vsq; ad herculē reguit i india. Hercules
 aut cū domiū terraz mōstris ac seuciā tyrānoz deleta penetrasset. India regnū
 heronū i se recepit. P̄uilegia tū bis non ademit: s̄ auxit eoz numerū p̄scriptis inē
 cos q̄ secū ab hispania z mauritania militauerāt: z p̄ gerionē triplicis aie z antū
 terre filiū arma tulerāt lōgis itinerib⁹ z senecta etate defunctis. S̄ cū venisset ad
 mortē multosq; filios b̄iet. (Multis em̄ mulierib⁹ n̄simomo in̄t⁹ fuit / x̄nicam
 aut filiā sustulisset pandeā noie buic regnū p̄misit. Et vt oñderet heroas q̄nti fa
 ceret p̄ ceteri liberis. vñ ex m̄ero heronū noie iobarē vix filie dedit. q̄ regē gereret
 q̄ngētōsq; buic elephātes q̄tuor milia eq̄tū z centū triginta milia peditū p̄stituit q̄
 bus regnū tueret. Et h̄ nat⁹ ē polimbōtras a q̄ dicta est. v̄bs maria polimbōtra.
 Cui⁹ posterioritas vsq; ad alexādrū magnū p̄ cētū z triginta octo reges idiā gubna
 uit. Et q̄b⁹ ort⁹ ē por⁹: cui⁹ v̄tutē mirat⁹ ē alexander atq; adeo dilexit vt victor vi
 cto regnū dignitatēq; restituerit. Tū q̄z alexander ex suis militib⁹ heroas legit se
 nes q̄ngētōs. lōga z laboriosa nimis militia p̄ntos. q̄s porro cōmēdauit. q̄bus
 singulis annis i singula capita viginti argēti talēta daret: adiccitq; p̄uilegiū heronū
 vt auro z purpura coccinisq; vestib⁹ z paludamēto vti possent. q̄i z arma re
 gia z insigne deferre quis gētū terrazq; loco fuerint. Si q̄s bos manu pulsasset
 aut v̄bo lesisset. cū capitis reū eē bonaq; sua fisco debet. Sic tubides vt ille re
 fert q̄ trāstulit q̄ filia berodotū z didimū z magastēnē z renefontē sentire p̄cedit.
 Additq; demū ex p̄sona sua auctor ignot⁹. H̄abem⁹ igit beraldorū nomē idē signi
 ficare qd̄ apud veteres heronū significabat. Dyonisiūq; p̄mū hoc gen⁹ boim ap̄
 indos instituisse. Officiū eoz eē vt regib⁹ assistāt vt cōsulāt reipublice vt v̄tutes
 extollāt vicia fulminēt. Nec aliud sūt q̄ milites veterani q̄ post multa egregia fa
 cinora mltaq; bella mirifice p̄fecta z amplissimos triūp̄bos exhausti virib⁹ fessiq;
 senio a labore militari remittunt z i curiā cōsulturi accersunt. Traditū q̄z apud
 maiores ē b̄mōi boies sp̄ honoratos fuisse actū saulis tū da uidis tū salomōis tū
 ceteroz regū hebreoz latera cōstipasse q̄i z inter machabeos hec dignitas lo
 cū obtinuit. Legim⁹ z iuliu cēsare cū victo p̄p̄cio in egyptū prerisset hoc noie z h̄
 honore plerosq; suos p̄militōes donauisse q̄ secū z i gallia z i b̄rmania z i germāia
 z i grecia: forti pectore militauerāt. itaq; torpēte senecta lāguebāt. Nec octauian⁹
 august⁹ hoc p̄clarissimū gen⁹ boim neglexit: q̄ supato apud acciū marco anthonio
 extincta cleopatra. cū parthoz supbia timore posito veniā postulasset: ablatōq;
 marco crasso cū p̄ciosis munerib⁹ signa remisisset: tū reges indoz ad famā tanti
 nois moti vsq; ad hispaniā legatos misissent. ac vltro parere se romano impato
 ri obtulissent. Cū submerso cātabro terra mariq; pacē rōan⁹ p̄p̄lis b̄iet: clausissetq;
 denuo iā portas b̄mōi: fert legē tulisse. Oēs idarco mortales exercere se solent z
 obiectare piculis z aliq̄n pace frui quiete possint. Nec labor est vllus q̄ p̄mia non
 expectet. Caprop̄ maiores n̄i militib⁹ q̄ bñ pugnaissent: nō solū stipēdia q̄t us
 se suāq; possent nutrire familiā: s̄ honores amplissimos p̄stituerūt vt coronas: ar
 millas: hastas: z alia v̄tutis insignia q̄i solamē z p̄mū iaboris exacti. Silr z vos
 facere decet q̄ d̄is fayētib⁹ z magna v̄tute militū rē romanā restituiū⁹ z altā pa

Paul

Alm. y. far

Alm. y. far

cē toto reformāuim⁹ orbē ne milites q̄ lōgā z durissimā hōbiscā bella pegerūt: ac plurimū sanguinis tū sui tū hostiū effuderūt sine mercede tanti laboris euadant. Quisq; ē p̄ decemū nobiscū militaueris. Si mō q̄dragenari⁹ fueris siue pedes siue eques stipēdia nuereris. militia p̄ bac z oī labore vocato heroes esto veteranusq; miles. Nemo te ciuitate foro tēplo hospicio domo p̄bibeat. Nemo tibi crimē ascribat. on⁹ imponat. pecuniā ex te q̄rat. Si qd peccaueris solā cesaris viderē expectato. Quicqd turpitudinis admiserit hoies: te iudicē p̄palatozēq; timeant seu puati seu p̄ncipes fuerint. Qd dixeris affirmauerisq; nemo falsus arguat. Libera z apta tibi oīa itinera locaq; sunt. In edib⁹ p̄ncipantū mēsa tibi potusq; esto. Stipēdia q̄b⁹ te tuāq; domū serues ex publico quotānis habeto: quā legitima face duxeris vxor: ceteris feminis p̄ferat. quē exprobaueris infamēq; dixeris: hic reprobat⁹ hō z infamis esto. Arma insignia noīa z onāmēta heroes ferto q̄ reges decēt. Que dicere aut facere vclis vbiūis gētiū locoz nationūq; facito. Si q̄s tibi iniuri⁹ fuerit ceruice careto vtq; senectuti tue q̄eti⁹ cremōnciū q̄ d̄ vos anthōnij p̄res fouerūt agros tibi tuīq; silib⁹ viritū diuidēdos assignam⁹. q̄ si pauci fuerint addim⁹ z matuānos vt bona fide z alta x̄tute p̄fuisse te reipublice gaudeas. Sic octauianū veteranos suos honorasse p̄firmat decrēuerat idē pen⁹ hāmbal facere nisi fortuna fract⁹ aduersa anthiochi regis z prussie coact⁹ fuisset. supplicē tribunalia petere cōperim⁹. Athilā hūmoz regē q̄uis offeratū z inanem gloriā. filia suis veteranis p̄uilegia cōtulisse. Neq; theoderic⁹ gotthoz maxim⁹ z audētissim⁹ rex heroas in bonoratos reliquit q̄b⁹ z ciuitates z puincias tributarias fecit. Laolus aut magnus q̄ p̄mus post grecos apud romanos suscepit imperiū: germanus hō ex antiq̄ frācoz p̄apia nat⁹ postq̄ saronēs sepi⁹ rebellātes multa vi domuit: ac feces hūmoz lōgobardos ab infestatione romani p̄sulis exterruit. suscepro cesaris noīe z augustus appellat⁹: milites oēs q̄ tū laboris comites fuerāt: in hūc modū honore ferē z libertate donasse. Itē inq̄t milites mei vos heroes vocabimini: locū regnū z iudices criminū. Viuite post hac labores exptes: cōsulite regib⁹ et publico noi turpia corripite: fauete feminis: iuuate pupillos p̄silio circumdate p̄ncipes. ab his victū vestitū stipēdiūq; petite. Si q̄s negauerit in gloriā infamisq; esto. Si q̄s iniuriā vob̄ intulerit reū se maiestatē aḡseat. Vlos aut cauerit ne tātū decus tātūq; p̄uilegiū iusto belloz labore partū aut edictatū aut scurrilitatis aut alio quouis vicio maculetis. Ne qd vobis largimur ad gloriā: redidēt ad penā quā de vobis sumēdā si forsītā excesseritis nobis z successorib⁹ n̄ris rōanoz regib⁹ p̄petuo referuam⁹. Hec sūt q̄ de noīe z institutiōe heraldoz q̄s heroas fuisse cōstat apud antiq̄s scripta cōperim⁹. Cur aut n̄ris dieb⁹ q̄ nūq; militarūt z abiecti q̄dā hoies hoc nomē assequūt. nescio cām nisi qz oīa degenerāt: nec ē hominū genus qd stet suis legib⁹. Nā z indocti doctioris insignia recipiūt: z q̄ nudū nūq; ensē viderūt militiā p̄fiteat n̄tentq; calcaribus aureis atq; vt de n̄sa dignitate dicamus: absq; l̄ris absq; moribus sermone leues atq; vita cathedrā pōtifica lē audemus ascendere. Quere religiones p̄curre mechanicas artes: oēs oberrāt nihil est qd suis legibus puris iuolatissq; p̄seueret. Vale z si qd habes qd his consonet auctoritate dignū z fide scribito nobis: n̄ri memor z amās. Quis rei micha elem p̄fullēdoz s̄m p̄secretariū tuū z n̄ri diligentē doctrina plenū. aut iudicē aut arbitriū experiemur. Ex viēna kls Junij. Anno dñi. M. cccclj.

Passagium qd difficile conduci possit in effectū arguit pluribus ex rōnibus.

Epistola. cxxvij.

Ittere ad me tue amātissime leonarde duplicate z triplicate peruenerūt. In omnibus hortaris me: magnopere ad rē bellicā instituēdā pro mea virili quando apud cesarem seruiō operas nauem facis vt xpianum decet et hominem sensu natū cuius est (nescio quare id fiat) quominus pōt eomāgis de cōi bono anxii esse. Laudo tuū cogitatū: tuas curas probō. Utinā tui similes rebus marinis p̄essent. Credo multo meli⁹ xpianitati eē p̄sultū. Nāq; si verū vice-

*Agla Hamov
Rox*

*(volunt ex antiquis
Hamov p̄p̄m)*

relibet: nimia ē in orbis nr̄i rectores s̄muletia aut aduersus officiū aut p̄ter offi-
ciū oēs intenti sunt. Arbitror te iā cognouisse que sūt apud ratispanā gesta ⁊ q̄-
negligenter eo conuētū est. Et italia nulli cōparuere. Nam legati venetoz p̄so-
luti audiuerē oculū quā bauariā ingrederent. Unus mihi videt sup̄ oēs laudā-
dus princeps philippus burgūdie dux. qui r̄si esset britanico bello implicatus vo-
catus tamē ad conuētū qui p̄ salute populi xp̄iani erat indictus: noluit excusari:
noluit reipublice deesse. Congregationē que cōmune bonū tractare videbat sua
presencia noluit esse priuatā. Venit igit̄ ratispanā iturūq; se contra tburcos in p̄-
sona p̄pria pollicitus est. Si vel cesar vel rex hūgarie vel alius magnus princeps
exercitū duceret. Si minimus missurū se quas posset copias: neq; his in reb; ex-
cusatū se habere voluit: nisi tale sibi sup̄ueniret impedimētū quod tota xp̄ianitas
legitimū reputaret. Quis hunc satis cōmendare principē posset. Nemo ē inter
christianos cui minus timendi sunt tburci ⁊ infideles ceteri q̄ duci burgundie.
Nemo tamē est qui pro depulsandis atq; cōprimendis hostib; fidei solitior eo
reperiat. Unde ista mens homini. Nō cupido rapiendi hūc trahit: cui sunt opes
infinite: nō spes vlla voluptatū quibus frui victores putant: qui est iam euo pro
fectior. Et si delicias amet nūq; maiores q̄ domi reperiat. Non augēdi domini
ratio qui se nouit in grecia aut in asia nequa q̄ regnare posse. Sed est hic religio-
sus princeps amat ecclesiā matrē suā. Cupit fidei nr̄e cōsultū esse: vult euz audire
xp̄ianū nomē blasphemari. Misert̄ in felicib; aiab; que dietinus in captiuitate a
barbaris rapiunt. Pudet eum ignomiē quā tburci nobis inferunt. Est enim
nobilis animus: nō pōt mens alto sanguine nata: nō alta meditari. Nihil turpe
ferre pōt generosus spūs. Videt se dono dei amplissimis ⁊ populossimis regio-
nibus prefectū: multisq; beneficijs cumulātū. Nō vult ingrātū videri. Recogno-
scit munera i se diuina esse q̄ plurima vult p̄ sua facultate vices reddere. Memi-
nit iohānis patris sui: quē tburci pugnātes pro fide catholica captiuarūt. Cupit
vlcisci paternū vulnus: imitariq; maiorū suoz vestigia: quos pro fide orthodoxa
constat fuisse ardentissimos. Quis igit̄ opa factū est q̄ in couentu ratispanensi
nōnulli articuli cōperent quoz ego copiam rectorib; nostre vrbis feci. Nec me
dubii tenet quin tu illoz noticiā habeas. Nam ⁊ illustri dñio venetoz apud qd̄
nunc morā trahis articuli p̄ suos legatos huiusmodi missi sunt quoz si fiet exe-
cutio nihil erit nostre religioni timendum. Cesar eiusce rei cupidus nouus apud
frankfurdiam conciliū indixit. Id futurū est tercio kl̄s octobris. Cesar aut eo se
curiamq; suam transferet aut. presidentes plena potestate suffultos mittet: neq;
negliget quātū in se erit puentus. Nūc quoniā de me multa dicis: reserabo tibi q̄
mihi incūbunt. Optavi domū reuerti visere amicos: cōsolari ac pascere quocūq;
tandem pastu valere meas oues supplicauī cesari. benignā mihi vt licentiā prebe-
ret: qua patrios lares peterē: nō obtinui. Quid em̄ sua serenitas necessaria sibi esse
seruitia mea dum instat apud frankfurdiam dicta dies. Eā ob rē fero moleste meū
exiliū. Vreozq; qd̄ nuper sum expertus. Etenim cū ratispanā pergerē inuasit me
dolor pedū quē podogram medici dicunt: que res mihi intereundū acerbissima
fuit. Nō tñ neglexi cōmissum onus. Pter euz magno labore peregi: adeo vt pede
ad sellā suspensio vnius diei viā fecerim cū inter asperrimas alpes nō esset qua-
drigis locus. Idē timeo ne mihi nūc accidat: si vt mentē intelligo cesaris vt mit-
tar inter legatos: vel suā sequi serenitatē iubeat. Sed quid agā quis ego sum qui
tantū imperiū effugere possim. Video insup̄ res marinas esse ad quas teneor et
vniuersę xp̄ianitati vtilis. Quid in labore pro facultate mea statui manere ⁊ ad
meum exilium paucos menses addere: donec frankfurdii consiliū finiat. Im-
partiar meas operas in cōmune bonū. Et si nequeo grādes manipulos in aream
ferre dñicā at saltē spiculas aliquot in horreū ecclesie referam. Neq; em̄ deus no-
stra facta boiz q̄ mētes ispicit. Et laudatā i euāgelio mulierculā legim; q̄ duo
era minuta i gazophiliū obtulit. Illō aut̄ oro leonarde amantissime ne vel pas-

sa gū cōtra thurcos instituedū italice pace cōparce. vel me monacho qui illā con-
clūit equiparādū putes. Māq; si pulcerrime z vere dicis nullā eē psonā adeo re-
nuē p cui? man? neq; at si velit diuina maiestas res marinas pficere. Et addis ex-
emplū nri tps. Mā pacis italice humilis z quodāmodo despect? heremitarū sancti
augustini monacellus auctor bī. Mō est tñ equa rez z psonaz pportio. Nam enī
italica et si vt ais rome ad maturitatē pducī nō potuit: adeo tñ in alto illo sūmī p
sulis igne phisicali decocta fuit vt paruo postmodū sole potuerit maturefcere.
Erāt z partes q; pcedebāt lōge defesse bello cōtrite atq; exhauste: intelligebātq;
nisi p cordiā amplecterent vtrinq; fundit? eē peundū. Nec plurima erant capita
quoz sensus cōbinādī ad pficiendā italice pace viderent. Et negociū hoc gerēdi
cōtra thurcos bellū: nūc adhuc indigestū z pene intactū ē. Nec germanie aut gal-
lie pncipes quoz potissime mētes excitāde sūt satis intelligere possunt: quid sua
nō interfit: cōtra thurcos arma mouē q; sūt ab eis remotissimī. Quis insup galliā
aut germaniā armet nisi cerebra pene infinita pūgat. Adde q; oēs italice vires
ad maritimā classē sūt vniēde. Qualis deinde mē me z monachū italice pacis in-
uentorē cōparatio cadit. Fateor q; nūbil est rectori ac rectori orbis factū diffici-
le velle illi z posse vniū ē. Nec inficias eo spirare vbi velit spiritū dei: q; z aliq; in-
fima mūdi eligit vt fortia q; pūdat. Sz audi psonās q; dispares adnectis. Ego
illū monachū q; ptes italie dissidentes cōposuit: crimie mūdi: lōga vite sanctimo-
nia cōprobatū doctrina plenum. Nūbil mīroz si de? infimū elegit p qd pacaret ita-
liā. Et istic q; quis turpitudine pdo meā lōge a me absūt. Habet in me de? mīta q;
pūat: nulla q; pūiet. Quo igit pacto me velud organo magnis i reb? vta? Ae-
reor: vereor vt te vera nō cede: nedū me grādib? ingero negociis: ipedimēto magl
q; pūotioni repiar. Tu desine de me tibi mīta pmittere: ac me domi q; foris ma-
lis cimbā fortass: nō inuicē regas. Mauis magnē si clauē tenuero z me sil? z nau-
tas perdā. Frankfurdiē si fuero nauderō inueniā optimos: atq; ipse remigis
officio singlīs peccatorū meoz partē debeo: bec tibi de me volui dixisse. Nūc de
ordine dato pauca disserā. Scripsisti vocādos esse multos ex italia ad cōaliū ra-
tispanōē putasti id futurū constā. simile ne dicā basilien. qd in annos viginti p-
tensū est. Et nrm exactō mense finē accepit. Indictū ē aliud buc rursus vocant
ex italia rex aragonū: venetiā ianuēses: florentini. senen. lucani. Comes q; fran-
ciscus: quis nō est inuestitus de ducatu mediolanen. accersit z dux mutine: mar-
ebiones insup mantue: mōtisferrati z saluciarū. Videbim? quantus erit nostrorū
feruor italoz. Regib? quoq; francie anglie bobemie hūgarie polonie dacie suecie
norwegie scotie lse danē vt ad pūctū mittant. Principes alamanie adesse: comi-
tates mittere legatos iubent. Si erit cōuentio grandis spez bene gerēde rei sum-
mā. Si pauci cōuenerint obrigestam. Dices. Quid sentis: quid putes futurum?
Mallem tacere. Mallem opinionē meā esse falsissimā ac mendacis q; veri pbe-
te nomen. Dicā tamē q; me? ptesagit amin? Non spero q; opto. nil boni menti
mee psuadere possum. Quare inquis. Quare inquā. Ego bene spere z xpianitas
nullū habet caput cui parere oēs velint. Neq; summo sacerdoti: neq; impatori q;
sua sunt danē. Nulla reuerentia: nulla obedientia est. Tāq; ficta noia: picta capi-
ta sint: ita papā impatorēq; respiciamus: Suū quēq; ciuitas regē habet. Tot sūt
principes quot domus. Quomodo tot capitibus quot regūt xpianū orbē arma
sumere sua debis. Age dicito cōcurrere in bellū cunctos reges. Cui ducatū dabis
Quis ordo in exercitu erit: que disciplina militaris: que obedientia: quis pascet
tantū populū: quis intelliget varias linguas: quis reget diuersos mores: quis an-
glicos amicabit gallicis: quis ianuēses coniunget aragonensib?: quis theutones
hungaris bobemib? cōciliabit. Si paucos contra thurcos ducis facile succūbis
Simultos confunderis. Undiq; sunt angustie. Perge vltra atq; inspicie xpiani-
tatis vultum. Pacata inquis italia est: facile aduersus exteros arma sumet tūm
quieta. Nescio q; quieta. Inter regem aragonū z ianuēses adhuc bellū reliquit

manent. Nec ianuares bi sunt q̄ cōtra thurcos pugnaturi credant quib⁹ tribu⁹
ta pendere dicunt. Veneti cū thurcis sedus puffer. Et quis aīit se sumptuos
arma p̄ nra fide: si ceteri xpiani bellū thurcis indicant. Quis hanc cōditionē im-
plebit. Vocare nūc rogare atq; excitare venetos oportebit: q̄ cetos imitati eēnt
si par eis cū thurco nō eēt. Quid cū italis facies qn̄ due navales potentie: 7 qdē
maiores desunt. Rex aragonū quis est potētissim⁹: 7 ad cōe bonū ardens: baud
q̄q; solus bellū navale cōtra thurcos agitabit. Sūmi pōtificis quāta sit dāssis
nō ignoras. Deficit igit nobis altera belli ps. Nā cū terra mariq; thurcos vera-
re ppositū esset: deficietib⁹ italis nīl est qd̄ de maritimo bello sperem⁹. Natebit
asianus ellepontos. Et si terra bellū gerat: infinitas ex asia copias in greciā thur-
ci traducēt. In hispania nosti q̄ multi sūt reges potētia regimine volūtatē 7 opi-
nionē dispares. Neq; illi in extremo iacētes occidēti ad septentrionē trabēdi sunt
Estq; qd̄ agūt cū granatētib⁹ domi. Rex frācie 7 si toto regno pepulit hostē: mari-
nas tñ horas inq̄etas bz: nec militē extra regnū audebit mittere. dū classes ex an-
glia repetinas timet. Anglici nīl aliud aio gerūt q̄ vt repulsa ex francia vindicēt
Scoti dani sueti norwegi in vltimis orbis oris siti: nīl ē qd̄ extra domū queant.
Theutones int̄ se diuisi nulla in pre coherēt. Ciuitates cū principib⁹ dissident. Et
ipsi inter se principes nullo cōcordie vinculo tenent. Suteses cū ducib⁹ austrie.
vetus odiū tenent. Comes palatin⁹ archiepo mogūino infestus est. Ducatus lu-
zelburgensis inter regē bobemie 7 ducē burgundie litigiosus pendet quis sunt
ad klis vsq; nouēbris in eā rem inducie. Duces saxonie de sexaginta castellis cum
bobemis litē habēt. wratislauienses req̄siti p bobemie regē. homagiū facere recu-
sarūt: nisi ad se rex pficiscat. Pruteni qui religioni sancte marie theutonicorum
subiecti fuerūt: excussio priori iugo ad regē polonie defecerunt. Plq; nūc regiones
ingressus cū coniuge sacramenta fidelitatis accipit. Lignicenses quos iadislau-
rex gubernator bobemie dederat subire iugū recusant. Nec pudwicensēs parere
dño de rosis voluntarij sunt quis dono regis ad eū ptineant. In austria nīl qe-
ti est. Bazonē eyezinger dominātes spernūt. Ciuitates amāt seditiones frequen-
tes agunt. wancho bobemus cū duob⁹ milibus latronū regionē longe lateq; ve-
rat: In wienna crebra fiunt incendia: nec auctores in famā veniunt. In hunga-
ria prelati 7 barones insensī sunt iohāni vainode: qui quondam gubernator fuit:
nūc capitani nomen tenet regniq; marinā partē occupat. Biskra bobem⁹ inue-
stitus a rege de territorio sepulsiō in hungaria ad possessionē venire p iohannem
impeditur. Disputus rāstie quis thurcis vinitus putet: auxilia tamen regis hun-
garie petit 7 thurcos assēnt bello paratos. Nīl tñ ad bec hungari mouent: sed
habitori potius inducias siue pcordiā cū hoste q̄ moturi bellū credunt. Ede nūc
in tanta rerū varietate quid sperandū aut timendū sit. Intuere deinde mors ho-
minū ac nostrorū principū facta cōsidera quantus auaritiē sinus patet. quāta in-
ertia quāta voracitas. Nemo litteris aut bonarū artū studiis intentus est. Et tu
cū hisce morib⁹ deleri posse thurcorū exercitus putas: vtinam tu verax inueniaris
ego fallax. Et cūq; res sese habēt: manebo ad dictā diez franckfurdicū. 7 si nō p-
dero reipublice xpiane. macerabo tamē meipsum 7 in vindictā meorū delictorū
affligā corpus 7 mentē. Si quid in cōmuni redundabit boni tanto id libentius
videbo. Q̄to magis preter spem eueniet. Tu vale 7 me vt soles ama: 7 si amasti
parū auiore auge. quoniā ego te pro tua virtute vebemēter amo. Ex noua ciuita-
te die. v. Julij. Anno. M. cccc. xliij.

Excusatio regis vacie quare
ad dictam non venit.

Epistola. cxxvij.

Euerendissimo principi domino. S. diuina fauēte clemētia romanorū im-
peratori semp augusto duci austrie zc. Cristermus dei gra regnorū vacie
norwegie selauor gotor rex: comes i aldenborch 7 delmanborst. Salutē
7 triumphantis victorie continū incrementū. Perlectis nouissimis impialib⁹

litteris nobis directis. merore cordis et mentis anxietate indubili urgebatur.
 Cum videamus tandem virus pestiferum in christianam fidem dudum congestum: viperam
 illam balymamech thurcorum tyrannum feraliter euomisse: et quod in sue impietatis con-
 tentaculis fabricauit incentiuum sue iam crudelitatis detexit. Hunc non ambigimus
 imaginem bestie illius gestare. quam iohannes euangelicus vates ascendente de ma-
 ri preuidit. terciam partem stellarum ad ima trahente immo asiam et affricam et iam
 suis execrabilibus spurcibus europe terminos defedantem videre videmur. serenus
 siue imperator et frater charissime quod cum singulari mesticia referimus statum diuinum
 et sexum omnium religionem fidei et urbanos mores in populo christiano adeo a iusticie
 tramite declinasse quod diuinam non cessent irritare: et puocare vindictam. In illos preci-
 pue qui aliorum vita et exemplo deberent merito esse ductores: vnde ultione condi-
 gna hoc nostro tempore quo peccata magis et vicia subrepunt: flagellis et plagis gra-
 uioribus excubant. Nullos enim christianorum fines per vniuersi orbis machina a peste
 claudibus vel incursum hostium eximi videre aut cognoscere valeamus: omne quod solus
 ubi christi nomen colit crebris agitari et oppugnare contrariis. Neque propterea ullam di-
 uine miserationis et pietatis recuperandam maiorem adesse fiduciam quod incipientes a
 capitibus diuinis institutis et bonis moribus in euangelicam legem resumptis: priores
 culpam et notas emendemus in melius: quatenus placata diuinitas suorum calcorum feli-
 cibus propitiis non desit operibus. Hec sunt inuicissime cesar arma fortissima: pro-
 pugnacula munitissima et securi presidia quibus aptius et facilius immo felicius
 et fructuosius hostium vires et fronte supbia demoliri conueniat quam militaribus cu-
 neis quam bellicis munimentis. Hoc quidem exemplariter phiscis traditionibus com-
 parat quod medici satagentes noxiales a corporibus ebrymos repellere per prius an-
 tibidosis et cathaplasmate congruentibus paratas ad exitum superfluitates deinde
 formato expellunt. Sic ergo impialis maiestas erga deum celi deuota superioribus et
 inferioribus suggerat melioris vite feruorem. Interioris enim conscientie peniten-
 tia cilicio sacco et cinere non auro vel argento: non exquisitis monilibus nec in
 arcu fortium aut robore potentatus viuente diuinam contra se concitatam placuere
 furorem. tunc augustalis maiestas supremo adiutorio comite: cum exercitibus christi-
 anis hostium castra penetrabit secura: omnesque barbarorum constringet conatus ausus ar-
 mis et potentia vindicabit. Eruntque hostium vires angelo domini cohortante sicut stipu-
 la ante faciem venti et titubant pauore et timore fordescent. O saluberrimum et iocun-
 dissimum omen si fata prestassent. Quod regnum nostrorum rebus compositis que variis
 impresentiarum contrariis detinent anfractibus cum proceribus nostris quos nu-
 mero et solertia militari ornatissimos obtinemus: cum vestre serenitatis cotuber-
 nio pro fide catholica: pro gloria immortalis: pro illius nomine qui nos suo sacro cruo-
 re redemit: per fidelium ibidem a thurcis oppressorum tutelam in cesarea comitiua adesse
 possemus. Testamur deum nihil nobis gratius nihilque optabilius quam quod in tam san-
 cto opere adesse liceret. Condolentes ex ipsis cordis visceribus impiali constanti-
 nopolitane. vbi et venerande patriarchali ecclesie quam constantinum magnum primus
 post philippum orthodoxorum cesarem predecessorem vestrum fortissimis mentibus obfir-
 mata suo nomine que prius bisancium dicta est et presentia legit decorasse. Vbi
 summa ecclesiastice et impialis maiestas viguit sanctio. Vbi fuerat legum sacrarium fidei
 viguit norma et religionis specimen institutis et obseruantis religiosissimis pre-
 ornata. Licet tibi quandoque sathan non absuit. qui arrium sabellium manicheos
 nestorium macedonum dipstorum. Euticem et ceteros suscitauit hereseon: qui
 in agro domini in tritico fidei zizania seminavit. Verumque impedimentum huic
 nostro sincero proposito prestitit quod vestras imperiales litteras duntaxat decem
 diebus festum sancti gregorii precedens presentate recepimus baiulo. Cum vero
 regnum nostrum dacie vbi residemus ad presens insulis interfecit diuersis vadis
 ponti a se distantibus inuice et primo tempore parlamentum regni nostri predi-
 cti: cuius consultatione in rebus grauioribus affectare solemus absque pluri tem-

poris intervallis cōgregare minime poteramus. Tum etiā quia sumus in punctu ad regnū nr̄m nauigandi norwegie cū expeditione cōtra hostium nr̄oz incursum quos frequentius iustitiam. Quo igitur cesarij vestris desiderijs et hortatib⁹ pronūc satisficere minime potuim⁹. Si vō in p̄fata dicta p̄ sancto isto et pio ope celebranda aliqua salubria et vtilia cōdudent de quibus nos certiorari duxeritis quātū nobis possibile fuerit. saluis regnoꝝ nostroz negocijs aio gratissimō faciemus. Ceterū in cā ordinis prutenoz beate marie ierosolymitan. lris v̄se serenitatis plen⁹ intellerim⁹. Cū vō talis inter ordinē militiā et patriā sit exorta discordia vt peiora magisq; indices nocitura verisimiliter formidam⁹. Quo p̄terea in dies tractatus cōcordie magis difficultari verisimiliter timeam⁹. in quo ordini et patrie ex intimis cōdolem⁹: si tñ fuerim⁹ requisiti obtentu v̄sarū impialū l̄rarū omnē ad ordinis p̄fectū et patrie cōcordiāq; et pacē efficacē operā libenti aio impendem⁹. Valde serenissime princeps et frater charissime in illo q̄ habitat in celis et imperat: cūcta sua ordinatione gubernās feliciter et longeuocui nos offerim⁹ gratissimo aio p̄paratos. affectantes a celsitudine fraternitatis charitate v̄sa hāc p̄ntes excusatione n̄raz corā illustrib⁹ p̄ncipib⁹ et serenissimoz regū oratoribus et legatoꝝ aplice sedis. qui dicte cōstitute p̄ntes extiterit legi et recitari. Datū in noua ciuitate n̄ra rothliden. die dñica palmarū. Anno a natiuitate dñi. M. ccc. liiij. n̄ro regali sub secreto.

A rege aragonū ad sacrum collegiū cardinaliū spōte contra thurcos ire.

Epistola. cxxix.

Querendissimi in xpo patres et dñi amici nobis singulares post memoriam nr̄am. Nihil p̄fecto cecidisse recordamur qd nos adeo cōmouerit aut tantā indignationē aio iniecerit: quātā cōstantinopolitane vrbis casus et grecoz miserāda atq; inaudita calamitas: neq; vō ob id solū indignamur q̄ greciā q̄ magna pars est xpiane gētis amissa libertate oppressa ac in manū et seruitutē infidelin: p xpianoz negligentia redacta et xpiano corpe distracta atq; dissoluta videm⁹. (Quāq; est id grauissimū qd et oim mētes atq; aios magnopere cōmouere atq; exatere in vltione debet. sed etiā q̄ turpissimā et indignissimā notā noi xpiano ob eā rē iniusta cognoscim⁹: et que vir vnq; vllis cōsilijs piculis aut laboribus aboleri posse videat. Quid em̄ tā indecēs tanturpe tam pudendū xpianis. q̄ pauci xpianos a barbaris opprimi et acerbissimo seruitutis iugo subici fidēq; nostrā labifitari atq; fundit⁹ eueri. Pro qua tuenda atq; cōseruanda dubitare d̄z nemo q̄ xpianus re sit mortē impigre appetere. Sed hec cōis culpa sit. Duz em̄ alij alios intuemur aū cōstantinopolis calamitatē si quis in eius defensionē arma capiat et obistere iniurie conet: illa ciuitas interz capta est. et illa ois grecia cōcidit. Capite em̄ cōfracto et cetera mēbra cassata sūt. Cū aut quottidie intelligamus ex multoz sermonib⁹ ac lris ipsuz thurcoꝝ p̄ncipē in eā insolentiā ac furorē puctū eē. ob res secūdas q̄ solent aios extollere atq; inflāmare: eūq; nō cōtentū grecie captiuitati ceteris xpianis atq; e grecie claustris in italiā velle erūpere. Impe riu orbis terraz sibi p̄mittentē et xpianā fidē euertere molientē. Institui⁹ aio il lius furorē p vīribus nr̄is obistere: conatusq; eius nepbarios quātū in nobis fuerit reprimere atq; infringere. Sperātes xpo deo n̄ro autōi atq; fautori. p cui⁹ fide defendēda hāc expeditionē gloriosam suscepuri sum⁹: vt et alij p̄ncipes et populi xpiani vna nobiscū ad salutē sacrosancte romane ecclesie exēplo n̄ro excitentur ac fore. illū atrocissimū fidei hostē nō solū vlciscamur et intra grecie terminos cobibeam⁹: sed etiā recuperata oi greca ip̄m et tota europa depellam⁹. ac ne in asia quidē sua quietū eē sineam⁹. Que cū ita sunt. R. p. v̄ras oratas esse volum⁹: primū vt vos ipsi qui fidei xpiane duces estis in eā tuendā et cōseruandā oēs vires et studia v̄ra p̄feratis. nec eā ruere patiamini: cuius p̄tectors acerrimi merito esse debeatis: vt alijs exēplo sitis q̄ ad vos oculos referūt n̄qd agiō intuent. cū ad vos primū q̄ estis religionis capita acceptā iniuriā et cladē hāc p̄tinere existimet. Deinde vt cūctos p̄ios p̄ncipes ac reges xpianos p̄ legatos ac lras q̄ ad fieri possit

exhortemini atq; exortet: vt & ipſi exēplo v̄ro n̄roq; hoc & neceſſariū. & maxie glo-
rius bellū ſuſcipiāt: & p eo gerēdo q̄s poſſint copias claſſes arma & comeatus
parēt. Si p fide n̄ra tuēda in q̄ eſt ſalus n̄ra repolita nō depugnam⁹: p q̄ dimica-
re ſuſtinebim⁹. Si feram⁹ iniurias ipſo deo n̄ro factas: cuius ille imagines deleuit
ſcōr ac martyriū ſtatuis euerſis: reliq; iūſ luto. puolutis: ſacris virginib⁹ in ceſta-
tis: filiab⁹ & cōpleu parētū ad ſupriū raptis parētib⁹ ipſis crudeliſſime necat⁹. Si
has inquā feram⁹: cuius tandē iniurias vlcſcimur. Si religionē n̄ram p negligē-
tiā ruere patimur: vt omittam⁹ ignominias vincula cedēs que xpianis impēdēt.
Quidnā ſpare ampli⁹ de aiarū ſalute poſſum⁹. Multis ſane ac ſūmis p̄cipib⁹
vt cōſtantinū & iuſtinianū omittam⁹: tūc domus n̄ra que barbaroz ſemp oppu-
gnatrix fuit. tūc aliarū nationū ac gentiū maximo bonore ac glorioſum fuiſſe ſci-
m⁹: xpianū nomē auſiſſe ac diſſiſſe. Quāto igi⁹ nobis omnib⁹ honeſti⁹ & glorio-
ſius fiet illud ab ruina & m̄ſeſto interitu vindicaſſe. Qz ſi nulli nobis adiutores
fuerint ad tantā iniuriā vindicandā malūq; pulſandū. quod eſtimare nō poſ-
ſum⁹. Nos tñ ppoſitū n̄m erequi cōtendem⁹ ſperantes in xpo deo n̄ro rē pſpe-
re ſuccēſurā. In qua eſti mori cōtigerit leto & cōſtanti aio moriemur. Datū i ca-
ſtro n̄stro neapoliſ prima aprilis. Anno. liiij.

Dialogus cōtra bobemos & thaboritas
& ſacra cōione ſub vna ſpecie.

EpistoLa. cxxx.

Euerendiſſimo in xpo & colēdiſſimo patri dño iohāni de carual ſacroſan-
cte romane eccleſie ſancti angeli diacono cardinali. Eneas ep̄s ſeneniſis
S. p. d. Quis apud bobemos aplice ſedis legationē abieris & oēs illius
gentis mores opinionēſq; noſcas: tñ qz peruerſi quidāz homines nouos indies
errores cuſdāt. Et ego nuper iuſſu ceſaris in bobemia fui cognoui⁹q; bonos & ma-
los & multa cū eis cōtuli: & audiui multa que ſedē apoſtolica intelligere nō eſt in-
utile. Deceui que hac in via mihi cōtigerit tue dignationi preſcribere. Qz ſi ma-
gnā r̄m impleuero. nō tamen erit arguēda narratio: qz res plurimas nō pōt
breuis ep̄la comprehendere: & cauendū eſt ne ſiā obſcurus. diu breuis eſſe labo-
ro. Pretermitta nihilomin⁹ locos illuſtiores. Adhibeat mihi benignas aures
tua moſteſtia boniq; cōſulat ſi liberius ſcripſero q̄ tue dignitati par ſit. Nā vet⁹
noticia & vſura que inter nos olim fuit audacē me facit. Sed incipiā ſam narrare
quia nulla eſt mihi de tua benignitate dubitatio: q̄ ſolet oia i partē recipere meliorē.
Cū ergo p hos dies de noua domo verſus praga iter agerē: eſſentq; mihi college
nobiles. Albertus de eberſtorf baro. procopi⁹ de rabenſtain & benricus truchſes
equeſtris ordinis milites. Et vſu viſum nobis eſt qz raptōres & inſidias timeba-
mus ad thaboritas poti⁹ q̄ in aptis villis pnoctare ac lupoz magiſq; leporum
ſequi fidem. Premiuſuſ digi⁹ q̄ thaboritas accederēt atq; ab his ſus hoſpitalitatē
expetērēt. Acceperūt beclētis aīs thaboritē: dederūtq; fidē atq; obuiā venterunt
Res ſpectaculo digna fuit: ruſticānū & incōpoſitū vulg⁹. Quis vrbani videri ve-
lint. Frigus erat pluuiāle tēpus. Nā bobemia ſepe miſcet eſtati hyemē. Et illis
aliqui nudi erāt ſolis tecti camilijs. Alii pelliceas tunicas induerāt. Alii ſella ca-
rebāt: alij ſiēno: alij calcarib⁹. Alteri crus occreatū fuit: alteri nudū. Huic oculus
deſuit: illi man⁹. Et vt virgilianis vtamur verbis. Feduz videre fuit populataq;
tpa raptis aurib⁹ & trūcas inhoneſto vulnere nares: Incedēdi null⁹ ordo. loq̄ndū
nulla moſteſtia: barbaro & ruſticano ritu nos exceperūt. Obſuleſt tñ xenia piſces
vinū ceruſia. Sic opidū igreſſi locū vidim⁹. Quē niſi hereticorū arcē aut aſilū vo-
cē neſcio q̄ appellē noie. Nā q̄cūq; detegūt in xpianos ipectaſ ac blaſphemiarū
mōſtra buc pfugiūt. tutamētūq; bñt: vbi tot ſūt hereses q̄ capita: & libertas ē q̄
velis credere. In exteriori ciuitatē porta duo fuerūt ſcuta. In altero pictura erat
angeli calicē tenētis q̄ cōione ſub ſpecie vini ſuaderet populo. In alta iſca pict⁹
fuit bō ſenex & vtroq; lumine caſſus. Huic oli dur thaboritaz fuerat & alter oculū
in puentia pēdiderat: alterq; boſtili ſagitta pfix⁹ amiſit. Ab hoc ſepe victos fideles

*De Taborite
num in Boh
mia.*

*Reperitur
Jo: hns fuit
Lutavi*

aut. Sepe xpianor cedas factas. Coplures ciuitates exstas diruta monasteria
sacras edes incensas. pstitutas vgnas sacerdotes occisos. Que thaborite no so
lu monoculu s cecu q fecuti sut duce neq absurde. Ma tali iplo q nubil i uinitas
intelligit: nubil religionis tenet. nubil eq rectiq videt: q s ucatu pberere debuit nisi
cec? Impletu e illd saluatoris in eis. Si cec? ceco ducatu pbeat abo in fouea ca
dut. Hic du mortu prim? eert: sultaretq thaborite que post se pncipe designaret
Postq inge aninu? a me fugerit. excozate corp? meu? z carnes date volucib? . Ex
cozio vo timpanu facite atqz boc i plio ducē habete. Ma qus lozoz theutones so
nu ei? audierit: mox terga dabut zischa i tipano formidates. Hic postq obijt tha
boritaru aliq. p copiu sibi ducē legert. Alij utatu illi? mcozia dilexert vt nemine di
gnu existimaret. q tato duci succederet aspnatiq pncipe orphanos sese vocabat
qi pie carētes atqz orbatos. vt q cecitate no viuā tñ. s mortuā qz colēdā cēsebāt:
z ad inferos vsqz sequēdā. Hic aut veluti numē thaborēses hnt. Et quis pictu
ras oēs abhominent? hui? en picturā religiose colūt: z honozē quē xpo negat con
tēdūt zischa. Hoz secta pestifera z abboiabilis est ac sumo digna suplitio. Ro
manā eccliaz nolūt hie pmatu. Aut pprii cleru hie qēq. Imagines xpi scōz qz de
lent. Hgē purgatozū inficiant. Nihil scōz pces iā cū xpo regnatū. pdesse mor
talib? asseuerāt. Hestū diē pter dñicaz z pascālē nō agūt: ciuina spernūt: hozas ca
nonicas abijciūt. Eucharistiā sub specie panis z vini z paruulis z dementib? pre
bent. Cōficiētes nubil pter oionē dñicā z vba psecrationis dicūt: neqz vestimēta
mutāt neqz ornat? assumūt aliqs. Quidā vo consqz desipiūt: vt nō rex xpi corp?
in sacro altaris: s repñtationē quādā eē ptendāt: errātis berengariū nō conuersi
sequaces. Ex sacris ecclie: baptisimū: eucharistiā: matrimoniu ordinēqz recipiūt.
De penitētia parū sentiunt. De cōfirmatione z extrema unctione nubil. Mona
choz religionib? infestissimi sunt: inuēctionesqz dyabolicas asserūt esse. Baptisma
simplicis vnde volūt. Nullā aquā benedicūt. Lunteria nō hnt cōsecrata. Lada
uera mortuoz in capis z vt digna sunt cū bestijs sepeliunt: vaniqz consent ozare
p mortuis. Eccliarū psecratiōes deridēt: z in oib? locis passim cōficiunt sacm.
Nulla maior bis cura est qz sermōis audiēdi. Si quis negligēs est tomizqz torpet
aut negocio ludouc vacat: dñz sermo ē. virgis cedūt z intrare vt verbū dei audiat
cōpellit. Est illis tom? quēdē lignea similis horreo ruris: hac tēplū appellāt. Hic
populo pdicāt. hie legē p oēs dies exponūt. hic altare vnicū hnt: neqz cōsecratu
neqz cōsecrādū ex quo sacm plebib? exhibent. Sacerdotes neqz coronas ferunt
neqz barbas tondēt. Hic thaborite: frumēto: ceruisia: lardo: leguminibus lignis
z omni suppellectili necessaria publice tomū cōplent z addūt in singula capita sin
gulis mensib? sexagenā. Ex quo pisces carnes recētes cū velint vinū emat: in al
tari nubil offerūt. Decimas oēs damnant primitiarū: neqz nomē neqz rem tenēt
Nō tamē concordēs sunt in vna fide. Sed aliter isti: aliter isti sentiūt: velle suum
cuiqz est. Nec voto viuūt vno. Hos tamē sacrilegos z sceleratissimos hoies. Si
gismū dñs cesar ciuitate donauit z quos exterminare decebat. aut in vltimas ter
ras ad fodiēdos secūdosqz lapides humani generis oi cōmercio puatos relegare
liberos fecit minimo ebuta cōtentus. Queres nō sibi tñ s regno qz maximo de
decori fuit. qz sicut modicu fermētū totā massā corripit. sic sex illa boim totum
nomē gentis bohemiē fedat. Sz accipe nūc vrbis situm: qz fuit loco. primus.
Intueri menia potuisti que duplicata cingūt vndiqz ciuitatē: munita turribus
z pugnaculis. Collis est in occidentē extēsus: nulla ex parte vicinis altior capis
s puptis hinc atqz inde rupib? tutus: hūc vno ex latere fluuius aluit: quē accole
luzniē vocitant. Ex altero riuus est tenuis aque sed. pfundus z aditu difficilis.
is quasi vellet añ opidū ingredi maiore fluuiū: in angustias viginti passū collēre
strinxit: z penetrasset vt arbitror mōtē nissaris duriorib? impeditus iter flectere
coactus fuisset. Vertit ergo ad dexterā riuus z ambiēs opidi magnā partē. tan
qz fluuiū q reliquā portione circū dedit finito collo nūscet. Sic ciuitas ex omni

parte rupibus & aquis inuoluta: vho tñ loco p̄ planum habet accessum: sed artum
 & ingenti fossa & latiori muro defensus. Tres hic porte sunt priusq; vrbē ingredie
 ris. In priorē nō propugnaculū est: cuius muri viginti pedes latitudinis hñt: al
 titudinis duplū. Machinas belli plurimas victis hostib⁹ excisq; ciuitatib⁹ ob
 tinuerūt. Quas in foro ad terrore vicine plebis ostentāt. domoz parietes aut li
 gnei sunt aut lutei: aut nullo platearū ordine distincte: sed ad casum posite. Nam
 sicut olim tentoria passim locarūt: sic postea domos erexerūt. Multa illis & p̄cio
 sa suppellex est: & diuitie inter eos plurime sūt. Multarū em̄ gentiū spolia in vnū
 locū cōgessere: voluerunt bi quondā ecclesie primitiue in omnibus viuere & in cō
 muni tenebāt omnia. Fratres seinuicē appellabant: & qd vni defuit alter submini
 strauit. Hūc sibi quisq; viuūt & alius quidē efurit: alius aut ebrius est. Breuis ser
 uor charitatis. breuis imitatio fuit: sed priores xpi discipuli: & qui nascentis ecclē
 sic fundamēta iecerunt: que p̄xia prius habebat fratrib⁹ cōmunicabāt nihil alie
 ni recipiebāt nisi sponte & amore xpi donatū. Zabouite nō hereditates alienas
 expulbāt & que violenta manu rapuerūt: hec tñ in cōmune dederūt. Nec sic per
 seuerare potuerūt. Reuersi ad ingenū auaricie iam oēs student. Et qz rapere vt
 olim nequeūt. Nam languidiores facti vicinos timent: lucris inbiant mercature
 sordido s̄q; sequūt quēstus. Sūt in ciuitate ad quatuor milia viroz q̄ possent edu
 cere gladiū: artifices facti lana ac tela ex magna parte victū querētes: inutiles
 bello credunt: p̄dia nulla bis erāt: s̄ nobiliū & monasterioz villas inuasunt: qz
 sibi postea sigisnūdu. nescio aī diuine legis & humane puerfor idcirco dici pos
 set: p̄petuo iure possidēdas ascripsit. Intellexisti q̄ sit hec ciuitas: qui mores hui⁹
 populi: q̄ sit opidi: qualis hereticoz fenat⁹: qualis nequitiē synagoga: quale ro
 miciliū satbane: qd tēplū belial: qd regnū luciferi. Hic ergo cū p̄noctassem & ab
 hospite meo cūcta q̄ iā scripsi vera esse didicissem: hortabar hominē tantis vt er
 rozibus renūciaret. Nō erat hic oīno durus neq; inuentiones aspernabāt & ba
 bebat in penitionē thalamo beate virginis & xpi saluatoris imagines: quas oculis
 te colebat. Credo nisi timeret amissionē bonoz. (Nā diues est) publice ab illa in
 sania resisteret. Sed maluit aīam pleriq; qz opes perdere: & multi p̄pter pecunias
 periere. Idcirco saluatoris voce facili⁹ dicit: camelū p̄ for: mē acus trāsire. q̄ vi
 uites adipisci regna celoꝝ. Inerastū cū venissent ad nos tam sordide ciuitatis
 magistrat⁹ & grās agerēt: qz visitassemus eos: & vrbani magis vbo q̄ mente vide
 rent. Dico ego ad collegas meos: peccauim⁹ frēs genti peccatrici & inimice dei cō
 municauim⁹. Nō putauī tantos hic esse quātos errores inuenio. Credebā solius
 rite cōionis hūc populū a nobis esse secretū: sed nūc exp̄tū habeo. hereticū ēē po
 pulū hūc infidelē deo rebellē: nihil pensi nihil religionis habentē. Quapropter si
 volum⁹ p̄scire satūfacere. necessariū est bis aliq̄ dicere ne sua nobis facta placere
 putēt & apd vicinos gloriēt. Romani regē sibi legatos cōicasse. Assenciebāt mihi
 p̄copi & vtile p̄siliū dicebat. Sz australib⁹ terrore plenis & leporino corde p̄dūq;
 p̄suadere suā mea nō potuit: q̄uis verba sic efferre p̄posuissē vt nulla irritatio
 ppli timēda eēt. Recessim⁹ & 13 dies dñic⁹ eēt: diuina tñ officia neglexim⁹ ne cōi
 carem⁹ hereticis. Erat autim⁹ mihi praga videre vrbē fama celebrē regniq; caput
 Sz p̄ctis i. lic rigēs crassabāt: nec min⁹ qz ducēta capita p̄ singulos dies auferre
 dicebat. Ob quā re terrefacti p̄ceres q̄ p̄uenerāt: cōgregationē soluit & ad villā
 benedicti sese trāsferūt: q̄nq; & viginti milib⁹ passū a praga distantē. Interea &
 barbara impatrit q̄ fuit sigisnūdi p̄ux. Friderici comitis ciliē soroz dicim obijt.
 Cui⁹ corp⁹ praga delatū in castro sepultū est. Cordata mulier fuit: sed future vite
 vt aiūt parū credula. Hūc si pic vixit mercedē bz. Sūt qui t̄factā bene & vt xp̄ia
 nā deuit sup̄mū spiritū emisisse dicūt. Cū venissem⁹ ad villā benedicti regni quē
 tū illuc reperim⁹. Barones aut crāt geor⁹ & cōstat & bodiebrat. Henricus de ro
 senberg. Alsebo & denko: & petrus de sternberg: & denko bas. Iohannes de zim
 nis. Iohānes de chabelis: & denko koska. Iohānes de malowicz. Iohānes de

radob: et barones alij q̄ plures ciuitatū oratores aderant. Ex praga ex cufbuis
ex pilzna ex luna ex colonia ex glatobia ex gretz ex lytobirz et flana ex fatz ex
budeis ex thabor et erat heretici et catholici simul mixti. Audistis illud ysaie cō-
pletū illic vitulus et vrsus pascēt. simul requiescent catuli eorū. Proceres regni
ex magna parte sequuntur romanā ecclesiā. Ciuitates vt plurimū aut thaboritas
aut rochezanā sequūt. Venerūt ad nos plurimi ex ambab⁹ partibus: et alteri al-
teros accusabant. Quia hō cōuentus ille nri causa tenebat vt audiret que casar
ad petitionē regni respōderet. Fuim⁹ tribus dieb⁹ in tractatu cum eis. Quartaq⁹
demū die et illi nostrā intētionē ad vltimū intellerūt. et nos illoz ppositū cogno-
uim⁹. dimissumq⁹ cōsiliū est. Prius enī allate fuerāt marchionū brandeburgensiu
lre: q̄ cōuentū inter regni pceres et legatū apostolicū sancti petri cardinalē pete-
bant ad res ecclie cōponendas. placuit id nobis et apud ambas partes verba se-
cimus: quibus cōuentionē suadebam⁹. Accepta ad dyton est. dies ad festum diui
martini. Locus cōuentionis in litomericia dictus. Mediatores inter cardinalē
et regnū marchiones recepti. Faxit deus vt finis discoridiarū fiet. vt refloreat i bo-
hemia fides. et error plena religio veritatis ignaratiā tandem ad vere religionis
cādidā lucē de profundo tenebrose supstitutionis emergat. Ad quā rē vt nos quoq⁹
p virili nra suauitē adijcerem⁹ rogauī procopiū inter me atq⁹ georgiū fidelis vt
interpretēs esset. Nam magnū illū et potentē virū: quē regni pars maria sequit⁹. Si
cōcordie cupidū inuenissem: adduci ceteros facile posse credebā. Fuimus diu si-
mul. Quē locuti fuim⁹ adinucē nunc referā. Atq⁹ sim breuior neq⁹ opus sit vt
bis inquā: et inquit sepi⁹ vtī. ponam verbis meis nomē meū. et verbis illius nomē
suū. sicut et ciceronē et plerūq⁹ factitasse reperio q̄ colloutores in suis opusculis
introducūt. Sic enī me iudice breuior et dilucidior oratio reddīt. Sed audi iam
dialogū. Eneas. Quid te alloqui volui vir magnifice neq⁹ priuata res est neq⁹ par-
ua: sed regni hui⁹ quietē tuq⁹ magnū bonū cōcernit: quā si vis audire mor tibi ex-
ponā. Georgius. Cupio audire dicito quēcūq⁹ libet. Eneas. At ego in chari-
tate nō ficta loqui volo que nihil reticet. et sūma vtī libertate. Georgius. Hoc
expeto loquere. Eneas. Regnū hoc olim florētissimū fuit et inter occidentalia re-
gina ditissimū. Vigerūt hic religiones et oim bonarū artū studia claruerūt. Nam
inops regio est cōcussa lacera. Cur hoc sane. qz nō pōt veritas nra mentiri dum
apud euāgelistā dicit. Omne regnū in se diuisum desolabit⁹ et dom⁹ sup domū ca-
det. Vos bohemi nō solū inuicē diuisi estis verūctā ab ipsa xpianitatē maiori pte
secreti. Nec romanā auditis ecclesiā quīs mater est et magistra fidelū: neq⁹ man-
data cōsilioz recipitis: qz si vnitatē ecclie amplecteremini et in domo dñi ambula-
retis cū cōsensu. facile regnū vrm pstinā dignitatē splēdorēq⁹ suū resumeret. Tu
ergo qui regni populos quouis trabis. fac tibi nomē grāde: fac vt te sedes aplica
diligat: redde sibi filios quos sathan abduxit. Mauriat ex fonte riuus aquas suas
ne passus areseat. Redibūt oēs et romanā eccliam venerabunt: si volueris te ro-
manus pōtifer te cesar in primis carum habebit. Quā ladiuslaus in regnū vene-
rit: te tutorē te patrē appellabit: tibi maximas gratias ager qui sibi pacatā pui-
ciā restitueris: errorib⁹ expurgatā: pace quietā ornatā morib⁹: fide feruentē. Con-
sequerisq⁹ nō tu solus gloriā. sed et posteri tui et nati et natoz et qui nascent⁹ ab illis
ob eam rem semper habebunt bonori. Eritq⁹ memoria nominis tui sempiterna
et firmus tue familie status qui vera virtute creuerit. Transiturus ex hac vita ad
meliorē migrabis: lucidas sedes accipies beatitudinēq⁹ perennē immortalitate
vestitus. Omnibus enim qui patriā ornauerint auxierint iuuerint defenserint:
certū est esse in celo diffinitū locum quo beati euo fruant⁹ sempiterno. Quid si vias
nostrū quo rectus ad vniōnē trames ducat edoctū mercede. Nam sedē aplicam
certiorē reddā. Vos iam legato cōuentū promissistis et recte quidem. Nam boni
cupidus est et industrius pater doctrināq⁹ plenus. Inueniat nisi fallor conueniē-
tes ad vniōnē modos. nescio tamē quā facultate p̄dictus est. Quid si scirem delide-

ria vestra scribere pōtifici maximo: isq; prius q̄ dies conventionis adesset. de sua mente legatū cōmoueret. Georgius. Ego tibi gr̄as pater quia nostri regni ci-
rā geris. Regnū vt ais quassatū cōpilatūq; est. Mouit deus quorū culpa est. Nos
cupidi pacis sumus: neq; bellamus vt bellemus: sed vt pace habeamus. Coacti
gerim? arma: coacti versamur in p̄lijs. Nisim? olim legatos n̄ros ad basilien-
cōciliū: nonnullaq; cū patribus qui tūcibi p̄sidebant pacta percussimus que si ser-
uata fuissent et cū sede ap̄lica et cū ceteris xp̄ia. nis pace haberemus: et in regno nul-
la diuisio esset. Sed violantur federa nobis. Heretici et schismatici vocitamus. Si
qui ex n̄ris apud vos moriunt: cū alius sepulturā accipiūt. Clerici nostri quis to-
cti modestiq; sint: nusq; cōsecrari possunt. Derident q̄ de calice bibūt. Fuit apud
nos cardinalis sancti angeli legatus: aduerūt cū nostri sacerdotes: fui et ego cum
eo. Petiim? innouari firmariq; p̄scū fedus: si nobis auscultasset: nō secuta fuisset
scandala que postea emerferūt obaudiuit p̄ces n̄ras de cōpactatis. sic loque-
bas quasi nihil vnq; accepisset de illis. Nos tñ illa valida scim? et autētica q̄ gene-
rale cōciliū nobis admisit priusq; dissolueret ab eugenio quarto. Qz si nicola? pō-
tifer maxim? n̄ri memor: nosq; sibi obsequētes cupit iubet seruari cōuenta et vene-
rabimur eū. Nō breuis est et vnica pacis vnionisq; via: hac gradiēdū est hac iter
ad cōcordiā patet. Eneas. Nos hoim est vt parib? paria referat. Cur violari
fedus cōquerimini qd̄ priores rupistis. Neq; cū sufficit vobis sub duplici specie
coicare: nisi et sub vna iola coicātes dānetis. Georgi? vbi damnam? Eneas
Cū dicatis. Meminē saluari nisi cōmunicet sub duplici specie. Nos oēs dānatis
hereticos perditosq; dicatis. Quod mirū si viciū heresis in vos retorquem?. Tu
cōuentiones cū cōcilio factas refers et autenticas dicis auctoritate cōciliū p̄batas
audio libenter. Sed cōciliū de coione vtriusq; speciei loquens: opiniononi vic con-
trariū est. qz neq; ad salutē necessariā eē dicit: neq; xp̄i p̄ceptū esse sub duplici spe-
cie coicari populū. Georgius. Si nō est sub duplici specie mādāta coio sub vna
quidē. Nā qui sub specie panis coicari plebē iussit: et sub specie vini iussit et in vsu
deduxit. Eneas. Nāq; xps ap̄lis nō plebi sacm̄ p̄buit. Sed nō refert temp?
ista discutere sine me dicere qd̄ institui. Georgius. Vergē ausculto. Eneas.
Si voluerit legatus innouare pactiones v̄sas qd̄ mirū est. Vobis indulta est sub
vtraq; specie coicatio. Iussi tñ sacerdotes v̄ri sunt quotiescūq; ministrāt populo
sacm̄: cōmonere atq; instr̄uere oēs ne sub duplici tñ specie sed sub qualibet totū
et integrū eē xp̄m intelligāt. Nihil faciūt. Prohibiti sūt infantib? atq; temētib? cu-
charistia porrigere: porrigūt tñ. Meminē coicare sub duplici specie debet cōpellūt
Sepulturā negātes nī coicēt qui pri? nō habuit hui? coionis vsum: repellī ab his
debet. Ipsi autē inuitant. puocant vident. Debent vniuersalis ecclesie ritū tene-
re postponūt. Diuinis officijs vulgaris carmini cōmiscētes: pulchra obedientia:
pulchra fedris observatio quē phibent facere faciūt: q̄ iubent oīno postponūt
Cū ergo abutamini priuilegio et trāsgrediamini leges patrū: p̄uaricantes mādā-
ta cōciliū: haud irrelegatū accusatis cōpactata firmare nolētē: qz priuilegiū anni-
sistis male vtentes. Georgius. In cōuentionib? nostris cautū est q̄uis aliqui ri-
tū qui generaliter obseruat nō statim reciperent: non tamē pacis et vnionis im-
pediri fedus. Eneas. Vera dicis non si omnes sed si aliq̄ dicūt federa ritū ecclē-
sie nō reciperēt cōpactata manere. Qz si oēs abūcerent ritus vt oēs abijctis vi-
gor conventionibus auferet. Rursus quoq; de ritu fit mentio non de fide. Nā si
fidem violatis que possunt inter vos nosq; federa robur habere. Et vos qd̄ pa-
ce tua sit dictum fidē nostrā abijctis duz necessariā populis sub duplici specie cō-
munionē astruistis. Georgius. Ignota sunt ista mibis: hoc dico tibi nisi pacta
seruent neq; paci locus erit neq; concordie mentio. Qz si rursus arma sumpteri-
mus offeretis vltra pactiones veteres neq; recipientur. Nō sumus vt creditis
pauci. multi sunt in vicinatu qui nobiscū sapiunt. Nec aliud expectant nisi vt ex-
ercitiū educamus. Satis que superioribus acta sunt annis. papa si sapiet nō dis-

putabit: an pdiderim? privilegia ne vdicem? armis maiora. Arma teneti oia dat
que iuste negat. Sūt fortasse q̄ magna pmittit. q̄ grandes pollicent exercit? q̄
viā ad nos ense facturos se iactāt. Mos vicinorū mores virelq̄ novim? Ego si
pape p̄siliū dederim cōpactata servaueriz. Eneas. Et video spem ponis in ar
mis z aim tibi priores victorie cōgemināt. Sed vincūt sepe mali vt boni p̄bētur
Nō sp̄ veritati victoria comes est. Alta nimis z incōp̄chēnsibilia sūt iudicia dei
vicistis diu. Quid scitis si vester dies adest. Vari? est cūctus belli: neq̄ tēptanda
sepi? est fortuna. Non is vobis fauor est qui p̄u? fuit. Multi a vobis defecerunt
qui si exurgāt cōtra vos pugna z fronte feriet z a tergo. Nā vestra fidē irritaz vi
dent. quā prius euāgelicā sanctissimēq̄ rebant z quā tūc favore nunc odio inse
quunt. Sed mittam? becu pacis sola federū observatiā stare putas. Nibi tri
bus ex rebus cōcordia pendere videt ex cōpactatis vt ais: ex bonis eccl̄asticis q̄
occupant: ex archiepi cōstitutione que nec parua sūt nec leuiter cōponenda. Nā
cōpactata postq̄ violata sunt: rursus inuolare magnū est. Qui bona eccl̄iarū
occupant inuite restituent. In archiepo vossi si viū facitis qui rochezanā peti?
neq̄ aliū vultis quē nisi me fallat opinio: nūq̄ sedes apostolica ad id fastigiū pro
mouebit. Georgius. De cōpactatis viri tibi que sentio: si durus erit papa du
rius regnū inueniet. nescio quis vincet. Scripturā scio que dicit. Si fortis in for
tem impigerit ambo corruent. neq̄ nobis neq̄ vobis vilitati contentio crit. De
bonis eccl̄asticis nō est apud me grande pōdus. Nā qui occupat nullo se iure
defendūt neq̄ bis regnū fauet. Verū qz nōnullis p̄scripta sunt hec bona. z multa
p̄ paucis iacent pignora: cū regni mos sit q̄ bona singulis ānis quinq̄ sexagenas
habēt census: ea centū sexagenis emi. bi aut p̄ centū sexagenis z decē z viginti z
ampli? impignoratas habēt. Cōpelli poterūt quos supra cōsuetudinē census oc
cupāt: hos vt euēstigio restituat: reliqs teneat donec redimāt. Sic mor eccl̄ie re
staurabunt breueq̄ post tēpus eiavendicabāt. Vel si placuerit melior modus in
ueniret. De archiepo vō nescio cur nobis tanto pe papa sit aduersus. Cur nobis
rochezanā rēnuat cōfirmare: quē sigismūdo cōsentiente delegim?: z assistere sibi p̄
misim? oēs. Eneas. Sepi? ante questus es cōpactata cōuelli nunc tu solus es q̄
federa rūpis. Georgi? Quo nā pacto. Eneas. In cōpactatis p̄misistis oēs
seruare ritus vniuersalis eccl̄ie p̄terq̄ in cōione calicis. Ritus aut latine eccl̄ie
cui? vos mēbrū c̄stis hec hz archiepos aut eligat capitla eccl̄iaz auctoritate apli
ca cōfirmādos. Aut vacatib? eccl̄iis roman? pōtifer solus p̄ficiat. Vos aliū ritū
nouūq̄ modū inductis. Postq̄ deuoluta est p̄uissio electionē popularit facitis.
Quq̄ ritus eccl̄ie sit examinare electionē electiq̄ meritū romani pōtificis iudicio
cōprobari. Vos nisi rochezanā habueritis nullū vultis seruare: hoc est aut viola
re pactationes. Georgi? Si p̄uilegiū regno est archiepm sibi eligere cur nō illud
papa seruauerit. Eneas. Seruaret si qd̄ eēt. Sz vob nulla ē b̄mōi facultas.
Georgius. Vetus cōsuetudo regni est: eligit archiepm rogāte rege capitulū. pa
pa cōfirmat. Eneas. Nō inficio: si nunc neq̄ capitulū elegit neq̄ potestas eli
gēdi fuit: postq̄ diutnam vacationē p̄uisione deuoluta z p̄sona quā vocatis ele
ctā grauib? testimonijs infamat. Georgi? De iudice si papa rochezanā con
firmaret bonū opus efficeret. Multū em̄ hīc homo z aplice sedi z regno z regi la
dislao sua p̄dicatione cōsulcret. Eneas. Pōt fieri vt dicis: s̄ neq̄ mibi neq̄ vt
arbitroz pape suadēda res est. Aliud tuū est aliud n̄m de hoc boie iudiciū. Ge
orgi? Veracēte iudico. Tot em̄ sunt qui rochezanā q̄uis iniuria criminant: vt
necdū mibi negare fidē arbitrer: sed neq̄ beatū petrū audire rome putauerim ro
chezane fauentē. Eneas. Admonet aplus neophicū ne q̄s ep̄m assumat: ne in
supbiā elat? in iudiciū incidat dyaboli. Et tu? rochezana nō nou? in fide s̄ nullus
est q̄ sedē aplicā suis h̄monib? carpit. errareq̄ totā eccl̄iaz dicit tū necessariū oib?
fidelib? vtriusq̄ sp̄i cōionē affirmat: z aliq̄s veritates se h̄ie p̄testat q̄b? romana
eccl̄ia cōtradicit. Sz fallax ē: z veritas nō est cū eo q̄ vltra ap̄d temerarios cōne

nasq; pragens. sine diuina dispensatione se pficit q se ppositu sine ulla ordinatiois
lege pstituit. Qui negare xpi vicario epi sibi nome assumit atq; usurpat officium:
cuius sermo vt cancer serpit 7 auditoz cordib; mortale vir; infudit. Sz no potifica
lis s pestilencie cathedra est qua tu occupat rochezana mgt erroris 7 artifex coru
pede vtutis egregi; q derelict fontē aque viue 7 effudit sibi lacus detritos q no
pnt aqua portare loqr apte qd sentio nihil reticeo. Quo pacto romanus potifex
huic rati eccliaz pmedare pot q pfudit aplicā sedē. Qui maledicat toti ecclie qui
nouos ritus inducit. Qui nullo se subijce vult examini q pacē dñi discordie furo
re corūpit. Qui cū vult pesse q multis: nulli vult ipse subesse. Sicane lupo comit
tem oues: qd dicat ceteri de regno q romanā eccliaz forti pectore 7 immobili cor
de nūc vsq; secuti sūt. An nō sic aggredi sumū potifice possent si rochezana pmo
ueat. Cui nos pat sancte comittis. Cui nos credis. Qui tibi fideles fuim; hosti no
stras aias occidēdas pbes. Nūqd apd nos est que possis ecclie nre pficere. Mos
plures sum; siue nobilitatē regni siue plebē adueri. Quid iuuat nra fides: qd cō
stātia meliori loco apud te sūt: q tibi aduersi fuerūt beccine tuis fidelib; pma red
dis. Archiepm illi habebūt q cōsonē sub duplici specie tueat. Mos q sub vna cōi
cam; orphani relinquimur. Nō arbitror: georgii fieri posse qd petis. vana roche
zana: vana spes via est. Nz si pacē queritis finite illū. Nec sigilla vos teneat: q p
missis assistere. saj est diligētiā ipēdisse. Impossibiliū nulla obligatio ē. Nec ve
strū est papā cogere se qmini ritū ecclie 7 alioz xpianoz vos morib; coarctate sic
benignū papā: sic oēs vobis affectos inuenietis. Sic trāquilli felicitq; regni bo
nis in pace frui poteritis. Georgi; Places mibi q neq; fictus neq; tectus es: s
q corde geris ore. pferis. Ego tibi pmodū habeo fidē. Neq; de rochezana spe
randū ē apli; arbitroz; alios cura vertēda ē. Quia tñ regni voto electus est ille
cōmouēdus 7 inducēdus erit electioni renūciare: tūc aliū ex aplice sedis clemētia
postulabim;. Eneas. Facite vt libet dñi rochezana desistat q si respuerit 7 hūli
tatē induerit. q az iueniet 7 aplici culmis benignitatē eripiet: q nō est abbreviat
man; ei; cū tu rēbāc ad optatū pducere sine vt ante dixisti: 7 bonozib; pmo cu
mulaberis. Ne ea tñ snia est ne vñū solū: s pape plures viros noietis ex qb; vnus
doctrina 7 vita pbatū possit eligere. Ceter; q de cōione duarū specierū deq; pce
pto dñi sermo incidit. neq; oīū etiā ti facti misterii nūc exponere qvis disputata
basilec declarataq; tibi 7 oī xpiano sufficere debeāt. Quia tñ vñi sacerdotes nō dñi
puerū sūt suaq; malū prudēt ingerere q nra patientē audire. Cōsulo tibi adue
nientē iohāne de capistrano docto scōq; viro: q sūt apud te dubia sibi exponito. 7
oīa tue mētis archana patefacito. Nā si operā medicātis expectas tētegēda sunt
vulnera. iuenies si volueris sanitatē. Georgi; De rochezana cogitabim; q pa
ci regnoq; cōueniāt. De iohāne capistrano qprimū ad nos rumor venit decreui
q nūc dixisti 7 si nullus mones facere. Neq; cū alta sentio 7 timeo ne offendam
neq; mibi cōfido: neq; nris sacerdotib; habeo fidē s vale. Nā tēpus est alia i ma
nus recipe. Eneas. Et tu vale nri sermonis memor. Sic facto verbis sine dis
iuncti sumus. Complura fuerunt inter nos dicta sed hic sensus cor; ē que de re
bus ecclie disputauim;. Et qvis verba nō eadē fuerint: suam tñ immutatāz
inuariatāq; refero. Intelleristi que cū georgio de bodiebrat cōtuli. Non sunt vt
mea fert opinio parui pōderis. Nā georgi; apud bohemos magnū nomē h;et
potens est: z illius partis que sub duplici specie cōicat: 7 multi ex alia parte in re
bus bellicis iuncti sūt ei. Si quis est q ciuitates ad vñionē trahere possit georgi;
est. Sed transeamus nūc ad alia. Postq; soluta cōgregatio est. Accessit nos hē
ricus de rosenberg; dixitq; se patris scripto monitū: ne quo pacto domū redeat nē
si 7 nos secū adducat. Onerauitq; nos multis p;ibus extorsitq; tandē vt secum
irem;. Cū ppe thaber iter facerem; essetq; hora prandēdi exētes thaborite ben
rico 7 ad se diueri at secūq; pradeat pces accumulāt. Is qrit ex me iturus ne sum
Dico nolle me ampli; apud hostes fidei diuertere. Tristat henric;. Nā 7 visere

ciuitatē cupiebat: et me solū relinquare nō audebat et accusabāt me oēs durumq;
 dicebāt et inurbanū et agrestē qui nollēm nobili dñō morē gerere. Tūz procopius
 Quin tu inquit ingredieris ciuitatē. Nūc ea facultas erit dicere que prius voluisti.
 Nūc tue cōscientie fati facere poteris. Non uerūt me vba procopij intrauicq; ciui-
 tatē et neq; comedi quicq; illic neq; bibi. Repetiui tñ vetus hospitij ibiq; mansi
 dū ceteri prandeabant: vixq; curru descēderā cū sacerdotib; opidi ad me venerant
 Nicolaus quē dicūt epīm plenū ducū malorū. Iohānes galeth q; nup ex polonia
 fugerat igne timēs: et wenzeslaus torāda vetus dyaboli mārū pīū. q; sacramētū al-
 taris solā figurā significatiōēq; esse cōtēdit. Cū his fuerūt scholares et ciues plu-
 rimi latinū edocti sermonē. Nā pīdū genus illud hominū hoc solus boni habet
 q; lras amat. Noz cōsultatio in hūc fere modū fuit q; pscriptus ē. Gaudeam; pa-
 ter q; ciuitatē nram introisti. nosq; visere dignatus es. suscipim; te libet; animus
 utq; nris bois vtaris cupim;. Cū prius hic fuisti nō te accessim;: q; nō eram; pñtes
 Nūc cū te videm; pcamur aliqd nobis cōsolationis edisseras fructūq; vt nobis
 aliqū tu; aduēt; pariat. Tūc ego datā mibi occasiōē loquēdi let; arripui dixiq;
 illis. Oz me volumis accedere. Resq; vras obrulisti vrbana res est et digna susci-
 piēdi. Sūt em hospitēs et oī humanitate fouēdi: sicut apls ait. hospitalitatē autē
 psequētes: neq; sine cā vbi psecuti adiecit. vt non leui et vñtato sermone atq; vt
 ita loquar. sūmis labijs hospites inuitem;: s; toto menē ardore teneam; tanq; au-
 ferētes se de lucro nostro atq; cōpēdio. At ego hic nō facio pñdū neq; cibum ad
 noctē vsq; recipiā. Quia vō cōsolationē ex me queritis: loqr vobis q; mibi cōsola-
 tōia videbunt; eritq; sermo me; nō in sublimib; humane sapiētiē vbiis: s; in siue-
 ritate cordis puroq; mētis affectu: sobrietatis et vñtati sensa de pñmā: vñtā re-
 cipiant; vba mea sicut a me pferent; aio bono. Quib; dicētib; et audire libet et
 audiri velle. Iussi eos pñdere. Lupiēs certare fortit;: facti mei memor et fidei. Ce-
 tēra q; sequūt; q; dialogi formā habēt seruabo quē supra ordinē cepi. Tū si aures
 adhibueris et inceptas nras audies et int; audaces senes puerilē pugnā spectabis.
 Eneas. Optatis ex me vñtā vñtē cōsolationē audire. Est igit aliqd qd vōs
 pñit. Nā miseros tristēsq; cōsolari nō beatos solem;. At cū video vōs in ciuita-
 te munita bonis tpalib; habūdare: pacē cū vicinis habere: fruiq; sanitate. Nescio
 cur vobis cōsolatione sit op; nisi fortasse in his q; fidei sūt vacillatis: et affligit spīm
 vñm dubitatio. Qd; sād; mibi verisilē ē. Nāq; cū mult; in reb; ab vniuersali ecclia
 discorde;: necessariū est mutare credulitatē vñam et aios trīstari vños. Oz si cōso-
 latoria ppter ea vba desideratis obseq; petitiōi vñe: certūq; solamē oñdaz. Dubia
 q; vōs cruciat; ex sacris lris oriunt;: neq; em scriptura vnq; vlla sic aperta claraq;
 fuit: vt in diuersos flecti sensus neq; ret; traxerūtq; sacris ex codicib; ortū oia que
 ab initio surgētis ecclie vsq; nūc fuerūt scīmata. Sed nozat hoc futurū de;. Id;
 circo cū p famulū suū moysen israhelico pplō legē dedisset: et qd; sectādū: qd; due fu-
 giendū ēt manifestā scripserat. Scīo tñ futuros ēē qui legi sue dissonos sen-
 sus accōmodarēt. Cōsulturus futuro seculo et obicē positurus bēfētib; supremū
 tribunal in terra cōstituit ad qd; maiores cause et oēs afferri dubitatiōes de lege de-
 berent. At em in deutro. dñs. Si difficile et ambigū apud te iudiciū esse: pro-
 spereris inter sanguinē et sanguinē causam et cām: lepā et lepram: et iudiciū inter
 portas videris vba variare: surge et ascende ad locū quem elegerit dñs de; tuus
 veniensq; ad sacerdotes leuitici generis: et ad iudicē qui fuerit illo tpe: et queres
 ab eis qui indicabunt tibi iudiciū veritatē: et facies quēcūq; dixerint qui pñsunt
 loco quem elegerit dñs et docuerint te iuxta legē eius: sequerisq; sententiā eo-
 rum. nec dedinabis ad dexteram vel sinistram. Qui autē superbiērit nolens obe-
 dire sacerdotis imperio qui eo tempore minist; at dñō deo tuo: et decreto iudicis
 moiet; homo ille: et auferes malum de israhel. Sic veteris testamenti sequacib;
 dominus impauit: ne quis sua se iuctus opinione scindere populū peregrinasq;
 religiones introducere posset. Nāz qui ambulant in errore cordis sui veniēt sup;

eos mala. Sed nec xps dñs noue legis conditor. veritatis magister et salutis in-
 uentor. superni refugii tribunalis omisit. Elegit em petru et in petro ceteros ro-
 mane sedis antistites. qui post ei in celum ascensione vicariatū tenuerūt et in ec-
 clesia primū locū. Cum claues regni celoz illi promisit ac ligandi soluendiq po-
 testate. et tandē pasturaz gregis comisit dicēs. Pascite oues meas. Cur hoc. Quid
 tunc opus erat petrum fieri pastore clauē regni tenere. principatū accipere. xpi
 vicariatū gerere. nisi vt errantes reduceret. ignaros instrueret. timidos roborā-
 ret. pertinaces eliminaret. fidelib⁹ subueniret. hereticis repugnaret. Si iusti esse-
 mus ac nostro ingenio verū viderem⁹ et sequeremur omnes. neq lege neq prin-
 cipe opus esset. Sed quia insurgunt ingemina pñciosā que doctrinas pestiferas se-
 minant. funduntq venena letalia et occidūt credulas animas. necessaria fuit su-
 premi tribunalis erectio q inter leprā et leprā iudicaret. Hoc aut est apd aposto-
 licam sedem que cardo et caput vt factū est a dño. et non ab alio est cōstituta fide-
 lium. Et sicut cardine ostium regit ecclesie dño disponente regunt. atq vt calixti
 pape sanctissimi verbis vtamur. Nulli dubiū est q apostolica sedes mater sit om-
 nium ecclesiarum: a cuius nos regulis nullatenus conuenit deuare. Hos igitur
 thaborite siqua vos fidei dubitatio tenet consulite romanā ecclesiaz. audite vica-
 riū xpi. Facite quecūq dixerint vobis qui presunt loco quē dñs elegit. Dicite cū
 ysaiā. Venite ascendam⁹ ad montē dñi et ad domū dei iacob. et docebit nos vias et
 ambulabimus in semitis eius. Quis est mons dñi nisi aplice sedes. Que domus
 dei nisi ecclesia. Quis locus elect⁹ a dño nisi roma. quā beatorū petri et pauli mar-
 tyriū cōsecrauit. Fugebat petrus ex vrbē mortē timēs. sed cū obuius habuisset
 in via dñm. dixit ad eu. dñe quo vadis. et dñs sibi. Vado romā iterū crucifigi. Sic
 reuerfus petrus cathedrā summi pontificatus erexit vbi crucis patibulū subijt.
 Huc ergo recurrendū est. hinc doctrina sumēda est. hinc veritatē hauriēdi latices.
 Hic fons aque viue signatus scaturit. hic ortus celus: hic archa dñi extra quā
 omnis salus reficit. Non pudeat vos thaborite que de fide sentitis aplice sedi re-
 ferre. Nam paulus vocatus e celo segregatus in euāgelii xpi. securitatē non ha-
 buit euāgelii p̄dicandi. nisi petri et ceteroz aploz qui cū eo erant fuisse sententia
 roboratū. Ea ppter ad galathas scribēs. Iterū inquit ascendi hierosolimā cū bar-
 naba assumpto Tito. Ascendi aut fm reuelationē et cōtuli cū eis euāgelii. seorsum
 aut cū his qui credebant aliquid esse. ne forte inuacū curreret aut cūcurrerem.
 Et diuus hieronymus doctrina plenius et oēm scientiā callens. cū fidei scripta di-
 ctasset ad damasum. hec est inquit fides papa beatissime quā didici in ecclia quāq
 semp tenui. In quā minus perire aut parū caute forte aliquid positū est emēdare
 a te volo qui fide petri tenes et meritum. Sic et vos facere thaboritas exhortor.
 Obedite vos et doctrinā vestrā romano pōtifici. facite q iusserit neq ad dextram
 neq ad sinistrā declinantes. Sic p̄olationē spūs. sic anime vestre quietē assequē-
 tur et salutē. Nicolaus. Obedirem⁹ apostolice maiestati et omni deuotione sub-
 iecti effemur. nisi legi diuine cōtraria iuberet. Eneas. In his q sunt fidei nūq
 repta est aplice sedes errasse aut adulterinis acquiuisse dogmatibus. Baletb.
 Et fuit in agnere manifestus error. Eneas. Quā tu mihi agnētā cōmemoras.
 Baletb. Quā romana sedes feminā p mare coluit. et in apostolatus apice col-
 locauit. Eneas. Istic neq fidei neq iuris error. sed ignorātia facti fuit. Neq
 certa hystoria est. Nicolaus. Et plures romani pōtiffices criminōsi fuerunt qui
 nūc dant apud inferos penā. Eneas. Nescio si quis tñ peccasse comptus ē. fra-
 gilitate deceptus. more hoim lapsus est. Sed hoc ausim dicere romanus p̄sul in-
 dubitatus nemo vñ q inuētus est falsē doctrine publicus assertor. Nicolaus.
 Sepe roman⁹ pōtiffes legem precessoris euerit: aut vnus ergo aut alter errauit.
 Eneas. Inanis argumētatio tua est. Licet em vetus decretū. nouus papa de-
 turber: nō tñ p̄mū cōdicoz sūmā reprobāt. qm fm tp̄aleses variant humane.
 Neq em q semel vtile fuit decretū: se vñle p̄secrat. Nō errauit ecclia primitiua

pulcherrima verba
 Hieronymi ad Dan-
 ielē

Comenta huius
 quod tamen sit elo-
 quium sapientie

que sacerdotib⁹ pmissit vtores. Nec errat moderna que subtrahit. Et vos quis
 multis in reb⁹ romanā impugnat⁹ ecclesiam. Cōiugia tñ p̄bzoꝝ abijciētes neq;
 primitiua ecclesiaz neq; grecā sed nram sequimini. Quia vō mores hoim tpe va
 riant. decreta q̄ sup his p̄mulgant ppetua eē nō p̄nt. sed vtiliter sepe cōscripta la
 psuit sp̄s vertunt ad noxam: ex quo fit vt alteruter sit cōmendādus. z q̄ prius edi
 dit. z q̄ postea decretū abrogauit. Moysen nouim⁹ mādato dñi serpentē eneu fa
 bricasse. quē xpi figurā fuisse doctores nri testant. Hunc tñ ezechias longopost
 tpe sine culpa destruxit. Sic z roman⁹ p̄sul antecessoris sui legē sup morib⁹ editā
 z absq; suo pōt z absq; illius erratu cassare. Nō si lex fidē respicit z aliqd in fide de
 clarat inmutabilis est. Nā verū fidei semp est vnū: nec vllo pōt vel loco vel tempo
 re variari. Ideo decreta q̄ sunt de fide a sanctis patribus instituta: summa veneratione
 recepta sunt z inmutata: atq; inuolata p̄durāt. **Galerb.** Vergis romanā
 ecclesiaz ab errore defendere. Incassus laboras. Nā cōtra euāgelii xpi p̄dicat atq;
 agit. **Eneas.** Vbi nāq; quib⁹ in reb⁹. **Galerb.** Vbiq; gentiū z in altaris sacro
 . **Eneas** quo pacto effare. **Galerb.** Porrigi calicē populo verat christus iussit.
Eneas. Ostende vbi iussit. **Galerb.** Apud iohannē inqt dñs. Nisi māduca
 ueritis carnē filiū hois z biberitis ei⁹ sanguinē nō habebitis vitā i vobis. Qui mā
 ducat carnē meā z bibit meū sanguinē habet vitā eternā. Magna est audacia ne
 dicā temeritas aplice sedis q̄ potū sanguinis populo subtrahit: sine quo negat co
 min⁹ habere vitā eternā. Sed accipe nūc i natali magni hui⁹ facti que fuerūt xpi
 verba. **Mathe⁹** sic rem gestā exponit. Cenātib⁹ aut illis accepit bicus panem z
 benedixit z fregit deditq; discipulis suis z ait. Accipite z comedite hoc est corpus
 meū. Et accipies calicē gratias egit z dedit illis dicēs. Bibite ex hoc oēs. hic ē em
 sanguis me⁹ noui testamēti q̄ p multis effundet in remissionē peccatoꝝ. Glidē
 vt impat oēs bibere. Sed audi marcu z māducātib⁹ illis ait. Accipit bicus pa
 nē z bndicēs fregit z dedit eis z ait. Sumite hoc est corpus meū. Ecce accepto calice
 gr̄as agēs dedit eis. hiberūt ex illo oēs: z ait illis. hic ē sanguis me⁹ noui testa
 mēti q̄ p vobis effundet. **Lucas** pmo vō sic ait. Et accepto pane gr̄as egit fregit
 z dedit eis dicēs. hoc est corpus meū qd p vobis dat. hoc facite in meā cōmemo
 rationē. Similiter z calicē postq; cenauit dicēs. Hic est calix noui testamētū in
 meo sanguine q̄ p vobis effundet. Ostendūt euāgeliste vt vides: qz iussit dñs fa
 cere qd ip̄e fecit: verbo vsus impatiue facite. Nō si quis existinat circa priorē dū
 tarat specie stare p̄ceptū dñi: sicut lucas testari videt. audiat ad eborin. paulum:
 qd ille. Ego em̄ accepi a dño qd z tradidi vobis: qm̄ dñs noster bicus xps i qua
 nocte tradebat: accepit panē z gr̄as agēs fregit z dixit. Accipite z māducate. B
 est corp⁹ meū qd p vobis tradet. hoc facite in meā cōmemorationē. Similiter z
 calicē postq; cenauit dicēs. Hic calix noui testamētū est in meo sanguine: hoc
 facite quotiēscūq; biberitis in meā cōmemorationē. Supplet apl⁹ paul⁹ qd euā
 gelistis defuisse videt. p̄ceptūq; nō panis solus sed calicis quoq; subiunxit. z ma
 theus circa panē. Comedite inquit z circa calicē bibite q̄ sunt verba p̄ceptionis.
 Cū ergo paulus z euāgeliste simul iuncti māducationis p̄ceptū z bibitionis ostē
 dūt. Quis romanā huius mādati violatricē nō videt. q̄ populo xpi sanguinē in
 terdicat. viāq; salutis occludit. His accedit sanctorū aploꝝ z alioꝝ obseruātia vi
 scipuloꝝ. q̄ noue legis sensum nō ab hoie: sed ab ore dñi didicerunt. Quoz actio
 nostra instructio est: quos errasse neq;bas est opinari. Breccia quoq; rarus mater
 z ois discipline magistra traditiōe pauli inutilatā bucusq; seruauit: qui panis
 edendi bibendiq; calicis auctor illi fuit. Sicut eius ad corinthios scripta manife
 stant. Sūt p̄terea nōnulli doctores qui iohannis textū ad nrm̄ sensum accipiunt
 z leonē papā statuisse tradunt: vt qui sacramēti suscipiat vnā speciem. a calice non
 abstineat. Quomodo igit romanā ecclesiam consulere z vocē eius audire serua
 req; legē possumus. que tam manifeste diuinis cōtradicit oraculis. Nūquid deo ma
 gis obedire oportet q̄ hominibus: xpo q̄ pape euāgelio q̄ decretalib⁹. **Eneas**

panem a dñi
 sup vñ calicis

Multa et magna sunt que dixisti. Nam et fucum veritatis habent et nullus ved-
 pere possunt. qui sacre scripture sonu audientes sensus negligant cuius mysteria
 non verbo docent: sed spiritu reuelant. Idcirco reuela inquit dauid oculos me-
 os et considerabo mirabilia de lege tua. Nemo scriptura nisi spiritu sancto docen-
 te cognoscat. Hinc paulus ministros ait: fecit nos deus noui testamenti non lra
 sed spiritu. Littera enim occidit: spiritus aut viuificat. Est ergo necessarium si volu-
 mus euangelium intelligere ut spiritu ambulemus. sicut ad galathas doctor gen-
 tium scribit. Veru ego quia peccator sum et iniquitate circumdatus. non credo mi-
 bi neque meipso sacra eloquia intelligere et altos percipere sensus. Eapropter re-
 spoiurus tibi nihil de meo. sed sancti doctores diuino afflati spiritu tradat. et quod
 docet ecclesia dicam. Nam sibi afflavit xps et suggerit omnia spiritu sancto. Cuius
 maxima dignitas est summa potentia immensurabilis auctoritas. que neque fal-
 lit neque fallit. Quia si quis docentem corripientemque contempserit ut ethnicus et pu-
 blicanus habendus est. Atque ut cipriani clarissimi et doctissimi martyris senten-
 tie consonemus. Alienus est. ipbanus est hostis est. Habere iam non pot deum pa-
 trem qui ecclesiam non habet matrem. Plurima sunt sacri codicis verba: que diuer-
 sis accommodari sensibus possunt. Quapropter non alienum aut extraneum foris sensus que-
 rere debemus: que scripture testimonio confirmemus. Sed ab ipsa scriptura recipien-
 dus est sensus veritatis quem sola nouit et suis filiis exponit ecclesia: tenco te fortas-
 sis nimis perstringo sermone et ad rem. pro. Accusasti romanam ecclesiam que dum co-
 munionem calicis plebi denegat. euangelium viciat. xpm negat. salutem adimit. Qua-
 tuor sunt ut video que non te solam sed oes mouent. quos huiusmodi opinio ne di-
 cam rabies ab ecclesia romana se iungit. Primum est iohannis testimonium. Secun-
 dum est institutio sacramenti per tres euangelistas relata cum paulo. Tercium est ecclesie
 primitiue grecorumque parisi. Quartum est nonnullorum doctorum ac romanorum pontificum
 auctoritas. Sunt ad hec omnia nobis parata ac clara responsa. que de penu spiritus san-
 cti recipit et ministrat mater ecclesia. Negat iohannes ut ait imo negat apud io-
 hannem dominus vitam esse cuiuspiam. nisi carnem suam comederit et sanguinem eius biberit. Quibus
 verbis non minus utriusque speciei communionem quam baptismatis vnde mandatum censet.
 vetus hec armenorum infantia fuit. qui natos ut in luce veniebant. mox baptisatos
 mox altaris sacramento reficiebant quod et vos aiunt facere. qui demones atque in-
 fantes ad eucharistie libameta vocatis: in bonorantes diuinitatem sacramentum
 communionemque pauli despicientes. qui ad eorum scribens ait. Probet seipsum homo et
 sic de pane illo edat et de calice bibat. Quod separauit et demones probare possunt: qui
 bus nec certus nec verus romis est usus. Sed non est in euangelio iohannis que sibi
 sensus ascribitis. Non bibitio sacramentalis illic precipitur sed spiritualis insinuat. Nam
 sanguis christi triplicem potum alberti magni sententia tradidit. in eo sermone que de
 christi corpore non minus subtiliter quam veraciter edidit. Est enim potus sacramentalis quem
 soli sacerdotes accipiunt. Est intellectualis qui plebi christianis sub specie panis mi-
 nistratur. Et est spiritualis quo saluandi oes vtuntur incarnatione passionemque domini pia et
 assidua meditatione recolentes. Et hac bibitione dominus apud iohannem precipit. Si-
 cut verborum euangeliste series luculenter ostendit. Nam cum dixisset dominus. Caro mea ve-
 re est cibus et sanguis meus vere est potus. Qui manducat meam carnem et bibit meum san-
 guinem in me manet et ego ideo. Multi audientes ex discipulis eius dixerunt. durus est
 hic sermo quem non potest eni audire. Scies autem iohannes apud semetipsum quod murmurauerant
 de his discipulis eius dixit eis: hoc vos scandalizat. Si ergo videritis filium hominis ascendentem
 ubi erat prius. Spiritus est qui viuificat. caro non potest quicquam. Verba que ego locutus
 sum vobis spiritus et vita sunt. Sed sicut ex vobis qui non credunt. Declarat dominus his verbis
 non carnalis estus ante potus illic. sed spiritualis archana mysterij ostineri. dum ait spiritus
 est qui viuificat. caro non potest quicquam. Et iterum verba que locutus sum vobis spiritus et vita sunt
 His aperte cognoscitur quod de spirituali manducatione que fit per fide locutus euangelista aduerte qui
 dicit dominus. Qui manducat et bibit instans non futuri temporis sunt verba. Erant igitur dum sic

apponitur
 ad ostendendum

h. b.

h. b.

loqueretur pñs. q̄ mādūcabāt z q̄ bibebāt eū. Mōdū passus dñs erat nec adhuc in
stituti sunt sacramentū. Quō q̄ mādūcabāt bibātq̄ xpm̄ nisi sp̄ialiter p̄ fidem z
charitatem credētes in eū z faciētes opa ei⁹. Mā z p̄ dixerat ego sup̄ panis vite q̄
venit ad me nō esuriet. z q̄ credit in me nō sitiet vnq̄. Qui credebāt in eū z opa se
crabant ei⁹: bi carnē edebāt ei⁹ bi potabāt sanguinē. Atq̄ hic verior est euangelij
sensus. qz aliter edi caro. aut bibi xpi sanguis nō poterat. Fuit em̄ figurata locu
tio dñi: sicut z samaritane z in cruce sitire se dixit. qz fidem illi⁹ z nram salutē sitie
bat. Sic glossator intelligit hoc euāgelij. Sic magn⁹ augustinus doctrina z vere
cūdia iusta nobilis: cuius tāta gloria est. vt nullius laudib⁹ crescat: vituperatiōe
minuat quo postposito. si quis videt rochezanāq̄ sequit. luci tenebras veritati
mēdaciū p̄fert quid plura. Nōne dñs in textu euāgelij dicit. Ego sum panis vi
te q̄ vinct ad me nō esuriet. z q̄ credit in me nō sitiet vnq̄. Ecce tibi panes cibis
z potus est qui esuriē tollit z sitim. Cui tollit z quō. Credeti tollit p̄ charitatē tol
lit. Mā q̄ si q̄ rectā habz: z opa facit digna fide. hic est qui carnē dñi manducat: z
sanguinē bibit z acq̄rit vitā eternā: mūdo mortu⁹ xpo viuēs. Sic qd̄ de iohanne
vobis assumitis. nostre sententia nō vestre confert. Hunc ad reliquos euāgeli
stas transeam⁹ hisq̄ paulū adiungamus. Nam simul oēs integrā referunt cenā
chr̄isti z q̄uis in vno plus q̄ in altero sit. Nulla tñ discordia nulla dissonantia est
Sed qd̄ vnus obmisit alter admisit. Et q̄uis euāgelistarū nullus dicat hoc faci
te in meā cōmemorationē nisi solus lucas: qui post panē benedictū hec verba po
nit. Nec post calicē geminat. Tñ qz paulus hoc ad vtrāq̄ spēm repetit tenendū
est: z post panē z post calicē dixisse dñm. hoc facite in meā cōmemorationē. Ex q̄
bus verbis p̄cepta tibi vtriusq̄ speciei cōdicatio videt. Et qz p̄cepta xpi seruanda
sunt. his q̄ salui eē volūt. Quicūq̄ sub specie panis z vini nō acceperit sacm̄ dā
nationē incidit z iniusta est aplica sedes hui⁹ inimica p̄cepti. Sed audi r̄sionem
fateor sic locutos vt dicis euāgelistas: meq̄ vbi pauli q̄cūq̄ dēmo. Mō tñ idcirco
re p̄ceptū intelligo sub specie panis z vini cōicari plebes. Mā vba q̄ retulisti non
oib⁹ fidelib⁹ s̄ aplis solū dicta fuerūt. Quia vt est cōis snia doctorū: aut iā sacerdo
tes. aut tūc sacerdotiū acceperūt. Oz si p̄ceptū id est hoc facite in meā cōmemora
tionē. p̄ceptū hoc nō sacerdotes nō plebē obligat ecclesiāq̄: s̄ collectā. nō qd̄libz
eccleie mēbris respiciat: atq̄ vt tecū neruosus agā z argumētationib⁹ fortiorib⁹ vt ar
aut sacerdotes erāt apli qñ mādātū hoc acceperūt. z ad id solū sūt obnoxii sacer
dotes: aut adhuc erant laici. z tūc nō sumere tñ s̄ cōficere quoq̄ sacm̄ laicis est
p̄ceptū. Sz hoc tā vobis q̄ nobis absurdū est. Ergo sacerdotes erāt apli z sacer
dotes tñ p̄ceptio ligat. Valeth. At paul⁹ ad cor. nō sacerdotib⁹ solū s̄ vniuer
se plebi clericis laicis marib⁹ feminis scribit. Encas. Mō mādāt illic paul⁹. sed
dñi mādātū refert z rē gestā. z quō sacm̄ instituit dñs exponit. Cūq̄ nullus euā
gelistarū verba illa hoc facite in meā cōmemorationē p̄ cōionē calicis ponat. nō
radū est quō paul⁹ loquat. Quid ille post panē sacm̄ inquit hoc facite in meā cō
memorationē. post calicē aut. hoc facite q̄tiēscūq̄ biberit i meā cōmemorationē
Addit hic q̄tiēscūq̄ biberitis. Quid sibi vult hoc q̄tiēscūq̄ biberit inq̄t facite. B
ē qñ necessariū erit de calice bibere. Qñ cōficietis qñ sacrificiū offertis hoc facite i
meā cōmemorationē. Qd̄ solis sacerdotib⁹ cōuenit. Quob⁹ nāq̄ mōis hoc diuinis
simū sacm̄ cōsideramus. vt sacramentū solū vt sacrificiū z sacramentū. In sacri
ficio vtrāq̄ species erigit. qz imago est illius sacrificij. in quo xps assistens pon
tifer futurorū bonorū per amplius z perfectius. tabernaculū nō manufactū. id est
non hui⁹ creationis sc̄ipm̄ pro nobis sacrificiū obtulit deo p̄i in ara crucis. Idq̄
nō solū rep̄ntari dī xps passus. s̄ etiā qz passio xpi in qua sanguis fuit a corpore se
patus referēda. In puro aut sacramēto qd̄ ad sc̄ificationē nraz requirim⁹: vt in
uisibilis grā sub visibili specie nobis tradat sufficit rep̄ntatio xpi passi quē panis
spēs abunde refert. Quia z dñs grano tritici se cōparauit q̄ mortuus est: vt mltū
fructum afferret. Atq̄ vt altius de tanto sacramento loquamur. Triplex est s̄ vt

ait nostra aquinas sanctus et profundissimus doctor / huius excellentissimi rei signi-
 ficatio tria et tria respicit. Ex pterito significat nobis vnicā passionē vocatā sa-
 crificiū. Ex pnti refert ecclesiasticā vnitatē et cōmuniō dicit. Ex futuro psignat dei
 fructiōnē quā p̄stolamur in celis: et appellat viaticū: quia viā p̄ebet ad patriam: et
 p̄m hoc etia eucharistia id est bona grā nūcupat. Et sacerdotibus quidē sacri-
 cū cōuenit: ceteris vō cōmuniō atq; viaticū in quib; spēs panis est sufficiens si-
 gnū. q; ex multis granis cōfici et pulchre denotat ecclesiasticā vnitatē: et illū pa-
 nem angelorū quo fruimur in celesti hierlīn. *Galat. Multa puoluis et a. ppo*
 lite questionis statu lōge recedis. Hoc facite inquit dñs id est cōficite vt ego facim
 sumite vobis: bibite et alijs date hic nodus est hic vis. *Eneas. Pulchre de nodo*
 locutus es. Nā tu nodū in sirpo queris. sed nō est hic nodus quē ferūt alexādrū
 in curru gordiū reperisse: quē cum soluere manu nō posset ense recidit. Facilis est
 huius solutio nodi. Neq; em inquit dñs quō ego feci: sic vos facite. Sed hoc faci-
 te. id est hoc sacramentū cōficite in meā cōmemoratiōnē. Q; si notā p̄cepti sub il-
 lis latere verbis affirmas. Accipite et comedite et bibite. Dico q; p̄m ad sacerdo-
 tes mandata referri: q; tunc apostoli sacerdotiū susceperūt. Ceterū sicut manda-
 tū illud. Euntes p̄dicare euāgeliū omni creature. Sic est istud. Suscepit ecclesia
 non ab omnib; sed ab electis ministris ac sacerdotib; crequendū. Sic doctores
 intelligunt verba dñi: sic sancta ecclesia docet. Q; si xps his verbis cōmuniōnē
 calicis etiā laicis imperasset. non solū bohēmis sed alijs quib; gentib; p̄ tot an-
 norū curricula reuelatū fuisset. Sed nulla scola hoc sentit nulla ciuitas pbat: nul-
 la extra bohēmiā collegiā tenent. Mirabile dictū est: si multa fercula et mixta cer-
 uisic vīna et longissimi somni melius vobis scripturā exponūt q; ceteris abstinē-
 tie atq; vigiliē. *Galat. Male nos arguis. Nō em nostrā sed aploz doctrinam*
 grecoz; sequimur. *Eneas. At illi nō dixerūt dānatos esse populos qui de ca-*
 lico nō acciperent. Nec nos ad oia tenemur que in ecclesia primitiua patres ege-
 runt. Cōplurima illi que ad p̄fectionis statū pertinebāt tāq; perfecti observabāt
 Nec em quicq; p̄p̄m possidebant. Sed vt in actibus eoz; lucas ait. Qes q; cre-
 debant erant pariter et habebant oia cōmuniā possessiones et substantias vende-
 bant et diuidebāt illa omnib; prout cuiq; opus erat. Nos aut nō cogimur omnia
 vendere: et tamē saluamur. Illi carnē cum sanguine non edebant nos comedim;
 et non damnamur. Illis vxores fuerunt nobis desunt et magis meremur. Illi po-
 pulum a cōmuniōne calicis non prohibebant: nos arcemus et meritum inde reci-
 pimur obediētes ecclesie que cōmuniōnē sub specie vini subtrahendam multi-
 tudini monente spiritu sancto decreuit: dicente apud iohannem dño. Para ditus
 autē spiritus sanctus quem mitteret pater in nomine meo: ille vos docebit omnia et
 suggerat vobis omnia quecūq; dixerō vobis. Cum em ex p̄cepto xpi nō sit cōiō
 calicis in populo. Quis nō videt in hoc sicut in ceteris que domin; exp̄esse non
 iussit ecclesie standū esse iudicio. Cūta enim que sub p̄cepto diuino non cadūt
 regentis ecclesie sunt dispositioni cōmissa. Cuius mandata tanq; diuina recipien-
 da sunt et omni deuotiōne cōplenda: quādo p̄cepto dei nō sunt aduersa: vel vtrū
 sint aduersa non est certa cognitio. Sed nec tu tibi de grecia blandiariis: quis em
 nō errant greci vetustam consuetudinē observantes: non tamen vobis excusatio
 est qui sub latinis nati educatiq; moribus. laudatū: securum: purū ecclesie roma-
 ne ritum: auctoritate p̄p̄ia reiecit: quis ordinationē eius siue consuetudinē
 longo vsu probatā infringere peccatum transgressionis existat. Nec scio quid
 vos in hac re grecam magis q; latinā ecclesiam imitari compellat. Latinus cer-
 te senatus et mundius et ronabilius et cautius agit q; grecus. Nam trib; de causis
 calicis potum plebibus interdixit. Prima nerudis populus sub duplici solū spe-
 cie cōtineri xpm putaret. Altera ne qd est liquidū multum attrahatur manibus
 effunderet in terrā. Quēadmodū nup in praga factū referūt vbi puerulus vir au-
 uiculus ab vberē matris ad sanguinē dñi raptus calicē ex manu min; p̄siderati

*prophie
 ieremiae
 ieremiae
 ieremiae*

*Tris ratiōes
 sunt q̄s p̄p̄m
 ratiōis p̄p̄m
 p̄p̄m in h*

sacerdotis arripies: sacramentū sparsit in būmū. Tercia vt impleret figura ve-
teris legis. Que licet populo ministrari de sacrificio iubere: libamina tñ solis sa-
cerdotib⁹ leuitiq; reseruauit. Quid est grecā ecclesiā tantopelaudatis. Tñ nō la-
tinā ecclesiam multo florentiorē cē q̄ grecā cernitis: et n̄ tam longe lateq; exāntē
Illā machometi cultorib⁹ seruientē. hanc vno sub capite gubernatā: illā multis
scismatib⁹ implicatā: hāc tēplis sublimiorib⁹ exornatā: illā omni splēdore nuda-
tam: hanc semper recta dogmata p̄dicantē: illā sepius errorū cōfēciētē. Molo cū
cicerone dicere. Romanis aut nūbil a grecis suscepisse: aut ab eis recepta fecisse
meliora. Laudo et magnificacio grecos ex quoz fontib⁹ n̄ri maiores hausere doctri-
nā. Sed cōsensuit grecia. frigida est et nō habet qui calefaciat eā. Facta est sub tri-
buto domina gentiū et que fuit asianoz magistrā: nūc est discipula latinoz. Quid
est qd̄ vos bobemos sub norma latina nutritos in cōione calicis grecari cōpellit
Cur nō ceteras quoq; grecoz obseruantias amplectimini. Cur nō panē fermētā
tū p̄secratis. Cur religioes monachoz quas illi recipiūt aspernamini. Cur vestis
ornatus vt illi sacrificantes nō recipitis. Cur nō cōiugio copulamini q̄ cū greca
potestis et cū primitiua ecclesia facere nō decet. Vos partim grecos partim lati-
nos esse: aut calidū fieri oportet aut frigidū. Sz agite qd̄ in rem vestrā est. Moli-
te plus sapere q̄ oportet. Audite docentē matrē. Implectimini legē ecclesie q̄ san-
cta est et honeste condita. Nolite putare sp̄ aplos aliosq; xpi discipulos cōionem
calicis acceperisse: qz post xpi passionē de calice rarus: de pane frequēs bī sermo. vt
est illud. Cognouerūt eū in fractione panis: et in actib⁹ aplos. Frangētes circa vo-
s panē. Et iterū p̄seuerātes in fractione panis. Quib⁹ in locis nullā repimus
de vino mentionē. Sed nec moueri debetis q̄ nōnulli doctores de cōione sacrali
loquētes illāq; populo suadētes iobis vba recipiūt. Neq; em̄ p̄pterea illi loci vt
talis verus est et p̄p̄ intellectus. Sed ex quadā similitudine p̄sonatq; rōne trahit
inde sensus magis q̄ viciū. Et h̄ doctozib⁹ oratorio more loquētib⁹ nūc figuris:
nūc trāslationib⁹ vtiter quo fit: vt sepe de signo loquētes trāsēat ad signatū. Sz
plurimū interest an determinādo docentes an p̄suadēdo cōmouētes loquantur.
Et aduertendū est q̄ et si pleriq; doctores in cōiunctis verba iohannis ad sacramētū
altaris referāt: in cōtinua tñ exp̄ositione nullus id agit. sicut in libro quē de textu
ra euāgelioz scripsit zacharias chrisopoletan⁹ affirmat. Qd̄ autē de leonis decreto
cōmemorasti. nūbil impedit n̄ri p̄positi cursum. Nāq; cū manichei leone sedente
xpm nō vero corpe sed fantastico et sine sanguine vestitū p̄dicarēt: neq; resurrectio
nē ei⁹ crederēt: neq; diē dñicū sanctificarēt. Sumētēsq; xpi corp⁹ sub specie panis
vt suū palliarēt errorē. potū calicis remuerunt. Obuiaturus tāte neq̄cie ponti-
fex statuit vt qui sub vna specie cōicasset ab altera nō abstineret. Sic plurima se-
pe statuta sūt ex cā: ex p̄sona: ex loco: ex tpe q̄ p̄siderare oportet q̄ de illis iudicant
ne p̄i⁹ inculpēt q̄ intelligāt: p̄i⁹ arguant q̄ sensu p̄quirant. At cū bodie ali⁹ sit re-
rū status. Cū vti n̄riq; p̄genitores sub vna specie cōicauerint. cū multi doctores
ab ecclesia recepti et in cathalogo scōz cōscripti miraculis choruscātes retinēdū
plebi calicē dicāt. Cū latina ecclia id seruet doceat inādat. Suadeo vt vos illi ob-
temperetis: custodiatq; legē matris. vt addat grā capiti v̄ro et torques collo v̄ro
Sicut salomonis vba p̄mittūt bis que sunt matribus obsequētes. Nicolaus.
Est ne vllū aplice sedis aut generalis p̄sij decretū q̄ laicos sub vtraq; sp̄e cōica-
re p̄bibeat. Eneas. Vultis obtemperare si decretū ostendo. Nicola⁹. Obtepe-
rabim⁹ si nō erit legi diuine cōtrariū. Eneas. Lex diuina nulla ē cui talis sanctio
possit cē contraria. Nicola⁹. Tibi sic videt nobis longe alia suā est. Eneas.
Vos cōionē duplicis speciei de p̄cepto dñi dicitis. Mos cōtra. Cui magis creden-
dū est: vobis an sedi romane. Nicola⁹. Et credendū ē cui scriptura diuina suffra-
gat. Eneas. At vos dicitis legē diuinā sentire vobiscū. Mos p̄tra qd̄ mō. Ni-
colaus. Qui v̄bis diuinis legis. p̄inquirior est: hāc fidem digniorē puto. Eneas.
Quid si est hoc dubiū. Quis obtinebit. Nicola⁹. Xps dñs iudicabit. Eneas

Nullū ergo vt intelligo iudicem nullū i terra supiorē vultis q̄ res dubias diffinire
Sic neq; romanū pontificē caput esse xpiani populi creditis. neq; militancē ec-
clesiā honoratis: quis est magistra fidelium: doctrinē veritatis: inimica mēdaci: ma-
ter nostra que nos xpo regenerauit et alit atq; nutrit in fide. Qz si vos aliud non
moueret: vestra vos paucitas exterrere deberet. Quot enī estis qui aduersus vi-
uos innumerabiles et mortuos infinitos linguas acutis. Tota xpianitas contra
vos est. et tamen a sua non receditis. Que si vera eēt omnes nostri pgenitores
cū diabolo et ei⁹ angelis arderēt: qui calicis expertes fuerūt. Hāc regnū hoc postq̄
sacramentis ecclesie relictis idolis iniciatū est: sem p aplice sedis ritu cōcauit: ex-
ceptis paucis annis enī nri. in quo monitore Iohanne buse atq; Hieronymo ab
ecclesie vnitatē recessistis. Galetb. Arguis paucitatē nostrā: sed xps aduersus
multitudinē iudeorū paucis discipulis circūdat? p̄dicare nō timuit nec multi erāt
iudei cōsi: serata gētiū multitudinē qm̄ legē acceperūt mosaica. Eneas. Xps
deus et homo dñs et mgr: nouā daturus legē in mūdū venit redepturusq; populū
Qualis cōpatio lucis ad tenebras. Terre ad celū. Xpi ad belial. Hō tñ dñs sine
miraculis creditio est: neq; moyses absq; signis legē tulit. Ad vos q̄ signa facitis
vt vīc paucitati credam⁹: vobiscūq; sumus. Galetb. Generatio praua et adulte-
ra signū querit. Hos paucitatis nre tutore xpm̄ habem⁹: q̄ apud euāgelium dicit
Abicūq; fuerint duo aut tres collecti in noīe meo: ego cū eis sum. Hō indigem⁹
humano fauore qui ducimur celesti ductore. Eneas. Apud ciprianū martyres
bis sororia verbis nōnulli iactabāt. Quibus ille sic rēdit. Corruptores euāgelij
atq; interpretes falli extrema ponūt et supiora p̄tereūt. partim memores partim
subdole cōprimētes vt ipsi ab ecclesia scissi sunt: ita capituli vni⁹ sententiā scindūt
Dñs enī cū discipulis suis vnanimitatē suaderet et pacē. Dico inquit vobis: quo-
niā si duo ex vobis cōuenerint in terra de omni re quācūq; petieritis p̄tinget vo-
bis a patre meo qui in celis est. Abicūq; enī fuerint duo vel tres collecti in nomi-
ne meo ego cū eis sum. Stēdens non multitudinē sed vnanimitatē deprecanti⁹
plurimū tribui. Si duo inquit ex vobis cōuenerint in terra vnanimitatē prius po-
suit. cōcordiā pacis ante p̄misit: vt cōueniat vobis fideliter et firmit̄ docuit. Quō
aut̄ pōt̄ cū aliq̄ cōuenire q̄ cū corpe ipsi⁹ ecclie et cū vniuersa fraternitate nou⁹
venit. Notate verba et signate mysteria. Hō est cum eis xps q̄ ab ecclia recedūt.
In vna ecclia sum⁹ oēs: pri⁹ vna fides: vn⁹ deus: vn⁹ ritus et vobis et nobis erat.
Hō nos a vobis: s̄ vos a nobis recessistis: faciētesq; vobis cōuēnticula diuersa: pe-
grina cognata recipiētes. q̄ nō audiuerāt patres nri veritatis caput atq; originē
reliquisse. Qz si xpi p̄ntiā cupitis ad sponsas ei⁹ redeundū est. Galetb. Hos in
ecclia sum⁹ neq; ab illa recessim⁹ vnq;. Trāsire aut̄ ad vos dñi xpi legē violat̄ nul-
la rō suadet. Quia nūq; mystico xpi corpori iūgit̄. q̄ ab eius euāgelio sepatur. sed
cur nobis retices. si qua est p̄stitutio q̄ sumere calicē vetat. Eneas. Quia nolui
stis obediētiā polliceri. Sed dicā tñ. ego ita vos peritos arbitror vt p̄suetudinē
vniuersalis ecclesie nō minoris efficacie censcatis q̄ scriptā legē qz vis legis ex cō-
sensu resultat. Cōsensus aut̄ minor nō inest p̄suetudini q̄ legi cōscripte. Hāc p̄sue-
tudinē longus et approbat⁹ vsus inducit. Que nullius impedimenta clamore: di-
uino magis q̄ humano videt̄ recepta cōsilio. leges aut̄ q̄uis dei nutu decerni cre-
dit: sepe tñ vel populi vel senatus magna parte dissentiente tradunt̄. Ob quaz
rem non minus plectendus est vetuste consuetudinis q̄ scripte legis p̄uarica-
tor. Cū igit̄ iā plurib⁹ seculis obseruari ecclia ne plebes de calice biberēt: rece-
bat et vos bobemos hui⁹ obseruantie tāq; p̄ar: ne legis emulatores existere: q̄ si
cut ante dictū est: neq; noui neq; veteris testamēti codicib⁹ aduersat̄ sed rōne ma-
gna et honestate subnixa est. Verū qz scripti decreti sanctionē requiritis: nō fru-
strabo expectationē vram. Euoluite constantien. concilium atq; eius acta perq̄-
rite. Consuetudines quam modo exposui et approbatas et pro lege rectam et scri-
pto firmas reperietis. In basilica quoq; dum generalis synodus illic erat: postq̄

tracte visa sunt et diligenter excussa sacramenti testimonia scripta: magnoque consilio de-
cretis: ac sanctorum patrum et illustrium doctorum traditionibus enudate pensatis: decre-
tum promulgatum est: quod apte declarat fideles laicos siue clericos coicantes et non co-
ficietes ad suscipiendum sub specie panis et vini diuinum eucharistie sacramentum ex precepto
domini non esse allicitos. In cuius fine subiungit. Laudabilis quoque consuetudo coicandi laica-
le populum sub vna specie ab ecclesia et sanctis patribus introducta: ac hacrenus diuissi-
me obseruata et a doctoribus diuine legis sanctarum scripturarum atque canonum multa pe-
rica habentibus: non longo tempore commendata per lege habenda est. Necalicui licitum est ea re
probare: aut sine auctoritate ecclesie ipsam mutare. Sic ergo et scripta conciliorum
habent decreta et vetustum ecclesie ritum. *Baleth.* Potest ecclesia vel concilium quod christus instituit
sacramenta puertere. *Eneas.* Non potest. *Baleth.* At sacramentum hoc sub spe-
cie panis et vini christus instituit. Cur puerit ecclesia quod panem solum ad laicos defert. *Ene-*
as. Non puerit ecclesia sacramentum sed ritum mutat. Que sunt enim de necessitate sacra-
mentorum immutabilia perseuerant. Que circa ritum sunt mutare ecclesia potest. Cuius po-
testas non minor est hodie quam sub apostolis erat. Etas autem et administratio ecclesie sicut
doctores tradunt: tribus in rebus consistit. In ordinibus diuersorum graduum presbyterorum
in administrationibus sacramentorum. In diuersis preceptis subditorum. Ob quam rem non sine ratione
putauit doctor insignis aquinas. in arbitrio esse ecclesie diuersos gradus presbyterorum
instituire et institutos pro rebus diuersitate vel temporis amouere. Sic subdiaconi sunt
ordinati: quos ecclesia primitiua nesciuit. Sic presbyteri presbyteris episcopi quos olim be-
ronymus equalis fuisse presbyteris affirmat. Sic cardinalium sacerdotum senatus inuentus:
ecclesie magni decus et stabile firmamentum. Potest etiam ecclesia in administratione
sacramentorum abolitis priuilegiis novos ritus inducere et ceremonias novas. Quare et
dominus discipulos suos facta cena coicauit: ecclesia tamen neque presbyteros neque cenatos fra-
tres: nisi necessitatis causa tantum sacramentum permittit assumere. Rursus quoque quis
amictus lintea christus. quotidianaque veste indutus. hoc sacramentum instituit: di-
xitque paucissima verba. ecclesia tamen ob eius reuerentiam et ornamenta vestimen-
torum sacerdotibus dedit: et missarum solennia presbyteris et apostolorum lectionibus et deuotis ora-
tionibus adornauit. Sic enim in veteri lege rubricatas pelles et rudia tabernaculi
sacra sublimis gloria templi secuta est. Sic et in nouo testamento post illa ecclesie
primitiue rudimenta pedetentim splendor in cultu diuino et ritus sacramentorum ex-
politiore et maiestas sacerdotum maior successit. Tercio loco potest ecclesia statuta et
ordinationes patrum que de moribus agunt: per locum temporis et personis videntur puenire im-
mutare et abrogare: sicut et per diuinitatem. Sed quantum ad sacramentum pertinet quod neces-
sarium est tolli non potest. quod necessitati non subest variari potest et tolli. In eucharistia vo-
luntate non inepte potuit: quia non est hoc sacramentum variare sed vsum. *Baleth.* Sa-
cramentum est sub specie vini quis neget: ergo qui vini speciem tollit: sacramentum tol-
lit. *Eneas.* Non aud recte inferas. Septem sunt ecclesie sacramenta et si vos quicquid tamen
recipitis. ex his vnum est eucharistia precellentissimum et maximum hoc semper integrum: et
vnum est siue sub vna specie sumit siue sub duabus: licet mille pericula panis fiant
vinique totidem: vnus tamen est vbique totus et integer christus. Nec subtracta vi-
ni specie subtrahit sacramentum. quia totus in altera sumit. Recte igitur et sanctissime
romana ecclesia in huius obseruantia sacramenti sese habet. Quibus ex rebus si
consolatione spiritus cupitis: si quietem amatis: si veritatem queritis: si lucrificare ani-
mas vultis: sed et aplicam audite: sequimini traditiones eius: honorate illam quam
sancta est immaculata sponsa christi: coluba pura et albilissima: ex cuius ore felix ra-
mus oliue pendet: qui pace hominibus pollicetur: superbis bello minatur. Finitis ser-
monibus istis assurrexit vnus de primoribus thebaotarum et animo satis inflato.
Quid tu nobis inquit apostolica sedet tot verbis amplificas. Nos papa et cardina-
les auaricie seruos nouimus: impatiētes inflatos: tumidos: ventris ac libidini
deditos: ministros scelērum dyaboli sacerdotes et antipristi percursores quorum de venē

fine.

est pecunia celū. Erat hicbō ventrosus crassus et multo abdomine pinguis: quē
cū aspersissem adinoui ventri cū leuiter man^{us} ac subidens. Unde inquit tumor h
veteris est. Cur te ieiunio maceras et affligis inedia. Riserūt oēs magnisq; illuz ca
chinnationib^{us} exceperunt. At ego cū aduenterē sacerdotes illos magis studio
cōtradicens q̄ voto discendi ad me venisse. posui modū verbis meis subtrariq;
disputationi pedē. Intellexi enī q: facili^{us} et leui^{us} esset turbulēti maris cōcitos flu
ctus clamorib^{us} reuindere: q̄ illoz rabiē sermonib^{us} cohercere. Nā labor irritus et
nulli^{us} effect^{us} est offerre lumē ceco: sermonē surdo: sapiētiā b̄uto. Cōuersus tamē
ad eos dixi. College mei p̄sāi sūt: et itinere se accingūt. hora est vt a vobis recedaz
satis diu simul disputauim^{us}. Vos tñ vt video nec meis verbis fidem p̄betis: nec
ego v̄is argumētationib^{us} moueremaneam^{us} oēs qd ante fuim^{us}. Existimaui b
p̄uiscq; incipere: nolui trāsire vt mea taciturnitas opinionū v̄sarū fieret auctori
tas. Nec q̄s post hac diceret: fuit apud thaboritas senen. eps nec q̄cā aduersus
illoz iniam dixit. aut eos vera sentire putauit: aut eoz argumēta posse supare dif
fusus ē. Qz si nihil aliud v̄ba n̄ra fecerūt: hoc tñ p̄stāt q̄ me v̄is opinionib^{us} aduer
santē oēs q̄ astāt intellererūt. Vos tñ ampli^{us} et fortasse meli^{us} cogitabi^{is}. Tūc illi si
t̄ps est afferim^{us} b̄ uel libros ostēderemusq; tibi: qz xpi sequaces et legis dei zelato
res sum^{us}. Sz vale. Ad q̄s ego. Nec vobis nec mihi ociū est: valete. Atq; hoc mō
a me eos dimisi et exiit dñs de rosenberg cū eo soboslanā veni atq; indecurnaz
infula et seniorē de rosenberg dñm petiui. videbat mibi vltra sauromathas et gla
cialē oceanū fuisse. inter barbaros. int̄ antropofagos. aut int̄ mōstruosas indie
libieq; gentes: nec sane in omni terra quā circuit ampbitrices. gens nulla est mō
struosior thaboritis. Ethiope enī quosdā et scitas et trapobanas corpis vicio mō
struosos aiunt. Thaboritas v̄o deprauate mētis vicia et innumerabiles aie macu
lemōstruosos efficiūt. Ad quos oēs hereses migrarēt. q̄s ab initio nascētis ec
clesie vsq; in hūc diē pestifera ingenia seminarūt. Sūt ibi nicolaite. sūt arriani: sūt
mazichei: sūt armeni: sūt nestoriani: sūt berēgarij: sūt paupes de lugduno. Dreci
pui tñ apud eos waldenses habent vni^{us} xpi vicarij et aplice sedis inimici. q̄ dum
frena supioritatis abiciūt: libertatēq; p̄dicāt. necessariū est vt oēs errores admi
tāt. Ad q̄b^{us} dūz exiissem. ex inferiori videbar inferno reuersus. Nec me p̄i^{us} ad su
peros recepisse putauim^{us} q̄ budwiferos atq; v̄lricū de rosenberg pueni: Nā et bud
wifesi nullis heresib^{us} inquinati sūt. et v̄lric^{us} acerrim^{us} hostis hereticoz ver^{us} ecclesie fili^{us}
inter alios bohemicos p̄ncipes q̄ fidē catholicā v̄bis armisq; tuent^{ur}: anterior est di
gn^{us} quē sedes aplice int̄ caros habeat et int̄ p̄mos honoret. Scripsi hec tue p̄stabi
litati festino et curreti calamo: Propante nāq; romā iohē meo quē p̄benosti: ma
lui te q̄ mihi in hac via p̄tigerāt v̄tūq; narrata cognoscē q̄ penit^{us} ignorare. Res
altas de fide disputātes et archanos scripture sensus attingē p̄sūplim^{us}. Scio qz
nō defuerūt ineptie. Nā rudē et ineptū tyronē dec me pugna suscepit. Sz nolui
latrātes impune lupos abire: nolui deferere veritatē: nolui ecclesie deesse: et qm̄ in
peritū me tenebras nō ignorauim^{us}: supne claritatis lumē intrepidus expectauim^{us}: ia
ctauim^{us} sup dñm curā meā et ipse adiunxit: sensi diuinū^{us} assistentiā. nāz verba nescio
quō suapte fluebāt. quib^{us} miseri thaborite miserabiliter p̄mebant benign^{us} et mi
sericors dñs: qui nec peccatoz voces obaudit. Credo et certus suz qz non mea vi
ta: sed mea fides meruit audiri: ne thaboritarū clenchis inuoluerer aut sopbisma
tib^{us} caperer: v̄tūq; res acta ē. Scio me plā tūc dixisse et minimo scripsisse digna
correctione. Sz q̄ tūc dixi corripui nequeunt. qz semel emissum volat irremocabile
verbum. Quenūc scribo facile poterunt emendari p̄iusq; edant^{ur}. Ideo te per ve
terem beniuolentiā et quam mihi semper ostendisti charitatē precor te et oro huic
opusculo vt tuā limā summamq; manū admoueas. Neq; prius in lucem sinas
eire q̄ tuo fuerit acri et graui iudicio comprobatū. Vale nostri memor et amans.
Quando deus et fata volent veniem^{us} ad te. Ex noua ciuitate. xij. kl. septembris.
Sub anno dñi. M. cccij.

Oratio enee de cōstantinopolitana clade
et bello cōtra thurcos cōgregādo.

Epistola. cxxxi.

Constantinopolitana clades reuerēdissimi patres. Illustrissimi principes:
ceteriq; viri genere et doctrina p̄stabiles: q̄ thurcorū grādis victoria. Gre-
corū extrema ruina. Latinoꝝ summa infamia fuit: vniūq; v̄m v̄ arbitroz
tāto magis angit magisq; cruciat: quāto et nobiliores estis et meliores. Quid em̄
viro bono et nobili magis congruit: q̄ curā gerere fidei orthodoxe: fauere religio-
ni xp̄i nomē saluatoris pro sua virili magnificere atq; extollere. Sed amissa nūc
cōstantinopoli tanta v̄be in p̄tate hostiū redacta: tanto xp̄ianorū sanguine fuso
tot animab⁹ in seruitutē abductis: vulnerata est miserabiliter catholica fides. Cō-
fusa turpiter n̄ra religio: xp̄i nomē dānificatū nimis atq; oppressus. Neq; si verū
fateri volum⁹: multis ante seculis maiorē ignominia passā est q̄ modo xp̄iana so-
cietas. Retroactis nāq; t̄pibus in asia atq; in aphrica: hoc est in alienis terris vul-
nerati fuim⁹: nūc v̄o in europa id est in patria in domo p̄pria. In sede n̄ra p̄cussi
celiq; sumus. Et licet dicat aliq̄s ante plurimos annos: ex asia thurcos in greciaꝝ
transiisse. Thartaros citra thanaum in europa cōsedisse. Saracenos herculco-
mari traiecto hispanie portione occupasse. nūq; t̄n aut v̄bē aut locū amissim⁹ in
europa. qui cōstantinopoli possit equari. Est em̄ ciuitas illa tot⁹ terre q̄ cōmode
cōlit⁹ pene centrū. Portūq; h̄z et amplissimū et tutissimū: in quo nō dicā naues s̄
numerosas classes armari sustentariq; possūt: atq; inde p̄ hostiōs hinc p̄ belestōtū
ad oia mediterranei maris siue tuēda siue vexāda littora trāsmittit. Et hic locus
tā cōmod⁹ tā vtilis tā necessari⁹ nobis tacētib⁹: ne dicā tormētib⁹ amissus xp̄o
saluatori: lucrifactus machometo seductori est. Quid q̄ ibi ex duob⁹ impatorib⁹
xp̄ianis alter occisus est. Nōne ex duob⁹ xp̄ianitatē oculis alter exutus: ex duabus
manib⁹ alterā amputatā dicere possum⁹. Addite q̄ ex quatuor sedib⁹ illis patri-
archalib⁹ p̄mis et p̄ncipalib⁹: q̄bus veluti solidissimis basib⁹ xp̄iana subnixā fides
i oēm terrā ramos suos extēdit. Maiores n̄ri duas s̄t cū hierosolymitana p̄ igna-
uiā atq; secordia p̄diderūt: nos tercia et illā quidē cui oēs p̄utem⁹ multi ad horcā
multi ad orientē: thanaum iacētes populi seruiebāt. nō minori desidia: maiori t̄n
infamia p̄fuso amissim⁹. Nimirū principes si toletis oēs ac de tanto xp̄ianitatis
vulnere: quo cecidisse grecos: supasse thurcos: p̄fulos eē latinos aduertitis: cō-
sternati atq; attoniti estis. S̄z nō est minor viui cesaris friderici d̄ni nostri glorio-
sissimi q̄ vester meror. Vidissetis em̄ cū tanti mali factus est primū certior: in cu-
biculo fletū: in aula mestū: in p̄silio sollicitū: in ecclesia supplicē: in quouis loco tur-
batū et anxii. Verū cū res xp̄iane nō tam dolore et lacrimas: q̄ vigore et arma re-
quirent. Nā thurei maiora indies mala minant. Opere p̄cū existimauit sua scire
metastum principū: tuz ciuitatū accersiri conuentū. in quo de tuēda xp̄iana repu-
blica p̄silia cuperent. Nā priusq̄ incipias cōsulta et vbi cōsuluens mature facto
opus ē. Fuit itaq; cōsiliū apud ratspanā cōuocatū. que ibi gesta sunt oēs tenetis.
Ex auctoritate illi⁹ cōgregationis hic nūc cōuentus habet. Cur non fuerit apud
nurebergam indicta cōuentia: et cur nequiuert ad hec negocia cesar ascendere. Sa-
tis his dieb⁹ exposcitū est. Ille quidē p̄ tanta xp̄ianitatē necessitate in hoc cōuen-
tū minime defuisset: si domū tutā relinquere potuisset. Sed cū ei⁹ desiderii ab his
impediret. quib⁹ nō tam pax et oīū q̄ cōtentiones et bella sunt vsui misit hosce p̄-
stantissimos et celeberrimos legatos: qui suū locū tenerēt. suasq; vices implerent
cū plena et ampla p̄tate. siue res imperij siue cōe fidei tuēde negociū tractare libet
p̄steto erūt. Ceterū q̄ sup articulis ratspane meditat⁹: hec potissimū cōgregatio
p̄sultura est. vosq; cesaris animū circa illos cognoscere cupitis. que sit eius mens
que sententia: que voluntas. appetire me nunc collegarū meorū auctoritas iubet.
Ego qui malo p̄ obedientia parū prudēs q̄ per cōtumacia videri sapiens. onua
meis humeris pene intolleradū subiui confusus in eius auxilio qui victimis obe-
dientia p̄tulit. Nec timeo sub tanto fasce desicere: quādo p̄steto sunt qui cadēt

mibi manū porrigant. Pareo quoque in hac re tanto libentius: quanto et cōspectus
vrm frequentiorē intueor: et mibi benigniorē autumo. Nec ego de oibus articulis
verba faciā: sed illum qui est principalissim⁹ aggredior: hoc est an ptra thurcos: q̄
cōstantinopolim p̄ iniuriā inuasērūt: nobilitatē cū p̄incipe grecorū occiderūt: sa-
cra nra oia polluerūt. et vltra vincula verbera cedes xpianis omnibus minant:
sit bellū suscipiendū. Quo p̄suaso quantas habere copias necesse: quō legēdi mi-
lites. que stipendia danda. que p̄uilegia cōcedenda: vnde cōmeatus habendi: q̄
bellica instrumēta paranda. quō tpe qua via sit cundū facile cōcordabim⁹. Capi-
tanē quoque seu belli ducem quē p̄isti romanorū imperatorē appellare consue-
runt: non erit arduū nominare. Necq̄ dubitabitis illum eligere in quo sit scien-
tia rei militaris erumia: virtus excellens: auctoritas cuidens: p̄sumpta felicitas
qui sit laboriosus in negociis. fortis in periculis. industrius in agendo. celer in cō-
ficiendo: cōsultus in p̄uidentendo: qualem reperiri apud vos minime dubitaue-
rim. Nec de pace vmi tuēda multū laborabitis. si foris bellū gerere decreueritis
vt postea suo loco dicem⁹. Intelligitis iā p̄incipes oīo mea quib⁹ in reb⁹ radices
agat. et q̄ sit cā in manib⁹ videritis de bello gerendo tota cōsultatio est. Ego q̄ noie
cesaris bellū venio suaturus: nequa q̄ hoc oneris acceperim. nisi re digna v̄ra s̄-
tute. v̄ra nobilitate. v̄raq̄ natione. manifestissime p̄intellerissim⁹. Agite igit au-
dite et cognoscite an bellū hoc p̄ fide v̄ra xpiana suscipe debeatis. Dis senatus
oīsq̄ populus cui bello gerēdo cōsultatio est: clarissimi p̄ncipes tria diligēt ac ri-
gide et p̄se discutere debeatis. ne quid agat cui⁹ demq̄ penitudo sequat⁹. Turpe
est cū vt scipionis. pueritū fuit: postq̄ erratū est dicere non putare. Bellū q̄ ge-
sturū p̄mo querat an sit iustū. secūdo an vtile. terciō an facile. Nisi est hec tria
cōcurrat. nō est cur bonis atq̄ p̄udentib⁹ viris belligerēdū sit. Discutiamus et
nos hec ex ordine p̄ncipes. Ac p̄imū de belli iusticia cognoscām⁹. Bellū quod
p̄ tuēda religione. p̄ saluāda patria: p̄ cōseruandis focis: ex auctoritate supioris
gereret nemo vnq̄ veter reputauit iniustū. Hinc moysi. hinc ioseph. hinc saulis.
hinc dauidis: hinc machabeorū plia cōmendant. Hinc illi demoscenis clamores
q̄b⁹ plenū erulabat apud arbenas theatrū in marathone in arthemiso in salami-
na p̄ patria defunctos cōmendant. Hinc et romanis oracū: decij: fabij: et alij pene
innumerales celebrant. qui p̄ salute suorū ciuū se deuouere. Hinc ex v̄ris ger-
manis karoli: rolandi: raynaldi: coradi: ottonis: henrici: friderici: eternis p̄conijs
extollunt. Qui p̄ tutādis xpianorū finib⁹: maximis sepculis obiectarūt. Nūq̄
tū v̄ris p̄genitorib⁹ tā iusta pugnādi cā. q̄ vobis obiecta est. Nūq̄ illi tā atroces
iniuriā tam insignem cōmuniā ab infidelib⁹ acceperūt. quēadmodū p̄pessa est
hec nostra tpe xpiana cōitas. Repetēda est breuiter hoc loco cōstantinopolitana
calamitas. Si cū in iniurie magnitudo nocior et belli iusticia manifestior erit. nul-
la. pulsatus iniuria machometus. Sic cū vocat qui thurcis impat. Bellum gre-
cis indixit. Cōstantinopolim obsedit. ac male defensam expugnauit. Abi cōstan-
tinus grecorū impator intrantib⁹ urbem thurcis in extremo patrie sue piculo for-
tissime pugnans obrūcat. Caput eius lancea infirmū spectaculo fert. Fit mise-
randa grecorū cedes. occidunt nō solū qui se tueri conant. verū etiā q̄ p̄ectis ar-
mis sese dedunt. Nec ego hoc magni duco in ipso furore p̄mi introitus trocidatos
eē q̄ plurimos. Illud horreo illud abhominor illud oīo detestor. Capta ciuitate.
depositis armis: cōiectis in vinculis ciuib⁹. tū maxime scuitus est. tū filiū an̄ ora-
parentū occisi. tū viri nobiles velut bestie mactati. tū sacerdotes laniati: tū mo-
nachi excarnificati. tū sacre virgines incestate. tū matres ac nurus ludibrio habi-
te. O misera v̄bis faciē. O infelicē populū. O sceleratū machometū. Quis talia
fando temperet a lacrimis. oia luctu plena cede cruore. cadaveribus erat cerne-
re. Machometus ipse terribili faciē tetrīs oculis terribili voce crudelibus verbis
nephādis nutib⁹ hominūgia madat. nūc istū nūc illū ad cedē poscit: manus i san-
guine xpianorū lauat. Oia sedat. omnia polluit. Tempia dei nostri pseudo pro-

phete tradunt: diuina altaria pterunt. Ossa martyrum et aliorum sanctorum iam cum ipso
regnantium. aut porcis aut canibus obiciunt: frangunt statue: picture delent. Nec ma-
tris domini regine celorum gloriosae marie virginis imagini parat: quoniam et ipsum saluatoris
christi crucifixi simulacrum cum magno clamore: maiori irratione precedentibus tympanis
actibus in castra deferunt: huc atque illuc rapit: conspuunt: luto puoluit. O nephas in-
expianum. O ignominiam christiane genti. O dedecus nisi nominis sempiternum. Huius signo
in quo recepti et saluati sumus: thurcorum feridum genus illudit: et quasi nos signum
non signatum colamus. Hic est inquit christianorum deus. Sento quod commouemini principes
dus saluatoris iniuriam refero: dus tante ciuitatis vana commemoratio: sed quis clades
illius verbis: quis funera fando explicet aut possit lacrimis equare labores. horret ani-
mus talia meminisse luctumque refugit. O nobilis grecia: Ecce nunc tuum finem nunc de-
mum mortua es. Hec quot olim vides fama rebusque potentes sunt extincte. Vbi nunc
thebe vbi athene vbi nicene vbi larissa vbi lacedaemone vbi corinthiorum ciuitas vbi
alia memoranda opida: quorum si muros quas nec ruinas inuenias. Nemo solus in quo
iacuerunt queat ostendere: greciam sepe nostri in ipsa grecia requirunt: sola ex tot cada-
ueribus ciuitatum constantinopolis supat: quem paruo ambitu bizantium a pausonia quo-
dam edita. per constantinam primum imperatorem eius nominis in emulatione romane ur-
bis erecta. tantum operum mirabilium. tantum armorum. tantum spem. tantum glorie habuit. ut
omnium ciuitatum vana hec sola urbs recopensare ac reficere videret: hinc post pa-
cem cum gratiano factam. et a theodosio confirmata veniens constantinopolim: rex goto-
rui armeniacus: cum regie urbis amplitudinem splendorumque contemplatus esset veluti stu-
pens dixisse fertur. Vere deus terrenus est imperator hic habitas. Et quisquis aduersus
eum manus mouerit: ipse sui sanguinis reus existit. Et quis post impium ad vos o-
germani translatus: sepe constantinopolis capta direptaque fuerit: nunquam tamen in preteritum
christi hostium: nisi modo deus: nunquam basilice sanctorum dirute: nunquam bibliothecae probus: nunquam
monasteria desolata. nunquam sacra nostra ex toto nisi nunc deleta fuere. Itaque mansit apud
constantinopolim usque ad nostrum tempus vetuste sapientie monumentum: ac velut ibi domi-
cilium suum esset: et arx summe potestatis. Nemo latinorum satis doctus videri poterat nisi con-
stantinopoli aliquandiu studisset. quodque florente roma doctrinarum nomen habuerunt
athene. hoc tempore nostra constantinopolis obtinebat: vnde et multa veterum sapientum
volumina susceperamus: et in futurum suscipere sperabamus. At nunc vincuntibus thurcis
et oia possidentibus que greca potentia tenuit: vereor ne de istis grecis omnino sit actum
Neque enim ut plerique arbitrantur asiani sunt ab origine thurci: quos vocant theucros
ex quibus est romanorum origo quibus se non essent odio. Scitatur genus est ex media
barbaria perfectum. quod vltra ex eunum pirrichiosque montes ut et bico pho placet ad
septentrionalis oceanum sedes habuit: gens imunda et ignominiosa. fornicaria in ci-
uitis stuprum generibus. que ut tradit vester otto frisingensis episcopus: non futulis auctor:
regnante apud francos pipino montes caspios exiit: ac longo itinere in asiam se
recepit: ibique post hac morata est. Et quis submitti celo et iudicio terra per tot se-
cula parumper exculem se probuerit. sapit tamen adhuc multum pristina deformitatis. neque
ocum barbarie deterfit. Carnes adhuc equorum vesonum vulturumque comedit. libidi-
ni seruit: crudelitati succubitis: litteras odit: humanitatis studia persequitur. In cuius
manus venisse nunc doctam eloquentem greciam. nescio quis latius deslere queat. Sed di-
citis milites. Quid tu nobis scripturarum detrimentum commemoras. quid nobis delis.
nos hastas gladiosque versamus. Vos genus ignauum tecto gaudetis et vmbra.
Immo vos fortissimi equites nullius quam vestri magis interest studia litterarum esse
que florentissima. Quid enim vos viri excellentes aliud queritis: cum prestanti auro et alto
corde prelium committitis quam fame dulcedinem laudare vultis scio. et gaudetis cum de
vobis bonos esse rumores auditis. Trahimur oes studio laudis et optimus quisque
gloria ducit: inquit cicero. Sed que laus vestra diuturna esse potest nisi istis cosecretur.
Breuissima est fama que humane vite spacio terminatur. Viuit nois pbeni quis
se iustos habent fortunati ambo si quid mea carmina possunt. nulla dies vnquam

memori vos erimet euo. In curiali tñsum inquit maro. Nec nos aut lampso-
 nis aut gedemonis aut iepre aut alioz iudiciū fortitudinez regūq; magnifica gesta
 scemur: nisi lris edocti essem? Quāto ergo quisq; vrm nobilissimi equites aut
 industrior est aut fortior animosior: tanto fauere ingenis ac fisis magis dz. Illec
 sunt em que pgenitores vros virtute pstantes: quis iam dudū mortuos: memo-
 rie tñ hoim quasi viuētes exhibēt: et que vrm nomē si viriles fueritis ad posteros
 deferre cū laude queant. Senferat hec alexander macedo. qui cū in sigeo sepulcrū
 vidisset achillis. O fortunatus inquit adolescens qui tue virtutis pconē homeruz
 inueneris. Et vere inquit orator. Iſa nisi illi ars illa fuisset: idēz tumulus qui cor
 pus cōtererat nomē etiā obuiſſet. Themoscenes autē ille sūmus atbenis vir: cū
 ex eo quererēt cui vocē libētissime audiret. A quo sūma virt? inquit optime lau-
 dat: quo dicto nimiz humanitatis et eloquētie studia magnope cōmendauit. At
 nūc cōtrita deletaq; grecia quāta sit facta lſarū iactura cūcti cognoscit: q; latinoz
 oēm dactilinā et grecorū fontib; diriuatā nō ignoratis. Quid in tanto dāno in
 tanta iniuriā dicem? pncipes. An de iusticia belli aduersus hec mōstra hoim dubi-
 tabim? q; nulla humanitas studia colūt: q; federa nulla custodiūt q; sanguinēntm
 sitiūt: q; cedib; saturari nō possūt. q; sacra dei nri oia pollūt et exterminat. Forti-
 tudo inquit ambrosi? in officiis q; bello tuē a barbaris patriā vel domi defendit
 infirmos vel a latronib; socios. plena iusticia est. Nō si ordo ille naturalis paci ac-
 cōmodat? angustino teste id poicit vt suscipiēdi belli auctoritas atq; pñliū penes
 pncipes sit: neq; bellū alio qm iustū existimet videre quāta ēhui? belli iusticia: cui?
 nō solū papa et impator duo maria luminaria: duo pñmi in terra principes. sed
 ipse rector orbis mūdiq; fabricator de? est autor: qui sponsaz sub eccliam matrem
 nram vt pupillā oculi nobis tuēdā cōmēdat. Mōstrauim? belli iusticiā fortasse
 plurib; verbis q; necesse fuit: si trahit me iniuriarū acerbitas. Parcite subirato.
 Date veniā leſo. Nūc ex bello q; sequat vtilitas breuē exponēdū ē. Cur em se bel-
 lo quisq; imisceat: nisi et bello se iuuat. Vos igit pncipes si fructū hui? belli ptra-
 thurcos suscipiēdi cognoscere cupitis: dāna que toti xpianismo imminēt: nisi thur-
 corū frangat impetus pēſitate. Audiuiſtis q; passi sunt cōstantinopolitani. Idēz
 nūc multe ciuitates expectāt. nisi duz tps est opiculamini. Serpit indies hoc vi-
 rus magis ac magis: nūc vna. puincia nūc alia nobis deficit. Rascia is nouissime
 occupata est. Dispo? ei? puincie cū cōiuge et liberis in būgariā se recepit būgari
 q; bacten? nri fidei dipe? nre religionis murus fuisse: his victi bello post mortē al-
 berti regis: his capti a thurcis sunt centū milia hoim aut eo plus duob; plis ami-
 sere. Nō tulerūt integri thurcorū vires quō fracti ferent. Succubuerūt auxilian-
 tib; polonis quō vincēt soli. Magna ē thurcorū potētia et in asia et grecia. Tbar-
 tarorū ferocē gentē federe iuncā habēt. Ducenta et tercētamila pugnatorū ne vi-
 cam plura in armis cogere possunt. Quis sint būgari strenui et potētes viri atq;
 omni laudē digni: non tñ tantis viribus pares habent. Siue vinci būgaria siue
 coacta iungit thurcis: neq; italia neq; germania tuta erit neq; satis reuus gallos
 securos reddet. At nōnulli q; suis diēb; non videre similia nec fieri posse pfidūt.
 Nos aut sepe thartaros. pñta būgaria germanie fines in gressos ad renū vsq;
 debachatos nouim? Būngari pñusq; xpm colerēt: sepe austria: bauaria: sueuia:
 franconiā: saxonā pcurrerūt. Attila rex bunorū ab būgaria q; tñc pannonia vice-
 bat digressus: quātas italie: quātas germanie: quātas remotiori gallie atq; hispa-
 nie turbas intulerit: nō ignoramus. Quid gothos: qd wandalos. quid gepidas
 quid berulos: quid longobardos: qd burgundiones referat. Qēs bi populi p bun-
 gariā ab vltiori scythia veniētes: banc nram xpianitatē miris affluerūt modis.
 Expectabim? igit et nūc venire thurcos. atq; accersitis thartaris nobilē atq; po-
 tētē būgariā sui iuris efficere: ac deinde reliquā xpianitatē locustarū more cor-
 rodere. Pugnandū ē vobis oīno pncipes. si libet. si xpiani vitā ducere cupitis.
 Estimato te nunc. an saluis et integris sociis. an fractis atq; dimissis id agere

magis expedit. Romani quos fama sapientissimos fuisse predicat. sociorum tutelam
semper sua salute esse ducunt. ac fortis quod domi pugnare malebat. Nam fortis si quod fue-
rit accepta calamitas emendari potest. Que domi excipiunt clades exitiales habent
hinc banibal maximus ille penon impator cum regi sirie antiocho aduersus roma-
nos bellum suaderet: non in asia siue in grecia. sed in italia pugnandum esse dicebat. Et
vos ergo theutonices: si quemadmodum spero sapientes eritis maiores vestros imitabi-
mini: qui remota se a domo bella gerere: ac vicinorum fines non minus quam suos tueri con-
sueverunt. Quod si vos germani hoc tempore hungaros neglexeritis: non erit denique cur vos
ex galliis auxilia postolamini: nec rursus illi apud hispanos opere inueniant. Atque ita
fiet: ut cum singulis semper gentibus pugnaturi hostes. facile quod cupiunt orbis imperium
assequantur. Quod si acceptis armis et hungaris et rasiis et alijs christianis: qui vicini
sunt thurcorum potentie opere tuleritis: non solum vicinos vestros tuebitur: sed vos ipsos
vires ac liberos vestros ex maximo periculo liberabit. Atque hec est ut mihi videtur ma-
xima utilitas belli gerendi. Cum exploratum sit ad nos dietum thurcos properare: per-
occurrite quam vestros fines ingrediuntur et auxilia vicinis afferre. Nam tunc tua res agi-
tur ut ille ut paries cum proximo ardet. Quod si certissimi essetis nunquam illos ad vos esse
venturos. per debito tamen baptismi vestri quo estis initiati per maximis beneficijs quibus
vos diuina pietas cumulat: aduersus hos euangelij corruptores et christi perfidos
inimicos eiusque crucis derisores bellum gerere deberetis. Equidem perstantissimi prin-
cipes cum omnibus virtutibus affecti sitis. nihil tamen arbitror vos magis velle quam gratos
esse atque videri. Hec est enim una virtus non solum maria mater omnium virtutum reliqua-
rum. Quid est enim pietas nisi voluntas grata erga parentes. Qui sunt qui libenti animo per pa-
tria pugnatum: nisi qui patris beneficia meruerunt. Qui sunt qui fide erga principes iuro-
lata custodiunt: nisi qui eos in se beneficos recordantur. Qui sunt qui preceptores bono-
rum nisi qui se doctrinam ab his accepisse non sunt obliti. Qui sunt qui amicos omnium studio per-
sequuntur: nisi qui fructum amicitie tenaci memoria tenent. Quod si erga patriam erga pare-
tes principes: preceptores: amicos grati esse debemus: quid magis erga deum nostrum: et cuius
obsecro pignora quam dei nostri beneficia sumus experti. Ille cum nihil communis nos in esse
produxit neque lapides aut arbores aut equos sed homines romani participes nos creauit
nobis ingenium sermonem virtutem vires corporis atque animam dedit. Et cum primum pariter cul-
pa inferni incipimus facti essemus: ut nos redimeret descendit de celo: exinanivit se ipse
formam serui accepit: hominem induit: factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis:
inquit apostolus. Sub ipsa autem passione et cruce priusquam ad crudelitatem necis et effusionem
sanguinis perveniret quam conuictorum perire: quam contumeliam in ditione tulit: sputamina insulta-
tione execravit. quam spiritu suo ceca oculos aperuerat: flagellatus est quam precantem flagellandi de-
mones habebat. Spinis coronatus est quam sanctos suos floribus coronat eternis palmis. In
facie cecus est quam veras palmas mundum vincuntibus tribuit. Spoliatus est terrena et
caduca veste quam celesti atque inaccessibili caditate aias vestit. Cibatus est felle qui se
cibus hominum prebuit. Notatus est aceto quam populo suo nectaria pocula repromittit. Agnus ille
innocens: immo ipsa innocentia ipsa iusticia inter facinorosos computata esse. perpedi inter
latrones de nostris viderunt faciem eius et non erat spiritus neque decor. A vertice capitis usque ad
plantam pedis non erat in eo sanitas. sed passus est ut nos redderet impassibiles. mor-
tuus est ut nos redderet immortales. Passus quod ipse voluit: et iniquitates nostras ipse por-
tauit. O bonitatem o clementiam magni dei: miserationes diuine pietatis incredibiles:
quam maxima et inextimabilia sunt christiano populo prestita beneficia. Sed coram sunt hec
in oculos fideles dona dei. Eos autem o germani peculiarior quamdam honoris rationem reddit ob-
noxiores. Nam qui vobis imperium dedit. Is vos omnibus populis gentibus nationibus pre-
tulit. Hec est enim prima in seculo dignitas: cui omnes principes: omnes reges cedunt. Quam
saluator secundum carnem nascendo: peregrinando: moriendo dignam censuit quousque honorem.
Que in prophetis promissa in euangelio comprobata. in apostolorum scriptis magnifice com-
mendata existit. Hec est illa excellentissima dignitas qua statim non est cur antequam for-
midemus aduentum quemadmodum et terculianus et ciprianus et augustinus et multi vete-

nuz ex verbis doctoris gentiū pauli colligere vident. Hinc antiqui nri spū sancto
pleni: quibus adhuc idola colerēt. Imperatores psequerent q; xpianos. Quid tamē
illis plīram imperiū securū: domū tutā: exercitū fortē. senatū fidelē: populū pro-
biū: orbē quietē optabāt. Vos igit magni: vos incliti o germani quib; tāta digni-
tas credita est: curare p; ceteris debetis: ne vobis imperatib; xpiane religionis
maiestas intereat. Sed quid vos ad hec deo rependitis: imo quid nos oēs xpia-
ni p tantis beneficiis agim;? vbi tantorū bonorū memoria est. Principes vbi gra-
titudo est viri potētes terrā sacratissimā in qua visus est deus noster 7 annis su-
pra triginta homo cū hominibus cōuersat; agareni occupant. officinas nre salutis
machometus obtinet sacrosanctū dñi sepulchrū lectūq; illū veneratū dignissimū
in quo ppter nos vita nra obdormiuit in dño saracenorū impurate man; obtre-
ctāt. loca illa scā loca benedicta: loca p̄ciosa 7 agni immaculati purpurata cruore:
dñi nos silem; hostes fidei nre cōculcāt. Et qd ad bec ait; principes. Cur bec acci-
disse putatis: abbreviatā ne manū dñi creditis: aut impotētē factū qui est oipō-
tēs. Nūq; nō pōt mittere plus q; .xij. legiones angelorū qui saracenos tburcos 7
ebartaros se blasphemātes exterminēt. Aut certe tñ nō dicere 7 fiat qd volue-
rit. An qui ferocitatē semnachib; angelo dimicātē cōtriuuit: q; furibundū boloser
nē in manū mulieris vidue dedit: qui percussit reges magnos 7 occidit reges fortes
q; clausit egyp̄tis mare. q; sodomitis sulphur pluit 7 ignē: q; ventis impat 7 mari. q;
fecit celos in intellectu. machometi supbiā frenare nō poterit: omne subest ei cū
voluerit posse. Quid igit opinamini. quid creditis principes. Temprat vos dñs
de; noster: experiri vult an se diligatis. an virtute p̄stetis: an religiosi an grati si-
tis: quid inter nos si sit aliquis qui sapiat 7 intelligat ac requirat bec 7 indoleat vi-
cē eis. Quid q; moramini quid statis: an nō est hic maxīm; bellādi fructus: maxia
vtilitas v̄ra. si plū aduersus inimicos crucis cōmittetis vos beneficiū memores
ostēditis: deo nro placetis: aīas v̄ras lucrificatis 7 habitaturi cū angelis: triūpha-
turi cū sanctis martyribus: regnaturi cū xpo celū acquiritis. Omitto hic p̄nci-
pes id emolumenti quod pleriq; oēs milites nri t̄pis ex bello querūt aurū 7 argē-
tum: teuromata: pictas tabulas: equos: vestes: seruos: ancillas. Nā quis multa
hūmōi bec expeditio repromittit. Nolo tñ vos xpi milites bec ambire: nolo vos ra-
pinas q̄rere: nolo vos spolijs gaudere. Pusilli est animi lucris inbiare terrenis.
Mēs generosa 7 alta celestes aspirat in thesauros. Brevis est vita hoīs sup̄ ter-
rā. Fugit animi nri licū vite nre sūt aranearū tela: cito diripiē. Festinat em̄ de-
currē velox floscul; anguste misereq; breuissime vite p̄cio. dūz vna cibos sōniaq;
poscim; obrepit nō intellecta senectus. nemo scit qd vespere vebat. Curriculum
eui nri in certū est. Peregrini in terra sum;? spes nra in celū tendēda est: vbi euan-
gelio teste nec fures fodiūt nec tinee rodūt. Multe sūt vic q; nos eo deducūt. Sz
hoc p̄fecto tpe p̄ncipes nullū iter certū? nullū securū? nullū expeditū? nullū glo-
riosū? est. quo possim; celū scandere: q; si cōtra tburcos celestis patrie nre ciuitatē
supne hierusalē p̄fidos inimicos arma sumētes puris 7 cōstantib; animis bellū
geram;? Cōgnoscat; vt arbitror iaz p̄ncipes hui; belli qd suadem; nō honesta
tē mō: verū etiā vtilitatē. Nūc de facilitate gerēdi belli pauca subnectā. Hoc est
em̄ de quo tercio loco dicturū me p̄misi. Frustra em̄ iustū bellū. frustra cōmodo-
sum pbauerim;: nisi etiā factū facile ue dicā possibile demōstrem;. In hac parte
illud meo iudicio aduertendū est: optimi p̄ceres. ne maior; hostib; q; nobis sit
scia rei militaris: ne frequētiōr v̄sus ne pecunia: ne copiosior potentia: supior ne
deus ipe fauentior: q; nimmo neq; si parcs vtrinq; vires fuerint bellū suaserit. Nā
teste octauiano cesare qui plū sine certa p̄rogatiua cōmittit filis ei est qui bamo
piscat; aurco: facile nāq; plus amittere q; lucrari pōt. Et mihi seu noua cōsiderā-
ti seu vetera mēte repetenti: inter oēs nationes quas bello idoneas iudicant. nul-
la expeditior: nulla fortior: nulla peritior: nulla audentior q; v̄stra videt. Vobis
hoīes. vobis equi. vobis arma: vobis pecunie sunt. Nulla natio tam grādis sub

celo est q̄ habeat deos appropinquātes sibi sicut adest nobis dñs deus hostes. Et
vbi obsecro tot clarissimi p̄ncipes: tot generosi p̄ceres: tot fortissimi eq̄tes: tot po
tentes ciuitates: tot diuities: tot auris: tot argenti: tot ferri minere. vbi tāta ppli mul
tudo: tāta iuuent? tāta animi: tāta roboris. Germanie fines vt vet cres tradūt
ab oriēte viscella flui? z hūgarie limes fuere. Ab occidēte ren? A meridie danu
bi? A septētrione ocean? z mare balteū quod pruteniū vocare possum? Nūc
quātū extra hos terminos possideatis ipsi videtis vos angliā pulsū britanis oc
cupastis vos belgarū belneiorūq; fines ciectis gallis obtinuistis. Vos reciam z
norciā inualistis. vos vsq; in italiā pedē extendistis. vos bulmerigos qui nunc
pruteni vocant ex manib? infidelū detraxistis: soli ex alienis in v̄ro solo bobemi
sedēt potentissimi z nobilissimi populi. Sed z illi vestro imperio parere se aiunt.
Regēq; habēt v̄rū sanguinis nobilissimū ladi slau. Vos igit magui vos bellicosū
vos potētissimi: vos fortunatissimi ac deo accepti germani estis. q̄bus adeo fines
extendisse licuit: z sup oēs mortales romane potētie datū fuit obhstere. Itā ter
rarū ille calcator oim: z orbis domitor iul? cesar q̄uis subactis gallis sepe renuz
transuerit resq; maximas in germania gesserit. Bellicosam tamen z asperā sue
uorū gentē dimisit indomitā. Augustus octauian? cui z partiorū z indorū reges
munera miserūt qui vnus oim romanorū fortunatissimus creditus est de quo illa
sunt mētra. Augustus cesar diuū gen? aurea condet. Secula qui reuerfus latio re
guata p̄ arua. Saturnio quodā supat garamātas z indos. p̄feret. Imperiū iacet
extra sydera tellus extra anni solisq; vias. vbi celi fer atlas: apem humero premit
stellis ardētib? aptū. Ille in quā felicissimus impator nullibi vnq; nisi apud ger
manos succubuit. Itā lollianā z varianā cladē in germania p̄cessus ē. Lollianā
maioris infamie q̄ detrimēti: varianā pene exitiale: trib? legionib? cū duce lega
z auxilijs oibus cesis. Longū esset referre quas intulerūt romane reipublice mo
lestias germani. q̄ z si romanorū fortune aliquādo cesserūt. postea tñ zipsi de ro
manis de gallis de hispanis de hūgaris deq; alijs diuersis gentib? sepe numero tri
umpharūt. Nec romani cū rerū potirent res magnas sine germanis auxilianti
bus pegerūt. quorū tanta in bello virtus. tanta in domo fides fuit: vt cesari cor
poris custos cobors ex germāis potissime legeret. Cōferam? nūc thurcos ac vos
inuiē z qd sperandū sit. Si cuz illis pugnetis exanimemus vos nati ad arma illi
tracti. Vos armati illi inermes. Vos gladios verlati: illi cultros vtunt. Vos ba
listas tenditis illi arcus trahūt: vos lorice thoraceq; p̄tegūt: illos calcitra tegit.
Vos equos regitis illi ab equis regunt. Vos nobiles in bellū ducitis. illi seruos
aut artifices cogūt. Vestri milites nati atq; nutriti in armis sunt: illi copias suas
exceptis quindecim milib? pugnatorū quos expeditos habent: ex agris atq; offi
cinis erūt. Vobis flectere ludos equos z tendere spicula cornu. Vos omne cuius
ferore teritis. vestra iuētus tomeamētis intenta est. aut quatit opida bello: nec
tarda senectus vestras vires debilitat mutatq; vigore caniciē galea p̄mitis: sem
perq; recentes belloz habere causas cupitis: z viuere in armis: illis pictis croco
z fulgenti mirice vestis desidiēq; cordi sunt. Sūma volūtas est indulgere corcis.
Solutus machometus z quos viri quideam milia expediti sunt. quos sonus tele
ctat armorū: z anim? in bella paratus exhibet audaces. Ceteros in expertos timi
dos effrenatos nulli? precij iudicetis. Nē si man? cum illis p̄feratis nihil est qd de
victoria dubitetis. Si modo quā gesturi estis pro deo pugnā: aduersus deū non
cōuertatis mala mente p̄cedentes. Cū ergo maiores vestri principes eēs vici
nos ac longe positos populos armorū gloria supauerint cuz timentes ipsi nullos
omnibus terrori fuerint. Cum vos ipsi nibilo minores vestris progenitoribus
sitis: cum omnibus his rebus abundetis quas bello necessarias putant. cum vo
bis fortissimi milites. peritissimi duces ac satis fortunati sint: cum deum in causa
sua propitiū sperare par sit: cum vestri hostes longe inferiores vobis existant nō
est cur tam honestum tamq; vile bellū p̄ deo v̄ro gerendū detractare quoq; mō

rebeat. Dicit hic fortasse quispiā. Rē nō eē cū thurcis tñ: sed cū thartaris siml
z saracenis: cūq; oib; gentib; quas illi subiectas hñt. Hinc ego ptra inſto. nec ego
vos ſoli theutones in quā pugnabiū. Ex italia ex gallia ex hispania multi pcurrēt
nec būgari deerūt: nec bohemi fortiffime gētes. Raſtiani bulgari oēs illirienses:
oēs greci ſumpta occasione cōſurgēt. Vicini q; in aſia dabūt manū. Nolite exiſti
mare principes. Ita oēm aſiam machometo parere: vt nō multi ſint xpo ſeruier
tes. multi in ſilia: bitinia: capadocia: pōto: ſiria: xpiani ſūt q; uis iugo ſuituſ op
pſi. byberi q; z georgiani vocāſ. Trapeſuncij: armeni: xpiani colūt. nec cunctabūt
arma ſumere ſi vos viderit audētes. Geneti q; z ianuēſes potētes populi q; uis
pacē cū thurcis hñt: ptes tñ vſas claſſib; adiuvabūt. Coacti nāq; ne ciuitates ori
entis admitterēt pacē facere. Et qd; hoies iui ac neceſſario faciūt neq; diu neq;
diligent facē poſſūt. Geneti certe fidē impatori dedere: facturos ſe qd; deceat xpia
nos ſi bellū cōi fidelū pſilio ſ thurcos decernat. Ego z ſi certe ſcio pcceres vobis
arma ſumētib; ex tota xpianitate aſſutura pſidia. Nihilomin; z illis domi manē
tib; huic bello ſolā germania ſufficere nō dubitauerim. Scio eſſi gotfridū q; ſuit
lorbazinge dur: cū ſolis trāſkenanis theutonib; z aliqb; gallicis paucis italis hū
gariā pcuſiſſe: greciā penetrāſſe: belleſpōrū trāſiſſe: aſiā pmeaſſe. Jeroluſimā ex
ptate in fidelū vēdicāſſe: victis ac pſtratis oib; q; occurrerēt i medio gētib; q; uis
z thurci z ſaraceni numeroſi reſiſtere conarent. In ei; exercitū ducēta milia pu
gatorū fuiſſe tradunt: atq; multo maiores copias ſolā germania cogere pōt. Sz
dictis vt exiſtimo quō ſortis bellū gerem; q; domi cōtēdūm; nec portio eſt germa
nie vlla q; eta. Sit par intus nō reuſabim; extra bellare. Pu; thurci renū attin
gāt q; lites oēs extirpent. Idcirco ſapiētes illi q; ratiſpāne fuerūt: indicēdas ito
ta germania q; quēnales inducias putauerūt: id nūc explēdū ē. Oēs q; cōtēdūc
imp; principes: ac vaſalli aut ſubditi ſunt. niſi ceſaris mādata cuſtodiat: fidē fran
gunt: honore maculāt: rēpub. ledūt: ſibiſpis nocēt. Qd; ego de tāta nobilitate mi
nime putaueris. Nā q; erit adeo dur;: adeo obſtinat; bonis: adeo aduerſus mo
rē vt treugas p cōi xpianorū ſalute indictas pſumat infringere. Eſt hic legatus
aplicus q; cenſuras eccliaſticas interponet. Legati ceſaris impiale bannū z alſ pe
nas adiūct. Proch germani nobiles: gēs bellicoſa: gēs alti cordis: an mō in tāta
z vſa z oim xpianorū neceſſitate deficiatis: eritis ne adeo incauti adeo ceci vt rane
murisq; fabulā in vobis impleri ſinatis: q; duz inuicē ſe morderēt preda milui fue
re. Nōne cernitis dū ſimul pceditis venientē thurcū z oia rapiēte. que vos liti
gare cōpellūt: Expellite pu; cōmunē boſtē: tū ſi pacē tenere neq; tis de terra: de do
minio de ceteris bonis: pugnate q; nō thurcis ſ vſis filiis relinquere valeat. Et
dē ſi bas inducias amplectimini pncipes. nō eſt mihi dubiū qn validiſſimū z co
pioſum exercitū cōparare poſſitis: quo educto pacē in almania neceſſario relinq
tis: latrones em; z raptōres oēs eribūt agricola z artiſices domi manebunt: para
tū gen; boim; quēadmodū tpe cōradi ceſaris eueniſſe pſtat. cū ille copias aduer
ſus ſaracenos z thurcos eduxit. Et fortasse bec vna eſt pacē de germanie via: ne
ſcio an vos alſ habeatis. Sz dicatis qd; cū prutenis agem;: q; rebellantes ſuis do
minis relicta religione theutonica: ad magnū regē polonie deſtinerent. Tria hic
remedia ſūt: duo dicā: terciū in aliud temp; retinebo. Aut ſeruent hic inducie ſi
cut i ceteris germanie litib;. Aut ſi hoc durū religioni videt: ſinite frēs religioſos
cū ſaxonib; bohemiis z alijs quos poſſunt allicere: ſuā puincia vendicare. Neq;
em; ppterea veſter exercitus magnope impediēt. Nā z imperāte conrado de quo
paulo ante dixi. cum tera; eugenius romanus pontifex xpianos excitaret p tu
rela terre ſancte: quā ſaraceni euertere conabant pruteni cū ceteris vltioribus
idola colebāt: ac crebris excuſionibus: nunc ſaxonā: nunc alios vicinos xpi cul
tores infeſtabāt. Conradus aut; dimiſſis ſaxonibus aut ceteris vicinis qui domi
cū prutenis ac reliq; barbaris decertarēt: ipſe cū renenſibus: ſueuis: francomb;
bavaris: bicroſolymā penetravit. Idē z nunc vobis agere licet. Ceter; q; non

nullos esse audio qui machometū deinceps quieturū existimāt. neq; ut ego vīco
tantope festinādū cessent. Referabo vobis aliqua de p̄suetudine ⁊ natura huius
hoīs. que mibi p̄ eos nota sūt. q̄ secū aliquādiu cōuersati fuere: ut qd sperandū
q̄ due timendū sit eo certius habeatis. Est aut machometus adolescēs annos na
tus quatuor ⁊ viginti aīo truci ⁊ glorie cupidō: robusto corpe ac laboris patiente
neq; vino neq; cenis indiget. ⁊ quis more gentis libidinosus. nō tñ inter vīros
ritu languescit: coreas fugitat: vnguēta deuitat. raro induit molliū: nō cantu nō
sono delinit: non canes alit: non aues nutrit vna ei voluptas est arma tractare.
Honorat milites: equos amat: naues: curros: machinas bellicas: formosis mu
lierib; p̄fert. Et quis est natura barbar; abhorretq; lras. gesta tñ maiorū cupide
audit. ac iulī cēsare ⁊ alexandri magnū oibus antepōit. quorū illustria facta su
pare posse p̄fidit atq; cōcedit: nec se min; aptū ad subiendū orbē dicit q̄ illi fuerūt
cū sua sint longe maiora principia q̄ illorū rēferat. Et qm̄ falso p̄bete suo macho.
ex quo cōstātino subiecit. nō dubitat qn̄ ad ro. submittere possit barbara temeri
tate ⁊ asiana supbia plenus. Hic est vester hostis: p̄ceres existimatote nūc. an talē
naturā q̄scere sit verisile. Sed qd cōiecturis aut argumētis in reb; vtimur mani
festis. Hōne hic victa p̄stantinopoli mor perā delcuit: p̄pinquas ciuitates opp̄ssit
Cicades insulas maris egei magna ex pte diripuit. Disposu ex roslia pepulit. Et
quis essent cū hungaris inducie: eorū tñ fines ingressus: nōnullos agros depopu
latus est. Ecce pacē thurcorū optimi principes. Ecce dētēz quā sperare potestis.
Nolite p̄fidere: nolite differre. Cōsultate vobisipsis ⁊ vtilitati libertatq; vīe vīz
temp; habet. Causa belli ut intelligatis ⁊ iusta est ⁊ necessaria ⁊ maxima vobis ad
pugnā oīa q̄ thurcis meliora sup̄sūt. Orat vos cēsare nē xp̄iane reipublice ne vo
bisipsis hoc tpe desitis. sed quēadmodū rati pane cōdicatū est: quos potestis mi
lites equos arma currus insūa bellica cōmeatus p̄paretis. Mā ⁊ ipse que sunt in
sua ptate ad hoc opus oīa p̄mittit: quēcūq; sibi ut impatori romanoz. ut austrie
duci. ut religioso principi. ut homini xp̄iano incūbunt crequi. p̄sto est ⁊ valēs: tñ
vos principes in hoc loco de bello gerēdo cōcordes sitis. Mā si vīq; pugnādū tē
pus fuit: p̄fecto nūc est: qn̄ nō solū honor ⁊ status vester: sed ipsa libertas vestrā:
ipsa fides: ipsa vita in dubio ponit. Neq; cū si thurcos p̄gredi ad vos sinitis: q̄
rendū erit in quo statu in qua fide viuere s; viuere debeatis. Memētēte patrum
vīorū generosi. p̄ceres: ponite ante oculos illustria facta maiorū: recolite q̄tēs p̄
genitores vī cū magnis exercitib; alpes italie transire. Alphonz lōgo bardoz
regē stephano pape molestū pipin; cohercuit desiderū ei; p̄vincie regē. Adriano
insultantē earolus magn; cōpescuit. Romanos formoso pōtifici rebelles arnol
fus edomuit: Herēgariū q̄ se regē italie iactitabat: vocatu iobānis pape otto pri
mus magno bello cōtriuuit. Referre quidē graui; fuerit quotiens vī antecessores
p̄ romana ecclia: p̄ fide catholica: p̄ salute cōi decertauerūt: Illi quidē vīz p̄ato
⁊ forti aīo xp̄ianā religionē tuerent romanū imperiū ad se trahere. Videte nunc
quē vobis animū suscipiendū eē putetis: patres vī. p̄ suis nō dicā ciuib; sed agri
culis paulo cōtumeliosius tractatis sepe bella gesserūt. vos vīo impatore cū to
ta grecia nobilitate crudelissime necato. nō pytabitis esse pugnandū. Illi frequē
ter suis ministris parū reuerētē cōpellatis nō dubitarūt arma recipere: vos deo ve
stro p̄brose cōtempo nō armabimini. Illi p̄ amplectēdis xp̄ianoz sūmb; duris
simis se p̄clis cōmiserunt. vos p̄ tuēda religione fideq; vestrā recusabitis arma
capescere. Non est de rebus leuionib; hoc bellū: pro patria: p̄ liberis: p̄ vxoribus:
p̄ focis: p̄ libertate: p̄ vita: p̄ fide: p̄ religione: p̄ sanctis martinibus: p̄ magnis
apostolis: p̄ glorioza matre dei aduocata nostra regina celi. Maria. p̄ filio dei: p̄
redemptore: p̄ saluatore: p̄ maximo ⁊ certissimo deo vestro: pro spūsancto vire
ctore: p̄ patre eterno: p̄ diuinissima trinitate. quas spurcidus ille machomet; p̄
sequit: cōmittendū est plū. Cogitare principes quo redacta xp̄iana religio quā
tū in oriēte: quātū in meridie diminuta ē nostra fides. Sumite alta corda. indui

te fortes animos: defendite matrē vestrā ecclesiā q̄ vos xp̄o regenerauit. Accin-
 ginini gladio supra femora vestra potētissimi. occurrere inimicis xp̄i. Nolite esse
 vltimi quos impij dignitas iubet exire priores. Carolus rex francoꝝ ⁊ nobilissi-
 mus ⁊ potentissimus pugnaturū se dicit si vos armemini. Que sit mens iudici la-
 distai regis hungarie ⁊ bohemic ex suis oratorib⁹ audietis. Regis dacie suecie ac
 norwegielas habem⁹ que mentē illius optimā exponūt. Alfonsus rex aragonū
 ⁊ sicilie nostri seculi clarissimū fidus: etiā silentibus ceteris hoc magnificū bellum
 hanc gloriosā expeditionē p xp̄i nomine vltro suscepturū se pollicet. Philipp⁹
 burgundie dur nō minus aio quā sanguine clarus: potētatu ac dominatu par ma-
 gnis regibus non mō se iturū ad hoc bellū promittit: sed alios quoq; vt se accin-
 gant magnope adhortat. Intueamini vos duos principes alfonsū ⁊ philippū
 maximos dños terra mariq; potētes: ambo etate pfecti sunt: ambo sexagesimū
 annū transire. Ambo tñ certamini sese offerūt neq; in ppijs psonis pro deo suo
 pugnare recusant. Quid vos faciatis electissimi principes quib⁹ etas florida est.
 quibus ebullit sanguis: quibus marcius labor iocundus quidē ludus videri debet
 En milites: en duces: en robustissimi iuuenes: finitis ne senibus maiore q̄ vobis
 animū esse. dormietis ne domi cū illi foris militent. marcebitis ne ocio dñi illi ne-
 gocio vigent. Minime de vobis talia suspicor: degeneres animos timor arguit.
 Vos aut crecto animo alacres intueor. Incipio bene sperare. Sentio iam titilla-
 re pectora vestra ac flagrare amore bellandi. Hec miror vos etate integra mili-
 cie sectatores huius belli cupidos esse. Maz ⁊ ego ipe quis senio grauis: quis ec-
 cleisie deditus. incendio ⁊ estuo nimio feruore talis visende pugne. Ceterib⁹ illis
 ex quibus vobis origo est principes: cū essent adhuc gentiles. nullū fuit graue bel-
 lū qd p patria suscepissent. nullā illi mortē miserā putauere que p republica subi-
 ref. Sed que respu. maior aut melior q̄ nostra xp̄iana que patria dulcior aut no-
 bilior q̄ nostra. illa celestis ad quā cūcti aspiramus formosa bierlin. Illi cū p pa-
 tria morerent tñ maxime exulabāt. Nos cū mouimur tū finimus exiliū. tum pa-
 triā ingredimur. O felix mors que vitā pmit temporale cōcedit eternā. O faustū
 ac desiderabile bellū in quo si vincis in terra siue viueris in celo triūphas. qd nī
 ergo ardenti pugnem⁹ aio quib⁹ tanta pmittunt emolumēta. Ecce dñs nr san-
 ctissim⁹ xp̄ianorū summ⁹ pater nicolaus papa quint⁹: omiū xp̄i pastor romanorū
 pōtifer successoz beati pe. xp̄i dei nrī vicarius: oibus qui hāc expeditionē sequent⁹
 delicta remittit: culpas abluit: veniā pber: celū promittit. Nec de pmissio est du-
 biū qñ is est qui ptatē habet ligandi ac soluēdi: q locū illi tenet cui vate sunt cla-
 ues regni celoz. Ecce nūc celi aperti sunt. ecce nūc iter in patriā. ecce scalā qua su-
 per oēs planetarū orbes scandere valeatis: atq; ad ipsaz galariā puenire q nos
 ad regiā magni dei recto tramite ducat. Nō si oib⁹ vt inqt orator q patriā allexe-
 rint iuuerint defenderint. certū est in celo esse diffinitū locū in quo beati eius eter-
 no fruant. Quid de vobis putandū est principes nō q p terrena s; pro celesti pa-
 tria pugnaturi estis. Quid dicā. Multa dicere possum: s; hoc tpe apli pauli docto-
 ris gentiū verba cōmemorasse sat crit. Quia neq; oculus vidit neq; auris audiuit
 neq; in cor hois ascedit q pmissit dñs diligētib⁹ se. Quales vos futuros esse o ger-
 mani nobiles nemo dubitauerit: si hoc bellū vt iungator admonet papa petit: xp̄s
 iubet p diuino bonore atq; amore suscipietis.

Gaudet bñualere annicū ⁊ se incolumē scribit. **Epistola. cxxxij.**

Micas Bartholomeo massano. Eximie doctor fili amātissime. inuencā
 de alis lre tue ad nos cōsolariūt. Credim⁹ solas timuisse talōgū iter. nam
 si leple tue reddite sūt. Quenere apud venatias vt arbitramur: siue alio i
 loco italie simul priusq; germanie mōres penetrarēt. indefacto cuneo fortiores
 audictioresq; trāsierūt. Intellexim⁹ te. nr osq; oēs bñ valere. qd nobis voluptati
 est. Nō vō nrū regitū suades eē celerē. cōsulis que nobis i aio sūt. stat lūia medio

mense octobris omnino iter arripere. Sic enim licentiā cesaris nō sine labore obtinimus. Alicui nēstrum speramus non recedere priusq̃ reuertamur: tuā prudentiā non dubitamus ad id officij sufficientē. Sed nosti clericorū more: qui non equo animo ferunt: laicos sibi iudices dari. De hoc reuersi latius colloquemur. Anthoniā tibi gratam et morigeram esse gaudemus. Matres et sorores nostras tue fidei cōmendamus. Bartholomeū cognatū nostrū tuum socerū optimū virū et franciscum eius filiū saluere iubemus. De calculo cum procuratore facto intelleximus: quia redire intendimus cito non plura dicimus. Valete optime. Ex grezio die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

Hortat̃ genitricē suā fouere et amicu studio s̃ratū cōducere.

Epistola. cxxxiij.

Enerabilis dilecte noster. Cōquesti sum? te nō scribere: neq̃ sine cā. Nam lre tue nobis mīme reddebant. Nūc nō intelligim? te scripsisse: sed lras in via mansisse. Nūc em̃ aliquas ex his accepim?: quibus te plurimū facis excusati. Suscipim? verba tua bono animo et ita p̃fidim? eē vt scribis. Multa haberemus tibi rescribere: sed quia mēse octobris. p̃mīo ad vos iter arripere constituim?: sic em̃ cesar nobis annuit: nō est cur multa modo dicam?. De cunctis tūc transigem?. Cōtentamur tibi et vicario nostro insimul bene eē ac facessere discordias. De frumento q̃ que acta sunt cōprobam?. Cura vt facis diligēter negocia domi?: vt redeūtes tuā solitudinē: atq̃ solertiā cōmendare habeamus. d. mariāno s̃zino vt nos facias p̃mēdatos cupim?. Mauē cognatū nostrū vt officio suo accurate det operā nostro nomine hortare: de notario apud villas n̄ras tenendo p̃ reddēda iusticia placet: vt que nobis scripsisti. d. gregorio et d. nō bartholomeo de massa dicas vel alteri eorū: et v̄ ipsi consuluerint nauim vti faciat nostro nomīne impabis. Matri nostre que vult queq̃ petit: nulla rōne neget. Scimus enim eam n̄bil optare: nisi que consona sunt rationi. Anthonius nisi studiosus erit: nūllā apud nos gratiā inueniet et penitebit eum negligētie sue: si redeuntes indoctū inuenerimus. Thomas capellanus noster tibi reconciliatus erit ex nostro iussu. Vale ex grezio stirie die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

Hortat̃ vices suas paulo longius complere aduentū suū citius spondens.

Epistola. cxxxiij.

Enerabilis et eximie t̄ctor dilecte noster. Scim? nō sine labore locū n̄m teneri a vobis. Tamē q̃ cito redituri sumus fauēte d̄no. Rogam? breue hoc tēpus equo aīo feratis. Ac scdm̃ annū officij v̄ri velitis implere. Nos em̃ ad mediū mēsis octobris hinc recedere cōstituin?: domū reuersuri. Sic em̃ cesaris licentiā nō sine labore obtinuim?. In rebus que iusticiā cōcernunt: scitis q̃ vobis plenū imperiū cōmīsimus: hortamur ita faciatis: sicut de vestra et doctriāna et p̄bitate cōfidim?. Nec plura imp̄tariū. Redeuntes aut̃ plura vobiscū cōferemus. Valete in x̄po optime. Ex grezio stirie. x. die augusti. Anno quo supra.

Scribit nouitates et alijs referre iubet.

Epistola. cxxxv.

Euerēdisime i x̄po p̄i et d̄ne mi colēdisime? b̄nile rēcōmēdationē. Magno merore p̄fectā eē dignationē v̄ram: ex clade cōstantinopolitana non ambigo. Quis em̃ xpianus nō doleat t̄m̄ vuln? illatum eē catholice fidei? Tristor et ego vobiscū colēdisime pater: et quidem si aliquid possem: studerem p̄ mea virili que xpiane reipublice putarem esse salubria. Sed sum ego priuatus bō: n̄bil ad me magna p̄tinēt. Et v̄ra dignatio q̃ inter senatores orbis locū habz sumoq̃ sacerdoti et assistit et cōsultat. Nō dubito q̃ nō summo studio ad ea nitatur p̄ que thurcorū furo: ne vltērius ad nos p̄grediat̃ reprimi possit atq̃ retūdi. Nō s̄co em̃ et zelū et fauorē animi v̄ri. Quia nō potestis quiescere duz respublica xpiana collidit̃. Noui quoq̃ scissimi d̄ni n̄ri mentē ad cōe bonū et solidā et ardentem.

Itaq; nō suz oīno spe vacu? Cōfido adhuc aliqd fieri: p qd̄ crudeli z enormi vul
neri: nup apud grecos accepto medeat. Sane q̄ sit anim? impatoris in ea re suis
ex lris quas aplico culmini scribit plen? intelliget. Nō ē cur multa scribā. Hoc so
lū dico. Nūq; de vlla re cesare aut frequētius loq; aut attēti? audire post q̄ sibi an
nis seruiō decē aiaduerti: actū in hoc negotio. De bohemia misse sūt mibi lre per
capitulū pragēse. Illas dignationi vestre remitto: vt de his dño nro sanctissimo
verbū faciat. z si visu z ex vsu fuerit ad cōsolationē illorū aliqd̄ rescribat. Res pru
tenorū cū suis ciuitatib? ad. xv. dies post festū sci michaelis suspēsa ē: ppter captu
rā legatorū ciuitatis. Ego statuerā hoc mense tomū ptere: z dignationē vestraz
rome visere. Sed tenuit inuitū me caspar ad eā diē. Erinde pmissit mibi licentiā
ad tēpus dare qua tomū repeterē. viderēq; res ecclie atq; paternas. Legati p̄di
cti iā redditi libertati ferunt. Aramit q̄ būgaros p̄mit dicat̄ indies maiores cla
des regno inferre. Recōmendo me dignationi vestre colēdissime: cui seruire pa
ratus suz. Ex grez die. x. augusti. Anno. M. cccclij.

Ladislau bohemiā intrare co
ronā susceptur? significat.

Epistola. cxxxvi.

Agnosce z generose comes maior bonorāde. Nō est mibi dubiū quin res
grecorū magnas z tibi z toti romano curie occupationes pbeat. Ideo te
paucis tenebo. Scripsisti mibi pridē vt suaderes cesari ne rem patauicn.
ecclie ampl? suspēsa; teneret: sineretq; pmoueri electū. Id feci magno
conatu z multis viab?. Sz nihil pfuit mea sollicitudo. Cesar in suo pposito pse
uerat: neq; passurus est quantū in se electū ipm pmoueri nisi humiliatū. Ille vō
nescio qd̄ secreti habeat supb? est. neq; dignat̄ p̄ncipi se submittere. Habes quō
res se habeat. Nūc vīm est cogitare z facere qd̄ magis ex vsu sit. Neq; aliud cir
ca hoc. Nos hic neq; pacē habem? neq; bellū: p̄det vtrūq;. In būgaria magnos
mot? aramit excitauit: neq; adhuc rep̄sus est. Cōstātinopolitana clades būgas
terrore est. Rex ladisla? ad festū michaelis ingressus? est bohemiā: corone suscipiē
de cā. Vale atq; his paucis esto cōtentus. Veniā ad te cito: z si p̄curas tuas lice
bit agā verbis qd̄ scripto deest: cupio. S. dñi nri pedib? cōmēdatū me facias. Ex
grezio stirie. x. die Augusti. Anno. M. cccclij.

Expetit sibi statū italie
scriptis notificari.

Epistola. cxxxvij.

Enerabilis vir amice bonorāde. Magna mibi cōsolatio est. qz mibi sepe
de rebus curie scribitis: quib? aliqñ que noliz aud: ā. Sed significare opor
tet z bona z mala qd̄ vos accurate facere gaudeo. Qz nō succedit de annua
ta nō miror. Est enī necesse pauperē vt agā vitā: sic mea natura vult. Forsitan p
pter res grecorū statuet papa ex oī clero decimā colligēd̄ decrit. duplici malo ple
ctar duz vno cupio liberari. Vtrū puto me vt pridē scripsi breui ad vos venturū
tūc videbo: qd̄ nā esse debeat de annuata z oēm fortunā tolerabo fortit. Cesar an
nuat mibi post festū michaelis expedita re prutenica vt tomū ad tēpus repetam.
Acceptam tēporaneā licentiā: ac cū domi fuero p lras aliā manēdi facultatē: vel
impetrabo vt extorquēbo: ne sp̄ curialē seruitutē seruiā. De patauicn. ecclia nō
video qd̄ ex hoc loco vnq; possit haberi cōclusio. Si tñ papa p se aliqd̄ ageret: cu
pio z dñi vlrici sonnenberger z mei memoriā habeatis. Sed puto me infortunij
augendi cā nunq; ecclia patauicn. expedit. De pace olim tractata vt res se ba
beat scriptū est a me. pendēt adhuc oīa. Durbaini qui nobiscū prius fuit. iā bo
stis est: ppter stipendia que vel nimia petit vel pauca offerunt. Tractat tamē de
cōcordia secū: de q̄ nō est magna spes. Sic semp̄ aut bellū est: aut belli metus. In
q̄ta est bec terra z assiduus verax turbib?. Rex ladislaus adhuc est in pposito
petēdi bohemiā in festo michaelis corone suscipiēde cā. Scribo aliq̄ reuerēdis
mo dño meo sancti angeli de facto capituli pragē. scripsi z prius dño firmano.
Rogo peraq; vt aliqd̄ rñdeat. De bello italie quō sese habeat cupio. d. Stephani

nostri lris instrui. Aditis cū vt scribat cōmonefacere. Alias vixi me bñefas do-
ctoratus p amico dñi affissini. eas meū asserā sic ei meo noie dicere nō grauem
m. 7 valete optime. Ex grez die. x. augusti. anno vt supra.

Ite hoc expetit 7 qd papa 7 cardina-
les de clade constantinopolitana sentiāt.

Epistola. cxxxviiij.

Euerabilis 7 eximie doctor amice honorā de. Que nuper scripsisti mibi
de reb⁹ italie cupido legi: notaq; cesari feci: expecto ex te plura. Puto nūc
de pace apud italos agi: cōmonitos clade grecoz. Apud nos em fama est
constantinopolim expugnata esse a thurcis. Peram captā. Manes pluris rece-
ptas magnam xpianoz factam cedem. Nisi ergo nunc inuicem pacificamur. ac
de modo resistendi thurcoz furor cogitamus: actum de nobis est. Quippe cesar
ad eam rem q̄seruentissimus est. Si modo papa 7 alij reges concurrere velint.
Oio igit te ne pigriteris mibi de omni statu italie scribere quid agat in tanta no-
uitate sacer orbis senatus. Que mens sit summo sacerdoti: quid prudentes ita-
lie viri de tali concussione xpianoz sermocinent. Et si res ipsa quo gesta sit ordi-
ne scitur apud vos: cupio id mibi cōicatum facias. Mos his in regionibus nihil
aliud noui habemus q̄ ista de grecia allata nouiter horrenda 7 tolenda cuncto
populo xpiano. Que vtinam tam falsa essent q̄ vera timeo fore. Vale 7 me ama
vt soles. Ex grezio die. x. Augusti. Anno. M. cccclij.

Congratulat⁹ p̄speritati successus 7 petit
certior fieri de clade constantinopolitana.

Epistola. cxxxix.

Euerende in xpo pater 7 amore frater. Fecisti probe q̄ te possessionē ba-
biturū ecclie significasti. Id em scripta nōnullor ad me venerāt qui se ma-
le tibi sperare aiebāt. Que res mibi erat molestissima. Cōgratulor igit ti-
bi 7 gaudeo mibi: q̄ te pōtifice nō titularē audio. Tua fortuna ois mea est: neq;
sine me vel tristari vel gaudere potes. Videbo te vt spero. p̄pediē. Mā cesaris vo-
luntati domū ad diēs aliquot repetā. Et si deus annuet curabo in ecclia p̄seuera-
re: viuerēq; mibi 7 populo meo. Interdū 7 romā veniēs te cōueniā: 7 dulcis n̄ e
cōsuetudinis fructū capia. Quis talia iā ex grecia noua serunt: que nullū xpia-
nū bonā hie mentē p̄missura vident. Apud vos nō dubito illa esse q̄notissima.
Quare mibi feceris rem acceptā si vt negocia constantinopolitana rome dicunt
gesta me docueris. Vale optime 7 reuerendissimo dño nro cōmuni cōmendatum
me facito. Ex grez die. x. augusti. Anno. M. cccclij.

Idortat papā vt xpianos 7 thurcos defendat: 7 in-
notescit q̄ p manib⁹ sunt inē hūgaros 7 australes.

Epistola. cxl.

Satissime pater 7 clementissime dñe. post deuota pedū oscula beatoz 7 bu-
milē mei rēcōmendationē. Scripsērā nup. S. vestre de pditione constāti-
nopolis. Deinde noua hic fuerūt que ciuitatē illā adhuc p xpianos teneri
dicebāt. Id mibi ad rēpus cōsolationi fuit. Sed nunc inuenio primū nunciū nī-
mis verū fuisse. Quibus ex reb⁹ etsi mibi aliter non puenit de tanta re loq; tamen
vt xpianus tacere nō possum. Multa cū cesare de hac calamitate reipublice xpia-
ne sum locutus. Inuenio mentē eius bonā: sed impossibile est preclare agere euz
qui desunt facultates. Qz si vestra sanctitas cui principes auscultant ad hoc naua-
rit operas. Non est mibi dubiū quin furor thurcoz comprimi possit 7 xpiano po-
pulo bene cōsuli. Tancū igit vermiculus scripsi nup 7 modo scribo vti ad rē hāc
vestra pietas viriliter assurgat oro velit 7 toto pectore negociū fidei suscipiat. scri-
batq; cesari suum ppositū qui pfecto volēs est: 7 aplica mandata totis conatibus
exequet: quē admodū ex suis lris cognoscetis. De reb⁹ harū partium hec referre
possum cū rege suo. Ibi tria dicunt agenda. Primū danda est opera vt pax euz
cesare tractata ratificet: ad id australes cupientissimi sunt. Comes ecclie aliū aia

habet. Plus tamen valituri q̄ mali credunt. Secundū est vt axamit ex hunga-
ria eliminari possit qui multas strages hungaris dedit. Fert q̄ iam .xiiij. milia bo-
minū in armis habere z ad eos iam confugisse giskram nonnulli tradunt: sed hoc
nondū certū est. Quis recessisse cum mali animi a rege ladislao confict. Tercium
est vt de facto thurcorū consiliū capiat. Nec de hūgaris. De austria hec sunt. Ve-
niunt nūc ad sanctitatē vestrā legati regis dicunt acturi de censuris z de ecclesia
patauiē. De hoc vltimo scit vestra pietas quid cesari promissum sit. Durum est
offendere tantū principem z ecclesiam semper vacare fortasse diutius. Nescio qd
dicam vestra sanctitas meliorē partem eliget. Viunt aliqui legatos illos etiā de
compactatis bobemorum cum vestra sanctitate acturos. Max rex illa bobemis
pmisisse fert. Vale vt intelligo res apud bobemos se habent: quando heretici
dominant. Comes cilie parum de fide curat. Rex ouer tantū cupit quantū sapit
Munc apud vrsatilaū inter regē polonię z alberti filiam matrimoniu tractat: cre-
dit q̄ iam cōclusum. Hec habui que modo pietati vře scriberē. Comendo me pe-
dibus vestre. S. quam diuina pietas diu sospitez nobis prebeat. Ex grezio stirie
die. xj. augusti. Anno quo supra.

Epistola. cxli.

Constantinopolitana cades veridice refert.

Euerendissime in xpo pater z dñe mi colendissime. post humilē recōmen-
dationē. Dedi nuper dignationi vře litteras p quas aiebā noua buc dela-
ta esse: q̄ calamitatē constantinopolitanā denegarent. Ita equidē factū ē.
Nam de venctis illa vana leticia venit. Sed nunc ex pluribus locis habemus ni-
mis verū fuisse primū nunciū. Nam z constantinopolis capta p thurcos in serui-
tutē redacta est: dominiū magna cedes facta anime multe abducte sunt: z alia ple-
raq̄ loca occupata. Quibus ex rebus verisimile est superbū z crudelem hostem
non quieturum: neq̄ per ignauitā z socordia: tantam victoriā neglecturum. An-
cūbit ergo apostolico culmini: de tanti periculi auersione cogitare: admonere pñ-
cipes ac populos instare: vigilare: festinare: nihil omittē ex his que ad reipu-
blice salutem pertineant. Ad quam rem licet sacrum orbis senatum ardentē nō
ambigo. Tamen dignationē vestrā pro veteri seruitute mea bis paucis onerare
psumpsi. Quibus me veluti xpianū de talibus nouitatibus anxium esse: catholi-
ce religioni tinere z prouisione optare. Neq̄ alia sup hoc modo: de rebus bohe-
micis aliqua nuper dignationi vestre significau: si p occupationes vestras licet:
cupio responsum habere. Neq̄ vestre. P. reuerendissime quoad possum me fa-
cio commēdatū: quacūq̄ in re possum illi seruiturū. Ex grezio stirie die. xj. augu-
sti. Anno. M. cccclij.

Epistola. cxlii.

Auctoritatē absoluēdi impetrat vicario.

Euerendissime in xpo pater z dñe mi colendissime post humilē recōmēda-
tionē. Assumpsit als vestra reuerendissima. P. ad preces imperatoris in
suum vicariū honorabilē z modestum virum dominū iacobum plebanū
in stain: qui z cesari charus est z omnib⁹ acceptus. Acrum in litteris vicariatus
nulla ei facultas cōmissa est: aut conferendi beneficia: aut in casibus reservatis ab-
soluendi delinquentes. Sed hanc facultatem habere dicit episcopus pectincū.
que res domino iacobo grauis est. Audire enī causas z corrigere excessus odio-
sum est. nisi z potestas sit absoluēdi z gr̄as cōcedendi. Credit autē ipse z mibi sa-
tis verisimile videt dignationē vestrā id inaduertenter obmisisse. Eapropē mul-
tū desiderat vt officiū suū ampliari dignemini z ptatem sup pmissis sibi cōcedē.
Ad quā rē qz cesar scribit: nō ē opus multa me vba facere. Tm testificor id futurū
cesari charissimū z dñm iacobū p sua v̄tute hoc honoris mereri. Cupies etiā me-
as pces apd vram dignationē sibi vřiles esse. In pub⁹ istis nō habem⁹ alia noua
vřis illa horribilia z dolenda de constantinopoli p̄dita. Que vt nos hic p̄turbāt: sic

et dñm nostrū et sacrū collegiū merore afficere nō ambigo. Uclit autē pietas diui-
na oibus xpianis regib⁹ mentē dare: ut sup̄ his cogitent: et ad obuiandū tburcoꝝ
potētie festinent: de qua re parū spero: nisi dñs noster sanctissim⁹ eius rei se prin-
cipē pbens totūctia hominū pectora excitauerit. Recōmēdo me reuerēdissime
paternitati v̄re: ad cuius mandata paratissimū me sp̄ habebitis. Ex grezio die x.
augusti. Anno. M. cccclij.

Excusat se cur patriā ut dixit reuolat.

Epistola. cxliij.

Amice doctor amice colēdissime. Quod ad me nō scripseris p̄ oratore regis
tū id arbitror causē fuisse: q̄ non putasti me iam redisse in patriā. Itā q̄
mei oblitus sis nō cadit in mentē. Noui em̄ q̄ tenaciter amas neq̄ pue-
roz more variaris. Miraberis ergo cū scripta hec recipies in quibus me intelli-
ges adhuc germanū eē ac vitā in exilio ducere: cū tibi me breui tōmū velle repe-
tere oī penas nos adcras affirmaucrim. Et cā remansiois mee fuit bellū tuscie
quod rex aragonū florentinis intulit. Id em̄ patriā meā in turbine multo tenuit
qua de re fuit mihi antiq̄us abesse. Hunc vō qñ obuiare sumus: pōtifer paci faciū
de operas nauat. Spero me breui ecclesiā meā repetiturū: ac dulcib⁹ amicis et p̄-
xiis vsurū: quibus iā dyob⁹ et viginti annis carui: quibus aliqñ paucis dieb⁹ to-
mi fuerim. Nec volui tibi velut amico scripsisse: cui oīa cōsilia cōicanda sūt. Que
apud nos agant ex oratore regio plenius intelliges. Cesarea cōiunx bene valet
scēq̄ boib⁹ vti sūt vti: magnūq̄ tota germania pulchritudinis nomē bz. s̄ maius
prudētie atq̄ modestie: vti nā et soror vna ex suis ad ptes has nuberet. Sic em̄ so-
roz sorori p̄solationi eē: ad id ego quātū valeo tantū mitō et cōsilio. Rogo te se-
remissimo regi tuo quē nri seculi decus magnū eē confirmat: cōmēdatū et deditū
me facias. Dñm lupū si redierit salū dicas meo noie: et sūt alterū lupū q̄ quōdā
basilee mihi bonivolus et singularis amicus. Tale cū cōiuge et liberis si q̄ tibi ad-
huc nati sunt. Ex grezio stirie die. xliij. Augusti.

Promouet. D. pirkaner D. D. pe. knozzen
de ecclesia sancti laurencij in nureberga.

Epistola. cxliij.

Sanissime pater et clementissime dñe post deuota pedum oscula beatorū
et humilem mei recōmendationē. Quis meis litteris iampridem specta-
tum et doctū virū dñm thomam pirkaner in iure canonico licentiatum.
vestre beatitudini cōmēdaucrim: super lite quam habet de ecclesia sancti Lau-
rencij nurebergē. cum aduersario suo. Tamen quia lis ipsa nondū decisa est. non
ab re puto eundem vestre pietati de nouo facere recōmissum: ut in suo iure conso-
ueat. Neq̄ enim aliud is petit q̄ iusticie complementū: quod et si sperare omnes
de summa vestre sanctitatis equitate possint: hunc tamen nonnullē prerogatiue
certum reddere videntur. Nam et si ambo collitigantes boni viri sunt docti: et be-
neficio de quo litigant digni. quia tamen vnius esse debet. non duorū hic merito
preferendus est: qui et possessor est: et cuius et acceptus populo. Quodq̄ magis pō-
derandū arbitror. etiam cesarea maiestas hūc affecta est: eumq̄ in sua ciuitate
hoc beneficiū obtinere ap̄p̄ne cupit: quē admodū ex suis litteris vestra clemen-
tia plenius intelliget. Quib⁹ ex rebus valde vtile putarē si fieri posset q̄ in hac ec-
clesia predictus thomas quietus dimitteret et aduersario suo de aliquo alio bene-
ficio p̄ modū p̄cordie puidere. Sic em̄ vestra sanctitas illis ciuib⁹ nurember-
gensib⁹ de sedē aplica benemeritis speculissimā gratiā faceret: ecclesie bene consu-
leret: virū bonū. pmoueret: et cesareo culmini cui res cordi est cōplaceret. Nec p̄
debito meo erga pietatē vestrā volui scribere: cui me iterū atq̄ iterū facio cōmen-
datū. Ex grezio die. xliij. Augusti. Anno. M. cccclij.

Impetrat cuius gratiā cesaris.

Epistola. cxlv.

Meas ep̄s senen. docto et prudēti sacerdoti dño iobāni forster amico suo.
S. p. d. Binās epl̄as tuas p̄ hos dies accepi. In primis cōmēdasti ami-

ci tui cam. In alteri^o tuū negociū. Primis vt te latere nō arbitror abunde fatisse
ci. Alteris quoq; gessi vt potui morē. Fui cū cesare de tuo casu locutus. Ostendi
tuā innocentia: monstravi tuam fidē: de tua doctrina suz locutus. Supplicavi te in
grām recipet. velletq; te suis in dominis tuto esse. Pntes fuerūt vtriusq; sonnen-
berger et iohes binderbach^o viri boni et tui amātes. Rndit cesar nihil se hic ad-
uersū te fauereq; tibi qñ velles et vbi velles in suis territorijs morā faceres. Dñs
iacob^o tūc egrot^o fuit neq; potuit sermoni interesse. Quātū tñ ad hāc ptē res tua
absoluta ē: potesq; cū voles tuto venire. De seruitio aut nescio vbi nūc id tibi pa-
tere possit. Si venerit saltzburgerū. antistes: ero tui memor studeboq; tuā peditio-
nē efficere meliorē. apud me nō vacat loc^o. Familia mibi eq; maior ē: et ego in dies
dispono domū repetē seruilēq; hāc vitā relinquere. Nec ad cam dicta sunt: tuas
lras probo et cōmēdo et suadeo vt pseueres. Doct^o es fies breui doctissim^o: neq;
ntuti tue locus deerit. Vale ex grezio stirie. die. xrv. augusti. Anno. M. cccclij.

Significat amico infirmitates. suas.

Epistola. cxlvj.

Præterea tuas amātiissime frater san^o accepi quibus egrotatus rñdeo que
res valitudinis genus neq; ab re a deo nullū mibi ignotū est. Nulla sunt
corporis aut incommoda aut picula: que non ptulerim. Febrius mille spēs
sum ex corpore in vsu veluti quotidianis morbo assignatus sum. Calculi passio fami-
liaris est mibi. Dolores ylio^o rome duodecim dieb^o me vexarunt. Oculos pegi
perdidi. Dolui dentes in vltima britanie parte quā nūc appellāt scotiam. nō sine
cruciatu podogra quocūq; terrarū pergo me sequit^o. Quid stomachi debilitatez
aut ventris torziones referā. Nulla mibi molestia corporeis nō est nota. Anum
erat incommodū quod nondum attigerā. Urinarum profluuiū ac vesicæ lassitudo
veluti quedam paralytis. Id nunc ex perior: nō sine corozione carnis et fluxu san-
guinis: Credo te cū hec audies crediturū me magnope afflictū eē neq; falleris si
ita credis. Crucior. n. et torqor nō corpore solū s etia mente. Cuius em tam ferreus
anim^o est vt volente corpore nō toleat: Cōiuncta sunt hec duo corp^o et anim^o. Neq;
dū gerit boiem alter alteri^o nō turbari molestia pōt. Clerū ego etsi angor: non tñ
ita cōsternatus suz vt nō aim ad mētē reuocē cogitēq; dolores istos aliquñ vel sa-
nitati finiri vel morte. Medicus mibi vir bon^o et mei amantissimus quē optime
nosti. Mobilis eques iacob^o de ladrona spes salutis. primā facit: cui ego multum
tribuo. et ppter doctrinā et ppter fidē quā scio in eo summā eē. Itaq; spero me bre-
ui cōualiturū. Quod si deus dederit mor equo cōscendo. ad te veniā domi qd su-
perest vite psumpturus. Logito tamē et in alterā partē res posse deflecti. Namq;
cū dubia vita sit benevalentis que nō pōt in egrotante certitudo respiri. Existimo
fieri posse vt vel hoc augescēte morbo: vel alio supueniente: vitā ei qui dedit red-
dam. Neq; in hoc mibi cōsolatio deest. Nā etsi mori extra patriā longe a necessa-
riis nōnulli miserū putent. ego qz libentius inter meos q̄ inter exteros morerer.
Nescio em quō mollius ossa cubent manib^o tumultata suor. Teneo tamē menti
quod ille ait: non incelebratus philosophus: vndiq; tantū dē esse ad inferos vic-
immo etiam ad superos ad quos me transiturū nō despero. Nā etsi magna pecca-
toz sarcina premor: maiorē tñ esse diuinā misericordiā q̄ meam iniquitatem
non dubito. In hac confido: in hac me totū resoluo. Nec ego cum illis sentio qui
post hanc vitam extingui animos putant. Ac propterea mortem timendam ne-
gant in qua nihil sit malū: mortēq; dicūt esse totū quod ante nos fuit: et quod no-
bis desinentibus est futurū. Nam quid homini molestius dici potest: q̄ cum ita
desinere morientem vt nihil omnino post mortē sentiat. Sitq; velut extincta lu-
cerna que neq; priusq; accēdere lumē habuit. neq; cū extincta est habet. Nec em
si crederē terrere me profecto moriturū. Sed persuadeo mibi verē eē qd magni
philosophi tradiderunt. quod xps saluator: predicauit quod mater ecclesia docet
Exutus corpore apinabuz vitam esse alterā in qua boni a malis seorsuz habitent

et alij beatam et alij miseram vitam prout in corpore gesserunt recipientes. Nec mihi vera consolatio videtur: cum vita excedendum sit: sperare in concilio migrare sanctorum ascendere super sidera: intueri celum: pungi beatissimis angelis: diuinitatis infinitatem intelligere cognoscere trinitatem: et omnium que nobis in terra manentibus obscura videntur tenere causas rationes inspicere: atque mihi ita necdum in morte nihil mali: sed multum boni esse persuadeo. His tamen quos Christus ad se vocat: vocat autem omnes qui eum vocant. Libenter eum comitantur. Talibus ego inter egrotandum exhortationibus vtor. Preparo me si vocer ad exitum: ut si forte vita pellar seculi huius: a montibus hinc ciectus qui desuper citatus videar. Nec tibi pro egrotatione mea sunt dicta. Verum quia tibi nihil tacendum est. Non me solum valitudo mea commouet: sed etiam petri nepotis qui febribus acutissimis detinetur. Jam tamen meliuscule se habet: extra periculi positus fuit: non sine discrimine liberatus: non sine tempore. Libratim ut aiunt morbi veniunt: viciatim abeunt. Sed ista paratibus suis occultanda sunt: curandusque est ut filium prius sanum intelligant quod egrotum fuisse cognoscant. Nunc ad id venio in quo me vehementer accusas: velut patric parentis et amicorum penitus oblitum: qui nolim domum redire. Non sum gregori ut estimas meorum immemor. Dies noctesque dulce solum patrie ante oculos habeo. Nunc matrem nunc sorores: nunc nepotes: nunc te mente reuoluo. Neque aliud cupio quam domum quam prius repetere. Miros te posse opinari de me. Scribis etenim ubi ego vel dulcius: vel suauius esse possum: quam ea in terra que me produxit: et usque in virus aluit ubi amicorum copiam habeo et propinquorum. Et quod maximum est cum auctoritate et bonore inter meos esse possum. An non putas me cupide ad ea colloquia reuersurum que aliquando simul amici consueuimus. Ubi nunc marianus iohannes. Nunc franciscus patricius: nunc georgius andreas? sermonem habeat. An non me delectabit: modo franciscus theolomeus: modo iohannes campanium: iam mihi episcopali dignitate equatum audire loquentem. Pretereo dulces cognatos et affines. Festino sane: neque aliud cogito: nisi ut quototies ad vos redeam. Sed curo ne dum tuo meoque desiderio satisfacere conor. Cesaris animum offendam. Deamini sibi iam annum serui: inueni gratiam in oculis eius. Creui sub eius umbra multum me sua benignitas extulit. do opam cum bona gratia: ab eo recedam ne malum sit finis: ubi principum bonum meliusque medium fuit. Omnium rerum exitus extimari solet. Petui per hos dies licetiam: visendi domum: eamque cesar ita mihi concessit: si prius inter prutenos iudicium ageretur: cui dies. xij. kl. nouembriis dicta est. Illud ergo expectare non cesarea solum voluntas: sed etiam egritudo me cogit. Tunc autem si sanitas aderit: itinere me statim committam. Interea te rogo mearum rerum curam geras. matrem meam commendatam habeas. Bartholomeum cognatum quem senio graue accepi: meo nomine visites: vicarium hortaris officium ad reditum continuare. Bartholomeum procuratorem domestice cure solerter intendere. Amicis omnibus ex me multas salutes dicas. Genatui ciuitatis me commendas: cui ex his regionibus paucas nouitates referre possum. Nam volendum illud et acerbissimum constantinopolitanum nouum: iam vetus apud nos est. Stulte christiani principes egerint: nisi furentibus turbis occurrere studuerint. Germani modo pacati sunt: et si quis eos ad eam rem excitaret: non apti modo: sed etiam volitarii reperirent. Rex hungaricus in posonio conuictum regnum habet. Tria ibi tractantur: De modo expellendi latrones qui regnum infestant. De pace cum cesare firmanda. De de modis inueniendis per quos thurcorum conatus ne vltcrius serpat communi possit. Vale ex grege stirie. iij. die septembris. Anno. M. cccclij.

Sperat ladislavum regem hungarie cum cesare pacem confirmare.

Epistola. cxlvij.

Meas res. Herico senflebe. Venerabilis amice charissime. Grate sunt mihi semper littere vestre: ex quibus non mea solum negocia que cursum habent: sed etiam de statu curiae: etiam totius italie certus fio. Pro quibus rebus in gentes vobis gratias habeo. Intellexi que nuper egistis in recessu cardinalis sancti

angeli circa remissione annate: obligatis me bictim magis: facit deus vt aliquan-
do vices rependere possim. De constantinopoli cognoui que scripistis. Ego q̄s
prius in ea re vobis litteras dederam. Calamitosa ⁊ deploranda res est. Sic no-
stre nequitie flagitant discordamus omnes vulneram⁹ nos ipsos intus cedimur:
⁊ exterius flagellamur: vltio peccator⁹ est: res male sunt: spes v̄o multo peior: nā
que tanto vulnere medela paretur non intelligo: dormiunt nostri principes de sa-
lute cōmuni nemo cogitat: nisi pōtifer maximus quem de pacanda italia sollici-
tum esse accipio. Nescio quantum eius votibus itali pareant. Sed ⁊ tanta res
quanta est thurcoꝝ potentia non italos solum: sed omnes contra serpiarios ex-
poscit. Nos istis in partibus quieti sumus. Gregorius de puchaim cesari reconci-
liatus est. Rex ladislavus in possessione cōuentū habet regni hūgarie: sperat confir-
maturus cū cesare pacem. Nā satis habet per se negociū aduersus aramit: qui cū
magna multitudine latronum sepulinos vexat. Logitare quoq; de thurcis vltra
omnes xpianos reges habet: qui eis vicinus est. Promisit etiā bohēmis ad festū
michaelis primū bohēmiā ingredi coronaz recepturus: que res forsitan facient
pacem cum cesare vt libentius amplectat. Nec habui que nunc ad vos scriberet
Finito negotio pruthenorum cuius causa manere me cesar voluit: domū repetā
tumq; vos visere curabo. Eius rei dies est. xj. kl. Nouēbris. Valete ex grez die
iij. septēbris. Anno. M. ccclij.

Patauiē. epus electus prepedi-
psimari. ppter cesaris indignationē.

Epistola. cxlvij.

Micas senensis eps. D. petro de noxeto. Magnifice comes maior bono-
rā de post recōmendationē. Susceptis litteris tuis vna cū breuib⁹. S. do-
mini nri mox cesareā maiestātē adiui que tunc forte in mēsa sedebat. Ex-
pectavi finē p̄andij: deinde semotis arbitris: reddidi sibi ap̄lica scripta: fingens
me nescire quid illa continerent. Cesar vt aperire vtq; legere iussit: quo facto re-
mansit aliquātulū territus: dixitq; alii ista scripta sunt: q̄ q̄ nuper accepim⁹. Qui
ego noua in quā cesar impedimenta. noua remedia querūt. Deinde p̄secut⁹ mul-
ta in eā ptē locutus suz vt mentē cesareā ad volūtātē dñi nri scissimi pducere: pe-
titi q̄s dari rñsum. Sed multū anīm⁹ eius turbat⁹ erat: duo potissime cōsiderās.
Vnū q̄ electus cōtra volūtātē suā in ciuitate impialis feudi obtineret ep̄atū. Al-
terū q̄ tam manifeste ⁊ publice p̄ oratores electi diffamat⁹ esset. Quib⁹ cum mederi
verbis studerē rñsumq; tā dē deponere. At se velle reliq; cōsiliarios h̄re atq; cū
bis pleni⁹ deliberare: iussitq; vt cū illis venire ad se. Res est dilata p̄ aliquos dies
vt est modus curie nre: q̄ nihil absoluit sine mora. Cū reuentū esset ad cōsiliū: ma-
gister vtricus fonnenberger ⁊ ego soli fuim⁹ qui ptes electi iuuim⁹: conatiq; ma-
giore sum⁹ cesaris mentē ad illū inclinare. S; neq; cesar flecti potuit neq; reliq;
psiliarij ei⁹. ppositi erāt vt electo mos gereret. Sic res ipedita ē: eo tñ deductū ne
gotiū vt placet cesari ecclie patauiē. puideri de q̄cūq; p̄sona excepto electo quē
admodū ex lris impialib⁹ plene p̄cipies. Neq; plus hac vice obtineri potui. Fa-
cit sibi hoc in cōmodū electus ip̄e: qui nimis misus est cesarem paruifacere. Misit
enī huc ex suis vñs secretissimū marescallū. M. curie sue p̄ etiā non decē milia vt
mentit. sunt oratores sui rome: sed duo milia tñ florenoz obtulit si cesar sibi in-
iurias remittens. p eo pape scriberet. Cūsum fuit cesari graue tantā iniuriā p̄cā-
partia pecunia remittere. Ille autē dixit se ad suū dñm ituz: reuersurūq; post dies
aliquot cū maiori ptātē sperareq; bñ posse negociū terminari. Sic ille abiit: neq;
vñq; reuersus est. Scripsimus magister vtricus ⁊ ego ip̄i electo sperabamusq; ne-
gociū p̄ minori sūma posse cōponi: q̄s sc̄ milia florenoz. Neq; putabam⁹ rez illi-
citā q̄ ille pecuniā daret. p̄ offensa dño suo facta: si grām mereri vellet. Est enim
modus oim gentiū vt dana pecunijs resarciāt. Ille autē elect⁹ q̄ pluries imbi scri-
perat ⁊ m̄gro vtrico vt cām suam adiuuaremus: neq; nunquā ad cesarem remisit
neq; ad nos rescripsit. Nescim⁹ q̄ causa eū retinuit: nisi quia putabam⁹ habuisse

Patauium Implij

en scripta de curia: p que certificat^r sit etiā inuito cesare papā sibi pūsurū. Sic bo-
nus vir sibi ipsi turbas facit. Et nūc pcuratores sui cesarē publice diffamāt. Qd
q̄molestē sublimitas impatoria tulerit neq̄o exprimere. Atq̄q̄ sit cesar ad id de-
uenit vt placeat ei ecclie patauen. de quibz psona puideri dūmo elect^r excludat:
p hac viā poterit dñs nŕ eccliaz illā pacificare. Neq̄ em difficile erit aliū repire q̄
suam eccliaz electo tradat ⁊ accipiat patauen. vel frisingen. vel bānen. ve cyste-
tensis vel augusten. vel ali⁹ quibz refrat. Mibi tñ hoc mediū videf magis qd
subiciā videlz. Qz dñs noster scissim⁹ on⁹ hoc pcorādāi electū cū cesare in se su-
sciperet: ⁊ faceret q̄ electus ratū se bñe pmitteret: q̄qd p suā sanctitatē determi-
naret dandū cesari p satisfactiōe iniuriarū. Putaret em hoc impatorē nō recusa-
turū: ⁊ sic ille eccliam obtineret: alioquin nō intelligo q̄ papa possit sine indigna-
tione cesaris hūc electū pmouere: ⁊ possent i hac re nasci multa mala. Nec expe-
diret inter papā ⁊ impatorē qui modo se summe amāt nasci rubiginē ppter banc
ecclēsiā. Qz litteras meas legis ⁊ sūmo pōtifici quaten⁹ opus est exponis: maxie
mibi voluptati est: multūq̄ idcirco tibi suz obnox⁹. Neq̄ expeto vt rescribas sp
q̄ tuas occupationes innumeras esse scio: satis supq̄ satis ēsi scripta mea digna
ris respicere. tua tñ humanitas oēm laborē vincit. ⁊ mibi vel manu p̄pria rescri-
bere nō refugit. Est in te p̄stās amicitia neq̄ defuit amor tu⁹. Adhuc te basilieſez
recognoscis ⁊ yſure veteris memoriā tenes. Scis quātas sil⁹ durim⁹ noctes: pau-
ci ex academia supsunt: mlti ex amicis veterib⁹ perire. Quāto numerus amico-
rū restrictior est: tanto decet amorē esse feruentiorē. Quē te p̄stare in me sūmum
nescio dicere quātū me delectat. Tu te ipse melius cogitabis: q̄ meos mores egre-
gie calles. De patria que scripsisti plene apud me nota sūt: doleo terrā illā tot cla-
dibus affici. Spero tamē sapientiā sūmū pōtificis id curare: vt nostris saltē vie-
bus vltimis pacē habeamus. Qz si xpiani principes non tñ sapuerint vt inter se
lites finiant. Inuenient qui eos docebit tburcoz impatorē. Et illa de nobis fabu-
la decantabit: quā de rana ⁊ mure scribit eſopus. Deus tantum facinus auertat.
Verū vt de domo mea dicam: quis hoc tempore non fuisset illic quieto aio vt
ais: tamen illi ciues frequentibus me litteris vocitant: meāq̄ moram tādiutina
egerrime ferre vident. Nunq̄ ex tuscia nuncius venit absq̄ citatoz iſis. Sunt
modo p̄ces modo mine quibus ad reditū vocor. Nō video me posse amplius ob-
sistere. Cognosco me senē ⁊ morbis q̄ plurib⁹ grauē. Itaq̄ statuo si deo placuerit
in patria mori. Rogauiq̄ cesarē vt indulgeret me domū vſcre. Concessa est mibi
licentia circa festū martini quindecim ante dieb⁹: eo tñ pacto vt redeā in curiam.
Dico me reuersurū si cōmoditas affuerit. At cū domi fuero p lras me absoluam.
Neq̄ em meū est semp exulē eē: scio nō multos mibi annos sūgeſſe: ne dicā dies
eos dignū puto inter dulces cognatos ⁊ affines cōsumere: quoz mibi ⁊ magna ⁊
bonesta copia est. Idic puto multos esse qui ppositū meū dānabūt: ⁊ illos potissi-
me q̄ me maiore cupiūt. Dicēt. Si māſſſet enneas apud cesarem: hoc illi ⁊ hoc eue-
niſſet. Fateor petre amātissime: me pluri fieri dū cesari seruiō: q̄ duz maneo do-
mi. Sz qd ad me falsa boim existimatio. Nolo ex alieno pēdere. In me mibi sta-
bilitatē quero. Nolo sp seruire: mibi viuere aliqñ decreui. Quis preterea nouit si
apud germanos manens melius habiturus sim. Ego de me ipso iudico quod in
alijs inspicio: ⁊ que p̄iora sunt posse mibi accidere nō dubito. Prepara q̄ pect^r
meū aduersus oēs fortune cōtumelias: si cōtra me velit irasci: quis i hac vſq̄ diē
nō habeo q̄ fortune accussem. Naz siue honores siue opes siue alia bui⁹ seculi bo-
na inter hoies eque distribuant: scio me plus virili pte aſſecutū. Itaq̄ nihil mi pe-
tre cur nō bono aio esse debeā. Facio qd suades let^r sum. Gaudeo his q̄ possideo
bonis: gaudeo in amicis: gaudio in me ipso. Quā in alio seculo mibi secūda sint
oia quantū in p̄nti fuere. Quis em me miserū dicere possit: qui ⁊ sūmū pōtificis ⁊
impatoris gratiā reperi. Magna cōsecutus sum tuo fauore: ⁊ sanctissimi dñi nŕi
benignitate: neq̄ despero quin alia etiā maiora ex v̄ia beneficentiā suscipiā. Non

tamen id apud me firmum est: scio posse mutari aplicam mentem et alia multa contin-
gere propter que fallat opinio mea: immo ut verum fatear: persuadeo mihi nihil futurum
ex his que magna voce vel mihi vel cesari sunt promissa. Non quod verba reputem
data: sed quia mortales intelligo mores: reuertar atque domum ut his qui velint inter
suos mori et iam se muneribus huius seculi defunctum putent: si quid preter spem eue-
nerit: id cum terentis non reputabo esse in lucro. Forsitan aliquis erit qui cum tur-
binibus seculi exemptum me viderit. **O**enea dicat solus scis vivere, sicut de vaccia
dictum scribit seneca: et si illud non probat. **N**ec volui apud te dixisse: me mentem me
putes gravem habere: qui iubet et bene iubet: ut animo bono sim: sum non bono so-
lum: sed etiam iocundo: atque eo magis leto quod te cito visurum me arbitror. **D**e litteris mi-
liticis tue quamprimum cesari verbum feci: mor commissa res fuit. Amat enim te sua maiestas
tibi gratiam rem facere cupit: ac de tua virtute graviter et magnifice loquitur. **T**itulus
litterarum erit ille quem denotasti. **N**ec deinceps tibi magnifico scribet. **G**ubernato-
rem cancellarium volui in hac re tua onerare: quem neque in meis nunquam negociis acce-
do: meque enim mihi amicus est. **S**ed habet cesar duas cancellarias: imperialem et australem
Qui australem regant ad unum omnes mihi benivoli sunt. **I**bi ego omnia expeditio. **I**llic
est magister iohannes binderbachius decretorum doctor: singulari benivolentia mihi
bi coniunctus: huic provinciam commisi. **I**s res tuas libenter absoluit et aio volenti. **I**taque
ipse tue per latorem primum expedite ad te veniet. **C**um hec scripserim, placuit iohanni
binderbach quod intra decedum ad curiam venturus esset: litteras tuas retinere et illas secum
asserre: ut cum aliquo munere ad te perficeretur. **N**ec ego id sibi negare volui quoniam nullum
exinde preiudicium fieri tibi cognoscere: nisi decedum mora intervenire. **D**e beneficiis
patauiensium. **A**d eum modum distribuendis ut scribis: habeo tibi ingentes gratias: pro quod id
solidum esse percuras: si confirmari eum aut provideri sibi contingat. **N**ost hec iam scripta
Captata hora magis felici allocutus sum itaque cesarem super facto prefati electi, dixique
sibi me timere ne tandem papa cogere electo, providere: quod non facile repiret: quod primo
uicinus esset ad ecclesiam quam alius possideret: durumque esset romano pontifici insignem
ecclesiam diutius vacante dimittere et multorum principum pro electo rogantium spernere
preces. **N**on si ille, promoveretur inuita sua maiestate nimis sibi dedecorosa esset. **E**x alia
parte considerare me aiebat. **G**raue esse sue serenitati sentire quod suum inimicus non recogi-
tatus et quod nulla super damnis et iniuriis satisfactione impendisset ad ecclesiam insignem
sui feudi, promoveretur. **O**mnem quam rem retuli me reperisse unum medium pro quod sanctissimo
dono non papa et sue maiestati mos gereret. **I**d autem bene mihi proposui scissimum quod sua
maiestas remitteret ad dominum nostrum. **S**ed plenum arbitrium componendi secum ipsum electum: et
inducendi eum ad satisfactionem pro damnis et contumacia impediens: et quicquid dominus
noster in hoc facto ordinaret: maiestas imperatoria ratum haberet: prout quod similiter
electus ipse domini nostri arbitrio acquiesceret. **C**onfirmata enim sperare me. **S**ed dominum nostrum in-
ducturum illum electum ad convenientem recompensam et tunc ille sine controversia posset pro-
moveri. **A**d hec dixit cesar se de dono nostro demetissimo plene confidere. **I**ussit tamen in
concilio remponi, quo facto omnes consilarii hoc medium commendarunt: et ita commissum
mihi fuit: ut beatitudini domini nostri scriberem. **S**ic ergo dominus noster dignetur hoc nego-
cium in se assumere et inducere electum ad humilitatem et satisfactionem quam cesar de suo
arbitrio contentus remanebit. **A**liquin non stante illo otumace nunquam consen-
tiet eum promoveri quemadmodum plene et apte super hoc de mandato cesareo apostro-
phico culmini scribo. **N**on fuit visum certis de causis quod imperator hoc scriberet: sed ve-
niet intra paucos dies ad curiam romanam super uno alio satis magno negotio. **D**ominus
iobes prefatus et ipse de hoc plenam habebit potestatem. **T**amen ex nunc cesar preteritum se dicit in
eo futurum esse, quod. **S**ed domini nostri inter ipsum et electum duxerit ordinandum: ita tamen quod ille de
damnis et iniuriis illarum aliquam faciat emendam: tantis excessibus convenientem. **H**abes quod i-
re patauiensium pro me factum sit: non potui plus quam per hunc modum ex istimo negotium ipsum bene
procurari posse. **Q**uod pietas domini nostri, procuratores electi quod dicit multa imperatori ob-
lata et dicat eis se velle negotium componere. et si bene potest iubeat eos scribere domino

suo et facultate querere eo modo aut res votiva habebit expeditione aut honestius illis resistet. Not aut. S. dñs nō scribere cesari se bñdō mediū a me sibi transcrip-
ptū eē de mēte et volūtate sue maiestatis dicere qd velit arbitriū acceptare et tūc
res erit planissima: et si vides bonū eēt qd sup hoc lfe aplice ad me mitterent anq
binc discedere. Sic eñ magis instructus ad vos venire. nec alia mō. Vale optie
et me sūmo p̄suli cōmendato curatoq; vt sua erga me benignitas augeat potius
q; minuat. Idē ego p te apud cesarē facio sedulo de tuis familiarib⁹ teneo que
scribis. Vale ex grez die. xviij. septēbris. Anno. M. cccclij.

Gratulatur de promotione amici in ep̄m.

Epistola. cxlix.

Eueredissimo in xpo patri dño iohanni de agazoria ecclesie grossétane pō-
tifici. Eneas ep̄s senensis. S. p. d. Fuerunt mihi gratissimē lfe tue ex qui-
bus factus sum certior non solū de tua dignitate: verū etiā de summa felici-
tate: qua in hac p̄motione es vsus. Qui celerrime atq; vno impetu ad summū
eualisti. Sentio me. p̄terea deo gratum quādo et amici mei sue pietati sunt chari
Et res vno anno ex his quos in primis amavi exaltati sunt nicolaus amiclauus
ecclesiā mediolancē. sortitus est. Iohānes cāpisius ad placentinā vocatus est: ti-
bi grossétana obuenit. Quis non me felicē dixerit cuius amici sunt fortunatissimi
Verū iohānes amātissime: duobus illis longe a me positus vti non possum nisi li-
teris. Et frui etiā p̄nte potero festinoq; vt qd celerrime ad te veniā teq; cōplectar
et vna viua tecū. Nec scio qd hoc tpe ex diuino munere magis optare potuerim:
q; qd diuina pietas i te mihi p̄sciuit. Ego sedulo superis gr̄as: qd me respiciūt: duz
meos amicos extollunt. Intellego ex tuis scriptis qdq; necessariū sit meus redire
ecclesie mee. Idē quoq; ceteri scribūt: oēs me vocāt amici necessariū notū: vñcor
veniendū est. Mā et si cesari molestā rē facio: neq; sūmo pōtifici morē gero ex al-
mania recedēs: satis est qd ecclesie qd patri ip̄i satisfacio. Facestant oēs alie spe-
cies mihi viuere cū iohanne grossétano pontifice cū mariano sozino: cū francisco
ptolomeo: cū gregorio lollio: cū patricio. Cū ceteris amātissimis patrie mee ciui-
bus: mai⁹ dūco qd pape aut impatoris gr̄am. diu curiale seruitute seruui: diu mi-
licia secutus sum: mitti tandē debeo et inter vetera nos cōputari. Queris qñ hoc
erit. Ante martini festiuitatē binc abire decreui qd quis scribis nō esse timēdū bellū
q; romanus pōtifer paci opam nauat. Ego tñ maxime anxius sum neq; de pace
magnā spem habeo: nisi deus oculo mīori italiā intueat. Accipia tñ iter etiā cū
discrimine. Raro em̄ res mee sine piculo sūt: habeo deo grates quia supare soleo
qua suis difficultates. Idē nūc mihi suadeo: et si frequēter obiectare sese periculis
q; piculosissimū sit. Qd sponte offers in agēdis ecclesie mee tuū auxilium accipio
admodū libent. Mā id erit nō vtile solū sed etiā necessariū. Germanū tuū cupio
bene valere et tu optime vale. Ex grez die. xxv. septēbris. Anno quo supra.

Promouit quedā in cōsiliariū cesaris.

Epistola. cl.

Amice doctor amice charissime. Mō habui dudū ex te lras: nescio quo pa-
cto: vales cupio tibi bene esse te memoriā mei habere tuū ergo nisi fortasse
tormentis immemor esse nō posse: hodie de te cesari verba feci qui libetū aio
in cōsiliariū suū te accepit. Litteras eius rei in tua paucos dies accipies: p dñm io-
hannē binderbach qui ad curiā venturus est orator ingialis ei suis in reb⁹ assiste-
re te oratū volo: interea viue nostri amās et que gerunt in italia tuis lris me scire
curato. Vale ex grez die. xxix. aprilis. Anno quo supra.

Baro de puchaim cesari cōsiliatur.

Epistola. clij.

Significe vir maior bonorū de. Scio te magnis vrgeri curis. tuz p̄pter ne-
gocia italica. tuz p̄pter cladē constātinopolitanā. ideo te multis verbis te-
nere non audeo: qz tñ necesse est pōtificē maximū que apud nos geruntur

intelligere. Scribā tibi q̄breuissime harū partiū statū. Tu deinde sue scitātī p-
ut dignū putabis scripta mea referes. Cesar baronē quēdā quē vocāt de puchaim
superioribus diebus aduersantē habuit. Is modo recōciliatus est accepta quadā
pecunie quantitate sup ceteris cōrentionibus arbitrio cesaris se submisit. In hun-
garia vt als apostolico culmini scripsi: surrexit quidā latro noie aramit: qui cum
magna predonū manu regnū verat: neq; gubernator potens esset cū regno depelle-
re. Ob eā cām habet p hos dies rex ladislaus oēs regni pceres: apud possonium
cōgregatos. Cūq; his cōsultat: quonā pacto regnū expiare latronib; possit. pa-
lachi q; cōtra gubernatōrē arma mouerūt: quē dñari sibi egrescebāt. Est etiam
q; de thuris in eo cōuentu cogitet: quos p̄imos habet. 7 iā noua clatos victo-
ria plurimū timet. Que res cōpulsura būgaros credit: vt pacē quā diu cū cesare
refutarūt: vltro deposcant: nisi malicia hoim magis ac magis excreuerit. Idem
rex ladislaus in kl. octobris primis bobemiā intrare pmisit: ibi coronā receptu-
rus. magni ob eā rē apparatus fuit. Ituri cū eo ferunt albertus austriae. Ludou-
cus bavarie dux: ac albertus marchio brandeburgē. Bobemi offerunt q̄cūq;
bona ad coronā spectāt regi rest: tuere: p̄tēq; rex ecclesiasticarū redimere ab his:
qui eas possident 7 p̄ regis arbitrio ecclesijs satisfacere. Credo res aliquāto mino-
res futuras q̄ fama ferunt. In partib; rheni q̄ dissidebāt principes cōpositi sūt
pacēq; tenēt. Ludouicus bavarie dux et cōcordie ductor nomie: re autē marchio
brandeburgē. albertus fuit: qui iam principis auctor est. Res prutenicas arbi-
tror: te nō ignorare in nro cōsistorio pendētes cē. Cūitates tñ que p̄tra religionē
sedus inire nō putant iudiciū subire. Nā reges polonie vires sibi accedere spe-
rāt: 7 armis magis q̄ iuribus fidunt. Rex ille iaz magistro prussie lras dedit que
suū aim in cōitātū fauorē erectū significāt. Cardinales q; cracouiensis mibi scri-
pta dixerit: p que cōprehēdo polonos ipsos cōitātū partē adiuuare: hec habui q̄
ad te scribere hoc tpe: credo cōsultū eē: ne festinet in p̄cessu p̄tra ciuitates prussie
q̄ nō apud nos agitādas dñe cēsare aplice sicut in austria factū est cōteinant.
Nisi em̄ sp̄iale gladiū materiale sequat: pax est qd̄ populi formidēt. Vale 7 apo-
stolice scitātis pedib; me cōmēdato. Post res prutenicas absolutas te visaz. Sic
em̄ licetiā cesaris habeo. Ex gretz die. iij. septēbris. Anno. M. cccclij.

Spōdet ad patriā suā redire etiā multis
periculis obiectis dño francisco ptolomeo.

Epistola. clij.

Timie doctor frater amantissime. Que p nos gesta sūt in facto clari viri io-
hannis petri: cōcūis nostri ex ipso cognosces. Noua italie q̄ scripsisti mo-
lesio ferimus aio: q̄uis frustra angimur. Ex his que sine culpa nostra sūt
sperauim; pacē procurante sumo pōtifice nō defuturā italie. Nunc accipimus ar-
dentius feruescere bella: neq; spem esse cōcordie. Lupiebam; comū reueri 7 cupi-
mus. Melius tñ qua via penetremus: vndiq; bella tonāt. Peregrinū inducere
nō possum. Delatū agere periculosū est. Statuim; tñ ad vos ire: qñ vocibus ci-
tamur oium. neq; lra vlla ad nos venit nisi reditū suadēs. Quid dicam; tātis p-
cib; nisi vincite etiā cū nro piculo. Scim; cū quāto incōmodo reuertimur offendi-
mus cesarē q̄ licetiā prebet inuitus. Pape rē ingratā facim;. Nulle nos hoc tpe
viarū piculis obiectam;. Ad patriā redeam; suspicionū plenā. In ancipiti diu sū-
mus. At cū viderem; tot p̄ces 7 aliqñ minas cognatarū expiremur: succūbere ne-
cesse fuit. Veniem; igit ita suadet oēs. Scim; tñ te cū nos audieris dicturū. Nec
si sciuissem nūq; de reditu ad te scripsissem p hoc tps. De nro ep̄o senen. Nos em̄
extra senas ep̄atū habem;. Intellerim; q̄ scribis. Redētes de cā cognoscem;: vi-
debim; q; sibi an nobis mitria debeat. Interea bonum habeam; 7 vicariū nrm
hortare vt viri cor se habere tam ostret. Nos etiā sibi ad eā rē lras dāmus. Vale
Ex gretz die. xxv. septēbris. Anno quo supra.

Epistola. cliij.

Nouitates almanie notificat.

Meas rē. Cardinali sci angeli. Reuerēdissime in xpo pater et dñe mi colēdis-
sime: post humilē recōmēdationē. Reuocillat⁹ suz aliquāti sp lris vris ex
q̄b⁹ romanū pōtificē dare opaz intellexi vt et nobis italia pacē recipiat et i-
ulcātib⁹ thurcis xpiane vires resistat. Nā me q̄dē p̄stātinopolitana clades ma-
gnope angit. Spero autē si vocē aplicā orthodoxi principes audiuerint: thurcorū
rabie retrocessurā futurūq; vt nedū p̄stātinopolis recuperet: verūctiā vt in suis
sedib⁹: thurcorū p̄fidia cōprimat. Ostēdi cesari q̄ scripsistis q̄ vīe dignatiōi gr̄as
agit: oratq; vt ad pacē italīe seruēt aīo intenda: qd in rē fidei sua serenitas p̄sta-
re poterit id nō negabit. Par illa olim p̄clusa inter maiestātē suā et regē iadislauz
uodū ratificata est: nō in p̄sonio hungari sunt magnūq; cōuētū hnt. Agit ibi de
hac pace firmāda: de latromb⁹ regno pellēdis. ac de modis p̄ q̄s thurcorū conat⁹
rep̄mi possint. Exinde rex itur⁹ in bohemiā fert: coronā suscipitur⁹: multa de bo-
nis ecclīe restituēdis dicūt: q̄ silia somno vident. Durē veteres possessores expel-
lere. Res prutenica apud nos adhuc pēdet. Timēdū tñ ēne rex polonie cōtra re-
ligionē ciuitatū partes tueat. Principes reni p̄positi sunt. Alia ex his p̄tib⁹ scri-
pto digna nō occurrūt. Si dabit⁹ pacē italīe quā speram⁹: totū euēligio reperaz
et aliqñ dignatiōē vīaz videbo. qd pietas diuina cito facit. Etas reuerendissimū
patris dñi assidue expeditas penes me habeo. quas p̄ certū nunciū ad eum
mittā q̄primū occurrerit. Recōmēdo me dignatiōi vīe reuerēdissime ad cuius
mādata paratissimus sum. Ex grez die. iij. septēbris. Anno quo supra.

Offert se patronū volūtariū in gerēdis re-
bus dño wilhelmo episcopo tulien.

Epistola. cliij.

Reuerēdissime in xpo pater et dñe mi colēdis-
sime post recōmēdationē. Gratissi-
me mihi fuerūt lre vīe: quas ex vīma ad me scripsistis. Intellexi nāq; dñā
tionē vīam. R. bene valere et me veteri ex more diligere. Cognoui quoq; i
vibe roma p̄ me dicta ēē a vobis que oportuit. Cōtētozq; dato rñso. Circa n̄ras
res hic pendētes nihil inuouatū est: neq; inuouabit donec dicta dies assit. Vestri
aduersarij nūq̄ hic fuerūt postq̄ recessistis: neq; quisq; eorū noīe hic cōparuit. Nō
nihil est cur vereri nouitates oporteat. Nā et si venissent: nihil in vīm p̄iudiciū si-
ne vocatione fieret. Ita cesarē dispositū et inclinatos cōsiliarios inuenio. De me
certe potestis vobis p̄suadere: qd ad vestrū cōmodū vigilantissimus essem. Vīe
salui cōductus p̄ familiarē vestrū. d. vīc. R. afferent. Scribit etiā cesar comiti tul-
lensi quēadmodū desiderastis q̄nis apud boies obstinatos paz valitura scripta
putē: p̄ v̄bis v̄bera essent offerēda. Fiet tñ spero laudabilis finis p̄ vobis et ecclīa
vīa si aduersarij iudiciū subituri cōparuerint. Alia nō occurrūt. Recōmēdo me
dignatiōi vīe reuerēdissime cui seruire paratus sum quo ad possum.

Dassagū p̄suadet cōtra thurcos
ex clade cōstātinopolitana.

Epistola. clv.

Reuerēdissimo in xpo patri et dño dño. M. sacrosancte romane ecclīe. ēē.
sancti petri ad vincula p̄sbro cardinali ac pōtifici bariēn. domino suo co-
lendissimo. Reuerēdissime in xpo pater et dñe mi colēdis-
sime. Venit ad
me ac ipsa hora qua scribo vir bon⁹ et vī obseruantissim⁹. Bernestus. p̄thonota-
rius imperialis: ostendens mihi lras vestras. in quibus sibi de quodam thecolonio
ecclīe vestre transmutando facitis mētionē. De qua re nō nihil simul locuti sum⁹.
Nam et meā quoq; operā vestra dignatiō requirere videbī. Non est quod nunc
ad hoc respondeā. quia nondū cesari v̄rbum feci. Deceui cū ceteris scrutozib⁹
vestris quos in hac curia plures habetis: rē ipam cesareo culmini exponere et cō-
mēdare. Quid respōsi habebō illud vestre dignitati quātoci⁹ notū efficiā cui ser-
uire in oibus sum obnoxius: itq; vīnā possem quātū vellem. Nec plura de hoc
propero ad alia reuerendissim⁹ pater archiep̄s saltzburgen. quandā pridie ca-
pelle foundationē cōfirmavit in valle murze in loco non remoto a scō laurencio.
vbi p̄ iuocationē diuini noīs et p̄ merita sci leonardi plurima dicūt fieri miracula

Cōfirmavi et ego fundationē ipsam ex auctoritate cōmissionis mee. ut q̄ populi de
uotionē augendā magis ac magis existimauī. Deinde accepi dignationē viāz cū
p id locor trāsitiū faceret. p̄hibuisse ne capella vltorius edificaret nec diuina illic
officia celebrarent. Itaq; cū rustici et incole loci ad me rediret atq; remediū pete-
rent. Dixi nō decere me neq; posse p̄tra tāti patris decretū aliqd agere remissiq; il-
los a me vacuos. Ip̄si aut̄ post aliquot dies per nobiles de stubenberg ad p̄ntiā
cesaris introducti. Grauit̄ questi sunt p̄tū op̄: diuinā sanctūq; apud eos ceptū
impediri: dixeruntq; in murmur esse magnū in plebe: cui? deuotioni obuiā iret. Vo-
cauit igit̄ me cesar ad se petiuitq; votis vt annuerē et nobiliū et populariū indul-
gerēq; capellā edificari et diuinā ibi celebrari officia addēs se magnū hīc i sanctū
leonardū deuotionē. At cū ego nō eē nīci muneris affirmare vīe reuerēdissime pa-
ternitad̄ facta rescindē: petiuit saltē p̄mittere ad tres mēses celebrationē ibi diui-
norū bñ. vt interim viā dignatio p̄suli posset: et ita feci: nescio an illi rustici adhuc
miserūt ad viāz p̄ntiā. Quōcūq; aut̄ sic p̄cor rescribere mihi dignemini: q̄ cā mo-
uerit vram mentē ad bñdī interdictū: vt fm̄ illud ego q̄z excusare me possim: qz
nō auderē neq; vellē q̄uis pacto vris aduersari sentētis. Adibitū i valle illa dictū
ē et affirmatū: n̄hil illic eē mali et oia ad laudē dei fieri et bonā eē populi rectaq; de-
uotionē. Ss̄ plebanū sci laurētij ecclie vīe canonicū p̄ suo p̄uato iure aduersari.
Atcūq; sit meū nō ē de vris actib? iudicare: q̄ se q̄ debeo nō p̄ire: nec alia de cā cer-
titudinē peto nisi vt excusare me cesari et alijs supplicantib? efficat? possim. Mūc
ad nouitates venio. Nutenti de ordine sancte marie theutonicorū sunt apud nos
in curia: petiitq; iudiciū aduersus cōitates: que ligā cōtra se fecerūt. Pars aduer-
sa oratores miserat: sed illi apud morauā latronū patriā intercepti sūt: spoliatiq;
bonis omnibus in vincula cōiecti. p̄pter quam causāz dicta dies iudicij necessa-
rio circūducit. Nescio an illi poterunt in breui reddi libertati. Rex em̄ ladišlaus
sub cui? saluocōductu capti sunt: ad eorū liberationē omnire operā dat. Petiuitq;
iam bñnam p̄sonaliter p̄p̄inquasq; est ei latroni qui illos detinet. Puto in cura
sua multos esse qui scelus hoc ne punit? adiutant: vt sunt mores hominū. Alij
amicitia alij pecunia muneribusq; delinunt. Quēcūq; aut̄ finē captiui habeant:
nō video hac vice terminū cause p̄utbenorū imponi posse. Rex ladišlaus in bohe-
miā iturū se ad festū michaelis p̄misit q̄uis bohemi id citius expectauerint. Geor-
gius ibi plenā gubernationē habet. multūq; rochezane fauet. Catholici oppressi
sunt. heretici dominant. Minores monachi qui tpe sigismūdi pragāz redierant:
instante rochezane deuio pulsi sunt. Dominus de rosenberg et alij qui fideles cre-
dunt partū votis habent. Temporalia regni georgius. sp̄ualia rochezana guber-
nat. Nescio quid fiet in aduentu regis. Puto qz tenentes tenebūt. Mā puer non
poterit mutare regimē. In hungaria quomodo iobānes vainoda gubernat. Ss̄
ibi latro quidā aramit noīe homo bohemus cū quatuor milibus hominū in festa
re patriā cepit. Castella quedā expugnauit munitiones erexit: spolia multa abdu-
xit: resistentes bungaros aliquot cōstipit. Nunc aduersus eū totū regnū est occu-
patū. atq; hinc factū est vt nos pacē habeam? Mā licet bungari tenere cōuenta
nolint. Mō tñ audent alijs implicari bellis nos inuadere. Australes aut̄ libenter
pacē ratificārēt: si nō audent inuitis bungaris. Quib? ex rebus eo deducta res est
vt pacē sine pace habeamus. De pat̄auiē. ecclia silentium est. Timeo ne diutur-
miorē vacationē eius cōtingat: qñ electus humiliare se cesari penit? respuit. Ego
quid ibi dicam nescio: malo silere q̄ male loqui. Accepi regem ladišlaum in ea re
atq; alijs legatos suos romam missurum. Transco ad maiora que magis vrgēt.
Quis res oīcūq; sac̄ notas et nimis heu nimis notas dignatiōi vīe nō dubitē. Mō
tñ ab re arbitror de illis cū vīa pietate et colloq; et p̄dolere. Qui p̄tes illas vidistis
et quātū in de xp̄iane religioni possit emergere p̄iudiciū optime nostis. Quō se ha-
beat Brechia ad reliquā europā nō ignoratis. Tracie sitū satis p̄stāt inopolitane
vrbis magnitudinē muroz molē adiacētis maris et terre q̄litate pulchre tenetis

Que sit thurcorum potentia: quod latinorum negligentiam ostendat etiam dignationem. Scire
 cur hec tam longum persequor. Namque quod infelix infauit: durum: horrendum ad nos
 delatum est nuncium. Constantinopolim expugnata: peram thurcis tradita. Classe christiana
 nox que opere ferre obsessis ibat victam interceptam esse. Vivunt enim qui de rascia ad
 nos veniunt imperatorem thurcorum pridie kalendas ianuarii ad urbem constantino-
 politanam machinas bellicas admovisse insultumque trinos dedisse. Primis duobus
 succubuisse: multosque suorum amisisse. Deinde iratum omne militum robur. Ducenta
 enim et amplius milia viros in exercitu ferre habuisse. Muros adire atque conscen-
 dere scalas iussisse. Ipsumque inter pugnatores perfectum alijs minatum: alijs premia
 pollicitum. Tercium insultum magna vi summoque conatu aggressum: tandem fatiga-
 tis magis quam victis opidanis rupto cuiusdam veteris porte muro urbem introisse:
 datis edictis ut a sex annis supra oces utriusque sexus persone necarentur. Impera-
 tor noue romae captus: mox capite truncatus asserit. Sacerdotes et vniuersi mo-
 nachii diuersis tormentorum generibus lacerati necatique sunt. Reliqui omne vul-
 gus gladio datum: tanta sanguinis effusio facta ut riuus cruoris per urbem curre-
 rent. Sic nobilissima urbs per constantinum primum condita in manus infidelium
 venit. Ab eius additione anno. M. cxxx. vel circa. Tantaque tempore paulo pluri senior
 roma steterat: quando primum a gothis capta est. Athlanticus enim anno ab urbe
 condita. M. clxiiij. romam irrupit. At hic ne basilice sanctorum effringeret edixit.
 Quid autem factura sit thurcorum rabies in urbe regia non scio: suspicari facile est. In-
 imica gens in se religioni. Nil ibi sanctum nil mundum relinquit. Aut destructa nobilia
 templa: aut certe prophanabit. Hec templum illud sophie toto orbe famosissimum. Mo-
 nasterium quondam sacerdotibus celebratum: mirabili opere pretiosa materia constru-
 ctum. Vel ruinasque vel machometi spurcitie subiacet. Monachorum abdita san-
 ctorum sancta lupanaribus seruiunt. Aut de lebit civitas nobilis aut in manus christianorum
 populi detrimetur thurcorum sedes efficiet. O insignis greca: ecce iam tuum finem. Quis
 non tuam indolcat vicem. Durum olim urbes in greca fuerunt fama rebusque potentes
 Regimus thebanorum res gestas lacedaemoniorum et atheniensium illustrata facta. Fuit co-
 rinthiorum non potens res publica. Clare olim micene. Larissa potens pluresque me-
 morabiles urbes: quorum si nunc requiras muros nec ruinas inuenias. Nemo solum
 in hac uenerint queat ostendere. Sola ex tanta ruina vetustatis constantinopolis supabat.
 Que de paruo byzanti ambitu a pausania quondam constructa: post antonium cesarem
 in emulatione urbis romae ad incredibile fastigium erecta. Tantum mirabilium operum
 tantum armorum: tantum litterarum: tantum glorie habuit: ut omni civitatis vana hec urbs
 sola recopensare videretur. Hinc post pacem cum gratiano factam et a theodosio confirma-
 tam veniens constantinopolim rex gothorum achanaricus: miratus urbis regie splen-
 doris ac magnitudinem velut stupens dixisse fertur. Deus terrenus est imperator: et quis
 aduersus eum manus mouerit ipse sui sanguinis reus existit. Et post diu suum impe-
 rium siue traslatum ad fracos ut melius loquamur: sepe constantinopolis in manus hostium
 venerit. Et tamen viam dignationem dicere solita memini. Namque illa urbe christiani nominis
 hostes potiti sunt: neque basilice sanctorum destructe: neque bibliothecae combustae: neque despo-
 liata penitus monasteria. Itaque mansit usque in hunc diem vetuste sapientie apud co-
 nstantinopolim monumentum: ac velut ibi domicilium spirituum esset. Nemo latinorum scire
 videri doctus poterat. nisi per tempus constantinopoli studuisset. Quodque florente roma
 doctrinarum nomine habuerunt athene. id nostra tempestate videbatur constantinopolis ob-
 tinere. Unde nobis plato reddidit. Unde aristotelis: democritus: xenophontus: et bu-
 chidius: basilius: dyonysius: origenes: et aliorum multa latinis opera diebus nostris manifesta
 sunt. Multa quae in futurum manifestanda sperabam. Hunc vero vinctum thurcis:
 et omnia possidentibus: quae greca potentia tenuit: actum esse de his grecis arbitror. Hunc
 mea summa maior greco nomini iactura quam modo contigit. Xerxes et darius qui quondam
 magnis cladibus greciam afflixerunt: bellum viris non ipsis intulerunt. Romani quibus gre-
 ciam in partem suam redigessent: non solum grecas sed et aspernati non sunt sed ultro am-

900 Sacerdotes
 ad vnam Ecclesiam

plexi veneratq; referunt: adeo ut cū quisq; doctissimus habere cū grecissimū se
ouideret. Nūc sub thurcorū impio secus eueniet: scilicet impiorū bonorū morum
atq; litterarū hostiū. Nō enim ut quidā reñt theucroz sunt soboles neq; persa-
rum qui nūc thurci dicunt. Scitharū ex media barbarie genus pfectū est. Quod
ultra eusinū pirrhibiosq; montes ad oceanū septentrionalē sedes prius habuisse
tradit ut ethico pbo placet. gens ignominiosa et incognita fornicaria in cunctis
stuproz generibus: lupanariū cultrix que abominabilia queq; comedit. Igna-
ra vini frumenti atq; solis. Nullū diē festū agens. nisi augusto mense quo cesari
octauiano censum dedit in auro litonico: nō coacta sed sponte sua: vidēs ceteras
regiones censū p̄bere. Sapiūt igit̄ adhuc aliqui originis licet in asia multis mo-
rati t̄pibus aliq̄d pristine deformitatis amiserint: seq; nō nihil ex cultis reddiderit
deuitant em̄ adhuc vinū: carnes equorū: vesuntia: vulturūq; comedunt. In libi-
dinē puoluti sunt: litterarū studia paruifaciūt. Incredibili fastu superbiunt. In
quorū manus venisse grecā eloquentiā: nō scio quis bene mentis nō toleat: vbi
em̄ modo facunda ingenia requiremus. Precisus est fluvius oim doctrinarum.
Musarū desiccatus fons. Nūc poësis. nūc p̄bia sepulta videt. Fateor multis lo-
cis apud latinos studia litterarū cē illustria. ut rome: parisijs: bononijs: padue: se-
nis: perusij: colonie: wiennē: salamantice: oronie: papie: lipzke: erfordie. Sz riuo
li sunt oēs isti ex grecorū fontib; derivati. A fōte p̄cide riuū: p̄cisus arefcit. Quo
pacto in riuo repias aquā cū fontē ipm̄ inuenias aridū. Nō possuz nō volē scē p̄f
cū talē fieri iacturā video l̄rarū maiores nr̄i putabāt q̄ l̄ris mādarent eorū eternā
cē memoriā. Inde poeta quidā nō infulse dixerat. Eripiūt quēuis a mortis dēte
camene. Et nr̄i nālo nūq̄ se morituri ope p̄daro putauit dices. Itaq; opus eregi
q̄d nō iouis ira nec ignes. Nec poterit ferrū nec edax abolere vetustas. Et infra
Homēq; erit indelibile nr̄m. Virgili; qz euriālo et niso suis versib; eternitatem
elargiri posse putauit. Dū ait. Fortiati ambo si q̄d rēca carmina p̄nt. Nulla dies
vinq; me mori nos erimet quo. Nec flaccus aliē sensit: cū de seipso dicit. Eregi mo-
numētū ere penius regaliz situ piramidū alti. Qd nō imber edax nō aq̄lo im-
potens possit diruere: aut innumerabilis annorū series et fuga t̄pis nō oīs moriar.
Decepti oēs sūt. Noxiū ē etiā muse: labunt e memoriā poetarū scriptorūq; oim
queuis egregia opa. Quot iā poetas cū t̄pe nomē amisisse putandū est. Nihil est
sub luna p̄petuū. Que principii b̄nt: his qz finis saus est. Dū vinūt q̄ l̄ris conse-
crant: nō tñ imortales fiūt. Surgūt noue secte: fiūt noui l̄rarū caracteres: emer-
gunt ingenia diuersa: q̄ oia tollūt: q̄qd ante se fuit inceptū putāt. Ecce nūc thurci
l̄rarum et grecarū et latinarū hostes: ut suis l̄ris locū faciāt: nullū librū alienū esse
smūt. Nūc cōstantinopoli capta quis dubitet incēdio queuis scriptorū monimē-
ta cōcedēt. Nūc ergo et homero et pindaro menandro et oib; illustrionib; poe-
tis secūda mors erit. Nūc grecorū p̄horū vltimus patebit interitus. Restabit ali-
quid lucis apud latinos. At fateor neq; id erit diuturnum nisi initiorū nos oculo
de ex alto respererit: fortunāq; vel impio romano. vel aplici sedi p̄buerit meliorē
Cū sede romana vinūt: moriunt̄ latine l̄re. Sed hāc quo in statu videam;: supse-
deo dicere de cōstantinopoli nō de roma sermonē inchoauim;. Cum qua cadente
grecas interisse litteras et tolemus et angimur. Magnū est hoc detrimētū: s̄ mul-
to mai; illud q̄ fidē xp̄ianā om̄inui et i angulū coartari videm;. Nā q̄ totū olim
orbē occupauerat: iā ex asia libiaq; p̄stigata: neq; i europa q̄scere p̄mittit. Mul-
tū ē q̄ tartari thurciq; tenēt: citra thanaym et bellepōtū. Saraceni qz ap̄d hispa-
nos regnū occupāt: parū ē q̄d in orbe xp̄iani nomē obūbrat. Terrā in qua visus ē
deus noster et annis. xxx. et ampli; homo cū hominibus p̄uersatus. quā miraculis
illustrauit quā p̄prio sanguine dedicauit: in qua p̄mi resurrectionis flores apparue-
rūt iā diu p̄pter peccata nr̄a cruos inimici cōculcāt. Terra b̄n̄ dicta terra p̄missi
onis terra lac flūes et mei: scelerate gētis impio parēt. En ip̄am dei viuetis diuita-
tē officinasq; nr̄e redemptionis: sanctaq; loca agni immaculati purpurata cruore

saracenorum iam diu manus pedesque polluerit. An non ipsum christiane religionis sacrarium sanctumque lectum conculecat machometi sacerdotem in quo propter nos vita nostra obdormiuit in morte. karolus magnus multo sudore primam terram illam vindicauit: deinde perditam recuperauit gonfridus. Ad quam retinendam etiam conradus cesar ludouicusque rex francorum non dubitarunt: coactis exercitibus in asia profecti. Ac cum postea nisi principes desidia se dederunt: neque hierosolima: neque antiochia: neque accaron in partem nostra remanere. Quicquid in asia tenuimus turpiter amissimus. Fugientes victoria machometo reliquimus. Ingens iactura marimum dedecus. Verum tolerabilius fuit ciuitates quas inter hostes habuimus amittere quam his expelli urbibus: que non in solo fundare christianisque cincte fuerint. Quid est quod modo amissum. Quippe regia ciuitas orientalis impium sedem. Brece gentis columna: Secundi patriarche solium. Deu late patens christiana quondam religio quod coartatis et defecis ex quatuor marumis patriarchis: et solus tibi romanus superat. Quo pacto iam scire potes: ex quatuor columnis quibus oculus stetit ecclesiasticum edificium tribus ademptis. Ex duobus oculis alterum amissum. Nisi diuina te misericordia respicit: parum est quod de tua salute speremus. Quippe thurcorum imperator constantinopolitana potius victoria: non ut plerisque veterum fecisse legimus desidia se tradidit. Sed peram mox aggressus vicinam urbem. et aliguribus longo tempore possessam in ditionem accepit. Cassum quam summum pontifex nicolaus cum venetis ac ianuenibus et cathelanis in auxilium grecie struxerat. Siue restatibus actum siue per ignorantiam locorum inclausam: sine alio quouis infortunio male defensionem ut rumor est interceptum: maximas ibi opes bellicorum instrumentorum summam armorum omnis generis ingens pondus adeptus est. Duberes omnes occidit. Tandemque nunc cladibus christianum populum affecit: quatenus ante hac multis seculis in auditum arbitror. Triplicem ille sub uno tempore gerit triumphum. nos triplici conflictu consternati iacemus. Ferunt qui de venetijs ad nos veniunt: a luctibus plena esse nullamque domum vacare merore. Hinc matrone inde viri lugent. Alii maritos alii filios alii fratres desunt nulli non propinquus ademptus est. Priuatum et publice lamenta audiunt. Consternatus senatus iam non ponticam aut siriacam seu creticam solus adriaticam quoque navigationem amississe vident. Neque ab re albanie partes thurci tenent. Quid si nunc victoriam persequantur. quo pacto thurcorum potentie durachium resistet. Qui constantinopolis par esse non potuit. Inde biniidusium ex parte italie vicinum. Quis tuebatur. Claudent adriaticum sinum. Magna iactura veneti nominis: maior christianitatis: que superatis venetis non habet amplius maris imperium. Neque cathelanii aut genuenses quousque potetissimi sunt: sine venetis parces poterunt esse thurcis. Satis erit illis affricanorum molestias et assiduos conspescere impetus. quibus cum perpetuis contentionibus agitant. Hec mihi pie pater et acerba et miserrima videntur ex quibus habemus de preterito que dolamus: et de futuro que timeamus. Idcirco dolenti condoleo. Res mala est: spes multo deterior. Videmus cladem grecorum. Nunc latinorum ruinas expectamus. Exusta est vicina domus. nunc nostra pressor laqueum inceditum. Qui sunt iam medij inter nos et thurcos partem terre: partemque nos hunc atque inde disungit aquarum. Imminet iam nostris cernicibus thurcorum gladius et nos interim intestina gerimus bella: fratres persequimur et hostes crucis in nos crassari sinimus. Theutonibus cum theutonibus irati furunt. Italum sanguinem manum itala fundit. Neque galli neque hispani inter se conueniunt. Inter finitimos viget ubique simultas: immortale odium et male sanabile vulnus. Oportunum thurcorum ductor sibi tempus elegit. Tuto grecos inuasit: dum latinis inter se diuisos accepit. Auferat sibi mentem deus vadendi in nos ulterius: dum sumus discordes. Neque frater fratri. neque filio pater fidit. Actum de nobis est nisi diuina pietas adiumento fuerit. Sed vigilantibus atque agentibus superi fauent: ignaros fugiunt. Nisi se quisque inuicem frustra diuinam petiuerit opem. Audientes fortuna inuat: timentes negligentibusque procul abigit. Ob quas res licet sanctissimum domum nostrum vniuersumque sacri senatus ordinem ad reipublice christiane salutem sum-

mo nunc studio intentū fore confidā: magnopere tamē optarē hoc tpe viam pū-
 dentissimā dignitatē esse romē. Scio currentē equum calcaribus vgeretis: neq;
 vllā in tāto negotio negligentiā pateremini. Nūc istū nūc illū cardinale alloquere
 mini. Neq; apostolicas aures sineretis esse quietas. Sperarē vestra solitudine
 breui pūitione fieri: quā nō solū aduersus infideles xpiana res defendi. s; suis in-
 sedibus thurci quesiti: cōteri atq; deleri possent. Puto autē in tāto negotio aut re-
 uocabit ad urbem vestra dignatio cōi vtilitati cōsultura: aut certe iubebit: susce-
 pta legatione germanicā gentē ad succurrēdū labenti fidei excitare. Quod si neutriū
 horū fieret licet ego minuerā instruere psumā. optimū tñ factū putarem vltro di-
 gnitatē vram summo pōtifici ac sacro collegio lras dare: vt nūc in tanta rex aspe-
 ritate totis assurgant animis. Neq; pecunijs neq; psonis ignoscāt. Quin noua
 sunt vulnera remediū qrant: neq; putrescere p incuriā sinant: vultū? Vocēt reges
 et pncipes incertū aliq; locū: dicāt cōueniēdi diem: mittāt legatos de latere sū-
 mi pōtificis: exponāt mala q̄ passa ē mō xpiana respublica: monstrēt q̄ futura ti-
 uent pcula: puidēdi modos aperiat: int xpianos aut pacē aut inducias belli cō-
 ponāt. Crucē p̄dicet: remissione peccatorū polliceant. Intonet aplica tuba: nihil
 negligat: nihil hoc tpe omittat. Nō est mihi dubiū: si loc' reb' accommodus noiet:
 qm reges aut veniāt aut mittāt. bonisq; animis hoc fidei negotiū āplectant. Ego
 qdē iā cesari nō clāculū: sed in publico cōsilio de hac ip̄a re nō pauca vba feci. In-
 ueni mentē ei' et voluntatē et apprime ardentē. Sane multi ex senatorib' q̄ aderant
 dū me hortatē. Cesarēq; rudentē audiuerint: vberes lacrimas cūmiscrūt. Et disse-
 tis senes venerāda canicie suas man' in hāc expeditionē. p̄mpro corde offeren-
 tes. Et qui se mori beatos dicebāt si militantes aduersus impiā barbariē cade-
 rēt. Taceo robustos viros et seruētī sanguine iuuenes. Quib' vni' dici mora in ta-
 li negotio annus esse videt. Arbitror: et in aliorū principū curijs itidem inueniri.
 Neq; renēsiū nobilitatē neq; galloz magnā animitatē: neq; prudētiā italoz: neq;
 hispanoz fortitudinē aut angloz audaciā in tali necessitate defuturā: vel rō sua-
 det vel anim' timet. Quippe bobemos: hūgaros: polonos: ip̄a loci p̄pinqtas ad-
 monebit: fiet mihi credite: fiet cōi omniū xpianoz passagiū: si romani pōtificis
 tpe surrexit auctoritas ac b' oꝝ p̄dicatoz. Inter quos eē vram pietatē cōi iudi-
 cium habet: fideles ac diserte voces in fines orbis terre sonauerint. Neq; necessa-
 riū erit de matarbia vel alijs exempla. pponere: q̄ p paternis legib' cū paucis ad-
 uersus hostiū innumerabiles copias pugnādo vicerūt. Est terra nra secūda viroz
 fortū: exercitū innumerabilē cōponere pōt. Robusta iuuenū pectora i armis ba-
 bere: siue viros siue equos siue arma req̄ras: sup̄tores xpiani sūt thurcis: nihil est
 qd nobis obstitit: nisi vel negligētiā vel dissensio nra. Siue mari siue terra pugnan-
 dū ē: velin' solū: victores erim'. Sola quodā italia greciā a sū libiā egyptūq; ar-
 mis viciat. Quid nūc adiunctis germanie gallicq; viribus agat. Scim' maiorū no-
 stroz memoria quotiescūq; latinoz vires cōuenerūt orientaliū populos cōtre-
 muisse: sempq; nros exeret remeasse victores. nisi forsitan aliqñ peccatis popu-
 li de' irat' vel pestilētiā nros vel fame cōtrivit. Mā Marte manifestō semp victo-
 ria pones latinos fuit. Quod si nūc bonis animis xpian' popul'. nō tētre auariciē cā
 nō inanis glorie cupidus: s; dei solū zelo accensus: p fratrū salute: p lege xpī: pro
 augmēto catholice fidei sumperit arma respiciet nō ē dubiū ex alto dñs plebem
 suā letusq; sup filiis hominū hereditatē suā tucbit: ac nō solū de thurcis si pseue-
 rantes erimus. s; de saracenis quoq; ceterisq; barbaris gentibus. victrici dextera
 suā triūphū nobis elargiet. Nec habui q̄ nūc dignationi vestre cōscribere nimis
 fortasse p̄sumptuose. s; traxit me feruor animi simulq; putavi dignitatē vram q̄-
 cūq; a me dicunt in partē accipe meliorē. Valere in xpo meiq; nōnūq; veluti fi-
 delis municipij memoriā habete. Ex grezio stirie qd̄ bavaricū vocant. xij. kl. augu-
 sti. Anno. M. cccclij.

Littere p̄motoriales.

Epistola. clvj.

Meas rē. dñō cardinali firmiano. Reuerēdissime in xpo pī z bñe mi colē-
 distime post humilē rēcomēdationē. Venit ad me latoz pñitum georgius
 mayer. frater ordinis beate marie theutonicorū: expones mibi qd ipse als
 cupiēs dictū ordinē intrare ac pñiteri falso fratrib⁹ pñi ordinis accolitū se esse di-
 cit. Deinde recepit in religionē: neglecē minorib⁹ ad subdiaconatū: dyaconatū:
 z pñiar⁹ ordies pñoueri se fecit diuq; misit i ill. Suscepit tñ postea miores
 vt ait ordines ab epō curcensi. Nec dispensationē sup pñmissis obtinuit. Sup q;
 bus rebus nūc trāsitis z tolēs. vt sibi de remedio dispelationis oportune puidere
 lacrimādo interrogauit. qd cū sibi denegare qz facultas mea ad id se nō extēdit. De-
 tiuit vltēri⁹ sibi vt pñlū qd actur⁹ eet pberem. Suasi g ei vt ad romanā curiaz se
 pferret: ibiq; peccatū suū de hēns misericordiā peteret. Aut id se libenti aio facto-
 rū. s cū de licentia supior suoz id agere nō posset: petiuit vt sibi auctoritate lega-
 tionis me illā sibi pcedere. Interrogauit cur licētā nō possit a suis maiorib⁹ bñe
 pñre qz vel lēt pfectionis cām agnoscere. quā si eis apiret cert⁹ eet. qz ab eis ex or-
 dine repellere cogeret qz deinde ppetuo medicare. Notus hac rōne dixi me si
 bi licētā ei dare quātū possez. quātūq; mea scēse facultas extenderet: atq; has lit-
 teras in ei⁹ rei testimoniu sibi cōcessi. Supplico igit vīa dignatiōis eū rēcomissū ba-
 beat sueq; necessitati subueniat. Et q; volēs ad cor reuersus peccata sua delect. pia-
 mater ecclia nō claud. t redeūtib⁹ gremiū. neq; mortē peccantis s puerionē qrit
 Cupio pces mee sibi apud dignatiōē vīam pñue sint. Nec alia sup hoc modo
 De nouitanti⁹ harū partiū nihil habeo qd scriptura dignū putē. Nā silere cuncta
 vident. Pace habemus s in certā de thurcis. Fuerūt bñe nup bñrenda noua ex-
 rasta atq; etiā ex venetijs missa. Fuitq; yebenēs rumor cōstantinopolim pñitā
 clāse xpianoz amissā. perā thureo traditā. Id cesari z oi cune sue molestissimū
 erat. Quēadmodū sanctissimo dñō nro sup eo negocio nō breuē eplām scripseriz
 Illuc feliciora relata sūt: aut non tāaspera noua. Quā cū pñidū dñi nri intrasse
 pñtātinopolim ac regiā vrbē defensas esse. Perditas tñ nōnullas naues. Itaq;
 inete qetiori sum⁹. Cesar ad inquirendū verū nūcos misit. quos ppe dics expe-
 ctamus. De bobemā bec sunt q cupio sanctissimo dñō nro fieri nota. Rex la-
 staus ad festū michaelis eo se itur⁹ recepturūq; regni dyadema pñmisit. Georgico
 nē regni gubernator: e vsq; in diem coronationis z vltra ad annū recepit. Cōpa-
 ctata vt aut cū basiliē. oliz cōalio facta pfirmavit. Catholici in regno male mē-
 tis sūt dolentq; se georgicani vtriusq; speciei fautori cōmissos. Canonici capituli
 pragen. ad me scripserūt vocatos se ad coronationē dicētes dicētes se nescire qd
 agāt. Si nō eūt timent regni indignationē. si pñāt formidāt insidias gubernatorū
 z rochezane. Videntq; nē cogant cōpactata recipe z rochezanā archiepīm ad-
 mittere. petūtq; pñlū meū qz tēpus adhuc longū ē. Scripsi eis velle me de tali re
 S. d. nrm pñsulare. Ideo bec supplico dignemini pietate aplice nota efficē vt sua
 sapientia p suo arbitrio pvideat. Putarē bonū esse capitulo ecclie pragen. in pilzi
 na cōmorātū. vñū breuē scribi. p. d. n. in quo mādaret illis ne quid in facto cōpa-
 ctatorū ad cuiusuis instantiā attēptaret. Id sufficeret eis pro excusatiōe. Possēt
 aut hoc breuē dirigī. Reuerēdissimo dñō in eo sancti petri z is vltēri⁹ facili modo
 ad pilziuā trāsmitteret. Nec cū fiducia scribo. R. dignatiōi vīe quā reb⁹ pñis affe-
 ctā nō ambigo. Cupio me sp cē in inete dignatiōis vestre reuerēdissime z illi ser-
 uire. Ex grez die. xxvi. iulij. Anno. M. cccclij.

Epistola. clvj.

Meas rē. Decano z capitulo ecclie pragen. Venerabiles viri amici bono
 rādi. Vras vras accepim⁹ magnasq; illas mentū vestrarū fluctuationes
 cognouim⁹. q nos impñtiarū nō sine cā eragitat z sup quib⁹ nrm pñlū
 petitis. Respondebim⁹ breuiter prudētie vīe q multa ex paucis cōprehēdere no-
 uit. Affecti suim⁹ semp ecclie vestre. vīnā potuissē aliquid vt optauim⁹ illi p-
 desse. Certe missi ad ptes istas p. S. d. n. anno prime pñtēto: sperauim⁹ z bohe-

mihi intrare. ad quam regionem legati de lateri sancte sedis aplice auctoritate habui-
 mus et adhuc habemus. sed intercederunt aliqua impedimenta. propter que nostro de-
 siderio locum esse non potuit. neque nunc in his terminis sumus. ut cum serenissimo rege la-
 distas ad coronationem eius transire possumus. nisi aliud sanctitas domini nostri nobis
 iungeret. cuius mandatis parere cogemur. Optaremus autem vestri causa id itine-
 ris assumere ut vobis assistere et vestris rebus consulere possemus. At si nos non venie-
 mus de qua re nullum mandatum habemus. forsitan alius veniet ex dispositione roma-
 ne sedis cuius directio et auctoritas vobis utilior erit quam nostra esse potuisset. Atque
 hec ad ea dicimus que nostrum in bohemia transitum respiciunt. Hinc ad consilium quod peti-
 tū dēre possumus. Gravitas res et ardua que nobis imminet et maior quam per nos dirigi pos-
 sit. Scimus vos esse prudentes nec dubitamus. ex duobus malis. quin id recipiamus
 quod minus possit nocere. Tamen aliqua pro captu nostro bona fide et sincero dicemus.
 aio. Sane precipimus in utraque parte vobis imminere pericula. Siue pragam intretis
 vocati siue recusetis ire. Si pergitis duo pericula instat. Unum ne per insidias ad-
 uersantibus in mortis aut carceris incommodum rapiamini. Alterum ne compactatis con-
 sentire ac rochezane electioni subscribere cogamini. Magna sunt hec et animi cor-
 porisque discrimina in se habent. At si vocati nolitis ire. contemnitur regis opponi vobis
 poterit multa quod vos dicent. Forsitan et in locum vestrum alij ponentur et implebit nobis
 ecclesia schismaticis et hereticis infestis. Quid hoc consulamus. sane heremus timemusque
 ne filie voraginibus immergendum cupiger euitare caribdim. Et cumque sit illud nobis prima
 fronte suadendum videtur. Si vocat vos regia similitudo non existimamus. declinandum ipe-
 riū. sed petendum saluum adductum ad tempus non breue. quod recepto potest alij vestrum intrare pra-
 gam. sed alijque extra manentibus inuenietur apud regem multos bonos viros. qui cause vestre
 assistent. informabitis consiliarios eius ius vestrum dicetis. Credimus equidem plures
 erunt cause vestre effectusque rochezane. Necque putamus vos compelli ad rem aliquam iniustam
 et contra statum ecclesiasticum dum publice securitatem habebitis. Quod si vobis aut de ro-
 chezana in archiepiscopum recipiendo. aut de compactatam amplectendis verba fiant. poterit
 tis vos sperare ad dominum nostrum papam referre dicentes. Quod sine eius speciali mandato nihil in-
 talibus vos agere liceat. et ita vobis consilium. Necque nunc aliud dicendum videtur. nisi
 quia rogamus ut forti aio temptatōdes pferatis. quoniam virtus in aduersitate perficitur.
 Nos tamen hec que ad nos scriptis sanctissimo domino nostro cuncta scripsimus. Sup-
 plicauimusque sue sanctitati ut de vobis vestraque fidelitate paterno more cogitet. spe-
 ramus aliquid sua sanctitas meditabitur. quod ad vestrum ac regni vestri consolatio-
 nem pertineat. Maxime nunc super rebus grecorum afflictis multa disponere habemus. non tamen ortho-
 dorum qui sunt in bohemia oblitus est. Christus dominus noster vos tueatur. Valete et in diuini
 sperate misericordia que preesto est cum sinceritate ad ea recurrentibus. Datum in
 grege stirie die. xxvij. Julij. Anno quo supra.

Epistola. clviij.

Monita fortiter aduersa ecclesie tolerare.

Necas domino inueniessas de criminibus decretorum doctorum decano et administra-
 tori ecclesie pragensi. Reuerabilis et eximie doctorum amicis honorande quamuis
 litteras vestras libenter accipimus. que vestram memoriam recentiorum nobis fece-
 rint. contenta tamen earum inuiti audiuimus. quippe toleramus ecclesie vestre insignis
 negocia non bene ac votum succedere. simulque vobiscum timemus ne peiora emergant
 adortamur autem vos. quoniam vocati estis in arce solitudinis. ut forti pectore cunctis per-
 cellis resistatis. ut vim omnium aduersantis inimici solido scuto fidei repellatis. assi-
 stet vobis dominus. et quis videri ventorum turbinationibus suam nauem patiat. non tamen sunt
 submergi. Cum magis tribulat ecclesia. tum fortior affurgit. Confidite in domino et virili-
 ter pugnate pro causa dei. Dabit victoria legitime pugnantibus. Scribimus venera-
 bili capto viro. quod nobis in rebus vestris ex usu videatur. Quia legetis una cum capitulo
 nostras litteras. non est cur verba repetamus. Copiamur vestris laboribus vellemus
 et consilio et auxilio esse. sed tantum facimus quantum possumus. Scripsimus domino nostro

speram⁹ sanctitate sua res vras minime neglectura. Que nobis rescribent cura-
bim⁹ vie prudētie nota facere et vbiq⁹ poterim⁹ tā vīe psonę q⁹ memorabili ec-
clesie praegeñ. vñi studebim⁹ esse. Rogam⁹ nos magnificis dñis de rosenberg: pa-
tri et filiis quoz⁹ memoriā colim⁹ et obseruam⁹ cōmēdatos faciāq⁹ ad vota eoz⁹
offeratis. Valete in xpo optime. Ex grez die. xxv. Julij. Anno quo supra.

Dux venetū reddit certū impatorē ro-
manū de dade constantinopolitana.

Epistola. clx.

Erenissimo et excellēssimo dño dño Friderico diuina fauēte clemētia ro-
manoz⁹ impatori semper augusto ac austrie stirieq⁹ duci et. illustrissimo.
Franciscus foscari dei gra dux venetiarū et. Recōmēdationē et psperez
successus incrementa. Nihil nobis attulerūt noui serenissime princeps littere vīe
cesarie maiestatis si quē admodū ipa scribit: graui molestia ac merore cōmota p-
stiterit cū primū innotuerit sibi acerbū et horredū nouū vrbis cōstantinopolis quā
pfidissimi theucii magna xpianoz⁹ strage suo impio submisert. Est siquidē casus
iste infelicitatū magnificēdus. vt nil supra tpib⁹ nris ptingere potuisset. At qm̄
vra serenitas neq⁹ em̄ indigie cupe videt⁹ eiusca nefāde rei serie a nobis certi⁹ ac
pticulari⁹ itelligē. et si hec referētes dolore et amaritudinē renouem⁹: vt tñ maie-
stati vīe morē geram⁹. nūciāz⁹ cidē impatorē thurcorū q⁹ cū maxima potētia in-
credibilisq⁹ apparatu ēra marisq⁹ vrbē cōstantinopolitanā castrametac⁹ erat die
prie. mañ pteriti: ciuitati ipi quā circūquaq⁹ obfessaz⁹ tenebat oīq⁹ tormētoz⁹ belli
coz⁹ genere debellauerat: maximū et acerrimū bellū itulit. Tandēq⁹ eā die ipa in-
numerabili xpianoz⁹ clade subegit: rēq⁹ vtiq⁹ obscurā: calamitosaz⁹ ac xpiano no-
mini sumū modū piculosam. Nec si quidē noua: vīnā taz⁹ falsa essent q⁹ minuz
vera sūt. Mā eā accepim⁹ a capitāco galearū nfarū nup huc regresso: q⁹ ad illud
viagiū pstantinopolis et romanie cuz⁹ nonnullis nris trirētib⁹: more mercatorio
pfectus erat. Qui vēcū eis dē galeis ad tutandā vrbē illā vsq⁹ ad vltimū cū et d-
diū cōstās pmasit: ita vt magna ps boiū: trirēmiū earūde male pierit. Mā ptiz
trudati partim in miserabile captiuitatē abduci sūt. Multi qz⁹ nobiles ciues et
mercatores nri q⁹ in ea vrbē aderat cū facultatib⁹ et bonis suis magni valoris aut
gladio pierūt aut ad seruitutē ipaz⁹ crudelissimā deuenerūt: nec absq⁹ magno cre-
ditiū poterūt. Preterea subinde nōciatū ē. reuētū ipm occupasse ciuitatē pere.
et qdā alia loco sumitima cū magno xpianoz⁹ exercitio. De qua tñ re aliā certiorē nō-
ticiā nōdū accepim⁹. Enimvero pnceps excellēssime. hostis iste truculētissimus
adept⁹ ē vrbē pāpue. Cōstantinopolis nobilissimā. et tā rōne sit⁹: q⁹ ex alijs dignis
pditionib⁹ aptissimā et mirū in modū accōmodatū ad potētā suā augēdā: ita vt
vbiq⁹ terra et mari de hoc potētissimo hoste sit plurimū dubitādū. Et pfecto nisi
xpiane potētie alit⁹ exatē: et huic morbo validis puissioib⁹ occurrat. anq⁹ vltēri⁹
plabāt. vidē videmur magna picula incūbere toti xpiane religiōi. Quib⁹ nō faci-
le erit xpianis pncipib⁹ posse resistere. Datū i nro ducali palatio die. xxvj. mēsis
iulij. Indictiōe pma. Anno. M. cccclij.

Epistola. clx.

Sup intēdēs iconomo instruit qd agēdū.
Tinie docto: fili charissime. Sex mētib⁹ postq⁹ senis scripte fuit: restitū-
te sūt nobis littere tue: qz⁹ lz veteres: tñ auide legim⁹: cū loqui tecū quem
habem⁹ charissimū videmur. Est nobis voluptati q⁹ atthomaz⁹ tibi placere
ais: suosq⁹ mores laudas: speram⁹ indies acceptore tibi futurā: si inō vestigia pa-
rentū secuta fuerit. Māq⁹ vt de sorore nra taceam⁹: in q⁹ cōmēdāda posset nos fal-
lere sanguis. Quis bartholomeo pte modestior: qz⁹ suauior: qz⁹ amātor: vīnam
iuuēsceret bō ille. Sed nimis iā senio pfectus est. Oia p etatē labunt⁹: animus
qz⁹ sit tpe debiliōz. Iuuenescūt tñ in filijs et quodān. odo renascunt boies. qñ pa-
ternos habit⁹ sepeliberi refertūt. Tcnes qd dicere velim⁹: atthoniā sua virtus et
imitatio paterna nō sūnt nō esse grata. Nec plura de hac. De vicario cognouim⁹
q⁹ scripta sūt a te et a dño gregorio: qm̄ breui ad vos redire studem⁹: nō ē cur mita

sup eo dicam? Habet dñs gregor⁹ mentē nrām. Multa tolerare oz boīes cōpa
ti qz alterutrū puenit. Cuīqz suū viciū est viuēdū sine socio fuerit qz vitiū habentī
noīuerint cōuersari. Neqz corpa sine macula: neqz animi sine menda repiri facile
possunt. Cū dño bartholomeo pcuratore cupim⁹ cōputū fieri: ne cū vicerimus
ei⁹ rei curā habeam⁹: nouim⁹ eū bonū esse virū. Sz nemo est q nō egeat adiutore
Ideo te hortamur cū p occupationes lz supintēdas domui nostre. De frumento
sepe mentē nostrā intellexisti: credim⁹ vos q meliora sūt agere viuimusq aio qe
tiori dum te curare simul cū manna res nostras intelligim⁹. Comendamus tue
fidei matrē z sorores nepotesqz ac neptes nostras. Bartholomeo socero vt nro
noīe multas salutes dicas bonūqz animū facias optam⁹: quē loco patris habe
mus plurimūqz videri optam⁹. Franciscū ei⁹ filiū saluere iubem⁹. Antōniū ne
potē si qū errat: acriter corripito z ad studiū incendito. Amicis nrīs. d. mariano
sozino: georgio andrenio: francisco patricio: thomasio z anthonio ac guidoni pl
colomb⁹ ne rediat nra vice salutes dicere z vale optime. Ex grezio die. xij. Julij
Anno quo supra.

Rata habet facta ab amico noīe suo.

Epistola. clxi.

Heas senen. eps dño frāisco de tholomeis canonico senesi. Venerabilis
z eximie doctoz amice z frat amānissime. Tuas lras post qz sentis date sūt.
Sex mēib⁹ accepim⁹. In qbz de collatione cuiusdā ecclie mēonē facis:
cupisqz tuū pbari factū. Quid in pbem⁹: aut qd a te fieri pōt nō. pbatu dignum
placēt nobis oīa que facis: laudamus pbamusqz singula. Nācti rōnē facti nullā
afferas: vides quātū virtuti tue tribuim⁹: ipa nos auctoritate moueres. Habeto
bonū aini nō est cur tua gesta rescindere cupiam⁹. Auferem⁹ quippe securiores: si
te vices nrās semp ducere scirem⁹: tibi nāqz nūbil bonestate z aīa salute nouim⁹
eē antiq⁹. Sed mittim⁹ bec qm. pe diē te visere atqz amplecti speram⁹. Interea
cupim⁹ reuerēdo pii nouello ep⁹ gressetano pinēdatos nos facias: cū p motio
nē auide intellexim⁹: et si nemo ex nrīs de re illa nobis scripserit. Vicariū nostruz
tue charitati acceptū eē cōmendatūqz cupimus. Cui cū nouissime scripserimus:
nō fuit mō necessariū lras multiplicare. Vale z nos ama z nra cura vt soles: sa
toqz te nobis eē charissimū. Ex grezio kiriesi die. xij. Julij. M. cccclij.

Epistola. clxij.

Ad nicolaū qntū pōtifice summū de clade vniuersalis ecclesie orthodore z de
litu z fertilitate hūgarie z de aduers⁹ putenoz⁹ z cruciferos ordinis theutonicor⁹
Vuitus quidē beatissime pater qz aduersa sūt scribo: sz cōpellit me debitū
officij mei. qui iussu pierat⁹ vie germaniā incolēs: qz cūqz accidit siue secū
de siue aduersē sortis nouitates. Aplico tencor culmini notas facere. Sa
ne p hos dies noua res in hūgaria exorta est: qzuis mala z aduersa paci bonisqz
morib⁹: tñ satu digna z admirabilis. Quā vie scitati referre baceplā breuiter in
stitui. Hūgaria sicuti vie beatitudinē p̄stare nō ambigo: z vltra z circa danubiū
latissimas terras occupat. Quod citra danubiū est: oliz pānonia fuit: qz ab oriēte
moesiā: ab occidēti noncū habuit septētrionē ei danubi⁹ austrū illiria mōtea exce
perc. Quo isidorus magno errore vt mihi videt⁹ decept⁹ apēninos vocat. Que
trās danubiū hūgaria iacet. ps satbie pūerat: duasqz gētes habuit gepidas qz
petermani germanis fuerūt z dacos. Nō q nūc daci vocāt: quoz rex ad oceanū
germanicū inē sueciā z saroniā latissimo regno: s palustri pontē. Nā bi dani me
lius appellant. Sed qea loca tenuerūt q nūc transiluani occupāt vicina tartar⁹
in corone speciē motibus cincta. In hac parte hūgarie: que gipidarū fuit ad huc
territoriū est: quod sepulsiū appellant pro gepudio: vbi aque riuus habet: in quo
mersa ferri materia in cuprū vertit⁹. gleba illic frumētū ferax. Auri z argenti di
uites vne multū pccozs aer salubris: terra optimis cōparanda nisi sua se vber
tate corūperet. Aerū latrones ex omnibus puincis p circuitū depulsos ipa soli
o in

Flumen in cuprum.

inuitat fecūditas. Illic em̄ velut asilū impunitas habean̄: oēs quī como vī ppe
flagiciū vel ppter seditiones exulat: armati sese recipiūt. Censualesq; sibi accolae
reddūt. Sepe illic dū siglīnūdu imperauit latrōib; receptacula patuere. Atq;
alberto cesare raptorib; ea regio caruit sub rege polonie par̄ miscr̄ incolis igno-
ta fuit. Pulchra bobemus nō alto loco natus: multa vi animi et corporis eā pro-
uincia: magna sibi ex parte subegit: multa ibi plia varia fortuna cōfecit. Sepe cū
paucis magnas hostiū suorū copias fudit sepe victor raro victus. Tandē bŭga-
rie pccres ipsūq; regni gubernatorē mortuo rege polonie pacē ex se petere cō-
pult. Ciuitatesq; regionis illius diutine ac miserande seruitutē iugo cōtrinit. Mo-
uissimē autē cū ladiſla? alberti fili? paternū regnū suscepisset. Biscra? data pecu-
nia sepulchris opidis cedere suasisset: spes erat quieturā terrā. atq; post lōgas bel-
li calamitates dulcis tandē ocū suauitatē fruturā. Sz minime ita visus est supis
Nou? latro noua plia misceat. Nempe inf̄ montes et siluas: q; polonia bŭgariaq;
differmiat: diu latrocinatus est bobemus quidā obscura como vilibusq; parētī-
bus ortus: audax bō manu atq; ingenio p̄mptus laboris patēs: piculiq; cōtē-
pto: cui? multa facinora referunt. Quicūq; sericeā dyplōidem dño cui seruebat
oliz furar? ēēt: cognomēto exaruit appellat? est: qd̄ latine villosū sericū sonat. Hic
postq; giscra? sepulchro amotū audiuit: terrāq; milite vacuā agnouit: cōgregata nō
pua latronū manu quasi in ei? locū suffectus regionē inuasit: duabusq; arcib; na-
tura et arte munitis: p̄tis vī ptim̄ tolo receptis: mor̄ ruculos in aptis villis cō-
morātes. ferro atq; igne deterritos: mīstrare victui necessaria pecunias dare mē-
struas ad oēm̄q; nutū p̄sto esse coegit. Cūq; munitiones aliq; locis oportunis cō-
struxisset atq; in his p̄fidia collocasset: ciuitates q; munitas sibi tributarias red-
didit. Deinde astutus bō qm̄ potētī regno diu crassari sine magnis copiis: se nō
posse intellexit. Ad ingenū bobemicū rediēs. pulchra fallaciā cōmētus ē. qua la-
trones viuētes ex p̄mis regionib; ad se traheret. Omnib; em̄ q; sub eo mili-
tare vellent: stipēdia publicauit: bōi eq̄stri in ebdomadā aureū nummū: pedestri
mediā p̄tē: ac tributorū et spoliū oīm equā cuiq; distributionē. Quicqd̄ em̄ ex tri-
butis rapinīsque corradit in cōi reponit. Cūq; p̄mictū diuisionis adest tēpus: emerit
ta cuiq; stipēdia p̄soluunt. Qd̄ supat vīritim diuidit. atq; vt mos bobemiorū ē ad
euāgelij corticē cūcta referre. Tātū p̄sequit̄ q; vltima diemēsis in societate belli
venit. quātū qui menses integrū arma tulerūt. Sic em̄ euāgelij velle ait i quo
vltimi veniētes q; prima hora venerant opari cōparant. Qua re cognita oēs q; s
flagiciū egestas. cōsci? anim? como. ptulit ad aramit cōfugiūt. Ex qb; illē iā qm̄q;
nullū pugnatōr cōstauit exercitū: ac iā nō. Sepulchris tñ s; viuētib; hungaris
terribilē formidabilēq; se p̄bet. Neq; iohē: hīnyad gubernatorū bōi? boi? impe-
tū cōpescere pōt. Qui et si maiores sepe mor? sedauerit: maioresq; hostes regnum
ingressos deleuerit. nō tñ mō latronis bōi? obuiare conatib; audet. Cui et nonul-
li regni barones clā man? porrigere p̄hibēt: qb; gubernatio iohis diuturnior gra-
uiorq; videt. Ob quā rē incēllatus est ladiſla? rex. vt in bŭgariā aduersus latro-
nes p̄ficiscat nisi regni magnos motus. subditozūq; varias clades audire velit
Hic autē etsi bobemis iturū se pragā. p̄miserit: tñ q; maiori piculo p̄i? occurrēdū
putauit: exercitū tota austria atq; morauia cōgregari mādauit. Publice dictitās
aduersus aramit p̄sonaliter se velle p̄ficisci. Persuaderi tñ ip̄lo nō poterat reges
puer? aduersus latronē dūctare exercitū. Sed opinabant nonnulli hāc esse comū
alic et iobanis gubernatoris bŭgarie tegiā: qui pacē cū cesare tractatā bīe ratam
nequaq; voluit. Nec militē cōgregare possūt: cupientib; ocū australib;. Ideo q̄li
aramit exterminaturi: ingētes bīe copias studebāt. quas cōgregatas in cesarem
verterent. Quidā vō altiori cōsilio rem pensitātes in caput iobanis cudenā
fabā existimabāt. qui parū regi parer: nec ampl? q; vīgentiquatuor milia floren-
rū vt aut in ānos singulos regali erario cōtribuit. qd̄ supat sibi retinet: regnūq;
p̄ suo arbitratu gubernat. Hūc extollēs: illū humilians: vt imperium apud eum

regni titulus apud ladislau esse videtur: Iudicabatur igitur aliqui comitem alio loco
eius appetere: neque posse ad eum puenire nisi iobanem fraude circumueniat. Cum igitur co
mentum esse ut conuocent omnes ex hungaria: austria moraviaque barones in exercitum
ad presentiam regis causam conuocationis aramit habunde pberere non posse. Ioban
nem non comparere: Coparentem autem in vincula recipi compellere regni quicunque bona si
bi usurpauerit: regi reddere. Tunc comitem voti copotum fieri. Que res mihi haud
modo filis esse visa est. Neque enim facile decipi gubernator potest oculatus homo et ami
cis prudentibus circumdatus. Frustra quippe iacit rethe ante oculos pennatorum. At
cunque foret australes insidias veriti sine conuictu terrigenarum delectum habere militum
negauerunt. Comes autem qui multis non ignorat inuisum se esse: congregationem mul
titudinis veluti pestem vitauit: ne ut ante cesaris: sic et tunc suum iugum excuteret. Itaque
earere exercitu maluit quam conuocando populum regimine suum in dubio ponere. Ne tamen
nihil oino fecisse videretur mercenarios milites ere publico mille conduxit atque in hun
gariam misit qui se copias gubernatoris adiungentes in aramit vaderet. Quod autem
res acta inter illos sit nondum exploratum habeo: timendum est ne fortuna latronibus
faueat ut sepe malis quam bonis est melior. Interea bohemos legati viennam vene
re: petiueruntque regem ad eos quamprimum iter facere: coronamque regni accipere. Nisi hoc
ageret: mutationes in bohemiam timendas dicentes. His rursus est regem ad festum
sancti michachis iturum: prius cessi maxime velit non posse: multis in austria mora
umque negotiis occupatum et auro excussum: non habere comitatum regi conuenientem
Cum tunc fieri oia. Legati quibus responsi eos rederet: illud tamen in bohemiam relatu
ros se misere. Interea fratres sancti francisci: qui per sigismundum cesarem post multas
bussitaram clades ad pragam reducti fuerant. conante rochezana repulsi sunt. Sa
cerdotes si qui bene de fide sapiunt infinitis contumeliis afficiunt: oia in manu bere
ticoz habent: neque illic christiana religio postquam bohemi baptismum susceperunt magis
vni quam oppressa fuit quam modo: neque per diuina: neque corpora tueri possunt. Qui fides or
thodoxam sequuntur ex arbitrio perfidi et hominum qui viuunt sceleratissimi rochezane
iuncta gerunt. Ladislauus enim rex georgio gubernatori patre regni et clericos laicosque
percellit. Is vero quod conuocandi labem induit. Rochezane quem maxime timeat nihil contra
dicat. Temporalia solum curat. Spiritualia rochezane permittit. Sic regnum illud no
bile et olim opulentissimum ab hereticis ex integro gubernatur: quod ante hunc diem in
auditu est. Quis enim bussitaram rabies primas in regno partes aliquando possede
rit: semper tamen aliquot ciuitates atque barones ecclesie romane ritum seruantes: ex
tra imperium illorum mansere. Nunc omnis nobilitas omnisque plebs georgio parat.
Hic princeps hic caput habet. Nec dubium est quin mores vniuersis imitari seruien
tes studeat. Inde malum ingens regno imminet et vicinis regionibus imensa calamita
tas nisi rex ladislauus cito bohemiam ingrediat rebusque modum adhibeat meliorem
Ad futurum multi sperant. Ego cum videro tunc credam. Dolenda sunt hec quam modo nar
ro. Sed prestatum sum ab initio de rebus aduersis me verba facturum. Pergas ultra
non ut molestus sum vix sanctitati. Sed uti vix solum quantum valeo nihil ignorare sinam
quam germanos intendant. Quos bohemi atque hungari qui dicta sunt gerunt. Pruteni qui
aduersus magni ordinis sancte marie theutonicoz certum intus se non laudandum sedus
pepigerat. Vocati ad iudicium cesaris: legatos ex se primarios homines delegerunt: qui
maiestate cesaream accedentes causam suam tuerentur. Sed fuit his iter per mora
um latronibus inhabitatam terram ubi tanto quisque nobilior ducit: quanto spolia
maiora commisit: ibi homines intercepti: excussique rebus omnibus aliquibus eorum
occisus: in captiuitate reducti. Quis et cesaris et ladislai regis publice fidei lras ha
beret. Sicque dicta iudicii dies circumducit: neque spes est iusticie locum fieri. Proce
dere namque aduersus absentes qui comparere non possunt nulla ratio patitur. Profecti
dies sine sensu prius non potest: quam ex compromisso res agitur. Neque procuratores magni
magni sensus proagationi adhibent. quo attamen cesar potest ad concordiam nauat operas.
Sunt enim aliqui ex parte ciuitatum: qui et iuri stare non possunt. Compositionis tamen ad

mittende p̄tatem habent. Neq; in hac re magna spes est ciuitates sedus dimitte
religiosi p̄mittē nolūt. Quod si reb; infectis hic p̄tes abeāt: magnū discidiū magnūq;
malū infat. Religio potēs est annis amicas auro habūdās: neq; ciuitates nude
sunt. Quinq; et quingenta simul opida iuncta sūt. Ciuitates imperij q̄s vocāt sta
gnales: cū bis sentit: opēq; pollicent. Rex q̄s polonie vicin; ciuitatū partes ad
iuturus timet: q̄ sepe religioni et magno ingro fuit infestus. Viri seniores cū ve
tera mēte reuoluūt admodū verēt: ne bobemis pruteni siles fiant. Inde q; magn
ille et clarissim; theutonicorū ordo pellat. Hec ad extrema germanie p̄tinēt et ad
oceanū versā: parū mediterraneos mouēt boies. Sed quid illud horribile nouū
modo allatū de constantinopoli tremat man; vñ hec scribo: horret anim; neq; ta
cere indignatio finit: neq; dolor loqui p̄mittit. Hec miserā xpianitatē. Dudet iā
vite: feliciater vtiā ante hūc casū obijisse? italia: germania: gallia et hispania ma
gna ex parte salua: procbpudor ab effeminatis thurcis inclita vrbē cōstātinopo
lim capi p̄mittim;. Credo hec iam vic pietas aures accepisse: egredior germaniā
et ad greciā pergo: thurcorū impator magnis militū copys cōstātinopoliz primis
bis diebus obsidiōe terra marisq; cingit. Itēq; ad motis machinis et insultu ter fa
cto expugnauit: populū oēm gladio extirpit. Sacerdotes diuersis tor: mētorū ge
neribus excarnificauit. neq; serui neq; etati pepit: quadraginta et ampl; milia p
sonarū illic occisa referunt. Qui res gestas ad nos ex rasia venientes enarrant.
Isacogolū qui apud eos imperauit capite mulcatū. filiū eius ereptū fuga i pe
ra modo obsecum aūt. Nolo ista sigillatim p̄sequi q; p̄ alios et meli; et veri; fan
citati vic p̄scripta eē nō ambigo. Satis est mihi cū via pietate de tāta xpianitatē
ruina tolerare. Vrbis q̄ p̄ cōstātinū in annos. M. c. et vltra durauerat: neq; vñq;
in p̄tate venerat iūdeliū. spurassimorū thurcorū hoc infelici anno directioni pa
tuit. Roma quoq; post suā cōditionē in anno. M. cxiij. p̄ gothorū regē atblari
tū direpta refert. Sed hic ne tēpla sanctorū violarent edixit. Thurcos aut in ec
clesia dei seuituros q̄s dubitet. Doleo tēplū illud toto terrarū orbe famosissimū
sopbie: vel destrui vel pollui. Doleo infinitas sanctorū basilicas: ope mirādo con
structas: vel ruine vel spuratie machometi subiacere. Quid de libris dicaz q̄ illic
erāt innumera biles: nodū latinis cogniti. Deu qd nūc magnorū noia viroz peri
būt. Secūda mors ista homero est. secūda q; platoni obitus. Vbi nunc phoz aut
poetarū ingenia requirem;. Extinctus est fons musaz. Atinā tantū nobis lupa
ret ingeny vt hāc calamitate dignis voq; b; deplorare possem;. Admodū ista cor
meū vget atq; expungūt scissine pat. Videō simul et fidē et doctrinā deleri. Idq;
nra delidia accidit q̄ solum p̄ntia respiciū. Quod si seruētiores ad rē xpi publicam
aios adhiberem;: hec p̄fecto nefanda clades inferri nobis mime potuisset. Cert;
sum qz merore magno via sanctitas est affecta: multūq; rei hui; deplorat euentū
Neq; ab re quidē. Nemo est em cui magis tāta malifama: q; vie pietati sit obsu
tura. Nā scriptores oēs q̄ apud latinos romanorū pōtificū gesta referēt. cum ad
vñm tps fuerit ventū in hac suaz de via gloria scribēt. Nicola; papa q̄ntē natiōe
tuscus. Sedit annis tot. Patrimonij ecclesie ex tyrannorū manib; vēdicauit: di
uisaz eccliam vnioni reddidit. Bernardinū senesem in cathalogo scōz annume
rauit. Salatiū sc̄i petri p̄struxit. Basilicā ei; mirifice repauit. Iubiles celebrauit
Fridericū terciū coronauit. Pulcra hec et decora de vno nomine p̄dicabunt;: si il
lud oia funestabit: cū in fine adijciē. At hui; tpe vrbis regia cōstātinopolis a thur
cis capta direptaq; est: nescio an diruta incensae vici poterit. Quis in manu bo
stiiū data min; crusta nobis q̄ integra possit obesse. Itaq; luct via fama sine vñā
culpa. Qui et si totis conatib; opes ferre misere ciuitatē studuiss;: nō tñ xpianis
regib; psuadere potuiss; vt arma sil capescētes cōe fidei negociū adiuuaret. Ne
gabāt tantū eē piculū quātū dicebāt: mētiri grecos: mēdicareq; pecunias arbitra
bant oia ficta vanaq; reputabāt. Fecit vñā beatitudo qd potuit. Nihil est qd vie
clēmētie possit impingi. Si tñ impinget hoc vno nomini posteritas rerū ignara. cū

vio tpe pſtātinopoliz amiſſaz didicerit. Timui ſemp hoc beatiffime pī cū multa
et ſcia vīe glorie ſuccedere aiaduēterē: ne ſiſtū aliqd emergeret qd felicitatis
curſuz impediret: lacrimabile afferret materiā. Ecce qd timui ex duobz xpianitaz
luminibz alterū iā videm? erutū. Quētaliz impy euerſaz ſedē. Breccā oēm gloriā
extinctā cernim? Maiores nri hieroſolimā: accaron: antiochiā pdiderūt ſate-
orū ingēs malū: ſ nulla clades moderne ruine cōpanda eſt: i alia z in aliena poſſeſ-
ſione nri veteres vrbes amiſere: nos in europa in nro ſolo: in xpianos potētiſſi-
mā vrbē: oriētaliz impy caput grecie: cohūclū domiciū ab hoſtali manu ſi-
nim? expugnari. Jā regnat in nos machomet? Jā nris cervicibz iūnet thur-
corū gladi? Jā nobis clauſus eſt euſus? z thanays inaccessibilis factus. Jā wala-
chos thurco parere neceſſus ē. Inde ad būgaros. Inde ad germanos thurcorū
gladi? penetrabit. Et nos interiz domeſticis qm: ur odys. Reges frācie z anglicie
iſtū ſeligat. Germani pūcipos inuicē bella gerūt. Raro hispania tota qeſcit.
Italia nra pacis exps de alieno iure pcedit. Quāto meli? cātū armoz cantuzqz
militie i hoſtes fidei verterem? Vex beatiffime pac nō ſcio cui magis q vīe ſan-
ctitati hec cura debeat. Veſtrū etiā aſſurgere: ſcribere regibz: mittere legatos: mo-
nere: hortari pūcipes atqz cōitates in aliquē cōm locū: aut veniāt aut imitāt.
Nūcqz duz malū ē recēs xpiane reipublice cōſulere feſtinēt: paces aut inducias
inter ſocios fidei cūponāt: atqz iunctis viribus aduerſus ſalutifere crucis inimi-
cos arma moueāt. Spero equidē ſi veſtra ſanctitas ſuo ex more hoc negociū ſer-
uideo z ardētū aīa totoz corde pmouedū accepit. z deū z hoies aſſenſuros: futu-
rūqz breui vt inſolētie ſue thurcos peniteat atqz in altum xpiana fides emerget.
Nec habui quenūc ad vīam pietatē ſcriptiōe digna putare. Et qm de tanto z
tā inarduo negotio maiores viros q ego ſim loq deceat. qz tñ xpian? ſum: nihil a
me alienū puto qd xpiane religionis vtilitatē cōcernat. Nec ambigo q p me ſcri-
bunt: cūctā pietatē vīam in pte accipe meliorē nec alia modo. Recōmendā me
vīe pietati: quā pius z optimus deus ſclicē ecclēſieqz ſue ſtatū diu ac votue ſoſpi-
tē z letā cōſeruet. Et grez io ſtinenſis dic. xij. Julij. Anno. M. cccclij.

Impator ſūmo pontifici ſpondet
auxilio eſſe cōtra thurcos.

Epistola. clxij.

Latiffime pī z dñe reuerēdiſſime. Cū nobis renūciatū eēt his diebz? pſtan-
tinopolim grecie caput z oriētaliz impy quōdā ſedēp thurcorū dñm ex-
pugnātā z in ſeruitutē redactā: multūqz ibi xpiani ſanguinis fuſus eē. Bz
iuter quidē vt debuim? z moleſtiſſime tulim? cōm xpiane religionis calamitatē
atqz iacturā: intelligentes nō de pterito ſolū qd voleamus: ſed de futuro qd qd
timeam? tante vrbis amiſſione fidelibz xpianis habūde pberē. Nūcqz ſi verus eſt
rumor ad nos delat? boim qdraginta milia ceſa ſūt. Nūc plures in ſeruitiū miſe-
rabile ducte. Tēpla diuino nomini dedicata fundit? diruta. Maues nō pauce ca-
pte. Amiſſa ciuitas famoſiſſima z rōne ſitus z alijs pditionibz ad tutelā xpianita-
tis admodū neceſſaria. In qua p multa ſecula z patriarchalis dignitas claruit z
impialis maietaſt inſignia ſtuerūt: taceam? de litteris ac bonarū oim artū ſtu-
dijs: q velut domiciliū xpianū ex tota grecia cōſtantinopoliz habuere. Quibz inō-
ch ciuitate cadētibz nullū pfecto credim? eē xpiano noie ſignitū: q de tate vrbis
ruina ſupra modū nō angat z toleat. Maximū certe atqz horribile vuln? illatū
ē ecclē catholice nro tpe. ac mai? q ſcripā poſſit aut vbis expmi. At cū potētiſ-
ſimus hoſtis crudeliſſim? imaniſſimusqz in many victoriā hāc. locūqz nactus ſit:
ex q fidei xpiane quā pſequit. p ſua libidine poſſit officere: q nō eū indices plura
conaturū exiſtimet qd xpianoz gentem pūciē deſolationeqz ducat. Quippe vi-
ctoria ſui natura inſolēs. etiā ſi ad imites venient. feroces eos impudenteqz red-
dit. Quid cū his agat qui ſuapte ingenio ſoliti ſunt ſeruire: an putare quiſqz pōe-
iratoz hominū cupidoz atqz acerbiffimoz quieturā eſſe victoriā. Eūimvero q
ex illis pibz ad nos veniūt: z perā aut xpianis pūctam z aliā pleraqz loca vicina

cōstātinopoli p̄thurcos occupata q̄ primā quāq; victoriā nō tēdie aut focor die ducūt. s̄ instrumentū sequētis habēt: studysq; oib; enitunt̄ vt xpianū nomē ad internitiōē redigāt. nescim⁹ an vera sint q̄ auctore nō certo dicunt̄. Timere tñ q̄ sperare inulte nos vrgēt rōnes. s̄ fama q̄ de vcturis thurcoz exercitiis erat ciuitas regia. p̄ magnitudine sua parū populosa: hostiū p̄pinitas: auxiliū spes remotior. et infelix ac dolorosum nūciū optato et fausto semp̄ credibil⁹. Quibus et rebus et si nō dubitem⁹. S. vestrā his cognitīs excitatā eē ad cogitādū inueniē dūq; modos quib; tam p̄iculo et potētī hosti ne ampli⁹ noceat oportune resistat. Tamē q; nos quoq; velut impatorē et aduocatū ecclie res ista cōcernit: haud ab re credimus esse. Si clementiā vestrā p̄ cōi fidelīū salute accensaz: magis ac magis inflāmare nitamur. Neq; cū res est que vel negligi debeat vel differri: occurrere oportet priusq; vulnus alt⁹ infigat aut veneni labes in corda decedat. Letetur cū tanto negotio nō vnt̄ puincie. aut paucorū principū. s̄ oim xpianorū regum seu certe magne p̄tis eoz neccēssarie vires existāt. Dicem⁹ p̄sides qd nobis ex vltū videf: neq; dubitam⁹ qn dicta nra v̄ra sanctitas in p̄e recipiet meliorē. Pace et tanto et tancēssario ope optimū factū censēm⁹: clementiā v̄raz q̄ locū tenet in terris saluatoris nri ihu xpī: cū res agit: nūc exurgere: scribere regib;: legatos mittere: monere. hortari p̄ncipes ac cōitates in aliquē cōm locū: aut veniāt aut mitterant. Nūc dum malū est recens: xpiane rei cōsulere festinēt. Pacē aut inducias inter socios fidei cōponāt: atq; iunctis virib; aduersus salutifere crucis inimicos arma p̄moueāt. Nō si v̄ra. S. toto pectore suoq; more ad rem hanc campā et vti lēintenderit: nō est nobis dubiū quin plures et reges et p̄ncipes: in quib; zelus domus dei et ardor fidei orthodoxe nō est extinct⁹: ad mādātū vestrū volūtarios et obsequētes se p̄beant. Nos certe pietati v̄re vt libuerit: et assistere et cooperari p̄ nri officij debito minime omitemus. Solus precamur vt v̄m in hoc negotio cōsiliū et intentū cōicare dignemini. Nāq; si fuerit opus nre rōnis et imperij sacri p̄ncipes ad hoc cōm cōuocare: et alia q̄ iuxta cōsiliū vestrū putauerim⁹ oportuna implere nō negligem⁹. Quia vō ad hmoi negotiū maxime cōducere arbitramur Italica bella p̄ximū sopiri q̄uis beatitudine v̄ram ad hoc conari et p̄ se sufficere nō ambigam⁹. Quā q; anno p̄ime decurso et rome et neapoli et ferrarie et venetijs: de hoc plurimū egim⁹: lz frustra si pietati v̄re impūtiā quouisinō expedire videf q̄ oratores aut ad. S. v̄ram aut ad p̄tes contententes mittam⁹. siue alio modo p̄ pace celerius cōficienda laborem⁹. vt vestre sanctitati fuerit visum: cōmodo facim⁹ omniq; cura et studio p̄onērimus ad ea intēdere: q̄ que pace italis q̄ ceteris xpianis data: et furori thurcoz resistat: et xpiana religio in suo statu cōquiescere possit et debito sub splendore foueri. Datū 26.

Epistola. clxiij.

Spondet se citius patriā visurū.

Micas senen. ep̄s dñi georgio nicolai eximie doctor frater amantissime. Scripsimus tibi nup̄ de receptione tuarū l̄raz que nobis cumulati redite sunt. Ex quib; ingratiū illū et dolendū tue matris amice nostre sanctissime femine cognouim⁹ obitum. Respondim⁹ ad oia que significasti. Non est cur multa dicamus modo. Solū illud te scire volum⁹: supplicauim⁹ cesari paucis añ hunc dieb; repetēdi domū ad tēpus facultatē vt nobis daret. Illis autē q̄uis habendi imperiū habeat: tū rogauit ad. xv. diem post festum diui michaelis apud se maneremus. Instat cū eo tpe corā sua maiestate grande iudiciū: inter ciuitates quinq; et quinquaginta prussie et fratres ordinis beate marie theutonicorū. In q̄ nō vult nos abesse. Necesse est igit̄ ad illā diē vt p̄seueremus. Exinde mor cōscens equis ad vos veniemus: et anteq̄ intret aduentus dñi si deus dabit vobiscū erimus: deq; rebus singulis transigem⁹. Fortasse medio tpe calamitas cōstātinopolitana nros itales de pace cogitare magisq; bactenus admonebit. Et grēzio hirie. v. idus augusti. Anno. M. cccliij.

Descriptio vrbis muenensis p
poetâ cneam siluî edita.

Epistola. clxv.

Benna ambitu muros cingit duor milîu passuû: s bz suburbia maria et
ambiciosa fossa z vallo cincta. Vrbs aut fossatû magnû bz: inde aggerem
palcû. Nova deinde spissa z sublimia: frequentesq; turres z pugacula
ad bellû pumpta. Edes ciuiû ample z ornate: structura solida z firma: vbiq; forni
ces aule late. Hec bis estuaria snt loco tridinior q ab his stube vocatâ. Hâ bye
mis aspitatê h comitat mo. Fenestre vndiq; vitrec plucet z ostia plerûq; ferrea
In bis plurime aues catât. In tomib? mltâ z mûda suppeller. Equor iumetoz
z ois generis capacia stabula: alte domoz facies magnificeq; vifunt. Anû id de
decori est: q tecta plerûq; ligna contegû: pauca latê. Letera edificia mûo lapi
des pstitû. Dicte dom? z iteri? z exteri? splêdet. Ingressus cuiusq; domû i edes
te pncipis venisse putabis. Mobilîu platozq; dom? libere snt neq; ciuitatis ma
gistrat? in bis ius habet. Elle vinarie adeo pfunde z spaciõe snt vt sub terra non
min? q supra trâ edificiorz apd mienâ cêferat. Plateaz solû stratû lapide duro
vt neq; plaustror rotis facile pterat. Scis celû tenetib? ipiq; maxio deo tēpla di
cata z ampla z splêdida: lecto lapide pstructa: plucida z colunaz ordinib? admi
râda. Scōz plurime z pciõe reliq; argêto: auro. gēmis vestite. Tēploz ingens
ornatus: diuesq; suppeller. Sacerdotes abudâtes bonis plurib?. Qui dero pest
apd sanctû stephanû solo romano principi subest. Ciuitas in parochia pataniê
si ē maior filia matre. Plures in ciuitate dom? cōsecratas ecclias bnt z ppios sa
cerdotes. Quatuor ordines mēdicatû pcul a mēdicatate ibi absunt. Scoti z ca
nonici regulares sci augustini admodû diuites habent. Mōialesq; sacre z scē vir
gines. Ibi qz monasteriû est ad sanctû hieronymû nūcupatû. in q meretrices cō
uerse recipiunt q die ac nocte bymnos lingua theutonica decantât: quarû si qua
redire ad peccatû cōpbēsa fuerit. i danubiû pēpitat. Sz agnt ibi pudicâ scāmq;
vitâ. Rarus de his sermo mal? audit. Scola qz hic ē liberaliû artû ac theologie
z iuris pōntificij. Noua tñ z ab vrbano sexto papa pcessa. Magn? studētû nume
rus eo pstit ex hūgaria z alimanie ptrib? supiorib?. Duos hic claruisse cōpertû
sitq; aduolauit: p mûsq; cathedrâ rexit ac plurima volumina notatu digna pseri
psit. Ille fuit nicol? de dinkelspûbel suq; vita bona z doctrina mltâ clar?. Qui?
pmones hodie mēde a doctis legû. Est z ille hodie thomas baselbach nō incele
bratus theologus: quem scribere hystorias non iutiles aiûr: cui? ego doctrinam
laudari: nisi duos z viginti annos ysaie pmi capitulû legisset: neq; adhuc ad cal
cē venisset. Maximû aut hui? gimnasij vitû est q nimis diutinâ operâ in dyale
tica: mmiûq; tps in re nō magni fruct? terû. Qui magisterij artû titulo decorât
bac vna i arte maxie examinant. Leterz neq; musice neq; rethorice neq; arifine
trice curâ gerûr: quis metra qdâ z eplas ab aliis editas impente magistratû cō
pellât. Oratoria z poetica apud eos penit? incognita: qb? oē studiû i elenchis est
vanisq; cauillationib? solidi baud qq; multû q libros arestotelis alioz phoz ba
beât raros iuenies: cōmētarijs plerûq; vtunt. Leterû studētes ipi voluptati ope
râ pbet: vmi cibiq; audi. Pauci emergûr docti: neq; sub censura tenent: die no
ctuzq; vagant: magnasq; ciuibz molestias inferûr. Ad hec mulierum. pccitas
mentes eoz alienat. Ciuitatis populus qnquaginta milîu cōcantû credid. Lō
sulat? octo z decē viroz eligit. Luz iudex q iure reddēdo pest. Deinde magister
ciuiû q curâ ciuitatis gerit. hos pnceps assumit. quos in ciuitate sibi fideliores
arbitrat? atq; ab eis ius iurâdû erigit. Magistratus alij nulli snt nisi q vni exigûr
vectigal ad illos oia referunt: quoz ptas annua est. Incredibile videri pōt quot
p dies singulos in ciuitatē victualia ingerunt. Quoz atq; cancroz mltæ quadri
ge adueniunt. pustus panis: carnes: pisces: volatilia sine numero afferunt: vbi ad
uesperascit nihil venale ex bis inuenies. Cindēma bis ad quadraginta dies pro
tendit: nullo non die trecenti currus onusti vino bis terq; inferunt. Ducentos z

monasterium p

Henricus de Bassia
Amstadi dinkelspûbel

Amos
sancti

Amos

mille equos indies ad opus vindemiariū crecet. Ex villis pterea ad festum vsq
martini libertas oib⁹ est vini in vrbē redigere. Incredibile dictū ē quāta vis idu
cat⁹ vini. Qd vel uiuē bibi: vel ad extraneos p⁹ danubii p⁹ curfus aque magno
labore mittit. Ex vino qd uiuē vedit minutim decim⁹ denari⁹ pncipi cedit. Ea
res auri duodecim milia quotānis ad camerā defert: in reliquū parū oneris ciui
bus inest. Ceterū in tāta z tānobilī ciuitate multa enomia sūt: die noctuq⁹ rixe
admodū plū gerūt. Nūc artifices aduersus studētes. Nūc curiales in artifices
nūc isti opifices aduersus alios arma sumunt. Rara celebritas absq⁹ homicidio
pagi. Frequētes cedēs cōmittūt. Tbi rixa est nō sūt q⁹ diuidāt cōcedētes. Neq⁹
magistratus neq⁹ princeps custodiā (vt par esset) ad tanta mala adhibet. Vini
tomi vēdere nihil extimationi officit. Qēs fere ciues vinarias tabernas colunt:
stibas calefaciūt: coqūā instruit: dibulos z meretrices accersūt: hisq⁹ cibi aliqd
cocti gratis pbēt vt ampli⁹ bibāt. S⁹ minozē mēsurā bis dant. Plebs vtrū dedita
vozat qd ebdomadā manu q⁹ sūt. id festo d⁹ etorū absumit: lacez z m⁹ cōpositū
vulgus. Meretricū maxim⁹ numer⁹. Raro mulier est vno pteuta viro. Nobiles
vbi ad ciues veniūt: vxores eoz ad colloquiū secretū trahūt: viri allato vino: to
mo abeūt cedūtq⁹ nobilibus. Plurimeq⁹ puelle patrib⁹ infens viros sibi delegūt
Alique intra tpa luctus ex arbitrio suo nubūt. Pauci in ciuitate sūt q⁹ de
vicinia nox: rare familie vetuste. aduene aut inq⁹ lmi fere oēs. Mercatores diui
tes senio pfecti puellas i m⁹ moniū ducūt: easq⁹ breui dimittūt viduas. Ille inf
familiares domesticos cū quib⁹ sepe pfuctudinē adulterij habuerit iuuenes vi
ros accipiūt. ita qz beri paup⁹ bodie diues sūnt. Cōtra qz bi supuicētes: vxores
alias accipiūt relq⁹ p⁹ circuli ducit. Raro fili⁹ p⁹ succedit. Lex apd eos est. q⁹ sup
uiuēti pungi ptē defuncti bonoz mediā tribuit. Testamenta libera sunt. Ita z viri
vxorib⁹ z vxores viris bona testant. Captatores hereditatū multi q⁹ scmb⁹ bladi
entes scribi beredes sese curāt. Quūt z mulieres eē admodū multas q⁹ viros q⁹ ues
vxorib⁹ veneno auferūt. Cōstat sepe a nobilib⁹ cefos esse ciues: q⁹ vxores suas v
bo terruerūt: q⁹ amatores i curia fuerūt. Quūt pterea sine vlla scripta lege. Mo
res aut se tenere vetustos. q⁹ sepe ad suū sensus vel adducūt vl⁹ interpretant. Jus
admodū venale est q⁹ possūt sine pena peccāt. Paupes atq⁹ amicos nudos iudi
cia plectūt. Iuramenta q⁹ publica sūt tenaciter obseruāt qd negari iurati pōt: nul
lā vim bz. Mutuū dantes ad tēpus siqd detrimenti tulerint. elapso termino iu
reirado quā sumā volūt extimāt: maxioq⁹ dāno debito: res afficiūt. Dignoz q⁹
mutui cā dant: si qd afferūt nō extimāt vsuras. Exdicationes tantū timēt quā
tū infamāt aut dāno t⁹ p⁹ ali sūt. Furta que apud furē inueniunt iudici cedūt. Ad
hec festa parū religiole colūt. Carnes oī festo vēdunt. Nunge nullo vacant die.
In austria reliq⁹ multa opida sūt: nullū aut magni nois. Barones multi poten
tes z nobiles. Inter q⁹ p⁹ mū dignitatē locū obtinēt sebaumburgen. z maiburge
ses comites: oppib⁹ aut supare credunt de walse: de liechtenstain: de puchau. Nec
parū habent noimē puttedorffer staréberger eberstorffer eckertzaucr bobenber
ger z aliq⁹ plures. Eytinger liez nouissimi sūt: potētia tū bodie z auctoritate in
ter p⁹ mōs habent. Monasteria q⁹ plurima sūt z magna z ditia. Ecclesie ptece
rea catbedrales saltzburgenis: patauicis: ratspanen. insingen. lacissimas pos
sessiōes i austria castellaq⁹ plura possidēt ac domos egregias q⁹ ibabitāt. Sūt ei
oēs p⁹ siliariū ducū austrie bosq⁹ veluti maiōes honorāt. Siue bellū gerē siue curiā
letabūdi hic velut austrie duces z platos z pceres veluti reges i comitatu habēt.

Tractatus pulcherrim⁹ enee
cluij de curialiū miserijs.

Epitola. clxvi.

Necas filius picolominens. S. p. d. Dño iohanni aich perspicaci z claro
iuriconsulto. Stultos esse qui regibus seruiunt vitamq⁹ tū in infelicē tū
miserrimā ducere curiales: vcreo: ne q⁹ me arguant inibi: maledicant: si
baepla quā tibi sū scriptur⁹ oñdero. Nec ei dēerūt q⁹ me pncipib⁹ dēerāt z hostē

reddere curēt: qm̄ videar hoies ab eoz obsequijs arcere. Nā q̄s p̄ hac inquit illi
regū atria frequētābūt: si se futuros illic mīscros intellexerint. At ego non id ago
vt p̄ncipib⁹ derogē: s̄ illos pot⁹ magnis leuo molestijs. Instāt assidue q̄ plurimi
z nobiles z magni viri: q̄ regū aures obtūdūt dū in curiā f̄cīb⁹ recipi postulāt: q̄s
cū nequeūt reges aut vtilit̄ recipere: aut honeste repellere: in magna q̄ p̄pterea sint
anxietate: gr̄a mibi nō odiū hū debet si quē c̄ bis in numero: curie regis vt su-
apte renūciēt. Nā tēdū est meis scrip̄tū id fieri vt regū aule deserant: erit enim
sp̄ stultoz numer⁹ infinit⁹: q̄ vitā beatā apd̄ reges solummodo iudicēt iueniri. S̄
caue dicāt aliq̄ ne diuinis aduersere p̄ceptis dū regū suades euitari seruitia: cū pe-
trus ap̄loz p̄nceps z caput ecclie subiecti estote dicat oī creature humane p̄pter
deū: siue regi quasi p̄cellēt siue ducib⁹ q̄ ab eo missis. Absit aut̄ a me scel⁹ hoc vt
ap̄lo cōtradica vel regib⁹ dica nō eē parendū. cū z veritas in euāgelio reddi q̄ sūt
cesaris cesari iusserit z q̄ dē sūt deo: cūq̄ ad romanos paulus doctor gentiū dicat
His aia p̄tātib⁹ sublimioribus subdita sit: nō est em̄ p̄tās nisi a deo. Lamo z ego
obedite p̄ncipib⁹ v̄ris oēs populi. Subijcite vos sublimiorib⁹ p̄tātib⁹ oēs gētes
S̄ meminēritis q̄ petr⁹ p̄pter deū vt subijciāmini iubet. nō p̄pter opes potētias
vel honores. At ista nō sūt cōtraria meis scrip̄tū si cū p̄beta dixerim nolite p̄fide-
re in p̄ncipib⁹ in filijs hoim̄ in q̄b⁹ nō ē fal⁹. Preterea q̄ plures obiectiōes alias
q̄bus te respōsore p̄stuo. si q̄ sūt q̄ velint me ampli⁹ impugnare. Ego ad rē ip̄as
veniā si prius quid hoc me disputare cōpulerit paucis absoluero. Genitor meus
silui⁹ q̄ mortuo p̄e posthum⁹ natus paternūq̄ nomē tulit: adolescētie sue florez
apud antiquū ducē mediolanēsem: hui⁹ philippi ducis patrē pegit: affectusq̄ tan-
dē curie tedij⁹ domū redijt vxorē duxit: filios genuit z vsq̄ in hac diē vitā q̄ etaz
laudatq̄ degit. Is cū ad se duo senes iuuenes admodū nobiles accessissent:
z an regi seruire p̄duceret p̄cunctati fuissent: sic r̄ndit. Menippus cū adolescens
apud homerū hesiodūq̄ diuersa deoz scclera legisset: ea licita eē atq̄ honesta cre-
debat. nā qd̄ dī faciat q̄s nō arbitret̄ honestū. Hic vir p̄stēa factus: cū illa tāq̄
turpia p̄biberi legib⁹ adiuueret. incertus ai phos adiit: sciscitaturus ab eis q̄
nā esset optima vita: sed neq̄ pbi satisfecerūt: cū inter se dissentirent. z aliq̄ volu-
ptatē: aliq̄ vacuitatē doloris: virtutē aliq̄. quidā vō animi corporisq̄ z fortune bo-
na simul iūcta vitā dicerēt p̄stare beatā. Incertior igit̄ ille multo q̄ antea. vt ver-
bis vtat̄ terentij: cōsulere mortuos decreuit: z ad inferos penetravit: ac ex thire-
sia qui z ip̄e vates diuinatōz fuit: vbi vitā beatā esset p̄quisiuit: cui cū vates diu
respondere negasset. in aures tādē insurrās: apud p̄uatos inq̄t optimā vitā.
hoc est felicitatē iuenies. Bytes q̄ lyddoz rex: q̄ se p̄re ceteris fortunatissimū re-
putabat. Appollinē cōsuluit q̄s suo tpe felix eēt: cōtēpsit oraculum regias opes z
apparat⁹: atq̄ aglāū quēdā arcadē modici ruris cultorē: q̄ metas agelli sui cupi-
ditate nū q̄ ex excesserat: felicē esse respondit. Vos igit̄ o iuuenes si quo modo viua-
tis optime queritis: minime reges adibitis. nā cū ipsi felicitatis expertes sint: feli-
ces q̄ sibi dicati sunt nullo pacto possūt efficere: quippe q̄ p̄ncipibus seruitutes
nihil sibi libertatē relinquit. vt ea p̄sequi possint quib⁹ potiti multo sint q̄ antea
miseriores. Virtutes ei o iuuenes felicitis vite sūt effectrices: q̄ a p̄ncipū domici-
lis exduscit: si qñ casu aut errore limē ingrediunt̄: euestigio cognit̄ fugerit: p̄terri-
te sinistris morib⁹ q̄b⁹ in altis palatij⁹ viuūt: q̄ si tēpus differendi daret mōstra-
rē vobis oēs hoies stultos eē: qui vitā habētes aliā in qua possint honeste versa-
ri in curijs p̄ncipū se p̄cipitant. Sed abest oīū. Ideo vos t̄m̄ monco: vt agrum
hūc bisitrones z adulatorēs z alios nebulones metere sinatis: qui nigrū in can-
dida vertunt: nullus est em̄ viris bonis apud p̄ncipes locus: nulla emolumenta
laboz z vt iuuenalis verba resumā. Minor est hodie res bari q̄ fuit: bec eadem
cras tetrabet epiguis aliqd̄. Sic siluius genitor. Illi vō ab insano p̄posito reuo-
cati domi manere z sibi z musis viuere decreuerunt. At paterna vox min⁹ in filijs
q̄ in extraneis potuit: nec em̄ me pater ab obsequijs curie valuit auocare: q̄uis

sepe multi ne me post principū vesantias ire p̄ditū admonerēt. Sed ex petus sum
qd̄ prius nō credidit: verūq; prius suam inuenio: de quibet mētic in hac eplā differ
tare: grauiq; tuo iudicio remittere cūcta. nā z tu annis cōplurib; in eaulices ca
nos latrauiſti. Vidi te apud albertū cesarē honorato in loco: z cū te primū noui:
orator suus in basilienſi p̄lio b̄dictionē sibi ex patrū cētū petebas: cum is regni
bū garie diadema mortuo socero suo sigisimundo cesare suscepisset: atq; postq; is
q̄z vitā fuit? ē. n̄ cū trīenio toto impauit: ad nepotē ei? albertū aulicē ducē te cō
tulisti cū? es adhuc p̄siliari? Quā rē nō sum nescius apud ignaros rex mee suie
plurimū detrabere. quis cū infeliciter vivere curiales crediderit: cū tu qui vir ba
beris bon? z sapiēs: solat? semel curie vīculis. iterū te vīcieris sed sum ego q̄z in
eadē qua tu es causa. qui annis iaz. xv. curialē seruitutē seruui. z nūc eccliascos
nūc seculares secutus suz principēs. z q̄uis liber nōnūq; euaserim. mox tamen i
vīcula me apte redū. Itaq; posset aliq; opinari: vt solus vel cū paucis curie vo
luptatib; fruār: idcirco memoz es curie corā alijs detestari sic apud mediolanum
qui bernardino p̄dicatori cōtractus vsurarios accusabat: vt p̄būitis ab his re
liquis solus ipse feneraret. S; lōge aliter est: nō cū qz pla ceat mibi curia iō ver
for in curia. sed ne leuitatis accuser: qui genus vite receptū nesciuerim. p̄seq; idē
z te arbitroz retinere. Accidit cū nobis sicut coniugāt. Sunt cū admodū multi
qui viuente piuge m̄rimoniū damnat: z vxoris obitū cupiūt libertatē amore. sp̄s
illi? ad cōiūtib; pauli mādati meminerit. Solutus es ab vxore noli q̄rere vxorē.
At bi postq; libertatē sūt assecuti. mox alterā ducūt piugē vt vir qdā exequias
defuncte valeāt expectare. Sic cū ē hoim calamitas: vt vitā quā viuūt diuq; vi
rūt et si malā sciūt. mutare tñ aut neq̄ant aut nesciāt: hinc orati? ad eos q̄ suā vitā
dānātes alienā laudāt. Vā faciā qd̄ vult inq̄t. eris tu q̄ nō miles mercator: tu cō
sult? mō rustic? hic vos hic mutat discedite p̄tib; cya qd̄ statis volūt. Plima sūt
m̄iobes q̄ nos cogūt p̄seuerare s; nulla ē rō p̄oz q̄z ambitio. q̄ tāq; emula cbarita
tis oia fert onera q̄uis ḡuissima vt honorib; seculi ac p̄larib; laudib; cfferat. Qz
si būiles effem? z aiaz poti? lucrari q̄z vanā fenerari q̄z studerem? baud multi p̄
fecto i bectedia sese recipent. Ad eos igit q̄ p̄sea seq̄ reges volūt qz p̄latos z do
ctos i curijs cē p̄spiciūt. saluatoris n̄i ihu vocē obijciam. Sup cathedram moy
si sedet scribe z pharisei q̄ dicūt facite sū opa eoz nolite facē. Nō igit qd̄ insignis
vult regib; an tolerare labores famē p̄peti: sitiz sufferre: p̄tūcliaq; valeat susti
nere. Deinde p̄spiciat diligēt vtrū ex curia p̄seq; possit qd̄ su? desiderat ai? mibi z
āgustie apd̄ p̄ncipes ifinite itolerabiles cē vidēt: z q̄ hoies optāt illic nullaten? in
ueniri quo sit vt verā p̄is suam arbit de q̄ nūc trāligem? Repetēda ē igit pater
na vox. qd̄ ille stultos cē autumat singulos q̄ nō coacte p̄ncipib; sūiūt. Lara vox
dura tñ fortasse nōnullis videt. S; audiat q̄ pacto p̄bet. Stulti q̄ ad p̄positū n̄m
trib; modis dicūt hoies. Stult? ē q̄ q̄ritat qd̄ neq̄t inuenire. Stult? z q̄ q̄rit qd̄ no
cet inuētū. Stult? q̄z z ille ē q̄ fine p̄posito ad quē tēdit. cū plures habeat calles. de
teriorē deligit z piculiosiorē. vt si remā petitur? cū due sibi pateāt vie: altera bre
uis atq; securā: altera lōgior plena latromb; egere vltimā velit. Curiales igit ho
mines aut primā stulticiā incidūt aut alterā aut terciā. Aut cū qd̄ affe q̄ nequeat
inuestigāt. aut qd̄ inuētū detrimētō sit q̄rūt. aut semitā peiorē deligūt q̄s res me
li? longe cognoscem? si q̄ sint curialū desideria z q̄s sibi p̄stituāt fines p̄uideri
mus. Tibi vident oēs q̄ regū vel principū latera stipant: aut honores querere.
famāq; seculi: aut potētā aut diuitias aut voluptates. Nec inficias eo nōnullos
esse qui se apud principes lucrari aias arbitrent: vt meritū tanto mai? nācscant
quāto cū maiore piculo militauerint. De his igit q̄nq; generib; hoim dicēdū est
vobis: q̄s tantū distare vt sapiētes sint ostēdem? vt facile quis eosdē deliros: amē
tes insanos ac stultissimos q̄at cognoscere. Id: tñ q̄z hoc aggrediar: oēs oratos
volo ne me quēpiā principū carpe censent: aut quouis pacto serenissimo diuoz

principi meo friderico cesari detrahere. Nā cū dicitur inter disputandū fuerit
viciosos principes esse. et libidini ac stulticie seruos: nō tñ id oibz ascripserim.
nec enim me later inueniri nōnullos vtrū ac sanctionis cultores q̄ a principatu
vicia diuino quodā munere sepeant. quēadmodū boni apud gentiles principes
augustus vespasianus traianus et antonin⁹ p̄i sunt habiti et apud xpianos
constantinus arcadius bonor⁹ theodosius carolus magnus et quē bambergā ve-
nerat henricus sanctus in quib⁹ si vel pietatē vel māsuetudinē vel pacis amoretz
vel iusticie zelū vel religionis affectū requiris. Fridericū nostrū nulla in re mino-
rē inuenies. Tantūq̄ abest vt meis sibi scriptis velim detractatū: vt eius laudes
illustrare. et versibus quoad possim et oratione soluta deprecemur: nec me nūc ei⁹ cu-
ria detineret nisi sua me bonitas allexisset. Sed me quāta sit curialius infelicitas
ostēsup: nō qd ipse et alij pauci quos eqs amauit iupit̄ s̄ qd cōrē principes agant
referre oportuit: q̄ si oia que inferius mala recensent in nostri principis inueniri
curia dixerim: apte metiar nec minus metiar. si nihil illorū hic esse ostenderim
ego quēq̄ momordim. qz sic est hominū vita vt plus mali vbiq̄ q̄ boni repiat.

Mostra intentio est fatuos esse qui principibus herant disputando monstrare
iaz igit illos aggrediamur qui tanq̄ appetētes honorem principib⁹ seruiūt. Ad-
uersus quos cū inueniali libet et clamarē. O medici mediā pertundite venas: de-
hiant enim qui propter honore principibus famulant: ad quorū purgandas mē-
tes non meis scriptis sed elleboro potius esset opus. quis enim in aulis principū
verum honore dixerit inueniri. Dant honores in curijs nō s̄m mores atq̄ virtu-
tes. Sed vt quisq̄ ditior ē atq̄ potentior eo magis honorat. Nā quē vndq̄ paupe-
rem taceri p̄stanti virtute predictū: regū aliquis sublimauit. Audio qd obicis fue-
rit nōnulli dicis obsecro nati loco atq̄ inopes quondā. q̄ nūc oib⁹ sūt prelati: sic
em principes voluerūt. sed quos oro sic platos ais nēpe quos suis morib⁹ cōfor-
mes inuenerūt. quibus morib⁹ auaricie: libidinis: luxurie: crapule: crudelitati. Sic
est sane. Placet avaro regi qui pecunias vnde cūq̄ refert. Brutus est libidinoso q̄
virgines atq̄ maritatas sibi conciliat. Carus est ebrio qui cōbibit. Crudeli iocu-
lus est qui sanguine q̄mūltū effundit humanū. Nemo acceptus est nemoq̄ ex
paruo statu preferē alijs. nisi magno aliquo facinore sese principi conciliauerit.
Ab hoc nō est verus honor et stabilis. qui ex radice venit nō bona. Vera gloria vt
inquit cicero: est illustris ac puagata multorūq̄ et magnorū: vel in suos ciues.
vel in patriam. vel in omne genus hominum fama meritorū: quā nec principes
assequant nec qui seruiunt eis. Cum vitijs omnes fere sint dediti. nec bonū ali-
quid agant nisi fortuito. At transenti per urbem tibi inclinabunt homines. de-
nudabūt capita: cedent loco: salutes dicent. manus osculabuntur. Ita est certe
At vbi trāsieris digitos retrudent: subfannabūtq̄ tibi. Et ille est inquiet:
qui principem nostrum seducat. qui bellum suadet: qui vectigalis auget. qui one-
ra nobis importabilia cumulare facit. et etiam qui verso pollice quos vult et no-
bis occidit quem dū deeq̄ omnes perdāt. ne sub eius tyrannide diutius simus.
Huiusmodi est honor curialius. qui si te quisquis es oblectat. non verebor te stul-
tum atq̄ insanū affirmare: qui oblectationes tuas in re fallac varia atq̄ omnino
falsa reponas. At parasitorū vocibus qui te cenari grā laudāt. quātū tribui debe-
at tuipe nosti. Pretereo histriōes atq̄ ioculatores et toti⁹ vulgi laudes. quas vir
prudēs p̄ nūbilo reputabit. qz nulla est vera laus. nisi a veris proueniat laudatis
Adde qd oēs curie sequaces nō quibus presint. sed a quib⁹ precedantur inspicūt
et altius semper euolare nituntur atq̄ cum reliqui precesserint ipsis etiam regi-
bus incipiunt inuidere. quia inreplebilis est humane glorie appetit⁹. Cui postq̄
te dedideris semper illud cicronis in ore habebis. Quicquid est enim quis am-
plum sit: id certe parum est: cum est aliquid amplius. Est insuper philosopho-
rū sententia. ac presertim aristotilis in honoribus non esse finem ponendum: qz
et res incerta est et in potestate alterius. et qui seruit bonorū et bui⁹ seculi fame ne-

de bonib⁹ et
alij

quomo nō p̄
et honore.

nota nota

12

potentia
habili

potentia

7 3
1 2

Summorum

esse est ut multa faciat inuitus. Interdum plures boibus quibus deo servire cogit. Duo enim cum sint honores: alter viro bono: alter multitudinis. Stultus est qui primum apud regem venat: quia inueniri verus bonorum non potest ubi virtutes non regnant. Qui vero alterum multo stultior est: quia rem perniciosa sequitur: et vicia et instabile et incerta. Atque hi quidem perpetuis cruciatibus affligunt: cum sibi preferri plurimos et sepe indigestissimos videant. nec qui bonorum est audus usque magisque in curis angit atque insatis de honore sit dictum. Hinc ad potentiam eamus: pulchrum videtur apud principes esse potentem. tutorem vocari regis: precepe alijs bellum indicere. pacem componere: posse obesse et prodesse pluribus. Sed multi decepti sunt. dum posse apud reges plurimum quasi fuerunt: apud tiberium. Merone claudium tam potentes Scianus fuit ut imperator apud capreas cum rege caldeo sedente: solus hic imperium administraret. secundum illud totius orbis caput veneraret. Et quippe si ante ipsum oppressa cesaris senectus fuisset. hunc unum populum augustum vocasset. Sed nulla est apud principes virtus: na potestas. nulliusque status debilius. nullius incertius. nullius infirmius est. quod quod qui apud principem videtur esse potentior. Sunt emuli multi: similitudines: odia. Omnis potentia magne inuidie subiecta est. Incidunt suspensiones: parantur insidie: perfretur vendique delatores. Atque ut oculus parua festuca turbat. sic principum gratia offensumcula vel minima cadit. Interdum etiam nullo crimine peritur. tantum apud principes subdola lingua potest. apud adrianum imperatorem delatorum voces adeo valuerunt: ut amicos quos ad summum prouenerat: post hostium loco habuerit. Sed ad seianum redeo: vis ne saluari sicut seianus: et tam esse potens ut ille fuit. At hic unica principis epla captus est: per urbem ductus ad spectaculum: et in tiberis ripa truncatus. Quodque ipsius statue ex capitolio deiecit sunt. perlege sacras litteras: quot saul: quot david: quot salomon ex his qui apud se potentes erant occidi iusserunt. Abimelech quia potentem vidit apud seysaac ex regno repulit foris: et interfici iussisset. nisi digressus deus cum illo fuisset. Clitonem sue nutricis filium philippi patris laudes copare fuisset. Alexander macedo sua manu interemit. Erant enim ipsi admodum multa exempla: quod periculo fugio ne cui videar detraxisse. De magno regni appulie senecallo nemo me dicere prohibet. quia tuta est in mortuos reprehensio. Hic apud reginam Boaniam primo in loco fuit. potentiamque suam firmiorem putabat. quia et stupris sese infamauerat. At regina conuerso in alium amore: percussos ad illum nocturne transmisit: quo mortuo alios sibi concubinos substituit. Parati sunt qui apud reges perpetuo sint potentes. Sepe qui heri placuit bodie displicet. nullum est in atrijs principum maius studium quam ut alios de gradu precipitem et se erigant. potentem quilibet appetit. nulla inter curiales habitat fides: mo frater a fratre tutus inuenit: nec patri filius fidus est. nec filius patrem seruat. quilibet sibi studet. omnes preferri volunt. omnes madare. Si quis potens est. mille circa se oculos habet et toride linguas ad ruinam eius aspirantes: et unus bincale illinc sumit. Minus multos timere habet quam multum potest. et illum omnes oppugnant qui principi gratior existimat. Runit turres que iuxta flumen sitae perpetuo in se aque cursum recipiunt: quid tu facias qui ex vniuersa voluntate dependes. in cuius amore nec ferro nec plumbo sed cera fixus tener: quam vel infirigidat amor excutiet vel ire feruor eliquabit. Non oibus tantum ai ridet fortuna. quantum cellario nostri cesaris caspari schlick. quem vel miranda fati clementia: vel singularis virtus. atque instantia que in paucissimis boibus reperitur apud tres cesares inter primos potentem reddidit. Alios vero virum videri in curia successores tales esse quales apud antecessorem fuere. Sed precipitari coplurimos ex gradu cernimus. ita ut quanto prius honoratior et potentior censebant: tanto exinde debiliores et inhonoratior fieri et sint inimicis gaudio. amicis vero et propinquis et sibi dolor: molestie atque decori. Est autem vulgatissimus eorum finis qui apud principes vel honore vel potentiam querant: quos in errore tam manifesto comprehensos stultissimos esse nemo negauerit. nec plura de potentia. Nunc diuitias persequamur quas minime dubium est plures mortales curiales carceres attraxisse quam cum oratio se labore fer-

re dicunt senes: ut in oia tuta recedat: quidā dō Iuuenalis referūt verba: qñ ego
figam aliquid quo sit tibi tuta senectus a tegete ⁊ baculo. Aduersus quos pos-
sum saluatoris nři sermonē referre: qui tā difficile dicit diuitē intrare regna celo-
rū: q̄ per foramē acus transire camelū: quo sit ut stultum sit diuitias querere ⁊
spem patrie celestis amittere: nec tibi quisq̄ timorē famis adducat: quasi nō ha-
beat xps unde alat paupes suos. Apostoli nauim ⁊ retia reliquerūt inquit biero-
nymus: nec tamē illis quicq̄ defuit. Libertas xpi pauperū ⁊ tolera. Cesi diuitijs
pferunt: sed ista fortasse nūmū religiose dicunt: nec talia sunt que vulgo probari
queat. Agamus igit pingui minerva: cōsuetiamusq̄ Iuuenali ⁊ aristoteli ad se-
licem vita opus esse diuitijs: q̄ non facile emergunt quoz virtutibus obstat res
angusta domi. Sūt qui se posse putāt diuitias cumulare principibus seruientes:
at bi ut diuitias cōparēt libertatē vendūt: nec tamen diuitias assequūtur: nam si
tibi princeps vel beneficia contulit vel feuda cōcessit: vel res alias: tantomagis
seruire teneris quanto maiora sunt dona. Qd si aliunde nescis ex gregorio disci-
to. Cū em inquit ille augent dona: rōnes etiā crescūt donoz. Qz si tūc ex curia ve-
lis abire cum diues es factus: mox oia perdidisti. Inuenit causa. Submittit ac-
cusator: cōuinceris reus: etiā nō cōmissi criminis auferuntur bona: ⁊ ne cōqueri
vñq̄ possis eripit ⁊ vita. Si dō in curia pseraueris: oportet ad queuis impia
regis esse paratū: ire in bellum: per latrones transire: nauigare in mari: manere in
peste: mille capitis adire pericula. Iustū ⁊ iniustū exequi mandatū: ridere ⁊ flere
cum rege: laudare quē laudat: vituperare quē vituperat: nulla tibi in verbis aut
in operibus libertas supererit. Quid igit stultius est q̄ diuitias per tot tormēta
cogere: cū sit manifesta frenchis: teste satiro: ut locuples moriaris egenti viuere
fato. Nonne preterea deliramentū est cum duo vel tres cummlauerint oves: oēs
huius liberalitatis munificētiā expectare: ⁊ nō potius infinitos respicere: q̄ duz
regibus seruiunt: ad extrēmā inopiā sunt deducti. iam dabit inquit Persius iam
iam donec deceptus ⁊ expes ne quicq̄ fundo suspirat minus. in imo diuitib⁹ nō
nūq̄ dari solent diuitijs: sicut in mare ferunt aque. Nemo paup̄ q̄uis diu ⁊ admo-
dum vtiliter seruauerit: tantū premij reportabit quātū diues ex obsequio paruo.
Nō enim seruicia in curijs principū: sed persone ponderant. Mā ⁊ paruos par-
ua decent ⁊ magnos munera magna. Nec donare reges solent: qd nequeant cūz
libido fuerit auferre: itaq̄ nec rē donatā si velis alienare poteris: nec in aliud re-
gnū trāsferre: nec ex ea quicq̄ disponere qd regi nō placeat. Nō sūt igit tue hmoi
diuitie q̄b⁹ nō potes uti p arbitrio. Quid q̄ neq̄ testādī facultatē habebis nāq̄
si liberis careas nemo tibi nō princeps erit heres: si ad sunt filij: nisi ⁊ ipsi principi
seruiāt nō succedēt tibi. Taceo quot diuites necati iussu eoz sint qui eos ditau-
erunt. Solēt em principes sic nōnullis largiri multa: sicut ⁊ nos suos pascimus ut
eos postq̄ impinguati fuerint deuorem⁹. Sic de seneca Longinoq̄ legim⁹ quos
ppter diuitias interemptos Iuuenalis affirmat his versibus. Temporib⁹ diuis
igit iussuq̄ neronis. Longinū ⁊ magnos senece pcediuitis ortos. Clausit ⁊ egre-
gias lateranoz obsidet edes. Tota cohors perierit em ⁊ laterani ppter diuitias
Sancte igit scriptū est ⁊ vere qui amat diuitias fructū nō capiet ex eis. Adde q̄
paucissimi reges q̄ sua sunt donat: rapiūt em ut donent: q̄ nec verā sunt dona nec
iuste possidēt. Cū vix regnū vllū inueniat qd nō sit vel partū vñ p̄tinuatū fraude
qd ē qd largire iuste pncipes possint vñ pecunie vñ localia veniūt q̄ apud pnci-
pes sūt. nisi ex raptu vñ vēditione iusticie: aut ex spolijs eccliarū. At ista sūt iniqui-
tas p̄mā: q̄ nec regi pdesse neq̄ tibi vtilitati si donata fuerit eē possint. Relinqm⁹
igit hāc diuitiarū cupiditatē q̄ nō implet auar⁹ pecūia. ⁊ auaro ut inqt Hierony-
mus ⁊ Seneca pri⁹ dixerat: tā deest qd bz: q̄ qd nō bz. Scim⁹ scripturā dicentes
q̄ nō pderūt diuitie in tpe vltionis. diues em cū interierit nō sumet oia ⁊ nō de-
scendet cū eo gloria dom⁹ ei⁹. Quam⁹ obsecro tāq̄ nihil habētes ⁊ oia possidētes
victus atq̄ vestitus ut itez hieronymi vbis vtar: diuitie xpianoz sunt: ⁊ has est

pat multia cor
putat se cum
facile diuitias
magis

apud
p
seruunt

voluptatibz
qz mtr p
braz ce

potēs nobis dñs absq; ministerio pncipū tradere diuitias veras apud reges vel
hō inueniunt: vel tales inueniunt q̄s loqe meli fuerat n̄ inuenisse. At hoc & diuitijs
libasse sufficiat. Ex q̄b? ni fallor mōstratū est stultitie opaz dare: qui ob opes prin
cipib? famulant. Hunc tps admonet vt de voluptatib? differam? in quib? multi
mortales beatitudinē posuerunt. Atq; in p̄is epicurus vir aliqñ magn? quē p̄bi
uñ tps magis v̄bis q̄ facq̄ reprobāt. nā q̄ttus ē obsecro vlt̄ theologor? q̄ volup
tib? nō inseruiat. Q̄ obresū quē forte inueneris q̄ asp̄net oculis pulchritudinē re
rū nō odore v̄llo nō tactu nō sapore capiat: sed udatq; aurib? oēm suauitatē: buic
boies & fortasse pauci deos p̄itios pleriq; aut iratos putabūt. In oīone p̄ mar
cello ciccone dñante inuenim? q̄bus in v̄bis oēs q̄nq; sensus tetigit q̄bus volu
ptates hauriunt. Cūq; due vie sint. q̄bus hūana vita cōtingit: altera stutū: alte
ra voluptatū: illa deserta inculta atq; interdusa frōdib? & virgulib? bec sp̄ boiuz fre
quetia tenet. nec q̄sq; est q̄ voluptati non obsequat. Sūtq; admodū multi q̄ tāq̄
voluptatib? fruituri obseq̄a pncipū amplectunt: qd̄q; stultissimū sit op̄cū fue
rit ondisse: ac de voluptate q̄ primū oculis p̄cipit primū dicam. Oblectant nō
nulli dū splēdidos eq̄tes p̄spiciūt. dū bella geri exercitusq; cōcurrere vidēt: dum
fermosas cultasq; mulieres intuent. dū cetus boiuz oīnatorū: dū ludos: dū iocos
dū pulchros equos: dū picturas: dū sericeos pānos: purpureos: aureos: dūz mi
nist̄cas vestes insignes v̄bes: egregias domos: alta palatia: marmorea templa:
testudines: viri dātia prata: lucos: fontes: flumina: feras serenū aerē: mōtes apri
cos: amenas valles: armēta: canes: & hñdi cetera cōtemplant. ad hoc oīa multo
iocūdiōra sūt priuāq; boibus q̄ curie obligat. nā q̄ seruicio regū mācipatus est in
bello nō vt spectator. s̄ vt miles adierit. & huc atq; illuc cōcurfabit. ac hostē ferire
scq; tueri magisq; oblectare oculos cogitabit. Mulieres nō intuebit nisi cūz regi
placuerit. tūq; illas videbit q̄ alijs grate sibi molestissime sint. ornati vestib? bō
mines pl? iudicē q̄ voluptatē p̄beant. & alienos eq̄s & meliores & nitidiores q̄ sui
nō letabit inspicere. iocis atq; ludis praro intererit: lateri regio sp̄ afflicta. pala
tia v̄o tēpla picturas facili? spectare mercatores atq; puati boies q̄ curia les pos
sunt. Cūq; reges praro suoz regnoz limites exeat: v̄bes inspicere nō nisi vnius
regni poteris. nec qd̄ apud alias gētes sit scio sū vidēdi tibi copia dabit: ea q̄s q̄
in capis sunt visu delectabilia rarissime inspicies: domo clausus q̄ si capt. us nec
vñq; eribis. nisi cū rex vel venari voluerit: vel aliter animū relaxare: qd̄ cū fiet cū
maxime velles domi manere cū mīues agros cooperuerint: vel cūz solis seruoze
mundus ardebit. Sed marcet plerūq; sub tecto squalida puluerib? ps maior cu
rialiū. nec in choreis atq; tripudijs feminarū delectatio dat: cū tu illa respicias q̄
in aliā fert: & te nedū spernit: s̄ etiā odit. Nulla dies est in q̄ res mille nō videas q̄
tuū p̄turbēt aium. Semp tibi ante oculos inimici sunt: osculariq; manū p̄sepe cō
geris quā velles trūcata videre: facileq; plus amaritudinis q̄ dulcedinis visus
tuus ex curia reportabit. At in auditu dices magna est curialiū delectatio dū no
uitates totius v̄bis viros sapientissimos loquētes: dūz gesta viroz magnorum
dūz cantus sonosq; audiūt musicorū. Credo & hoc plerosq; decipe. Sed incedēdū
est etiā huic p̄tine q̄s oblectaturus aures curie se astringat ac molestiā p̄ volu
ptate p̄cipiat. nā qd̄ tu mihi de nouitatib? ais abs negotio pfuto: cū plura illic dif
plicētia q̄ grata audiant. Cū nūc quietates capte: viri p̄stantes occisi: spolia facta
rapine commissa: victores mali: victi boni sepi? referant. Viros autē sapientes qui de
morib? ac secretis nature disputāt. quiq; bystorias referūt. nō nisi p̄ adulationes
apud p̄ncipes accipies: q̄ si nō nūq; oratores atq; p̄bi disertī curias adēit. oratio
nesq; corā p̄ncipib? hñt. nō tādulcēst eos illic audire. vbi cū metu magis loquūt
q̄ in scolis vbi sūt liberi: & ad veritatē nō cōplacētā fanē. Hinc ē q̄ atbenis dūz
libera ciuitas fuit & rome dūz cōsules repū. gubernabāt: istaz studia marie florue
rūt. In curijs v̄o q̄libet sermo p̄ adulationē b̄. nihil ad verū v̄. Cōmēdant mali
boniq; vitupant. Sūt q̄ veterū narrant bystoriae: s̄ mendose atq; puerile: clarisq;
quorū nō credis: s̄ fabellis inanib? fidē adhibet. Plus quidam de colūna qui

proficū soluit

monitabz coz

bellū treianū magis poetice q̄ bystorice scripsit. Vel marfilio de padua q̄ trāsla-
 tiones impū q̄ nūq̄ fuerit ponit vel vincētio morcho q̄ livio: salustio iustino: q̄
 to gurtio: plutarcho: ac suetonio p̄stātissimis auctorib⁹ credit. *Libertas* vō ac
 cātores: quis curia solet optimos hic pl⁹ em hoc gen⁹ boiū q̄ phoz vl poetaz
 p̄ncipib⁹ placetū ad tuā s̄ regis audies voluptate. Cūq̄ dormire aut aliud opus
 agē velles: tū potissime istoz sonis aut cātib⁹ inq̄etaber. Qib⁹ hoc viciū ē cātori
 b⁹ inq̄t: Orati⁹ int̄ amicos vt nūq̄ inducāt aīm cātare rogati: iniussū nūq̄ desistāt
 Quo fit vt cū nolis audias. cū velis nūq̄ appeāt. Et tñ bis singlis kls aliqd co-
 ger largiri. Quid q̄ oia iurgioz atq̄ rixarū sūt plena: vñ alteri maledicit: incre-
 pat se inuicē. Blasphemie in deū scōsq̄ iaciunt: oēs in p̄fuso loquunt̄. tot clamo-
 res sunt: vt vir focū q̄ p̄te est valcas audire. q̄libet sua facinora narrat cū tero-
 gatōe alteri⁹. Illi suā patriā laudāt ⁊ alienā vitupant. Spurcissima vñdīq̄ ver-
 ba p̄sonāt: nulla in v̄bis modestia: nulla reuerētia null⁹ pudor. Scurrē sp̄ audiūt
 vel detrahētes vl ructātes. Nā bis solis libertas ē: q̄cqd vel facere velint vel dice-
 re. At beccī q̄s sapiat surd⁹ pot⁹ ec̄ velit q̄ audire. Jā de tactu p̄gam⁹ in q̄ ven⁹
 potissime dñat quā nōnulli rerū ignari blādissimā in curijs eē p̄fidūt. Ex eo errā-
 tes q̄ mulieres eos amare p̄suerūt: q̄ vestib⁹ sūt ornati q̄ crines vētilāt: q̄ tor-
 neamenq̄ interlūt: q̄ canūt: q̄ choreas ducūt: q̄ sp̄ leti atq̄ bilares inueniunt: sicut
 curiales eē vident. S̄ minime ita ē vt grata sit hic ven⁹: nā si qua est mulier que
 hos amat: nō tñ eis se credit: q̄s loq̄ces agnoscat iactatores instabiles plurimū ama-
 tores: nisi forsitan aliqd est q̄ famā parvificiat: tūc q̄ mlti circa vñā cōcurrūt. nec
 vllā sine rivali diliges. hinc rixarū cōtentiones: p̄diosa verba: interdū vbera ⁊ homi-
 cidia: nullā nutrire modico poteris: cui adsint qui multa p̄mittāt. veniet alter te
 pulchrior: ⁊ acceptior: nulla tñ fides ē q̄ vno p̄teta sit viro sepe cū amicā petes aut
 aliū cū ea inuenies. aut isse illā ad aliū repies. Qz si tibi grata obtigerit ⁊ fida puel-
 la. nō poteris nisi raptim. ⁊ p̄ furtū eē cū illa: neq̄ em̄ seruire regi ⁊ amori poteris
 qz vterq̄ insolēs dñs est: ⁊ q̄ boiem totū vult sibi. Adde q̄ nedū amicā sed nec cō-
 iugē in curia pudicā vñabis: tot sūt vñdīq̄ p̄ci. tot formosi iuvenes. tot p̄missio-
 res: tot lenē. vt nec castissima cōiūq̄ resistere tot impugnationib⁹ possit. Qz si p̄-
 bilissima fuerit: deserēda ē tñ: cū indies curie p̄ncipū moueāt. Siue cōiūq̄ sit siue cō-
 cubina tūc anxietas mētisq̄ dolor: qz nec cū amicā remanere nec illā ducere tecūq̄
 potes: ⁊ instabilitatē femine remanētis cui⁹ ē in horas mutari sp̄ suspectā bebis.
 Jūge irrationes ac detractiones q̄ sūt amātib⁹. Innumera discrimina: pōdera suspi-
 ciones: oia beccū sint priuāq̄ gūia: curialib⁹ portabilia. nec vsq̄ i atrijs regū tactus
 oblectat. Sequūt aliū duo sensus odoradi ⁊ gustadi q̄ p̄tiz plūcti sūt p̄ti vñdīcti
 nāq̄ dū fercula redolētia sapidāq̄ p̄medim⁹ vterq̄ sensus letat. Si q̄s aut florū
 aut vnguetoz seq̄t fragratia nō gustū s̄ odoratū iuuabit. ⁊ officiū suū odoratus
 amittet cū i palato cib⁹ masticabit. At bi q̄b⁹ in solo palato ē cā viuēdi stulti sūt
 ⁊ pecudū vitā nō boiū sectant. Nā ⁊ apls eos vitupat quoz de venē ē. rē nāq̄
 vñatā sequūt: quāvis plurimi. p̄pterea velint regib⁹ obseq̄: vt bibere atq̄ edere
 maxime possint: ⁊ q̄ p̄ncipes optimis vtant̄ vinis atq̄ cibarijs vsci q̄s se eisdē
 sperāt: potaturosq̄ cū regib⁹ se cōfidūt: ac sicut musce pingues mensas sic isti vn-
 ctas dñoz popinas insectant: q̄uis regalibus epulis magis musce q̄ isti potian-
 tur. Quidam igit̄ apud fastigiū regale quāta sit curialū edēdi atq̄ bibēdi volu-
 ptas: q̄ sane tūc optima est. cū fames adest atq̄ sitis: cū nec illa nec ista. p̄trahitur
 At in curia praro an̄ meridiē cibaria distribuunt: quo tpe nō famelici sed rabidi
 sūt boies. quibusdā vō expectatio longa debilitatis spiritibus appetitum subri-
 puit. aliū modico pane vel caseo p̄gustato orificiū stomachi clausurunt: quo fit
 vt aliū vorent quicquid apponit ⁊ ad crapulam impleant. Alij vel minimū sume-
 re nequeant. Interdum in ortu diei ⁊ ante lucem fercula posita sunt. que nisi co-
 mederis vsq̄ in noctē ieiunabis. nec tñ stomachus officiū suū fecit nec appetitus
 adest cū post meridiē p̄stius fueris rursus post horā cena ponit. nūq̄ in suo tpe

quale volupta
 habeat in aliq̄
 m̄ is gūit

cibis afferet: sine subitè mortes atq; intestata senectus: et oreis et vomit et ilioz
 dolor et calculus: et morboz oia genera viuunt: qualis cena tñ vinu qd succida nol
 let lana pati. vt Juuenalis ait afferet: qd cū bibetis infanus fias acetosus: aqua
 tñ: corruptu: pedulū: acerbū: aut frigidū: aut nimis tepidū: colore saporeq; ma
 lo. Taceo illos principes qui tñ ceruissā in potu p̄bet: q̄ cū vbiq; amara sit: in cu
 ris tñ et amarissima est. Nec tibi aut in argento aut in vitro dari pocula credas
 nāq; in vino furtū time: in altero fractura. Potabis igit ex ligno q̄bomigro an
 tiquo: fetido: in cui fundo sex cōcreta est: in quib; sepe minxisse dñi cōsueverunt.
 nec tibi vni ciph; dabit vt si velis vel aquā misceas vel purū bibas: s̄ in cōi pota
 bis: atq; ibi mordetis vbi nūc vel pedicula sa barba vel saluosus labiū: vel imū
 dissimū dētes fuerūt. Interea vinū antiquū in tua p̄ntia regi p̄nabit: cui? tanta
 fragratia ē: vt ei? odore tota dom; replcat. Hibetis muscatellū: moluatū: ex gal
 liis: ex matrigali: ex riparia genuēs: ex būgaria: atq; ex ipa grecia sibi afferri vina
 iubebit: nec vñq; tibi vel minimū cyathū cōicauit q̄uis cardiaca passione cruciet
 q̄ si bonū vinū an te sit nō tñ iocūde sapiet: cū melioris fragratia tue hauserit na
 res. Velles nōnūq; bibere s̄ nō audes nisi maiores incipiat: nec famuli vinū appo
 nūt nisi post mediu mense: q̄ si an petieris et importun; et petulās et cūosus iudi
 caberis. nec sine ignominia qd postulas obtinebis: nec ad tuā sed ad maior; sitim
 potabis. Cū postq; in mēsa fuerit p̄ multas man; trāsibit anq; ad te veniat: nec
 speres mūdari ciphū dū pincerne remiscet: q̄uis in fundo sex berat vel int; aliq; s
 ructauerit. nā sicut in tēplis aque bñdicte supinfūdēt. sic i atris p̄ncipū vinaria
 vasa quib; familie potat in anno semel euacuata mūdant. Nec in vino tñ sed in
 aqua q̄ cruciat? inest. Nā si stomach; dñi vt iuuenalis inq̄t feruet. potuq; ciboq;
 frigidior geticis petis decocta pruinis. Quibusdā ē estate feruat glacies atq; hac
 in feruorib; vina frigeunt: nec tibi minima portio dabit maior;q; siti cruciaberis: q̄
 vidēdo nihil gustabis. Quid tibi de mappis dicā: nigris laccris vinctis q̄ neduz ti
 bi fastidiū moueat: s̄ manib; applicant teq; sequūt: si qñ te voluerit tergere q̄ plu
 res veriti madidas pingui iure man; in p̄p̄is desiccāt vestib;. hinc ē illud abdo
 mē q̄ in pectoralib; curialiū cernis. vt sati? sit in stabulis porcor; q̄ i curis come
 dere dñoz. nā mēsalia illa mūda: sericia duplicata: solis p̄ncipib; feruūt et indi
 es mutant: tua trūcis affra tādū discerni a mēsa possunt. Audi nūc cibaria et su
 me voluptatē si potes: nulla tibi alia mactant aialia q̄ boues: capre: porci: vñ vt
 si. nec ista recentia vel paululū trita. s̄ postq; fetere ceperūt dispēsatōres emere so
 lent. nā qu o minoris emūt eo magis furant. Carnes tue frigide bis cocte inūde
 insipide: fetētes fumo et carbonib; plene: nullis p̄dimētis: nullis salsamētis spē
 ciebusq; nullis apparate. Caules putridi: rape marcētes et muscide: legumina se
 micoccta: cicera: pisces: fabis: lētib; inter dū puluerib; atq; cinerib; micta. Case? ra
 ro ad te venit: aut si venit vinū ē plen; verimb;. vñdūq; p̄forat? situ squalid;: saro
 vñoz: butyrū fetidū lardūq; rancidū tua fercula cōdit. Qua tūc apponunt tibi
 cū iā pullos alūt. Dura et poma marcida q̄ nisi tu comederis porcor; esca fuissent
 oleū quo tibi excoquunt fercula de lāpadib; sumit? vellucernis: cui? fetore fugari
 serpētes possent: q̄le illud fuisse credendū est. p̄pter qd roine cū bochari nemo la
 uari volebat. Ego magnifico bero meo caspari cācellario gr̄as ago: qui me hac ex
 sentina imūdiarū detraxit. et ad lautā ei? mēsam deduxit: q̄uis nisi ipse fuisset iā
 cunariū tedijs renūciasset. Sed p̄sequar ceptū iter. pisces tui vel lucy parui vel
 carpones vel atheria. Si nataliciū fuerit poteris et renkam gustare luti in quo iā
 cuit odore fetentē: vel anguillā colubre cognatā: aut hosce pisces qui apud cloa
 cas vñbiū nutriūt. Si quis tibi nobilior: piscis apponet q̄dri duan? erit. Panis tu?
 niger et adeo durus vt vix genuinis dentib; frangi queat. Et q̄uis codē p̄cio sepe
 niger et albus panis emat: ne tñ assuescas sp̄ nigro pascere. Volūq; dñi assidue
 int se ac feruos disparitatē notari: q̄uis neq; voluptati nōnūq; neq; vsui fuerit.
 Qua insup fercula eadē sūt: facileq; in annū qd tibi edendū sit scire poteris: q̄ res

romo

pomulo

manutergit

abo p̄m̄ carm

p̄m̄entū: mēt̄el
 et butyrū: olen
 et mel.

piscibus

admodū voluptatē diminiuit q̄ solet varietatib⁹ irritari. Posset forsitan aliq̄s
 tolerare. nisi meliora p̄ se ferri p̄tinuo cerneret. sicuti curialib⁹ accidit: q̄ dū sordi
 dū panē terunt. dūq̄ in morē equorū vel ordēū vel speltā vorant: aut q̄s vocant
 caseatas. Interea dñi p̄scē quē corfica misit vel tbaurominitanerupes. seu etiā
 nāq̄ guttura faciare nō sufficiūt nra flumina nec maria dñi piscatores. p̄tia queq̄
 scrutant⁹ retib⁹. nec p̄scē sinūt i vicinia crescere: ecce mor alii q̄ logi laticq̄ pecto
 ris. necnō squallē defert asparagis vndiq̄ septā: cui⁹ cauda nedū familiā s̄ bospi
 tes q̄s siq̄ affuerunt p̄uuaq̄ despicit ille murenā adducit ex sicilia quā inf̄ scyllā
 2 cbaribdim cepit. dum auster se p̄tineret. quid accipenseris. turtures tenuilas
 aut alios p̄sces enumerare. q̄cqd in aquis suauit⁹ alitur. ante principē atq̄ id vel
 assum vel oleo vene frano vel vino coctū optimo inf̄ odoriferas herbas intuebe
 ris. Maria inf̄ p̄sces tibi inuidia accrescit. nec minor inter carnes. Cū ceruiz le
 porē ap̄ū caprēā castora fascianū perdicē gruē pauonē oricē gallinā turdos me
 rulas ficedulos ardeas. Inferes hedulos agniculos cuniclos: a p̄iolo 2 q̄cqd
 volat 2 q̄drupedat saporis egregiū vorantē principē videas. atq̄ bec egregie con
 dita pulmētarijsq̄ p̄parata suauissimis. q̄ cum respicias nihil ex his q̄ ante te sunt
 mordere potes. S̄ expectas 2 ad comitē dicis ecce iā dabit nobis semiesius lepo
 rē aut aliqd de clunib⁹ ap̄zi. iā p̄scē assum. iā p̄gelatus aromatico iure ad nos mit
 tet. iā pulū gallinacē iā duas auiculas destinabit. sed euanesce ois cogitat⁹ tu⁹
 nā curialibus nihil horū porrigit. nisi fortasse ad cruciatū tuū aliqd socio tibi as
 fidēti mitteret. quo scires illū te p̄ncipi cariorē. nōnūq̄ 2 tibi tantillū dabit non
 quo te faciens. sed q̄ magis afficiat⁹ tedio q̄ suaues sint epule p̄ncipis. scies panē
 an dñm inuicē ac molli saligine factū aspicias ad quē pistandū p̄pius eligit 2 ma
 gno stipēdio retinet⁹ artocopus. quē si tangere volueris increpatus pcutieris qui
 panē tui camistri nō recepis nec intactū beri dimiseris q̄ si ver fuerit 2 optata to
 nitrua cenas maiores reddiderūt. radunt⁹ tubera terre 2 vsq̄ a libya deferuntur.
 Volet optimi. quales edere solebat claud⁹ ante illū in quo venenū vxor s̄. bi por
 rent. Curialib⁹ aut viles 2 ancipites fungi ponunt⁹. 2 in quib⁹ sepe mors editur.
 Doma p̄ncipis talia sunt q̄lia sorores dicunt⁹. Desperides habuisse 2 his solū ob
 lectari potes. tā cū odorifera sunt. vt nō solū p̄p̄nquos. sed hōge etiā stātes odo
 re suo p̄fundūt. tangere tñ illa nō poteris aut quouis pacto gustare. Case⁹ ex par
 ma placētiaq̄ deducit. Sudās cecus: pinguis ex ouib⁹ factus. q̄ solū serpyllū cuz
 suauissimis herbis depaste sunt. Structorē interea saltantē p̄ domum 2 cbi roma
 ta volanti cultello ante dñm diuersis gestibus leporē atq̄ gallinā secantē specta
 bis. 2 qui te nihil horū p̄mittit tangere quibus oblectareris. Quis est q̄ rebus in
 istis voluptatē esse curialibus credat. quis non potius penā ingentē cruciatūq̄
 maximū recognoscat. an non similimū est hoc tormentū illi quod poete finxerūt
 de Tantalō qui nec in aquis bibere nec in pomis edere pōt. quīs ad mentū vsq̄
 vtrāq̄ sibi p̄tingant. Quid q̄ in mensa princeps assidue fabulat⁹ atq̄ tacēda dicē
 daq̄ fac. cum tu nec loqui nec bescere audeas. nā si forte nutrire p̄sumpseris aut
 nutu aliquid significare. quasi casus p̄ plantas educeris foras. ac vel latro v̄l fur
 vocaberis vel adulter. Maria queq̄ dom⁹ vt iuuenalis ait seruīs est plena sup
 bis. ille panē magno cū murmure porrigit: ille indignat⁹ q̄ se aliquid poscas 2 q̄
 se stantē recūbas. aut nō vidēt famuli defectūz mense. aut si vident negligūt emē
 dare. Sepe tibi vinū vel panis deent. nec tñ aliquod istoz p̄scere audebis. Si
 vel aquā vt vinū donas vel acetūz vt p̄scē inergas vel sal vt carnes aspgas vñq̄
 petieris importunus diceris. Enumero tibi sedentiū tedia. sed maiora illoz sunt
 qui stātes seruiunt: 2 quoties aliquid mordēs ipi tecum biant 2 aerē soluz capis
 qui solis pascunt cenarūz reliquis. S̄ accipe molestias alias. Sunt in curia di
 uerse dapes. nā raro minus quatuor ferculis cena parat⁹. at ista nūq̄ vt optares
 ex ordine dabunt. semp quod vltimūz velles erit primum cum panē satur 2 v̄si
 plenus tosto fueris. tunc abaria meliora porrigent. vt v̄l stomachat⁹ renuas vel

ad crapulā cū tu d' maximo dāno comedas. q' si d's casus meliores epulas initio
mēse p'cesserit. mox ille ex oculis auferrent. Est em' magna mis'ris diligētia ne diu
tius res p'ciosiores esse in mēsa p'mittāt. nā z in ponēdo tardiusculo. z in leuādo
celerrimi sunt. Aspice insup in parapside q't man' cnatāt circa carnes. q't cultelli
festināt: quale piculū illic manū apponē nisi q's chirotheca ferrea recepit. Sicut
apud strigoniēsem archiep'm illū qui an' pntem secūdus fuit florētīnū quēdaz se
cisse cōmemorant. Cōtigit em' vt nōnūq' alienū q's digitū vel portiunculā man'
accepit atq' momorderit. vituli carnē vel bōnis existimās. Mense in curijs vn'
dīq' circūdant edentib'. Libaria sup' caput tuū z humeros afferunt: sepeq' su
p' te ius totū effūdūt. Adice p'mit is raptat z in faciē tuā vomit in ferculū z fercu
lū magna sit mora: tēpusq' lōgū expectādo p'sumit cū interz nec spūere nec scire
re potes. nisi scurrarū numero velis haberi. Nunq' certa comededi est hora. Si
tū in ipso mēse initio nō affueris: cena multaberis aut iurgijs afficeris acerbis
Inter hec nec poros neq' cepe neq' allū: q' venicū ab oratio d' comedere po
teris. Nec igit q' principes edunt. nā illa tuū ventrē dedignant. nec que rustici vo
rant. q' vtorē dnis ingerūt: gustare p'mitteris. Crassus igit illis z nullo sapore cō
ditis vteris dapib'. In quib' si voluptas esset aliq' cessaret tū q' continue sunt z
imutabiles. nā voluptates vt iuuenalis affirmat rarioz vsus cōmendat. At i bis
rebus tantū deest vt gaudiū aliq' intercedat: vt male iudicare non existime: qui
sumā in eis miserā sumāq' cordis afflictionē posuerit. Sed stultū atq' imperitū
vulgus hec tedia nō aduertit: solūq' suspensas auro vestes ac sublimes respicit
in eq's milites. Et cū opes argentū aurū famulorū catervas z ornatiū exteriorē
intuet. miseras interiores nequaq' p'siderat. Et seneca summa prudentia vir. Isti
inquit quos p' felici' aspicias. si nō qua cernunt s' qua latēt videritis. misen sūt
furdidi: turpes: ad similitudinē suoz parietum extrinsecus culti: quo fit vt cu
rialibus q' ppter irritamenta gule pncipib' seruiūt: nedū ciues priuatos q' cuz io
clūda cōiuge inter puleces liberos caste ac parce comedūt: vel ruricolos q' medias
inter oues castaneas molles z mitia poma cū lacte vorantes. nitidi fluminis vn
das exhauiūt. Sed ipsos quoq' qui in crepidinib' petrarū vel in pontib' vel ad
ecclesiariū valuas medicāt. sine cunctatione p'ponā. Cū illis nec ex snia succedat
quod appetūt: nec si successerit meliores p'terca beatiore sue fiāt. Sūt igit omnes
stulti q' ob has cās in regiū famulatiū sese recipiūt. Ceterū cū ab initio dixerimus
quosdā eē qui tanq' aie cōsulturi regalib' sese dedūt obsequijs: extimāt em' consu
lendo regib' vtilitatē reipub. p'mouēdo: pupilli z viduaz tuēdo causas afflictis
z inopib' succurrēdo. tanto magis deo placere quanto maiore tedio ista pagunt.
Respondendū est etiā bis. ne qui stultiores sūt alijs. sapientiores oibus videant.
Quis neminē ad huc cognouerim qui nō suū aliq' t'pale cōmodū apud reges inse
ctaret. Fingamus tū aliquē fore quē sola salutis aie ratio mouerit. An ita est vt
hoc in curia sibi possit obtinere. p'sulemus nēnos viro bono in obseq'io vt se regis
inergat. Putabim' ne sic animā lucreferi. Nibi bercule nō sit verisimile in cu
rijs pncipū vbi tot vicia regnāt. vbi tot irritamēta ab exercitio stutū subducūt
vi virū aliq' bonū posse p'seruare. Nāq' vt scssor bon' in cō retrogrado v' cal
citroso excutiet: dilabet q' tandē: sic vir bon' z iustus apd reges dissuet. vel im
munitus rerū licētia ac fluxu: z tot imundicijs tum vicioz tum hominū circūue
tus declinabit a via: z in scopulos ruet ventoz virib' actus z tēpestatū. q' cū pla
to in atheniēsi curia p'sperisset. fugere potius statuit q' inter tot vicioz inquina
mēta morari. Cognosceito igit teipsum qui seq' curiā statuis. z an platone sis ma
ior: aduertito an virū plus tibi q' illi sit ad resistendū male consuetudini: opor
tet in curijs obsequi oibus cōicare quod habes: seruire tēporibus: versare naturā
z regere. Necnō teipsum hūc z illuc torquere z flectere: cū tristib' scire. cū re
missis iocunde: cū senibus grauitē. cū iuuenibus comiter: cū facinorosis auda
cter: cū libidinosis luxuriose viuere. Quod nisi feceris: nec magnus in curia. nec

dunturus esse poteris. Sed replicabis mihi fortasse illū ipsum platonem quem
 fugisse curiam superius scripsi. Posterius tamen ad dyonisiū sicilie tyrannū per-
 uenisse illiq; seruisse. Sic est vt ais. Sed vide quid obtigerit. nāq; vocatus ab illo
 per doctrine speciē. cum tyranni vicia corripuisset. tyranni fraude venundat? ē
 Necis solus ex sapientibus iram principis expertus est. nā zenon ē p̄m senē
 admodū p̄baris tyrannus omni cruciatus genere dilacerauit. Anaxagoras no-
 bilis p̄bus ab anacreonte cyprioz rege occisus est. Boetius iussu theoderici re-
 gis interijt. Longa mora esset si quos viros bonos necari principes iusserint enu-
 merare voluerim. Nec mihi quispiā vel moysen vel beliscum vel aliū quēpiam
 p̄horum cōmemorauerit: quasi tibi liceat quod viris diuinis permittit extitit
 nec enim cū regibus illi manserunt: sed functi legatione quā deus eis mandaue-
 rat abierunt. Solus ioseph apud p̄baraonē moratus est: quem ordinatio diuina
 pro salute populi illuc transmiserat t venundatio faterna. fatebor t mauriciū
 t martinū militasse ac principibus seruiuisse: sed ille q̄ p̄mū xpianus cognitus ē
 cum tota in or legione thebea truncatus est capite. hic vt vir factus est t regia ca-
 strā dimisit t in obsequiū dei se sequestrauit. Sciebat em vir sanctus quia pupil-
 loz t viduarum cause ad principes nō egrēdiunt: quia nūq; apud reges causa
 pauperū defendit. quia venalis est omnis iusticia: q; impudicus est omnis sermo
 quia nulla misericordia: nullus religionis zelus. nulla charitas: sed inuidia t am-
 bitio tantūmodo dominat. Quibus obistere fortissimi fuerit t plus diuina q̄ hu-
 mana sapientia. Et quis esset martinus ipse sanctissimus. possetq; sua virtute su-
 perare militā: amplius tamen inuicā nec per se voluit sequi nec alijs imitandā
 suo exemplo demonstrare. Nec saluator noster xps interrogatus quid faciendū
 esset ad vitā consequendāz. vade dixit t regibus seruito: sed vade inquit t vende
 oīa q̄ habes t seqre me: nō p̄ncipē nō regē: sed me nō curiā s̄ me in quāz sequere.
 Videas igitur tibi vir bone qui ppter animā sequeris curiā. ne ppter curiā illaz
 perdas. quia multi sunt ibi laquei multa offendicula. multe insidie demonū. Du-
 rum est ambitionē frenare: avariciā compescere. Inuidiā domare. Irām cōbi-
 re. Luxuriā cōbarrare. dūz semper inter ista verseris. Si quis tamen a deo sibi
 creditū talentum nouit vincere: vt ista possit t tā q̄ solim aculatus in luto versa-
 ri. si pōt picē tangere t ab ea nō inquinari. Si pōt ignem ingredi t nō vri: nō illuz
 curiā sequi p̄beo. nam meritū tanto grandius assequet quāto piculosius mili-
 tauit. Sed persuasum est mihi nemine esse. qui curie seruiendo nō potius vincat
 a vicijs q̄ vicia vincat. Doctes imitandis vt iuuenalis verba recenseam turpi-
 bus ac prauis omnes sumus: in genesi quoq; diuinū oraculū est in hunc modum
 Sensus em t cogitatio humani cordis in malū prona sūt ab adolescētia. nō sua-
 serim igit vlli in curijs inozādū. nā t aia vt dixi discrimini magno supponit: t vi-
 ta sepe ante temp⁹ amittit: quoniā vel principū desiderio fauebis ac vltro suis vi-
 cijs arridebis: t aiam pdidisti: vel increpabis malos mores: accusabisq; scelera t
 in re iram principis expertieris. Tyrus persarū rex arpalo familiari suo admodū
 ante charo: ob deprehensum in se viciū: filios epulandos in cōmūio dedit. Cambi-
 ses eiusdem ex charissimis qui se de ebrietate corripuerat: filium sagitta trāstixit.
 Nec tu mihi arestonē obicias summū p̄m alexandri magni castra sequentem
 nescis enim qua volupte hoc egerit: t an sibi libertas fuerit aliter faciēdi. Et secu-
 ri sūt alexandrum cōplures aliq. calisthenes p̄bus citius frater collactaneus ly-
 simachus miles t p̄bus insignis. Calisthenes dum adorari more p̄lico alexandrū
 p̄hibet: trūcatis manib⁹ t pedibus. cōfossis oculis t auribus amputatis miseraz
 vitā in carcere ducere cogebat: Qui cum lysimachus in remediū erumnarum ve-
 nentū obtulisset leoni obiectus est. Erit cum alexandrum philippi patris laudi-
 bus detrahentē redarguisset. ab eo dē vt supra retuli in cōmūio est occisus. Sūt
 igitur stulti meo iudicio: t vt arbitroz tuo Iohannes amantissime: t qui pro-
 pter inperiores causas t qui ppter anime lucrum seruiciā principis amplectunt

qm vel qd querit nō inueniūt. vel p viā spinosā z ancipitē pgūt: cū ad finē quē
cupiūt tutissimis possint z quietissimis itinēb⁹ pñisci. Eset g iā satisfactū his
q ab initio ipsoi⁹ possentq iā eplāz claudere. Sz sūt ad bucalie q̄ plures mo
lestie curialiū de quib⁹ nō erit ab re q̄ breuiter meminisse. Plurima int̄ dormiēdū
sunt tedia. Sepe i offerib⁹ dormiēdū est: in paleis: in lapidib⁹: nudoq solo: in vē
to: in pluuiā: in frigorib⁹. Si plumas fucris affecut⁹: ad pediculos: pulices: culices:
z alias infinitas vel mordētes vel deterrime fetētes bastiolas te fpara: nūq̄ so
lus dormies: nisi cū sociū cupes. Linteamina imūda: fetida: lacerata: z q̄ nūq̄
time pestilētia sūt mortui tibi dābunt. Comes adiungēt scabiosus: q̄ se tota no
cte fricabit: ali⁹ tussitabit: ali⁹ fetido flatu te purgebit. Interdū z leprosus tibi cō
iacebit. Alius frigidus est z vestimēta ad se rapit. Ali⁹ febre calidus z loquē cū oī
reginēto supra te iacet. Semp vel ille tibi molestus erit: vel tu illi videberis tedio
sus: dormit frequēt in cō: vbi vel. x. sūt vel. xx. vbi vn⁹ stertit al⁹ pedic. ali⁹ calces
iactitat. nūq̄ ante mediū noctis est silentiū. Veniūt ebrii dormitū: confabulant⁹:
garrūt: rapāt: rixant⁹: pugnat⁹: z seinuicē cedunt. Surgunt minges: sepe apd
stabula sunt cubacula tua: z eqs fremitantes vel semordētes audis. nūq̄ scies vbi
iacere debeas. nisi dñi dormitū iuerunt. Sūt i diuersorū multi aduenē: mlti igno
rit⁹: z vita curialiū plerūq in bospicijs publicis statuit vbi p̄tinuo fures timēdi vel
formidādi: sicarij sūt. neq̄ res tuas vnq̄ tādiligēt custodies qn aliqd detractū
repias. nā z ipsi fures in thalamo tuo dormiēt: z te sospito assurgēt: resq̄ tuas s̄
te q̄ iacētes eripit. Ad sūt meretrices: anallē: lenones: ioculatores: lufiores pasi
ti: qui iurgia cōtinuo plūdūt. tantusq clamor exorīt vt nōdū dormire: s̄ nec q̄ p̄
te est loquēte sociū intelligere queas. Adde loquacitatē eoz qui nocte q̄longa ē
nūq̄ quiescūt. Absentē cantat amica z vt flaccus ait: multa plutus vappa nauat
atq̄ viator. Nulla dormiēti quies dat. q̄ si vnq̄ rumores z alia mala sonni⁹ vin
ceret: ac oculos claudere ceperis: eueffugio reuocaber⁹. z aliq̄ casu surgere cōpelle
ris: credo te ista milles exptuz. ideoq̄ sum breuior. Sz alia accipe q̄ int̄ hospita
dū sunt tedia. Marefcall⁹ orādus ē ac p̄cio pducēdus. rogādusq̄ serui ei⁹ z alliciē
di munēb⁹: vt hospitū tibi tolerabile pb eat. qd si p̄miserit nō tñ implebūt: tēq̄
vel in remotissimis locis vel in fetidissimis ganeis collocabūt. Interdū z bone
stū locū quē dedit vt deseras z alteri cedas minis ac vi coget. Sed esset tolerabile
fortasse Marefcallo caput inflectere cui⁹ est officiū nō inbonestū: at sordidos ho
mines se q̄ atq̄ his supplicare z offerre pecuniā grauissimā est. Nec tñ hoc potes
effugere nā z coquis z pistouib⁹ z frumētarijs z bladi viniq̄ distributorib⁹ humili
liarē te cōuenit z ipsoz beniuolentiā emere. Quid ostiariū referā. Itēu quotiens
ille yllas in pectus detru det tuū: quotiēs te pugno vel calce repellat: quotiēs vbi
te viderit veniēte portā que patebat statim recludet. Quotiēs te excluso q̄uis
aux dederis: vel mīmū vel scurrā vel enulum tuum intromittet: quotiens tibi vī
dormire p̄ncipē vel in consilio esse vel egrotare mentit⁹. Quid de motu castrorū
dicam. quis tormenta que nunc incidunt possit enumerare. Quanta equoz est
cura. quanta armoz: quot vident angustie. Trauseunda sunt alta flumina. pon
tes ancipites ascendēdi. Equitandū in tenebris: in pluuiā: in vēto: in niuib⁹: in lu
to in glacie: in fluminib⁹: in spinis: in nemoribus: in maris in p̄cipitijs: in abruptis
collib⁹: inter latrones: inter hostes: nūq̄ certus est p̄ncipis recessus. fama nōnūq̄
vagat in crastinū esse castra remouenda: cūq̄ accinctus es vīe mutat opinio. q̄
si forte impetus fueris repente fiet recessus: ibitq̄ cū paucis: z sequi pene festina
tur omnes iubebit: idq̄ tunc potissime cuz vel egrotabis vel medicinā sumpseris
vel sanguis diminueris. aut equi aut famuli tui minus dispositi fuerint. Si quis
z standi vel recedendi certitudinē habere voluerit. ex cauponibus vel meretrici
bus meli⁹ instruet q̄ ex alijs. nūq̄ quo sit eundū scies: nisi postq̄ pueneris. Credi
tur summa luce rex abiturus: tūcq̄ oēs in equis expectant z ad meridiē vsq̄ taz
multi q̄ equi z currus onerati manent. sepeq̄ onera tāq̄ recepti deponūt cū nō

iter arreptū est in his locis potissime māsis sit. vbi nec vina sunt nec cibaria: neci
quib⁹ recipi queas diuerforia: vbi nō vbertim oia superant. nunq̃ post biduum
castra manebunt. Est em̃ regibus tedū quoties multitudinē letā audiūt: contra
dō ex angustis afflictioneq; plebis solatia suscipiāt. ideo nōnūq; mille passus p
ficiunt. Interdū quinquaginta milia passus obambulabūt. Gaudebutq; cū te
vel familiārē p didisse vel equū accipient: vel cum te p apitatū in flumina vel fri
gore obziguisse: vel estu defecisse cognouerint. cum ipsi ⁊ cōtra frigus ⁊ cōtra calo
rem armati exierint. In castrorū p̃terea p̃cessu. quot p̃ssure sunt. quot calces
quot trusiones. quot casus. quot irrisiōes. quot blasphemie. nūc tuus equus alii
cedit: ⁊ in te culpa refert. nūc tuus ledit ⁊ afficeris dāno. Litigant inuicē famuli
⁊ in bellū descendūt dñi. interdū seruare ordinē oportet. nūq; cedere loco l̃. festi
nandū est cū alij festināt. tardādūq; cū alij tardant. nec p̃ te erit quē velis ami
cum nec ad eū vbi sit poteris ire. Si quo casu cecideris nemo te colliget. sed vni
uerso exeratu calcaberis ⁊ tam tu q̃ equus in puluerē redigeris. nūc in locis pa
lustribus ⁊ in luto castra ponunt. nūc in arena locoq; sterili: ex quo necli gnatuz
necaquatū absq; magno discrimine. p̃gredi queas. tūc aut estas erit ⁊ caloribus
exureris cicadis obtunderis. culicib⁹ mordeberis. serpentib⁹ intorqueris. feto: i
bus ac exalationib⁹ pessimis cruciaberis. Aut est byems ⁊ tecto atq; vestib⁹ nud⁹
pibis. q̃ si tu forsā euaseris. famuli. tñ ⁊ equi supesse nō poterūt. Adde cū prope
sūt hostes maiores molestias. nūc vitandos lapides nūc sagittas timēdas. nūc
fures formidādos. nūc latrones. nūc insultus est faciēdus in hostes. nūc canēdū
est ne hostes ipsi officiāt insultātes. In armis edendū est. in armis dormiendū
semp in vallo castrorū in portis excubie sunt habende. nūq; hora quiescit: nūq;
in pace manere l̃: nūq; tube nūq; cornua tacēt nūq; insidie cessant. Quotiens
itur ad muros vel cū duo cōcurrunt exercitus. quāta trepidatio est. quot clamo
res nūc erigunt machinē. nūc ferunt tribuli. p̃currūt iacula fodunt missilib⁹ scu
ta. Coruscāt enses. sub illo equus occidit. hic fossus telo ruinam minat. Illi ca
put auferit. huic man⁹ amputat. quidā calcant inter equos. qdā in foucis iacent
erangues: mille facies mortis vbiq; vident. nō hic misericordia est. nō benigni
tas nō hūanitas. Si ille vir bon⁹. ille miles egregi⁹. ille fortissim⁹ credit impator:
q̃ plures sua manu necauit. quicq; cruentū gladiū ex plurū viroz iugulis eduxit.
Sūt eq̃stres pugne sūt pedestres sūt navales sūt murales vbiq; res sūt horrede ⁊
facies inferni filis. nihil ibi lucrari absq; iniuria p̃mi potes. nec tua sūt q̃ bellis q̃
runt iniustis vt fere sunt oia bella q̃ inter domesticos fidei cōmittunt. Perdere
aut illic nedū res s̃ vitā ⁊ aiā potes. nec tate vitare posse bellū pfidas in q̃ tuus
rex interfuerit. nemo se mare vitaturū speret cū rex nauigauerit: aut cōmitādus
rex ē. aut amittēdus int̃ tot tantaq; difficultates. aut iuuenis es ⁊ sufferre insoli
tas res nō potes. aut antiqu⁹ ⁊ deficientib⁹ virib⁹ nec inediā nec sitim nec labores
sustinere vales. P̃terea morbos q̃ duz sic angimur nos aggrediūt. q̃b⁹ coacti
vel in via deserimur. vel inter ignotos plerūq; diē claudūt. q̃ domi manentes p
multos annos viuere potuissent. Sed redcam⁹ iam in vires. simūs in amplo
spaciosoq; loco quiescat curia: decrūt ne p̃terea cruciatus. an nō fient indies no
ua edicta ⁊ cōstitutiones ñue. quib⁹ vt te coaptēs. singulis dieb⁹ de nouo incipies
vivere. Sine rex sedeat siue st̃t. tibi tñ semp erit standū. nec vllam tuis tibys po
teris dare quietē. Sed nōnunq; sedens temerari⁹ iudicaberis. Quid dō in stipē
dijs erigēdis. quāta morositas: quātaq; diminutio ē. nūq; i tpe daf. nūq; integ
nūc ad istū nūc ad illū remitteris. diuersisq; mēdacys eluderis. multa sunt. p̃ter
q̃ magnifico caspari cācellario teneor. sed in hoc q̃ sue magnificētie sum obno
xius. q̃ me non patit solario meo frustrari sicut alios video: qui suuz gemūc frau
dari salariū. Illūq; stipendia recipiunt nisi distributozem donauerint: nec vilis
est quitam clara conuentionis sue capitula faciat: ⁊ ad voluntatē officialium nō
recipiāt interpretationē. qui sūt omnes auri corrosores. Sz iā de necessarijs aliqd

dicam: qui et ipsi curialium tormēta et augent: nunc hoc nunc illud impetrari sibi petentes et siue durum sit siue absurdum quod optant: tamen impetrare te volunt. Quidam potētes sunt qui ex gratia principis promouere, per quos possent: si tales sunt eius consanguinei, ut vel eis benefacere non audeat: vel si audeat infamiam populi et indignationem supra se dei sustineat. Quid quod amore in se principis nemo vix assequitur: namque ut socrates in eo quod de regno scripsit libro testatur. Principes neminem nisi in consilio quodam impetu diligunt, quod si quē amat: non ut amicum diligunt. Inter pares enim amicitia versatur: sed eo modo amant quo et canes et equos diligunt: fructum ut exinde suscipiant. Quid dixi errauit: certe multo plus equus aut canis quam homo diligit mortuo quippe viro moritur alius adest qui locum defuncti magnis precibus sibi dimitti postulat, at canis vel equus mortui vicem non supplebit alius nisi vel emptus precio vel gratia. Parum adhuc dixi, cum nesciam non dolenda sed optanda mors tua principis sit: quod diuiti seruisti: aut enim per longis obsequiis non te remunerauerit: et soluit obligatio morte tua: dulcemque suo ex ore sonabit. Quod si mortuus non fuisset homo ille: magnis enim muneribus donasset. Aut largitus est tibi plurima quam te mortuo recuperare se sperat. Vix enim hodie diues aliquis moritur: cui principes non succedat. Sed audiam quot imminet tibi molestie, propter personam principis, raro nesciam inter principes sed inter priuatos quoque vir bonus reperitur. Cicero in diuinationum libris. Si que rarissime sunt monstra putanda sunt: inquit magis monstrum erit vir bonus quam pars mulæ. Discipulus huius sententie iuuenalis: qui licet prius dixisset. Rari quippe boni: vix numero sunt totidem quot thebarum porte vel diuitis hostia noli. Postea tamē quasi septem reperiri non possent amplius se restringit dicens. Egregium sanctumque virum si cerno bimbem ut monstrum puerum et miranti sub aratro piscibus inuentis et fete comparo mulæ. Ille diuina scriptura remissior est. Si quidem apud paulum prophete verba relata sunt. Est autem deus verax omnis homo mendax. Et iterum scriptum est. quia non iustus quisquam non est intelligens, non est requirens deum. Acursus: non est qui faciat bonum non est usque ad vnum. Quides ut oratores ac peccate cum sacra scriptura concordant: vides ne ut rari boni, mali vero infiniti sunt. Si ergo rex tuus malus fuerit dolebis eius infamiam eiusque vicibus cruciaberis. Si avarus est angelis: quia nec te premiat nec alios benemeritos et quia plurima negligit ne summi precibus faciat. Si liberalior est times ne perfusione nimia obliuier erarum. Si crudelis vereris ne in te tuosque seuiat. Si pius egrederis: quia non vlciscitur iniurias. Si audax pericula reformidas. Si recors hostibus inuides qui sibi semper insultant. Si loquax multiloquus esse non absque peccato cognoscas. Si tacitus diesque nec amicos nec seruitores verbis scit retinere. Si vinolentus accusas ebrietate. Si vino non vitis quod parum sit letus grauaris. Si luxurie cultor es doles, quod plurimis iniurias. Si feminas fugis: diuis non esse virum. Si paucos ad se admittis: displicet tibi inter illos non esse. Si comis es oibus: irascere quod tam reliquis quam tibi sit familiaris. Si cuncti ex parte bonus est quod monstrum fuerit: cum tu sis malus doles quod tuis vicibus non aludat. Aut si tu quoque sis bonus quemadmodum est difficile: dolebis principi bono non arridere fortunam, semperque anxius eris suo statui: egrorabis cum coram quoniam non tam filio suo pater afficit quam bono principi bonus seruus. Cui et si fortuna fauerit nunc mutatione: nunc insidias times: nec dormies unquam: nec vigilabis in pace. Est in super magna viroque recreatio mentis secessus: cum se aliquis retrahit in solitariū locum ac vel meditat vel legit vel scribit: totumque se musis prebet. Et nunc platonē: nunc aristotē: nunc tullium: nunc virgilium: nunc alios doctores iam dudum mortuos si fama viuētes et scriptis alloquitur. Sed hac voluptate priuati sunt curiales qui semper in ocio sunt: in clamoribus: in tumultibus: si tibi nonnumquam particulam mense delegerint in qua vel legas aliquid vel scribis: mori aliquis instabit qui te veret. Et si aliquid cessauerint: non aberit dispensator: qui prope te computum faciat: eraque moueat. nusquam tibi angulus patebit quietus, in quo possis cum scipione dicere, nunquam minus solusquam cum solus. Oportet te piscis illis sanctisque viris carere atque inter homines vi

nerere quos rectius bestias omni virtute carentes appellaueris. Sunt qui dicunt filios suos idcirco principibus tradere ut mores edificent fiantque virtute praestantes. Melius dicerent ad intelligendam maliciam turpitudinemque discendam se filios transmississe. Sunt enim in curijs viciosissimi iuvenes: sermones inhoneſti: ille luxuria commendat: ille voracitate: nemo de virtute se iactat: sed aut virginem violasse aut stupraſſe nuptam: aut emulum occidiſſe aut rapina ſeſe aliquid nactus gloriabatur que ſcelera ſic adoleſcentes imitantur atque imbibunt ut nunquam poſtea dimittant. nec te putes adoleſcentem pudicij ſobrium verecundum et bene morigeratum apud principes inuenire: omnes homines ſunt quales magiſtri. Verum eſt enim quod terentiſ ait: ad peiorem plerumque partem animi applicari. ſi quis ad eam rem magiſtrum fortitus ſit improbus: ſic natura iubet: velocius et citius eos corumpunt exempla mala cum animi magnis auctoribus ſubeunt. Reſero marinas deo grates qui mihi iam viro ſequendi principes animi tradidit: cum iam a parentibus virtutes aliquas ſeſe acceperam: ut amplius amittere non poſſem: quod ſi aliud non eſt: hoc ſaltem habeo quia nonnullas didiciſſe litteras quarum eſſem omnino ignarus: ſi pueritiā meā curia ſuſcepſiſſet. Eſt enim in curijs principum vicioſum litteras noſſe: et probrum loco ducitur diſertus. Eſt itaque magna litteratorum moleſtia cum ſe contemni per omnia viderint: et res maxime ab iſtis dirigi: me dicam ego negligi: qui vir inter manus et pedes quot habent digitos norunt. Sed eſt etiam illiteratis ſua turbatio cum viros in curia doctos ac latine loquentes veniſſe vident: quos ipſi nequeunt intelligere. Quid praeterea de conſcientia tua dicam que ſemper inquieta eſt ſemperque te mordet cum tu te ſcias multis vicioꝝ ſellecebris inquinatum: nullum grauiſſimum ſupplicium vel ſeneca ſcribit quod conſcientia. hinc iuuenalis cum tamen hos tu enaſſiſſe putas: quos viri conſcia facti mens habet attonitos: et ſurdo verberare cedit. Occultum quoties aio torore flagellum: penaque tam vebemens ac multo ſcior illis: quos et cecidit grauis inuenit et rhodamantus: nocte dieque ſuum geſtare in pectore teſtem. Sed audi obſecro ciceronem pro ſexto roſcio: cuius hec ſi beneme mini verba ſunt: ſua quaeque fraus et ſuus terror maxime verat: ſuum quaeque ſcelus agit. amentiaque afficit male cogitationes conſcientiaeque animi terrent. Nec ſunt impijs aſſidue domeſticeque furie que dieſque nocteſque penas parentum a cōceleratiſſimis filijs repetant. Quaque te vertis: obſecutiones de rege: de conſiliarijs: de te ipſo ſunt: cum vel nimis ſubditi grauiamur: vel boſtes inſtant dum curia in choreis eſt: aut in venationibus occupata. Nullum inter res mundanas maius: minus eſt hominibus a deo cōceſſum: ut cicerō dicit quod amicitia. At hoc bono tam ſuaui tam vtili tam neceſſario priuati ſunt curiales: namque vicioſiſſimi fere ſunt omnes non amicitia inter eos eſſe ſed factio quedam et cōſpiratio potest. Inueniunt nonnulli induſtri laborioſi curiales: at in his adumbrata non expreſſa ſunt ſigna virtutis. Vident quidem liberales ſed rapinam ſequuntur. Si ſus caſti ambitioſos inuenies eos atque ſuperbos. Si humiles ſerui ſunt et nebulones. In nullo virtus eſt aliqua que mille vicia non comitentur. Arduum eſt in hac hominum colluue: virum amicitia dignum reperire: quod ſi quis inuentus fuerit bonus: vel regi non placebit vel magnatibus: nec eius vti beneuolentia poteris: quia non licet in curijs habere cōmercium inter illos qui non ſunt accepti: videbitque nonnunquam illos quos diligis: et qui tibi ſanguinem ſunt coniuncti ad ſupplicium rapi: et quis difficile ſit tacere cum dolcas nec cōqueri poteris neque hiſcere. Sepeque cum illo cōuerſari cogeris qui tibi vel patrem vel matrem occiderit. Si eiſ cōditionis fueris ut ſamulatū poſſis tenere inueneris ſuntiores tuos ebrios: gulofos: rixoſos: inſolētes: inmemores: negligētes: inertes aduſcos homicidas. Si rurſus tu alci famuleris: dum auarum gulofum iudicium temulētum loquētem repies. Diſcurre per omnes curie ſtat quod cōſiliarij ſunt: ſuis cōſilijs non acquieſcere principes. Quid aiunt cācellarij cum eorum littere ad honorem regis et vtilitate ſcripſe tranſire non poſſint: niſi corrupte et ex bono in malum mutare. Quid magiſtri curie et marescalli: dum obediētiam non inueiunt. quod magiſtri camare duz

se debet
eorum computa corripunt. quid capellani dum in celebratione divinum officiorum
suspendunt. quid medici dum negligi sana et nociva recipi cernunt. quid milites
quid cubicularii. quid tubicines dum stipendia sibi negant. quid coqui qui nil pa-
rare sine reprehensione possunt. nullus est cui non sint infinite molestie. Atque ut
breuiter dicam. per multas tribulationes intrant iusti in gloriam dei. curiales vero cum
multis cruciatibus acquirere tibi gehennam student. Unde de clericis et religiosis
dixerim qui cum Ioseph pallium. cum Mattheo thelonium. cum Jobane ludo-
nem. et cum samaritana cupiditatis ydria iusti sunt relinquere. Taceo et illos qui
necessario et iusti sequuntur curiam. nam ut Cicero pro sexto Roscio dicit quod ego
inuitus et necessario facio. nec diu nec diligenter facere possum. Taceo etiam me per
missionem mee satisfecisse. quia stultos esse probaturum dixi. omnes qui aliam vitam ha-
bentes in qua possint se boneste traducere. curiarum molestias sequuntur. Quod cum
ita sit relinquamus hoc pelagus inquietum. nosque in aliam vitam redigamus. Namque
si pacem cupimus. si oculi diligimus. si nobis vivere volumus. si salutem anime queri-
mus. fugienda sunt nobis atria regum et aulica tumultus. in quibus nec requies
nec bonarum artium exercitatio. nec virtutis amor aliquis regnat. sed auaricia tibi
libido crudelitas crapula inuidia et ambitio dominatur. quibus viciis qui sit deditus
nullo se poterit argumeto tueri. quoniam apud viros doctos et malus esse conuenit
et stultus. Vale vir nisi ex curialibus viuis essem meo iudicio prudens. In die kl.
Februarii. Anno salutis. MD. cccc. v. Ex prueb.

in athenis
Gaudet de reditu amici.

Epistola. clxviij.

Aspar schlick cancellarius imperialis. S. p. d. Reuerendo patri domino Jo-
hanni carnariai iuriconsulto et apostolice palacie cautarum auditori. Ve-
nit ad me nuncius tuus cum litteris quibus mihi significas te iterum nu-
rebergam reperere. In qua re propter me reddis. id enim hunc reditum tuum
me tibi predixisse. quia dietas nostras pretermittere non potes. Et sicut arbitror
inter nos libenter viuis. nam et nos letis animi. te intuemur. Sed vellem ego
alia ob causam te inter germanos commorari nec semper hoc ecclesie negotium in mani-
bus nostris nunquam expediendum penderet. Longe namque plus mali secum affert hec
diuisio christianorum quam inuicem litigamus. quam turbamur impugnatione aduersus quos cu-
eti sentimus idem. Sed dabit deus his quoque finem. Quod de diete cursu depo-
scis. non possum cum certitudine scribere. hoc scio et hoc tibi notum facio nostrum
regem in dies se instruere ut ad dietas ascendat. Diem certam recessus prescribere
nequeo. sed omnis apparatio fit ut citius iter sumat. Quid autem impedierit
celeriori recessum dicam tibi cum preentialiter verba seremus. nam et bohemos et bun-
garum res inuoluate sunt. quas me referre plenius agnosces. Tunc etiam quod in re-
trahentem. successerit tibi aperiis quamquam iam quidam germanum meum cattosum et aduersa-
rium meum calitatum esse. cui iam ad preia sunt quam inualerat castra. Sed inulte nobis per ba-
silenses inferunt minime aduersus quos opus erit armis tuis ne iuri nostro et aplice sedi
fiat iniuria. Muna bona quam scribis de afferre leto corde intelligam ut illic fructus ali-
quis emergere possit quam te nosque leticia compleat. Vale optime. Ex vicenna. xx. maij.
Reprocedit cardinalis non scribens. Et iterum

Epistola. clxviij.

Aspar schlick cancellarius imperialis. S. p. d. Reuerendissimo in christo patri domino iu-
liano cardinali sancti angeli. Accedunt nos in dies ex buda diuersi nuntii nec vl-
lus est qui me tuis litteris proleat. Quid esset non scio solique mirari me restat in-
terdum et pietatis vestro sepeque mecum dico. Aut nimis secum de sunt res cardinalis quam fui-
torum oblivione prestat. aut nimis aduersus quos scribens non vult ne me pertrahat. Sed neque h-
quiesco. Nam cum tuam prudentiam et summam sapientiam meum reuoluo scio quod nec sperem rebus
nec deus succubis. Sed quoadmodum de locum suo dicere pante solebat. in omni fortuna vul-
tu eade gen. nec vultu duntaxat ut ille sed animus. Cur ergo autem vult sit hec taciturnitas non

possum agnoscere. *De nunc?* q̄ mō palatini lras ad me detulit: eplam meā inq̄ se
tue paternitati reddidisse. *Posset aliq̄s dicere latere te cū aliq̄ buc veniunt:* id sit
q̄ nō est inq̄sitio facta. *Nō ad initio expurgationē:* aut alior̄ cā q̄ q̄escere faciet.
quā nec cogitare possum nec somnare. *Ucūq̄ sit p̄cor tuā dignitatē ne me des*
obliuīdi neue me tuis scrip̄s puatū facias. *Lupio scire sospitatē tuā regni hūgarie*
statū 7 q̄d aduersus p̄fidā inachōeti sectā parēt. *Scis itaq̄ nos eē p̄dictos:* vt
7 tu in hūgarica 7 ego tibi theutonica facta renūciē. *Inter oēs hoies seruāda sūt*
pacta: 7 hinc fides dī: q̄ sit q̄d dictū est. *Si nō est ap̄d te papius:* scribe more ve
rusto i cēreis tabulis 7 ego abbie naueno papiro tū: s̄ etiā pgameno p hystrū tibi
onustā mittere curabo. *Hūc me q̄d resp̄bedō ipse facias:* significabo q̄ hic fiat. *Di*
latū est vsq̄ in hāc diē iter ad cōuentū nurebergen. nō sine magnis 7 arduis cau
sis possum dicere nō esse itū. *Sz cur nō sit itū 7 si suo causas non possum dici.* *Tu*
scis regib̄ quāte sint cure. *Nō tā facile rex mouet castra q̄ miles equum ascendit.*
Hūc iā sum? ad iter accincti. *Nō puto me ampli?* ex bis locis tue reuerēdissime
paternitati scripturū. *Ex nureberga meas fortasse lras recipies.* *Illuc sequunt̄ re*
ge albert? 7 sigismūdu austriae duces. *Alric?* alie comes 7 dñs de walsce p̄ncipes
theutonice 7 oratores cōitatu oēs aderūt. *Quid secuturū sit in reb̄ ecclie:* nedū
scribere s̄ cogitare difficillimū est. *Sūt em̄ inter se p̄ncipes admodū discordes 7*
aliq̄ buc trahūt. *Johānes caruial vir tuz doctus: tū sensatus. 7 nicola? cusan? nri*
sanguinis oculatissimū illie sūt: 7 alteri? parē oratores. *Jā tonitrua 7 conuulsio*
nes inceperūt. *Atinā pluuia nō grandinē habeamus.* *Sūt nōnulli q̄ iudicia sua*
pluris faciūt q̄ toti? orbis suam. *Voluisses in hoc cōuētū tuā reuerēdissimā pa*
ternitatē vt vidisse quale bellū apud eos verbis gestā sit. *In quo certamine scio*
quātū valuisses. *Prēliū cōtra infideles: et si militū cohortationes te sideret: 7 cō*
cilia matura manib̄ tñ q̄ verbis magis gerēdū est. *nec p̄terea min?* est vtile vniō
nē in ciuitate tueri q̄ hostes pellere. *Quid em̄ p̄dest eos qui extra eccliam sunt cō*
pumere si ab his qui in eis sūt laceramur. *Sz dixi iā satis.* *Ex italia nihil noui ba*
beo nisi q̄ ille cōuent? q̄ senis p̄ cōi toti? ausonie pace diuti? sedit: reb̄ infect? dis
solutus est: nec animi p̄ncipiū cōiunctiones sūt q̄ an fuerūt. *Tibi forsitan certius*
illius terre noua scribunt vñ tua origo est: mibi q̄ solo materno genere sum ita
lie cōiunctus nō tā diligenter singula patefiūt. *Vale optime 7 me q̄ semp tu? fui 7*
ero vita comite noli scriptor̄ tuor̄ expertē facere. *Datū vicine die. xiiij. Junij*
Anno. M. cccc. lviij.

Laudat treugas i regno hūgarie fieri 7 aliq̄ de
uniōne ecclie ac de passagio p̄tra thurcos inserit.

Episto. clxix.

Aspar ichlick cācellari? impialis. S. p. d. Reuerendissimo in xpo p̄i dñō
Juliano cardinali sci angeli aplice sedis legato. Erā dubi? q̄d cause foret
q̄ ad me diu nō scripsisses. *Aereb ar nāq̄ neue mei cēs oblitus vel alia ti*
bi molestia cōtigisset q̄ scribere nō pmitteret: cū lras tuas accepi in die ascensiois
ex buda missas q̄ mibi nō solū dubitatē ademerūt s̄ magnā q̄ipe voluptatē 7 le
ticiā p̄buere. *Ex illis nāq̄ sospitatē tuā intellexi. 7 memoriā mei sp̄ mēti tue herē*
Ag ioui quoq̄ quo animo litteras cernis meas: q̄d certe ex amicitia puenit vt
scribis: quis aliqui inter seruū 7 dominū nō amicitia s̄ tñ dicāt dilectiones
vigere. *nō est tñ de re s̄ de noie disputatio: mibi tā serui qui pro salute dñor̄ q̄ do*
mini qui p seruor̄ capite magnis sese obiectāt periculis veri vidēt amici. *Quis*
enim seruū illū nō vere amicū iudicet: qui ob vindictā necati amici. p̄uorū impe
ratorē interemit: caprus ridēs crucē sicut 7 liuius scribit 7 cicero. nisi fortasse di
cere volumus seruū esse desinere qui dñi nanciscit̄ amicitia cū amic? sit alter ego
7 amicitia nihil sit aliud q̄ diuinarū 7 humanar̄ rerū cū sūma charitate cōsensio.
Inter cui? pomeria nec seruitus intrat nec dominiū: s̄ siue hoc siue illud sentim?
mibi palā est ex amore fieri q̄ epistolis meis benignus est auditus tuus. *Et quia*
sic cōfido scribo sepius tue dignationi. nec vereor inepcias meas ostendere: 7 nūc

res leues nunc irrisione dignas significare: dum tui nō videar oblitus qui semp
sum memor. Sed vtinā reuerēdissima paternitas tua quo vultu quo aio. quaq;
iocunditate & alacritate tuas suscipias. certe nō semel sed ois dies mihi scrip-
pta tua differret. cū me scribere poscis ipse potius scriberes. Sz mitto hoc sperans
deinceps frequentiores eplās ex te me recepturū. Qd de treugis referre cognoui li-
bent. nā & ego in hac pte magnā opam p̄bui vt recipere: vt q̄ hūgarie tāq; pa-
trie mee bene eē cupio. & illi? videre quietē toti affecto p̄cordis: nec exercitui con-
tra thurcos ituro vellē aliqd ob stare. tū q̄ subditos meos pacis cōmoditate po-
tiri desidero. Sz timeo ne meū desiderū euanescat & plus alijs q̄ mihi mea stulti-
cia p̄sit bene sit q̄ alijs cōferim? agros. Mā p̄cratū satellites q̄ casiliū sunt. nō ab-
stinet boldis meosq; rusticos nō sinūt quiescere. s̄ grauiorē indies exactiōes agi-
tāt. Et iā videre videar treugas ipsas q̄ oibus sunt accōmode. mihi t̄m nō no-
rias fore nisi aliter. p̄uideat. Ego certe apud cesarē n̄m sūmo studio nixus. vt in
agris magnifici palatini boldari cessat exactio. In qua rescriptū ē capitaneo iau-
rini quantū op? est: nec illi? agricolē amplius verabunt. Cōsido igit palatiniū ipm
mihi vicissitudinē redditurū sicuti sibi scribo. Sz p̄derit etiam mihi diligētia tua
cū ipso palatino si apud regē polonie & alios. put res desiderauerit meā cām. p̄mo-
ueris. Ad quā rē non porzigo multas p̄ces: quoniam viris prudentibus & amanti-
bus satis est indigentia tenuasse: vulnusq; medico deterisse. Solū p̄cto vt treu-
ge q̄ publice sunt vtilis. priuatiū quoq; frugifere sint. qz nec publica sine priuat?
sūt. nec sat est erariū ciuitatis vel p̄ncipis abundare. nisi & dom? priuate sint opule-
te: scrinia cuius plena. Magnope curandū ē vt bebiēnales inducie rate sint & sta-
biles. qm̄ sicut crissimas aliqd pariet hec tēporanea par. vt melior possit haberi
& longior. Mā sicut ex paruo bello mai? sequit sic ex breui pace gigni diuturnior
pōt. Mollificabunt hoc biennio sicut putandū est truces animi: subibit i iuria-
rū obliuio: cōmercia inuicē habita familiaritates pariet ex quibus facile si sic diu
ne pietate placuerit vniuersalis cōcordia poterit inueniri qd deus p̄cedat. Mūc
res ecclesiasticas ingredior. Laudas me q̄ in nurburgi. cōuentu labores meos
p̄ pace ecclesie & veritatis defensione sim positurus. Hoc nō me dignū laude sed
indignū reprehensione facit. qz obnoxū sum? oēs q̄ xp̄iano censuram noie. matre
nostrā ecclesiam p̄solari: veritatē tueri: xp̄i vicariū bonozare: apostolice sedis reue-
rentiā atq; obedientiā impertiri. Qui secus agit dignus est obprobrio & anathe-
mate. ac ecclesiam labefaciat. hos decet potissime insurgere q̄ maiori auctoritate &
p̄tate fruunt. Et hi maxime arguēdi sunt. si negligēs aut desides crescere malū
sunt & virus effundi amplius. Ne quidē & mei similes oportet hortari: rogare: in-
stare: & incessabili vocis tuba clamitare vt principes euigilet manūq; opponant.
Qd ego p̄ mea virili nō negligo. speroq; si res nō bene uerit mihi nihil eē imputā-
dū. qz nec clauus pectemo in manu est mea. Itā ibim? nurburgā. Mā rex & sui fra-
tres german? & patruelis itinere se accingunt. Puto qz circa iohānis festū exibi-
mus austria. Quid secuturū sit nec dicere possum nec opinari. Tot enī capita
sunt vt nihil difficilius sit q̄ vaticinari quo illa diuertāt quot boies tot finē. Au-
dio plura q̄ me p̄turbāt. Vtinā sicut als scripsi tua reuerēdissima paternitas i die
ta fuisset qz & cōcilio & auctoritate multū ad pacē valuisset. Quicqd sequet forti-
aio tolerā dū erit. Quis nō putē id obtinere qd paucorū p̄fidia & ambitio q̄rit. sed
tū aduersus hos tua paternitas p̄fuit & cū regia maiestate & principib? electori-
bus de passagio tractare potuisset. Res ardua & magna. magnos p̄motores desi-
derat. nec tot principes in vñ cōuenire queūt. nisi facundia boni viri moneant.
Ip̄si p̄ se p̄ncipes nūq; ista somniāt. nec fidē p̄bent si q̄s nō maxime auctoritatis
velit p̄suadere. Ego certe reuerēdissime pat̄ egregie qd scribis cupio nec derideo
cogitatus tuos vt suspicaris: sed p̄bo laudēq; nec scio in qua re possit vtilius q̄
in hac insudare. Quid em̄ vel honestius vel sanctius est q̄ nomen xp̄ianū ampliāre
q̄ fidē seminare catholica. q̄ aias dyabolica fraude deceptas ad lūmē veritatis.

reducere. Hoc est sane quod cardines decet ecclesie. hoc est opus ecclesiastici viri. hoc dignitati tue precipue convenit. sed mihi reuerendissime precipue impossibile videtur tantum opus per litteras fieri. Cum Atheniensis bello promoueretur. demosthenes qui tunc exul erat non litteris quis scribere facillissime sciret. sed lingua vniuersas grecie ciuitates in fauorem patris nouit. Idem mihi tue reuerendissime paternitati gerendum videtur. Suscipienda legatio foret ad germanie gallic et britanie principes. rogandus rex noster ut sicuti regum primus est ita et belli principem se constitueret. Scio quod minerva deo: sed non obest. Magna res hungaria est. multos viros habet multasque vires. sed ad pellendum turcos: europamque vindicandam maiori potentia opus est. nec tu id infirma ris: quod et germanos concurrere cupis et italorum dassim. Sed mihi non persuadeo tantam rem per litteras posse moueri. Ideo videtur velle reuerendissimam paternitatem tuam principum nostrorum adire cum mandatis et bullis aplice et eorum que sententiis litteris. que casu nedum de passagio greciam ex vnguibz machometi. sed asia quam liberanda sperare. Hec volui dixisse cum venia. Comedo me tue paternitati reuerendissime. Cesar tibi et virtuti tue mirum immo dum est affectus. De secundo iter tuum et quod paras opus. Datu mense. xliiij. maii

Exponit quo pacto eps patauiensis. fridericum cesarem honorauit.

Epistola. clxx.

Menas filium imperialis secretarii. S. p. d. Johanni capisio prefati ppho et amico veraci. Subet lex amicitie oia inter amicos esse coia siue modesta siue iocunda que contigerunt. Te hec phia iam dudum et a teneris et aiunt vnguliculis edocuit. id non ago hoc pluribus sed ad rem venias. Magna mihi per vos dies oblata voluptas est: ad cuius plenitudinem sola tui presentia defuit que mihi omne gaudium solidum reddidisset. Sed contabo tibi litteris quod verbis nequeo: quis et calamum impotens est oia referre. Audi tamen et voluptatis mee porciunculam recipe. Fui nup apud vicinam plurimum mestus: quod cesarem nostrum res tuas ecclesie tui imperij timebam negligere. Nam quod dictum et scriptum fuerat de conuictu nuerbergensi. videbam quodammodo poster gari. Sed aduenerunt mox regia mandata que nos sequi regem iubebant quoniam is die iouis. scilicet iulij ex noua ciuitate recesserat iter suum versus nuerbergam continuaturus. Letati omnes hoc nuncio sumus. Ego cum magnifico cancellario caspare tui amante regiam maiestatem biduo sum secutus. Post cum rex oppidum suum quoddam extra viam positum visere vellet. nos anasum preximus ubi olim ecclesia metropolitana floruit laureacensis dicta. Fuit enim laureata vix admodum insignis in ampla camporum planicie et super flumen quod etiam anasum vocitant. Sed postquam achilla rex buzonum urbem hanc deleuit ubi arx erat oppidum ex nomine fluminis restructum est Sedes vero metropolitana in salzburgam translata. Hic una nocte cōsedimus. Postera die cum duo miliaria teuthonica cōfessum nemus supra collē transiimus: castellum conspicimus ecclesie patauiensis. quod alij aporum planicierum montē appellant. Ibi prelatus insignis residebat leonardus episcopus patauiensis. qui suscepturus regem illic obuiam venerat. Tu hominem nosti. Hic et hic vienne fuit cum tu cardinale sancti angeli secutus regiam maiestatem iam annus est visitasti: vir elegantis stature: blandi colloquij: ingenij prudentis ac liberalis: qui primum in consilio regio locum tenet. Hic ubi ex alta specula cancellarium vidit aduenientem: re are scallum suum obuiam destinauit qui nos ad secretam viam deduceret. In publicis autem diuersorij preceptum erat ne quid nobis venundaret vel ad boim vel equorum usum. Et quod dispensator cancellarij preuenierat iamque popinas armarat oia iussit eripi. nec vnus ex familia nostra passus est extra arcem esse: et quis etiam pabula ministravit quod vbertim triduo factum est. Ctenimus igit ad eius conspectum: postquam hic diuina pregerat non tam lectus hercule suscepit cuan der aut achestes anchisen. quam hic nostrum cancellarium. Nam et illi et nos singulos blando vultu et alacribus oculis ad se recepit. modestoque risu quoslibet amplexabatur ac dulcissimis verbis consalutabat et ut quilibet valeret percutabat. nec nos uti seruos quod non erat impar. sed ut filios vel fratres pertractabat: nemo crede mihi est iohes amantissime quem vnus videri tam benignus atque humanus: suos hospitem. tam magnifice edificijs tam splendide in puiis. talarius

hanc p. x. p. p.

erga psonas miserabiles tā equū in subditos. tā iustus in oēs: q̄ istū plātū accepi.
Hospitatē magnificētiā ac liberalitatē ego ip̄e suz p̄ceptatus. Necq̄ hic sicut
plēriq̄ bona ecclesie int̄ necessarios partiē. aut i alios illaudabiles vsus cōuertit
s̄ elargit̄ paupib⁹ xpi q̄ plurima. Nec p̄nceps ē his in p̄tib⁹ ante cui⁹ ostiū plures
pascant̄ inopes. Taceo elemosynas q̄s dāculū facit. Illā t̄ comitib⁹ t̄ baronib⁹
nōnullis occulte subducit: quos rota fortunē instabilis p̄cipitauit. Datet p̄trea
dom⁹ ei⁹ p̄claris sp̄ hospitib⁹. Et lz ea resistētia quā tibi albert⁹ austrie dux fecit:
q̄ postea rex b̄garie bohēmie ac romanorū fuit: in octuaginta milib⁹ aureorū suā
cediam dānificauit: hic t̄n postea q̄ pacē nact⁹ est: in edificis tū castroz tū ecclia-
rū reparādis septē t̄ viginti milia florenorū expōsuit. In redimēdis aut̄ censibus
ac p̄dqs pignore datis tria t̄ viginti milia. Et inā tales p̄elatos tridēna fortita
fuisse ecclia. Sz qd ego ista cōmemoro: sequar qd cepi. Erat iā p̄adiū opiparis
epulis appositū. Ascendim⁹ aulā ibiq̄ iuxta fenestrā quā leuis aura p̄flabat cōse-
dim⁹. Dum⁹ erat ep̄s. secundus cā cellari⁹. t̄ t̄c⁹ illis tris comes ortenbergen⁹. q̄ t̄
p̄positus finsingen⁹. vir t̄ nobili loco nat⁹ t̄ iuris interps. Sed nec mihi vltim⁹ lo-
cus in tā sublimi mēsa negat⁹ est. Redo me alienigenā honorare voluerūt. Nihil
lauti illa quadra fuit. nec tā florētes epulas metellus q̄stor hispani dī habuisse:
nec tā exq̄sita fercula crispin⁹ aut apici⁹ t̄ alij romani vorabant. Postq̄ abrogat⁹
cibarioz legib⁹ p̄uica senectas luxu cessit maligno: nos germanorū ē pisces car-
nib⁹ admiscere nec felix putat⁹ q̄ t̄n carnib⁹ veltit. Suauissimi igit̄ fuerūt pisces
appositū: quos tū danubi⁹ p̄pinqu⁹ tū trauna p̄terlabēs administrabat. Nescio quē
acapēserē laudat̄ antiq̄ q̄ sue murenas. Ego int̄ edēdū sepe recordatus sum cis
quē arestotiles dicit collū gruis optauisse. vt q̄maxia ciboꝝ voluptate p̄frueret̄
int̄ carnes aut̄ ardeā p̄medim⁹ turdos altilis onces ceruū apū lepore: omitto re-
liq̄. Nec dūz hec legis saluā in labza deducas mūdatorq̄ dentes lactuca fatiges
Int̄ alias aut̄ voluptates iocū dissimū erat euatas p̄ byemē glacies i seruētū estu
mēse apponit̄ vinaz illis reddi frigidiora. Quid tibi de v̄banitate faccijs miroq̄
dicēdi lepore bui⁹ plati satis potueris dicere. Sūt nōnulli q̄ hospites q̄i verēcū-
dia coacti vocat̄ oēm q̄ morsum diuumerāt: ac cū agnū la cerari tentib⁹ cernūt
nōm̄in⁹ tristant̄ q̄ si p̄ua mēbra mādarent. Et hic p̄sul tūc volebat tūc increpa-
bat hospites cū cessare videbat nec q̄ edilia ponerent s̄ q̄ nō cū fuisent q̄rebat
Oz si vt dicim⁹ nobilitat̄ multū frons generosa vapes: qd tūc dicim⁹ cū laute mē-
se copiosisq̄ apparatib⁹ t̄ vult⁹ lecti t̄ verba gratissima adiungunt̄. Postq̄ s̄o ex-
empta famēs epulis mēscq̄ remore sunt: ducit nos pōtifer p̄ castrū. locaq̄ singu-
la monstrat: sitū ostendit t̄ quicqd est laudabile in agro facit. Prebe aures paulu-
lū: locū tibi describā vt cū legeris exbylarari etiā possis. La scellū hoc in ea terra ē
q̄ inter bauariā t̄ austriā iacet marchionat̄is anasi. Quidā voluit hanc eē por-
tionē austrie postq̄ ibi ducatus erectus est. Sedet aut̄ castellū in rupe tramie cui
ab oriēte austria: t̄ ab occidente bauaria. Horeā sibi bohēmia p̄ebet austruz si-
ria. Trauna fluuius est mure perspicuitatis qui ex alpi⁹ sine p̄cipitatus quos-
dam lacus efficit. Exinde p̄ quinquaginta milia passū discurre: planiciēq̄ per-
sinenā secans: non longe ab hoc castello fert̄ in hirsū. Habet hic annis mūri sa-
poris pisces. Nec scio an alius feratior sit. Scripsi iam tibi cursū eius q̄ admo-
dum breuis est. Ius in eo piscandi multoz est. Datamēsis ecclia. xij. bz piscato-
res: quoz quilibet tres ministros secum ducit. Dux austrie quatuor. Comes de
schauenberg totidē. Dñs walse p̄positus s̄i floziani. Dñs de trauna t̄ de lich ten-
stein totidē: q̄ p̄ libitu suo piscant̄ ac familias suas nutriūt. Preter hos tū q̄ i bo-
rā mau⁹ pisces adueniūt: ad telonē bui⁹ opidi q̄dragita piscū modū q̄tāms vi-
cunt̄ ex his q̄ ad mēsurā veniūt. Illā grādiusculi numerati vēdūt. Modi⁹ aut̄
p̄magna mēsurā ē t̄ vltzq̄ reputes capar. Quid pla. Musq̄ trā aut arenā iuxta
hoc flumē effodies q̄n aq̄ intercrefēte mor pisces inenias. Hoc quēadmodū vi-
des ad ornāmētū castelli lociq̄ voluptatē plūmū p̄ducit. Sz adhibe apl⁹ t̄ cū mibi

mandatū opiparis

totūq; infuere meli? Nihil si castrū aliqd' de inhabitādū vbi ad recreationē vi-
 uere velim: hoc potissimū placeret. Quid em? ad plenā leticiā necessariū qd' hic
 desideraret. Fateor nō ē hic vineta seu oliveta: nō ficus: nō cedros: nō poma pu-
 nica z alia qdā q' apud italos habent cōplurima. S; vina hic ex austria q' gratis
 sima pferunt amica nature: gustuiq; suavia q' nos in pradio astatin bibim?. Nec
 ex arbei de sunt aut ex tergesto: quia vbi pecunia est illuc z vina vehunt. Qd' si
 desunt racemi z cū ficub? melones sūt pira z poma admodū gustui sapida: sūt ce-
 rusa mltimōi generis. Est aer saluberrim?. Aetulus suavis. Si nud' incesseris si
 os apueris: si ventrē onderis z quātūvis stās aure pcepis: nihil exinde lederis.
 Cū estus ē quātūvis alibi maxim?: sp' in castro stat? respirat amen?. Prospect? il-
 line ad novē decū et eutbonica miliaria ptēdit. Adē mōtes nemora fluvij cā-
 pi colles culti vireta iocūda. Hinc tragna currit: illic byster plabit. Prata q' pli-
 ma ridētia cū tēp' fert circūspiciunt. Pomeria circa castella tria sūt. Duo altissi-
 mis omunita foueis: nec actib? oino nuda vbi statidēs habent vmbacula z solē
 aptissima. Si piscare velis aq' i oculis sūt. Si aucupari scpes q' plime quiculis re-
 fert circūstāt. Si tibi venatio placet vir ad mille passus silue distāt: q' ruius fera-
 rū genere plene. Est in colle primo nem' vmbrosuz altissimis quercub? septū qd'
 fouea septiq; cingit i modū porci seu leporarij. Abi q' plime fere pclude sunt. Illic
 etiā nisi sunt q' plures: q's in arborib? humana diligetia ad ordeo z vsuz custodit:
 que ibi porrectis abis nutriunt. In planicie feraces sunt agri tāti frumeti siligi-
 nisq; reddētes: vt ex eo qd' supest castro munito facile possit vinū cōpari. Nec fo-
 ris sūt. Hūc arcē ipsaz interi? aspice. Est vt dixi sup' alta rupe pstructū castellum
 ex trib? pntib? ex planicie sursum erectū ac sua natura defensuz. Pars q' rta duplicez
 bz fouea: pōtēq; duplicē. Profunditas fouearū altissima ē. In hac parte turris ē
 in celū tēdēs vndiq; pugnaculis cōmunita. In cui? summate custos residet qui
 cornu tuba ppetue clamat. Interdū z rustica musaz eragitat. Mur' cācelli vn-
 diq; duplex est: z in plerisq; locis triplex. In medio dō platea ē arcularis. Ibiq;
 fons amensim? scaturit ac p fistulas ereas bis sex aqua ppinat. Fontis ambit?
 marmore? est. In cōlinas mediū est tabernaculū qd' desup' eminet creū mirifice
 pstructū vt elchanois opus diuidices aut polietū cui? fabrica trecētis z mille au-
 reis empta est: septē circū pccere ac frōdose vlni tēdunt i celū q' vmbra g' tissima
 reddūt. Cūa dū estus ē i cācellis apud hūc fontē parat. Pisces ex fluminib? i fō-
 te tāq; in vivario reseruāt ac dū sedes in pradio capi pisces z in coq'nā deferri cer-
 nis: q's e vestigio coctos māducas. Est z ali? fons lapide? dulces z plucidas aq's
 effundēs. Tercū in coq'nā ē cui? cānule limphas in q'libet ollas igni admotas in-
 ferūt. Est p'erea huius castri mirū puilegiū siue cōsuetudo: ruricole q' circū habi-
 tant obnoxij sūt quēvis necessaria ad vsuz castri p'bere. exceptis his que maior ba-
 bent sumptus: dāt casēi butyrū laciignū z fenū ad cloacas oportunū: graū mun-
 dāt domū: ligna scindūt: discos mēsarū exhibēt scutellas z cacabos lavant. Post
 bec capellā vidim? ad diuinū cultū pomatā vbi tres are p'fete sūt in ābitu supio-
 ri p'aulā maiorē habitatio regi pata erat vbi bec loca notauī: stuba vna tapetib?
 ornata z attrebatētib? pānis camera pampila vbi z lect' aureis ornamentis z appa-
 ratu regio relucebat. Ex q' z fenestra quedā i capellā p'bebāt intuitū: erat z studio-
 lū ppulcrū. Rursusq; alia camera p'pinq'ua p'habitaclū extra murū castri pōti-
 bus sustēratū vndiq; patulū i occidū z septētrionē meridianūq; solē respiciens
 vbi sp' aura suavis respirat cū alibi feruid' estus sentit. Exide adit? p' pōtes i alte-
 rā fert camera q' extra murū trabib? sustētata ē: z o'ctē arctoū z occidū solē in-
 tuet: quā mare scallus regi? inhabitat. Scdm locuz dur' signimūdu obtinuit q' ex
 aulā z stubā z thalamū i miorū cultu q' rex habuit ip'e sibi pōtifer cācellariū serus
 uit: vbi rursus alia māsio suis mēbris ad vsuz principis erat ornata cācellario p-
 pulchrū thalamū i alta turri z sub eo vultero regis p'iliario: locū castri q' respicit
 ouētē mēdiūq; solē p'fectus arcis cū cōiuge ac nōnullis nobilib? dominabus

Veriffm.

29/10/1607

Exm. h. y.

Exm. h. y.

Exm. h. y.

occupauit. Mā tibi māfiones q̄plures fuere tū ample tū decore cellaria sub ca-
stro pampila t̄ stabula multa. In castellū t̄ flumē trauiā villā q̄dā fuit apta quā
hic pōtifer breui tpe ciuitatē ad incolētū tutelā armauit: atq; bis in locis rōanoꝝ
rege t̄ sigismūdu austriae ducē suscepit: bonorauit pauit: atq; oēm ecclatū pedita-
tūq; recreauit. Necq; cōtētus his sūptib; rursus cū rex lincbiā p̄cessisset: cū cācella-
rio viā p̄cipuit ac patauiē apud regiā maiestātē māst. Est aut patauiā p̄clara di-
uesq; ciuitas in dānubiū cuiq; sita quā p̄uisci cesares ecclie tradiderūt. Dānubi;
ex mētib; sueuie venit ynus ex alpi; q̄ germaniā ab italia differrinat: atq; hoc i
loco mittit dānubio nomē amittit: v̄bs ipa i longū tēdīt nec magno negotio for-
mā in fule suscipit: si q̄s ab euo foueā in dānubiū duceret. Nec ynū q̄ngeti passus
fuit ex vna i alterā aquā. Sup ynō pōs est lignē q̄ serdecz bz arc t̄ ciuitatē p̄tē q̄
trās flumē ē ciuitati maiori p̄iūgit. Est t̄ ali pōs sup dānubiū p̄ quē viā ē ad mō-
res q̄ bohemiā respiciūt: p̄ bos mōtes flui; ali niger admodū plabif; q̄ ex bohe-
mia veniēs oppidulū iudeoz t̄ terciā patauiē p̄tē diuidēs sub castro p̄sulis dānu-
bio q̄t ex opposito ynō se imiscet. Itaq; tria flumia ynō in loco cōiūgunt. Ac p̄pte
rea locū istū q̄dā v̄bo italico passum ē trāsitiū vocitāt. Mā t̄ p̄ hūc locū merces
italie i bohemiā ferebant. Et supiores theutonici austria v̄l hūgariā petebāt sic
t̄ bodie fieri videm; i medio v̄bis tēplū ē diui stephani p̄mi martiris b; epatus
p̄ionis: egregie ceptū s̄ nō dū p̄fectū: ch or; hic admodū pulcer edificat; s̄ q̄ p̄ceni-
mis tū ciuitas tū capitulū ad fabricā p̄ferebat. Leonard; ep̄s magnā pecuniā ad
hoc opus dedit. Adeoq; iā celerit edificat; vt q̄driēnio putet ex integro p̄fici pos-
se. Apud hoc tēplū edes ep̄i sūt ad eā p̄tē q̄ respicit ynū tū capacissime tū splēdi-
dissime. In q̄b; fridericū cesarē ac sigismūdu ducē aptissime collocauit: esset iam
admodū lōga epla si tibi oēs ediū p̄tes vellē describere: si vel capellē reliq̄as sc̄tas
v̄l aureos p̄anos q̄b; v̄ndiq; muri vestiti erāt ostēdere p̄tēderē nescio q̄s p̄nceps
nō se is edib; egregie habitare putaret: ego t̄ regib; t̄ cesarib; atq; ip̄sis ecclie ro-
mane lūmis pastorb; cōmēdatissima v̄l cōueniētissima hec palacia iudicauerim
nisi q̄s forsitā hūilitatū more nimīū sūptuosa hec sacerdotib; existimauerit: s̄ nec
s̄ solū habitacula regib; digna sūt. Trās dānubiū due q̄s sūt arces ep̄i: altera i sū-
mo mōtis ca cumine: altera in radicib; apud aq̄s vbi dānubi; t̄ niger bohemiē flu-
ui; q̄ etiā fert v̄ndiq; p̄iūgunt: est ad sublimiore arcē gradis ascēsus atq; difficilis
q̄ tū ex ynō angulo pōt oppugnari. S; tot ibi munitiōes addite sūt: tā muroꝝ q̄
fouearū: vt expugnari posse nulla v̄i hoim videat; ibi t̄ aule sunt t̄ camere splē-
didissime q̄s q̄ viderit nec ornati; aliq̄d nec muniti; v̄l q̄ esse putauerit. Et vbi de-
scēderis in arcē q̄ infra iacet: ornatiū maiore videbis: te studinatas camerā t̄ au-
las q̄plures: lectos ad regiū cultū stratos. Mirari q̄ potius q̄ cōmēdari potui.
Sūt meo iudicio theutonici mirabiles mathematici: oēs q̄ gētes in architectura
supant. At hic ep̄os p̄cipu; ē siue suapte natura i hoc inclināt; siue p̄tissimis ma-
gistris edoctus. Quid ego q̄plurimas arces tū apud italos tū apud alias gentes.
S; ille vel ad bellū sustinēdū p̄structe vel ad voluptatē patefuerunt. Hāc do-
leonardus ep̄s ad v̄trāq; rē miro artificio coaptauit: ita vt nec ad iocūditatē nec
ad tutelā v̄lteri; q̄c; desiderēt q̄ oia cācellario t̄ nubi ostēsa fuerūt dū patauiē re-
gē operiremur. Venit aut rex die lune cū sigismundo duce. xj. kl. iulias: triduoq;
māst quē patauiē. ep̄s cū oi familia tā copiose q̄ splēdide pauit: nec aliquē vel
p̄ncipē vel p̄uatiū boiez q̄ curiā sequeret; passus est patauiē obulū exponere: cū-
ctis ip̄e sūpt; q̄ liberalissime p̄buit. S; q̄ fuerit q̄ verēcūdia ducti nolent fercula
petere illis v̄sq; i domū vbertim edilia mittebat; t̄ v̄ina nec potuit aliq̄s cibū mō-
dere q̄ nō ex ep̄i coquā venisset. Cū rex moneret; ep̄m ne tātis se sūptib; oneraret
tace inq̄t rex nolo: cū hac vita migrauerō p̄ion; me; me arguat stephanus: q̄ scit
hec bona sibi p̄ tuos affec̄tōros elargita dignēq; tibi ex illis bonorē impēdi. Mi-
nistri p̄retea esculēta t̄ poculēta: cūq; pabula tā volūtariē exhibebāt: vt tūc se
q̄maxie lucrari putaret; cū effuū; dispēlarēt. Ego mi iobes nō potui duz ista cer-

nerē nō letari. *Aidchar* videre p̄sicos illos ⁊ admirabiles viros q̄s tātope cōmē
dat antiq̄tati: sicut de seneca scribit p̄soneq; gūeo ⁊ cocta q̄b? ⁊ titulis ⁊ fascibus
maior fuit conādi gloria. Fortūet deus hūc p̄sule: vitāq; coniciā p̄beat ⁊ annos
nestoris: sapiētia aut eaz sibi vsq; in finē vite p̄stet quā mō h3. Mā et si multos s̄
se p̄sicos tenet ⁊ castella vltra triginta possidet: ⁊ dioceſis ad trecenta milia passūū
extēſas ⁊ ratiſpana p̄pe vsq; in poſoniū qd̄ est hūgarie opidū regnat. Tanta ei?
tū est prudētia singularisq; vtus: vt nībil dubiū sit sub ei? gubernatione p̄stantiſſi
mā hāc eccl̄ias tā in sp̄nālīb? q̄ in tp̄alīb? p̄ſcrari. Vale cāpiſi optime ⁊ hui? cla
riſſimi viri laudes reuerēdiſſimo dño tuo meoq; cardinali tarētino ⁊ ceteris ro
mane curie ſenatorib? exponere: quib; tarētino ip̄e placū hūc ⁊ noſcat ⁊ amet. Ex pa
raua. x. kl. Iulias. Anno. M. cccclxiij.

Coſulit q̄ ſūt agēda in cā friſingen. eccl̄ie.

Epistola. clxxj.

Meas filius Caspari ſchlick cācellario imp̄iali. S. p. d. Pauci admodū
ſunt dies quibus per caſparē ſacerdotē nunciū tuū de ſingulis quoad po
tuit plene ſcripſi: nec rem friſingen. aut aliā ſcriptura dignā p̄termiſi. Co
lui namq; potius ſcriptis oibus longitudine tedioſus: q̄ p̄termiſſis quibuſda;
breuitate odioſus eſſe. Sed aduenit mor germanus tuus henricus friſingen. ele
ctus: ⁊ cū eo ſimul reuerſus nyeperg. Ipſe aut electus idcirco hūc. p̄fectus eſt: qz
l̄ra tuis inſtructus erat vt p̄ oppidoꝝ poſſeſſione inſtaret. Mā ⁊ tu regi ad eaz rē
ſcripſerā: ſ erat adhuc neſcius coꝝ que geſta erāt nōdū cū l̄re mee ad eūz pue
nerant q̄s ſibi ſup his ſcripſerā. Retuli aut ei ſeriem rex ⁊ regis reſponſum mihi
datū ⁊ ſibi ſcriptū quo p̄cepto agnouit electus ſe fruſtra. p̄fectū hūc. Acceſſit tū
nyeperg tanq; ſingularē amicu: quo cum in via ſepe contulerat de negotio: narra
uit ſibi que in cauſa eſſent acta cōciliūq; p̄cēit. Is dixit ſe velle regē alloqui ⁊ cui?
mentis eſſet p̄ſcrutari an mutari ſua poſſet. Acceſſitq; illū heri eūz iam nox ruiſ
ſet celo: petiq; vtrū in re friſingen. vellet aliquid agere eūz frater cancellariū adeſ
ſet. Rex autē iuſſit mor electū accerſiri: quo veniente ſurrexit ex cubili ⁊ nōnullis
paſſibus obuiam p̄ceſſit: Tum electus dixit ſe hūc veniſſe regratiatū maietati
regie ex cuius munere. p̄motus eſſet: ſupplicaturūq; vt poſſeſſio dareſ in plenitu
dine gratie ⁊ ad hoc ſe monitū tuis litteris inquit. Rex nō habito cōcilio dixit ſe
iam tibi in hac re reſcripſiſſe teq; vocaſſe ⁊ poſtq; reuenteris rem hanc abſoluen
dam. Gratiā pro reſpoſo electus egit: ſubm̄xitq; ſe ſcire nōnullos venturos eē
etiam viros magnos qui partē alterā. p̄mouerēt. Ideoq; ſe. ſupplicem petere ne
quid in eius p̄iudiciū illis reſponderet: Ad hec dictū eſt regiam maietate cancel
lariū expectare nec ſe velle in eius abſentia aut illo inſcio de hac re ad cuiuſvis in
ſtantiā aliquid agere. Dixeruntq; conſiliarij henrice licet ſcriptum ſit cancellariū
vt veniat: tu tamen ſibi reſcribito ⁊ mittito propriū nunciū omninoq; ipſum ad
horteris vt q̄ſtitanter veniat: tum pro rebus huius eccl̄ie friſingen. tuꝝ pro
negocijs regijs in quib? ſua p̄ſentia eſt neceſſaria. Nam multi caſus p̄nt accidere
q̄ primūz nunciū impediant. Annuſt henricus mihiq; dixit bonum eſſe vt latoꝝ
p̄ſentiu andelinus huius ſe itinere accingeret: quod mihi quoq; ex vſu viſus eſt
admodū neceſſariū: qz neſcio quā diligentia habebunt college tui admittendū
l̄ras. Dūz hec agerent venit ex rōana curia oſilien. ep̄s pruten? quē noſti: p̄ hunc
putabat hēricus bullas ſue. p̄miſſionis trāſmiſſas ſicut ioh̄es tolner ſibi. p̄antea
ſcripſerat. Acceſſimus q̄ diuerſorū eius p̄contati ſum? an bullas afferret. Is re
tulit ſe fuiſſe ordinatū vt ipſe afferret ſ eūz expeditio ei? longior videret placuiſſe
romano pontifici vt tabellarius ſuus guido noie ad te illas deferret: qui cum q̄n
decim diebus eūz p̄ceſſiſſet miratus ē nō eē nobis traditas bullas deditq; hērico
l̄ras ſibi ⁊ tibi directas ex roma bononiaq; trāſmiſſas. Quib? aptis cognouimus
vtrū ei? rex fuiſſe: ſicut ⁊ tu ex ipſis l̄ris agnoſces. Mā ipſas tibi cum p̄ntib? deſti
nam? Nos nō opinamur bullas eaſdē ad te vel dñm ioh̄anē carnaial puolaſſe.
Mā guido ille vt accepimus ad aplicos nuncios l̄ras habuit. Quod ſi ſic non eſt

aut venetijs sūt apud mercatores: aut guido corruptus aduersarius eas vendidit: ut
sinistri aliud accidit. Tu ē pūctari diligēt nā marie expedit has lras bñ in qñ
fundat ius. Nec putat henricus australes moueri posse ut castra tradat nisi ostē
dant bullē. Ideo curret tua magnificētia eas oīno secū afferre si apud nurebergā
inueniri possūt: alioqñ opus erit iter eas ex curia suscipe. Nūc aut ne mireris q nū
cū ppiū destinam? eas subiūgem? Nā prima ē q rex sic desiderauit z pūctari p
suaserūt. Scda ē qz videm? regi necessariū eē reditū tuū i mulq arduis negocijs q
egreferet sibi te desse cū op?e. Et idē q vult pncipis grāz in aduersis fuit. Nā
i secundis plures inueniunt viatores q sit necesse. Post hec videm? instare piculū i
ecclia frisingen. nisi venerito. Qz si veneri bñ oia dirigi posse pūctum? nam z rex
bñ affectus est z nyperg adiutor. Ngr aut curie scripsit i fauorē tuū: z sicut sepe
dī pntia recipit absentia pdit. Alteri scim? oīm treueren. vntuz: qz sit alē hō
qz solebat nec multū tibi afficiat: tūcē? ne qd in hac re sicut pcerto intellexim?
aggrediat: z i alijs qz possit tibi obesse. Scis qd velim? dicere z q als tēptata sūt
Dns etiā ali? vocatus ē ut nosti p alias lras qz neutralitatis amator z bauaroz
fautor nō suadebit tibi dari possessionē. Dicit piculū eē z qd nō poterit publice
clā tractabit: nisi fortasse p te sit nureberge pūctus. Accedit ad hec alius tibi no-
tus q z ipse clāculū electo suo fauet z quia nūc absit cito tñ reuertet: nā in pūcti-
cia nō patuit sibi z suis collegis accessus. Itaqz oibus his ex causis durimus mit-
tēduz eē nūctū ut si alie lre negligant be saltē te cōperiāt teqz ad veniēdū indu-
cant qz nullaten? supsidendū est. Intuere aliud qd ingerit ad scribendū. Allocu-
tus est henricus quēdāz regiū pūctariū q se oñdit sibi affectū. Sz qntuz ex eius vi-
ctis cōphēdimus is magno ipedimēto fuit ad possessionē habēdā. Inqt em nūl-
latenus se regi cōsultuz possessionē dare q parialis videret: s suadere vellet ut
oēs custodirent introit?hui? ecclie z exide clā subueniret henrico ad litē ducēdā
donec p iusticiā terminaret cā. Sz pūctū q pncipiosus sit cernis: q bonest? sit pū-
cti seculari bona eccliaz absqz vllō titulo detinere qz ius bñti pcedere. Sz nō vi-
det oculat? hō qntū dedecus rei resultaret z qntū infamie? z v? p hūc modū magis
se odiosum bauaris redderet q se hostē faceret z quantis molestijs se subiceret.
Nāz castitenēs nūc p cōciliū: nūc p electū: nūc p principes rogaret restituere et
interim qz bona ecclie dissiparent. Sz addidit hō pūctū magis insuluz. Sit em si
castra i manu sint regis: p quacūqz pte declaratio fiet impetratur regē ut henrico
ecclia pferat. Qua re nescio an aliq dicit stultior possit. nā hoc manifestū ē in pūctū
agere. Solet em qñ sūt declaratiōes obediētiāz illis pūcti q sūt in possessionē. Et
cū aduersari? iā corp? ecclie z diocesis i possessionē habeat henricus vō nūc: qz
dubitāt meliorē futurā pti aduersē pditionē clā iura sp possessionib? faueāt. Vo-
luit insup ille cōparationē facere hui? ecclie ad patauen. pte quā albert? multas
expēsas subiuit: z tādē succubuit. Sz nō aduertit vir meo iudicio nō ipudens z
suavalde sapiēs ibi albertū ei fauisse q nullū ius habuit: z se pape opposuisse. Nūc
rex habentē ius tuef z papā secū bz pcurrentē. Post hoc intelligi qsdā eē q tra-
ctare cōcordiā vellēt ut cederet henricus pti aduersē cū aliq b? enolimētis z spe
alterius ecclie: qd tā decet te facere qz famā z i omē pdere. Nā cū grato aio erga
te fuerit eugenius ac tōmū tuā hac pūctiōe decorauerit: z pter oēm pfectudinem
bullas absqz obligatiōe miserit: qd tñ dicere poterit si ei? grā relicta cū ei? hoste du-
rissimo recōciliaris. Plus hic ignominie redūderet qz ex pūctiōe receptū sit bo-
noris. Nec nō attingo pūctius qz meli? me nosti: z cū hic ens lati? hec agitabim?
Post hec mittit tibi henricus pcuratorū ad resignandū pbandā suā ratipaneñ.
Itaqz rogat ut qñ illac redeūdo trās capitulū accedas: rogesqz ut aliū germa-
nū cū eligat i canonicū z liberās henricū absolutiōe statutoz qscere velit ut so-
lū frācisci noie def? pecunia: qd existimat p te nō egere impetrari posse: q apd eos
dilectionis es z reuerentie. De via vō p quā tibi rex cōueniēdus sit nō possumus
qñqz certi scribere: s nobis expedientius videt wiennā ut pūctis caris ad regē de

nonitatis? scripsi in alijs lris dia. Post illa venerunt ex finib? hugarie regis polo-
nie et vni cardinalis episcopi magnas et felices nouitates referentes: sed aliud rex aliud
cardinalis scribit: p? ille hic casti? Exple eaz tibi cu his mitto. De italia nihil e
p? noui nisi qd refert osliensi. puctu habendu ee me oes principes et coitates ita-
lie papa et aragonu rege in futuris: s? nodu e de loco puctu. Id si fiat no pui mo-
meti erit. Mos illis de reb? nihil olfacim? Vale felicitate et reuertere absq; mora via
ru discrimina vt nosti astute cauendo. Suadet nyperg vt omo venias cito si tuu
bonore et exaltatione optas. Henricus bodie wienna versus pgens a nobis e abi-
turus. Et scio vito die. v. Januarij. Anno dni. M. cccc. liij.

De coemendis politicis et aliqd de petro noxetano.

Epi. clxxij.

Obanes capsius cnech siluio impiali secretario. S. p. d. Vras dedisti p die
idus octobris ex wienna ad me pferdas ego illas rome idibus nouebus
iobane nro tolner restituete accepit: habeo gras huanitati tue de tua erga
me beniuolentia q? vti saluti mee timuisti istinc patria et meos repetens: ita et sospi-
tati mee g?tulatus es cu pmi ex meis ad telfis accepisti: scias me sospitez scias
aduissere res meas fuisse itineri pmissas qd no nisi tua diligentia et mathei nri opa
pactu estimo imo certu mihi p?uadeo me cogit vt ingetes tibi et illi gras et qntas
ex aio possuz agat: et si ex venetijs nodu de illis qd q? senferiz. Scripsisti me parce-
res tuas apud insubres attigisse in q? nonnihil accusari a te video: scripsi cas cur
mediolanu no accesseriz: q?pe q? sciugit fortu apud roana curia cu englino abesse: et
ite cu nauaria no ieriz: ro apud me fuit et p?liu no pdenadu: si mihi credis me ex
cusa tu habebis: si min? voleo te ex mea qua mihi ascribis negligentia molestia vlla
accepisse. Ne eni huanitas fuerit et nre in nos veteris beniuolentie et familiaritad
vni mihi pcederet: et si min? vti vis in re tua ociosus fui desideriu tuu et polli-
tica arestordis couersa q? primu in tata locor distatia licuerit assequaris: curabo
ipsa alia aut alia via vt iubes explere. Nec me pecunie timor afficiet. Etina non
me magna mea q? tibi vtina soli nota cet: in me magis in q? sollicitaret aut afficeret ege-
stas. Q? q? si me summi pontifici dicta et veri mei amor et gra no fallit: magna ex p-
te leuari puto. Et fortassis ipe de h? aliqd ex me senties p? q? be?rebe ad me asce-
dat. Sz ad re nra venio. Credidi bn et qd amici et mei officij esset facere si te p?u-
de p?cio libri admonere: vt et ipse diligentia mea i pquiredo libro agnosceres et ego
costatis: ai cui liberalitate cerneret. Si qd de istu? moi libru q? me fuisse habuisses: na
dudu rono ad te mittere curasses. Proinde ne credideris voluisse me aut velle in
eo qd mihi tecu sit negotio indemitati mee p?ulere. Sz qd ais si miori p?cio q? scri-
pseris: ne q? libet id auri pferre: min? te q? voluisse liberali ondis: na vbi illis ad
moneo: libru illu qnti mioris emā qd argumetu e ai paulop? ad numos q? opor-
teat affectu: ego vo vt scias q? libere i re tua p? vtu nre familiaritad agere possu: cu-
rabo p? virib? et igenio meo vt libz q? optimu habeam: ita tu vt me no in prudete
emptore iudicare possis. Tolneris ita mihi not? e vt nota magis nulli domus sit
sua: et ia cu eo ea de re locut? suz libro repto et empto p?liu capiem? et qd meli? vi-
suz fuerit vt desiderio tuo satisfiat sequemur. De petro noxetano nro nisi me fal-
lat memoria: scripsi ad te aliquid posteriorib? q? nodu accepas: qualq; nre p? ma-
tbia capsoze accepisse debuisti: q? ad reueredu dnm mecu legatu ia diu reuersus est
q? si nihil scripsi sile certe vt scribis monstri e: nisi forte debilitas oculor meor id
effecerit. Noxetan? n? optime valet: indices ditior et tu vir melior et magis amici-
tie cultor euades. Hec morte qua certe humane et graui tulit fert sapiens. So-
lus viuit vt idē coipe et aio liber. Edes conductas no supbas sed liberales bz: pue-
ros q? et equos quibus cu rome vti necesse est. Quid aut officij gerat me rogas:
imo qd officioz rogare oportuit. Et scriptor: aplicus est et abbreviator: est lector
et contradictari: causas nomu q? sollicitat. Tu lucra ex bis oibus capit. Est preterea i
amicos liberalis et ociosus et adeo officiosus: vt inde me p?cio plura iaz damna et

incommoda receperit: q̄ tamen idē nihilipendit. In te vō me teste eo p̄seuerat aio
quo semp fuit: fortunis tuisq; bonorib; tam letus q̄ dici a me nō pōt. Sepe de te
est inter nos amicus sermo: sepe te p̄item et p̄cilior n̄orū participē fieri optam.
Sepe dū a laborib; laxare iuuat animos quātū inter nostras occupationes lz
fiunt nobis ob tuā absentia quā cōtinuo recolim; iocūda solacia. Sed ad te nihil
scripserit tuis eplis vt scribis puocatus: miro et admodū et apud illā maximā de
hoc querelā p̄ponā: etsi forte in n̄ra taciturnitatis lege cōdidit. Deinde aduerti q̄
grauitas de generoso aio: scripisti qualis fuit alexandri tui exitus. Itē que de ba
nibale quoq; breuē fate tñ ad te dicta sūt. Vale felicit et tibi felicē ac cornicis vi
tā (qualē theofrastus moriēs et naturā accusans optauit q̄ boibus tam breuē de
disset tribuat oipotēs deus. Post hec noxetan? nos er cū apud fratrē petrū que
relā quā dixi ex me p̄positā audisset: multa hilaritate fusus a n̄su vix finē faciēs
ac verba tua iterū atq; iterū relegēs (ostendi em̄ illi taas ad me l̄ras) excusatum
apud me fecit scripturūq; oīno ad te pollicet? est: cōfessus palā binas dūtaxat ex
te l̄ras accepisse. Tegius tuis p̄speris reb; exultās saluū te ex aio iubet. Idē sa
cit et iacob? caluus venerabilis vir centes ciuis et canonic? senē. hō: quo natura
neq; meliorē genuit neq; suauiorē in cui? pectus aiam credo p̄silisse meaz: et ita
vt aristophones poeta ait ex duob; corpib; vnā factā esse in nos aiam. Is in q̄
salutes tot tibi mitrit? placet em̄ mihi sic apud te loq̄ quos sūt auis in co: pe plu
me. Hec ad te scripsi: nō reb; sic exigitib; et vt tibi parerē q̄ iussisti ne lege tacitū
nitaq; n̄re seruare: et quātū licuerit scribā ad te crebr? eo tñ pacto vt l̄xipā tacitū
nitatis firma maneat: q̄ est vt liceat nobis adiunice nō scribere. Vale itē et me si
ne fine quod etiā atq; etiā rogo atq; obsecro cōmēdatū fac magnifico caspari in
cuisq; amore et ḡra p̄petua p̄serua. Rome idib; nouēbris. aīno dñi. M. ccccxiij.

Epistola. clxxij.

Dubitāt an vxorē ducat cū sit inops.

Etrus noxetan? scriptor ap̄licus Enee siluio poete et amatissimo fratri. S.
p. d. Cognoui ex l̄ris quas estate decursa p nicolaū castellanū ad me dedi
sti: et itē ex his quas nos ter cāp̄sius ex te nup recepī: admiratū te fore q̄
tecū diu tacuerim idq; p̄pterea factū putare videris quā vir magn? et diuus eas
serim: sic em̄ scribis: ego vō irrideri scrip̄t b̄mōi mererer: nisi tu? erga me singula
ris: amor mihi foret exploratissim? nā p tua in me beniuolētia et charitate mari
ma q̄cqd ad me scribis in bonā recipio p̄tē si tñ vt tibi p̄suasus est vir magn? et di
uus essem: non soluz l̄ris sed tonio q̄z te sp̄ visitare nec quēq; spernerē: et p̄sertim
quē plurimi facio atq; vt meipm colo amo et obseruo: s; q̄ p̄ditio mea tā tenuis ē
vt nec amicis nec mihi p̄desse valeā: tacco nec amicorū aures obtūdere audeo nil
p̄ter vba offerre valēs dū vixit cardinalis sed crucis cui? mēoria nūq̄ ex me dele
bit? spes erat mihi n̄ mediocris: q̄ tota cū illo cecidit: scriptorū sicut nosti: et itē of
ficiū p̄dictaz pecunijs em̄: q̄rū ps amicorū fuit mutuo mihi p̄cessa: et eā cū iā re
stituisse et sperare aliqd ex is officijs cūmulare: ecce infelix et inopinat? cardinal
obit? q̄ b̄mū p̄strat? suz: oī nāq; p̄p̄is sūptib; me viuere et ex sudore manū mea
rū et p̄ dū inortalē enea mi suauissime bodierna lucra vix alimonia p̄bet. Nosti
fluctuatides curie. Si pacata foret ecclia et integrā dñs n̄ b̄et obediētiā: viuere
ex his officijs possēs. Scribēs tñ ab ortu ad solis occasuz tāq; copūsta. Incubūt
p̄pterea multa onera q̄ nō oēs norūt. Hāc adhuc viuūt grādeu? et paup; q̄ a me nul
lo pacto ē deserēd? Est et filia q̄ mihi florētie nata ē ex puella: quā nūq; cognoscē
potui cū cēt ego: et optior mox nisi p̄missioe data m̄rimoniū. Et lz nec testis ad
esset nec anim? occurreret: viget me tñ p̄cia: et p̄fertiz cū itēz quida sit et p̄pe par
tū inhumanū puto eā deserere. Est em̄ bene nata: honeste nutrita: et oēs bonas p̄
tes b̄et si adessēt opes: s; paup est. Existima nūcbūanissime frāt q̄b; implicer cu
ris. Eddē valeo respirare. Que oia ad te scribere dimiserā ne te dolore afficerēs.
Utq; est nō despero tñ nec desperabo vnq; q̄ iuuat deus in se p̄hētes. Ego te

ero saltē mei cā q̄ r̄ aio r̄ corpe suz tu? r̄ ero buz viuā: parti vt nre faueas quātuz
potes. Poteris autē si voles plurimū: ne te penitebit in posterrū. Quo aio erga te
suz cāpū? n̄ tibi scribit. Ego tui tūc obliuisci potero dū moriar: si sensus cū mor-
te pereūt. Senis vidi nobilē r̄ darissimū patrē tuū optimū r̄ tibi hūanitate r̄ cete-
ris nature atq; ai totib; filiem: multaq; tū ipse tū ceteri necessarij q̄b; abūdas ob-
tulerūt qz me tibi amicu faciebāt: fuisse qz is vñs si necessitas incūbisset tu si vñq;
bas ptes repetas qd dū faciāt: etiā si vir maxim' sis casulā meā intrare dignabe-
ris: r̄ qd fuerit appositū comedes siue yrozē ducā siue ipā careā. Interea si qd ad
me scribis in mensa medicorū expom iſas iube r̄ vale optime ex roma die. xviij.
nouemb̄is. Anno. M. cccc. liij.

Pollicet suā diligētā i reb; apd senatū venetū. **Episto. clxxij.**

Andreas donatus eques venet' Enee filio poete doctissimo. S. p. d. Mu-
perrime iſte tue mibi obſignate fuere quas libent' plegi: r̄ eo libenti' q̄ cla-
rius salutē magnifici casparis cōcepi: que mibi ppe tomū clarissima ē: vi-
di pterea ex ipsis iſis qd de re pecuniaria quā cū hoc ſenatu agere bz ad me scri-
bis: q̄duc nūcū vñ buc pfecti sapienē attulerint luculētius pcepi: deus q̄dez mibi
teſtis est: quē aiuz quā mentē quā diligentā in oib; cōmodis ei' sp̄ habueris: ba-
bcā r̄ habitur' ſim: cetera p̄termittēs modo ſatiffacere r̄ inferuire poſſem ſue ma-
gnificētie: cui p ei' ſūma in me beniuolētia quā magnificatio obnori' ſum: nec me
vñllus labor grauaret aut pōderis quātitas aut verborū platio que paſſim maria
eſt in repu. ex q̄bus qñq; aures aliene obtūduñt. Oia nā in me pcurrūt ad rē ipaz
bene r̄ optie p̄ficiendā: qz niſi a me ita magnū fieri poſſit q̄ beniuolētie r̄ dignitati
ſue gerere morē mibi ſaſcēt: ſicut ſcit ei' magnificētia q̄ nouit mores huius rei
pu. cui' volūtatē maiores r̄ miores ſuccūbūt ſū ciuis hui' ciuitatē r̄ q̄q; r̄ auctozita-
tis r̄ dignitatē locū aliq̄ue teneā: tñ deſt mibi p̄tās aliqd faciēdi ſine auctozitate r̄
mādato hui' ſenat' q̄ regimini oīum p̄ſider: indulgeat q̄ magnificētia ſua ſi ita ſuf-
ficien' voris ei' nō ſatiffit: cognofcit eſſi rex cās q̄b; res ipſa deſert: qd tñ differē
nō auferē: ſp̄ aut i ea re r̄ ceteris me p̄mptiſſimū hēbit: q̄ oēm opaz curā r̄ ſtudiū
adhibere nūq; deſiſtā: qd reliquū q̄d ē a nūcijs vñs ſuāz: r̄ opinionē meā clari'
viue vocis oraculo ſenties quā ei' magnificētie referre poter: cui me obnoriū cō-
mēdatū facies. Vale felix ex venetijs die. xj. Januarij. Anno. M. cccc. liij.

De politicis areſtorelis r̄ de vegio poeta
r̄ leonardi aretini morte.

Epistola. clxxv.

Obānes cāpiſi? Enee ſiluo poete doctiſſimo ac ſereniſſimi dñi reg' ſecreta-
rio. S. p. d. Erā aio nimis p̄turbato cū mibi hodie mātē ad ſcolas baſilice
p̄ncipis aploz noxetan' n̄ ſr̄as tuas reſtituerit: p̄nte conte n̄ro ſeneñ. vñi
co vite mee r̄ anguſtiarū meaz ſolacio atq; refugio. Illis lectis nō potui bilaris
p̄ id t̄pis non fieri: tuz q̄ ex alijs tuis ex ſancto vito ad vicesimū ſextū decēbris ad
me ſr̄is dubius factus extiterā: me mee r̄ noxetan' ad te ſe minime pueniſſent: tuz
q̄ ppter ſcripta tua cū te mibi attulerūt quē ſemp optime noui. nam r̄ amicitiam
tuā ſolidā eſſe oſtendiſti r̄ libertatē loquēdi inter nos vt libet conſtitutā eſſe pro-
be atq; egregie declaravi. Ex ipā quoq; verborū tuorū copia r̄ facilitate r̄ rex pō-
dere quas neſcio an dicā grauius an ornat' an poti' modo vtroq; attigſti. Exhi-
bitus es mibi r̄betor r̄ poeta nobiliſſimus: debinc quidē grauis doctiſſimuſq; phi-
loſophus. Cum iterū atq; iterūz epistolam tuam relegiſſem: quiniūmo r̄ vñuz di-
co qd forte ridebis: p̄betā te certis in locis eplē tue de me ipſo affirmare poſſent
q̄rū locoꝝ p̄betiā libent' aperirē: ſ oia tā ſr̄is mā dare q̄ coram explicare licebit.
Habeo cū q̄ vt vbo tuo vñar mibi expūda eſſent q̄ tñ apud noxetanū nō expue-
re nō potero: quo cū officiū r̄ omnes horas dicere r̄ licet r̄ iuuat. Moſti enīz q̄ ſic
in celebrando officio r̄ libens r̄ religioſus. Librū politicoꝝ vt alſ ad te ſcripſi ſe-
nis inueneram: ſed rome non dū inuenire venalem potui: r̄ ſic nō illi inueniēdo

eractissima diligētia intēdere qđ mibi credas velis. Nō est certe omē illa librorū
venaliū copia qđ florētē gentiliū p̄fertiz 7 borū maxime quorū est noua aretini tra-
ductio. Tu tñ certe babe me voti tui implendi gřano quietuz: nisi faxim vt librū
hūc qđ primū licuit habēas. Et qđ difficultimū expior inuenire veditōrē: nec etiā
facile est habere qui illum mibi nisi ad breue cōmodet statui scriptorē inuenire qđ
librū ipsum veloci manu bona tñ lra trāscribat. Et trāscriptū mediolanū mittaz
ad siberiū vel anthoniū vt iubes: aut p̄ aliā viā illū ad te deferri curabo: quēad-
modū Iohāni tolner meli⁹ videbit. Habeo grās humanitati tue qđ magna leti-
cia intellexisti vt scribis p̄cepisse me spem fortune melioris: Vex nimis poeta in
postremo sermone fuisse: p̄sertim cū dixisti te mibi minus sperare. De noxetano
nō sic est vt scripsi: nō muto suam: qđ nō illis ē fortunis aut honorib⁹ quib⁹ eū
dignū censeo. Tu recte potissime locū illū de ipso facitissimēq; attigisti. Vex vt
verius de boie amicissimo nō accipias: ego etsi dixerim me non mutare volo tñ
moderari suam: nā nō est res sua tā ampla quātū forte ipse supioribus ad te lris
scripsi: vel tu ex eisdem accepisti: etsi vt affirmavi pueros 7 equos pascit: nā neq;
sunt hoc tpe in curia bñdī lucra: sed abūdantia vt auit cordis locut⁹ sum. Caluū
nō in tui noie resalutavi vt iussisti. Fuit illi resalutatio iocundissima 7 grās bz in gē-
tes 7 tuū se cē p̄fessus ē. Contes nō qđ iocūde lras tuas totas legerit: 7 de te qđ nū
de audierit: quātūq; in sermone de te fuerim? nō est vt ultra tibi aperia qđ qđ de
iā tibi p̄ me cognitū extat vnā esse illius 7 meā more aristophanis aiām vegi nō
fortuna si ad eū spectes aut admodū tenuis est aut nulla: si ad tpa nra qđ vt
vt scribis dicere possum⁹: exurit intactā paridi nī vēdat agamēnē. Eā vel magnā
dices vel minimā. Nā p̄ter id qđ sacras sūm p̄dificis ede 7 quadrā colit data-
ri⁹ est: qđ minus tñ haud est illi lucrosuz volēti sci: qđ p̄stanter facit bonū viz con-
seruare. Que res facit vt ex eo officio neq; ditior neq; diues fiat: cinolimēti tñ ali
qđ bz qđ abbreviator est: 7 nouissime sancti petri in vrbē canonicus faci⁹ extitit.
Nec vt dixi ad boninē parua sūt. Vex tñ vt maiora sint qđ que ipse post tot 7 tā
tos tāq; varios tot annorū labores mereri potuerim qđ nihil certe p̄ter dedecus 7
rex oium quib⁹ reliquā vitā tueri possim tenuitate ne dicā indigentiam possideo
Quo nemo certē p̄biloſophior si mō p̄bi est bonorū ex tēmoz oino nihil habere
Ex his 7 ex p̄ncipio cple vbi me fuisse aio nimis pturbato affirmavi: scio negaue-
ris me p̄bm 7 recte. Nā etsi sapiētū amator sis 7 mibi placeat ipa sapiētia: 7 p̄bi
lōſophorū studia me aliquando delectarint ac delectarent si mibi adessent fa-
cultates: tantū tñ abest vt me p̄bm cēseri ab vilo abs te etiam velis vt nihil a me
mag⁹ sit alienū. Neq; illa stoycorū aut pipateticorū sapias attigisse me vlla ex pte
expior: vt vel nulla qđ stoycorū ē: vel moderata qđ pipateticorū ai pturbatio men-
te attingat. Suz em̄ de nūero mortalīū: qđ vt qđā poeta apud ciceronē inq̄t. Ne-
mo ē quē nō attingat egestas morbusq; de reb⁹ legati 7 exerat⁹ pānonū i thurcos
iocūdissime legi. Tñ etsi illa vob⁹ iā diu vetera sūt: qđ de cūersione ſopbie ciuitatis
in cineres: noua certa accepim⁹: apud qđ 7 fama ē sed nō dū certa captam esse an-
drinopolim primā citra mare magni thurci sedē: captā qđ 7 ei⁹ filiū: ac ipso stbur-
cos adeo in fugā esse p̄uersos vt finē nondū faciēt fugiēdi. De quib⁹ reb⁹ iā apud
vos nūc fortassis idē rumor vt ita picā volitat. Nō itan⁹ ad te scribit. Vale ro-
me die septima Februarij. Anno. MD. cccc. lliij. heciā diu scripta 7 ad te ferenda
fuerūt. Vex cōperi ex Iohāne tolner nūciū iā reuertisse. Tñ effectū est vt postea
vsq; in hāc diē tabellariū nō habuerim cui has cōmittere potuerim. Interea vo-
tū cūlibz politicoz venalē nullomō reperirēt: tamēsi multoz 7 maxie librario-
rū aures obtuderim. Vix inuenire licuit qđ librum mibi cōmodatū faceret nisi ad
valde paucos dies: decreui vt librū ipsum politicoz poti⁹ habēas qđ cūq; ipsum
habere possuz 7 id qđ ait: qđ nimis differēdo expectationē tuā vehementē 7 bo-
nelissimā offendere. Itaq; a cardinali de colūna exemplar habui 7 scriptorē saq;
prudētū inueni qđ celerē vt fidē dedit hoc op⁹ a. soluet: absolutū curabo adiutorio

tolner q̄ nūcios patrie nouit z mors vt q̄p̄mū illud habeas. Erit aut̄ liber hic
i papiro p̄terea q̄ scriptorē nō dū n̄re potui q̄ in p̄gameno ip̄m scriberet ea l̄ra z
eo tpe q̄ coueniret z oporteret. Itā vt dixi nō possūz diu exemplar tenere. Scri
ptū ḡ mittā z deinde si malueris aliū pulcriorē hic q̄ munus meū exiguū tenet fa
ciā vt iusseris. Sz reuera n̄b̄l mēior dū tibi q̄s dixi in hac re difficultates p̄dico
Et aut̄ nō igitores q̄bus in finib̄ mea teneat facta: fui hac tenē? na. n̄q̄s inter
spem z metū fortune melioris. Atz nūc q̄driuo spes redire cepit: z q̄d paulo
maior q̄ adhuc apud me fuerit. Itā cū p̄ me fortuna rogaret̄ audiui āmotas cē
feras z talia sūt respōsa vt ere di possit me posse certi? q̄ antea sperare. Sz vale.
nā dūz tecū libe. n̄ loquor inepte inepti? ineptissime tibi hoi ap̄tissimo scribo. Ae
rū dabis familiaritati n̄re z mee de te fidētie veniā. Rome secūq̄ marci scriptor
iaz dimidiū l̄rā politicoz scripsit. Cū absolut̄ fuerit tolner n̄r vir certe bon? cu
rā habebit illū ad te p̄ nūciū fidū trāsmittēdi. Vale. Datuz v̄s. Clausis iā l̄ris
meis z illis iam n̄ro tolner destinatis q̄ illas ad te deferri curaret: reddite fuerūt
mibi l̄re tue date in labaco vindelico vt scribis opp̄do. xvij. february. Qd̄ de li
bris politicoz arestotilis scire optas ex l̄ris meis p̄ntib̄? intelliges. Et hac cedu
la mortē leonardi accipies arctini z in eo officij locū suffectū eē p̄giū apud illam
florētinoz democraciā. Placuit mibi z b̄n a te factū ē: q̄ de receptis bullis ecclie
fingē. z de futuro optio impialis cācellarij aio cū id requies rescierit aliqd̄ gra
uiter certe scripsisti: laudata etiā sūmi p̄tifici? z sacri senat̄ liberalitate. Fuit itaq̄
in ea apud dñm meū. Is te vehementer de multo laudauit z cupe se dixit re ip̄a ostē
dere q̄ sit plurimū virtuti tue affect? z q̄ grato erat aio q̄ illum p̄stanter amas.
Quare si q̄qd̄ ex eo cupis fac vt sciati uenes te apud eū nō puū neq̄ postremū
locū tenere. Et q̄m iubes cauebo sūmo p̄ virib̄ ne legē n̄re taciturnitā p̄b̄ser
uē: p̄sertiz cū scā te multū hāc abiecasse curā me seruari nō debeat. Vale. Datuz
rome feria tertia p̄ diē palmarū q̄ diē l̄ras tuas accepi. Ex cōte n̄ro ifinitas z gra
tias z salutes habe. Apud vegiū nō dū fui. Ad noxetanum n̄m nūc p̄go vt ab eo
l̄ras ad te capiā si paratas habuerit: q̄s cū his meis ad te mittā. Vale itez. Non
pōt nō p̄desse mibi cū ad me scripseris vt in l̄ris tuis aliqd̄ adicias v̄b̄oz quib̄
veluti calcarib̄ q̄bulda herus me? ad mibi b̄nfaciēdū v̄geri a te velle videat̄: z si
optimo sit erga me aio. Vale v̄s.

Fed̄ inē venetos z ducē mediolani factū eē. **Epistola. clxxvi.**

Jacobus de arzimboldus doctor. Enece siluio poete singulariq̄ amico. S.
p. d. Gratissimū sūt nuper ex tuis intellexisse l̄ris te esse sospitem: z eo di
gnitatis gradu p̄fectū esse quo serenissimus dñs noster romanoz rex vi
gnū te officio secretarij iudicauit. Et recte quidem vt cetera oia p̄ sūma sua pru
dencia siue fidei siue doctriā siue multarū z maximaz rex experientiā fuerit cō
templatus. Ego certe ita hoc augmento tue dignitatis gaudeo: ac si eodē mecu
parente genitus es: quādo quidē ex ip̄so presertim tpe vna viuentes familiari
tatē z beniuolentiā diutina consuetudine z honestis autoribus hausi. Te sp
germani fratris loco dilecti. Notes igit̄ sūma cōfidētia di opa mea v̄bicūq̄ sensu
rā illā cognoueris ad augmētū aut p̄servationē rei vel bonoris tui non min? vti
q̄ fratre z optimo amico faceres. Ego qd̄ de p̄positura mibi addidisti onus libēs
z amplector: z ad exitū vsq̄ p̄ducā vires aut ingeniū mō non de iuerint. Interim
curabo ea sarcinā q̄ reliq̄as quas dā mee legationis h̄z me explicare. Debinc q̄
qd̄ fieri poterit q̄due facto fuerit: opus te meis reddā certiorē l̄ris. Vale z vbi ali
quid oīū fuerit si res digne occurrerint q̄s dietim cumulatiores euēturas p̄sido
facime participē. Ego qui d̄ scribā nunc mibi aliud dignū habeo q̄ esse deo iuuāte
inē illustrissimū dñm meū z ducē illustrē ligā factā: nō recōciliationis mō oīum p̄
teritarū iniuriarū rubiginē e. tergētē: sed societate amicitia: z q̄ ip̄e ego de socra
bā talē aioz v̄ditatē vt vni? in cōmoda ab alter? dānis secerm̄ n̄ p̄t. Vale ex me
diolano die. xij. octobris. Anno. MD. cccc. lxiij.

Epistola iocosa:

Obanes pegallus scriptor aplice petro gemigero. S. p. d. Nihilorciū quā
hic amasti tumidū vētrē gerit: siue is vent? ē siue cib? nūm? Jōhes nūrē-
bergen. secretari? vētrē putavit illi? vētrē vīno plenū: ascēditq; sup calcauit
p̄ssit oīq; studio nū? ē vt vīnū deprimere: s̄ nībīl p̄ter ventū exiuit. S̄ si lacrimas
cerneres z plāc? audires q̄b? misera p? tuū abitū se maceravit. Certe nisi Jōhes
opē tulisset: aīaz exalasset misella: qz nesciūt muliercule vt viri flāmas amoris fer-
re. S̄z abūt nūc qz iōhes: nescio qd actura sit infelix: mibi s̄ eēt theutonic? sermo
adire scīaz: solarer z blādis v̄bis recreare. S̄z nībīl mibi cū viris alemanis p̄ter
tactū est. Ipse insipid? est nisi z verba sint. Subdelegabo igit michaēlē nostrū q̄
z verbis v̄lipes z factis achilles. Tu vale z mei memoriā gesta. Ex basilea. An-
no dñi. M. cccc. lxiij.

Deit p̄firmari p̄uilegia beremī camaldulē.

Ad brosi? camaldulē. serenissimo ac sacratissimo impatori sigismūdo sp̄
augusto: felicitatē z subiectionē. Ferrana tārepēte discessi: ne q̄so negli-
gētie ascribat aut p̄tēptū maiestas tua. Fuit ei ronabilis. p̄fecto cā q̄ me
vzgeret ad eritū: satisq; fecisse z officio z affectui meo visus suz: q̄ z augustā faciē
tuā vidē z mitti illo tuo ac suauissimo eloq̄o frui meruissē. Accedebat q̄ singlar
amoris tui vadē acceperā: cū p̄uilegiū auguste mēorie karoli p̄is tui sūptū ex ma-
nib? meis q̄ tāt? ille vir camaldulē. beremī z ordinē sub p̄tēctis: nō suz
pat imitat? maiorēsq; suos p̄firmare: atq; inuare te velle tua sp̄te benignissime
pollicet? eras: cū vicissim dulce amoris nū pign? crisostomi vitā a me pueriam ex
greco benigna suauitate suscepisses: nībīl dedignat? erigū mūn? qd p̄ dignitate
materie martini exstīmares. h̄dis q̄rdmib? auguste cesar induct? cūctat? nō suz
necessitate p̄pellēte maturare ad reditū. V̄ras tñ dare ad clemētīā tuā p̄siliūz fuit
q̄b? z officiosissimū i te aium meū tueq; maiestati deditū z penit? obnoxii dēlara-
rez: z postularē supplex vt inouationē illā patni p̄uilegiū quā tāta liberalitate p̄mi-
scras accelerari: q̄stiq; expedire iuberet: neq; ei vt corā excusauit argētū aut auz in
ē emulo aplice paup̄tad q̄ lras illas tāgratidaltas quē redimere si p̄cio taxet ea
grā. Abs te igit p̄ serenitatē tuā dulcēq; clemētīā peto cesar. nuicte: vt id qd cūq;
ē muneris imp̄ij tui famulo dignē elargiri: q̄ sit z pietas notior z vberior. Deest
em̄ regīā maiestātē dono singularis libertatē excellere id te institutus p̄ter ceteros
maiores tuos imitari solitū: atq; āplerari magna p̄stātia p̄gere: qz mibi p̄suasus
est ne agā plurib? vt qd cupio impetrē ne diffusus videar eximie pietati tue. Se-
renissimū dñm meū trāq̄lla romani imp̄ij pace fructē z barbarice feritatis dñi-
torē x̄ps dñs n̄r oīpotens seruare diutissime dignē incolumē: z tuo tonare scīdī
z ex corde petim? z oram?. Bononie. xij. septēbris.

Littere p̄motoriales z cōmēdaticie.

Enzell. v̄bohēm? S. p. d. canonicis trāstīlaucij. eccle. Nībīl dubij apud
nos arbitror: qn iōhes p̄loso vir bon? z frugi plenū ius z certū hēat i alta-
ri qd sibi resignauit. Sūt tñ qdē adeo sitibūdi bñficior: adeo ābitiosi atq;
stephārij: vt nībīl pacificū velit dimittere: s̄ nūc hos nūc illos molestēt q̄rū cona-
tib? rāto diligēt? ē resistēdū: quāto iurias fieri ab eis noscim? iniquiores. Idez agē
vos sentio circa ecclē v̄re bñficiatos q̄s aduersus molestatores p̄sumissis: sp̄ tue
ri. Si tñ aliqd p̄ces mee apd vos valēt oro p̄cor obsecro: vt iōhis iurib? faueatis:
enq; defendaq; ne opp̄mi inuiste qat: q̄ i re z ipm z me p̄solabimini z in inensum
obligabū. Macti teneor vobis p̄ v̄is i me q̄ plurimis bñficijs: placitū tñ ē vt et
iōhis cā vob obnoxii maneā: quē veluti patre optimū diligo amq; z cui? intui-
tu q̄cūq; possem facerē. Nec plura circa hoc. Mona q̄ hic sit lib̄rē vobis edico.
Hic ē v̄n? legat? sacri basilien. solij alexander dur mazonier cardinalē p̄ felicem
creat?. Intra nō multos dies rētur? ē ali? ex pte eugenij cardinal? sci angeli. Debz
cū in festo ascēsiōis dñice de pace regni bugarie trāsigni. Lugem? senis ē recēssit q̄s

Epistola. clxxvij.

Episto. clxxvij.

Episto. clxxix.

et florētia cū magna venetoz et florētinorū indignationē: intātū vt platos ab ep̄
curia reuocariūt. Hobemi hic sūt vt scitis: qd egerit ab eis postmodū redentiū?
p̄noscetis. Rex nr̄ ad vniōē ecclie reintegrādā parat⁹ est: totis conatib⁹ labora-
re. Valete optie me vt seruitorē vrm cōmēdatū suscipiētes ex viēna.

Dolet de amici absentia.

Epistola. clxxx.

Aspar no uariē. S. p. d. Enee silio p̄ceptoz suo. Mibī lris meis p̄terq̄
singulārē q̄ndā dilectionē quā in te hēo significare studeo. Intelleri tñ p̄
fecto vt opinor iā dudū metibi illā b̄ietatē nullo effectu indicaueri. S̄
qd rēs meā atq; p̄ditio vsq; i hāc diē effici passā fuit: vt effectu ip̄o volūtātē meā
p̄tefacere. Solū hoc mibi de te p̄missus fuit: vt ad te nūq; venire q̄n doctior abie-
rē. Idcirco te sūmope accedere sepi⁹ conabar et id mibi op̄ ep̄ciū fuit: tuo q̄s fruo:
p̄silio vsq; oblectar⁹ sum: et me vt ita dixerim te ingro v̄sificatōrē putē. Nec q̄des
recessus tuū vidēre mibi facile fuit q̄ et p̄silio et re ip̄a p̄deras. Mēpe vt p̄ns meū
mecū ruiū eras: ita absens tristitia fact⁹ es. Atq; vt comici nr̄i v̄bis vtar. Maud
vex est qd vulgo dici solet. diez adimere egritudinē boi. Mā mibi q̄tidie nō de si-
lio vt ip̄e ait: s̄ de te ingro ac p̄te integrasceit dolor. Unū tñ est qd mētē meā letat:
tui videlz stat⁹ augmētū: qd icōmodo meo inēdū eq̄paro et in ip̄o mce mētis ar-
chano tibi statione facio. Necū talit̄ māducas et bibis. Et q̄m de tuis v̄sib⁹ quos
indies suauiores facis: null⁹ ad me venit: expedit me q̄nq; q̄s fecer⁹ fingere: et in-
de tāq; tuipe eos feceris gaudere. Nouissimē aut̄ vna rulla voco eglogā feci: in q̄
in v̄tinū gallū felicianū p̄secretariū tuū tecū altercārē merito qdē introduxi. Illū
qdē post te in ingm̄ meū assūpsit: illoq; pauculos dies potit⁹ sum q̄ cōfessiz cū
felice nro ab hac v̄be decessit. Stephanū deinde aūticulū meū altercationis nr̄e
iudicē statui. Et id duas ob cās factū est. Prīma eq̄dē vt nec ip̄e arbitraref mēo-
riā ei⁹ apud me. p̄sus p̄sisse iue v̄sile effectā esse. Alterā v̄o vt illos v̄siculos non
tāq; a me sed a discipulo tuo editos esse cōrigeret p̄sūq; in alienas partes diuul-
garent. Habes nūc oēm vsq; a principio causam quare hec cōdita sit i hūc modū
Vale et opto et me ama vt soles: atq; age vt non diu nr̄sum expectē. Si qd tibi qd
rei mee euenire iudices euenierit: mei memineris queso. Cupio quidē tecum esse.
Iterum vale ex Basila.

Biates refert de p̄motiōe et reddit certis
rem de munere et lris nō p̄ntatis.

Epistola. clxxxi.

Archolome⁹ ep̄s cornetan⁹. S. p. d. Enee silio p̄thonotario. Focūdisi-
mis lris tuis vir clarissime q̄b⁹ generosi militis ac tua opa me assumptuz
eē ad p̄siliariātū cesaris nūciabas: a duob⁹ mensib⁹ r̄nderā p̄ alias superio-
res meas lras quas si habueris lector. Cognosces em̄ quantā ex eo mibi iocūda
tem attuleris: vidēbis et gr̄as quas huiusce rei nobis coopatorib⁹ offerebā ob hoc
insigne mun⁹ qd nosti: q̄to ego cū studio flagitarim duz vna cūm in germania
apud regē. Post hoc nullis alteris tuis lris q̄cq; de te cōcepi: nisi quēadmodum
enūciat pegallus noster te valere et apud eū cesarē indies pluris existimari et ad
vtrāq; cācellariā in p̄thonotariū inssu regio assūptū. Quo ḡtulor cupioq; vt in-
dies feliciores successus de te sentia. Unde ne hoc meū desiderū frustra sit: stude
p̄co: sp̄ vt cesareis reb⁹ intētus sis ac illi cōtinuo morē geras. Qd si effeceris cre-
de mibi mel⁹ secūdaberis et eos oēs q̄s tibi amicos habes letos et p̄iocūdos effi-
cies. Tēz vt ad rē meā regrediar: v̄ei cor ne lras sup̄ p̄siliariātū q̄s ex lris iacobi
ad me nuprie obsignat⁹ intelligo: fuisse traditas wilbelmo de p̄stacia: vt illas aut
ad me mitteret aut daret: ob ip̄ius amiserim fortasse portitoris iudiā: cū nūc q̄
eas ad me miserit: et qd me magis ex cruciat nec mittet ex causis q̄s tu tecū ip̄e cō-
icetaberis. Māz ip̄e apud p̄statiē. ep̄m et nos abnegauit. Intelligis iā qd i ea re
actū sit: et nisi tu iterū iuuē p̄uabor munē s̄ ingēti. Quare v̄eli siēq; oro te: vt eas
lras vna cū iacobo cui scribo renouari cures: qd facile impetrabis. Et cū donū ad

me mittes secretori nō ad man^u boi^s boni assignari mādabio: nec vsq^{ue} h^{oc} ingēs obsequiū obfrabūt tpa nec etates. Nulla ex regioib^{us} italici^s altera noua ap^{ud} nos fūt q^{uod} ad te scribā: nisi venetos z florētinos pare maritias z terrestres copias q^{uod} igētes. Rursus ap^{ud} pōtifice maximū due practice sūt serenissimi reg^{is} aragonū p^{ro} q^{uod} ad mesez h^{oc} fuit reuerēdissim^{us} uicē^{us} ac illustris comit^{us} frānci^s nūc^{us}: a q^{ui} missus ē thomas reatin^{us} quē nosas z cū vidisti apud cesarē: q^{uod} s^{ed} erat^{us} z practicas pōnfer nū^{us} ex aio z corde pplecti^{us}: vt ex vtrauis baz q^{uod} bñ sperē z quēadmodū res ipa suc cedit etiā p^{ro} intelliges. Rei iacobi nō sec^{us} q^{uod} mee intētus suz z ei scribo vberē. N^{on} q^{uod} scire valebis oia: aspiciēs q^{uod} ex bullis desup^{er} pfectis. Scito tñ pegallū nū^{us} p minu ta z grossa pūe lre dedisse pecūias. Sepi^{us} ac sepi^{us} me cōmēdatū facias cesari: z ite rato grās p^{ro} p^{ro} filianatu^{us} sue maiestati reddes noie meo cui ero obseruātissim^{us}: z ge uerolissim^{us} nois sui p^{ro}dicator inde f^uit. Itidē z facies ap^{ud} reuerēdū p^{ro}ez meum chimen^{us}. Et tu vale ac amorē nū^{us} z amicitia obfua corde. Vale tez ex clausano.

Gratulat^{ur} de scripto sermone etru^{us} sco: z pollicet^{ur} p^{ro} mouere ipsum.

Epistola. clxxxij.

Alian^{us} cardinalis sancti angeli aplice sedis legatus v^{er}o^{us} dñō Enee silio de senis amico charissimo serenissim^{us} dñi regis romanor^{um} secre tario. S. p. d. Optime cnea nō min^{us} iuuat me videre eplā tuā etrusco ser mone cōscriptā q^{uod} si latina fuisset. Et cū rara sepe delectet q^{uod} diu binōi lras nō vi di delectatus suz in eis nō par. Multūq^{ue} diligen^{ter} cōmissa mibi facis negocia ma gnificā cācellarij. Recte agis z debito tuo facis satis. Dignus em^{us} est p^{ro} meriti^{us} suis vt z tu z oēs ali^{us} res eius cordi habeatis z eas totis p^{ro} moucatis virib^{us}. Quātūz aut^{em} ad p^{ro}sonā meā attinet id mⁱⁿime necesse erat. Lū em^{us} cū vt fratrē diligā: negocia sua mea cē existimo: z mea sponte sine hortatu cuiuspiā illa curare merito debeo. Ad si bui^{us} regni negocia i meliori essent statu: z maior cēt obediētia erga illos q^{uod} bus scrui^{us}: p^{ro} ipi cācellario facere posset. Et q^{uod} sibi sup^{er} bis plene scribo z tibi in notefcūt oia: nō op^{er} est ea repetā. Certū em^{us} facito q^{uod} nihil est tā grāde q^{uod} p^{ro} ipso z ei^{us} bonore nō facerē: nō sec^{us} q^{uod} si me^{us} germau^{us} cēt. Vale fidel. e. Datū bude.

Epistola. clxxxij.

Mouitates z iocos scribit.

Aspar schlick cācellari^{us} imp^{er}ialis. S. p. d. Dñō iuliano cardinali sc^{ilicet} angeli aplice sedis legato. Scripsit mibi crebro tua dignitas z in oib^{us} q^{uod} dē lris bñanis nūc^{us} sena nūc^{us} iocos interserendo q^{uod} b^{us} ita oblectore vt sepe fastidys curie stomachat^{ur} ear^{um} lectione recreer z illaz p^{ro}fertis q^{uod} p^{ro}mulctime apud me sūt qui bus nūc^{us} paucis respōdebo. Prīmūq^{ue} res q^{uod} ues attingā: p^{ro} si videbit^{ur} satisfaciā sa lib^{us}. Tria sūt q^{uod} pōdus hñt mai^{us}. Prīmū ē q^{uod} in factis meis actū scribis: tū de do natiōe scole reuocata: tū de v^{er}bis pācratio factis. Pro q^{uod} reb^{us} grās agere tibi ex cuius bec officina p^{ro}disse non ambigo nisi uis beniuolētie vislare videar q^{uod} grās non v^{er}bis sed factis rependi vult. Scio p^{ro}te rea tuā dignitatē altiozem expectare mercedē q^{uod} ego possum referre. Nam cū rem dei agas in eo quoc^{um}q^{ue} spes tuā iactaz esse q^{uod} s^{ed} dubitet. Hoc sapientes faciunt que^{re} extra numerū nemo te ponit. Agno sco ego quia prudenter cogitas facisq^{ue} spem in dñō reponēdo. Ille nāq^{ue} abunde retribuit nec vllū frustra^{us} premio virtutis. Non tñ idcirco in memorē me esse de cet erga tuā paternitatē cuius affectū magis pendo q^{uod} rem. Secūdū est q^{uod} litte re tue depōscunt vt apud regiā maiestātē supplex lras impetrē apud capitaneum Zaurinē. ne molestiā comiti palatino in suis possessionib^{us} inferat. Ip^{se} sūq^{ue} fuisse z esse amicū meū significas. Et p^{ro}mo loco apud serenissimū polome regē bab eri Multūq^{ue} expedire putas ad pacē hungaricā ptractādaz sibi cōplacere: cū nauis bec clauū regat z quo velit ratē impellat. Consona bis verba maiestati regie scri bis. Ego tibi fateor postq^{uod} noui palatinū (que res iam est vetusta me semp^{er} eius virtute fuisse affectū illūq^{ue} fratris loco z amasse z cōplexū fuisse. Nec ab hoc aio suz alien^{us}: nemoz z suoz erga me meritoz nec meoz erga ipm oblit^{us}. Itaq^{ue} p^{ro}

nus sum desideris ei? qd possis parere. Ac ea ob cam regia maiestate sup re sua
no coibus vbis s qb? pmoueretres amici solet suz allocut. Nec maiestate ipam
abhorrente iueni s auidituz palatini comodis subuenire tuz pcibus tuis annue
re. Doqz accersitis moriaurineib? qbusda q forte aderat: scrutiniu sup negotio
illo habuit repitqz no posse se de reb? qs poscas ad pns intromittere. Possessioes
naqz palatini antea sibi sublate fuerat q regia maiestas pupilli noie de regno sei
tromitteret: q tpe pmisit hugaris z theutoniciis ad sua obediencia venientib? tueri
eos i possessioibus vniuersis qs tnc teneret. Nec aliqd innouare velle qd vel eis
vel pupilli iurib? puidiciu afferret. Mo posset igit rex pmittis suis dius ee. Ter
bu em regiu q ozaculu bz: firmuqz sp z costas dz ee. Maz cam bz palatin? aduer
sus regē qrele de gestis an regime suuz. Sz dz potius tolerare donec illa concu
tio fiat inter reges qua tua paternitas excogitauit. Tūc em aderit ipse: aderunt alij
z ad pcedia nouabis opa. Et si pax regni pdudi poterit no deerunt mōi qb? psc
palatin? reddat ptentus. Interim maiestas regia nihil innouare: s cū fratre suo
rege polonie bonā tenere amicitia deposita est nisi fuerit (vt sepi dictū est) pu
cata. Qz si rē meā cū hac parificare velles equiqz diceret: uti de mibi fieri rnderē
no esse parē cam eius q bellis infuit vt alterā pte secut? alterā impugnauit: cū il
lo q ciuili bello fragrat se subduxit: nec vidē voluit ignē q regnū incendere? stu
dio pacis sp itentus. Tercio loco tuaz lraz poscebas comitatū palatinū alber
to de bonacossis ferrariēsi ex regio pcedi munere. Sume pces tuo noie serenitati
regie factesūt. Sz nihil ē qd ab ea difficili? impetret. Nemo adhuc dignitatē istā
obtinuit nisi viri magnē nobilitatis regiqz viti z bi nodū qtuor: fuere. Gult in hac
re pfusam (vt opinor) Sigismūdi cesaris pcessionē restricta z pca donatiōe cō
pēlare. Nec sane indigne. Ma/ si ver? fateri volum? nimis passim hec bonefita z
ampla dignitas repit? pcessa. Mo tū pperca desperandū amico tuo dixeris. Maz
si pgerit terursus esse apud hūc pncipē no negabit (vt estimo) tibi qd lris tuis
no est cōcessuz. Idcirco rē hanc i aliud tpus differas: qz no est qd eplis tuis vale
at impetrari aut p domesticos obtineri. Jamqz de serijs sat quoz scopulis intro
misit planū pelagus ingredimur facetiaz. Jocat meū tua paternitas. Audio
libentē iocos: idqz no improbari a phis didici: q medios inf rusticitatē z scurrilita
tem iocos poluere ac vanna? extremis media pbant. Jocemur igit audacē. Ex
ercitus inqt indies struit s adeo lente vt vercar ne aduenire. Michaelis festo
impropos mibi qd als wienne dixisti vt cū temp? venerit memineris eoz q dū i
tibi qd ego dixi tibi. Mēpē no exituz hac estate aduersus thurcos exercitū. Tu
cōtra tanta spe ducebarris: vt viz crederes tā cito budā attingere qn pri? in armis
ois hugaria surrexisset hec tibi impropari times. Queris an pot? mēdar velis qz
verus inueniri ppheta. Atiliusqz hic mendaciū qz vitatē putas. Nec ego alteri?
sum opiniois. Maqz (vt animi mei nucleū pandas) cur ego no potius falsus cū
xpianitatis vtilitate z honore velim videri qz verus cū dāno z dedecore nomis
xpiani. Mo suz tā auarus fame mee nec rumores pono an salutē publicā. Utinā
falsus vates. utinā falsus pdicator hui? rei cōperiar. Sz noui ego mores quorū
dam: Scio me multos hic amicos qbus carior q mibi sum. Tereor ne illi plus
mee qz sue cupidi fame sint: timeo ne vt meū nomē ille suz seruent suū cōmaculēt.
Ego illis afficioz z illi mibi q pilades z orestes. Ita suū seruare orestem pilades
a pilade mallebat orestes cū alterp occūbere oporteret. Inf nos no fame: no vite
certamen est. Et alter alteri? magis caripēdit bonorē: z sane magis me obtinere
expediret tū regno hugarie tū xpiane reipub. q latissima sit: nec ego q sepe in ex
peditionib? bellicis aduersus thurcos p salute hugarie z facultates z corp? cum
effusione sanguinis psto sui exponere: nūc parcere fame duz res agit eadez. Sed
cogor inuit? vt video videre z vates bfi z pdicator vitā admirāduz qd ne i hac
re fiat dū suplex itez atqz itez posco. Subiūgis magnificuz iohcm vaynodā etfi
oēs deficiat solū velle cū trāsilyanis aggredi hostes. Illūqz iam eqtes currusqz

b obemico more instructos hic: p qz expeditioe qdragita milia florenoz exposue-
rit. Ad que ia iter fecisses nisi peditu pparadoz cura tibi madasset. Quos no fa-
cile apd nos dicit repiri. Subdelegarctqz mibi diligetia hac nisi breuitas tps im-
pediret: qz stat inia qceleret castra moue. Nec rursus i me fide babes q in re eem
pnus. Tu wienens times q tres galeas z loricas totide diu ab eis receddes egre
asptari tulesit. De meo aio ia dictu est nubil e qd inde dubitare te opteat. Crede m
q nemo poloz q ego i ea rem pnior eet. Nec wienens obstar et qn pecunias vber-
tim afferri videret. Sz noluerit p re modica se intromittere. Hi em io tuis armis
molesti fuerit: qz videbat trib loricas no posse europā tutari s aduersus australes
arc tres hugaros reddituros. Qd so de tpe iter ferre id ego i pñu suscipio: qz mea
solicitudine z affectu q bucor i hoc op nofui. Ad audes mibi madare vt pedites
pducā: times nāqz ne priuenerit q ceteri eent instructi ererit? excusariqz poti
sup peditib no inuenis q impatis argui vis. Libet iocari: libet ridere z aium bis
comitatib relaxare. Nec inf sales intepestiue nouitates eruit: tu lris qb? p supio-
ra satis rñsum e narras cardinalē venetiarz aplice sedis legatu p classe martima
venetias applicuisse: iāqz nauare sue comissioni opaz: mibi ex rōana curia lre mis-
se sūt qb? significat parū spei fore in venetis. Eari creplū cū pñtib mitto vt ple-
ne oia pderes. Qid et em in regē aragonū spes puerfa nauigij ducēqz burgū die
ex ncia missuz classē putāt. An cui aduētū sat spaciū erit ad iueniēdos pedites
siue apud nos eos velis qreere siue apud polonos. Optet nāqz ex ncia ituros in
belle pōtū infer mare ptrāfire scalleis se gurgutib? credētū ceticū: tum ioniaz:
tuz egeū pcurrere pelag? Multi scopuli vitadi: ceraunia fugiēda: radēda epy?
circuēda peloponesus: tū plyades hyadesqz timēde z sydus bdene pnocissimuz
nauigātib? Et nubil i hyeme formidabili? mari: qd q ingressus no enescit qd est
sic piculū. Et frustra. Neptunū accusat q naufragiuz patit. Vides qntuz tps ad
cōducēdos pedites tibi elargior. Mitte aux nubi si no añ aduētū classis ingentē
misero peditatū cruci me obnoxioz dedo. Et basilea qz nobis no deest materia
iocū. Illi em cardinales q tāto tpe auctoritate ecclie ac generalū pōicabāt pcalio-
rū vt mori p illa velle viderēt: vnus sui regis lris qb? no mox s puatio bñficioz
madabat. Basilea dimiserit. Sapuit qpe fide potiusqz plcb evolūt carē. Ad tñ p
cul abiēt s apud solotrū residēt secūdos iustus expectates. Recedit em inuiti: s
magis stringit bursa q bonoz. Quid em saluis infamia numis. Cre do ia sat lufū
esse io z nouitatib? z iocis facio finē: supplicās oia salib? ascribi nubil scōmatibus:
qz pcul ab his sum: nec mibi anim? nisi sale cōditus est. Comēdo me paternitati
tue reuerēdissime ad cui madata suz meo ex corde atqz debito pmpitissimus. Da-
tum in noua ciuitate. M. cccc. xliij.

Acceptat anthoniū luscū dono mittēdū.

Epistola. clxxxiiij.

Mneas filius? S. p. d. Frāisco de fuste theologo z oratori optio anthoniū
luscū sup diones cicronis qstuz desideraueris basileē vuz essem? intellexi
si quē etiā manu mea trāscribē statuerā si oclū fuisset. Sz obstitit repēti-
nus me? recessus. Postea curauī vt p aliū mibi rescriberet. Id qz negatū ē qz libe-
rari? nusqz apd nos perit? inuenit e q hoc op? recte absoluere posset. Nuper so
scpsit ad me pegall? velle te mee auiditati satisfacē libzqz mibi dono mittē. Quā
oblationē si corā te eem no auderē suscipere: graue ē em hōi prudenti ab his donari
de qb? nubil se meritū putet. Vex qz eplā vt cicero dicit n erubescit abis accepta-
bo qd rēnuissēz pñs. Nec verebor a te p lras recipe qd maxie cupio z aliē bñe no
possum: Nec timebo ne sustinere tua vlnumerabilia i me bñficia possim. Et qz ai
ē ingenūi cui multū debeas eidē plurimū velle debere: amplector libēs tuū mun?
qd apud me pign? erit ppetuū amicitie charitatiscqz nre. Tu sif ex me aliqd valueri
qd poss? pstare nūqz frustra postulabis. Noua q apud nos sūt ex pegallo cogno-
sces quē volo tibi oia cōdicare. Vale optime z reuerēdissimo dño nro cōi ac mō
andree si qn mei memor est me totū dede. Ex wicna kl. iulij. āno. M. cccc. xliij.

*Epistola de vniuersitate
ad iohannem
in Basilea*

De trāsitu impatoris in italiā.

Epistola. clxxxv.

Aspar schlick. S. p. d. Nicolao de azimboldis amico optio. Recepi lras tuas q̄s sup facto plūbini ad me misisti petēdo vt pūderē q̄ aliqd fūda-
mētū haberes q̄ mediāte tractare de feudo plūbini posses: ne inuānū inci-
peres. Q̄ndi lras tuas regie sublimitati obtinuiq; vt tibi scriberet quēadmodū
ex lris regis intelliges q̄s tibi cū p̄ntib; mitto: suades vt rē istā inchoes videasq;
an vsin; velit sumā quā reg petet exbursare: cui hoc psuadē potes plurib; modis
Nā cū dñius illud ad impiū deuolutū sit: nō ē dubiū q̄n oēs reddat? regie maiesta-
ti debeant. Itaq; reueret p plurib; annis. Exinde v; ipse p̄siderare q̄ r̄fener. et
florētini r̄ aliq̄ illud dñium petūt: nō parua pecuniar sumā offerētes. Et si rex il-
lis oplaceret bñ sarēt ipsi possessionē adipisci. Et plura alia dicere potes q̄ aiūm
ei; mouere habeat: cū nulla ptas sit diuturna q̄ iuris careat fūdamēto. Si tñ oīno
vides sumā p regē petita obtineri nō posse. videas an. xvj. vel. xv. milia ad mi-
nus possint bñ: q̄ ego modū reperiā q̄ r̄gia maiestas q̄scat: r̄ curabo q̄ tibi exin-
de satis fiat p tuis trib; milib; floren; sicut ala tibi scripsit. Idq; velis in hac re tu-
as opas r̄ solitā diligētiā imp̄tiri q̄ r̄ regi cōplacebis r̄ tue vtilitati cōsules. Nec
desperes regiam maiestātē in italiā v̄tura: q̄ hoc sibi multū cordi ē: nec res italas
spnit s̄ videbis q̄primū res ecclie cōposite fuerint. Et l; tu putes germanicos nō
curare italiā r̄ p̄terea italos germaniā n̄hilipēdere dic. Alii res se bz. Nos ger-
mani tardiores sum; ad mori q̄ itali; s̄ vbi incipim; nō tāfacile desistim; quēad-
modū itali. Hec nra natura ē. Et hōies sūt sic vt eis debem;. Mihi spes est ma-
gna in regē nro nec ambigo ipsum italiā petiturū: r̄ iura v̄dicaturū imperij r̄ to-
tius xpianitatis p̄sp̄ritatē. Tu vale r̄ me vt soles ama. Datū wienne. xvj. octo-
bris. Anno. M. cccc. xliij.

Excusatoria ducē mediolanū nō vocatū
ad cōgregationē p cōcilio decernēdo.]

Epistola. clxxxvj.

Aspar schlick impialis cācellari; Magnifico vnguetoni de cōtrarijs du-
cae mediolani gubernati amico p̄cipuo. S. p. d. Nō putabā me nūc tuas
lras suscepturū. Nā cū regimini ducali p̄lis: innumerisq; curis detinearis
sāq; eē sup; satis cēlebā inf tot occupatiōes rē meā tibi fuisse studio: quā sicut ex
lris de azimboldis agnoui egregie absoluisse: ita vt p̄ illustrissimū meū p̄ncipē do-
minū meū ducē nulli mag; q̄ tue magnificētie gr̄as debeā. S; supat oēm bñani-
tatē tua benignitas: q̄ nō p̄tēta ē desiderij meū implesseni: etia; suauissimis lris
suis me v̄sitet: q̄s cū magno munē penes me bēo tāq; tui erga me amoris p̄petu-
os testes. Illō tñ i bis mihi molestū ē: q̄ tue magnificētie digne regari nō possuz
Nāq; vt omittā facta: vir vba repio q̄ mihi ad reddēdā gr̄as idonea videāt. S;
scio tuā prudētiā aim magis q̄ vires intueri: q̄ certe talis ē vt n̄hil possibile sit ne-
glectur; qd tibi eē nouerit omodo v̄l bonori. Idēq; v̄l sp de me tue magnificētie
psuasū fore. Nūc eā p̄tē eplē tue attigā q̄ mirari videri serenissimū regē nrm ceteri
xpianitatis p̄ncipib; scripsisse p̄ p̄tēdē i festo sci martini iā p̄rio tenēda r̄ soluz
p̄ncipē ducē mediolanī neglexisse: circa quā rē ego q̄s mirat; suz illū eē neglectuz
q̄ int p̄mos r̄ noiatos r̄ apd regiam maiestātē dilect; est. S; stupui regios apicces
sibi nō eē redditos. Nāq; cū lre i orbe mittende scriberent; iāq; p̄ceptū eēt potissi-
me p̄fato duci scribi: affuit laurēti; de rotella canonic; tridentin; q̄ se latuz regia
scripta spopōdit: r̄ intra dies. xv. mediolani futuruz: respōsumq; remissuz. Qui si
lras nō reddidit aut malo cōsilio fecit aut aliquo impedimēto p̄uer; fuit. Et cer-
te nos hic valde turbati sum; r̄ n̄sum nō eē habitū: cū ille illinc circa vicesimū diē
Iulij recesserit. Effect; autē lras erat q̄ r̄ dñs dur p̄fatus ad tollēdū scilicet quod
nūc viget p viā cōcili; generalis nouit cōgregādi cū maiestate regia r̄ p̄ncipib;
r̄ electorib; cōcurreret: tanq̄ impij p̄ncipis r̄ cōmunis vtilitatis zelator de sua
intendōne ante festū p̄dictū respōdēdo. Qd si postea nō habuerit p̄fat; dur rogo

vt ista sue celsitudini referre: me se vel neglectā putet vel spretā: cū regia maiestas
sibi vltra oēs impū principes tāq̃ sanguineo z impriū fidelissimo afficiat. Eūq̃
adhortari velis vt oratores q̃s pelegerat trāsmittat z i facto ecclie cū voto regie
maiestatē qd purū z sincerū est ad vniōē ecclie pcurandū pcurat. Et inde cū vi-
deā tuā magnificētiā rogatib⁹ meis pmissimā: nō erubescā postq̃ meā rē pfecisti
vti humanitate tua regios seruitores z amicos eidē recōmēdando. Est em̃ in can-
cellaria nra regi⁹ secretari⁹ enneas silui⁹ senen. mibi admodū dilect⁹ z regie mai-
estati pcarus: quē leonardus de lassarrata clerici⁹ vercellen. ppositure sci laurēcij
maioris mediolani spoliavit ipm̃ basilee figēdo. Scripsit p pfatū laurēcij regia
serenitas duci: vt eidē enee sua ppositura restitueret. Nescio qd secutū sit. Maq̃
silue alie reddite nō sūt: neq̃ iste verisimili⁹ pntate. Ideo pcor tuā magnificētiā
vt enea ipm̃ recōmēdatū suscipiēs ducalē excellētiā informare de hac re velit z re-
gie maiestatis intuitu: q̃ iā p enea scripsit: z meū ob respectū rogare vt ppositura
restituatur. Nouitates vō hanc ptiū als i pntiariū scribē neq̃ om̃i q̃ hic bobemi sūt
in magno numero: petētes q̃ maiestas regia ad ministratiōē regni noie regē La-
dislai pupilli sufficiat: cū q̃b⁹ in tractatib⁹ sum⁹ cōclusionē bonā auctore dñō pto-
lātes. Vale opte z me ducali āplitudini facias recōmīsus q̃ ad ei⁹ z tua mādāta
pius suz z ero quoad vixero. Datū wiēne die. xij. decēbris. Anno. M. cccc. xliij.

Suadet regni hūgarie parē.

Epistola. clxxxvij.

Aspar schlick cācellarius impialis. Magnifico viro laurētio palatino hū-
garie: veteri z pnti amico ac fratri. S. p. d. Intellexi tū ex lris tuis mibi
directis: tū ex bis q̃ regie maiestati scribis q̃rimoniā tuā quā facis de dam-
nis tibi p capitaneos laurinen. illatis. Et p iure veteris amicitie nre q̃ i me nūq̃
extinguet viuo. Regie serenitati supplicauī vt sup bis vellet puidere magnificen-
tiā tuā pmedatā suscipiēdo. Displicuit regi audiri: se damniū tuū sūmēq̃ sibi bec-
genera iniuriarū vincinde facta molesta eē rēditi: volētq̃ se nō posse vt vellet pui-
dere. At tū in facto tuo velle se scrutiniū bñe. Et q̃cqd boni p te possit libeti aio
facere. Ego autē sicut als scripsisse me memini video sic res illius incluti hūgarie
regni se habere: vt impossibile putē singulares boies pace gaudere nisi cū vniuer-
so regno: qm̃ hoc tpe duz iste diuisiōes sunt: mandata regū cōtēnunt. Nulla obe-
dictia est: sed q̃libet sibi vult eē dñs. Qd ego quoq̃ cū magna iactura experior
Licet em̃ serenitas regis polonie panceratio z scole mādauerit: vta reb⁹ meis ma-
nus retraherēt ego tū p illos maiora indies patior detrimēta: nec aliq̃s ēbis i pti-
bus supiorib⁹: quē illi magis verent q̃ me: q̃ mādāta regis in dñū inēpetrent ius-
siq̃ sunt me vniū impetere molestare. pseq̃ extirpare. Ego tū sup bis nō regi polo-
nie succēdeo s cōditionib⁹ tps. Sic z magnificētiā tuā hortor facere: qm̃ alia via
nō est p quaz possumus hēscere nisi p pacē vniuersalē toti⁹ regni: quaz pcurare z
p nro priuato z p cōi bono tenemur. Ad quam rem tantomagis te rogo quanto
scio cōsiliū tuū p ceteris magis audiri. Ego idipsum ex hac parte faciā semp ad
tua pmpius beneplacita. Datū wiēne die. xx. octobris. M. cccc. xliij.

Consolat pncipē infirmū.

Epistola. clxxxviij.

Aspar schlick. S. p. d. Illustri iobi frācisco marchioi mātue dñō z affini
charissimo. Afferis mibi lris tuis singulare gaudiū q̃tēs ad me scribis: qz z
amorē erga me tuū z humanitatē q̃ me pseq̃ris q̃i vidēs in illis lego. Vel
lē tū letiora audisse de sospitate tua. Mā cū scribis te supiorib⁹ dieb⁹ egrotasse nec
adbuc pristinā recupasse sanitatē: nō leuē molestiā capio: q̃ oē tuū icōmodū meū
dico. Scio tū necessariū eē oēs q̃ viuūt: nūc validos nūc debiles fieri: nec stat⁹ bo-
nis firm⁹ ē: nec vlli daf ppetua frui alacritate. Nrm itaq̃ ē armare mētē p oēm
fortū impetū: scireq̃ z sanitatē ferre z egritudinē. Et cū patit⁹ corp⁹ ad iūctā q̃
possum⁹ illi pferre. Qd maxie decet pncipes facē ex q̃z vita sal⁹ multo p pēdet.

Et q̄q̄ nō dubitē tenibīl omittēre et necessarijs: hortor tñ q̄ amor ipellit vt cō-
ualeſcētē tue tāto ampli⁹ ſtudeas q̄to plures ſūt in pſonā tuā q̄ dirigūt oculos.
q̄s tua ſoſpitate velis reddē ſolatos. Int̄ q̄s me letū efficiēs q̄ optimā tuā vali-
tudinē nō minus libent̄ audia q̄ ſentio meā. Quidē p̄ter hec quā diligētia facit
regia maiestas de nouitatib⁹ italiē reddat certior: q̄ replurimū ſibi cōplacēs: q̄
tuo ſtatui tuosq̄ bonos admodū afficiat. Recepi em̄ capla fedē inē. L. ducē me-
diolani ac venetos florētinos. Ea q̄ ſereniſſimo dñō nro plegi: q̄ tibi gr̄as agit ex
iſtructiōe h̄mōi. Lūpide nāq̄ agnoſcit res itales: vt q̄ ſuo tpe ſpat iura imp̄q̄ ven-
dicare. Cur aut̄ dur̄ mediolani ad h̄ p̄deſcēderit nec ſare poſſuz nec imaginari q̄
cās vīgētes nullas intueor niſi ad hec palā veniāt. Ille tñ ſapiētīſſim⁹ b̄r: nec pu-
tādū eſt ei⁹ prudētia abſq̄ rōe moueri. Aliqd̄ latet alios q̄ eſt illi notū. Sz velūt
de vt bñ oia cedāt. Nos h̄ nō habem⁹ alia noua niſi q̄ bis dieb⁹ magni tractat⁹.
habiti ſūt cū bobemīs q̄ buc venerūt. Res optime abſoluta ē: ita vt maiestas re-
gia tutoris noie dñs illi⁹ regni cenſeat. Sup̄ facit ecclie mittunt̄ oratores ad nurē
bergā: int̄ q̄s etiā ſuzvñ⁹ deſignat⁹. Eroq̄ ibidē deo dātē cū alijs in feſto ſci marti-
ni. primo. Quid ſequē ſciri ad huc nō pōt: q̄ varie ſūt volūtares. Ibi tñ aliq̄ cō-
cluſio repiet q̄ vtinā ſalubris ſit. Regie maiestati facio ſepe de te mētiōe ſp̄ tibi
illā affectū inuenio. Ne nō expedit vt offerā: q̄ iādudū ſum tu⁹. Nā dare potēs
in oib⁹ parato parere. Cōmēdo me tibi ſupplicās vt me ſepe de occurrētib⁹ iſtru-
ctū efficias. Ex vīe: ma die. xiiij. Octobris. Anno. M. cccc. lxiij.

Hortat̄ ad pacē hungarie.

Epistola. clxxxix.

Alpar ſchlick imp̄ialis cācellari⁹. S. p. d. Marikombano ſclauonie ⁊ lau-
recio palatino bſgarie magnificis ſrib⁹ ⁊ amicis chariſſimis. Gauiſus ſuz
nō modice viis ex liſis mihi nouiſſime redditis internā illā ⁊ vetuſtā co-
gnouiſſe beniuolētā q̄ me pſc̄q̄ ſolebat nōdū eē extinctā: h̄ poti⁹ tpe auctā. Nāz
id q̄ ex pte mea p̄git q̄ vobis indices magis ac magis afficioz ⁊ ardētīſſimi amo-
ris erga vos repēdo vicīſſitudinē ſingulares ⁊ tutes vias tantū amās quātuz de-
miroz. Hinc certīſſim⁹ ſuz ſtatū ⁊ locū quē apud ſereniſſimū dñm romanoz regē
teneo vobis p̄lacē ac fore gratiſſimū. cū optimoz ſit frat̄i ⁊ amicoz fraternos
op̄rare ⁊ libent̄ videre ſuccēſus. Nec dubitare debēt magnificētē vīe mei q̄cūq̄
ſtatū ad inclyti regni hūgarie pacē ⁊ cōmodū inuigilare ⁊ oē meū ſtudiū ad ei⁹ vti-
litatē cōuētere. Nāq̄ cū diu illo in regno fuerim multa q̄ bñficia illic ſuſceperim
ingrati viri officiū foret nō eē ad ipſi⁹ cōmoda ſtudioſum: ⁊ p̄cipue cū regnū illō
xp̄ianitatis clipe⁹ ac mur⁹ aduerſus fidei boſtes exiſtat. Ex q̄ ſicut cū bñ habz: oia
xp̄ianoz regna fructū p̄cipiūt: ſic cū opprimūt detrimētū p̄ne eē videt̄. Hoc ⁊ ma-
ieſtas nri regis apte cōgſcit: atq̄ idcirco opam dat: vt diſſenſiōes ⁊ inteſtina bel-
la ex regno tollant̄. Qd̄ maxie poſſit fieri p̄ſidit ſi ad dictā illā p̄ ſuā ſerenitatē in
p̄ſinibus hūgarie aut aſtrie inſtitutā vtriuſq̄ p̄tis barones ac p̄lati cōuenerint
put ⁊ vocati ſūt p̄ regias lras: q̄ iā erāt expedite ⁊ trāſmiſſe añq̄ ego ad regiā cu-
riā de domo mea redire. Itaq̄ de liberationib⁹ illis neq̄q̄ interſui. h̄ cū rē vniuer-
ſam intellexi iuſtiſſimā illā ſanctiſſimāq̄ iudicauī. Quid em̄ vtili⁹ qd̄ recti⁹ qd̄
boneti⁹ fieri pōt q̄ pacē int̄ xp̄icolas p̄curare. Nō latēt vos q̄ rapine tumultus
incēdia vaſtitateſq̄ in hūgaria ſiāt p̄t̄ hāc que p̄chdolo: orta ē de regno diſcor-
diā. Palā ē quō oppidū ⁊ oppidū ⁊ nobiles ⁊ nobiles inſurrexerūt: q̄z mō ī nimi-
citiarū gladij craſſent̄ vbiq̄. Quib⁹ malis obuiaturus rex nri cōuēniū indixit. vt
q̄ ſat ſe ex debito. Romane regie dignitatis orphanos ac pupillos debē p̄tegere:
⁊ vniuerſoz regnoꝝ paci ⁊ trāq̄llitati p̄ſulere: ſperās p̄ cōuētiōē ea oia fieri poſ-
ſe ad q̄ bono aio magnificētias vias audio exhortari vt p̄ſonalit̄ venire velitis:
vobiſcūq̄ potēſtis q̄ plurimos p̄latos nobileſq̄ trahere vt tanto illic melius fir-
miuſq̄ hūgarie vniō: p̄ſia poſſit vt vniuſq̄q̄ in iuſticia ſua manuteneri q̄ plures
dignioresq̄ p̄ſenſerint. Vos p̄fertiz q̄ vnamecū ab ano ⁊ p̄e dñi nri reḡ Ladislai

et honores et beneficia inesa suscepisti. Nec enim conventio est per quam potest regnum illud pacari et ad pristinam reduci fortunam. Ut non solum resistere thurcis sed eos lacessere queat. Nec ego vobiscum sentio quod propter conventum bini turbare passagium aduersus thurcos inchoatum dicatis. Nam longe aliter est: cum nisi conventio bec fuisset indicta iam maximus ignis arderet in hungaria. Namque non latrocinia: singulorumque cedesset sed grauissima plia cum seuissimis stragibus exarsissent. Sunt enim plurimi germanie barones et principes: qui videtes serenissimum regem Ladislaum propterea quod puellus et pupillus et orphanus in suo iure opprimi: miseratione commoti et tam amore iusticie quam sanguinis propinquitate excitati: cum validissimis auxiliis hungariam perire disposuerat. Sibi quod et bobem qui iam in maximo numero barones et nobiles ad maiestatem regiam in legatione miserunt: qui nunc vienne est ab illo proposito non dissentiunt. Quos omnes quatenus non me retinuit et usque in eius exitu retinebit: qui cum rex romanorum (ut dicatis) et veritas est totius christianitatis sit caput: et ad eum potissime pertineat christianorum iniurias propulsa re: videtes sua maiestas thurcorum insolentias non posse compositi: nisi christiani prius vincti ceterint: ad pacem ut predictum est in hungaria reintegranda predictam conventionem indixit. Remedio omni quod absque partialitate existit passagio de quo facis mentionem non utile est si penitus necessaria: cum nulla potentia resistere hostibus possit nisi munita fuerit unitate. Dulce est si quidem apud crispum legimus concordia puer res crescit: discordia marie dilabunt. Ceterum de mantina classe per scissimum eugenium pax facitis mentionem. Ego ita illi mentem fuisse dispositam cedere possum: sed deo quam modum executionis non video. Classis enim si fieri de venetis parata est: si iam inimicie inter eugenium et venetos ortu sunt: propter recessum ex florentia factum. Intantum ut prohibiti sint plati venetorum curiam sequi. Que res maritimam expeditionem pculdubio perturbatura est. Exercitum autem fieri ut scribis maximum in hungaria contra thurcos apprimere laudo cupio: ut se liceat forciat euentum. Quod si fieri posset iter atque iterum vos oro et obsecro ut de pace hungarie prius cogitates conventum accedatis predictis intestinas discordias vna cum alijs qui aderunt sublaturi. Ad quam rem et ad passagium postea pagendum maiestatem regiam animata et me pusillum paratissimum semper habebitis. Datus in noua ciuitate. xvij. kal. decembris. Anno. M. cccc. liij.

Epistola. cxc.

Horatius ad rescribendum.

Sebardus valentinus scriptor aplice Enee silio amico optimo. S. p. d. Quanta est vis amoris in te mei ut iterum ad te scribere cogar. Quod tibi plibene facio quod tu ad me nunquam scripseris vel meis literis impulsatus vel tui nutu motus postquam et honore et dignitate et emolumentis amplius decoratus. Cui non equidem in video: sed gratulor potius felicitati tue. Precor autem si aliquando per oculum saltem tua manu ad me scribas ne inter nos perari videatur quod nostra in patria vulgatum est. Remotus ab oculis remotus a corde. Reuerendissimus patriarcha a quilegiensis. qui me suum commensalem et secretarium fecit binc breui est recessurus ad serenitatem romanorum regis recta via primo: ac deinde in regnum polonis ac hungarie profecturus: facturusque ibidemque legatione sua. Requiritque me autem vna secum abeam aut per quibusdam negotijs mediolanum accedam. Quam perfectionem arripian non dum decretum est. Cum donatione eius libenter irem ut in tuum complexum veniam. Attamen vbiuis gentium fuero tibi penitus deditus sum. Ex basilea. xxi. Aprilis. Anno dñi. M. cccc. liij.

Epistola. cxci.

De utilitate litterarum.

Regori mollins senen. S. p. d. Enee silio patrueli suo. Hieronymi vetus admodum sententia est probatissima: litterarum inter ceteras habere esse utilitatem ut absentes prius faciant. Predicare quidem. Nam absentes his loquimur videmus transmarinos: animique nostri cogitatio sine voce: notarum picturis atque lineamentis denunciat quod certe vilius quam aut humano generi antiqui non facile inuestigare possent. Ceterum cum bini viciissim perfrui possumus utilitati aut alteri fortune consocij letarentur: altero tamen

satis babes te. f. virū huiusmodi p̄rogatū p̄cipē. Est id q̄dē mibi carū. S; mltō carius
si alternas mutualq; exaraueris vt ⁊ tuas dū legerē te alloq̄rer: tuusq; pictas no-
tulas digitis parētū oculis offerre q̄ tantop̄ obseruari vt filiū tum vt piū deceat.
Debis hactenus. Vale ex senis.

Laudat fridericū cesarē.

Epistola: cxcij.

E Rā cise? de picciol passis dei grā scē mediolanen. eccle p̄sul. Ornatissimo
viro dño enec siluio poete laureato. S. p. d. Ingenti voluptate ⁊ gaudio
eloq̄tissime enea miū xpi charitate dilectissime afficit me eplā tua data
i seltkirchen nōis decēbris: mibi reddita idib' eiusdē cū recēssione veterū tuꝝ p
more inc nos mutuariū scriptionū: tū ipā serie cōtentor. Cūq; p lepoze stili serie
ac facultate dicendi ⁊ extinatioe quā de te facim? p q; cordiali erga te amore nro
tua scripta sp legerim: nō min⁹ auide q̄ libent' ēt vbi fortasse nō qnq; mderi. Hic
maxime nūc qn qdē intelligā opante diuina grā eo teloci euectū: vbi sicut vtute cō
scēdisti ita poter' ipā vtut' via. p̄ficē plurimū ad rei publice ecclieq; pacē gloriofifi
moq; p̄ncipi: nō mō tuū verū ⁊ vniuersorū ac plurimis tibi q; ipi ⁊ bonori tuo cō
ferre nō modicū. Atq; qm te nouim? tuūq; igeniū desiderūq; nō te supuacuo ex
hortamur ac p ista traslatioe tua ⁊ ai dispoñe p̄gratulamur. Itē atq; itē colle
tem tibi cui p̄cessus ē et loco ⁊ officij dignitate vt te valeas demōstrare: si quazda
bis opaz fidelit' ⁊ prudēt' spo ex p̄cto ⁊ expecto. Alio ei rōne disposito ⁊ diligēt' ad
bona vadēt oia p̄spe cedunt. Iusta nāq; desideria diuina sp pietas comitat. Age
itaq; ⁊ p̄seuera felicit' vt magno cepisti p̄ncipio. Exerce ad pietatē q̄ fm aplm ad
oia vtil' p̄missionē bz vite q̄ nūc ē ⁊ future: vt assequis laureā verā. f. coronā iusti-
cie ⁊ eternitat'. Dicis ⁊ cū aplō ad festū: Nō infamio optinēfeste s; vitā ⁊ sobrie-
tat' vba eloq̄r. Ad q̄ maximū incitamentū tibi ⁊ hōi xpiano ⁊ līato corona laurea
quā assūpsisti v' accepisti. Ego nō teinceps crebriores expecto līas tuas rez iudi-
ces tuūq; successus: neq; tardus ero i reddēdo meas: dūmō intelligā ad te posse de-
ferri. Hūc em ad fortunā scribo: nōq; tardū q̄ debuerā. Nō facile em pducit in-
certa ⁊ fortassis etiā mltō sen⁹ ad te pueniūt: lz varijs ⁊ multiplicat' līs enitatur
vt vel saltē b mōi rescriptiōnū n̄ aruz quicq; reddat qnq; tibi. Nā sicut ambigui-
tas frustrandi laboris reddit boiem pigriore ita p diligentia supet' neceffe sit. Et
qdē libent' scribo ⁊ scriptitabo intelliges ⁊ p̄sideras tū ex eplā tua tū ex alijs cōdi-
tionē totis tā nature q; vni⁹ ⁊ sacratissimā augustissimāq; intentionē cesaris nri
p̄ntis q̄ velut nouū qdā sydus emicuit: hac tēpestate necessariū vt sperem? ve-
lut august' illi suo seculo pacē reddidit ⁊ fūdauit: sic istū suo. Ego qdē ita mibi sua-
deo nō incerta spei rōne. Est em vt in primis audio p̄nceps iste catholic' ⁊ pi' eta-
te floridat: quā sapia gūitas ⁊ vite integritas comitant'. Cui sūt em sensus boīs ⁊
etas senectut'q; vita immaculata. Co: p̄e strēnu' vegetusq; ⁊ robust' ap' ⁊ patiens ad
labores: fort' p̄stāq; ai sobrietat' cultor p̄cipu'. Cū vt scribit' i sapia sobrietatē em
tōcē prudētia ⁊ iusticia ⁊ vtutē q̄b' vtili' nihil ē i vita hoib'. Attēde qz p̄mittit so-
brietatē q̄ huic p̄ncipi maxie insita ē: ceterē s; n̄ere sūt vtutes. Et catho inq̄bat n̄
legisse se neq; vidisse hoiez sobriū iuadētē rēpublicā p̄ter cesarē. Audio ⁊ būcno-
strū p̄ncipē obhūatissimū ac p̄cissimū ita ec̄tpis ⁊ vtilē locatozē: vt ne qdē p̄ctū
terat qd potissime pat sobrietas. Estq; mēoz sapiēt'. Nihil em p̄ciosi' tpe' qd nec
auro nec vlla potētia redimi pōt elapsuz. Solusq; sapiēs eo scit vti ⁊ i suā redigē
p̄tātē ⁊ efficc qnq; mag. Et atq; ēt cū vulgo seu indoc̄t' ociosus appet. Est p̄terca
liberal' iurta exigētiā rez ⁊ tpm ⁊ p̄nter p̄missor suoz tū i redapil i tū ceter' ⁊ ob-
scrutissim' ⁊ vtilis disp̄sator: qd vtrūq; requirē p̄cipue i p̄ncipe. Nā bñ scēa ma-
le locata cicerone p̄bātē malefacta arbitrat' emi'. Quid ē. n. violari p̄dari oneri
b' itolerabilib' v̄ditos tozq̄re: q̄ effusioe splēdeas spgas ⁊ dissipēs nisi q̄lter i ma-
lis: ⁊ roboz filij ⁊ regis successoris salomōis more pares ipē tui ruinā. Mendar
nō omnis cū impobef' vt scribit' execrabilior multo p̄nceps. Iusti ⁊ magnatū
⁊ p̄ncipis est verbū tenere suū vt scriptū est. Verbū regis verbum vitatis sub-

ditos regere p̄uere ac tueri velut bon⁹ pat̄familias: vectigaliaq; eo ordine dīf
p̄fare ne cogat inire man⁹ i aliena qd̄ sp̄ euitauit traian⁹ cesar ille augustissim⁹
atq; piissim⁹ gratissq; fuit in p̄rios vt facile gloriosus apud alienos efficiat. In
malis seseq; sūl p̄denet deo t̄ mūdo magl̄ inglori⁹ t̄ impotēs ad oia facit. Impos-
sibile nāq; ē vt in q̄t̄ Aristoteles i et̄bi⁹ aut certe nō facile p̄dara ab eo agi cui de-
sunt facultates. Nec dubiū qn̄ magno sint adiūmēto diuitie in gerēdis grauib⁹ ei
q̄ liberalit̄ t̄ p̄be sciuerit vti: suisq; locis t̄ t̄pib⁹ exide disp̄sare. Quinimo secus
ab oi conatu t̄ gloria inchoator̄ cogēt cū ignominia resilere. Qd̄ si qd̄ prudēs t̄
magnanim⁹ n̄ cesar euitabit vt pestē tā p̄rio p̄silio q̄ suor̄: q̄b⁹ vt audio coiter t̄
eccl̄asticoz t̄ seculariū excellētū isignū t̄ l̄rator̄ q̄s venerat t̄ lateri p̄gregat suo
iuxta morē cesarū t̄ prior̄ p̄ncipiū p̄decessor̄ suor̄: ne sibi obiciat euāgelicū illd̄.
Ecce hō q̄ cepit edificare t̄ nō potuit p̄sumare: cū sit ip̄e p̄uidētissim⁹ atq; ordina-
tissim⁹ in vita t̄ i oib⁹ gestis suis. Que cū ita sint suauissime mi cnea: cesarq; opib⁹
habūdat potētiaq; nūero boiūz t̄ copia gentiū: etasq; prudētia t̄ magnanimitas
p̄ueniat: q̄ p̄cipua sūt ad res arduas capescēdas. p̄ditioq; t̄puz t̄ plūma se offerat
q̄ suffragē: nō dubito si voluerit dūmō duret sup̄stes iuxta dies nature futuruz
i p̄tate sua vt pacē det eccl̄ie: t̄ cōponat nō mō p̄ncipat⁹ t̄ oēm p̄lin xp̄ianū s̄ vni-
uersuz orbē ad vnicā verā fidē xp̄ianā t̄ sanctā dēducāt eccl̄iaz ad altissimū dei glo-
riā t̄ honorē sublimitationēq; troni sui cū laude p̄petua t̄ cēna salute. Qd̄ vt die
bus nris p̄spicē valeam⁹ pietas diuina p̄cedat. Sicq; culmē diuine maiest̄at̄ exbo-
tare noic mico t̄ me mimiū cōmēdatū fac sue clemētie: deuotissimū qd̄ euulū vir
tutū suarū t̄ effice t̄tē: tāq; scē sp̄ci audissimū expectatorē. Preterea de re tua cū
serenissimo ac doctissimo gūfōrto n̄ro secretario ducali: verbū habuit nicola⁹ tu⁹
n̄r⁹. Cōuenies cū domi q̄ subsequēnt nobiscū fuit. Agitauimusq; q̄ eēt incedēdū
via: p̄ honesti tui desiderij p̄plemēto: q̄ ita se p̄mptū vt ire p̄pria offert. Deideq;
arbitramur silq; arbitrati sum⁹ vt l̄ras cesar̄ q̄s ei p̄ponis ip̄etres ad illustrissimū
p̄ncipē n̄m nec tua p̄fectas manu nec scriptibē n̄raz: t̄ mittē studeas ad manus
ip̄i⁹ gūfōrti q̄ p̄modi⁹ mām ingrediat⁹. Neq; vel nicolaus p̄mones facito cuz l̄ras
ip̄as dederit q̄ sollicitatōe n̄r̄ desit nec diligētia. Ea em̄ ē q̄ adēpta prara impetra-
ri quēt. Librū temū tuū dyalogoz habuim⁹ t̄ penes nos p̄seruam⁹. De reb⁹ ita-
lie accipe: q̄ ad p̄ns sic se h̄nt: roman⁹ p̄otifer nō obstatib⁹ publici edicē seu enūa-
tionib⁹ p̄scripē de trāslatiōe ad urbē romanā q̄ debuit esse septima Ianuarii p̄p̄e
lapsi: etiā florētie sedet: nec motui suo sile videt⁹ q̄cā. Rex aragonū victori regno
neapolitano copias p̄gregat tā eq̄tes q̄ pedestres: lōgo vt dī nūero vīgiti miliū
eq̄tū t̄ peditū i copia. Idē t̄ illustrissim⁹ p̄nceps n̄r̄ etiā p̄ victoriā p̄cussērāt in-
uicē sed⁹ seu poti⁹ renouarūt. Et manēt veneti iuxta p̄suetā m̄gri militie: reliq; vt
p̄i⁹ tā iuxta insubriā seu p̄lōgobardiā q̄ p̄ picenū t̄ tuscā. Duo t̄n militie p̄nci-
pes absūt vt diu ex patria ista adinuicē ciuitates seu male p̄cordes apud picenū t̄
patriā pusinā p̄rio vere detegēt ea q̄ p̄ducere p̄suevit. Dū apd̄ nos interiz bel-
la cessant. t̄ patria ista italie flos respirat: ciuitas tua q̄scit. Reuerēdissim⁹ cardī-
nal placētū⁹ v̄l mortē obiit v̄l p̄pe febr̄ib⁹ t̄ etate decrepita correp⁹ apd̄ castellio:
nē suū desideratū imo berī vt ordinatū xp̄ianū decet obdormiuit i dño. Tale scilicet
in dño amātissime in xp̄o fili. Datū mediolani. iij. februarij. MD. cccc. lxxij.

Deit̄ rescribere litteras.

Epistola. cxcij.

I Obānes de bogonia cardinalis scī calixti. S. p. d. Ene siluio viro clarissi-
mo. Trinas sup̄iorib⁹ dieb⁹ tū ad nos tū ad dilectū n̄m iohannē peregal-
lū vidim⁹ l̄ras tuas: q̄ nobis put sp̄ p̄sueuerūt scripta tua gratissime fuerūt:
t̄ rei quā dīngi felicit̄ vterq; n̄m exoptat nō parū p̄ficue. Quare p̄pter diligētiā
atq; v̄tutē tuā sumope cōmēdātes: p̄cordiales tibi agim⁹ gr̄as qui sp̄ vt p̄sueuisti
memor es n̄ri. Nec distātia locoz aut v̄llis occupationib⁹ seu laborib⁹ ascriben-
do retrahere s̄ assidue intinmare p̄curas qd̄ ad rē p̄ducere possit de qua nūc agis.

Quā darissimū de illa quā in te eē nūq̄ dubitauim⁹ fide capim⁹ expimētū. Rogamusq̄ vt quēadmodū cepisti ita in posterū agere p̄gas. Neq̄ te retrahat a' affūptio ope multitudo imēsa laborū q̄s subire indies ⁊ pati te optet: qm̄ ad h' oēs nati sum⁹: ⁊ eorū p̄cipue v̄tus extollit q̄ pectore firmo p̄sistunt. Sed ne int' matias occupationes tuas nos h' eē ociosos existimes mittim⁹ eū p̄ntib⁹ glōfā aurelianē. q̄ cōi. puerbio p̄dicat textui ad r̄nsionē eugenij datā regis oratorib⁹ atq̄ alijs per nos editā q̄ iudicio nro nō modicū ad r̄facit. ⁊ p̄ quā cūulis r̄ndere p̄tesq̄ nras tueri ac aljs. put expedies fuerit te iuuare poteris: publicādo ⁊ cōicādo eā sicut videris. Alia hic occurrētia. p̄nuc reticēda cēsem⁹: cū nudiusq̄r⁹ ex medijs vt ita loq̄mur reb⁹ ad te accesserit reuerēdissim⁹ cardinalis aq̄legien. p̄ illas pres legat⁹ de latere: ⁊ cū eo plures de his oib⁹ informatissimi. Ex q̄b⁹ intelligere poteris qd apud nos agat qdue de reb⁹ speranduz sit. Vale feliciter. Ex basilica. Anno. M. cccc. lxiij.

Excusat se q̄ nō scribat.

Epistola. cxciiij.

V Encella? bobem⁹. Jo. hi canonico wratislauen. amico p̄caro. S. p. d. Debes vniā dare occupationib⁹ meis si ad te vt cupis ⁊ ego optare n̄ sepe scribo: vir em̄ spaciū sōni cibiq̄ sumēdi habeo. Ita me supm⁹ cācellari⁹ fatigatū reddit. Int' oēs tñ labores suz mīcor sp̄ tui: nec vnq̄ ex corde recedis mico. Et si possem i aliq̄ tibi p̄desse ambab⁹ manib⁹ facerē: nouitates aut' r̄ista leuia' scribere nec oīū habeo nec curo. Si qd eēt qd te vellē mei cā facē: statiz reb⁹ omīssis alijs tibi significare. Idē ⁊ facere te vellē erga me. S̄ sumere calamū ḡtis cū tota die inuitis sit in manib⁹ nō video cur me debeas adhortari: nec tñ hac vice retrogradus tibi sim hec de nouo ad te deducā: bobemos. s. cū maiestate regia diuersos habuisse tractat⁹: tādēq̄ cōuenisse vt i festo sci michaelis alia h' teneat p̄uērio cū eis vt res oēs p̄ficiant qz vt spes cōia bñ terminabunt⁹. Oratores regis polonie hic sūt ⁊ cū eis cardinalis sci angeli. Jāq̄ tractari de reb⁹ hungarie hic debz. Vale ex vienna. Anno. dñi. M. cccc. lxiij.

Excusatoria taciturnitatis.

Epistola. cxcv.

Nicola? amidan⁹. S. p. d. enee filio poete p̄stati ⁊ amico singulari. Eredo te vehemēte admirari enea dulcissime q̄ postq̄ istinc abisti lras mearū nībil suscepis: p̄sertiz cū ⁊ ego antea pollicer⁹ sepe fuerim me crebro ad te scripturū de his q̄ apud nos indices agerent. ⁊ tu iā p̄de vnas ad me lras dederis. Ego qm̄ reuerēdissim⁹ cardinalis sci laurencij in damasco ad serenissimos romano rū ⁊ polonie reges legat⁹ p̄ hāc sacra synodū destinat⁹ crastino mane a nobis ē recessurus ⁊ vna secū laurencij n̄r cui p̄ntes cōmissi. Jāq̄ maxima p̄s noctis est luxit nō possuz excusationes meas ⁊ silentij cās ad te scribere: p̄cipue cū multarū rerum plen⁹ suz q̄s p̄ lras tecū cōicare libent' vellē. S̄ qz p̄hibere angustia t̄pis id efficeret villo mō nō possuz: malo hoc modicū t̄pis qd mibi sup̄est i alijs scribēdi q̄ i excusatiōe mea p̄sumere. Scio em̄ q̄ tu oib⁹ in reb⁹ grauissimo sp̄ iudicio vsus es: si lentū meū in bonā p̄tē accipias. Qd si forsitan ⁊ culpabilē ⁊ punitiōe aliq̄ me dignū iudicaueris parat⁹ iaz ⁊ p̄mptus suz correctionē tuā oīm subire. Quā celsi asperrimā aio tuo forsitan p̄ceptur⁹ sis: eā vnica p̄gallū intercessiōe leniri posse cōfido. Quare nō ē qd serenitate tuā multū formidem: qm̄ qdē certissim⁹ sum arma mibi p̄ata q̄b⁹ supare te facillime possim accipere igit ex molē bec pauca. Vale ex basilica. M. cccc. lxiij.

Comendat causas frisingen. ecclesie.

Epistola. cxcvi.

Meas filius. S. p. dicit. Reuerēdissimo i xpo p̄i ⁊ dñō colēdissimo Ludo uico cardinali arelaten. Recepi nup lras tuas admodū longas: ⁊ cuz bis fuerūt capla pacis ⁊ lige inter eugenij ⁊ regē aragonū p̄cordate. Post bec significabas recessuz illoz cardinaliū ex basilica q̄s abisse iuitos asseruisti. Lupiebasq̄ vt oia maiestati regie referarē. S̄ iā oia ex italia erāt sibi nota: nec latet re gē nrm p̄loz p̄cipue eē: q̄ magi sua q̄rūt q̄ illa q̄ sūt ibi xpi: nōnulli. tñ mirat

in quorū numero meipsum pono: quoniam gallici qui propter regimē sicilię pte alterā seque
bant. nunc illa pedita in pūstina sua pscuerat. Et uicī solet effectū tolli cessante cā
sensu scilicet nos gallicorū mētē sibi obesse ostendunt. Iras in frāciā deferēdas dilige
ter misisset. Sed timeo ne fuerit piger in republica qui solet in puata diligentissimū eē
Scriptis nup̄ serenitas cesarea sacro pcilio in fauores henrici viri optimi et l̄fici
ut cū frisingen. ecclie p̄ficeret ep̄m. Exstimauit tātū p̄ncipē exauditu iri p̄ter spes
accidit ut preces eius reiecte fuerint. Interim electus ē p̄ capitulū siue iure siue in
iuria cardinalis sci martini. Is recursus ad vos habet p̄firmatiōis cā: rursus scri
bit cesareū culmē ut sup̄sedere veliq̄ p̄firmatiōis differat. Ego itidē suadeo et p̄
cor itidē p̄pter bonū sacri pcilij. ne sp̄natis hāc pctitiōē sicuti primā: debetis enī
hūc tātū p̄ncipē ad quē ceteri oēs oculos dirigūt: quicq̄ nec munerib⁹ nec p̄ab⁹
ad aliquā iniusticiā mouet: vobis et pcilio fauorabilē facere. Ne irritates suā de
mētiā cogat eū iter flectere. Scis p̄terita quātū apud eū possit magnific⁹ caspar
cācellari⁹ qui si vobis fauerit: nihil est quod alios timere habeat. Allicite igit̄ hūc virū
et b̄nficijs deuincite: maxime hoc tpe quā cōuētus nurebergen. instat quā p̄ totā r̄pia
nitatē est vulgat⁹: quā et carnalī et aliq̄ instant ut rex se p̄ altera pte declararet. Et car
dinalis sci angeli apud hungariā p̄ vrbē dñm suū tuet: quā eugeni⁹ nec p̄grega
ri aliud cōcilij nec fieri declaratiōē vult nisi p̄ se fiat: nec em̄ ambigo quā rex ara
gonū alit̄ r̄ndisset in factis ecclie nisi p̄ ipsū fuisset p̄turbat⁹. Unde b̄nī in breui cō
uentū fieri ad quē si rex nō iuerit. put̄ timeat saltē mittere plenū mādātū sicut eius
l̄re in orbe misse decantāt. Et si neq̄at obtinere: declaratio fiet quā vobis bonā det. Sed ad
hoc optet nos p̄ncipē hūc affectū b̄nī: et p̄ces exaudire et seruitores suos p̄moue
re. Maxiq̄ vobis ep̄ cācellarij votis annuere: ut ei⁹ fr̄at obtineat ecclias frisin
gen. nā si p̄firmatio cardinalis nō maturet: aderūt vie quā vram p̄tēnuabūt plu
rime: et vos postea i p̄uctu nurebergen. maiore fauore b̄bēt. Et p̄sertim si colmi
serigoroatores qui p̄tatem b̄eant regie maiestati p̄placere nō aut vba vane quā vtrū
nō implēt. Quā aut suades ut facta ecclie regi cōmēdet: ego nō suz tātū. In eo tñ gau
deo quod hūc p̄ncipē religiosorū video et nullū mali audiū. Electores eēnt i hāc rē bo
tādī qui p̄sultores sūt: et mēbra impij nō enas qui vermiculus ē et cui⁹ vba in fumum
trāscāt. Vale et me ut soles in fuitores ama. Et grez. **Epi. cxvii.**

Offert opas suas in causa frisingen. ecclie.
Rācise? q̄drati? aduocat⁹ p̄istorialis Eneasiluius. S. p. d. Recepi mi enea
l̄ras tuas lōgo tpe expectatas quib⁹ p̄lectis ex eaz p̄ncipio p̄cepi nil aliud ni
si te credere me falsa p̄suasione vsus. versucisq̄ vacare. Iba mi enea si cete
ros versutos appellas qui cū veritate nitunt̄ vsutus ero et in hāc pte vsucias trari
In p̄ncipiarū aut cū et vatū nūcro aggregat⁹ sis nō vsucias s̄ d̄lic sciam me captas
se excogitare debes: qui sui ego illa ipa poemata quā mīme rep̄it qui. Credo veliam
oia traxisse quā ut primū affuerit lyra reassumā tuāq̄ gloriā laurē immortalē reddā
Et ex mi enea l̄ras tua eplā in cā quā nosti nihil lucri assereret: ego tñ quā primū vidi
l̄ras regis serenissimi a nemine p̄notas: expeditionēq̄ rei. p̄ cardinali futurā: ac
tres sacras disputatiōes p̄ eo in vñ p̄currisse. p̄ serenissimo rege mēmet l̄z irre
q̄sic? opposui eamq̄ sic porauī ut ibi effectū sit: ut expeditio quā celeris credebat̄ re
tardatiōē sortiret̄ indies et p̄ factū totalē h̄ipedimētū ē vsq̄ ad aduētū l̄rarum
p̄firmatiōis facte p̄ metropolitici. Si rōnes assignate i l̄ris regis vere sūt: electio et
p̄firmatio nihil opitulat̄ oia ruit. Quā rē copios⁹ et serios⁹ scribo caspari. Eneago
cū agit. Idcirco mi enea et si in dicta cā nullū lucrū ē: tñ restiti sine lucro quā non
oia lucrū petūt. Sed illud vet⁹. p̄uerbiū te mibi creuatū reddit: neptunū nayades
p̄ctū in futurū. Sis meorū tui frācisci qui te ad animā diligit. Deū testor quā primū
ingeniū reassumā: tibi insultū dabo. Recōmissus me velim regie maiestati sere
nissime culine ut romanū indies offer et strēnuo militi caspari cui ad plenū scripsi
p̄gendū cūmio artū medicine. doctori iacobo cesareo medico: vale et me ama ut so

les. Ex basilea. Anno. M. cccc. liij.

Comemorat opas suas et alias nouitates.

Epistola. cxcviij.

Arian? sozin? Eneasiluo. S. p. d. Olim nullas ad te dedifras qz nec itel-
leri aliquē de te recta via ueniret. Tuas tñ ex gregorio frequētes salutatio-
nes accepi a quo etiā intellēxi felices successus tuos qz mibi gratissimi et io-
cūdisimi extiteret: felicioresqz milies expecto. Eterū hic ludouicus qui serenissi-
mū impatorē accedit: tui pgnitionē asseruit habere: quare qdā tibi exponēda cū
eo cōtuli. Tu igit fidē adhibebis: meiqz amore et cōteplatione si illi officiosus eē
potes id agas exoro. Ego isto anno lecture renūciam: qm aliquādo uiuere nō sp-
tegere institui: tu uo cogitabis et operā dabis bis qz ab isto ludouico mei ex parte
erunt exposita. Post tui vltimū discessum tres filij masculi mibi nati sunt. Ex q-
bus duos habeo et indies alium expecto. Sup decretalibus cōmētarios edidi: et
et. xliij. tractatus cōposui: et nouissime opusculū de sortib? ad reuerēdisimū car-
dinalē nicenū trāsimi qdā si tēpus pcessum fuisset ad te dedissem: s dabo q-
mum potero. Postremo nil aliud supest nisi ut valeas et nostri memor existas: no-
ueris clarissimū regē aragonū et victoriosissimū ducē nicolaū picminū p sacra-
tissimo dño nro eugenio totā marchia et patrimoniu recuperasse. firmo atqz esculo
dūtaxat exceptis: pteqz romadiole: plures enim ab eo cōductores defecerunt ex
bis quos fidelissimos arbitrabat: sanctissimus dñs noster. xvj. kl. octobris hinc
io cundissim? et letissim? abijt: eritqz rome infra paucos dies. Vale ex senis.

Exhortat ad respōsum rescribendū.

Epistola. cxcix.

Dam de mulin anglie? aplice sedis pthonotari? Eneasiluo poete. S. p.
d. Amātissime socie modicorū supiori tpe delatas ad me pscntiū p latozē
dulcissimas eplas tuas libēissime recepi: earqz extigētia p virili mea suz
secur? ita qz regia celsitudo impitiaz bñ inclinata ē: habitoqz ausamēto sui ma-
gñi pculi: id plene spero fiet de q aim? tu? pter? erit. Aperui intē meā latozī bñ?
cui? gūitas et industria plenā vedicat adhiberi sibi fidē: quā mei ex pte sibi qso va-
re velis et noie meo ab eo dignant recipere bursulā puulā quam tibi mittit de manu
sua laborata vgo nobilis neptis mea. Optime mi cnea significare qso digneri mi-
bi ade tuo: si qd i anglia tibi gratū fieri dū erit et añ oia accōmoda mibi sepe eplas
tuas qz potero ad tui memoriā in ppectu pncipis ostēdere qm tali adiutorio di-
gue sunt. Rogo et itez rogo mibi sepe scribe et vale felix optime et antiq socie. Ex
lodonijs. Anno dñi. M. cccc. xliij.

Epistola. cc.

Agit grās p cōsiliariatu.
Archolome? eps conctanus. S. p. d. Eneasiluo senen. poete clarissimo et
amico pscnti. Dulce mibi admodū et suauē ē vir clarissime qz valeas dum
mō recte valeas: qm te apud tuū cesarē honore primū et cōmodis nō care-
re existimē: s apud cū indies te ob ingētes btutes tuas et doctrinā magnipēdi sciā
et intelligā. Scripsissem ad te crebri? nisi puolū? visitationi epat? gebeneh. quas
ob graue meā penuriā ut uiuere sumpsi inuit? Cū em ut solēt visitatores ipso in
exercitio p eā dyocesi curere discolor: nō potui nec crebri? nec plus scribere ad
te cui in scribēdo ac oib? ferme more ferro stringor. Scias itaqz me valere cū oī
familia qzqz misere: suscepisseqz cōsiliariatus regij ad qd tu tātope laborasti: mibi
qdē caras et gtas et inter res alteras cariores. Et ea ppter cesari tuo primūqz tāta
in me humanitate vsus est: tibi qz ac iacobo qz et inuicū et incepte rei finem pbuisti
ago grās indecessas: nō recusans si mō possis vīs: honori et cōmodo pbere vices
Restat aliū d vt cōi rei nre tractāde nūc admotis calcarib? totis viribus te exbi-
beas in mediū p veritate neminē extimescēs. Potes em nunc qz gratulor rei nre
apprime fauē: et vales ad cesarē et oēs suos. Idcirco tāqz forjatbleta ac cert atori
mediū capū occurras: et vt res successerit me certū redqas. Est vt gliscim? succes-
serit apō regē et suos rē meā qz tua ē singulari affectu pmedata suscipies vt sic videā
te altez eē i remea quēqz modū. et i tuis agere idēcessus. Vale et me ama vt cepas
r iij

licet absente et insudes gratificari tuo humanissimo cesari. Ex gebennie tertia die octobris. Anno. M. cccc. liij.

Epistola. cci.

Refert quod ab imis ad altiora pscendit.

Mhas dei gra eps senensis dno petro noxetano eqti et comiti palatino ami
co singulari. S. p. d. Dupugerit cor meū lre tue q̄s nudiusq̄r ex oratore
florētino accepi lacrimasq̄ meis ex oculis nō pancas excusserūt. Mā et tri
stes videbant miserā quādā p̄ferētes et manu tua scripte nescio qd lateē en
gie ad cōmiserationē puocadā ampli attulerūt. Videbar cū illas legerē teipsum
videre et alloq̄ cui p̄fero neminē et quē añ sex annos nō vid. flez. Legi ḡ scripta tua
nō sine lacrimis: q̄s p̄tim iocūda recordatio mutui amoris p̄tim p̄miseratio tuaz
aduersitatis puocauit. Lacrimas nob̄ aliqñ insperatū gaudiū aliqñ inopinatū me
ror extorquet: vtrūq̄ in cā fuit. Mā suavis epla tua nō spanti mibi red dita ē q̄ ab
sentē charissimū amicū p̄ntez reddidit: s̄ te p̄ter opinionē mestū atq̄ afflictū ostē
dit. Itaq̄ cū p̄uinū tue manū characteres inscribi oborte lacrimę testimoniu lētie
p̄buerūt. Cū tuā cognoui calamitatē merorū meo astipulate sūt neq̄ cū flente
amico nō flere et cū dolēte nō dolere fas fuit. Et postq̄ meli ad me redi cūz aiad
uertēre tēn suz erigere statui satisfaccere desiderio tuo imo veri meo. Mā quō fic
ri pōt vt ego scribēti amico nō rescribā q̄ neq̄ bis rñsionē soleo negare q̄ me ode
rūt. Multa sūt petre amāissime in tuis lris rñsione egētia q̄bus capitulatim an
notatis: et tibi et mibi q̄b̄ueu? potero morē geram. His ḡ in primis pmolestū tibi
fuisse q̄ me alloq̄ florētie nequicis. Credo equidez et eo bononie te roma reuertum
p̄ter spem tuo colloquio sum priuat. Acceperā nāq̄ bononie te roma reuertum
florētie morā agere: atq̄ id spe pleniter accelerauī. Cū veni florētia didici et ro
berto martello cōi amico te valitudinis cā in villa lanari. Scripsi ad te si cōmo
do tuo posses in urbē redires dū mādāta cesaris apud magistratū ciuitatis exeq̄
rer. Demorat? sum illic biduo s̄ neq̄ tu aduenisti neq̄ rescripsisti q̄cūq̄. Venissem
ad te in villa nisi putassem oneri me futurū bōi q̄ cum piuge ac liberis secessisset.
Abq̄ ḡ rursum. Postea cognoui martellū cui lras credidi nō fuisse i reddēdis illis
vt p̄miserat diligētē. Senis autē mansi apud necessarios meos dies octo: neq̄
me tu? bō puenit quē dicis a te missū q̄ me alloq̄ret. Cū cēm rome paucis q̄ ad
me scripsisti abūde rñdi. Et iterū p̄ rñsum alteras ad te lras dedi q̄s cōiecto tibi
fuisse nō redditas q̄ nullā eaz mētionē facis. Existimaui deniq̄ cū redire i germa
niā te mibi nullo mō eripi posse q̄n florētie puenirem. Vale dixi romane curie et
collectis sarcinulis: senas repeti eo aio vt ordinatis ecclie visere. S̄ q̄ philia boiuz
q̄ me reuocauerat q̄p̄uinū redire teq̄ in trāsitu florētie visere. S̄ q̄ philia boiuz
certa q̄ cogitationes rate: obstitit votis meis charitas patrie q̄ diutino afflicta bel
lo: pacis egena: q̄etis auida alphōsum: regē aragonū me petere hortata est ab eo
vt salutē sibi ipetrare. Fridericū q̄ impator q̄ cū nouisset iusto bello senē. circū
uētoas cōmutato reuocationis mee p̄posito d̄ p̄ponēdis tuscie reb? mibi mādātū de
dit. vtq̄ romā et neapoliz me p̄ferre ea de cā iussit. Ego q̄uis i me nullū eēt i tāto
negocio momētū. p̄ue tñ nō misereri nō potui: neq̄ impatori nō obedire liceba t.
Redi romā ibiq̄ mēlib? q̄tuor suz retent? añ q̄b̄inc daref exēdi facultas: mē b̄
mēscos duos ago. Mēscio q̄s erit rex finis scio: qd vellē: video qd nollē. Sp̄ illud
vigiliantū añ oculos meq̄ mee v̄sā: bella bozida bella et tybūm mīto spūmātē san
guie cerno. At q̄ iā vis hec syderū tā inū q̄ fatorū viritas cū q̄esceret ois italia pa
tria mea q̄etē bre nō potuit. quq̄ male bellū senē. ducūt. Et q̄ ciuitas tā opulē
ta ē q̄ nō exbauriat exuantiā tā diutino belli malo. Mēmo tā robust? ē quē nō at
terat p̄tinua febris. Dicat aliq̄s. Dabit de? bis q̄s finē. Scio ei neq̄ rēp̄stas ē quā
n̄ se q̄trāq̄ illitas. At multi percūt p̄usq̄ positis v̄etis sternaē cōr. Qm̄ rex vici
litudō est. Fateor s̄ nos interea patimur. Vtrū l̄s mora nō solū patrie cā in mo
lestissima ē s̄ ea q̄s rōne q̄ tūc pacē q̄ro neq̄ illā neq̄ te iuenire possis: fero tñ pa
tienti q̄ sine mea culpa accidit te q̄s p̄ sapia tua idē facere vclim. S̄ p̄go vltimus

In tuis lris dicit te oib⁹ in reb⁹ erga me vere amicitia e⁹ officio fictu⁹. Confiteor isto
Neq³ ego me amicu⁹ habuisse vnq³ scio q³ te verior aut sincerior fuerit. Maest⁹ soler
res scde imutare boies te tn nulla fortue amplitudo mutauit. Fuisi enee tuo sp
de. Nescio qd de te alij dicat: ego te mibi alter scipione alteru⁹ pilade atq³ vt nris
vtamur exēplis alteru⁹ ionatha suz expt⁹. Queti⁹q³ volui ex romao potifice te ad
iuuare suz psecut⁹. Fores tue q³ p⁹ magnitudine negotioz q³ b⁹ actum abant sepe
cardinalib⁹ obserate fuerut: no mibi tm veru⁹ z inenuncijs meis oitpe patuerunt.
Cuz ego me satis a nicolao papa euecti supq³ satis existimarē nubilq³ vltra pete
rē: tibi null⁹ in me collat⁹ honor sufficiēs videbat⁹ q³uis ep⁹ ab illo creat⁹ effem⁹ z
inē p⁹ncipes ecclie sedere. Cardinalatū quē ego mibi neq³ arrogabā neq³ optabā
qdē enee tuo cepisti q³ere. Cū tu ipse credo piugio alligat⁹ id p⁹scq³ non posses me
vnu⁹ a te dilectu⁹ eē q³eo pueberet q³ tua te vt⁹ extuliss⁹ nisi m⁹imoniu⁹ d⁹isses. Ar
bitraberis igit⁹ quatū sentio bonorē q³ ego fugerem tuū eē: z te dici cardinalē si tu⁹
eneas rubio pilco donaret. Effectū ē igit⁹ tua opa vt impatori a nicolao pmissū sit
Ma⁹ z is me pmoueri obtabat int⁹ p⁹mos q³ creādi cardiales eēnt enea nullo pa
cto p⁹eritū iri. Idq³ nicolau⁹ ipe cesari affirmauit z mibi. Idē q³ duo vberimi te
stes impatori suis lris asseruerit sci petri z sci angeli cardinales q³ru scripta z qdē
signata impator ipe mibi restituit. Sz obit ille pmissi plen⁹. Credidit plus sibi vi
te fuisse vt aiūt poete pl⁹ statuim⁹. Decept⁹ ē nō decept⁹ p⁹ z optim⁹ p⁹. Quē p
sua integritate nō ambigo celicolaz⁹ choris annueratū. Itaq³ nō cū ioue illo quez
sūmū ceca dixit antiq³tas. S⁹ cū xpo maxio z singlari deo nectaria pocula siccare et
de genuine vitis i regno p⁹is bibere: sessurū i iudicio. cuz. xij. aplis. xij. tribus isrl
iudicatur. At q³uis pmissa irrita sint inuauūq³ tui conat⁹ ierunt: nō suz tn min⁹
obnor⁹. Volūtate nō factū metior. Leq³ vt ipe dicis amicitie scē legib⁹ oitpe fa
tisse: nō eā inficias. Sz q³ suz b⁹ mi petre: nūq³ te accusaui nūq³ de te male sen
si. Quid igit⁹ an tu forte ingratū me iudicas q³ nō suz tui mēor: q³ cū fortūa a tere
cesseris. Ma⁹ cur te ius amicitie buasse dixeris nisi illud me violasse cōcedas. Mo
lim petre ita de me opiner⁹: z ipe leges amicitie inuolatas custodio. Sz times for
tasse ne mō i vias beniuolētiā peccare icipia: nec seq³ alios q³ tua ope magni potē
tesq³ facti nūc te psequūt⁹. Desimū gen⁹ hoiz genimū vipaz: semē diaboli. Sz
late p⁹ vitiiū. In deū xps q³ nos creauit ingrati sum⁹: qd miri ē si boies fallim⁹. Fer
re nās oz q³ de ipe sustinet. Mo⁹ sūt oēs accepti bñfici mēores. Magna ps hoiz
eos peruisse expetūt ex q³ bñficia psecuti sūt. Sic eniz se vinculo solui q³ teneret.
Neq³ id falsū oino ē qd significūdu⁹ impatorē frequētī p⁹monē v⁹surpasse ferūt. De
cūc v⁹ gratitū mutū mltos inmeritos fecere. Pauci q³ equ⁹ amauit iupit aut
ardēs euerit ad etbera v⁹ bñfacti mēores extitere. Int⁹ q³ ego meū nomen dare
haud dubito. Maest⁹ mltā me vitia occuparūt diuā tn mibi coopante grā ingrati
tudine tn sp odiui: bñfeg totū me dedi q³ mci amātes noui. Nūc tu me illis annūe
res q³ te p⁹ casus reliq³re. Dispar ē illoz z mea rō. Illi tuz primū te colere atq³ ob
seruare ceperūt cū p⁹u⁹ eēs i aplico palatio: piguedinē mellis tāq³ musce seq³ bāt
amicū potificē nō petrū amauere officio nō boi alludebāt. Mutati sūt te mutus
abierūt vbi cessauit stillare fauū nō sūt iniuriū nūc ē qd illis i⁹utes. Quesiuerūt i
te magnū secretariū z cū nō inuenissent alia de nocte. Lud⁹ b⁹ fortūe ē z b⁹ mūdi cō
suetudo. At ego te dilexi a nūq³ palatiū igredi. Dilexi pauperz dilexi diuitē: quō nō
diligā ad hora reuersū: q³ nec ista p⁹ora sūt nec tu paup⁹. Cur me tu⁹ casus ali
enauerit cū tu⁹ ascēsus te minime trāsmutauerit. Nihil apd te petre variatū est.
Solida z incorrupta charitas q³ tibi me semel pūxit: nūq³ dissoluta beniuolētiā est
Sū hodie qd olim fui: nūc ē iminur⁹ amor nūc nūc ignoro: nūc inmemori de tuis er
ga me officijs narras. Oia sūt an oculos vetis puerlatiō: s illi⁹ cū e plūbino solue
tes corficā circūuim⁹: cū nos pene i affricano tēpestas litorē illisit. Subit adhuc
recordatio q³ tediū mē nautas apd spedā z i portu veneti pnoctauim⁹ cū sentine
corepti sub diuino domire maluim⁹ q³ sub tecto q³uis boiūda fūiret byems. Ai

diuinus vna genitā lignū in metropoliz. Sup̄atūm? app̄enitū ac trāsmisso pado pbi
lippū illū in dyltū lō gobardoz ducē apud mediolanū ducē adiuuim? Trāsmisim?
celo vicinas alpes z formidabile pontē z lucrinū lacū z cāpos eluctioz. Venim?
basileā z sub dñio cardinalis tui q̄ tūc scē marie inuolante cognomine fuit: nunc
sancte crucis appellat. In p̄silio magno fuim? q̄dulcis puerfatio nra fuit q̄ sua
uis in oi fortuna societas: nihil mihi graue te comite videbat. Memini memini
ad huc petre cū simul vno cubiculo dormire? q̄tēs mihi ad multā noctē vigilāti
ac nūc vñū nūc alterz poetā legēti subridēs dixeris. Quid te maceras enea: tot cū
eque ac indoctis fortuna p̄sult. Et cū dñico q̄uis cēt is benign? z optim? pater
cū paup̄ate co tpe p̄meret p̄seuerare mime potuim? disūcti aliq̄t anis fuim? s
iter nos fortūa p̄iūxit apud nicolaū scē crucis venerādū patre z oīum opinione
scissimū. Qui cū e florētia rur? mediolanū petuim? z sugato iouis mōte p locū
lemānū tonomū venim? mēorādāq̄ illā repallie herem? introiuim?. In q̄ dur
fab andie amede? detulit: habitu cultuq̄ scō cuius beremite simul quē viri deez
eq̄stri ordine scq̄bant q̄ seculo renūciās p̄missā barbā z hispidū palliū z retortū
bacillū mūdānis opib? p̄tulerat. Inde basileā reduim? coloniā agrippinā petētes
p̄ belgas atrebatū venim? ibi p̄uctus ille maxim? celebratus ē. In q̄ pace galliaz
p̄stituta philippus burgundie dur a britānis q̄ nūc anglici appellant ad rege fran
cie defecit. Alitū? ibi sicuti z alibi p̄cordibus aio: nec nos lucelli cupido disūxit:
q̄uis abo idē officiū idē lucruz sectaremur. Inde ego in vltimā britāniā q̄ hodie
scocia dī missus suz: q̄ in itinere multa picula aduerfa q̄ppe q̄ duodecim diebus i
p̄fudo oceanū fui terris nūq̄ apparētib? ac vi tēpestatē in vltimā de septētrione
norwigiā actus vir tādē bonitate dei destinatus iter tenere potui. Sz nihil mihi
gūi? videbat q̄ q̄ carebā cū? p̄solatione i oi aduerfitate leuari solebā. Reuersus
ex britāniā te basilee pueni neq̄ ibi diu māsim? p̄ lucuos rhenos lacū brigantiū
z tridētī as alpes bononiā in deq̄ mediolanū repetuim? cardinalē nrm sicuti q̄
de pace italie int̄ senatū venetū z mediolanēsem p̄ncipē acturus erat. Illic tercio
disūcti sum? z tu q̄dē romanā curiā secutus es: ego basileā reuersus i p̄silio plu
rib? annis p̄seueraui. Et lz int̄ romanū p̄tifice z basiliē. synodi gues inimicitie
maligne q̄ lites int̄cidissent z tu p̄tificis z ego synodi p̄tes scq̄remur: nihil tñ be
niuolētie nre detractū ē publicā illā finim? Qui? rei ep̄ie nre vltro citroq̄ missē te
stes sūt in q̄b? noster amor exp̄ssus ē. Itaq̄ nō dubito te p̄ssus biedū latuimus
dū fuim? ambo paupes in cōcussas stetit se amicitia nram. Tolerāt em̄ se facile te
nues neq̄ miseriā cognoscit inuidia. Cū dō ditat? es atq̄ in te vñū quātū pōt for
tūa ostēdere voluit vñusq̄ palaciū aplicū gubernasti: scio nō arguis me leges ami
citie reliq̄sse. Quis em̄ lectā amici fortunā deseruit. Illud veroz nē me tibi cū mlt
ta posses obsequētē adulari crederes. Est em̄ ois beniuolētia suspecta potētib?.
Minime igit̄ oblitū me tui fuisse dices cū felix habebaris. Sz accusas me forsītā
q̄ p̄ cūerfiaz potētā tuā te obseruare desierim: imo dō nihil ē em̄ a me p̄termisus
qd̄ boni amici cēt: q̄ vt p̄missi cognoui nicolaū papā q̄ cū creueras nature debitū
p̄soluisse mox ex noua ciuitate austria ad te scripsi bonoq̄ vt essēs aio iussi. Nam
etiā p̄tificē maximū fortuna tibi abstulisset. Fredericū tñ impatorē reliq̄ssit apd
quē si velles locū te dignū inuenires qm̄ is te maximū facēt. Idq̄ nō ex me ipso
s ex ore cesaris astruebā receptū cē q̄ ita me scribere iussisset cū te illi cōmēdassēm.
Nescio an binōi lre tibi reddite fuerit: nā de illis nihil significas. Cū veni florētia
q̄lui de te diligēt vt supra relatū ē. In roma dō btissimū calixto pape de te p̄iri q̄
de viro bono z amico optio dicēda fuerit. Et vbiq̄q̄ de te hmo habit? ē tuas p̄tes
egregie defendi: q̄uis pauci me corā te accusari t: siue q̄ graue est in oētē crimina
ri siue q̄ scūt oēs tuū bonorē ad me tāgit: tuāq̄ ledi quodq̄ mō famā: me minime
passurū eē. Persuade igit̄ tibi petre amātissime dū sp̄s vos regit artus animuz
erga te meū imitari non posse. Itaq̄ neq̄ tu cōmites vt mutari opteat: neq̄ is
sum q̄ quq̄ z viginti annoz amicitia sine cā dissoluā. Nec me turbatū fugientes

videbis quo cūq; me in statu fortunā tenuerit. Is ero erga te q̄ fui cū essem? bass-
lee. Neq; tu bū petrus eris: eneas eē desierim. Neq; plura i accusationē tuā dixe-
rim. Sequar alias eple tue p̄tulas. His te putare q̄ cū nicolao pōtifice de me ce-
pta sūt apud alios p̄fici debere. i. in cardinalat⁹ ordinē me susceptū iri. Idq; cu-
pis ⁊ qz futur⁹ speras gaudes meq; rogas postq̄ id factū sit vnū ex tuis necessa-
rijs vti capellaniū admittā. Fortasse oia q̄ scribis huc tēdūt. Amico voluisti satis
facere. Et qz nō es ea potētia q̄ olim fuisti scribis multa ⁊ impetres pauca. Opi-
naris em̄ q̄ p̄ vno vbo obtinuisses nūc vir plurib⁹ obtineri posse. Hoc fortassis
apud alios ita vsui euenit: apud me tua tāta ē auctas quātaloi tpe fuit. Rñdebo
tñ ad hec aliqd. Cardinalatū ego nō q̄ro nō expecto q̄uis cesar mei cā solicit⁹ sit
Si tñ qd neq; opinor id bonoris fors aliq̄ ad me detulerit: nō ē q̄ roges h̄ aut il-
lud. Nō min⁹ tibi q̄ mibi mea dom⁹ obediet. Qd aut arbitrarī i fūdamētis apud
nicolau⁹ sac̄ edificii sup̄ducēdū cēfaller mea snia. Lōge em̄ alit̄ p̄terita vocēt. Mo-
uus rer vt in puerbio nouā legē edit. Nā quor⁹ successor inuēt⁹ est q̄ p̄decessoris
amicos dilexerit q̄pe ad eo n̄ros antecessores odiū vt certissimū argumētū putet
Hūc pōtifer amauit q̄ nouissime mortu⁹: igit̄ huic odio ē q̄ viuūt. Et creasset hūc
cardinalē ille si apli⁹ virisset: nō igr̄ int̄ eos noiabit q̄ mō creādi sūt. Qd si fuisset
aliq̄ cā q̄ mei cū ordinē assumēdū suaderet: hec saḡ ē ne assumat qm̄ ex illoz nūe-
ro fui quoz dignitas apud nicolau⁹ aplificāda credebāt. Qd aut̄ mei bonoris au-
gumētū cupias haud ē apud me dubiū. Quis em̄ amīdē ⁊ amīci gloriā nō expetit
At ego mi petre si hāc dignitatē expectē temēs suz q̄ maiora meis būeris imponi
onera exoptē q̄ illi ferri q̄ant. Quidēaq; nō dico erga fortunā s̄ erga magnificē-
tiā dei igrat⁹ q̄ lōge maḡ bonorat⁹ q̄ par sit nō q̄esca. Et em̄ mi petre supos oro ve
sileā de mario deo a quo est hōc datū optimū ⁊ oē domū p̄fectū: qd est qd ego de le-
ge fortune aut fatoz q̄rar. Nā quē domū egrediētē meliori statu q̄ me fortuna p̄-
secuta est. Nā q̄uis annos sex ⁊ xx. nat⁹ cū darē iuriciuili opam: exorto bello pa-
triā ⁊ stu diū coactus suz relinq̄re. Accessi tñ grāde illud basilicū. cōcilii inueniq;
grām i oculis patrū. Scriba i synodo fui ⁊ lraz abbreviator: ⁊ vn⁹ de duo deciz vi-
ris q̄ m̄gatus illic q̄i cēlorū h̄ebat. Neq; em̄ sine duo deciz viris ad p̄sultādūz de
reb⁹ p̄siliariib⁹ q̄sq; admittebat ⁊ admissi q̄ nō inuenirent idonei bis iubētib⁹ cō-
mouebant. Erāt in p̄silio q̄tuor cōiūctus q̄ deputatōes appellabant de fide et pa-
ce: de reformatōio: de cōibus p̄sidentes. Ne suos singule singulis mētib⁹ elegerit
In deputatiōe fidei in q̄ erāt inscriptus sepe p̄fedi. Int̄ collatores q̄z b̄nficiōuz
bis sum electus. Legat⁹ ab ipso p̄silio ad cōplures principes missus. Cū pōtifica-
tū amede⁹ dux sabandie suscepisset felix nūcupat⁹ in secretariū suz ab eo accitus.
Nec diu p̄ vocat⁹ ad fredericū impatorē p̄thonotariat⁹ officiū ab eo sum adept⁹
(sic germani secretariatū appellāt) bū legatōes cesari ab eo vniuersas ferine ger-
manā circuiui. Dissidebāt teuthōes cū eugenio maxio pōtifice. At neq; illi neq;
felici obediētes neutrales vocabant. Cōcordia plurib⁹ in cōiūctib⁹ agitata ē q̄b⁹
iubēte cesarē sp̄ interfui. His cū tractatu pacis ad eugenū veni: tercio nationis
illi⁹ apostolice sedi obediētā attuli. Secretariat⁹ ⁊ subdyconat⁹ honorē ab euge-
nio ⁊ mox illo defuncto a nicolao suscepi. Quins cōclauis cum eligeret cum ceteris
principū legationibus custodie p̄fui. Lapsū est postea breue tempus in quo
me nicolaus tergestine ecclesie nihil tale merentē p̄fecit episcopū: quadricimioq;
abinde de curso senensis vbis vnde mibi origo est pōtificatū ad me detulit. Cesar
vō a quō in p̄siliarioz ordine susceptus essem neapolim me petre iussit. Quo in
loco infūmonū inter ipsuz cesarē ⁊ leonorā portugalie regis: sororē alphōsiq; ne-
ptē p̄traxiteandēq; impatricē anno post nauigio vectā e pisīs ad impatorē senis
agētē adduxi. Cū id mibi vni cōmitteret. In coronatiōe cesari q̄ rome celebrata ē
nostri q̄ me p̄res fuerit. Quippe q̄ me sept⁹ impatoriō noie apd romanū pōtificez
⁊ publice ⁊ priuatiū loquētē audiui. Reuerso in germaniā legatio mibi aplice
sedis p̄ bohemiā ⁊ oēs puincias austria ducū cōmissa est. In conuentu germa-

noz q̄ ratifponebabit? est: quo t̄ philipp? burgūdie t̄ ludonicius bauriē duces et
 alij q̄ plures p̄ncipes t̄ reguli cōueniē t̄ salute xp̄iane reipublice agētes: impa-
 roias vices tenui. Sili inō t̄ in frācoz den. p̄lio vbi t̄ germanos aduersus thur-
 cos t̄ cernere bellū dicta oīone suafim? q̄uis postea negligēt t̄ ifcicia corz q̄ cū-
 eta sibi decere putat germani tepuerūt. Nōstus nicolai calixtū successore eius
 quē nūc impatorio noietā q̄ successore rerū xp̄i vicariū recognouimus. An hīce
 nos bonoibus petre versari fumus. Nec tñ intelligim? cur adeo diuina pictas
 nostrā prauitate extulerit: nō doctrina: nō vite bonitas hec meruit. Cognoscam?
 inspectū nrz t̄ nōspis sepe cogitātes nō extollimur quidē: s̄ magis erubescim?
 t̄ confundimur: q̄ p̄ tantis bñficijs nō sum? grati. Respiciū? aliqñ retro: t̄ quonia
 multi viri nobilibus orti natalib?: virtute t̄ doctrina p̄stabiles abiecti t̄ incogniti
 iaceāt cōsideramus. f̄ateor: q̄ plurimi sunt q̄ opib? t̄ bonoib? āncedunt s̄ multo
 plures sequim?. Plurib? cōmiseri t̄ inuidere possuz. Et illi quidē qui me dīgni-
 tate p̄cedūt etiā dūte supant. Ego hīs q̄ sequunt̄ nulla rōne sum melior. Q̄ dī vi-
 ri sūt q̄ nō cētū aureos annuis ex bñficijs eccl̄asticis baurire possūt. Juris diuini
 atq̄ humani interpres: quoz nō eēdm dign? corrigā calāmeri foluere. Atq̄ ego
 ignarus hebes atq̄ vitiōz mole p̄ssus atq̄ iniquitate circūdat: q̄ aliq̄ bñficiolo cō-
 tēus extirifex: vlt̄ mīno: iā annuos mille aureos possideo: qd̄q̄ nō sis mirere dū
 germaniā petij ep̄atū i patria p̄scqr. Magna hec mi petre i q̄b? nō mea solū pui-
 tas s̄ magna s̄? q̄scere possit. Apud tres ep̄os t̄ totidē cardinales dictādaz ep̄i
 stolarū officiū crecurū. Ibi tres q̄z p̄fices maximi secretariū collegio me ascri-
 pserūt: eugeni? nicolā? t̄ felix. Quis hūc adulteriū dixerit. Apd̄ celare nō secreta
 nat? inō s̄ p̄siliariat? t̄ p̄ncipat? honore auct? suz. Illeq̄ ego ista fortunē imputo
 q̄uis nescio cām: s̄ ip̄i p̄rectori t̄ dīatori oīm deo cur? est in quēcūq̄ voluerit vsū
 vasa formare. Illeq̄ hūane corruptiōi subūciunt̄ q̄ libera sūt eiusq̄ libertati gr̄as
 agere decet q̄ dat oib? abundant t̄ nō imp̄operat. An nos igit̄ tāta miseratione
 p̄uicti cardinalatū antij expectauim?. atq̄ hūc q̄z nobis honore deberi putabi-
 mus. Utinā dignitatū quā p̄secuti sum? pares iueniamur: ita qd̄ si p̄est emi tra-
 ducam? ne q̄ possit i nobis ingratitudo notari. Porro cardinalat? fastigiū maius
 existimam? q̄ nr̄is humeris cōmitti debeat. Utinā ea dignatio sis credat q̄ asser-
 re illi pot? q̄ ab ea recipe gl̄iam possunt: q̄les nos esse nullo pacto cognoscimus.
 Rescat vltio loco de solatiōe aliqd̄ dicere. qñ t̄ te illi? egētē ofēdis. Duo fuerūt
 v̄scripta tua edocēt q̄ te p̄turbauerūt: mala valitudo tuaz: t̄ obitus nicolai pon-
 tificis: quo cū ip̄e cecidisset i calamitate p̄stituto nemo tibi amicos affuit. Egri-
 tudinē corpis t̄ onerosaz tibi t̄ molestissimā fuisse nō miror. Alix em̄ q̄ q̄s repit q̄
 nō morbo succubat doloribzq̄ vincat̄ belle qd̄cūm multi cū valent recta cōsi-
 lia egrotis p̄bent: accipis si dolent mente exidant. Ita natura cōparatū ē x̄bo
 q̄muli philosophañ: reipsa admōdū pauci. Et cūq̄ sit nō opōrtuit virā optare
 diuturnā nisi t̄ senescere vellem?. Tu sento alit̄ circūfilit agimine facto morbozū
 omne genus: quoz si noia queras: p̄mpti? expediam quot amarit ip̄ia mechos.
 Parati ergo ad hec esse debemus: t̄ nunc vltiū t̄ nunc capitis dolore expectare: et
 ad oīa mala nōspis armare quibus tribules nostros affligi cernimus. Si qd̄
 minus accidat in lucro deputare: Cum x̄o dolor incipit. non ab amicis sed a no-
 bis ip̄is solatia expectare. Nihil habent certi qui sunt in aliena ptāte: que nō ip̄i
 possunt mutui n̄o nūq̄ defunt. Tibi ergo cum egrotares a teipso t̄ cōsiliuz ex-
 petendū t̄ auxiliū requirendū fuit q̄ te video non neglexisse cum deū tibi affuisse
 solatore dicas. Optim? hic pauldubio t̄ certissim? in omni egritudine medic?
 q̄ nō corpis tñ s̄ mēt̄is morbos expellit. Estq̄ deus si senecē credimus q̄sq̄ sibi
 Itaq̄ dū nobis ip̄is recte p̄sulum? mēt̄is fami diuinitas incolit. At tu quāq̄ corpe
 vales nō tñ ad huc mēt̄is egritudinē possuisti. Est vuln? ad huc ai recēs t̄ amissi re-
 gni fortunā merca. Nōstrū silemibi est te virū q̄ multa legeris t̄ mundi vices
 nō contemplatus: idcirco angī quia blandus fortune vultus tibi mutatus sit.

Cogitare te oportuit quod primum ascenderes. Neque enim fortuna quod extollit: de quo
recedi potest non sibi reseruet. Hac conditione ascendimus ut cum illa velit e vestigio
descendam. Nunc loqui tenet via comas nunc plus umbras inquit ille. Caduca omnia
sub luna: quanto altius extollimur: tanto periculosius cadimus. Volubilis rota fortune
est: nemo illi clauum affixit. Inconstans infidelis hera fortuna nulli perpetuo bona
est. Alexandri illi macedonem quem mundi dominum fecerat: in ipso iuuentutis flore veneno
extinxit. Pompeius magnus ceteris vicibus semel octuaginta tria hominum milia fudit: su-
gavit: occidit: in deditionem accepit. Maues octingentas quadraginta sex piratarum de-
pssit aut cepit. Castella aut oppida mille et quingenta triginta octo in fide recepit. Ter-
ras omnes a meotis ad rubrum mare subegit. Sed huic quod fortuna (quis scit) abstulit ca-
put. Cesare dictatore in senatu trucidavit quis ei ductu undecies centena nona
ginta duo milia virorum in preliis interfecerunt non computatis illis qui bellis civilibus in-
terierunt. In gajo mario quantum fortuna luserit non ignoras: quem modo victum apud mi-
notaurum expectare supplicium: modo victorem truci vultu quantum necesse imparet legisti
Magna de lucio marcello est opinio qui fortuna huic vni sparriserit. Fuit enim bis co-
sul: dictator: magister equitum: dephates primus ex primo punico bello duxit. In triu-
pho per mare bellator habuit: optimus orator: fortissimus imperator: auspicio suo maxi-
me res gessit: magno honore usus summa sapientia: summus senator pecuniam magnam
bono modo iuenit: liberos multos reliquit: clarissimus in ciuitate fuit. At is orbi lumi-
nibus egit senectam amissis incedio cum paladium rapet ex ede festem: memorabili casu sed
euertu misero: ut plinius ait. Quis quod nepos metellus macedonicus fortissimi nominis ba-
buit qui a quatuor filiis illatus: ego: vno prore: tribus consulibus: duobus triumphalibus vno
cesario. At hi in flore dignationis sue a catino labione tribuno plebis quem senatu ce-
sor eiecerat et capitolio ad tarpeiam rapit: et ut inde precipitaret. Sed intercedere alte-
ro tribuno alium ereptum alieno beneficio postea vixit. Sed octavianum augustum fortas-
se obijceres qui victor orbis annis sex et quingenta impauit: qui super garamantas et indos
tulit impium. Exemplum hic vnicui humane felicitatis esse videtur. his qui secreta ignorant
Sed multa huic aduersa apud auriculam imperatoris equitum: repulsa tulit. Sed petitio
ne cuius proleto lepidus in filio filipeo fuga notatus: et in palude triduo latuit. Vita ei
sepe insidiosa petita: luxit liberoz mores: et adulterium nepoti ac filie: afflixit euz re-
bellio illi in ciuitate pestilencia viribus: varia clades: fames italie: quadriduanam mediam susti-
nuit: moriendi cupidus heredes non suo filio vita excessit. Et ut ad nostra redeamus saul re-
gno potius: victoris clarus: ad extremum infans et in filio victus serui manum qui percutit
supplex orat. Ab omni custodia vocatus ad regnum dauid: post daras ex hoste victo-
rias a filio pellicus: sed quem suspensis armis non satis intelligit vincere velit an vinci. Di-
cat aliquis salomonem sapientem ac pacificum regem perpetuo fortune afflatu beatum: qui usque
ad mortem queto tranquillo regno potitus est. Sed neque hic regnare sine fratricidio po-
tuit et amicorum sepe necesse impauit ac postremum per cubino seruicio peritus: dijs alie-
nis atque ipsis demonibus sacrificauit. In quo re miserrimum est vel suo iudicio nemo du-
bitauerit. Euo nono vniu omnes felicem philippum mariam mediolanensem ducem iudicauimus
qui non florentinos modo sed venetos et vniuersam italiam perstrinxit et regem alphonsus fratrem suum
vniuerso per eum comitatu: nauali filio superatos captosque domi sue vidit. Verum hic
annus obitu ianuam amisit: agri magna parte multatus: adeoque venetorum armis attritus
ut vix mediolani sese tueretur. Et quis ultra citraque montes regum auxilia implo-
ret nulli? En opem sensit: amisso visu: rege quem captiuum habuerat: herede instituto de-
cessit. Francisco fuscato duci venetiarum diu adulata fortuna est: sub qua supra quinquaginta et
viginti annos senatus ille plusquam venetum mirummodum auctus brixiam bergamum et
maximam partem gallicam transpadanam in sua ditione redegit. Sed gloriam eius obfuscavit: fe-
licitatemque obrupit filius ob turpem causam bis in exilium actus. Nec cum tibi notissima esse
petre non debuisse vel tolerare vel admirari si et tecum sua consuetudine fortuna seruauit
qui iure suo veteri et in omnes etates prescripto usa est. Nihil de tuo tibi abstulit. quod suus
erat repetit: potentia quam ad tempus percesserat: cum eo quem statuerat termino liberavit

Quid obsecro est quod de fortuna cōgraris? Quid tecū illa dure egit? Nicolao pa-
pe vitā eripuit. At moriturū eū iā p̄dē noueras. Illo mortuo ⁊ tua potētia mor-
tua ē. At nicolao cadēte sciebas te stare non posse. Nihil tibi aduersi accidit quod
nō pūderis. Dicit spes vō si recte iudicas nō pauca bona tibi fortūe bñficio: siue
vt meli⁹ loq̄mur diuina miseratione relicta sūt. Ex palatio salu⁹ exiisti collegisti sar-
cinas tuas. Secretariat⁹ officiū cū cōiuge cū liberis absq; vlla p̄tūelia dimissus es.
Docu bñficiū nō pōderas: quod tāto mai⁹ ē quāto rari⁹ accidit. Et em̄ q̄t mēorāf
q̄ potētes i palatio p̄obitū potētiā nō maxias calamitates iciderit. Ne potē bo-
nifaciū noni medicare panē n̄ra etas vidit: quē vt edit⁹ i lucē fuerat i calat⁹ rosas
obtulerāt patruo Martino q̄nto satis fūcto q̄ fuerūt apd eū potētes: alij bonis
oib⁹ exausti sūt: alij i carcerē rapti: alij i exilio missi: alij i crucē sublati: alij alio mō
necati. Neq; ego credideri oēs q̄ martio placuerē p̄ea fuisse dignos. S; ita mō
inoleuit: odio hī successori q̄s aīcessori accept⁹ fuit. At te calixti clemētia p̄ser-
uauit: q̄ te te sinistre credere noluit: q̄uis eēt q̄ te accusarent: nō pauci hostes. i.
mimi tui corona tua ⁊ q̄dē p̄ciosissima. Hoc ē petre q̄ teeger credit⁹ int̄a? abissi
Hāc tu laudē ad posteros pene sol⁹ trāsmittes: moneq; tui miores ex te claz ha-
bebūt. Quid em̄ ex palatio pōtētiā q̄ iudicio existiāt? es q̄ salu⁹ euaderes. Fateor
n̄ tāta tibi erūt lucra quāta fuerūt nicolao viuēte. Neq; iā tibi assurgēt hoies q̄cūz
ieris. S; ego tibi satis pecūiāz cē arbitror si ad vitatē nō ad opionē vitā ducē vo-
lueri. Querēde pecūiē null⁹ ē finis his q̄ vulgo viuāt. Crescit amor nūmī quātūz
ip̄a pecūia crescit. Si volum⁹ eē diuites nō pecūiē adijciēdū ē: s; cupiditati detra-
hēdū. Cū p̄p̄a dicēdū ē. Diuitias ⁊ paupertates ne dederis mibi s; tū victui meo
tribue nēcia. Nō habes opes cōfimi: at marcelli bēs. Nō eris florētīc prim⁹: at vlt
luce vlt senis esse potes tuoq; cū oratio. At p̄cor integra cū mēte nō turpē senectā
degere nūc cit̄hara carētē. Nec vō tu tibi libratos honores dixeris. Adulatiōes
ille nō honores fuerūt. Potētiē tuē nō tibi detexit turba caput: sepe manū tuā oscu-
lata ē q̄ tunica illā optauit. Fuim⁹ ille ac vlt⁹ fuit q̄ cū fortuna nō cū vtute decur-
rit. Quid q̄d illa tua potētia miserabili⁹ fuit quā te tātope amississe doles? Recogi-
ta obsecro q̄ ex loco sis delapsus: nō tu ex paradiso delitanti cū primo parēte i terrā
erūm ofaz descēdisti: s; veri⁹ ex p̄celloso mari trāq̄llū portū enauigasti. Nā q̄d ē ro-
mana curia his q̄ sūmā tenēt: nisi turpissimū pelag⁹ vetis vndiq; durissimisq; tē-
pestatib⁹ agitati. Auariā ibi atq; inuidiē. p̄ctā vir quēq; intactū p̄terit: laudāt
i faciē: a tergo cōconia p̄nsit. Quis tela enumeret q̄ i potētes iaciūt. Lot tibi rbe-
tia n̄ petratot insidie tēdebāt: vt mortuo nicolao iure dicere posses. Quis cō-
trict⁹ ē ⁊ nos liberati sum⁹? Nā obitu illi⁹ carcerē exiisti. Nā curiā miserā reliq̄sti
nō potētiā: p̄uitutē posuisti nō gloriā: bellū effugisti nō pacē. Eras em̄ mācipium
nicolai: nulla tibi edēdi nulla tōrmedi certa hora fuit. Nō comites alloq; n̄ erire
in lucē poteras. In aere tetro i pulcre i calore i fetore latebas. Nūc q̄uis libe-
te donat⁹ ex tuo arbitrio viuis. In hac vitā nemo mortaliū felix. Nū atq; indul-
gent cū eo agit q̄ vere dici nō infelix pōt. Nā q̄tus ē cui⁹ nō plura mala q̄ bona i-
uenias: cui⁹ leticiā nō supant mero: nō viuūt q̄ felicē optet: Nō multos affligere
impia q̄ multos p̄didere diuicie ⁊ vltis inieccere supplicis. Nō dicēdū ē tādē nob
p̄linuitis. Quo nobis ex hac luce migrātib⁹ itinera occurrūt: alio celū petim⁹: al-
tero inferos. Illic cū dñs h̄ cū sceleratis deputamur. Illic regnū: h̄ supplicii expe-
ctam⁹. Iter eligere l; dñi viuim⁹. Ex vite merito p̄z via: post mortē nulla merēdi
facultas. Et nos q̄ amārissime petre dñi vita comes ē ad opa picta q̄ erer ceamur.
Absint voluptates: illecebra odia similitates. Absit auaricia ⁊ bonoz i mēsa cu-
pida. Saq; nobis de⁹ ip̄e supq; satis elargitus ē. Nec tu mibi cardinalatū cupias:
nec ego tibi optē potētiā curiale. Nūmis em̄ potētes ⁊ honorati fuim⁹: tu apd ro-
manū p̄sulē: ego apd impatorē. Nā si vtutū ex eq; q̄ vocant bona distribuāt: nō
tu mediū er⁹ q̄ obtinuisti accipias: nec ego q̄rtā p̄tē cū q̄d mibi vna bōitas elar-
gita ē p̄seqr. Vale ex neapoli nonas may. Anno dñi. M. ccc. lvi. Inditiōe q̄rta
Nōtificat⁹ scissimo i xpo p̄is ⁊ dñi n̄rī dñi calixti pape tercij anno secūdo.

Eneae Senen. tituli scē Sabine cardinal' eple felicē
incipiūt. Grates refert de p̄motiōe ad cardinalatū.

Episto. ccij.

Tuo ipatori Friderico augusto dñō suo. Eneas sacrosce rōane ecclie tituli scē Sabine p̄sbr cardinalis et eps senen. S. p. d. Qd̄ iā dudū optasti p̄curasti q̄ cesar i p̄sona mea nūc demū p̄pletū ē. Habes tota qd̄ mēte petisti. Mā qd̄ scē mēorie nicola' papa q̄nt' tue māsuetudini sepe pollicit' ē: brissim' p̄tifer marim' calixt' terci' ip̄leuit. Qui nō meis meriti' nulla em̄ me h̄t' bonore dignū effecit: s̄ sua incredibili bōitate q̄ vsq̄ ad indignos p̄tēdit: et tua potissimū int̄cessiōe bis dieb' ad cardinalat' ordinē cū q̄nq̄ alijs venerabilib' et magne auctis epis me p̄uerit. Intellico quātū debeo tue sublimitati: et nū p̄soluere possis debitu nō itellgo. Conabor tñ dū sp̄s hos regit art' ita me gerere ut oēs intelligāt ad hāc me dignitatē tuo fauore et ex tua curia p̄uenisse: meq̄ theutonicū magl' q̄ italicū cardinalē eē. Tuū erit mibi meū remissi' agere q̄ p̄r'. Mā ego p̄ tua maiestate: p̄ sacro impio: p̄ iclyta tomo austrie: p̄ tuis q̄buscūq̄ caris nullos vsq̄ la bores: nullas curas effugiā. Nihil ei vnq̄ tue māsuetudini negabiē: qd̄ mea opa effici possit. Vale ex vrbe die. xxij. decēbris. Anno. M. cccc. iij.

De eodem.

Episto. ccij.

Remissime ipatrici leonore auguste dñe sue. Eneas sacrosce rōane ecclie tituli scē Sabine p̄sbr cardinalis et eps senen. S. p. d. Nō meis meritis que nulla sūt s̄ tua ac p̄fortis tui diui friderici rōanorū impatoris augusti int̄cessiōe ad cardinalat' bonore supiorib' diebus pietas aplica me p̄uerit. Multa extāt tua i me b̄nficia: s̄ hoc maximū ē: q̄ hac dignitate me dignū iudicasti: et ut illā cōsequer̄ nihil omisisti. Qñ et summo p̄ticipi et sacro collegio et aūculo tuo regi aragonū potētissimo me sepi' comēdasti. Habes igit' apud sedē aplicā boies tue magnitudini deditissimū: q̄ p̄ te tuoq̄ splendore gloria amplitudine oī tpe curio sus erit. Neq̄z em̄ vll' me vnq̄ q̄uabit labor: quē tua cā susceperim. Tue maiestatis deinceps erit ita me vtrūque admodū ingētia q̄ mibi p̄tulisti b̄nficia deposcūt. Vale ex vrbe romana die quo supra.

De eodem.

Epistola. ccij.

Remiss. mo et potentissimo p̄ncipi Ladislao hungarie atq̄ bobemie regi. Eneas cardinal' senen. S. p. d. Qz me sum' p̄ticipi bis dieb' ad cardinalatus ordinē accersuerit: tua int̄cessiōe magna ex pte factū eē nō ambigo: cū sepe nūero et lris et nūcijs aplice pietati me comēdaueris. Scio igit' me obnoxiiū q̄ ad viā et facultas ad sit: tuis oib' desiderijs more gerere. Neq̄z id negligam qd̄ ē. Mā si qd̄ ē qd̄ noua dignitas mibi creditur: vltue amplitudini: vlt subditozuz tuoz vtilitati p̄ferre possit: ad tātū negabiē quātū ip̄e requirere postposueri. Nec mibi res vlla iocūdiōz fuerit q̄ tue voluptati p̄placuisse. Tuisq̄ regnis et reliq̄s p̄ncipib' vsui aliqñ fuisse. Ex vrbe ro. die. xxij. decēbris. Anno. M. cccc. iij.

Epistola. ccv.

Promotionē suā amico notificat.

Eneas cardinal' senen. Jacobo picholomeo. S. p. d. Diuic bōitati cur' cōsilia nobis imp̄scrutabilia sūt visū est honores augere n̄os: atq̄ i corde sumi p̄ticipis ponere ut nos ad cardinalat' ordinē assumeret: et ita factuz ē. Scim' tibi id futurū q̄tū. Illud nob tñ molestū ē q̄ nos ipares tāto m̄ieri cernimus. Ut cūq̄ sit fr̄m ista latere nolum'. Tu deū rogabis ut q̄ dignitatē tribuit. id q̄ p̄stet p̄ qd̄ dignitati satisfaciā. Insup qm̄ illustis dux mutine sp̄ nob amicus fuit singularis ut nos sibi p̄mēdes rogam'. Et q̄ possum' aut i futurū poteri' excellētie sue pleno offeras ore: qz nos sibi pleno corde cupim' p̄placere. Et hāc cardinalat' dignitatē si qd̄ bz vtilitāq̄ mag' suā eē volum' q̄ n̄raz. Vale cū p̄sorte et liberis. Ex vrbe ro. die. xxij. decēbris.

De eodē et totū offert.

Epistola. ccvi.

Eneas cardinalis iohi cardinali sci angeli. S. p. d. Qd̄ anis tā plurimis reuerēdissime p̄ tuo filio cōcupiui si q̄ iui siq̄z nūc demū cōpletū ē: summa cū

concordia sacri collegij calix^{us} pontifex maxim^{us} ad cardinalatus ordinē me vocauit atq; assūpsit. Scio quāto alt^{ius} euect^{us} sum q̄ merui. Et ita suasiones tue p̄cesq; ce-
saris effecerūt. Nō sūz ego q̄ gr̄as agere possū tue erga me charitati. nā qd p̄sta-
re tāto dño seru^{us} possit volūtas mea iā dudū tua ē: q̄cūq; postmodū accēssere illā
sequūt. Fui tuus cū eēim paup̄ p̄sbr: neq; me manu tua ep̄atus eripuit. Sū tu^{us} ē
cardinalis. Dabes i collegio p̄plures amicos z me seruū: nisi me veluti mācipio
vtar: nihil in me culpe fuit. s̄ velut emācipat^{us} fili^{us} aut manumissus fu^{us}: nō minus
agā q̄ par fuerit. Vale optime ex vrbē roma. die. xxij. decēbris. M. cccclvij.

De eodem.

Mear cardinal^{is} Alphonso regi aragonū. S. p. d. Serui q̄ mō acūq; peculū
augēt rex serenissime ac potētissime ifideles dānādiq; fuerit: nisi dñs suis
rōnē lucri reddiderit. Eā ob cām cū hodie maxim^{us} p̄ntifex calix^{us} tēra^{us} me
v̄l min^{us} merētē ad cardinalat^{us} bonorē p̄uerit: peculūq; meū adauerit. Officiūq;
mei eē putauit id tue maiestati cui^{us} sum mācipiū q̄uis inutile tñ fidele notū effice
At si qd est in ea dignitate mibi credita v̄l decoris vel utilitat^{is}: id totū tuū eē no-
ueris. Ad me labor tñ molestiaq; suscepti officiū p̄tinebit. In quo tāto magis af-
figēdū me scio: quāto indignior hoc muneris: sūz p̄secutus. Ex vrbē ro. die. xxij.
Decēbris. M. cccclvij.

Auxilio amici sperat on^{us} impositiū p̄grui^{us} ferre.

Mear cardinal^{is} Johi cardinali papien^{is}. S. p. d. Si q̄ mibi voluptas est ad
cardinalat^{us} bonorē eē assūptū. Inde tātū ē q̄ tua dignatio mibi collega z
p̄r z dñs tradit^{us} ē q̄ cū viue^{re} dulcissimū erat. Nūc tui labores p̄mia suscepe-
rūt: nūc tue vtuti qd suū erat creditū ē. Scio qd lucri accepit sacer senat^{us} ex tua p̄-
motive. Magnū lumē romana suscepit ecclia. Tua nobilitas tua doctrina mea
ignorantiā z ignobilitatē obteget. Sub scuto tuo indign^{us} ego secur^{us} militabo. Ve-
ni igit^{ur}: sitibūdi expectam^{us} oēs reditū tuū. Baz sagalemania galliaq; z bŷgaria te
tenuit. Italia nūc z ipa mī orbis roma te p̄grui vult. Nisi redierit cito z ipē tybris
maledicet absentie tue. Nō fuisti i bello z vicisti. Scies q̄ pugna facta est cū redie-
ris. Nulli vnq; cardinales egri^{us} q̄ nos collegiū intrauere. Ja cū rubigo cardica
ita obdurerat vt verti ostiū z apiri nō posset. Trietib^{us} z oi machinar^{um} genē vsus ē
calix^{us} p̄ntifex vt valuas apiret domūq; arte nō modica belli seratas postes por-
tasq; refregit. Vale ex vrbē romana. xxvj. die decēbris. Anno. M. cccclvj.

Promotionē suā notificat amico singulari.

Mear cardinalis Nicolao listio legū doctoz. S. p. d. Quis cognoscimus
nos ipsos impares dignitati cardinalat^{us} ad quā vocati sum^{us}. Qua tamen
amicis oīa cōicare solem^{us} q̄ nobis accidūt siue secūda siue aduersa sint. Et
nos te inter amicos habem^{us} p̄cipuū hoc telatere nolum^{us}. At si qd ē in ea
dignitate nobis credita vel honoris v̄l utilitatis. Itēq; de decoris vel dñi ad tibi
nobiscū cōeē nō nescias. Nā nos legē amicitie q̄uis altius euecti nullaten^{us} p̄te-
nere intēdim^{us}. Nec nobis cardinalat^{us} aut tuā aut alteri^{us} cuiuspiā beniuolentiā mi-
norabit. Datū rome. xxvij. die decēbris. M. cccclvij.

De eodem.

Mear cardinal^{is} Nicolao cardiali sci petri ad vinclā. S. p. d. Placuit altis-
simo z dño nro pape calix^o p̄ hos dies melōge imeritū ad cardinalat^{us} or-
dinē assūmē. Vroq; sacro cetui aggregare. Scio quātū pōderi libui. Nec
video q̄ pacto credite mibi dignitati satisfaciā nisi fortasse tua reuerēdissima p̄ni-
tas ad curiā rediret. Tūc em̄ istruct^{us} ab ea secur^{us} h̄ p̄celloso mari nauigare. Pre-
cor igit^{ur} si p̄ces fuiton audiēde sut vt iā demū i patriā redeas. Nā cardinali sola ro-
ma p̄ria ē. Et si ap̄ indos is nat^{us} fuerit: aut recusasse pillem oportuit aut certe re-
ceptū rome gestare: z matri oīm sedi cōsulare. Neq; illa excusatio idonea est. Nō

Epistola. ccix.

Epistola. ccc.

audior recta monens. Mutant enim tempora. et qui olim cōtemptui fuit nūc p-
cipue honoratur. Veni igit obsecro veni. Neq; em tua stus ē que inter niues et
ymbrosas clausa vales. languescere debeat. Scio cōplures esse q te videre audi-
re et sequi cupiūt inter quos me semp auditore discipulūq; obsequente inuenies.
Ex vrbē romana die. xxvij. decembris. M. cccclvij.

Promotionē suā amico notificat.

Epistola. cccij.

Mneas cardinalis senensis Johanni varadiensi epō. S. p. d. Quod ex Ni-
colao pontifice maximo magnopere efflagitasti ad nostri bonoris augmen-
tum iam nūc calixtus successor eius executus est. Is em proximus quatu-
or temporib; exactis ad cardinalatus ordinē nos assumpsit. Quadre longe
magis tuam paternitatē letari q nos ipsos non dubitamus. Neq; ab re quidem.
Nam nos parū gauisi sumus ex hac p̄motione. Cum intelligamus honorē non
merenti creditū ignominia potius esse q decus. Tua vero dignatio que me plu-
ris existimat longe q valeo. Non mirū si amicū libenter audit subleuatū. Et
cumq; sit id sibi p̄sua deat tua amicitia volumus qd re ipa cōperiet nos suos esse.
Nec alia ob causaz magis cupide hanc dignitatem cardinalatus accepisse q vt
sibi aliquando in aliqua re digna morē gerere possimus. Datum rome die. xxvij.
decembris. M. cccclvij.

Mouitates.

Epistola. cccij.

Mneas cardinalis senensis senatui senensi. S. p. d. Que credimus expedire
vt vester senatus intelligat nō tacebimus dum poterim; boneste lris aut
nuncijs cōmittere. Nunc quod significem; hoc est. Rex aragonum graui-
ter egrotauit deinde cōualuit. Nobis relatu est eum recidiuasē nescimus an ver-
sit id. Comes tolocen; p̄ide morte obiit. q res nō nihil nouitatis paritura videt;
Nā comes euerf; hereditatē petiit. Abbas vrsin; p̄tra nitit. Comes vrbinas bel-
lū ferē idirisse malatestis. Nec ad alios ptinet. In reb; vris bec sūt. Orator ducl
mediolani cōmunicato nobiscū p̄silio enire cōitatē vram summo p̄ticipi cōmenda-
uit. Qd habuerit ab eo respōsūz scietis. Dñs r̄bias. p custodia mōtis acuti petiit
aureos treccētos. Dicit em se tenuisse famulos plures. p custodia. Qui cū dicerem;
nō fuisse necessariū. Replicauit penitus oportuisse. p securitate pascuoz at qd si
gnificet ipi itelligit. Nūc de nouo rcuerēdissim; cardinalis de vrsinis petiit a sanctis-
simo dño nro aureos treccētos q̄s mutuauit sit i tpe exercit; Napa vō r̄ndit illos
ptinere ad ratōnes vras. Scitis qd in hac re agere debeatis. nobis cōsultissimūz
videt vt oratores vros hic habeatis qui loqui apte valeāt. nobis nō licet omnia
Juuabim; tñ oratores ipsos cū fuerint summa fide vīc; reipublice q̄ntū facul-
tas tulerit munq; decim;. Datum rome die. xxij. decembris. M. cccclvij.

Refert grates et agere spondet.

Epistola. cccij.

Mneas cardinalis senensis Johāni bichio senensi. S. p. d. Sciētes q̄ntum
p nobis conatus es in magistratu tuo illo capitaneatus ppli. reprehensibi-
les fuerim; nisi nos ipsos gratos ostendam;. Sed hoc modo prestare non
possum;. Quippe q nō v̄bis s reb; reddēdas eē gr̄as nō ignoram;. Et si qñ facul-
tas se obtulerit cognosces nos tui amātes esse et accepti bñficii memores. Nunc
non ē aliud quod scribam; nisi qd p republica v̄ra cēsem; expedies apud hunc
p̄ticipē oratores vros p̄morari. Quia mlti iudices occurrūt ponderosa et vestrā
ciuitatē tāgentia. Scis qz nō oia nobis licet s oratorib; vris fideliter assistemus.
Ex vrbē romana die. xxij. decembris. M. cccclvij.

Indignū officij se agnosces exora deū.
pro vita que tante dignitati par sit.

Epistola. cccij.

Meas cardinalis senen. A. bindio senen. S. p. d. Credimus vt scribis pro
motionem nostrā tibi iocunditati fuisse. Ita em̄ exercebat vetus amici
cia nostra. Nos autem ex hac dignitate nescimus trīstari an letari debea
mus. Nam sublimē decus nō merenti traditum oneri potius q̄ bonori ē. Venit
in mentem illud apolinis p̄ceptū quo iubet vt nō sīp̄os cognoscamus. Cōside
ramus inspectum nostrū. Et dum hinc paruitatem nostrā inde altitudinem di
gnitatis adeptē metimur horrescimus estrepidam. Nam quāto altior est ascen
sus tanto periculosior casus. Inter hec tā anxie mētis dubia nullū occurrit no
bis aliud remediū nisi ad deū ipm̄ recurramus. et ei supplicemus vt q̄ dedit hono
rem, et ipse cōseruet. et nos eaz vitā ducere tōnet q̄ tante dignitati par sit. Tu vō
de nobis persuadeto tibi qm̄ illi erga te sumus q̄ sp̄ sum? et amicitie iura incōmt
nuta suabimus. Vale et amicos illos nros metropolitānos nro noīe saluere iu
beto. anthoniū panormitam. matheū malseritū. bartholomeū faciū. matheū io
hannē et reliq̄s q̄b̄ nos offerto. et dato Ex vrb̄ero. die. xxviii. decēb. M. cccclvii.

Amicitia nō abstulit dignitas adepta. s̄ aucta p̄stās ē. **Episto. cccv.**

Meas cardinal' senen. Leonardo beneuolenti senen. S. p. d. Si q̄cūq̄ ami
cie nostre detractum arbitraris qm̄ aucti honore videmur longe fallerē.
Nam verā amicitia nulla dignitas tollit. Sumus q̄ fuimus dum pedib̄
simul peteremus romā. Si potuisset ad hāc beniuolentie nostre aliqd̄ cardinala
tus noster p̄fecto addidisset. S̄ plena q̄ sūt vāscula nībil apli' admittūt. nos igitur
tur erga te idē crim' vitā comite. Nec de te aliter arbitramur. De dñō dñico p̄e
posito nepote tuo sumus memores. Et q̄a breui senis venire nō possumus cogi
tabim' quō rem illā h̄ diffiniam'. Erimusq̄ illi fauētes q̄ntū fert eq̄tas q̄ comes
amicicie isepabilis ē. Vos viri senenses more vīo. puidi fueritis si bacī curia se
dulo habebitis oratores. Quib' et nos magna fide assistem'. Vale laurentiū no
strū iube saluere, et nos sibi offerto et dominū galganū pari modo q̄ scribere non
possumus omnibus. Ex roma die. xix. decēbris. M. cccclvii.

De eodem et seruatum locum pro
suo aduentu pollicetur.

Epistola. cccvi.

Meas cardinalis senen. Nicolao pistoriensī doctozī vtriusq̄ iuris. S. p. d.
Nihil nobis ē dubij te vt scribis nra p̄motiōe letatū esse. Quis em̄ amic'
amici honore nō libenter intuef. Scis quo te loco habem' et quāti te fa
cimus. Quid ni ergo letaris nos auctos dignitati esse. Cum et tu vna creueris. si
modo creuimus. etenim nobis nondum liquet an letari an flere potius debeam'
ad tante dignitatis culmen euecti. Nā qd̄ miserius est q̄ id officiū gerere cui neq̄
as satisfacere. Onus grauissimū et humeris nris omnino impar subiuiimus nisi
miserator dñs q̄ dedit honore et retinēdi facultatē p̄beat. Intelligim' quāti im
minet p̄cipitiū atq̄ idcirco de nobis ipsis nescim' iudiciū. vteūq̄ sit nostra erga
te beniuolētia nunq̄ minuet. nāz q̄ te vilexim' in episcopatu in cardinalatu ma
gis ac magis amabim'. Famulos q̄s polliceris recipere non possumus supra q̄
nostra ferat facultas onerati Tibi vero semp̄ erit i domo nostra seruatus locus.
si saltem dignaberis apud nos esse et nos illi sumus qui tibi vsui possumus esse.
Optamus mulā aliquaz perq̄ras p nobis et req̄ras p̄cium anteq̄ emas. vt tibi
p bancum de miraballis pecuniam mittamus. Vale et dominū Ambrosiū ac dō
minū allexiū nostrū iubeo saluere. nosq̄ illis offerto et dato. Silencio ampli'
dicito ne oīno fidei renunciet q̄uis indices indignos ad maiores assumi dignita
tes aduertit. vt nobis modo factū ē. nā diuina potētia tūc potissime demonstrat
cū subleuat q̄ sūt minima et consilia eius nra non possunt ingenia attingere. Pre
fatum vale. Datū rome die. xiiij. decēbris. Anno dñi. M. cccclvi.

Offerit se promotore quantū possit.

Epistola. cccvii.

Mneas cardinalis senensis Alerio epō dufino. S. p. d. Cognoscim⁹ ex his q̄ senas ad nos venerūt. p̄motionē nr̄am tibi iocūdā fuisse idq; mltis si- gnis monstratū esse. Multa hacenus tibi debuimus p̄ tua erga nos so- lita caritate s̄ nūc magis ac magis obligamur. Erim⁹ itaq; tui semper memores et quīs dignitas nobis credita parū merentibus oueri potius q̄ honori sit. Si tamen in ea boni aliqd̄ erit id cōmune nobis cū tua dignatōe futurū est atq; ita cupimus psualum esse. Vale ex vrbe die. xxiij. decembris. M. cccclv.

Confidit in deo qui dignitatem dedit: in sufficiens vires tribuat.

Epistola. cccviii.

Mneas cardinal' senensis Jobānē episcopo grossitano. S. p. d. Si cui p̄mo- tionē nr̄am placuisse credim⁹. id p̄fecto de tua reuerēda paternitate non dubitam⁹. Scimus em̄ q̄ nos solide amas. At p̄terea nr̄i honoris au- gmentū veluti tuā gloriā pucis. neq; falleris. Minime em̄ honorari possum⁹ qm̄ p̄iceps nobiscū sis. nos tñ ignoram⁹ an hec dignitas nobis credita cardinala- tus decori sit cū in parces sumus tanto muneri. Cōfidim⁹ in deo q̄ dedit vt vires tribuat ad cōseruatōnez huius status. vtcūq; sit tibi p̄si psuadere volum⁹ nos er- ga te esse q̄ olim fuim⁹ ad emolumēta et honores tuos omni tempore volentes. Tñ rogam⁹ vt siq; sint qui episcopatū senenses desiderēt id ex capite coneris de- trahere qm̄ viui nō intēdimus ecclesie senēsi dulcissime matri et spōse nr̄e renūci- are. Vale ex roma die. xxix. decembris. Anno. M. cccclvij.

Libet vltiorē p̄motionē quia mauult paup amari q̄ diues odiri.

Epistola. cccix.

Mneas cardinalis senensis Petro cardinali sancti Marci. S. p. d. Refe- ro gratias hūanitati tue que se tam benignē obtulit in materia comerari- atus sacri collegij. Volūtaez p̄ facto suscipio. At cū intelligā id alteri of- ficiū haberi. supplico ne vltorius rem. p̄moucas quia nulli reuerēdissimorū dñō- rū meorū vel grauis vel iniurius esse volo. Maloq; paup amari q̄ diues odi- ri. Spero tamen tuo auxilio ⁊ sanctissimi dñi nostri clementia ita mihi aliqñ p- uisū iri vt honeste vitā traducē possiz. Ex vrbe die. xxix. decēbr. An. M. cccclvij.

Mouitates de terremotu comēta ⁊ thurcis.

Epistola. cccx.

Mneas cardinalis senensis Diuo Friderico cesari. S. p. d. Audies ex lato- re presentū q̄mirabilia ⁊ incredibilia damna fecerit terremotus in re- gno apulie. Nam multa opida fundit⁹ corruerūt. Alia magna ex pte col- lapsa sunt. In neapoli omnes fere ecclesie et maxima palacia ceciderūt plusq; tri- ginta milia corpora oppressa ruinis tradunt. plus om̄is habitat i tētorijs. Rex aragonū qui aberat audito nouo incidit i febres et colicā passionēz ferebat cura- tus. nūc dicitur recidiuasse ⁊ vita eius i periculo esse creditur. Qsi moriatur tan- tus rex (qd̄ absit) nō frustra comēta ⁊ vidim⁹. cū ⁊ thurci fugati et magna ex par- te celi suzrūt gubernator hūgarie ⁊ frater Jobānes obierūt. Comes cecilie inter- sectus occubuerit. Et p̄fect⁹ vrbis comes tagloto⁹ vita fūctus sit. S3 velit pie- tas diuina tantū regēz adhuc diutius terris cōcedere cui⁹ obit⁹ magnaz ytalie et byspanie partē p̄turbaret. Datū rome die. xxvij. decēbris. Anno. M. cccclvij.

Dollicetur se promotore in requisitis.

Epistola. cccxi.

Mneas cardinalis senensis Mariano forino senen. S. p. dicit. Promotio- nē nostrā ad cardinalatus ordinē iaz te accepisse nō abigim⁹. aucti bono- re p̄ter merita sum⁹. Pond⁹ lōgemai⁹. impositū nobis ē q̄ ferre possum⁹

Siquid tamen est in hac dignitate nobis credita quod tibi tuisque conducere queat. nisi libere nos resuscitis amicitie nostre veteri iniuria feceris. Nam beniuolentia que vera est superueniente quouis bonorum cumulo plus augeri quam minui posuit. Nos te tuisque rebus deinceps ita utemur quemadmodum olim soliti sumus. Tu si erga nos secus feceris hominis officio fungeris band recte de amicitia sentientis. Vale ex vrbis die. xxx. decembris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxii.

Promotionem suam notificat.

Micas cardinalis senensis Magistratus Halie. S. p. d. Non mea vetus quam scio quatenus est si bonitas summi pulvis calix et incessio diui cesaris friderici ad cardinalatus honorem hodie me peruenit. Non est cur ex his me turgeat animus. Nam dignitas minus meriti credita oneri potius quam honoris. Itaque non veluti iacta bundus collegio vestro promotionem meam significo. Sed quia dignum existimo quicunque mihi obueniunt vobis nota efficere. Nam si quid erit in hac noua dignitate mea vel honoris vel emolumenti id totum defugit dulcissima patria volo. Ad me nihil nisi labores molestieque pertinebunt. Datū ro. die. xxvij. decembris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxiii.

Congratulatur promotioni.

Ranciscus pichonius Enee cardinali senensi. S. p. d. Gratulor ytalie et reipublice christianorum et nostre ciuitati. quibus ob tuam promotionem beneuoluisse putam. Commune est bonum et communis de re est omnibus leticia nunc quod fuit hic ciuitati tantum animorum consensus in idem gaudium. Nec diuinitus instituta credendum est. Nam de sua ecclesia deo cura est. Elidet quanta hominis id est tue reuerendissime paternitatis presentia cui benigna est mens hominum deorumque. Ego quanto gaudio afficiar non possum istis explicare. quoniam quidem vincit gaudium magnitudine omnium epistolarum. Eius de halia elegerunt me oratorem necdum me mittunt. Spero tamen ante festa natalis iter arripere. Interea rogo tuam reuerendissimam dignitatem digneris me auditorem tuum eligere. Vires apud te hominem me peritior inuenire. hominem deo deditissimum tue reuerendissime paternitati ut ego sum. que te tuarum omnia diligat inuenire nec in ytaliam nec in germaniam poteris. Recomendo me tue reuerendissime paternitati. Ex senis die. xxij. decembris. Anno. cccclvj.

Epistola. cccxiiii.

Notabiliter de eodem.

Georgius lollius doctor Enee cardinali senensi. S. p. d. Gaudeo reuerendissime pater domini mei sacrosancte romane ecclesie que tale virum in sacro adiunxit senatu per quem res sua summa in agendo industria et optimo in promouendo consilio gubernet. Gaudeo reuerendissime de nationi tue. cui maximis in negotiis labor et summis in periculis fortitudo. innumereque ac ingentes virtutes partim debitis honestant premijs. etsi non ignorem labores cum gloria augeri letor patrie que tantum glorie affecta est quantum ferre petere deuit. Quod etiam ad summum reipublice maxime profuturum non dubitat. presertim in hac tam maxima temporum difficultate. Gaudeo letorque omnibus bonis quibus vehemens ad auctam esse bene agendi audiatatem que non putet. Cum virtutes extolli premijs adornari videt. precipue litterarum studiis deditum cum tale per se studiorum suorum ducem intueant. Letor sumo perire mihi ipsi. Cui tota ciuitas gaudet. vniuersus populus letatur. singulique congratulantur. Ceteruatin domum ventitat quasi hec omnia ipse sum adeptus. Et id quod iure. quod enim maius hoc in seculo assequi possim quam summa gloria extolli eum. qui me ab incunabulis usque seu a teneris vnguiculis semper atque vniuersum dilexit. Cui magis quam genitorum suorum obnoxius nisi reus sum summe ingratitudinis. qui crimine apud ipsas nunc olim debet stabilis. Etsi non ignorem forte et presentem reuerendissime de nationis tue animum. bene ius non diu rebus minime efferris. si incolumis geri ut magnanimum decet. Quod autem quod

cūq; pro xpi religioe. ⁊ sacrosancte ecclesie statu equo aio ac libetū subire. Hoc ta-
men totū vt tibi bonū felix faustūq; sit deū immortalē oro obsecroq;. Sitq; reue-
rendissime dñatōni tue semper ppius. Ego autem ⁊ sibi ⁊ reuerēdissime do. tue
cōmendatus optime ac felicē valeo. Senis. xx. decembris anno. M. cccclvij.

Promotionem suā notificat.

Mneas cardinalis senen. Petro noxetano. S. p. d. Quod cepisti apud ni-
colaum pontificē maximū nūc diuus calixt⁹ psumauit sacro collegio car-
dinalium sumus aggregati immeriti et indigni q uidez. Sed tūc ostentāt
principes suam potentiam cum ex infimis sublimes faciūt. Quod aduertēs ale-
xander macedo. in asia ortulanū quēdaz ad regni fastigiū euerit. Et nos igit sū-
mus dñs noster erexit ex puluere fecitq; cūprim cipib⁹ ecclesie sedere. In qua re
siquid boni est id cōmune tibi nobiscū esse volumus. Nam si qñ te basilee dilexi-
mus nūc maxime amamus hoc te scire volumus. Vale ex vrberoma die xxvij.
decembris. M. cccclvij.

Epistola. cccrv.

Se offert vsui tāq; frater.

Mneas cardinalis senen. Johāni cōpiso epō placentino. S. p. d. Audisti
ex alijs opinamur nos cardinalat⁹ ordinē adeptos. Et quis indigni hoc
honore sumus. id tamē tibi gratū esse confidimus. Quis enim amicus ē
⁊ amici exaltationē nō querit. At pro meritis dices amicū amici dignitatē expete-
re. Istā amicitia stoicoz fortasse sententia dictauit. Amicitia nra ex mera phia
est ⁊ pingui quadā minueria res metis suas. Atcūq; nobiscū actū ē: nostrā pmo-
tione tibi dulcissimā fuisse cōfidimus. Cū ad nos nun cū eius delatū est. vellem⁹
id primi enūciasse patri amātissimo. Sed nulla līrarū velocitas est que famā imi-
tari possit. Audisti ex alijs nobis cardinalatus creditā dignitatē audi ⁊ nūc ex no-
bis. Et psuade tibi nos eos cē erga te q papie mediolani basilee romeq; fuim⁹. Et
nobis pro veteri amicitia tāq; fratre amantissimo vtere. Ex roma die. xxvij. de-
cembris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccrvij.

Refert grates congratulatori.

Mneas cardinalis senen. Comiti Jacobo piccinino. S. p. d. Illustri ⁊ ma-
gnifice comes amice charissime. accepim⁹ bñanissimas lras tuas qb⁹ de
promotione nostra ad cardinalatū cōgratularis. Offers officia ⁊ operas
tuas ad beneplacita nra ⁊ teipsum efficias nobis cōmendatū. rogans vt negocia
tua cū frequentius requirāmur gratiofo fauore exequamur. Respo debimus bre-
uiter bñoi argumēta tractanti qui facta magis q; verba requirit. De gratulatio-
ne quā sincero ex animo pdire nō ambigim⁹ grās agim⁹ idēq; pro tuis oblationi-
bus dicim⁹ sentietes nos ppter ea tue magnificētie plurimum obligatos. Honori
tuo ⁊ cōmodo vbi p nos aliqd agēdū occurrat bono aio fauebim⁹. Vellem⁹ inter
te ⁊ senen. cā vigere beniuolentiā que int cosclareq; memorie genitorē tuū olim
viguīt. Sic enī liberiori ⁊ promptiori animo ⁊ loqui ⁊ scribere ⁊ subuenire alē
alteri valeremus. Datū rome die. xvij. Januarii. M. cccclvij.

Epistola. cccrvij.

De cōsolatione super morte.

Mneas cardinalis senen. Johāni Miraballio equiti neapolitano. S. p. d.
Non scripsimus tibi statim cū audiuimus dilectissimū filiū tuū mortem
obūisse. Neq; enim consolari magnificentiā tuam poteramus: ipsi conso-
latione indigentes. Nihil enī minus me afflixit prudētis ⁊ ornatissimi viri rapt⁹
q; te eius parentem. quippe tu filiū mortē (vt natura iubet) grauiter ⁊ acerbe tu-
listi nos ⁊ illius obitus ⁊ tuus meror non mediocri dolore affecit. At nūc paulu-
lum ad nos reuerſi ⁊ humanarum rerū conditiones animo reuoluentes arbitra-
mur te pro tua sapientia finem luctui posuisse. neq; amplius velle angī super bis

quæ mutari non possunt. Omnibus una conditio posita est tandem mori lex natura est immutabilis et inevitabilis: quæz vñ q̄ alteri serius apprehendit. bono tñ viro nūq̄ tempestivior putanda est qui ex tenebris trāsīt ad lucē et ex laboribus ad quietē: ex miseria ad felicitatē. Cū ergo filius tuus vitā mundā atq̄ optimā dūpit: cōgādere illi debemus: quia terrena et trāsitoria pro celestib⁹ atq̄ eternis pmutavit. Oramus igit̄ vt quæstibus et lacrimis modū ponēs tibi et reliquis filiis tuis hilaritatē sumens consulas: neq̄ em̄ nobis et ipsi proli tue quicq̄ grati⁹ aut acceptius p̄stare potes q̄ tuā vitā cū iocunditate et leticia traducere. quod certe facies cū cogitabis diuinā pietatē de donis innumerabilibus cumulasse. Nam et vitā longā et opes amplissimas et regū grām et sobolē electissimā et nomē bonum et inter omnes italos atq̄ externos maximā reputationē deus ipse magnus et misericors cū sapientiā ante donasset liberaliter elargitus est. Datū rome die. x. viij. Januarij. Anno domini. M. cccclvij.

Congratulatio sup̄ promotione amici.

Epistola. cccxxix.

Magus florentinus Enece cardinali senensi. S. p. d. Cum audissem pater mi reverendissime te factū esse sancte romane ecclesie cardinalē gaudius sum. Sane maiore in modū prout amor in me tuus et mea erga te observantia postulabat. Id vō maxime mihi fuit voluptati cernere eā dignitatē que maxima est in te collocatā: que nō ambitu vel gratia sed virtutū studijs quesita esse videtur. Accedit ad cōsolationē meā et summā iocunditatē q̄ vir eloquentissim⁹ optimisq̄ artibus eruditus fructū eloquētie et doctrine sit (qđ per raris accidit) p̄secutus. In quo gloriari quodāmodo mihi merito videtur posse n̄rī quondā ordinis virū. hoc est eloquētie studijs et dicendi exercitio f̄stantē eo in statu esse collocatū vt sue doctrine emulos extollere. et eis p̄fidiō atq̄ ornamento eē possit. Magnū p̄fecto eloquētib⁹ viris suffragiū ex hac tua dignitate p̄positū esse videt̄. cum sint habituri veluti certū refugium in quo illorū desideria cōquiescant. Ego quidē p̄mū tua tū vō mea. tūz eloquentiū omnium causa gratulor et exulto te tam in insigni loco positū nō secus ac si aliqua mihi p̄spera fortuna accessisset et illū mihi diem illuxisset felicē puto qđ declaratus es cardinalis cū palā factū sit locus esse p̄obitati et doctrine et nō semp̄ neglectā iacere virtutē. Quod vō ad me attinet magnū rebus meis existimo esse fructū. Scio enim te maiori animo ac promptiori diligentia curaturū que ad me p̄tinēt q̄ bi quorū mens et voluntas remissior est in docendis viris subleuandis. Sentiāt aliq̄ quod velint. virū doctissimū et ornatū virtutib⁹ necesse est doctos diligere ac bonos. Nō mihi tamen tñ arrogo vt profitear me doctrina et virtute p̄ditiū esse. Id dicā dedisse me operam quoad facultas tulit vt nō in postremos essem reiiciendus: nolo (vt plures solent) cōmorari in tuis laudib⁹ aut meritis enumerandis: ne videar (qđ viciū p̄cul abest a meis morib⁹) adulatoris officiū assūpsisse. Hoc tñ p̄fitear tate dignitatē tibi gradū tāq̄ tuarū virtutū premiū fuisse tributū. Vale et p̄gij tui memor Florentie die. iij. Januarij. M. cccclvij.

Suadet fedus inire cū sūmo pōtifice

Epistola. cccxxx.

Mecas cardinalis senensis Magistratui bali. S. p. d. Deceuerat p̄ vos dies sanctissim⁹ dñs n̄r certū oratorē suū ad vos trāsmittere. q̄ vobiscum ad ea intercedat. p̄ que pax vestre ciuitatis et securitas libertatis et regiminis vestri solidari possit. Et quātū eius mētē capere potuim⁹: sua sanctitas aliena nō esset ad certā vobiscū intelligentiā habendā. per quā et vestra erga eū deuotio et sua in vos protectio cōfirmaret̄ augeret̄q̄. Ad quā rē etiā nos suā pietatē hortati sumus. Hec tñ ipse pōtifer maxim⁹: ne suus orator frustra de bis apud vos ageret: que res nō esset apostolici sedi bonorūfica atq̄ ideo suspēdit illi missiōē. Qz si vestre magnificētie ad hoc animate sint cupiant q̄ verā et efficacem habere intelligentiāz cū ipso summo pastore. idq̄ nobis significauerint. speram⁹ itaq̄

efficere q̄ orator. predictus ad vos transmittet. ⁊ ad effectus predictos operas
suas interponat. Mos aut̄ aduertentes animo quātas superioribus dieb⁹ vestra
respublica passa est calamitates ⁊ ad ea sedulo intendentes p̄ que vestrū regimē
patrie vie (vt quidē putamus) saluberrimū confoueat ⁊ stabilia. nūc arbitra-
mur vtrū q̄ hoc tpe ciuitatē vestrā cū omnib⁹ bonā amicitia ⁊ vicinitatē cū sum-
mo vero pōtifice spālem habere intelligentiam qua illa vos vt filios tueat ⁊ vos
cū vt patrē reueremini. Sup̄ qua re vestrū responsū p̄stolamur. Dat⁹ rome
xxij. Januarij. Anno. M. cccclvij.

De eodē ⁊ credita reposcit.

Epistola. cccxxi.

Meas cardinalis senen⁹. Iohanni bichio ciui senensi. S. p. d. Videbis que
scribimus magistratui balie cogita super illis ⁊ nobis rescribe. Mos salutē
vestri regiminis in eo cōsistere arbitramur vt cū vicinis omnibus bonam
amicitiā tenentes cū summo pontifice spālem intelligentiā habeatis. etenim vos
cum papa patrē omnium spāliter colligatos nemo infestabit. De alijs aut̄ vestrum
sit cogitare. Dicterea non habebūt locū rebelles vestri vnde quouis pacto vos
offendāt si pape vniti eritis. Vtrū hec cogitari nullo mō queunt nisi res pecunia-
ria a vobis absoluat. Suademus ne cū illo qui vobis libertatē tutatus est ⁊ in fu-
turum tueri pōt. ⁊ vult si vos voluerit pecunia modica cōtēdat. Mos insup̄
sciētes tibi cōmissa ēē expeditionē crediti nri cōmendā. eam rē amico optimo
⁊ singulari quē scim⁹ nobis nō defuturū. Et vrbē. xxij. Januarij. M. cccclvij.

De eodem.

Epistola. cccxxij.

Meas cardinalis senen⁹. Cristofero gabrielis ciui senensi. S. p. d. Scribi-
mus magistratui balie aliqua que credimus ad vtilitatem reipublice per-
tinere. Ea videbis ⁊ intelliges. Scimus magistratus vestros oia meli⁹ in-
telligere per sese q̄ nos cogitare possumus. Tamen vt bi qui patrie nre tenemur
cōsultare cogitauimus que credimus esse salubria eidē. Rogamus examines oia
⁊ que vobis meliora vident nobis significes. Mos em̄ vbi videmus patrie vie ⁊
p̄nti ei⁹ regimini posse bene cōsultare nō decimus. Insup̄ qz tibi cōmissa est ⁊ ali-
quibus alijs expeditio nostri crediti petim⁹ vt tanqz amicus noster de quo pluri-
mū cōsidimus /ogas tuas impartiaris cum effectu vt nobis fiat satis. qz multis
vigemur oneribus. Dat⁹ rome. xxij. Januarij. M. cccclvij.

De eodē ⁊ petit responsū.

Epistola. cccxxij.

Meas cardinalis senen⁹ Leonardo de beneuolentib⁹ ciui senensi. S. p. d.
Sepe simul locuti sumus de republica senen⁹. Fuitqz nostra (si recte me-
minimus) sententiā expedire ciuitati senen⁹. cum vicinis omnibus pacem
habere illisqz morē gerere vbi sine detrimento magno id fieri possit. cuz papa nō
omniū cōmuni patrē amplius atqz amplius sese intelligere. Nā pape collegatos
nullus italie potentatus verare audebit. Secus si alterius principis aut populi
vestra respublica federib⁹ implicet pseueramus nos eo ipso in pposito atqz ideo
dn̄s balie sup̄ ea re scribimus. Fac rogamus vt responsū det. Nāqz si vestros
aios ad eā rem volētes inuenerim⁹ arbitramur salubrem rē. pcuratū in ciuitati ⁊
patrie vestre ⁊ potissime regimini p̄nti. auferetqz vestris hostib⁹ nocēdi facultas
Vtrū difficile est de his aliquid tractare nisi res pecuniaria cōponat ⁊ que pape
⁊ que piccinino debet. Nec nobis aut honorificū aut vtile videt vestris magistra-
tibus cū eo de pecunia cōtendere qui ciuitatē ipsaz vestrā de morte reuocauit ad
vitā. De pposito tuo curabim⁹ ea fieri que digna sūt. Jamqz caplo vō scripsim⁹
responsū qz p̄stolamur. Dat⁹ rome die. xxvj. Januarij. M. cccclvij.

Congratulaſ promotio optans ſalu-
tem plurimā cōſilus de patrocinio.

Epistola. cccxxiiij.

bocius dux mutine Enee cardinali ſeneſi. S. p. d. Cū primū nobis nū-
ciatū eſt cardinalatus dignitatē ad te reuerendiſſime pater eſſe delatā ma-
ximū in modū gratulati ⁊ gauſi ſumus. Nā cū tua virtus: doctrina: mor-
elegantia. ⁊ vite ſanctimonia nobis iam pridē cognita ⁊ pſpecta eēt. eam tibi iu-
re optimo deferri cupiebamus. Augebat huiusmodi deſideriū noſtrū mutua cari-
tas ⁊ ſingularis beniuolentia qua inimicē obſtringimur. Itaq; certo teneas maio-
rem etiam quā declarare poſſumus ex tanto munere voluptatē cepiſſe. Sicipe
deus noſter a quo omnia bona procedunt longeuū te faciat preſterq; vt eo bene
beateq; ſemper vſq; ad extremū perfrui poſſis. Reſerente clariffimo iuriſconſul-
to domino iacobo noſtro intelleximus q; pleno cordis affectu tua reuerendiſſima
dominatio nobis afficiat. Et quod de ea deq; ſtatu ſuo omniū quātūvis ampliſſi-
mo non minus q; de nobiſiſiſ ac noſtro diſponere poſſemus. Et ita hac ſpe ⁊ fi-
ducia freti de cetero in his que nobis rome ſemper tractanda erūt ad tuā reuerē-
diſſimā dominationē vt ad dominū ⁊ preſulē in quo ſummā fidem ⁊ ſpem locaui-
mus audacter recurremus. Quod vero reliquū eſt tue reuerēdiſſime dominationi
nos noſtraq; omnia pleniffimis manib; offerim; ita vt eis vti ⁊ abuti poſſit p
ſua volūtate ⁊ arbitrio. qđ quāto liberius id fecerit reuerēdiſſima. d. tua ſciat no-
bis tanto gratius eſſe futurū. Datū die. xv. Ianuarij. M. cccclvij.

Denūciat promotio vtrozūq; amici.

Epistola. cccxxv.

Rozes ⁊ gubernatores ciuitatis ſenarum Borcio duci Mutine. S. p. d.
Nūcius hodierna die nobis allatus eſt quodſā nup cardinales eſſe deſi-
gnatos immortalis dei gratia. inter quos vñ eſſe reuerendiſſimū in xpō
patrē ⁊ dominū: dominū enā quem ⁊ epiſcopū noſtrū digniſſimus. Quē virum
iam duduz cognouim; integerrimis morib; ſūma pbitate. mirificiq; virtutibus
⁊ doctrina pditū. natūq; claris parētibus ⁊ ex modēſtia ⁊ antiq; ſſima familia no-
ſtre ciuitatis. Quod quidē non modo vbi noſtre verū vniuerſe reipu. ſalutare
admodū fauſtiq; fore exiſtimauim;. Idcirco cū oia que accidāt cōmunia nobis
eē cū tua illuſtriſſima dominatione arbitremur: ſignificandū duxim; cōgratulan-
dū quoq; eidē illi dominationi tue quā ppetuo felicē eē veuement cupimus. Ex
ſenſi die. xix. decembriſ. Anno. M. cccclvij.

Polliceſ diligentia ſup cōmendatis.

Epistola. cccxxvj.

Meas cardinalis ſeneſi. Jobāni frunt pbonotario coloniēſi. S. p. d. Ac-
cepimus ſas tuas qbus rem tue ppoſitione nobis efficiis cōmendatā. Ama-
mus te ⁊ ſemp loco fratris amauimus. Nec nō de nra mēte decidisti nec
decidere potes dñ fruiſſe aura. obtulimus. pcuratori vñ nras opas. Si qđ erit
qđ ille nobis crepetierit haud qđq; fruſtrabit ſi mō res erit q vires nras nō ſupet
Lupim; te videre atq; amplecti aliqñ ſi deus dederit. anq; bac luce migremus.
Ex veterib; eñ veris ac ſolidis amicis q; baſilee dilexim; pauci tecū ſupſūt ⁊ vi-
ta nra inſtar fluminis rapidi abijt. Nō poſſum; tenere lacrimas cū priſce beniuo-
lentie nre mēto incidit. Itaq; iam vale ⁊ reuerēdiſſimo dño coloniēſi. cōmenda-
tos nos effice. nā ſui ſumus. Tilmanno ppoſito ſancti Florini ⁊ Jobāni polart
nro noie ſalutes dico. ſimulq; Jobāni winderos noſq; illis ad queuis benepla-
cita offerto. Iterū vale.

Grates refert de pgratulatione ⁊ promotione ſue.

Episto. cccxxvij.

Meas cardinalis ſeneſi. Antonio petri colleſi. S. p. d. Tamiocūde fue-
rūt nobis ſſe tue qđ de ſuſcepto cardinalat; honore pgtulari q; tibi gratā
rñſione nraz eē pſidim;. Nihil nobis dubij ē ⁊ antonio ⁊ tibi nrm omne
deus ſumope acceptū eē. Sed vti nraz dignitati ſatiſſacere poſſimus ⁊ ita nobis

deus agere vitā tribuat ne munus qđ nobis splēdori est et nobis polluat qñqđē
impares sum⁹ qui hoc gradu potiri debeam⁹. Speram⁹? si deus annuerit Iesta-
te prima patriā reuēdere. Quq; z anthoniū z te illic conuenire z amplecti. Quos
amamus z amabimus dñi pñti fruimur aura neq; vera beniuolentia fuguentur
dignitatis auferet. Rogasti vt rescriberemus: fecim⁹ non inuiti z manu p̄pria qđ
iam nobis perratū est breuē hāc eplam exatauimus. Sumus in scribēdo breues
In loquēdo longiores erimus. Vale z nomine nostro anthoniū valere iubeto.
Et vrbe die. xxij. february. Anno. M. cccdvij.

Petit moniales p se deū exorare
vt collato honore digne pesse possit.

Epistola. cccxxviij.

Mhas cardinalis senen. Dorothy sanctemoniali sue consobrine. S. p. d.
Charissima soror z filia i xpo amātissima letati sum⁹ in tuis lris quas tua
vice videmus. Cōsolat nos tua vita deo (vt cōfidimus) accepta. Dege-
z seruito deo q̄ seruus suos sui regni cōsortes facit. Cōgratularis nobis p digni-
tate cardinalatus. Graue pōdus accepim⁹ z magis q̄ nri queāt humeri ferre. Tu
ancilla dei fac qđ dicis roga deū p nobis. Idē quoq; vt relique sorores tue faciāt
exhortare. nisi enim diuina opituleſ gratia non est q̄ tantā ferre sarcinā valeam⁹
Cōfidim⁹ in tuis orationib⁹ z aliarū psonarū deo dedicatarū. Priuissimā tuā vt
nostro nomine salutatā reddas volumus quā sanctā esse virginē z matrē accepi-
mus z optime filias suas in monasterio gubernare. Placet deo placet ciuitati z
nobis perseuerare. Omnis brevis est vita. Et q̄uis est labor eē inclusum nō sunt
tñ passionēs huius seculi que cōparari possent ad futurā gloriā que reuelabit in
nobis. Gregorius lollius frater tuus z noster nobiscū est: z bene bz noli ei⁹ causa
te afflicare. Bene vale. Et roma die. xxij. february. M. cccdvij.

Expedire scribit oratore apud sanctis-
simū haberi z incarcerationē emācipare.

Epistola. cccxxix.

Mhas cardinalis senen. Magistratui balie. S. p. d. Retinuim⁹ tabellariū
vrm in hanc vsq; diē vt (si possemus) rei vie melius p̄sulerem⁹. z circa ne-
gocia tritici z circa montē acutū. sed nō potuimus aliud obtinere q̄ pridē
imo nescimus vnde procedat sanctissimus dñs noster q̄ prius ait velle pecunias
ex pascuis pueniētes cōuerti in solutionē castri custodie. nunc mutatus est neq;
audire vult verbū. Itaq; sicut in alijs lris vobis scripsimus Iuile videt nobis
mitti bucaliquē oratore laycū q̄ audacter loqui possit. Nam sua sanctitas statim
nos tacere iubet cū de hac re loquimur. Et dignū est nobis obedire. Oratori vno
aliē euciet cui nos etiā assiltem⁹. Et pfecto quāto pl⁹ bec materia mōtis acuti dis-
fert tanto p̄cius est. Speramus si mittetis oratore fortasse dominus de vrsinis cō-
tentabit de pascuis si tamen proueniat solutio eorū. Alioquin de bursa pape nihil
extrahet. in mora periculū est multis respectibus. Videbitis que scribit dñs no-
ster in breui suo z de pascuis mutatum est vt preferē. De tritico non est mirum si
haberi nequit. Nam nec per vsum subditi ecclesie triticum (vt p̄tebāt) habere
potuerunt. Et franciscus venerio ob rem frumētariā male administratā in car-
cerem cōiectus est. itaq; desperata est huiusmodi materia. Scripsim⁹ nuper de
domino Gregorio. Facietis nobis rem gratissimā si eum absoluatis ab impositi
sibi calūnijs. neq; dignum est vt ad relationem nepharū hominis z in tortura lo-
quentis ac de auditu afferentis. nō de visu vir bone fame doctor insignis z ciuis
nō ex vltimis de honestet. Cū si ceteri deessent illō suffragari deberet q̄ noster fra-
ter est z viuit nobiscū qui vere reipublice: nō vulgariter seruiuimus z in futu-
rum (si vita comes fuerit) possim⁹ aliquando prodesse: quod fecim⁹ z facimus
omni tempore animo volenti. Mittimus vobis quitantiā pape per suum bre-
ue nobis directum z comitis Jacobi per publicum instrumentū. Superest vt de
futuris solutionibus in tempore prouideatis. Datum Rome die. xxij. february.
Anno domini. M. cccdvij.

Notificat suā promotionē z offert
se ad beneplacita obsequiosum.

Epistola. ccxli.

Mneas cardinalis senensis Theoderico archiepiscopo coloniensi. S. p. d.
Scio semp me charū ac acceptū fuisse dignationi tue postq̄ germaniā inco-
lui a quo tēpore iam. iij. z. x. anni decurrerūt. Plurima em̄ beneficia plu-
rimosq̄ fauores impendisti mihi sed nō valui rependere vices. Quid em̄ ego ver-
miculus cōtra tātū principē prestare poterā. Non fui tamen ingratus (siquidēz
gratia etiā solo animo impendit) colui ego dignationē tuā amari observari su-
pra ceteros nostri seculi principes z cū aliud nihil possem nomē tuū quocūq̄ vi-
ueretbam. et si nō paribus virtuti tue. at saltē quibus poterā laudibus extollebā
Nihil est quod ultra tūc principi de me optimē merito exhibere quirē. Nūc for-
tasse z si minimū est quod valeo aliquid tamē plus dignationi tue cōferre q̄ pri-
us licebit quādo cardinalatus honore nō in meis vllis meritis sed diuina charitate et
summi presulis beneficētia sum obsecutus. Atq̄ hoc est qd̄ bis lris tue dignatio-
ni notificare libuit. nā ego qui tuus clericus p̄sbyter z epus fui. tuus quoq̄ cardi-
nalis esse nō desinam. Utat̄ me igit̄ dignatio tua neq̄ mihi vllō in tpe vllō in la-
bore ignoscat. nā tūc me viuere iuuabit cū pro te. tuis consanguineis amicis be-
nivolis exercebor. Datū rome. xxiij. february. M. cccclvij.

Consiliat amico quomodo cōsequat̄
notabile cōmendatū monasterij.

Epistola. ccxlii.

Mneas cardinalis senensis Roderico cardinali sancti Nicolai. S. p. d. Tri-
ne iam mihi reddite sunt lre tue suo more suauissime z ab amantissimo pe-
ctore prodeuntes. prioribus respōdi nō vt debui sed vt potui. Quis em̄
tam euiscerate charitati satisfacere possit. Scio qd̄ debeo. facio quod valeo. Ad
ultima scripta. p̄pero nō repeto quod de beniuolētia vltro citroq̄ dici posset. me
animus tuus est. dabūt aliquādo testimonia nō verba sed opera. Summo pontifi-
ci nō desino. de charissimo sibi nepote cū se offert occasio loqui. nec p̄tercolinta-
etā cancellariā. nihil adhuc solidū est manet arbitror alta mente repositū cōcilij
Nō oia prodit senex que facturū est. cū negat tūc maxime cupit. Nō cessabo cū
licebit iterū atq̄ iterū perloqui. fama hic est vacasse ep̄atum tulensem. Episcopū
eius loci monasterij cōmendatū habuit. cuius animū valor mille z quingentorum
aureorū esse ferē sub ditione ducis burgundie. Dñs noster id tibi cōmendaturū
se ait. rothomagen. eius rei p̄motor fuit. Ex vsu erit illi scribere z rogare cum vt
rez pagat. Quod si feceris noli me quoquo mō noiare atq̄ hec secreta sint. Ita em̄
expedit. Intellexi que scribis de p̄sidatu fabriani. Rogo velis hortari ciues eius
oppidi vt ernūc cūgāt bartholomeū massanū illū doctore z affinem meū neptis
mee virū pro sex mensibus sequentib⁹ amicū magistrī symonis. Electio em̄ solet
fieri post introitū potestatis noui inter duos menses. Itaq̄ vtile fuerit puenire
Scio illos cōplacituros dignationi tue. Summus p̄tifer bene valet. Datarius
(vt fama est) thesaurari⁹ creabit̄ z bartholome⁹ regnati⁹ p̄thonotari⁹ dignita-
tē assequet̄. cardinalis papien. infra biduū aduenturus ferē. De neapolitano ni-
hil est certi cū rex ille nō oīno cū pietate aplica p̄sonet. Florentini arbitrari dñi nri
sententia in. xvij. milib⁹ aureorū damnati sunt dñis de gābatritis ob certa q̄ illis
oppida abstulerunt nihil plus noui est. Cōmendamus nos tibi cui seruire p̄fecto
sumus. Ex vrbē die. xxiij. february. M. cccclvij.

Refert grates clero suo p̄ pcuratore suū de chari-
tativo subsidio z p̄cipit satagere vt det̄ emācipet̄.

Episto. ccxlii.

Mneas cardinalis senensis Frāscisco picholomeo. S. p. d. Accepim⁹ tuas lras
triplicatas. Ad priores rēdūm⁹ q̄b⁹ de locatiōe ep̄atus mirari videris.
Nihil est q̄ inde cōmouearis. Nos clero nostro nūq̄ oneri fuim⁹ nec vo-
lumus eē. Quippe q̄ plebē nō modo clerū affectu colim⁹ singulari. Nō dispone-
mus vt putam⁹ de illo regim⁹re aū aduētū vrm. Et tūc faciem⁹ vt bonū pastore

debet qui nō cōmēdat oues lupis. Placet qđ fecisti cū clero. Summisq; de ducetis
ducatis cōtētissimū sciētes inopiā in qđ estis. Placet qđ differre ad tēp⁹ crationē
medie ptis. Volum⁹ vt nro nomie ipsi clero grās agas z dicas nos semp futuros
ad ea que illis conducāt paratos. Miramur capitulū in facto ppositi nō aliter
de nobis qđ scribat fidē adbibuisse. nec scimus an velinus hoc onus iudiciale ac
cipere z strepitū illū audire. cupimus leonardo beneuolenti beapfa referas. In
facto Gregoriū laudam⁹ diligentia tuā vtq; cōtinues hortamur donec bon⁹ assie
eritus. Mā gregorius vt vidimus ex copia citationis pilus est innocens. At effi
qđ eū criminat Anno dñi. M. ccccliiij. mense aprili locutū esse gregoriū cū aliqb⁹
in sancto desiderio. Iterum eodem mense paulopost fuisse in domo omnimode
bellantibus. Iterum eodem mense paulopost fuisse. vt audiuit accusator ipsum
gregoriū in domo oratoris veneti⁹ tibi scripsisse cū alijs cū iacobo piccinino. Vi
des cū non ponat dies mēsis rem. ptendi verisiliter ad. xv. z. xx. diē aprilis an⁹
scribere⁹ piccinino. at gregori⁹ quarta mēsis die ex senis abiit ad regē aragonum
accusator insup de audito loquit. Ista nō coherent. Preterea velis boninē ino
centē iurare z potissime nro intuitu imo iussu. Tibi em⁹ pāpim⁹ vt platus tuus
ne quo pacto hāc defensione ptereas. Scimus viros magnificos Johannē guc
ci z Franciscū luc⁹ iū z cristofērū nantis amicos eē nostros nobisq; fauere. Vos
autē alios adito z cura banc cām. p nro desiderio terminari qñquidē nos semper
ad ea tendimus qđ sūt illi regimini vtilia z honorifica. Vale ex roma die. xxij. Fe
buarij. Anno. M. cccclv. De neptensa dicito cū parentib⁹ nos man⁹ laui⁹.

Et atanter suscipit carmen de eius.
preconijs compositum.

Epistola. cccxliij.

M⁹ eas cardinalis senen⁹. Lodusio crebello mediolanen⁹. S. p. d. Accipim⁹
carmen tuū. Lodusi nobis antistissime nō sine animi singulari voluptate
qđuis nobis plura tribui vis qđ debita sunt. Scimus inspectū nostrum z
qđ procul ab eo simus hoie quē describis nō ignoram⁹. At si peccari erga nos ali
quē oportet. malimus laudādo qđ vitupando metas ab illo trāsgredi. Fecisti qđ
amātes cōsuevere. Dixisti de nobis nō que modo sciebas verū etiā que voluisses
esse vera. Permittim⁹ oia dilectioni tue. Nesciebam⁹ ante hos dies vbi locorū
esses vel que te fortuna teneret. nūc certiorati sum⁹ z tuis scriptis z ducalis ora
toris verbis. esse te optimo loco apud illustrissimū z magnanimū ducē mediola
ni ab eo qđ diligi. Id est supra modum nobis gratissimū. Videmus em⁹ tue v⁹uti
quā sp magnificimus suū locū eē tributū. Dignus ē ille cui fuas. Mā cui hoc tpe
bonestius famuler⁹ qđ ei qđ totius italie splendor esse z decus singulare oim iudi
cio existimat. Perge oramus z illi vt tua pbitas te hortat indefesse tuos pbe la
bores. Neq; em⁹ finet ille tuā virtutē iacere. Cū autē facultas aderit nos illius ex
cellentie cōmēdatos efficies. qđ p singulari munere feremus siqñ aliquid accadat
in qđ sibi fuisse ac pdesse possim⁹. Vale ex vrbe die. xvij. februarij an⁹. M. cccclv.

Amicitiam suā notificat z se
cōmendari exorat principi.

Epistola. cccxliij.

M⁹ eas cardinalis senen⁹. Stephano de curte. S. p. d. Expectauimus infi
gnis eques post nraz ad cardinalatū assūptionē duos mēses si forte aliqd
nobis scriberes. Videbat em⁹ nobis a te scribēdi initū sumēdū. hic gloria
bū de nouā dignitatē nob creditā significare videremur. nescim⁹ qđ factū sit. nul
le ad nos tue lre allare sūt. nec de te qđq; audiuim⁹. Fatemur nos victos eē silen
tio tuo. neq; posse tādū tacere qđ diu ipetaces. Fortasse tibi equi⁹ videt nos an
rescribere debuisse. Credim⁹ tibi z ab optimo singulariq; amico nō egre vicimur
Habeto igit has lras qđ nō p motionē nram (quā p multoz cognouisti lras) s
animū nostrū erga te illū esse scias qđ sp fuit. Amam⁹ te vnice in epatu. Amam⁹
z cardinalatū nō min⁹. tu nostri naturā z mores nros. nō tūmem⁹ nouis bono⁹.

dus quos nobis oneri cognoscim? bonescim? cū eo loco nos euectos cernimus
 quē viris clarissimis debitū intelligim? Veremurq; ne gradus nra virtute altior
 ad ruinā nobis sit reāq; ideo si vnq; amicis eguimus nūc potissime illoz nobis co
 pia necessaria est. Et quoniā te veracem et amantissimū experti sumus: nō possu
 mus te pro veteri consuetudine nō colere et obseruare. Cupimusq; idē erga nos
 te agere et eundē eē modo qui fuisti acturus. Expectamus tuas lras qbus de tua
 fortūa et tui pncipis optima valitudine atq; felicitate certiores nos efficias. Gra
 tū aut nobis fuerit si nos ipsos dño duci cōmendaueris et quāta sit nra in cū deu
 tio demonstraueris. Est enī si quis pncipū et italici nominis cuius pspertati fa
 ueamus. is vnus est cuius ingenti virtute et clarissimis rebus gestis nostrā secu
 lum illustrabit. Cūq; ille in hac curia plurimos habeat seruitores nobis quidem
 circūspectione: doctrina: auctoritate pstantiores. Et fide et effectu qui nos erga cū
 superet neminē. Atq; hoc te illi nomine nostro dicere et affirmare optamus. Vale
 Ex vrbē die. iij. february. M. cccclvij.

Congratulāz promotō ex vir
 tutibus enarratis e merito.

Epistola. cccxl.

Adreas cōtrarius vene? Ence cardinali senen. S. p. d. Postq; mibi nea
 poli allatū est reuerendissime pater et dñe sacrosancto collegio te associa
 tū. Sane (vt debui) cōgratulatus sum ecclesie dei. Dehinc vt tui aman
 tissimus atq; obseruatissimus maximo gaudio ita me deus amet atq; incredibili
 leticia affectus sum. Tu enī reuerendissime pater cū pro viribus de sacrosancta
 romana ecclesia nūc publice nunc priuatiz semper benemeritis sis profecto nūc
 egregie tue virtutis premia cū ingenti laude et gloria pulcherrime es consecutus.
 Presertim cū semper ea de te omnū esset opinio. p tuis amplissimis atq; maximis
 in rēpublicā xpiana meritis et officiis pro gloria rerū ad te gestarū. pro tua summa
 integritate: cōstantia: religione: sanctimonia: prudētia: doctrina: eloquētia: et vt
 vno verbo pstringā diuinarū atq; humanarū scia vt ab oibus summo sacerdotio
 dignissimus habereris. Nō scribo hec temere noui aiūm. noui ingenij: noui cōsi
 liū tuū: nepe quāti te fecerit vir ille diuinus Nicolaus qntus pōtifer maxim? q
 quidē cū cēt (vt ita dicā) spectatoz psonarū vt oibus notū est. mirū in modū de
 lectat suauitate ingenij tui: pbitate: virtute: innocētia atq; incredibili sapiciētia. vt
 te nō solū dilexerit verū etiā amauerit ardenti. Argumēto sūt suis in reb? mari
 mis et grauissimis ad mūdi reges et principes tot clarissime legationes qbus qdē
 p repu. pro ecclia dei ac pro toti xpiani populi pulcherrime. integerrime atq; san
 ctissime functus es. Quid dicā de illustrissimis atq; inuictissimis orbis pncipib?
 scz Friderico cesare augusto romāoz impatore: atq; aragonū rege iclito alphō
 so: quoz alteri tuis pstantissimis reb? gestis q carus qsiocūdus qq; gratissimus
 fueris. quippe amplissima atq; maxima ista tua fortuna atq; dignitas cedarat. Alē
 ho sepe numero multis audietib? ita regie ita bonoifice: ita generose: ita magni
 ifice atq; splendide de te loquit: et quidē cū summo omnū fauore atq; assensu vt et
 mibi dictu fortassis et tibi suasu difficile esset. Sed quid ago respu. sane cū impre
 sentiari cōgratulatione vtendū eēt abundantia quedā amoris mei erga te vt ti
 bi animus meus multo notior atq; illustrior esset hoc tpe facere nō potui quin pa
 rū de tuis laudibus scriberē. Verū cōsultius eas in aliud tēpus differamus. De
 indeq; ne lōgior sin excellētia tuā oro. vt postq; fauētē deo immortalī ad tāte digni
 tatis culmē euectus es. hoc est ad apicē cardinalatus q humanissime quēadmo
 dū supiori parte solebas me aio cōplectare. Is enim sum reuerēdissime pater et
 domine qui pro mea vice: fide: charitate ac beniuolentia vebemēter cupio excellē
 tia videre tuā et alloqui quod breui spero me cōsecuturū. Valeat excellentia tua
 Ex neapoli pridie idus Januarij. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cclxvj.

De eodem.

Bartolomeus factus Enee cardinali senensi. S. p. d. Et lras meas reuerendissime p^r dñationi tue a legato senensi redditas z conſultationez meam tibi gratam extitiſſe letor. Leq; exiſtimare magne mibi voluptati fuiſſe dignitatis tue aſcenſionem. Ego enim nullum meum in te officium ſine magna reprehenſione videoz mibi poſſe preterire. Tanta eſt enim tui erga me amoris magnitudo vt quis maxima tibi optare atq; aplitudini tue fuiſſe debeã. Narece multos exiſtimo qui dignitati tue faueant: quicq; te in ampliſſimo ſtatu cupiant. Sed certe non concedam vt eorũ quiſq; tibi aut veementius affectus aut honoris tuncupidoz ſit. De quo plura ad te ſcribere vereor. ne dubitare videar animũ in te meum dominationi tue non ſatis exploratum eſſe. Pollicitationes tuas mibi gratiſſimas fuiſſe cito preſertim q̃ eas ab optimo animo pfectas ſcio ac pro his domiationi tue gratias ago. Ubi opus fuerit et opera tua libent^r vtar et quid a te agi velim preſcribãz. Expectamus regez breui ex apulia beneuictuz iam proſectũ. Ego ad urbẽ redũ q̃uis de tremotu nõnulla adhuc ſuſpicio ſit. Liſtrum quem de viris illuſtribus ſcripſi regi dedicaui ac tradidi. In quo ope vt aliquid quando videbis ſi non quantuz virtutum tuaz magnitudo poſtularet. At quãtum ingenij mei paruitas potuit quãtũcunq; res ipſa paſſa eſt tibi a me tributum cognosces. Siquid vero eſt quod a me agi domiatio tua cupiat iube. Vale pater reuerendiſſime z domine mi pcpue. Ex neapoli die.

Epistola. cclxvij.

Iniuſte damnatum excuſat.

Meas cardinalis ſenensis Bartolomeo maſſano. S. p. d. Intellexim⁹ eximie doctor et fili noſter amantiſſime que ad nos ſcribis de fratre nro Gregorio. non tuo exindicio prodiſſe ſed alius quempiam vt ad nos ea ſcriberes ſuaſiſſe. Reſpondedimus tamen tibi breuiter. Gregorium nos iniuſte damnatum: non arbitratur modo ſed ſcimus. Si tamen pena ea eſſet que tolerari ab eo poſſet ſuaderemus collum ſummitteret et fortune nouercanti cederet. Sed quid tibi vt videtur ductos aureos ſoluere z viginti annis relegari. Quo argento papiam Gregorius petet omni ere vacuus z nibilominus auro mulctatus. faciet qd ſibi libuerit impoſſibilia non ſuadebimus. Quod ſi patria idcirco nobis indignabitur ſi populi ſenensis fauore priuabimur. ſi maledictis z obprobrijs ſubiciemur. Non erit hoc primum. Sufficit nobis cõſcientia noſtra. Sciũmus indigna nos eſſe paſſuros. Et id quidem verum eſt. Omnes qui pie ac iuſte viuere volũt pſecutionez patiunt^r. Seruiũm⁹ baten⁹ patrie magnis in rebus z fideliter et vtiliter. nõ meremur hec pnia fratrem noſtrum in domo nra manẽtem virũ bonum atq; innocentiſſimum de re publica optime meritũ tam atroci ſententia opprimi. Putabamus etiam ſi notius idem fuiſſet ob nra tñ in patria merita eundẽ nobis cõdonari. z tu bone vir times nq̃ popularẽ auram z plebis ruſculoſ admittamus. Atẽtur arbitrio ſuo ſenẽſi. Nũquid i nobis cauſam inueniẽt cur nos oderint? Si gregorius ius ſuum apud romanũ põtificẽ proſequat^r z auxiliũ petat. oppreſſus vir e. etate babz pro ſe reſpondebit. Nos nibil male eum agere arbitramur q̃ iudiciali via ſuam inocentiam oſtẽdere conatur. Scripſim⁹ balie z ciuibz plurib⁹. nihil valuerit preces noſtre. patimur nec ppter ea populo indignamur. Atẽſi iplius cõtra nos ipſe mouet^r de⁹ inter nos diſiudicabit. tu vt videris ſenens pſeuerare vis procul a ppoſito de quo olim locuti ſum⁹. z ad Stephanum ſcribis. Vincat tuus ſenſus z tibi babe delicias ſenẽũ. nos rome etiam ſine te uiſq; viuemus. nũc proſiciat ad vos cpus arcetinus legatus pape. Iube eum in domo noſtra recipi z ſibi cuncta miniſtrari pro perſona ac iumentis duz ibi maſ. r. t. Vale ex Roma die. iij. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Denādat pcurat ori vt legatū suūmi pō- **Epistola. cccxlvij.**
tificis pūisuz recipiat et audacē illi assistat.

Mneas cardinalis senensis Bartholomeo pcuratori suo. S. p. d. Venit
impſentiaꝝ ad ciuitatē senenſē reuerēdus pater dñs Angelus epus Areti-
nus sanctissimū dñi nostri legatus p nōnullis rebus arduis. Et inter cete-
ra etiam de Gregorio nro vba faciet. Volumus igit vt cū in domo nra recipias
sibiꝝ 7 familie sue iumētisq; honestas ac decētes ministrare studeas expēsas dñi
ibi māserit. et ita secū te 7 cū suis habere. vt in reditu eius optimā de te relationē
habeam⁹. Tu qz et vicari⁹ noster sibi in agēdis assistetis. ita tamē vt non meti-
culosē vt soletis) sardenti animo. et audaci mente causam iustissimā gregoriū
tueamini et ita nostro nomine ipi vicario dices. Scripturas insup de quib⁹ scri-
psisti nras p ipm epm ad nos remittere poteris. cogitauim⁹ de tritico sonitille.
vtilē videt id adhuc non alienari nisi aliud scripserimus. 7 ita illi pbytero iube-
bis. Datum rome die. iij. Marcij. Anno M. cccclvij.

Scribit ne affectionem ta-
curnitas diminuat.

Epistola. cccxlix.

Mneas cardinalis senenſis Ludouico cardinali sanctoy. iij. coronato 7 lega-
to bononie. S. p. d. Nihil scripsi reuerēdissime paternitati tue ab ea die
de qua hinc recessisti vsq; nūc. Nihil em erat scriptōne dignuz. fuit tamē
aninus meus erga dñationē tuā semp intent⁹ memorq; suauissime puerlatōis
nostre. nec modo qdē est qd magnope memorandū sit. S; vincendū fuit silenti-
um ne tacurnitas affectōnem diminuatam significaret. cupio nosse qui sint tue
reuerēdissime dñatōis successus. Necq; ego qdē audiam libentius qz p voto
cūcta tibi succedere. Hinc qd scribā nihil aliud ē nisi sanctissimū dñm nrm bene
opteq; valere 7 reip. p sua psuetudie vtiliter pesse. Si qua sint i qb⁹ dignationi
tue aut volūtati vtilis esse possem. cupio p impio tuo me vtaris ad mādata pa-
tissimū amicū ambrosij nri Jo. de spaino cū digneris cōmendatū habere qui
ambo tui sunt. nec plura. Recōmendo me iteq; atq; iteruz tibi. Ex rome die. viij.
Marcij. Anno. M. cccclv.

Mouit ates refert 7 dire cū captiuo egisse respōdit. **Epistola. ccl.**

Mneas cardinal' senenſis Magistratui balie senesis. S. p. d. Que de Jacobo
piccinino scribitis accepim⁹ etiā aliūde. sed absq; fūdamēto neq; putau-
mus dignā rem esse quā scriberem⁹. nūc qz nō arbitramur futurū bipm
sed accepim⁹ aliq; ex comitibus illius vētuos in auxiliū comitis euerſi cōtra vꝝ
finos qz p mūberba vireat pazalia 7 nescim⁹. qz aliū pedītūo uctores mlti sūt.
dies cassi sūt nō a capitaneo sed ab ipō dño nro cū nimis mltā peterēt. An bi sūt
qui cū luca sclauo territorij vīm inuadere conent⁹ ignoram⁹. Atile ē oportūe p-
uidere 7 reipu. bñ psulere. nos papā alloqimur vt petitis) 7 rñsuz significabim⁹.
Gaudem⁹ s aduētū leonardi oratorij vři quē viz 7 solertē 7 circūspectū nouim⁹.
Atilis erit eius mora i hoc loco. De gregorio nro lōge alr qz nos sentit⁹. Ad em
miscditeris; scire 7 dire secū egistis. nec satisfacit qz dicet; mēsz datū ad purgati-
onē siq; velint se inocētes ondere nisi id fieret i loco tuto. Audēbim⁹ tñ quō rñde-
bitis oratorij aplico. Et siq; valēt dicta pape 7 pces nre. Da. ro. viij. die Marcij.
M. cccclv.

Commēdatōria cū clausula credētie.

Epistola. ccli.

Mneas cardinal' senenſis Sacre impiali maiestati. S. p. d. Reueritur ad
maiestatē tuā vir bon⁹ 7 honore dign⁹ benric⁹. senſelebē sblimitati tue et
impio sacro deditissim⁹. mibi at singularis amic⁹. Et q iussu tuo p motiōez
meā magis de exacta ac singulari prudētia psecut⁹ ē. Ad ē cur eū tuo culmi pme.

dem quem scio acceptissimū. His referet que apud nos agitur omnia et habet in
mādatīs exhortari vice oratoris serenitatem tuam in expeditione p̄ra thurcos.
Persuades mihi eam rem tue glorie p̄suasam esse. Nam p̄fecto n̄bī est qd̄ noi
tuo autoritatēq; augustali magis pueniat q̄ p̄ defensione fidei catholice et xp̄ia
na salute arma et scutum sumere. Cum om̄es in tuā maiestatem oculos ita inten
tos habeant ut ea p̄ficiēte p̄fecturi. ea q̄escenti q̄eturi videātur. Scribo bec
p̄ fide q̄ tuo solio sum̄ restrictus. n̄bīl hesitans om̄ia in partē recipi meliore. Aer
rum serenissime cesar cum ego tuo munere ad cardinalatū honore affūctus sim.
n̄bīlq; magis mihi in hoc officio incumbat q̄ ea regere q̄ putem gl̄ie tue condu
cere. Reliquū est ut de meo statu cogitare digneris ut babeam unde viuā. Nam
ego hacten⁹ fui diues satis et quāq; pauca possideā erāt tñ illa dignitati mee suffi
ciētia. Nūc v̄o pauprim⁹ sum et iam p̄mū qd̄ sit miseria expior. Qua sublimitas
absq; damno suo inopie mee cōsulere pōt si patit̄ aliq; bñficia ex suis territorijs
me impetrare quēadmodū p̄fatus Henricus latius mansuetudinē tuam alloq
tur. Cui precor in his que noīe meo direxerit plenā digneris fidē et benignas au
res adhibere. Ex roma die. viij. Marcij. M. cccclvij.

Decima et indulgentia p̄dicat̄ contra thurcos.

Episto. cclij.

M̄as cardinalis senensis Iohanni cardinali sancti Angeli. S. p. d. Per
suasus (et ut optauī) p̄ longas epias tuas redditas nobis. xj. ianuarij die
cognoui quas p̄scribis de p̄fictu thurcorū. illū. s. nō sine cura et diligentia
tua diuinitus datū. Nec ego secus qd̄ arbitrabār. q̄uis scripserim dignationem
tuam in ea opinione egreſſe q̄ vbi gesta res ē nō interfuiſti: nō est q̄ his addam
aliquid. doleo obijſſe illū xp̄iani exercitus ducem waynodam sine (ut aiunt) hu
militate. Nam morte illius spes quoq; nostra interiſſe videt̄. Nil em̄ reliq; xp̄iano
ruz principes cogitare vident̄. nemo oipōnit p̄ nr̄a salute manū. P̄cifer maxi
mus clamat et nō audet̄. minas et non timet̄. Et qd̄ sua. b. pōt nō sufficit tāte bel
lorū moli. Rex portugaliē aduētur⁹ fert̄. S; timeo ne aliorū desidia illius diligētī
am impediāt. Quid em̄ sol⁹ agat ex vltimis terrarū et occidetis finibus in grecias
asiāq; p̄fectur⁹. nisi data opa ut theutones bobemi hungari p̄muni animo co
pias parent. Nō intelligo qd̄ alij acturi sunt. Nec dixi p̄ri optimo. Napien. car
dinalis ex almania decretaq; sibi puincia reuerſus ait theutones ad expeditō
nem inclinatos esse sua opa si modo cōueni⁹ agere p̄mittant̄ sine p̄uentib⁹ n̄bīl
putat eos acturos. Cardinalis neapolitanus p̄pe diem ingressur⁹ credit̄. cū re
ge aragonū nō ē ea sinceritas quā negocia nr̄a requirerent. Et franciā multa refe
runt. que mihi p̄ n̄gis sunt. Rex v̄i castelle in gravatā ductur⁹ copias dicit̄. Pa
tiſ et decimas et indulgētiās in suis regnis p̄dicari. medietatē pecuniarū inde p̄
ueniēte sibi in id bellū recipit. Alterā medietatē cōtra thurcos pape largit̄. D̄no
sancti marci cardinali cōmissum ē ut de vacatōe ecclesie pragen̄ se informet ut
ille p̄ficiat̄ i archiep̄m datarius pape. Nec habe ex nobis et dilige tuū encas et so
les. tuam omnem familiam cum dignatione tua optime cupio valere. Ex v̄be
viij. die marcij. M. cccclvij.

Epistola. cclij.

Se offert p̄motozem.

M̄as cardinalis senen̄. Ulrico ep̄o Burcen̄. S. p. d. Reuertit̄ ad te ben
nicus senſteleben v̄triusq; nr̄m amatissim⁹. Non ē cur multa scribam⁹. ipse
nr̄a erit epla q̄ nouit animi nostri secreta. Qui fuim⁹ olim erga te. illi idēz
semper erimus. nec obliuiscemur vnq; suauissime consuetudinis nostre nec im
memores erimus tuorum erga nos meritorū. Cupimus si qua sunt que tibi gra
ta possumus ne nobis ignoscas. Confide in hac curia nullum habes qui maiori
affectu tua negocia sit acturus q̄ nos quīs plurimū sint tui amantes qui plura

¶ nos possunt. Sed quid agimus. Insuriā henrico facimus dum tot scribimus
Ipsi omnia cōmittim⁹. Illud tñ addimus vt nos diuo cesari ⁊ modo ⁊ temp cō-
mendare velis. cui omnia debem⁹ cū ab eo omnia habeam⁹. Datus rome die q̄r-
to marcij. Anno. M. cccclvij.

Se gratū refert obsequia p̄stare.

¶ Meas cardinalis senēsis Diue leonore impatrici. S. p. d. Nihil ē serenif-
sima augusta qđ nunc aliud velim. nisi mansuetudinez tuam bene valere
et p. suo desidērio felicitate potiri. Ego qui cōsortis tui diui cesaris rogati
bus ad cardinalatū nil meritis sum vocatus. debeo tanti conitātisq̄ boni omni
tempore memoriā tenere. ⁊ ita facio qđdem atq̄ idcirco ⁊ sibi ⁊ tibi sepi⁹ scripsi et
nūc scribo. scribamq̄ frequēter vt opa mea fidelissimi mācipij oibus i reb⁹ vta-
mini. Nam beatū tūc me existimabo cū vestrīs negocijs exercebor. Nil aliud his
lris volui cōmendo me sublimitati tue. quā vt diuina pietas ad vota dirigat feli-
citer obsecro. Ex vrbe roma. die. x. Marcij. M. cccclvij.

Epistola. ccliiij.

¶ Hortatur bono xpianitatis cōsulere ⁊ impa-
toze ad id inducere.

¶ Meas cardinal' senensis Jobāni vnguardio imperali camerario. S. p. d.
Reuertitur ad cesarē venerabilis vir henricus sensleben. Cui papa nō-
nulla commisit cesareo culmini referenda super expeditōne contra thur-
cos ducenda. Velis suadere cesari vt circa rem illam animum intendat suū quo
niam ita glorie sue competit. Omnes cñ in suā maiestātē oculos direrere et nisi
sua maiestas aliquid agat. timendus est ne xpiani plaga affligant. Insup aliqua
nostro nomine dicet tibi henricus. Velis ei benignas aures ⁊ fauores vt spera-
mus gratos impertiri. Datū rome die. x. Marcij. M. cccclvij.

Epistola. cclv.

¶ Cupit scire quo mō valeat.

¶ Meas cardinalis senēsis Jobāni nibili astronomo bobemie. S. p. d. Et
henrico sensleben intelliges que apud nos agunt. Et quid roatus som-
niet in ecclesia pragen et que in tua dispensatōne acta sunt. nos tui cōmo-
di semp erimus auidi eque ac tui p̄se. Perge vt nos ama et vt soles. Si qđ hen-
ricus nostro nomine ex te petierit assiste sibi ⁊ facito. p nobis vt consueuisti. Ua-
le ex roma. x. Marcij. M. cccclvij.

Epistola. cclvi.

¶ Promotionem suam notificat ⁊ se cōmen-
datum haberi exorat.

¶ Meas cardinalis senensis Dyonisio cardinali Strigoniā. S. p. d. Que
fuerit mens mea. quis antebac animus erga te nō ignoras. nam semp di-
gnationem tuam optimi patris et benignissimi domini loco venerat⁹ suz
Ita tua bonitas merebatur. Verū si vnq̄ fui tuus vel filius vel seruus. nunc me
potissimū id p̄stare oportet quando ad eum ordinem sine meritis sum vocatus.
in quo tu iure optimo iam dudū sedes. Placuit aplice pietati me cardinaliū col-
legio nil merentē aggregare. Sentio quantū ⁊ tue dignationi ⁊ ceteris reueren-
dissimis patrib⁹ debeo. Precor igitur meam volūtatē amplectaris. Et me veterē
seruitorē iam factū nouū mācipiū tuum intelligas. Imperes imbi omni tempo-
re si quid est in quo tibi obsequi possim. nam imbi voluptas erit q̄tiens videro in
tuis aut in tuorū amicorū negocijs me posse exerceri. Cupio insup serenissimo re-
gi ⁊ domino cōmuni aliquando me cōmendes vt sit memor sua maiestas que de-
uotio fidei erga se mee. quia omnibus meis scriptis. ⁊ verbis vbiq̄ fui ius suū
in regno hungarie cōtra polōnos tueri suz conatus. Ualeat optime dignatō tua
Cui me humillime cōmendo. Ex roma die. x. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cclvij.

la tocto miano

re Warmiashe

thupstho, cortig 40 tak fardo chialo

Epistola.cclviij.

Doliceſt gratitudinē p̄motionis ſue.

M̄as cardinalis ſenē. Varadiē. ep̄o. S. p. d. Scripſim⁹ nup̄ de n̄ra ad cardinalatū aſſumptione quā tua p̄motione factā nō ambigim⁹ quantū tibi teneamur id etiā tūc diximus. Nō eſt cur modo iam dicta repetamus. Nos in hac dignitate cōſtituti quātū hungarie regno quātū regie p̄ſone quātū dignationi tue debeamus ante oculos ſemp̄ habebimus. Tūc erit opa voluntarij boni in ſi. nobis in tuis negocijs exerceri voluptas. Interea rogamus regie ſublimitati nos cōmendes. ſtudeasq; vt de noſtra p̄motione ſūmo pontifici ⁊ ſacro collegio gratias agat: cū p̄ nobis ſepius ſcripſerit. Vale optime ⁊ nos vt ſoles ama. nā nos dignationē tuam vt patrē colimus ⁊ obſeruabim⁹. Ex vrb̄ Romana die. xj. Marcij. lviij.

Epistola.cclix.

Doctat vt rex bobem⁹ e grates referat ſūmo pontifici ⁊ cardinalibus de ſua p̄motione.

M̄as cardinalis ſenē. Nicolao liſtio. S. p. d. Gratiffime fuerunt nobis l̄re tue quas de nece comitis alie ad nos ſcripſiſti. nō q; mors illi⁹ nos letificaret. neq; em̄ alicuius malo gaudem⁹. ſed q; rem geſtā ex ordine narraſti quā prius cōſulam accipiebam⁹. Ecce q̄vana eſt huius ſeculi pompa q̄ca duca gloria q̄breuis potētia. Cecidit q; ſuo nutu maria regna rexit. At q; ſanguinē ſituit in ſanguine perijt. Percuſſit gladio alios ⁊ ipe gladio ꝑcuſſus interijt. nō pōt veritas noſtra mentiri que ait gladio ſenētes gladio ꝑituros. Sed ignoſcat illius anime deus. ⁊ regno hungarie conſulat ne diſciḡs agitet. Scribimus domino ꝑꝑcio aliqua de archieꝑatu pragenſi ſac vt ipſe ad nos reſcribat. Res em̄ in ꝑiculo eſt. Inſup̄ cupim⁹ des operā vt regia maietas ſanctiſſimo dño n̄ro ⁊ ſacro collegio gratias agat de noſtra p̄motione q; ad ſuas ꝑces nos extulerint. Cupimus etiā aduertat vt quādo ſcribit de negocijs hungarijs dño n̄ro ⁊ cardinalibus ita efficiat vt videamur q; ſumus ipſi. ſ. regi etiā affectiſſimi. nam ſunt qdā qui nos ſup̄are nitunt̄ tāq; magis regij ſunt q̄ nos. Putamus tñ ſuā maietatem nō eſſe oblitam noſtre erga ſe deuotionis ac fidelitatis. ⁊ eoz que ſibi ꝑuero ſcripſimus. ⁊ quomodo cōtra ꝑolonos omni tpe ſuum defendimus. Impar fuerit ſi noli recentēſq; locū noſtrū inuaderint. Nec rogamus agites cū reuerentiſſimis dominis noſtris ſtrigonien. cardinali ⁊ ep̄o varadiē. q̄bus nos cōmendatos reddas. In eccleſia colocenſi fecim⁹ us quicūq; potuimus: vt plane referre poterit nūcijs ad cauſam miſſus. Iterū vale. Ex roma die. x. Marcij. Anno dñi. M. cccclviij.

Epistola.cclx.

Doſtulat ecclie pragenſ. ſponſus vari.

M̄as cardinalis ſenēſis Procopio cancellario bobemie. S. p. d. Per raro ſunt littere ad nos tue: vellemus frequentius ſcriberes qui te vnice amamus ⁊ tuas epistoas veluti apollinis oracula ducimus. ſcripſimus tibi quid egerimus in re bobemica neq; a te reſponſum habemus. Interea tuus rozatus: homo multiuolus ⁊ magniuolus ex bobemina ꝑcurauit offerri poſtulationem ad pragenſem eccleſiam cuiuſdam datarij apoſtoliꝑi boni. quidem viri ſed cathelani ⁊ ſermonis bobemici ꝑroſus ignari. Poſtulationē attulit lucas tibi notus monachus quem lucraſum appellare ſoles. Impediuius bucuſq; p̄motionē huius rei: ne rei noſtre nocumētū inferret. Timemus ne diutius impediti poſſimus. Nam datarij plurimos ſauētes habet. Et rozatus die nocteq; hos illos adit: ſuadens nil regno eſſe vtilius q̄ p̄motionem hāc fieri. Velis de bis ⁊ regem ⁊ gubernatōrē cōmonefacere vt ſciant quibus in terminis res ſunt. Et au iſta placeāt eis nos certiōres facite. Hā regi ⁊ regno v̄io ſuare ꝑſo ſumus

Varadiē. lviij.

Lupinus des opaz vt rex de nostra p'motione sumo p'otifici z sacro collegio gra-
tias agat. Idq; q'primuz. Et quoties aliquid emergit vt nobis scribat quia ma-
iestati sue semp erimus ad seruicndū proni z volūtarij. Ex roma die. x. Marcij.
Anno dñi. M. cccclvij.

Epistola. cclxi.

Spōder facile obtinere qd p'stare pōt.

Mcas cardinalis senensis Jobani troster theutonico. S. p. d. Ingrata ē
nobis eque ac tibi que te fortuna exagitat. Vellemus tibi quietū esse locū
in quo tibi z inuis vivere posses: z aliqñ nobis: nūc tñ quod apud archi-
epm saltzburgen. diuertisti: speramus rez tuā meliorē futurā. neq; em ille est qui
suos amicos iacere sinat. Habiē tue virtuti p'mū. z post tenebras sequit aliquā
do lux. Lupin? ipsi archiepo cōmendatos nos efficias z offeras quecūq; possu-
mus ad ei? nut ū parata. Tu vō siquid vides posse nos tibi p'stare. scito illud fa-
cile obtentū. z p'suade tibi te nobis charissimū eē. Johanne qz Lauterbacen nro
noie saluū eē iubeto. Ex roma die. xij. Marcij. Anno. M. cccclvij.

Episto. cclxij.

Littere credentiariū.

Mcas cardinalis senen. Ladislao hungarie atq; bohemię regi serenissimo
S. p. d. Nonnulla meo nomine refert maistati tue venerabilis henricus
senfteleben decanus v'atislauicn que cōcernūt partim regnū tuū bohemię
partim inepsum. Rogo vt illi plenā credentie fidē p'stare digneris: z in agendis
eū fauorē de tua sublimitate mihi p'suadeo. Postremo inepsum regie maistetu-
dini z vō z cōmendo. Ex roma die. x. mensis Marcij. lviij.

Epistola. cclxij.

Cōgratulaē p'motioni sue in cardinalē.

Rodericus diuina fauente clemētia Romanorū impator semp augustus
z austrie stirie carintie z carniole dux z comes tirolis. Ence sancte roma-
ne ecclesie cardinali. Epō senen. principi ac cōsiliario nro charissimo. Sa-
lutē ex lris henrici senfteleben cōciliariū nri vlnco epō Burcen. etiā principi ac cō-
siliario nostro p'ide ex v'be destinatis accepim? paternitatē vestrā nuper in pro-
ximis quatuor t'pib? p' sanctissimū dñm nostrū papā ad dignitatē cardinalatus
p'motā extitisse: de quo p'fecto leticiā z cōsolationē habuim? valde singularē. pre-
sertim cū id multo tā t'pe desiderauim? z sumope expectauim?. Gaudemus enīz
nos voti nostri cōpotes effectos. at tot p'ces z scripta nra nō vsq; quaq; incassū
porrecta fuisse. Nō q' paternitas v'ra binōi gradū in ecclia suis etiā meritis z la-
borib? p' sede aplice multipliciter p'spectis digne fuerit cōsecuta. Optam? itaq;
vt ea dignitas vobis felix fausta ac longo t'pe duratura existat. Sperantes per
hanc apertā esse viā paternitati v're ad mai? aliqd fastigiū dño p'cedēte p'cedēdi
quēadmodū z sepius sum? auguriati. Nec dubitam? eā quidē dignitatē in p'mis
sancte romane ecclesie z vobis plurimū decoris z ornamenti. nobis vō z sacro roma-
no impio ac indyete tommi nre austrie (cui i minorib? semp fructuose z vtilit p'su-
istis) nō mediocriter cōmodū z vtilitatē allaturā. cū id longemagis efficere pote-
rit. Quidim? enim ac p' certo tenemus paternitatē v'raz in ea dignitate z loco ea
q' p'sonā nostrā statū atq; dignitatē nram z sacri impij necnō dicte iaz tommi nre
ac nrm ac nroz bonorē cōmodū atq; vtilitatē respicere videbunt. p' sua solita in
nos fidelitate z cōsuetudinē: necnō singulari p'udētia vestra tam apud sanctissi-
mū dñm nostrū: qz etiā sacri collegiū cui modo scripta est: diligēt p'moturam z
vbiq; opus fuerit optime defensurā. Rogam? aut z hortamur paternitatē v'ram
qten? nos suis lris nobis sp' iocundissimis crebro visitare nec suū circa nos officiū
intermittere velit. Et nos pro occurrentibus singulis ad vos tāq; patronum z

pmotozē negotioꝝ apud sedē apostolicā agendoꝝ cōtinuo recurrem⁹. Paterni
tatē vestrā bene valere ⁊ optimis successibus p̄sperare, desiderantes. Datum in
Bretz die dñica. xxx. mēsis Januarij. Anno. M. ccc. viij.

Epistola. cclxiij.

Constantiā sue amicitie refert.

Meas cardinalis senensis Bartholomeo factio genuensi. S. p. d. Focum
distinc fuerūt nobis lre tue quib⁹ amicitia inter nos apud neapolim con
tracta ex tuo latere affirmas incōcussam solidāq; pmanere. Idem tibi p
suadeas volum⁹ ex parte nostra fieri. Neq; enim sumus qui more adolescentu
loꝝ nūc amemus nūc odio habeamus. nō sum⁹ in contrabenda amicitia faciles.
at neq; post q̄ cōtracta est illā leuiter dissoluim⁹. Dilexim⁹ te post q̄ nouim⁹ quāti
esses neq; decepti sumus in eo qd̄ de te iudiciū fecim⁹. Itaq; par est. amores erga
te nrm̄ dum viximus duraturū qñ ⁊ tua virtus te minime relictura est. Qd̄ scri
bis in eo quē de viris illustrib⁹ eui nrm̄ cōposuisti libro datū nobis esse locū nō me
ritis nostris sed tue charitati ascribim⁹. Et in hoc quidē cōfitemur imbecillitatē
nostrā nō tā inuiti supra meritū laudamur q̄ vitupamur. Ita em̄ natura cōpara
tū est vt nulli laus onerosa videat⁹: nos em̄ libū cū volueris cupide videbim⁹ le
genusq;. Illuc qd̄ tibi aliud scribam⁹ nihil se offert. Lupim⁹ anthoniū panormi
tā illustre poetā ⁊ matheū in alfericū. Jurisconsultū egregiū. et si quādo candidū
oratozē p̄stabile offenderis nro nomine saluos dicas. Charissimū quoq; fuerit si
qñ maiestati regie nos cōmendaueris. quā p ceteris nrm̄ seculi potestatib⁹ ⁊ vene
ramur ⁊ colimus. Ex vrb̄e ro. die. xxv. Marcij. M. ccc. viij.

Epistola. cclxv.

Gratissimus est de amicitia regis adepta.

Meas cardinalis senensis Ludouico putio magistro de mōtesio. S. p. d.
Quis ex vulgato sermone ⁊ rebus hispanicis ad nos scribis. plurimū tñ
oblectāt nos lre tue: multū em̄ salis illis multū beniuolētie ad nos oñ dñ
Scimus nos amari a te. ⁊ id quidē nobis est iocūdisimū. diligimur em̄ a magno
⁊ p̄bato viro. Et ab ipso quē nos pro sua ingenti virtute proq; suis in nos meri
tis ⁊ amam⁹ ⁊ obseruam⁹ vnice: qd̄ refers de charitate erga nos regia. Quis r̄iso
egeat. responsum tamē nō inuenit: nā quid nos vermiculi dicamus cur tāti regē
grām adepti sumus. Supat hoc nō verba solū verūetiam cogitationes. Utinā
possimus aliquādo vna saltē in re mōstrare quātū nos illi excellentissimo regi de
bere fateamur. Verū cū sciam⁹ nihil esse in nobis cur ab eo culmine diligamur. pe
timus rogamusq; vt tu hanc nobis grām cōseruare studeas. Et si em̄ indigni su
mus quos primus nostri seculi rex amet: nollemus tñ non amari: ⁊ tantū bonū
perdere. Qd̄ suades ciui maiestati sepius scribamus: parebim⁹ consilio tuo. Et
nūc quidē cum his lras nostras habebis: quas regie mansuetudini nostro nomie
restituas. Eiq; nos ⁊ cōmendes simul ⁊ des: nā mancipi loco nos semp habebit
nepoti tuo nobili ⁊ modestissimo viro quotiēs ab eo requisiti fuerimus nūq; de
erimus nec minus in eis curiosi erimus q̄ tuipse. Vale optime. Ex vrb̄e romana
die. xxv. Marcij. Anno. M. ccc. viij.

De morte comitis Cilie
⁊ prestigio cometes.

Epistola. cclxvi.

Meas cardinalis serenensis Alphonso aragonū cecilie regi. S. p. d. Si ma
iestati. . . e rarius scribo. nihil obsecro vel negligētie vel aduerse volūtati
ascribat. Cupio siquidē frequentes lras meas in manus tuas dari. nā sic
potētissime meozā mei tua māsfuetudo tenati⁹ apd̄ se hiet. Vex mā quā ego scri
t. ij

bere vellem nō occurrit: que occurrit hāc scribere nolo: neq; em̄ tutū est oīa man-
 dare lris ⁊ hoc p̄sertim tpe quo nec qui via recta incedūt careant suspitione. Le-
 cerū q̄ hac in curia gerunt sūt q̄ plures qui tuc sublimitati ea cōscribūt. Et nō nul-
 li quidem multo plura ⁊ secretiora q̄ ego nouerūt. De germania tantū est sic ar-
 bitror q̄ emulante nullo significare possum. Curabo igit̄ quoties illis ex regionī
 bus ad me aliqua referant nota digna: ne p̄ me tuā maiestātē lateāt: nūc vō que
 habeam paucis explicabo. Alricū alie comitē apud albā grecam quā vocant aliq̄
 albam occisum: iam pridē accepisti hoc oppidū nostri belgradum vocitant: apud
 veteres taurinū dictū inuenio. qui sauum flumen misceri danubio apud thauri-
 num tradunt. In quo loco nunc belgradū iacere constat. Ocasorem comitis nō
 est ambigū ladsilaum fuisse filiū iohannis humatis: eius qui sepe thurcos debel-
 lauit. Et hoc anno supbia machometis apud eundē locum confregit. Creditū est
 nō minus filiū p̄fuisse reipublice xp̄iane in occasione comitis q̄ patrē in p̄osliga-
 tione machometi: cū machometes ⁊ comes hostes religiōis essent. Ille exterū
 iste domesticus. Memorable hic annus est quo thurci debellati sūt ⁊ magnus
 comes magni regis gubernator obruncatus est. Cometes qui vīsus hoc anno
 est: opinionem que de se fuit abunde satisfecit. Apud thaurinū nāq; q̄ dicta sunt p̄-
 trauit. Terrā in regno tuo supra auditū antea sic horribiliter mouit. Impletisq;
 ciuitatib; seditiones excitauit. maxime apud senam urbē. vnde nō parua ciuium
 ps̄ exulsa est. Pestis multis in locis debachata magnā ppl̄i partē ⁊ p̄sertim i bun-
 garia deleuit. Caritas annone nō italiā modo sed germaniā greciā ⁊ orientis plu-
 rimas regiones afflixit. Sed maiora sunt q̄ astrozū periti vel vates timēda p̄di-
 cant. Quos vt deus ip̄s mēdaces arguat optandū est. Sed vt ad germaniā re-
 deam: morte comitis apud austriā cognita: nō parua de hereditate eius cōtrouer-
 sia suborta est. Que fuerit illi bona sub corona hungarie ad regē Ladislaū sine
 cōtentione p̄tinent. Que sub impio iacent multi sibi p̄tinere asserūt: alij ab inte-
 stato: alij ex testamēto heredes se dictitantes: vt albert⁹ ⁊ sigismūdu⁹ austrie du-
 ces: tum michael comes madeburgen⁹. ⁊ vlrice comitis georicie fili⁹. Sed potissi-
 mū ius ad impatorē spectare visum est. Conciliū platoz baronūq; ⁊ ciuitatū sti-
 ric carintie carnioleq; ⁊ marchie sclauonite haberi placuit apud gretziū baiora-
 ricum. In eo auditi sunt oēs qui comitis ciliensis hereditatē ad se dixerunt p̄ti-
 nere. Deniq; diffinitū est oppida castella arcesq; que comitis alie sub impio fuis-
 sent in manu impatoris tradi. Tum si q̄s ius in illis sibi cōpetere dixerit ab eo pe-
 tēdū ē: atq; hoc pacto p̄fecti vbiū locorūq; quorūcūq; possessionē impatori tra-
 didere. Ita multo melior bodie cesaris cōditio est q̄ pridē fuit: qm̄ nō solū ab ho-
 steliberatus est pessimo: sed ⁊ que fuerunt illi vires sibi accesserūt. Nec volui scri-
 bere serenitati tue: haud ignarus cūcta ei esse gratissima que ad gloriā cesaree ma-
 iestatis cedunt. Impatrit ipsa angusta optime valet. De apparatu p̄tra thurcos
 in hungaria cū nībil certi habes nībil scribo. Sanctissim⁹ tamen dominus noster
 ⁊ germanos ⁊ hungaros nunc litteris ⁊ nunc nuncijs excitare atq; vrgere conat⁹
 Mibi nō magna spes fuerit nisi videris celsitudinē tuā classe instructa in magne
 illius memorande naui⁹ puppe armatā: signū professionis contra thurcos dare.
 Nam reliquis orbis principibus: etsi voluntas est: nō adest facultas qua greciā
 inuadere possint. Tūc sublimitati si volūtas affuerit nībil deerit: neq; plura mo-
 do me tue mansuetudini cedo: a cuius mandatis nūc discēdam. Ex roma. vi.
 kl. Aprilis. Anno. M. cccc. vij.

Epistola. cclxvij.

Regi neapolitano petit cōmendari.

Meas cardinalis senensis iohanni soletio electo barthinonensi. S. p. d.
 Quis raro p̄ntia tua fruamur: cuius tamē memoria apud nos pulcherrima
 est. quoties eius cōsuetudinis que inter nos neapoli fuit recordamur: qd

quidem sepe contingit: neq; em̄ obliuisci possumus amicitie suauissime: que ⁊ lu-
crū est quod ex neapoli reportauimus: existimam⁹ em̄ magni tuā beniuolentiam
nos eē cōsecutos: cupimusq; ea vt ppetua sit q̄uis nō aliter credere debeam⁹: cū
vera sit amicitia nostra ex honesta cōuersatiōe nata. Amicitia dō que desinere po-
test: vt Hieronymo placet nūq; vera fuit: sed de hac satis. Cupim⁹ nos aliquādo
regie māsuetudini cōmendatos efficias. Sui em̄ nō minus sum⁹ q̄ illi q̄ ex ara-
gonia vl cathelania nati sunt: q̄uis quoddā naturale ius eos regie maiestati ob-
notios teneat: nos beneficia q̄ ab eo recepi⁹ obligauerint. Clerū illorū aliq; for-
tasse absq; scelere se nibil regi debere dixerint: nos absq; ingratitudine quod est vi-
ciorū pessimū id dicere nō ualem⁹. Sciat p te clemētia regia nos fateri debitum ⁊
cupidos esse id p̄soluere etsi obligatio maior est q̄ per nos dilui possit. Insup co-
minū de mōtelio amam⁹ ardentē qui nobis amicissim⁹ fuit. Rogamus vt illi no-
strā opam ad queuis eius beneplacita offeras. Postremo si quid est qd̄ tui causa
efficere valeamus cas nos esse quib⁹ vtī p voluntate possis. Ecclesiā barthino-
nen. cōfidimus tuā esse futurā. Etsi modo aliquid subest impedimenti: tēpus oīa
donat. Vale ex Roma. xrvj. Marcij. M. cccclvj.

Reprehendit cōsolarinolentē
super morte filij.

Episto. cclxviij.

Micas cardinalis senensis Iohanni miraballio equiti neapolitano. S. p.
dicit. Referunt q̄ ex neapoli ad nos veniūt: magnificentiā tuā ad huc me-
tam esse ⁊ cōsolationē nullā accipe de morte filij: id nobis molestū est. Ro-
gamus ne tenet affligas: nō est super ea re tolendū que amissa nequit recupera-
ri. Sunt tibi alij filij virtute fama bonore p̄stantes. Isti tibi in terra seruiunt.
In celo ille locum parat: age: cogita: quid est huius mundi gloria. Caduca sunt
omnia que in terris acquirimus: nibil stabile: nibil certū: nemo sibi horam vite p-
mittere potest: nemo de crastino habz noticiā: fugit etas: fugit omnis terrena vo-
luptas. nibil habemus nisi p̄sens ⁊ id momentaneū est. Quid igit tristamur si
priuamur momentaneo bono. Dicimus hec sapienti viro ⁊ qui ista optime no-
uit. libet tamē dicere homini amico ⁊ bene de nobis mereti. Precamur ne deinceps
in hac re scribere cogamur: quod tūc fiet cū magnificentiā tuā bylarez atq;
iocundaz esse audiuerimus: alioquin nō possumus tacere. cū tua messicia nostra
fit molestia. Cupimus te indulgere bone valitudini ⁊ viuere animo leto. Sic est
⁊ nos ⁊ reliquos amicos tuos consolaberis. Albericiū filiū tuū optam⁹ bene va-
lere. Alexander florentie bene valet vir magni precij ⁊ verus tuus filius in quo
tui mores exp̄sse sunt. Vale ex roma die. xrv. Marcij. M. cccclvj.

Refert grates congratu-
latori promotionis sue.

Epistola. cclxix.

Micas cardinalis senensis Urbano ep̄o Sabinen. S. p. d. Ex aladia ad
nos tuē se deuenerūt quibus de nostra ad cardinalatū vocatione cōgra-
tularis: nō est bona erga nos tua charitas. Scimus te nos amasse ab eo
tpe quo tienne simul versati sumus vsq; hodie absq; simulatione: nec nos min⁹
te dileximus ⁊ diligim⁹. Itaq; si quid honoris nobis accessit ⁊ tibi aucta dignitas
est: quādo inter amicos veros oīa esse cōmunia decet. Tu itaq; deinceps card-
inalatū nobis creditum ⁊ tibi cōmunicatū pro nostra inuicem charitate iudicabis
Quod speras amplius de nobis: rogamus ex cerebro tuo pcul amoueas: naz q̄
huc cuncti sumus plus est q̄ meruimus. Et vtinā nos geram⁹ auxiliante deo ne
dedecori dignitati sum⁹. Liberationē tuā audiuisse p̄sq; capturā voluptati fuit:
nam si prius te captum accepiſsemus nō caruissemus grandi molestia. nūc cua-
lisse te periculum dulce est ⁊ aliquādo suauē tibi fuerit meminisse laboris. Vale
⁊ nos ama vt soles. Ex roma.

Epistola. cclxx.

Laudat industriā et nouitates rescribit.

Meas cardinalis fencensis Roderico cardinali sancti Nicolai. S. p. dicite
Quod nihil tuarū litarū tampridem acceperim: eam esse arbitror ingētes
ac grauissimas occupationes tuas et illarū terrarū picula. Ego tñ gaudeo

*Lettere Roderici
magia. i. l. l. l.
et mea in Lapum
Alexandro
et appellatur*

Q in aduersis et arduis rebus tua virtus clucet. nā qui ex agro piceno venit: tua
cura: diligentia: studio: et singularissimo ingenio ex grauissimo discrimine seruata
puincia aiunt. In senatu aplice magnifice summi sacerdotis verbis tua digna
tio commendata est. Senatus ipse omnis se obnoxii probitati tue fatet: cui tua
opera ciuitas esculana saluata sit: qua perditā: nō marchia solū sed omne patri
monii beati Petri ibat possum. Perge igit incūbe comuni cure: intende neruos
p cōseruatione rerū ecclesiasticarū vt facis. Hinc em gloria hinc sempiternus de
cus. non tue solū dignationi sed vniuerse burgiorū familie redundabit. Protho
notarius tuus allocutus me est tuāq; erga me charitatē mihi quidem notissimā
xonatus est amplius atq; amplius incicare. Sed ita mihi psuasus est amor tu
vt psuaderi magis nō possit: ait ille cupere dignationē tuā huc reuerti. vtinam id
pctur et q̄sceler? Etenim vtilissimus esset reditus tuus. Et solarius grandeuus
illū summi pontificis patrum tuū: qui assiduū curis intentus nullum habet le
uamen. Presentia aut tua in primis letificaret cū: neq; em sine dulcedine quadā
mētis et anime: suo sanguine sanguis beret. Exinde partes curarū susciperes nec
oporteret illū omnia solū subire onera. Luria q̄ vniuersa tuo aduentu exultaret
habēs boiem ad quē posset vrgēte necessitate recurrere: nā modo multi frustrant
nō valentes aditū habere potificis: quīs audientie die nocteq; sua sanctitas si
ne intermissione intēta est. Nescio quid deliberabit de tuo reditu. Ego quidem si
qd in eā rē potero nō ero deses. Scripsērā vsq; huc cuius tue nihil lre reddite sunt
eloquio plene suauissimo. Mirabar prius nō te scribere: nūc demor in tanta rē
rū mole qua premeris id ocy fuisse ad me dare lras potueris. Sed nihil ē amā
ti difficile. Omnia vincit amor: nullus grauis labor q̄ nō leuissim? ei videat q̄ ex
amore opat. Intelligo igit esse nō vanā opinionē meā q̄ me amari a te arbitror
et mihi pī. prius suadeo: sed de hoc fortasse nimis inter veros amantes. Quoris
q̄ apud nos nouitates eas rescribā et dicā breuicq; audio. Iacobus piceninus
ad potificē misit q̄ se purgarēt in esculanis insidijs nihil a se p̄dūse. Potifex re
spōdit id magno regi aragonū suadēdū esse qui ei? expromissor fuit. Sūt qui pu
tat comitē iacobū velud indignabundū (nā ei stipēdia negata sūt) aliqd noui pa
traturū incendiū. Alij referūt eū ad maiestātē regiā p̄fecturū: siue vt se expurget
siue vt aliqua exquirat in rē suā. Atcūq; sit vigilandū est ne qd detrimētī ager ec
clesie patiat. Inter comitē euersuz et vsinoz dñm feruet discordia. Concordia se
pius agitata in lucem nō prodit. Nocte ante hanc diē tertia transiuerunt copie
comitis euersi p hanc urbem deceptis portarū custodibus. Premiserūt enim qua
tuor viros qui se germani tui illustres capitanei famulos dicerent: sumpris vesti
bus que fidē facerēt ad morē eoz qui capitaneo seruiūt: et bi intronissi captis cu
stodibus ianuas aperuere vebemētī exercitui comitis euersi. De aut copie profe
cte sunt ad oppidū cui mōticello nōmē est illud cū arce ferunt occupasse. Nō ha
bemus rem comptā. Sepe em plura referunt in hac vrbē que ab ipso vero p̄cul
sunt. Et id quidē viciū late patet apud oēs gentes. De thurcis becerunt dispo
tus rascie senior mortē obit: filij eius ad thurcos defecere: thurci magnas parant
copias rursus hungariā inuasuri. In hungaria nō est paratus exercitus: nec au
pilia expectant ex alēniis q̄ cito illuc pergere possunt. In gallia et sup rhodanū
triremes sunt breuicq; armāde credunt vt in thurcos cant. Rex portugalie n p
posito p̄seuerat: nescio tamē quid facturū sit vbi viderit paucos secū principes
ithyros. Dñs noster p suo more feruet desiderio exterminādi machometicā sup

fictione: et que ab eo pendent summa cura psequit. De beneficijs sum curiosus et tibi et mihi consula. Sed decipimur et fallimur falsis rumoribus. His q nup apud nurembergā obijisse ferebat: primis dieb? hic fuit et mecu pransus fuit. Similiter et tulleu. eps qui apud nouā ciuitatē austrie defunctus vita affirmabat. ad ducē burgundie incolumis redijt. Ero tñ attentus si quid vacet: sed tua dignatio bz optimū pcuratorē dñm nostrū sanctissimū. Et puto iā tibi aliqua monasteria cōmendāda esse p curatore cūiusdā pthonotarij de monte ferrato ad quādam abbatiam ditissimā. Spero etiā cū rege aragonū si vera sint que ferunt concordia fiet dignationi tue admodūz utilis. Nec plura modo. Cōmendo me dignationi tue cui cupio cōplacere omni tpe. Ex roma die. j. aprilis. M. cccclvij.

Epistola. cclxxi.

Refert summū pontificē bene valere.

Mecas cardinalis senensis Johāni cardinali sancti angeli. S. p. d. Quis nihil modo scriptione dignū offerat. ne tñ sine meis lris ad te nunciū ex loco ptingant. scribā pauca ex bis que apud nos agunt. Summus sacerdos corpe et mente ita valet vt ante cōplures annos. Animus illi ad exterminationē machometice secte magnus est et ardēs. Nihil ab eo ptermittit ex bis que suo arbitrio pendent. Utinā principes eius desiderio satisfacerent. Sed qd germani: galli: hispani: hungari: poloni: faciāt tu melius qz ego n ouisti. italia ipa pace fruit duob? tñ in locis fremūt: apud genuā liguris caput. Et circa nos inter comitē euersum et familiā vsinorū. Quæta cōcordia nondū est inuenta. Summi tñ pontificis sapientia hanc rē optimo sedabit termino. Comes iacobus piccinin? bis diebus delatus est ad pōtificem tāqz esculū furto voluerit occupare. Is sese multis argumētis purgat nondū tñ pōtifici fidē fecit. Timor est ne quies italica turbet: nimis est diu quieuius: et a nro more procul suū. Nec est italia. Cupio dignationi tue ita bene esse vt cupis. Scio durū esse. puincia tuā neqz aliud ab initio putau: nunqz iudicio meo res hungarica bene a thurcis defendet nisi et impator vnū sapiat. Pereant qui discidiū sunt auctores. Nec volui scripsisse. Vale optime ex vrbēro. kl. aprilis. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cclxxij.

Suadet regem bohemiē postulare vt cācellari? suus ecclesie pragen. eps pñciat.

Mecas cardinalis senensis Nicolao liscio volaterano. S. p. d. Scripsi ad te iam pridem. Itidē procopio cancellario de re bohemicā: exinde sperauimus non nihil in eo negotio fieri posse: nihil audiuimus. Miramur et feremus molesto animo tot nos incassum subijisse labores: perijisseqz salutiferum et necessariū opus. Fortassis ita deo placitū est. De pragen. ecclesia: multi sermones habiti sunt: admittenteqz roatu nostro causa cōmissa fuit cardinali sancti Marci: vt plebi bohemicæ datarius pape pñficeret episcopus. Et ille quidē vir bonus et doctus et quē dignū hoc honore putamus: nobis tamen nō est visus ad talē ecclesiam quēqz pmoueri nisi cōsulto rege. Ideoqz quoad potuim? differri. pmotionē conati sumus. Tu hec procopio dicito et curato vt responsum habeamus: vellemus regia sublimitas pro ipso cācellario instaret. Arbitramur gñ non frustra conaret: Que nobis de comite cilie scripsisti cognouimus et cōmuni cauimus non sine tua laude. Plurimum optamus sepe ad nos scribas et uibil sub ticeas de thurcis et de rebus alijs cognitioe dignis. Apud nos timor bellī est futuri. Credimus tamen summi presulis sapientia obuiam ibit. Rogamus procopiū regie maiestati nos efficiat commendatos. Tu vō reuerēdissimis comitis Strigonen. cardinali et varadiensī episcopo commendabis. Ex vrbē roma. kl. Aprilis Anno dñi. M. cccclvij.

Admonet commissis diligenter exequi.

Epistola. cclxxij.

Mecas cardinalis senensis Henrico senfeleben. S. p. d. Credim⁹ te ad curiam cesaris incolumē puenisse. Idq; cupimus. Rogam⁹ igitur imperatorie maiestati nos comēdatos efficias. Cesar enim est quē in terra vnice colimus. et illi pre ceteris qui viuāt obligati sumus: loquere secū de reb⁹ commissis diligētie tue. Maxime autē exhorteris suā excellentiā ad bellū cōtra thurcos gerēdū excitandosq; germanie populos qm̄ ipse prim⁹ est que xpiani respiciūt. Hic enī rumor est nō sine auctore certo: magnas apparere copias thurcorū dñm vt rursus hungariam inuadat. Quod nisi theutones p̄sidio fuerint: actus de regno illo nō dubitat. Hec agito cū reuerēdissimo patre nro epō Burcesi et singularissimō amico preposito frisingensi quos nostro nomine iube beneuolare. Rem variniensem curabis p tua prudētia expedire: nescim⁹ quomodo ad aures procuratoris dilata est putenoz: ille tamē nō ostendit se credere: mora piculosa est. Nos si difficultas eet in reſeruatiōe. p̄terea quia in cardinalatu sum⁹ offerimus: apostoli cas lras obtinere quibus reſeruatio auferat: quēadmodū et plures alij fecere cardinales in gallia et alemania. Reliqua cōmittimus prudentie tue. Vale optime. Ex roma. iij. aprilis. M. cccclvij.

Epistola. cclxxiij.

Offert opam suā quoad pōt.

Mecas cardinalis senensis Ulrico epō gurcen. S. p. d. Que sūt apud nos nouitates scribimus cesari: nō repetimus que illis in lris videbis. Preca mur nos cesareo culmini cōmendes: eis contra thurcos expeditionē suā deas. Ita enī exposcit xpiane religionis necessitas. Dilatiōē a creditorib⁹ tui p̄decessoris obtinuit henricus senfeleben sicut ab eo relatū tibi nō ambigimus. Si qua amplius sunt q cupias ex nobis. tantū adcrit voluntas quātū sinet potestas. Scimus enī nos tibi esse obnoxios et cupim⁹ aliquādo partē debiti p̄soluere. Vale ex roma die. iij. aprilis. Anno dñi. M. cccclvij.

Detit cesarē induci ad bellū p̄tra thurcos.

Epistola. cclxxv.

Mecas cardinalis senensis Ulrico ridrer. S. p. d. Henricus senfeleben tu⁹ et noster apud te est: et que sunt apud nos scitu digna tibi exposuit. Nō est cur fatigemus aures tuas: cū post eius abitū nihil noui emerſerit scitu dignū. Rogamus vt exhorteris cesareā maiestati ad bellū cōtra thurcos. Ita enī suus honor et reipublice xpiane salus exposcit. Nā thurci vt fama nō vana est. p̄tina estate rursus hungariā sunt inuasuri. Si qua sunt que cupias ex nobis scis nos esse tui amantes et cupere volūtati tui more gerere. Velis nos magistro camere cōmendatos facere. Et artbongū nostro noie saluū dicere. Ex vrbē die. iij. aprilis. Anno dñi. M. cccclvij.

Epistola. cclxxvi.

Nouitates italie scribit.

Mecas cardinalis senensis. Diuo frederico impatori. S. p. d. Que nūc scribā pauca sunt. fama hic est: disportū rascie seniorē obijſſe morte: filios eius ad thurcos defecisse. Itaq; xpianis insidiari. si ita est credim⁹ non latere maiestati tuā. Accipio illorū sorore esse in castro cilie que fuit vxor comitis. Lauēdū est ne mulier fraternā labem sequat. At puto sublimitatē tuam id non negligere. Quia tamen aliqui iusserunt me hoc scribere: non fuit consilium vt reticerey. In partibus motus est futuri belli. Et multa eius rei signa sunt: deus meli⁹ consulat. Unitas senen⁹ discorq; ciuilibus agitāt. Rex aragonū suo more venationibus

opam dat: fuitq; (vt aiūt) in periculo p̄ximis diebus ne per ap̄um interficeret
cū cecidisset in quo sedebat equus. Rex portugalie venturus cū classe affirmatur
mense primo. quod mihi nō fit vere simile cū nec terrestres p̄ hungariā pareť ex
ercitus. nec ex italia classis alia paranda putet nisi ap̄lica. Indigemus dē auxilio
si bene optamus nostras res dirigi. Comendo me tue sublimitati ad eius manda
ta p̄missimū. Ex roma die. iiii. ap̄ilis. Anno. M. ccccviij.

Informat amicu de gestis in reb; suis.

Epistola. cclxxvij.

Mecas cardinalis senen Johanni binderbach. S. p. d. Ex fratre tuo cre
dimus te nosse q̄ hic agunt: nos rē tue p̄posuere accepim; apud dñm no
strū: de p̄benda ratisp̄anen. faciem; que poterim;. Sed durus est aduersa
ri; tuus: et fauorē habet cardinalis zomeren. quē nosti dñm esse immutabile nos tñ
vt amicu decet tuas preces iuuabim;: nouitateq; apud nos sūt scribim; cesari: vt
debis lras nostras: nō est cur laborē sumam; inanem. Utinā annus iste p̄terito et
q̄etior sit et melior: mēdacesq; vates et astrologos faciat: quoz iudicia raro aliqd
boni p̄sagiūt. nos ea tpa optauerim; q̄ aduersa sint. p̄pharū et astrologoz iudicijs
Cupimus amicos n̄ros iacobū de lodrano nobile equitē. iohannē nibli astrono
mū p̄stabile n̄ro noie saluos dicas. Impatrici autē auguste nos humilime cōmū
datos facias: cui parē et volūtarij et acincti sum; quoties nobis aliqd impauerit
qd in n̄ra fuerit facultate. Vale ex roma die. v. ap̄ilis. Anno. M. ccccviij.

Pregonia regis aragonū enumerat.

Epistola. cclxxviij.

Mecas cardinalis senen. Johāni soletio. S. p. d. Pergrate fuerunt nobis
lre tue quib; bonā valitudinē tuā et animū tuū erga nos cū esse qui prius
fuit abunde intellexim;. Illud quoq; nobis iocūdiffimū fuit q̄ regiā ma
iestatē paruitatis n̄re memoriā tenere: et nos amare assuecas. Nihil est eius qd
magis cupiamus q̄ inter scrutatores suos cōnumerari: qñ quidē ipse rex vnus est
q̄ n̄m exornat seculū. An; autē inter principes doctus est. et terrarū cultor: vn; li
ber alissimus: vnus in armis pitissimus. Vnus qui domi bellic; magnus cuo n̄ro
videri possit. Vnus deniq; q̄ religioni indefesse huiat. Qd si animū ad perdendū
thurcoz p̄fidia intendere: vt sepe p̄fessus est: nō modo q̄ nūc viuūt regib; p̄ferē
dus erit: sed oēs p̄culdubio antecedit quos p̄isca secula inelytos cōmemorant
viros. Est igit nobis dulcissimū cū tanti regis scrutatores sum; et credimur. De re
tua nō minus cupidi sumus q̄ tu ipse: imo vel tantomagis quāto tu p̄ humilita
tem tuas virtutes extenuas nos per v̄ritatem illas magnificamus. Scimus enī
que sunt merita tua et que tibi debeant p̄emia et que possunt tibi dignitates con
mitti. Qd si aliquando vt speramus res tua in medium adducet: audient cardī
nales quale de te iudiciū faciamus. Nullus tamen est qui p̄bitate ac doctrine tue
nō sit affectus. Illud solū impedimēto est p̄motioni tue: q̄ alia negocia non cō
ponunt. Atq; ita fit vt vtile per inutile viat qd leges abhorreť solent. Duta
mus tamē his rebus breui modū imponi et bonoz tuo cōsultū iri. Suadendū ē
sublimitati regie vt in promotionibus ecclesiariū ea media cōplectat que tolera
ri possunt. Valde autē cōducit xp̄iane rei hos duos principes esse charitate con
iunctos. Et qui diffidiū querūt neutrum amāt. Audimus libenter que scribis de
voluntate regia erga senenses. Alteruz vō quod subnectis vt senenses ipsi cauti
sint neq; seip̄os implicent malis. quibus cū velint explicare nequeat: salubre cō
siliū est. Sed nos inultū illi reip̄ublice timem;: tum q̄ ciuili discordia populū
exagitat: tum q̄ p̄sidia querunt qualia fugienda essent. Sed ipsi viderint nos
patrie et si bene volumus ali tamē cōsulere non possumus. qz nobis non credit.
Cardinalis sancti angeli scribit thurem proxima estate in hungariā maiori co
natu q̄ prius venerit rediturum. Non esse hungaros ad resistendū potentes

nisi externa habeat auxilia. Petit classem apostolicam augeri et iustare maritimas
thurcorum oras: nostro iudicio regis opus hoc magis quam pape fuerit: nec plura
modo. Regamus sublimitati regie iterum atque iterum nos commendare. Et to-
minum de montesia singulare amicum nostris verbis salucre iubeas. Ex roma die
v. Aprilis. Anno dñi. M. cccdvij.

Epistola. cclxxix.

Recitat metum de thurcorum feritate.

Menas cardinalis senensis Alphonso aragonum regi cecilię. S. p. d. Hac
ipsa diceret indyete ac potentissime allate sunt lre ex hungaria summo po-
tiffici: omnes curiam conturbant. Referunt enim machometem thurcorum
dominum cum soldano egypti: cum caramanno cilicie: cum tarcaro scicie inito
federe coactis ingentibus copiis rursus ad hungariam propezare albam: quod alii
castrum belgradum vocant summis viribus obsessurum. Jamque iter accepisse:
nec dubium est quin diebus quindecim cum toto exercitu ante oppidum sese collo-
cet. Ferunt quoque iurasse eum etiam si asia maiorem partem amisit audierit non sese
retro abiturum. Hec albenfes legato apostolico scribunt pleni metu. Quippe quod
bus sola spes de celo est: neque enim tunc securi homines dei: quin humanum expectant
auxilium. Incredulum est mortale genus neque illud ponderat quod scriptum est in sa-
cris eloquiis maledictus homo qui confidit in homine. Sed miserrandum illis est. si
semel diuinitus liberati rursus pietatem diuinam temptare verentur. Percussit de ce-
lo deus hoc anno thurcos: neque enim humana victoria fuit que apud albam parta
est. Voluit experiri deus quidnam reges agerent: ceterique christiani populi rectores. pro-
fligauit hostes: occidit qui ferociores videbantur. Abstulit innumerabiles machi-
nas: spaciū de lit quo si vellent christiani populi sese accingerent: redituroque thurco
armati occurrerent. Sed quātomagis indulget deus: tantum eglientiores sumus
abutentes ocio. Ecce redit hostis et nemo est qui laboranti hungarie opem ferat
et vereor ne hungaria pessumcat: et nobile illud regnum hostilis gladius euertat.
Quod si deus tulerit cadit murus nostre religionis. et itinere plano per carnos et
forum Iulij in italiam thurcorum turbine decurrent. Ad hec accedit filiorum olim
gubernatores hungarie capti: qui per regem in arce budensi deprehensi custo-
diuntur. Cumque his non parui nominis prelati intercepti sunt Johannes vara-
dicen. episcopus. Feruntque et alij plerique nobilibus indyeta vincula. Incomper-
ta est adhuc causa: sed vero simile est nece comitis cilicie hoc peperisse. Infelices
christiani quos tanta cecitas exagitat ut nec premittibus hostibus domestica de-
ponant odia. Surgat igitur tua serenitas: et quod potuerit huic periculo reme-
dium adhibeat. Ceteri principes in tuam sublimitatem cuncti fere contorquent ocu-
los: eam ipsam quicquid egerit secuturi. Neque enim rex est in orbe christiano apud
quem plus auctoritatis quam apud te sit: qui regnum potentia: rei militaris pericia
experientia rerum multarum: et incredibili sapientia ceteros europe principes ante-
cellit. Hec per me ad tuam mansuetudinem fide dicta sunt. Datū rome die septima
Aprilis. M. cccdvij.

Epistola. cclxxx.

Refert noua regi scripisse.

Menas cardinalis senensis Johanni soletio. S. p. d. Scribimus aliqua de
thurcis sublimitati regie: que cupimus sibi offeras legatque. Nisi enim ipse
laboranti christiane religioni opem ferat. id inmerito discrimen ex quo vir
alius liberare non possit. Hunc opus est arte ingenio et viribus uti. Nec apud
eum nisi inueniamus ubi perquirenda sunt ignoramus. Vale ex roma die septima
Aprilis. M. cccdvij.

Epistola. cclxxxi.

Equo animo fert fortuneludum.

Micas cardinalis senensis Iohanni binderbach. S. p. d. Ad nos de statu curie cesaris nouitas peruenit. Ita se humane res habent: nunc iacemus nunc in alto sumus: deo laus qui cesarem omni periculo liberauit. Dolemus vicem gurcen. episcopi nostri amici optimi: comiserati sumus et in quodam cui non dubitamus admodum nocere diuitias. Facta sunt hec que fieri potuere executoriales misse littere: et modo nuncius aplicus eo pergit sacre theologie professor laurencius rauarella: quem tibi comendamus si eus videris. Ambrosio nostro diximus que misisti. Expectabit adhuc aliquantulum. Est molestum fert tadium suspensum teneri de preposito bartelsca den. expectabimus quid agas. Cupimus si quod monasteriorum vacare contigerit id nobis significes ut tandem aliquid consequi possimus quo leuior fiat nostra paupertas. In causa prebende tue veramur maxime ob dominum zamoren. qui tuum aduersarium tuet. Juuamus tamen te quoad possumus. Vale et senatui tergestino episcopoque ac preposito pisini nostro nomine salutes dicito. Ex urbe romana die. iij. Julij. Anno dni. M. cccclvij.

Episto. cclxxxiij.

Novitates italie.

Micas cardinalis senensis Iohanni cardinali sancti angeli. S. p. d. Scripsi nuper reuerendissime pater et domine mihi colendissime non paucas litteras dignationi tue: nescio an potuerint ad te penetrare cum audiuerim et te postea dimissa hungaria bosnam petiuisse. nunc pauca subiiciam et casui mea scripta committam: nam que littere tot montes: tot flumina tot barbaras nationes nisi casus inopinatus pertransire iubeat. Scripsisti mihi de pragen. ecclesia tuo more paucissima verba: sed preter consuetudinem mordentia. Dicis enim nos hic omnia bene expedituros: nec dubium est quin sermo tuus ironicus fuerit: non dicam amplius: est opinor quorsum ea verba tendant me non ignorare. Ego pro mei animi libertate semper aperte cum dignatione tua sum locutus. Et ita faciam quando redieris quod deus breuissime concedat cum sospitate et honore. Tunc si quid erit quod mihi velit tua paternitas obijcere: audiam patienter. Et vel obiecta purgabo vel petam veniam: nisi quod plerique agunt alta mente archanum tuum includere volueris. Et de hoc satis. Audiri ut dictum est de tuo transitu: credo fuisse urgentem causam. Sed toleo armis plenam esse hungariam quibus non in thurcos sed in sese barones eius terre depugnent. Illud quoque molestissimum est quod inter impatorem et hungarie regem vetuste contentiones reuiscunt. Mallem tua studia huic morbo mederi: et que sunt in visceribus nostris auferre mala conari potius quam que cutem attingunt. Sed cuncta optime nouit prudentia tua cuius iudicium nunquam meo postposuerim. Venio ad res italicas. Dominus noster bene ualeat ad cruciatam totis intentus animis. Apud esculum latrones cum iostia et octauiano arcem munitissimam ecclesie occupauere. Legatus adductis eo copiis omnes in deditionem accepit. Ursini cum comite cuerso contendunt. et colonicenses qui hactenus quieuerunt nouissime se bello miscuerunt. Rex aragonum cum genuesibus bellum gerit. De pace nullum verbum. Dux mediolani quiescat et Veneti quis nuper nonnulli ciues in exilium acti sunt: et aliqui manus amiserunt. Senenses intestino morbo laborant. piccininus regis homo est nec putat hoc anno arma sumpturus. Ex rheno audiuius aliqua que non placet: nescio an erunt vera: papa nuper interrogauit cur non impedires: respondi ut soleo libere suam sanctitatem cum esset in hispania: italica negocia curare non potuisset: tua reuerendissima paternitas in bosna valde a rheno distare. Lamerarius legatus orietis duos papae nepotes in vincula coiecit qui cyprium populati fuerant. Que scribas alia non habeo. Ex urbe die. iij. Julij. Anno dni. M. cccclvij.

Epistola. cclxxxiiij.

Dollice rogatu opam dare.

Mear cardinalis senensis Illustri principi ludouico duci bauanæ. S. p. d.
Reddite sunt nobis littere tue humanitatis et beniuolentie plene. quibus
rogas ut illustri principi ruperto nepoti tuo ad consequendam ecclesiam
ratispacen. nostros fauores impertiamur. Reducisq; nobis ad memoriam dare
memorie genitoris tui erga nos ebaritatē: et tuā illā quā simul habuimus in no-
ua ciuitate consuetudinē. Vidimus libenti animo epistolā tuā et mirati sumus
subscriptionē ppe manus. Scribis enim optime quod est in tanto principe val-
de laudabile. Recordamur quoties in curia cesaris suauis habuimus sermones
insimul et cū de lapide insusibilitatis inquisitionē faceres. Tenemus memorie in-
ditiōne tua possedisse nos ecclesiam bispacen. et fuisse a genitore tuo benigne tra-
ctatos. Scimus q̄nobilissima est indyta domus bauanæ: et q̄ illi sedes apostoli-
ca tenetur. Intelligis uti confidimus nos non esse ingratos. de nepote tuo sunt
egregia testimonia quā tamen cōmissarij sumus in causa huius ecclesie ratispa-
nen. non possumus aliud dicere nisi q̄ inuenies nos verā relationē fecisse et para-
tos esse nunc et in futurū ut tue voluntati morem geramus. Datū in vrbe roma-
na die quinta Julij.

Epistola. cclxxxiiij.

Refert bella italie.

Mear cardinalis senensis Nicolao missio vollatriano. S. p. d. Audiuim⁹
vario relatu indyti hungarie regē wiennam redisse. Et nobis placet pro
quiete illius regis ut sit extra turbīne hungarie. Volemus tamē regnum
illud inter se diuisus esse: veremurq; ne xpiani inter diffentiones thurcis aperiat
ianuas. deus meliora permittat. Nos in italia magnis etiam afflictamur malis.
Rex aragonū cum genuensibus bello implicatus est. Magnam romani agri par-
tem vsini et comes euerlus vastant. Senen. discidiū indies auget: nouiq; indies
ciues aut plectunt aut in exilium agunt. nec videmus quo pacto quiescere pos-
sint. Vniunt cancellarij ad vos ex bobemia redisse dicito illi multas nostro nomi-
ne salutes. Commendamus tibi laurenciū rouarellam nunciū apostolicū qui
has tibi restituet: non fuit in austria prius. Communito euz atq; instructo in agē-
dis. Si non est dimissus episcopus varadien. pro eo verbum faciet et litteras af-
fert: quarum nos promotores fuimus pro veteri amicitia et quia innocentem eē
confidimus. Vale ex vrbe die. iij. Julij. M. cccclvij.

Commendat nuncius pa-
pe captos redimendos.

Epistola. cclxxxv.

Mear cardinalis senensis Henrico senfeleben. S. p. d. Dominus noster
sanctissimus mittit laurenciū rouarellam qui has litteras secus affert ad
serenissimum hungarie regem. Non fuit homo als in austria. Necessaria
erit ei instructio et directio tua. Commendamus eum tibi. bonus vir est: doctus
theologus. Cura eius erit ut captiui imperatoris dimittant: varadien. relaref.
Et par si fieri potest illas demum partes inspiciat. Ab eo intelliges italicarū re-
rum et huius vrbis statum. plus mali q̄ boni audies. Neq; enim italia quiesce-
re consuevit. vosq; germani vidicistis mores nostros et non modo vicinos s̄ fra-
tres atq; ipsos parentes bello premitis. Nihil est vsq; tutū. Damnosissimum est
q̄ austria indyta dom⁹ in seipsa discidiū bz. Deus illos p̄ncipes aliq̄ meliori re-
spiciat oculo. Et quos fecit marimos faciat amicissimos. In cā varimen. expe-
ctam⁹ qd sequat: qz ibi multū spei collocauim⁹: alioq̄n ad medicitatē redacti su-
mus. Sz si qd in partib⁹ illi vacat qd obtineri posse cōfidas: veks nobis signifi-
care: gratias agito regie maiestati p̄ lris missis pape regratiando de mea pmo-
tione. Bene vale. Ex roma die quarta Julij. Anno. M. cccclvij.

De eodem.

Epistola. cclxxxvi.

Mear cardinalis senensis Johanni inbili. S. p. d. Que scripsisti de curia nostri cesaris iam prudenter noueramus. Fuit nobis res permolesta agim⁹ deo gratias qui personam cesaris custodiuit. Credimus impatricem animo conturbatā esse. eiusq³ cōpatimur adolescentie: que ad calamitates in germaniam venit pferēdas. Putamus tamē eam ipsam sibi cōsulare: et cōsolationes q³ rere. Cōsolationes hungarie didicim⁹: omnia sunt ad thurcor³ potentia augēda: ferenda sunt que deo volente fiunt. Ille ex malo bonū elicit. Si dabit aliquando facultas cogitabimus de te non aliter q³ de nostro fideli et singulari amico. Laurenciū ronarellā qui cū presentibus ad te ueniet nunciū apostolicū tibi cōmēdamus ut assistas ei et cōsulas si qua ex te quesierit. Tu quoq³ si aliqd monasteriū vel ppositurā bonā vacare pceperis fac nos q³primū certos. Potes p venetias mittere lras. Illinc em̄ frequētes ad nos currunt tabellarij mercator³: querenda suffragia sūt. Vale ex roma die. iij. Julij. M. cccclvij.

De eodē et cōsolat⁹ sup morte amici.

Epistola. cclxxxvij.

Mear cardinalis senensis Procopio rabensteinno. S. p. d. Ex wienna tuas accepimus lras cū bohemiā peteres. Nescim⁹ an redieris. Audiui⁹ insignē fratrem tuū et amicū nostrū singulārē iohannē equitē extremo die fūctū. Credimus te turbido et amarulento esse aio. Nā et nos tali socio priuati non dolere uehemētē nō possum⁹. Sed qd agam⁹ trita est hec via: aut nō nasci oportet: aut natū mori. Nos parētes pcre: fratres sorores amici: pauci admodū sūt cū quib⁹ iā uiuere delectat. Nā etate graues: parare nouos amicos nescimus. Et veteres paucis temptis mors abstulit. Nec mō aliud expectamus: nisi aut eripi nobis eos quos amam⁹ reliquos: aut nos auferri ab illis. Atq³ quicūq³ dies illa uenerit nō erim⁹ inuiti ut olim: quib⁹ ad maiorē amicor³ cumulū erit eundū. Credimus te ista etiā meditari nec egere cōsolatione. ideo pterimus hec. Accepim⁹ turbulētās esse res germanie neq³ impatori bene esse cum rege hūgarie. Dolem⁹. Nā res pessima est et noxia nō modo austrie sed vniuerse reipublice xpiane. De⁹ meliora pmetat. Cupimus de rebus bohemicis fieri certiores: sed et quid sperandū sit. Laurenciū ronarellā qui has ad te defert. Cupimus tibi cōmendatū cēfrater est archiepi rauennatis tibi amicissimū cōsiliū tuū optabit in rebus agendis. Ne desit sibi rogamus prudentia tua. Vale et nicolaū nostrū p tua cōsuetudinē cōmendatū habe. Ex viē die. iij. Julij. M. cccclvij.

Pegit ad possessionē epatus varimen. p. pcuratores suos induci plerisq³ captās beniuolentiā regis.

Epistola. cclxxxviij.

Mear cardinalis senensis Casimiro regi polonie. S. p. d. Cū vacaret nuper ecclia varimen. cōueniētes canonici ei⁹ in glogonia maiori et cogitātes de futuro pōtifice: vota sua in me direxerūt postulātes a sūmo pōtifice ut ecclia illā mibi pmitteret. Idēq³ fecerūt serenissimi pncipes dñi impator et rex hūgarie atq³ bohemie cōsanguinei et affines tui. Annuit bñssim⁹ pōtifer pab⁹ eor³. et sūmo cardinaliū p̄sensu eccliaz illā mibi cōmēdauit. Mittā ppe diē pcuratores meos ad serenitatē tuā cū lris ap̄licis: qb⁹ pcor ut ad possessionē capiendā necessari os vel impitri fauores. Scio em̄ qz sine tua opa pax p̄ficieret. cū iā pruscia i māu tua pene tota cēferat. Intelligo me magno munere donatū a tua māfuetudine. si mei pcuratores ut nō abigo tuis adiuti p̄sidijs ecclie possessionē psequant. Facies rē gratissimā sūmo pōtifici et sacro collegio: simulq³ impatori et regi hūgarie quos nō dubito maiestati tue p me sc̄pturos eē. Ego hō conabor nocte dieq³ oī studio et diligētia tue serenitati me gratū oñdere: atq³ ita efficere ut mibi p̄fuisse

Alte wylke
p̄mēnciam bñ
p̄mēnciam bñ

tua clemētia nō peniteat. Itaq; p̄ inuēni in sacro collegio bonorē tuū tutare ce-
pi. Itaq; cū agerēt de culmine ecclesie pro qua scripseras. erātq; qui omnino illā
cōmittēdā esse dicerent procuratori magni magistri ordinis beate marie teutoni-
corū. Ego proorsus restiti: in eaq; suā sione factū est vt res suspēsa sit. cū tue maie-
statis preconia: simulq; genitoris tui et germani qui pro fide catholica in bello cō-
tra thurcos obiit clarissimas virtutes retulissim. Quibus auditis sedes aposto-
lica que prius inclinata erat ad promouendū procuratorē ordi nis: mox sentētia
mutauit: decreuitq; super sedere. vt interea tps aliquid de cōcordia et pace illarū
partium tractari possit: et medio tpe rectorē aliquē siue administratorē illi eccle-
sie dare: qui tue serenitati merito displicere nō debeat. Verū ego pro ea qua tuo
culmini deuotione afficior: audeo suadere: idq; vtile arbitror. vt tua serenitas si-
mul cū illis de terra pruscie oratores suos ad sedē aplicam mittere q̄toris stu-
deat: viros prestabiles et auctoritate insignes: qui offerētes viā iuris ac concordie
cū aduersariis coram sanctissimo dño nostro censuras ecclesiasticas in terra pru-
scie quomodolibet fulminatas aut tolli aut suspendi petant. Spero em̄ eo modo
res magnifice ad bonorē tue sublimitatis et illarū partū trāquilatē cōduci pos-
se: cum sanctissimus dñs noster ad hec optime sit inclinatus. Et multi sūt in sacro
collegio cardinales reuerēdissimi qui maiestati tue sunt affectissimi. Inter quos
est reuerendim⁹ dñs rotbomagen. Ego vō minimus int̄ oēs nihil omittā ex his
que ad augmentū status et glorie ptineat tue sublimitatis. Cui me humillime re-
comendo. Ex roma die vltima augusti. M. cccc. lviij.

Recomendat illis ecclesie
ratispanen. prouentus.

Epistola. cclxxxix.

Heas cardinalis senēsis Ottoni et ludouico bavarie ducib⁹. S. p. d. Ob-
tinuistis tandē ecclesiā ratispanen. reuerendo patri ruperto filio et nepoti
vestro cōmendari. Satisfactū est desiderio vō. Merebat in clyta domus
vestra exaudiri in suis p̄cibus. Nec talis est ecclesia ratispanen. que vel p̄bitati vel
nobilitati eiusdē rupti satisfaciāt. Duo tñ obstabāt petitionib⁹ vris. etas scilz p̄-
mouēdi minor et capituli ipsi⁹ eccleie desiderii a quo erat ali⁹ electus nō indignus
neq; ignobilis. Sed cū reperisset pietas dñi nri electionē ipsam min⁹ canonicam
esse et hinc rupti merita libaret. ptulit nobilioz. Nec putauit in etate momentū
eē faciendū. quā tante tom⁹ claritas cōmunisset. Est igit vrm recognoscere h̄ be-
neficiū ab ipso dño nro sanctissimo. Qui et si fecit qd̄ debuit. honorādius est tñ iu-
uandus et extollēdus q̄ hoc tpe nobilitatis cultor et cōseruator existit. Verū cum
ecclesiam ratispanen. q̄ olim florētissima fuit et a p̄genitorib⁹ vris fundata magnis
opib⁹ abundauit: iā paupem: ac pene ruentē et vndiq; lacerā eē intelligam⁹: nobili-
tatē vram rogamus obnixe. vt postq; ad man⁹ vras redijt et caro via illi p̄est. ita
efficere velitis vt palā oibus fiat vos nō vbo sed ope ipsius ecclesie p̄tectoress et
aduocatos existere. Sit vobis cōmendata cleri libertas: date opam vt distracta
et impignozata bona ipsi⁹ eccleie absq; grauiamine cleri recupent. Sit ipse ruptus
omni suarū nō lupus sed pastor: sit canonicorū et aliorū clericorū nō tyrannus sed pa-
ter. Meminerit qz iubet apl⁹ vt nō dñemur in clero: sed tāq; forma facti gregis
eccleie p̄sideam⁹. Mouerit nō se eccleie sed ecclesiam sibi cōmendatā esse. Cōmenda-
mus deniq; etiā excellētie vestre venerabilē henricū de habersp̄rg. cuius electio nō
suis demeritis: sed p̄pter omīssas iuris solēnitates reiecta est. dignus est certe cui
rupertus et qui res suas gerit nō insultet sed cōpatiant⁹: nō iniurient sed foveant
potius et ipsū ament. Est em̄ vir bonus cuius nobilitati ingenui cōrespondent
mores. Et enī manifesta est nobis eius p̄bitas. Itā h̄ multa in eū quęsita sunt
testimonia ad eius famā denigrandā. nemo tamen repertus testis est qui eius bo-
norū detraxerit. Passus est vir bonus nō modicā iacturā. Venit romā cū graui-

bus expensis. fuit hic ea pte alibi qñ est ardentior et piculiosior aer. et ppeffus e cõ-
 plures labores: et tandẽ succubuit. Prosequebat cãm suã. quesiãt bonorẽ quẽ
 sibi debitũ existimabat. Fecit quod ceteri mortales agunt. Nã quis est qui elect⁹
 in episcopũ alicuius ecclesiẽ nõ conet electionẽ suã tueri: et a summo põtifice con-
 firmationẽ suã obtinere. Qui ep̃atum querit inquit apostolus bonũ opus que-
 rit. Verũ ea vñs est modestia: ea gravitate in suo iure prosequẽdo. vt nulli vñq̃
 bonũ detraxerit. nullius fame p̃iudicauerit. nullius p̃sonã in discrimen adduxe-
 rit. Idẽ fecere et qui cũ eo missi sunt a capitulo. Testes nos sumus coram quibus
 causa agitata. Tantũ est q̃uis in electũ ipsum et eligentes nõnulla crimina obijce-
 rent p̃r procuratores ruperti. Ipse tamen electus et sequaces nihil aliud quesi-
 uere q̃ se purgatos atq̃ innocentes ostendere. De ruperto nihil vñq̃ reprehen-
 sione dignum dixere. Sed tam ipsuz q̃ p̃genitores suos et excellentias vestras:
 ipsamq̃ bauarie domũ cũ magna veneratione cũ summa reuerentia et singulari
 quadam maiestate nominauerũt. Quibus ex rebus iustum et supra q̃ iustum esse
 putamus vt cundẽ henricũ et qui cũ eo venere cõmendatissimos suscipiatis. eisq̃
 fauentes ac consilios assilientes et auxilijs quod est vere nobilitatis erga eos ostẽ-
 datis: que vicissẽ contenta non insultat victo sed victum sepe iacentem eleuat et
 in partem felicitatis assumit. Nec pro nostra erga vos charitate et indytã domũ
 vestram affectione dixisse volumus: q̃uis sciremus nobilitatẽ vestrã quod scri-
 psimus per seipsam id fuisse facturam. Datũ Rome die quarta septembris. An-
 no. M. cccclvij.

Epistola. ccxc.

De eodem.

M̃reas cardinalis senensis Ottoni et Ludouico bauarie ducibus. S. p. d.
 Annuit sanctissimus dominus noster p̃cibus vestris ac ratipanen. eccle-
 siam reuerẽdo patri dño ruperto filio et nepoti vestro cõmendauit. Vo-
 luisse apostolica pietas eam ecclesiã multo maiore et ditiorẽ fuisse: et talem que
 nobilitati et moribus ipsius ruperti satisfaceret. Sed q̃liscũq̃ est recipi debet ala-
 cri animo: et habende sunt ingentes gratie eidẽ dño nostro: qui valde libere deside-
 rio vestro studuit complacere. Cõmendat⁹ igit̃ excellentie vestre ecclesiã ipsaz
 et clerum eius: q̃uis certi sumus fundatiõẽ progenitorũ vestrorum in manibus
 vestri sanguinis constitutam felicibus incrementis augendam esse. Insuper qz
 venerabilis vir henricus de habspurg qui fuit electus a capitulo in prosecutione
 iuris sui modestissime se habuit: idemq̃ fecerunt qui cum eo missi fuerunt ad con-
 firmationem electionis petendam. dignum censem⁹ vt eos benigne recipere et
 tractare velitis. non permittentes eis aliquã inferri molestiam vel iniuriam. Nã
 cum ipsi tam de prefato Ruperto q̃ de vobis et inclita domo bauarie cum summa
 semper veneratione locuti sint. et prosequendi ius suum honestam modestiaz bẽ-
 buerunt. non esset propterea iustum eos iacture aliquid ferre. Scimus bec per se
 nota esse prudentie vestre ideo non plura scribimus. Tm̃ rogamus vt si qui sint
 qui eos in conspectu vestro criminari voluerint tanq̃ litigando in hac curia bo-
 nori vestro detraxerint: nolite illis credere: sed nobis potius fidem prebere corã
 quibus est causa agitata et qui vobis scripsimus. Datum rome die. vij. septẽbris
 Anno. M. cccclvij.

Grates refert de p̃motione et ef-
 flagrat iterum p̃moueri. Refert
 etiã nouitates vrbis.

Epistola. ccxcj.

M̃reas cardinalis senensis Imperatori frederico. Salutem plurimam vi-
 cit. Accepi superioribus diebus litteras tuas super negocio concernen-
 te reuerendum patrem episcopũ lauriẽ. Introduxi ad sanctissimũ dñm

nostri nuntium tuum obtinui lras fieri fm desiderium maiestatis tue quas idem nuntius apportabit. Supplico serenitati tue digneris ita facere vt capitaneus in voroch tensteyn non sit nimis onerosus illi ecclesie laurienti. qz reuera multum exorbitat et grauat clerum. tua maiestas sp pia fuit et sacre religioni affecta. Continuet in hac sua gloria tua pietas nec patiat a suis officialibus vexari clerum quem sp misericorditer tractauisti. Nec dico qz cupio sp honori tuo bene consulere. Accepi et alias lras quas in facto ratihabui. ecclesie transmissi. rupto fauere iam ille. promotus erat ad ipaz ecclesiam qz repta fuerat electio capituli inualida. Ea mihi commissa erat. Et ego in pistorio relatione fecera. Postquam dominus noster considerauit scripta que prius tua maiestas miserat fundata super electione canonica. non dubitauit quin ea repta inualida. promotione rupti comedares quod ego etiam ita putauit futurum. Et ita coplacitum est illi nobilissime domui. Insup gratias ago maiestati tue. p lris sanctissimo domino nostro et sacro collegio super facto varien. ecclesie in meum fauore missis. Nunc cum idem dominus noster ecclesiam illam mihi comendauit. supplex oro vt digneris lras oportunas in bona forma scribere ad serenissimum polonie regem. subscribendo illas manu propria vt maior videatur affectio rogantes eum vt procuratoribus meis possessionem ipsius ecclesie assignari faciat. Veni et enim infra paucos dies vnde ex procuratoribus ipsis ad serenitatem tuam p lris accipiemus quas cupio celeriter expediri. De nouitatibus harum partium hoc tamen modo scribere possum. Rex aragonum marinam et potentissimam hinc in mari classem minatur gnuentibus. Sed et alius quibus pluribus terror incutit. Comes iacob piceninus cum exercitu regnum apulie exiturus est. prope die. Dicit se contra sigismundum malefesta arma sumpturum sunt tamen qui senescibus et qui ecclesie romane timendum putant. Ursini et comes euerfus inter se contendunt. nec finis potest inueniri discordie. Cardinalis de vrsinis quasi papam timeret ex urbe iam pridem recessit: et inde simultates non pauce exorte sunt inter ipsum et romanum presulem. Nullus est tamen modo collegium cardinalis sancti marci qui eum apostolice pietati reconciliet. Nescio quis fructus sequetur. Non sumus sine periculo inter finem belli si vrsinorum domus implicata remanserit. Ex oriente nouitas allata est fratrem cardinalis portugaliensem. veneno perisse in cypro: quod regnaturus eo profectus erat ac filia regis duxerat. Turcorum classis mitchelenam insulam conatu vexatura fert: sed auxilio illi erit legatus apostolicus cum triremibus suis et rhodiensi manu. Alia que scribam non habeo. Comedo me humillime sublimitati tue ad cuius mandata semper ero paratus. Ex roma die. xj. septembris. Anno domini. MD. cccc. lviij.

De eodem.

Epistola. ccxcij.

Menas cardinalis senescens. Ladislao regi hungarie. S. p. d. Que scripsisti mihi super negotio vrsislauicensi. electi. curauit atque diligenter pegeri: quibus res cetera difficilis et pecuniaria. Bestus est mos tue serenitati et remissa est electio magna pecunie pars. Laboravi vt satisficeret desiderio tuo circa ratihabendum. ecclesiam et otiosa est tua voluntas. Defectus est enim illi ecclesie illustris princeps ruptus bavarie dux cofanguineus tuus: fui ego in ea causa commissarius: et que admodum debui conatus suus ea relatione facere quam cum veritate eadem rupto utilis esset. Feci id libenter quia intelligebam me sublimitati tue. simul et inclite domui bavarie coplacere: et ecclesie illi bene consulere nec de his plura. Clerum serenissime rex cum tua pietas dignata fuerit domino nostro papa per me scribere atque instanti supplicare vt ecclesia varinensis. mihi comendaretur. idque iam factum est rogo et supplico vt ceptum continuas beneficium: serenissimo regi polonie sororio tuo vrgenter scribere digneris. p possessionem ipsius ecclesie meis procuratoribus danda que admodum henricus sentleben decanus vrsislauicensis. tue sublimitati latius declarabit necessarium esse. Idem etiam celsitudini tue nouitates harum partium quas sibi scribo seriosius exponet. Nec aliud impensitarium nisi quod me tue sublimitati iterum atque iterum comendo ad eius semper mandata paratum. Ex roma die. xj. septembris. Anno domini. MD. cccc. lviij.

Postea vice sua promotiones prin-
cipum ad regē polonie impetrare.

Epistola. cccxiij.

Mneas cardinalis senensis henrico senstleben. S. p. d. Scripsisti nobis his diebus frequentes litteras pro quibus gratias agim⁹ tibi qui veri ⁊ opti-
mi amici officium impleas. Intelleximus illarū disturbia partium. Dole-
mus principes vestros non tam se beniuolentia q̃ sanguine contingere. Cuius
rei causam non ipsis ascribimus sed illis quorum voces pre ceteris audiunt. In
fortunū est hoc nostri temporis vt tunc potissime diuisi simus cū expediret ma-
xime esse vnitos: sed dabit deus his quoq; finem. Pro electo vřatislauien. labora-
uimus diligenter: ⁊ tandē confecimus quod petebat. Nam tria milia ferme du-
catoꝝ remissa sunt. In qua re intelliges ex wenceslao que fuerint partes nostre.
Rogamus velis esse cum maiestate regia ⁊ ab ea litteras oportunas impetrare
ad serenissimū polonie regem ⁊ alios vt opus esse putabis duplicatas. Nam ipse
wenceslaus offert se iturum nomine suoz dominoz in poloniam: ⁊ nos statim
mittimus bartholomeū canonicū varinien. cum litteris ⁊ procuratoꝝis oportu-
nis: ⁊ necessariū est q̃ ambo habeant litteras regias. Nam nos eisdem ducibus
per hos dies non parū obsequiū fecimus: qui pugnātib⁹ fere ceteris cardina-
lib⁹: sanctissimo dño nostro suāsimus consanguineoz eozum rupertum ad rati-
spanen. ecclesiam pmouendū esse: cum essemus cōmissarij ⁊ alterius electionem
inuenissemus non valere. Mittimus tibi litteras credentiales quarū vigore po-
teris eis supplicare vt tibi assistant ad regias litteras impetrādas. Pro copio ⁊ ni-
colao scribimus quos arbitramur suos fauores non negaturos. Cardinalem sc̃i
angeli vellemus apud se esse vt eius summa prudentia lites australice cōponere-
tur. Rogamus vt nostras litteras sibi transmittas. Et deniq; cures vt venientib⁹
dictis wenceslao ⁊ bartholomeo littere que necessarie sunt in promptu habeant.
De nouitatibus barū partium pauca sunt que scribere possum⁹. Eaq; sunt bñdī
vřsupra in littera imperatoris. Vale optime ex roma die septima septembris.
Anno. M. cccclvñ.

Petit patrocinari vt promotio
regis impetretur.

Epistola. cccxiij.

Mneas cardinalis senensis Procopio cancellario bohemię. S. p. d. Quis
raro nobis scribis. Ex nicolao tamen simulq; henrico senstleben intelli-
mus te veterem erga nos beniuolentiā retinere ⁊ omni officio veri amici
satisfacere: nō repetimus que pro nobis fecisti. Sunt em̃ plurima: nec nos bi su-
mus qui referre gratias valeamus. Illud tamen quod possum⁹ facimus: redā-
mamus magnificentiā tuā: ⁊ animū habemus paratū omnia facere que tibi gra-
ta sunt ⁊ nobis possibilia. Id ostendemus si quādo p venerabili germano tuo s̃
posito vice gra sen. aliquid acciderit quod tibi vřtile futurū putem⁹ ⁊ in nřa pte
consistat. Interea rogamus te vt pseueres in officio charitatis ⁊ tui enee semper
memineris. Insup q̃ mittimus propediē procuratores nostros cū lris apostoli-
cis ad capiendā possessionē varinien. ecclie si saltē haberi poterit. Rogam⁹ ami-
citiam tuā vt eas litteras impetrare velis a regia maiestate quas henricus predi-
ctus dixerit oportunas. Nam tantū pondus huiusce rei consequendē in serenissi-
mo rege ipso hungarie atq; bohemię cōsistit: ⁊ qui cepit perficiat. Erimus ineter-
num sue maiestati ⁊ tibi obligati. Quippe qui ecclesiam eam suo ⁊ tuo fauore ob-
tinuerimus. Conati inq; semper sumus nos gratos ostendere. Credimus cardi-
nalē sancti angeli iam apud vos cōstitutū ēē. Quod si ita est cōmēda nos suedi-
gnitati tā q̃ patri veneratū dignissimo. Que sūt apud nos noua scribim⁹ ipsi ben-
nico tibi cōcanda. Feruet apostolica mens desiderio exterminadi thurcos s̃ prin-
cipes xpiani inter se disadentes pium propositū prorsus deserunt. Deus melio-
ra prebeat: quod speramus. Vale optime. Ex roma die. xi. septembris. Anno ro-
mā. M. cccclvñ.

Montis concordie imperatoris
et regis hungarie intendere.

Epistola. ccxcv.

Micas cardinalis senensis Johanni cardinali sancti angeli. S. p. d. Hec
ves more tuo scripsisti ad me nuper epistolas. Vidi eas libere quia signi-
ficabant te ex bosua reuersum prope hungariam degere: ac bene valere
quod pre ceteris mihi secundissimum fuit: Spero hec scripta mea repertura esse in
austria personam tuam: inter mitiores gentes. Utinam ita fiat. Nam presentia tua
futurum opatorum et principes illarum partium prorsus componant. Sit enim car-
dinalis papam se cum anno superiori ageret in austria omnes lites inter impato-
rem et regem hungarie adeo attenuasse: ut parum ad integram concordiam super-
fuit. Composuisset omnino partes ipsas ut est opinio: nisi coactus fuisset nar-
bergam ascendere. Existimo igitur haud dubie dignationem tuam fide debito termi-
naturam quod ille infectum reliquit: si tamen ita est ut compositioni tam parua ut
referunt res defuerit. Atque sic elaborandum est eo negotio. Nec minus erit co-
posuisse imperatorem et regem quod thurcum deiecit. Et ego quidem hanc coronam
tue dignationi auguro et opto. Nouitates harum partium non dubito intelligis
ex aliorum litteris. Ex me tamen hec pauca babe. Rex aragonum maximam ba-
det in mari classem galearum supra. xxx. magnarum onerariarum septem: minorum
nauigiorum quod plurimum. Dicit se iturum in catholiciam ut inde fortior redeat con-
tra thurcos. Inde factum est ut rex portugalie aduentum suum suspendere. Be-
nenses hanc regis classem contra se armatam putant: simulque cum eis florenti-
ni et senenses timent: certitudo nulla est quid tandem rex intendat. Comes iaco-
bus piccininus cum exercitu circiter duorum milium bellatorum exiturus bellum
fertur. Territat ecclesiam simulque senenses: cum se contra signum undum male testem
profecturum minatur. Arsini et comes euersus adhuc inter feligitant. Cardinalis
de vrsinis iam pluribus diebus e curia recessit: veritus ne quid sibi sinistri accide-
ret: cum papa exercitum misisset aduersus fratres eius. Hunc rex aragonum vrsi-
norum familiam in suam protectionem recepisse fertur. Timor est ne romanus
ager nouis inuoluatur litibus. Missus est cardinalis sancti marci ex parte collegii
ad ipsum dominum de vrsinis ut si possibile est controuersie componant. Dominus
noster sanctissimus iterum duas galeas cum pecunia ad legatum mittit in orientem
facit pius pater quod potest. sed relinquit a principibus nec solus potest tanti belli
molem sustinere. Imperator thurcorum contra mithelenam missurus classem fert non
modicam: sed omnis insule spe legati fretus et auxilio genuesium nauale bellum in-
stupidus manet. In albania dicunt scanderberchium magnalia perpetrasse contra
thurcos. Quod si verum est melius tua paternitas reuerendissima que per id tem-
poris ipse fuit exploratum habuit: Cupio ut tandem redeas nec velis triennium com-
plere nisi principes contra thurcos excitari posse confidias. Recomendo me digna-
tioni tue ad eius mandata semper paratum. Ex roma die. xj. septembris. Anno
domini. M. cccc. vij.

Petit auxilio esse ut promotiones impetrent. Epistola. ccxcvj.

Micas cardinalis senensis Nicolao liffio. S. p. d. Grate fuerunt nobis lit-
tere tue quibus germanica negotia nobis significasti utinam melius se res
haberent. Sed ferenda sunt que nobis tempora dant. Faxit deus ut prin-
cipes illi vestri aliquando concordies sint: ne qui sunt sanguine proximi odio disun-
gant. Gaudemus pro copium conualuisse et nostri memorem esse. Cupimus nos
sue magnificentie sepius efficias comedatos. Scribimus regie maiestati et sibi de
litteris necessariis ad obtinendam ecclesiam varinensem. Rogamus in ea re tuo more
sua vigil. Et ita efficias quemadmodum henricus senfiteben expetierit. qui pditiones
illius patrie nouit: et noster est fidelissimus amicus. Ab eo scies que sunt de noua
fluctuamus et nos more hominum nauigantium. Frater tuus vulterras repetiit

italia multis in locis pestelaborat: sed potissime fersa. Naz que bello afflictata fuit
z caritate annone: nunc quod tercium erat morbo languet. Vale z nobis se-
pius scribe. Datus rome die. xj. septembris. Anno dñi. M. cccclvij.

Pollicet pecuniā cōcedere
pro redimendis litteris.

Epistola. cccxviij.

Mas cardinalis senensis Alrico ridrer. S. p. dicit. Recepimus litteras
tuas quas reddidit nobis iacobus imperatorie maiestatis nuncius. Agi-
mus tibi gratias pro litteris scriptis in facto ecclesie varinien. Scimus
enim te eas dictasse z expediri fecisse. Nunc opus est vt alias iterum expediri fa-
cias ad serenissimum regem polonie z alios prout opus fuerit: latius te admo-
nebit procurator noster quem statim mittemus ad possessionem capiendaz. Su-
per facto laurioneñ. expediuius litteras iuxta desiderium maiestatis impera-
torie: quas ipse iacobus secum apportabit. Rogauit enim nos vt concederem
sibi pecunias. Concessimus primo sex aureos. Et deinde iterum rogauit nos vt
alias sibi pecunias mutua remus pro reditu necessarias. Fecimus sibi illas per
bancum concedi. Et obligauimus nos pro eo intuitu maiestatis imperatorie cui
debemus omnia. Voluissim? qd ipse habuisset aliqua scripta vel maiestatis eius-
dem vel tua. Libentius sibi subuenissemus: tamen quia nuncius imperatoris: no-
luitus eum derelinquere sicut ab eo intelliges. Rogamus des operam cum eo
postqz redierit vt nobis satisficiat. Intelleximus de dispensatione tua: erimus
cum correctore: z videbimus quid faciendum sit: scito qd littere nulle possunt ob-
tineri gratis ab isto papa: nisi pro persona imperatoris. Si vis qd exponamus pe-
cunias pro te scribe nobis z libenter id faciemus: quis pauperes sumus: ad huc
tamen pro te inueniemus centum aureos cum opus fuerit. Habebis cum presen-
tibus litteras ad Johannem binderbachius. Rogamus eas sibi mittas vbicuzqz
fuerit. Et nos sublimitati imperatorie cōmendes ad cuius mandata paratissimi
sumus. Ex vrbe die. xj. septembris. Anno. M. cccclvij.

Significat cōcordiā factā z exorat au-
xilio ee p possessione eccleie assequeda.

Epistola. cccxviij.

Mas cardinalis senensis Johanni binderbachio. S. p. dicit. Laboravi
mus diu tui causa aduersus aduersariuz tuum super prebēda ratspanen.
z deinde peperimus tibi pacem. Obtinuimus namqz prebendam prouisi
ratspanen. dari domino humanno vt tibi quies esset. Et ita factum est. Hoc scri-
bimus ad consolationem tuam. Rogamus vt nos imperatorie maiestati cōme-
des z iuues nos ad possessionem habendam ecclesie varinien. Vale optime. Ex
roma die. xj. septembris. Anno. M. cccclvij.

Credentiarū littere.

Epistola. cccxcix.

Mas cardinalis senensis Ludouico bavarie duci. S. p. dicit. Veniet ad
excellenciam tuam venerabilis vir henricus z aliqua nostro nomine refe-
ret. Cui rogamus vt plenam credentie fidem prestare velis. Et in his que
vice nostra petierit benignū impertiri fauorem quemadmodum de tua erga nos
charitate plene confidimus. Ab eo etiam scies negocium ecclesie ratspanen. pro
tuo desiderio expeditum esse. In qua re fecimus quod vires nostre potuere vt bo-
noxi tuo satisficeret. Ex Roma die vñdecima septembris. Anno domini. M.
ccccvij.

Littere cōmendatorie.

Meas cardinalis senen. Ludouico buci bavarie. S. p. d. Sigismūd Schre-
tel bonen. doli. adolescēs p̄mus buc venit in causa ecclie ratspanen. Pri-
musq; lras tuas nobis reddidit. Iustitit die noctuq; diligentissime labo-
rans vt desiderio tuo satisficeret. Cū res sit ad votū expedita dignus est qui digno
sauro tractet. Rogamus igit vt ruperto administrato: ratspanen. consangu-
neo tuo cū cōmendare velis: atq; ita efficere vt de p̄mo beneficio vacaturo z cō-
uenienti: sibi omnino prouideat. Reddes enim mercedē condignam suis labori-
bus: z nobis singularē cōplacentiā facies: qui eum iam pridem nouim⁹: z p̄ sua
virtute dileximus. Datū rome die. xj. septebus. Anno dñi. M. cccclvij.

Cōtra negātes auctoritatē sumi
pontificis a xp̄o institutā esse.

Epistola. ccc.

Epistola. cccj.

Meas cardinalis senensis Martino mayer. S. p. d. Sunt nonnulli natio-
nis tue boies parū pensi habētes: q̄bus romani p̄tōficis auctoritas neq;
necessaria esse videt̄ neq; a xp̄o instituta. Cōtra quos hāc eplam scribere
z tibi trāsmittre decreuim⁹: vt si qñ tales homines te adierint: habeas ex nobis
quo gladio cor temeritatē cōfodias. Hā qñ eos nō solū scripta iura reuellunt z
auctoritas ecclie longelateq; diffusa: sed ipsa q̄ naturalis rō eis aduersa est: que
lex nature immobilis z inuariabilis adeo fixa est: vt neq; ep̄icbiā ferat. Audi ergo
quo modo istos reuincimus: reuellimus: p̄sternimus: cū xp̄ianis nobis questio ē
qui euangelii recipiūt z xp̄m filiū dei p̄ nostra salute incarnatū z passum fatent̄.
Hi nobis haud quāq; negabunt sacramenta in ecclia ab ipso filio dei instituta: q̄-
bus ad salutē nostram vtimur: baptisim⁹: confirmationis: eucharistie: penitentie
ordinis: matrimonii z vnctionis extreme: quoz vnū quod est principalissimū
scz ordinis alioz duoz que potissima esse vident̄: eucharistie ac penitentie myste-
riū in se continet. Hā sacerdotes hac potissimū cā sunt instituti. vt purgantes p̄
penitentiā boies a peccatis suis z in gratiā dei redeūtes: idoneos faciant ad cor-
pus xp̄i participandū. Deinde corpus xp̄i consecrantes illud eis administrent.
Eidem aut natura ita cōpatū esse vt ois ptas que ad principālē aliqū ordinata
est effectū: inferiores ordines sibi subseruiētes habeat q̄ maxime in artib⁹ appa-
ret. Nam arti que formā materialē inducit alie subseruiūt que materiā disponūt
Et rursus ars illa que formam inducit alteri seruit ad quā pertinet finis perfecti
operis. Nam qui ligna cedit arti nauifaciue deservit. Et hec rursus gubernato-
rie illa vō militari vel iconomice quē admodū ad diuersos ordinant fines. Cū q̄
potestas ordinis in eum finem constituta sit vt purgatis hominibus corpus xp̄i
ministret palam est inferiores ordines ei deservire: ea p̄parantes que ad hoc op⁹
necessaria sunt. Et infini quidem ordines sacerdotali deservunt populū prepa-
rantes. Ostiarij quidem arcendo infideles a cetū fiddiū. Lectores instruendo ca-
techuminos elementa fidei tradentes: propter quod eis scriptura veteris testa-
mētī legenda cōmittit̄. Exorciste vō eos purgant qui per demonioz verationes
a sacramentoz perceptione impediunt̄. Atq; ita bi tres ordines disponendi po-
puli curā habent. Est z quart⁹ accolitoz ordo: cui vasa nō sacra credita sunt in q̄
bus sacramenti materia p̄parat̄. Subdiaconi vō ministeriū habent sup vasa sa-
cra z sup dispositione materie nondū consecrate. Diaconi vō ulterius procedūt:
administrent eff atq; contingūt materiam iam consecratā xp̄i sanguinem populo
dispensantes. Subseruiunt autem bi ordines sacerdotali etiam p̄paratione po-
puli. Nam diaconibus cōmittit̄ euāgelica doctrina p̄paranda populo. Subdia-
conibus epistola. Accolitis luminis cōmissa est cura. quod ad solēnitatē doctri-
ne proculdubio pertinet. Atq; ita bi sex ordines ad septimū referunt̄ qui sacra-
mentalē appellat̄. Et cū ordinū hoz collatio cū sacramento quodā pficiat̄. sacra-
menta aut ecclie dispensatores reſtunt idoneos: necessariū est supiore aliquam

*lecte lura i amira
lecto ato iussu
Thom. solal. capite*

ptatem esse in ecclesia altioris ministerij que ordinis sacramenta dispēsent. Hanc
 aut maiores nostri epālem appellauere: que quous in cōsecratione corporis xpī sa-
 cerdotale nō excedat: supat tñ in his que ad regimen populi ptinet. Hāc ipā sa-
 cerdotalis ptas ab epālī diriuat. Et q̄ sunt ardua circa populi curā epīs referua-
 tur. Nec sacerdotes ipī dñi corp⁹ xpī cōficiūt reb⁹ alijs vtunt q̄ p epīm cōsecratis
 vt altari calice vestib⁹. Est igit manifestū summā regiminis qd in populo xpīano
 genit ad epālē ptinere ptatem. Verū quous populi p diuersas dioceſes ac ciuita-
 tes distinguant: sicut tñ vna est ecclesia sponsa xpīita. z vnū oportet esse populum
 xpīanū. Et sicut in vno ipō spālī vnus requirit ep⁹ ad quē sūma rei deferat: ita
 z in toto populo xpīano pnceſſariū est vnū cē tot⁹ ecclesie caput: vnū pceptorez
 atq; magistrū ad quē maria queq; z difficulta referant. Quq; ad vnitatē ecclesie con-
 seruādā illud potissimū requirat vt vna sit oīus fides: circa ea vō q̄ fidei sūt que-
 ſtiones varias suboriri cōtingat: vnū esse principē vniq; caput oportet z supmū
 iudicē qui q̄stiones ipas dissoluat. Alioquin sniarum diuersitas ecclesiaz ipaz di-
 uideret atq; solueret vnitatē. Quēadmodū factū eē videm⁹ ante p̄siliū nycenum
 dñi sibi q̄sq; viuēbat z ad romanā ecclesiā pius habebat respectus. Et nos quidē
 palā videmus oēs qui tempeſtate nostra pegrina inuenerint dogmata: z errores
 p̄dicāt illud in primis sibi vsurpare vt romanē ecclesie auctoritatē z p̄ncipatum
 diffiteant. Et cū xps deus n̄r spōsam suā ecclesiā tāseruēt amozē dilexerit vt san-
 guinē suū p ea effuderit crucis tormētū p̄pessus. Nequaquā credendū est cū in his
 que necessaria sunt ecclesie nō oportune cōsuluissē: cū de synagoga p ysaiam dicat
 quid vltra facere debui vince mee z non feci. Itaq; cum necesse sit ad p̄fectū regi-
 men vnū p̄fēta quo ceteri dependant: minime dubitandū est quin ex ordinatio-
 ne xpī vnus ecclesie p̄ſit. Et nos bñc romanū p̄sulē appellamus: vulgus papam
 nominat. Insup cum ecclesie regimē ab eo institutum sit p quē reges regnant z
 legis conditores iusta decernūt: non est ambigendū quin ecclesie regimē optime
 sit ordinatū. Optimū aut multitudinis regimen illud est quod ab vno regit. Id
 aut ex fine patet. Hāc finis optimi regiminis par est z vnitās subditoz. Vnitates
 aut que pacis est nutrit: nemo dubitauerit longē meli⁹ ab vno seruari q̄ a plurib⁹.
 Vnus em dignitati cōgruit. Ob quā rē nō est ambiguum quin ecclesie regimini
 tāq; optimo p̄ſit vnus. Huc accedit qd in apocalipsi iohannes ait se sez vidisse
 hierusalem descendēte de celo. Et moysi mandatū est vt omnia faceret fm exem-
 plar ei monstratū in monte. Quibus ex verbis quid aliud colligim⁹ q̄ militantē
 in terris ecclesiam: instar esse triūphantis ecclesie in celo. Et cū in illa vnus sit to-
 minus dicente eodem iohanne rursus in apocalipsi: ipī populus eius erūt: z ipē
 deus cum eis erit eoz deus. Quis non intelligit ecclesie militantis vnū esse prin-
 cipem oportere. Recte igit osee primo scriptum est. Cōgregabunt filij iuda z filij
 israhel pariter z ponent sibi met caput vnū. Dñs quoq; apud iohannē ait. Fiet
 vnum ouile z vnus pastor. Et ad ephesios doctor gentium paulus. Solliciti inq̄t
 sitis seruare vnitatē spiritus in vinculo pacis. Vnū corpus z vnus spūs sicut vo-
 cati estis vna spe vocationis vestre. Vnus dñs: vna fides: vnū baptisma: vnus
 deus. Sed dices fortasse vnū caput: z vnus pastor ecclesie xps est qui est vnus et
 vnū ecclesie sponsus: z hic cuncta gubernat: nec opus est aliū adhibere pastorem.
 Vana est argumētatio tua. Nam cū omnia ecclesiastica sacramenta xps ipē p̄fi-
 ciat. Ipse est enim qui baptizat z peccata dimittit: ipse est enim verus sacerdos
 qui sese obtulit in ara crucis: z cuius virtute corp⁹ eius quotidie p̄secrat: possim⁹
 dicere minime necessarios sacerdotes quod quātā sit absurditas nequaquā te latet
 Scim⁹ em xpm cū ex hoc mundo trāsiturus esset ad patrē: cū corpore affuturus
 erat: elegissē ministros p quos sacramēta fidelibus dispensaret. Eadē em ratione
 necessariū fuit aliquē eligere cui vniuersalis ecclesie curam cōmitteret quod fecit
 Dixit enim petro ante ascensionē suā. Pasce oves meas z antepassionē tu in-
 terim cōfirma fratres tuos. Et rursus petro ait. Tibi dabo clauēs regni celoz.

et non tamen
 Liberum est ad
 istud dñm

Quibus verbis palā ostendit potestātē clauū p petri ad alios vtriuandā vt ec-
clesie seruariet vnitās. Nec fas ē dicere hāc dignitatē petro datā ad successores
eius non dirimari. Nā xps ecclesias vsq; ad finē seculi duraturā instituit fm illud
Isaie. ix. capitulo. Sup solū dauid z sup regnū eius sedebit z pfirmet z corrob-
ret in iudicio z iusticia omōdo z vsq; in sempiternū. Nā pās apud eos q cū xpo
vixere ita instituta est vt ad posteros vtriuaret pro vnitāte ecclesie vsq; ad finem
seculi. Et hoc est qd ipse saluator ait. Math. vltimo. Ego vobiscū sum vsq; ad cō-
summationē seculi. Itaq; liquet vnu esse pōtificē qui p̄sist ecclesie vniuersē. Et h
post xpm petrus fuit illo aut vita functo successores eius vsq; ad calixtū tertium
xpi vicariātū tenuere. Nec pōt dici aliā quēpiā ecclesiā hoc progiatio gaudere.
Nec ipsa quidē hierosolomitana in qua fuit officina nostre salutis: z cui iacobus
frater dñi magnus p̄sist aplūs. Nam xps cum vicariū suū petriū elegit: ei loco
hanc dignitatē concessit quem petrus ipse suo sanguine consecraret. Hierosolo-
mitana autē ecclesiam q̄uis nycena synodus ab omnib; honorandā esse volue-
rit saluū tamen esse decreuit ius cesaree palestine: que tunc eius erat metropolis
Romana igit ecclesia vt sacri canones aiunt caput omnū est: que p̄ncipis apo-
stolorū z doctoris gentiū sanguine dedicata ibi apud se celeste regnū habere me-
ruit: vbi terrenū vsq; ad summū creuerat imperiū. Nam sicut romulus z rein-
miciū ibi mortalis imperij fecerunt: ita petrus z paulus celeste regnū fundauere.

uſque ad

Preconizat scripta eius.

Meas cardinalis senensis. Epō onetē. S. p. d. Litteris tuis z letati z ob-
lectati sum. Letati quidē q tempora nostra clari florere ingenijs z vim
eloquētie passim crescere atq; ad exteras penetrare nationes animadu-
tinus. Oblectati autem q in epistola tua multū leporis: multūq; salis inuenim?
Et cū omnia que scribis grauiā dignaq; p̄biloſopho proculdubio sint: tum nobis
illud p̄cipua quā dā exhibuit voluptatē: q in exemplis ietro z moyse quibus
impugnabaris: quasi armaturis tuis quib; z defendereris z aduersariū tuū feri-
res vti nouisti. Est cū simile hoc illi quod de virgilio legim;: qui cū crimini sibi da-
ret: q homeri versus operi infereret suo. At hoc inquit quod vituperatis laude
p̄cipua dignum est: tanq; ego clauam ex manu herculis arripuerim. Hoc idē
z nos de tuo ingenio dicimus. Perge igit z florentes eloqui tui vires sepe exer-
ce. Sic enim erit inter disertos oratores nō vulgare nomen tuū. Vale quāti es.
Ex vrbe tercio octobris. Anno dñi. M. cccc. vii.

Ex humilitate se indignū
cardinalatu confert.

Epistola. cccij.

Meas cardinalis senensis. Leodrisio cribello. S. p. d. Affecerunt nos haud
modica voluptate prestans vir z amice singularis littere tue quas ex me-
diolano. xvii. kl. septembris ad nos scripsisti legimus iohannis crisostomi
ep̄tam: quam ex arthica romanā fecisti. Nesciebamus te ante greci sermonis gna-
rum esse: prius translationē hanc vidimus q̄ te grece doctum audirem. Tanto
te magis extimamus quanto magis est duas linguas q̄ vnā nosse. Non est no-
bis iudicium de grecis. At quod latine scriptū est ex greco versum: si quid est qd
sentimus admodū laudabile est: tersum: suauē: nitidum. Gaudemus te huic do-
ctrinē profectum vt laudari ab omnibus tua scripta debeant. At quod de nobis
iudicium facis. Longe maius est q̄ nostra exigant merita: noscimus nos ipsos nec
fallimur cum laudamur. Nō ad cardinalatū euecti sumus diuine miserationis est
non nostre virtutis. Nec omnia consilia dei humana pōt inuestigare cogitatio.
Sepe ad nostras ruinā tendūt que nos quasi felicia vel cupimus vel admiramur
Nec dignitas cardinaliū tantū in se boni habet quantū pre se ferre videt: z qui-
dem nobis qui tante glorie impares sumus instar est potius miserie q̄ felicitatis
Itaq; probe ad nos epistolā de exilio militis misisti vt solamen nostre calamitatis

afferres aliquid: egemus enim consolatione non parua. Nam sicut prestantissimi patres inter viles exulant boies: itaque et ignari nostrique similes quasi a patria fugati sunt cum cetui admiscerent probatissimos. Idque nobis accidit in sacrum collegium accersitis in quo tremantes viuimus eos qui de nobis bona predicant. Viri prestantes et euo nostro singulares Nicolaus arcemboldus et scena cortensis dum nos commendant faciunt magis quod se deceat quam quod mereamur. Stephanus cacia novariensis ad quem scribebas dies obijt. Illos loco suo tuas legimus litteras. Amavit te ille et amat procul dubio in paradiso viuens. Non enim perit anima cum a corpore abiret: neque viri boni et stephano pares ad inferos migrant: dum satis funguntur: sed recta via celum petunt ei seruituri: eoque fruituri a quo receperunt esse. Ex videro mana die. xxiij. octobris. Anno domini. M. cccclvij.

Epistola. ccciiij.

Spondet commendato perficere.

Micas cardinalis senensis. Nicolao arimboldo. S. p. d. Mille annis sita-
cuisses nihil ad me aut de me scribens: nihil tamen de nostro erga te amore di-
minuissimus. Neque enim nos latet quocumque in statu simus nos caros esse et
amatos in mente tua. Accepimus modo litteras tuas quibus amicum comarium no-
bis commendas. Erit nobis cure causa sua: et intelliget si opus fuerit tuas comenda-
tiones sibi fuisse utiles. Hic cardinalatus quem sine ullis meritis consecuti sumus:
nulla in re nobis voluptati est: nisi ut aliquando prodesse possimur amicis nostris
inter quos tua probitas precipuum habet locum. Tuum est igitur ut opera nostra co-
fidenter utaris. Cupimus tibi consortique et liberis bene esse. Vale optime: et nos
quando facultas sese exhibet domino duci commendatos effice. Ex roma die. xxiij.
octobris. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccv.

Leodrisius crebellus ad cneam silvium cardi-
nale senensem in epistolam iobis crisostomi. plog.

De patrem reuerentia cultusque dignissimum dominum cneam silvium episcopum se-
nensem et sacrasancte romane ecclesie presbyterum cardinale benemeriti-
ssimum leodrisium crebellum. S. p. d. Existimo dignissime presul ingen-
tem iam esse litterarum accrum: earum que ex omni italia germaniaque et ab opti-
mo quoque viro studio congratulandi per hos menses ad tuam dignitatem sunt co-
scripte. Et quis virtutes alias: alia merita: spes etiam in futurum vberiores sin-
gillatim et facile et veraciter magna copia ut cuiusque animus tulit (etsi non ipsidem
verbis) annotaverit: eandem tamen scribem eandemque voluntatem videre videtur
omnes imitatos esse. Quo numero cum et ipse fuerim ab amplitudine tua non ab in-
genio meo vires capies: statui impresentiarum: nouo ac diuerso scemate felicitatem
tibi tuam et diuine maiestatis ipsius numen ante oculos ponere. Hec est epistola io-
bannis crisostomi: qui cum ex pontificali throno suo pulsus et exilio damnatus esset
amicique erinde sui sequi scitatis et eloquii diuini cultores merore et cruciatibus affi-
cerent: ad ciriacum episcopum et ipsam exilio damnatum hanc epistolam luctus et miseriarum primo:
deinde consolationis plenam scripsit. Quam ego dum et greca latina fecissem statui pre-
stantissime dignitati tue: ea potissimum ea dare: ut intelligas quanto meliore conditione te
cum diuina pietas agat. Illi enim virum sapientia et scitate priuatum inimico et fraus po-
tentiaque pessumdedit: tu ovis aduersantium iudicia mirabili ingenio et vite candore su-
pasti. Ille ex patria crudelitibus pulsus est: tu a remotis regionibus. Quis ibi etiam feliciter dege-
res felici? tamen in patriam es reuocatus. Ille de throno suo eiectus: tu ad maiorem sublima-
tus es. Illi ruina suos omnes miserabili calamitate inuoluit: tua vero felicitas tamen cete-
ris omnibus amicis et dilectis: tuis: tamen mihi maxime prebennis leticie manum prebuit. Itaque
leges beati crisostomi scripta non ingratis oculis. Sed ita tamen ut scribentis
grauitas interpretis nouitate non ledatur. Quam vero reuerentissimam paternitatem diuinitati
meam bene valere precor: cuius gratissimi precor: nicolaus arcemboldus et scena

curtensis non in hoc clarissimo senatu tñ sed in omni italia primarij viri eidem
sefe sumo affectu comendant. Mediolani. xvj. kl. septēbris.

Johannes crisostomi archiepi constantinopolitani in exilio cōstituti ad ciria-
cum epm et ipsum exulem Epistola e greco in latinū tractata a leodisio crebello.

Epistola. cccvj.

Gerurus exbauriā merorem tui vultus et dissipabo cogitationes q̄ hanc
nubem efficiant. Quid em̄ est q̄ cōtristaris et mereres: q̄ grauis est pcella et
acerbū naufragiū quibus ecclesia pturbat. Nec et ego scio nec quisq̄ in-
ciabit. Sed si velis barū tibi rerū imaginē fingam: mare cum videat ab ymo funi-
do ventis cōuelli: nautas vō ipos et clauis et remis man⁹ genibus complicare: et
ppter tempestatem desperatione deficere: non celū aspicientes: nō pelagus: non
aridā: sed p transra iacētes lamētari et flere: atq; bec quidē in mari pueniūt. Nūc
autē in nro mari peior tumultus peiores etiā fluctus: s̄ tu roga dñm nostrū ibelus
xpm qui nō arte supat tepestatē: sed spū sancto pcellā dissoluit. Et q̄uis rogaue-
ris neq; exauditus sis ne deficias animo. Nōmō em̄ cōsuetudinē seruat benignus
deus: nec em̄ ille tres pueros liberare nō poterat ne in fornacē ignis mitterent: s̄
cū captiui facti eōt et in barbarorū regiōe deportati: nudati insup p̄na beredi-
tate: et ab omnib⁹ derelicti: nūq; eis reliquū superesset: tū subito xps verus de⁹ re-
pentino miraculo dissipauit ignē. Lū em̄ scōz virtutes ignis nō pferret: exiliū fo-
ras: et quotquot circa fornacē inuenit chaldeorū absumpt. t. Ecclesia igit illis fuit
fornax: ipi vō creaturā oēm inuocabant visibiliaq; angelos et ptates atq; ita oia
colligētes dicebāt. Hūdicite oia opa dñi dñm. Vides vt scōz patiētia tignē et ro-
rē mutauit: et tyrannū cōuertit. Tis em̄ in vniuersum orbē dimissis: magn⁹ in de-
sydrach misit et ab denago. Quātā insup q̄q; acerbā penā imposuit si q̄s verbū
aduersus eos ptulisset: publicē et dom⁹ oisq; substantia diripiā. Ne igit deiecto
atq; pusillo aio esto. Nā et ego cū a ciuitate expellebar nihil horū nō cogitabā sed
mecū ipe dicebā. Si quidē voluerit: impatrit me exilio dānare dānet. Dñi eter-
ra et plenitudo eius: si mediū secari voluerit. Secet. Isaiā habeo in exemplū. Si
in pelag⁹ me pici iubeat: ionā reminiscor. Si me velit in fornacē mitti: tres pue-
ros habeo hoc p̄fessos. Si me vult feris obijcere danielē in fouea leonib⁹ apposi-
tū recordor. Si me lapidare voluerit lapidabit: stephan⁹: meū est p̄thomartyr.
Si caput auferre auferat: habeo iohē baptistā. Si facultates arripe arripiat: nu-
dus exiui de ventre matris mee et nudus reuertar. Nō tat me apls dicēs. Perso-
nā bois de⁹ nō accipit: s̄ si hoib⁹ placere xpi seru⁹ nō eēm. Armat me dauid in gēs.
Loq̄bar in p̄pectu regū et nō cōfundebar. Multa aduersus me p̄fuerūt dicētes
me in cōiōnē q̄sdā accepisse postq; iā comedissent. Qd si qdē a me factū ē: deleat
nomē meū de libro aploz: neq; scribat i libro si dei orthodoxe. Nā si hmoi q̄piā a
me factū sit eijceret me xps de regno suo. Si vō marie bec dicētes ptendūt: cōdē
nēt et paulū q̄ cena facta integrā domū baptizauit: p̄dēnēt et ipm xpm q̄ postq; ce-
nasset aplis cōiōnē dedit: dicūt me cū muliere iacuisse nudate corpus meū et inue-
nietis mebroz meoz mortificationē. Verū bec oia liuore impulsū fecerūt. Tu au-
tem valde cōtristaris ciriace frater propterea q̄ hi quib⁹ auctoribus in exiliū pul-
si sumus summa fiducia p forum ambulant stipati satellitū turba. Verū et tu rur-
sus diuitē et lazarus memoria repete: vtri eoz in presenti seculo afflictionis vtri
gaudia cōtingent. Quid illi nocuit paupertas nunq̄ velut atbleta et victor in sinu
abzabe deportatus est. Quid autē illi p̄fuere diuitie in purpura et bysso supbiciū
vbi hctores: vbi satellites: vbi in auris frenis equi: vbi parasiti et regalis mensae
Nūq̄d tāq; latro ducebat ad monumentū nudā aiām de mundo offerens et ex-
clamat inani voce. Pater abzabā mitte lazari vt irriget extremū digiti et refrige-
ret mihi linguā. Tros em̄ vehementer. Quid patrē vocas abzabam cui⁹ vitam
non es imitatus. Ille domus p̄ cūctis hominib⁹ hospiciū prebuit: tu aut nullus

intrae Santa mens.

Beato pauperi

paupis unq̃ curā egisti. Non est q̃ lugeam? aut desleam? Max qui tantarū erat
 diuitiarū dñs: aque gutta dignus nō fuit. Cū participē micarū nō faceret paupe
 rem: gutta aque nō recepit. In hyeme nō seminavit misericordiā venit estas et
 nō messuit. Et hec dñi est dispensatio qui ex aduerso statuit pditionē impijs et iu-
 stis retributionē: vt sese respiciāt et inuicē cognoscant. Tūc etenim q̃libet martyr
 ppriū tyrannū cognosceret: et tyrannū ppriū martyre quē affligit: s̃ nequaquē bec mea
 verba sunt. Tu audi sapientiā dicentē. Tūc in multa fiducia stabit iustus in con-
 spectu tribulatiū se. Quēadmodū em̃ viator in estu pambulās sitiq; ardēs si lin-
 podissimū inuenerit fontē: et multa correptus fame si ad mēsam omnib; repletaz
 cibarijs p̃federit: phibeat aut a potētior caliquo mensam attingere aut cibis ve-
 sci torq̃bit vebemētī animi dolore: et affliget qm̃ iuxta fontē cōsederit aque vsus
 neget. Sic in die iudicij videbūt impij exultātes sanctos: a regalis aut mēse frui-
 tione acerbunt et bona tñmōdo videntes eoz vsu carebūt. Etenim cū vellet deus
 viciā adam: fecit e regione paradisi terrā: vt p singulas horas ad illaz respiciens
 optatā regionē vnde exierat animi dolore torqueret. Sic et nos hic inuicē nō con-
 gredimur: illic em̃ nullus nos a mutua cōuersatione phibeat. Videbim? autē il-
 los qui nos in exiliū dederūt quēadmodū lazarus viuūt et martyres tyrānos suos.
 Me igit desperaueris sed recordare. p̃phete dicētis: subsannationē hominum
 ne timearis et eoz cōtēptu ne vincamini. Sicut em̃ lana a tinea sic corrodent
 et tāq̃ vestis inueterascent. Si aduerte aut t̃psum dñm quēadmodū statim ab
 incunabulis p̃secutionē patit: et in barbarā terrā eijcit is qui mundū cōtinet: exē
 plū nobis factus ne moleste aduersa feram. Memoria repete saluatoris passio-
 nē quāta obprobria p̃pter nos sustinuit. Quidā em̃ eū samaritanū vocabāt: qui-
 dā vō demoniacū et gulosum et p̃seudo p̃phetā. Dicūt em̃. Ecce homo edax et vini
 potator et qui in principe demonioz demonia eijcit. Quid autē cū eum ad patibu-
 lum ducerent. Quid etiā cū aceto et felle potaret eum. Quid cū caput eius arun-
 dine pcuterent. Quid insup cū clauidē induerēt et spinis eū coronaret et p̃ciden-
 tes eū illuderēt: oēm q; in illū cōtumelie specie excretes. Cūq; circūducerēt illuz
 sanguinarij illi canes: tūc cū nudus ad passionis locū cōduceret. Cūq; illum oēs
 deseruissent discipuli: et vnus quidē ipm̃ negauit: alius vō euz pdidit: ceteri fuga
 sese occultaret: et solus stetit in medio turbe illius: dies em̃ festus tūc oēs congre-
 gauerat. tāq̃ malefici in medio sceleratoz eū crucifixerūt. Cūq; insepultus pen-
 deret. non ante cum a cruce deposuerūt q̃ ipm̃ quidā expetijt: qm̃ sepultura cum
 ceteris dign? nō videbat: cū tamen nullā in eū culpā adinuēnissent. Et dixerunt
 q̃ nō resurrexit sed furati sunt eū discipuli eius. Recordare rursus et aplos quē
 admodum omnib; ex locis p̃secutiones patiebant abscondebant q; p ciuitates
 cū nō possent in publicū prodire quēadmodū petrus apud simonē corazziū latuit
 et paulus apud venditricē purpure mulierē. Nec em̃ diuitibus fidebāt. Postmo-
 dum aut omnia plana facta sunt eis. Tu quoq; non tristeris. Audiui em̃ et ego de
 illo delirante nectario: quē constituit imperatrix in throno q̃ fratres et virgines
 affligit: qui cōicare secū noluerunt: multi etiā eoz p̃pter me in carcere mortui sunt.
 Etenim sub specie ouis lupus ille figurā ostendit epi. Nechus aut existit. Sicut
 em̃ mulier adultera est que viuente marito alteri iūgit: sic et ipe adulter est nō car-
 nis sed spūs: viuente me ecclesie mee thronū inuasit. Hec em̃ tibi scripsi a syracu-
 so ceciliē ubi nos regina mandauit exulare. Multe vō tribulationes in via no-
 bis acciderūt: at nos nullius curā fecim?. Cū aut venissemus in regionē capado-
 ciā et in thaurō ceciliā: corēcimq; nobis obuiē fuerūt patrū sanctorū viroz: nec so-
 lū hi sed et multitudines monachoz et virginū imortales lacrimarū fontes effu-
 dentū. Flebant cū viderent nos exiliū abeuntes dicebatq; secū vtilius solis ra-
 dios obsecrari q̃ a iohannis ore silentiū agi. Me me perturbauerūt et affligerūt
 cū viderem omnes flentes circa me qui cetera omnia parauisecram. Valde autē
 benigne nos suscepit ep̃us ciuitatis huius multaq; in nos charitatē ostendit vt

Animate satis

Quantū honor vna

Pulchra similitudo

etiam si possibile eēt thronū suū nobis pcessisset nisi nos legetenemur. Obsecro
et tua genua tangēdo obsecro abijce huius mesticie luctum p nobis memoriā ha
bēs ad dēū. Et h nobis scribas obsecram?

Epistola. cccvii.

Preconizat scripture ornatū.

Micas cardinalis senen. Poggio florētino. S. p. d. Rure datas pogi aman
tissime lras tuas accepi q nobis et iocunditati et voluptati fuerūt. Necq
enim est aliq quīq boiū cuius scripta libentius q tua legam? Et si enim
in eis et dicendi ornatu et sine quo sacrificiū veteres fieri noluerūt debiti salis co
dimētū. Baudem? te bñ valere. Et int rusticādū pbilosophari. Etinā et nos par
vita teneret. Sūt q egregerūt inter rusticos vitā agere ex qbus nīl queāt disce
re. Nobis aut molestū est int eos versari quos nīl docere possum? Ledit sem
per discere et mgi voces oibus horis aurib? inculcari nris. Qz si alterū eligendū
est: auditores libenti? q doctores ferem? Nā si pueris molestū ē sp audire: qd se
nes agāt. Poeta insignis in opis sui initio. Scmp ego inqt auditor tñ nūq ne
reponā veratus toties rauci theseide codri. Multi sunt hodie et codri et trasones
quos audire inuite cogimur et nīl discētes discere. Nos igit te felicē dicimus q
apud eos enū traducis q te plane sapientē fatent et audiūt p cupide. Quis alio i
loco fueris idē tibi accidat necesse ē: cur? etiā apud patres nros nomē laudatissī
mū fuit. Ad oblationes tuas nīl mō respōdem? Lī priorib? lris et quo te loco
babeam? et qles erga te sum? abunde a nobis scriptū fuerit. Credim? te arbitrari
nos et tibi et tuis et deditissimos q si eo es aio nīl falleris. Mes oia de te nobis
psuademus. Vale ex vrbē. xv. kl. decēbris. Anno dñi. M. cccclviij.

Epistola. cccviij.

Refert nouitates italie.

Micas cardinalis senen. Jobāni cardinali sci angeli. S. p. d. Ex buda itēp
lras tuas accepi pater colēdissime. Ex quib? vidici nō cōperto cōuentu au
strales reges dignationē tuā cū iaurinū venisset retrocessisse. Nō est mibi
dubiū quodcūq facis optimo p̄silio fieri. Turbines illarū partiū nōdū esse seda
tos: et publica et priuata causa moleste fero. Sz nouit deus (sine cuius nutu nīl
agit) quid rei xpiane expedit qd redeas in germaniā pragaq petes et pbo et lau
do. Qd times in re bohēmica: credito nīl ego temptabo: sileo et sileo qdū vo
lueris nō tñ adulabor. Nō sum in opinione tua vt scandalizari tenthones illa in
re putem. Sz quis mibi nō psuadeas. Nō tñ plus mibi q tibi credo. Lēdo et ca
ptiuo iugēni meū: et ybi nō est p̄o auctoritati cōsentio. Illud tñ vaticinor. Mūq
vel tua dignatio vel mea paruitas bohēmiā ex integro apostolice sedī vnitā vide
bit. Atq ego vtinā fallax sim vates et inueniar in hac p̄betia ignauus. De reb?
nris nīl est qd scribā memoratu dignū. Arlini cū comite cūerso sicut heri et nu
diustercius bello sese agitant. Cōcordia sepe q̄sita nūq innēta ē. Cardinalis ei?
familie abest neq se turū rome arbitrat. Aplica pietas eo ē vultu q fuit dñ abūsti
Prefectus vrbis e grauissima febre cōualuit. Vicinū? regno neapolitano cuz
copijs suis in agrū picenū p̄fect? signum mō malateste bellū intulit: castellaq nō
nulla ei ademit. Benuefēs a regis classe admodū opprimunt. Legat? marchien
dies expectat cancellariā intraturus. Que scribā non habeo plura. Lōmēdo me
reuerēdissime dignationi tue rogās vt si regē hungarie adeas. Apud cū cām ec
clesie mee varinien. adiuues. Nā is cū rege polome plurimū p̄or.

Refert grates de rescriptis ma
terā scribēdi querens.

Epistola. cccix.

Ogius florētinus Ence cardinali senen. S. p. d. Cū quereā aliquod epī
stole argumentū pater et dñe mi reuerēdissime nīl sane occurubat quod
aut mea scribere aut tua scire maxime interesset. Et tñ cū scribere cupiam
recurrā ad illud qd te ipsum credere arbitror me penit? tuū ēē hūicq satisfaciendi
cupidū: si qua in re mea tibi cura studio ope diligentia op? eēt: q̄uis bec mea polli

nigant, videle
et hūicq
nōn fuit
et hūicq

citatio inanis esse videt cū rure habitē vbi nec mihi quidē videor satisfacere pot-
se: nedū alijs meā operā polliceri. Recessi iā dudū cū familia ab vrbē: dedinandi
morbi grā. Vbi fustatus libris inter hos rusticos aliquid mihi sapere videor: le-
gens tamen sepi⁹ mitigo solitudinē que hoc tpe videt eē salubris: sed legendo as-
sequor vt minime videar eē solus sed in pstantissimorū viroz cetū quorū vocib⁹
melior fio: ⁊ ab inani appetitu remotior. Verū qd in primis scribi oportuit: postre-
mū erit. Ago tibi gratias quātas possūz maximas p lris qb⁹ mee eple tādeganē
tā humaniter tā amice respōdisti atq; adeo suauit⁹ ⁊ beniuole vt ne filio quidē pa-
rens aliqis tanta cbaritate ac beniuolentia scribere potuisset. Nec scripsi paucis
tecū loquēdi materiā qreō. Ne forte mea taciturnitate antiq; erga me beniuolē-
tie obliuiscar. Vale diu ⁊ salu ⁊ me vt soles ama. Die terciā. Nouēbris rure.

Cōquerit de odio cācellarij imperialis ⁊
petit p̄mōtiones p cācellariū austruē cōmitti.

Epistola. cccx.

M eas cardinalis senen. friderico impatori. S. p. d. Accepi lras a bartho-
lomeo canonico varinien. pcuratore meo: q scribit mihi se circa negociūz
meū benignissimū ⁊ humanissimū habuisse respōsum. Nam vt retulit sibi
henricus riederer: tua maiestas litteras requisitas ad serenissimū regem polonie
mei causa scribi iussit. Fecit tua clementia vt consuevit erga me seruulū suū cui⁹
auxilio atq; fauore ad cardinalatū eleuatus sum. Sed seruauit etiā suam in me
consuetudinem cancellariū vlriciū qui rogatus ⁊ interpellatus multis vicib⁹
quas iussus erat litteras expedire contempsit. Expectauit procurator meus sex
diebus ⁊ tandem sine litteris tue maiestatis recessit. Ob quā rē negociū meū ma-
gnū patiet⁹ detrimētū cui⁹ videbor tuo fauore priuatus. Nescio cur me ille adeo
psequat⁹. Nā si ego illā ecclesiā nō obtinuerō nō tamē aliquis amicus suus eam
adipiscet. Supplico igit vt tua clementia p aliā cācellariā lras requisitas expedi-
ri iubeat. Et deinceps si quid occurrat mea causa scribendū: in cācellaria austruē
digne⁹ mansuetudo tua id cōmittere expedieūdū. Nam ego vlrici grām inuenire
nō possum nescio sua an mea culpa. Ego bis dieb⁹ suū cōsanguineū apud pō-
tifice maximū adiūm ⁊ eūz illi deesset pecunia in domo mea alui donec expediret
Deus sibi meliorē mentē pbeat. Noua istarū partiū bec sūt. Arim ⁊ comes euer-
sius adhuc bello feuerant. Comes iacobus piccin⁹ sigismundū malatestā ar-
mis laceffit. Rex aragonū genuēses classe premit: ⁊ in riparia genue plura oppi-
da vi ⁊ tractatu cepit. Papa sospes est ⁊ in rem cōtra thurcū teruentio: indies af-
furgit. Ex oriente certū est nūcū allatū thurcos apud nitelenā bello victos fu-
gatosq; eē. Alia nō occurrūt. Facio me cōmēdatū sublimitatitue ad ei⁹ semp mā-
data paratū. Ex vrbe. xij. decembris. Anno. cccxvj.

Epistola. cccxi.

Excusatoria q ppositurā nō impetraverit.

M eas cardinalis senensis. Johi nihili. S. p. d. Accepi lras tuas quib⁹
rogas ppositurā brunen. tibi impetrem. Voluissē nō pūctā amicitia
tua. ꝑcessissē p te qd nostre vires potuissent. Nā te sincere amamus et
fratris habem⁹ loco. Sed iā circiter menses tres clapsi sunt: q dñs viceclaus bo-
hem⁹: cū hic eēt orator dñorū de rosis: eā in nostra p̄sentia a dño nro petuit ⁊ pa-
pa nobis cōmisit vt adueniēte tpe sibi ad mētē deducerem⁹. Itaq; nō poteram⁹
fidē nō seruare. Vnde ea ppositura viceclao collata est q̄uis maiestas regia refer-
uari illā postulato cuperet. Rogam⁹ igit vt equo animo feras qd factū est. Nos
deinceps curabimus pro viribus tue voluntati morez gerere: si quid occurrat in
quo possumus tibi adiumento esse. Nā certe anxij sumus p tua virtute tibi nō eē
p̄uisum. Si obtineremus varinien. ecclesiā ibi aliquid pingue tibi ꝑcederemus.
Sed res longa est atq; pplexa. Agim⁹ tibi grās q novitates illarū partiū nobis
sepenumero scribis. Idq; vt sculo facias rogamus. Datū rome. xij. die nouē-
bris. Anno. M. cccxvj.

Arguit de negligentia.

Epistola. cccxij.
Meas cardinalis senen. Johi binderbachio. S. p. d. Accepim? ex litteris bartholomei canonici varinien. pcuratoris nri lras in causa nra petitas q̄uis a cesarea maiestate pcessas: nō tñ obtentas fuisse: qm̄ cācellari? eas expedire suo modo neglexerit. Ob quā cām bartholome? q̄uis sex diebus expectasset sine illis recessit. Et lz artongus illas ad nouā ciuitatē deferre debuisset n̄hil tñ factū est. Nō miramur de cācellario. Ille est erga nos seruat suā p̄suetudinē. S; miramur te passus esse res nras in man? illius puenisse qui nosti: et nos et illi. Poteras insup cū eius pcrastinationē videbas cesarē accedere et rei nre alio modo cōsulare. Nos hic nullā habem? curam aliā q̄ cesari et suis morē gerere: et scimus nos id obnoxios facere nec cessabimus vita comite. Equū tñ putam? aliē nos in curia cesarea tractari. Et cū nō dubitemus p̄ncipis grām nos hic: nō possumus nō rebelemnēter admirari re ita nostrā esse neglectā. Ceterū cū p̄terita rep̄bendi facilius q̄ corrigi queāt. Regam? x̄i n̄ceps nō patiaris: quod nos t̄agit ad impialem deferri cācellariā et cū nos hic vestri simus vos illic nō sitis nobis alie nri. Si videt aliq̄ via q̄ adhuc lre mitti ad regē polonie possint: facito q̄ amico credis cōvile et purga morā. Vale ex roma die. xxij. octobris. Anno M. cccclvij.

hortat in rebus suis nō ita negligenter agere.

Epistola. cccxiiij.
Meas cardinalis senensis Alrico ridrer. S. p. d. Lre cesaree ad regē polonie nostri cā scribe de vt ex bartholomeo sumus edocti q̄uis a cesare cōcessu benigne: obtineri nō potuerūt. Mescim? an vel vtrici culpa rēruit exp̄ditionē an tua qui homini nobis parū amico exp̄ditionē cōmissi. Nos certe nō sine grandi dāno frustrati sum? Si quid a nobis est. ppter qd̄ ita debeamus in curia v̄ra tractari rogam? nos certiores efficias. Et si peccatū n̄m est id emēdabimus. Nos certe qui a cesare veniūt sūma eos diligētia p̄sequimur: ac nō solum verbis sed etiā pecunijs adiuvam? vel it x̄i n̄ceps tua amicitia negocia q̄ nos cōcernūt ad aliā deferre cācellariā vbi amicos habem? Et lras nras cesareo culmini legito. Datū rome. xxij. nouēbris. M. cccclvij.

Conquerit p̄motiones suas a cācellario neglectas.

Epistola. cccxv.
Meas cardinalis senen. Alrico ep̄o gurgē. S. p. d. Baudem? de reditu tuo et q̄ maluisti magnā pecuniā q̄ corp? negligere. Si potuissim? tibi esse adiūmēto id quidē cupide egissim? neq; neglexim? qd̄ in nobis fuit q̄uis p̄fuit nihil. Ita nūc res se bñt: neq; humana neq; diuina iura p̄odus habēt. Sed putam? adhuc illū daturū penas q̄ tācū admisit scelus. Nūc qd̄ scribam? non est aliud nisi qd̄ tecū cōquerimur nō potuisse nos in curia cesarea lras obtinuisse ad regē polonie cōmēdativas. Qd̄ quidē nō de ce sare dicim? nā sua māsfuetudo benigne annuit lras scribi debere. S; cācellaria impedimēto fuit. Qui rector pcrastinādo negavit exp̄ditionē et pcurator n̄r delusus abiit n̄ sine dāno magno n̄ro: q̄ lras cesareas nob̄ admodū p̄futas arbitramur. Rogam? te vt cesareo culmini exponē vel. Et si q̄s ē puidēdi mod? rei mee p̄sulito. Ex roma die. xxij. nouēbris.

Et si se tanta laude indignū sciat mauult laude q̄ vituperio transgredi.

Epistola. cccxvi.
Meas car. senen. fr̄aisco philepho. S. p. d. Lras tuas fr̄aisco amātissime et qd̄ suauissimas accepim? mediolani ad. viij. kl. nouēbris scriptas. Cūq; bis dulce carnē sale cōditum optimo. Priores q̄ nobis reddite fuerāt et x̄sus impes ex officina tua piocūdi tersiq; q̄b? iā pridē respōdim?. Nūc pauca ad noua scripta dicem?. Johes papa terti? et viceim? cū pl? equo laudaret: scio inq̄t me ludis falsa q̄z laus me delectat. Idē et nos dixerim?: nō sūt nre q̄s nob̄ attri buis laudes. Scim? q̄ pedē claudicam? quē tolem? dentē. Laudari tñ falso q̄ vero

vitupari malim? Tibi gr̃as habem? q̃ nos imortales facis. Librũ tuũ iam vidi
in cathalonĩa abũsse putamus. Nihil est qđ de illo speres. Vacua bibliotheca est
per verbosas leges nihil bz: zenophōtē filiũ tuũ optimũ adolēcētē z tuis imbu
tũ disciplinis i familiã nřam recepissē? z sui z tui cã libenē si facultates nře tulī
sent. S; nō sũt opes nře qđ lōgũ serāt famuloꝝ ordinē z curiã splēdidã. Quim? te
nui inēsa z inē vltios hũ cardinales facē ēē putam? Vale z nos pge amari: qñqđ
id recipiōt sit. Ex vrbē romana. viij. kl. decēbris. Anno dñi. M. cccclvij.

Loquerē p̃moriales lras
p̃ cācellariũ neglectas.

Epistola. cccxvi.

Meas cardinalis senen. Henrico senstleben. S. p. d. Negligēter factũ est qđ
lre impiales nō sũt bite. Ita illi amici sũt nos alit cũ eis agim? Curandũ
est ne desint. Fortasse ita placet deo: regi tñ sum? obnoxij. Scĩm? impato
rē nō eē in culpa cuius benignitatē expti sumus: vltici ea malignitas est. Cura ex
periēde rei tua ē. Qđcũq; mādātũ p̃curatoꝝ nřis dederis: id volum? ratũ esse.
Credimus tñ necesse erit paulũ eo. p̃ficiat: alioqñ parũ speram? cũ te buc reditu
rũ audiam? Alia qđ mō scribam? n̄ occurrūt: italia ita se bz sicut heri z nudius ter
cius. Ne pos pape adhuc egrotat z putat euasur? Legat? ex marchia p̃pediē re
diturus expectat. Vale optie. Ex vrbē romana diē. xxi. nouēbris.

Depositorũ amico impetrauit.

Epistola. cccxvii.

Meas cardinalis senen. wenceslao bohemio. S. p. d. Seruauim? qđ p̃mi
sim? z annuēte deo satisfecim? tue volūtati. Depositorũ bzumē. p̃secut?
es z munē aplico z nřa potissimũ solitudine qđ iuuāte reuerēdissimo dño
rothomagensi cardinalē papien. alteri p̃sulentē vicim? Tu nũc est vt possessio
nē assej studeas z p nobis in ecclia varimien. tuas opas impiaris in qđ re noue
indies difficultates emergūt. Faciūt dñi de rosis rē nobis q̃tissimã si bac de cã ad
regē polonie te miserint. Vale. Ex vrbē romana. viij. kl. decēbris.

Excusat quare nō scripserat.

Epistola. cccxviii.

Meas cardinalis senen. Latino cardinali de vrsinis. S. p. d. Q̃uis nō scri
psi hacten? p̃mitati tue: nō tñ min? illi z dedit? z affect? fui. S; cãm mee ra
cicurnitatē tua singularis prudētia p̃ sese optime nouit. Mō sũt ea tpa qđ
missitationes lras expositat. Nec vidi meis lris aliqđ afferri posse p̃sidiũ rebus
tuis qđ si vidisset etiã cũ piculo scripsisset. Ita em̄ dignatio tua de me merita est.
Nũc dō taceo z simul supos oro vt finē aliqñ tuis tēpestatib? tribuāt: z reddant
nobis psonã tuã: qđ nō sine incōmodo sacri collegij caret. Nouitates nullas bz
beo scribēdas q̃s nō putē dignationi tue notas: nisi forte germanicas: s; impliciti
bello. p̃prio hoies nō solēt externa curare. Nec scripsi ne p̃pctũ silētiũ meũ accu
sares q̃uis scio tuã circũspectionē ita me suũ seruitorē amare: vt nihil in sinistrã
ptē recipiat. Cōmēdo me itez atq; itez paternitati tue ad ei? mādātã patissimũ
Ex vrbē diē. xxvj. mēsis nouēbris. Anno. M. cccclvij.

Cōsulat cōquerētib? grauamĩ
na vrbis cōtra alamanos

Epistola. cccxix.

Meas cardinalis senen. Theoderico archiep̃o colonien. S. p. d. Ex lris q̃s
mibi q̃sq; scissimo dño nřo scripsisti serenitatē tuã erga scām romanã p̃i
māq; sedē plane cognoui: neq; ambigo vbi tua dignatio sit: ibi nihil celu
di posse nō iustũ sanctũq;. Ego gr̃as benignitati tue qđ palã mibi dignata ē ap̃ire
qđ sentit. Uerz qđ certificat? ē dñs nř in p̃uentionib? qđ i germania sũt aliqđ tractari
qđ hãc sedē cōcernūt. Oro ne tua circũspectio his aures adhibeat qđ nouitates ef
ficere cupiūt vt vel sic em̄rgāt. Nãq; si romane sedis autoritas deprimere cre
dito qđ nec tua nec alioꝝ ep̃oꝝ salua manebit. Audito tñ que cōsulis vt hic quoq;
ea reforment qđ odiũ tue nationis pariūt: z ego si mea vox audiet ad id opaz dabo

Mam & hic aliqua committuntur: que non laudo oia. Verum illud salubre puto ut super
 grauaminibus que vestri allegat ad romanum pontificem recursus habeat: qui non ne
 gabit assensum iusta petentibus. Ad. hi ea cura est ut ea se agat que nationi tue de qua
 quodammodo vnum me puto & honori & utilitati sunt. In rebus autem que tue. prius sunt ita
 me habere & habere quoad vixerim tamque meos sunt. Scio enim quantum dignationi tue
 debeo cuius humanitas multis me affecit beneficiis. Ceterum quia propositura sententia que
 nunc mihi commedata est in dioecesi ac communibus tuis sita est: placeat patetibus istis ma-
 dare ut officialibus meis quatinus consuetum est absque controuersia pareat: ita ut gau-
 deat ea dignitas se mihi commissam esse. Et cardinalis senen. apud presulem colonien. in-
 telligat non esse in ultimo loco. Nec alia modo. Comedo me tibi ex romana urbe
 quarto nonas decembris. Anno. M. cccc. lviij.

Petente cesari commendatum fieri
 ob neglectas litteras pignoratiles.

Epistola. cccxx.

Mear cardinalis senen. Alrico episcopo gurgensi. S. p. d. Susceptis litteris tuis ro-
 cauium ad nos cunctis procuratore berfordensiur cum quo plura locuti su-
 mus. Illud ab eo tandem obtinuium? ut in ea illa testamentaria non pcedatur
 nobis insens. Et putamus eum quietum iuxta desiderium tuum conueniat noster
 sententia. Est enim hic procurator vir bonus & infortunio tuo compatitur. Soli tunc ne
 principales sui cum tergiversari suspicent. Nec alia modo rogamus? ut nos maiestati ce-
 saree comedas & nos in gratia ei retineas quia ipse est qui pro ceteris qui viuunt obligati su-
 mus. Displicet nobis non habuisse nos illam fortunam ut pro nobis cesarea maiestas
 regi polonie scripserit in ea varinien. ecclesie. Fecit hec res? vltimi consuetudo que gratia
 cesaris nobis impedivit. Id nobis est non dano solum sed etiam infamie. Nam qui nos
 annis. xv. seruisse cesari sciunt nostram paruitiam existimatione: cum litteras comedati-
 cias ex curia ei obtinere nequerimus. Deinde rogamus? aliter agat nobiscum quod dies
 noctesque cesari seruire & suis curialibus more gerere studemus. Vale optime. Ex ur-
 be romana die sexto decembris. Anno. M. cccc. lviij.

Denegata dispensatione et in
 sacris constitutus nubat significat.

Epistola. cccxxi.

Mear cardinalis senen. Johanni fruent. S. p. d. Affecerunt nos littere tue non
 paruo gaudio vir pfectus & amice singularis: quoniam nunc scribis & interna ani-
 mi tui patris. Credimus te uti non infuso consilio si cum nequeas pertinere coniugium
 quod quis id prius cogitandum fuerat antequam initiatoris sacris ordinibus. Sed non sumus
 diu oes qui futura prospicere valeamus. Quoniam hic vetus est legi carnis resistere nequeas
 melius est nubere quam viri: non tamen hec pontificis summa ut dispensandum censeat: statim sua seve-
 nitate nec putat vni concedendum quod multos innoxium vertat malum: & vnum pati pro
 multis non inconueniens arbitrat. Expectandum est quod ut tute agas alteri? apertus qui mi-
 tior sit. Nescimus tamen an vita tandem comes erit. Nam septem agni primorum ouibus. Tu
 quam de nobis geris opinionem ut deponas rogamus? neque enim nos hic sumus quod arbi-
 traris. Utinam ita viuamus ne cardinalatum indigne videamur adepti. Cupimus
 nos sepe reuerendissimo patri domino nostro colonien. facias comedatos cuius ita diutur-
 nam cupimus? & sue dignationi re gratam facere optamus. Preposito sancti florentini & tilmanno
 ut nos offeras petimus? quos inter amicos obseruamus. Nec secus de iohanne polare
 dicimus. Sumus enim omnibus obligati. Vale & procuratores nostros ut aliud consequamur
 adiuvamus. Datu rome die. viij. decembris. Anno. M. cccc. lviij.

Comittit diligentiam pfectus
 sui & indulgentias impetravit.

Epistola. cccxxij.

Mear car. senen. Johi tolner. S. p. d. Que scribis oia cum voluptate legi-
 mus aduertentes quod nos ad sinceritatem & amorem perscrutemur. Tu nobis & fides
 & prudentia magno inolumeto est. Circa re proposituram expectamus decanum pro-
 curatorem. Sed ille fortasse tardior est quia sperat nouis qui eundem legibus sese magni
 fieri. Utinam magnus sit cum reipublice utilitate christiane. Intelligimus? ecclesias quam nobis

p[ro]positura v[er]mitt[er]e int[er]d[ic]t[um] b[er]e rui[n]osas quā palatīn[um] com[un]es eccl[esi]e sum-
p[er]ib[us] repari vult. Q[uo]d si forte redd[er]e pluriū annor[um] in eā p[er]ferant id vobis c[on]t[ra] one-
rosūm. Rogam[us] igit[ur] attente ista penses et c[on]tra nobis rescribas. Pro eccl[esi]a col-
legiata impetrauim[us] septē annor[um] indulgētias plures obtinere nequim[us] m[agis] et illas
ad .x. annos duraturas. Si volūt expedire poterunt h[ic] i[n] quibus ea cura cōmissa ē
Nos q[uod] possum[us] cū bonestate p[er] eccl[esi]a varinien[sem] efficere v[ol]ūtarī sum[us]. Comēda
nos ep[iscop]o et decano ac iohāni de pakenstein amicis optimis. Et vale in d[omi]no semper
Et roma die .vij. septembris. M. cccclvij.

Notificat animū de se sentientiū.

Epistola. cccxxij.

M[agis] cardinalis senensis Iohāni cardinali sci angeli. S. p. d. Accepi ex
la[ter]ano l[ite]ras tuas. Scripsisti nos hic oīa bene agere. Putaui id yronice di-
ctū esse nūc yroniaz oēm abfuisse cōtēdis. Ledo vincentiq[ue] to manū. De
re altera bobemica nō est q[uod] mō dispurem[us] libris nō l[ite]ris cēt agenda et tādē sua
cuīq[ue] sua remaneret. Velle dignatio tua i[n] germania potiusq[ue] i[n] b[ul]garia degeret
Idēq[ue] putare vtili[us]. Res p[er]niciose agitant[ur] cōtra nos sūt gallicanā appetūt san-
ctione q[uod] nobiscū sentiūt papatū ex p[er]p[et]ua sede reu[er]tūt. Tua prudētia multū vtilis
est ad obuiandū priusq[ue] vuln[us] i[n]figat. Sūt quidā de hic stantib[us] q[uod] se oīa vno v[er]bo
modificaturos aiūt si cū impio ad p[ar]tes illas cūmittent[ur]. S[ed] ita ē humana cō-
ditiō oīs pluri apud nos ipsos q[uam] apud alios sum[us]. Cum v[er]ba sūt de tua p[er]uisione
apud p[ro]fitec[ur] m[agis] i[n]uā abūde se sua sanctitas tue dignat[i]ōi necessaria m[is]strare af-
firmat. De b[en]eficiis b[en]eficiis scis nō dubito meā vocē cēt tenuissimā q[uod] nec senen-
sia impetrare valeo. Noua sūt apud nos sicut heri et nudiusterc[um]. Rex aragonū
classe i[n]gētī ligurib[us] i[n]iurā et tulos eritat. Jacob[us] piccinin[us] obsidionē tenere fer-
tur p[er] p[er]gula sigismūdi oppidū. S[ed] met[us] est maxim[us] ne sigismūd[us] et ip[s]e siml[iter] p[er]ueni-
tes iussu regis p[er] senā p[er]fiscant diuisionib[us] laborātē. Nā finito octobri nō etiā iaco-
bus ampl[ius] fensib[us] obligat[us]. Nec alia mō. Comēdo me reuerēdissime p[er]nitati tua
ad eius mādata paratū. Et roma die .ij. nouēbris. Anno. M. cccclvij.

Excitat ad satagendū
t[em]p[or]e cogruē et i[n]stanti.

Epistola. cccxxiij.

M[agis] cardinalis senen[sis]. Procopio de rabenstein. S. p. d. Presūptio n[ost]ra
fortasse est q[uod] tibi i[n] patria inter necessarios i[n]t[er] dulces amicos constituto
l[ite]ras dātes ab illis te vertere ad scripta n[ost]ra p[er]fidū. S[ed] nos sum[us] etiā ami-
ci et timem[us] ne i[n]t[er] delicias tuas obliuioni demur: q[uod] si p[re]sumim[us] nimis: p[re]sūptiones
charitas pepit. Tibi certe non ent facultas q[uam] viso epigramate n[ost]ro ad interiora
trāsfeas i[n]q[ui]rēda. Scis enī q[uod] nō frustra solem[us] scribere. S[ed] q[uod] dē d[omi]nis magnū est
Scis quāto labore p[er]clusionē i[n] re bobemica dedurim[us]: scis q[uod] sint aduersantes et
magni et rubri capi[us]. Mūctēp[er] ē neruos intēdas tuos et opam nauces dū rex ap[er]t[us]
ee ē cūdito ferrū dū calce et nobis q[uod] celerrime scribito q[uod] nūq[ue] i[n] facto illo de[er]im[us]
Nescim[us] an cardinalis sci angeli p[er] optim[us] ad te v[er]tur[us] sit quēadmodū papa sibi
mādauit: crederem[us] dignationē tuā vtilē eē i[n] tāto p[er]uētu q[uod] de[er]at. Roga-
mus te vt i[n] cā varinien[sem] eos fauores nobis p[re]beas q[uos] speram[us]. Nā lukotibi no-
tus nobis aduers[us] et bz fauorē regis polonic[us] italia satis q[ue]scit. S[ed] met[us] maxim[us]
est ne finito mense octobri: rex aragonū et ruriā i[n] festis signis terra mariq[ue] perat
Nam et classē habet i[n]gentē: et iacobū piccininū cū exercitū m[is]sit i[n] marchiaz
De meliora p[er]mittat. In cā olonuneren[si] faciem[us] cōtēplatione tui quecūq[ue] pote-
rimus. Tu aut[em] deinceps curato vt l[ite]re regie ad papā dirigende i[n] causis ep[iscop]alibus
ad nos trāsmittant[ur]. Et sic poterim[us] magis prodesse. Nam cause illis cōmitti so-
lent qui l[ite]ras regias p[re]stant. Et ita nūc factū est cū d[omi]nis papie[n]s illas habuisset. Et
pedit igit[ur] post hec cōsiderare qui sint illi quib[us] l[ite]re cōmittunt[ur] afferende. Lupim[us]
vt nos maiestati regie et magnifico gubernatori sepius cōmendes. Vale optime
Et roma die .ij. nouēbris. Anno. M. cccclvij.

Monte ut rex pueri fides
bis quos longa experientia nouit.

Meas cardinalis senen. **Henrico** senfleben. S. p. d. **Xe** tue. xxv. septembris scripte hodie nobis reddite sunt. Cognouimus res gestas apud vos ordinem. Omnia placet propter discordia que principes exagitat. Sed post bellum erit aliquando pax locus. Rouarella si comendauit amicum non miramur. ambo gallizant: ardet homo incredibili desiderio: ut theutonicus videat et theutonice rector. Rex si sapiat his uter cum quibus salis comedit modum. Cardinalis sci angelus probatissimum patrem cupimus albaniam reuocare et consulere rebus agendis: mitto tibi litteras apostolicas super facto varinien. ecclesie in fauorem nostrum et contra lutikonem curato ut tibi quam celerrime tradant in nostri procuratores impediant circa possessionem si quis per mendacia regem detineret: scribendo quod papa spes daret pro lutikone: comendamus tibi paulum legendorum ut iuues eum in adipiscenda possessione decanat? glogouie maioris quam tibi conferri fecimus? bonus vir est et omni fauore dignus. Si placuisset tibi olomunzen. ecclesia idque tuis literis intellexisset? omissemus ad honorem tuum parandum sed visum est reuerentiam tuam non habere in ea re animi: ideo supersedimus ne credentes placere displiceremus. Dic non sunt noua memoratu digna nisi quod piccininus iam est in marchia et obsideri locum cui nomen est pugula Sigismundi malateste. Prefectus urbis egrotat sed conualit rus creditur. Vale optime. Ex urbe romana die. ii. nouembrii. Anno. M. cccclvij.

Epistola. cccxxv.

De eodem et petiti regis nuptias esse faustas.

Meas cardinalis senen. **Iohanni** rhode secretario regio. S. p. d. **f**acias pbe quod ad nos sepe scribis. **Q**uestis est te nostri amicum: et voluptate nos afficiat ornatisimo dicendi genere regiam maiestatem nihil credimus non iuste non prudenter agere. Tum quia sua natura in bonum fert. Tum quia stipatus est consiliariis optimis. Cupimus eius nuptias faustas esse et tibi futuras quales sperant. Comendasse rouarellam in suo recessu hominem de quo scribis nihil miramur ambo parissius studere: ambo gallizant. sed maior ille rector se germanie et patrem regis videri vult. Regia vero maiestas si more patrio uter illis se credit quibus cum salis modum edidit et amicitias veteres preponet nouis. Gaudemus te consecutum esse beneficium et iam denique obligatum ecclesie: videbimus te proculdubio magnum si viderimus. Es enim apud eum regem qui tue virtuti debita non negabit premia: tamen perge ut cepisti et ab optimo regis latere nunquam discedito. Cum si nos aliquando comendaueris facies: quod de tua erga nos charitate non dubitamus? Datu die. ii. nouembrii: Anno. M. cccclvij.

Comendat se foueri in causa
varinien. epatus.

Epistola. cccxxvij.

Meas cardinalis senen. **Nicolaso** listio. S. p. d. **C**redimus te miro profui gaudio in bohemiā reuersum. **R**ogamus ne diuitie pragenses memoria tibi nostri auferat: sed cures potius quod res inchoata concordie suum teneat cursum et nobis rescribas persepe. **C**ausas quoque varinien. ecclesie tamquam tuam tibi comendamus: neque enim nobis sine te frugifera erit: hude ut frequentibus litteris ex curia regis procuratores nostri ad possessionem capiendam missi iuuamē habeant: et confundant tuo patrocinio qui nobis aduersi sunt: videbis que scribimus magnifico cancellario. **C**ura ita fieri ut cupimus ne plus apud regem videant valere qui iuniores sunt in eius gratia. **C**redimus te plane intelligere que dicimus. **M**ostra italia nunc quiescit: soli genuenses cum rege aragonum lites habet et Sigismundus malatesta quem missus est iacob piccininus sed magnus timor est ne sigismundus ipse cum comite iacobo conueniens aduersus cetrucos nostros incēdium vertat et regia clausis thelamone aggrediat. **M**ā id iam boies augurari vident. **C**etera apud nos quiescit. **V**ale optime et serenitati regie siles gubernatori nos aliquando comēda. **E**x roma.

Debitū creditū restitui.

Epistola. cccxxviiij.

Micas cardinalis seneſ. Alrico riedrer. S. p. d. Miramur nō esse reuerſū eū cui inutuas dedim⁹ pecunias cū in cā laurimenſ. ab impatoria maiesta- te fuisset missus. Si qd de eo audieris velis pcurare vt nobis fiat satisfactio. De tua dispensatione faciem⁹ cū dño correctore quātū erit nobis possibile. qz cognoscimus nos esse obligatos in oib⁹ morē gerere voluntati tue quātū facultas adest. Fuisset tamē necesse vt alias cū de priorib⁹ dispensationib⁹ noticiā nō habeam⁹. In cā varinienſ. credim⁹ iā te expediuisse nunciū nrm: si qd fiendum deinceps est cām illā amicitie tue cōmēdam⁹. Gaudem⁹ reuerendū patrem dñm gurcenſ. libertati restituti eē. Sed tolem⁹ graui eū pecunia mulctatū: sue sapiētie fuit equo aio tolerare hui⁹ mūdī cōsuetudinē in quo nihil est certi. Cupim⁹ tandē pacē esse inter cesarē ⁊ regē quā deus ipse largiat. Nos hic alia nō habem⁹ noua. nisi q rex aragonū comitē iacobū piccininū cōtra sigismūdū malatestā misit. sed multoz opinio est illos duos duces int se cōcordiam habituros. iunctis viribus ptra senā ituros. Nescim⁹ de futuris iudicare. Classis magna regis: tyrenū nauigat equoz: ⁊ dum genuensibus minatur. genuenſ. ⁊ florentinos simul territat: reliqua omnia quiescunt. Nec imperatorie maiestati significare poteris. nosqz sibi cōmēdare ad eius semp mādata paratū. Datū rome die. ij. nouembz. Anno M. cccdvij.

Creditū repetit vt fideiussoria liberet.

Epistola. cccxxix.

Micas cardinalis seneſ. Johi binderbach. S. p. d. Accepim⁹ lras tuas q nobis gratissime fuerūt. Cōgaudem⁹ tibi bñ succedē vtinā ⁊ pacē in eōi haberes. Expectam⁹ fratrem tuū vt cito redeat ⁊ ambrosio satisfaciāt: q nos sepe in cā pecuniaria molestat. Expectam⁹ tandē aliqd grati audire. Cōmēdam⁹ mus tibi ecclias nras in grecz: ⁊ in birninge vt tuo favore iuuent⁹ ⁊ nobis deniqz vtilis esse possint. Silt ⁊ iacobū nrm sucher tibi cōmēdam⁹ in agēdis suis. Cupimus vt nobis sepe scribas ⁊ nos impatorie maiestati cōmēdes. In ppositura tua vsqz nō nihil sentim⁹ aduersi: si qd senserim⁹ erit nobis amici cura vt di. Alia nō occurrūt. Vale optime. Ex rome die. ij. nouēbz. M. cccdvij.

Cōgaudet redepto ex vinculis ⁊ se totū pollicet.

Epistola. cccxxx.

Micas cardinalis seneſ. Alrico epō gurcenſi. S. p. d. Quis pmoletum nobis est q audiui⁹ de magna pecunia tibi imposita. gaudem⁹ cū q carcerē cuasisti ⁊ tandē libertas parta est. Si qua sūt q tui cā facere possum⁹ habes nos in oē desiderii tui ⁊ pñs ⁊ volūtarios. ⁊ illi sum⁹ in amicitia q semp fuim⁹. Rogam⁹ vt equo aio feras fortune nouercātis impetū. qz hic est mūdī cursus: ⁊ is recte vtit eo q min⁹ mouet aduersis. Vale optime. Ex rome vt supra.

Pollicet p motionē.

Epistola. cccxxxi.

Micas cardinalis seneſ. Johi nihili. S. p. d. Focūda sūt nobis oia scripta tua q bus germanica negocia patefacis: quis nō ea sūt q vellem⁹. Deus aliqui finē imponet diutine calamitati ⁊ p sanguineos reges nō sinet inter se odijs ampliorib⁹ deflagrare. Italia nra non minus qz germania discors est: vbi semp aut viget bellū aut belli metus instat. De beneficijs postulati olomunzenſ. nō videmus quid p te fieri posset cū postulato reseruata petant ob ecclie tenuitātē. Curauimus conferri tibi iam pridē canonicatū vratislauenſ. quod tibi uen- cesset exposuisse debuit. Si varinienſ. cōsequimur ecclia erim⁹ tui in primis me mores ⁊ vices nos te pculdubio amauisse. Vale ⁊ serenissime impatrici cōmēdatus nos facito. Datū rome die. ij. nouembz.

Excusat se de gestis cōtra varadienſ.

Epistola. cccxxxij.

Meas cardinalis senen. Johi troceter. S. p. d. Scripsim? tibi p nicolaum
creul quid fecerim? in re varadien. patris optimi. Rndissi nobis oia bene
se habuisse fuit nobis id gratū. Sed accepim? postea rouarella xbis suis
oia in bono d'alteri? trāstulisse que nos ipsi feceram? et pōposui illū ventosum ac
fumo plenū quē optime nosti oim rerū auctore vixisse credim? patrē illū sapiētes
nō plus credere q̄ necesse sit: et optime nosse q̄ sit natura galloz quos necesse est
cacumina petere: vt inde clamātes meli? audiant. Sz ista quozsum vciunt. prii
pāt dilabant q̄. Mos qd suum? id erim? erga varadien. Tu cura vt valeas et nob
q̄ sepius scribas cui? lras scim? veraces eē. Datū rome eodē die quo supiorcs.
Comiseret cōpatit mereti

super morte amici.

Epistola. cccxxiiij.

Meas cardinalis senen. Andree vicecomiti. S. p. d. Accepim? hodie litte
ras tuas antea dō nullas. Obitū reuerendi patris epi nouarien. vna tecū
explozamus: deus illi misertus sit et locū pacis dederit. Vellem? audire de
te meliora et oia tibi ad votū succedere. Nā te loco fratris amam? cui? nobis amī
cicia quondā dulcissima fuit: et nūc gratissima recordatio. Miramur magnificū
scaraumā nō te fraternis oculis intueri. Scribem? tibi et p viri nra hortabimur
ne carnē suā deserat. Laudam? magnificū alexandru qui tibi non dēst et nomini
suo satisfaci cuius est esse liberalē. Mos si qñ pinguior fortuna respexerit: nō da
bimus obliuioni andrea nrm cui et p sua virtute tenemur. Et q̄ ex illa domo nat?
est cui debem? oia p beneficijs que inde accepimus. Vale.

Dispensationē sup bigamia
obtinere nō potuit.

Epistola. cccxxv.

Meas cardinalis senen. Johi de lura. S. p. d. Nō potuim? dispensationē
pro amico tuo obtinere sup bigamia. Difficilē banc rē sumim? pōtifer arbi
trat? est. pro eo q̄ contra cōcordata veari dicebat. Fecimus verbū dño
nostro mandauit sua sanctitas vt vocato iudice cause p̄cipuerimus ne vterius
pcederet. Iudex erat bernardus de busco quē nos it? vocauimus eum et volunta
tem summi pontificis notam sibi fecimus. Is parituri se ait: vbi cōstitit illum
contra concordata veari. et nunc id discutit. Quantū nostre facultatis erit non
violabim? concordia nationis pro cuius bonore semper pugnabimus. Per vigan
dum secretarium moguntini misimus tibi alpbabetum et nunc duplicamus si for
sitam illud non recepisti: poteris scribere mentis tue conceptū: et consulere eccle
sie necessitati. Notū est nobis acumen ingenij tui multūq̄ tuo iudicio deferimus
Labore tuo nostroq̄ quietā cōsecuta est ecclesia nostris diebus apud germanos
Fartit deus ne lacerari videamus quod aliquando resarciuimus. Multa rumor
affert et germanos fieri gallos imitatione contēdit. Nobis illa via salubrior eē vi
detur qua patres nostri ambulauere. Si noua tentabunt itinera nouaq̄ pericu
la inuenient. Nec facile sua in dyocesi quisq̄ pontifer papatū habebit: et sunt qui
querunt et eius rei causa nigrum in candida vertunt. Sed tu bene vale. Audies
vocationem oratoris p̄ncipum que hic facta est. Etiam ea aliquid boni pa
riat. Datum rome. iij. die nouembrys.

Dollice se germanice p̄ficere.

Epistola. cccxxvi.

Meas cardinalis senen. Johāni tolnec. Accepim? lras tuas pro quibus
gratias tibi agim? qui nostris in rebus fideli sollicitudine vteris: grauam?
te: sed non pōt fieri quin amicorū vtamur opera. Et nos aliquādo si deus
dabit aliquid pro te faciemus: Expectamus cyriacū qui veniet in facto p̄positu
re et quantū in nobis erit cōcordabim? cū decano. q̄ postq̄ pmissum est nolim?
retrocedē. De p̄benda wormaciēsi scripsim? vt petro morez gereres. habita aliq̄
recōpensa. nescimus quid ille fecerit tecū. Idē quoq̄ de p̄benda collegiata sentire
cupimus quōd se habuerit ille cui promissum est cedere. Quod nouissimē accepta sit

alia p̄benda nōle nro nō placet. Volum⁹ eē in pace cū istis paruis beneficijs: nec
intēdīm? si possum? cuiuspiā eē molesti. bñficio q̄z p̄ cōcordata nolum⁹ acceptare id
est monasteria: et vti nā possem⁹ facere etiā sine p̄positura: q̄z nolum⁹ illi nationi
quis mō displicere: si necessitas v̄get si statū tenere debem⁹ cōueniētē et reputam⁹
uos eē germanos q̄ tanto tpe illi nationi seruiuim⁹. Qd si natio illa nos p̄sus ex
cludere vult: eē ferem⁹ aio: nec minimū bñficiū ampli⁹ in illa q̄rem⁹. Qd de ben
gnitate illoz p̄latoz nō arbitramur eē. Vale ex roma quarta nouēbris.

Magnificat renia ex amore mittē
tis et mallet factū q̄ vbo gratus esse.

Epistola. cccxxxvi.

M̄as cardinalis senen. Ludouico beatorū q̄tuor coronatorū cardinali le
gato bononiē. S. p. d. Et oliuas et tūtera quib⁹ me honorare voluisti cu
pidissime accepi: tū q̄ hoc gen⁹ alimēti bicarū et p̄ciosuz ē. Tū q̄ id gen⁹
alimēti ex amātissimo et mihi p̄cipuo et benefactori singulari venerit. Quo que
cūq̄ venerint nō possunt mihi nō eē gratissima: et renia q̄ dē tanto acceptiora sunt
quato is q̄ mittit amātior ē. Qua rōne nō potuissent munera tua apud me esse io
cūdiōra q̄ sūt quā et me amari a dignatiōe tua nō vulgaris sum exptus et ego tue
reuerēdissime paternitati tāq̄ p̄i optimo et dñō benignissimo suz affect⁹. Velle autē
ea i me facultas eēt q̄ possem me gratū oñdere nō vbo s̄ facto. Scio tñ prudētā
et māsuetudinē tuā ex me nibil ampli⁹ expectare q̄ possum et in redditiōe bñficio
rū ai tñ inspicere p̄mptitudinē. S̄z me multā dignatiōe tuā morer qd semel di
ctū est id nūq̄ indicū erit. Mō sti q̄ fuerūt in nos vba dñi agere et de me ad card
inalatū p̄motiōe: nūq̄ ex aio meo illa cadet: nec vnq̄ id cōmittā vt tāti bñficii i
memor dici possiz. Qd si nō scribo ad tuā benignitatē nō mior ē mea deuotio nec
min⁹ anno. Id tua reuerēdissima p̄mitas exp̄riet si q̄ i re mihi possibili mea opa
vti dignabit. Nec plura mō. Datū rome die. viij. marcij. Anno. M. cccclvij.

Excusat q̄ cōtra cōmendatū
suam p̄tulit iusticia exigente.

Epistola. cccxxxvij.

M̄as cardinalis senen. Latino cardinali vrsino. S. p. d. Reddite fuerūt
nobis lre tue q̄bus gundissalui familiaris tui cām cōmēdas. Legi tua scri
pta nō sine iocūditate cū plena essent charitatis et beniuolētie. Illud autē
molestū fuit q̄ desiderio tuo morē gerere nō potui. Mā iudex in cā p̄stitit⁹ solum
verū seq̄ debui. neq̄ fas fuit ad dextrā vel ad sinistrā declinare quoad tñ licuit p̄
tē familiaris tui inuare nō destiti. Accersui ad discussiōe negotij tres ex rota vi
ros p̄stabiles quos p̄tes ipse delegerūt cū his fuit et auditor: me⁹ et iohes de cesari
nis nō indoctus legū interpres. viderūt hi registra: et plurib⁹ inter se dicb⁹ de meri
tis cause cōsultarūt. Postea corā p̄stituti retulerūt familiari tuo baud quoq̄ ius
cōpetere. Idq̄ p̄ter vnū oēs affirmauere. Volui et ipse cognoscere cām ne lip
pis oculis iudicārē. Neq̄ his cōtentus seorsuz aduocaui aliquos iurisconsultos
et deniq̄ nemo fuit qui gundissalui partes tuendas diceret. Eapropter interpel
latus p̄ sententia feci quod iudicis fuit. Si tua reuerēdissima paternitas iudex
fuisse. baud aliter sese habuisset q̄ ego. Unū quod potui nō obmisi. Induxi autē
partem aduersam ad exp̄cari dīmissiōe: si familiaris tuus nō appellauerit. Nec
acta sunt per me in causa gundissalui. Doleo nō fuisse ius pro eo: secutus sum iur
dicia collectorū auditorū. Scio dignatiōe tuā non plus ex me velle q̄ ferat hōne
stas. De reliquis que apud nos agunt nō scribo paternitati tue quia nibil hic sit
quod te fugiat. De germania credo audiisti mathiam vaynode filiū in regē ele
ctum hungarie anno. xvij. natū quis in bohemia esset captiuus: sed quinquagi
ta milibus aureis redimē. Bohemie regnum ad huc pendet et status austrie ad
bohemiā aspirat simulac dur saxonie wilhelmus: et gubernator regni georgi⁹
dispotus rascie mortu⁹ est. Cardinalis quiniōnē: reuersurus breui creditur. Cri
nam idem faceres cum tuo bonore et cōmodo tu ipse posses. Ex roma die. ix. mar
cij. Anno. M. cccclvij.

De morte diui ladiſlai regis.

Epistola. cccxxviiij.

Mneas cardinalis ſeneſ. Jobi roct. S. p. d. Calamitatē illā lugubrē deplo-
randāq; regis ladiſlai mortē: alioꝝ officio tue dignationi inotuiſſe autu-
mo. **Q**uā rē p tua erga ipſ deotione iā plene inueterata. incredibili te
dolore affectū eē certū ſcio. Nūc aut te praga ad quā inſauſto totiꝝ orbis auſpicio
cū regia celſitudine ꝑceſſi wiennā remigraſſez putauī mibi de hac re ad te aliquid
ſcribēdū eē: conātē tñ id facere ſuſpiria lacrime ⁊ ſingultꝝ ita impediūt: vt mibi ex
ea morte ꝑceptꝝ dolor nō mō renouari: ſ; augeri videt. Quid aut potiſſimū i hac
publica clade explicē nescio. Magna ē varietas ſermonū q; genere mori fatū ob
icit. Ego nō cū ſi ſcio nemini ꝑſus me cedē optē habitudine noticię huiuſce rei:
q; ſcroberrime apud regē etia egrotatē ſim verſatꝝ: tñ ſilendū potiꝝ eē dico hꝑe
q; loquēdū: ſciā rē illā indies magis clareſcere. An adoleſcente regē robuſtiſſimū
nullū ꝑſus vel doloris indiū ſentiēt: cū quo die lune ꝑcreunte mortē: vſq; ad
noctis horā terciā ſūma poſtrema ⁊ facili leticia fui. xxxvij. horarꝝ intervallo ali-
qđ genꝝ mortis naturalis ꝑſternere potuiſſet an quē vel minimꝝ q; ex eiꝝ fami-
lia neq; poſt eū vllus: etia corꝝ q; ei egrotatū quotidie aſſetimꝝ. aut alioꝝ q; ſpiā mi-
nime ſortis: hoc genere mortis interijt. Sed repūnā ego me ne dolori nimū idul-
gere videar. Sāo ꝑcopiū ⁊ nicolaū tuū aliꝝ ad te ſcripſiſſe q;bus certe nihil cedo
huiꝝ rei noticia. Mā neuter eoz regē egrotatē alis vidit. Et vt q; ſq; optime de bo-
hemis ſentirita hāc rē maxie diſſimulat. De hoc ſatis ego hic ago dies admodū
inoleſtos: ita ⁊ legatū illi q; oēm frāciā petierūt ꝑ regio thalamo. Legatū illi q; infe-
lici boi frāciā petierūt ꝑ regio thalamo ad nuptias ſepulchrū cōperirēt. Q; ianes
nraſ cogitationes. Q; caduca fallacēꝝ ſpē ex tāto ⁊ tā magnifico nuptiarū apparatū
⁊ ſplēdore: tā incredibilē merore ſubito interuenire poſſe q; credere quieſcet. Sed
illā clade qua totus orbis ꝑcuſus ē in ſalutē mutare nequiuiꝝ. Et tantū de pu-
blico dextrimēto. De priuāꝝ rebꝝ nihil ē qđ magnopere tue pietati ſcribere queā. Ea
q; mibi nūc ſcribis de electo olomunzen. curare vt mibi mos gerat. magna volu-
ptate ꝑcepi. De ſaxit vt ſedulitas tua voto potiaſ. Dux albertꝝ hic agit expectaſ
portionē hereditaꝝ ex regia morte ad ſe deuolute. ſatis modeſtus ē in petitiōe ſua
quātū ad ſeptinet. Ceſar in noua ciuitate expectaſ. Poſt hec de ipſis cōponēdis
cardinalis ſci angeli ager ⁊ meditabit. Qm ſigſimū dux in itinere eſſe dicitur
ego rōnibꝝ meis ita ꝑſpicia vt regia morte nō oīno attenuatꝝ aut fractus videar.
Que dū ꝑfecero nō patior id tuā dignationē diu latere quā immortalis deus diuitiſ
ſime incolumē cōſeruare dignetꝝ: in quā etiā ſpes mea nutrit. Ego ad eccleſiā meā
me recipiā donec turbationū aſtraliū euentū ſerenitas illuxerit ego quoq; emer-
gā wiennē die. xx. decembꝝ. Anno. M. cccdvij.

Mortat circa plura de
diligentia ⁊ ſollicitudine.

Epistola. cccxxix.

Mneas cardinalis ſeneſ. Henricꝝ ſenſtleben. S. p. d. Gratiffime fuerūt no-
bis iſte tue quibꝝ regiū in bobemia tranſitū ſignificasti ⁊ nuptias excellen-
tes in praga futuras. Retulimꝝ ſingula ſanctiſſimo dño qui mox litteras
ſcribi iuſſit ad cardinalē ſancti angeli legatū mandāſ ei vt euſſigio bũgaria poſt
habita ad regiā maiestatē ſe conferat eius nuptias honoraturus. Nictimꝝ tibi
litteras ipſas ſiue breuia ſunt rogantes ne graueris ꝑtotius ea ſibi tranſmittere
q; pondꝝ habent in ſe nō modicū de roꝝam nro fecimꝝ verbū aplice pietati ne-
gat iꝑe dñs nr decimarū aliq; bullas illi cōceſſas eē. Laurentio rouarelle bñ a te
ꝑſilia ⁊ auxilia ꝑſtita ſunt. eū charitati tue magꝝ magiſq; cōmēdamꝝ. Rē vꝝatila
uicē. epi oportune abſoluimus ſicut ex vꝝccilao cognofceſ: reſtat epiſcopum
ipſum nobis in agendis noſtris fauorabilē fore. Audies ex bartholomeo canoni-
co noſtro quid actū ſit in eccleſia vꝝarinien. Rem totā ſuis cōmiſimꝝ bumeris vt
ab eo ſinjs babeat qui dedit initū. Gaudemꝝ te de reditu cogitare. Sꝝ ꝑius cu-

pūnus negociū nrm epatus absolui q̄ redeas. qd̄ facile fiet si quēadmodū fama
est rex polonie ad pragā se ptulit. Cura in cetera vt ea obligatio habeat in q̄ ma
gn⁹ mgr̄ pruscie a n̄cessori nro in q̄nq̄ milib⁹ florenoz quos mutuo recepat sc̄ls
obnoxii fecit quēadmodū bartholome⁹ pfat⁹ plene istruct⁹ ē. Noua alia h̄ nō sūt
nisi q̄ in vrsinos z comitē euersuz heri treuge vsq̄ ad anū pmāsure indiete fuerit
z ab vtraq̄ pte recepte qd̄ saluberrimū z reb⁹ agēdis appame pducit. Inter re
gē aragoni z sigismūdu malatestā p̄cordia tractat⁹ q̄ si quereret vt sp̄s ē res ita
licas admodū quietabit. Vale. Ex roma die p̄ma octobris.

Amonet p̄motionē regis sp̄di erigere ad
regē polonie vt epatū varinien. cōsequat.

Epistola. cccxi.

Heas cardinalis senen. Nicolao liscio. S. p. v. Jocu de fuerunt nobis lre
tue quib⁹ regiā maiestate in bobemiā trāsiturā cē cognouim⁹ p̄claras ibi
nuptias pacturā. Atinā oia p̄ssimo illi z serenissimo regi ex snia cedant.
Credim⁹ cōueniēte secl⁹ potētissimo rege polonie z adueniētib⁹ principibus vt fa
ma ē cōplurib⁹ i eo cōnētū aliqd̄ tractari debere qd̄ religioni xpiane saluberrimū
fiat. Legat⁹ ap̄licos sicut sibi mādātū est ad vos si p̄ualebit p̄sus se p̄feret: quo cū
sapient⁹ erit de re tibi nota tractādū nā ei nō oia q̄ alijs placet. Rogam⁹ rē nri ep̄a
tus varinien. si rex polonie affuerit curādā suscipias. nā vbo vno sublimitas nri
regis eā absoluet. Stude vt magnific⁹ cancellari⁹ bocipm cordi habeat: nihil est
eū qd̄ dubitē fieri nō possit: in quo sua magnificētia ueruos intēderit suos. Cō
mēda nos p̄bitatī sue: eiusq̄ bone valitudini p̄sule. Nā ei⁹ sanitas z nra z multo
rū p̄speritas ē. Cōmēda nos etiā veterib⁹ amicis z p̄sertim varidien. si affuerit gu
bernatori dñis de rosenberg z dñis de deu: silr⁹q̄ selenboni z alijs illius regni p
cerib⁹ quoz cōmoditatib⁹ sp̄ studere p̄ni erim⁹ z voluntarij. Bellū qd̄ in foribus
vr̄bis hui⁹ accusabas tādū māsisse heri p̄ inducias ānales sublatū ē interea par
integra cōponet. Turbide fuerit res nre hacren⁹ nūc serenescūt z vie secure sūt
Jacobus p̄cinin⁹ in marchiā petit trāsire sigismūdo malatesta illaturus belluz
S̄h q̄z incēdiū extinguere amittit p̄diter maxim⁹ qd̄ si p̄ se fecerit tota ferme
italia cōquiescet: z ad tutandū cōtra thurcoz p̄fidia verā xpī religionē libet⁹ in
tendere poterit. Nec p̄cipio z cardinali si affit cōicata esse cupim⁹. Tu vale pro
tua cōsuetudine nostri memoz. Ex vr̄be tercio kal. octobris.

Indignat⁹ papa ep̄o herbipolen⁹. p̄pter
pecuniā sublatā: z bellu inuariatū.

Epistola. cccxij.

Alixus ep̄s seru⁹ seruoz dei Theoderico archiep̄o moguntino. S. r. a. b
Ex lris tuis quas in fauorē venerabilis fris nostri Johis ep̄i herbipolen⁹.
nuper ad nos misisti. plane p̄cepim⁹ fraternitatē tua de gestis ipsis ep̄i aliē
instruatā esse q̄ veritas ipsa requirit: nūq̄ em̄ tua moderationis integritas tam
efficaces apud nos p̄ces p̄ eo p̄merisset. si facta ipsius aperta tibi cognitaq̄ fuisset.
Intolerādā nāq̄ z detestādā p̄sus est ei⁹ p̄sumptio: qui pecunias aucto
ritate ap̄lica collectas z apud fideles manus recōditas: auctoritate ip̄ia violentē
eripe z in vsus suos cōuertere nō erubuit. Et cū nro nomine ad restitutionē ip̄az
pecuniaz requireret: nō solū mādātā nra cōtempnit: sed in nos quoq̄ probra ia
cere z maledicta cōferre nō dubitauit: nūcijs q̄z nostris quos honorare tenebat
minas inferēs eos ex territorio suo nō tā recedere q̄ fugere cōpulsit: cū nra z apo
stolice sedis iura requirerēt. Nec est cur sub colore charissimi in xpō filij nri regis
ap̄i illustis excusationē p̄dat: tanq̄ ad illū ex ordinatione nri p̄decessoris di
cte pecunie p̄tineat. Scim⁹ em̄ abunde qd̄ cū ipso rege sit agendū: nec quisq̄ est
tamparum habēs ingenij qui romanū pontificē de talib⁹ pecunijs liberā habere
dispositionē ignoret que cum ita sint: tolerauim⁹ tamen tam septē mensib⁹ sepi
continuaciā z rebellionē: expectantes non sine māsuetudine si forsitan ad cor re
uersus cū debita humilitate errore suū recognoscēs oportune satisfaceret: s̄ quā
to mitius secū agim⁹: tanto duriorē eius cōtumaciā experimur. Miraremur cer
r m

et si quis alius episcopus eo modo erga nos se haberet. Sed multo magis in isto miramur quem nos ipse promouimus. Et nisi fallimur primus episcopus est quem nos in pontificatu nostro pronunciauerimus. Dolemus tales esse primitias nostras: cum potissime nobis infestum esse quem nostri bonis pre ceteris cupidissimum esse decebat. Omittimus iuramentum ab eo nobis prestitum et verba que sui procuratores nobis de eo fecerunt: cum presulatum comissimus: longe aliter sese habet quam ut putauimus vel nobis de ipso persuasus fuit. Verum quis pro tanta et tam notoria dicti episcopi rebellionis merito ad ultiora procedere et conuenientis aduersionis in eum curam extendere deberemus. ut tamen precibus tuis quantum cum deo possumus deferamus. et quanto maior est dicti episcopi contumacia: tanto clementia nostra lucidius ostendat. mandauimus in ea ipsa sic pedetentim procedere: ut posset interim: si vellet tua fraternitas dictum episcopum ad debitam satisfactionem inducere. ipse vero sese corrigens cum camera nostra sicut tenet concordare. Quod autem cum alio dilecto filio iohanne beleser: et liberos eius comitantes ad partes alemanie remitti petis. non est quod tuo desiderio procedere valeamus. nos enim ut arbitramur quod acerbè seuiti esse dicat per dictum episcopum in saulctum uxorem et liberos. Quos postquam diu carceribus mancipauit: et aliquodiu grauioribus afflictis molestis: vi tandem cum permissione ut ad matrem suam redirent extra territorium suum dimisit: bonis omnibus excussos pauperes et miseros: nullos nisi amicorum leuamine sustentandos. quibus quod difficile sit in partibus illis cum tali episcopo iudicialiter contendere non ignoras. Sed agere cum ipsa coram iudicibus nostre inter graues et optimos iuris interpretes: qui tam pauperes quam diuiti iusticiam ministrare consueverunt. apud quos non potentia vel gratia sed sola veritas valet. Si iusta est episcopi causa poterit per procuratorem idoneum se defendere: si minus tolerandum erit iudicium quod nunc perculdubio in hoc negotio statuet. Nos autem fraternitatem tuam exhortamur ut promissis consideratis ipsi episcopo ea suadeas que sibi ad salutem et honorem cedant: nec velis eius opera qualiacumque sint ita tueri ut illi magis erranti quam nobis et apostolice sedis recta monenti fauere videaris. Datū rome die. xv. octobris. M. ccc. lviij. Dictata per eandem.

Littere credentiarum.

Epistola. cccxliij.

Micas cardinalis senen. Iodoco electo wratislauiensi. S. p. v. Comissimus aliqua paternitati tue referenda nostro nomine bartholomeo canonico ecclesie nostre varinien. super rebus ecclesie ipsam et antecessoris nostri bona permittit. Rogamus igitur ut sibi in his que nostro nomine dixerit plenam credentiam fidei et in agendis opportunum fauorem prestare velis: sicut de tua erga nos singulari charitate plenè confidimus. Nos ad beneplacita tua omni tempore parati et voluntarii sumus. Ex rome die. xv. octobris.

Laudat diligentiam legati et mandat concordiam inter imperatorem et regem hungarie conari.

Epistola. cccxliij.

Alixtus episcopus seruus seruorum dei. Dilecto filio iohanni cardinali sancti angelii apostolice sedis legato. Salutem et apostolicam benedictionem. Ex litteris tuis diaci. xvij. iulij datis intelleximus te in partibus illis moraturum per aliquod tempus. ut quid ibi agant quidue parent facili intelligas: ac nobis et filio charissimo nostri regi hungarie quam celerrime significes. Intelleximus et antea quod gesseris in regno bosnie. Laudamus opera tua et omnia per te gesta prudenter et accurate recognoscimus. Commendamus quoque circumspectionem tuam et animi constantiam ac bonitatem que dum christi dei nostri negotium agit. ne labore frangitur: nec timore detrahitur: neque periculo villo a sancto proposito detinetur. Multa tibi debet apostolica sedes. et quidem pro singulari virtute tua. proque grauius laboribus quos perpeffus es scimus nos plurimum tibi obligatos: conabimurque vita comite per tuis meritis personam tuam honorare. nunc tamen necesse est ut perseueres in sancto opere personamque tuam a labore cepto non retrahas: sed per tuam excellentem prudentiam in his continuas que salus ecclesie ex te deponitur. Quod ad res fidei contra thurcos perspecte dirigendas maxime necessarium sit. ut

charissimi in xpo filii nri. fridericus imperator romanorum: et ladislao hungarie atque bohemie rex inter se conciliati. in thurcos arma convertant. sitque modo quedam dicta inter eos indicta ad pacem tractandam: in qua dilectus filius nobilis vir ludovicus bavarie dux tanquam mediator futurus asserit: utile nobis videtur et quodammodo necessarium. ut et tu quoque eo te conferas in tam sancto opere nostro nomine tuas partes adhibiturus. Eapropter mandamus tibi ut nisi alia causa magis necessaria in hungaria te retineat ad imperatorem et reges prefatos gressus tuos potius dirigas eos ad pacemducere coneris et omnia facias que tibi videbuntur ad reconciliationem ipsorum principum necessaria. Etenim videtur rebus agendis omnino conducere quod tu dictos principes ad eas. siue per ipsum ducant te tuum adventum pacem concludat siue non. namque si pacem factam inuenieris quod deus pro sua misericordia largiatur: habebis expectata via qua principes ipsos ad ducendum contra thurcos exercitum efficaciter invitare possis: et alia multa sunt in alemania gerenda que tua presentia exposcunt. Sin vero quod absit concordiam nondum factam inuenieris. laborandum tibi erit totis viribus ut eam perficere possis. Nisi enim principes ipsi depositis inter se discordiis ad commune bonum unanimiter fiant: non videmus quid per hungariam contra thurcos patrari possit laude dignum aut existimatione. Verum quia sepe occurrunt in quibus personaliter adesse non vales et tamen tua diligentia exposcunt: missimus ad te dilectum filium laurentium rouardellam sacre theologie professorem et subdiaconum nostrum quem mittere possis ad ea loca que tuiuspe adire non vales. Is enim sicut in mandatis a nobis habet quicquid iusseris exequetur: et tua voluntate nullatenus deviabunt. Insuper ut intelligas que nunc in partibus rheni per electores imperii tractantur: facimus tibi copiam litterarum nostrarum quas imperatori transmittimus: ut hinc scripta nostra et tua singularare prudentia eo te melius gerere valeas. quo fueris de singulis occurrentibus plenius informatus. Datis romae. die. xvi. octobris. M. cccclvii. Dictata per eum.

De liberatione habitare respondere pollicetur.

Epistola. cccxliij.

Alixus episcopus servus servorum dei. Charissimo in xpo filio nostro karolo regi francorum illustri. S. r. a. b. Audiuimus ea que dilectus filius nicolaus parvus secretarius tuus ex parte tua seriose nobis exposuit. super nonnullis negociis venerabilem fratrem nostrum wilhelmum episcopum ratanensem: et quendam iohannem de albiest militem novatensem. diocesis ac nonnullos officiales tuos concementibus. Intelleximusque plane desiderium tuum eo intendere ut prefatus miles simulque dicti officiales tui a nonnullis excommunicationis et alijs censuris ecclesiasticis per dilectum filium iohannem tinctoris causarium sacri palatii nostri auditorem et capellanum nostrum: ad instantiam dicti episcopi fulminatis absoluantur: et nihilominus adversum dictum episcopum eam committatur super nonnullis excessibus: quod ab eo siue eius procuratore in personis executorum quarundam litterarum nostrarum ad petitionem tuam venerabili fratri nostro archiepiscopo turonensi. directarum commissi et perperati dicuntur: volumus per nostra informatione etiam ipsius episcopi procuratores quid dicerent intelligere et consideratis omnibus hinc inde relatis. quibus causa nobis plenarie videatur ac difficilis. serenitati tamen tue que de nobis et apostolica sede plurimum merita est concoplandum duximus quemadmodum secretario tuo prefato plene respondimus. Datis romae. iiii. klis decembris. Anno. M. cccclvii. Dictamenee.

Mortalem rationibus notabilibus ad concordiam cum imperatore et excusat se de rumoribus agguatibus germanice nationis.

Epistola. cccxlv.

Alixus episcopus servus servorum dei. Charissimo in xpo filio ladislao regi hungarie illustri. Salutem et apostolicam benedictionem. Intelleximus non sine gravui displicentia mentis nostre et amaritudine cordis. quod adhuc inter charissimum in christo filium nostrum fridericum romanorum imperatorem augustum et tuam serenitatem. non solum discordia sed apertum bellum perduret. et hinc inde subditi vestri vexantur et lacerantur. Que res tanto molestior nobis est quanto maius exinde periculum resp. detrimentum resultat. Est profecto res detestabilis quod vos qui una ex familia

nati estis primi sanguine: fratresque patruels: tantis adinuicem odijs feruetis ut
etiam armis decertetis. Dolendum est quod opulentia et nobile patria vestra nunc ferro
nunc igne dissensio vestra deuastat: et illas vires inter vos consumitis quas debe
retis in hostes fidei pro tutela christiane religionis effundere. Et quis impatori pre
fato tanquam primo inter seculi principes aduocato ecclesie et protectori fidei catho
lice potissime incubat: pace in suo imperio procurata: totis conatibus in eos mili
taria signa transferre qui non iniuste christiano insultare nituntur. Tibi tamen non minor
cura esse debet ad hostes fidei propulsandos: et maxime thurcos qui regno tuo
hungarie latissimo et quondam florentissimo non solum vicini sunt: illique mole
stias indies inferunt: sed etiam non paruas eius provincias sibi usurpauerunt.
Dolemus certe et angimur vehementer: cum indies ex illo regno christianos capi et in
barbarica deduci captiuitate accepimus: miramurque te non maiori studio teneri
pro defensione ipsius regni quam videamus: qui dum in austria cum patruelle tuo con
tendis prefati regni cura postposuisse videris: itaque plus doleas vna tibi pro christia
nos viliam auferri quam si per thurcos vna provincia surripiat. Eerte illud palam est
quod cum tu et dictus imperator inuicem discordes estis et domestico bello impliciti
non solum hungaria sed tota fere christianitas in periculo ponitur. nam quomodo
gallici et hispani vel anglici contra thurcos exercitum ducere curabunt in remo
tis agentes. quando vos qui prope estis. et quorum potissime res agit: inter vos
dissidentes nihil cogitare videmini. super his que thurcorum perfidia gens aduer
sus christianos indies molitur. Est igitur super quod dicere possumus periculosa hec
vestra discordia: nec vidimus quin mala infinita prosumpant: nisi quam celerrime tu
et imperator prefatus simul conciliemini. Audiuimus tamen vnum quod nobis con
solationem est: dilectum filium nobilem virum ludouicum bavarie ducem in austria
descendisse. concordiam inter vos tanquam communem amicum praticaturum: nos
autem dilecto filio nostro Johanni cardinali sancti angeli apostolice sedis lega
to: qui iam dudum pro salute regni tui hungarie. proque comuni christianorum
utilitate non sine magnis laboribus et expensis ibidem commoratus est: litteras de
dinus ut ad imperatorem et tuam serenitatem confestim se conferens: omne studium
suum ad id conuertat ut tandem vestre tollantur et penitus sopiant: redeatque
ea inter vos beniuolentia quam propinquitas vestra requirit: et nos desideramus.
Interea dilectus filius laurentius rouarella sacre theologie professor nuncius et
subdiaconus noster. simul cum dilecto duce ad eam pacem pro vobis se agita
bit. Eligatur tua serenitas ad ea que pacis sunt animu inclinando ita se habe
re: ut iam denique finis imponatur domesticæ dissensionis vestre: nec velis audire eos
qui fomenta suggerunt dissensionum. sed modos quoslibet idoneos perquirere: ut
in austria ceterisque tuis dominij pacificetur ad defensionem hungarie predictorumque
thurcorum exitum insurgere possis: et ita efficias ut imperator tuam erga se cha
ritatem intelligens vna tecum vocatis ex alemania subsidij exercitum pro tute
la fidei et regni tui salute ducere inuitet. Insuper quia nonnullos per germaniam
rumores esse audiimus tanquam nos nationem ipsam diuersis modis aggrauent
multum copiam litterarum nostrarum quas imperatori dirigimus tam super
pace tecum habenda quam super rumoribus huiusmodi: ut si forte ad aures tuas ob
locutiones istiusmodi peruenerint. habeas ex nobis vnde serenitatem et innocen
tiam nostram tueri atque ostendere possis: hec scribimus tibi pro ea charitate qua
personam tuam prosequimur: qui postquam te hic rome in minoribus constituti vi
dimus: et tuam indolem adhuc in etate tenera considerauimus: ab illo tempo
re personam tuam tam singulari quodam affectu dileximus: et existimantes te pro
magno aliquo christianitatis bono ad maxima reservari. de bona valitudine tua ac
felici statu semper curiosi fuimus. Tuus nunc est que a nobis scribunt bona in te
recipere. et spem quare tua probitate concepimus adimplere. Datum rome
anno. M. cccc. vij. Dictamen enee.

Consulat meliorē esse pacē
certam q̄ desperatā victoriā.

Epistola. cccxlvj.

Micas cardinalis senen. Sigisūdo malatesta. S. p. d. Fuim⁹ hoc mane
cū sanctissimo dño nro dñz cācellari⁹ tuus audiret: et intellexim⁹ que dicta
sūt taz p̄ sanctitatē dñi nri q̄ p̄ ipm cācellariū sup̄ cōtrouerſia q̄ inter fere
niſſimū regē aragonū et te est: circa quā rem etiā seorsum dñs nr nobiscū locut⁹ ē
In sūma videm⁹ ipm dñm nrm affectū esse statui tmo velletq; ei sp̄ bene cōsu: tuz
ē. Oportet tñ suā ſcitātē habere respectū nō modicū ad p̄fātū regem aragonum
et habere oculū ad terras ecclie et iō necesse est ut prudēt se habeat: nec pōt sp̄ oīa
facere que velle. Quib⁹ et reb⁹ p̄sideratis oībus. p̄ directione rex tuaz ad euntā
dñ picula que possunt emergere: videt nobis consultū esse q̄ tu de summa pecu-
niarum quas regia maiestas a te petit offeras illā quantitatē sine vlla dilatione
psolvere que liquida est. De parte autē alia sup̄ qua p̄tendis nō teneri: p̄beas mē-
sam in qua dicta pecunia parata sit ad requisitionē regis casu quo sanctissim⁹ co-
minus noster decerneret te obligatū esse: et affirmes te velle stare determinat: dñ
dñi nri. Et hec videt nobis via rōnabilis. nec putamus alio mō rem bene sopiri
posse. Rogam⁹ ut p̄sideres oīa et recipias p̄silia eoz qui te amāt: nec velis p̄ mo-
dica pecunia te in piculo ponere: qz non est parvus aduerſari⁹ tu⁹ nec res bellice
sp̄ ex opinione succedūt. Melior ē multo certa pax q̄ desperata victoria. Scim⁹
te nō libenē audire p̄silia. Quia tñ periculū puincie timent⁹ nō possum⁹ facē q̄n
ea q̄ nobis vident⁹ vtilia significem⁹. Tū est in bonā partē recipere que a nobis
ſincera mente scribunt. Datū rome sexto kl. decembris.

Petit adiuuari ad cōsecutio-
nem ep̄atus varinien.

Epistola. cccxlvij.

Micas cardinalis senen. Jacobo lo donio medico. S. p. d. Habuim⁹ ex fer-
raria lras tuas libentius te vidissem⁹. p̄ charitate qua sumus tibi affecti.
Det de⁹ ut aliqñ simul repiamur. Facerem⁹ libenē oīa que possem⁹ p̄ tuo
bonore et vtilitate. S. nō videm⁹ in dō cōmoditatē tpa em̄ mala sunt: s. si quid occur-
rat nō erim⁹ tui inmemores. Rogam⁹ ut cōmendes nos impatorie maiestati et tu-
ues latoz p̄ntiū ad expeditiōē suā i facto nre ecclie varinien. quā si obtinere po-
terim⁹. nō erit q̄n vtilitas tibi redundet. Salutes ex pte nra vlcicū ridrer et walte-
rum zebinger ac cācellariū impiale et alios amicos nros. Volem⁹ multū de captu
ra ep̄i gurgē. et iobānis vngnad et alioz vtinā possem⁹ eoz liberationē. pcurare
nihil omitterem⁹ ex nobis possibilibus. Johannē binderbach cupim⁹ nostro no-
mine salutare. simulq; dilectū filiū nrm fridericū cū cōiuge tua honestissima. Vale
in xpo optime nri memor et amās ut soles. Datū rome. vij. kl. decembris.

Emittunt plura apostolica scripta p̄tra mur-
murantes de grauamine nationis germanice.

Episto. cccxlvij.

Micas cardinalis senen. Laurentio rouarelle. S. p. d. A latoz p̄ntium re-
cipies quatuor bullas apostolicas et vnū officiū transfigurationis. Et bul-
lis vnā reddes impatori simul cū officio et breui sibi directo. Alias bullas
curabis mittere trib⁹ p̄ncipib⁹ electozib⁹ simul cū breuib⁹ suis. Et tunc et alie tres
bulle apostolice simul cū duob⁹ officiis ac trib⁹ breuib⁹. Officia dirigent regi bū-
garie ac dño legato. bulle quoq; eisdē: tertia hō strigon. sed hec oīa mittim⁹ p̄ aliū
nunciū qui post bi quū recedet. Si te inueniat in curia regis hungarie assignabit
tibi ea sināt tradit per seipsum regie maiestati que sibi dirigunt. Alia hō curabit
transmitti archiepo et legato. Nec alia circa hec. De negotiis rbeni multa referū-
tur nō bona p̄pter que necessariū erit ut q̄primū cū consilio impatoris et cum lris
suis ad partes illas te trāſſeras et labores iuxta cōmissionē tibi traditā. Interea
bonū est ut p̄cures q̄ imperatoria maiestas scribat archiepiscopo magdenbur-
gen. simulq; rigensi. et in p̄mis treueren. et saltzburgen: ut si querant ad aliquā
cōuentionē in factis ecclie nō cōsentiāt. sed ad seipam oīa referant q̄ q̄rūtur. Et

suadeat ut si qui sunt qui nouitates querant illis non assentiatur quia periculum est in mora. Habebis mor alias litteras domini nostri qui plenius de hac materia ad te scribet et intelliges rei grauitatem ac periculum bonum est etiam laborare apud ducem bawariensis domini: ut scribat palatino rheno consanguineo suo ne se implicet conuentionibus eorum qui contra sedem apostolicam aliquo modo moluntur: persuadendo sibi quod multo facilius filii principum promouebunt per sedem apostolicam quam per capitula vel ordinarios. Et hoc bene cura in auribus principum concutere quia veritas est. Vale et scribe sepius quod tibi succedat. Datū rome. viij. kl. decembris.

Exortat ad excusationem grauium
minis germanice nationis.

Epistola. cccxlix.

Alixus episcopus seruus seruorum dei. Dilecto filio henrico leubing notario nostro. S. r. a. b. Intelleximus veridico relatu nonnullos esse principes germanice nationis ecclesiasticos et seculares qui de nobis et de nostra curia murmurantes nationem germanicam nimium per nos grauari sentiunt. Id faciunt more bene minus quam sepe bonum quod habet non cognoscunt: nec sub alicuius regimine quantumque optimo quiescere possunt. Scimus te deuotum esse sancte sedi apostolice: et nostri bonorum cupidum nec placere tibi ea que per ordinem sunt. Expropter mittimus tibi copiam nonnullarum litterarum quas charissimo in christo filio nostro friderico romano imperatori semper augusto super hac materia direximus ut intelligas plenissime mentem nostram. Et habes ex nobis quod bis respondere possis qui nobis detrahit. Exortamur etiam pro zelo que geris ad romanam ecclesiam: ut sumpta oportunitate venerabili fratri nostro archiepiscopo magdeburgensi qui sicut accepimus ad nouitates mutat que imperatori prefato scribimus: aut litteris aut verbo coices: ipsumque hortens ut peregrinas sequatur opiniones: sed more predecessorum suorum in solida sancte sedis apostolice doctrina conciescat. Idem etiam facies apud dilectum filium nobilem virum fridericum marchionem brandeburgensem sacri romani imperii electorem et apud alios ubi videns esse necessarium. In qua re non solum nobis sed ipsi deo cuius res agitur plurimum concipies. Datū rome. Dictata per eneam.

Exortat audire suo nomine loquentem.

Epistola. cccl.

Alixus episcopus seruus seruorum dei. Charissimo in christo filio Ladislao regi hungarie illustri. Salutem et apostolicam benedictionem. Audiuimus ea que dilectus filius wenceslaus canonicus vratislaviensis tuo nomine nobis exposuit et quantum cum deo potuimus et ut semper in animo gerimus: desiderio tuo satisfecimus. Diximus eidem quanto desiderio cupiamus te cum charissimo filio nostro friderico romano imperatore reconciliatum ad ea tendere que pro defensione fidei catholice et tui regni hungarie tutela necessaria esse videntur. Et quanto cum ardore cupimus regnum illud bohemie sub tuo regimine extirpatis heresum dogmatibus ad unionem veram sancte matris ecclesie reuerti: super quibus rebus velis ipsum wenceslaum nostro nomine loquentem audire: et sicut de tua in corde bonum affectione confidimus: nos tandem in premissis consolari. Datū rome. kl. decembris. M. cccc. lxvii. Per eneam dictata.

Excusatoria grauium
germanice nationis.

Epistola. ccclj.

Alixus episcopus seruus seruorum dei. Dilecto filio nicholao cardinali sancti petri ad vincula. Salutem et apostolicam benedictionem. Considerauimus diligenter ea que nobis scripsisti super practicis quas nonnulli principes ac prelati in partibus rheni tenere dicunt in negociis ecclesiasticis: perpedimus quoque consilium tuum salubre et optimum esse. Expropter scripsimus charissimo filio nostro friderico romano imperatori semper augusto: sicut per copiam presentium insertam videbis. cuius tenore plecto habebis ex nobis quod bene obuiare possis qui nostri et apostolice sedis bonorem confundere nituntur. Exortamur igitur ut scripta nostra ubicumque necessaria esse videris publicari et mentis nostre serenitate sicut tenentis et de tua in corde bonum affectionem non dubitamus manifestari percuras. Datū ro. Per eneam dictata.

Murmur grauatimnis germanice nationis
referat et notabilib' rōnibus enervat.

Epistola. cccclij.

Mneas cardinalis senen. Martino' cācellario archiepi moguntini. S. p. d.
Fuit nobis epistola tua non minus iocunda q̄ grata: ex qua valitudinez
tuā simulq; coniugis tue bonā esse cognouim' et natum tibi esse filiū que
archieps moguntinus pro sua benignitate de sacro fonte leuauit quod tibi et bo-
nozi esse et utilitati nō dubitam'. Facit deus ut filius supstes sit: et tue virtutis be-
res atq; doctrine. Audiuius deinde que vir prob' et modestus vigādus eiusdē
archiepi secretarius tuo nomine nobis exposuit: que duo principaliter fuere. Pri-
mo em̄ que sunt apud moguntinū de sanctissimo dom̄o nostro et ip̄i' curia in-
dies querele narrauit ex ordine. Secūdo retulit quo animo sit idem moguntinus
contra romanā ecclesiā et ip̄z sanctissimū dñm nostrum: et quō ad obuiandū per-
uersoꝝ hominū machinationib' necessariū tibi videt̄ intelligentiā quandā fieri
inter sanctissimū dominū nostrum et ip̄m archiepiscopū. Intelleximus etiā per q̄
media eandē intelligentiā recipiendā esse putas. Sunt nō parua que nobis signi-
ficas neq; il lotis attingenda manib'. Facis nobiscū vt amici cū amicis solent: li-
bere atq; aperte loqueris et cōfident' q̄ geris in aio patefacis. Id eo ex amore fie-
ri cognoscim' teq; veteris amicitie memorē antiquū seruare morē aduocimus
Cū simul in noua ciuitate degerem' nihil tūc tā arduū fuit: nihil tā abditū atq; se-
cretū quod alter nrm non cōicaret alteri: facis probe qui lōgo licz locoꝝ interval-
lo distinctus nobis nihil putas reticendū esse. Faciem' et nos idē erga te. Aperie-
mus tibi omni ex parte animū nostrū atq; vt amicitie nostre cōuenit. Iūma cūz
liberate loquemur. Cōsiderauim' igit in primis que dicunt' p̄tra sūmū pōtificē
apud germanos fieri murmura. Nec miramur siquidē nullus vnq; locū beati pe-
tri tenuit qui nō latransū dentib' impeteret. Nec magnū putamus siq; detrabit
calixto cū ingro eius sciam' detractū fuisse xp̄o. Verax est em̄ saluator ipse nec po-
terit veritas nra incūri qz nō est discipulus sup ingrm nec seruus maior dño ger-
mani tñ' si vez fateri velint. Similiterq; reliqui xpiani nihil habēt cur de calixto
murmurare possint. nisi q̄ em̄ pōtificē tradidit nobis de' quo digni sū fuim'. Neq;
em̄ hui' sanctissimi p̄sulis mores plebi sue cōformes existūt: qui cū diuinā in ter-
ris agat vitā: angelis poti' debuit p̄fici q̄ hominib'. Nihil pius pater quod suū ē
grit. cogitatus suos oēs iactauit in dño. honorē xp̄i saluatoris nri: defensionēz fi-
dei: decus ecclesie: salutē plebis toto conatur: toto studio: tota mēte p̄quiri. Nisi
fuisset exacta ip̄i' solercia et incredibilis ad cōe bonū iā thurcoꝝ feritas nō bñga-
riā modo p̄triuisset: sed ip̄am quoq; alemāniā infestis armis p̄tēs: xpianis om-
nibus terrorē simul ac laborē incussisset. Nā si victi apud hungariā et p̄strati sūt
magni thurcoꝝ exercitus: non est cui post deum alteri gratias q̄ calixto xpiani de-
beant. Ipse em̄ solus fuit qui torpentibus ac pene dormientib' xpiani orbis p̄in-
cipib'. legatū in hungariā misit hungaros cū thurcis induciarūz federa querētes
prohibuit: labentes animos erexit: copias p̄gregauit: bellūq; illud cōmittere sua-
sit: in quo p̄imum etate nostra thurcoꝝ dñs turpissime fugere visus est: et salus
xpiano populo parta. Tacemus que gesta sunt in oriente p̄ classē applicā: et que
in albania et alijs q̄ pluribus locis ip̄ius dñi nri pecunijs. p̄ tutela fidei indies ge-
runt. Nihil aliud sua scitas i aio gerit q̄ suo tpe ita inimicos salutifere crucis hu-
miliare. vt tandē vocat' a dño creditā sibi ecclesiā in statu securo ac trāq̄llo relin-
quat. Ob quā rē nescim' p̄fecto qd sibi velint q̄ tā sanctū p̄sulē et tñ de cōi utilita-
te soliciū calūniari p̄sumūt. Nā q̄ aux a vobis extorq̄at in iū ē. p̄sus accusatio.
Nihil em̄ p̄ter p̄sua iura recipi nisi fortasse spōte sua nōnulli i dassēz cōtra thur-
cos offerat q̄s paucissimos eē cōstat. Et inā tot cōit q̄ tāte rei ac necessarie opti-
me subueniret. Ecclesiaz electiōes canonicas q̄ dicit a sua scitate p̄tēni. aut ecclē-
stas metropoliticas seu cathedrales i alemāniā reseruari lōge a veritate recedūt.
Nulla electio reiecta est quam cōstitit fuisse canonicam pontificalis ecclesiā in

alemania nulla reservata est: specialiter a dño nro contra concordata vestra. nec
est eius ppositū neq; fuit baten' quicq; agere. Et q̄uis nemo imputare possit si
sua sanctitas dignitates principales in collegiatis ecclesijs siue primas post pōti
ficales reservaverit: neq; em̄ concordata in hoc adversant nō tñ inveniē facile re
servationes beneficiorū nisi p cardinalibus aut aliquibus fortasse maximis viris
ab eadē sanctitate emanasse. Itaq; nescimus quo vultu quo ore qua deniq; auda
cia psumant aliq; sanctissimo p̄suli nostro detrabere. tāq; nationi vīe onerosus ex
istat. qui pfecto nō tantū nationi hispanie vnde sibi origo est: quantū germanice
affectus esse videt: 7 qui diuinitus nobis datus est vt hoc piculoso tpe ab infide
lium incursione maximeq; tburcorū impetu orthodoxam xp̄i religionē non soluz
tuere sed etiā eleuaret 7 ppararet. Laudam' igit' 7 omni bonore dignū reputam'
archiep̄m moguntinū: qui reiectis malignātū insidijs apud ip̄m dñm nostrū san
ctamq; sedem aplicā omnium fidelium matrē atq; magistrā pmanere decreuit. Facit
qđ doctū qđ prudentē qđ bonū plātū decet: qui peregrinas respuens opiniones:
in solida sanete romane ecclesie doctrina: 7 in ip̄a xp̄i petra pedes figit. Facit mō
qđ fecit duz alibi eadē quererent que mō tentant. Illūq; em̄ eugenio sancte memo
rie summo pontifici defuit: q̄uis multi ex germanis in illum desuissent. nouit oīa
noster pontifex: cuiusq; pbitati miro mō affici. nec vñq; eius nois absq; singula
ri laude meminisse: vt certissimi sum' nūq; ipsi? petitiones in cōspectu hui' p̄suli
lis vanas fore: que digne audiri videāt. Ceterū qđ secūdo loco secretari' anteq̄
ctus exposuit: nobis alienū visus est qđ ex viro docto ex iuris interprete 7 magnis
versato causis prodire debet: nouisti em̄ romanū p̄sulē vnicū eē principē cui oēs
obedire tenent: petri 7 pauli locū tenere qui sedet in aplico throno: xp̄i vicarius ē
qui romane presidet vbi. nō est igit' cur se cuiusq; intelligentie nomine vel fedris
obliget neq; subditoz est cum dñis suis federa querere: nec tñ fortasse ita loque
ris vt romanoz p̄salem ex intelligentia queras obligare qđ nostri quantuz iura
pmittant. Sed aduertimus que petis intelligentie iā magna profecto 7 que nos
aliquantulū de tua cōpulerint admirari. Scimus quia cum amico oīa confiden
ter agis. Idem 7 nos facimus. Utimur respondendo ea fiducia qua tu interro
gando es vsus. Equides indigna putauimus que nomine archiep̄i peterent. nec
arbitramur eos bene agere qui archiep̄o ea petenda suadent: q̄uis nec sue men
ti que semp modestissima fuit talia credim' eē p̄susa. Sue nāq; dignationi id sa
tis esse debet vt antecessoribus suis equalis existat. Neq; illa querit que ante cen
tum annos nullus obtinuit archiep̄s. Rectū 7 laudabile fuit ppositū eius: si neq;
romanū pontificem minore nec se maiore suis antecessoribus esse velit. Illud qđ
attente cōsiderabit quisquis ecclesie moguntine p̄fuerit vt neq; romana sedes
conculcet aut quouis modo damnet. Certum est enī quia languente capite ne
queunt mēbra consistere: neq; possunt riui non arescere fonte siccato. Salus ec
clesiarū omnium profecto ex romane sedis precellentia 7 summa auctoritate depē
det. Quibus ex rebus nō effemas ausi ea quoquo mō aperire dño nostro que no
bis pro intelligentia contrabenda significasti. Sunt enim eneruatiua apostolici
iuris 7 non minus profecto p̄iudici p̄ se ferentia. Et illa p̄sertim que de con
firmationibus pontificaliū ecclesiarū attigisti: non ignoras vt credimus qualis
sit ipse dominus noster: quanta est in eo circūspectio. quanta omnium rerum no
ticia: quanta grauitas atq; constantia. Et si enim omnes laudandi sunt quos no
uimus romani p̄sules: hunc tamen omnibus preferendum putamus. qui cum
vite mun. iuss. me sit 7 omnia gerat cōmendatione digna: tum vō his conditioni
bus p̄dictus est vt falli non queat. Est enim etate grandeuus. Versatus est in ar
duis 7 magnis negocijs. Doctrina ea p̄fulget cui similis nemo est qui audierit
in antecessore fuisse. Itaq; nō facile decipiēdus qui tum multa p̄ etate viderit: tñ
cōscientie lumen cum rerū magnarū experientia cōiunxerit. Riceret nos sua san
ctitas siquid ei pponerem' doctissimis eius aurb' quoquo modo indignuz: atq;

ob hanc cām nō presumpimus ea sibi referre que tuo nomīne posita sūt. Necq̃
em̃ sua pietas eos p̃bare solet q̃ res minus iustas sibi preponit. Verū vt ad gra
uamina nationis ṽre redeam⁹: si quid est qd̃ em̃datione egeat laudamus id san
ctissimo dño nro significari. Nec dubitam⁹ quin sua scitas debito modo p̃uideat
Illud aut̃ nobis exploratissimū est. archiep̃m. s. p̃fatū in optima reputatiōe apd̃
sanctissimū dñm nrm̃ esse: fauorēq̃ sibi ⁊ oportūū p̃sidiū ab eo nūq̃ defuturū
Certo scimus aduersus oēs qui sibi molesti fuerint: q̃ si eorū oratores huc vene
rint recipient p̃fecto benigne ⁊ humaniter tractabunt. nec duras inueniēt apo
stolicas aures in his que cōcessu digna petierint. Qd̃ nō dicis serenissimū impa
torē ⁊ ip̃m archiep̃m si se cū sancta sede aplica intellexit facile impedituros ad
uersantia machinamēta. Id quidē credim⁹ ⁊ ita factū esse nouimus in supiorib⁹
annis. Et cū impator p̃fatus cū sanctissimo dño nro vnanimis sit: nec vnq̃ ab
hui⁹ sancte sedis deuotione dedinauerit: curandū est vt ip̃e archiep̃s idem agat.
In qua re cū multa tua cōsilia possint: rogamus vt in hoc tuos intendas n̄ruos
velisq̃ doctrine tue nomē defendēda romāe ecclie auctoritate poti⁹ q̃ impugnā
da claz facē. sic em̃ ⁊ mogstine ecclie recte cōsules: ⁊ tibi ⁊ tuis amicis vtilitates
crescēt ⁊ accumulabūt honores: Datū rome. xij. kl. octobris. Anno. M. cccclv. q̃.

Destinat legat⁹ apostolic⁹
ad nuptias ladiisai regis.

Epistola. ccclij.

Alixus ep̃s seruus seruorum dei. Dilecto Johanni filio cardinali sancti
angeli. S. ⁊ a. b. Ex litteris que de partibus austrie ad curiam nostram in
dies deferunt: intelligimus dilectionem tuam cū littere ille scriberent ad
buc fuisse in hungaria: de qua re plurimū admirati sumus: cū iam pridem tibi scri
psimus vt ad partes alemanie te conferres: eam discordiā pro tua facultate seda
turum: que inter charissimos filios nostros fredericum romanoꝝ imperatorem:
⁊ ladiisai hungarie ⁊ bobemie regem versat: que quantū periculosa sit ⁊ quā
tū reipublice christiane damnoſa pro tua singulari prudentia nō ignoras. Nec ſci
mus que te res tamdiu retardauerit: cum non lateat non min⁹ vtile fore dictos
principes adinuicem reconciliare q̃ thurcoꝝ perniciosos obuiare conatibus. Si
quidem noſiora multū sunt intestina bella q̃ externa: ⁊ frustra bis qui foris sunt
resistimus si alijs qui intus sunt vulneramur. Itaq̃ voluissimus te q̃primū re
cepisti litteras nostras ad impatorē ⁊ regē p̃fatos iter arripuisse. quod quidē fuis
set nostro iudicio expeditissimū. Verū cum nouissime nobis relatū sit dictum b̃
garie ac bobemie regem circa festum sancti martini. prime futurū. decreuisse bo
berniā petere: vt sibi sponsam suam charissimi filij nostri karoli regis francie na
tam cōduci faciat: ⁊ cū eadē ibidem solēnes nuptias celebret: pro qua iam fertur
oratores misisse. Cōmittimus tibi ⁊ barū serie mandam⁹: vt omnibus alijs. post
habitis ad ipsum regem q̃celerrime te cōferas: eiusq̃ nuptias tam sui q̃ dicti re
gis francie cōsideratione nro ⁊ apostolice sedis noie vt dignū est tua p̃sentia bo
nores. Erūt em̃ vt fama est be nuptie plurimū excellentes ac magnifice tā res
pectu p̃sonarū inuicē cōtrahentiū q̃ principū q̃ cōuenturi eo dicunt: cū nō solū di
lecti filij nobiles viri bavarie ⁊ saronie: duces marchionēsq̃ brandeburgeni. cum
cōiugibus. Etā charissimus filius noster casimirus rex polonie: simulq̃ conſorā
eius regina earūdem nuptiarū celebrationi afferant interfuturi. Consideramus
autem q̃ in tantorum conuentu principum multa tractabunt: in quibus erit ua
presencia nedum vtilis sed etiam necessaria: per quos religio nostra contra thur
corum impetus defendat commode tractare. Et cum sint ibi nōnulli male de fi
de catholica sentientes eorum malitia nequid in tanta cōgregatione nocere pos
sit oportune obuiabis. Quibus ex rebus necesse est vt eidē cōgregationi proſus
interesse cures: ⁊ ita nos dilectioni tue iterum atq̃ iterum cōmittimus ⁊ mada
mus: responsū tuū super his q̃celerrimū expectantes: Datū rome die p̃ima
octobris. Per eandē dictata.

Vxor ladiisai
regis
ladiisai

Mortat legatū ꝑcceleriter
nuptias regis adire.

Epistola. cccliiij.

Meas cardinalis senensis Jobâni cardinali sancti angeli. S. p. d. Cogno
sces ex litteris sanctissimi domini nostri q̃necessaria sit p̃sentia tua in nu-
ptijs, quas serenissimus rex hungarie celebraturus est in praga. Ob quâ
rem q̃uis nō puto necessariū dignatione tuā adhortari vt q̃cellerrime co se con-
ferat: quia tamē eius rei utilitate nō solū animo p̃cipio sed manib⁹ quodāmodo
vt ita loquar palpāre videor: nō possūm facere quin tāq̃ seruitor ⁊ filius tuus es
scribā que bonorē tuū cōcernere aiadueto. Sane q̃uis pietas dñi nostri id iudi-
cīū de tua dignatione faciat. quod de viro prudētissimo ⁊ optimo habendum est:
q̃uisq̃ oīa que p̃ te facta sunt miro modo cōmendet. Illud tamē plurimū admi-
rā q̃ diffidentibus inter se serenissimis p̃ncipib⁹ romanoꝝ impatore ⁊ hunga-
rieregē nō statim te ad sedandas eorū discōrdias sepositis alijs negotijs p̃para-
uisti. cū certū sit illis inter se cōtēditib⁹ nō solū nobile illā austria p̃uincia p̃tur-
bati: sed etiā t̃burcis viā p̃beri qua facili⁹ ad xp̃ianitatis inuasiōē p̃ripere pos-
sint. Adde id q̃ mibi admodū expeditis q̃ tua dignitas ad p̃fatas nuptias iter
suū acceleret. que vt extimat mēse ianuario aut tardius februario celebrabunt:
Erit conuētus ille celeberrim⁹ in quo duo reges ⁊ tot p̃ncipes cōparebunt. Nō
dubito quin magna ibi tractent⁹ ⁊ vt arbitror quin principaliter agitabunt in co-
loco negotia. nāq̃ cū lites impatoris ⁊ regis nōdum composite sint: erit cura illo-
rū p̃ncipum in primis lites sedare. Inter polonie reginē ⁊ fratres sancte marie
teuthonicoꝝ ageť de concordia. Bohemi de suis articulis curiosi erunt. Illi qui
sunt in rheino ⁊ res nouas cōtra sedē apostolicā p̃acticare intunt nō omittent p̃-
oratores suos ex conuēntu aliquid attentare. Postremo etiā de defensione fidei
contra t̃burcos vt mea fert opinio inter tantos p̃roceres sermo fiet. Magna sū
bec ⁊ p̃fecto tuā p̃sentia merito erigūt. Itaq̃ tāq̃ seruitor tuus suadeo ne quo
pacto ei congregationi absis: quod esset ⁊ in bonēficiū ⁊ in cōmōdū aplice sedi. q̃ si
interfueris cōplacebis. p̃culdubio non solum regi hungarie: sed etiā regi francie
cuius filie nuptias honorabis: obuialis malis que per nonnullos p̃curant. Et
multa bona opera p̃curare poteris tam p̃ pace xp̃ianorū q̃ p̃ defensione fidei ⁊
inimicos crucis xp̃i. Piumq̃ sanctissimi dñi nostri desiderū hoc potissimum mo-
do adimplebis. Et rem facies tua virtute dignā. Quabusq̃ maximis nationib⁹
gallicis ⁊ germanicis simulq̃ duobus maximis p̃ncipibus hoc est impatori ⁊ pa-
truelis sui: ⁊ regi francie in filie sue honorationem gratā faciēs t̃mulcebis ca-
pita. Datū rome die prima octobris Anno dñi. M. ccc. vij.

Scribit se bene valere nec
 superfluis curis angſi velle.

Epistola. ccclv.

Theas cardinalis senex. Petro notitiano. S. p. d. Si nō scribimus ad te se
 pius id facit negotiorū multitudo quib⁹ destinamur: simulq; tua humani/
 tas qua nō veremur abuti. Erant apud nos scripta tua quibus satis esse
 dicis si quater tibi scribamus in anno. Hoc nos pigros reddidit: dabimus t ser
 octo eplas in annos singulos amicitie tue: nunc hec prima sit anni huius q nos
 bene valere et animo et corpore intelligas quous multa indices emergunt que con/
 turbare cuiusvis boia mentē queant: sed nolumus affligere cor nostrum quādo
 nihil est quod mestitia nostra reipublice profuit. Faciemus quod nostris subest
 virib⁹ reliquū deo relinquit⁹: cuius est et nos perdere si velit: et saluare hanc ipam
 mūdi machinā quā de nō effici esse p̄durit: cui dubiū nō est ei curas esse operum
 que sue fecerunt manus. Hec tibi pauca scripsisse volumus rogantes vt tu q; le
 to animo id vite traducas quod supest. Optam⁹ te aliqui visere atq; amplecti. He
 ne vale. Ex vrb̄ romana octobris.

Megat se altiorē gradū ambire
et collaudat poetice meretricantē

Epistola. cccxvj.

Mneas cardinalis senen. Francisco philolpbo militi et poete. S.p.d. Car-
men tuū insignis eques et optime poetarū accepim⁹ simulq; lras maturo
scriptas eloquio. Fuerūt vtraq; iocūda ab amico missa et cōdita salub⁹. In
carmine plus aliquid est q̄ nobis cōueniat: nūq; id somnauim⁹ qd tibi de nobis
polliceris: neq; grandia hec sine p̄sagio vel fatū vel somniorū solent euenire. nra
fors maior est virtute nostra: stulti sumus si volare altius ambigiam⁹. Sed inest
tuis versibus incredibilis suauitas que nos etiā adulando delectauit. Quod que-
ris de pararellis plutarci: vānū est perierūt oia. nemo ē qui de his loqui nox̄ nau
fragiū passe sunt littere: et quidē apud rhoduz vbi neq; reliquias redegere nautas
licet. Tu si more tuo sapias amisso libro nō adicies vt aim crucies. Apud reuerē
diffinū cardinalē de colūna vidim⁹ et legim⁹ forsiadam tuū opus tersus et dignū
quod p̄satis poematibus annuineret. Et tu francisci ducis gestas res decantare
dignus eras: vt illius virtuti tua musa debebat. Si tamē dignis ille te premijs p̄
sequitur et egere verat. si secus hortamur fistule vt cerā amoueas: nam magis illi
tua taciturnitas q̄ sibi tenacitas detrimentū prestabit. Vale et nos ama vt soles.
Er vbe die. xrv. octobris.

Destus ex morte amici
consolat bis medqs.

Epistola. cccxvij.

Mneas cardinalis senen. Tobi cāpilio epō placentino. S.p.d. Si nō scribi-
mus sepe dignationi tue das veniā nō ambigimus. nā et nos vegio poete
ignoscim⁹. Quis nūq; nos adierit nec nobis quicq; scripserit postq; car-
dinalatu suscepimus. Sumus memores legis nostre quādo cōmēdas nobis ali-
quos buc venientes: et si nō respondemus operas tamē nostras illis offerimus:
estq; nobis iocundissimū litteras tuas legere et illas audire que a te venientes bo-
nam valitudinē tuā nobis enunciant. Cupimus te aliquādo hic videre et si parū
spei super aduentu tuo habemus qm iam sedem elegisti et vite simul et mortis. Nos
modo quod scribam⁹ nō habemus nisi obisse stephanū catiā nouariē. cōmunē
amicū: quo cū magna pars amicitie a nobis abiit. Afficit nos incredibili meroze
suus obitus: illud tamē cōsolationi nobis fuit qd fortē eū in transitu cognouimus
nūq; effi eiulauit: nūq; verbū admisit nō xpiano nā sapiēte viro dignū ecclesiasti-
cis sacramētis deuotissima mente susceptis ad extremū vsq; anhelitū intellectū
et verba prudentis hominis retinuit. Sepultus est apud hospitale sancte marie
teuthonicoz die. xj. huius mensis. Vale optime et amici aiam in orationib⁹ tuis
recomendatā habe. Datū rome. xx. octobris. Anno. M. cccxvij.

Epistola. cccxviii.

Mortē amici denunciat.

Mneas cardinalis senen. scene. Salutē plurimā dicit. Stephanus noster
catiā nouariensis. communis amicus animaz creatori reddidit. Hec scri-
bimus vt non toleas amici obitum qui more christiano et vt sapientem
deciuit ordinatis rebus suis ex hac luce migravit. sed vt congaudeas illi ad melio-
rem vitam profecto: nobisq; compatiaris tali orbatū societate: cogitesq; aliquā-
do de nobis qui hoc in pelago sine velis remisq; nauigamus. et fluctuantes ab
ipso naufragio non longe absumus. Vellemus hic esses et rerum nostrarum cur-
sus intuereris. Sed quid querimur ferenda est fortuna quā deus mittit: neq; em̄
dubitandum est quin deo sit cura huius mundi quem sue condidere manus si cu-
rat igit quecumq; accidunt aut volente illo aut permittente fiunt. hoc nos conso-
latur et equo iubet animo expectare tempus in quo et ad stephanū et ad reliquos
qui nos precefferunt amicos euocemur. De re tua audiuiſti que sit p̄ticipis sen-
tentia: nō est que modo alia queras. deus ipse operā ferat iohāni cāino optimo

viro & amico tuo nostroq; diximus de scutifero nos esse facturos qd tua iuberet
amicitia nec mutauim? opinionē: rogam? te principi simulq; nicolao azimboldo
nos cōmendes: cuius benignas lras bis diebus accepim?: nec dubitamus euz p
veteri cōsuetudine nos amare. Vale optime. Ex ro. die. xx. octobris. MD. cccclvñ.

Vollice? opas suas amico &
cōcordatis minime derogare.

Epistola. ccclix.

Meas cardinalis senensis Martino mayer. S. p. d. Scribimus tibi non
sine fiducia singulari litteras breues. non scimus dare inania verba. Ama
mus ex corde amicos & bis adulari nescimus. Crede optimo corde loqui
mursi facultas astitit nunq; deerimus votis tuis & id certo certius habe. quia ve
tus amicitia nostra solida est. In facto ecclesie romane illud tibi dicimus quia nō
leditur caput sine membris: nos hic curabimus ne concordatis deroget. Dein
ceps non credimus nationem vestra habere causam querele si pacta seruentur.
De gratia nostra siue reservatione scripsimus & nunc repetimus: non est anim?
nosser verare queq; occasione illa nec intēdim? pcor datis per gratias nostras in
aliquo derogare. Vale & nos vt soles ama. Ex vrbē die. xx. octobris.

Denūciat desiderijs amici satisfactū.

Epistola. ccclx.

Meas cardinalis senensis Theoderico archiepo maguntino. S. p. d. Ex
vigando secretario tuo accepimus litteras dignationis tue. Cognitis bis
que cupiebas mox adiunimus sanctissimum dominum nostrum qui leto
animo votis tuis annuit. Mouit sua pietas quo animo queue opera tua digni
tas superioribus annis romanam adiuerit ecclesiam: & vbi occasio datur mon
strabit se diligere tuam virtutem. nos autē in quacūq; re poterimus erimus sem
per & voluntarij & promi desiderijs tuis morem gerere. Datum rome die vicesi
ma octobris.

Vollice? sexingentos florenos amice
pro dote aut ingressu religionis.

Epistola. ccclxi.

Meas cardinalis senensis Jacobo piccolomeo. S. p. d. Litteris tuis quas
de montania & andrea filijs tuis nepotibus nostris ad nos scripsisti: re
spōdimus semel & iterum: nescimus an nostra scripta in manus peruene
rint tuas. Ideo hec pauca repetimus vt non putes mente nostra excidisse quod
illic immobiliter sedet. De montania ob res que geste sunt difficile est rectū ferre
consilium. Intelligimus em̄ eam monasteriū abhorrere: matrimonij autē reperi
re sua conditione dignū difficile est: nos igitur relinquimus tibi hanc provinciaz
vt sibi persuadeas qd in rem suaz sit prudens. Si essemus pecuniosi: & more quo
runda cardinaliū abundarem: daremus illi & virū & dotem. At cum tenuis sit
conditio nostra: voluntatē potestas impedit: vt cūq; sit ex paupertate nostra sexin
gentos illi aureos spondemus quamcūq; viā ingrediat. Scriptoria apostolicaz
andree tuo & si optamus acquirere tamē nō valemus: nemo em̄ est qui absq; mil
le aureis eam consequi potest. Oportet igit illas ingredi vias: nos vbi poterim?
non deerimus necessitati tue. Et si deus dabit vt possessionē variniē. ecclesie con
sequi possimus: ita nos geremus vt intelligas nos amantissimi fratris locū tene
re. Datum rome vicesima octobris.

Refert mortē amici & se cōmendarī orat.

Epistola. ccclxij.

Meas cardinalis senensis Latino equiti ciprio. Salutem plurimam di
cit. Duabus epistolis tuis gratias nobis egisti super bis que tui cau
se fecimus. Cognoscimus nos nec pro debito: nec pro voluntate satis

fecisse: sed tua benignitas parua pro magnis accipit. Gaudemus obtigisse tibi desiderium tuum: nam et tua virtus maiora meretur. Afficit tibi summus pontifex et desiderijs tuis vbiq; poterit faciet satis. Amicus tuus et noster stephanus cacia: cuius sine lacrimis non possumus meminisse creatori deo animam red didit: rogamus te ut eius nepotes apud illustrissimū ducē cōmendatos habeas quibus beneficia sua collata sunt. Et nos etiā vnam prepositurā tenuē obtineamus: velis nos principi et pforti ei cōmandare q̄ ad eorū beneplacita semp inueniatur attentissimi. Datū rome. xx. die octobris.

Cōcordatis ecclie opam dare promittit ne violentur.

Epistola. ccclxiij.

Mneas cardinalis senen. iobanni lefure. S. p. d. Amavimus pbitatē tuā ante promotionem nostrā et nunc potissime colimus observamusq;. Inuenimus em̄ in te et veritatē et prudētiā. Credimus plene illud esse scz aliquos qui vulnerent: ut medendo lucent: si nō patiet caput sine dolore dānoq; inebroz. Mittimus tibi cū p̄sentibus alphabetū quod optasti: quod signatū recipies: poteris illo uti et nobis que grauiora erūt significare: habebisq; responsa ex nobis que res ipse eriget. Decet bonos viros curare ne vnitās ecclie magno parta labore itez scindat. De cōcordatoz obseruatione solliciti sumus. damusq; operā ne violent. Amideus pro quo scribis si iueniet fuisse in possessione tēpore cōcordatoz habebit pacem: idq; dñs noster nobis cōmisit inquirere: vale optime et scribe nobis frequenter. naz litteris tuis quasi psona tua tuemur. Ex roma xx. octobris.

Epistola. ccclxiij.

Excusat scēcōtra concordata ecclie fecisse. Mneas cardinalis senensis petro knorzen doctori. S. p. d. Grate fuerūt nobis littere tue quibus nouitates germanicas significasti et dietarum institutiones. Scimus nos esse tibi charos qui omnia ut amico communicas. Estq; nobis nō parua voluptas te tenere memoriā veteris amicitie: vellem' nationē tuā uti sano consilio et non repente ad nouitates prumpere: multo labore parta est pax ecclie istica: facile rumpeť si volueritis. Et erit non notis solū dānosa sed etiam vobis. Euz volueritis refarcire nō poteritis leuiter. Quod nobis dicis imputari de reservationibus ac pensionibus: nescimus quid id sibi velit. nī si fortasse de vno monasterio prope constantiā quod impetrauit p̄thonotarius de lapide: de quo nobis pensio centū florenoz assignata extitit: id ille aiebat placere principi patrie: nec erat contra concordata cum electio ibi canonica non fuisset. De alia pensione nunq̄ nos intromisimus. De reservationibus est veruz q̄ habemus bullam pro duobus milibus florenis. Credebamus nationem illam non egreferre si nos qui in ea nutriti sumus tantū in beneficijs haberemus. Et nihilominus diximus pape: et scripsimus archiepiscopis moguntino: treueren. et colonienſi: nos illa bulla nullatenus uti velle: vbi concordatis cum natione aduerfareť. Itaq; nescimus cur nobis aliquid imputari posset. Cōmendamus tibi vniōnem ecclie ut facias quemadmodū cōsueuisti quia nihil pace melius. Cōtra prutenos sedes apostolica vsq; a suis armis: restat ut vestris vtamini. Si qua in re natio ip̄a graueť. potest recurrere ad sedem apostolicā. Credo non spernent preces sue. Fuimus locuti sanctissimo domino nostro de iuramēto tuo. sanctitas sua viue vocis oraculo nobis dixit q̄ iuramentū illud suspendebat ad effectum ut posses romane ecclie vtilius seruire. Et ita poteris affirmare te non esse obnoxium iuramento. Age igit ut cōsueuisti: nos semper inuenies paratissimos ad ea que tibi grata sint et in dñe nationi vtilia. Cupimus ut nos commissos facias principi marchioni alberto cuius eximie virtuti omnia debemus. Vale ex roma die. vij. nouembis.

*scribit in m.
occulto scribitur*

Captata beniuolentia petū
amicū suo nomine audire

Epistola. ccclrv.

Mear cardinalis senensis Francisco duci mediolanensi illustri. S. p. d.
Quis in curia serenissimi imperatoris et alijs in locis ubi moram trahi:
semper bonoris et glorie tue cupidus fuerim: illisq; pro mea virili consule
re studuerim: ut testes sunt magnificus eques scena de curte et alijs quos tua excel
lencia ad imperiale maiestatem et romanam curiam aliquando transmittit: fateor: ka
men me nunq; aliquid egisse propter quod presumere debeas gratia quātrūcūq;
minima ex tua mansuetudine deponere: sed audacia petenti quā mea nō pstant
merita tua liberalitas et in omnes beneficia concedit: que cū vel ignotis pdesse
solet: mihi ut existimo non claudet aures: neq; ego illam implorare audere: nisi
me necessitas urgeret: sed cum vocatus ad cardinalatus honorem eos nō habeam
redditus qui huius dignitati cōueniant: cogo: ad eos recurrere quos p sua singu
lari bonitate mihi bene velle arbitror. Inter quos excellentiā tuā veneror. nam
et amici quos mediolani habeo hec mihi et litteris et nūcijs indices cōfirmat. Qui
bus ex rebus cōmisi prefato scene integerrimo amico meo: ut aliqua meo nomine
mansuetudini tue exponat. Qui precor et benignas aures impertiri et preces suas
quas vice mea attulerit bono animo exaudire velis: nam et opus pietatis exerce
bis et me seruitorē tuū magis ac magis obligatū habebis. Ex roma quarto nonas
decēbris. Anno. M. cccclvij.

Instruit te mente sua
apud principē erequenda.

Epistola. ccclrvj.

Mear cardinalis senensis scene de curte. S. p. d. Raphaelē capinū no
bile adolescentē (quem ad nos misisti) recepi in familiam nostram: et
tui causa et sui libenti animo: nam et nos tibi obnoxij sumus et in omnibus
morem gerere cupimus: et ipse pre se fert modesti et prudentis indolem iuuenis.
Atinam hi sumus qui virtuti sue satisfacere possimus. Quod pmittis te apud
illustrissimū ducem pcuraturū nostrī causa non est apud nos dubiū: nouim; ani
mū erga nos tuum et amicū verum te esse nō ambigim;. Si bona principis mēs
in ea re fuerit tua non deerit opera. Ita nobis psum est. Scribimus excellen
tie sue litteras quaz exemplaria cū presentib; ad te mittim;. Si putas reddē
das esse reddito: si minus vtere cōsilio tuo et rem nrām pro tua circūspectiōe cu
rato: nos tantū volum; quantū licet. Pauperes nati sumus et in hac vsq; dies vi
rimus tenues: nūc si aucta est dignitas non tamē accreuerūt opes: Confidimus
in bonitate sūmi ut qui nos nunq; destituit neq; in cardinalatu deseret: quādo nō
bi sumus qui maria mōtesq; cupimus. Satis nobis fuerit nō egere. Quod illu
strissimū ducis auxilio futurū cōfidimus et tua sollicitudine. De maxima illa con
cubina non est quod mirere: lata est romana curia et omnium rerum capax: boni et
mali apud nos versant;: hic supbia et humilitas: hic auaricia et largitas: hic luxu
ria et frigiditas: hic libido et continentia. hic summa virtus et summum viciū. Sa
gena hec est in mari missa omnium genere pisciū plena. Tritici adhuc simul et pa
lea in area est: et magna fatuitas et summa sapientia simul habitant. Quid miruz
si opera aliquando predara efficiamus digna laude: aliquando sic agimus ut rep
bendi vel a minimis valeamus.

De palatio buden. et aliquid
contra basilicē cōciliū.

Epistola. ccclrvj.

Mbrosius cardinalis. Reuerēdissimo ac sacratissimo impatori sigismū
do semp augusto fidelitate et subiectione. Habeo gratias ingentes maie
stati tue clementissime princeps q; priusq; pannonia discedere pulcerrimi
et magnificentissimi omnium quod vnq; viderim spectaculi te esse participem volu
isti. Insperimus sūma cū admiratione precipuoq; stupore edificatū abo te pala

ma summa
in sagena est
mi qd nō viciū

cū tantaq; occurrunt singulariter miranda vt quod magis mirari quod primū
 p̄dicare debem? nō occurreret. Taz multa ad se traherāt atq; in se rapiebāt ob-
 futū affectūq; nostrū. Deniq; structure moles taz vasta est vt nullam toto orbe
 maiorē reperire posse arbitremur. Eius oia mēbra adeo magnifice tādecē in-
 structa sunt vt ad grām nīl possit accedere: singuleq; vt dictū est partes secum
 depulchritudine z magnificētia certare vident vt quod primū admiremur non
 occurrat: nisi q; simul oia inspecta excedunt oēm admirationē: virq; arbitremur
 persis illā formosissimā regiā de qua tam multa p̄dicant huius tue cōserēdā. Trā-
 simus ad cōtendū peripatū illum spaciōssimū p̄spectū omnino mirabilē ple-
 rūq; voluptatis. Neq; bis contenti piscinas quoq; z ortos circuire plena occur-
 rebant oculis. Pauca de multis que memouch in vñū congressi ceteratione di-
 gna tueq; serenitatis oculis legenda subiecti. Equidem cōsideratis scandalis q̄
 indices ex hui? perpetuatione cōcilij prodeūt hui? sentētie sum vt p̄ firmo z rato
 babeā nīl a tua pietate posse fieri vel deo grati? vel accepti? seculo vel ecclesie
 matri vtili? q̄ huius encruationē abominationis pro viribus moliaris. Et oro
 ne tua me pietas temeritatis arguat ita sentientē. Nā si ex habūdātia cordis os
 loquit̄ ego istam sniam ex altu cordis eructo. Deus autē noster omnipotens se-
 renitati tue que ad pacem sunt inspirari dignet̄ annosq; tuos benedicere religio-
 sissime p̄nceps z auguste p̄ssime. Ex vienna. Anno. M. cccclvij.

Comendat cām suam z spōdet
 operas suas in reciproci.

Epistola. ccclxvij.

Mas cardinalis seien. S. p. d. Sumforto iuriscōsulto ac serenissimi dñi
 ducis mediolani secretario. Ex leponsis hac p̄terita byeme sup re p̄posi-
 ture mee litteras ad te dedi vt illustrissimo principi duci mediolani p me
 loquereris te rogās obsecrās: nīl exinde respondi a te suscepi: quod non tibi sz
 tuis occupationibus imputo. Scripsit aut̄ mibi paucis ante dieb? q̄ moreret me
 diolaneū. antistes de tua erga me optima voluntate dixitq; tuū esse cōsiliū vt ce-
 saris lras ad ducē impetrarē. Factū est vt ambo fuissetis. Lras defert vir vrbā-
 nus z tuus meiq; amantissim? laurentius de rotella cōcanonicus meus tridenti-
 nus. Is te alloquit̄ z meā agitabit cām. Precor illi cōsilio z auxilio vt sis. Atq;
 reprobes quod eplis de te mibi p̄fatus repromisit antistes. Habeo in te q̄cquid
 spei habeo. Fiam voti campos si me iuueris. Sin deferas nīl est qd sperem. Scio
 mores curie vestre z aliarū. Nemo aliquid obtinet nisi magnis fult? amicis. Ego
 z si iusticiā p̄sequar: nisi te habeā ad quem recurrā habeo neminez. Nec te quo-
 iure censeam vīdeo qui nullis beneficiis mibi obligaris. Sed confido in tua hu-
 manitate: Similiterq; studia z officia quib? dediti sum? parā fiduciam p̄bent vt
 opera consilio: auctoritate z grā tua amice vtar. Ego si quid intelligā aut ad vo-
 luptatē aut ad cōmodū: aut ad amplitudinē tuā p̄tinere: etiā nō rogatus faciam
 nec ad me vñq; p te vel p tuis frustra scribes: si mō quod petieris in mea fuerit
 p̄tate. Vale z spem meā imple. Ex vrbē sexto idus Iulij.

Excusatio p̄ccū nō exaudiat.

Epistola. ccclxix.

Mas cardinalis seien. p̄posito spirēsi. S. p. d. Accepim? litteras tuas
 quib? rogas vt ius n̄m in p̄bēda ecclesie maioris wormaciensis in nepo-
 tē tuū trāsserre velim? Cōplacuisse? certe tibi cui libenti aio tāq; singu-
 lari amico z homini virtuoso gerim? morē nisi p̄uēti fuisset? Scripserūt cñ no-
 bis. Decan? z cantor wormaciēsis: q̄ negocia p̄positure n̄re gerūt de vacatione
 p̄bende h̄mōt: multūq; suaserūt vt ius n̄m illi dimitterem? q̄ p capitulū ad pos-
 sessionē q̄uis de facto erat admissus: cui iā p̄positurā n̄raz arendauerāt. Deinde
 etiā supuenerūt se illustris p̄ncipis comitis palatini p eodē dictā p̄bēdā perē-
 tes. quib? inducti aim inclinauim? ad cōplacōlū prefato possessori: siue vt recti?
 dicamus intruso. Nam q̄uis sp̄eti fuerimus a capitulo: quia tñ natura litigiosi

non sumus: de creuimus bonū p malo rependere. Rogamus autē te vt equo aso
feras: si hac vice p cib? tuis nō annuim? cū sicut p dirimus alioz scripta puenire
runt: deinceps si quid occurrerit qd tui cā facere possim? nō erim? requisitiōi tue
quoquo modo aduersi. Sed quantū vires nre tulerūt t tibi z amicis tuis cona-
binur rē grātā facere. Datū rome die. xxij. iulij. M. cccclvij.

Annuir precib? z petit se excusare de
grauamine germanice nationis.

Epistola. ccclxx.

Mcas cardinalis senensis decano wormaciensi. S. p. d. Cognouim? que
scripsisti de prebenda que nup vacauit in ecclesia wormaciensi. Suades
nenos de illa intronittamus z ius nostrum possessori tradamus: cū neq;
vtilē nobis sit dictam prebendā obtinere fm statuta ecclesie: neq; dispensari ad-
uersus ea cōsuetum sit. multū tribuimus cōsilio tuo: z erede qz non est mens nra
grauare ecclesiā illam: nec litigiosi sumus vt velimus supra modum cōtendere.
Nos si eam prebendā obtinuissēmus non ppter ea violare statuta vestra voluis-
semus aut aliquod vobis afferre grauamen: sed iuxta cōsiliū tuū fecissēmus: z cōfi-
dimus q non fuisset capitulū vestrū de nobis male contentuz. Verū vt cūq; res
se habet: quis cōsiliarius. Palatini nullam ius babeat in p dicta p bēda z nobis
spretis in ea se intruferit: tamē quia vir nobilis est z illustis. Palatinus pro eo
scribit: tuq; plurimū id suades. z iohannes tolner etiam hortat: erimus contenti
transferre ius nostrū in predictū cōsiliariū si cū eius procuratore qui hic est cōue-
nerimus: z deniq; confide quoniā ecclesiam vestrā iuuare atq; extollere: non de-
primere aut quoquo modo ledere intendimus. Verū quia capitulū ecclie sancti
andree animo deliberato nobis spretis z litteris nostris contemptis ad possessiō
nē prebende per nos acceptate aliū intrusit. intendimus experiri de iure: quis sit
potior. Itaq; rogo ne mireris si litem pro parua re ingredimur. quia cōtempnū
potius q prebendā animo metimur: quā etiā si obtinuerim? alteri eiusdē natio-
nis resignabimus. Postremo scribit nobis iohannes tolner querimonias factas
esse apud aliquos germanie prelatos de reservationibus cardinaliū quas habet
in partibus illis: nescimus an propter nos z grātā nostrā is rumor fiat. Nos qui
de supra. xxiij. annos in alamania seruauim? z semper bonozem illius nationis p
virili nostra promouimus: z nunc ad cardinalatū quis insufficientes vocati: id
conamur: id studemus: id tota mente querimus: quod illi nationi velle decorūq;
esse putamus. cum nonnullis aliquādo vebementer contendentes ita vt in sacro
collegio nos magis germanū q; italū esse dicant. Quibus ex rebus non sumus
arbitrati germanice nationi futurū odiosum. si beneficia in ea pro duobus milib?
ducatoz in annuis redditibus obtinērim? Et quis in bulla reservationis nostre
fiat mentio de monasterijs. nūq; nī intentio nostra fuit ad ea monasteria litteras
trahi que p cōpactata reseruari nō possent: z ita sanctissimo dño nostro diximus
aduycentes q pro nullo monasterio vnq; litigaturi effemus: sed solum id recipe-
rimus quod cū bona gratia principū in quoz territorio esset habere possēmus.
Itaq; nō existimamus aliquos prelatos occasionē habere vt de nobis conuer-
sari possent. Quapropter rogamus te qui soles cū pluribus cōuersari: vt mentē no-
stram omnibus declares: z presertim archiepo mogūtino: apud quē nō dubita-
mus nos haberi cōmēdatos: cū z nos sui status z bonozis quātū vires nostre se-
rūt semp defensores sum? Datū rome die. xxij. iulij. M. cccclvij.

Frustra conat ipetrare vt der? coitāq; senen. p osir
matioē studiū vlls ptribuat z auisat de exercitu pgregato.

Epi. ccclxxi

Mcas cardinalis senen. Balie senen. S. p. d. Que ornamento splēdoni glo-
ricq; isti ciuitati vestre patiente esse possent: nūq; redio nobis eēt aut que-
re aut si in pte nra esset exhibere. Eapropter cū nuper nobis scripsisset
vt p studio legū aliarūq; facultatū in vrbē vestra reformando. Sanctissimo dño

nro verba faceremus utq; derus v're ditionis ad eā rem certā pecunie quātitate
cōferret impetrare conaremur. Fuim⁹ euestigio cū eodē sanctissimo dño nostro
Oratore vestro spectato viro leonardo ad id accersito. Perorauim⁹ cām: vt ar-
bitrati sumus oportere: hñd exorauimus. quōd aūt pietas dñi nri ad eā re mde-
rit nō ambigimus leonardū pfati collegio vestro significasse. Itaq; non est cur
plura circa bec dicam⁹. Illud adq; cū qd nosse magnificētias vestras nō inuti-
le arbitramur: Hodie l're ex neapoli aduenerūt: qbus certior fama sit. Comitē ia-
cobū piccininū ab indyto rege aragonū pecunias nō paucas accepisse: quib⁹ co-
pias suas instruere possit ad regni metas exire. Ferūt eum aduersum sigismūdū
malateſtam arma motuz instante vrinate comite. Sed mille sunt hominū in-
fidie: nec sagitta semper eo tendit quō directa videt. Sapiūt magnificētie vestre
z quod ex v'su fuerit cogitabūt. Nos pro debito nro bec reipu. vestre significādo
putamus: cuius tranquillā quietem indefinenter optamus. Datū rome die. xij.
Iulij. M. cccclvij.

Petit p captiuo vt benefacta cū male
factis pensatis liberum emittant.

Epistola. ccclxxij.

Meas cardinalis senen. balie senen. S. p. d. Accepimus l'ras vestras qb⁹
cognouimus que de comite iacobo piccinino z eius transitu suspicamini.
Fuimus sepe cū spectabili oratore vestro de eadem re locuti z eadē vide-
bant nobis formidanda q vobis si homo ille regnū exiret. Nūc scriptis v'ris cō-
moniti statuim⁹: de re illa certiorē pōtifice facere. Sz cū podogra nos impediret
ne p'sentia dñi nostri accedere possemus: scripsimus q nobis videbant aplice
maiestati: z rogauimus vt oratori vestro audientia preberet qui latius loqueret
Placuit id clemētie sue. Oratorq; vestrū mor post cedulā nostrā audiuit: z ita
semp oibus rūdit quēadmodū de patre optimo z diligētissimo conseruatore v're
libertatis sperandū erat. Scribet oia seriosius senatui vestro leonardus orator.
Itaq; non est cur nos ea repetamus. Sumus z erim⁹ solliciti in his q vestre rei
publice trāquillitate respiciūt. Postremo qz franciscū patriciū in vinculis comē-
ctum accepimus: virū fama clarū z qui ornamentū ciuitatis v're nō parū hacten⁹
fuit: Rogamus in eius iudicio bñfacta cū malefactis p'sare velitis. z boiem i vi-
ta relinqre q suis scriptis v'ram vrbē illustrauit z in futurū splēdore ei maximum
adiungere pōt: Quod si feceritis oēs collegiū nrm cōmendabūt in quo plus bene-
fici qz iniurie recordatio valuerit. Datū rome die. xijij. Iulij. M. cccclvij.

Capitū beniuolētia z offert
cōmendatū nepotē suū.

Epistola. ccclxxij.

Meas cardinalis senen. epō tri dētino. S. p. d. Redēūt in alemāniā nico-
lāū crewl capellanū nrm z cōpatriotā: tū cū tridēto trāsitur⁹ sit: noluim⁹
sine nris ad te l'ris dimittere: qbus intelligas nos veteris amicitie z quō
ad sacros ordines p'moti fuimus: memores ec. cupidostz magnope aliqñ ali-
qd agē qd tibi gratū erit. Reliqua de nra erga dignitatē tuā volūtatē z de sta-
tu romane curie: idē nicolaus plenius referet: cui velis tāq nobis plenā creden-
tie fidē p'bere. Insup qz nepos noster frāsciscus grām expectatiuā habet in ecclē-
sia tua. Rogamus vt in euentu vacationis alicuius p'bēde auxillo sibi esse vclis
ad obtinendā possessionē: quēadmodū de tua erga nos beniuolētia z amicitia ve-
teri plene pfidim⁹. Datū rome kal. augusti. M. cccclvij.

Refert noua italie z vrbis romane.

Epistola. ccclxxij.

Meas cardinalis senen. Nicolao cardinali sancti petri. S. p. d. Reuertit⁹
ad ptes germanie. Capellanus meus nicolaus crewl: quē in agēdis suis
dignationi tue quātū valeo cōmendatū efficio: diu nihil noui de tua dignita-
te accepi. Puto eā bñ valē qñ i p'trariū nihil accipio. De p'latiis germanie z dieq;
eorū multa hic dicunt nō bona. Tuā dignationē nihil latere opinor. Nisi tua cir-
y iij

id in curia
1884. 1. 1. 1.
na wigce 2. 1. 1.

cūspectio illis obuiet reb⁹: nescio q^s alius occurrē possit. Ego tñ te in hac curia
pntē por⁹ eē vellē. q^uis parū est q^d cardinales reipublice solū possint. Sz iuua
ret me sepe in pñtia tua eē. 7 p veteri more dulces miscē sermōes. Fortasse aliqñ
nō tederet dignationē tuā in curia morā traxisse. Quis sit status harū pñtiū non
dubito p familiares tuos dignationi tue scriptū eē. Refrā tñ paucis quō res se
habeat. Dñs nñ in primis bñ valet. Roma qz pter solitū buculqz sana eē videt.
Obūt cardinalis neapolitan⁹ in curia potius medicorū q^m aeris gravitate. Arsi
ni 7 comes euerfus adhuc inter se armis pcedunt: q^u res facit vt annus vberim⁹
sterilis videat. Huc accedit indignatio quā pñtifer p⁹ vñnos accepit: tractat cō
cordia nescio q^u facile hēbit exitū. Comes iacob⁹ piccinin⁹ q^u hacten⁹ in regno fuit
nūc suscepta a rege aragonū magna pecunia exitur⁹ regnū dī. 7 p⁹ sigismūdū ma
latestā quē rex odit arma moturus. q^u cū pfectur⁹ ē comes vrbinas. aliū arbitrat⁹
bee fangi p⁹ ualatestas: vt improuisi senēscēs inueniant. Quicqd egerit piccinin⁹
si regnū erient: arbitrant⁹ oēs totā italiā rursus in arina tuiturā. Atqz h⁹ mō ge
ret bellū cōtra thurcos: nec meli⁹ in germania res se hñt: qñ impator 7 rex hun
garie sicut nosi inter sese accerrima cōtentione depugnat: de⁹ eccle sue meli⁹ plu
lat. Comēdo me dignationi tue ad eius mandata omni tpe paratū. Et roma kl.
Augusti. M. ccccviij.

Comēdatoria singulariū amicorū.

Epistola. ccclxxv.

Heas cardinalis senen⁹. archiep⁹o saltzburgen⁹. S. p. d. Nicola⁹ crewl ca
pellan⁹ nñ dilect⁹ vctur⁹ est ad dignitatē tuā quā rogam⁹ i agēdis suis cō
mēdatū hie velis ab eo itelliges romane curie statū 7 quō res italie sese ha
beāt. Itaqz nō est op⁹ de his aliqd scribam⁹. Ad sum⁹ imemores bñficiorū q^u a di
gnatione tua pcepim⁹ dñi i germania effim⁹: 7 quō i saltzburga sepi⁹ a tua digna
tōe grātū accepti 7 honorati fuim⁹: ob quā rē erit nobis sp cura vt tibi 7 ecclē
sue tue p nra possibilitate vicē repēdam⁹. Insup qz duo sūt i tua curia nobis a dō
go tpe dilecti iohēs lauterbach⁹ 7 iohēs troster viri boni 7 fidelissimi: eos digna
tioni tue quoad possum⁹ effim⁹ p⁹ mēdatos: reputaturi nobis impensūz q^u cūqz
eorū p⁹ suis boni p te collatū fuerit. Datū rome kl. augusti. M. ccccviij.

Gratulaf de liberatōe epī varadien⁹. cū
noie regi sepfit 7 ab aplico scribi ipetrauit.

Epistola. ccclxxvi.

Heas cardinalis senen⁹. Johāni troster. S. p. d. Fecisti probe q^d nobis ex
hungaria wiēnaqz singula scripsisti q^u tum gerebant⁹: audiui⁹ inuiti illa
rū partū tribulationes velut deus vt tandē pñcipes inelyte dom⁹ austrie
inter se reconcilient⁹. Illud autē libent⁹ intellexim⁹ qd de epō varadiensi viro opti
mo significasti: cuius innocētia libertatē psecuta est. Nihil pfecto h⁹ tpe nobis io
cundius significari poterat: tu de nobis sibi oia vera dixisti. Ad cū audiui⁹ ca
pturā eius rehemēter pbatissimi patris fortunio cōmoti fuimus. scripsimusqz
mor regie maiestati q^u nobis de patre sincero 7 optime merito testificāda videba
tur. Rogauim⁹ etiā pñtificē in apmū vt lras ad regē daret quibus relaxationes
epī peteret: easqz bis obtinuim⁹. Pūnas p casuale quēdā tabellariū misim⁹. Se
cūdas vō p laurētū rouarellā destinauim⁹ q^u nūcūs aplicus ad regē pfectus est:
q^u quis tarde hinc venerint testimoniuū tñ pbebūt nre in epm caritatē. Postre
mo q^u suades fecim⁹. Cōgratulatorias em⁹ eplās eidez epō 7 misim⁹ 7 mittimus.
Itaqz nō est cur verear⁹ officiū nñm requiri posse. De rebus curie nre supsedū⁹
scribere: cū nicolaus nñ crewl te cōuēturus sit: ex quo cūcta vel minima q^u in ita
lia gerunt⁹ habūde cognosces. Reliquū est vt bene valere studeas. archiep⁹oqz fi
deliter seruias apud quē tua obsequia nō erūt sine pñio. Hos autē sp tui memo
res erimus. Vale 7 si iacobus lotronus istic est: mille ei salutes nro nomie dicito
Ex vrbē roma kl. augusti. M. ccccviij.

Familiaris vt bene valeat.

Epistola. ccclxxvij.

Meas cardinalis senen. Johi lauterbachio. S. p. d. Et nicolao nro crewl
tibi amicissimo cognosces q apud nos gerit et q nos in te aio sumus. Ma
quoadmodu te iapride dilerim? ita et nunc amamus: cupimusq tibi bn ee
et si qn aliqd p facere possemus: no eet in nobis mora: pfidimus tibi bene futur
apud archiep in salesburgen. Qui p sui singulari virtute seruitus tuis debita p
mia no negabit. Vale igit et nos eid archiep ita offeras vt intelligat nos sibi co
placendi cupidos ee. Datu rome kl. augusti. M. cccclvij.

Colatoria sup morte filij.

Meas cardinalis senen. dno de rosenberg. S. p. d. Magno meroze affece
rit nos lre amicor qbus clarissimu et spectatissimu filiu tuu henricu diez
clausisse extremu cognouimus. Doluim? certe illu in flore sue iuuentutis ex
baulce migrasse: cu multa et p domo tua et p inclito regno bobemie facere pote
rat: tu vo istud molestissimu fuit q senectuti tue et baculu et solame creptu esse vi
debamus. Sz cu cogitamus ai tui sapietia: no dubitam? In consolatione ipse reru
mortalium vsus tibi pbeat. Frequenter accidit bec: sepe filij patres i morte pcedunt
raro est senex q plures ex suis filiis no p. miserit. Tolerada sunt bec: nec dolore co
siliu est: vbi dolor nihil affert pfidij. Acq descendu e diuine voluati oia deus i vsu
melioris puertit: nil ipse ppera: nil temē agit. Ille sapiens bo e q ea vult q velle
deu nouit. Nos filiu tuu i eo statu in eo tpe vocatu a deo no ambigimus: in q illi
melius fuit exuisse boiem. Itaq quis no dubitamus magnificetia tua qeto esse
aio: et a velle que deus voluit: tu p nro officio rogamus vt bec humana equa me
te feras. et qd restat cui cu reliqs tuis filiis dulciter ac suauiter traducas. Id erit
nobis supra qz dicere possum? acceptu. Diligim? em sumope psona tua: nec obli
uioni dare possumus quata nos charitate in vna quoda coplectebaris: et de
niq sp nobis ante oculos est humanitas illa atqz vrbalitas: qua nobis et p copio
rabensteyno ondisti in crumenauita em nos ardenti charitate et vt auit euiscera
ta dilectione suscepisti: vt oi tpe nos et tibi et natis tuis et bis q nascunt ab illis ob
noxios ee putem? et b quide ondem? si vnq sese facultas obtulerit. Reliq referet
nicola? crewl capellan? n? dilectus que tue magnificetie comedam? cui taq no
bis credetie fide plenā adhibere velis. Datu rome kl. augusti. M. cccclvij.

Dost regia maiestate recomēdata re
fert grates epi varadien. de emācipatioe.

Epistola. cccclxxix.

Meas cardinalis senen. Ladislao regi hūgarie. S. p. d. Cu supiorib? die
bus iohes varadiensis eps apud budā in vincula plectus esset. Idqz tuo
iussu factu diceret: egre id mihi duplici de ca fuit. Ma et pfulis integerrimi
ac mihi amicissimi infelicitati copatiebar: et honore tuum parumper obnubilari
tolebam: cu epm de tua serenitate optime meritū et doctrina predictum singulari
tua sublimitas in carcerē retrussisse affirmaret. Scripsi itaqz inor excellētie tue q
mihi in ea re faciēda videbat p gloria tua: quoadmodu fideles famuli benignis
vñis suis cōsulere aliquādo solent. Scripsit etiā sanctissimus dñs n? semel atqz
iteru. Ma qui varadiensē pontifice et vte et noie optime predictu intellexisset:
no poterat ei? cu indigna ferret no opitulari. Nescio an bmoi lre tua sublimita
te adierint. Illud nūc relatu est q tua hac curia gaudio repleuit no sine precipua
et ingenti laude tue sublimitatis. Ma cum eps idem no tuo motu: sed aliquoruz
potentū impulsu: quibus no facileresistere poteras in captiuitate ductus affir
mare: nūc illud plane p qd innocentē platū que alieno impulsu cepas: tua spō
te solūmo relaxasti: ex q re patefacta est animi tui innata pbitas et epi innocetia
liquefacta. Quippe sanctissim? dñs n? totusqz cardinalū cet? rectitudinē animi
tui et singulare prudentia magnis extollunt preconijs. Ego vo qui eundem epm
iamdudū virum probatissimu esse cognoui: etqz singulari amicitia sum cōiunctus
no solū laudo circūspetionē et bñflectia tua: b gras qz possuz tue serenitati ago

p salute boi amicitissimo restituta. Intelliges nō me min⁹ ea de cā tue glorie ob-
ligatū q̄ ipm ep̄m. Erā etiā ante seruitor sublimitatē tue multis de causis obno-
tius: s̄ accedēte h̄ beneficio: nūcū est qd̄ iā mibi reliq̄ sit: qn̄ totū qd̄ possuz maie-
stati tue debeā. Ex roma nonis augusti. M. cccclvij.

Caprar beniuolentiā /z capellani
suū cōmendatū faciat.

Epistola. ccclxxx.

M̄as cardinalis senen. Electo v̄atislauiesi. S. p. d. Reuertit ad partes
istas dilectus capellan⁹ n̄r nicola⁹ crewl: canonicus v̄atislauiensis: tibi iā
pridē notus ab eo senties q̄ cūq̄ apud nos gerūt: z q̄s aius n̄r erga te sit:
q̄ z tibi z domui tue nobilissime tāto magis afficimur: quāto indies p̄is tui fra-
trū z tua erga nos merita magis recolim⁹. Itaq̄ nō erimus in scribēdo lōgiores
Tantū dignationi tue nicolaū cōmēdam⁹. Rogates si qua sūt q̄ p̄ nos tui cā fieri
possint: ita de nobis p̄fidas: quē admodū veri amici int̄ se p̄fueuerūt. Datū rome
nonis augusti. M. cccclvij.

Mere familiaris.

Epistola. ccclxxxj.

M̄as cardinalis senen. benrico senfleben. S. p. d. Per nicolaū n̄r ca-
nonicū v̄atislauiesēz q̄ nūc in alamanā reuertit: nō putam⁹ necessarium
eē multa scribē. Ita em̄ rep̄te factur⁹ est iter vt multi eū p̄cessuri sint. Ci-
sabit em̄ quocūq̄ iloco suo ex more cōpatres atq̄ cōmatres. Nec dubitam⁹ euz
cū ad te venerit qn̄ volūtates italicas meli⁹ referre q̄ ab eo discere valeas. Itaq̄
parcimus v̄bis. Tm̄ rogam⁹ vt in re illa varimēsis ecclie si qd̄ ei cōmittēdū videt̄
id p̄ tua prudētia facias. Est em̄ v̄atislauia petiturus vt ait: z a nobis hēbit l̄ras
ad ep̄m illū credētiales: vt si op⁹ fuerit eis vti possint. Reliqua ex eo audies quē
fortasse licentiātū in decretis habebis. Vale z amicis n̄ris nos effici cōmendatos
Datū rome nonis augusti. M. cccclvij.

Refert noua italie z se quantulus
sit in toto pollice.

Epistola. ccclxxxij.

M̄as cardinalis senen. iohi cardinali sci angeli. S. p. d. Que supioribus
dieb⁹ apud nos gesta sūt: ea iā p̄ alias l̄ras tue dignationi significauī. M̄nē
subijciā q̄ secuta sūt: exinde scies qd̄ sperādū sit: qd̄ ve timēdū cōt̄ xp̄iano-
rū cause. Dñs noster sanctissim⁹ nonnullā aduersus v̄r̄inos indignationē induit
adeo vt etiā nepotē suū eccl̄stice militie ducē cōtra illos miserit: castrūq̄ sci gre-
gorij ab eis extorserit: nūc p̄cordia tractat. Expectam⁹ exitū rei pacēq̄ magnopere
cupimus. Mā bella buic ciuitati cbaritatē annone nō puā inducūt. Fuit ipe san-
ctissimus dñs n̄r his diebus aliquāti⁹ egrot⁹: nūc diuino munē p̄ualuit: cui⁹ pru-
dētia nō ē dubiū: qn̄ reipublice salubrit̄ p̄sulat. Nepotes ei⁹ q̄ p̄iarchā legatū in
oriētē secuti fuerāt: atq̄ ibi ob qdā malefacta cōp̄bēsi nudius q̄rtus redire. vtq̄ se
crimine purgēt patriarchā criminant: s̄ dñō n̄ro z sacro collegio cognita ē illius
legati integritas atq̄ p̄stantia: nec sinistri q̄cūq̄ de eo facile credit. An autē nepo-
tes ip̄i culpabiles sint vt legatū nūc tradūt. id aliū inuestigēt. Ego z accusatores
z excusatores eoz eoz auribus accipio. Rex aragonū bellū habet cōtra ianuē-
ses acerrimū: z nūc vna nūc altera ps naues in mari p̄dit: s̄ ipsa ianuā miro affli-
cta est. q̄ nō regis tm̄ s̄ etiā suoz exulum arminis p̄mit. Vermus dux eius magno
vir aio z manu p̄mptissimus: miseros ciues territat: q̄ se nō alio mō q̄ morte im-
perij positurū affirmat: z nūc buic nūc aliū ciuē ad necē rapit: qui suis consilijs
aduersat. Rex autē p̄ hos dies vt fama ē insigne opidū. Scarlū noie in tuscia lu-
erat: est: si v̄x est qd̄ hodie mercatorib⁹ scriptū ferūt. Id erat in ptate dñi plūba
nēsis. Ob quā rē sūt q̄ arbitrant nō q̄etuz regē n̄rū z plūbini dñio potiat. Quod
si obtinuerit locū hēbit oportunitissimū v̄i senen. florentinos ac ianuēses cū velit la-
cessere possit: atq̄ vtinā nō ex h̄ pax italica p̄turdet: hoc est italia. Que autē i ger-
mania gerunt optime nouit dignatio tua. Cupio scire vbi locoq̄ atq̄ gentiuz sis

quid agas quod bene valeas et quod spes sit rebus agendis. Sunt enim quod dignatione tua egrotant se reliquisse affirmat quod res mihi molestissima est. Ea propter suadeo hortor et obsecro ut sanitatis curam geras: curesque ut aliquid reuertaris huc letus et sospes: quod omnes amici tui maxime cupiunt. Ego vero nihil magis desidero quam te in domo tua rome sepe videre et alloqui: ac pro veteri consuetudine in consuetudinem tuam et benignitate profui. Non offero me dignationi tue: aut familie tue vel amicis aliquid apud summum pontificem procuratur. Illa et minus est quod possis et dignatio tua potentissimos cardinales habet quod eius negocia fidelissime gerunt. Itaque non est cur mea indigeas opera. Ego tamen quando tulus sum et tuus spiritus fui et ero. Ex rome nonis augusti. M. cccc. vii.

Excusatio contra missum gratianum
namini germanice nationis.

Epistola. ccc. lxxxiij.

M. eas cardinalis senen. Martino mayer. S. p. d. Hoc idem nobis fuerunt littere tue: quas in causa decani moguntini ad nos scripsisti: erat in eis plures partes quibus breuiter respondebimus. Et gaudes de nostra ad cardinalatum promotione non est ea res nobis dubia. Si quidem noster honor tuus honor est: et hac dignitatem non minus tibi credita quam nobis esse: equum est te arbitrari quando inter nos vera est et stabilis amicitia que iubet inter amicos omnia estimari communia. Quippe si quando aliquid occurrerit in quo vel tibi vel pro sanguineis aut amicis tuis prodesse possumus: ostendemus nos memores esse veteri benivolentie et dulcis ususque quam simul in multis locis habuimus. Que scripserunt nobis principes electores: et tu etiam pro decano moguntino non obaudiuimus: nam et si propositura Wormacien. apud nos libenter retinuissimus: concordauimus tamen cum procuratoribus eiusdem decani de promotione ut tam dictis principibus quam tibi et ipsi decano quem iam dudum cognouimus et amauimus: re gratam faceremus damus nunc operam ut se expediant oportune. Illud aliquantulum durum est quod in calce litterarum tuarum scribis querelas. si magnas fieri de romana curia quam natione germanicam multum incommode modis. Quatuorque capita tangis. Unum est quod decreta constantien. et basilien. conciliorum compactataque nationis minime obfuerint: et quis in hoc articulo omnia contineri videantur: item specificas quod electiones candide facte non confirmantur quod magna vis pecunie rursus ab his quod beneficia prosequuntur extorqueat quod sub colore indulgentiarum et decimarum variisque modis ex alamania pecunie hauriunt: et denique subiungis de gratia nostra quas obtinuimus de beneficiis in commendam habendis quam insolitam esse asseueras. Cogimur ad hec non nihil respondere: et in primis quod fateamur quod scribis in clypea. si natione vestra olim fuisse florentem et suis virtutibus romanum imperium meruisse. Adhuc tamen illud excellentissimam beati petri sedem postquam ille martyrio coronatus est: spiritus rome fuisse in qua quod federunt: vicariatus christi tenere: clauisque ligandi atque soluendi penes se habuere: siue greci: siue itali: siue germani aut ex alia gente fuere: nec minus regni celestis introire ianuam potuisse quam romano pontificum auctoritate continuousse ceteris: nec bodie illis gloriam esse quam auctoritate propria leges sibi prescribunt. quibus pro suo libito romane sedis inuisiones spernere possint. Nos enim catholica veritas nisi respuerint ante obitum ignis eterni in principio sine intermissione deputat. Fateamur insuper aliquam in romana curia quam regunt boies aliqua fieri que digna essent emendatione: nec dubitamus ipsos romane urbis principes etiam in quantum boies falli errare: labi ac decipi posse. Sed ut ad querelas tuas veniamus dicimus tibi: dignum esse ut compactata cum vestra natione seruentur. Idque semper predicauimus et in futurum predicare non omittemus. Si quidem nationi tue a quam plurimum sumus honorati: non minus quam in se afficiamur. Vix cum dicis decreta basilien. concilii non custodiri. Idque putas iniuriosum esse nationi indignam dicimus esse querelam tuam. Propter decreta enim basilien. concilii inter sedem apostolicam et nationem viam discidium cepit: cum vos illa prius tenenda dicere tis apostolica non sedes omnia regeret. Itaque fuit denique propositio facta: si qua nos in partorio nomine interfuiamus: ea certa lege dedit deinde inuiolabiliter obseruanda: pro quas aliquid ex decretis concilii predicti recepta videntur aliqua reiecta. Itaque non iuste agis: si per omnia sua da esse decreta protendis. Sed venio ad electiones quas passim communiter refers

Epistola Lxxxiij.

dedit quē predicatorēs ad vos mittēs idolorū relinquere cultum: et verū deū co-
tere docuit. Plus est hoc martine q̄ aurum: et argentum: plus est quod accepistis
q̄ quod datis. Itaq; decet vos accepti beneficij memores esse: quod quidē tātū
est vt nulli possit thesaurizari. Transimus modo ad eā ep̄le tue partem q̄
nos concernit: dicis nos et alios plerōq; sancte romane ecclesie cardinales inso-
litas apud nos reservationes habuisse: indeq; multos exoriri rumores. Nos et
metensem olim cardinalē: et alios nōnullos silibus v̄os grātius comptum habe-
mus: et ab illis l̄ratū nostrarū formā extraximus. Resp̄ndis q̄ belte cōpactat
aduersari videant: dicimus nihil in eis esse cōtra ea que cōcordata vocant: nisi
fortasse illud recenscat: q̄ etiā monasteria reservari vident: in quib; electioni lo-
cus esse debet. Nos de hac parte abunde satisfecimus d̄no n̄ro. Duo est d̄rim;
eius beatitudini. Prīmū q̄ nullius monasterij electionē impedire vellem. Alte-
rum q̄ nullū monasteriū accepturi essem: cōtra volūtātē eius p̄ncipis in cui;
dicatione situm esset: ita p̄curatoribus n̄ris dedim; in mandatis. Quod si putas
etiā collegiatarū p̄positurarū electiones cōfirmādas eē: neq; debuisse nos earū
reservationes acceptare: longe falleris: nā cōcordata ipsa dignitates p̄mas post
p̄otificales et in collegiatis ecclesijs principales aplice sedis dispositioni permie-
tunt: in alijs aut beneficijs inferioribus habet ipsa sedes suos menses q̄ si super
bimodi beneficijs ac dignitatibus reservationes obtinui: accepimus a summo
pontifice quod nobis cōcedere potuit sine cuiuspiā iniuria. Sed arbitrarīs for-
tasse beneficia que in germania sunt: germanis poti; cōmitti debere q̄ extraneis
nec nos aliter sentim;. Sed cū nos iā annis supra. xliiij. germaniā incoluerim;
nō reputam; extraneus existimari debere: cūq; impatori ipsiq; nationi longo tē-
pore sūma fide magnis laborib; seruiuerim;: et nūc ad cardinalatū recepti: ea cu-
remus: que nationis ipsi; honori atq; vtilitati p̄ducant: ita p̄sus agam; vt na-
tionis germani poti; q̄ itali putemur. Nō iudicauim; trib; illis puincijs mogun-
tine: coloniensi: treuerensi: indignū videri aut graue censerī: si annuo duo milia
ducatorū in eis obtinerem; ex illis beneficijs q̄ sedes aplice p̄ferre haberet. P̄-
tauissemus etiā maiora in eadē natione cui sp̄ seruiuim; sponte offerri: sed nō su-
mus nos insatiabiles. Cōtentamur eo qd̄ pro debiti status p̄seruatione sufficiat
nec plura circa h. Qd̄ aut opas tuas ad id offers vt gr̄ntē fructū cōsequamur: agi-
mus tibi gr̄as q̄ p̄tes amici nō negligis. Idq; rogam; vt interueniente casu opor-
tuno p̄sus efficias. Scis q̄ sit mens n̄ra et quō gr̄am n̄ram restrictā eē volum;
si qua p̄positura vacauerit aut ecclia parochialis magni reddat; velis ita efficere
vt ad cōplemētū gr̄ntē puenire possim;. Deniq; requiris an aliqd̄ dicēdū facien-
dū sit circa eā prē q̄ nationē vram et aplicā seā cōcernit. R̄ndem; futurū esse
ad p̄ncipes electores nūciū aplicū lauretū rouarellā cum eo poteris sup̄ hac re
pleni; loq̄: sibi; cūcta cōicare q̄ p̄ sua circūspectione nō ignorabit: qua via sit in
talib; incedendū. Nobis tñ illud p̄siliū videre q̄ p̄lati et p̄ncipes v̄ri si qua ire
grauamina sibi nō digna inferri putāt: legatos suos ad romanū p̄tificē mittere
nō postdonerēt. Et q̄ sunt illa in quib; grauarent; exponerēt. peterētq; debita fieri
reformationē. Nā sedes ista p̄ sua insita m̄suetudine v̄ris votis (q̄ qd̄ rōe sub
mira essent) nōq; denegaret assensuz. Nos aut et si parū valeim;: studia tñ n̄ra sp̄
in eo dirigem;: vt indytenationi germanice dum equa postulauerit mos gerat.
Vale optime archiep̄o moguntino cui p̄ veteri noticia sum; affectissimū effice cō-
mēdatos. Ex roma die. viij. augusti. M. cccc. viij.

Congratulā; ep̄o varadiēsi.
e vinculis emācipato.

Epistola. cccclxxxiiij.

M̄as cardinalis fencū. ep̄o varadiēsi. S. p. d̄: q̄ntū de captiuitate tua indig;
et acerba dolui: et tātū mō deliberatōe gauisi et sūmope exbilarati sumus.
Quippe nō solū dignationi tue cui; bonitas ac inocētia magnifice patefa-
cta est. v̄peretiā serenissimo regi ladislao p̄gaudem; cui; b̄fficientia et ai rectitudo

indies magis ac magis clucescit. Nam sicut nobis relatu est: cum persona tua i arce bu-
delli retenta fuit: mune aius regi? ad ea re inclinatu erat: seduxerit enim eorum consilia q
tue tuti inidebat: nec rex adhuc iuneculus et regno non magnis consultoribus ad-
uersari audebat: cessit furore loco et tpe. Illud tñ cavit ne qd i corp? tuu emuli tui
molirent. Sz nunc q sua mes fuerit apteliqt. Nam q alieni consilio atq; iposuitate
dignatione tua in carcere piecit: idē suapte ingenio libertate tibi restituit. Quaz
re nemo ē q nō itelligat capturā tuā ab emulis tue pbitat. Liberatione nō ac sa-
lutē a solo rege pcessisse. Est igit qd et tu serenitati regie quēadmodū hacten? feci
stirita et postea summa cū integritate huius. Nos aut et ceteri q te amam? grās refe-
ram? qd nos qdē mune negligem? Eram? hacten? occupati et liberatione tuam
lris aplic? et nris pcurarem? qd bis regio culmi trāsmisim? qz pmas inor itelle
cta nouitate trāsmitti curauim? Alcas nō laurēt? ro uarelia nūci? aplic? fecit at-
tulit. Cui et nō pcuratio tue salutis nobis amētētib? pmissa fuit. Sz itelligim? euz
tuā dignatione iā restituta liberati inētuz qd qdē gratissimū ē. nā et regratiari re-
gi q supplicare lōge ē pstanti? et honor tu? maior pculdubio reddidit: cū nō pōib?
s innocētie libertate tuā pcessaz cē manifeste liqucat. Rogamus igit deiceps bo-
no aio sis et iocūde uiuas de nobis nō tāq; de veteri et fideli amico fiduciaz obti-
neas scies q votis tuis q qdē nra in ptate fuerit nūq; decrim? Tale et reuerēdis-
simis patribus strigomēsi et sei angeli cardinalibus aplic? sedis legatū qn cū eis cō-
uenies memoriā nri facito. Datū ro. die. x. augusti. M. cccclvii.

Excusatoria de grauamine nationi
germanice illate et pcat pacē cū ladi-
slao inire et contra thurcos gladiū vibrare.

Epistola. cccclxxxv.

Alixtus ep̄s hu? uox dei. Charissimo i xpo filio friderico rōanor impato-
ri sp̄ augusti. f. z. a. b. Quis aplic? sedi sicut placuit altissimo p̄sidentes: res
nos sp̄ cura tenuerit: ut indy te nationi germanice, p nra possibilitate cō-
placeremus: et oibus illic ad nos pcurrētib? faciles ac benignas pbeamus aures
Sup tñ sicut nob relatu ē: nōnulli ex venerabilib? fribus nris ac dilect filijs no-
bilibus uiris rōan? singij electorib? et alijs pleriq; pncipes ac p̄lati natiōis ciuīdē
dicta qdā sine p̄uētū in se celebrato oratores suos ad te miserūt: q te nob deniq;
curia nra nō puā qrelā faciētes in te ceta expōnisse ferūt q nos diuersis mōis na-
tionē ipaz aggnātes q in te noie nationis et aīcessore nrm felicitis recordationis
nicolaū papā. v. p̄cordata fuit: mune adimplē aut obfuare curem? Quibus ex
rebus et si n dubitem? serenitatē tuā p sua erga rōanā eccliaz eximia deuotio ē: il-
lorū qrelas acrit ac debite p̄futare: dignū tñ putabim? sup his q nob obijciūt sin-
ceritatē et innocētiā nraz tue sublimitati p̄picuā ac manifestā effice ut si qn post hac
siles qrimōie ad tuas aures deferat: habes ex nris lris qd murmurātib? ac tētra-
bētib? hoibus rñdē atq; obijcē possis. Qdē cū nos oēs xpiani orbis natiōes be-
nigne qntū cū deo possum? tractare curem? p̄spue tñ germāicos pncipes ac p̄la-
tos singlan qdā cbaritate et p̄cipuo p̄secuti sum? affectu. Neq; em nos latet quo
fauore amplectēdi sūt eccliaz p̄sules: et seculi pncipes honore p̄ueniēdi. et illos
fratry et istos filiorū loco sua cuiq; dignitate fuata hic debem?. Sūt enā gelia sacra
sp̄ an oculos mē nre: scōz q parz decrēta sedulo in aio volum?. Monimus quid
ep̄is liceat: qd pncipes deceat: qd officio sumi sacerdos incubat. Neq; cordi nro
deq; tenatius heret q ita sacros canones obfuare. ut idoncil misteriorū xpi dispē-
satores inueniamur. Nota ē oibus aplic? sedis auctas: manifestā cuiq; p̄me sedis
dignas: vulgata p orbē vicarij dei ptas. Qui dicitū ē a dño. Pāce oues meas: et qd
enq; ligaueris sup t̄ra: erit ligatū et cel: et reliq; qbus i euāgelio. Rōani p̄sul em nē-
tia diuinit? declarat. Quibus ex reb? n ē: cur aliq; opa nra criminari possit tāq; la-
tius euagēmur qz nobis liceat aut tāq; in alienā mēstz falce mittē videat: cū nō
huius aut illi? puicie s vniuersi orbis p̄sulatū i aplic? sedis specula p̄secuti sum?
q cū ita sint. scim? tñ eos q vocati sūt i pte sollicitudinis nō cē turbados: suamq;

Handwritten note:
Dicitur in
nadi mal' niendy
fno p̄sencio l'p̄i

cuius iurisdictiones nisi forsitan abutantur seruanda esse non ignoramus. **C**ap: propter ita
nos gerere in hac usque die curauimus. ne quod de nobis cuius hominum quærela competere pos
sit. nec putamus aliis esse quod se lesos aut spretos a nobis dicant. nisi fortasse aliquid fuerit
quod desideria sua non recte metientes. tunc se contemptos ac quatos arbitrantur: cum petitio
nibus eorum iniustis non animus. Sed audiuimus rumore esse tamquam nos auxilium ex natione tua
supra quam deceat extorqueremus. Iniuriarum profecto nobis: et a vero longe recedunt: qui
taliter dicunt nihil unquam nostro nomine ab his extortum esse. quibus beneficia contulimus. ut illi garnunt
Nihil exactum: nihil petitum: propter amata verus iura debita. At si quod Thurcos pecu
niaria nobis subsidia obtulerunt: non recusauimus: nec recusare quidem debemus: pro
ta christianæ religionis necessitate. Decurias autem hominum et alia undecumque venientes: non
usurpamus nobis. Non recordamur in archa: non exponimus in iocalibus: non posuimus in
delicibus: sed in defensione fidei pervertimus: et in opprobrio perfidei thurcorum gentis ad nostrum
extremum spiritum intendere. Innumerabiles sunt et intolerabiles nobis quæ iudices subimus
expescimus: nunc in oratione legato classis nostre: nunc i albaniam scanderbechio fortissimo christi
athiete indefessosque bellatores: nunc legatos et oratores in diuersas mundi partes emissis
nunc istis nunc illis per greciam et asiam laborantibus: ne destituti picularetur pecunias mit
timus: nec fuerunt inanes huiusmodi super. Licet enim nobis in domino gloriamur quod per mi
nistros suos torpentibus ac penitus tormentibus cunctis ferme christianis principibus nobis
tamen in istis atque virgentibus thurcorum superbissima cornua et insolentissimas acies
apud hungariam profregit: magnamque illam et potentissimam exercitum perstravit: quod sibi non hun
gariam modo: sed germaniam totam galliam atque italiam. prerere: legem christi fundit: euertit
permittit. Itaque liberauit domus ipsam suam sub periculo nostro: plebemque suam ex ipsis quod
dammodo faucibus crudelissimi siue inanis draconis eripuit: nunc quæ classis nostra
rhodum tenet. Cyprium mithilenense chium et omnes in oriente christiani nominis insulas quod sine tali
periculo baud quod thurcorum nauibus indices incurstantibus resistere potuisset quodque
laudabili est ac diuino nobis munere processum: non tamen quod diximus insulas: legatus
nostrus sua prudentia et armorum robore tutat: est: sed alias plerasque thurcorum domino ser
uantes: ad apostolicæ sedis deuotionem obedientiamque redegit: nouissimeque non pauca eo
rum thurcorum nauigia ad oppugnandas christianorum insulas exuerunt: potenter inuasit:
debellauit: in partem recepit. Nec albaniam ingruentes barbarorum imperii primis die
bus inclinare potuisset: nisi nostrorum intuentium pecuniarum auxilia: quod scanderbechio
misimus. In his nos rebus pecunias posuimus: in his perfidimus: quod undecumque cor
radere possumus: auri vlargenti bonore dei non nostrum quærimus: pro salute ipsi nobis commisit
laboramus: non pro priuata utilitate nostra. Curamus: ne nostro tempore christianum nomen spurcissi
mi thurcorum pedes calcare possint. Sed non sunt hæc onera quod nos soli portare debemus:
vel sedes apostolica valet pro seipsum tolerare: facimus tamen quod possumus: et rescentibus aliis
quod nobis auxilio esse deberet: instamus: acceleramus: vigemus: nihil somniamus: ex his quod sa
cultates nostre permittunt. Necessaria nobis detrahimus: ut incubenti necessitati pro parte
nobis possibili subueniamus. Que cum ita sint audet tamen nonnulli parum quod de religione et
ad cõe bonum minus intenti nos redarguere quod ab his pecunias recipimus: quod promouent
quod quis sponte ablatas in classem thurcos emissas. Quod quod minus agunt iam plane pro
spicis. Sed assit plerique concordata de quibus mentionem supra fecimus pro nos minime obser
uari: affirmantes electiones. Episcoporum aliorumque platorum nos priuilegiat: ac prius abdicere
quod pari modo neque vere neque iuste nobis obicit. neque enim electiones platorum in germa
nia factas: quis pacto peruenimus: neque ex concordat quod omnes passim electiones confirmare
tenemur: sed illas tamen modo quod canonice expiunt: quod quod a nobis diligenter custoditum est
Nunc enim aliquam electionem repimus: quam repimus esse canonicam. Viros autem quod plures il
lis ecclesiis siue monasteriis prefecimus: in quibus electi etiam minus canonice prebentur. Quod
si aliquid sunt quod confirmationem petentes non obtinuerint: sunt aut paucissimi: sciunt se idcirco
ex sua petitione cecidisse: quia nec canonica fuerat eorum electio nec promotio ecclesiis ad
quod vocabantur fuisset utilis. Deinde autem illa quod nobis ex diuino atque humano iure filij
concordatis ex predictis competere puidetis ecclesiis de persona magis idonea etiam si ca

nonica in illis electio facta repia: ad huc non sum? vñ: nec vñ: ponim? nisi ex ma-
gna et vrgentissima cā. Sup reservationib? aut ceterisq? bñficioz pñfionib? de
qbus siliter accepim? qrelas corā tua serenitate hñse ppositas: nō sum? memo-
res aliqd a nobis eē cōcessum? cōcordata pdicta. Qz si qd tale factū est vt sepe i
multitudine lñarū a negociorū aliqua trāsēntineq? bene gesta neq? bñ reuissamō ē
intentioni nñe aut ordinarioz mēsib? derogare: aut cōcordatis ipsis ptrauenire
Quinimo qñuis liberrima sit aplice sedis auctoritas: nullisq? debebat pactionib?
vinculis cohereri: et mera tñ liberalitate nñe: ex zelo quē gerimus ad pacē: ex cha-
ritate qua te tuāq? nationē psequimur: pcordatis ipsis locū eē voluim? nec pa-
tiemur ea temere violari dñ romana sedis gubernacula retinebim?. Si qd pre-
rea est qd ipsi nationi molestū videat: ex bis q? pdeit ex nño solio. Idq? fortasse
dignū emedatione censet: possum? eñ: et nos vt boies aliqñ labi atq? errare i bis
maxime q? fati sūt non decet epōs aut alios quosuis mortales sup aplicā sedē au-
toritatē sibi vēdicare: aut illos imitari quoq? mō q? pessimo more detestabilisq? ex-
emplo in pñiciē ecclīastice ierarchie in cōfusione n: ystia corporis xpi in aiaz sua
rū ruinā leges sibi cōstituūt: p qñ licitū sibi esse arbitrant? aplicē sedis mādātā cō-
tēnere: ac p suo volūtatē arbitrio ecclīastica dispōnē spñaliaq? negocia. Māz q?
talīa psumūt alieni sunt: deū patrē suū appellare nō pñt: q? matrē ecclīam recogno-
scere nolūt: s? tāq? mēbra vel putrida vel arida a reliquo corpore recidi debēt. Nulli
eñ pñfissa facultas est: vt p romanā ecclīaz oim fideliū matrē ac ingram recalci-
trare possit: vel se ab illi? impio subtrahere. Cōmendā dñs est vna in domo palca-
lis agn? manere oportet in archa regnāte diluuiō: cui cura est ne pereat. An? de?
vna fides: vñ baptisima. An? xpi vicari? in terris ē: q? celos bñ mētib? apit clau-
dit aut malignātib? Si qñs aut arbitrat? seclū nō bñ agē aplicā sedē: recurrē ad eā
dñ: grauamē suū exponē: remediū pte: nūq? pia mī filioz desiderio dēnit. qd vi-
derit ad salutē eoz pñt. Et tu q? serenissime impator: si qd arbitraris tuē natio-
nis pñatos hic qd p nos emēdari debeat: admonē eos: bortare et vrgē vt ad nos
venietes suas nobis necessitates exponāt: grauamina referāt: desideria pferant
Mā votis eoz q? ardnis tramite nō discordēt: tātolibenti? annuem? qñto confi-
dēt? eos ad nos recurrituz hic videbim?. Et ex q? charissimū in xpo filiū nñm la-
dīslā hūgarie ac bohēmie regē illustrē nō dñ recōciliatū tibi eē pcepim?: s? adhuc
in te atq? ipm lites eē ferunt? pñgētes: qñuis nō dubitam? p tua te sapia ea dñta-
rat seu qñere seu velle q? sint eqñati ac iusticie psona: qz tñ discordia vñ tātomag
nō angit: quātomagis xpiane reipublice vñū resultat. Serenitatē tuā rogamus
vt ante tuos ponas pñm cū quo pte dñs: et vbi pte dñs: qz cū carne tua: cū sanguine
tuo: cū fratre tuo: et in domo tua. in agris paternis: in hereditate auita belluz ge-
ris: in quo nec pdere nec vincere tutū est. Cōsidera q? tu impator es aduocat? ec-
clesie: ptecor fidei catholice: pñm? in seculi pñcipes. Pñm? q? arma p defensio-
ne religionis nñe induere debeas. Cōsidera q? tu ille es in quē oim xpianorū oculi
pñcti sūt: q? si (quēadmodū tibi ex officio incēbit) aduersus impiā tbur eoz gen-
tē arma pmoueris: vniuersos ferme reges ac pñcipes vt te sequat? puocabis la-
bentēq? rē xpianā magnifice subleuabis. Sū dō tonni māseris alijs occupat? cu-
ris nemo erit q? bellū pñ gerere velit: nisi q? tu ipse cā cur nño tpe fides catholica
negligat. Intellexisti q? fecerūt tburci supiorib? annis: vt cōstātinopolim orienta-
lis imperij caput: ac totius grecie colmē inuaserūt: vt vrbes qñplimas incēderūt:
vt xpianū sanguinē effuderūt: vt altaria euerterūt: vt scōz reliquias canibus ob-
iecerūt: vt imagines dei nñi: hōseq? matris e? aut lanceis effoderūt aut spūis lu-
toz deturparūt. Scis q? nūc cogitat q? parāt q? molliunt? nullū illis studiū arden-
tius: nulla cura pñsior est q? vt ea agūt p q? possint xpianā gentē fundit? pde: vin-
cula: verbera: necces: fidelib? oibus cōminat. Prope eoz gladius et adesse festi-
nāt tpa: et tu interim ac patrueis tuus. arma q? merito in hostes fidei verterent?
p subditos et vasallos vios exercet. Diccs fortasse qñquissimū nisi me magna neces-

stas impulisset: si parate fuerūt insidie tibi: hereditas mea in piculo posita est.
Coactus sum arma p. defensione capere. Inuitus pugno cū sanguine meo: possi-
bile est qd̄ ais nihil inficiamur age: sint vera q̄ refert oīa sit iustissima tua cā: at iu-
stius est p. p. p. pugnare: et maior necessitas est hereditatē xpī q̄ tuā defendere. Si
tua perit est adhuc ubi salueris. Si perit xpī hereditas (qd̄ tñ nullo pacto futurū
putam?) et tuā hereditatē perire oportet: et xpīane reipublice fūdamēta corruere.
Cogita i gīt de cōi piculo prius et maiora minoribus an pōne. Exq̄rito oēs vias
q̄bus cū patruele tuo quatū sanguine iungeris tantū dilectione et affectu sincero
copuleris: nec illi imputes quoquē q̄ p. alios etati tenere subgerunt. Audiuimus
dilectū filiū nobilē virū ludovicū banarie ducē inter te et ipsum patruele de pace
actū in austria descendisse. Credimus et dilectū filiū nostrū iohannē cardinalem
sancti angeli aplice sedis legatū quēadmodū sibi scripsimus eisdē tractatib⁹ infē-
futurum. Age flecte animū et amplectere bona mente cōcordiā: noli omnia que
tibi debent exquirere: esto contentus his que potes obtinere. Nec graueris p. bo-
nō pacis de tuo iure pauca dimittere. Datus p. cū cā paces accipies: maiora tibi
retribuet. Comēdabunt oēs tuā sapientiā que furorū tempantiā arrogatiē humi-
litate diuiciū ināsuētudinē: tenacitatē largitatē obiecerit. Sit finis aliquādo ci-
uilib⁹ et intestine discordie ut tandem cū patruele tuo recōciliatus: et tu et ipse cete-
riq; germanice terre. potes quorū consuevit in armis esse inuicta virtus vniq; iā
viribus ac cōcordibus animis in thurcos militaria signa feratis. Infelices xpīa-
nos q̄ p. greciā captiui merent: a iugis seruitutis eximatis: ac regiaz ciuitatē que
de cōstantino cesare nomen habet q̄ turpiter pridem amissa fuit: tam gloriose re-
cuperent. Hec scripsimus tue serenitati nō sine fiducia singulari. p. ea qua tibi et
in clyte nationi tue ingenti charitate sum⁹ affecti. Tuum est ut hec tam bono aio
recipias q̄ sunt a nobis optimo corde plata. Datū ro. apud sanctū petrū pridie
kt. Septemb. M. cccclv. dictata p. eneā cardinale senen.

Excusat rōne se pces

non posse exaudire.

Epistola. cccclxxxvi.

M. cardialis senen. Bartholomeo etenim artium et medicine doctore
pblico archiep̄i moguntini. S. p. v. Reddidit nobis vigandus lras tuas
que gratissime fuerūt tuā bonā valitudinē indicantes. Voluissimus peti-
tioni tue uiuere gerere: sed nos non decet cōtra primarias preces impatoris aliqd
attemptare: quia illas impetramus et sepe defendim⁹: et impatorie maiestatis
bonorē tueri debemus qui ab illa p. moti et magnificati sumus. Si qua alia in re
possemus tibi complacere esset id nobis voluptati. Vale ex roma die. xxvij. octo-
bris. M. cccclv.

Certiores reddit amicū largū
esse animum sibi complacendi.

Epistola. cccclxxxvij.

M. cardialis senen. Nicolao arzimboldo. S. p. v. Quis raras ad te
lras viderimus. Hāc secūde sunt: post q̄ cardinalatus bonorē cōsecuti
sumus. Nihil tñ min⁹ te amam⁹ et reueremur. Est indelibilis memoria il-
lius dulcissime p. suctudinis quā simul florētē habuim⁹. Recordamur q̄nto fauo-
re nos mediolani duz legatione cesarea fungeremur: p. sequebaris. Neq; obli-
sum⁹ eorū q̄ rome in coronatione impatoris vna agitauim⁹. Que oīa suauissimā
mibi red. dūt recordationē tui nois. Ad hec accedūt amplissima in me merita ca-
sparis sc̄blich cācellarij cesarei. q̄ suis necessarijs et amicis mirrūmodū nos ob-
ligatos tenet. Hec scribim⁹ semel p. multis vicib⁹: ut scias nobis aim eē cōplacē-
di et tibi et tuis oibus. Hāc quotiens tuo nos requireremur: toriens in memoriā
charissimi amī non sine voluptate quadā reuocamur. Ex te aliud nihil petim⁹
nisi vt nos ames ex veteri cōsuetudine: et illustissimo p. principi duci mediolani cō-
mendatos efficias. Cuius clarissima virtus oēm inuidiā superauit. Vale ex vbe
ro. iij. nonas decembris. M. cccclv.

ignam pulch

*gratitudo
inimici
amicis*

Rūdet fran corz regi sup
materia epatus tornacen.

Epistola. ccclxxxviiij.

Hus eps seru⁹ seruoꝝ dei charissimo in xpo filio karolo regi francie illustri
salute ⁊ applica bñdictione. Que ad nos de cōditionib⁹ tornacen. ciuitatis
tua serenitas scripsit: nō diffitemur ita eē vt scribis: abūdas em multitu-
do ppli est in regni tui cōfinib⁹: q̄ māsit in tua ⁊ pgenitoꝝ obia seculis multis: p-
detq; tibi oportunitate loci cōmoda p multa ⁊ magna. Qd̄ hō adiungit eccliam
ip̄am pmissaz tibi in psonā cardinalis p̄statiōē. fuisse in eo vel tua maiestas infor-
mata vere nō est. vel q̄ de ea nos cōpellarūt rīsa nra interpretati bñ nō sunt. Quē
tū bñficia cuiq; pmittere nos noster nō est. nec fuisse in bñc die/ adiutore deo)
meminim⁹. Recordamur oratorib⁹ dixisse cā vacare illā ptingeret: rē facturos
de qua cōtentari merito posses: daturos aut cui velles eā eccliaz neq; dixim⁹ vnq;
nec cogitaui⁹. Adueniēte tñ obitu trāslati epi facē maiestati tue rē grātā in aio
gessim⁹ p obitū nō vacant. Sener grādeu⁹ incōmoda multa pferre in ea ciuita-
te nō valēs: p̄catus ē illuc robustio: ē trāsserri. Fuit iusta ⁊ pia ei⁹ petitio. Rare
vel nulle supplicationes bñdōi a sede ap̄lica solēt repelli. Si doles boiem duci bur-
gudie subditū illic eē ppositū: minor culpa bec nra est q̄ fuerit p̄decessoꝝ nfoꝝ q̄
plures burgidos illic statuerūt. Nos rem nouā nō fecim⁹: veterē ⁊ v̄statā sum⁹
secuti. Hoc q; ad trāsserendū tullem⁹. p̄iores nos fecit. q̄ sicut serenitas tua intel-
ligit. tota tornacen. diocef sub dñatu ē burgidoꝝ: nec putam⁹ videri incōueniēs
posse: si ex dominio illo varet eps. intra cui⁹ limites maior ē ⁊ amplior iurisdic-
tio illius ps. Mā q̄ tua serenitas q̄rit ⁊ bis ⁊ alijs reb⁹ se cernē cōmoda regni tui
⁊ cōsanguineoꝝ tuoꝝ nobis par: cordi eē. In hoc credim⁹ euenire tibi i qd̄ nobis:
vt cñ tu cōplacere tibi a nobis sepe non putas. sic nos sepe exaudiri a te vota nra
nō cernim⁹. Mō tñ p̄pterea de tua in nos volūate finistū aliqd̄ credim⁹: cogita-
mus sp̄ causas tibi aliq; eē. p̄pter quas non fortasse posses q̄ volum⁹. Accusam⁹
necessitatē mēte: ⁊ alio equissimū sum⁹. Par officiū a te req̄rim⁹: charissime fili nec
vellem⁹ quatiēstibi obtempatū nō est: toties de aio nro iudiciū faceres. Memi-
nim⁹ in grāz tuā multa fecisse bonore tuo multa mltis: dedisse. Si sp̄ nō dedim⁹ q̄
semp eē ap̄lica sedes pōt vt vult. Multa illā circūspicere oportet: multa metiri.
Ita sp̄ actiones suas dirigē: vt reddē illaz rōez deo ⁊ hoib⁹ possit. Postremo q̄
nobis denūcias te pmissurū nō eē ve idē tullem⁹. tornacen. ecclie p̄sit. Nihil in hoc
aliud rñdem⁹. nisi maiestātē tuā sane intelligere qd̄ regē catholicū deceat. Et nos
p̄stanter sperare te si factū nrm diligentius cōsiderare volueris: nihil dissimile a
claris pgenitoꝝib⁹ tuis eē facturū: q̄s nō minus veneratio in eccliam dei ⁊ obediē-
tiā in sanctā sedē ap̄lica q̄ cetera glorioza facta illustrarūt. Ip̄az aut trāslatiōē
cū facta solēnter sit: mutare sine rep̄bensione nō possum⁹. Anū a te petim⁹: cha-
rissime fili: vt detractorib⁹ sedis ap̄lice semp nō credas: multa illoꝝ passionib⁹ tri-
buz p certo babeas nos serenitatē tuā amare. Illi cū possumus obsequi cupere
nec p̄termissoꝝ vnq; occasione aliquā eē in qua tue bonitati placere cū deo pos-
semus q̄ si in aliquo p̄iudicatū tuis iurib⁹ putas: parati sum⁹ tue celsitudini insti-
ciam cū omni benignitate administrare: Datū ro. ix. decembꝝ anno. lx. pontifi-
catus nostri. anno tercio.

Ad eundem in eadem causa.

Epistola. ccclxxxix.

Hus eps seru⁹ seruoꝝ dei charissimo in xpo filio karolo regi francie illustri
S. ⁊ a. b. Nisi tua signata manu ⁊ tua fuisset imp̄ssa sigilio: nūq; tuā p̄ta-
uissemus eplam quam tuo nomine michael secretari⁹ tuus nouissime ad
nos detulit. Multa cñ cōtinet q̄ a tua prudentia ⁊ tuo scribēdi more vident alie
na. Sz neq; portitor: neq; signū neq; subscriptio patit vt tuas lras eē dubitem⁹
quetā q̄ abs te misse reddite sunt: eas ob res cogimur rñdere ⁊ nras excusare in-
nocentiā. Neq; enim nos sumus qui vel tuā serenitatem vel aliū quēpiam odio

psequi. aut odij causa quicquid agam? Nos quidem tuam mansuetudinem speramus
 uim? speramus magnificam? speramus obsequium? Tu propter maiorem tuorum gloriam et magnifica
 gesta. Tu propter modestiam et religionem quae in te sitas didicimus? Neque sane unquam
 in aio nostro fuit quicquid agere quod tibi aut incommodum esset aut molestum. Sed alibi tibi persuasum
 est ut scripta tua ostendunt tam nobis quam sacro collegio nostro directa. Ignoscat his
 divina bonitas quod talia suggerunt quod magnum est peccatum. Summa iniquitas. mala mea.
 malus animus? Illorum est quod tuam excellentiam aduersus nos irritare aut commouere
 nituntur similes illis sunt quod filium tuum a te alienauerunt. illi enim carnalem pro filium
 abstulerunt. hi nobis spiritalem auferre nituntur. Sed minime obtinebunt si tuam constan-
 tiam et moderatorem retinebis. et nostris uocibus auscultabis quod non tam nostre sunt quam dei
 et filij eius? christi cuius vicariatuum non nostris meritis sed sua dispensatione in terris gerimus? Audi
 ergo nos fili et in charitate accipe quod ad tua scripta respondemus? Scribis de tornacensi ecclesia
 ad quam translatus esse. tullen. episcopum haud equo animo fers. putasque tibi iniuriam fa-
 ctam quod praecedens tuas non exaudiuimus? Quod per cardinali constantie ad nos peruenit. et
 plurima subiungis quod paulo post capitulatum attingemus? Sed pulchrum hoc agimus? re ge-
 stam accipe. sic enim et tua et nostra causa melius cognosces. Fuerunt oratores tui vel bis vel
 ter pulchre vacare ecclesia tornacensem. dixeruntque nostrum antecessorem ecclesiarum ipsam disponi
 suae persuasum. ut contingente vacatione illi. prouideret de persona tibi accepta. petieruntque
 ut nos idem efficerem? cum tunc sollemniter plurimum inesset in ea ciuitate quod tua esset.
 episcopum praesidere tue maiestati fidum et acceptum. Idem egere nobiscum duci burgundie
 legati non semel sed iterum atque iterum. dicentes diocesim tornacensem. fere totam et reddituum
 maximam praeterea in parte ipsius duci praesistere. ad quem magnopere pertineret episcopum torna-
 censem. cum creari quod sibi amicum et charum esset. propter magnas et opulentas flandrie ciuitates
 vicinas anglie. in quibus stat? sui robur pertinet. adiacentes retroactis temporibus maxime
 a. lxx. annis citra nunquam in ea ecclesia praefuisse. quod non ex charis duci burgundie fuisset.
 et quod unum aliter pro more ab eugenio tandem translatus extitit ad ecclesias narbonensem. cum pace
 illic potiri non posset. Intelleximus rem utriusque arduam atque proplem. nec vel tuis vel
 duci oratoribus quicquid certi promissum? Sed negantes nostri moris esse. per aliquod notatim eccle-
 siam cathedralis reuocare. respondimus? contingente vacatione nos ecclesie illi ita praesuros
 ut nulli causa fore merito esse debeat. Cuius tui oratores per constantiam. cardinali rebus
 reuocatas petere. burgundiam vero per episcopum traiectionem. diximus? a parte nulli duas ecclesias com-
 missuros. prout ipsi efflagitabant. Haec sunt promissa nostra. Sed acta uobiscum sunt ante va-
 cationem. eratque nostrum desiderium ut nunquam haec vacatio nostro tempore incidere. cum viderem?
 absque turba et molestia huic ecclesie. prouideri non posse. Haec nobis senas ex matua
 reuersis reddita sunt autentica scripta et mandata. per quod tornacensem. et tullen. episcopum ex iustis
 causis desiderabant inuicem ecclesias suas designare. et ad alterutra transferri. admisisse
 nos resignationes. et translationes fecimus? de fratre nostro consilio. Deinde cum viterbi
 essemus? antequam translationes praedictae effectum sortite fuissent. nunciatus est nobis obitus
 episcopi tornacensem. omisimus? casus ut sit unus cardinalis. et facta est relatio in consistorio libere
 et grauius omnes fratres nostri sententias suas dixere. placuit omnibus? tullen. episcopum ad ecclesias sic va-
 cantem transferri. nihil sine consilio et matura deliberatione fratrum egimus? oia eis apuimus?
 quod vel tui vel alij oratores in hac causa exposuerant. quicquid per sese cuncta nossent. fecimus?
 hanc translationem suaderibus? fratribus? quod aliquid affirmauerit tullen. olim episcopum tunc serenita-
 ti et fidei et acceptum esse. ac per eius medium tibi ut duci burgundie placitum iri. Cuius praesens
 ille antiquus quod multis annis cum laude tornacensem. administraret ecclesie. in extremis vi-
 telisposse suae de hac persona. prouiderum esse censeret. non videbat eius vel votum vel
 consilium sperandum. Fecimus? ergo hanc praesens. nec vidimus aut fratres nostri viderunt
 pensata loci et temporis qualitate utrum? posse prouideri. quod si huius serenitati non placent non
 est tamen quod ea in tuam contumeliam facta esse diiudices. cum nos te amemus? et honoratum
 speramus esse velimus? Sed iam ad praesens tue episcopi reuertamur eisque quod possumus satisficiamus?
 Dicis impunitis te nunquam cessatur? quisque tua deperatio exaudiat. non oportebit te
 diu praecedere si ea petieris quod cum honestate praecedere valeamus? est enim lux nostrum cum

tibi ceterisque regibus iuxta petentibus complacem. Dicis te loqui de re tui domini
Jurisconsulti duplex dominium tradunt. Alter directum. alter utile. Civitas
(ut aiunt) utroque iure ad te pertinet. dioceſis directio tibi. Nam utile dicitur est quod mul-
tiplicis faciunt. nec tua excellentia episcopis? baccen? rim fecit qui in ducatu burgun-
die vacauerunt quis asseras? et vere asseras principatum illum sicut? et flandriam a
tua corona dependere. Dicis te instare. per cardinali per persona digna et benemerenti
Nihil per personam eius dictum est. Laudam? hominem? quis honore dignum cenſe-
re? cui cardinalatus insignia misimus? Rubrum pileum. Quis egregerimus. si vixit
quod aliquis retulere eum. si in tua curia non vti cardinalatus? insignibus? quasi non accipe-
cum honore decet. quod si ita est. decet tuam excellentiam qui dicit se cardinales ama-
re in hac re ita. providere. ne dignitas cardinalatus in tua curia minor? vel abiectior
quam in alijs videatur. Dic? non decere cardinalem pati repulsam. non patietur si ea pete-
rit qui absque alteri? iniuria cum dei beneplacito peccati possit. Dic? ecclesiam fuisse reſuataz
et rem hanc a predecessore nostro calixto concessam. cum calixtus obijt oia ei? permissa
inferunt. si vixisset in hanc diem tui mos gestus esset. nunc de eo nihil possum? iudi-
care. sciunt docti reſuatores suas ad nostra tempora non extendi. Dic? tuos oratores im-
patienter a nobis auditos fuisse et vacuos remissos. Si legati nostri ita in tua curia
benigne viderentur? et audirent sicut tui in nostra. multo frequentius? qui faciant nunc? nostri
ad te accederent. si tui quicquid voluit die noctuque nos adiret? et qui volunt dicunt. nisi
vix pluribus? in mensibus? tui copiam habent. nec a tuis curialibus? benigne videntur. quia
tua maiestas in oia audientia modesta est et perhumana. Mescimus? quod ille est qui se dicat
a nobis impatienter auditum. Duo cardinales ex tua natione interfuerunt quando ultimum
in hac re oratorum audivimus? Roribogen. et avinionensem. ipsi testari possunt quod vix in fi-
nem omni cum mansuetudine hominem audivimus. Quia? respondendo aliquis eius verba parum
moderata reprehendimus? Remissimus? illum vacuum in petitione tua. si plenum in suis
Hanc gratias quod a nobis petiuit cunctas intuitu serenitatis tue concessimus? libenter tuas
quod suas audivimus? si rei difficultas non patiebatur. Ille cum satisfacere tibi non pos-
set satisfecit sibi. et in memor accepte gratie nos criminatur? est. Dic? neque adrianum karol-
li magni neque leonem ottonis ita intercessionibus remissis. ut nos tuas repulimus? et quod
nemo consecraret episcopum nisi laudaret? et investiret? a tuis predecessoribus? Quid fecissent
illi duo romani pontifices in hoc casu? nescimus? quod fecimus? ipsi scimus? et facti nisi roem
reddere possumus? karolus et otto romani imperatores fuere. et hoc privilegium a roma-
na sede obtinuerunt quod refertur propter ingentia merita. et quod ita tempora poscebant et arria-
nor? aliorum? hereticorum factiones quod imperatoris malleo proterere oportuit. si cum
privilegium videret ad horam renovatum est. et successores illorum imperatorum illi renun-
ciaverunt in conventu vocationis. Hanc sicut ezechias spernentem eum alimose erectum
iheremo abstulit. idque profauit quoniam idolatriam inducebat. Ita et privilegia auferenda
sunt qui propter utilitatem publicam concessa inveniunt esse damnosa. Subiungis quod neque
calixtus? neque nicola? neque alius simile aduersus te agere attentasset ei? quod nos feci-
mus? De mortuis non est nostrum iudicare quod facturi fuissent in humanis agentes. nos
certe aduersus te nihil ex proposito egimus? nec tibi aduersi sumus? neque acta nostra attē-
tata dici debent qui sunt in senatu aplice. in loco quem dominus elegit in prima mundi sede in
beati petri auditorio. in ipsi? saluatoris tribunali. Videatur ne ipsi attentatores sint
qui nobis resistunt. et decreta nostra impugnant et aplice aduersant in mandatu. Dicis propter
spiritum tibi euenisse quod in re tam honesta aduersante romanorum pontifice? et. Vide quod
dicas. si tu id vis quod papa non putat faciendum. non romanus? pontifex tibi aduersatur. si
tu ei aduersari? per ac magistro tuo didicisti. cui? est de honestate iudicium longe magis
quam tuum. Dicis si tandem ita fiet ut ceptum est. te non ab re putatur aduersus te pe-
ptum odium. absit a tua bonitate ista hoc cogitatio. quicquid agemus? in iusticie truti-
na suspēdemus? et nos non vix aut odium aut gratia ex tramite recto deturbabit. mit-
te has suspiciones. neque his aures adhibeto qui pessimum virus tuis auribus? instillare
conantur. velis cuncta perſare. neque hominibus? sue rei affectatu? neque etiam tibi ipsi credito.

Audi viros deum timentes. et an liceat tibi iudicare sedis aplice iudicia. plene co-
 gnoscas et intelliges. nihil nos in tua ignominia aut molitos esse aut moliri velle.
 Adhuc tandem bona et digna bono regi verba. Absit inquit in quos decreta patris
 pacem et charitatem suam voluit scintillam crescere dissidia. Idem votum nos faci-
 mus. nec nostra culpa in te nosque. unde suborietur dissidium. Facit divina pietas ne castas
 tuam et piam mentem delatores eludat. et ne tibi falsa per veris ostendant. Dic te ob-
 sequitissimum et obedientem sancte sedis romane filium. hoc petimus ne molestie pauca
 feras patris verba. audies verba charitatis et fidei neque moveamur. si amaritudinis ali-
 quid habet. dulcia fient et suavissima si bono corde audieris. Dic te filium obedientem
 pro fili si hoc per negamus. si filius obedientie es. cur pragmaticam sanctionem tenes
 atque defendis. Eugenius te hortatur est ut illam dimitteres quod non est secundum deum. Idem
 petunt nicolaus. idem rogavit calixtus. tres romani pontifices sancti ac venerandi pres-
 biteri modo nunc legat. nactus te rogare. ut pragmaticam relinqueres magnam in ecclesia
 dissidium ac malum. cum nunc audiuisti in hac parte vocem ecclesie romane. Ubi ergo tua obe-
 dientia ubi deuotio ubi religio. plus regni tui aliquibus placitis quam ratione fidei auscul-
 tasti. loquimur cum fiducia sine felle sine arrogancia. amor in te non loquar verget. deus in te
 ris per filium suum ihesum christum crucifixum applicat sedem erexit. et primum ac summum tribu-
 nal esse voluit. nulla potestas est quae huic equari possit. hoc de omnibus hominibus ac dignitatibus
 iudicat. eam solus iudicat deus. Non est de grege ovium quod romanum pontificem suum
 esse pastorem negat. Audi quod dicat dominus. quod non colligit mecum dissipat. Certe cum christo non
 colligit qui cum vicario eius non seminat. Pragmatica sanctio quas tui subditi ob-
 suant. non est ex apostolice semine. quippe qui neque auctoritatem apostolicam neque consilium generalis alicuius
 auctoritate firmata est. Nam etsi decreta aliquorum consiliorum in ea inserta sunt et pontificum
 sanctiones. nihil tamen ita reatum est ut promulgatum fuerit. sed vel additioes facte sunt vel
 mutilationes. quod placitis tui regni facere haud quod solum et sine damno animarum suarum il-
 lis uti non potest. Tacemus quod multa laicalibus manibus pragmatica procedit. quod neque hu-
 mana neque divina iura permittit. Datere hoc dicit filii. neque inuit audias veritatem. tui
 aliqui antecessores pragmaticam ferme silem ordinaverunt. videntes id sine sede
 apostolica facere non posse abstinuerunt. Sequere vestigia maiorum tuorum. et dimitte hanc
 pragmaticam quas christianissimi tui antecessores ignorauerunt. et si quid est quod reforman-
 dum sit in ecclesiastico regni tui statu. apostolice apostolicam sedem quod tuis honestis desideriis
 nunc deest atque hic modo filium te obedientem et obsequitissimum appellare verissime
 poterimus. simulque tibi apostolice et regno. Dic te nunc precibus porrexisse nobis nisi ho-
 nestas. mutant tempore et negadas reddunt multum ex causa. et multa faciem honesti habent
 qui diligenter inspecta iniusticiam ostendit. Addis te ad iniuriam receptum nisi qui po-
 stules impetres. Iniurius eris ipse. si sine causa te passum iniurias dixeris. et praesertim
 ab ea sede quod mihi est iusticie et equitatis. Postremo per amicitias per charitatem per pacem
 quas erga te suare debemus multo per rogitas. ut precibus tuis annuentes tornacem.
 ecclesiam cardinali constantien. permittam. et tullen. episcopum translatum reuocem. Non ege-
 mus tot adiutoribus aut tot precibus. nostra prope natura tibi more gererem. si res ipsa
 ferret (si audiuisti quod res gesta est) iam tullen. translatus est ex consilio vniuersi sena-
 tus apostolice. et sue ecclesie alter perfectus. quod fiet quod petis sine iniuria. Nam non ventum
 est ut per quod situm ius sit. id sine cause cognitione auferri non debet. quod si (ut oratores
 tui dixere et se tunc sonant) iudicium tibi factum putas. et hanc translationem iure
 estimas reuocandam. iudicium tibi rectum equumque offerimus. Causa hoc de maioribus
 est et ad sedem romanam pertinet. persuade tibi. et nullatenus dubites. si causa cognita in-
 uenerimus ita esse ut arbitraris. facile obtinebis ab hac sede quod voles. Nihil enim
 magis optamus quam tui serenitati per iusticias placere. Nec ad tuas litteras. ad ea quod
 secretarius tuus exposuit non censemus respondendum. Ea enim dixit quod de tua mente
 nullo modo esse putamus. Datu romae. apud sanctum petrum. Anno incarnationis domini.
 ce. M. cccc. lxx. viii. kalendis pontificatus nostri anno. ii.

Portat burgundie ducem oratoribus principibus asie **Episto. cccxc.**
votum prebeat auditum de passagio thurcos conat.

Huius epus huius suorum dei. Dilecto filio nobili viro philippo duci burgundie. S. r. a. b. Inualecente magno thurco fidei christiane aduersario. et infinitos pene christianos saluatoris nostri ihesu christi sanguine in cruce patibulo abinde effuso liberatos in suam suavitatem redigente. feliciter recordationis predecessores nostri. maxime nicolaus quartus et calixtus tertius curam assumpserunt. ne thurci iste prevaleant per viribus providendi. et quod spabant in europa posse tantum efficere. quod reges et principes christiani se voluntarios et fideles christi milites in hoc necessario tempore ostenderent. Quod eorum ad asiam et orientis partes misit dilectum filium lodovicum de bononia. fratrem ordinis minorum de observantia regulari. ut is per sua prudentia rebus locorum hominumque noticia christianos orientis et alios christianorum amicos excitaret. ad faciendum similem arma thurcum. Mos autem cum in predecessorum predictorum labores divina ordinatōe successim materiam accedens. simili spe ibidem christianorum exercitum adunandi. eundem fratrem lodovicum misit cum instructioibus opportunis christianos et amicos christianorum concordandi et ut in thurcos eos vires coniungerent incitandi. data ei spe nos in europa nullatenus defuturos. accedens frater ludovicus oia sibi per nos commissa diligentissime et prudētissime est executus. quod ut optimas illorum regum et principum obedientiam et devotum quam habent ad hanc sedem apostolicam intelligere possemus curavit secum advenire dilectos filios michaelē impatoris trapezundarum nicolaum regis persarum costopam ducem georgionem manethem assenbech soldanum mesopotamie moratbum vbreche in armenia dominum. oratores et nuncios. qui nobis litteras attulerunt suorum dominorum. expmentes favorem ad presumptuosissimi thurci destructores et simul motivas nostrorum desideriorum executores. Quoniam vero talium regum et principum conclusiones ad honorem dei et fidei nostre tuitores tendunt. ideo volumus tuas serenitatem precipiem fieri ipsique iniuriam vixit prefato fratri ludovico nuntio et oratore nostro ad tuam venerat celsitudinem. et singula que nobis verbo et scriptis responderunt plene referat. Desideramus itaque a tua excellentia ut tamen ipsi ludovicus et ipsos orientales oratores etiam nostra preemplatione ad tuas admittas audientiam. et suorum dominorum ad ea que christi sunt devotores attente consideres. attendatque tua nobilitas. quod non minus que orientis reges obligat ad similia et maiora in primis hostis destructores per viribus impedienda. et de hoc nos ac ipsos simul et totam ecclesiam ratam et consolam reddes. eosdemque quoties ad nos remittas votive expectatos. Commisimus autem dicto fratri ludovico ut nostro nomine celsitudinem tuam reddat certiorē. nos in omnibus mature ordinat. per nos et patros sine defectu futuros quantum ad nos attinet quietiam ultra que ibi conclusa sunt et nos percipiamus omnia nobis possibilia in dei laudem et gloriam. Datū roma. apud sanctum petrum. anno incarnationis. M. cccc. lx. ydibus ianuarii pontificatus nostri anno. iij. sic signatum a de hirsposito.

Portat thurcum agere bellum et refert quanto auxilio **Epist. cccxci.**
potētissime ibidem obtinere et eam regē terre sancte constituere.

Illustrissime dux burgundie. Ego david impator trapezundarum post plurimam salutem. libenter ad te scribo de his que hic apud nos occurrunt ut cum certior factus per tua regimine et amore erga fidem nostram possis de liberare quod tibi agendum sit. Super eam ego et reliqui christiani principes que in istis summis regionibus sedus atque ligam inter nos. bellum gerendi thurcos et ego filiam cathoianis fratri et predecessoris mei uxorem dedi asambeck que filius fuit carailuch potentissimi principis. Et hoc feci ut ipse firmus sit et fidelis in liga quam nobiscum fecit. et ut perseveret in bello gerendo thurcum que tenet constantinopolim cum quo bellum iam gerere incepit multasque illi regiones et opida pugnando cepit que ante omnia sua erant. nunc vero reuersus est in patriam suam. Itaque nos et ipsi patimur et expectamus advenum vestrum in infideles. quemadmodum dominus papa ad nos scripsit et per suum oratorem nobis significavit. quod vos latini principes debeatis inire consilium in civitate matruana ut faceretis exercitum contra infideles. Quod si facietis nos patimur

Ego cum .xxx. biremibus et cum .xx. milibus hominibus Asambeck promptus est exire ad bellum istud cum quingenta milibus hominum ad belladain et subiungendam buriam et totam nataleam. Quapropter rogo illuminatissimas dominatōs tuam ut placeat tibi dare aliquod principium huic bello ex partibus hungarie. Nam si vos aliquod impedimentum etiam primum thurco inferetis. ut ipse ad diuersas partes distrabatur nos adeo ipsum urgebimus ex latere nostro ut facile destrui et debellari possit. Et si dominatio tua de liberat ad hoc intendere et venire et aliquem tuorum mittere. nos omnes orientales principes permittimus tibi prestare omne auxilium opem et quicquid in nobis erit ad recuperandam ibidem. et te illi regem constituemus. Et ut scias quod sumus et quod confederati sumus et hoc tibi permittimus. Ego in primis quod pater sumus (ut dixi) cum .xxx. biremibus et .xx. milibus hominum Georgi rex persarum promptus est cum .lx. milibus hominum. Gorgora dux georgianus pater est cum .xx. milibus et cum bendian rex mirigrelie cum suo filio promptus est cum .lx. milibus hominum quod illi facile erit. Rabia cum suo fratre et suis baronibus cum .xxx. milibus hominum. Natio gitbox et aranoz permittit militare sub vexillo georgii regis persarum. Dardebech dominus armenie minoris cum .x. milibus hominum. Asambeck affinis meus (ut dixi) infidelis permittit nobis dare transitum et personaliter venire cum quingenta milibus hominum. Sunt etiam nobiscum confederati duo alii infideles domini. Caroman et dominus Sinoppi qui peritunc quarunt quod possint se vindicare de thurco constantinopolitano et terras suas recuperare. aliud impetrat ad dominationem tuam non scribo. nisi quod precor tibi michaelez de algeoriz baronem et oratorem meum quem ad te mitto. cui fidem plenam super istis rebus adhibeas quod ubi omnium intentōes et deliberatōes nostram exponet. Item te oro ut ne permittas hunc primum negocium inceptum frustra fieri. quoniam a deo factum credimus. Ego ex illo tempore quod amicitiam habui cum hominibus tuis quod ad has partes peruenirent. se mihi agnoscere. tuncque honoris. et dignitatis fautor se fui eroque. Gloriam christo. Data trapessunde in palatio nostro residetie. Anno domini. M. cccc. lxx. die. xxij. aprilis.

Affertio promissorum. et declarat ligam

orientalium principum et thurcum.

Epistola. cccxcij.

Lustrissime dux burgundie. Ego gorgora dux georgiane mitto ad te plurimam salutem. Quoniam intellexi te esse fidelissimum christianum et desiderasse se aliquid agere quod honori et amplitudini esset sancte fidei nostre sicut tui fecerunt antecessores. Ideo multum desidero tuam hic amicitiam. Nam ego christianus sum et per defensionem et amplitudinem illius sanctissime fidei mori cupio. nec quicquam libet facio quod bellum cum infidelibus gerere. maiorum meorum vestigia et consuetudinem imitando. Post enim obitum patris mei multa cum illis bella gessi. et sepiissime gratia dei de illis victoriis habui multas civitates ipsorum debellando cepi. et nisi his superioribus annis bella quidam infideles gessissent. Sed ipse tamen quoniam mandato domini vicem ludovici nostri patriarche pacem feci cum omnibus christianis finitimis meis. oino de cetero omni meam facultatem et vires omnes adhibere et thurcos quomodocumque. promisi domino patriarche nostro. ego personaliter cum .xx. milibus equitum ad hoc bellum et infideles aggrediar quod ut facilius fieri possit. non solum pacem sed sedus et ligam feci cum omnibus principibus christianis qui in istis sunt regionibus. ut contra copias thurcorum qui tenet constantinopolim invadamus. Confederati enim sumus ego et Georgi rex persarum David impator trapessunde. bendian rex mirigrelie. Rabia dux anocassie. Bedebech dominus armenie minoris. et alij domini orientales. habemus etiam nobiscum in ista confederatione. iij. potentes principes infideles qui thurci constantinopolitani sunt inimici. caramanli. et ismailberch filium quendam dispendiarum. et assembech filium quendam carailuci. qui assembech cum consinia beat ex ista nostra pre cum thurco constantinopolis. permittit nobis dare aditum ad invadendum nataleam. et nobiscum personaliter venire cum omni sua potentia. et in primis cape civitatem burlic. et illam possideat. per se et potius omnes nos capitulis et pactibus conclusimus cum hac. conditione. ut ipse sit sepe amicus christianorum. Et si vos latini principes et populi veneritis ad recuperandam domum sanctam ibidem. ipse debeat prestare vobis omne quod

Gilla regina morina

potuerit auxilium et fauorem. Nobres nos hec omnia pacem a ligam ex parte
 nra fecim? que a quingentis annis intra in his nris regionib? no sunt audita. idq;
 fecimus p?uasi. tum auctoritate dñi patriarche nri. tum lris dñi pape quibus ad
 nos scripsit se. et omnes principes latinos in ciuitate matue debere puenire. et ibi
 pgregato p?ilio in exercitum p?epare p infideles. Nos vo qz id uehementer cu-
 pimus. et ipossum? vos vna nobiscum vnire ad hanc rem pficiendam mittim? nos
 oratores cum dño patriarcha nro. ad vos omnes principes latinos. et pserim? ad
 te qm? accepim? te et omnes de domo tua pili multiq; desiderasse terram sanctaz
 recuperare. et ut possitis et ipsis nris oratorib? intelligere quem animu? habeam?
 omnes ad hoc negocium fidei. et qd p nos actum sit hoc tpe. Cupim? etiam et ro-
 gamus ut nos oratores certiores faciatis ut ipsi postea referre possint an pati-
 stis et p?mpti sumere hoc bellum iustissimu? ut sciam? q tpe ad arma p?gredi de-
 beam?. Hoc vnum vobis pollicemur in vna estate debellare et auferre totaz na-
 raram et qd dñs orthorianoz. i. ipse tburc? pstantinopolitan? possidet ex nro
 latere. Alteram vo ptem domini sui q grecia est quam mare carinu? diuidit vob
 expugnadam relinqimus. qd vobis facile erit. nam ipse tburc? in medio positus
 duoz exercituum cu? resistere minime poterit cito succumbet. et nomen suu? e ter-
 ra delebit?. Quas ob res te ante omnes alios pncipes latinos oro. ut sup hoc
 velis cogitatz et curam suscipe. et non sinas hanc pmoditatem quaz vobis offe-
 rim? pterire. nec dedigner? nos imitari q omnib? reb? postposit? fidei vtilitati in-
 tendim? et vacam?. Quod si hanc rem (qd absit) neglexeris. nihil a nobis actum
 eet. nam hac p?dite nos obligari sumus ad hoc bellum si vos dñi latini vna no-
 biscum eritis. Alioq; soluti sum? ab ista liga et p?federatõe. Omnia em? nra p?ilia
 et rones dependent a lris dñi pape. p dñm patriarcham ad nos allatis. qe vcras
 ee p?suposum?. Et finalit hoc vno p?siderato q si hoc tpe cum a nobis sitis. iuuu-
 ti et adiuti nihil faciet? bic iniquissimus tburcus interim tantas vires et animos su-
 met. ut qñ ipse resistere volueritis. nullo mō poteritis. et omnes nri conatus si vos
 non rñdeatis inanes forent. eritq; fere impossibile iter? nos in istis regionib? tam
 prouis voluntatib? vnu? sicut nūc sumus. Multa eent dicenda q p mecum orato-
 rem poteris agnoscere. cui fidem indubitatam p?stare poteris. habea?q; cum oro
 p?mendatum. Vale in xpo. Data in carcere anno. M. ccc. lxx. nouebus.

Epistola. cccxciiij.

Affertio p'dictor.

Lustissimè dux burgundie. Ego georgi? rex p?az te plurimum saluto. et
 vt intelligas q res geste sunt imp?tiar? p nos in ouete istas lras ad te scri-
 bo. Scias igit me et omnes principes xpianos q moramur in istis regio-
 nibus fecisse int? nos pacem et fedus aeligam. et p?iurasse inuadere cum omni nro
 conatu et potentia tburcos. s pserim? illos q sunt in pstantinopoli. qm? sunt xpia-
 noz inimicissimi. In q qdē hga nos singuli apparatus et copias nras obtulim?
 Ego p?misi psonalit? exire cum. xl. milibus hoim. David impator trapezundaz
 obtulit et patas bz. xxx. birenes cum vnginti milib? bomiu?. Bendian rex mi-
 rigrele omnem suam potentiam exhibuit. Gorgara dux georgiane psonalit? ve-
 nit cum. xx. milibus eqtum. Rabad dux anocatie cum suis fratribus et baronib?
 p'misit nobiscum. et ipse veniet cum omni sua potetia. Herdebech dñs in arme-
 nia minori pollicet? est ad hanc nostraz expeditõz. xx. milia hominum. Sunt eti-
 am in dicta liga. et alij p?li githiarani et saseni et tres dñi potetes tburc. q p'mptis-
 simi sunt mouere bellum domui orthorianoz hoc est tburco dño pstantinopolis
 qz vnus est Saramanus. alter Bmailbech filius qndam stipendiarij. tertia? ali-
 entbech rex meopotamie filius qndam carailuci. q et potes et capitaneus inimicus
 tburc? pstantinopolitani est paratissim? adimplere omnia q p'misit. Que qdem
 omnia supradicta int? nos capitulis penis et alijs vinculis p'missim?. rataq; feci-
 mus hac. i. p'ditione adiecta. si vos latini vos mouebitis et nobiscu? vna eritis et

vestris pibus bellum thurcis inferendo. alioquin si vos non intēditis hoc bellū
suscipe. nos ad exoluenda ea que pmissim⁹ nullo modo sumus obligati. q̄obrem
rogo vt omnibus reb⁹ postpositis. velis ad hoc bellū intendere. nec te distrabant
aut diuertant a ransancto. pposito alia q̄cunq̄ sunt obstacula quemadmodū ego
feci. q̄ si difficultatib⁹ q̄ mihi occurrebant intendere voluisses. nuncq̄ dño patri-
archē nro paruissem. cui⁹ epa ⁊ mandato h̄ nostra liga ⁊ p̄cordia int̄ nos facta ē.
Nunc vō licet in q̄busdam rebus tpalib⁹ m̄bi damno h̄ p̄cordia fuerit. tñ p̄ten-
tissim⁹ sum illud pegisse. cum sp̄iale a deo premiū. p̄ hoc expectem. Imp̄tiaz
aliud ad te non scribo qm̄ mitto ad te oratorem meum vnacum dño patriarcha
nro cui⁹ v̄bis fidem adhibeas. qm̄ ex ipso omnia poteris cognoscere habere scq̄ eū
pmendatū. ⁊ vt de illi tuas iras r̄sionis te oro. vt possim intelligere tuā sniam
⁊ opinionem. Tale in tpo. Data in castris nris. p̄tentorium. Anno. M. cccc.
lix. die. v. nouemb̄is.

Oratio legatorū orientalium principum
ad ducem burgundie ad bellum p̄ thurcum p̄gregandum.

Epistola. cccxciii.

Ecce magi venerunt ab oriente ad stellam quam viderūt in occidente. Si
hodierno die xp̄ianissime princeps de priuatis rebus aut paz. necessarijs
eē apud tuam dñationem v̄ba factur⁹. nō auderem p̄fecto sine animi
pmotione q̄dam aut formidine dicere. Non em̄ ignar⁹ sum q̄nta tue celsitudinis
diuina sapia toto terraz orbe celebrata ac diuulgata. ⁊ mee tenuitatis minime
sum oblitus. Ceter⁹ quotiens breuis hui⁹ orationis nre necessitatem ⁊ publicam san-
ctissime religionis vtilitatem mecum p̄sidero. toties animi timorem atq̄ formidi-
nem abijcio. Vellem n̄ religiosissime p̄nceps. vt dignitati ac magnitudini rez de
q̄bus imp̄tiaz agit par ect oīo ⁊ ingenium. S; qm̄ necessitate muner⁹ mihi in-
iuncti id recusare nō potui. fretus incredibili benignitate ac sapientia dominatio-
nis tue. que acumine ingenij ex paucis multa papere solet. vtcunq̄ potero di-
cam. Et dicam breu⁹ q̄ tanta res dici possit. q̄d. s. afferant q̄d petant h̄ clarissi-
mi orientalium principum oratores. quos apud dominatōz tuam astare vides.
⁊ tuam p̄ntiam augustissimam intueri. Magnific⁹ dñs michael de alguri orator
serenissimi dñi dauid imp̄atoris trapezundaz excellentissim⁹ p̄sul. Nicola⁹ ora-
tor georgij alexandri magni regis p̄faz diligentissim⁹ in reb⁹ agēdis. machome-
tus machometista orator ascrumbrech thurcumani regis mesopotamie inf̄ de-
lis strenuus miles. Custodam orator bellicosissimi gorgore ducis georgiane lite-
ratissim⁹. morat⁹ v̄autbercb armenie minoris orator. Et in p̄mis religiosissim⁹
p̄i ⁊ dñs dñs fr̄ac ludouic⁹ patriarcha antiochen⁹. orator sanctissimi dñi n̄i pa-
pe. q̄ qm̄ ab ineunte etate in regionib⁹ orient⁹ v̄sat⁹ sit. tanto vsu rez diuinaz ⁊
humanaz pollet. vt p̄silio ⁊ auctoritate sua (q̄ plurimum valet) apud illas exte-
ras nationes effecerit. vt omnes vniuersalem pacem ⁊ vnitatem amplēcterent.
⁊ hui⁹ legatōis potissima causa fuerit. S; qz. p̄p̄ moram diuturni t̄pis q̄ apud il-
las gentes v̄satus est. nō recte tenet vsū ⁊ p̄suetudinem latini s̄monis. licet in
alijs linguis sit peritissim⁹. ⁊ ipsi oratores sint latine lingue penitus exptes. Id-
circo voluit ⁊ mandauit vt ego vice oīm mea voce latine eoz sniam explicarem
mihi vō cām aduent⁹ eoz ad. o. tuam diligent⁹ p̄sideranti. nimir⁹ illud euangeli-
cum dici posse videt. Ecce magi venerūt ab oriente ad stellam quam viderūt in
occidente. nō aut⁹ non t̄bus. nō mirram (q̄ caduca sunt) afferentes. s; alia q̄dam
multo maiora deferentes. pacem. s. ⁊ v̄nionem cum occidentilib⁹ denunciantes.
xp̄ianos ad p̄munem fidei nre defensionem ⁊ amplitudinez exhortantes. ⁊ te ad
deus ⁊ ad gloriā ⁊ immortalitatem tue dom⁹ illustrissime exultantes. Ad stel-
lam inquā veniunt occidentalem hoc est ad tuam. o. q̄ cum fidei lumen xp̄ianis-
simum semp̄ extiterit. tum vō istis dieb⁹ tanto splendore effulsit. ad orientē vsq̄
choruscans. cum fama p̄uulgatissima oīm gentium ⁊ nationum. tum p̄dicatione
R. d. patriarche vt orientales principes ⁊ nationes illuminans. noua consilia

orator Is. Thym.
vt regis p̄simum

insire nouasq; res moliri. p. amplitudine sanctissime fidei xpiane docuerit et orato
res suos clarissimo lumine ad tua usq; patriam augustissimam pduxerit. et (et spa-
mus) amplissimo lumine vniuersum orbem illustrabit. Non enim casu aut repentinio
quidam philio vel temeritate aliqui ducti hi oratores ab illustrissimis principibus eorum
et ipso missi uenerunt ad. d. tuam. sed matura deliberatione et diuina dispositione ducunt.
Itaque quemadmodum magi illi ab oriente ad saluatorem nostrum deum uerum et auctorem
religionis xpiane puenierunt. initium ipsi? surgentis fidei significantes. sic ex his de
regionibus principes ad te dei nostri uerum imitorem primum pacificum et religiosum
principem patronum et psuadorem illius sanctissime fidei pfugunt. proclamant. et in
uitant. ut. p. uetusta consuetudine tua una secum non solum illam tuam. q. a barbari
ignominiose ueracem et laceratam. sed exonerare et amplificare uelis et domum sanctam
ibidem a fedissima infidelium fuitute liberare. quemadmodum eam superioribus? temporibus
religiosis uiri colu inhabitariq; curauisti. Itaque hi nonnulli principes xpiani pace eorum
dicuntur regio noie ierosolomitano soleant insigniri. tu tamen ne obis sed illum titulum
iam p. dem tibi attribuisse ac uendicasse. tum aspera p. infideles gerendo bella. tum
xpianos hoies ibi degentes ac p. morantes opibus annuisq; sumptibus sustentato
Et cum h. luce meridiana clariores sunt. et in ore omnium gentium et nationum p. sent. n.
ero imp. patriar. in his exponendis occupatus. Veni ad sanctam patriamq; delibera-
tores principum orientalium q. superioribus annis tum. p. p. antiq. odia q. in se exerce-
bant acerrima gereret bella. tum auctore et psuasore. R. to. patriarcha pace et unio-
nem expetuerunt. sedus ac ligam oes iecerunt. et tum p. ceteros xpiane religionis
inimicos. tum maxime p. turculatissimum et inanisimum thurcum constantinopolita-
num xpiani nominis inimicissimum. admirabili quidam p. sensu p. iurauerunt. q. facile
se deliberaturos hoc tpe. p. p. p. hnt. si modo ex istis occidentis p. tibus bellum uel
paruum illi moueat. Cogitantes igitur ipsi principes diu multumq;. ad quem potis-
simum occidentis principem. p. tanta repagenda mittere deberet. occurrebat in pu-
mis illustrissima. d. tua q. multa p. fide et xpianorum utilitate p. muni clarissima san-
ctissimaq; facinora pegit. Itaque p. muni omni utilitate atq; snia postq. rem matu-
re in se examinauerunt. omnibusq; copijs maximum exercitum p. paucrunt. non
nullisq; principibus infidelibus thurci tamen constantinopolitam inimicissimis onera
secum adscitis. ac p. federat. decreuerunt tandem mittere suos oratores cum lris
et nuncijs ad omnes principes occidentis. h. in p. mis ad illustrissimam potetissimam.
q. d. tuam tanq. ad auctorem et principem hui? belli felici auspicio gerendi. Mandata
ueruntq; ipsis oratoribus. ut p. mo denuncient tibi q. d. ipsi principes in oriente p. fece-
rint. Deinde te orientem et p. stentem ut cum sis sacri baptismat. fonte reuatus. et xpi
saluatoris noie insignitus. et in xpianos principes marum? ac potetissimus. tante
p. moditati tibi diuinitus oblate deesse noli. imo ad defendendum et amplifican-
dum xpianum nomen cum summa laude et gloria nois tui te p. mptissimilac benignissimū
p. beas. Itaque magnanime princeps oblatio n. est. p. fecto p. temneda. nec ullo pacto
negligenda. in tanta p. fertim aiorum gentiumq. omnium orbis terrarum cupiditate. atq; ardo
re belli suscipiendi. p. imp. p. mptissimos hostes saluatoris nostri ibi xpi et violatoris gen-
tium. Alex. q. xpianum nomen e terra delere et penitus extinguere omni conatu
uiribusq; nitunt. nec aliud p. modius t. p. us expectare o. ecce remotissime gentes
a nro climate se offerunt. orant. obtestant q. qd nunq. auditum nec lectum supio-
ri tpe ausim affirmare. It. ipm. eligunt orientales. int. tot principes occidentis. te om-
nes principes. te omnes ppli et nationes occiduay. p. tium sequit. te deniq. oes xpia-
ni sitibundo pectore et acincti armis expectant. t. m. p. ncipio opus est. Adeo enim
xpianorum omnium animi q. s. audiuius ad hoc iustissimum bellum suscipiendum sunt
parati atq; inflammati. ut si principum aliquod fiet. ingens et incredibilis hoim multi-
tudo cōsuet ad militandum sub fortissimis signis ac vexillis illustrissime. d. tue.
Quid dicam de sanctissimo nro pontifice pio. ij. homine? ut omnibus p. p. cum
est ingentis animi ac sapientie. q. p. suis in repub. xpianay meritis. nunc in terris

p altero collit deo. pfecto dies noctesq; nil aliud cogitat. nil aliud molit nisi quo
mo. qvia. qbus medijs thurcum ipm inanisimum aggredi possit. cui? qdem rei
testimonio sunt z clarissime legatōes. q̄s vt p̄mum pontifer maximus declarat
est ad omnes orbis terraz p̄ncipes z natōes diligentissime misit. z ipse p̄ter va-
litudinem suam alprimo hiemis tpe dimissa vrbe mātuan se ptulit. q̄ facili? ibi
celebrato p̄silio. opatisq; singulorū p̄ncipuz z p̄lorū copijs d̄ conatus impūltur
ē insurgeret. Principio itaq; opus est. q̄ igit h̄ p̄ncipium faciet nō p̄ncipium tm̄
s̄ totaz rem p̄fecisse v̄. S̄z h̄ z b̄mōi illustrissime p̄nceps. d. tue. p̄ tua singulari sa-
pientia p̄siderāda relinq̄. Reuertar nūc ad oratores n̄ros. nihil ipsi postulāt. nec
pecuniaz nec subsidium regionum suaz. s̄ vt tu quem occidentales seq̄nt ex b̄i
garie oris atq; p̄sinijs thurcoz p̄stantinopolitano bellum inferas. Ipsi v̄o oriēta-
les ex alio latere thurcie/ quam nataliam appellāt ipm vrgebunt adeo vebemē-
tissime. vt p̄tute duoz exercituum ex diuersi lateribus p̄ssa ceruice manus victas
p̄bere cogat. s̄ de h̄ satis. Nam qd ipsi petāt qd offerant qd polliceant. q̄ etiam
res sit facilis. si nō aliqd p̄ncipim iaciāt sat certioratam. d. tuam z l̄ris z v̄bis
arbitramur. Itaq; ne idem sepius recēscito aures tuas in rebus arduis occupa-
tas videar obtundere. illa p̄sulto p̄tereo. Illud v̄o qd p̄mum est huius orationis n̄re
z votum ac desiderii oim xpianorū minime p̄termitto orare. s̄. t̄ obsecrari vt ani-
m̄ tui religionem z pietatem erga deum n̄rm (quaz sp̄ in pluribus difficilibusq;
rebus oñdisti) nūc gloriose p̄nceps p̄ fide. p̄ salute oim xpianorū aim oñdas. su-
scipe patrocinium fidei sanctissime. Sētiant z male expiant hostes. cruc̄ potē-
tiam z felicitatem tuam in re militari. Et vt finē aliqd faciam. cum nullus sit p̄-
ter te cui huius belli gerēdi p̄uincia sit demādanda. q̄ pietate. religione. q̄ nō mi-
nus fortuna z potentia q̄ sapia. z ingenio atq; magnitudine excellis. q̄ deniq; rei
militari gl̄ia omnes facile supas q̄ scis paci imponere finem z p̄tere subiecti. z de
bellare supbos. Incumbe oramus p̄ mortalem deum ad hoc suscipēdum. defen-
de religionem z fidem xpianam ab incurribus barbarorū. Quidē sanguinē tot
xpianorū hūni sparsum. z qd magis dolēdum animas tot fidelium xpianorū in
spurcissimam ac fedissimā sectam. Machometi. plaplas atq; impofterz euēturas
ad fidem sanctissimam reuoca barbaricū impetū ac rabie inauditam. q̄ ritu fera-
rūq; omni humanitate subflata in xpianos turculētissime seuitum est. p̄pescē atq;
p̄tere. Neq; eo aio q̄ aduersus alios hostes pugnare soles. s̄ cū indignatōe qdaz
atq; ira. velut si suos tuos d. d. tuam repetere videres. Elascere etiam aliqd p̄-
ceps iustissime tantam ignominia inissaz xpiano p̄lo z saluatori z deo n̄ro. q̄ vt
nos redimeret p̄ciosissimū ac sanctissimū sanguinē effundere nō dubitauit. in di-
reptōe inclite olim v̄bis z nūc infelicitissime p̄stantinopolis. Expugnata est. z in
fuitē redacta ipsa vrbe. q̄ fedissime ac crudelissime gesserūt truces canes. q̄nta
cedes z cruoz manauerit dictū incredibile ē. boies p̄ti trucidati. p̄ti acerbissimo fui-
tut iugo subacti sunt. tēpla dei religiosissima polluta. z tetro machometi ritu se-
data. sanctorū statue i frustra diuise. Imagines v̄o pictib? depicte p̄ti luto p̄ti ster-
coribus deturpate. z in p̄mis ipsius beate Marie v̄ginis z m̄ris. vt si dedigno te-
stimonio accepturus es imago. p̄ nefas ignominiose tractata. altaria diruta. re-
licie martirum porz obiecte. sacerdotes occisi. matrone z puelle ipseque sacre v̄-
gines rapte. Nobiles v̄bis inf̄ v̄ina z epulas ipsi thurcoz duc̄ crudelissimi iu-
gulati. simulac̄ saluatoris n̄ri in cruce pendēt. in derisionem atq; p̄tentiū sputo.
luto ac feditate iactati. s̄ fides. o pietas. q̄s h̄ credet. Sunt tm̄ z l̄s. z multo ne-
phandiora in obprobrium fidei n̄re ab illis canibus gesta. nec q̄cūq; augēde cru-
delitatē p̄fectum est cā. S̄z sic se res habuit. vt ab his q̄ tantū facinoribus infue-
runt fidelic est relatum sanctissimo. d. n̄ro summo p̄ntifici z sacro collegio card-
nalium. S̄z qd vetera recensemus. q̄si desit aliqd indignum recent z nudius ter-
cius ab ipsis p̄petratū. q̄tidie de xpianis triumphāt. nouas villas opidaq; naci-
scunt. nō em̄ p̄tenti sunt victoria miserrime v̄bis p̄stantinopolis. vbi d̄ ius sac̄q;

superbe impant. crudeliter dñant. Si in nos ne phanda dictu molunt nona pñlia
in pectore suo volutant. vt pñu sibi pñstuant impiuz. leges pñmutāt. 7 sua sangi
unt. oia iura dñna 7 humana pñuertit atz pñtamināt. xpi vo cultores 7 eius morte
7 sanguine redempti ad dec? 7 ad libertatē nati. 7 aio q̄ victi ēē solent. q̄ turpissi
me p vñ pñ arma sub humi atz itollerabili iugo pñmunt. Quas ob res inuictissime
pñnceps si pñ furorem 7 rabiem insurgas. pñm a deo immortalis cu? res agit supra q̄
humana lingua dici possit. mirū in modum glorificaberis. Deinde amicis tuis. 7
bis q̄ p tua celsitudine te colunt. 7 obseruant charior indies efficiaris. Inimicis
ho tuis (si q̄ fortasse sint) terrorem 7 formidinem nō paruaz incuties. Et demū
deo nihil accepti? nihil in terris pñstanti? 7 maximo xpianissimoq; pñcipi digni?
agere posses. q̄ omnia missa facere 7 omni cura 7 cogitatione de omni republica
xpiana bene mereri. Omnes pñfecto xpi cultores q̄ sunt. quiq; futuri erūt vt gra
ti vt memores vt iure optime ēē debebunt. glorie ac sapientie tue fauebunt. 7 q̄
reipublice xpiane tantū pñliū. ingensq; tui oñders. in tanto ac tam cōmuni bono.
imortales atz ingentes grās habebunt. nomenq; tuum ad sydera tollent. Adde
etiam q̄ si iuxta pñhor sñiam omnib; q̄ patriam pñuauerint adiuerint. auxerint.
certum est in celo diffinitum locuz ēē. vbi beati sempiterno euo fruunt. qd tibi pñ
issimo ac xpianissimo pñcipi. p maximis atz amplissimis meritis in tempu. debe
bit. pñfecto immortalia atz simul ppetua vtriusq; vite pñmia pñpabis. Et stella q̄ in
occidente clarissima visa est. q̄ semp in fide xpiana replenduit. orientales illumi
nabit. 7 orientibus iter oñdet. 7 penū lumine vniuersum terraz orbem illustra
bit pñ infinita seculor secula Amen.

Conat ducem burgundie instigare pñ palatinum
reni 7 ep̄m magūtinum. pñtius pñcipum captiuitatem.

Epi. cccxcv.

Hus egus seruus seruor dei. Dilecto filio nobili viro duci burgundie. S.
7. a. b. Scripseramus supioribus mensibus charissimo in xpo filio. Frider
ico romanoꝝ impatori augusto q̄ potuimus accurati. vt causam defen
sionis ecclesie moguntine amplecti vellet ac opam daret liberationi venerabilis
fratris nostri Georgii ep̄i metē. 7 dilectorū filioꝝ karoli marchionis badeñ. 7
vadalrici comitis wirttenburgeñ. qui supior estate rob? aduersē gestis a friderico
comite palatino reni capti extiterunt. Requiuimus suam serenitatem vt aggre
di vellet hec opa in quibus 7 laudem 7 gloriam sibi parare posset. Rescripsit no
bis nup sua sublimitas animumq; pñptum qdem 7 optime dispositum demō
strauit. Adiecit autem int cetera nonnulla de pñuerso. pñposito palatini pñdicti. et
q̄ accensum contra bonorem nrm 7 apostolice sedis ēē significauit. q̄q; post in
ducias nureberge initas inter ipsos idem palatinus astu 7 dolo nonnullis pñin
cipibus 7 pñlatis ac pñmunitatibus se pñungere 7 colligare nixus est eo consilio. vt
apostolicaz impialemq; dignitatem pñ damnable sua libidine pñfundere 7 pñssim
dare posset. Suadet impator obuiandum ēē tante iniq̄tati. 7 ad conseruationem
vtriusq; dignitatis pñe ceteris vñam 7 expeditam viam nobis obtulit. qua via
vñ opa occurrī possit malignitati palatini 7 pñplicum. 7 liberatio ep̄i metē. ai
oꝝq; captiuor pñcurari. Ea ē vt nos simul cum ipso impatore pñmuni nomine no
bilitati tue aut dilecto filio karolo nato tuo. pñ palatinum 7 ditzbeꝝ de ysenberch.
7 comitem de katzenbelleboge. 7 illis adherentes ac sequaces. capitaneatum cō
mittam? Irāsque apostolicas cum censuris 7 penis ecclesiasticis ad coercedum re
belles 7 hostes pñcedamus. Placuit nobis 7 placet impatoris pñsiliū. idq; am
plecti animo decemum? Sz qz nescim? que sit in hac re intentio tue nobilitatis.
deliberauimus pus ad te scribere vt nobis significes quid intendas. Nam si no
uerim? tibi corā hanc rem ēē alacri animo. capitaneatum bñdī. vt impator cen
set referemus. Nobis em̄ gratum supra modū futurū est. vt nobilitas tua aut fi
lius tuus omnis ipm assumat. 7 vt assumere volet affectuose hortamur ac requi
mus. Id etiam postulantes vt sup eam rem tuam intentōz nobis notam facias

si eam acceptandas duxeris. nos confectum lras apostolicas ad te transmittimus.
Confidentes nihilominus quod ipse hoc non deseres religionem christianam. quoniam ei
thurcos (ut sepe polliciteris) auxilia oportuna ipse prestes. Erit igitur prudentie tue
examinatis rebus id consilij cape. quod dignum sit tanto principi. et quod tibi et domui
tue laudem et gloriam afferat. Et ex ipsius imperatoris lris leto animo accepimus
eum decrevisse. nisi a presentem contemplatione cedere tibi regalem investituram. super
quo in tui favorem septuaginta ad celsitudinem suam scripsisse memimus. Et non solum
hoc facere deliberasse. sed etiam affinitatem tecum habere ratione filij sui et filie tui nati.
ac tibi vicarium imperij in terris gallicanis ultra remum cedere statuisse. quod
perfecto nobis est gratissimum. Idcirco serenitati sue et generositati tue. prosperum et fel
liciter optamus. ad pacem et perpetuam consolatorum utriusque vim ac sedis apostolice et christia
ne religionis servatorem et augmentum. Datum 10. apud sancti petri. anno incarna
tionis dominice. MD. cccc. xij. xij. kal. Februarij. pontificatus nostri anno quinto.

Mortuus ducem burgundie et voto et promissis
satisfaciat. et secum bello infestis thurcos. **Episto. cccxcvj.**

Bonus episcopus servus servorum dei. Dilecto filio nobili viro Philippo duci bur
gundie. S. r. a. b. Rumor ad nos delatus est nobilitatem tuam quam magno
et alto animo. Italiam petere cum valida classe ac deinde in expeditionem
thurcos immanemque beluam machometem christianum sanguinem sine fine sitien
tem nobiscum perficere promiserat. mutato consilio tibi remanere. certumque bellatorum
numerus quam vicem impleant mittere. Dubia res nobis est nondum veritate
certa. nescimus an quod refert credere debeamus. fidem exposcit scribentis auctas. de qua
et timor exoritur et magnus est et hic se gravia testimonia dicit. Concresecat constantia
tua et votum et promissio et honor et ipsa res necessitas. novimus te constantem esse ac per
severantem in proposito. diu meditari soles ac deliberare antequam aliquid magnum decer
nas. decretum inconvulsam servare. Non est verisimile quod de perfectione tua iam prodes
sulto statuissemus nunc mutatum ire. Scimus autem multos et magnos viros postquam audi
vere te venturorum conatos fuisse tuam perfectionem impedire. multasque tibi vel rationes
vel causas exposuisse cur non esset veniendum. Inter quas et soror tua nobilissima et cha
rissima et amantissima filius tuus (ut relatum est) dissuadentes iter istud fecere ve
hementibus precibus teneras lacrimas ac suspiria miscentes. nec te tamen flectere potue
runt. Mansisti penes tuam finem solidus et inmutabilis sicut annosa quercus bo
realibus frustra putit spiritibus. aut aspera cautes assiduus incassum agit. percel
lis. nec loco suo dimouetur. Ita et constans animus tuus eo principe dignus. sua
sionibus quibuscumque reiectis usque in hanc diem propositum suum tenuit. Non est
credibile perseverantiam tuam nunc perisse. Accedit votum publice factum quod
sui natura inviolabile est tanquam deo debitum. Houete inquit scriptura et reddite.
Non est fallendum nomen dei. Si seruanda est hominum fides. quanto magis deo
perstringere vota impune non cedit. Ipse deus dominus est et iudex. nec decipi potest.
tua nobilitas non consuevit homines fallere verax et dicti sui tenax. Non est cur
credamus te moto in voto tamsolemni. tampublico. tam sancto a tua bonitate re
cedere ac mutare naturam. Obstant et promissa tua ferrariensis. episcopo nomine nostro
ad te missa facta. Tenes memoria quam illi dixisti. cum te lectulo decumbente et egri
tudine laborante inuenit. affirmasti sanitatem cum illo ad te missas et omnia factu
ram tuam nobilitatem per defensione fidei. missuramque in breui legatos cum prelate
cludenditatem de transitu tuo quod de rebus alijs ad expeditionem necessarijs. Ve
nere legati tui viri prestantes et in consilio tuo primarii. qui nos tybure puenientes.
in prima colloquia perunctati sunt a nobis. an adhuc perfecturi essemus quod tibi
per ferrariensem episcopum fuerat significatum. hoc est an personaliter contra thur
cos in bellum perfecturi essemus. Respondimus nihil uos esse mutatos. venturorum
tibi pauldubio futuros comites. quod dicto subintulere legati se hic in mandatis ut
affirmaret nobis excellentiam tuam aut venturam ad nos esse. et in sancta perfectione

Episto. cccxcvi. postea

Episto. cccxcvi. postea

sturam aut in itinere morituram. Credidim⁹ oratoribus tuis. ⁊ adhuc credimus
Secuta est. pmissio in pistorio publico facta. asseruerunt oratores tui in magno
puentu rome coram nobis te. prius venturum. nec villo pacto remansurum. nisi
tale imped. metum inferit qd toto mudo iudice legitimus estimes. vulgata est p
orbem fama nobilissima ac potētissimū burgū dicēcem statuisse vna cum rome
no pontifice bellū thurcis inferre. totisq; conatib⁹ defensionem religionis ample
cti. Audiuist tota xpianitas hanc tuam. pmissionē. crexere exinde aios veneti. atq;
in thurcos multo q; pus audatiorēs effecti sunt. Angari spes pulcherrima iniecta
est. q se tandem de immanissimis hostibus vlciscant. regnumq; suū ppetuo thurco
rum molestia liberet. Grecia tota omnis illyricus tractus de libertate cogitare
cepit. thurcorū aios nō paruus inuasit metus. Tanta est nomis tui estimatio. q;
nūc arbitret⁹ generositatē animi tui post tot. pmissiones ac spem tantaz de rep
sitam velle mutare pssilium. tristescq; fideles xpi ppos reddere. ⁊ letosq; cruci ho
stes. Nullum incessit impedimētum qd mūdus legitimū iudicat. imo nec tu ipse
excusatorū vllam iudicasti sufficiētē. qpe q neq; senium neq; debilitatē tui obij
ceres atq; idcirco te remōrari conatib⁹ asseruisti. Nūc te ob has cās aut alias re
mansurū putet. q excusatum senserit nō excusante mudo. Abi bonorū vbi estima
tio tua remanet. qd dicit pplus. Mōne illulos se omnes xpiani censerent. Indita
francie romus honorē sp ceteri rebus anteposuit. nec tu francie sanguis vnq; fu
isti. pdigus. Nunqd aduersus bonorē sepe facere magne subisti picula. aut nūc
potissime q; hac ten⁹ pstantissim⁹ ⁊ pmissi dictiq; tenax atq; obfuantissim⁹ fuisti
Nihil apud te inueniē bonorē chari⁹ fuit. nō est q; moto in cūctate matura ⁊ cū ma
time sapis bonoris ptemptorē putemus. cui nobis sola vel pauc⁹ alijs relicta ē
sp voluptas. pfidimus pterea te p tua prudētia nō ignorare. ppiculosa sit tua do
mi remansio. q; tum rebus gerendis noceat. q; tum xpianos debilitat. q; tum ro
bur adq;at hostib⁹. Nam q; audito aduētū tuo ex cūcti erant. cognita remansioe
comus erigent. ⁊ in scēm euangelii feroceus infultabūt. nobisq; amātissime fili si
vex fuerit qd arbitrari nō possumus mutati pssilij tui fama baud paruum asseret
Nam q; te victoria belli spē. xpe certā pcepam⁹. te nobis deficientē rem dubiam
cernim⁹. Uleremur ne tuū exemplū seqntes socij remissiores efficiēt. atq; qrent
cū hoste pditōes vt est nā mortaliū regni q; fidei tenatio. Nec tua auxilia sine te
tū satis implere offiū poterūt. nullus exercit⁹ tuus tantus est qnti tu ipse. nihil
tantū valet in bello q; auctas ⁊ sepe iam vincit opinio. Tu si nobis desis cuius
nomē est apud formidādos ⁊ apud nros bonozatissimū. facile intelligis qntū re
bus gerendis officias. Mō est igit cur oppūmerēte pssilio mutato velle domi ma
nere. q; sepe dixisti. tū tibi moriedum eet in hac. pfectōe ventur⁹ te. tū q;uis si ve
nias (vt pfidim⁹) in dño vita tua lōgior erit ⁊ validi corpis. ⁊ redibis cuz gloria
domini victor hostiū. xpiane religionis pfluator. In domo timēda est ira dei. scis
q;uens infirmitates q;li monitōes qdaz te inuasert. tu teipm monitū dixisti fuiss
se. vide qd agas. caue ne monitōes dñi irritas facias. nec pferas hūana mādāta
dñis. Mos qdem nisi aliud audiam⁹ expectamus excellētiāz tuā cū des. qerio. ⁊
te veniētē pcupide videbimus ⁊ amplectabimur. tecū pficiscemur in hostes qb⁹
tota italia comes erit. Decretū em nrm de decimis vicefinis ⁊ tricefinis ⁊ idul
gentijs ab oibus italie potētibus receptū est. ⁊ oēs auxilia p suis facultatibus p
mittūt. nec florentini desunt viri prudētia potētes ⁊ opibus. q;uis de his aliqñ fue
rat dubitātū. nūc certū est eos egregie i thurcos de expeditōe laturos opē. Nobi
lis vir frāciscus Sfortia dux mediolan. vni ex filijs suis se nobiscū pmittit. ⁊ cū
eo q;ctum peditūq; validum. Successura sunt oia te venturo quēadmodū. spera
mus ex voto. qd si deo pmittente. xpe pctā nostra tuus aduētus fuerit impeditus
non tñ iter nostrum retardabimus. Et q;uis non fuerit. pfectio nra. pmissa nisi
te veniente. idimus nihilominus nec fraudabimus sua spe pplm xpianum. facie
mus qd pmissim⁹ ⁊ vltra qd pmissū ē. Mōo dicturus ē. pmissit pius potifex ⁊ tū

sedt. Sturum se dixit et non iuit. Magnifica verba ptulit et non compleuit. Ibi
 inus autore dno mare iutrabimus. in hostes nauigabimus. p victoria nominis
 xpiani. p defensione fidei totis viribus nitemur. No grauis eras nos retinebit.
 no impedita morbis arteticis mebra. no p simonie ecclie cura. non picula maris.
 no mortis metus. Scimus mouendum nobis esse. nec bonest? vnde vitam finire
 posse q in exercitu p xpo saluatore et eius lege decertante. Si xpiani pncipes ppi
 q auxilio fuerint. neqz p fidelaborantes defuerint. nihil est qd de victoria teipe
 remus. Si min? no deent vt pfidimus. ipse deus et saluator ihu xpc cui res agit.
 Consuevit em diuina pietas in se spantes haudquaq deferere. cui tam facile est
 cum paucis q in multis vincere. et ibi cepit diuinum repetitum pfidium. vbi bu
 manum deficit auxilium. In deo spem nraz collocabim? ipse si vult victoriam no
 bis elargiet. Et si alie maiestati sue placuerit. satis erit nobis p defensione religio
 nis qtum facultatis datum fuerit eo pcessisse. Iustus est dñs deus. nec vltraq
 pnt homines exigit. Nobis cauendum est ne diuine voluntati aduersumur et ne
 iplos illuisse videamur. Cumq vulgata sit nra. pfectio. vabimus opam vt opi
 nioni hominu satisficiam? diuineq voluntati p nris viribus pareamus. tuam
 nobilitatem exorantes. ac p viscera misericordie dñi nostri ihu xpi in charitate vera
 pfecto corde obsecrantes. vt et tuipse ide facias nec pmissis tuis deo maxime no
 bisqz factis deficias. Admirationis dñi dei tui et qnta suscepis ab eo bona. nec ve
 lis ingratus videri nec vba cuiuspiam pluris pficias q dei mandata. Consume ho
 nori tuo et anime tue. nec expeditionem frustrare quam fideles de te ppi bnt. no
 li auferre spem quam nobis pbuisti. psolare nos et vniuersam plebem xpianam.
 vt deus et pater dñi nostri ihu xpi et deus totius psolationis psollet te in omnibus
 aduersitatibus tuis feliciter. Et qd reliquum est tps in hoc seculo deo offer et co
 sacra. vt tandem in altera vita sui regni pncipem te faciat. Cupimus sup his vt
 qprimum nobis rndeas. Datum senis. viij. kal. aprilis. Anno. M. ccc. xxiij. po
 nificatus nostri anno sexto.

Epistola. cccxcviij.

Rñdet excusationi et minis palatini.
 Ius epus fuus et. Nobili viro Fridrico comiti palatino sacri imperij
 electo salutem. Qd te dilectum de more filium non vocamus neqz bene
 dicimus tibi. faciunt opa tua q et ecclie maguntine bona ad te detrahēs
 aduersus aplice sedis madata dñtero puato et anathematizato iungere arma no
 es veritus. eavltorius publica edicta ponere ne qd lrās nostras in tuis tentorijs
 vel publicare vel erequi audeat. mortem ei pminatus q ptra fecerit. quod nihil
 est aliud q pme sedis et ihu xpi vicario rebellare. Quibus ex rebus quis non a
 nobis. ipso tñ iure excomunicatus es. et extra xpi ecclesiam factus. Neqz dilect?
 filius appellari potes. neqz benedictionis capax habebis. nec tua te tuent edicta
 nec inhibitiones qbus aplica decreta pbibes ad te deferri. Non flumina. no mō
 tes. non muri aut alie quis munitiones excomunicationis ad te aditum impedi
 re pnt. dei fulmen est aplicum anathema. cui nulla pnt arma resistere. Tu longaz
 eptam ad nos sepstisti vt excusares qd fecisti. s qnti momēti sint q dñs deus no
 uit et tuipse scis. nec ignoramus. iudicat te psciētia tua. q te causa mouerit dñtero
 tuo pns inimico auxilium prestare p iusticiam: omnes intelligunt. Potes multa
 dicere. s veritas in suo loco manebit. Petis. ne credam? inimicis tuis. neue caz
 tibi deinus querendi remedia qbus defendi possis. et arroganter aliqua p minas
 subnectere videris. Nos solum opibus credimus. et ea que palam videmus non
 possumus non credere tua offensio notoria est et manifesta rebellio. Si te volue
 ris emendare vt bonum filium decet aplicis obedire pceptis. vtenuur pñ patris
 officio. nec redeuntem filium aspernabimur. qn potius vitulum saginatum ap
 ponemus. sicut in euangelio erga filium. pdigum fecisse legimus bonum patrē
 familias. q si pges aplicam sedem impugnare et eius decreta ptēnere. senties ro
 manaz esse maiore eccliaz. q vel tu sis. vel qcumqz alius q tibi opem offerre. ro

mina tu v.

pis hinc

locrit. Prudēs es et nosti q̄ p̄nt aduersus te fieri et plane intelligi. q̄ n̄ p̄t vici veri
tas. et q̄ iniuste agēti nulla sac̄ta p̄nt inueniri p̄sidia. Datū ro. viij. kal. marcij.

Notificat parisiēsis se papaz electum
et precat̄ p se orare. vt digne subministret.

Epi. cccxcviii.

Hus epus suus suoz dei. Dilectis filiis vniuersitati studiū parisiē. S. et
aplicam b̄ndictōz. Nius et misericors deus n̄r vniuerse p̄ditor creature.
q̄ sapientia fundauit terram. omnia ordinans celestia et terrestria. sacro-
sanctam romanam ecclesiam eap̄plectit̄ charitate. vt p̄ successiuam vicariōz
suoz mutatoz. nulla aduersus eam. p̄cella. nullus p̄ualere possit sp̄s tempesta-
tis. Sane felic̄ recordatōis Calixto papa. iij. p̄decessore n̄ro de hui⁹ mortalis vi-
te valle. viij. ydus augusti ad celestem patriam euocato. et ipsi⁹ funeris ac creq̄a-
rum celebratōe solēni ac debita subsecuta. Nos vna cum fratrib⁹ n̄ris sancte ro-
mane eccleie cardinalibus de quoz numero tunc eramus. rome in aplico palatio
apud sancti petri ap̄loz p̄ncipis basilicam. in q̄ dictus p̄decessor habitauerat. ac
debitum nature p̄soluerat. mō actpe p̄gruis p̄ futuri creatione pontifici⁹ curau-
mus p̄uenire. nobisq̄ cum eisdem fratrib⁹ sub deliberatōis magne negocio quas
tante rei q̄litas exigebat aliq̄ diu tractantibus. tandem ipsi⁹ fr̄es l̄z potuissent in
alios maioris meriti p̄sentire. tñ sancti sp̄s (a quo sancta romana et vniuersalis
eccleia xp̄i sponsa regit̄) infusione. ip̄oz animos sic afflante. ad p̄sonam n̄raz diri-
gentes. vñanimi⁹ vota sua nos tunc et sancte sabine p̄sby cardinalē. nescimus
q̄ occulto s̄ nobis tremendo iudicio. ad celsitudinis aplicę fastigium p̄cordi⁹ ele-
gerunt. Nos aut̄ imbecillitatē n̄re p̄sc̄i. n̄raz paruitatem virium ad tanti oneris
sarcinam digne p̄ferēdam agnoscentes. postq̄ diu q̄d agendū foret cogitauim⁹.
tandem p̄siderates romani pontifici⁹ electōz non ab hominibus s̄ a diuina in-
spiratōe p̄cedere. cui⁹ non l̄z resistere volūtati. sperantesq̄ cum q̄ ab initio fun-
dationis eccleie infirma mūdi elegit vt p̄funderet fortia. vires suas nobis ad tan-
ra gubernacula subministratur. cupidi bene agere et p̄desse poti⁹ q̄ p̄esse. in sp̄u
humilitatis colla submisim⁹ iugo aplicę fuitut̄. Quapropter deuotōz viam p̄ca-
mur. q̄tenus omnipotētē deum instanti⁹ exorētis. a vñq̄ omnibus exorari cu-
retis. vt nos p̄ suam grām roborēt et dirigat in agendis. Nos em̄ p̄ n̄re erga vos
mētis affectu dispositi sumus. in casibus occurrētibus viam deuotōz specialū
grāz p̄rogatiuis et alijs beneplacitis q̄ntum cum deo poterim⁹ p̄fouere. Datū
ro. apud sc̄m petz. anno incarnatōis dñice. M. cccc. lviij. p̄die nonas septēbris
pontificatus nostri anno p̄mo.

Vocat p̄sonaliter p̄gregationi mātuane
interesse. aut legitimo impedimento prepe-
dito oratores cū pleno mandato illac mittere.

Epistola. cccxcix.

Hus epus suus suoz dei charissimo in xp̄o filio karolo francoz regi illu-
stri. S. et a. b. Et p̄soluerem⁹ omnipotenti deo et fideli p̄lo vim ab infide-
libus patienti id cuius causa ad banc sedem sumus assumpti. de venera-
biliss̄ fratz n̄roz sancte romane eccleie cardinaliū p̄silio et assensu p̄ certas n̄ras
l̄ras q̄s celsitudini tue p̄ntib⁹ mittim⁹. omnes reges et p̄ncipes catholicos ad di-
etam solēnem mātuę vel vtini in. primis kal. Junij celebradā. aplica voce du-
tim⁹ p̄uocandos. statuēdo p̄cedente altissimo eo loco eodēq̄ tpe ibidem p̄sona-
liter adesse. impedimētis p̄sthabitis q̄ circūstant nos vñdīq̄. Et si erga ea mēs
tua fuerit sp̄ ad tuendum nomen sancti dei. et nō aplicę sedis nec cuiusq̄ alteri⁹
exhortatione multū egueris. tñ q̄z hec non solum nobis est cordi. s̄ domini co gre-
gi in p̄mis necessaria. sublimitatem tuā hortamur in dño. et p̄ illud sanctum ba-
ptisma in quo in xp̄o renatus es et nomen christianum geris. reijrimus. vt vñq̄
p̄ os n̄rū vocatus. abiectis respectib⁹ omnibus q̄ p̄ honore dei non sunt atten-
dendi. ad eadem loca et ad diem p̄scriptum p̄sonaliter interesse. Et em̄ cum vicarius
ibū xp̄i in terris hoc agat. quem recte vadentem seq̄ xp̄ianis p̄p̄s debet. nō de-

bent principes terre grauem sibi ducere labore ab illo susceptum amplecti. Dabitur es charissime fili deuotissim⁹ princeps fidei. et religionis nre p^{ri}ncipuus. nec inmerito ob xpianum nomen egregie a pgenitoribus tuis defensum. nomen xpianissim⁹ ab illis hereditarium habes. Accedit potentia singular⁹ q^{ui} ideo omnipotēs deus insigniri te voluit. vt eet q^{ui} tpe necessario q^{ui}le nunc iminent. illam ad pfectō nem sui gregis pferret. Erit vt in dño pfidius aduētus tuus maxime ad hoc salutare opus vtilitatis. non eo solum q^{ui} sapienti p^{ri}silio tuo dirigere tantam molem gloriosissime poteris. s^{ed} q^{ui} gentes et regna audientes xpianissimū regem frā cor^{um} relictis sedibus suis ad augendam et tuendam p^{ri}mūnem cām altissimi cū romano pontifice puenisse. erubescant ipsi exemplū tuū nō sectari. vt p^{ri}ncipe ob hoc ipm plus momenti ceteris omnib^{us} allaturus appareas. Pro deo igit charissime fili. p^{ri} commendatōe cēna nois tui. p^{ri} ppassione fidelis p^{ri}li p^{ri}stine feritati thurcorū sanguine suū fidelit^{er} dant. exaudire clement velis p^{ri}as n^{ost}ras h^{uius}modi p^{ri}ces. et fletu et lacrimis oppressorū nobis impositas. h^{uius}em vera sunt opa regum. h^{uius} camp^{us} in q^{ui} honeste decertare et triumphū vere salutis reportare cū gloria p^{ri}nt. Cetera fluxa sunt et caduca. vix solide laudis in se h^{uius}ntia. etiam p^{ri} sepe ingrata. Q^{ui} si casu aliquo q^{ui}d deo non placeat carēdum nobis erit tua p^{ri}ntia. et p^{ri} oratores p^{ri}plere h^{uius} munus. p^{ri}stituas. re^uq^{ui}rim⁹ eo casu celsitudinē tuam. vt cū pleno mandato illos trāsmittere velis. nō ad decernēda solum ea q^{ui}z cā vocat^{er} es. s^{ed} ad p^{ri}ponēdaz pacem vel in dicēdas treugas cū illis cū q^{ui}b^{us} esset tibi forsā p^{ri}tentio. vt demū pacat^{er} vtiq^{ue} fidelibus p^{ri}cordius ceptū opus p^{ri}sequi possim⁹. Speram⁹ tñ p^{ri}cessu^{us} omnipotentem deū. vt tua serenitas poti⁹ p^{ri} seipam q^{ui}z p^{ri} oratores suos sit affutura. Attento q^{ui} mātuanaz ciuitatē tui potissimū cā delegim⁹. vt vel serenitas tua q^{ui}d p^{ri}mū expectim⁹. vel saltē p^{ri}ncipes aliq^{ui} delatere tuo illuc accedere facili⁹ valeant. Exortamur q^{ui}z et re^uq^{ui}rim⁹. vt p^{ri} p^{ri}ntem nūcium velit sublimitas tua optatū nobis r^{est}itum dare. Datum ro. apud sc^{ri}ptm petz. Anno incarnatōis dñice. M. cccc. lviij. tercio ydus octobris. pontificatus n^{ost}ri anno p^{ri}mo.

Epistola. cccc.

R^{ati}o regis francie
 Ratissime pater pacis abhinc diebus beatitudinis v^{ost}re lrās p^{ri}latorem p^{ri}ntium suscepimus. earumq^{ue} tenorem attente intelleximus. Et q^{ui}dē in p^{ri}mis p^{ri}solūende sunt ipsi pietatis font^{is} gratiarum actiones amplissime q^{ui} hoc tempore forte tristissimo. ad refartiendas ecclie sue sponse immaculate. p^{ri}tes labefactas eandem beatitudinem vocare dignatus est. Attollendum q^{ui}z plurimū p^{ri}positum eius salutifer et p^{ri} exhortatōes sincero animo amplectēde. Verum cum bec res q^{ui} nulla maior. p^{ri} seipsa satis exorare videat^{ur}. et p^{ri}ncipes catholicos ad id p^{ri}suasos nūm^{us} esse credam⁹. matura et salubri deliberatione p^{ri}cilij. non pax egre p^{ri}spiciat p^{ri}uocatōz solennem p^{ri}latoz p^{ri}ncipum et alioz viroz notabilium ecclesiasticorū et secularium regni n^{ost}ri intra dietam assignatam facere. et tunc q^{ui} deliberata p^{ri}clusaq^{ue} extiterint. p^{ri} n^{ost}ros solēnes oratores debita p^{ri}atē suffultos. eidem beatitudini patefacere plane decreuimus. Porro tñ in reb^{us} humanis fluxis q^{ui}dē et caducis p^{ri}sepe soleant turbatōes accidere. In ill^{is} tñ misericordia et pietate sperandum est q^{ui} nescit ab esse p^{ri}e sperāib^{us} in se. q^{ui}z tantaz ecclie sue dedit p^{ri}atē. vt q^{ui}nto grauissimis p^{ri}secutoib^{us} impioz seuius impugnat. tanto postmodum ipsi miseratione adiuta. potentior p^{ri}surgit in aduersis. Beatitudinē v^{ost}ram cui hoc sanctum p^{ri}positum p^{ri}e credimus celitus fore inspiratum. ad ecclie sue felix ministerium dirigat et p^{ri}seruet is cui^{us} vices in terris geris pius et misericors dñs. Scriptum ē.

Collaudat de collisione pragmatice p^{ri}stōis.
 et hortat^{ur} thurcum bellum finire.

Epistola. cccci.

Bus epus fuus seruoz dei. charissimo in xpo filio Ludouico regi francie salutem et ap^{ri}licam b^{en}dictōz. Accepim⁹ ex fr^{at}ris venerabilis fr^{at}ris n^{ost}ri Joannis epi atrebatē. quanta eum charitate p^{ri}plexus sis. et q^{ui}pium erga

nos et romanarum ecclesiarum geras affectus. et quod ad tollendum de regno tuo constitutum
illam quam pragmatica dicta est. volenti et erecto sis animo. Laudamus deum et sue ma-
iestati benedicimus. qui talem tibi mentem dedit. Nam quid aliud dicere possu-
mus. nisi quod dei beneficio ex maximis periculis liberatus es. et in hac terra reservatus
ut esses qui suscepto regno paterno. sublati erroribus libertatem sancte roma-
ne ecclesie instaurares atque restitueres. et maior tuorum equata gloria christiano nomi-
ni quietem fundares. Benedictus dominus qui tue persone custos fuit et spiritum tuum erexit
ut cogitares que pia et omni laude digna sunt. Sic magnus constantinus. sic duo
theodosii. sic karolus magnus. et plures ex tuis progenitoribus. immortale nomen et
inextinguibilem consecuti sunt gloriam. quia romanam ecclesiam matrem suam de-
bito sunt honore persecuti. quorum te vestigia inherenter et diligimus totis precor-
um. et laudamus. et omnis te posteritas celebrabit. Illud autem inter cetera com-
mendamus. quod absque conventu et consultatione multorum pragmaticam auferre con-
stituit. quem admodum idem episcopus nobis significavit. Sapis certe et regem te
magnum ostendis. qui non regaris sed regas. Optimus enim princeps est. qui per se recta
cognoscit et operatur. qualem te esse confidimus. Nec scriptura que ait. ubi multa
consilia ibi salus multorum multitudinem requirit. Consiliorum maturitatem et di-
gestionem que res in paucis magis quam in multis reperiunt. Nec enim aut bone-
ficias aut iusticia multitudinem facile suadet. que variis affectibus agitata ad prava
frequenter inclinat confusione. subita est consulendum multitudo. neque bene res se
habet. ubi suffragia numerant. non ponderant. Sepe enim fit ut maior pars me-
liorem vincat. Facis que te decuit. qui sciens pragmaticam esse absque deo. eam de
regno tuo eliminare decrevisti. Nec vis in deceptione ducere an fieri debeant
que tui se facienda novisti. Hoc est regem esse et bonum regem. et quem boni amant.
mali timeant. Nam qui per alios regunt. nec per se intelligunt quod sunt agenda. con-
ceptui sunt. Probamus igitur et commendamus admodum que de tua liberatione circa
pragmaticam episcopus attrebatensis. scribit. hortamurque ut quam proposuisti in animo. cito
effectu facias. neque cum possis hodie benefacere cras faciam dicas. Dilarem va-
torem diligit deus qui iusta et honesta sunt nolunt moras. Fac tuam sapientiam si-
cut nos cognoscimus. ita et misericordius omnis quam primum cognoscat. neque aliis dice-
re possit diu noluit. quia diu deliberavit. Quod si plati tui universitas aliquid ex nobis
desiderent. te mediatore ad nos recurrant. nam si dominus unquam pontifex fuit gallice na-
tioni affectus ut multi fuerunt. nos certe inter primos reperiemur. qui nomen et gen-
tem bene honoramus et diligamus. ne unquam postulatis honestis adversari mur.
scimusque dignum esse ut fratribus nostris coepiscopis in multis differamus. eosque
honoramus. pariterque viris doctis et qui docti esse cupiunt in universitatibus litterarum
studia sectantibus subveniendum esse non ignoramus. Ab his enim catholica fides
defenditur et doctrine lumen propagatur. Age igitur fili. placeat quod in animo geris. et con-
fide nos tibi et regno tuo animo processuros. que ratio et honestas suadebit. Cete-
rum quia regina Cyprum ad nos ex regno suo deiecit et ex terris perfecta est. et ad tu-
am credimus serenitatem proficiscetur. posilium et auxilium petens. nam regnum eius
soldani egypti gente occupatum est. Et quia sicut accepimus. mahometus tur-
corum dominus grecorum et trapaluntensem et multas alias in asia civitates ac provincias de
novo sibi subiecit et in europam victor ac triumphans eo proposito revertitur ut christianitatem
perdat et perculcet. serenitatem tuam rogamus et sanctes petimus. ut respicias in qua statu
est catholica fides. quod ex uno latere thurei. ex alia saraceni urgent. Donec ante
oculos lamentabiles christianorum voces. qui per asiam et greciam in medio nationis puer-
se constituti miserabilibus modis affligunt. Cogita in qua loco est sacrum domini sepulchrum
quod inspicere absque mahometorum voluntate non possumus. Sancta terra que
nobis lucem fidei prebuit nunc in tenebris est. totus orientis plenus est spurcia
mahometica. que etiam in europam suam virus effudit. inde grecie. hinc hispa-
nie pre occupata. nec dies est in qua mille christianorum anime pereant. Rhodus in

piculo et nobilis insula maris quodam dicta peloponnesus in parte thurcorum est pau-
cis exceptis locis. Epirus tota ad eos confluit bulgaria walachia et rauena ex pre-
thurcis parit. Hungaria vulnus expectat: quia multum afflicta cladibus non potest tantos bel-
li motus sustinere. nec est qui proleat eam: timet victorem machometem in spoliis orientis et asie
virescentem. Timeamus sane illi geritumem? et alijs qui sunt in hostium circuitu: nec nos
sumus? qui succurrere possumus? volumus? oculos nostros modo huc modo illuc: et frustra oibus
christianorum. primum nemo regum nemo principum nobis occurrit qui tunc rei subuenire
possit: nisi tu solus? quem pro? sui ipsi saluatore? (ut possit?) hucusque saluauit in colu-
me: nec permisit in manu te persequenti incidere. Tu dei opere hereditarium regnum in pace
prosecutus es mortuo patre. Philippus burgundie dux clarus et potens tibi obsequens: mus
est. et ceteri duces et comites regni gliscunt et tibi sine pertrouersia parent. Ex anglia (si
volueris) nihil tibi aduersus habet hispania huius amica. Desperat circuitu te venerant et
colunt legationes ex longinquis partibus ac ex ipsa italia te honoratum et salutatum veniunt
Magna est gloria tua. magnus est dei tonitruum. Intellexit diuina pictas cogitationes tuas
et multa cogit in animo tuo. posita esse ad conebonum: nec dubitamus? quando cum esset exul quidam
modo a regno tuo tecum sepe dixeris. Si paternum in solio aliquando sedere: quanta facias tibi
de gratia. Certe non patiar tua hereditatem thurcorum infamia laniari. Audiuit te deus
et omnia tibi aduersa repulit: planauit iter tuum: et te in aucto regno collocauit excelsum
super regibus terre. Dedit tibi tranquillam dedit siquidem aliquando intra te deo promissum id fuerat: si
non promissum (quod non est visile) recognosce beneficia que accepisti a domino deo tuo: qui te filius
regis creauit: et regnum cum diu ex terris fuisti summa cum gloria restituit: non de te gratias
diuine pietatis: et per tantis beneficijs vicem rependere: tolle ut factum oratori nostro sponte di-
sti pragmaticam constitutionem. et hoc facto quod non est difficile: erige te totum in exilium christianorum
religionis per thurcos. Stude ut expeditio aduersus hostes christi fiat. Exhibe te bene
rei ducem et caput. Nec dubita cuncta erunt tibi prospera: hoc est negotium te dignum: tibi hec
gloria seruata est. Nihil est in quo te laudabilius exercere possis: hereditaria hec tibi pro-
uincia est. Nunc pugnare per thurcos et vincere et terram sanctam recuperare: et fide salua-
re: et romanam ecclesiam honestare: francorum regum primum est: et hec tu commodissime pre-
stare potes: vera francorum soboles sapia. et rex christiana predictus opulento et pacifico
et potentissimo regno sublimatus. Cum oculi in te respiciunt: omnes afflicti te inuocant:
et nos propter te non videmus? qui hec possit prestare. Ad ad te unum recurrimus? christiane fidei
defensorem. Tu ergo et a nobis et a toto christianorum populo rogamus? et in primis a deo como-
nitus: propara te huic puicte ad quam feliciter dirigenda omnia obtinebis a nobis que a iu-
sto et pio christi vicario et beati petri successore obtinere debeas. Datu romae. xxvj. octo-
bris anno. M. cccclxj. pontificatus nostri anno. iij.

Responsio ludouici regis francie.

Epistola. ccccij.

Ludouicus dei gratia francorum rex. Tibi sanctissimo et beatissimo patri nostro pio
pape. ii. Obedientia filialis et plenus deuotionis affectus. Deum solum scientes
esse: cui? quid estiam bene consulit rebus humanis: meliusque regna et vires religio-
ne cingi atque defendi quam armis et mēbris: te vicarium dei viuētis ea veneratione pro-
sequimur: ut sacra presertim in ecclesiasticis rebus tua monita veluti vocem pastoris audi-
re: illisque parere prompta mente velimus. Quapropter beatissime pater et si constitu-
tio quedam in regno nostro quam pragmaticam vocat: magno platonum proutur: magna tem-
poris deliberatione conclusa fuerit et iam callum obducta quietum prope fixerit statum: tu
cum tuis ad nos litteris illam a regno nostro auferri explodi: abrogarique flagitas: nobis que
dilectus et fidelis consiliarius noster iohannes episcopus attrebacensis. quem cum parte legati de latere
ad hoc nostrum regnum misisti. comeinorauerit ea ad que ipsum tibi nostro nomine pollicetur
da: vouenda: et promittenda: nos autem que regnum suscepissim? religionis instinctus? quidam
deduxerat: nos nostra promissa exequi accedere moderatrice rex ecclesiasticarum tua au-
toritate studemus? ac volumus. Et id quidem tanto volumus? animo propensiori quanto nobis
regnum francie flores et bello vacuum tuum de? et pregit. Tibi itaque victimis potioribus

junio

obedientiā intelligētes, assensum sumus his q̄ tuo noie nobis apta sūt: ipam. s. pragmatīcā sanctionē. tibi tueq; sedi cōsentiam: utpote q̄ in seditione et scismate peccatq; p̄ seditionē sectionisq; a tua sede figurā nata sit: et q̄ dum tibi a q̄ sacre leges oriunt̄ et manāt q̄ntūlibet eripit auctoritatē: oē ius et oēm legē dissoluit. Illud cū exorūt qd̄ idē p̄siliari? nō noie tue scitatis astruxit: ut dū p̄ pragmaticā ipam sūme in ecclesia tue sedis auctoritas minuit̄: dū p̄latis in regno nro qd̄dā licetie tēplū p̄ illā p̄struit̄: dū cōgruēs vinitas ad alia regna p̄formitasq; tolli videt̄: abroganda sit ipa pragmatica pellēdaq; in regno nro. Quippe q̄ aduersus tuā sedē oim̄ ecclesiā matre ab inferiorib; p̄lata sit tāq; ut scriptura ioquit̄. Quod si eleuet virga p̄ leuantē se: aut baculus q̄ utiq; lignū est. q̄ qd̄ beatissime pat̄: et pleriq; docti homines p̄futare nitent̄ atq; diluere multa q; nos debent arent̄ abrogare sanctionē ipam. Te tū p̄ncipē toti? ecclesie te antistite sacro: et dñici gregis pastore p̄fitemur et scim̄: teq; iubētē sequimur. Tibi et beatissime petri cathedre p̄sentim̄ et iungimur. Itaq; sicut mādata pragmaticā ipā a nro regno nroq; viciuē. delphinatū et oī ditionē nra p̄ntes pellim̄: deijcimus: strepitūq; abrogam̄. Et quā qualēue aī pragmaticē ipē editionē circa ecclesiā beneficiorū aliarūq; rerū spūaliū dispositionē cōsueuē: moderationē in regno nro oim̄q; ditionē nra tui p̄decessoris. Martin? .v. et engēni? .iij. romani p̄ntifices habebāt et exercebāt: tācē eadēq; nro adiutori beatissimo petro tibi q; ipsius successorī reddimus p̄stamus et restituimus cū sūmo impio: cū iudicio libero. cū p̄tate nō coartata. Tu em̄ cum scias qd̄ auctoritate diuinitus tibi tradita possis: q̄ p̄ regni nri et ecclesiā in eo trāq̄llitate postulabimus nō negliges res necessarias poterisq; sp̄ qd̄ optimū fuerit iudicare. Et tēre igit̄ deinceps in regno nro p̄tate tua ut voles: atq; illā exerce. nāz ut boim̄ mēbra nulla cōtentione capite vno atq; vna mente ducunt̄: sic tuis sacris decretis ecclesie p̄lati in regno nro et delphinatū cōsonantia et obedientiā plenā refundēt. Quod si forte obnitent̄ aliqui aut reclamabūt: nos in verbo regio pollicemur tue beatitudini atq; p̄mittimus exequi facere tua mādata. oim̄ appellatōnū aut appellatōnis obstaculo: p̄suis exdufo: eosq; qui tibi cōtumaces fuerint p̄ tuo iussu cōprimemus et refrenabimus. Datus turonis sub magne sigillo nro die. xxvij. mensis nouēbris. M. cccclij. et regni nostri anno primo. Sic signata p̄ regē in suo cōsilio verone soilloit̄.

Dat privilegia trāscētib; p̄ terras et dominiā p̄ncipū ut sint liberi a grauamētib;.

Epistola. cccclij.

Ius eps et Francisco forcie duci mediolanē. s. a. b. Bene cognitū putamus eē tue nobilitati: p̄sū sanctūq; p̄positū nrm̄ succurrēdi fidei catholice: et populi xp̄iani tutele cōsulendi. Id vniū opus mente agimus: id tot sensibus sumus et complexi et qd̄ antea inauditū est. p̄sū corpus p̄ salute ouilū nobis cōmissarū exponere decreuimus. Inuitauimus xp̄i fideles toto xp̄iano orbemissimus lras cū plenissimis indulgentiis: p̄mia vite eterne. p̄posuimus sequētib; nos ad hoc certamē diuinū. Quo sit ut p̄fidamus de benignitate dei q̄ plures xp̄ianos vnde quaq; cōuēcturos: qui p̄sulē romanū pastore orbis: patrēq; aīarū in bella p̄ defensione sancti euāgelij vadentē sequent̄. Decet nos ad hāc partē pie etiā respicere et curā gerere: ut q̄ crucē tollentes iuxta p̄ceptū dñi vias nostras secuturi sunt: humaniter et benigne recipiant̄: et ut ipsi bene susceptos se videāt et ceteri ad id auxiliū veniendū aient̄. Adortamur itaq; nobilitatē tuā: cui nō dubitamus hoc sanctū opus cordi eē: ut in terris et dominiis tuis has facias ordinationes: mādēsq; diligētissime obseruari. Primo ut peregrini oēs siue cruce signati fuerint siue nō: q̄ ad hanc expeditionē venturi sunt: in oibus terris et locis tuis oim̄ humanitate et ḡa tractent̄: et sub grauib; et formidabilibus penis nemo p̄sumat eos dicto vel facto ledere seu molestare. Monete eorūde venientū tā auree q̄ argente et erce: expendant et recipiant̄: videlicet p̄ valore et p̄ cō et p̄ dēdere earū: nec a quoq; possint vel debeat reculari. Vtalia cuiuscūq; generis ac

pānī et alia vtilia humano vsui necessaria. viderant solito p̄cio: nec can⁷ extimē⁷
q̄ bacterius p̄sueuerūt. Vectigalia et gabelle nō exigant ab eisde. nec passus sumi
nū aut portari seu portuū et scaphaz soluere cōpellant. Deniq; oī grā humanita
te et beneficentia eos tractari facias. Decet em̄ fideles ad tūc necessariū bellum p
t̄pō videntes oī auxilio ope et fauore psequi. Datū petrioli diocesis seneñ. Pon
tificatus nostri anno. vj.

Copia cuiusdā breuis ad eundē.

Epistola. cccciij.

Bleste fili intellexim⁷ ea q̄ significata nobis tuo noīe fuerūt p dilectū filiū
ottonē oratorē tuū. s. nobilitatē tuā iā adeptā eē ciuitatē ianuen. qd nobis
singularē attulit leticiam. Quēq; em̄ tue generositati et p̄spera succedē
intelligim⁷: nō minori gaudio nos afficiūt q̄ si nos ad ipsos spectaret. Oramus
deū immortalē: cui benignitate tue felicitati oīa aspirat: vt noua bec domini accē
tio felix sit et fausta: tibi liberisq; tuis stabilis et diu pmanēs: vt quo potētia tua au
ctior erit eo et gloria et felicitas sit aplior et maiora fidei xp̄iane labāti subsidia im
pedere possis: ac exinde vniuersē italie totiusq; xp̄ianitatis paci et quieti cōsulas
Nos em̄ nō sine diuino numine bec tibi leti venire arbitramur: vt q̄ optima
p̄e geris ad amplectēdū defensionē ppli fidelis: opes et facultates habeas: quib⁷
possis ea q̄ p̄clare cōcepisti ereq; et adimplere. Ceterū vt prime tibi scripsim⁷ flo
rētini lente admodū et cūctant se hnt in executione eoz q̄ ex tua declaratiōe pol
liciti sūt: boramur tuā nobilitatē cui. scim⁷ eos merito plurimū tribuē. illos cohor
teris et inducas: vt sine dilatiōe faciāt q̄ p̄miserūt. Angustia em̄ t̄pis et summa ne
cessitas q̄ instat nihil segniter aut tarde fieri postulat.

Copia cuiusdā breue ad ep̄m vintemiliē: guber
natorē perusū quēadmodū erigat stewartā ab illis.

Episto. ccccv.

Brissime in xpo fili noscat serenitas tua: quo mētis seruiore quo ardore ai
amplari sumus tutelā ppli xp̄iani vt etiā qd p̄ioribus seculis inauditū ē
p̄p̄iū corp⁷ quis senio et morbis affectū: p salute nobis cōmissi gregis la
boribus et piculis obiectare nō formidemus: s̄ magno aio p̄iū sanctūq; p̄positū
iādiu publicatū adimplē oīno intēdimus. Cūq; res opōsa sit: et nemini dubiū eē
debeat magnā molē sup̄tū nobis subeūdā eē: ad quā nequaq; substantia n̄ra est
suffectura: quā quāracūq; sitich co:pe sit equo aio exponē decreuim⁷. Requim⁷
a xp̄ianis oib⁷ et p̄cipue a n̄ris et aplice sedis subditis oportuna subsidia. Inē q̄s
requisi perusini polliciti sunt certā pecunie et frumētī sumā impedere in subsidū
q̄uis maiora ab ea ciuitate expectari debuissent: q̄ opulēra et potēs et inter alias
n̄ra et ecclesie romane maxima singularia b̄nficia et indulta p̄secuta ē. Contēti t̄n
eramus eo qd polliciti erāt arbitrātes bona fide eos adimpleturos in t̄pē q̄ xpo
obtulerāt. Sed multū n̄ra decepta op̄imo est: et cū tempus adimplēdi. p̄missi in
star: cernim⁷ parusinoz dicta factis non respōdere. vt appareat eos simulate no
biscū egisse et verba dari voluisse. Cūq; eoz p̄missa certis fucatis coloribus et ex
quisitis velamētis palliare conent⁷: re in logū p̄trabūt: dū labat t̄ps vt vel nihil
faciant eoz que p̄miserūt vel parū ac pene nullū fructū afferāt op̄i. S̄ nos non
bi sumus q̄ veros filios a falsis et verā deuotionē a simulata nō cognoscam⁷. Do
lemus t̄n vt par est et angimur aio q̄ perusini quoz vt eos decet p̄cipuū studium
in hoc scō opere futurū op̄inabamur: nō bona fide nobiscū incessisse videant⁷ s̄
nihil agūt. Cū deo res agūt q̄ falli nō pōt: et vt ē scrutator cordiū p̄mia diligētib⁷
se in veritate: penā vō reprobis statuit. Et q̄ causa a nobis suscepta talis est vt
p eius auxilio xp̄ianos oēs ob periculi magnitudinē nō solū inducere sed cōpel
lere etiā merito debeamus: p̄sertim subditos nostros. Et ne perusini se nobis
verba dedisse iactēt. volumus vt eis itēz cōmemores beneficia et priuilegia que
a sede aplice p̄ ceteris ecclesie ciuitatibus obtinent ostendas quātū deo immor
tali debeant qui eos i summa felicitate et quiete locauit. Sperias necessitatez fidei
catholice demōstrēs fauorem nostrum. Deniq; q̄ nobis p̄miserūt obseruare

vel negligat vel ptenere ne se nos iudicasse gloriat: volum' eis mades nro noie
vt vsq; ad mediu mensem mai' instans quideaz milia ducatoz auri de camera sol
uisse debeant. Qd si recusauerit vel distulerit: declares ipso facto. singulares pso-
nas ipsius ciuitatis excoicatas: et ciuitate eccliastico subiacē interdicto. Et nibilo-
minus decernim' et madam' vt pstone dicte ciuitatis earumq; bona vbi libet constituta
tam mobilia q̄ imobilia in nris et dicte ecclie ciuitatib' et terris capiant' et detineant
que ex nunc huic opi applicam' et confiscam'. Tu vobis hanc rem toto pectore pplectar
atq; ita te erigas vt intelligam' te no pati vt bonis verbis et pollicitationib' pos-
sis illudi. Datu petrioli vt supra.

Responsio ducis mediolani et pollicet
in psona pua contra thurcorum ire.

Epistola. ccccvj.

Interas tuas beatissime ppi vt grauissimas et ornatisimas ita ardentissi-
mi desiderij plenas xpianeque reipu. studiosas no minori delectatione q̄ volo
re: summa tamē cū reuerētia vti par est legi atq; accuratissime plegi. In q̄
bus cū tāpie atq; eleganter xpiane religionis fideiq; catholice calamitate no mō vt
his sat erat narrata: vix sculpta effigiatq; aduerterē: no potui no vehemēt to-
lere et angere. Mā o tpm nroz ignominia singularē. O ppetua etas nre infamia. O
execrabile apud posteros nomē eoz q̄ viuunt. Hi populi q̄s cyrus vniuersa asia
subacta in ceteriore scythia prim' ducere ausus est: q̄ vere a thamari vidua fusi pro-
strati et ad interemptionē delati sūt: regis capite i vtrē sanguinis misso. cū ex pro-
bratione illa: facta te humano sanguine quē sicuti. Quos inde post tpm spacia a ple
maiori cū apparatu: maioriq; exercitu terra mariq; in grecia ductos q̄ q̄sq; alius
quarūvis an se aut post se eratū nationū gentiū duxerit: remissos pua manu vi-
cit: fudit: et in asia redire coegit: alexāder macedo subegit. Et q̄ no modo a roma-
nis olim rex dñis: verū etia a q̄busuis alijs impatorib' no secus ac femine fuga-
ti in prate acti et p eoz more comiti sunt: eosq; ppos esse dixi. Mā et si thurci illi
piscib' se populis immiscuerūt. eoz mollicies et vetus patrie pfectudo atq; babi-
tus desides illos effeminatosq; reddiderūt: ita vt nomē dūtarat thurcorū apd eos
māserit virt' morē et i secūda generatiōe extincta ē. Quoties cū post ea tpa a fini-
timis victi sūt. Et ne lōga exēpla petam' cū patrū nroz mōria: cuius q̄ hac etate
thurcis impat auus: sepiā tiberiano fufus. tandē cap' et catenis nudus inie-
ctus est: nūc tādē proebdolor no mō in europā trā fire ausi sūt: verū nobilissimaz
illi' partē et apud quā imperiū olim fuisse ferūt cū plerisq; alijs non ignobilib' na-
tionibus occuparūt: dīpauerūt. ferro igneq; vastarūt: tēpla dei sanctissima et ve-
tustissima pphanarūt. cū maxima no populoz mō: verū etia pcerū et ipoz q̄s pū-
cipū inanisima strage. cū grauissima et ignominiosa nois dñi nri ihu xpi iniuria
velut scitas tua distincti' copiosius scribit. Errata debinc mea ex illis: cū
facile recognouerim: et q̄ multis me deus optim': maximis bonis gratijs bñficijs
auxerit: nullo cū grato studio fuerim. psecut'. Et qd mibi graui' succensendus so-
re existimo: cū cōtinuax illi vt ais rebellisq; fuerim: multaq; in legē skā supbe deli-
querim: qd neq; negare possum et facile fateor: nullo saltē digno ope satisfecerim
doluī quidē atq; vehemēt ingemui. Cū tñ quib' pcellis q̄busue periculis petri
naucula agitet ire tue me attetū reddiderūt: et si pleraq; alia hoc vñi vel marie
lenito dolore in spem parit delectationeq; me vñt q̄ intelligas te q̄si celo ad banc
rē dimisso rectore ad salutis portū: et q̄de incolumē eā reducere fore. Accedit ad
hoc potentissimū illi' principis philippi ducis burgūdie votū insupabile laudeq;
imortalē dignissimū: cui' virtus potētia auctoritas ad spem ipam plurimū conse-
rūt. Verū ne eple modū excedā: ad eā partē me cōferā: vñ ois l'rarū tuarū videf
oziri intentio. Mortat me sanctitas tua: ac muld et quidē robustissimisq; ipo di-
gnissimis argumentis: suadet pīa atq; iusta arma. p salute publica in machomete
mōstrū spurcissimū capē: magnanimiq; philippi imitari exēplū. Et vel in primis
supinā maiestātē tuā sequi: et eternā filij dei representat et vices illi' gerit in terris

Ex. m. v. v. d. n. a.

ambrosio f. j.

W. m. d. p. m. l. l.

ap. l. d. e.

ad. p. p. d. d. b. g.

Fateor beatissime pi nullā eē ad eternā felicitatē aut expeditiōē aut certiorē viā
 aut famā et glia digniorē q̄ qd̄ superest mihi vite p̄ noie et glia illi? exponē q̄ būana
 se induit carnē. et mori elegit quo būanū gen? nō mortale mō. p̄ p̄cōr: s̄ mortuū
 factū ad vitā reduceret sempiternā. Fateor me philippo maiore natu nō eē. Verū
 rei militari? scia v̄tute auctoritate felicitate p̄p̄isq; necessariisq; impatoris mūe-
 rib? nō mihi mō. s̄ oib? multaz etatū impatorib? p̄ferēdū eē. Iūera clarissimas
 ei? victorias: gētes domitas: nationes subactas: p̄p̄os sub impiū missos: et tādē re-
 rū ab eo gestaz gliaz aū oculos pone. q̄rū testis ē germāia. testis gallia. testis bri-
 tania. q̄q; scitatu tue lōge notiores eē q̄ mihi certior sint. Et facile inde intelliges
 eū dignū eēi quē moles tāti et tā amplissimi imp̄ij deferat: et cui? auspicijs xp̄iana
 arma et signa militaria moueāt. Iūanissimū eū atq; modestissimū p̄ncipē et di-
 gnitatē tuā clemētissimā ac sapiētissimā scio. S; vereor ne vires meas pace v̄ri-
 usq; v̄tuti supra modū exstinguitas opinione fallam. Molis tñ b̄tudo tua dictū
 h̄ opinet: q̄ equū būeris meis fugiā on? iponi. quoue parē tibi fortassis recusent.
 Parebo cū ibo q̄ inscribis: et oia pagā q̄ xp̄ianū boiez et tue scitatis studiosissimū
 decet. tū ob reuerentiā clauis: timore dei et pietatē i. primū. tū q̄ inata qdā idigua
 tione afficio q̄ etas n̄ra tāta et tā insigni ignominia notata sit. Spinari ne beatissime
 pi q̄c; vel nature mee cōmodi? vel p̄suetudi apti? q̄ exercitiū castre: p̄stū in q̄
 ab adolescētia mea educat? suz et vsq; ad hāc etatē v̄sat? Pax in fateor et in p̄mis
 italica placet: p̄ q̄ edificāda p̄seruāda āplificāda: nullā opaz: nullū studiū: nullā
 idustriā aut p̄termisi aut p̄termisur? suz. Ceterū ociū tāq; nature mee inimicū ab-
 horredū sp̄ fugiēdūq; istitū: q̄ velut scribis testat? medici ibāc nouissimā q̄ me
 ad exitiū p̄pe inuasit valitudinē incidit. Neq; vxoris igit aut natoz blādiamenta:
 neq; delectatio p̄ncipat? neq; deliciarū mollicies i ociū me cōpellūt neq; labores
 et picula q̄bus assuetus suz a capefendo bello h̄ abhorrebūt neq; necessarioz aut
 amicorū p̄silia mētē ab instituto diuertēt. q̄n xp̄i crucē sequar: q̄n facultates oēs
 meas et ipaz q̄z vitā p̄ xp̄iana religione tuēda exponā. S; sup oia p̄ eterna feli-
 citate adipiscēda: quā p̄ p̄betas p̄mū de? inde p̄ filiū: nūc p̄ te bis oib? p̄ponit: q̄
 caput suū p̄ blasphematores et inimicos fidei catholice deuouerit. Cōsueui beatissi-
 me pi ab anis etiā min? grauib? fidelia amicorū et necessarioz cōsilia: et qdē attēte
 studiose diligēt audire idēq; p̄ p̄uat ant publicis negocijs: qd̄ meli? arbitrat? suz
 eligē deliberare disponē: facit. Illūq; s; apud me p̄bata ē corū p̄ditio: q̄ cū apud
 eos sūma imp̄ij v̄l regim̄is sit regi malūt q̄ regē. Existiat ne clemētia tua apd̄ me
 eē quēq; q̄ i cū furore v̄l demētia v̄geret q̄ dignitatē mee curā q̄ salutē publice stu-
 diū: q̄ felicitatē desiderii dissuadē auderet: aut me tātē fortassis ignauic: recordie
 deside vt tāfacile i falso p̄suasoz sūmaz trabēt: de? a me pi hāc mētis stupiditatez
 auertat: neq; stat? Et mei iacturā formido. Est mihi vt tu dicis vxor v̄tute ac rerū
 expiētia p̄dita: n̄ min? dilecta q̄ desiderata a p̄lis. Est et galeaci? p̄mogit? me? nā
 gradis et supra etatē prudēs. Sūt et veneti nō federe solū mihi: s̄ amicitia singlari
 beniuolētiāq; p̄iuncti. Florētinos eo loco bēo q̄ tupe dicis. A xp̄ianissimo frācorū
 rege in oēm casū fauorē reb? meis auxilia: subsidia: p̄silia: p̄stolarer. Cū ceteris
 nō finitimis nulle mihi p̄tēctiones nulle similitates nulle inimicitie sūt. Et sup oia
 dei mihi filiū spero p̄ cui? glia et noie pugnatur? suz optimū defensorē. Ita q; neq;
 etas neq; molliū deliciarū cupiditas. neq; domi rez? meaz mer?: neq; p̄ciūaz de-
 fecit q̄bus te iueniēdis optimā opaz nauatur? existio: a scissimō me desiderio tuo
 atq; ab instituto meo diuertēt. Vereor tñ beatissime pi ne circa duo nos breuitas
 t̄pis v̄geat: et qd̄ tātū apparatū terra mariq; disponēdū quat? huic maxie expe-
 ditionis moli necessarius ē: paz ad ver vsq; primū spacij datū eē existimē: et q̄q;
 plerisq; malis p̄sine egritudinis reliquis tencor. q̄ nisi quotidie magno studio
 et diligentia curarent i maximū me piculū traberēt. Instituerūt medici adhibito
 magni exan̄is p̄silio balneis illas curare atq; p̄sumē pollicēt q̄ illis me ad salu-
 brē et integrā valitudinē restituere. qd̄ si factū vt spero fuerit aliāq; qd̄ de? auer-

Rex romanus

eat legitima causa non aduenient: institui quoniam superest mihi vite pro defendenda christiana
 religionis: pro fide catholica amplianda pro dei euangelio perscrutando: pro machometis
 idolatria ex scissimis dei templis iam non solum prophanatis sed adulteratis: pessundat: ul-
 rutis: expellenda deducere. Nam si rectius pariter et recti filii: pro senatus populi sui
 victoria: si plerique alij romani pro patria: si innumerabiles pene omnes etati gentium
 nationum pro mortali duntaxat gloria sese reuenerunt: quid nobis faciendum: quibus celestis
 gloria ac beatitudo eterna proponitur? Huius profecto in expeditione hac et prestantiam
 incorruptibili corruptibile: pro celesti terrestri: pro eterna mortali: pro perpetua caduca
 exponemus. Et quoniam pro tua singulari prudentia magnaque reus expicima oportune te
 desiderasse existime: quod ad hanc maximam expeditionem necessaria sunt: tua tamen singula-
 ri bonitate et clementia fructus: velut quod rei bellice studiosissimum fui dicam quid sentio.
 Primum quod in bellis suscipiendis considerandum est: et magno consilio explorandum: quan-
 ta sit inimicorum potentia: quanta et qualis exercitus: quod sit eorum militum disciplina atque in-
 dustria: quod locorum situs: quibus vel se valeat exteris praesidiis auxiliisque tueri vel impu-
 gnare hostem atque repellere. Dehinc ita se ad bellum parare: ut optima spes de victoria
 habeat. Thurcorum quidem potentiam adeo spernendam. ut quod ad victoriam necessaria sunt
 negligamus? non censco: neque ut ab inferendo bello desistamus? timedamus. Vide quid capta
 istunc ad me transmissa: dehinc illa eadem diligenter ac maiore studio a viris (ut par-
 te credere iuvimur) virum et facultatem expis: erant iata atque digesta ostendat. Recte
 milia militum thurcorum impatorem ducturum fore affirmat: plerisque deinde alios ma-
 chomete secte reges: tunc ob eorum praesidia: tunc quod sibi ac reb? suis gentibus? populis re-
 gnis timebunt: thurcorum ruinam desolationemque passuros non recte existimat. Ad que-
 re tue eos populos inermes effeminatos imbelles esse vident. Fateor quod beatissimi
 me pater mariaz eorum preteritum non esse. Quis in armis bellicis expeditionibus? uti
 facile meminisse possum? multos etiam nunc annos cum maria christiana strage versa-
 ti sunt: arma bene ad eminus comminusque pugnandum. Pro eorum lege atque impatore non
 modo parere impio sed mori quod docti atque parati sunt. Nam preterea et ad invadendum et ad
 fugiendum equos agiles corporaque eorum agilia. Adde etiam castis sexdecim ut plures
 affirmat pugnatorum milia quod sanctarios vocat robur firmitatemque militie proba-
 langis instar armis assuetos: rei bellice expertos diuersarum nationum diuersarumque ge-
 nium mercede productos. Huic sicut non timedo ita non spernendo exercitui quales pro ad-
 pascenda victoria vires opponende sunt. Qualesque exercitus produci: et si cum philippo ce-
 terisque tuis lris noialis satis crit gentium italicarum earum. sed quod in hac expeditione du-
 cent ad monstrum virulentum et fetidum pulchrum: te non puidisse modo sed puidisse cer-
 tius sum. Noui enim sicut acumen ingenij ita et mariaz rerum experientia: ita singulare
 acpe diuina sapientia tua. Itaque aliarum te nationum christianarum principes potentatibusque
 ad supplendas exerat? tui vires aut vocasse aut vocaturum non dubito. Et quoniam como-
 nationes has presumptione certe non carere quod minerva instrui velim plane cogico
 fideliter tui benignitati tue dictas pie atque humane suscipias oro. Si igitur ut soles ce-
 terra orata hec quod recte instituisse: non modo europa machometi idolatriam depelle-
 vire: verum christiana signa in asia traducem? irim dei sacrarium recuperabim? Huius non
 me fideque catholica sanctique euangelij in ea loca restitutum? an quibus pro aplos tradita
 olis atque pagata fuerat: desideratum triumphum romam ad sedem tuam reportaturi. Capi-
 tolium quod obliterata laurea barbarica ouctalium plorum spolijs cingent? quibus tandem
 lateran. petrique basilicam exornabim? Quod quoniam huic expeditioni praestis tua praestatu-
 rum affirmas: cogitati mihi atque ipsum accurate pensanti: quid utilitatis ad hac rem
 gerenda. quod due detrimenti ea ipsa asferre valeat: multis hinc atque inde argumentis.
 et quod firmissimis agitata mens neque non trahi in varias diuersasque vias: sed vsu
 quiete mihi ipsam specieque optime plenam reddit quod intelligam rem hanc a te mature ut
 ei? mos expollet graue studiose diligenter considerata. Itaque quod a te excogitatur
 deliberatione fuerit: id mihi non humano sed diuino consilio factum esse persuadebo. Data
 mediolani. xij. kal. nouemb. Anno. MD. cccc. lxxij.

300. *Uicoria*
...

Si...
...

...
...

Lucas regabat vicia colum
Dicens hanc verba dāmon non sōt

**Mortat rōnib⁹ ne virum
pbebeat ire cōtra thurcū.**

Epistola. ccccvij.

Ius eps suus suoz dei. Dilecte filie nobili mulieri blance mediolani du-
cisse. S. r. a. b. Virū tuū aduersus impios thurcos arma sumē iubet deus
hoc em ei scribim⁹ vide ne obstes. Periculosus ē diuine volūtatī resistere
Periditat xpiana religio. In forib⁹ hostes assunt. Prope ad radicē posita est se-
curis. nisi vigilam⁹: nisi forti aio resistim⁹ hosti: actū est de nomine xpiano. Spes
magna salutis in tuo viro sita est si sumpserit arma ⁊ scutū ductorēq; se xpianis p-
buerit: liberabit dñs in manu eius populū suū ⁊ immanissimū draconē pteret. Qd
si puiciā hanc recusauerit: nec diuine vocationi paruerit: ceteri quoq; se subtra-
hent: impediet q; sua culpa xpiane fidei expectata defensio: qd de sua magnanī-
mitate baudquaq; putam⁹: cui magna semp ⁊ pclara cordi fuerit. Leipsaz vere-
mur ne viri pposito aduerseris ne retētes ire volentē: obijciēs q; more mulierum
mille pericula amantis est ab amato nō posse diuelli. Concedim⁹ ista cōiugio nec
miramur a cerbā tibi futurā eius absentia: sic maritalis exposat affectio: s maior
est xpi charitas. Si plus virū q; deū diligis nō es deo digna. In euāgelio h legisti
Deo nihil negari pot. Laue ne tui amoris cā virū a deo seungas. Odire hoc cēt
nō amare. Noli cē impedimēto bis q; diuina maiestas ordinat. Recordare quot
accepisti a deo bona: nec velis ingrata videri. Deus hūc tibi quē diligis virū de-
dit: audebis ne p paruo tpe reposcenti negare. Cōcessuz in multos annos: i pau-
cos menses ccedeti nō pmittes. Laue ne celestē maiestātē offendas: in cui⁹ ma-
nu est virū tuū auferre cū velit: nihil ei negandū est q; pōt cogere. Siue veniat cō-
iugi tuus vt ea faciat q; iubet. siue deleat peccata sua hoc itinere ⁊ sue saluti cōsu-
lat: eris tu q; meriti sui particeps: si p seruitio dei mariti absentia equo aio tuleris.
Propone tibi ⁊ cōiugi moriendū esse aliqñ: ⁊ q; etate pucti ambo diu simul
in h seculo eē nō possitis. Fugit vita mortalis ⁊ q; sum⁹ cito euanesceat: qreda ē al-
tera q; neq; molestias habet neq; finē. Illic thesaurizandū est illuc aspirandum.
Si virū tuū in puiciā sibi decetā iusseris ire: aut ire volentē nō impediueris ⁊
illi ⁊ sibi optime psoles: ambo post hanc vitā cū xpo regnabitis: alioqn ⁊ illi ⁊ ti-
bi timemus. Mortamur igit ne viam viri impedias: ne absentia parui tps inui-
ta sustineas. Redibit ne dubita cito ad te gloriosus. gaudebis q; ⁊ tui ⁊ sui cā. Am-
bo in hoc opere celestis vite premiā cōsequimini: ⁊ qui fuistis in hoc mundo fel-
ces: in altero critis beati pius ⁊ misericors deus in aio tuo ponat que sue sunt be-
neplacita voluntati. Datū rome.

**Mandat electū epim assumere
⁊ nullis aduersis cōtrare.**

Epistola. ccccvij.

Ius rē. Dilecti filij. S. r. a. b. Cōmissa nobis desup cunctoz fidelū cura:
nos vigilare cogit: ne sathan diuisionis auctor aduersari⁹ nr pualeat: ⁊ cre-
ditas nobis oues aut mactet aut dissipet. Hinc ē q; causē eccliaſtice liber-
tatis ⁊ iurisdictionis cōseruande ptra vos p dilectū filiū electū leodiē. dñm vīm
mota: ⁊ ob hoc eccliaſticū interdictū positū: offeratisq; vt intellexim⁹ ea q; ad hūc
differētie sublationē oportuna credunt. Dignū arbitrati sum⁹ vt vices nostras i
ea causa taliter interponam⁹ q; ecclia leodiē. releuet ⁊ diuinus cultus resumaf
atq; inter vos ⁊ ipm dñm vīm bona pax ⁊ cōcordia fiat ⁊ pseruet. Ob quā rem
felicitate pagendā mittem⁹ de primo virū pbatū sufficiētē de hac ptate sulcitum.
Quapropter vos in charitate hortamur: atq; aplice auctoritate districte pci-
pes mādā: ne p vos aut p viros seu aliū quēq; dicto dño vro electo. seu alijs q;
buscūq; in hac cā aduersarijs moueatis guerras: aut via facti cōtra ipos quicq;
attendare psumatis: s venturū ad vos nostri ex parte ei peccetis: ne sanguini ef-
fusio (si q; ablit interueniet) deū offendant ⁊ cām ipsam difficiliorē desperatāq;
reddat. Datum rome apud sanctū petrū sub anno piscatoris die. ij. Janua-
rij. Anno. M. cccclxij.

Penit et olim cōposuisse tracta-
tū de duobus se amantibus.

Epistola. ccccx.

Tractatū de amore olim sensu pariterq; etate iuvenes cū nos scripsisse re-
colimus karole fili dilectissime penitētia immodica pudorq; ac meror ami-
nostrū vehementer excruciant. quippe qui sciamus quiq; ptestati expref-
se fuim? duo contineri in eo libello: aperta videlz sed heu lasciuia nimis paruen-
temq; amoris historiam: et morale quod eā consequit edificas dogma. Quorū pri-
mū fatuos atq; errantes video sectari q; plurimos. Alterū ben dolo: pene nul-
los. Ita imprauatū est atq; offuscatū infelix mortaliū genus. De amore igit qua
scripsimus olim iuvenes cōtemnite: o mortales atq; respicite: sequimini que nunc
dicimus et seni magis q; iuueni credite. Nec priuatū hominē pluri facite q; pon-
tificem. Eucam redcite: Pium suscipite. Illud gentile nomē parentes indidere
nascenti: hoc christianum in apostolatu suscepimus. Porro si quem descripsim?
curiali lucreticq; amorem deuoti vt accepimus. O miser! O insipientes perlegi-
tis huc propensius iam iam accedite. Quando quidem non duorum modo: sed
omnium amorē immo vt poete fingunt deum amoris cupidinem quanto vale-
mus ingenio quanto possumus artificio describimus. Si artem queritis o scri-
ptorum nostro: um curiosi lectores: plus artis profecto hic q; ibi reperietis. Si
fructum: si compendium: si ornatū hic totus est fructus compendium totum: de
ornatu aliorum detur iudicium.

Idinus effigiem lasciu nuper amoris

Que nimium mentem mouit imago meaz

Nec barbā malis: nec corpe tegmen habebat

Nudus terga manus pectora crura pedes

At bumeris ale suberant et sterilis arcus

Lumina sub tenero ceca super alio

Cur puer imberbes nulla lanugine malas

Cur melius nulla corpore veste tegat

Lumine cur careat pbaretram cur gestet et arcum

Cur habeat pennas calliopea refer

Sic ego. Sic retulit questas ilico causas

Maxima pegasei calliopea chori

Qui sapit curat malesana cupidinis arma

Et tñ pueros intrat ineptus amor

Sive q; est puero similis qui cepit amare

Et perit mente. pingitur inde puer

Pingit et nudus. nullum seruare pudorem

Et meminit simplex et manifestus amans

Pingitur et cecus quia non bene cernit honestū

Nec scit quo virtus quo ferat error amans

Vel quia que peccet credat secreta latere

Cuncta nec in sese lumina versa videt

Sic est omnis amans sic se sic omnia nescit

Consilium famam federa iura deos

Aurea q; curuo torquebat spicula cornu

Pungere corda ferus significatur amor

Quod leuibus volucres bumeris suspendeat alas

Causa est: buc illuc q; leuis errat amans

Vel q; amor cursum non semp seruat eundem

Nunc abiit et paruas post redit inde moras

Dixit et pressis ommutuit ora labellis

Effudit tales protinus ore sonos
 Quā vidi effigie pbarerrā gestabat ⁊ arcū
 Factamen in dextera non fuit vlla sua
 Sed quoniā veterum fincere poemata vatū
 Quos ego quid temere cōmemorasse putem
 Dic quare nam tedas fertur gestare cupido
 Dic precor armatas cur habet igne manus
 Quæsitam verbis respondens musa duobus
 Sic leuiter causam reddidit. Tunc amor
 Accipelascini quenam sit amoris imago
 Carolecypriace gloria magna soli
 Et melius miserū caueas dum noxio amore
 Et redeas ad te dum mea metra leges

On insule igitur vt est apud lactantium quidam poeta triūphum cupidi
 nis describens non modo potentissimū deorum cupidinē sed etiaz victo-
 rem facit. Enumeratis em̃ moribus singulorū quibus in potestatem cupi-
 dinis ditionēq; venissent: instruit pompam in qua iupiter cum ceteris dijs ante
 currum triūphantis ducitur catbenatus. Eleganter id quidem a poeta figura-
 tum: sed tamen non multum distans a vtro. Qui enim virtutis est expers: qui
 cupiditate aut libidinib⁹ vincitur malis. non cupidini vt ille finxit sed morti sub-
 iectus est sempiternæ. Stultus aut marci tullius inquit lactantius qui gayover-
 ri adultera obiecit: eadem enim iupiter quem colebat admisit qui pcelodio foro-
 ris incestum. At illi optimo maximo fuit ⁊ foror ⁊ coniunx. Quis est ergo faz ex-
 cors qui hunc regnare in celo putet: qui ne in terra quidem debuit. Aspice quoq;
 phos vite magistrōs morēsq; eorum ⁊ vitam diligenter inquire: ⁊ inuenies pau-
 cis exceptis iracundos: cupidos: libidinosos: arrogantes: proteruos: ⁊ sub obtē-
 tu sapientiæ suæ vicia palliantes: cum domi faciant ea q̃ in scholis arguissent. Nō
 cior fortasse accusandi gratia. Nonne idipsum tullius fatec ⁊ querit in hec verba
 Quotus quisq; phorum inuenit: qui sit ita moratus: ita animo ⁊ vita institutus
 vt ratio postulat qui disciplinam non ostentationē scientiæ legem vite putet: qui
 obtemperet ipse sibi ⁊ decretis pareat suis. Videre licet alios pecunie cupidos:
 alios gloriæ: multos libidinū seruos: vt cum eorum vita mirabiliter pugnet ora-
 tio. Hæc cicerō. Quæ de re coacti sunt q̃ plures: hi vō maxime qui sequunt in ve-
 nerem. inq; libidinosos ⁊ molles: immo in brutales veneris mundiꝫ amatores
 taliter exdamare.

Prudentius

Ha venus ad nutum trabis omnia numina celi
 Astra moues alioq; rotas errore planetas
 Accendis gelidam sub fratris lampade pbebem
 Tu feram ceca: cecū tu ianua leti
 Corpora tu maculas animas in tartara mergis
 Abde caput tristi: iam feruida pestis abyssō
 Occide prostibulū: manes potē: claudere auerno
 Inq; tenebrosū noctis detrudere fundū

Architrenius

Combussit frigidū pastorem pergama grecos
 A veneris surgens faculis amoris ignis ⁊ ira
 Canduit alchides veneris messiq; fauilla
 Hoc sale sal hominū salomon insulos amari
 Demeruit: morē qui amaro gessit amori

Iuuenalis

Sunt qui vicia herculis inuadunt et de virtute loquuntur

Quem agitant ego te cecentem serte verebor

Infamis varillus ait: quo deterior te

Conipedē rectus derideat ethiopem albus

Lactantius. Igitur qui docent tamen nec faciunt: ipsis preceptis suis detrahunt pondus. Quis enim obtemperet cum ipsi preceptores doceant non obtemperare. Bonum est recta et honesta precipere sed nisi et facias mendacium est. Et est incongruens atque ineptum non pectore sed in labijs habere bonitatem.

Seneca in epistolis. Plurique philosophorum tales sunt ut sint deserti in conuiuium suum. Quos si audias in libidine in auaricia in ambitione perorantes: iudicium suum preffos putes adeo redundant ad ipsos maledicta in publicum missa. Quos non aliter intueri decet quam medicos: quorum tituli remedia habent piriades venena. Quosdam vero nec pudor tenet vicioz sed patrocinia turpitudinis sue fingunt: ut etiam honeste peccare videantur. Faciet enim sapiens quam non probabit ut etiam ad maiora transitum inueniat. Sed relinquit mores bonos sed etiam aptabit et quibus alii utuntur in gloriam aut voluptatem ut etiam agere rei causa. Lactantius in institutionum libro tercio aristippo circenaicam in agro cum thaidem nobili scorto fuit consuetudo. Quod flagitium grauis ille philosophus doctor sic defendebat ut diceret multum in se et ceteros thaidis amatores inesse quam ipse haberet thaidem: alia thaidem haberent. Quod clara et bonis imitanda sapientia. Huic viro liberos in disciplina daret: ut disceret hic meretricem. Aliquid in se et perditos inesse dicebat: quam illi sua bona perderet ipse gratulatur luxuriaret. In quo plane sapientior meretricis fuit quam sic philosophum habuit. plenone: ut ad se ois inuictus doctoris exemplo et autoritate corrupta sine ullo pudore concurreret. Quid si interfuit quod philosophus ad meretricem famosissimam comearet: cum enim populus et ruales sui viderent oibis perditis nequiores. Nec satis fuit ita viuere sed etiam docere libidines cepit: ac mores suos de lupanari ad scholas transtulit: differens voluptatem corporis esse summum bonum. Que doctrina execrabilis et pudenda non in corde philosophi sed in sinu meretricis est nata.

Referat thurco fidei nostre veritatem et collidit errores machometi atque sectam suam.

Episto. ccccx.

Ius episcopus seruorum dei. Illustri machometi principi thurcorum. Timorem diuini nominis et amorem. Scripturi ad te aliquid pro tua salute et gloria. proque communitate gentium consolatione et pace.hortamur ut benigne audias verba nostra nec prius damnes quam iudices: nec prius iudices quam singula diligenter intelligas. Accipe que scribimus in bona parte et usque in finem patienter audi. Si bona sunt que suademus amplectere. sin mala respue et in ignem mitte. Neque idcirco epistolam reicias quia christiani bonis est: et christiani quam ceteris preest. Non enim te odio persequimur: neque tuo insidiamur capiti quamuis nostre religionis hostis existas: et armis christianam virginem plebem opibus tuis non tibi sumus infensum: diligimus iubete domino inimicos nostros. et persecutoribus nostris oramus. Sapientibus et insipientibus debitor es sumus: et oes cupimus fieri saluos grecos: latinos: iudeos: saracenos: oibus optamus bona. Sed scimus vera bona neminem assequi posse. quam extra euangelium tegit: et a christo domino nostro est alienus. Noli autem aures claudere aut oculos auertere: cum christum nominamus quem machometea lex in qua natus es et virum sanctum prophetam magnum: et virginis filium: et miraculis clarum dicit. Multa tibi preest et maxima bona aduenient si ei credideris et eius sacris initiari volueris. Horresco hec cum principium accipies: sed audienda est tota lex. deinde iudicium promendum. Audi: quo tendimus. Multa tibi et tuis pergentibus cum christianis bella fuerunt. Multus sanguis effusus est. Multe urbes deletę. Sacre edes incense. Rapte virgines. Violate matrone. Castati agri. Scelera perpetrata sunt. que cum in mente venire possunt duz thurcus et christianus inter se in pet gladio contendit. Tibi ut fama et opera ipsa loquuntur: ingens desiderium est christianos sub iugum mittere: et imperium latini nominis obtinere. Et sunt fortasse qui hoc facile suadent: et oia tuis

armis peruia dicunt: et alij tuas vires amplificantes xpianas attenuant. alij in di-
uisionibus et odijs que gentē nostrā excedūt spem collocant: baud difficile existi-
mantes eos vincī ab exteris posse: qui domi dissident. Hos nō ita ignarū te credi-
mus nī earum rerū. quā scias quanta est xpiane gentis potentia q̄valida hispa-
nia: q̄bellicosa gallia: q̄populosa germania: q̄fortis britānia: q̄audax polonia:
q̄strēua hūgaria: q̄diues et animosa et bellicarū perita rerū italia. Sola hūga-
ria diu p̄genitores tuos et teipsum fatigauit. Octuagesimū iam annū aduersus
hūgaros thurcorū signa ferunt: et adhuc circa sanum ac danubiū herent. vna te
gens tuasq̄ vires agitat: quid facias si tibi curz italīs aut gallis aut germaniis res
fuerit amplissimis et robustissimis populis. Fortasse est qui dicat iustinianū im-
peratōrē constantinopoli sedentē misso in italiam bellisario: cū parua manu mi-
litum perditā romanā et reliqua loca vsq̄ ad alpes recuperasse: nec te iustiniano
minorē eē. Caue ne te fallant adulatores: domestica regū et assidua pestis. faciles
principes magna de se loquētibus aurē prestant atq̄ idcirco sepe decipiunt. Ra-
rus est qui non se vtro maiore credat. Iustinianus vniuersę grecię et illirici et alie
et libie dñs erat: et italiā nō acquisiuit: sed recens perditā recuperauit: et a gothis gē-
te barbarā non ab italīs abstulit: nondū amor impij romani in mētibus italīs retrī-
guerat: neq̄ vllus erat qui barbaricū iugum equo animo ferret: cuncti arma pro
imperio et pro patria magnis animis susceperūt. nec tam bellisarius italīs liber-
tatem restituit q̄ itali suum decus vendicarunt. Qui progenitores nūq̄ aut pos-
sederunt italiam aut viderunt: nec tibi ius vllum in ea est q̄ si pergas italiam in-
uadere. senties tibi cum viris bellum esse. Fatemur res claras tui maiores egere
nec tua minora sunt opera qui constantinopolim expugnasti: et peram e regione
ianuensium. coloniam et peloponnesum: magna ex parte in ditionē accepisti: et in
rastra et in walachia non paucum agri adeptus es: et sepe tuos hostes sudisti. et hū-
anno. Synopem vetustā vrbem metis eupatoris patriā et eius tyrannū cepisti:
et trapezunte direpta incolas eius et imperatorem in captiuitatē abduxisti. Et io-
bannem cassanum p̄elio congregi ausum superasti. Magna hec tibi vident nec
nos parua dicemus. At iulius cesar cum de victoria pontica triumpharet in cur-
ru quo vehebatur hec verba iussit inscribi. Geni: vidi: vici: imbelles eas gentes
et parui momenti existimans. quas pompeius paulo ante domuerat: et tu hac esta-
te superasti. Alia est italorum natura: alie vires: alia ingenia: alij animi. nesciunt
subesse qui soliti sunt preesse: et nunc tota italia armata est equis et hominibus ple-
na. nec pecunia caret: que neruus belli dicit. Nō pugnabis contra feminas: aut
italiam: aut hūgariā: aut aliam in occidenti prouinciaz ingressus: ferro hic res
geris nō asiaticis sudibus calib⁹ torax pectora tegit. equi sil et boies tecti pugnat
ordines seruant: nec vano metu paucit. Fortior sit necesse est et manu p̄mprior
et animo prestantior q̄ eos loco depellat. Nec christiana discidia desiderio tuo cō-
ducere putes: aut in his confidas: vniens christiani omnes: quando te audiant
interiora xpianitatis accendere: nec tu melius christianorū paci consulere potes:
q̄validis et magnis copiis xpianitatem inuadens: cessabūt priuata odia vbi pu-
blica senserunt: et cōiunctis viribus aduersus cōmunē hostē arma sument. Nec
tu necesse arbitreris ad impulsandas tuas incursiones ad cōprimendū tuū impe-
tum: tuasq̄ vires elidendas: totam xpianitatē vniendā esse: qd fatemur difficile.
Sed vna ex quatuor nationibus satis fuerit supq̄ satis tuas copias profligare.
Atq̄ vt de alijs taceam? Plures esse in tuo palatio arbitrant qui terrā italiā lu-
strauerūt: et vires et ingenia noscūt: ipsos audi atq̄ interrogant equari. tuis viribus
italia possit. an vincī tuis armis. an tuo impio subijci. Plus negocij romāis fuit
italiā acquirere q̄ orbi reliquo frenā imponē. Diceret aliq̄s qd supra tetigim⁹ inte-
stina odia que nīram gentē exagitant: introitū tibi in italia posse prebere et si vn⁹
principum te excludat: alterum inclusurū daturumq̄ aditum. Sūt diuisiones sa-
ne et inimicie et similitates inter italos plures et graues et piculose: et vtinaz non

erant. Si nullus est qui dominum pati non christianum velit omnes in fide orthodoxa mori volunt.
Nulli animus est a religione recedere. Non hic inuenies quod tui maiores apud grecos qui con-
tendebant de impio duobus: nunc uni nunc alteri minus potest auxilia ministrare do-
nec ambos eneruatos et exhaustos eiecit: et sibi principatum arripuerit. Alie sunt ita-
lie potestates: alie regum oculi: alia ciuitatum consilia venetorum respublica sapia diues et au-
rorum: pro deuota: ut infra fert opinio prius euertet fundit: quam hostem religionis in ita-
liam patiat intrare. atque hec quod de se quod statuerit nullis adiuta vicinis tuas opes
euertet tantum terra marique potest. In florentine urbis magnificentia ignores et vi-
res et opes et quantum est in ea religionis cultus: quanta erga hominem reuerentia: quantus
amor: credis ne fieri posse ut hec ciuitas italia diuerse religionis hominibus aperiri si-
nat: Sicut alie multe urbes insignes: multi principes dari et magni. Nihil de regno
sicilie vicinis quod armis hac tempestate percutit: non possumus multa nobis de illo pro-
mittere: sed tamen hoc asserere quod quod duo reges de ipso litigent et bello decertent: maluer-
int tamen uterque regno priuam quam tuis auxilium victoria potiri quam si ad te alter per-
tulerit totam italia in se odia contulerit. In gallia cis alpina quam et ipsa pars est italie dux me-
diolanensis in armis excolit et potestatem par regibus habet. Hec parue sunt uicis mutine
urbes aut ianuenis qui liguribus preest mari. Non potestendus uicis sabandie opu-
lentus et validus in italia principatus. Adest marchio matuanus. Sunt alie complures
urbium domini. quibus nihil potest esse molestius quam nobile italia uane suppositionis ritu fe-
dari. De nobis et ecclesie romane ciuitatibus et principibus tacemus. quam uiam tibi pro-
fessione baud ignota esse scidimus: quibus sola cura est seruare et ampliare fidei
domini nostri iesu. Nec si accepisti ab aliquo gaudemus. ueritatem enim accepisti. Si mi-
nus hortamur hec discutas et uerum vestiges: inuenies nihil nos esse meritos. Non
folium sibi ut quidam ait de euangelii pagina recitamus. Difficile est atque adeo dif-
ficile ut impossibile dici queat: te tua in lege permanentem: uoti copotem fieri si ut
aiunt imperium christianorum desideras. Dices quod plurimos tibi christianos subesse: et de
reliquis idem speras: non est par ratio. paucissimi sub tuo imperio christiani sunt: quam ad ue-
ritatem ambulent euangelium. Omnes aliquo sunt errore imbuti. Quis christum co-
lant armenii iacobite: maronice et alia quedam nomina greci a romane ecclesie uni-
tate aberant. cum tu constantinopolim inuasisti: neque adhuc decretum florentinum
acceperant et in errore stabant: neque de sancto spiritu neque de purgatorio igne con-
sona recte fidei sentientes. Pauci fortasse inopes ueri christiani: necessitate non vo-
luntate tibi obediunt. Et urbes italie potestates sumas non est tuum cogere: validiores
sunt quam tuis queant exercitibus superari. Hosti que tibi acciderunt cum taurinum in-
uasisti: quod nostra etas belgradam uocat. Pauci cruce signati innumerabiles tuas
copias prostrauerunt. Non est de italica speranda victoria quibus aduersa fuit in
hungaris pugna. Quocirca ut eo tandem ueniamus quo nostra festinat oratio et
id dicamus quod ad scribendum compulsi: tuamque gloriam et tuam salutem tibi denique
ostendamus. Adhibe bis paucis animam. Si vis inter christianos tuum imperium
propagare et nomen tuum quam gloriosum efficere. non auro: non armis: non exer-
citibus: non classibus opus est. Parua res omnium qui hodie uiuunt: maximum
et potentissimum et clarissimum te reddere potest. Quersis que sit non est: inuentu
difficilis neque procul querenda: ubique gentium repens id est aque paucillius quo
baptiseris et ad christianorum sacra te conferas et credas euangelio. Nec si feceris
non eris in orbe princeps qui te gloria superet: aut equare potestatem valeat. Nos
te grecorum et orientis imperatorem appellabimus: et quod modo ui occupas et cum iniuria
tenes: possidebis iure christiani te omnes venerabunt et suarum litium iudicem faciet. Op-
preffi undique ad te ueluti cœ patrociniū confugient: ex toto fere orbe ad te quo ca-
bit: multi sponte sua sese tibi subiciant: tribunalia tua sequent: et tributa prestabunt
Licet tibi surgentes extinguent tyrannides. iuuare bonos: oppugnare malos: nec ro-
mana ecclesia te arguet rectarum ad te. Eadem erit erga te charitas pime sedis quam ce-
teros reges: et tanto maior quanto eris ipse sublimior. Facile hoc pacto sine sanguine sine

armis multa poteris nācīci regna. wladislans lituanie pnceps witul di frat cum
aspiraret ad regnū polonie: eētq; infidelis ut voti sui cōpos fieret: xpian? effect?
ē regnū obtinuit: Enūc fili? calunius regnat: alē fili? q; etiā apd būgaros regna
uit in bello p genitorē tuū gesto supat? occubuit. Quid reris de te fiet xpianis ini
tiato sacris. Magn? erit ad te cōcursus et felicitas gen? existimabit inē subiectos
tuos annumerari. Quippe ut arbitramur si xpian? fuisses: mortuo ladiſlao būga
rie ac bohemię rege: nemo pter te sua regna fuisset adept? Sperassent būgari p
diuturna belloz mala sub tuo regimie pacē et illos bohemi secuti fuissent. S; cū
eēs nre religionis hostis elegerūt būgari viri fortes et fidelissimi: religionē poti?
cū bello retinē q; ea pdita pacē pseq. Quot sūt in epiro: i pelopōneso q; macedo
nia: reliq; greci: i dalmacia: i insulis. eger: carpaci et yoni maris: q; tuū impiū nō
alia de cā refugit: nisi q; alien? es a xpi ritu. et hi mō ad nos mō ad alios recurt:
opeq; petūt: extrema oia sbituri pūq; te circūcisū et alienigenā: dñs ferāt: et nos
eos aliq; argēto aliq; frumēto aliq; reb? alijs subleuam? Qd si baptizat? eēs et
nobiscū ambulares in domo dñi cum consensu: nec illi tuū impiū tanto tpe formi
darēt: nec nos eis aduersus te ferrem? opez. S; tuū poti? brachiū in eos implo
rarem? q; iura ecclie romane nōnq; vsurpāt: et p matrē suā cornua erigūt. Et si
cut nri ancessores stephan? adrian? leo aduersus baerthulphū et desiderii gēt lō
gobarde reges pipinū et karolū magnū accersuerūt. et liberati de manu tyrāica
impiū a greci ad ipsos liberatores trāstulef. Ita et nos in ecclie necessitatib? tuo
pōcino uteremur. et vicē redderem? accepti bñficij. Qūta eēt abūdātia pacis
quāta xpiane plebis exultatio: quanta iubilatio in omni terra. redirent Augusti
tpa: et q; poete vocāt aurea secula renouarent. Iditaret pard? cū agno: et witul? cū
leone. Bladij verterent i falces i vomeres ac ligones rediret oē ferrū: excolerent
agri: euelleret aspera dum? terra nitesceret: vici reparent et vrbes resurgerēt tē
pla deo sacra et q; ceciderūt emergerēt: collapsa mōasteria et plena viris religiosi
diuis oia laudib? psonaret. Quāta tibi redūdaret felicitas q; ad eterni pastoris
ouile cūctas redigēs oues. Quātū te oēs amarēt: obfuarēt: extollerēt: q; cōis
oim pacis et salutis fuisses auctor. Dicit aliq; bāc pacē bāc vniōnē bāc cōem le
ticia bñ posse sub tua lege. Errat q; b cēset: multos reges multos populos vnitos
eēs: pūq; tuā legē vbiq; diffeminēs: nec si vniū corpa vniū aios: sciūt xpiani
suā legē sanctā eē et verā et salutarē: nec dimoueri ab calpñt. Quis aliq; aut libidie
duci aut avaritia tracti: aut voluptati illecti: aut metu mori attōiti: aut cruciatu
supati. nōnūq; circūcidant? et i tuos rit? pcedāt. q; si corda posses inspicē: itellige
res neminē eē q; libent? p sulcoq; recesserit ab euāgelio. Quidim? supra qntū pcel
lāt xpiane genti vires. Et q; difficile sit tot nationes xpm colētes euicē. Idō ē q; pa
cē speres sub lege machometbea: q; nō ē sal? difficultates expimenē ipc vides q;
et si mult? xpianis bisq; oino nō veris impas: mīme tñ eis tuā legē p suadē potes
min? p suadebit veris q; nō i argumētationib? rōnū: s; i solo ferro fudata ē: et q; vi
cere disputādo n sperat: et vici formidat. Idō sūt xpiani q; vel bello supari possunt
vel disputatiōib? decipi. qñ et armis excellūt et rōnib? inuitissimi sūt: nō solū diui
ne scripture: s; et phice. Impossibile est sub lege machometbea vniōnē fieri. sub
xpiana facile fieri pōt. Et id mag ex pte i tua volūtate cōsistit. Tu vn? si annuas:
etburci oēs annuēt. Nec syri aut egypti aut arabes aut libies aduersabunt: tecuz
q; qd ē itra bellepōtū et euphratē et q; qd possides i europa pueret. Quid faciet
bacul? egyptioz arūdine? qñ xpianū te viderit effectū. Quid inbellis arabs qd
nudus aser. Oibus his ethiopes imminēt: obīo iohāni parētes. q; xpianus est non
poterūt zillis et reliq; xpianis obistere. Nili cursuz retinere possūt ethiopes. et
pgregatā aquā dimittē q; rūpat aggeres. Et totā inundet egyptū. atq; submerget
cū sydus apparet arcturi byspani et siculi facile mauritamaz inuadūt et cathalani
cū ianuētib? Scis quātū valeāt occidue classes. et quātus est terror vel tūris v?
alexandrinis vel ceteris oriētalib? qñ xpiane triremes ad eos nauigāt. Qua certe

anctoritas et ai magnitudo: et in bellis felicitas apud oēs admirationi est quā ma-
chometea sequit legē. Quā si te nobis adiungeris huius totus oriens reuertet ad
christum: una tamen voluntas pacare orbem potest. Et ea tua est si ad baptismi gratiam se conuer-
tat. In te est crudeliter bellis imponere finem et tantum prestare mortalibus bonum quantum
effari non possumus. Queret aliquis quomodo quiescet orbis: thurcis ad christum conuersis. quoniam
nec ipsi christiani inter se concordēs existunt. et multa per italia germania gallia: et reliquas
provincias deserviunt bella. Diximus dissidere inter se concordēs existunt. Et multa per ita-
lia germania gallia nescientis homines non negamus: pluribus in locis ferro con-
tendit diuino olim consilio sub octauiano propter reuerentiam saluatoris qui tunc secundum
carnem natus est ea pax in orbe fuit quā nec antea nec postea visa est. Difficile est et prope
modum impossibile quiescere in terris oia: ubi homines sunt affectibus subiecti repro-
bis. Illi ambitio exagitat: hinc cupiditas trahit: libido alium impellit: multa est inf-
mortales belli materia: sed non sunt tam atrocia inter christianos plura quam inter thurcos
et christianos. Christianus cum christiano de agri possessione: de regno: de impio: de gloria
contendit: cum thurco de religione: de libertate: de vita. Inter christianos qui bello
vincunt positae armis nec vitam nec libertatem amittunt: et multis etiam patrimonium
dimittunt. principes imperio priuant: inferiores communem mutant. reliqua tenent.
In preliis que gerunt aut cum thurcis aut cum saracenis qui succubunt si vitam non
amittunt in seruitutem redigunt. et multi etiam religionem renūciare cogunt. Nec acer-
bissima sunt et immanissima bella: que si tollant quod in te sit esse monstrauimus
per maximam exortem et vniuersalem quies. Non sunt reliqua bella huic comparata fa-
ciem quodammodo pacis habent et oculi: nec illa tam multa erunt quando vnus assit qui
solum nutu compefcere possit iniurias. qualiter te futurum non ambigimus si cum tua po-
tentia christianus efficiaris. Vides ne quantum tibi laudis affert baptismi lacrum
quantum cum christo sublimis: et conspicuum redderis. Quis prohibet aquam quid metuis. Vo-
ces fortasse aulicorum times tuorum: quorum non dubitamus dicturos tibi aliquos: quod
cogitas quod agis. quorsum te tua voluntas trahit. Vis baptizari vis christianus fieri.
Nescis quod periculum adis. oēs te thurci deserent: et ubi existimas fieri magnus
fies nullus: et thurcus natus thurcos deseret inter thurcos creuisti: thurcorum te
manus extulit. thurci asia et grecia gubernant: thurci exercitibus prestant. qui si vel
minimam famam tue mutationis acceperint: euestigio sumptis armis te delecto: im-
peratorem alium substituēt tu nudus et expulsus euaseris: apud christianos medicabis
panem: nam quod thurcus est quod sue religionis peniteat. moriemur oēs priusquam non
prophete ingratiam. Non sit parua quod isti obiciunt adhibenda est et huic parti me-
dela: quam nemo te pro melius inuenit. Non tuos homines et quibus provincias comise-
ris: non ignoras quanta sit cuiusque fides. et quod animus non te latet non sit sine periculo ma-
gnus facinus et memorabilis: vilia sunt quod paruo enunt: diligentia hic et labore opus
est. puestiganda sunt amicorum consilia. noscenda subditorum ingenia: et his vtendum est quod
fidos et prudentes videris. Seruiunt tibi non pauci ex christianis nati. quod quis circūci-
si sunt non tamen christiani nomen oderunt. His exercitus his precturas reddere potes quod tui
sint amantissimi: et ita regnum ordinare: vt quoniam velis presto sint oia tui subditi magna
ex parte greci sunt et armeni vt diximus. Jacobite quod est aliquot erroris sunt. christiano
tamen nomine censent. nec aliud magis cupiunt quam te silem eis esse: et illum deum colere quem co-
lunt ipsi. speraret meliori esse loco futuros quod nunc incipia quod viliissima sunt. tributa ex-
solunt graua: iniurijs afficiunt quotidianis ad bellum ducunt inuiti et inermes ce-
dibus exponunt. priuant liberis et vxoribus: miserrima res est postquam filios educa-
uerunt: eos perdunt: rapiunt in palatium pueri circūcidunt et machometis ritibus im-
buunt. Quid est infelices parietes non modo corpora liberorum verum et animas etiam ire perditur
et angustiat inter tot calamitates plorare non presumunt. maiora mala timeant. Me-
mo hominum te diligit. neque enim natura fert vt eos amemus: quibus patimur mala: quod si
te christianum cerneret: mirum in modum diligeret felicitatem tuam cuperet: et oibus studiis

tuā gloriā q̄r erēt. ⁊ filios suos ⁊ seip̄os d̄libētissime tibi d̄d̄rēt maḡ ē boꝝ mul-
tudo: ⁊ p̄ sua religione p̄stātia. Nō si p̄udent eos tractauer̄. n̄b̄l tibi de religio-
ne thurcoꝝ verēdū erit. Per mediōs int̄ xp̄ianos sese vidētes tuc pot̄ volūtatē
p̄sentiet. fortunas ⁊ dignitates fuaturi q̄ mori p̄iculo se subūciāt. Nō suadem̄
rē nouā aut insuetā. tritū est iter qd̄ ostēdim̄. Multī s̄ ⁊ magni reges ingressi sūt
Apud fr̄acos ⁊ gētilis ⁊ idolatra xp̄ian̄ effect̄ ē clodone. ⁊ simul cū eo regnī. p̄-
ceres baptizari nō recusarūt. Apud būgaros stephan̄ n̄ris iniciat̄ sacris oēm il-
lā gēte xp̄o acq̄siuit. Apud vesogoras q̄ lōgo tpe i hispania regnauerūt ⁊ vsq̄ in
hec tpa eiusec gēns sanguis imp̄at. Ricard̄ leinugildi filī suadete leādro ipalēsi
ep̄o arriane renūciavit heresi. ⁊ cū oi gēte sua catholice fide cōplex̄ est. Apud lō-
gobardos agilp̄b̄ suasu piugis theuddeinde reliq̄t idola. ⁊ cū oi ip̄lo xp̄iane sese
legi subiecit. Apud hyberos q̄ sūt i asia impante p̄stātino maior rex gēns cū con-
iuge ⁊ oi nobilitate atq̄ plebe ad p̄dicationē vni captiue mulieri relicto idolorū
insania baptizat̄ est. S̄ qd̄ moramur. ⁊ nō exemplū illud adduxim̄ qd̄ oim̄ ma-
ximū p̄stātini ip̄e imp̄ator ac monarcha viā apuit quā tu ⁊ tui filēs ingredi absq̄
vlla cūctatione possētis. Qēs ē enī p̄cesserāt imp̄atores excepto philippo gētilēs
fuere: iouē mercuriū apollinē herculē. ⁊ alia q̄ sūt mōstruosa noia tāq̄ deos co-
lebāt. Senatui ⁊ oi rōano p̄plo stulticia xp̄s erat. Proponebant passim edicta q̄
xp̄ianos cōp̄bēdi iubebāt: ⁊ nisi sacrificarēt idol̄ crudelib̄ modis interfici. Nil vi-
li⁹ erat noie xp̄iano. Infame gēn̄ ⁊ maleficiū hēbat oim̄ q̄ xp̄o crederet sub nero
ne: sub domitiano sub diocletiano crudelissima i xp̄ianos deservit p̄secutio. ac cō-
stātini accepti imp̄ij fasti⁹ postq̄ p̄suasus ē a siluestro p̄decessore n̄ro i simulacr̄
demonia coli ⁊ vni t̄m deū eē cū p̄ie ⁊ sp̄sco xp̄m ibm̄ ⁊ euāgēlica t̄m mō lege
salutē iueniri. nō ē cūctat̄ xp̄i fidē aplecti. nō dixit senat̄ mibi aduersus erit. resi-
stet ip̄s: copiaz duces alienabūt impio dēnciar. S̄ alto aio iactās i deo sp̄s suā
edidit q̄ publice xp̄m coli iussit: ⁊ eā fidē teneri ab oib̄ impio subiect. quā b̄ti apl̄i
petr̄ ⁊ paul̄ rōanis tradidissent: nec p̄terea sinistri aliq̄ sibi accidit. S̄ tūc po-
tissimū excellēs ⁊ gl̄iosus quasit. cū i verill̄ suis crux d̄ni ibi apposita resplēdit.
Aiderat p̄ q̄tē i aere signū cruc̄. ⁊ vocē audierat dicēte i b̄ p̄stātine vince pa-
ruit: vexilla cruc̄ erexit: ciuilib̄ bell̄ finē iposuit sup̄auit hostes barbaros afflixit
imp̄iū ampliāuit. pacē subdiū dedit: eccl̄ias apuit: palia sacerdotū celebravit. he-
reses elimināuit: lucē quā accepit ab euāgelio cūctis gētib̄ cōicauit. Magnific̄
⁊ excelsus sup̄ oēs cesares inuēt̄. grecis ⁊ latinis n̄ris celebrat̄ imp̄auit ānos su-
pra. xxx. sedē imp̄ij apud bisantiū erexit. Et ampliāc̄ ciuitatis menib̄ multisq̄ tū
publicis tū priuatis edificijs magnifice p̄structis de suo noie cōstantinopolis ap-
pellauit: ⁊ plen̄ dierū apud nicomediā edito testamēto in quo filios imp̄ij succes-
sores reliq̄t: vt xp̄ianū decet sacris eccl̄ie receptis e vita decessit. Quid erat quod
ille ampli⁹ in terra posset optare: impio potitus est oim̄ maria vita ei ⁊ lōga fuit
⁊ paucis obnoxia morbis: inimicos humiliatos vidit: et qd̄ boib̄ dulcissimum
eē sol̄. et heredes amplissime fortune filios dimisit. Nec alienū fuit tantū imp̄a-
torē q̄ xp̄ianā fidē tātope ampliāuerit in alto seculo. cū xp̄o regnare vt est credē
cui seruauit vix hic viueret. Ad si oib̄ q̄ patriā auxerint iuuerint defenderint: cer-
tū ē eē in celū d̄finitū locū in q̄ b̄ti euo sempit̄no fruant̄: sicut p̄bi doctissimi tra-
didērūt: multo id certi⁹ de illis sperādū ē q̄ p̄ lege d̄ni v̄l suāda v̄l augēda sumis
studijs p̄tēderūt. sicut de p̄stātino ohsus est: quē sicut i terra felicē fuisse vidim̄
ita et i celo b̄tm credim̄. Eadē p̄culdubio enētura tibi eē p̄fidim̄ si nobiscū sapi-
ens xp̄m colas et magnū p̄stātini imitē: quēadmodū rōani cū suo ip̄atore xp̄ia-
ni sūt effecti. ita et thurei vna tecū baptizabūt eritq̄ tuū regnū sup̄ oia q̄ sūt i or-
be: et nomē tuū nulla silebit etas. Latine te l̄re et grece et barbāre celebrabūt nō
int̄ mortales erit q̄ te potētia aut gl̄ia p̄cedat. Magna sūt b̄ q̄ p̄mittim̄ maiora q̄
sequunt̄ te regno de potētia b̄ seculi. de gl̄ia būana sum̄ locuti. Eadūca b̄ et incer-
ta sunt et fluxa. oēs morimur. oia nata occidūt: et omnia oia senescūt: breuis est

humane p̄sp̄ritat̄ cursus cito rēgnū deficit: nulla potētia lōga ē. Gloria q̄z clari
nois q̄uis de maximis reb⁹ diu p̄seueret: finit tñ aliqñ. z cū tpe deficit: nihil est inf̄
mortales nō mortale. cōterit oīa tps: esto dūret p̄ multa secula nomē: q̄ dulcedo
post obitū laudis: aut dānatus ē bō in altera vita z nihil ei. pdest fama q̄ remāsit
aut saluatus ē: z ea nō eget beatitudine: donatus eterna q̄ oī ex pte plenissima est
filios ac nepotes: p̄dara maior noia inuuant: z nobis q̄z dūz viuim⁹ dulce ē talez
hereditate possere relinquere. que sit posteritati solatiū. Est id quidē aliquo modo
bonū: s̄ meliora q̄renda sunt z stabilia bona: que nostra sint: neq; vnq; nos dese-
rant. Philosophi q̄s p̄p̄ateticos vocauit antiq̄tas tria bonoz genera posuēf
z alia eē animi dixerūt: alia corpis: alia externa. Stoici ea dūtaxat bona existima-
rūt que animū excolerēt. Nec facit iusticia: prudētia: moderatio: fortitudo: z que
sunt alie in aīo dotes: egregia corpis forma: robōis multitudo: nobilitatē diē-
telas opes: inter bona nō acceperūt: que neq; sūt in p̄tate n̄ra neq; possessori feli-
citate p̄stāt. Sed neq; ille quatuor vtutes que p̄ncipales existimant̄ tranquillā
homini mentē reddūt. nisi adiungant̄ alie tres quas theologicas appellāt: z i aīo
sūt: spes: fides: charitas. Tristis est z in anxietate morat̄ z torpet z angit̄ z
nihil boni opat̄ qui spe future vite priuatus est. Sine fide impossibile est placere
deo q̄ est vltimū boīs bonū z finis in quē tendim⁹. Charitas diuino amore seruet
curiosa est. aīenre z p̄mo cōsulit: quē iubet lex vt tāq; nos ipsos diligam⁹. Si
s̄ animi bona cupimus: z moralib⁹ vtutibus opus est z theologicis: neq; in his
vlla est nobis cū tua lege cōtentio. Alia sunt in quibus discrepamus. Fatebitur
tua lex z vitā eternā in altero seculo repiri: z in his itinerib⁹ ad euz pueniri dicet
fidē necessariā eē: ver⁹ nō eā fidē quā nos recipim⁹ amplectet. Laudabit charita-
tē s̄ alia eius officia dicet q̄ xpian⁹. Sine sp̄nō posse bene hoi cē fatebit̄: s̄ sp̄ci fi-
nē lōge diuersum a n̄ro recipiet. par erit in hoīb⁹: bellū in reb⁹. Fatebitur bec nūc
p̄tētio: z quō vera z eterna bona ex fide z p̄i p̄sequi possis: z aīe tue cōsulare. q̄ im-
mortalis ē oīdam⁹. Et si em̄ hui⁹ seculi q̄ dicunt bona cōcupiscis: z inē mortales
magis videri vis: nō tñ aīe tue oblitū te credim⁹: nec ex illoz numero censem⁹: q̄
cū epicuro z alijs q̄busdā delirantib⁹ p̄his: extingui aīam s̄l cū corpe putauerūt.
nec rursum te sine deo cē cēsem⁹ sicut oliz de cāleis in hispania traditū ē q̄ nulluz
collebāt deū. Et de pitagora quē ferūt dicē solitū eē: nō liq̄re sibi an de⁹ aliq̄a esset
q̄ disputatio adeo ipia iudicata ē: vt ab atheniētib⁹ auctor ei⁹ eiectus sit. Et libris
in q̄bus ea p̄tinebant̄ crusti. Possidoni⁹ scripsit epicur⁹ nihil de deo sensisse: s̄ ea q̄
de dijs locutus est inuidie depellēde cā dixisse. Stultoz bec ē assertio sicut i p̄p̄a
legim⁹ dixit insipies i corde suo nō ē deus. Naud eāq̄ de deo rudē existimam⁹
vt celū credas rectore carere: z bāc pulcerrimā mūdi machinaz casu em̄ crisse: z
oīa fieri fortuito. Sed arbitramur te deū n̄m p̄fiteri: z in eū credere q̄ celū crea-
uit z terrā z oīa q̄ in eis sunt: z q̄ q̄ creauit nō negligit. Nec te ignorare censem⁹
in corruptibiles eē aīas hoīm: z cū en̄tis corporib⁹ migrāt in alias regiones trās-
ferri: z bonas leta forturi loca: malas ad supplicii rapi. qd nō solū in euāgelio n̄ro
scriptū est z in p̄p̄is: s̄ tua q̄z lex idē docet: q̄uis in h̄ mūdo tpalia q̄ putant bo-
na cāu quodā fortuito euenire nō recte arbitrat̄. Socrates z plato z aristo. p̄ho-
rū p̄ncipes: de mūdi regimine: de immortalitate aīaz: de deo eadē crediderūt q̄ xpia-
ni q̄uis aliq̄ noue legis archana quē nō dñ edita erāt ignorauerūt. Platonis in
in eplis bec vba legunt̄. Credendū est autē sp̄ veterib⁹ sacrisq; sermonib⁹ nobis
asserentib⁹ aīam esse immortalē: iudicesq; b̄re ac penas dare maximas cū a corpe
fuerit sepata. qd intelligendū cum male vixerit. Non est hic locus apud te altius
examinandus: q̄ pro tua lege deū esse intelligis q̄ oīa videt z oīa iudicat: z aīas cor-
porca mole solutas: p̄ suis opibus in alio seculo vel p̄mā recepturas v̄supplicia
nō dubitas. Que cū sint stultū cognoscis terrenis reb⁹ ita aliquē inberere. vt ce-
lestia negligat: z dñ corpori studet: aīam perdat. Breue est omne quod viuimus
cūm: etiam si mathusalem: aut etiam nestoris annos possumus attingere. quic

qd eternitati opat momentaneu est. Quot? bodie repit q centesimu videat au-
 tunu. Quot? q octuagesimu impleat annu. vita hois vt inqt pba in ipsis septu-
 aginta annis in poteratib? alsqn ad octuaginta pcedit vltari? labor? z dolor. Quo-
 tus iter ex eis q nascit ad pfecta puadit etate. q multi moriunt infantes. q pu-
 cros extingit morbi. paucissimi iuuetute supat. Angustissima e vita hois z icerta.
 mille instat i oes horas pcula. mille mori fauces vite nre insidiat. mima res cur-
 sum nrm intrupit. Alieno b arbitrio sum? vocat nos de? qn vult. z vbi vult. z cu
 mime credim? tuc citamur. pectoria monitio e. nec lz puocare aut pnti. paren-
 du e altissimo dno. z villicatois ro reddeda. sapiunt q ita vita instituit. vt vocati
 alacri aio abeat. z cora iudice q nihil ignorat ipauidi pssat. in die illa tremeda z
 amara valde. in q nihil apli mereri lz. z ois spes ac met? ex bis q acta se pender.
 nec supplicare iuuat neq negare. Est igit de aia curadu. q p? hac vita alia bz vita
 in q vttolet vt gaudet. qd pdest boi si vniuersum mdu lucre. inqt in euangelio
 dñs. aie vo sue detrimetu patiat. aut qua pmutatoz dabit bo p aia sua. hac viui-
 m? ac sapim? hac deo filies sum? b melior ps nri est. reb? oib? p ciosior. b dimisso
 corpe in alias regiones ingredit. corp? in fra iacet. z in pulueri puerit. vsqz ad
 vltimu maximq iudiciu sensu carebit. tuc vo p merit? q illi cu aia fuere coia. vel
 ad gliaz vel ad pena resurget. Quid nino pdest late p alia impasse. qd semirami
 di qd dyonissio. qd berculi ad intos vsqz penetrasse. qd ydathirso scitbie atz asie
 iugiu imposuisse. qd nabuchodonosoro ad gades vsqz prexisse. qd osiridi dimissa
 egypto. p syria z asia i tracia durisse copias. qd agamemnoni yliu exuisse. qd cyro
 piaz impiu pstituisse. qd alexandro magno illu eueruisse. z vsqz ad byspasim i orie
 te. z ad iartate fluuii septetione vsus arma tulisse. qd banibali italia vexasse. qd
 scipionib? cartagine deleuisse. qd popeio orientales reges debellasse. qd iulio cesa-
 ri subacta gallia ronu impiu inuasisse. qd hunoz regi atibile panoniaqz potita
 ad legiaz in italiam subueruisse. qd tamerlano tot asie syrieqz vbes inceddisse. atz
 auu tuu plio supasse. qd genitori tuo amirati. sepe de grecis. sepe de hungaris triu
 pbasse. qd ceteri regib? atz impatorib? res magnas z claras gessisse. pdest si abs-
 q agnitione veri de mortui sunt. z nuc eoz aie apud inferos cruciant. landant b
 z ardent illic. Que sane voluptas i cruciatu ee pot. q dulcedo glie in dolorib?. du-
 ra vox e eoz. q vel i tbauro phalaridis britudine ee dicunt. n bn cobitat dolor acvo
 luptas. nec vll? e in felicitate meror. In celo plea felicitas e. apd iferos plena mi-
 seria. cu eo ventu est nihil iuuat glia q pcessit. z fama seculi. Studedu igit e vt p?
 obitu (q p oes se horas infert. cert? zicert? aiab? nris bn pfulam? Drenenied? e
 pns opib? dies mort? z oes acc? nri ita dirigedi. vt deo placeam? Ape e em finis
 oim z sumu bonu. ad qd aspiram? z ipa britudo? cupiditas oib? modilib? inest. q
 rendu est iter ad ca. Id recta fides ondit. z opato iusticie. qz nec iusticia sine fide
 nec fides sine iusticia sufficit. iust? ex fide viuut vt scriptu e. z sine fide neo e accept?
 deo. Tua lex vt aiut. i sua queqz fligide saluari boiem ceter. si alioqn caste iusteqz
 viuut nisi machometea traditoe relicta ad alia traherit. dicunt z i tua lege scriptuz
 ee? e i sibipli sepe pzia nulli salute pate nisi i ea. nos p sentim? z certi sum? via vi-
 te soli xpiano si bn agat apta ee. Ait ei veritas nra in euangelio. q crediderit z ba-
 ptizatz fuerit saluabit. q no crediderit pdenabit. tu g si futuz credis seculum. si
 vis fieri salu? si aie tue bn pultu cupis. vt fide rone eccle extra qua no e sal? z ba-
 ptisimu recipias oz. Idis duab? clauib? fide z baptismo apiunt padisi porte. illi tñ
 q apposite ad fide viuut. na sine opib? fides mortua e. Euangelio pbede se aures z
 xpi doctrina seqnda q nullu fallit. Dic? nolle tue legi nraz pponere. aut machome-
 te relinqre. pba? magnu. rogauim? ab initio vt benigne audires. id e nuc ptem?
 z nuc marie attetis aurib? z pia mete op? e. z iudicio recto qn ad radice arboris
 infructuose ad mouem? securiz. Audi serie rez. nosse bystoria fidei. pbe aures ve-
 ro. cui praro e in altis edib? loc? calistene phm crudelib? modis lacez in custodi-
 am rapuit alexnader. q vera loqns diuinu cultum homini denegauit. z clitu pbi-
 bb

lipi laudes p̄m̄orantem lancea transfodit. timent homines exempla et videntes
meli? adulatores? succedere q̄ recta monētib? ad nugas se ouertūt. et q̄ placeāt
loquunt. Antigon? aliq̄ vn? ex successorib? alexandri q̄ regnauit in asia. inē ve
mandū mutata veste. relictis comitib?. errabundus apud agrestes hoies in vili tu
gurio p̄notauit incognit? et p̄hibens. de seipso. tanq̄ de altero p̄cūtat? astantes
oia q̄ fecerat mala ab eis audiuit. Mane q̄ situs atq̄ inuētus. cū veste allatā et re
gium ornātū vidisset. date inq̄t purpurā. quam vt p̄mū indui. vix de mensi bac
nocte nūq̄ audiui. Et august? mortuo varo. idcirco seip̄s supra modū dolere aie
bat. qz nō eēt a q̄ vix audiret. Ad paupes p̄hos relegata ē inq̄siri veri. q̄ p̄tea
sapie amatores vocant qz veritati fuunt et nolūt decipi. turpe est cuiq̄z boi erra
re. matieregi. q̄ si p̄ seipm nō satis intelligit. p̄pe bz ingros q̄s infroget. tñ place
at audire nec pudeat discē qd̄ ignoras. Tria s̄ hoim genera vt inq̄t besiodus.
p̄m et optimi sunt q̄ p̄ sese oia noscūt. His p̄mi q̄ recta monētib? auscultant
Tercij p̄sus damnadi sunt q̄ neq̄ ipi videt neq̄ vidētib? credunt. s̄ nulla in re
piculosa? errat q̄ in his q̄ p̄tinet ad fidē. neq̄ vilius inuenit vix. Recte ad anti
patr de alexandro scribit arist. monēs ne p̄ tot exercitib? victorib? et subiuga
tione orbis terraz gloriē. s̄ cogitet q̄ si q̄s de deo recte cognoscat. nō immozi glo
ria dignus est. q̄ ipse p̄ tantis reb? gestis tantaz potētia. Et in ethicis sapientē
inq̄t cē amicissimū deo. sapiēs aut nemo existimadus est. q̄ a recta fide est alien?
In his vō q̄ sunt fidei neq̄ tu? legiser satis intellegit. neq̄ tu in hac esq̄ diem sa
tis didicisti. An vō recta monēte audire et seq̄ vel. futur? dies oñdet. si vō h̄ q̄ ad
te scribim? audier. signū erit ad discendū. pati. si fecer q̄ monem? eris. p̄culdubio
sapient. Nemo sapias p̄tēnit. nemo odit. nemo est q̄ nolit cē sapiēs. Alex p̄mus
sapie ḡdus est nolle errare et vix q̄libentissime audire. maxime in his reb? vñ
hominū ē salus. sicut ē religio q̄ ordinat ad etnāz vitam. Audi ḡvex circa religio
nem. Si nō scribim? vix argue scribētes et despice tanq̄z stultos. s̄ noli falsum di
cere nisi cognouer falsum eē. Et narrabim? breuissime ab initio mōdi vsq̄ ad obi
tium saluatoris xpi nri legis archana. deinde aliq̄ de tua lege dicem?. eaq̄ p̄fere
mus adinuicē. et q̄ntū inēsit oñdem? Conabimurq̄ q̄tuz ex alto dabit lucē tibi
oñdere. p̄ quā possis ad eā lucē puenire. q̄ illuminat oēm hoim veniētem in hūc
mūdum. Cū creasset d̄ in p̄ncipio celū et terrā et maria et lucē et solē et lunam et
alia sydera. et plantas et herbas. et volucres et pisces et q̄drupedum gen? inextēni
nabilex scribit in genē p̄ncipio. ac reptilia ac alia aiantia. Postremo adaz crea
uit et insufflauit in eū spiraculū vite et posuit eū in paradiso deliciar. et fecit adiutori
um sibi sibi: eam ex costa eēducat. et data lnia q̄ possent ceteros plantationū
de gustare fruct? vt abstinerēt a plantatōe p̄ndēte impauit. et ambos cū puarica
ti eēnt ex paradiso deiecit. atq̄ in eis humanū gen? morte dānauit. iussit laboriosaz
vitam et erūnis plenam agere. ab his pagata creatura rōnalis. cū rursus aio re
belli dīnaz maiestātē p̄tēneret. et i vicia q̄z plabere. aq̄z diluuiū delecta ē noe cū
p̄iuge et sex alijs aiabus in archa saluat? est. et ab his oēs hoies q̄ mō sunt et post di
luuiū fuerūt originē ducūt. Tres filij noe sem chā et iaphet redeūtib? aq̄s in locū
suū humanā getē repauerūt. adeo vt tradit? p̄s q̄s noe moreret q̄tuor milia hoim
ex suis et filioz lūbis exiuisse. ex q̄bus etiaz inq̄ emerferūt. Menibzotes filij chāz
et q̄ cū eo in p̄tumeliā dñi turrū babel edificare ceperūt. In ea diuissimū ē labium
vniuerse terre et p̄fusione impeditū opus. secuta ē p̄tīm pessimū pentapolitana
submersio. et abrahā et loth iuēti religiosi i semine abrahā b̄ndicte s̄ getes. et circū
cissionis pactū cū eo p̄cūsum ē. fuit em iust? et placuit deo in opib? suis. cū filium
ysaac dīno impio imolare nō deterctasset. neq̄ ysaac p̄is viam deseruit cui nat?
est iacob. q̄ alio noie dic? est isrl. et buic. xij. filij fuerunt a q̄bus duodecim tribus
emanast. is cognito q̄ ioseph quē putabat extinctū magn? et potēs eēt in egypto
cū reliq̄s filiis ad eū m̄guit. multiplicatū ē illic iudeoz seme. et in gētem magnā
eū creuissent israelite. surrexissetq̄ rex ali? q̄ ioseph et opa ei? igraret. quissimis

laboribus oppressi sunt et stumeljs innumerabilibus affecti. Et miserrante deo per
man? moysi et aaron virtutē effugerūt. et sicco vestigio rubro mari trajecto per an-
nos. xl. cibo celesti vitam in deserto egerūt. et circa montē sinay diuina legem in ta-
bulis lapideis acceperūt. Quasi ita est terra promissionis sed non tota in manu moysi.
Post obitum eius mirabilia fuerūt opa iohanne et aliorū iudicum. in quibus etiam prophete
daruērunt viri excellentissimi. Successerunt deinde reges et alij. prophete in ipso dei
et non sine celesti munimine seruata est gens hebreā. et prophete quidem interpretati le-
gem salubria tradidere precepta. virtutem extollescentes. et vicia effulminantes. et mul-
ta per illos scripta sunt diuinitus reuelata. que de futuris noticijs prebuere. non tamen pau-
ca per ipsos aduersa iudeis. cum legem domini pretemnerent et in traditionibus patrum
non permanerent. ceperunt eos chaldei et in virtutē redegerunt. et nunc syri nunc
arabes nunc egyptij in eos arma struunt. multe fuerunt eorum tribulationes. mul-
te calamitates ac miserie. sed de omnibus liberauit eos dominus. cum ad deum clama-
uerunt et tota mente redierunt. quia cor contritum et humiliatum non despicit diuina
maiestas. Nec ut arbitramur omnia tibi nobisque sunt. et in alcorano machome-
teo magna ex parte continentur. Verax igitur et tuo et nostro iudicio lex iudeorum verax moyses
et dauid et salomon. et ysaias. et ieremias. et ezechiel. et daniel. Veraces omnes
prophete domini. vera iudeorum fides que ante christum in lege manserunt. mendaces omnes ge-
tes que coluerunt idola. Notus ante christum solum in iudea deus. Nihil huius usque con-
tendimus. preceps hoc nisi fallimur omnia. In his que sequuntur discordia erit. Sed
nos in luce ambulamus neque offendimus ad lapidem pedes nostros. et ne dece-
tero tu quod offendas magno precepto cupimus. et ultra ne decipiaris lumen offerimus.
Tu creatura dei es et omnis eius sed errabunda extra causas. in alienis pascuis. per-
cul ab ouili dñico. letifera carnis cibum. et pestifera aleris herba. nos boni pasto-
ris exemplo que relictis non agitant ouem ouibus in deserto vias que aberrauerat
secutus est. te querimus. et in viam salutis optamus reducere. Volemus te viri
excellentem. nobilitate maior. illustrem. gestarum rerum gloria clarum. in pio magno patri-
um. et pluribus nature totibus eminentem. non incedere in vijs domini. non nosse
mandata eius. non esse in lege sua. Compatimur tibi. et tuorum subditorum infelicitatem
deploramus. que tecum percutit. nec te credimus libere errare. cuius naturam bonam
esse perfidimus. Ignorantia veri te retinet. cui te parentes et seiplos per ignorantiam
decepere. cum per genitoribus laboris. Sed timenda est scriptura que ait igno-
rans ignorabit. Quod si ceteris in rebus precipuam curam. exactam diligentiam. sum-
mum studium adhibes. ne quis fallat te. circa religionem potētissime curandum est
ne fallaris. in qua tanto cautiozem te esse oportet. quanto in ea cum maiori periculo de-
linquas. Ceterarum rerum ignorantia. hec que sunt temporalia in hoc seculo adimere potest.
Religionis error alterius vite bona. id est anime felicitatem eripit. quod ne tibi accidat
si nobis aures et fidem prestiteris. facile adiumento erimus. Audiuiisti ea que de ve-
teri testamento diximus. nunc de nouo agendum est in quo plurimum discordamus.
Audi que subiungimus. Sic et tue legis tenebras odio habes ut speramus. et in re
lucem amabis. Duo in veteri testamento vaticinia reperiuntur. quorum alter illud est
quod non auferet sceptrum de iuda neque dux de femore eius donec veniat qui mittendus est
siue ut chaldei dicunt. messias. Alter est quod ait. cum venerit sanctus sanctorum. cessa-
bit vinctio vestra. his vaticinijs predictum est in aduentu christi iudeos et regnum amissu-
ros esse. et sacerdotium. sicut et factum est. Regnum quod iudeorum fuerat ydumei ac-
ceperunt. regnate namque primo herode antipatris filio genere ydumeo et alienigena
christi ex maria virgine natus est dei filius. verus deus et verus homo. qui sacerdotium
iudeorum ad christianos transfudit. Petro sibi successore dilecto. in quem pontificis
maximi potestatem transfudit. Neque ulterius apud iudeos pastoralis ouium cu-
ra permansit. dicente domino ad petrum. pascue oues meas. pastor ipse bonus et pontifex magnus
christi. pastores deinceps et pontifices christianos non iudeos esse constituit. quis petrus et alij
plures ex iudeis non amplius iudei. summum pontificium acceperunt. atque in hunc modum

iudaica cessauit uictio et translatum est sacerdotiū. Quo facto et lex ipsa translata est. dicente aplo. qz translato sacerdotio. necesse est vt legis etiam translatio fiat. De² igit^r q multiformam multisqz modis olim p^{ri}b⁹ in p^{ri}b⁹ locut^r fuerit. noui⁹ sine p^{ri} filium suū quem p^{ri}stituit heredē vniuersoz. p^{ri} quem fecit et secula. allocut^r hoies nouam legem edidit. et noua dedit p^{ri}cepta q^{ui}b⁹ v^{er}itatē vitam merent^r eternā. In tpe igit^r qd in altissimo trinitat^r p^{ri} filio ab etno fuerat diffinitū. regnante ap^{ri} bebreos herode. impante apud rōnos augusto. q^{ue}sciente m^{un}do et aduentū dñi mirabili et inaudita p^{ri}orib⁹ seculis pace bonozate. Missus est gabriel angelus de celo. q^{ui} marie felicē p^{ri}ceptōez et sacratissimū p^{ri}ptum annūciaret. s^{ed} an^{te} p^{ri}cursor nat^r est iohes. q^{ui} p^{ri} niaz p^{ri}dicaret et viam dñi p^{ri}paret. p^{ri}cepit s^{ed}go de spūvt p^{ri}dixerat angelus et v^{er}itata dignitate v^{er}ginitatē. filiū simul et dñm pepit. Natus est xpc et saluator vni⁹. k^{on}as ianuarias. et in ip^{ri}s k^{on}is circūcisus est. et iuxta vocem euangelicam i^{er}bus appellat^r. qz salutem attulit humano generi. Plurima de infantia saluatoris scripta sunt. nec dubiū est q^{ui} ois etas signis et miraculis plena fuerit. s^{ed} ecclie n^{ost}re g^{ra}uitas et acre iudiciū ea t^{em}p^{or}e recipit q^{ui} certa sūt. apocrip^{ta} p^{ri}termittit. Duodecim⁹ saluatoris ann⁹ m^{em}oriaz h^{ab}et. qz templū ingressus cū legis doctorib⁹ disputauit. et aliq^{ui} ex p^{ri}te splendorē suē dignitatē ostēdit. s^{ed} circa tricēsimū annū fulgor ille plen⁹ emicuit. tūc em^{en} baptizat^r est a iohē. et iohes ipse baptizauit. et p^{ri}ma vox audita ē. Vnic^{us} est fili^{us} m^{ei} dilect^{us} in q^{ui} mibi p^{ri}placui. Conuertit aquaz in vinū et in innum^{er}abilib⁹ choruscant^r miracul^{is}. Elegit sibi discipulos q^{ui}s vocam^{ur} ap^{ri}los. et circūiens regionem et m^{en}tes hoim et corpa sanauit egrotātium. et facies ip^{ri}e q^{ui} docebat toto t^{em}p^{or}e p^{ri}dicauit euāgeliū p^{ri} iudeaz et vicinas. puicias b^{er}issima vox ei⁹ intonuit. Que vita hoim eē^{re} debet ostēdit. et p^{ri}cepta tū vetera innouauit. tū noua p^{ri}oribus vtiliora instituit. abdita et obscura q^{ue} erant in veteri lege multa reuelauit. et absconditos. p^{ri}phaz ap^{ri}uit sensus. et q^{ui} de se p^{ri}dicta fuerāt palā exposuit. mysteriū scē trinitat^r ostēdit. v^{er}itātē i trinitate mōstrauit. docēs tū p^{ri}ez. tū filiū. tū spūscm dñis bonozib⁹ p^{ri}sequendum. et hos tres vnū eē^{re} deū. P^{ri}cedit nō mō mortē suaz. v^{er}ū etiam gen^{er}is mortē. et q^{ui} tertia die resurgeret. et q^{ui} ascēsur⁹ in celum reditur⁹ eēt in fine seculi iudicare viuos et mortuos. Comp^{re}hensus est sicut ip^{ri}e voluit. et tradit^r pilato p^{ri} fidi q^{ui} eum v^{er}eci daret. testes in eū citati sunt nec ē inuenta mortē eā. qz p^{ri}ctm nō fecit. nec rept^r est volus in ore eius. maximū crimē obiecerūt. qz filium dei se fecit. et regē dixit. et p^{ri}pe v^{er}itātē occisus ē. crucif^{ix} atq^{ue} sepult^r. et iuxta v^{er}bum suū resurrexit a mortuis. Et xl. dieb⁹ cū discipulis p^{ri}morat^r. cū eos p^{ri}firmasset et corroborasset atq^{ue} in orbē ire iussisset euāgeliū diffeminaturos. Tandē vidētib⁹ illis eleuat^r est et nubes suscepit eū ab oculis eoz. Ascendit ad celū et sedet ad dexterā dei p^{ri}is. et inde v^{er}etur⁹ est iudicare viuos et mortuos. et redditur⁹ v^{er}nicuiq^{ue} s^{ed} m^{un}da op^{er}a sua. In t^{em}p^{or}e spūscm ab eo missus oia suggerit ecclie q^{ui} n^{ost}ra sunt ad vitam etnāz. s^{ed} nos xpiani firmē credim⁹. Nec est fides n^{ost}ra quam cūct^r gentib⁹ p^{ri}dicam⁹. et im^{pe}ptiri oib⁹ cupim⁹. s^{ed} ab aplis et eoz successorib⁹ p^{ri} fideles man^{ent} imutilata et incorrupta ad nos vsq^{ue} delata sunt. Nec vos thurci et saraceni magna ex p^{ri}te negatis. et si em^{en} xpm ex v^{er}gine natū et scē m^{un}di v^{er}it^r. et dei statū. et p^{ri}phaz magnū. et mirabilium op^{er}um effectozē. et adhuc viuētē p^{ri}stemini. deū tū et dei filiū esse inficiamini. nec sibi nec sancto spū diuinitatē p^{ri}cedit^r. et trinitatē p^{ri}sonaz in diuis respicitis. et xpi mortem deridetis. quē translatum et aliū sibi filēm loco suo infectorz arbitramini. nec eius aduētum in extremo iudicio expectatis. et alia nō pauca xpiane legis reiciū et plurima credit^r q^{ui} apud n^{ost}ros risu digna vident^r. et q^{ui} nō dimittim⁹ intacta. Et q^{ui} nos credim⁹ nō solū ex noua lege s^{ed} ex veteri mutuamur. Vos machometi et aliorano ei⁹ fidē tantūm adhibetis. et hoim mortuū sine p^{ri}teste. sine rōne. sine miraculis seq^{ui}mini. nos viuo credim⁹ viuūt em^{en} v^{er}o testimonio xpc. nos deo p^{ri}stam⁹ aures. et signis et rōib⁹ sacris ducimur testimoniis. Qz si nos audies mōstrabimus breuē n^{ost}re legis splēdidaz lucē et tūc obscuram caliginē detegem⁹. s^{ed} op^{er} est p^{ri}is et attent^r aurib⁹ q^{ui} fidei v^{er}itūtas attingit et magni dei. pandunt archana. Sepe

iocis et inanibus fabulis te pntē adhibuisti et leuiiores audisti narratōes. nō est cur
h grauiā ptenas aut ea nosse recuses. ex quibus tua pēdet salus. Non ē aia nobil
cui nō inest veritatē amor. nō est homo q̄ nolit salu⁹ fieri. Audi q̄ q̄ generosus es.
audi q̄ te saluari pnt. Quid ē inf xpianos thurcosq; prouersie. in q̄ simul pēdi
mus. que discidi cā. Sane nō ali⁹ discordie fons ē. nisi qz circa dinitatē nō eadēz
sapim⁹. de pīe. de filio. de spū sancto pēdim⁹. H est pīpū discidium. q̄ sublato fa
cile oīa ptemnent. attingem⁹ h et q̄ sit inf nos de dinitate dissensio lati⁹ expone⁹.
Nos in deo tres dicim⁹ psonas. pīem et filiū et spū scētū. vos vnam tū. quam nec
pīem nec filiū dicat. h deū tū appellatis. et hūc vnūz eē dicat. Creatorem celi et
terre et oīm que in eis sunt. nulla ē de vnitāte pēntō. nō latent nos vba moysi vi
centis in exordio legis. audi istū dñs de⁹ tuus vnus ē. Et rursus in lege scptum ē.
Ego sum dñs de⁹ tuus q̄ te eduxi de terra egypti. nō erūt tibi dī alī pter me. Et
rursus ego sum q̄ sum. et si q̄lierint nomē meum: vade et dic eis. q̄ est misit me ad
vos. Et in cantico exodi et. Dñs omps nomē eius. que testimonia vnū esse deūz
et vnum dñm manifeste dedarāt. et vna pīatē et vnam nāz. nomē facemur idē
qd vos. h amicitia ē atz pīcordia vob vnus deus ē. Nam deus nature. dñs pīatis
nomen ē nobis vnus. dicatis pīcipiū oīm rex eē deūz. nos idē affirmam⁹. in q̄
igit dissentim⁹. multa sunt q̄ de deo alī xpiani dicūt. alī saraceni seu thurci. Vos
deū corporeū dicūt. nos incorporeū. vos fortuita eē que h in terra gerunt ar
bitrami nec curare de his deū. nos gubernare eum q̄ creauit oīa nō dubitamus.
Vos deū pīez in dinitate negatis. nos pīem et filiū cognoscim⁹. vos spū scētū ex
dīna maiestāte reijcitis. nos ponim⁹ veneramur. Mittam⁹ alia. h aggreduamur
in q̄ plus ponderē est. nos xpī deī filiū dicim⁹ vos negat. Cur negat. sane qz nec
vīrore in h deus ex q̄ filium pcreare posset. Qz si vīroz fuerit filioiq; genuerit. mū
dus q̄ vī impio regit. i plures diuisus dños diu stare n̄ posset. In vnitāte pīcor
dia est que fuit impia. in pluralitate discordia q̄ maxima regna subuertit. h q̄
tamruis. tamuecoris. tamdemō xpian⁹ ē. q̄ generare deū ex pīubio et pīmixtōe
semine arbitret. nō sumus adeo hebetes xpiani vt tantū nephas admittamus.
Saracenis suaderi h posset. q̄ deo et corpus et caput et manus et cetera mēbra pce
dunt. nos deū spū eē asserim⁹ incorporeū imortale. eternum et incompēhensibi
lem. q̄ dum seipm̄ intelligit in mēre sua vbum pīcipit. qd nos filiū deī esse dicim⁹.
nec aliud ē in deo seipm̄ nosse atz intelligere q̄ deū eē. nihil etēsi in deo nisi de⁹.
Deus autē cui⁹ ē vbum noīam⁹ pīem. et pīessuz ipī⁹ vbi generat oīz filij dicimur.
Hec veritas h de vbo deī apud xpianos tū illuxit. Gentiles pī hī aī xpī aduentū
eadem q̄ nos asserim⁹ nōnulli affirmauerūt. si q̄dem platonici in suis libris aptissi
me dixerūt. q̄ in pīncipio erat vbum. et vbum erat apud deū. et deus erat vbum.
Berat in pīncipio apud deū. Omnia p ipm̄ facta sunt et sine ipō factum ē nihil.
Et reliq; ferme oīa pīprobant de vbo deī que iohes in euāgelio suo tradit vsq; ad
incarnatōz vbi quam ignozarūt. qz nōdum natus erat xpc. et alta legis mysteria
abscondērat deus a sapiētib⁹ hui⁹ seculi. que reuelauit paruulis. Qz igit platonici
vbum deī noīant et deū eē dicunt. nos filium vocam⁹ et deo genitū et deū eē
facemur. nec ruinam mūdi ex filij generatōe timem⁹ qñ vnus dūtaxat filius est.
pī et filius vnum sunt. vna pīas. vna volūtas. vna maiestas. nec vbum pīceptum
ab intellectu pīcipiente discordat. Obscura h videbunt atsi voles pīsto erunt q̄
lumen afferant et aptissima oīa reddant. Et tu solcm hūc corporeū cernisq; nō
crem abiens efficit. rediens h a seipio lucis. pducat radios. Hec pīductio genera
tio q̄ dāz ē in sole. et radij solis filij solis n̄ incōueniēte vocant. que sicutū q̄uis
multifarie est inepta. Nam solis plursēpe vidim⁹ radios. deo vnū ē filius. i eo
tū puenit. qz vna ē et solis et radiorū sba. et vna ē pīas et filij dinitas atz eēntia. q̄
uis pīatio corpaliū rex n̄ illa satis cū dīnis eq̄pari pōt. h accipe testimonia. et q̄
rōe nō capis. cede aucti. Vetus testamētū et iudeis et xpianis et saracenis cōe ē.
Eructauit inqt dauid ex pīona deī cor meū vbi bonū. h ē qd deī filiū dicimur

et vniuersitū p̄is eterni. nō ex carnali coniugio aut hūano p̄plexu. s̄ ex corde dei. i. ex intellectu p̄ductū asserim. et rursus filiū meū es tu. ego hodie genui te. hodie dicit. q̄ dō nec heri p̄terit. nec cras iminet. s̄ hodie sp̄s adest cui p̄ntia sūt oīa. Itē an lucifer inq̄t genui te. vt itelligas q̄ n̄ loq̄t̄ d̄ salomōe dō. s̄ dē p̄i. d̄ filio deo. q̄ an lucifer nō fuit. Etē in li. sapie legi. sapiam q̄ dei filiū ē dicēte. Nō dū erāt abissi et ego iā p̄ceptū eram an mōtes et colles ego parturie bar. Nunq̄ em̄. p̄i sine filio fuit. nec sine p̄e filius et h̄ est qd̄ i euāgelio inq̄t iohes. In p̄ncipio erat v̄bū et v̄bum erat ap̄d deū et d̄s erat v̄bū. Que mysteria p̄funda et alta cū n̄ itelligeret arri. nec machometes p̄phēderet. negare maluit d̄i veritatē. q̄ suā i ḡratiā p̄fiteri. et suas iēptias ip̄udēter iegerere. q̄ aliorū sapias hūm̄ discē. Stulta h̄ et dānosa p̄tinacia ē. deo ei et ip̄bis oīz credere et h̄i qd̄ ē rōez n̄ capim̄. dēim̄ cū paulo dicē altitudo diuitiarū scie et sapie d̄i q̄ in cōp̄hēnsibilia sunt iudicia ei et iuestigabiles vie ei. Fatē iuriscōsulti. n̄ oīm q̄ a maiorib̄ suis istuta sūt. rōz reddi posse. et tñ legi pendū ēē. q̄ n̄ sine cā p̄dita fuerit. q̄ntomin? archana d̄i bz agnoscē. plurime sunt occulte cāe ad q̄s nulla potuit curiositas hoīm puenire. sic oculi noctue ad solē. ita et n̄ intuit? ad ea q̄ se dimitat. Nō ē q̄ mirādū si neq̄ generatōz filij neq̄ sp̄s sancti. p̄cessiōz. neq̄ trinitatē in d̄initate itellerit carnal' bō v̄l arri. v̄l machometes. s̄ illud i eis dānabile ac detestabile fuit. q̄ sacre s̄cripture d̄inisq̄ testimoniis n̄ a cōueniēt. Nā qd̄ op? ē argumēt? vbi d̄s ip̄e loq̄t̄. De p̄thagoraz traditū ē q̄ in disputatō soliti erāt dicere. ip̄e at erat p̄thagoras. tanq̄ q̄ aucti n̄ liceret aduerfari. q̄ntomin? dō q̄ verax ē. et oīshō mēdar. s̄ negabis h̄ ēē dei q̄ asserim? testimoniā. De his posteri? asserim? nūc d̄ sp̄s sc̄tō agēdus ē. cui tua lex d̄inos bonos abrogat. nō ē hūm̄i erroris machometes inētor. arri et nestoriz et maccedonij b̄ olim d̄mētia fuit. q̄s sacra pat̄z p̄silia dānauerūt. s̄ corz v̄ritas ap̄d egyptios et arabes aliq̄dū latuit. et postremo auctore machomete et ingro eius sergio late diffusus ē. ne moueari dū vera loq̄mur. caue ne seq̄ris cecos. discē ip̄m̄ san. ēē dei et terciā fore in trinitate p̄sonā. Dixim? paulo an deū patrē dū se cognoscit v̄buz p̄cipe et filiū gignere. nūc qd̄ sc̄q̄t. Adhuc? cognitiōi annexa ēē appetitiua quidaz op̄atōez. cui? p̄ncipiū volūtas ē. Int op̄atōes v̄o q̄s volūtas p̄ducit. p̄cipua est amare. adhibe h̄ aures et mētē erige. in dō p̄fectā et absolutā fateri cognitiōz oīz. et amorē pari mō. ē? p̄cessus p̄ appetitiuā op̄atōz ex p̄mit. sicut et v̄bi generatō p̄ intellectiua. et alia ē op̄atio q̄ itelligit alia q̄ appetit. Intellectiua ex his p̄plet q̄ sc̄ qd̄ ammo in ip̄o itelligēte. naz sicut sensibilia i sensu. ita itelligibilia in intellectu dicim? ēē. Appetitiua at op̄lemētū accipit fm̄ quidā ordinē vel motū ad eas res q̄ obijciunt. appetitui et occultū qd̄ az p̄ncipiū sui mot? h̄z. ea v̄o q̄ a p̄ncipio ferunt archano sp̄s nomē acceperūt. nā et v̄ctos sp̄s dicim? et in s̄cripturā p̄cellaz sp̄s appellant. q̄ n̄ apparet afflatōis sp̄s initū. Respiratōz ē et arteriaz motū ab intrinseco et occulto p̄ncipio manātē vocam? sp̄m̄. atz b̄ mō p̄grueti qd̄am si militudie q̄tū cūa hūanis v̄bis iudicari p̄nt. d̄in? ip̄e amor a p̄e filioq̄ p̄cedēs sp̄s dicit? est. In nob̄ duplici ex cā p̄cedit amor. aliq̄n ex corporea. et mali nā. et is plerūq̄ imūdus ē et mēti noxi. Aliq̄n ex ip̄a p̄prietate sp̄ualis nature. cū bona itelligibilia et rōni pueniētia ad amam? et h̄ pur? ē amor et laudabilis et aie salutar? In deo corp̄alis amor seu malis locū nō h̄z. s̄ ille tñ repit q̄ simplex ē et nitidissim? et purissim?. quē sp̄m̄ sc̄m̄ appellam?. Nec nos intellectuā s̄c̄tō amore q̄c̄q̄ p̄ seq̄mur. nisi qd̄ intellectu p̄cipim?. Conceptio at vt dixim? q̄ fit intellectu verbū est. atz ita necesse ē amore ex verbo oziri. Amat em̄ de? qd̄ de se ip̄o itelligit. i. v̄bum qd̄ p̄cipit. itelligēto. Verbū at dei dicim? filium dei. q̄ et ip̄se p̄ez nouit et amat. atz ita fit. vt amor ip̄e cui sanctus sp̄s ē nomē. ex p̄e filioq̄ p̄cedit. fitq̄ cū p̄e et filio p̄ter de?. Nam sicut diuinū itelligere eēntie d̄initat? est. ita et amare. et sicut deus se sp̄s itelligit ita et se sp̄s amat. et oīa amat. suam bonitatē diuinā amat. Rursusq̄ sicut dei filiū q̄ est v̄bum dei in natura diuina subsistens p̄i coeternus p̄fectus et vnus de? est. ita et sp̄s sanctus de? est p̄i et filio coeternus et coeternus. Et q̄

omne qđ subsistit in natura intelligibili apud nos psona dī. apud grecos ypoſtaſ.
 pñs est vt tres psonas in dīnitate ponam. qz tres sunt subsistētes pī et verbuz
 et spūſſancē. Necqz psonas dicim. eē p eēntiaz diuerſas ſ p ſolas relatōes diſti
 ctas. qz et pceſſione vbi et amoris. pueniūt. Atz in hūc modū xpīana religio dīni
 tus illuſtrata. diſtictas tres psonas pſitē in dīnīo. nō tres deos. ſicut machome
 tes ſal o opinat. ē. ſ pīem et filiū et spūſctm eſſe ab etno deum aſſerimus. nec tñ
 ipm pīem qz filiū ē. nec filium qz pī. ſt. nec spūſctm qz pī eſt aut filius. Vna eſt cū
 pīs et filij et spūſſancē eēntia in qz nō ē aliud pī. aliud filiū. aliud spūſſancus.
 Quis in pſonis. alium patrē. aliū filiū. alium spūſctm dīna edcente aucte dicā.
 Nec ſilitudo in bis qz creata ſunt ſumme deſt trinitat. Inuilibilia dī (ſicut apls
 ait) p ea qz facta ſunt intellecta pſpiciunt. ſempīna qz virtus eius ac dīnitas. re
 lucet q̄pē in anima nra et qdam dīne trinitatis imago. Eſt em aia nra ſba que
 dam incorporea et rōne pđita. et actus qdem ſiue forma organici corpis. qz dum
 corpus mouet et regit. ſui meminit. ſe intelligit. et ſe diligit. qbus in rebus qdam
 apparet trinitas. mēorie. intelligētie. et amoris. Tria ſ ad ſeipā referunt. qz nō ē
 amor ſine mēoria. nec mēoria ſine noticia. Nam qz meminit aut amat qđ nescit
 Inſepabilia ſunt ſa ſemetiſiſ. et tñ qdlibz eoz et ſimul oia vna eēntia ſunt. et
 vna vita in aia vna. Differunt qz mēoria nō eſt intelligētia vel volūtas. nec intel
 ligentia volūtas ſiue amor. Qz ſi h diligēt inſpicias. inuenies ſumme illi trī
 nitat. atz vnitat. veſtigium et inuaginē qndā q̄uis imparē. Quicūqz em ſem
 pīenam et incommutabile nāz. p mēoriaz remiſcit. intuet p intelligentiam. ample
 ctit p dilectōz. pfecto reſcit in ſeipō ſumme trinitat. imaginē. nō tñ oīno ſilem
 ſ q̄lemūqz. ita vt in ſimilitudine magna inueniat diſſimilitudo. et ſi em hō memi
 nit. intelligit. et diligit. nō tñ mēoria eſt. nec intelligētia nec dilectō. ſ ſunt h in eo
 et in vna ſba. nō ſicut accidētia in ſubiectis qz pnt abeſſe. ſ ſubſtantialit exiſtunt
 in aia. et vnus homo eſt qz h tria. nō ipſe eſt h tria. in ſimplici dō nā qz deus eſt
 q̄uis vn? ſit deus. tres tñ pſone ſunt vt dictum ē. et ipſe deus ē et tres pſone. ſil
 lud fatiſ ad rem nraſ eſt. qz tria ſ aliq mō vnum ſunt. Reſpē et ſub alijs noibz
 et alio mō in nra natura illi? ſumme et ineffabilis trinitatis imago. Nam mens
 et noticia ei? et amor tria qdam. mēs em nouit ſe et amat ſe. nec amare ſe pōt ni
 ſi etiam nouerit ſe. duo qdam ſunt mēs et noticia ei?. Duo et ſunt mēs et amor
 eius. Cū ſe nouit mēs et ſe amat. manet trinitas. ſ. mēs amor et noticia. et h tria
 q̄uis diſtincta inuicē ſint. vñ tñ eſſe dicunt. qz in aia ſubſtantialit exiſtunt. Et ē
 ipa mens. q. parens. et noticia ei?. q. ples ei? mens em cū ſe cognoscit noticia ſui
 gignit. et eſt ſola parens ſue noticiae. Tera? amor qz de ipa mēte et noticia. pcedit
 dum mēs cognoscēs ſe. diligit ſe. nō em poſſet ſe diligere niſi cognoceret. amat
 em placitā. plen noticia ſua. et ita amor qdam pplexus ē pentis et. plis. nec mi
 nor eſt amor pente et. ple. i. mente et noticia. cū tantum ſe diligit mens. qntū ſe
 nouit et qnta eſt. Conſiderat h rōnalis homo. et videns tria in vna eēntia pcur
 rere. credidit ſe ad ptemplatōz creatoris et intelligit vnitatē in trinitate et trinita
 tem in vnitate. Et vñ deum colit. vnaz eēntiaz et vñ pncipiū ſicut et pīarche
 et. pphē atz apli tradiderūt. Sz audiam? tādē ipos et dīne legis auctem et teſti
 monia in mediū afferam. ſine qbus oīs eſt vana argumētatio. deū pīez oēs ſa
 creſe pſentē. et dei nomē pīnitatē ad oia refert. et ſi filiū dicim? n poſſum? pīez
 negare. de filio adducta ſunt teſtimonia legis. qz et pī oñſus ē. ſicut et ſaluator ait
 Philipe. qz videt me. videt et pīem meū. Hūc de. ſ. qđ cepim? pſequendum ē.
 In gen. legimus qz spūs dñi ferebat ſup aquas. Quis tunc dñs niſi deus fuit.
 Et cuius spūs niſi dei. Et quō dei spūs niſi deus. Deus eſt quicquid dei eſt. Nec
 aliud illi imixtum eſt. Incompoſitus eſt. ſimplex eſt et purus deus. In iob ſepm
 eſt. Spūs dñi fecit me. et ſpiraculū omnipotētis dei viuificauit me. dei ſunt hec
 opa non hominiſ. qđ facit hoīem niſi deus aut viuificat hoīem niſi deus. Eſt igit
 spūs dñi. ppter qđ dictum ē in pō. Spūs dñi repleuit orbē terraz. et hoc qđ pti

net omnia. q̄s h̄ sp̄s nisi d̄. cui celum sedes est. et terra scabellum pedib⁹ eius.
Et apud poetas deum nāq̄ ire p̄ omnes terras. tractusq̄ mari. celumq̄ p̄fundū
traditum est. Et rursus ē ne dei sedes nisi terra. pont⁹ et aer et celum et d̄tus. p̄ter
qd̄ recte inq̄t dauid q̄ ibo a sp̄u tuo. oñdens nō esse locum in q̄ possit fugere sp̄m
dñi q̄ est ubiq̄. Esse at̄ ubiq̄ implere et p̄tinere mūdum. soli deo tributū est. De⁹
iḡt sanctus sp̄s est. q̄ h̄ pagit et futura p̄noſcit et p̄dicat. sic scriptū est. R̄sum ac-
cepit symeon a sp̄u sancto qz nō moreret nisi uideret xpm dñi. Non est cur deum
negem⁹ q̄ dei efficit opa. Non iḡt solus p̄ deus est. neq̄ solus filius. s̄ sp̄s sanct⁹
cum p̄re simul et filio d̄ est. qz nō aduersat̄ rōni trinitas p̄sonaz. in unitate diui-
nitat⁹. quemadmodum sup̄ oñsum est. Sz iam trinitatem ip̄am et sacris codici-
bus demōstram⁹ et moysen añ omnes audiamus. cui⁹ h̄ sunt v̄ba. In capite libri
quem genesim n̄r̄i vocant. In p̄ncipio creauit d̄ celum et terram. Terra at̄ erat
inanis et vacua et sp̄s dñi ferebat sup̄ aq̄s. tria em̄corat. deum. p̄ncipiu⁹. et sp̄m.
Ideo in deo patrem intelligimus. in p̄ncipio filium. in sp̄u domini sp̄m sanctum.
Et accipiat h̄ in loco p̄ncipium. p̄ filio. sicut in psalmis de suo filio dicit d̄. Te-
cum p̄ncipiū in die v̄tut⁹ sue in splēdorib⁹ s̄ctōz ex v̄tero añ lucifer genuit te. Atz
ita in exordio nascit̄ in dī. trinitas ip̄a in dīnis p̄sonis adducit. h̄ si placeret. in-
feri posset de beloy m̄ ieronimū ad marcellum. temptās dyabolus p̄mos pa-
rentes. inēposito sp̄pente et suadēs vt edant de ligno p̄hibito. eritis inq̄t sicut dī.
sciētes bonum et malū. qd̄ p̄inde accipiēdum acsi diceret. eritis sicut dīne p̄sone
q̄b⁹ ignotum ē nihil. et cum eiecit adam d̄ paradiso inq̄t dñs. Ecce adam fact⁹ sicut
vñ⁹ et nobis d̄bus nobis p̄r̄. s. et filio et sp̄u sancto. Sz manifest⁹ eadem trinitas
oñd̄t cum dī. Faciam⁹ boiem ad imaginem et similitudinē nr̄am. cū ait faciam⁹
et nr̄as. plures p̄sonas inducit. cū dicit imaginē unitatē diuinitat⁹ oñd̄t. nec soli-
tan⁹ est cū dicit faciam⁹. neq̄ alieno a se loq̄t̄ q̄ nr̄as ait. Duo sunt pluralia v̄ba
faciam⁹ et nr̄as. vt videat̄ p̄ cum filio et sp̄u sancto misceat̄ p̄monē. qd̄ nō sono vo-
cis s̄ intellectu q̄ singularia sunt. qz vñ⁹ est d̄. et vna exp̄ssa est diuinitat⁹ cēntia.
Dixerat creauit d̄ celū et terram. mor subitūq̄ faciam⁹. et nr̄am. vt pluralitas in
p̄sonis intelligat̄. Idēz et psalmista canit regi⁹ dum ait. v̄bo dñi celi firmati sunt
et sp̄u oris ei⁹ omnis d̄tus eoz. Quid manifest⁹ dicit potuit in p̄ditōe celoz tres
p̄sone p̄currūt. dñs. v̄bus et sp̄s. dñs p̄r̄m exp̄mit. in v̄bo filium accepim⁹. sp̄m
is que sc̄m vocam⁹. Et rursus. p̄pha vt trinitatē p̄sonaz in diuinitate cognoscas.
ter deū. puocat in b̄ndictōe. B̄ndicat nos inq̄t d̄ d̄ nr̄. b̄ndicat nos d̄. et me-
tuant cum vniuersi fines terre. Trina dei p̄fessio. trinitatē exp̄mit p̄sonaz. et cum
subd̄t. metuāt eū vniuersi fines terre. vnitas ap̄t̄ diuinitatē. In ps̄ q̄z. xliiij. mul-
tum exp̄sse trinitatē imuit. cū dicit filio. sedes tua d̄ in seculū seculi. et postea sub-
dit. p̄p̄ea v̄nit te d̄ d̄ tuus. i. p̄ et sp̄s sanct⁹. et cū seq̄t. p̄p̄cipib⁹ tuis. my-
sterium incarnatōis ap̄t̄ de q̄ suo loco. p̄seq̄mur. Ysaías in visione sua clamantia
introducūt seraphin. sanct⁹. sanct⁹. sanct⁹. dñs deus sabaoth. ter sanct⁹ ad tres p̄-
sonas refert̄. et semel dñs et semel d̄ d̄. qz vñ⁹ est dñs et vñ⁹ ē d̄. Et rursus idē
vates ex p̄sona xpi loq̄t̄ et dicit. Dñs me⁹ misit me et sp̄s ei⁹. dñs meus inq̄t. i. p̄
misit me. s. filiu⁹. et sp̄s ei⁹ qd̄ est sc̄t⁹ sp̄s. q̄s h̄ nō intelligit trinitatem: nō latuit
p̄phas h̄ mysteriū. Possent et alia plura b̄m̄di testimonia ex veteri testam̄to affer-
ri. q̄ trinitatē plane oñd̄t. plant⁹ tñ locut⁹ est i euāgelio dñs. q̄ cū in orbē mittēte
discipulos. Eūtes inq̄t docete oēs gētes. et baptizate eos in noīe p̄ris et filij et sp̄s
sancti. tres noīauit p̄sonas. In noīe dicit nō in noīb⁹. vt cēntiunitatē in p̄sonaz
trinitatē mōstraret. et iohes euāgelista q̄ de pectore dñi veritatem hausit in eplā
sua inq̄t. Tres sunt q̄ testimoniū dāt in celo. p̄. v̄bum. et sp̄s sc̄t⁹. et hi tres vñū
sunt. Et ap̄ls paulus. misit inq̄t sp̄m filij sui in corda v̄ra. et alibi. Sp̄s ei⁹ q̄ susci-
tauit ih̄m bitat in nobis. Et itez ex ipso inq̄t et p̄ ipm et in ipso sunt oīa. ipsi honor
et gloria. ex ipso dicit. p̄t̄ p̄r̄m. et p̄ ipm p̄t̄ filium. in ipso p̄t̄ sp̄m sanctum. Non
dicit ex ipsis aut p̄ ipos siue in ipsis. nec in ipsis s̄ ipsi honor et gloria inq̄t. vt trini

tatem simul et unitatem cognoscerem. Atque his testimoniis et auctoritatibus illuminata est desuper christiana religio. Summa enim fiducia posita et predicat unum esse deum. qui est causa principium et finis omnium rerum. et omnis auctor creature et summus bonus. et nihilominus tres personas in deo recognoscit. et trinitatem in unitate venerat. Cuius adversus. salutem exitum se reddet. et ambulat in tenebris et veritas non est in eo. Tu vero si sapias de tenebris emerges. et candida luce perfusus. sacratissimam trinitatem et cognoscendo coles et colendo cognosces. nec adversus benedictum sacrosancto evangelio in quo legitur. Verbum caro factum est. Negat tu? legifer incarnatus ubi. nam cur inquit factus est deus homo et in ligno crucis passus. quod alio modo humanum genus redimere poterat. negat tua lex christi necem. et alium suo loco infectum epistimat. nec deus incarnatum cognoscit neque crucifixum aut mortuum. Nos utrumque predicamus. quod factus est homo deus. et passus est. et pro salute hominis hoc facta esse testamur. Hic enim de seipso dominus. venit filius hominis saluare quod perierat. Costabat enim peccatis erratis omnibus hominibus culpa teneri. clausa erat paradisi porta. nec mortalibus patebat in celum adire. Decebat summam dei bonitatem hominem qui ceciderat reparare. nec miserum esse perpetuo finire. qui ad beatitudinem perfructum creatus fuerat. Sed obstabat iusticia dei qui pro peccato satisfactorum exigebat. dignus erat infinita pena. qui maiestatem offenderat infinitam. nec boni tanti erat ut infinita posset redimere culpam. stabat hinc divina iusticia ultionum petens. illic divina bonitas miserendum esse precedens. Audienda sunt utraque vox. quod uni uerse vite domini misericordia et veritas. quare etsi poterat deus aliter humane imbecillitati condulere. est enim omnipotens. Sed tamen puenientissimum fuit modum quem elegit. ut assumpta humana natura. ipse penas solueret. Factus est deus homo. ut homo fieret deus. veritas de terra orta est. et iusticia de celo prosperit. coniuncta est humanitas divinitati ut acciperet plenitudinem bonitatis. quod sue defectum suppleret infirmitas. Fuit hoc modus salvandi humani generis divini bonitati pueniens. satisfactum est iusticie simul et misericordie. satisfactum est amoris et odio. Placuit hoc diuine potentie. quod omnem defectum nostrum sua virtute suppat. placuit et sapientie. quod nihil frustra nihil non decet ac puenientissime facit. Et hoc necessitate absoluta quod necessarium dicitur sine quo aliud esse non potest. incarnatio ubi necessaria non fuit. eo tamen modo qui necessarium accipit id quod puenientius et congruentius puenit ad finem. dicere non pudet. ad reparandum hominis incarnatus filius dei necessarius fuisse. Ego sum deus. ego sum dominus. et non est absque me saluator. ex persona christi inquit ysaias. quod non poterat homo saluare seipsum. Et necessarium fuit ut homo fieret deus. et deus homo saluaret hominem propter quod pulcherrime et ad proprium aptissime inquit. ex prophetis professoribus unus in hunc modum de mysterio divine incarnationis. Suscipit a maiestate humilitas. a virtute infirmitas. ab eternitate mortalitas. et ad dependentium predictis nature debitum. natura inuolabilis est unita passibili. deusque verus et homo verus in unitate tempore. ut quod nostris remediis congruebat. unde atque idem hominem deique mediator. et mori ex uno et resurgere posset ex altero. Nisi enim esset verus deus. non afferret remedium. nisi esset verus homo. non preberet exemplum. Intelligis quod conuenient filius dei. carnem assumpsit ut deus. et mortem obiret ut homo. Sed quis testimonia antiqui legis. non negabimus prebito sunt. ecce inquit ysaias. ego percipiet et pariet filium et vocabitur nomen eius emanuel quod interpretatur nobiscum deus. Quod nobiscum deus. nisi quod verbum caro factum est et habitauit in nobis. Et iterum eiusdem prophete verba sunt. Puer natus est nobis et filius datus est nobis. cuius impium super humerum eius. et vocabitur nomen eius admirabilis. consiliarius. deus fortis. pater futuri seculi. princeps pacis. An non sic mysterium incarnationis plane ostendit. et quod tunc futura erant tanquam preterita manifestant. Puer inquit natus est nobis. quod natus est in humana puitate. et datus est filius. quemadmodum iohannes ait. quod sic deus dilexit mundum ut filium suum daret unigenitum. datus est christus ex divinitate. natus ex humanitate. natus ex virgine. cuius impium super humerum eius. quod est impium christi. nisi lignum crucis in quo pependit. mundum viciat. ac reas peccatorum debellavit. et subacto triumphatoque dyabolo regnum suum potenter intrauit. Oportuit enim christum pati. et sic intrare in gloriam suam. ut beatus in evangelio luce. Impium

igitur super humeros eius fuit. quia crucem suam suis gestavit humeris. quis eo fatiga-
to. simon cyreneus angariatus sit eam tollere. de admirabilis pro signa et prodigia que
fecit lumen cecis. auditum surdis. claudis ambulator. debilibus fortitudinem et mortuis
vitam restituit. Consilium appellatur. pro evangelica consilia que adiecit antique legi. De
us asserit. ne putares purum hominem natum. nam de humane nature partem est. For-
tis. quia spoliavit infernum. et portas creas perfregit. et vectes ferreos dissipavit. per fu-
turi seculi. quia celum aperuit electis et regnum hominum prepaavit eternum post hanc vitam in ce-
lesti iherusalem. princeps pacis. quia nato christo clausum est apud romanos templum iani. et mira-
par est orta. et gloria in excelsis deo cataverit angeli. et in terra pax hominibus bone volunta-
tis. Qui dicit et alio loco idem ysaas incarnator ubi dicitur. Dominus enim iudex noster. dominus
lucifer noster. dominus rex noster. ipse veniet et salvabit nos. quod pides accipiedum est. ac si dicat.
carne accipiet et morte pro nobis subibit. Et rursus. Vere tu es deus absconditus. deus
israel. salvator absconditus inquit. quia in carne latuit. salvator israel. quia sua morte nostram mor-
tem redemit. Et ne putes temporalem esse salutem. salvatoris gentem addidit. israel. salvator est
inquit in domino in veritate domini. et subdit salutem eternam quam persecuti sunt oculos qui ex israel christo
crediderunt. apostoli in testimonium est ysaie. et audi iheremiam sua sunt huius verba. Ecce di-
es venient dicit dominus. et suscitabo germen iustum ex semine david. et regnabit rex et
sapiens erit. et faciet iudicium et iusticiam. et in diebus illis salvabitur iuda et habitabit israel
confidens. et hoc est nomen quod vocabunt eum. deus iustus noster. Considera verba et attende myste-
ria. Suscitabo inquit germen iustum. id est christum sanctum et iustum. ex semine david secundum car-
nem. quia ex prophetia regia et de sanguine david. Maria mater domini nata est. et regnabit
rex. quomodo regnabit. sane quemadmodum ipse apud mattheum in evangelio dicit. data
est mihi omnis potestas in celo et in terra. quod est regem celum. et sapiens erit ait sapia. scilicet crea-
ta que hominis est. et increata que dei est. et que est ante secula. et faciet iudicium discretum
et iusticiam discussionis nunc discretiois dum elegit et mortalibus quos vult. et alios
suo arbitrio dimittit. et in fine seculi iusticiam discussionis. quam reddet unicuique secundum
opera sua. In diebus illis salvabitur iuda. id est cumque crediderint et baptizati fuerint sal-
vi erunt. et habitabit israel confidens in statu ecclesie triumphantis. et hoc est nomen quod
vocabunt eum deus iustus noster. ut scias quia christus ex semine david natus est. non solum
homo sed etiam deus est. nec alteri quam christo huius verba convenire possunt. Accedat et alius
propheta baruch nomine. Quid ille ait. Hic est inquit deus noster et excitabit alius aduersus
eum. Hic adinvenit omnem viam discipline et tradidit illam iacob puero suo. et israel
dilecto suo. post hec in terris visus est. et cum hominibus puerfatus est. docuit hec
omnia incarnatoris verbi et hominem factum dei filium manifestant. Hunc de
morte audi et eos ostendit quod christum voluit esse translatum et nondum mortuum. Sed
incredibili clementia citra diem supremum iudicii cum omnibus angelis inficiendis
putant. O nebandam audaciam et stulticiam aliis inauditam. dimittimus ange-
los quia substantia incorporea est et immortalis. Christum in seculum negant et ante in se-
culum. ac david ex persona christi. que non rapui tunc inquit et tollebam. quia non pecca-
vit et penas dedit. et per alieno delicto mortem subijt. Quod manifestum est ysaas ostendit
dicens. Vere languores nostros ipse tulit. et dolores nostros ipse portavit. Ipse vulne-
ratus est. propter iniquitates nostras. attritus est propter scelera nostra. disciplina pacis nostre super
eum. et luore eius sanati sumus. Omnes enim nos. quod oves erravimus. et unusquisque in
via sua declinavit. et deus posuit super eum iniquitatem. id est penam pro iniquitatibus christi
audis. omnem nostrum. et subdit. oblatus est quia ipse voluit et non aperuit os suum. et pau-
lo post. tradidit in mortem animam suam et cum sceleratis deputatus est. ipse in mul-
torum peccata tulit et per transgressores rogavit. Si vidisset propheta passionem christi vir
potuisset aptius loqui. Nec ieremias tacuit tormenta domini qui cum in ligno crucis ita
loquentem inducit. O vos omnes qui transitis per viam. attendite et videte. sicut
dixi. Et ipse salvator de se ait. Ecce ascendo iherosolimam et filius hominis
tradet principibus sacerdotum et scribis et dominabuntur cum morte. et tradet eum
gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum. et tertia die resurget.

Et iterum alibi. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto ita exaltari oportet filium hominis. ut omnis qui credit in eum non pereat. sed habeat vitam eternam. Et ne de morte dubites scribit euangelista. Cum accepisset ihesus acetum dixit consummatum est. et inclinato capite emisit spiritum. prope christum moriturus et a mortuis surrecturus predicet euangeliste. et obijisse in cruce et sepultum resurrexisse tertia die affirmant. certa res est. nihil ambiguitatis his veritati omnia personant. resurrexit dominus. ascendit ad celum et venturus est iterum et faciat iudicium in fine seculi. Tua lex homo non recipit. quia non sapit de christo qui sapere oportet. Qui alter aduertum non solum euangelium sed antiqui etiam vates ostendunt sicut paulo ante de ieremia diximus. pretestis eius est daniel dicens. Ecce in nubibus celi quasi filius hominis veniebat. et usque ad antiquum dierum peruenit. et sedebat. et dedit eis potestatem et honorem et regnum. et omnes populi tribus et lingue huiusmodi. Quibus vobis veri doctores iudicium christi facile inueniunt in fine mundi. Et ipse christus de seipso loquitur. Dico vobis quod vos qui secuti estis me in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue. sedebitis et vos iudicantes duodecim tribus israel. Et in actibus apostolorum legimus. constitutum esse christum a deo pater vivorum et mortuorum iudicem. Nec nos de deo sentimus. sed et firmiter credimus. sed salubriter predicamus eternam vitam promittentes omnibus qui christum credunt et in trinitate noie baptizati opera faciunt euangelio digna. Querere que sit ista vita eterna. quid agat illic homo. qui voluntate letetur. et quam beatitudinem assequatur. respondemus cum euangelio iohannis. Nec est vita eterna cognoscant te verum deum et quem misisti filium christum. summa ibi felicitas erit videre deum in sua natura. et eius perfrui bonitate gaudium nostre mentis erit. hac satiabimur haciplebimur. hinc summa felicitas erit hic deum et deum cognoscere. Evidemus enim nunc per speculum ut ait apostolus. tunc facie ad faciem. et in iubilo. teste Job in facie domini videbimus lumen. et satiabimur cum apparuerit gloria eius. et erimus sibi similes. sic ait iohannis. Nec oculus vidit inquit ysaas neclauris audiuit nec in cor hominis ascendit. que promisit dominus diligentibus se. Et apostolus non esse dignas passionibus huius seculi dicit ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Tua lex in alia vita flumina lactis et mellis et vini promittit. et cibaria delicata et viros multas et concubinas et virginum coitus. et angelorum in turpibus obsequiis misteria. et quicquid caro deponit. hominis habet padisus et asini potus. quam hominis est. Nam quod mortalis est hominis habet faciem. qui per omnem vitam suam corpori fuerit. quod non aliquando in mentis recessum abit. quod non pascit intellectum aliquando et a sensibus recedit speculando. Qui non est honoris et glorie voluptas multo iocundior et diuturnior quam veneri. Qui non dulcior est boni acte vite laus quam cibis ipse vel potus. Bibit sapiens atque edit ut vivat. tua lex id vitam appetendam homini existimat ut edat et bibat. Sicut in hoc seculo carnis fuit legis tuus ita et in futuro carni studendum putavit. neque curavit satiare mentem cui omne studium fuit implere ventrem. atque in ea re summum bonum esse putavit. quod neque gentiles philosophi propter paucos admisisse. in eis quod summa fuit de supremo bono dissenso. Alii in doloris propter felicitatem posuerunt. ut didimus. Alii in honestate voluptati coniuncta. ut calypso et sinomachus. alii in sciendi erilis. alii in sola virtute atque honestate. ut zenon et stoici. alii in bonis animi et corporis et fortune. ut aristoteles et epicuri. Soli aristippus et epicurus et eorum scola summum bonum in voluptate locaverunt. atque his tua lex conformis est qui ferunt omnem propter et fetidum scenum frui. nec tamen illi in eo errore fuerunt ut hanc felicitatem in altero seculo expectant quibus future vite spes nulla fuit mortalem animam existimantium. nostri philosophi summum bonum nec in terra nec in sensu. sed in celo et in deo querendum censent. et eo satiandam mentem existimant. Et nam instituit nos ut celum aspicientes eo votis oibus aspiremus. sicut est illud poeticum. Quos hominum suble dedit celumque videre iussit. et erectos ad sidera tollere vultus. quod nescit finem his prestare que sunt ad finem. omnia habet corpora oblectamenta eo repta sunt. ut spes hominis conservari et in suum finem qui est deus per hoc adduci posset. Quis autem ederet aut biberet aut perirendis liberis operam daret. nisi esset in his aliqua delectatio. atque hoc non est finis hominis qui ad deum factus est. et nisi ad deum veniat nunquam quies

scit. nec per carnales delectationes ad deum ipsum pervenit. sed quanto his magis inversus est
homo. tanto est ab ipso deo remotior. quam aliqui eo beatiore existit. quanto angelice dignitate
nature magis ac magis adheret. Nec curat carnalia desideria quam bonis frui spiritualibus.
sicut ignis et aqua simul esse non possunt. sic delicie spirituales carnalibus non coherent. tra-
hunt ille ad se humanam naturam et totam in se rapiunt. nec sentire sinunt que caro ap-
petit. Gustato spiritu desipit omnis caro. ut inquit unus ex nostris. Qualem in paradiso vo-
luptates admittit quis nec salomon nec ligurgus promissit in terra. Quot feditates de ci-
bo et potu. et alijs voluptatibus oriuntur. quis in paradiso nequias fuerit noverat. aut ei
gignere sine fine homines et impleveret omnia nunquam morituri. aut frustra esset per-
mictio maris et femine sine fructu. que etiam in hoc modo damnata. Dicitur quod si feminis
opus esset si non esset coitus. Dicitur et nos quod opus est coitu si non esset generatio. propter
voluptatem nices. ac si feda voluptas est et indigna. que paradysum non ingreditur. nam
quod illic promissa erit si turpitudine. que hanc obsecra. prohibet. et tamen propter sobolem
aut evitandi maioris mali causa permittit. Procrates diuine vir scientie. venereum
coitum propter esse quendam morbi teferum existimabat. quoniam nisi comitalis dux esset.
Quis igitur bonus aliquid humani pudoris. ac ut vobis cuiusdam gentilis utamur. vo-
luptatibus istis duabus coeundi atque comedendi. que homini cum suae atque animae comestio sit
gratule. non sunt si que pia mens in celo requirat. Dicitur itaque non erit plena felicitas
in paradiso si aliquid defuerit oblectamenti genus. si ut existimas cum varijs rebus ob-
lectentur homines. saltatione. venatione. piscatione. ludo. lucro. catu. cibo. potu. venere.
et alijs quod pluribus. eadem omnia in paradiso tuo requies et cum vigilio dices. Que gratia
curruum armorumque fuit vivis cura. nitentes. pascere eos eadem sequi tellure re-
positos.vana si proba est. quam nullamque civitas. non instituta recepit. nos ut de
terminis mentis gaudia et spirituales delicias querimus. Beatitudo nostra quae expecta-
mus in altera vita. est ipsa dei visio quam nihil optabilius inveniri potest. Videbit enim
deus animam. et quod sit in celo. et quod sit celo. quod erit quod ei aspectu fugiat quam videbit vide-
tem omnia. Que nunc videntur obscura de deo. de trinitate. de incarnatione vbi de
processione sancti spiritus. de sacramentis ecclesie. de ceteris archanis. tunc aperta erunt
manifesta. nullum deest oblectamentum. nihil requirit ultra plenus animus. nam
quod pleno opus est. nihil illi deest quam nihil cupit. desideria nostra implebit optimus ac
maximus deus. in quo omnia bona sunt. nec ullum cupiditatibus nostris relinquet lo-
cum. Erunt deus omnia in omnibus quam sine fine videbit. sine fine amabit. sine des-
tigatione laudabit. que lingua dicere. vel quis intellectus capere sufficit illius superne
civitatis quanta sunt gaudia. angelorum choris interesse. cum beatissimis spiritibus glo-
rie prelois assistere. presentem dei vultum cernere in circumscriptione lumen videre.
nullo mortis metu affici. incorruptionis perpetue munere letari. Neque illic beatitu-
do humani corporis in epulis erit. aut in vino aut in coitu. Et redundantia beati-
tudinis anime glorificabitur corpus ipsum et similitudinem eius induet. Fulge-
bit tanquam sol in conspectu dei. tenuitati eius nulla resistet materia. leuitas et agi-
litas infinita spacia in ictu oculi permeabit. nihil erit quam amplius ledi posset. Inuisi-
bile erit et impassibile. more anime. Et ita totus homo exultabit et dicet cum pro-
pheta. cor meum et caro mea exultauerunt in deum vivum. Nec frustra erit diffe-
rentia sexuum aut ortus reliqua supfluent. resurgent viri et femine integris mem-
bris. et non solum in specie. sed in ipso individuo humane nature perfectio reintegrabitur.
nec tamen animales operationes aderunt. nec permixtio maris et femine. quia cessabit causa
propter quam fuerat introducta. Erunt enim perfecta multitudo hominum a deo perfini-
ta. nec ullus erit carnalis appetitus. nec pulsabit temptatio inimici. non patebit in fi-
die locus cum perventum fuerit ad triumphum. Pax ibi fiet incommensura et deus et summa
procordia vigebit. Videas in te tuam et naturam beatitudinem quantum inest. nostra felicitas
nobiliore hominis parte. anime respondet. tua viliori. id est corpori. nostra mentalis est. tua carna-
lis. Nostra fulgens et nitida. tua obscura et fetida. Nostra cum angelis ipso deo
communis est. tua cum suis et alijs peccatoribus. Nostram docti omnes laudant

tuam vitupant. *M*isa celo digna est. tua etiam in terra respiciunt. *S*ed dices in sacris
etiam codicibus omnia respiri. quod futura videntur in celesti iherusalem potum cibumque plena. *I*n
quo etiam ysaïas. *F*aciet dominus exercituum omnibus populis in monte dei primum pinguium. *E*t in sa-
pietia legimus. *M*iscuit vinum et posuit in melle. *E*t iterum. *V*enite et comedite panem me-
um et bibite vinum quod miscui vobis. *E*t in ecclesiastico. *L*ibavit illi deus panem vite et in-
tellectum. et aqua sapientie potavit illum. *E*t dominus apud lucam. *E*go inquit dispono vobis sicut
disposui tibi per me. ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo. omnia haec et
his similia spiritualia habent intelligentiam. quia de mensa ipsa sapientie non corporalis. vel cibi vel
potus assumuntur. sed mentalis quod suavisissimum est ac mundissimum. et haec est quae nos expectamus in
futuro seculo. *T*anto est igitur nostra dignior quam tua felicitas. quanto nobilior et diuine beati-
tudinis participatio. *S*ed attingamus nonnullas alias tue legis ineptias quae tui sacris litteris ad-
uersantur. tui prophetas rationes excludunt. dicit legislator tuus. quod tetigit enim deus manu sua in
umeros. et usque ad medullam dorsum eius penetravit frigus. quod proinde est ac si corporeus
esset deus affirmet. quia tactus non est nisi per corpus. nos incorporeum dicimus deum. *N*on enim ysaïas
ex ore dei. *C*eli et terram ego implebo. quod non posset fieri si corporeus esset. et propterea dicit
in psalmis dauid. *S*piritus domini repleuit orbem terrarum. spiritus inquit domini. non corpus domini.
*E*t iohannes in euangelio. spiritus est deus. *P*roinde deum purum actum dicunt esse principium omni-
um rerum. nature omnino simplicem et eternam. quod si corporeus esset. esset compositus ex elementis aut alia
materia. et posterior suis partibus. neque simplex. neque purus. neque origo rerum. *E*t creatu-
ras habet seipso excellentiores angelos. scilicet nobiliores sunt enim spiritualia quam corporea.
quod est opinari absurdum. ne dicamus asserere. *N*ec simul stare possunt. ut cum caput sit de-
us sicut philosophi volunt et recte volunt et possit inueniri. esset enim ab alio compositus. et illud
nos potius diceremus deum quod composuisset. non est igitur corporeus deus. quia compositus non
est. *N*ec mouemur. quia in sacris litteris. et caput et manus. et pedes et oculi. et digiti. et
cor. et uterus et membra attribuantur deo. unde enim spiritus sanctus qui loquitur in scripturis
vocabulis quod sunt in visu per similitudinem quandam. sicut dicit. *E*zechiel ex persona dei
ego visionem multiplicavi et in manibus prophetarum assimilatus sum eis. est enim naturale bo-
mini per sensibilia ad intelligibilia peruenire. et omnis nostra cognitio a sensu capit ex-
ordium. *A*tz idcirco spiritualia nobis in sacris codicibus sub metaphoris corporalium
exhibentur. quod quod ita fit. ut etiam rudis aliquis capiatur quod alioquin essent diuine sapientie minus idonei
et audaces. *D*ixit propterea tuus machometes. omnium peccatorum causa esse deum et exclamans
bis xbis vitis. *Q*uod deus quibus vis bonam. quibus vis malam viam praebet. *N*os mortale
peccatum auersionem quandam esse dicimus ab ultimo fine. nec possibile censemus deum quod
ultimo finis est voluntatem cuiuspiam a se auertere. esset enim sibi ipsi prius. et si deus omnia
diligat quaecumque fecit. ut esset illud sapientie diligis omnia que sunt. et nihil odisti eorum quod
fecisti. quod praesentaneum est. ut peccati causa sit ipse deus. *C*ui dixit in psalmo dauid. *O*disti
omnes qui operantur iniquitatem. *E*t in ecclesiastico legimus. omne detrimentum erroris odit
deus. *D*ua sunt amor. et odium. *A*udi ulterius intolerabilem tue legis errorem. si no-
bis inquit aduersa incubunt incubuerunt et ceteris. *S*unt enim iste dies casus atque fortu-
ne. negat diuina providentiam curare mortalia. *N*os de diuina sapientia dicimus. quod attin-
git a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter. nec summe dei bonitas pue-
nit ea negligere que creauit. propter quod inquit per mattheum dominus. omnes capilli capitis
viri numerati sunt. *A*ddit machometes angelos creatos ex flamma ignis et pecca-
re et mortuos esse. nos cum prophetam dicimus. quod deus fecit angelos suos spiritus. et creauit
eos ex nihilo. et per hos nobiscum sentientes habemus. quod omnes angelos quos vocat
intelligentias incorporeas esse dixerunt. nec peccatum in angelis respiri posse censemus
quod deum in essentia videntem omnia vident. et omnia intelligunt ad suam perfectionem
necessaria. nec est in eis ignorantia peccati nostri. *N*ec subiectam corruptioni nostrae ange-
licam arbitramur. in qua non est materia quod separari possit a forma. si ipsa forma per se
subsistit incorruptibilis et immortalis. *O*rigenis perclari excellentis ingenii viri. sic
multa extant perclara opera. ita et nonnulli errores peruersissimi reperiuntur. in
quos unus ille est. quod demones per dei misericordiam liberandos esse aliquando

a penis asserit. Nunc secut^{us} est machometes. q^{ui} saluandos p^{ro} alcoranū malos ange-
los affirmat. Illos cū ysaia de oibus dānat. s^{ed} siue hoibus siue angelis vnaz suam
bēm^{us}. q^{ui} vni^{us} eoz nō moriet^{ur}. z ignis eoz nō extinguet^{ur}. Et saluator in euāgelio
damnatz in vltimo iudicio ignē etnū repromittit dyabolo z angelis eius p^{ro}patū
Quid q^{ui} tuus legiser aiaz humanā portōz asserit aie dei. sic nōnulli p^{ro}bi palaz tra-
diderūt z manichei secuti sunt. Illos humanam aiaz ad ymaginē z similitudinē dei
factam dicimus. sic scēptum ē in genesi. Faciam^{us} hoīem ad imaginē z similitudinē
nrāz. qd^{am} de aia dictū est nō de corpe. q^{ui} si aia hois portio eēt dei. eēt vtq^{ue} deus. nec
esset homo nō deus. qd^{am} dicere stultissimū est. cū manifestū sit labi hois animam
a bonitate in maliciam. a veritate in errorem. a gaudio in tristitiā. a spe in despa-
rōem. qd^{am} est a dei s^{ed} a penitus alienū. Nec illud verū est. q^{ui} in vīa lege tradit. ani-
mas hoīm ex materia. p^{ro}ductas esse oēs. Asserunt em̄ p^{ro}bi ab extrinseco esse bonū
intellectum. s^{ed} q^{ui} inatus sit spūs vite iussu dei. Et theologi rōnales animas oēs
ex nihilo creatas dicūt. z adam cū factaz vidisset sciam. hō in q^{ui} de ossib^{us} meis z
caro de carne mea. nō dixit anima de aia. Et p^{ro}phā in ps. canit. Qui fuit sigilla-
tim corda eoz. ponit em̄ cor p^{ro} anima q^{ui} sedes eius in eo est. Et deus sibi aiaz p^{ro}-
ductōz reseruauit. p^{ro}pter eaz dignitatem. q^{ui} p^{ro} ysaia ait. oēm statum ego feci. qd^{am} in-
telligit de statu spūali. q^{ui} est rōnalis anima. Præterim^{us}. q^{ui} celum ex fumo factum
dicatis. qd^{am} si verū eēt corruptioni subaceret. Præterim^{us}. q^{ui} solē z lunam eq^{ui}les ab
initio vtrius z luminis tuus. p^{ro}phā testat^{ur}. Mos dicim^{us} celū ex nihilo creatū z duo
luminaria magna fecisse deum ab initio. luminare maius vt p^{ro}fectet diei. z lumina-
re minus vt p^{ro}fectet nocti. Ad illud trāsim^{us} qd^{am} in vīa lege dulcissimū. z saluberrī-
mū eē putat^{ur}. Vt oēs multas ducere. q^{ui} si deo placuisset. creato homini ab ini-
tio nō vnā tñm sociāz p^{ro}buiisset s^{ed} plurimas. nec dixit deus relinq^{ui}t hō patrē z ma-
trem z adherēbit vtrūq^{ue} suis. s^{ed} vtrūq^{ue} sue dixit. Nec amicitia inē vīz z vīzorem
vera eē p^{ro}ter vbi nō est eq^{ui}litas. cū vir plurib^{us} miscet^{ur}. mulier vō vni tñm adheret
cū^{us} ē in alias plures distrahit^{ur} amor. Nec p^{ro}fecta numerus hoīm auget^{ur}. q^{ui} plures
vni nubāt femine. naz totidē viri puati p^{ro}ugio sine ple^{te} decedūt. z p^{ro}phā cū mulie-
res numero pauciores existant. Vniq^{ue} insup^{er} res vī z nālī aduersa libertati vnus
vtrūq^{ue} ciuili alios multiplici m^ulino vti. alios in solitudine tegere. Nec p^{ro}fecta
laudanda p^{ro}suetudo. q^{ui} in veteri lege plerosq^{ue} sanctos viros pluribus vtrūq^{ue} su-
isse p^{ro}uictos legimus. q^{ui} nō id ex lege aut ex voluptate fecerūt. s^{ed} dīna qdādam dispō-
sitiōne. z ad sobolē p^{ro}creandam q^{ui} crederet in cultu dei. Tacemus de diuortio qd^{am}
p^{ro}mittit^{ur} apud vos d^{icitur} legē euāgelicā. z de adulterio z fornicatiōe z alijs scelēbus
quē lz antiq^{ue} lex detestat^{ur}. z noua p^{ro}fecta abominet^{ur}. apud vos tñ p^{ro}cessa vidēt^{ur}. Nō
est qd^{am} omnia tue legis errata p^{ro}curamus. q^{ui} neq^{ue} nobis scribēdi neq^{ue} tibi legen-
di satis ē oīj. Et tñp^{or}e p^{ro} tuo ingemo multa intelligis adeo stulta eē. vt nulla pos-
sent rōne defendi. Z oīa de deo qd^{am} est hō omnia referunt. totū in hō p^{ro}sistit. vt xpm
ibm deum esse credamus. q^{ui} p^{ro}cesso necesse est eius legi obedire z eius v^{er}bis crede-
re. q^{ui} verax est z mentiri nō p^{ro}ter. In eius lege trinitatē. de q^{ui} supradiximus in vni-
tate dīnitatē p^{ro}pinus. z incarnatōz vbi. z p^{ro}cessionem spūs sancti. z reliq^{ua} omnia
q^{ui} retulimus vsq^{ue} ad extremū iudiciū. Or aut xpc deus sit. naz sup^{er} oīsum est ex
veteri lege atz p^{ro}phīs. Licet etiam ex tua lege monstrare. quē p^{ro}phā z scēptū vīz
fuisse xpm asserit. Si p^{ro}phā z sanctus s^{ed} verax. si verax z deus. nam deū seipse te-
status ē dicens. Ego z p^{ro} vnū sumus z q^{ui} videt me videt z patrē. z si crediet in
deum z in me credite. z alia multa b^{ea}ti p^{ro} que diuinitas xpi colligit^{ur}. z eq^{ui} cum pa-
tre z spūsancto maiestas. Vene est igit^{ur} vt legem nrām amplectaris q^{ui} verax est
z salutaris a deo data. z tuaz relinquant in q^{ui} non veritas neq^{ue} salus. homo illam
tulit. peccatis z ignorantia plenus. Intelleristi q^{ui}nta adducimus ex veteri lege
testimonia q^{ui}b^{us} deus oīdēt^{ur}. z homo xpc ihs z p^{ro} nra salute supplicio crucis asse-
ctus. Audiisti sacrosancti euāgelij attestaciones. z ip^{se}ius xpi voces q^{ui} tua lex
sanctū bz. Quid igit^{ur} obstat baptismo. q^{ui}s p^{ro}bibet aquam. qd^{am} morario ingrediēre.

sam tandem salutis iter cum p̄cellentibus viris 7 magnis impatorib⁹ ad eternā
salutem sub xpo puenies. Diximus de constantino seniore 7 philippo q̄ rempubli-
cani tenentes in xpm crediderunt. post constantinum creati cesares idem iter secuti
sunt et in fide nra dormierunt. excepto iuliano apostata q̄ ex monacho cesar fact⁹
transiit ad ydola. q̄ vitam latiore pmittebant. Sille in bello parthico penas
dedit et sagitta p̄fossus in certū missa. coactus ē cadēs dicere. Accipit galylee. sic
em̄ p̄ otumeliam vocabat xpm. Fuit et aliq̄ scismatici et heretici. q̄ cisi xpiano
noie nō in recta incesserūt via. Zingatores xpiani nullo errore polluti inuēti sunt
iovinianus. gratianus. iustinianus. valentinianus. iustinus. duo theodosij. archa-
dus honorius. karolus magnus. ludouicus. et plures franci et theutonici. tres
othones. henrici aliq̄. et nō pauci sub alijs noibus. Preteritus alios reges fa-
ma claros. q̄ vlti gallia vel in hispania vel in anglia vel i alijs puincijs xpianis
sacri iuncti fuerunt. et i dño mortui ad vitā credunt migruisse btāz. cū his nō ē cur
te pudeat xpi iugum subire et sub eo regnare. p̄ quē reges r̄gnāt et legi p̄ditores
iusta decernūt. Multos iuuenes reges q̄ te colēte xpm honorabūt. cū em̄ aliq̄
horebāt reges xpi nomen. et. p̄p̄ ydola xpianos p̄seq̄bant. postea tñ. p̄p̄ xpm
ydola deleuerūt. Hōnesta h̄ societas est cū q̄ te vocam⁹ in viam veritatis et pacis.
illa nihil dignitatē h̄z cū q̄ te tua lex in deuia rapit. nā p̄ter othomanorū familiāz
de q̄ natus es et illustres p̄genitores tuos. q̄s est q̄ magnopelaudari in sarace-
nos queat. Celebrať saladinus q̄dam. et aliq̄ pauci nomen h̄nt. q̄ res mēoria di-
gnas gessere. At xpianorū excellētissima noia oēs historias impleuerūt. noti sunt
in syria et in egypto et in asia. godefridus. balduinus. bobamundus. tancredus.
conradus. philippus. et aliq̄ admodū multi q̄ ab extremis galliarū et germanie fi-
nibus cū ingentis copijs hierosolymaz petiere. iterq̄ sibi p̄ medios hostes ferro
pauere. Hos tibi comites damus. cū his te xpo iungere cupi⁹. honestiores hi so-
ci sunt q̄ egypti effeminati. aut ibelles arabes. Quia origo (sic accepim⁹) scythi-
ca est. int̄ scythas multos fuisse viros in armis clar⁹ mēozietradit. q̄ vectigalem
asiaz pluribus seculis tenuerūt. et egyptios vltra paludes ciecerunt. Non sunt
ppandi aut egypti aut arabes scythico generi. nō est forti et guano cū societas.
Mirādum est tantum potuisse suis fascinatōibus arabes. vt audaces et p̄stan-
tes scythas in suam societatem adduxerūt. Quid dicimus societate. non est h̄ so-
cietas. seruitus est q̄ eorū legi subiectus es. que vtiā lex eēt et nō deceptio ac
p̄stigium. Conformior tibi cum xpianis societas erit. fortibus viris facile amica
tur fortes. virtus virtuti placet. Dulcra et stabilia sunt int̄ eq̄les p̄fortia. si eadem re-
ligio est idemq̄ cultus dei. Age igit. accipe xpianos socios accipe fidē et baptis-
mum. q̄ te hic faciet in terris magnum q̄ad virens. et post obitum in celo beatū
reddet. Audisti p̄missa euangelica. et quō cuncta que diximus veteris legis au-
toritate. p̄bant. Sz times ne te decipiamus. recordaris tui legislatoris q̄ asse-
rit legem et. p̄phas a iudeis. euangelium a xpianis esse corruptum. tantumq̄ de
veritate vel noui testamenti in veteris remansisse. q̄tum alkorano p̄tinet. Ex-
ploratum id forsitan arbitraris et verū esse. atz idcirco testimonijs nris non ad-
hibes fidem. nec baptizari audes aut in xpm credere. Et nāz tam bonus fuisse
tuus legisfer q̄ callidus. tam verax q̄ vltus. tam iustus q̄ iniq̄us. tota est arti-
ficiofa et fraudulēta lex eius. nāz q̄ diuinū sibi abesse auxilium nō ignorabat. ad
humanas p̄fugit astutias. cupiebat legē edere q̄ sibi nomē daret. famamq̄ etiāz
p̄ flagitia eroptabat. vt m̄costratus ille q̄ diane ephesie tēplum incendit. et ani-
aduertēs antiquā et nouā legē. q̄uis honesta cēt. durā tñ vulgo videri et suatu
difficile. fieri posse cristianū vt innumerabiles ppli i suas traditōes p̄derēt. nā gē-
tiles q̄uis latiori lege tenerēt q̄ xpiani. p̄tinetiā tñ et mod. sua et frugalitātē cō-
mēdabāt. 7 p̄his auscultabāt vtutiamatorū neq̄ sinebāt suos ciues corūpi vi-
cijs aut voluptate marcescē. creunt igit secta saracenorū linia viciorū. placuit vro-
res ducē q̄t mallēt. easq̄q̄ dimittere cū displicē cepissent. h̄ie p̄cubinas q̄ plures.

et in omne libidinis genus posse puolui. indulgere ventri cuncta quæ vellet et oritur propter
vinum. vniuersis in ergi voluptatibus. Et si enim aliqui ieiunia in lege tua precipiunt.
Id etiam ad irritanda voluptate factum est. Nam saraceni die ieiunantes. nocte quælonga
est epulantur et bibunt. nec aliam ob causam vini usus in dictus est. nisi quia noceret in ar
denti terra quælis est arabia. et maior est in frigidis voluptas poculis. Hoc vinum quod
machometus inuentum fuit. ut legem præpararet suam. ea precipiens quæ grata essent au
ditoribus. et maxime plebibus quæ iumentis similes existunt. nec fessellit eum opinio in
hac parte. Placuit noua lex et breui tempore ita coaluit. ut in multis populis. gentibus ac lin
guis recepta. cui fundameta in voluptate iacta fuerint. Quæ sicut agricola non im
prudens postquam vineam plantauit fossam circumducit et sepem. ne destruat a feris
ita et machometes suam legem præparare ac munire statuit. Animaduertit homo sagax
duobus modis suum togma pueli posse atque perfundi. aucte. scilicet ratione. Atque aduer
sus hoc duo que poterant inueniri remedia non neglexit. auctoritati apposuit. quod
paulo ante retulimus. antiquam. scilicet et nouam legem depauperatam esse. nec quicquam veri
restare nisi quod alcoranus dicit. Rationi arma obiecit. iubens ne quisquam de sua lege
disputaret. ne uerum quereret. in eum qui prænitere ferro vindicandum esse. atque binos
vallo suam legem callidus veterator dimuniuit. sed non est hoc adamantinum murus ne
que ferreus neque ex viuo lapide. Fragilis materia est creta et luto munita domus.
facile oppugnabitur neque resistet telis nostris. Facile ruunt edificia in arena fundata.
aggrediamur hoc telis tue legis munimenta. Corruptos in primis sacra legem obijci
tis. si ei præbandum fuerat quod factum asserit. nobis satis erat negare factum. libet
tecum aliter agere. et aptam tui legislatoris calumniam ostendere. Lex iudaica quam
moyses et prophete tradiderunt antequam machometes nasceretur pluribus seculis scripta
fuit. et multis in locis promulgata. et in alienas translata linguas. nec fuit vnus in
presens sed plurimi. Rogante prolonico philadelpho. Iuxta prædictam legem interpretati sunt
et persona dixerunt. Quæ etiam et theodosion et symachus et alij vetus testamen
tum traduxerunt. Facta est antiqua lex et greca et latina multis etatibus antequam tua
promulgaretur. Implete sunt omnes bibliothecæ moysaica et aliorum prophetarum traditio
Alexandrie. rome. atthenis. cartagine. syraculis. toleti. Lugduni. et in omnibus
locis que insignia essent. siue apud grecos siue apud latinos. vetus testamentum
ex hebraica veritate traductum. et habebat et publice legebat. quod ille iudeus tam
potens fuit quod corrumpere legem vbiq; gentium potuit. Modum namque erat tempus. cum
Iuxta interpretum editio facta est. quod tempore nulla erat causa corrumpende legis. cum nulla
esset cum christianis nondum natis de lege pretentio. nec propter alios oportebat legi
aliquid detrabere. quod legem non acceperant. nec propter se quod talem acceperant et laudabant
Siqua corruptio interuenit. in ea potuit interuenire que apud hebreos reman
sit. non in ea que in latinos et grecos diuulgata est. et per infinitas diffusa puincias
quod nec iudaica corrupta est quod usque in hanc diem cum greca et latina traditione
concordat. difficilis ac pene impossibilis fuisset corruptio in tot manibus. Macho
meti leue fuit vnum codicem corrumpere et illum tanquam verum bis tradere quod sibi ab
initio crediderunt. quod si multi sunt hodie apud vos codices vni præsentie. non tamen
ideo veritas in eis est. Ab vno enim qui falsus erat. emanantes omnes falsitatem
pertinent. quia non de fluunt ex amaro fonte dulces riuuli. Querimus ex te magne prin
ceps. si te iudice duo rationum codices afferant. quod alter ex altero transcriptus exi
stat et in eo de quo est facta transcriptio. Sempronius mille debere talenta scripsit est.
in exemplari duo milia. cui potius fide dabis. an non exemplo magis quam exemplo.
Hebrei parentes antiquæ legis existunt. et apud eos exempla legis habent. apud alios
exemplaria. Rursus ex te querimus. quatuor inueniuntur rationum libri apud quatuor
negociatores. scilicet iunium. gaurum. titum et sempronium. In eo quem sempronius producit. cre
ditor ipse lucrum in centum talentis scripsit inuenit. in alijs debitor. cui credes. quod non de
bis. an non tres libros vni præferes. Certe non dubitabis præferre. Si ita iudicis soluta
quod est. Quatuor libri verum habent testamentum. vni est hebreorum. alij gentilium. et tercius

xpianoꝝ. vltim⁹ saracenoꝝ q̄ a ceteris discrepat. Medat. n. ē nā reliq̄ cōfoꝝmes
iueniunt. Itā ⁊ greci q̄ gētilēs crāt añ xpī aduētū: ⁊ latini añ machometē vet⁹ te
stamētū nō alio mō habuerūt q̄ nos bodie habem⁹. Itāc fortasse inficiari possēs
q̄ nō repiūt bodie gētilēs q̄ bibliothecas hēant vetēs. Sꝫ infroga iudeos inue
nies vera eē q̄ dicim⁹: ⁊ adhuc extat ioseph⁹ bebre⁹: q̄ trāslatiōe antiq̄ legis i ma
nu ptolori: ei quē noiaui⁹: gētilis hois attestat factā: ex q̄ postea traductiones
emanarūt: q̄ vsq̄ in hāc diē p̄seuerāt ⁊ hebraice vītati cōcordāt. Stulta ē igit̄ ma
chometē fictio ⁊ turpis inuētiō: nec q̄c̄ h̄z vīfīle: nec tā p̄futatiōe q̄ irrīfīdē digna
ē: q̄ dicim⁹ de veteri testamēto idē l̄z te nouo intueri. q̄ nec ab vno scriptū ē: nec
in vna lingua: nec i vno loco: nec in vno tpe: ⁊ tñ vna sīnia ē: ⁊ vnica p̄cordia. Qd
greci hñt: h̄ latini: h̄ bebrei. h̄ syri armeni: h̄ oēs barbari xpī colētes: q̄uis here
tici aliq̄ ad tuēdos errores suos corūpe nōnullos codices ausi fuerūt. Quid ages
qd̄ dices: cui fidē adhibeb⁹: an soli saraceno: an latino: an greco: an hebraico. Ml
toantiq̄or ē xpīana lex q̄ saracena. Audita ēi oī terra euāgelij tuba: sicut scriptū
ē. In oēm terrā erit vñ son⁹ eoz: ⁊ i fines orbis terre v̄ba eoz. Vulgata ē ⁊ recepta
lex xpī p̄ totū rōanū impiū. p̄usq̄ tu⁹ legisfer p̄dīret i lucē. Et idē euāgelij qd̄ nunc
habem⁹ oēs gētes susceperūt. Nec fuit maiorib⁹ n̄ris aut facultas corūpēdi rē adeo
vulgatā aut nccitas cū nō eēt machometes cū q̄ de fide p̄deret. Corruptio ei ne
cessaria fuit q̄ nouā legē edē voluit: veteri ⁊ noue dīā: nec dubiū faciet iustus iu
dex q̄ xpīano maior fides adhibēda sit vlt xpī legi q̄ saraceno. Ip̄e. n. p̄uator ē
sue legi: ⁊ manet i traditiōe patrū. Saracen⁹ ab ea recessit ⁊ inētiōes seq̄t nonas
q̄s sui maiores igrauerūt. Euāgelia apd̄ nos q̄tuor recepta sūt: q̄ sūma diligētia
vigētī studio. ⁊ acri discussiōe: scī patres i gn̄alib⁹ p̄ciliis nō p̄t̄ amplexi sūt q̄ eē
vcrīssima multq̄ modis recognouerūt: nō ē igit̄ q̄ tu⁹ legisfer de corūptiōe sacrarū
l̄raz possit obijcē. De ciuitate dñi q̄ ē ecclia inq̄t in psal. dō. Fūdauit eā in eternū
Itā eēt fūdāta in eternū ecclia: si fūdāmētū ei⁹ qd̄ ē euāgelij violari aut corūpi
potuisset. Nec vep̄ fuisse qd̄ ait p̄pha baruth loquēs de lege dei: lex q̄ in eternum
Nec illud stare qd̄ dicit̄ in eternū p̄manet v̄bū tuū: ⁊ seculū seculi vītas tua. Nec
isaias vera fuisse de xpo locutus vicens. Sup̄ solū dauid ⁊ sup̄ regnū eius sede
bit: vt cōfirmet ⁊ corroboret illud in iudicio ⁊ iusticia vsq̄ i sempiternū. Hos ga
buchi angelo credim⁹ q̄ de xpo marie virgini sic ait. Dabit illi dñs de⁹ sedē dauid
parris eius. ⁊ regnabit in domo iacob in eternū. Quomodo regnat xps in domo
dauid nisi per fidē. Quomodo per fidē nisi p̄ euāgelij. Quomodo p̄ euāgelij
in eternū si corruptū est euāgelij. mendat lingua. falsa calumnia. Ego vobiscū
sum inquit dñs vsq̄ ad p̄sumatiōē seculi. Et osee p̄be verba ad ecclia confe
runt. Sponsabo te mihi in fide vsq̄ in sempiternū. Et ad petrū vicariū suū inq̄
saluator. Tu es petrus ⁊ sup̄ hāc perrā edificabo eccliaz meā: ⁊ porte inferi non
p̄ualebūt aduersus eā. Et iterū. Rogauī p̄ te petre vt nō deficiat fides tua. Pre
ualuissent porte inferi ⁊ defecisset fides petri. si falsū esset euāgelij qd̄ sequimur
Sed manet fides magni pastozis in ecclia romana: que nūq̄ inuenta est errasse
neq̄ errabit in eternū. Magistra est eīm ⁊ mater oīm fidelij ⁊ disciplina veritatē.
Cauē machometes caue magne princeps ne sequaris errorē poꝝpbij siculi: qui
tue legi consona dixit. Is ex xpīani sinu ad idola trāsīēs: ait se deos cōsuluisse qd̄
de xpo sentirent: ⁊ illos respōdisse bonū virū fuisse xpī. sed peccasse discipulos
eius. qui diuinitatē ei attribuerāt quā sibi p̄ se nūq̄ erogasset: hoc deoz testimo
nū est idoloz. que tu demonia esse non dubites. An nō intelligis fraudem: an nō
vides tui legisferi ⁊ demonū esse vñū argumentū: vñā collusionē: vñā fallacia. ⁊
xpo dyabolū inuidere eiusq̄ glorie ⁊ maiestati detrahēre. Lūis cōsilio atq̄ sua
su tua lex edita est: euāgelice atq̄ moysayce cōtraria. Dices pari modo xpīana
legē moysayce aduersari. Itā que iussit moyses: plurimū vetat: ⁊ p̄mittēs que ille
vetuit. Nescis antiquē legis archana que diu grāuida sūt. nouā in vtero gerens
⁊ cū statutū diuino cōsilio tēpus venit eā p̄cipit: Quidit ieremias p̄ spiritū legē hāc

nouā cū ait. Ecce dies venient dicit dñs: et feriā domui isrl' et domui iuda fedus nouū. nō sū pactū qđ pepegi cū patrib' eoz: s' hoc erit pactū qđ feriā cū domo isrl'. Post dies illos dicit dñs: dabo legē meā in viscerib' eoz: et in corde eoz scribam eā: et ero eis i deū. Nouū fedus inq't: qđ baptisim' circūcisioni successit: et legē meā inq't scribā in corde eoz: qđ vetus lex in tabulis lapideis scripta fuit. Noua p' charitatē i corde hoim radicata: et ero eis in deū: qđ noue legis auctor: et promulgator xps de' et bō est. antiqua p' moysen innotuit tm' beiem: et adueniēte pfecto euacuatū est impfectū nec ampli' in spūcio nobiscū de': s' in corde pascit: dicente aplō. Licet circūdamini nil pdest vobis. Nec vlti' ceremonie legis hnt locū. venit. n. ille de quo loquit' in deut. moyses ppha. De gēte tua suscitabit te deus. ipm sicut me audies. Et subdit. Non v'ba mea in ore eius: loquit' qđ ad eos oia v'ba qđ pcepero illi. De xpo bec. ppha locutus ē ex ore dei qđ verū erat os: in cui' aduentū legat' et ceremonie defutura erāt: sicut apud matheu scriptū est. Lex et pphē vsq; ad iohē. Sacra. n. qđ veteres obseruabāt: annūciatiua crāt v'teri xpi: qđ in eius aduentu cōpleta cessauerūt: et alia instituta sūt: virtute maiora: veritate meliora: actu faciliora: numero pauciora. Et sicut sacerdotiū mutātū est. sub cui' administratiō lex erat: ita et legē mutari oportuit. Nō est igit' aduersa veteri noua lex qđ in ei' ventre cōclusa erat. Et adueniēte xpo et euāgeliū luce clarescēte patefacta circūcisioni et alijs ceremonijs antiquis obfuit: sicut pñitū erat sine impofuit. Est aut' xpiana lex tāto dignior qđ iudaica: quāto nobili' ē oraculū dei qđ voīs. Cognoscis iō (nisi fallimur) veritatē et maiestātē n're legis: nec utilitatē ignorās: incipisq; te tua diffidere et ardes desiderio disputādi: velisq; lati' cūtra discutē. Sz obstat legifer tu' et inq'rere verū p'hibet: et interminat' et clamat: nō est mea lex qđ disputationi subiicienda sit. Caue ne qđ loq'ris arma sunt in manu tua: dum mihi credis multū impij adeptus es: qđ nō audiūt meā vocē gladio pterendi sunt. Ensis mee legis dignitatē tuē. In arabia ortus eius fuit: ex quo p'ncipio quātum creuerit vides. Egyptū adieci mee legi: et syriā et mesopotamiā: et libyam et numidiā et mauritanīā: et p're hispanic: et diuitē asiā: et totā greciā: et fortē traciā: et nobilē macedoniā. Sūt et alie qđ plurime regiōes sub impio mee legis. que armis non verbis q'stit' sūt. mulieb're est v'ba v'bis reuellere: viri ferro decertant: si nō fuisset vera mea lex. nō dedissent superi impio nro nec iō dñatiōi n're tātos successos atq; p'speritates. Amat nos de' et legis odorē sentiēs gratulat': et sternit iter victoris n'ris. Scis qđ feliciter sepe in hostes pugnaſti: et modo in pōto et sepe i greciā. En fili qđ cogitas: qđ moliris: tot triūphis sub mea lege illustrat' xpm seque ris cui' cultores strauisti toties: et interitiōē vsq; cecidisti. Caue ne meā linquēs legē: relinquare a deo. Credim' bis te verbis nō parū cōmoueri: et aliquē inesse i tua mēte timorē. Sz audi qđ inanis est timor. Dis qđ malus facit inq't in euāgelio veritas odit lucē. Fures nocturnos p'fodiūt: et in obscuro adulteri latitat: nō adhibent testes qđ peccāt: nolūt de'p'endi mēdaces. Cum bis sentit tuus legifer. Tereſ ne disputando sue legis vanitates innotescāt. Tereſ ne pudenda sua de' regant: Prohibet disceptari verbis. armis defendi suā legem: iubet: nec aliū iudicē qđ ferrū de'p'oscit. Multūq; gloriā de sue legis incrementō: vitim' cur creuerit plebes voluptas allerit: neq; inſiciamur multas tue gentis victorias p'partas et ingētia pfecta bella. Et tu ipse in p'lis clarus euasisti. Viciſti hostes nō paucos et triūphasti sepe. fuisti tñ etiā aliqñ victus. Parua xpianoz man' tuas ingentes copias vt ante dixim' apud cōfluētes sanū ac danubiū paucis ante annis deleuit: nō milites veterari: nō duces in bellis ante p'bat. nō viri nobiles armis potentes et equis: sed pauci cruce signati. ex agris collecti: inermes et nudi: fide tñ armati. ferro fulgentes et auro tuos fuderūt exercitus. O si victoria veritatē legē ostendit: hoc vno p'lio satis admonebare: in quo multi fugerūt paucos: tue victoria nihil mirabili habet ad quas nūq; sine grandi tuoz progatiua ventū est. Sed quid agim' nō his argumētationibus stat recta fides vici iudi hostes imperiū

teneo. Si scilicet arguere vera fuit sub alexandro magno tot victorijs illustrato: et
 sub eius successorib? religio: q? in grecia et in asya et in syria. et in egypto et in libya
 et in pside et in scythia et in indis regnauere: impio parua quesito. Vera et romano
 r? fides vsq? ad p?re p?statiu: q? orb? sibi ferro subiecit: et oēs domuere q? adie
 re gētes. Scim? tñ et alexandru et heredes: rōanos et q? sub eis erāt: iudeis exce
 ptis. idola coluisse: alij ioue: alij martē: alij mercuriū: nōnulli solem et alia sydera:
 multi et vt egyptij aialia bruta colebāt: q? nescit inqt vn? ex poetis voluit bitu
 me: q?ia demēs egypt? portēta colat. crocodillon adorāt. Et qd? stulti? fuit et alliu
 et porcos et cepe int? humina posuerūt. Predicant egyptior? victorie memorant.
 sicut de osiridi p?ditū est q? victū pagrauit orbē. q? et deos egyptior? recipiē? et ve
 rā eor? religionē fatebimur q? vicerūt. Nō: nō sic rō suadet: neq? sic iudei sensere:
 q? victi ab assyrijs et ab antiocho et a romanis et in fuitute ducti: nō tñ victorib?
 leges de his acceperūt: s? victi et angariati et mille modis oppressi in sua lege māsē
 rūt. Nec nos xpiani cū plio supamur aut alijs calamitatib? affligimur. legē nrā et
 aut relinq?imus aut accusam? s? arbitramur p?i deū. nos tāq? filios. p? peccata q?
 cōmittim? verberare. q? nō parem? euāgelio: nō seruam? legē nrā: neq? mane
 mus i traditiōe scōp? patri: s? victi fragilitate aberram? et labimur vt boies. Ipe
 nō lapsos corrigit et plagis mulctat nrās iniquitates emēdat. Quidam? errata nrā: et
 p?siderates q? fecim? auiore cē penā q? delictū non ignoram?. Si cadim? in bello: si
 amittim? regnū: si in go seruim? opprimimur dicim? cū daniele. p?ba. Deū eē i ce
 lo q? reuelat mysteria: mutat tpa: et trāfert regna vt vniuersi cōfiteā: q? dñat ex
 celsus in regno boim: et cui voluerit dabit illud. Mouim? deū et iudeos et xpianos
 posse cū velit: et voluisse aliqui: alteri? scete boib? subicē p? offensas p?li: q? cū ad
 iracūdiā p?uocauit: s? cōuersi ad eū nō desperam? misericordia p?sequi. Quis. n. ira
 scit de? vt inqt p?ba nō tñ obliuiscit misereri. Dñ? ē et benign? nec deserit clamā
 tes ad se. Absit aut? vt p? victoriā meliōrē eē credam? religionē victorū. Sic. n. fa
 tēdū eēt. oēs q? vicerūt hebreos meli? de deo sensisse q? ipi victi: qd? neq? tu dicēs
 neq? tuos legifer q? defensionē sue traditiōis i armis collocat et de gen? rōnatiō
 nis effugit: maximū iniquitatis indicit. Nō sic beat? petrus q? donat? a xpo dño ce
 lestis regni clauib? et pastor p?stitut? gregis xpiane. paratū se ait rōnē oib? reddē
 de ea q? erat in ea fide. nec aliter suos auditores edocuit beatus laurenti? martyr
 Nea nor inqt obscurū nō bz s? oia i luce clarescūt. Et in euāgelio: nō pbat dñs
 eū qui lucernā accendit et sup? modio ponit. s? sup? candelabru eam esse vult: vt lu
 ceat oibus qui sunt in domo: et predicari verba sua sup? tecta iubet: et de seipso di
 cit. Ego palā locut? suz mūdo. Deceptores et pseudo p?bete in angulis: p?dicāt et
 volunt occulta esse q? dicūt: et iuramēta taciturnitatis erigūt. Sicut rome accidit
 in his qui baccanaria celebrabāt. In occulto cū deo suo sacrificātes nullū flagi
 tiū libidinis omittēbāt q? si alia nō eēnt aduersus tuā legē iudicia: hoc vñū suffi
 cere potuit: q? p?buit eus latoz in disputatiōē venire. Sciebat non equa esse
 neq? vera que tradiderat. Videbat veterē et nouā legem contra se stare: intueba
 tur p?biloſophor? acutissimas rationes sibi aduersas esse nec sperauit in ceto bo
 minū aut in scolis virorum excellentiū sua deliramenta posse defendi. Ad aduer
 sit homo sagax et ingeniosus in malo: gentiles qui deos colebant damnatos esse:
 et iam prope modum exterminatos: nec iudeis locum esse quodrum lex translata
 esset cum sacerdotio ad chistianos. Cūq? statuisset nouā legem idēq? sibi no
 men daret: sperauit quod modo euenit: iratus deum chistianis. qui sua legis mā
 data transgrediebant? aduersus transgressores victoriā concessurum atq? id
 circo sue legis defensionem in armis collocauit. quam alioquin hominibus gra
 tam propter licentiā voluptatum nō ambigebat: dyaboli hoc fuit inuentū: anti
 quus hāc viam sue nequicie serpens excogitauit: qui cū vidisset sese procul ejci
 ex christiana religione auſcente: idola deleri: nec amplius deorum multitudinē
 locum esse. sed vñum tñ deum adorari cum patre et spiritu sancto ihesum christū

beradio impante: machometis spiritū ex cōtrauit: et sibi ministrū elegit boiez vā
nū pū? idolatrā: fortuna paupem: mēte supbū: natione arabē: cōsilio vsus quorū
dā iudeorū et xpianorū puerorū: inter quos fuit sergus? spiritu ambitionis inflatus
legē terciā edidit: ex veteri et noua cōflatā: multis ineptis extrinsecus adicē. Le
ge dicim? qz ipse legē vocatus blasphemā rectius appellabim? rugasti fronte
auertisti oculos: horruisti: turbat? es: subirat? es: dū hēc dicim? At si veritatē amī
cus es: audiēda est veritas. neqz tu legiser si tibi amicus est veritatē interdicet. q
tāto magis amica est: quāto salubrior: et hōi ab ipsa natura cōueniētiō. Audi ve
rū et discē quō sit appellāda lex. Legē dicūt esse pbi qd rōne p̄cipit. Et sūt qui nil
aliud legē esse affirmāt qz rectā rōne a diuino numine ductam. Quicqd igit rōni
aduersus est legis noīe caret. At tuus legiser rōcinat? sua legē p̄hibet: et solum
arma illi suffragari vult: nō est igit dicēda lex nisi ex illis quarū cōditores apud
isrāā dñs maledicit. Docet nos dauid cognoscere legē dñi: dū ea q̄ p̄ria sūt expo
uit. Attēde et videbis an machometea lex de celo et a numine tracta diuino an ali
unde. Lex dñi inq̄t p̄pha immaculata cōuertēs aīas testi. dñi fidele sapiētiā p̄stās
parulis. Immaculata ē lex dñi: qz mala: queqz excludit: neqz libidinē neqz turpi
tudinē vllā admittit. Sic apud eūdē p̄betā: eloq̄a dñi casta dicunt. Et apd iob
legit: nō inuenietis in ore meo inq̄t. et: nec in faucibus meis stulticia p̄sonabit.
Et apls lex sancta inquit et mādātū sanctū et iustū et bonū. At quō machometea
lex immaculata q̄ supra et adulteria et oēs libidinū maculas ac feditates admittit.
Dices qz ieiunia qdā p̄cepit et orōnes et elemosinas: nō dānam? hec: absit vt ea
mala dicam? Inuentorē eorū machometē eē negamus absqz machomete scieba
mus hec eē bona. Ieiunauit belias: ieiunauit xp̄us: orare et frangere esuriētī pa
nē suū et egenos et vagos i domū ducē: multo antiquus ē qz tuelēgis inuētū. Mul
ti nos legislatores ad opa pietatis inuitarūt. Verū adulterari: fornicari: seruire
ventri: et in sceno voluptatū iacē: sol? tu? legiser inē bona collocat. Solus macho
metes est q̄ turpia docet et flagitia p̄cipit q̄uis hereticorū more vt facili? decipiat
bona simul et mala omiscet. At lex q̄ dñi dī vt inq̄t p̄pha aīas cōuertit ad vltimū
finē. At lex machometea nō p̄cūit ad vltimū finē s̄ auertit ab eo. Dicit eū dñs de? Est
te sci qz ego sanctus suus. Machometea vxores inq̄t ducite et cōcubinas quot pla
cet: nā ego q̄draginta viroz in meis lūbis vires habeo et vxorib? atqz ancillis per
misceor plurimis. Quid de testimonio fidei. Lū data ē moysi lex dñi in mōte sy
nai. fulgura et ebouiscationes apparuerūt et signa de celo q̄ testimoniiū legi p̄buerūt
Lex xp̄i mirabilis admodū multū cōfirmata est: dicite ip̄o. Si opa nō fecisset i eis
q̄ nemo ali? fecit. peccatū. infidelitatē nō bīent. Et p̄pterea de veteri q̄ ouertit ad
suū creatorē ad sumū bonū: et noua lege inq̄t dauid. Testimonia tua credibilia
facta sūt nimis. Et i euāgelio luce circa finē legimus. Illi autē p̄fecti p̄dicauerunt
vbicqz deo cooperante et ymonē cōfirmāte sequētib? signis. At machometis legē
q̄ signa q̄ miracula p̄bāt. Audiam? eū. Nō sum missus inq̄t nisi in vtute gladij: et
q̄ nō suscepit meā p̄betiā occidat: aut reddat tributū p̄m p̄ infidelitate sua qd
h̄ nūqd manifeste negat se miraculorū vtute carē. et ficta falsa qz eē oīa signa demō
strat: q̄ tui legis doctores i populis p̄dicāt. Nō h̄z igit tua lex testimoniiū nisi i ar
mis: s̄ id nō est fidele: vt an docuim? Ad vltimū trāseam? et quō sapias p̄stet par
ulis. i. p̄his tua lex aīaduertam? Sapia (vt antiq̄ tradiderūt) diuiaz et bñana
rū rez sciam p̄tinet: estqz admodū sapida et vltē: dū amorē diuinitatē mētib? no
stris instillat: p̄pter qd inq̄t psalmigraph? Nō dulcia faucib? meis eloq̄a tua: sup
mel ori meo. Tua lex neqz de deo sapit neqz de celestib? neqz terrena saḡ itelligit:
q̄ p̄trat sup̄is cure nō eē. Magna oliz et flōrida i alexādria p̄hoz scola fuit: et mī
ti p̄syriā et asyā viri doctissimi d̄rnerūt: h̄rū noīa ad nos vsqz p̄ueniūt. At postq̄
lex machometea cursū habuit paucissimi noīant q̄ nature archana p̄scrutati ex
cellētes euaserunt. qz nō p̄stat paruulis sapiam tu? p̄pha aut tua lex: cui? fūdamē
tū volupras est et turela gladij. P̄nē nos hō liberaliū artū studia admodū florēt

Legit publice philosophia: audit in scholis theologia. Nullū doctrine genus pre-
termittit: gymnasia sarrum in pluribus italie ciuitatibus clarissima regunt nec
trāsalpes in hispania in gallia in germania in britania collegia desunt viroz ex-
cellentiu: q̄ sapientiā prestāt paruulis. Est em̄ ingēs xpianoz cura vt indocti eru-
diant̄ z veritatē intelligāt in nra lege: que nūq̄ mēta est: diuinitus cōprehensa
At legifer tuus nō mō mentit̄ sed leuiter sed indocte sed imprudenter sed insipi-
de mentit̄: z sibi ipsi sepe cōtrari⁹ est: quēadmodū sue legis inspector plane intel-
liget. Innumerabiles sunt eius ineptie z annales fabule z pueriles nūges: de qui-
bus libet hoc loco pauca referre q̄ de ceteris iudiciū pbeant. Exponēs machomē-
tes capitulū alchorani qd̄ dicit filioz isrl̄ in hac suam loquit̄. Sit laus ei q̄ ser-
uū suū ab oratorio qd̄ est belcarata ip̄a est domus mesche vsq̄ in oratoriū sancte
dom⁹ hierlm nocte vna trāstulit. Circa quā benedixim⁹ deū. O vos boies audite
z intelligite: cū abī a vobis venit ad me gabriel sero post psalmodiā vesptināz q̄
ultima est z ait gabriel: vbi ipse est: z iumētū ilico adductū magnitudine inter asinum et
mulū elberabil vocās humane vocis capacē. Et vna nō ampli⁹ bora iter legi an-
noz q̄nquaginta milia: z ait gabriel ascende animal. z ito ad sanctā domū. ascen-
dere volente fugiebat iumentū z iussus est stare. qz machometes ascensurus cēt
nūq̄d accersitus est in q̄t: z rudente gabriele accersitū esse: nō sinā addidit: nisi pro
me deū roget: obtuli pces deo meo p iumēto: qd̄ me insidēte suauī gressu incessit:
ponēs vngulā pedis anterioris in orizonte sui visus: z minori spacio q̄ ictus im-
plet oculi. ad sanctā domū pueni. comes aderat gabriel q̄ duxit me ad domū san-
ctā in hierusalē z vicinā rupem: dixitq̄ descēde qm̄ ex rupe in celū ascēdes: z col-
ligato illic iumēto portauit me humeris suis in celū: z cū applicuissē ad celum
mūdi z ad portā ei⁹: pulsauit gabriel: z quesitū ē qd̄ esset: z rñdit gabriel ego sum
z iterū querēti quis tecū adest: rñdit machometes z subdidit iamitoz. nūq̄d voca-
tus. Et ait gabriel vocatus: z apta est porta z vidi angelos: z bis genua flectēs
orauī p eis. Et accepit me rursus gabriel z vexit ad secūduz celū: z fuit distantia
inter celū z celū: quātū est iter q̄ngētoz annoz: z sicut in primo celo ita in s̄ celo
pulsatū extitit. z rñsum pari solēnitare ad septimū vsq̄ celū pcedit: equā celozū
distantiā ponēs. Et ait in septimo celo vidisse se angeloz populū: z lōgitudinem
angeli cuiusq̄ instar mūdi fuisse: z aliquoz mille vicib⁹ extēsiore. z inter eos vniū
aliq̄ inuenisse cui septies centena milia essent capita: z in quolibet capite toti-
dē ora. Et i q̄libet ore lingue totidē q̄ septingenis mille milib⁹ ideomatib⁹ lauda-
bāt deū. Et rursus alterū angelū oñdisse q̄ fieret: z q̄ fuisse cām fletus. z cū ille vi-
sisset culpas eē. orauī p eo: z tunc cōmēdabat me gabriel aliū angelo z ille aliū: do-
nec fui in cōspectu dei: z tribunali ei⁹ adbeisi: tetigitq̄ me manu sua de⁹ inf bñcos
z frigiditas man⁹ eius puenit vsq̄ ad medullas dorſi mei. Hīs nugis atq̄ delira-
mētis implet machometes aures populi. Sz audiam⁹ alterā fabulā in libro cui
titul⁹ est de doctrina machometis. duo angeli noianē arathes z narathes: quos
ille asserit iussu dei i terrā descēdisse. vt gen⁹ humanū regerēt atq̄ instruerēt trib⁹
mādat̄ accepit. Prīmū ne quēq̄ occiderēt. Alterū ne qd̄ iniuste decernerēt. Ter-
ciū ne vinū biberēt. En aliq̄ diu rexissent z iā ex toto orbe ad eos iudicia deuolue-
rent: mulier quedā decenti forma z oim pulcherrima aduersus maritū suū cām ha-
bēs iudiciū ab eis petiit. atq̄ vt fauētes haberet iudices. vt apud se prandiu ha-
beant multis scib⁹ inuitat. Hō abnuūt angeli parat̄ splendidū cōmūiū. epulas
z pocula mulier ip̄a ministrat. apponūt fercula multiplicia z cū his vinū: qd̄ cuz
angeli recularēt instāre sepi⁹ muliere. z multas obijciēte blādias tandē biberūt
z inebriati vino in hospitā incaluerūt. eiusq̄ cōcubitū postularūt. spōdet mulier
ea cōditione vt alter eoz ascensuz in celū oñderet. alter descensuz: placet cōditio
illa. Et iter didicit mox in celū relictis atq̄ irrisis angelis quā deus recognitū inf
sydera collocauit. cui lucifer est nōmē. Angeli ad iudiciū euocati catenis ferreis

in puteo profundissimo religati sunt vsq; in diem iudicii pmissuri: cum elegissent in
hac potius vita q̃ in altera plecti. Nec est sapiētia machometi quā docet paruulos
hec eius theologia: hec doctrina diuinitus reuelata. Adira hominis audacia ne di
camus stulticiā seu temeritā. Quot sunt in his fabulis tendēda somnia. Nō ob
iurgam iumēti verba quādo et asinā sacre littere locutā producit: et gētiles bouē.
Sed quid est q̃ vna hora iter quinquaginta milia annorū pergit. metire hec et di
ligenter cogita: an corpori nōdum glorificato id possit accidere: quo iuit: ubi fuit
qd̃ circuit: nō adhuc celū ascēderat: quib; in locis tantū spacii pagrant: nec iu
mentū eū tulit: quis tulit eū: unde venit: quō venit: nihil bonū dixit: qd̃ peccauit
rat iumēti vt precib; egeret: cui nō est lex alia nisi nature et illi parer: qd̃ ostendit in
celo collocatus rogamine machometi egebat: an nō satis felix erat: foras se altius
cupiebat ascēdere: tūq; nō sit illic pfecta oīm beatitudo: et regnet adhuc ambitio
Distātia celorū ostēdit: et sperarū quāta sit crassitudo demonstrat: quingētorū an
norū iter ex celo in celū ponit et patere spissitudinē. Quid hoc: quis credat genti
liū fabulis simile somniū est. Auiant illi dyonisiodorū quēdā geometrie scientie no
bilē in patria senectū diē obijisse: p̃p̃inuos funus ei durasse. ad quos p̃tinebat hec
reditas hos cōsecrāt dieb; cū iusta pagerent: inuicisse in sepulchro ei ep̃lam dyo
nisiodorū noie ad sup̃os scriptā: que diceret eū a sepulchro ad infimam puenisse
terram. effeq; illuc vsq; quadraginta milia stadiorū. Nec defuerunt geometre (vt
plinius ait) qui interpretarent significare ep̃lam a medio terrarū orbe missam:
quo deorsum a sūmo longissimū esset spacii et ibidē pile mediorū et quo cōsecuta
coputatio est: que circuitū terre id est totū pile ambitum ducenta quinquaginta
quinq; milia stadiorū p̃nuiciat. Et harmonica ratio que cogit rez naturā sibi p̃p̃ri
cognicere eodē plinio testē: addit huic mēsure stadiorū septē milia. Heraclitus
huiusmodi rerū solertissimū indagator: vniuersum terre ambitū: ducentorū q̃u
quaginta duorū milium stadiorū prodidit. Hipparchus stadiorū paulomin; vigin
tiq; milia adiecit. Reperiunt et aliorū sine admodū diffione: neq; in hanc vsq;
diē mortali cupiā satis exploratā credim; terre mēsuram: cuius neq; septēno
nē neq; meridiē versus cogniti fines sunt. At tuus legis maiorā cōcepit animo
qui tāq; celū ascēderit: quingētorū annorū itinere distare celum a celo p̃didit. qm̃
tāta esset crassitudo sperarū: hoc idem asserit rabi moyses beba; genere p̃b̃s: qui
apud egyptios clauit. At p̃bi quos nostri probant nō ita sentiūt nec p̃tolomeus
alexandrin; astronomorū facile princeps de crassitudine lunaris sp̃ere cuius tua lege
cōcordat. in qua iter annorū sexaginta nouē et aliquorū mēsum ac p̃ter ip̃osuit mi
libus passuum viginti q̃uq; seu stadijs ducētis pro qualibet die cōputat. Alij vō
astronomi qui hec diligētē indagauerūt: perā solis p̃l; q̃ s̃erētis vicib; sup̃are
lunā tradiderūt: rursusq; martē sperā q̃uis sole altior est et longe maiorem habet
ambitū. spissitudinē tñ multis vicib; sup̃ari. Improbū humane mētis ausum: ve
rū ita subtili argumētatione cōprehēsu vt pudeat aliquos nō credere: plurimi
incerta respuūt. Que legislatori fortasse credendū fuerit: nō q̃ illuc angelo bono
referēte p̃scēderit. sed q̃ cum pueris ceciderit q̃ si hac de causa fidē expetit credi
mus alioq̃n cū sacra scriptura dicim; celū sursum et terrā deorsum et cor regis in
scrutabile est. Sed alia p̃curram: angelos se vidisse affirmat. cōsēdēq; corporēcos:
si mūdo maiores angeli sūt: necessariū est aliquā eorū partem extra mundū esse.
At p̃bi mūdi circūflexu oia cōtineri dicūt: neq; quicq; exteri; esse. Tu legis q̃n
aliquid solito plus adhibet: sopori dedit: quicq; somniant p̃ vero retulit: et oia si
bi licere putauit: quo errore et angelos corporecos: et peccare et egere veniā et se ro
gasse pro eis dixit. Simili somnolētia tactū se super humer; affirmavit manu dei:
cui gelu vsq; vōsi medullas penetraverit: q̃ oia superi; cōfuta sūt. Quis illud
patienter audiat q̃ angeli dei vino inebriati specie mulier; recepti p̃cubinati eius
appetierint. q̃ iter i celū edocta ad cōspectū magni dei puenit et honorifice acce
pta mēstra locū obtinuerit. angeli penas dediderit. atq; idcirco vinū homini in cō

dictū q̄ tāti mali cā fuerit. Cōmemorat hec tu? legifer: 2 tāq̄ ex penu dei recepta
boib? inculcat. Quid q̄ grauiſ: q̄ ſuere: q̄ perire loquit: poetaz ſignēta q̄ puen le
gunt. int archana legis inferit. Pueri nr̄i nō ſine riſu audiūt: cū rapte in celū ſcie
referunt: 2 i aſtra cōmutate: q̄ maior 2 minor vſa vocāt: pigri circa ſarraca boe
telu cētes. Credim? p tua ſapia te iā puiſacere atq; cōtēnere tue legi ſignēta. S; ſ
mirari vebemēter q̄ indices aliq̄ relicto dogmate xp̄iano ad tuū migrāt: 2 aſſerē
tes iniquā legē nr̄az: amplexi tuā circūcidunt: 2 tuis initiant ſacris 2 q̄ trinitatē
p̄dicabāt. nūc deteſtant: 2 qui xp̄m cruci aſſixū colebāt 2 laudabāt. nūc derident.
Sūt qui hoc agūt nō dubitāt. S; quā hōies ſane aut libidinis ſerui aut am
bitiōnis: 2 quib? nullus erat loc? in nr̄a lege. Sp̄riti a nobis 2 eiecit tanq; vilia 2
inutilia mācipia ad te trāſiuerūt: nec tamē illos inextinguibilis cōſciētie vermis
rodere ceſſat. Qz ſi poſſes eoz introſpicē corda: intelligeres pculdubio eos aut
vite future ſpem nullā habere: aut admodū eſſe antiquos. qz fontē aque viue reliq̄
rūt xp̄m iſm. 2 neſciūt quo pacto redeāt: mai? ſuū peccatū exiſtimātes q̄ dei mi
ſericordiā. Sed quid miraris ſi ad opes cōſequēdas: ad voluptates exhaurien
das: nōnulli tue legi ſeſe ſubiiciūt: nō eſt hoc nouū nec dignū admirationi. Idēz
quoq; ſaraceni faciūt qui ſepe ad vos migrāt. Illud eſt mirabile: illud ſtupen
dū: illud magnopere celebrādū q̄ tot milia populoz xp̄iano inſignita nomine: ſub
tuo inpio tegūt. graua tributa pendūt: nūc liberis priuant nunc cōiugib? oppri
munt. duriffima ſeruitute lacerant. vexant mille modis. nec tū xp̄ianē legi renū
ciāt. Qz ſi tuā acciperēt: mitius ferrēt imperiū: ſicrēt liberi: honores 2 opes ſpe
rare poſſent: fed malūt tolerare ſeruitutē iuguz: 2 in ſqualore ac miſeria viuere q̄
xp̄m negare. Hoc ſtupēdū eſt 2 diuinū opus: 2 qd te p̄cipue mouere debet nō q̄
pauci a nr̄a lege aberrēt: ſ q̄ tāmulti in ea pſeuerēt: 2 q̄ tāta ſit vel in aduerſis cō
ſtātia miraculū eſt: facit hoc bonitas legis: 2 ſecuritas eterne vite quā nemo ſa
piēs p̄nti poſtpoſuit. Quid tu hic dicās: qd cōtra biſcere: aut nutare poteris. Ae
ra eſt xp̄iana lex: ex vtero recepta moſayce ex pphetis ex diuinis oraculis: deus
auctor ei? eſt: fili? dei eā tradidit. ex ore dei manifeſtata eſt pura eſt 2 nitida 2 ima
culata 2 ſancta. p̄fecta ex omni pte: nullā habz rugā: nuſq; deficit: nuſq; claudicat
In ea q̄ h̄rit inuenit. qui petit accipit. 2 pulſanti ap̄it. Ipſa eſt fons clementie: iu
ſtie culmē. pietatē ſpeculū. māſuetudinis 2 miſericordie plena. p ea martyres
innumerabiles ſūt occiſi: ſenes: iuuenes: pueri: matrone: virgines: vidue: innu
pre puelle: crudelia carnificū nō expaueſcere tormēta: ſciētes beatos eſſe mor
tuos q̄ moriunt in dño. Præterim? ſigna 2 pdigia que certitudinē xp̄ianē legis
oſtētant. Quis viros cōmemorare queat ex xp̄iano genē diuini 2 humani iuris
excellētiſſimos. p̄ſeſſores. vera mūdi lumina: ſciētie fontes q̄ vſq; ad mortē in ſi
de xp̄i pſeuerātes: p̄clara volumina ediderūt. q̄ tāq; ſydera qdā doctrine huma
nas mētes illuſtrāt. Et q̄ nā vllō in loco lex ē q̄ alterū habeat auguſtinū: alterum
hieronymū. alter ambrōſiū. alterū gregoriū. Et ne grecos p̄teream? q̄ religio vi
rū vñq; habuit q̄ origeni cōpari poſſet. Quis hic in pleniſq; locis errauit. Quis
iobāni criſoſtomo erequabit: q̄s magno baſilio. q̄s cyrillo. q̄s euſebio. q̄s grego
rio nazāzeno. Iſo ſufficiet dies ſi numerare p̄gim? illuſtres nr̄e legis doctores ſi
ue viuos ſiue mortuos. Quis nō ſint mortui ſ nūc maxime viuūt 2 tāq; ſtelle in
firmamēto lucēt. q̄ ſidē ſacraſſime trinitatē elucidarūt. Quid dicem? de religio
ſis tomib? in quib? angelica ducit vita: 2 pro peccatorib? aſſidue effundunt pre
ces dño: nec vnq; ceſſant diuine laudes ac pſalmodie. Benedictus miſſienſis
apud nos multoz monachoz doctoz 2 pater extitit. apud grecos magn? baſili?
ſecuti ſūt bernardus abbas clareuallis. 2 Bruno qui carthuſiam inſtituit. quoti
die ſanctoz viroz apud nos augeſ numer? edificant noua monaſteria 2 ſancta
renouant inſtituta. Quos fructus edidit ſeraphicus franciſcus eximius pauper
tatis amator in vmbra que pars eſt italie natus. Quot eū diſcipuli ſecuti ſūt.
Quot ſub eius regulā viri ſancti floruerunt. Anthoſius patayi iacet miraculis

clarus. Bernardinus senensis in aquila: quē nostra etas quasi alterum paulum
predicantē audiuit. Nicolai lyritani extant opera que omnes admirant. Domi-
nicus in extremis hispanie natus bovis quasi ali? vesper emicuit: qui nouū quen-
dam sanctū et nitidum viuendi morē suis auditoribus tradidit et p̄dicatoz insti-
tuta regula vniuersum illustrauit orbem. Multi ex discipulis eius clarissimi eua-
serunt: sed precipua est magni alberti fama. qui nullum doctrine genus ignorasse
creditus est. Nec minor eo thomas aquinas fuit in litteris. et si maior extitit san-
ctitate. Claruit et meo seculo sub eadem regula ycentius hispanus. quem ro-
ster antecessor inter sanctos xpi confessores retulit. Et in ordine diui augustini
nicolaus toletinas paulo ante inter celestia relatus sanctorum agmina. Noua in-
dies prole florescit nostra religio quod si non desunt peccatores diuinā prouocantes
maiestate. nō desunt etiā consiliatores viri sancti deo accepti. et virgines immacu-
late precibus assiduis diuinā iram auercentes. ne cunctis ruinā tantis adiuti
patrocinijs. Tu ergo princeps nobilis qui non es rōnis incapax neque ingenij ob-
tusi. collige que diximus et cōserua in mente tua. et cōsule tibi et tue genti. et noli eē
incredulus sed fidelis relinque tenebras et luce sequere. intellige quo pede claudi-
cat tua lex: et quātis scatet erroribus et quā procul a veritate recedit et quod nō est i ea
salus. noue et antique legis inimica. Intelligis quā solida est euangelica doctrina.
quā pura: quā sancta: quā munda et immaculata: et quod ea tū iter in celos ostendit et nō alia
Intelligis si verba nostra memorie tenes quod trinitas in vnitāte et vnitās in trini-
tate colenda est: neque altera cōtradicat alteri. Intelligis quonā modo pater sibi fi-
lium equalē genuit. et quomodo a patre et filio sanctus procedit spiritus qui est
charitas et amor et simul colendus est et deus est et quod filius pro nostra salute incar-
natus est. mortē tulit et spoliato inferno tertia die resurgens. quadraginta diebus
cum discipulis conuersatus ascendit in celum: sed et ad dexteram patris: ventu-
rus in fine seculi iudicare viuos et mortuos. quo facto mali perpetuo penā ignis
subibunt. boni eternā beatitudinē cōsequent. nō in carnalibus desiderijs auctim
pudicijs nō in cubilibus. sed in dulcedine mentis et in charitate christi que supe-
rat omnem sensum. Ante omnia vō monstratū est non posse te assequi inter chri-
stianos gloriam et potētatum quem videris optare maxime apud europæos et
occidentales populos: vix tua in secta pseueraris. Quod si velles christianis initia
ri sacris magnā tibi spem fecimus et potētie et glorie. Nō mento igitur verborum
nostrorum et accipe fidele cōsiliū: sume baptismū christi et lauacrum spiritus sancti.
Amplectere sacrosanctū euāgeliū et illi te totum committe. Sic tuam animam
lucrifacies: sic thurcorum populo bene consules. sic tue cogitationes adimpleri
poterunt: sic tuū nomē in secula celebrabit: sic te omnis grecia: omnis italia: ois
europa admirabit. sic latine te littere sic grece sic hebraice sic arabice omnes bar-
bare celebrabunt: sic nulla etas de tuis laudibus cōtutescet. sic pacis auctor et fun-
dator quietis appellaberis. sic te thurci animarū suarū repertorē et christiani sue
vite cōseruator: cui vorabunt: sicut egyptij: libici: arabes: et quęcūque sunt alie gētes
extra christi caulas. aut his auditis tuā viam sequent. aut tuis et xpianis armis
paruo negotio domabunt. Et si noluerint in nostra lege te sociū habere experien-
tur dominū in suam os te inuabimus et omnium eorum assistente diuina gratia legiti-
mum principem constituemus. Nec sunt que tibi cum baptismo premia promit-
tunt. His te bonis diuina pietas proculdubio cumulat obsequentē euangelio
quod si respueris consilia nostra: peribit tāquā fumus gloria tua. et tu more hominum
reuerfus in cinerem totus moueris. Christus regnabit in eternū cui est honor et
gloria in secula seculorum. Amen.

Oratio pij pape. ii. habita in p̄ntu mātuano sexto
kalendas octobris. Anno dñi. M. ccclix.

ccccxj.

An bellū hodie aduersus impiam thurcorū gentē p̄ dei bonore ac salute
 reipublice xp̄iane suafuri sim? Bene est v̄enerabiles in x̄po fratres ac filij
 dilectissimi priusq; vos verbis aggrediamur. diuinitatem ipsam cuius in
 primis auxiliū expetendū est: paucis in hunc modū affari. Protector n̄ aspice
 deus ⁊ respice in facie populi tui. Respice sup̄ hāc familiā tuā. p̄ qua dñs noster
 ih̄s x̄ps nō dubitauit manib; tradi nocētū ⁊ crucis subire tormentū. Miserere
 plebis tue: ⁊ ne des hereditatē tuā in p̄ditionē quā prope mō instare videmus.
 Surrexerūt em̄ iniqui ⁊ impij q̄ te nō nouerūt. Venerūt gentes in hereditatē tuā
 polluerūt tēplū sanctū tuū: posuerūt bierlm̄ pomorū custodiā. Vincā tuā exter-
 minauit aper de silua ⁊ singularis ferus depastus est eā. Hos q̄uis hōi loco tuo
 vt arbitramur ad tuēdā religionē tuā puenim? n̄bīl tñ possumus nisi ades ⁊ p̄-
 fidijū afferas: n̄bīl sine te valet hūana fragilitas: tua ē p̄tas: tuū impiū: tua ois v̄t?
 Tu fundasti celū ⁊ terrā: mare ⁊ oia que in eis sūt. Idē est tibi velle qd̄ posse. N̄bī-
 bil est qd̄ tue valeat resistere voluntati. Adiuua nos in te vno sperātes ⁊ te solum
 deū pura mēte colētes. Fac nobiscū signū in bonū ⁊ mitte nobis auxiliū de loco
 sancto tuo. Da nobis cor vt faciam; voluntatē tuā. ⁊ in p̄ceptis tuis ambulemus
 Scim; qz nō dees tu dñe deus op̄e tuā suppliciter implorātib;: s̄ nos ip̄i desumus
 nobis. Frigēt pectora n̄ra:ingere calorē:ingere flāmas: v̄re corda ⁊ renes n̄ros
 vt tuo tñ igne succēsi: q̄ tibi sūt placita meditemur. ac fedā ⁊ peccatricē thurcorū
 gentē (si tua voluntas est) de xp̄ianorū sinib; eiciam;. Vos autē magnanimi ⁊ ge-
 nerosi. p̄ceres q̄ adestis: ne claudite p̄camur aures: ne diuertite mentē. Aperite
 v̄tro interiora via q̄ mor volentibus vobis in aias v̄ias illabef. ⁊ vos sibi tēplū
 atq; habitaculū faciet. Audite nos sua vice loquētes. Verba n̄ra verba dei sunt.
 q̄ filij sui ih̄s x̄pi q̄uis indigni vices in terris gerim;. ip̄e nos fari iubet. ip̄e in ore
 n̄ro verba posuit ip̄e nos bellū suadere in thurcos impat. Nō vos hodie cardi-
 nales aut ep̄os aut minoris ordinis sacerdotes sermone n̄ro cōpellabim; quos
 cōstat armis ineptos esse ⁊ piaculū ac sacrificiū fuerit: nisi per seip̄os in causa si
 dei q̄ sūt ab eis expetenda: hoc est aurū ⁊ oīones sua sp̄ote obtulerint. Vos illu-
 stres duces: vos marchiones: vos comites: vos regū ac principū oratores: vos
 fortes ⁊ exercitatos in bellis viros verba n̄ra cōmonifiāt: vos tagēt: vos req̄-
 rent quib; datū est: arma sumere nō vt inter vos dimicet. sed vt occidam; vt reli-
 gionē vt fidē xp̄ianā a barbarorū ⁊ infidelijū incurrib; defendam;. Dorestas em̄ vt
 inquit paul; gladiū portat ⁊ vindictā malorū. Laudē v̄o bonorū videt in quo sta-
 turim; quo discimine sum;: ⁊ quātum a thurc; vrgemur: premimur: infestamur:
 nō ignorat. nisi arma sumētes eorū impetū retūdiat; haud dubiū quā lex euāge-
 lica ⁊ ois n̄ra religio pessundet. Audite igit; viri fortes atq; attētas aures adhibe-
 te: bellū suafuro qd̄ hodie nobis nimis incūbit. Tria vt n̄ra fert opinio p̄ncipali-
 ter explicāda ⁊ suadēda sūt. Prīmū est vt causas iustas atq; vrgētes ostēdat. p̄-
 pter quas pugnare oporteat. Scdm̄ vt facultates adesse doceat belligerendi ⁊
 certā quodā modo victoriē spem faciat. Tercij ac postremū vt magna secutu-
 ros premia victores patefaciat. In his hodie nobis elaborādū est: atq; in his
 tota n̄ra cōsumet oratio. De causis belligerēdi primum dicere oportet que due
 sūt p̄cipue et maxime. Prima est vt susceptas iniurias v̄liscētes res amissas re-
 cuperem;. Altera vt futura (que prope imminere videm;) pericula euitem;.
 Ostēdam; que nā sunt illa que amisim; quas nobis et deo n̄stro iniurias intule-
 rāt thurci. Inflicta xp̄ianitati vulnera: illatas cōtumelias iniustā notam faci-
 le cognosceq;. si que fuit oīum xp̄iana religio et que nūc sit omnino estimabiq;. Co-
 gnoscite hoc rogam; et quātum gloriari possiq; animaduertite. Sacrosanctū euā-
 gelijū quod ablas idolozum spurcitij saluator noster mundo inseruit nō vni
 dūtaxat terre angulū aut vna prouinciā sed vniuersum ferme orbē impleuit:
 quēadmodū regi; p̄pheta multis ante seculis de beatīs aplīs futuris prouiderat

dices. In oēm terrā exiuit sonus eorū et in fines orbis terre verba eorū. Per hos
cū euāgelii mūdo innotuit quos ex piscatorib⁹ saluator ipse p̄dicatores effe-
rat dices. Venite post me faciam vos piscatores hoīm. Hec vana p̄missio fuit.
Piscati cū sūt apli: non sibiipsis: sed xpo dño vniuersum ferme orbem. Omnes
reges omnes populi in eorū seu retia seu saginas inciderūt. Impletū est cū ill⁹
danielis vaticiniū dicētis. Omnes reges omnes tribus omnes lingue seruiēt ei.
Aerius xpo q̄ angusto virgilianum istud attribui pōt sup̄ garamantos et indos
proferet imperiū. Jacet extra sydera tellus: extra anni solisq; vias vbi celsiter at-
las: apem buineris torquet stellis ardentib⁹ aptum. Mā circa tēpora constantini
magni. natum ex maria puer. Indi simul et hispani colebāt. Nec septentrio nec
meridies xpm ignorabat. Eorū re mani p̄sulis tāq; ihu xpi vicarij maria et terras
penetrabat. Pax alta p̄ oēs et trāq̄lla q̄es xpianos ibat: iacebat pax? cū agno et
leo cū vitulo accubabat. gens sancta: gēs electa: p̄p̄s acq̄sitiōis xpiani habebāt.
Tributa ex gētib⁹ accipiēs et in capite ip̄lorū positi. Hec fuit oliz o xpiani maiōrū
v̄orū gloria: hoc imperiū: hec autoritas. Hinc quo nos thurci et saraceni redigēte
paucis aiaduertite docēbim⁹. Indi q̄uis xpiani ferunt et armeni p̄ asiā dispersi et
pariter ethyopes in multis tñ versant̄ errorib⁹ et ignorātes quā nosse debuerant
xpi legem: ignorant a dño. Quid reliquū est: asie atq; affricę xpi nomē atq; leges
in pacato p̄sequit̄ odio. Cepit hec calamitas sub heracleo cesare. Mā cū aperta
esset omniū via salutis per xpi dei filiū: qui annis antea circiter sexcentis morē
nostrā moriendo destruxerat: inuidēs humano generi dyabolus et nimis tolens
xpm vbiq; regnare pseudop̄phetā excitauit. In arabia machometum nomi-
ne sceleratū hominē qui se dei nūcium euentitus cōtrariā euāgelij legem condi-
dit. de qua paulo suo loco dicemus. Degenerauerat iam apud grecos imperium
et romana virtus sub aliud trāslata celum clanguerat: queres xpianos opes pau-
latim euertit. Manserūt tamē in asia complures xpiani vsq; ad tempora pipini
francozum regis: qui anno ab hinc circiter. de magno nomine apud germanos et
gallos regnauit. Tunc vō digressi a scythia thurci: capadociam: pōt b̄i: bithiniā:
troadem: ciliciā: totūne minorem asiā occuparūt. et nostra negligētia potētes
facti nō solum veros chistianos ex asia pepulerūt. sed transmissio nauibus bel-
lesponto macedoniā: traciā: atticā: boeciā: phoadem: achaiā: acharniā:
mīā: epirum: pozmā: et vtrāq; mīsiā armis inuasere: et in egeō ac iano mari ci-
dades et alias q̄ plures insulas subijcētes hos xpianis ad orientis terminos
posuere. Ad meridiem barbari ex affrica non solum inferi maris insulas: sed ip̄a
quoq; italīe littora classibus infestant. In occidente magnam hitbice partē quā
granatam vocant mauri occupant: et hispanos agitant reges. Ad septentrionē
geledamq; arcton luctuant: polonis cōtermini magna ex parte ritu gentiliū vi-
uunt. Ceteros hungari ad ortum chanais iacentes. et tartari cum quibus liuoni
pugnāt. christum prorsus ignorant: et vltimi norw: gū populi cum semiseris ho-
minibus bellum gerūt. Hi sunt termini vestri o chistiani sic circū dati estis: sic in
angulum coartati potētissimi quondā dñi et orbis possessores. En quantum im-
periū amisistis: quot nobiles vrbes: quot ditissimas prouincias pdidistis. Inē
quas etiā iudeam neglexistis: terrā nobilē: terrā sanctā: terrā lacte et melle fluē-
tem: terrā in qua primi nostre fide flores apparuere. Hec pudor: heu dolor: fons
et origo nostre salutis. Syon ad hostes defecit. Templū illud salomōis fama cla-
rum. In quo dñs totiens p̄dicauit. Bethleem in qua natus est. Iordanem in q̄
baptizatus est: et babor in quo transfiguratus. caluariā in qua crucifixus ip̄s? cru-
cis possident inimici: sepulchrum dñi gloriofum: lectūq; illi in purpureis crocos
spirantem et suauissimis fragrantē odoribus: in quo propter nos vita nostra ob-
dormiuit in dño. nisi hostes velint inuifere non potestis. Et saraceni machome-
tam habēt in potestate: in qua si vera est fama. falsi p̄phete cadaueri araba fer-
rea cōditum. vi magnetis p̄dēt in aere. Nec nō infelices ac miserrimi xpiani se-

pulchro dei vñi et vñe clarissima hierosolyma priuati estis. Tacem? alexandria
thebas memphim: ac oem egyptum: tacem? antiochia in qua primum xpianorum nomen
est auditum. tacem? ephesum et alias aplicas sedes in asia pdiras. Tacem? septem ec-
clesias ad quas iohannes scripsit apocalypsim. Hierosolyma noui ac veteris testa-
menti matrem in hostium esse potestate. Satis flere et dolere non possumus. pro qua recu-
peranda nullus labor euitari deberet: nullum declinari bellum. Nam si pro repetendis
rebus iustam belli causam veteres putauere. quis vnquam inscius induit arma quam vos
xpiani. quibus tot vñes. tot prouincie sunt erepte. tot adempta regna: tantum abla-
tum imperium. Iudei cum federis archam amisissent pro recuperatione nullum
belli periculum vitauere. Greci ob raptam belenam decennale bellum gessere. Car-
thaginenses propter fines paululum ampliandos cruentissima prelia cum cirenesibus
commiserunt. pro quibus etiam phileni fratres interierunt. Romani sepe sociorum causa
sumptis armis in pugnam exierunt. Reuoluite bystozias nullum vnquam bellum tot causas
habuit: quot vobis aduersus thurcos occurrunt. Sed quid ad nos vetera dicat
aliquis: tolerauerunt hanc infamiam proavi nostri. cur nos illis meliores sumus: cur
tanta glorie cupiditas ut maiorum iniurias nostro sanguine vindicemus. Esto pa-
tres vestri negligentes fuerint: bonorum suum paruisse. An propterea vestrum ne-
gligetis et duplici notari turpitudine hereditaria. scilicet vestra patientini. an potius ma-
gnificis operibus veteris progenitorum infamia gloriosius nomen acquirere conabimini.
Sed negligam? si sibi et antiquam ignominiam: vetusta vana. nec nos vergeat
quod nos pupugit anos. Triste sit omnis asia. omnis affrica. Europam saltim inspi-
ciamus et nostri temporis rocam reddam. an parum nostra etate nostra culpa perditum
est. Constat in opolim orientalis imperii caput et toti grecie columen. non patres
nostri sed nos ipsi amisimus. Qui dum torpentes in ocio domi sedemus vsque danubium
et sanum thurcorum arma penetrare permisimus. Capta est nobilissima vñs regia cul-
pa nostra. quam pausamas primum condidit. Constat in magnus instaurauit: et in
emulatione antiquae rome amplificauit et magnificauit. In ea gentis imperator
ipse constat in nomine interemptus est. turba ingens trucidata. tepla dei magni pollu-
ta sunt. Inter que nobile opus iustiniani sancte sophie vocatum. tetra machome-
tis ritu sedatum est. Beate virginis matris domini et aliorum sanctorum imagines dele-
te sunt. altaria dirupta reliquie martyrum porcis obiecte. sacerdotes occisi. matro-
ne et puellae speque sacre virginis ad libidinem rapte. Mobiles vñs infame vñs et epu-
las ipsius thurcorum ducis iugulati. Saluatoris nostri simulacrum in cruce pendens in
derisione atque contumelia praecedebat qui diceret. hic est xpianorum deus. in castra delatum.
sputo: luto: atque omni feditate iactatum. Noua sunt hec et sub oculis nostris gesta
hec sunt et tamen excitari non possumus. cum vitulis marinis cum druso dormimus: letargus
patimur qui tot contumeliis agitati et somno surgere non valemus. Hec furias: heu
artes demonum. pugnare potius in se xpiani volunt quam thurcos adordiri. Civilia bel-
la magis cupiunt quam externa: et sepe paruis de causis cruentissima committunt prelia.
Vulsus modo villicus modo seruus. magnos traxit in arma reges. In thurcos qui
deum nostrum blasphemant. ecclesias nostras diruunt. et omne xpianum nomen perdere
fatagunt. nemo audeat arma sumere. Deus in arcum prauum dati sumus. declinamus
omnes. simul inutiles facti sumus non est qui faciat bonum non est vsque ad vñm. Sed
cogitabitis melius viri prudentes et forte inducentes animum. recuperare que sunt amis-
sa: et acceptas iniurias vindicare conabimini. Actantum de prouincie belli gerendi cau-
sa sit dictum. Nunc alteram attingam: hoc est ut futura et prope imminetia nostris cervicibus
mala euitemus. Possent fortasse aliquo modo tolerare praeterita si finis malorum esset.
et non maiora impediret discrimina. Sed quod pacto sperare quiescere ab ea gente possumus
qui sanguinem nostrum sitit. Que occupata grecia in hungariam. id est in viscera nostra gladium ad-
egit. Iuuenis est aduersarius: nostrae etate florida. robusto corpore. auro vasto. tumido cur-
su victoriarum. quod sibi nostrae negligentiae peperit. vanus est. deceptus est si quis arbitrat adole-
scere quietum esse: auro abundante: armis assuetum: et diuandae cupiditate inflammatum

Penite hanc spem nisi illi arma deponet: nisi aut victus aut oim victor extiterit.
Proxima illi quoque victoria: gradus erit alteri. donec subactis occideralib? regibus.
deleto xpi euangelio. machometica lege ubiq? gentiu inferat: Necq? arbitrum
ni longam moram priusq? vos adeat. Nam vicine ille gentes tot bellis attrite nisi opem
ferat amplius carpere non audebat. Soli fideles hungari pseuerant. non tamen diu stabunt
nisi adiuti. Et ubi quidem munitio loco vobis ad orientem remanserunt. quo diruto neque theu-
tones neque bohemi neque poloni satis tuti erunt. Non asperi montes non alta flumi-
na iter impediunt. Nihil erit victa hungaria thurcis inuicti: nihil insuperabile orbis
imperii querentibus. Per caruos et foris iulij terrestrib? copias facilis in italia pate-
bit transitus. Manualis exercitus ex vallana quam thurci possidet. vni noctis nau-
gatione brundisium patet et in superiori parte et in inferiori aperta est thurcis ita-
lia. Utinam medaces et falsi prophete sum? in hac parte. Sed credite nos solui recita-
re sibilis. Veniet ventet thurci nisi obuia inuis et auferet nobis locum et gentem. Non
timet hoc fortasse hispani et galli neque theutones qui rhenum accolunt. neque anglici
poccano circumfusi. Ac prudentes republice gubernatores: bellum foris quam domi ma-
lium et remotissimam laudant miliciam. Perniciosa et funesta sunt que gerimus in nostris la-
bus bella. Romanis vobis domitoribus nulla susceperit calamitas vniuersorum quam in italia
fuit. Nec illi banibal felici? quam in africa vicerunt. Credite nobis. pccres credite nobis
Non est cur amplius? simul et non est cur amplius? differat arma summe. Si agros ve-
stros. si focos. si liberos. si viros si libertatem. si fidem ipsam in qua baptizati et rena-
ti estis retinere cupitis: bellum nobis credite bellum geratis oportet. Necq? nos bellum
iniustum suadem? qui ei? locum tenemus? de quo scriptum est iusticia et iudicium preparatio
sedis tue. Nec plura de primo et principali membro. Audistis viri prestantissimi ac
nobilissimi quas ob causas in thurcos pugnare oporteat. Nam et suscepta iniurie
id exposcunt et in futurum christianorum indemitati consulendum est. Nam quod erat summi
ordinis membrum. id est. an possitis hoc bellum gerere et an victoria speranda sit aduer-
tite. Cum christianis nobis sermo est: qui diuites italia. nobile gallia. forte hispaniam
bellicosam ac populosam germaniam incolunt. his arma. his equi. his homines. his
pecunie abunde suppetunt. His vires longe maiores quam thurcis assunt. Audi-
mus tamen nonnullos esse qui thurcos supra modum extollunt. nec superabiles pu-
tant tot priorum victores. Nos magnas esse thurcorum opes fatemur. sed multo mino-
res quam fama ferant: neque nostris quouis modo copando. Illi enim et si oes conant? ad-
hibeat supra tamen ducta milia hominum non educunt. Sed quos homines imbelles atque iner-
mes ex asianis et grecis mixtos nostris quanti faciat asianos. Remus ille virgilia-
nus cui illa sunt verba. O vere pbride neque effi pbriges ite per alta vindicta ubi af-
fuetis bisforis dat tibia cantum. Impiana nos burasque iuuat berechintea matris
dece. Sinite arma viris et cedite ferro. Greci quam illustres quodam aiebaud quaque vi-
goris antiquum retinent. Degenerauerunt ferme oes qui thurcis parent neque in ar-
mis neque in lris pristinum referunt spiritum. Ceciderunt oia cum imperio. Non stant
simul fortia pectora et seruitus qui? fortes viri in castris thurcorum militat ex christiana
his sunt ad summam quadraginta milia: nigre atque infelices anime que ubi vos ar-
matos viderint furis agitate suorum scelerum et vltoribus ante ora cernentes
ferrum stringere non audebunt. Reliqua turba in prelio nulli est visui. nisi cede sua sa-
tiget hostes. Percurrite gesta maiorum. Asiana bella muliebria putauerunt. Ale-
xander magni alexandri propinquus cum bellum gereret in italia. Frater me? inquit
in asia cum feminis pugnat. Vbi autem cum viris certamen est. Iulius cesar cum de-
poticibus gentibus triumpharet que asiam incolunt: in curru suo hec verba iussit
scribi. Veni vidi vici ac si solo aspectu superandos diceret asianos. Godfridus et
alii qui secum in asia militarunt parua sepe manu innumerabiles hostium copias de-
leuerunt ac ipsos thurcos tamque pecudes mactauerunt. Sed arbitramini fortasse
meliores hodie thurcos esse: victa grecia quam olim fuerunt. Ad quales sint pugna
thaurinensis ostendit anno ab hinc tercio gesta. Thaurinum vocare pasci opidum ad

edificum
sunt. P
du tu
ecce: s
thibus
tus re
turpe
Quid
ru ad
lib? in
teleu
ferire
deo m
virtute
los vin
Dadi
Hm
pblit
fuit. D
bolose
gnific
m e: v
mo im
mit ad
rop ing
deleuer
pter pe
rim? a
irritau
verer
murre
plidre
ue finge
sed ang
cbia re
mini v
celo m
pugna
lege ref
ac mag
lum epi
tere am
creato
tradit
gabriel
denoer
q? sacro
ex virg
dei m
li moie
scipus

effluentes sanū et danubiū sitū. Hoc euo nro alij albā alij belradrā vocant ppter
situm: nō magni momēti castellū. ad cūctis viribus suis thurci expugnare aduēti
sunt. Pugnatū est inter diu noctuq; sūma pentione. Erāt xpiani milites q; oppi-
dū tuebant pauci cruce signati: nō nobiles aut diuites. nō bellis affucti: nā armis
tecti: s; rudes in cōpositi agrestes. Et bi tñ thurcos vicerē: nō tam ferrū q; fidē ho-
stibus opponētes. Ab his tumidus ille thurcorū impator insupabilis antea credi-
tus et terror gentiū appellatus in acie victus: ab obsidione deiectus. castris erut
turpē arripere fugā cōpulsus est. Quid iobānis de buniad victorias referamus
Quid georgij albani trūphos cōmemorem? cuius cōspectū nūq; ferre thurco-
rū acie potuere. vnus nobis exēplo sat est. Iobānes vintimili? qui cū trecentis mi-
litib; in epirū pfectus suppetias nepoti ferēs supra decē milia hostiū fudit: stravit
deleuit. Hi sunt hostes vri o xpiani. Cū his vobis hoibus pugnandi est qui neq;
ferire neq; feriri nisi i terga nouerūt. Quāq; et si fortissimi eēt et bellacissimi. In
deo tñ sperādū erat qui cause sue nequaq; deesset. An mō scriptū ē: i deo faciem?
virtutē et ipe ad nihilū deducet inimicos nros. Orabat moyses in mōte et popu-
los vincebat in acie. Sol retinuit cursum suū ne victoris iosue retinret cursum.
Madianitarū plenissima et munitissima castra cū trecentis viris dissipauit gedēo
Ammonitarū numerosū exercitū cū pauc; militib; supauit iepte. Supbissimos
pblificos sol? humiliauit sampson. Neci manu femine cū de? voluit victoria de-
fuit. Potētes in armis cananeos exterminauit delbora: sifara interfecit ibad. Et
holofernē obrūcauit iudith. Multa sūt huiuscemōi i veteri lege. Nec noua ma-
gnificis caret exēplis cōstātino magno pugna timētī: signū crucis in celo mōstra-
tū ē: et vox diuinitus audita q; diceret. In h; pstatine vince. De theodosio piissi-
mo impatore illi sunt versus. Omniū dilecte deo cui militat ether. Et iurati ve-
niūt ad classica vēti. In britania q; nūc anglia nūcupat vt auctor est beda barba-
rox ingētes copias pauci admodū xpiani et inermes alta voce canentes alleluia
deleuerūt. Nō ē abbreviata man? dñi: q;uis elōgata ē a nobis misericordia sua. p-
pter peccata nra: s; piciabilis est dñs deus noster et mult? ad ignoscendū: si redie-
rim? ad eū et ipe ad nos redibit. Facile p obediētā placabim? quē per cōtumaciā
irritauim?: q; vt pūmū nos viderit humiliato corde. mox odiū in nos cōceptum
veret in hostes et nobis victoriā mitteret. Hāc deā esse veteres putauē quā iupie
mitteret. Illā hō tāq; regi deoz obtēperantē ad eos ire q; iusserit: et in eoz parte
pliceret. At h; verū est sicut ait aug?. Nō de illo ioue quē deoz regē. p suā opinio-
ne fingerūt: s; de illo vero rege seculoz q; mittat nō victoriā que nulla ē substantia
sed angelū suū: et faciat vincere quē voluerit. Sicut in castris assirioz accidit eze-
chiā regē obsidentib; in quibus angelus dñi centū et octuaginta quic; milia ho-
minū vna nocte interfecit. Hec victoria id est hic angelus: omnib; proculdubio de
celo mittit q; pro cā dei recto et magnanimo pugnant. Verū cū in eo hoste nobis
pugnādū est qui deo nostro prozsus aduersat. libet hoc loco pauca de saraceno-
z lege referre: quam thurci sequunt: vt confidentius pugnā ineat. quo fedioz co-
ac magis impios cognoueritis. Sceleratissima est machometea lex que non so-
lum xpi diuinitatē respuit. sed innumerabilibus alijs scatet errorib;. Illāq; vt pre-
tereā deliramenta et ineptias illas: quibus ang. los corporeos de flama ignis
creatos interitinos affirmat: et origeni consentiens demones aliquādo saluādos
tradit: et celū de fumo factū et lunā eque splenduisse cū sole: sed volitantis angelis
gabrielis ala tactam fulgore amisisse. Quis illud tolerare queat q; mundū cum
democrito sentiens fortune casuq; submittit et diuinā p ouidentia aufert. Quid
q; sacrosanctā trinitatē respuit et impossibile ait deum habere filiū. Et q;uis xpm
ex virgine natū cōsentit: aut sū et sanctū boiem qui cūctas curauerit egritudines.
deū tñ esse cū arrio negat. nec. p nobis obijisse censet. sed sublatū a deo in fine secu-
li mortuū: et tñ deniq; surrecturū. iudeos aut aliū sibi filem crucifixisse delirat. ne-
scispūs dignitati glorieq; pscit quē creaturā cū nestoreo macedonioq; mentit

Et omne fidei meritū auferēs. In sua quēq; secta saluari boiem p̄hibet. Alioq̄n recte viuētē nisi a sua lege abierit. Et q̄ nō p̄stāt inter se mēdacia. Alio loco neminē saluari asserit extra legē a se traditā. In qua beato paulo p̄tradicēs. Circūcisiōnē seruari p̄cipit. Et vni t̄m p̄suetudinē p̄hibēs: ceteras voluptates indulget: stupra ⁊ adulteria cū captiuis ⁊ emptis mulierib⁹ admittit. Prores plurimas: ⁊ cū his diuortia passim cōcedit. Nec cōcubitus nature aduersos inbibet. Postremo hō ⁊ bestialis future vite beatitudinē sola carnis voluptate metit. En sapiētem boiem q̄ se dei p̄pham audet nominare temeratoz antiq̄ legis: corruptoz noue: p̄stitutoz aiarū: verus p̄curatoz ozi. Et prim⁹ sarbane satelles: cui⁹ auditores inferni m̄cipia sūt: quales thurcos eē nō dubitam⁹: aduersus quos armis cōtēdere sacrificiū deo fuerit ⁊ acceptissimū spectaculū. Ceterū q̄ diuinitatē xp̄i vt diuin⁹ impia saracenoz ⁊ thurcoz secta p̄suis excludit: nō ab re fuerit hoc in loco maiestātē ei⁹ ⁊ gloriā in mediū asserre cūctisq; palā facere xp̄m quē colim⁹ ⁊ cui⁹ cā bellū suadem⁹: verū deū esse sibiq; thura deberi ⁊ diuinos honores. Aggrediamur igit̄ hūc articulū. Sp̄ em̄ cōnādū ē vt veritas magis atq; magis elucescat. Argemus aut̄ pingui mincris nō more p̄hoz quos vit̄ illuminatissime p̄nt intelligere mētes: vt q̄s cū primo suo loquit̄: ita ⁊ nos hodie vobiscū loq̄mur. Lupinus em̄ etiā a piscatorib⁹ intelligi q̄ fidē a piscatorib⁹ accepim⁹. In primis aut̄ illud assumim⁹ qd̄ oēs ferme cōcedūt. deū. s. vnū eē a quo oīa cōdita sunt ⁊ gubernant̄ vniuersa. Docēt t̄m viri sapiētes mūdi machinas ⁊ tātū rerū ordinē: quātū in mūdo cernim⁹ stare nō posse nisi ⁊ vn⁹ eēt rector oibus impans. Recipim⁹ igit̄ p̄fessa maior⁹ q̄ mūdiālis machine rectorē ⁊ qdē vnū esse fateat̄: cūq; deū vocāt quo nihil mai⁹: nihil meli⁹: aut inueniri aut excogitari queat: hūc nos xp̄m eē luce clari⁹ ostendem⁹: ad qd̄ efficiendū tutissima ⁊ aptissima via ex miraculosis eius opibus patet. Hāc ip̄e interrogatus a iudeis an xp̄s eēt. Loquor vobis inquit ⁊ nō creditis mihi opa que ego facio in noīe patris mei ip̄a testimoniū p̄bent de me. Facessant igit̄ dyaleticoz silogismi ⁊ oratoz inductiones. ip̄a nobis xp̄i opa xp̄i diuinitatē ostendāt: religionisq; n̄re fidē cōfirmēt facta nō vba. Nonat̄ igit̄ ante oculos n̄re mentē hō: qui vocat̄ ad nuptias aquā in vinū cōuertat: quocūq; iter faciat egrotos solo verbo sanitati restituat: mutoz linguas i eloquiū soluat. Claudis gradiēdi facultatē tribuit. Cecis lumē: surdis auditū p̄beat: paralaticoz mēbra cōsolidet. Resperfos elepbātē maculis repurget ac nō solū vires imbecillis adijciat: sed ipsos quoq; mortuos in sepulchro quadriduanos t̄q; somno solutos ad vitā reuocat. Secreta ⁊ cogitationes hominū intelligat: futura p̄nūciat: demonia eiciat: sup̄ aquis siccis pedib⁹ ambulet: ventis imperet atq; mari. Postremo volēs iuxta sermonē suū prius habitū: captus a iudeis. Crucifigat̄: interficiat̄: sepeliat̄: ⁊ tertia die resurgēs: tractādū palpanđq; corpus suum discipulis offerat. edat ⁊ bibat cū eis. Et tandē post quadraginta dies videntib⁹ illis in celum ascendat. Quid hic post tot signa dicemus. An nō interrogatus a discipulis iohānis. Tu es qui venturus es an aliū expectam⁹. Interrogatores ip̄os ad miracula remisit. Certissima quippe diuinitatis argumētatio est miraculoz ostēsisio. Ne si nōnulli philosophoz naturā ip̄am deam esse putauerūt: cur nō magis deus ille credēdus est. qui nature dominū se habuisse miraculis patefecit. Dicit̄ fortasse aliquis moysen: eliam: elizeū: ceterosq; p̄phetas ⁊ ip̄ius xp̄i discipulos: signa ⁊ portēta fecisse ac nature cursum retinuisse: nō t̄m fuisse deos. Verū est id qd̄ dem⁹: sed neq; illi deos sese dixerunt. Mentiri em̄ ⁊ miracula facere supra naturā que xp̄s fecit nulli est datū. Sicut apud iohannē testat̄ cecus a domino liberat⁹ rabi. Scimus inquit q̄ peccatores hoc est mendaces deus nō audit. Et nicodem⁹ rabi. Scimus inquit quia a deo venisti. Memō em̄ pōt hec signa facere que tu facis nisi esset cum eo deus. Ad hec que retulim⁹ ⁊ alia q̄ plurima de xp̄o miracula sacrosancta quatuor euāgelia tradūt quatuor vberissimi testes affirmāt. Accedūt epl̄e doctozis gentiū pauli ⁊ actus ap̄loz. Ex quib⁹ palē sit ea signa xp̄m fe-

cisse p que nature dñs ostēderet. Fuit igit cū dē? z ipse verax: nēq; cū mēdaciō
deus coniungit. Si verax xps igit z deus: qui de seipso dicit in euāgelio. Ego sum
via veritas z vita: z qui videt me videt z patrē z rursus. Ego z pater vnū sum?
Et alio loco. Pater clarifica me ea claritate quā habui apud te pñs: qm̄ mundus
fieret. quibus verbis se deum esse manifestissime testatus est. Quā si qd euange-
lio non credit: non videmus cur moysi credat z alijs antiquē legis scriptoribus.
Credunt greci herodoto: tuciclidī: pollibeo: xenophonti: diodero. Credunt ro-
mani liuiō: salustio: trago: cornelio: suetonio. Credunt z alij suis historijs. Cur
nos nō credim? nostris. Quāq; illi minime cū nostris cōpandi sint. illi cū nulli
auctoritate recepti sunt sanctū euāgelii multa patrū cōsilia prius approbauerunt
q̄ legendū ecclesijs tradere. Ad cui? robur etiā martyres accedūt q̄ p testamen-
to dñi sua corpa tradiderunt z lauerūt stolas suas in sanguine agni. Inter quos
etiā virgūcule magno miraculo nō expaue re supplicia. Accedunt z sanctissimi do-
ctores q̄ cū eēnt sp̄s acicissimi nequaq; euāgelio credidissent: nisi verā ei? historiā
cognouissent. Sicut apud grecos dionysius ariopagita: iohēs crisostomus: gre-
gorius nazāzenus: cirillus atbanasius: magnus basilius: z alij q̄ plures. Apud
latinos quatuor doctores fama illis: gregorius: ambrosius: hieronymus: augu-
stinus: z vltra illos ciprianus carthaginēsis: ysidorus hispalēsis: bilarius picta-
uiens. eusebius verfalen. z primi duo nro. Thomas aquinas z albertus magnus
natione sueuus: z alij pene innumerabiles qui fide xpi diuinitate nō more phorū
qui sibipsis aduersant. Sed omnes vno ore loquunt vt sine deo putanda non sit
tanta vnitas atq; concordia. Cōfert z multū romanorū auctoritas qui cū essent
sapientissimi atq; potētissimi quodā dñi z orbis possesores collum euāgelio nūq;
submisissent: nisi aut rōnibus victi aut miraculis tracti. Quis propterea viros
fortes eosdemq; prudentes hispanos: gallos: ac germanos euāgelii suscepisse
crediderit: nisi magnis rōnib? psuasos. Sane cū lex gentiū mollis eēt xpianorū
durior: nemo hāc subire voluisset nisi auctore ei? deū esse didicisset. Sed illō oēm
ambiguitatē excludit: oēm titubationē auertit: oēm credendi moram expellit qd
multis seculis priusq; xps carnē indueret: natiuitas eius ex virgine sanctimonīa
vite: miraculorū patratiō: legis editiō: captiuitas: tormentum: perpassiō: crucifixiō
mors: resurrectiō: in celum ascensio: z reliqua que de ipso legimus: ita in prophe-
tis scripta reperiebant: sicut postea gesta sunt. Legite isaia: bieremiam: danielē
ezechiēlem: dauid: salomonē: z alios pphetas quēcūq; de xpo iam facta comme-
morant: euāgeliste eadez diuino afflati spiritu. Prophete futura predixerūt deū
z hominem in xpo recognoscentes. Nec sibilorum contemnenda est auctoritas:
que longo tempore ante natiuitatem dominicā vaticinate vt firmianus z au-
gustinus affirmāt: plura de xpi deitate cecinerūt. Hīs coniungit honestissima lex
xpi omni ex parte venerabilis ac modesta. Nam quid aliud episcopus docet q̄
celestē agere mortales in terris vitā. Subet em̄ nos deū colere festos dies sancti
ficare. proximos quasi nos ipsos diligere pauperū misereri: viduas z pupillos atq;
oēs inbecillos protegere. Infirmos z in carcere clausos visitare: mortuos sepe-
lire: castis nedū manib? sed etiā oculis eē adulteria: sup̄bia: fornicationes: iurgia
lites: ebrietates fugere. Primos in cenis accubitus z omnes mundi pompas:
oēs blandicias deuitare. Reges ac parentes honorare magistratib? ac sacerdo-
tibus obedire. Postremo thesauros veros ipamq; felicitatē non in terra sed in
celo querere. Hæc lex xpi est. hoc pceptū hoc testamentū eius. Cōiungite nūc oīa
simul. Xps ex virgine natus castissimā vitam ducit signa z miracula facit. natus
re imperat: legem perfectissimāz edit: que orbis consensu recipit deum se dicit z
hoies: pphete martyres z doctores sibi asipulant. Quid hec inferit simul iuncta
nisi verū eē testamentū xpi de seipso. z ipm̄ verū atq; indubitātū eē deū. Ad cho-
mētē arabicū. falsum mēdā cē: p dū uni: ac omnino respuendum qui hec negauit.

Quis igitur ipse deus? verus deus? et homo ipse ipse: qui cum patre et spiritu sancto in persona
triunitate colendus: misertus humani generis primi parentis culpa ut iam pa-
mi donati: ut nos redimeret: ex arce celesti et altissimo dei throno splendor eterne
glorie figura substantie dei: moderator orbis: iudex futuri seculi ad nos descendit.
Neque rapina arbitratus est se esse equalem deo: sed formam servi accipiens: exinan-
uit seipsum factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Neque ista sine suppli-
cijs atque tormentis: sed dorsum suum ut inquit isaias posuit ad flagella. Moxillas su-
as ad palmas. Genas suas a feditate sputorum non auertit. Super ciclosus forma per fi-
lijs hominum: specie atque decore amisit: ductus est tamquam ovium ad victimam et inter la-
trones deputatus est. Misericorditer sibi vestimenta eius et super vestem suam miserrunt
forte. In siti sua potatus est aceto et spinea coronam posuerunt super caput eius. Non
fuit dolor sicut dolor suus a planta pedis usque ad verticem: non erat in eo sanitas
nec tamen eiulatus emisit: sicut agnus coram tondente siluit. O homo o christiane o
qui fidelis videri vis. Et cur ista christum tulisse existimas.ustus erat et voluit inue-
tus non est in ore eius. Cur tot supplicijs subiicitur innocens. Pro te voluit deus. Pec-
cata tua ipse portavit homo: et tu suo lumine sanatus es homo. Bonus pastor animam
suam posuit pro ovibus suis: et mortem tuam morte sua redemit. Et quoniam tu illigatas red-
dis. Quid facis quid cogitas ut gratus inveniatis. Turci nomen suum blasphemant.
altaria sua diruunt: legem suam hereditatem suam perdere conantur: et tu domi-
fices in ocio. O reges: o duces: o viri potentes surgite iam tandem et christi dei vestri re-
ligione ac honore defendite: quando nec opes nec vires vobis quam turbamini res
sunt: et certissimi estis pugnaturis vobis pro lege domini divinum auxilium implorantes
minime defuturi. Nec plura de secundo et principali articulo. Tercium et ultimum
modo si placet quam brevissime absolvam? hoc est que premia persecutori sint adversus
hostes fidei pugnaturi. Audite adhibere aures sanctissimi milites: magna sunt et in-
estimabilia bona que huius honestissimi belli victores adipiscuntur. In primis
que nunquam in hoc bello acquiritis: arma: equos: vestes: argentum: aurum: miser nos: an-
tilas: agros: vineas: puincias: regnavistis et licite pro nostra distributione possidetis: et
ultra hoc clarissimum nomen et famam eternam cum viris illustribus consociati. Et
hec quidem morte gentium expectanda. Nec maiora que finire romani: greci: barbari
beligerantes. Et vobis o proceres premia longe maiora promittunt. Illa regni
celestis possessio et christi hereditas vobis offertur: et hec quidem non solum vincentibus
verum etiam fortiter occubentibus. Illa quid predecessores nostros urbanos: euge-
nios: innocencios: alexandros atque alios fecisse constat: christi nos oculus cruce signa-
vimus in hanc expeditionem ituros et pugnaturis. pro lege domini plenissima omnium
peccatorum suorum veniam largiemur. et apostolicis clavis paradii portas aperiemus.
Omnibus inquit rator qui patriam invenerint: auerint: descenderint: certum est esse in
celo diffinitum locum in quo beati cuo semper fruantur. Ceterum et certi hoc
illis promittitur qui religionem christianam et orthodoxam fidem tuebuntur: et ad-
versus impios thurcos invictis animis bellum gerent. Festinemus igitur ad hoc
bellum in quo morientes veram inveniemus vitam. Non hec quam vivimus vita
est: sed potius mors que fugit velut umbra et nunquam in eodem statu permanet. Sicut
lilia et flores deficiunt. Lenissima res est quam homines contingit. Vestiole minime nobis in-
sidiant et parvule serpentes morsu et arance non nunquam ictu perimunt. Anacres poeta aci-
no vixisse et fabi senatores in haustu lactis vno pilo stragulat? Nil fragile? bre-
vis vita quam tu incerta tam brevissima cum nunc ut quam longissimum sit teste david in ipso septu-
aginta vel octoginta finit annis. Quid apostoli labor et dolor. Et esto nestor: eoque vias an-
nos et matulale pleas etate. Quid tu postquam cursus operis. Venit etiam quod finit
et stulticia ei his spes ponere quam pretereit. O homo moriedum est quod quies es: et hoc relinquenda quam
sunt in terris charissima. Nemo natus non moritur. A morte mortales appellamur. Ma-
mo nunc nomen an horam victur? sit: et tu hec terrenum diligimus? quod mori relicturi sumus:
qui potest transitoria pro perpetuis commutamus: et hoc thurcense bellum aggredimur per

qđ possumus imortales fieri. 7 ad illam ciuitatem ibidem puenire. quam summus
 rex opifex mira pulcritudine 7 artificio inenarrabili molit^r est. In qđ deum ipm
 facie ad faciem videbim^r 7 ipi^r bonitate fruemur. in qđ sanctos intuebimur ange
 los 7 oim spirituu^m bñōz ordines qđ ciues 7 ptubernales habim^r. in qđ nihil nos
 latebit eoz qđ vbiq; sunt. Liberat^r em^h hac terrena ppage anim^r. oim rex sci^r 7 si
 vt sensit plato recupabit. s vt aristoteli 7 nris placet doctozib^r psequ^r. Illic nihil
 timebim^r nec planete neq; canete nobis formidabiles erūt. qđ pborrescat reges
 Sedebim^r (vt ppha testat^r) in pulcritudine pacis. in tabernacul^r fidutie. in rege
 opulenta. Inueniem^r sabbatum sine vespo. i. requiem sine fine. renouabit^r vt aqla
 iuuent^r nra. qđ nullo semo. nulla tps longitudine corrumpe^r. faciamur appare
 te glia saluatoris nri quem sine fine videbim^r. sine fine amabim^r. sine fatigatōe
 laudabim^r. Qđ igit^r nobile bellum. o felix pmiū. o expectabile pugnam ex qđ sine
 vincim^r siue vincimur sp^r reges euadim^r. 7 cū deo nro triumphāres lucidas pa
 di^r sedes querim^r. p qbus psequendis stephan^r. pthomartir lapidibus celsus est.
 Petrus 7 andreas in cruce suspensus. paulus securi pcussus. bartholome^r cruci
 cute nudat^r. Sebastian^r sagittis pfectus. laureti^r flammis exustus. s nō h^r ex vob
 viri fortes supplicia requirunt. minori p^rcio celum pmittit. pugnate tñs fortib^r ani
 mis p lege dñi. 7 omnia psequimini. de qbus scribit paulus. qđ nec oculus vidit nec
 auris audiuit nec in cor hois ascendit qđ pmitte dñs diligentib^r se. O stulti 7 tar
 di ad credendum in his qđ sacre. pmittūt lre. digito dei reuelate atq; pscpte. o si ad
 essent nūc godofridus. balduin^r. eustachi^r. hugo magn^r. boemidus tancredus
 7 alij viri fortes. qđ qdam hierosolimam p medias thurcorū acies penetrātes
 armis recuperūt. nō sinerūt pfecto tot nos vba facere. s assurgentes vt olīm
 coram vrbano scō pdecessore nro. deus vult de^r vult. alacri voce clamarēt. vos
 taciti finem ozonis expectatis. nec hortamētis nris moueri videmini. 7 fortasse
 sunt int^r vos qđ aiunt. Multa h^r pontifex loq^r vt nos mittat in acies 7 corpa nra
 hostib^r obuiat gladiis. sacerdotum h^r mos est. alligant alijs onera. quissima que
 ipi digito nolūt attingere. Nolite ita putare filij. nemo pat^r vroz mēoria in hac
 sede sedet qđ p fide xpi maiora fecerit qđ nos iuuatib^r vobis. 7 dñō fauente factu
 ri sum^r. venim^r huc vt videt^r nō pax debiles. neq; sine piculo nri corpi. neq; si
 ne damno terraz ecclie. plus defensionem fidei qđ patrimonij beati petri fecim^r
 7 qđ valitudinē 7 dētem nraz. Accreuerūt expense mirūimodū. reddit^r aut ap
 pme diminuti sunt. neq; ista gloriabūdi referim^r. sedet pudetq; nos plura facere
 nō potuisse. o si qđ fuerāt iuuenili in corpe vires. he nūc adessent. nō iuctis sine no
 bis ad bellum. neq; piculū sine nobis subiretis. ipi an^r signa. pcederem^r. ipsi cru
 cem dñi portarem^r. ipi vexillum xpi pfidis hostib^r obūcerem^r beatosq; nos ipsos
 arbitramur. qbus datum ēēt. p ihu mori. Et nunc si censetis nō recusabimus
 egrotum corpus fessamq; animam in hanc felicem expeditōz xpo deuouere. Per
 castra. p acies. p medios hostes si suadet^r lectica vbi generosum putabim^r. nec
 magnifica vba ignauo psequemur animo. pfulite qđ magis xpiane rei pducatur.
 nihil aduersabimur de corpe nro. de psona. de pecunia nra. Ectz iudicium am
 plectimur. Metimini vires aplicas. estimate qđ temporalia. qđ spūalia simul pse
 rant. Et qđ vobis videt^r humeris nostris onus imponite. nihil recusabimus. du
 os habet ecclesia thesauros. spūalem altez. materialem altez. vtrūq; liberalit^r
 erogabimus. 7 illum qđ nunq; exhauriri 7 hunc qđ nunq; impleri pōt. Impūtiāz
 tñ nihil aliud ex vobis petim^r nisi vt bellum d^r thurcos gerendum decernatis. de
 pecunijs pquirendis. de ducibus eligendis. de classibus instruendis. de sede belli.
 de tpe expeditōis. postea differemus. Neq; difficilis pfulcatio erit. qñ nec arma
 nec equi nec naues nec pecunie nec fortissimi milites nec peritissimi duces xpia
 nis desunt. Adsit tñ pūnis voluntas hui^r honestissimi belli gerendi. Quā vt
 mentibus vestris inferat ille rogam^r. qđ cum pie 7 spūsancto sine fine regnat^r ihu
 xpc. Amen.

Ius epus suus suor dei. Aniuersis et singulis xpifidelibus. Salutem et
aplicam benedictioem. Ezechielis pbe magni sententia est. Venientem
gladium nisi annūciauerit speculator animarū. que pierint sanguinem de
manu eius reqrendum fore. Quod veriti sancte memorie pdecessores nri nico-
laus. v. et calixtus. iij. ab eo tpe quo thurcorū effrenata rabies pstantinopolim ex-
pugnauit. venturū ad interiora xpianitatis hostilem gladium clamare nō cessa-
uerūt. pndere xpianos pncipes ac ppos. qnto in piculo eet nra religio nisi occur-
reret hostibus pscqz ampli? inualesceret. sualere vt arma sumerent defensiones
catholice fidei subirent. furētib? bestijs obuiam irent. nec finirent inane m daco
nem machometem fideles deuorare animas. Videbant ferocem illi? animū oc-
cupata pstantinopoli minime qerur. cur? inreplebilis eet dominandi cupiditas.
Nec dubium qm orientali subacto iungio ad occidentale aspiraret. Annūciata ē
in tempe futuro calamitas. s nō fuit credita. Non fuerunt audite sanctorū pasto-
rum voces. vtilis admonitiōes. surda ptransiuit aure xpianus pplus. Hungari
tm sub calixto vigilantes arma sumpserūt. q de tuento regno solati. dum suos
fines obseruant custodiūt nros. Et ipfis hungaris ac thucutonib? et alijs vicinis
nō pauci qzuis magna ex pte paupes et fm seculum ignobiles. incliti vō in ospe-
ctu dei crucem domini assumpserūt. et magno in hostes spū pexerunt. quoz po-
tissime ausib? apud albam grecam quam nri belgradum vocant. thurcorū ingen-
tes copie pfigate fuerūt. et machometes ille terribilis ac veror turpem arripuit
fugam. Nationes alie tanqz nihil ad eos thurcorū facta ptinerent. in suis sedib?
qete manserūt. Mos tēde/ sicut dño placuit / qzuis indigni tanto munere ca-
lixto successim? q morā aplatus initio Mantuanū puentum indixim?. in quo
de omuni utilitate. de omunib? xpianorū ptilis agerem? Venit in mentem qd p
ysaiam scribit. Sup montem excelsum ascende tu q euangelizas syon. exalta in
fortitudine vocem tuam q euangelizas iherlm. exalta noli timere. Dictum id no-
bis putauim?. Satisfecim? / vt arbitramur / pcepto. Affuim? in tempe pfmto
non sine sumptu et labore graui. Qndimus fidelibus xpianis vulnera sua. et que
passi fuerant et que passuri videbant. nisi seipfos aduersus thurcos defenderent.
Clamauim? quasi tuba exaltauimus vocem nostram. Audiuit omnis ecclesia. s
non exaudiuit verba nra. Non fuit plus ponderis nris qz pdecessoris vocibus.
Frustra conati sumus. Incassum abire labores. Interea qrtum creuerunt thur-
corū vires difficile dictu est. auditu miser. Amari pontico vsqz ad amnem sanum
et ab egeo pelago vsqz ad danubium nobilissimas interiacentes puincias sue
possessionis fecere. Transiuerūt et ipm danubium walachieqz magnaz prem oc-
cupauerūt. Penetrauerunt et sanum. atz agros hungarie longe lateqz vastau-
runt. Hoc anno bosnam inuascerunt vniuersumqz regnum sibi subiecerūt et insu-
lam lesbon. Quanta vō crudelitate in subactis vrbib? ac puincijs vsi sunt. hor-
ret anim? dicere. In pstantinopoli grecorū impator obruncat? est. et caput eius
basta suffixum p castra delatum. Fastianis pncipib? eruti sunt oculi. In lesbon
multitudo puberū palo transfixa. in bosna regem q salutem pactus sese dederat
cum patruo suo machometes ipse humano sanguine insatiabilis sua manu / vt
fert / iugulauit. Quis nobiles viros. ds sacerdotes pmemorauerit ad eadem ra-
ptos. senes ac iuuenes i plateis inanisime trucidatos. vbiqz cruoz cesoz visus
vbiqz morientium gemitus audiet? nulla reuerentia matronaz. nulla vginum.
Sedum relatu est qrtum hoc genus hominum in libidine sic inersum. Cui om-
nes abominatōes gentium pseudo pba quez venerant indulsit. Quid de sacro
sanctis ecclesijs dicemus. Templum illud sancte sopbie iustiniiani opus toto or-
be memorabile. Machomet? spurcijs reservatum est. Reliqz sacraria aut diru-

ta sunt aut polluta. Altaria disiecta atq; perita. imagines sanctorum delete aut luto
fedate. Nulla saluatoris christi aut gloriosissime matris eius statua sine singulari pri-
vato dimissa. Simulacrum crucifixi per derisionem in castra delatum. lapis et luto pe-
ctum. et tandem in sceno relictum. O domine deus venerunt gentes in hereditate
tuam. polluerunt templum sanctum tuum. posuerunt morticina suorum tuorum escas
volatilibus celi. carnes sanctorum tuorum bestiis terre. Effuderunt sanguinem eorum et
non erat qui sepeliret. Quis non potest ledi tua maiestas. nec tua gloria minui. decet
enim servos tuos. decet nos miseros christianos. que tuam velut in contumeliam sunt.
totis conatibus auertere atq; vlcisci. Non tulit principes adulterantem sabbatū. sed
zelo incensus domini Madianite scortum et illum interfecit. Vidit matathias
sacrificantem ydolis hebreum et tulit. et streperunt renes eius. et accensus est
furore eius finis iudicium legis. et insiliens trucidavit eum super aram. Sed quis est ze-
lus noster. que cura religionis. Blasphemam sancta trinitas. contumaciter evangelium.
sacra nostra. prius abijciunt. Christianum nomen funditus eradicant. et subdite-
mus. Nemo est qui pro communi salute assurgat. Stat mater ecclesia dolens et ge-
mens. et non est qui consoletur eam. Et quid dici de nobis potest infelices christiani
nisi imbecillitatem illud. Facti sumus obprobrium vicinis nostris. subsannatio et
illusio his qui in circuitu nostro sunt. Maiores nostri Ierosolimam perdidere et
omnem asiam et libiam. Nostrum tempus Grecia est amissa et europe maxima pars
In angulum orbis redacta christianitas est. Dei et domini nostri ihesu christi sepulcrum
nisi saraceni velint videre non possumus. Questus cum nobis illud ostendunt. Patri
archales sedes veneratū dignissime constantinopolitana antiochena. Alexan-
drina et hierosolimitana iugo servitutis oppressæ a saracenis occupantur aut a tur-
cis. Non sine dedecore et ignominia christiani nominis romanam ecclesiam infemum omnium
fidelium ac magistrum. quam beati apostoli petrus et paulus suo martirio dedicaverunt nunc
nobis eripe machinantes interminant. et faciet. nisi tandem excitemur a somno et
conatus eius studemus eludere. Ac nobis christianis principibus. venobis. ut quod
nati sumus videre perditionem populi nostri et perditionem sacre religionis. Videmus
fratres nostros in manus inimicorum rapi. et diversis excarnificari suppliciis et non mo-
venur. Videmus iudices christianorum. provincias ab infidelibus invadi et non angu-
mur. sed in domo quiescimus. Quot iam regna ab evangelio sunt aliena. quod gens
sani non hereditavit terram domini et non obtinuit spolia eius. Siue orientem
respicimus. siue meridiem. siue in arcem vertimus oculos. omnis ecclesie com-
positio oblata est. Ancillam videmus que fuit libera et domina gentium. Ecce san-
cta nostra et pulchritudo nostra et claritas nostra magna ex parte desolata. Conqui-
naverunt eam turci et saraceni et alie sedissime gentes. Quid nobis adhuc vive-
re. nisi cogitamur de tanta infamia surgere. ac pristinum recuperare decorem. Com-
mouemur vehementer dum talia mente volumus angimur. cruciamur. Nec animo
possumus esse queto. nisi principes christianos pro tutela sacre religionis adversus impi-
os turcos arma sumere videamus. Pastoralis officii noster est. quis nescit dominici
gregis curas gerere. quod eius loco successimus. cui dictum est a domino. Pascite oves
meas. Oves christi fideles populi sunt. his consulere nos oportet. has protegere et totis con-
sue conatibus. ne luporum aut aliarum bestiarum moribus peant. Sed quod agat infelix pa-
stor. ubi luporum innumerales turme gregem invadunt. iussuque canes insurgere
latrare ac defendere causas obaudiunt ac diffugiunt. Nec impietatum conditio
nostra est. Turci tanquam lupi et imanes bestie ovile dominici. id est christianam plebem
lacerare conantur et lacerant. Vocamus in auxilium principes tanquam custodes christiane
plebis. Aures claudunt. nolunt audire vocem pastoris. Post sua quisque desideria per-
git. Quid agemus. soli ne lupos. hoc est turcos aggrediemur. Non sunt vires
nostre que tantam vim ferre queant. Minimum crevit turcorum potentia. Nec potest
eorum imprium teleri nisi christianorum magno conatu magnisque classibus et exerciti-
bus. Non habet apostolica sedes unde ista conquirit nisi christiani reges christiani

nique ipsi operam offerant. At hoc eis hacten? suadere non potuim?. Conuictum
fecim?. legatos misim?. Omnia temptauim? que visa fuerint ad excitandos ani-
mos p tempore necessaria. Non psecimus. Quomodo nunc pficiemus. Quid ergo
Negligemus ne fidei defensionem. Minime quidem. Pastor bon? inquit in euange-
lio veritas animam suam ponit p ouibus suis. Mercenari? autem? q non est
pastor cui? non sunt oues iprie. vidit lupum venientem? et dimittit oues et fugit
et lupus rapit et dispergit oues. Admonemur his vbis qdnam agere debeam?. Ex-
trema omnia temptanda sunt p salute dominici gregis. In grauioribus morbis
grauiora adhibent remedia medici. Idem et nos facere puenit. no decet pastore
suas oues relinqre. Occurrere lupis oportet etiam si sit anima p grege ponenda
Pastor bonus imitandus est dñs noster ih̄s. et optimi pceptoris vestigijs inbe-
rendum. q verbo qd docuit ope adimpleuit. Alios hactenus exhortati sum? de-
fensionem fidei suscipe. atq in bellum ire. missuri legatos et alia facturi que iuse fa-
cultates sufferre possent. mansuri p necessitatib? ecclesie apud septa olium que
restant nodum expugnate. Nunc maiora pmittemus et qn aliter excitare xpia-
nor? torpencia corda no valemus. nos ipsos piculio obiectabimus. nrmq caput
aduersus thurcos offeremus in bellum. et qstum nobis ecclesia romana et patri-
monium beati petri ministrare poterit. tatam p fide catholica ptegeta expo-
nemus et pfundemus in hoc itinere. Nec soli pficiemur in hostes. Clarissimo
genere natus et amabilis deo princeps. Philippos burgundie dux in hanc expedi-
torem ventur? se offert. non sine delecta militum manu et exercitu valido. Poteris
et clari venetoz ducis chastoferi mauri ingens et formidanda classis supioribus
mensib? in greciam nauigauit. totamq fere Peloponnesum vi atq armis eripuit
hosti. Isebunmq peninsulo q sex milib? passuum int? duo maria patet videtam
(vt aiunt) dicibus excitatis. muris ac turribus clausit. memorabile factum et int?
pclara veter? opa numerandum. Nec eadem classis vt pmisus est nobis non
derit. Spondent qz et ceteri ytalie potentatus p sua religione et in pmune bo-
num affectione. p capua tam sancto digna ope auxilia. Fauente nobis altissimo
maritimam bellum feliciter absoluem?. qm no sunt turci pares in pelago venetis.
Et altera pte in terra pugnabunt. Hungari genus hoim in bello feror. etiam thur-
cos vincere didicerunt. Inclitus rex gentis matbias iam coronam et pacem in re-
gno psecut? igentes potent? deriuare atq in plium ducere copias. hec nobis cer-
tissima sunt belli pfidia. Cum his ibim?. cum his dei plium decertabimus. Erunt
et alban? nobiscum et multi p greciam (vt speramus) et als hosti subactas puinci-
as a thurcis deficientes. castra nra sequent. Xpiani cñ sunt oderuntq machome-
tem. Hosti parent coacti metu. q non est diuturn? mgt officij. Et pmum spes li-
bertatis affuerit aduersus insolentes dños cornua erigent. Nec deerit in asia
metus vt sunt in omni gente atq in omni puincia male pacati homines. et noui-
tatum cupidi q tempus expectant. Non erit facile thurcis tot locis occurrere.
Difficile defendit qd vndiq a multis oppugnat. Quod siqs innumerabiles bo-
stium copias esse dixerit. nec putauerit in castris fidelibus parem numer? cogi
posse. Rndem? multum int? se distare homines et alios natura imbelles esse. alios
feroces. Virtus spectanda est magis q numer?. Non est in multitudine exercit?
victoria belli. De celo fortitudo pcedit. Taz facile deo nro est in paucis vincere
q in multis. Nostra ca dei est. p lege dei pugnabim? ipse deus pteret hostes an-
faciem nram. Audimus susurrare aliquos. Non desunt q murmurantes aiunt.
Quid agas in bello sener egrotus. sacerdos. Non est bellare tuum. nec potes nec
mittere. Reges tuo iussu tenent enses exercere tuum est iusta bella gerentib? be-
nedicere. Fatemur no puenit nobis effundere sanguinem. qn p alios possumus
iusticie fideiq? necessitati subuenire. q si religio in piculo est et absq nro non pot
ferro defendi. no est nobis vetitū qd samueli et belielegit fuisse pmissum. Sz nec

est hoc poscitur nostrum ut gladio pugnemus in bello. *Maz* quo pacto strin-
 rim? ensem qui vir manum ad benedicendum populum possum? eleuare. *O*ne pugna-
 bim? non ferro. p^{er} cibum adiuuabim? pliantes non brachijs. *E*rim? in alta puppi aut in
 aliquo monte. p^{er} in quo dum pliabim? et nostris benedicim? hostib? non maledicemus.
 quemadmodum de moysen legitur in bello amalechitarum qui orante vincebat israel.
 cessante orare succumbebat. *O*rabim? et nos sine intermissione pro bellatorib?
 nostris. hoc prestare poterimus. hoc sedulo faciem? *C*or peritum et humiliatum non
 despiciet dominus. Possem? et hoc ipsum domini manentes facere nec minus vale-
 rent preces si non est sola orationis causa que propriam sedem relinquere cogit et in
 bellum trahit. *A*t alios excitem? egimus. *E*xemplo nostro quam plurimos inuita-
 re studem? *S*equent? et nos venerabiles fratres nostri sancte romane ecclesie cardi-
 nales. quemadmodum ad hoc ipsum qui validi sunt sponte se obtulerunt. *S*equent? et epi-
 complures et alij minoris ordinis sacerdotes et clerici. non oraturi tamen. veruetiam
 pugnaturi cum res ipsa postulauerit. *E*xptas quibus bellorum et robustissimas militum
 cohortes et fortia pectora iuuenum ex agris ecclesie ducemus ad plium. qui nobis
 oratione pugnatib? ferro pugnent. *I*bim? extenso dominice crucis vexillo. *S*acra-
 tissimum christi corpus? precedet et sanctarum reliquiarum arcula. *S*aluatorem in bella vadē-
 tem sequemur. *I*psi coherebim? ipsi preces assiduas porrigem? ab ipso salutem
 implozabim? *M*iserebit? nostri? ut arbitramur? piissimus ihesus. nec populum su-
 um in hostium manus venire permittet. cui? preciosissimus sanguis in ara crucis effu-
 sus a maligno nos hoste liberauit. *E*t quis erit christianorum tam ferus. tam lapideus. tam
 ferrei pectoris. qui audiens romanum pontificem beati Petri successorem domini
 nostri ihesu christi vicarium. eterne vite clauigerum. patrem ac magistrum vniuersorum fi-
 delium. cum sacro senatu cardinalium clericorum multitudine in bellum pro tuenda re-
 ligione. proficiscentem. libens domini remaneat. *E*t que poterit excusatio quicquam iu-
 uare. senex. debilis. egrotus in expeditōem pergit. et tu iuuenis sano ac robusto cor-
 pore domini delitescas. *S*umim? sacros Cardinales epi prelium petunt. et tu miles.
 tu baro. tu comes. tu marchio. tu dux. tu rex. tu imperator in edibus proprijs ociaberis.
*S*iccine pueri hominum officia patieris. ut que sunt regum sacerdotes agant. et
 que nobilitati pueniunt subire? deus oporteat. *N*ecessitas ire nos urget. quia non pos-
 sum? alio pacto pro domine legis defensione christianorum animos commovere. *A*tinam? et
 non commoneam? *N*on egimus in bello tanquam nostri sit officij. sed quoniam aliter pro-
 re fidei non valent? *N*escimus an hoc sufficiens remedium erit. *M*andauit do-
 minus beato Petro ut titubantes fratres sua puerfione confirmaret dicens. *E*go ro-
 gavi pro te Petre ut non deficiat fides tua. et tu aliquando puerfusus confirma fratres tuos
*Q*uod Petro dictum est. et nobis dictum intelligim? *C*onfirmare fratres qui titubant
 debemus. *C*onfirmabim? vos fratres et filios (ut speramus) hac perfectōe nostra
 et ita non puauebunt porte inferi aduersus ecclesiam dei nobis commissam. *A*n dene-
 gabitis nobis auxilia vestra. et caput vestrum. patrem ac magistrum in hostes proficiscentem.
 fideles christiani relinquitis. *E*n quanta gloria vobis erit crucem domini cum sa-
 cratissimo corpore ihesu. ipsumque romanum prefulem sine vestris presidijis in hostem per-
 gere. *N*oscite reges ac principes officium vestrum. *I*darco gladium geritis ut ecclesiarum
 fidemque tueamini. atque ut malos et iniquos homines debita pena coerceatis. *E*t
 qui nam homines peiores quam thurci regiunt. qui fidem sancte trinitatis abijcientes. et
 saluatorem ipsum verum deum negantes. abominabilem machometum propleri legem
 in omnia scelera plabunt. et tam maximam orbis partem suis nequissimis abu-
 sibus sedauerunt. et legem contra euangelicam dissipare. *A*dversus hos gladium
 dedit vobis diuina maiestas. *I*n hos illum exercere debetis ac diuinam vlcisci con-
 tumeliam. *A*n non pudet tantum. tam fedam gentem. tam turpem in christianos esse grassa-
 tam. *I*n bellum non facit iustus. non facit necessarium esse putat. aduersus nationes qui puenire
 videntur vos et sancta vira. *A*ccingamini itaque tandem. et qui sine nobis ire non voluistis.
 ite nobiscum. sumite arma et scutum et venite in auxilium nostrum. immo deo vestrum et

uniuerse reipublice xpiane. Exemplum de philippo recipite quem nec domesticæ
delicie (q̄b⁹ puincie sue plurimū abundant) nec suoz pces. nec itineris lōgitudō
aut difficultas. aut senect⁹ ipsa ex pposito suscipiēdi t̄burcos belli vsq; in ban-
dicū deicere potuerūt. neq; fauente dño in futur⁹ deiciēti. Amiramini hūc no-
bilissimū pncipem. memōtore p̄fessionis v̄re quam in baptisinate subūstis. Cōgi-
tate q̄tum deo tenemini ⁊ q̄tum primo. Reddite vicē p̄ suscep̄t bñficijs. Etsi
te grati altissimo q̄ vos creauit ex nihilo. Nec animalia bruta aut lapides. s̄ ho-
mines rōnales eē voluit. Et cum p̄m̄i p̄ntis culpa damnati essetis ac mancipia
facti demonū. misit filium suū in similitudinē carnis peccati q̄ morte sua mor-
tem v̄raz deleret. Stupenda ⁊ inestimabilis charitas vt suū redimeret: filio suo
nō pepcit. Dñs ihs in cruce p̄ nobis in latrones pendit. In nocens agn⁹ cū
sceleratis deputat⁹ est. Speciosus forma p̄ filijs hoim euerberat⁹. lacerat⁹ ab im-
pijs: deformis apparuit. ⁊ planta pedis vsq; ad v̄tricem nō erat in eo sanitas. ne-
q; spēs. neq; decor. Sic placuit patri q̄ p̄p̄tā n̄ra tradidit illum. Propiciatōrē
enī p̄posuit eum p̄ fidem in sanguine suo. Iniquitates n̄ras ipse portauit. ⁊ liuore
ei⁹ sauiati sum⁹. q̄ cum inimici eē⁹ rēcōciliati sum⁹ deo p̄ mortem filij ei⁹. O cru-
delis xpiane. o ingrate. o mentis inops. potes ne ista audire ⁊ nō animo pmoueri.
⁊ nō cupe p̄ illo mori q̄ p̄ te mortu⁹ est. De honore illi⁹ agi⁹ q̄ te de dyabolica f-
mitute p̄ciosissimo sanguine suo redemit. De xpi noie discipulat⁹. de fide catholi-
ca. de baptismo. de ceteris ecclie sacramētis. de sacrosancto euangelio. Aduersus
hec omnia thurci militant. Nec euertere ac p̄sus delere conant⁹. ⁊ tu nihil s̄ mo-
liris. Quid agis iners. redde te gratum deo. ⁊ cogita q̄nam pacto creatori redē-
ptioz tuo aliqua ex p̄te satisfacias. Et q̄m peccator es. redime tuas iniquitates
hac tā sancta ⁊ salutifera p̄fectione. An diuicias bonitatis dñi ⁊ patientie ⁊ lō-
ganimitat⁹ eius p̄temnis. An ignoras q̄m bonitas dei ad p̄niam te adduxit. Ca-
ue ne p̄m̄i duriciam tuam ⁊ impenitens cor. iram tibi thesaurizes in die ire. ⁊ re-
uelatōis iusti iudicij dei. q̄ reddet vnicuiq; s̄m̄i opa eius. Convertere ⁊ agito pe-
nitentiam ab omnib⁹ iniquitatib⁹ tuis. ⁊ nō erit tibi ruina. Prop̄tea expectat do-
min⁹ vt misereat tui. p̄ice p̄uicationes antiq̄s ⁊ fac tibi cor nouum. ⁊ sp̄m̄i no-
uum ⁊ veni. Milite p̄ domino ne morte moriaris eterna. Cogita de primis tuis
⁊ fratrib⁹ xpianis. q̄ vel sunt in captiuitate thurcor⁹ dura fuitute p̄ssi. vel capti-
uari indices atq; in fuitutem rapi vident⁹. Si homo es. humanitas te trahere de-
bet. vt opē feras homini indigna ferenti. Si xpian⁹: p̄letas euāgelica q̄ iubemur
primos tanq̄ nosmetipsos diligere. Considera primoz tuoz xp̄fidelium erū-
nas. in quos thurci deseruiunt. Filij e complexu parentum ⁊ infantes ab vberib⁹
matrum eripiunt⁹. Violant v̄rores in conspectu virozum. Senes tanq̄ inutiles
occidunt⁹. Iuuenes tanq̄ boues aratro iungunt⁹ ⁊ terram vomere vertunt. Mi-
serere frat̄z tuoz. Offer opem iaz dura ferentibus. Quod si nihil boz te trahit
at saltem de tua salute cogita. Nec te tutum idcirco existimes q̄ mansionem for-
tasse p̄cul a thurcis sortitus es. Mcino tam remotus est quin repiri queat. Si vi-
cinum dimiseris in piculo q̄ ante te. primus est igni. dimitteris ⁊ ipse similiter a
vicino q̄ retro te habitat. Tales oportet nos esse in alios. quales ergo nos illos
cupim⁹ inuenire. Nolite auxilia galloz sperare theutonones. nisi ⁊ vos hūgaris.
Nec vos galli. byspanoz. nisi theutonicis opem fertis. Qua cū mensura metie-
ritis eadem remetiet⁹ ⁊ vobis. Nec p̄pterea sibi q̄spiam blandia q̄m p̄ncipa-
tu palleat aut regno. Constantinopolitan⁹ impator ⁊ Trapezuncius ⁊ rex bosne
⁊ rascie domini. ⁊ alij q̄plures p̄ncipes capti ⁊ crudeliter occisi. q̄d sit expectan-
dum edocent. Nihil tam dñum machometi q̄ nomen regum orientis adeptus
impium ad occidentale festinat. Nouam erigere monarchiam conat⁹. vii thur-
cor⁹ impio. ⁊ vii mochoemetee legi cūcta submittere studet. Si potestis talia fer-
re p̄ncipes ac p̄p̄i xpiani manete domi. neciam de subuertenda formidabili thur-
cor⁹ potentia cogitare. At si vultis iugum bouetis. si ptumeliaz dei ⁊ primi tole-

rare neq̄tis. si pudet semiuiros asiaticos grecoꝝ gētem (qđ nunq̄ antea fecerit)
subegisse. eoq̄ supbie p̄cipisse. vt europaz sibi totam breui tpe parituraz sgent.
Si cor virile vobis est. cor nobile cor altum. cor xpianum. seq̄mini vestigia patr̄
vii. sedmini castra nra. Venite in auxilium fidei. Venite in auxilium fratꝝ vroz.
Opponite vos mure p̄ domo dei. Cogitate de via salute. de via gl̄ia. nolite p̄mit-
tere vt sine vris auxilijs p̄ficiscamur in thurcos. Mittite subsidiarias acies. in-
uate xpianum exercitum. Quāto fortiores ibim⁹. tantocius (auxiliante dño)
cum victoria reuertemur. Nec putetis insuperabiles thurcos esse. Vnci ⁊ p̄nt ⁊
sepe victi fuerūt. Quantum valerent arma thurcoꝝ belgradus ondit. Minor
est thurcoꝝ potentia q̄ fama ferat. Imbellem atq̄ inermem multitudinē ad pl̄i-
um ducit. quam tanq̄ pecudum grege dissipare licebit. Nec ipa thurcoꝝ agmi-
na grauioris armature vsum didicere. Raras loricas. rariores toraces induunt.
Nec galeas more nro lucentes onduunt. Raro tegunt corpora ferro. Acinate vtū
⁊ arcu. Parua se p̄tegunt ⁊ galeis pilosa q̄dam materia duraq̄ p̄teritis. Quod
si latinas inciderint acies. rigentes calibeferratasq̄ bastas ⁊ catrafractos eq̄s
⁊ manu balistaz sagittas. intelligent cū mulierib⁹ se bacten⁹ pugnassee. nūc cum
viris eē certandum. Dixim⁹ q̄ nobis bacten⁹ p̄missa sunt auxilia. ⁊ quā spe vi-
ctorie p̄cedam⁹. Quod si vos q̄s p̄iunxeritis arma ⁊ auxiliares addideritis tur-
mas. multo alacriores ibim⁹. Nec dubium quin orientales ingressi. puincias tā-
to maiorem ad nos p̄cursum inueniem⁹. cedentius se ploꝝ. quito validior fuerit
nr̄ exercitus. Si mouebimini vos xpiani occidentales. ⁊ animaz vraz pastorem
secuti fueritis. mouebunt⁹ ⁊ multi ex grecia atq̄ asia xpiani. q̄ vix esse xpi vicarijs
romanum pontificem non dubitant. Tandudum nō fuit in oriente roman⁹ p̄-
sul. At p̄mū innotuerit aduentasse latinam classē. romanū vebentem p̄sulem.
innumerabiles turme nō dubitam⁹ ad visendum beati petri successorem. cū fletu
⁊ lacrimis sacros osculaturi pedes accurrēt. seq̄ ⁊ sua p̄mitteret ei. Hac spe fre-
ti venerabiles fr̄es ac filiū dilectissimi. his rōnib⁹ p̄suasi. his p̄silijs moti. venera-
bilibus fratrib⁹ nris cardinalib⁹ hoc ipsum suadentib⁹ corpus nrm caniciemq̄
nram. ⁊ seniles ac debiles art⁹ huic sancte expeditioni p̄secramus. donisuoq̄ cō-
mendam⁹. statuentes circa nonas Junias (q̄ prime instant) anchonaz petere
atq̄ in ei⁹ portu nauem ascendere. ⁊ cum eadē classe quam interim nro ⁊ alioꝝ sum-
ptu poterim⁹ instruere. adriati cum ingredi p̄lagus. ⁊ vltari⁹ recto itinere ad-
uersus hostes fidei p̄ficisci. Non dubitantes. quin philippus burgundie dux ma-
ritimis armat⁹ copijs ad idem tempus p̄sto adsit. Acnetiq̄ validaz classē (de
qua dictum est) expeditam in mari babeant. ⁊ tam ille q̄ isti sese nobis p̄iungant.
sub verillis ecclesie ac viuifice crucis signo aduersus impios thurcos autore do-
mino feliciter pugnaturi. Crucē signati aut q̄ suis aut mittentium sumptib⁹ in hac
pia expeditione militaturi sunt. vt nauigia equo p̄cio ad traiciendum venetis ha-
beant curabim⁹. Eapropter vos omnes ⁊ singulos cardinales. patriarchas. ar-
chiep̄os. ep̄os. abbates ⁊ cuiuscūq̄ p̄ditionis viros ecclesiasticos. religiosos et
seculares q̄ de forte dñi effecti est. Vos q̄s impatorē. reges. duces. marchiones.
comites. p̄uitates. barones. nobiles. milites. ciues ⁊ alios quoscūq̄ fideles siue
in vrbibus p̄morem in siue in agris. p̄ viscera misericordie dñi nostri ihu xpi. p̄ passio-
nem ei⁹ qua nos redemit. p̄ iudiciū extremū in q̄ stabitis añ tribunal ei⁹ acceptu-
ri vnuscūq̄ fin op̄a sua. Per spem vite eterne quam repromisit dñs diligētib⁹ se
obnixe inonem⁹. req̄rim⁹ ⁊ obsecram⁹. vt q̄ p̄mode potestis. in hac sanctam ex-
peditōz nobis auxilia p̄bere nō differatis. s̄ in tpe p̄dicto ad nos mittatis. Veni-
at p̄ seipm q̄ validus est ⁊ p̄mode p̄t. Qui vō non venit mittat alium aut alios
iuxta vires suaz facultatum. Si neq̄ alium p̄t mittere. de bonis sibi a deo colla-
tis. q̄cum fin p̄cientiam suam p̄t p̄ fideles man⁹ in banc expeditōem p̄tribu-
at. aut in cistis reponat que ad hoc opus in singulis dyocesisb⁹ p̄stituent. Nec du-
bitet quispiam magna p̄mia p̄secuturos a dño eos. q̄ hoc sanctū op⁹ ⁊ t̄neces-

farium, p suis vrb⁹ adiuuerint. Manifestum em̄ exploratumq⁹ est omnib⁹. q⁹ sa-
cro sanctam religionem fideq⁹ orthodoxam adiuuerint. auerint. defenderint. cer-
tum esse in celo diffinitū locum in q⁹ beati euo sempiterno fruant⁹. Credendum ē sp̄
sacris veteribusq⁹ hmonib⁹. post hāc vitam migrādum esse in alterā asserētib⁹.
Et q⁹ pie in hoc seculo vixerit legemq⁹ dñi seruauerit in altero vitam beatam sine
sine psecuturos. alios vō miseram infallibile pphetiā illud est qd necq⁹ oculus
vidit. nec aur⁹ audiuit. nec in cor hois ascendit q⁹ pmissit dñs diligentibus se. et q⁹
(Paulo teste) non sunt p⁹digne passionēs hui⁹ seculi ad futuram gloriā q⁹ reue-
labit in nobis. Iustissim⁹ est retributor domin⁹. q⁹ nec bona sine p⁹inio nec mala
sine pena p⁹terit. Confidite in deo et nō p⁹fundemini. Date de bonis vestris ei q⁹ de-
dit vobis. et centum accipietis. p vno et vitam eternam possidebitis. quam vt cer-
tius psequi valeant q⁹ nostris exhortatōib⁹ obediētes hoc sanctum opus et ne-
cessarium iuxta possibilitatem suam adiuuerint. Illos de omnipotētis dei miseri-
cordia. et beator⁹ Petri et Pauli ap⁹lor⁹ eius auctoritate p⁹si. de plenitudine p⁹ā-
tis celis nobis p⁹cesse. omnib⁹ vere penitētib⁹ et p⁹fessis q⁹ in hanc expeditōem no-
biscum venerint. aut p hungariam aut aliam viam p⁹thurcos arma p⁹tulerint. et
p annum aut ad min⁹ p⁹ sex mēses si ampli⁹ nō potuerint in bello p⁹seuerauerint.
plenissimam oim p⁹ctō⁹ suor⁹ remissionem et veniam elargimur. ita vt p⁹ satisfā-
tione delictor⁹ et penar⁹ q⁹ fuerant imponende. succedat labor itineris atq⁹ militie.
Nec sacerdos aliam p⁹iam p⁹stetib⁹ innogat q⁹ v⁹cturi sunt. Volentes eos q⁹ vt
p⁹missum est ad hoc sanctum op⁹ p⁹ficiant. omnem grām et indulgentiar⁹ p⁹se-
q⁹. quam n⁹ri p⁹decessores p⁹ficiētib⁹ in subsidium terre sancte et in anno iubileo
romani petētib⁹ dare p⁹seuerūt. non dubitātes quin anime illor⁹ q⁹s ad hoc bel-
lum p⁹ficiā bona mente p⁹tigerit. cum beatissimis sanctor⁹ Pat⁹ et angelor⁹ dei
spiritib⁹ post hāc vitam in celestib⁹ sedib⁹ collocent⁹. et p⁹sortes imp⁹petuum xpi fa-
cte etna felicitate fruant⁹. Quod si forsitan anno nō exacto ip⁹or⁹ aliq⁹s post iter ar-
reptum in p⁹secutione tam p⁹ et tam sancti opis ex hac luce migrare p⁹tigerit. vo-
lunt⁹ et p⁹cedim⁹. vt tales nihilomin⁹ p⁹fatam indulgentiam integralit⁹ p⁹sequant⁹.
Similit⁹ et eos q⁹ non venientes alium vel alios suis expensis s⁹m suar⁹ virium fa-
cultate transmiserint vice sua ad annum aut ad min⁹ ad sex mēses in hoc bello
militaturos. ita vt nō solum mittentes indulgentiam et grām h⁹mōi p⁹sequant⁹ s⁹
etiam missi. Et vt omnis etas et sexus et cuiuscūq⁹ p⁹fessionis homines hui⁹ san-
cte indulgētie p⁹icipes esse possint. volum⁹ vt p⁹one q⁹rumcūq⁹ monasterior⁹ seu
loco⁹ religiosor⁹ marium siue mulier⁹ cuiuscūq⁹ ordinis seu p⁹fessionis existant.
que p⁹ singulis decem suppositis claustr⁹ sui vnum bellatorem destinauerint hac
eadem indulgentia et gratia plenarie gaudeant et missus ipse gaudeat. Idem cō-
cedim⁹ et indulgem⁹ vniuersis fidelib⁹ q⁹ non valentes p⁹ se singuli alium mittere
duo simul tres vt aut q⁹tuor aut plures vsq⁹ ad decem vnum miserint. q⁹ vice eo-
rum in bello pugnatur⁹ aut aliud opus vtile factur⁹ infuerit. volentes vt et ipse
pariter grē p⁹iceps fiat si p⁹ annum aut ad min⁹ p⁹ sex mēses continuauerit. aut
post iter arreptum in viā decesserit. Insup⁹ q⁹ commodē venire aut alium p⁹ se vel
cum alio aut alijs mittere nō valens. q⁹tum p⁹ hebdomadam cum familia sua ex-
ponere p⁹seuerit in archa in sua ciuitate vel dyocesi ob hanc causam constituen-
da imposuerit. indulgentias h⁹mōi pariter assequat⁹. Volum⁹ autem et apostoli-
ca auctoritate mandam⁹. vt quicūq⁹ huic operi tam sancto se obligauerint. salu-
tare signum viuifice crucis vestib⁹ imprimant. et in humeris suis illius memori-
am portent. cuius passione ab eterna damnatione redempti sunt ip⁹m imitantes
cui ob nostram redemptionem crux imposita fuit. cum factus est p⁹ncipat⁹ sup⁹
humer⁹ eius. et q⁹ nos admonens ad sectanda v⁹stigia sua. Qui vult inq⁹t venire
post me abneget semetip⁹m et tollat crucem suam et sequat⁹ me. Ne vō hec nostra
p⁹fectio et ip⁹m p⁹fectionis tempus fideles populos lateat mandam⁹ omnib⁹ et sin-
gulis p⁹ totum orbem metropolitanis in vim ei⁹ quam vobis debent obediētie

ut ipsi primum in ecclesijs eorū cantata missa solemni spiritus sancti. et conuocato populo has nostras lras publicent. et in circuitu ecclesiarū pcessionēs faciant. Deinde copias earū autenticas suffraganeis suis q̄totius mittant. illos monentes vt et hoc ipsum in suis ecclesijs cum deuotione et diligentia faciant. Ceterū in tanto xp̄iane religionis discrimine q̄tum a t̄buris impietiatū cernit imminere. nulli dubium esse debet. quin xp̄iani omnes tam reges et principes q̄ alij potentat⁹ et p̄uati homines. ad defensionem catholice fidei et sancte legis euangelice iuxta possibilitatem suam cum bonis et corporib⁹ suis de necessitate salut⁹ viriliter assurgere et indefinēt assistere teneant. Eapropter fideles ipsos ihu xp̄i cultores. vniuersos et singulos cuiuscūq; status. et conditionis fuerint. siue pontificali siue impatoriā vel regali p̄fulgeant dignitate. hāc serie monem⁹ ac requirimus. et in vim p̄missionis facte in sacri susceptiōe baptismi. et in vim iuramenti p̄stiti cum dignitatū suarū insulas suscepit. et p̄ obedientiam nobis debitam. eis et eorū singulis mandam⁹. vt hanc sanctam expeditionem ad quam p̄fecturū sumus. nō sine maximo corpis nostri dispendio. modis quibus possunt q̄celerissime adiuuare et p̄mouere festinent. ab illo cui⁹ causa agit exuberantia suscepturū p̄mia. et in p̄nti vita et in futura. Negligentes autem negligent et in extremo iudicii die minime inter illos inuenient quib⁹ dicturus est dominus. Venite benedicti patris mei p̄cipite regnum. Nam quo pacto cum xp̄o regnatur⁹ est. qui temporale regnum aut delicias aut voluptates p̄ xp̄o non vult relinquere. cum dicat ipse xp̄s in euangelio. Qui diligit patrem suum et matrem suam aut v̄rorem aut filios plus q̄ me. non est me dignus. Considerate ista fideles xp̄iani. et mente reuoluite diligenter. ne ignorantes ignoremini. et tandem peniteat nō adiuuissē in piculo cōstitutam ihu xp̄i religionem et fidem. Caucant sibi q̄ tales extiterint. Tu v̄o quicūq; fueris xp̄iane fidelis. q̄ p̄ tuis facultatib⁹ expeditionem t̄burcos subeundam adiuueris. Benedict⁹ esto in ciuitate. et benedict⁹ in agro. benedict⁹ fructus ventris tui. et fruct⁹ terre tue fructusq; iumentorū tuorū et armētorū et gregum. benedicta horrea tua et benedicte reliquie tue. benedict⁹ esto ingrediens et egrediens. Det dñs inimicos tuos q̄ cōsurgunt aduersus te corrūctes in p̄spectu tuo. et mittat domin⁹ benedictiōem sup̄ cellaria tua et sup̄ omnia opa manuum tuarum et abūdare te faciat omnib⁹ bonis et p̄stituat te in caput et non in caudam. Tibi autem q̄ nō lens audire verba nostra. nō modo iuuare opus sanctissimum ad qd̄ anhelamus negligis. verūctiam volentes adiuuare impedis aut deterres. Non solum nouissima illa tremendi examinis dies coram redemptore tuo cui omnia dedit pater in man⁹. ad sempiternum supplicium est expectanda. s̄ misera interim p̄ omnem vitam timenda calamitas. Iustum est em̄ veri dei iudicium. Iuste v̄siones sue. Considerat semitas pedum tuorū. nec falli in faciem potest. Paratam v̄o bonorū et malorū operum gerens mercedem nec irremuneratum qd̄ bene. nec impunitum qd̄ male gesseris esse p̄mitter. Fidelis autem ppli sui et sancte ecclesie sue et legis sue catholicam fidem p̄turbans. vbicūq; eris inuenieris ab eo et q̄ diuine voces iniquis denūciant. erunt tuo capiti bonis omnib⁹ trepidanda. ne videlicet maledict⁹ sis in ciuitate. maledict⁹ in agro et ne mittat dñs sup̄ te cluriam et sitim et increpatiōz in omnia t̄pa tua. ne egestate. febre. et frigore te p̄cutiat. ne sis sp̄ calūniā sustinens et opprēssus ciuitatis dieb⁹ et stupens ad terrore eorū q̄ videbunt oculi tui. ne det tibi dñs cor pauidum et deficientes oculos et animam errore p̄sumptam et ne sit tibi vita tua q̄si pendens ante te. et ne timeas nocte ac die et nō credas vite tue. Aduersus v̄o hāc iram dñi dei tui p̄as nulla tua. nomen nullum tuū. nec terrenum p̄uilegium poterit p̄ualere. Sagitte ei⁹ acute penetrant ad intima cordis. et carbonēs desolatorū animam nocentem exurūt. Vos v̄o infelices pirate et infelices latrones q̄ vel terra vel mari dyabolo militantes in xp̄ianos latrocina exercetis. si eūctis ad hanc sanctam expeditionem. si redeuntes ab ea impedire. carpe vel spoliare q̄cūq; pretextu eritis ausi. Vos

iniquam cum adiutoribus vestris. cum fautoribus ac receptoribus anathema effote.
 et ab ecclesia christi penitus alieni. Quos quod si scienter his venditis aliquid emitis ab his
 aliquid. portum aut loca eis pceditis. cum eis publice vel occulte comunicatis. pa-
 riter anathema effote. In vos autem vniuersitates locorum et ciuitatum mandamus
 ecclesiarum platos in edicti finiam ferri. nolentes vllum privilegium sedis paliorum
 quicunque vobis vnum habeat. vos ab hac praua defendat. etiamsi de vbo ad vbum
 inferi vel periculatum illud exprimi et recenferi oporteret. At tu domine deus qui nosti cor-
 da hominum et renes illorum scrutaris. et nihil ignoras eorum qui fiunt. si bene agunt christia-
 ni principes priuati homines. si de tuo honore solliciti sunt. si expeditioni quam pro
 tuendo euangelio pergamus que prestare possunt auxilia non denegant. Adiuvare eos. di-
 rigere gressus eorum diesque multiplicare. retribuere mercedem pro benefactis prout eis re-
 gna et principatus. patrimonium et possessiones auge. et tandem ad pignora pascua tua
 et diuites mensas accersito. Quod si corde indurato sua potius quam tua querentes. pri-
 uatas causas magis quam publicas curant. auaricie student. voluptatibus ac delictis
 indulgent. et nos ad tua bella videntes nolunt associare aut auxilio iuuare cum
 possunt. quin potius opem ferre volentes impediunt. aut puerre illos domine et sana quod
 infirmum est. aut quod notum est ne noceat cohibeto. angustias nostras aspicias pie
 deus de excelso sancto tuo. et nosti quia propter gloriam nominis tui et propter salutem gregis
 dominici nil aliud querit vox nostra. Memoro domine ihesu christe. quam beato petro et succes-
 soribus eius claves regni colorum tradidisti. volens quicunque ligarentur ab eis in terris li-
 gata essent in celis. qui soluerent soluta. Ecce assum beati petri successor. Impar me-
 ritis auctore non minor. indignus vicarius tuus. Respice ad preces nostras et exaudi nos
 de alto solio tuo. Benedicito quibus ipsi benedicimus. et quibus maledixerim maledi-
 cito. Ne incrimineris iniquitatum nostrarum antiquarum cito anticipent nos in scilicet tue.
 Adiuvare nos deus salutaris noster. et propter gloriam nominis tui domine libera nos. et propitius
 esto peccatis nostris. propter nomen tuum. Da felicem cursum ceptis nostris. Altio san-
 guinis suorum tuo qui effusus est a thronis introeat in conspectu tuo. Aut gemit prope-
 ditorum. et redde inimicis nostris septuplum in sinu eorum improperium quod exprobrauerit
 tibi. Respice super populum tuum benignis oculis. Fac nos ire cum prosperitate ad bel-
 lum tuum ac reuerti felices. Da nobis victorias de tuis hostibus. ut tandem recu-
 pata grecia per totam europam dignas tibi cantem laudes. tibi que perpetuo fuam
 et omnis terra te adoret et nomini tuo psallat in secula seculorum. Data rome apud
 sanctum Petrum. anno incarnationis domine. M. ccc. lxxv. kal. nouembrius. Pontifi-
 catu nostro. Anno sexto.

Oratio Enee filij ad Calixtum papam offerendo obedi-
 enciam imperatoris.

ccccxiiij.

Oleant plerique omnes beatissime pater maxime pontifex qui ad tradendam obe-
 dientiam huic sacrosancte romane sedi mittunt. non solum psona sedenti
 in ea. sed et etiam qui se mittit amplissimis vobis exponere laudes. Idem nunc
 et mihi faciendum est qui cum collega meo presentanti et optimo iure interprete io-
 hanne binderbach cesario nomine obedienciam ad te deferro. Et cum sim certus in hac
 tui summi psulat adeptorem. quam diuinitus inspirata cum ceteris fatent. posuisse ad te
 huic plurimos. tum principum. tum ciuitatum legatos. tum socios et dicendi pitos
 non sum nesci illos tibi et romane ecclesie congratulante et aplicum sacre senatus qui de-
 legit. et pietatem tuam. qui demandatum munus accepit magnifice atque ornate co-
 medasse. Per hosce ut arbitror homines. et veteris. psapie tue alta nobilitas. et
 maiorum tuorum illustria facta. ac ois vite tue cursus. ita in lucem prodire. ut nemo
 in hoc auditorio sit qui nesciat quod clare sis natus. quod scolaris acutus fueris. quod disputa-
 tor subtilis et reuerens. quod doctus doctori clemens. quod prouidus apud reges psilia-
 ris. quod iustus in ingratibus iudex. quod castus in ecclesia psbiter. quod sanctus et amabilis episcopus. quod
 verus et incorruptus cardinalis. Quod est igitur cur ipse in exponendis feram tuis lau-
 dibus. Nam et si vita tua in hac usque die breui fuerit. ut vel milies dicata tele-

etet non sum tñ ego q̄ tuas etimlas ac pene diuinas virtutes. equo p̄conio cele-
 briare possum. Neq; tu is es q̄ rumusculos q̄res z inanes aures ppli captes. suffi-
 cit tibi p̄scientia tua. q̄ non ab hoie s̄ ab ipso rege seculorū iusto iudice q̄ nō fallit
 coronā expectat meritorū. Nos igit̄ de tua beatitudine nihil aliud dicem⁹. nisi q̄
 tu veluti sydus q̄dam clarissimū z saluberrimū e celo missum credim⁹. sub q̄ be-
 ati petri nauicula q̄ misere mergit̄ felicit̄ emerget̄. Consuevit em̄ terra hispanie
 nobilissima vñ tibi origo ē. industrios sp̄ z fortissimos viros aplice sedi atz ipis da-
 re. quā admodū dainasi z theodosi manifestant. q̄b⁹ te nullo pacto censem⁹ mi-
 norē z nunc potissime. cū ex vrbis illi⁹ impialis. Senaz mris mee. lraz cultrici⁹ z
 ocū. tamacrem defensionem. z certissimam p̄seruatōz animaduertim⁹. De cesa-
 re vo a q̄ sum⁹ missi dicere nō nūbil eoz temeritas viget. q̄ nesciunt s̄bis extolle-
 re suos dños nisi dep̄mant alienos. S̄z horrem⁹ ingredi cū puo nauigio magnū
 mare. neq; em̄ nra oīo est. q̄ maiestatem tanti p̄ncipis. p̄ sua dignitate valeat ex-
 plicare. cum nō vno tm̄. s̄ q̄tuor ex fontib⁹ nri friderici laus abunde manat. Ex
 rōno impio cui p̄est. Ex natōe germanica. q̄ sibi p̄ ceter⁹ obsest̄. Ex domo austrie
 q̄ se genuit. z demū ex p̄sona. p̄pria q̄ corpis z animi totib⁹ egregie pollet. Si q̄s
 igit̄ fridericū nrm vt par est. p̄mendare voluerit. Huic p̄mo vetustas imperij z
 amplitudo z auctoritas z p̄tās z magnificētia z glia i mediū deducēda erit. deinde
 q̄d sibi velit ingēs daniel statua p̄p̄ ferreas tibias q̄uis impia p̄terētes. Quid
 grandis ezechielis ipoꝛtet aqla cur affyꝛtoꝝ regna mutet ab ytalīa balaam enar-
 randus oīs aqlē volat⁹. vt cretensem illū iouem stulte creditū deum. Et theocū
 vt troyanos reliqs. vt potissime piūm eueam. in bellis adiunaret. vt regib⁹ alba-
 nis aliqñ fauerit. vt rōnos rex dños. gētemq; togatā. vt grecos ipatores. vt ger-
 manos cesares victores hostiū. z mdi deuictores effecerit. Quēciq; em̄ de rōno
 impio p̄dare dicunt̄ ad rectorē ei⁹. p̄culdubio cū laude redūdant. Nam sic apli
 petri z siluestri z leonis z aliorū pontificum laudabile nomē. te q̄ loco eoz sedes
 agit inblimē. z augusti p̄mi z constantini magni. z karoli victoris. z aliorū cesaz ex-
 cellens glia. Friderici nrm q̄ cis successit in altum tollit. Scdo exponēdum erit
 q̄ longa z lata sit germanica natio. q̄ religioſa. q̄ verax. q̄ iusta. q̄ p̄missi tenax.
 q̄ p̄p̄loſa. q̄ diues. q̄nta illic nobilitas. q̄ fortis z expta militia. q̄nt̄ ecclīaz oma-
 tus. q̄nta glia cleri. q̄nta p̄ncipum magnificētia. q̄nt̄ splendor vrbū. q̄nt̄ celi facies
 que terre vbertas. cū puinciaz z ppli decus cū p̄ncipe sit p̄ne. Tercio describen-
 da succurrit inclita domus austrie ex q̄ hic fridericus p̄gnat⁹ est. Dat⁹ z ipsa re-
 gum z impatorū. q̄ sepe vngarie sepe bobemie z aliqñ polonie reges dedit demō
 strādaz q̄ntus fuerit magnus ille rudolph⁹ impator. q̄ z bononia romane ecclie
 dono dedit. Et otto karolū potētissimū bobemie regem q̄ austriam z styriam ro-
 mano impio surripuerat ancipiti bello victū incēmit. Tum duo alberti occurre-
 rent. duo martis fili. duo fulmina belli. quoz alphonsum de nāſato. vastes impe-
 rij vsurpantem. apud rennum magno plio vicit z occidit. Alē impios hūſſitas ec-
 clēsie nre seu a bella mouentes q̄si mallens p̄triuuit. De p̄ie ladiſlai loqr̄ inditi re-
 gis hūgarie ac bobemie. cesar⁹ nri patruo. deniq; admirāda p̄bata te nūbil satis
 vici posset. Ponendi añ oculos eent̄ Ernesti leopardi. Friderici z ali⁹ q̄plures
 anime p̄didissime hui⁹ excelsē familie. quaz virtutem admirari magis q̄ recense-
 re valemus. Postremo qz n̄ imitanti maiores redēct⁹ est p̄fina laus filio. ad fri-
 dericum ipm̄ p̄uertenda erit oīo. De mansuetudine sua. de religione. de iusticia.
 de prudentia faciendum verbum. exponendum eius iter in terram sanctam. de-
 clarandus felix reditus. enarranda paucis p̄ſilia. p̄mendanda pietatis opa. bi-
 cendum quo pacto. ad impium vocatus fuerit. Ad coronam regni germano
 apud ciuitatem aquensem. Impialem in hac vrbe summo cum honore suscepit
 vt piugem nobilissimam ex domo portigalie duxerit. Alphonſi p̄clarissimi regē
 neptem. Unde sibi omēs hispanie potentissimos reges affinitate p̄iūxit. vt neu-
 tralitatem ecclie rōne nocentissimam. ex natōe sua sustulerit. vt obediētiaz ger-

*Legite lntera
 p̄m̄hi q̄ma
 ante r̄eson
 a n̄ hūm
 qualis p̄o
 effect
 27*

manici populi magno labore maiori sumptu atq; industria. tuis pdecessorib; euge-
 nio z nicolao restituerit. Unde secuta est q nunc fruimur z quam tanto pe pmeda-
 uim? ecclesiastice societati vinitas. Quis ei? rei gloriæ pleriq; in alios detinet. qz
 opa ea fuit. q solet illoz ee q fugati ab alijs scsumq; termini incipiunt. De his
 q z alijs q plurimis reb; cumulatissime putadū illi erit. q fridericum nrm vigne
 p meritis laudare decreuerit. Sz non sunt h onera q nris humeris pmitte debe-
 ant. Sati? est tacere q maiestatem tanti pncipis cum vt nra eslozine pcurrere.
 Precimittim? igit mozem ab alijs fuatu z obmissis h loco tuis ac cesar? nri lau-
 dib; ad ea venim? q coram te dicere ac agere iussi sum? Nunusq; nrm qbre-
 uis absoluem? Sane cu accepisset Frideric? impator. sanctissime atq; indelibi-
 lis meozie. Ma. papam. v. pdecessorem tuū ex hac mortali luce migrasse. plens il-
 lum dies luxit. Non qdem cui? ea quez p suis gloriis opib; z ai rectitudine in
 pccilio beatissimoz spiritū z in regno dei cū petro z paulo iam receptū nō dubi-
 tabat. Spē repū xpianam. cui mortē. Ma. h tpe funestissimam existimabat. timēs
 ne p successoris electōe sacri senat? opidēs in diuersa tendētes. incōsultem xpi
 tunicam scinderēt. z imminētī cervicib; nris hostili gladio vires addicerēt qd lz d
 tanto lumine nō eēt credibile. qz tñ acciderāt aliqñ peiora. n fuit absonū formida-
 re silia. s quēadmodū expmatura z infausta migratōe tui pdecessor? merore acce-
 pit cesar ingetem ita ex tepestiua z felici vocatōe tua. summū gaudiū mariamq;
 leticiā adept? ē. Mouit em te cesar cū adhuc in miorib; ageres. z cū se visitatū in
 hac vrbe sue coronatōis adisses qstū intellctū z doctrinā. z pñm ciuili sapia q
 mūdi gubernatrix existit. qstū cū magnitudine z vite sanctimonia valeres vili
 genē expendit. te vniū esse iudicauit. q. b. p. locum iur? meriti aliqñ teneres. qd
 nūc ex pccordi volūtatē sacri senat? impletum cognoscat z gaudet. Sic cū serenissi-
 ma pborali sua leonora prudētissima z sanctissima femina q de tuo pontificatu
 maximo incredibilis exulcet festos dies agit illos. qz secum serio triumphat q tu
 solus es. q post gregorū. rj. p annos. lxx. z ampli? sine ppetitorē cert? z indubi-
 tat? b. p. successor inueniar? Ea ppet? de nūcio tue assumptōis cesar. solicit? p
 debito recognōis. nos duab; de causis ad te misit. Prima ē vt p vetusto more
 sanctitatem tuam recent? assumptā. suo noie veneremur. Secūda vt defendāz
 pthurcos catholicam ecclīaz tue beatitudini pmedem? In pmo negocio nō est
 cur inoremur. faciat impator qd se decet. accipiat tua pietas qd tibi debet. Nos
 igit iussione pentes eius nomine. q sacro romano impio pñdet. sanctitatem tuā
 domini nostri ihu xpi locum tenentem in terris ac in gratiam z ducem vniuersa-
 lis ecclīe. recognoscimus te certum z indubitatum. b. p. successorem z pastore
 dominice gregis. Te sanctorū euangelioz verū interpretem. Te doctozum saluta-
 rem. Te clauigēz eterni regni celestis pñtemur. Tibiq; oēm reuerētiam z obe-
 dientiam exhibem? quaz romanorū impatores pdecessorib; tuis canonice intrā-
 tib; pñtare ppeti. sunt siue iure siue pñtitudine suadētes. q qstū nobis pmissum
 sit pñti sacra lra docebit. Nūc de scda nostre pmissionis cā transigere oportet h
 est de tuento nomine xpiano pthurcos. non dico teucros. Nunq; ergo hic erro-
 ris. plabo z vt genti barbare atq; immundissimo nomi eoz attribuiam q romani
 ppli pñes habent. Teucri em idem z troyani fuerūt. a qbus exortum gen? meā-
 dzum z gens Julia pñecta romanū fuderat impiū. Thuri aut etū nūc occu-
 pant loca in qbus fuit ylion z neptune troya. scite tamē ab origine sunt. q regnā-
 te apud francos pipino in asiam migrare. Eāq; pedetētim puinciam sui iur?
 fecere. gens spurcissima z ignominiosa. fornicaria in cūctis stuproz generib; tunc
 qdem ydoloz cultrix. nūc impiū machometi sectatrix. hēc hostis pessima nre re-
 ligionis. Quō autem debabati sunt tempib; nostris thuri i grecia. z quo impe-
 tu pstantinopolim expugnauerūt. Salathas deuenerunt. Rastiam q supior olim
 milia vicebat oppresserunt. In peloponnesum. In cubocam cū exercitu venerūt
 cūctisq; p circū xpianis vincula debora. necesse pñnati sunt. nō est pñti nri

Mac. Luthy
 fuisse monia
 meliora; macta
 lo 17. Septe

nunc pmemorare. Satis em̄ in ratissana et in frankfordia et in noua ciuitate.
et apli et cesari et aliorū principum legati ruinam grece ecclesie nre vulnera defleue
rūt. In h̄ etiam adiutorio nō me fugit sepe de his reb⁹ orōnes hīcas ec̄. et ab illis
q̄dem differtissimis vīrīs. q̄bus si velim eq̄ri dicento manifeste de sapia. Nunc
vō nō v̄bis nec lacrimis. s̄ armis regum et ip̄lorū est op⁹. Que aut̄ bacter⁹ aduer
sus hanc tburcorū insolētiā. p̄ tutela fidelis ppli temptauerit impator. optime
nouit tua beatitudo. Mece late pmissa fuisse vngaris subsidia q̄ pterierunt. S̄
q̄ iam rōne p̄turbata sunt ei⁹ p̄silia. et q̄bus artib⁹ impedita sit hoc anno in tbur
cos expeditio malo tecum cogites q̄ extra me publice audies. Illud tñ non reci
tabo q̄ frankfordē. p̄siliū faciēda decreuit. duab⁹ p̄dudib⁹ subnixa fuisse. al
tera vt certitudo classis ytalice. q̄ cū terrestri exercitu p̄curreret suo tpe hīc. alte
ra germanorū p̄trouersie q̄ possent impedire pactum d̄ medio tollerent. Primā
p̄ditionem irritam fecit tui p̄decessoris obit⁹. Secunda ne posset impleri ab his
p̄curatum est. q̄ ex publico malo p̄rium p̄modū querūt. Atz ita dum xp̄iani cū
erant tburciq̄ p̄erant religionem nrām fundū delere nitunt̄ q̄ non p̄tenti vi
cisse greciaz vngarie hostili regno iminent. Ungari vō magnanimi et fideles ppli
annis supra. lxx. hūc hostem p̄pessi nunc victi nūc victores suum sanguinem tu
tati sunt. q̄ cum nos fuant. optimates suos cum regib⁹ et pontificib⁹ miserunt.
Nulla domus in vngaria est digno nomine q̄ duob⁹ nouissimis bellis p̄ tburcos
habitis egreium et fortem aliquē vīz nō deplozauerit. bodie vō nō est hoc regnū
q̄d tburcorū impetum sustinere possit. Attenuatum atz externa indiget ope lega
ti ei⁹ et in frankfordia et in noua ciuitate cū cesare supos atz boies testati sunt. si
reliq̄ xp̄ianorū p̄silia sentiunt se itez atz itez belli picula subituros. Sin relin
quant a nobis leges accepturos. q̄s tburci dederint. Neq̄ em̄ p̄siliū eorū est si
ne spe victorie. vrbes et agros igni. viros et filias lupanari. sua et liberorū capita
hostili ferro p̄mittere. q̄cūq̄ tandem mō ad hostes vngaria defecit. siue ytaliam
siue germaniaz p̄currere ac p̄dari voluerit in vtrāq̄ terram patenti porta adi
tum h̄z. Murus vō vngaria est et antemurale fortissimū. siue dip̄ nre religio
nis. sub q̄ longe iam em̄ p̄tecti sum⁹. At h̄ nunc dip̄ nobis subtrahit̄. Murus
vō bombardis anetibus et quatī et nos de remedio aia nulla remouet. O ingra
titudinem nrāz quam nūc vicem defensorib⁹ nr̄is reddim⁹ vngaris. O stulticiā
ppl̄i xp̄iani. o cecitatem atz amentiam ab eternis inuadimur hostib⁹. et nos in ci
ues arma p̄uertim⁹. S̄z digne patimur. p̄ nr̄is iniqtatib⁹. Nulla intra nos p̄cor
dia. nulla obediētia est. neq̄ sp̄uali neq̄ tp̄ali parem⁹ capiti. Jacet sp̄ecta religio
iusticie. Nullus bonos. fides pene in cognita. s̄ rer̄ q̄sq̄ sibi aut pontifex esse vi
det quot capita tot siue. Scandit in certum studia in cōtraria vulg⁹. Illic germa
niam mille p̄turbant lites int̄ galliam et angliam vtr⁹ odium viret. Hispanie re
ges inuocat ambitio. ytaliam in agno labore pacatam. Nou⁹ iam turbo p̄cutit.
Noua crurūt apud senas incendia. q̄d sperem⁹ his morib⁹. p̄curatores macho
meti sum⁹. nam ip̄i patefacim⁹ hosti. et terga nudam⁹ q̄ feriat. q̄d tanta int̄ nos ē
inuidia et malinolētie pest̄. tantum venenūz tanta rabies vt videre videat p̄plu
res nre religionis hoies huire tburci malle. q̄ xp̄ianum ferre aliquem p̄cipem.
tot denū sunt in xp̄iano p̄p̄io vectigalia. tot pecuniaz extorsiones. tot rapine tot
p̄ncipum ne dictaz tyrānorū nr̄orū in subditos p̄tumelie. vt magnope verear. ne
veniente tburco et onera relaxanti. Plebes nre lib̄ti aio celsa submittant. mari
me vō si vt est callidus hostis libertatē de fide fecit. S̄z o xp̄ianum pplm̄. o plebē
electam. o vineam dñi sabaoth. o xpi hereditatē. o testamentū. o regnū dei q̄ nūc
redacta es xp̄iana societas. ex q̄tuor patriarchalib⁹ ecclesijs xp̄iana s̄bnixa fides
in orbem vniuersum palmites extendit. maiores nr̄i duas p̄ignauiam et secordi
am cū iherosolimitana sede turp̄i p̄diderunt nos terciā. et illam q̄dem. q̄ post
romaz sc̄da fuit. in q̄ tot nobilissimi impatores tot sancti pontifices claruerunt
tot generalia p̄silia celebrata. tot sacri canōes editi. tot sacratissime leges p̄vul

ambrosio

to m. vii. ha. 20
in h̄c. 1. p.

gate sunt nō minoris damno. maiori tū defidia. prius amissim? *Euangelium* salua
 tois qd in omnem terram intonuit. sola itaz audit europa. nec ipa qdem omnis
 In occidenti saragenis pminur. Septentrionis magnam ptem ceca gentilitas
 inuasit. ex oriente q greca. prendit tburci nos pepulere. ppe est nisi vigilam? ni
 si purgim? Nisi de? adiuuat nisi tua sanctitas vt tempet animose occurrat vt z
 bñctuum thronum. z qd restat xpiani nois machomet? occupat q iam sine re
 sistentia terre dñs ac maris esse videt. Aduersus hanc pestiferam bestiam z ad
 uersus hec mala conatus est impator. vt nostri remedia pqrere. sunt pcepta. sunt
 eius vt an dñi pilla. nō pposito cadit. neq animo deficit. decept? est nō defatiga
 tus. Hac vō successit alia aggrediet via. qcuqz sibi vt impatoru romanor vt ad
 uocato ecclie. vt ptectori fidei orthodore. vt austrie duci. vt religioso pncipi vt
 homini xpiano incumbere vident. pcuranda religione minime postergabit. Sz
 qm ppulsare tburcos. z latam xpiane plebi ptumeliaz vlasci oino opus est om
 niu fidelium magnosq sumptu z magnis virib? indiget. Supplex orat tuā bea
 titudinem cesar que xpi vicarium gent. vt anteq hostis appropinquet mag? rna
 secum ad ea intendas aim. p q xpiane potentat? in se pacem tenētes. aduersus
 infideles arma puerant. z pmunem hostem ex europa deturbēt. Quod licet dif
 ficile videat hac infelici tempestate nra in q tantope diuisi sumus nihil est tñ qd
 diligentis hominis studium nō pfiat. E. gilanti. instanti. vigenti. p voto cui
 eta succedat labor improb? omnia vincat. Incidisti beatissime pi in hec luctuosa
 z vt ita dixerim fastidiosa tempora. q fidem catholicam pene pcessam. z vndiqz
 laniatam xpianam plebem onduat. Tunc cede malis. s? audentior ito. q diffi
 cul? eo pclarus ages. nō est impossibile si tibi credis pstantinopolim. totamqz
 greciam de manibus tburcor? eripe. si mō bis itinerib? incedam? q sunt aptissi
 ma. neq mare neq terra xpiane potētie tburci sunt pares z homib? z eqs z na
 uib? z currib? z qbuslibet armis z rei militaris picia superiores sum? z auro. Qd si
 armet xpianū robur fugient hostes sicut stipula a facie venti. Sarmagaz nris
 relinquit spolia sine vulnere z sanguine. Mira res neq facillitas mō deest. q pot
 tum? tburcos extinguere. neq voluntas. Nam virib? multo q illi pstant. z ne
 mo est xpiano noie insignitus q nolit pte tburcos. Quid igit obstat. cur stam?
 cur nō exurgun? cur nō defendim? plebem nram. cur nō ppulsam? iniuriam. Sz
 vnum nobis de istis vnum inrenduz est. q habito facile terrebin? z psterneim?
 hostem. Hoc vnum est ordo sine q nihil est qd valeat rite explicare. Ordine care
 m? beatissime pi. z mō at nunc tua inest. z nri cesaris. z adberere reb? agendis.
 Nisi em vos duo luminaria magna. Hos pmi orbis capita. vos sal terre z mudi
 pfulcs ordinem ponitis q xpiane vires in hoc op? vniant. nō est q vel nos spe
 in? vt tburci timeat xpianum pflari exercitum. Age igit summe pōtifer. fortem
 sume animum. erige nobilissimam mētem. laudatissimū illud in omni gente vul
 gatum. qd in assumptione tua votum emisti an oculos sp habeto. Intelligis q
 cesar. pmitte clarissimum illum aragonie regem potentia z sapientia incōpabi
 lem in hoc opus valentissimum habes philipo duci burgundie nobilissimo z pi
 ssimo maximis reb? ppanto. nihil magis cordi est q pugnare in tburcos. Dun
 garia auxilia expectant. belli fortunam sub tuo vexillo itez expituri in germania
 multi sunt pncipes q corpa sua aduersus hos hostes deuouere. Carolus rex fra
 cor? z re z noie xpianissim? suo p. pgentor? vestigia n deseret. qz fortia facta om
 nis decantat ecclia. ne qz fortes vt opinor angloz man? decerunt. Castellanis z
 portigalensib? rex gestaz gloria clarissimis innatum est. p fide certare. Volūta
 rii sunt z pempti omnes ppli p xpi fide arma susape. s omnes in te oculos dīrere
 re. omēs ex te modū atz ordinē expectāt. Exurge igit api ecclie thesaurz. api celi
 portas. pmitte dignam labore mercedē. Effunde largie spūalia dona in xpi mili
 tes mitte oparios in mēse dñi ditissimā merēt. Hoc tūz est opus. s est in q deo
 possis z homib? pplacere. Scio multos tibi deberi titulos postqz celū potieris. s

matu xpianissim

nullius illustrior sacro fago tuo inscribi poterit. q̄ si p̄dite sub p̄decessore tuo cō-
stantinopolis recuperator. et victor cōis in yrie vociter. Atz vt apte dicam qd̄ sen-
tio. Id̄ec certissima via est p̄ quam xp̄iani reges et fideles cūcte natōes. tibi vt xp̄i
vicario ceruices suas libent̄ inflectāt. si defensionem fidei nr̄e fortit̄ et magnifice
suscipias et quēadmodum fouento ytaliam pacem iuuādo et sapientissimos lega-
tos designando sp̄e dedisti exterminādum tburcorū sedem et impiam gētem totū
conatib⁹ erect⁹ atz intent⁹ eē videare. Pluraq; alia ad rem hāc ydonea semot⁹ ar-
bitris. cum tue pietati videbif lat⁹ exponem⁹.

Oratio enee coram sanctissimo et senatu cardinalium
impatore coronato p̄nte et eius noie ad passagiū inducendū. .ccccxiii.

Oyfes vir dei beatissime p̄i maxime pontifex cum sibi successorem ordi-
naret ioseph filium. Nū dīnaz vocem ad se vicentem audiuit. p̄ hoc si qd̄
agēdum erit. Eleazar sacerdos p̄sulet dñm. ad xbum ei⁹ egredif et ingre-
dif ipse. et omnes filij israhel cum eo et cetera multitudo. q̄bus verbis nō populi
solum s̄ reges et p̄ncipes mouent̄. magnis in rebus summi sacerdotis p̄siliū q̄-
rere et impium sequi. Quod postmodum et in nouo testamento ac in tempe gre-
multis exemplis et autoritatib⁹ est firmatum. Sicut et constantini magni et theodo-
sij et iustiniani et aliorū xp̄ianorū cesarū gesta testant̄. Eam ob cāz cupidus atz au-
dissim⁹ cesar dñm. Fidenic⁹ roman⁹ impator august⁹ filius tuus ob̄eēntissim⁹.
suo tempe aduersus impios machometi cultores generale passagium fieret. atz
in illud suum studium suasq; curas oēs p̄uertere. te p̄us magni dā vicarium. xp̄i
ane plebis sacratum religionis magnū caput p̄fectum ducē. optimum rectorem
veracem m̄ḡm. p̄sule dñm. audiēdum et seq̄ndum censuit. Cui⁹ p̄uidētiam nr̄e
autoritas mouere p̄tās implere pōt. qd̄ sit agendum. Venit igit̄ hodie ad te. tu-
umq; sacratissimum senatum cesar sup̄ vniuersali passagio. cum tua beatitudine
locut⁹. Coronat⁹ em̄ iam triplici corona. eiusq; regni tua beneficētia rex p̄fir-
mat⁹ cui⁹ potentiam daniel ferro p̄pauit. cui⁹ limites solus claudit ocean⁹ cui⁹
fundator romulus. p̄firmator iulij. amplificator august⁹. Approbator dñs ihus
fuit. cui⁹ autoritas in terris nisi tue cedit nulli. Cui⁹ officiū est p̄cere subiectis.
et debellare sup̄bos. Quid aliud cogit q̄ passagiū. p̄ qd̄ et xp̄iani fortiores. et ini-
mici xp̄i. nominis credunt̄ imbecilliores. Princeps in quaz sapiens. que sunt di-
gna p̄ncipi cogitabit. Reges apud motos vt heredor⁹ inq̄t apud omnes vt cice-
ro sensit iusticie fructe cā creati sunt. velut iniuriarū p̄pulsorcs. q̄ si p̄latū auscul-
tare volunt ceterisq; p̄bis recta mouētib⁹ obedire. Procuratōne reipubli. nō ad
suam s̄ ad eorū q̄ sibi p̄missi sunt vtilitatem gerere dicunt̄. atz h̄ est q̄ de passagio
cesarem et sollicitum et anxū fecit. sup̄ q̄ re dict⁹ eo q̄ mibi sua maiestas impat-
oioem meam in tres p̄tes diuidam. In p̄ma dicens qd̄ sit passagium qd̄ querit̄
In sc̄da cur petat̄. In tertia facile ne passagiū fructuosum sit futur⁹. q̄b⁹ in reb⁹
si longior fuerim cum rex magnitudini vba comparat̄ sic fortasse breuior videbi-
tur. ero tñ reuera breuis qm̄ impedocle teste sola breuitas p̄mendat indoctos. s̄
iam p̄mum absoluamus. passagiū vocabulo nihil aliud designam⁹ qm̄ expeditōz
militarē numerosissimam aduersus infideles p̄ xp̄ianos indictā. quā si p̄sequit̄
cruce signati. plenariā pctōz oim̄ remissioz merent̄. Appellat⁹ q; passagiū p̄mone
yitalico qm̄ trāsīt⁹. Naz sicut aues qdam gregatim cert⁹ anni t̄pib⁹ de regione in
regionem trāsēunt. dicūt qz passagiū facere. et xp̄iani nōnunq; sumpt⁹ armis tur-
matim incedētes. atz in hostes fidei ex aptice sedis iussu p̄siliētes. et visi et dei vi-
cti sunt passagium habuisse. Neq; vix passagium videri pōt. nisi multorū fuit po-
puloz. q̄ migrare magis nouas sedes quesituri q̄ bellaturi videant̄. Sicut cym-
beroz in ytaliam inundatio ac gothorū et bunorū excursio. habem⁹ qd̄ sit passagiū
Hūc cur petat̄ exponamus. Tria sunt que cesarem passaguū cupidum reddāt.
Commissio. vtilitas. atq; honestas rei. Unde vō commissio p̄deat. paucis
(aduerte) docebo. Quis infirmatur inquit ap̄lus et ege non infirmor. Qui vidit

afflictos et non affligit. cuius pectus adeo durum est. ut tolerantibus non condolcat. ge-
mentibus non pgemat. Tristantibus non tristat. Et ar. qdem possit discretio
nis attingit annos. cepitq. noscere nre fidei sacram. mox religionis inquit zelum.
cepitq. rebus omnibus diuini cultus augmentum preponere. qd sibi et sue natu-
re bonitas et nobilitas sanguinis suadebat. Nam domus austrie princeps in q. q.
plures ac reges ac impatores floruerunt. tunc sibi. pspere succedere sperauerunt.
cum diuino nomini bene et pstanter famulati fuissent. Quor. vestigia fridericus
secut. defunctis penitib. q. p.imum tutelam exiuit. ut locum videret in q. nra re-
demptio celebrata est. adhuc adolefens transmare nauigauit. pteritq. pelagus
digitis asperxit locum vbi natus saluator n. xpc. Vbi positus in pscpio. vbi p.tra-
tus in templo. vbi baptizatus. vbi temptatus. vbi pdicauit. vbi lazarus suscitauit. vbi
cenauit. vbi captus. vbi derisus. vbi iudicatus. vbi crucifixus. vbi sepultus est. et vn-
ascendit in celum. Quid multa dicam osculatus est cesar terram vbi fuerunt pe-
des eius q. nos redemit. s. q. tunc animo fuisse arbitrans cum spurcos illic sa-
racenos inmundos horridosq. dñari videret. sanctissima loca possidentes. qd ali-
nd dicere poterat nisi ppheticum illud. Deus venerit gētes in hereditatem tu-
am. Polluerūt templum sanctum tuum posuerūt ibi in pomor. custodiam
Et iter. Quid sedet sola ciuitas plena p. lo facta est vidua domina gentium. pn-
ceps puinciar. est sub tributo. proch. q. rum vigeat augebatq. cesarem ciuita-
tis b. oppressio. et illoz. q. sunt trans mare xpianor. pculatio. Sz qd grecia fra-
mater. Inuentur. legum. cultrix mor. et oim artium bonar. ingra. quem non mi-
seret gentis illi. afflicte oppressē pessundare. cur. impium nō sub alexandro ma-
cedone solum suisq. successoribus. Sz sub atheniensib. thebanis ac lacedemo-
nienfibus olim florētissimum. et potentissimum fuit. Nūc vbi libet effeminatis
tburcis fuisse coacta est. qd regnum illud vngarie nobilissimum. terra antiq. po-
tens armis. atz vbera plebe. Deu. q. ta passi sunt vngari dieb. nris. q. dum nrm
fuant sanguinem. fudunt suum q. pectora nri sunt muri obligamur recte om-
nes xpiani vngarice genti q. p nobis mortificant tota die. et facti sunt sicut ouis
occisionis. Et cum pntem illoz. regem puer. pupillum. orphanum. ladissimum no-
bilissimum. et regum et impator. plem. q. suo regio suisq. subditis. auxilium nunc
eam sanctitatem tuā q. cesaream. sue pces sue lacrimae moueat. nam illi genti po-
stulat auxilium. q. toto xpiano p. lo affert p. sidium. accidit vt aliar. calamitas. p-
uinciar. massagere et scitar. q. plures p. li liuoniam verant. Nauri nō paruum
hyspanor. occupant regnū. siliciam iammian. in siluas ap. rum retibum cretibus.
siliāgre et ipi ytalie lictora barbaror. sepe classes inuadūt aspnantq. xpianos.
Q. uram maximam negligentiam. o tpa. o mores. Dum gentiles fuerūt cesares
ycoloz. cultores augebat indices credēium numer. Nūc cum xpiani sunt reges
impatores duces minuit cultus xpi. q. totum fere orbem ppleuerat. in angulum
europe deductus est. Affricam et asiam amisim. Europa q. pculauit cur hoc re-
frigit ardor. tepuit charitas. Prochdolor. maior est saracenoz. ardor in sua pfi-
dia q. noster in fide zelus. Cernim. xpianor. iniurias et tacemus. Opprimis iugu-
la. nra religio. et auertim. oculos. s. alius ē cesaris anim. aliaq. arbitrat. tuam
esse mētē. nam q. nō defendit opp. s. os. aut amicos. aut patriam deseret qd ne-
tibi neue sibi q. spiam imputet passagium expedit in q. magnam vtilitatem eē in-
telligit subuenire laborib. Vngaros liberare. grecos a fuitute. pagare. diuinus
cultum sanctam terram. et manib. impuroz. vendicare. Nōstr. q. illud et ab-
dominabile ydolum machometi exēminare. An placentes inarcessibile celestis
regni coronā adipiscant. En magnas vtilitatem. s. nō est vera vtilitas honestat.
Maiores nri iustum bellum gerere honestam rem censabant. Erat aut belli eq-
tas sanctissimi senatus. p iure descripta denūciata q. bella indicta iusta putabāt.
In q. bus q. viriliter pugnascent. nō viuentes solum. s. occumbentes q. bonore vi-
gios gloriososq. iudicabāt. Quid d. hoc bello dicem. qd n. terren. homo. s. di.

uin? impator indicat. In q̄ n̄ imp̄i s̄ diuine cult? p̄pagatio q̄rit. In q̄ fides catho-
 lica defendit: et honor saluatoris n̄r̄i: q̄ cū in forma dei eet nō rapinā arbitrat? eē
 se eq̄le deo s̄ formā serui accipiēs: seipm̄ exinanīuit fact? obediēs vsq; ad mortē
 mortē autē crucis: vt nos de dyabolica fuitute redimeret: et tūmet aduersus eos
 machomet inflat: corrua erigit et nos q̄scim? An nō arma p̄ xpo sumem? q̄ p̄
 nobis sup̄sit hūanitatē. Maria eet igratitudo n̄ra: si nō ad incertā mortē p̄ xpo
 irem? q̄ certā p̄ nobis tulit: si nō illi vitā offerem? a q̄ suscepim? En bellū honestū
 simū in quo patris in q̄ dñi: in quo magni dei cās tuemur. In q̄ q̄ vitā t̄pale amī-
 tit acq̄rit eternā et famā dari noīs adipiscit sempiternā. Quid plura t̄m obestis:
 vt nō sit gloriosus pugnare p̄ fide vt infame fedūq; sit nō pugnare: qm̄ necessitas
 v̄get sicut iā crassantib? vndiq; in frēs n̄ros saracenos: et nomē xpi magna cru-
 delitate atq; immanitate p̄sequētib?. Et tātū de secūda pte dictū in qua cur passa-
 giū peteret mōstrādū fuit. Superit nūc de possibilitate cōgregādi passagium
 deq; spe fructus dicere plurimū sūt beatissime pater: qui cū nominari passagium
 audīit. Ecce vetus somnū iniquū: vetus deliramentū: inanes fabulas. Terū vr
 banus antecessor tuus cū vxaret a paganis oriētalis ecclia. Saraceni q̄ t̄bilum
 cōculcarēt: motus allerū q̄ cōstantinopolim tenebat et aliorū xpianorū q̄ sub tri-
 buto t̄burcorū vitā egebāt p̄cib? igni et laborioso itinere in galliā p̄fect? maximū
 exercitū cōgregauit. Atq; hominū tricēta milia vt ettofrisingen. scribit non futilis
 auctor in greciā asiā syriāq; trāsmisit: q̄b? mille saracenorū vires obsistere value-
 rūt qm̄ et antiochiā expugnaverūt et hierosolimā obtinuerūt. Unde adhuc v̄ba-
 nus q̄ cōuocauit passagiū et gotfridi q̄ iudixit illustre nomē bī. Sz pensēim? bo-
 dic spes bona possit hū passagiū: qm̄ nemo scīs impossibilia tēptat. Neq; aggre-
 dit q̄sq; qd̄ asse q̄ desperat. Magnū facim? spes nutrit. Quid bic r̄ndem? duo cō-
 siderādā sūt vñ an xpiani facile possint i passagiū trahi. Alter an inchoato pas-
 sagio spes sit magna vincēdi. Itā q̄ quis oim̄ belloz dubi? sit erit? Itiq; tñ cōmit-
 tendū ē bellū sine spe qdā et argumēto victorie. Ne (sicut octauian? cesar. puer-
 biū habuit) aureo piscari bamo videamur. i q̄ maior dāni q̄ lucri rō possit hū dif-
 ficile q̄ p̄mū videt xpianos q̄ in se sūt discordes: aptiq; fragrāt odijs in vnāz
 passagū sumā ducere. Sz qd̄ multi obstare putāt passagio sapia cesaris cōducē
 indicat. Omniūq; si pax xpianos haberet: incassus q̄etos p̄ncipes atq; torpen-
 tes populos excitarem? Neq; vtilis bello man? inuenirent timere mortē fer-
 rū: neq; signū neq; tubā ferre possent. Nūc vō excitata bellis p̄plo vltro sese offer-
 rent: facili? ex bello vocat bellū q̄ ex ocio miles. Bonū ē viro sicut p̄beta testaf
 cū portauerit iugū ab adolescētia sua. q̄s xpianorū est postq̄ pugnare oz q̄ n̄ pot?
 i t̄burcos q̄ i xpianos stringē gladiū velit. Placebit oib? arma i saracenos vertē
 patriā vt q̄etā relinquit. Et fortasse vnica parādi xpianos via ē puocatio passa-
 giū. Marciales em̄ et feroces europē p̄li nesciētes q̄escē: nisi aduersus exteros p̄-
 lient: in se man? vertūt. Qua rōne ducet? oli catho excidi carthaginē dissuadebat
 ne pacē h̄ntes i circuitu romāi i sese ruerēt. Sicut et reges isrl̄ vicē hostib? mutuis
 recidēvulnerib?. Itā pacē q̄ vt babeāt xpiani: bellū i dextē ē trāsserēdū. Ad quā
 rē neq; germanorū illustr? aīn? Nec cor nobile gallice gēt. neq; mēs sublimis bi-
 spanorū: neq; honesti cupiditalorū dērit spūs. Qēs qd̄ tua iubet scitas: p̄stanti-
 aio exequēt. Quis dubitat sicut passagiū qd̄ romāi p̄tific? autoritate decretū et
 impatoris mādato fuerit puocātū: videor vidē rē p̄fectā. Nec me dubiū h̄z vlluz
 Si tu v̄bū ap̄ponis: cesar adiicit manū. Itā si q̄s obedire neglexit v̄l tuis iussib?
 v̄l cesar impio p̄pellef. Sz dicit fortasse q̄spiā q̄ bracci? q̄uis hostis ecclie aliqñ
 tñ vir senlat? frequētī sim one vsurpare solebat: trib? potētissime reb? bellū idigē.
 Et boz triū vñ cē pecuniā. Ubi q̄ corrodem? aux ad tātū et tālōginquū bellū ne-
 cessariū sūt: et modū i p̄mpto hui? inuenim? argētū q̄s vulgare nō expedit. Illud vi-
 cere possuz. Ciuitates q̄ ob eā cām bellū suscipiūt: vt sine minis i pacē viuūt: libe-
 ter passagū p̄tribuat curas vt pacē n̄bil insidiarū h̄ntē p̄sed? possūt: nō erit diffi-

cile cōuocare passagiū. Nec rursus spes magna victorie deēre. Mōlt maiestas
 impatoria tburcorū assyriorū egyptiorūq; gēte imbecilles incrimines effeminati sūt.
 Neq; aio neq; consilio marciales saumacida erūt spolia sine sudore ⁊ sanguine.
 Quis trūcatos mitratosq; tburcos aut brachatos timeat egyptiacos. q̄s rabsa-
 ces ad ezechia regē loquēs baculo arūdineo cōfracto cōpauit. Q̄ si aliqui nri ex-
 ercēt victi ab eis sūt neq; virib; neq; re militaris peritici: s̄ inumerositate hostiū ⁊
 ascribēdū est. Qm̄ si xpianorū copie tot fuerūt vt optimi tot saracenorū multitu-
 dinē nequāt. ⁊ q; passagiū nomē exposcit: certa nibilomin⁹ in manib; erit victo-
 ria sicut p̄isca exēpla nos instruūt. Iuuabit ⁊ diuisiones eorū ⁊ odia q̄ in tartarū
 hūt assidua certamina. Iuuabit ⁊ genti illi⁹ desperatio. Mā ⁊ machometū cui ma-
 xime credūt sectā suā in octingentos vsq; annos augēdā. Exinde diuinuēdā asse-
 rūt. p̄passe q̄ iub eradio cesare malignari accepit. postq; supputant an. xl. ⁊ octi-
 gēt: ⁊ h̄ tburcos admodū territat: xpianos cleuat. Macti falsus p̄p̄ba machōe-
 tus emō est tñ falsū vaticiniū eshuādū: qd̄ ieremie sacris sm̄onib; cōsonū eē vi-
 dem⁹: dū q̄nq; gesimū ca. libri sui q̄ tuā scitātē ac cesarē hortat. Nolite tacē sup-
 inq; rates cū qm̄ tēpus ultionis ē dūmodo vicissitudinē ip̄e retribuet ei. Possent
 ad hāc tñ plura deducē: s̄ neq; doctissimis tuis aurib; neq; reuerēdissimis sapie-
 tissimisq; p̄rib; q̄ assidēt vanda sūt verba: satis ē nobis absoluisse ea q̄ p̄missus
 ea q̄ cesaria dignitas dicturū me voluit. Intelligis xp̄i desiderū suū integrū. p̄po-
 sitū cesaris mentē intueris: totū tñ ⁊ p̄silio ⁊ iudicio tuo relinquit. Cesar cū esset
 hac vice apud tuā b̄titudinē noluit hāc rē intactā relinq;re: q̄ sibi ab inēite adole-
 scētia sp̄ cordi fuit: Nls aut cōciliū generale petiūisset aut informationē decreta
 aut aliud q̄ sp̄ia cesari suscepta ex tua sacra manu impiali corona. nihil antiqui⁹ vi-
 sum ē q̄ de passagio tecū agē. Qd̄ si fortasse p̄ma fronte arduū videat. Nihil tñ ē
 tā difficile qd̄ q̄redo nō fiat facile virtus circa difficile opat. Desperis in reb; ⁊ vir
 noli ē ⁊ glia q̄rit. q̄ magno aio ⁊ fortē ⁊ excellentēq; gerunt. Mescio quō pleniori
 bucca laudare solem⁹: clari ⁊ illustres sūt tituli tui beatissime p̄sul q̄ vnionē fecerū
 Iubileū indulseris cesarē coronaueris. Passagiū tñ tituli⁹ ⁊ dignior ⁊ diuturnior
 oibus crit. quē ne successor relinq;: ⁊ cesarea sublimitas suadet ⁊ ois xpianitas
 orat ⁊ tibi coronato cesare q̄uis multa incubāt nihil tñ est de quo vel vtili⁹ age-
 re: vel gloriofius q̄ de passagio.

Gregorius beymburg denun-
 ciatur etcommunicatus.

Epistola. ccccxv.

Ius papa. n. Dilectis filijs burginagistris ⁊ solatui oppidi nuremberg
 S. ⁊. a. b. Saluator humani generis in hūc vniuersū mūdū: vt ex mortalib;
 gēte: de filiis ⁊ sibi p̄i in sumi patris sui regno coheredes efficeret. Quū
 ex oib; fidelib; in eū credētib; regnū p̄stituit idq; vnā ip̄i eccliaz nūcupauit. cui⁹
 ip̄e caput eēt ⁊ regnator sempitern⁹. Visibile dō humanis oculis p̄ntiā sui p̄ ad-
 mirabile ad patrē oipotentē ascensuz: mūdo subtracturus petrū ap̄loz p̄ncipēz
 eiusq; legitimos successores vicarios sibi cū plenitudine ptatis ad p̄p̄e gubernā-
 tionē ecclie substituit tribuēs oimodā p̄ tpalē successionē vicarijs ip̄is i terris ac
 in celis oia ligādū soluēdiq;. Precipiesq; districte ip̄os audiri: ⁊ in eorū iussionib;
 p̄mōstrari. Q̄ si q̄ trāsgressores veneno imbuti eos nō audirēt: b̄mōi oēs p̄ exclu-
 sis a suo regno ciecisses: a sancta ecclia inē ethnicos ⁊ publicanos. cū p̄ditionis ⁊
 mortis filijs voluit cōputari. Eū cū nullū regnū vt ip̄ius dñi nri v̄bis didicimus
 in se diuisum stare possit. quo nā mō sacrosanctū stabit ecclie regnuz: si illi qui xp̄i
 sup̄remi regis vicario parere cōtēnūt: de regni nō valeāt sorte depelli. Aduersus
 boc in quassabile fundamentū ⁊ ecclie firmā petrā b̄crefis quedā a paruo tpe a-
 tra sensum v̄sa suboriri pullulauit: que sub ouū vestib; lupos rapaces intrinsec⁹
 celās sub appellationis sp̄ ecclie satagit vnitātē cōuellere. Mā si qua xp̄i v̄nicus
 vicarius canonib; sacris etiā ⁊ iurisperito inherēdo decreuit statuitq; ⁊ suari vt
 dignū est: p̄cepit calūniatozq; maliuoli ⁊ pueri subterfugere iusticiā p̄sumentes

p lndibria ftuolarū appellatiōnū ad futurū cōfiliū: cū ad id q nūq̄ ē. ac fupra
 xpi vicariū eſſe aut reperiri nequit. obedientiā q̄ eſt de neceſſitate eccleſie ⁊ ſalutē
 vniuerſorū improbe declinat ac temere. Hāc igit dyabolico ſpū ⁊ inſtructu noui
 tatē erorū cōſiderātes: in totū eccleſie catholice nō tū enervationē ſ euerſionē
 in mōtuano cōuētū ſepe ⁊ multūue diſcuſſaz de venerabiliū fratꝝ nꝛorū ſancte ro
 mane eccleſie cardinaliū pluriūq; aliorū pſulū ⁊ peritorū q̄ aderāt: maturo pſilio
 ⁊ pſenſu illiuſmodi appellatiōnes dānauiū. Atq; ita appellātes. Notariōſq; ac
 teſtes ⁊ adherētes oēs excōicauim⁹: leſeq; maietaſtis heretiſ crimia ⁊ penes eo
 ipſo illos diſſiniūm⁹ inciditſe: put in aplicis ſiſis ſupinde cōfectis pleni⁹ cōtineſ
 Ceterū bis oibus nō obſtātib⁹ qdē ex patre dyabolo mēdaciōꝝ artifice nat⁹ gre
 gori⁹ ⁊ de heymbur noie: auaritiē ⁊ taminat⁹ illumiē ⁊ ſupatus ardorib⁹ q̄ eſt fuitus
 idolorū. De mēſe auguſti. pꝛie pꝛerito a nꝛa ſolēni declaratoria ſnia qua ſenis ex
 iſtētes: impiū ſigismūdu ex pꝛincipib⁹ aſtrie obnotoriū ſacrilegiū. pꝛter hoſtile p
 ſecutiōnē in pſonā dilecti filij nꝛi nicolai. ēē. S. pe. ad vincula ſancte rōane eccle
 ſie pſbyter. i cardinalis ⁊ epi brixinenſ. ⁊ rapinā bonorū eccleſie illi⁹ pꝛpetratū: iuriſcri
 pti penas declarauim⁹ incurriſſe a nobis ad futurū cōfiliū improbā nefariā teme
 rariā ſeditioſam deniq; appellatiōnē dictauit. Et illi⁹ interpoſitionis p dictū ſigi
 ſimūdu ſactē ipſe dictatoꝝ in ouginali inſtro ſlorētie ad valuas eccleſie aſſiro teſtis
 inſcribit. Qd qꝛ loquar ille pſumptuoſus ⁊ pꝛceps mendax atq; turbulēt⁹ temera
 ri⁹ ob ſtud facin⁹ excōicat⁹ exiſtit: criminaq; ⁊ penas incidit leſe maietaſtis atq;
 heretiſ adeo vt vltra execrationē honore oī ⁊ bonis inre ſit pꝛiuat⁹. Deuotiones
 vꝛas in dño reſqꝛētes a dmonem⁹: bmo i peſtiferū hoicm. p tali excōicato habeaq;
 ⁊ pꝛiuato a veſtrifq; ciuib⁹ oib⁹ haberi mādēſ. Ipſm q; nō ſolū viter⁹ ſ pꝛcul eijcia
 tis ab oppido ⁊ dño vꝛo ⁊ bona q̄cūq; bz apud vos tā mobilia q̄ in mobilia ſiſco
 vꝛo applicetis ⁊ alia oia faciāq; q̄ hereticos de iure canonico fieri mādant. In q
 vos nobis oīdēſ exhibebitisq; catholicos ſicut plene pſfidim⁹ ⁊ deo gratos quos
 in talē pꝛicioſus eccleſie xpi pſecutorē vos fideles ⁊ ſancte romane eccleſie obediē
 tes oīdēdo. Nobisq; in h eo magis deuotiones cōplacebūt: quāto ſcim⁹ plinuz
 eē deo charū: ⁊ eccleſie ſue parētele aci pꝛimis neceſſariū q. pꝛugus iſte peſtiferq;
 ſacꝛorū cōtēptor ab oī expellat⁹ pꝛuerſatiōe ⁊ cōſortio xpianorū: facite nobis quid
 egerit p ſas vꝛas reſcribaſ. Datū rome apud ſanctū petrū ſub anulo piſcatoris
 die. xviii. octobris. M. cccclx. pōtificat⁹ nꝛi anno tercio.

Abſoluit wratiſlauiēſez ⁊ namſlauiēſez a iuramēto
 homagij georgio hodiēſ regni bohemiēnoie pſſito.

ccccxvi.

Huius epi ſu⁹ ſuoz dei venerabilib⁹ fratrib⁹ cretenſ. ad regnū boloniē ter
 rāq; ſleſie ac pꝛuſſie nūcio ⁊ oratoꝝ ſedis aplice ⁊ gnezenenſ. archiepiſ. S.
 ⁊. a. b. Hodiē motu. pꝛio ex iuſtis ac fidē catholicā pꝛernētib⁹ cauſis. Di
 lectos filios clerū capitaneos cōſules cōitatē wratiſlauiēſ. ⁊ vniuerſitatē oppidi
 Wapſan ab homagio pꝛeſtādo georgio de podibꝛat ad nꝛm ⁊ ſedis aplice bene
 placitū abſolutos fore declaramus: ac eos in noſtrā ⁊ apoſtolice ſedis protectio
 nē ſuſcepimus. mandantes ſingulis xpifidelibus cuiuſcūq; ſtatus ſeu gradus ex
 iſtant ſub penis ⁊ cenſurū eccleſiaſticis: ne pꝛato georgio d̄ wradiſla. ⁊ namſla. vi
 gore dicti homagij auxiliū fauorem ⁊ cōſiliū pꝛeſtent qꝛinuo eis tāq; catholicis ⁊
 ſancte matri rōane eccleſie obediētiffimis oī pſilio fauore ac potētia aſſiſtāt. put in
 nꝛis ſiſis deſup cōſecꝛpleni⁹ pꝛineſ. q̄circa fraternitati vꝛe p aplica ſcripta manda
 mus: q̄tenus vos vꝛalē vꝛm ⁊ ſi poſtq; pꝛntes iſte vobis pꝛntate fuerint p vos vel
 aliū ſeu alios ipſas ſas ac oia ⁊ ſingula in illis cōtēta in dicti regni ac aliaz par
 tiū vicinaz eccleſiis. Dominiciis ⁊ feſtiuis ceteriſq; diebus quādo ⁊ quotiēs vo
 bis videbit ſolēniter publicetis: ⁊ exponatis ſeu publicari ⁊ exponi faciatis: vt
 melius ⁊ clari⁹ intelligatur etiam in vulgari. Et nihilominus quaſlibet pſonas
 quas excōicatiōis ſniam occaſiōe cōtraueniēdi p dictis ſiſis nobis incurriſſe cō
 ſiterit quotiēs vobis oportuū ē videbit. Tāq; dñis feſtiuiſq; dieb⁹ in ec
 ce q

desijs cū maior inibi ppli multitudo fuerit ad diuina excoīcatos publice nūcle
tis faciatifq; ab alijs nūciari 7 ab oibus arti? euitari donec a ptraueniēdo destite-
rint 7 lris pdictis obedierint. Ipseq; psonē excoīcate ab hmoi excoīcationis sen-
tentia: absolutionis beneficiū meruerint obtinere: nō obstatib? oibus illis que in
pdictis lris volumus nō obstatē. Aut si dictis psonis vel quibusuis alijs cōiter
vel diuissim a dicta sit sede indultū q; interdicti suspēdi vel excoīcari nō possūt per
lras aplicas nō facientes plenā 7 expressā ac de verbo ad verbū de indulto hmoi
ment ouē. Cōtradictores p censurā ecclīasticā appellatione postposita cōpescen-
do. Datū roine ad sanctū petrū. Anno incarnationis dñice. M. cccclxiij. qu ar-
to klis. apulis pōntificatus nostri anno quinto.

Refert q; d' mune oblato 7 poelz pcoīcatā reddit
pfertq; de oladillao q; iure regnū hūgarie occupauerit.

Epi. cccclxvij

Euerēdissimo in xpo patri dño sviguo sacrosancte romane ecclīe ff. san-
cte pulce presbytero cardinali ac potifici cracouiensi dño suo colēdissimo
eneas ep̄s senensis. S. p. d. seq; cōmēdatū facit. Heralduo alfonso regis

portugaliē nicolaus chysastruſtrū tuas mibi expectatissimas lras. cūq; bis ad-
uersus byenis 7 aquilonis ferocem spiritum armaturam egregiam reddidit ve-

stem pelliceā mardurinā. In hac regione non solum vtilem verūctiā necessariā
Comiteo: magnū munus non tam recipiente q; mittente dignū. Referrē tueli-

beralitati gratias: nisi scirem male reddi beneficiū verbis quod factis accepitū
est. Sed cū sum ego ex his episcopis quos nostra italia nutrit: quib? ecclīe frau-

dose magis q; fructifere sunt: cogor tecū id agere q; pūuati homines erga reges
facitāt. Nā cū nec equos nec tabulas pictas nec theuromata remittere possint:

animū illis offerūt. Sumē igit 7 tu animū meū q;uis hunc tibi tam diu dicaueris
neq; rem modo nouā afferam. Sed quid maior partē beneficii magnā reddidit

qui libenter accepit: ego non modo libenter sed cupide totū tuū admissi: nō tam
q; pcoīsus est q; q; a te missum claro 7 prestantissimo patre qui me nūq; vidisti: 7

in amare dignatus es. Sed hoc misso ad lras trāseo earū q; plurime partes sūt
p captu meo ad singulas ex ordine respondebo. In capite ep̄lē tue quoniā diu

ad me nō scripseris veritū te ais: ne tarditate scribēdi tuā sinistrosus acciperem.
Rationēq; reddis cur tam diu sup epistolis meis ad te olim missis referēdū distu-

leris. Ego 7 si mille annos tacuisses. nihil tñ de te sinistri cōcepissem: neq; te mibi
mutatū credidissem. Taciturnitatis aliā q;uis cām q; mutationē animi reputa-

sem. Scio enī te virū cōstantē 7 in amicitia solidū. qui neq; more adoleſcentulorū
modo amas modo odis: neq; cōtra theofraſti pcepta postq; amaueris de amico

iudicas. Expendis hominē diu anteq; recipias: receptū toto admittis pectore 7
quasi te alterū colis: neq; si deceptus sis statim abs te homines repellis: diffuere

inutilē amicitia quā rūpere soles. Quis ergo pcius mibi sim: nō esse in me vir-
tutē que tuā sustinere amicitia possit. est in te tñ moderatio que illaz facile ruere

non sinit. Huc accedit quoniā litterarū causa inter nos benivolētia nata est que
licet in me tennes sint. postq; tamē amare cepim? nihil illis detractum est: aucte

magis sunt quādo neq; me sciem discere pūdet. Itaq; persuadeo mibi me tibi
esse: qui ab initio fuerim siue scribas siue taces. Cū scire te video tuas occupatio-

nes accuso: cū scripta tua recipio dilectionē tuā cōmēdo. Cur ego demq; te tace-
tem arguerim qui sum ipse nimis erga te tacitus: accipio libens tuā purgationē

vt excusationē meā tu quoq; admittas. Scio q; multe sunt dignationi tue pon-
tificales cure: que sunt tibi cū tuo rege negocia. noni te cardinal. in esse: 7 in polo-

nia post regē primū hominē nulla sine t. placita fieri. grauiā queq; iudicia tuam
sententiā expectere: neq; belli neq; pacis consilia sine te discuti. pono ante oculos

tuos quātū inter nos fluminū ac terrarū est q; periculosa itinera 7 obſessa latro-
nibus q; pauci ex te ad nos veniāt quibus cōmitti tuto littere queant. Ego meā

cām dum tuā defendo. da mibi 7 tu veniā facenti obsecro: nō inuēio facile bo-

*magis. Poch
7 h. h. h. h. h.
Lun. 1. m.*

mines qui ad te recte p̄fiscant: nec audeo cuiquā scripta credere: nec suz ocio
sus vt scriberē q̄ frequētissime possum: nūc cesaris cōsiliū: nunc apostolice sedis
mandata me detinēt: nō sunt tñ tot mea neq; tam ardua negocia q̄ tua: necesse ē
silētio tuo me parcere: ne si te scribēdi tardū arguerim: me pigrū ostendā z desī-
dē. Quidonem? igit̄ z tuā negligentia cōpensēm? si tñ aliqd est qd tibi ad inercia
valeat imputari: sit tñ ex p̄terito tibi mibiq; venia: neq; i futurū licentia p̄ tue ta-
curnitatis cām accipiam? fac qd modo fecisti: furare te regi z regno: z reipubli-
ce subtrabe man? Ence aliqñ te p̄beutidē faxim ego: neq; cesar neq; romanus
psul: neq; si reuixerit genitor me? silui? in me tantū imperiū possidebit: vt tibi nō
aliqñ subseruiā: scribā: z qua possum arte litteratoria absente me tibi p̄ntez red-
dā. Plurima mibi de cōmoditate l̄farum z scite z prudētissime cōmemoras: z co-
cte scribis: z vere vnicū est hoc inter absentes amicos solatiū: p̄iungit eplā quos
terra mariaq; disiungit. Musq; tam p̄cul amicus abiit vt l̄farum beneficio adiri
nō possit. Quid mirū z diuinū l̄farū donū. qd nō modo lōge recedētes amicos:
s̄ quos aut nūq; vidim? homines seu viuētes siue mortuos in n̄m reducit allo-
quiū: z quos carne intueri nō possum? mentib? offert cōspiciēdos. Quid sanctos il-
los ac memorabiles viros siue fenices siue aliqñ fuerūt hui? muneri inuētores q̄
p̄isce viros etatis z intueri possum? z affari. Licet mihi si velim nūc, alexandrū
nūc variū cernere possum banibale. Scipionē cesarē augustū videre: illos mibi
curcius aut atrian? ostender bos liuius suetoniūq; mōstrabit: dat cuius docto
platonē. Aresto telē: ciceronē: senecā: tertullianū: cyprianū: lactatiū. bicononymū:
gregoriū: augustinū: abrosiū z finitā q̄ posteritati scripserit turbā audire loquētē
En quāta mortuoz turba nōdū mortua ē: nō vidi ego te vnq; corporeis oculis:
ex amicorū tñ l̄ris scio q̄ statura: q̄bus oculis: q̄b? manib?: quo pede quo capillo
ēs. Ex tuis aut eplis ad interiora p̄gredior z q̄ neq; pingi neq; fingi possūt: inspi-
cio tue menti impet? oēs ai tui motus annoto. Quid speres itelligo. qd metuas
video: quare cōgaudeas quaq; tristeris aduerto. Totū te mibi tuē l̄re exprimūt
nec minus apud te meaz virū cōp̄sidero duz mea scripta reuoluīs: me int? z in-
cute noscis. Democrit? actionis ymbra dixit orōnē eē: nec aliud eplā est q̄uis. n.
raro viuāt hoies vt scribūt: sentiūt tñ ita viuēdū eē: nec fieri pōt qñ aūm suū p-
dat is q̄ plima scribit: z sic sepe vt tuē p̄conia cōmemoret q̄ vicia sectat. Etamur
igit̄ hac viciatūdinē scribēdi: z quātū negocia finit inuicē suauib? eplis colloq-
mur. Id q̄ tibi de me spōdeo: z tenebo si reddi vicē cognouerō. Trāseo nūc ad ro-
lumē eplaz meaz qd tu a dignatio mulq; v̄bis z pbat z magnificat: mīne ego mi-
bi tātū arrogo quātū tribuis. lōge ego ab illis absoz q̄b? me cōparas: parēq; fac-
sentio q̄tenuis ē mibi vena dicendi. q̄breuis z inornata v̄boz suppellex: nulli de
me magis q̄ mibi credo: fateor tñ qz nudus suz z aperte loqr: nō vtoz phaleris:
vestē oēm reijcio: nec laboro cū scribo qm̄ nō attingo res altiores z mibi nō co-
gnitas: trado q̄ didici. facile se ceteri intelligēduz p̄bet: q̄ seipm̄ tenet: p̄bere alteri
lucē neq; q̄ sibi tenebrosus ē: fugio nodositatē z lōgas siniaz p̄odos. Si affuit ele-
gātia v̄ba nō refugio illa p̄terē: si min? nō qro remoti? p̄ntib? vtoz vt intelligar:
id solū mibi studiū est. p̄cipio tñ rudē z incōptū smonē meū cēneq; dignū q̄ do-
ctas aures pulset. Eap̄pter cū meas eplās ad te mitti petiuiſſes substiti. Diuq;
dubitaui an tibi p̄bato z doctissimo viro meas ineptias aperirem: videbat̄ leue
pōdus qd tuas man? incideret: pudebat me multoz errorū neq; adhuc cuipiā fe-
cerā copā. Et q̄uis aliq̄ eplē mee vulgo legerent: nō ego illas i lucē dederā. s̄ q̄
mecū cōuiuūt familiares nūc has nūc illas furati ex manib? librariorū i volumē
redegerāt ediderātq;: sodalib? existimātes aliqd eē qd nūbil erat. Itā qui p̄ter
cōmētarios in alexandrū grāmaticū z brunelli poete fabulas z buridani vulga-
riū dyalecticoz sophismata z troyanā quādā bystoria nūbil vnq; legissent: lucē eē
in tenebris putauerūt. Atq; vt ceci ducatū monoculo p̄bēt sic rudes isti primas
eloquētie partes mibi tradiderunt: q̄ nōdū merui inter p̄ficiētes discipulos nu-

merari. Tuli hinc bonorē et quīs sciebā nō posse durare inanē gloriā: nolui tamē
ipm me cōfundere. Impertiebar his qui ad me veniebāt quātum poterā lumi-
nis. et si lactis aperire fontes nō poterā: amicorū tamē sitim pura limpha sedabaz
nō magna dābā mala: nō ministrabā: nō erāt p̄ciosa que tradebam: at neq; dam-
nosa. Quāq; ingenia inuenissem sublimia que hausitus capere nobilissimos apta
viderent: his unde biberent scaturigines viuas ostendi. Quintiliani ciceronis
et aliorū quos italia sequit̄ vestigāda flumina docēs. Patiebar igit̄ apud novos
eloquētie auditores equo aīo scripta mea reuolui: quib⁹ cōtemptui cē nō poterā
Et cū tu ea petuisti q̄ omniū poetarū et oratorū opa rimatus es qui oēm secula
re atq; ecclēsiasticā sapientiā calles: cui nota sunt quēcūq; latina lingua maxime
admirat̄: nō videbā quo pacto meas tibi nugas tradere. que rara esse cōfidūt ne
gociatores ea in nūdinas ferūt. Oratiū vetuit tali cū voce quirin⁹ post mediam
noctē visus cū somnia vera in siluā nō ligna feras infamus. Intelligebā nō sine
mei nominis iactura lecturū te opus qd̄ flagitabas. Acrit̄ cū illud semel atq; ite-
rū ptereres. elegi etiā cū dāno fame mee tue voluntati parere. Nisi ad te librum
nō vt iudicares qui a me ipso censebat̄ insulsus min⁹. Vt vt laudares qd̄ meo iu-
dicio vituperādu⁹ erat: sed amico: sed patri: sed domino nolui quicūq; negare. Ex-
istimaui aut̄ cū primā libri legisses. paginā: statim te satietas caperet: dixi q; libro
cū manu misisti: perge audacter: sed scito te nō sine magno discrimine tuo doctas
cardinalis aures aditurū. Aut ille igni te dabit. Aut ad formacopulas mitteris:
qd̄ em̄ aliud meis scriptis augurer: q̄ ille suis qui ait sit tectura piper cum ama-
thura crocū: Sed accidit mihi qd̄ nuper in vienna cuiusdā cennensi monacho or-
dinē diu frācisci p̄fesso. Is pat̄ui studēs cū accepisset egregios in austria magi-
stros qui oratorā docerent: cupidus eius artis ad summū ediscende: cui⁹ prima
elemēta teneret insalutatis amicis festinus in austriā migravit: nō minus auid⁹
peregrinas bauriēdi doctrinas: q̄ ille qui ethyopiā adiit vt gymnosophistas et fa-
mosissimā solis mēsam videret in sabulo. At cū viennā ingressus gymnasia pbi-
losophorū percurrisset: tantiscā scolā fecit: vt qui venerat auditurus mor cathe-
dram ascenderet audiendus: et quos queritabat magistros hos discipulos infor-
maret: simile mihi euenit. Expectaui cōtemptū: exstimationē sum cōsecut⁹. Ere-
debā vituperari et accipio laudē: timui odiū: amorē repperi. Quid dicā. Tene in
genij tardioris imperitū q; iudicē predicē. qui lippis oculis albū p̄ nigro recipias
dicasq; malū bonū et bonū malū. Stat cōtra epla summa eruditione plena. cui⁹
an finias graues. an summā exornationē magis demirer besito. An lucras quas
libro meo laudes accumulas. vnde epla tua cōpleta est: tunc sunt quas mihi vir-
tutes ascribis. Quid ergo est quod meā erexit in laudē: noluit me p̄tristari. In-
uenisti epistolas quibus me poetā vocitent et plures. dixisti intra te ipsum. Bran-
de hic homo de se iudiciū facit: qui grande sibi nomē usurpat. Admisi eorū q̄
flaccus de poetis ait. Ingeniū cui sit: cui mēs diminior atq; hos magna sonaturū
des nominis hui⁹ bonorē. Sciebas ciceronis verba que in oratione pro cicero ar-
chia ponunt dum ait. At qui sic a summis hominib⁹ eruditissimiq; accepimus
ceterarū rerū studia et doctrina et preceptis arte cōstare poetā natura ipsa vale-
re: et mentis viribus excitari: et quasi diuino quodā spiritu afflari: quare suo iure
cōmendati nobis esse videant. Cogitasti ergo si mea scripta p̄ merito reprehen-
deres: grandē me molestiā habiturū: qui cū sanctis ascribi poetis cuperem: et in
vetustissimū edoctis genus me ipsum collocarim: tua finis nedum poete titulis: s̄
neq; mediocri scriptoris nomine dignū me reperires. nisi opinioni mee faueres
Putasti me animo cadere: spem ponere: stilum teinceps scripturāq; omnem ne-
gligere. Noluit me vulnere tali cōfodere: prouidisti que amico et ilia credidisti
voluisti me scribere: ingenij exercere: conari indices magis vt si non essem modo
quod vellem: fierem aliquādo qui posses. Noluit me de meis eplis que iā cur-

rere per germaniā cepērūt opinionē de me. Ego gratias humanitati tue: que
de suo iudicio q̄ de mea fama maluit hesitari. Nōmīni meo vel cum tuo detrimē
to consulere voluisti. Videor videre cōmēdatione tua ingentē meis epistolis fa
uorem accedere. Quis enim post bac illas carpere audeat: quas nouerit tuo testi
monio comprobatas. Ego equidem q̄ a te modo scriptū est in capite voluminis
collocabo: ne quis mea prius legat scripta q̄ tua nouerit auctoritate legēda. Et
si em̄ apollinis illud responsum memorie teneo: quo se quēq; noscere iubet. Hau
deo tamen nomē meū quocūq; pacto illustrari. Cur non laudari falso malim q̄
vero vituperari: potis est tua cōmēdatio facere vt me ceteri quoq; cōmēder.
Non oīa nomen ad verū habēt: multa erecta sunt et habent in precio que recti
vilipensa iacereut. Multuz in omni re fortuna dominat̄. Nec pro libidine sua
nūc obscurat mortalia: nūc celebrat. Neq; in poetis acceteris scriptoribus vim
perdidit. Plurimi eius beneficio magis q̄ propria virtute claruerūt. Nonnulli
cuz essent digni memoria nominis sempiterna: fortune malignitate depreffi ne
qua q̄ emergere potuerunt. Quid si meis scriptis tuo beneficio nō fortuna (que
nihil est nisi diuina vel prouidentia vel pmissio) sed deus ipse subiserit: nūq; le
tabor: nūq; gloriabor: et tuo nomini fatebor me oīa debere q̄ mercedideris imor
talē. Et emen? qm̄ in eplis incidit epicuri: attic? ciceronis: lucillus senece: eter
nā memoriā cōsecuti sunt. Tu q; mediū inter scripta mea venisti: mibi mortali
tatē eripis: et quod illi ex alienis acceperunt: hoc tu meis epistolis prestas. Quid
nūq; et amem. te obseruē. tibi omni officio seruire studeā. Sed dixi me tuum ab
initio: nō muto sententiā. Illud me discutere ampli? cōuenit quod supra de poetis
est tactū. Neq; em̄ idcirco poetā prius q̄ sacris ordinibus initiatus es: me ap
pellauit: quoniā vel mantuano vel peligno vellem videri similis. aut par alteri
cupiā veterū: quos vates et claros et sanctos vocāt: mētis diuine participes: sed
ita hoc nomē mibi ascriptū. quēadmodū in vna eplārū seneca suscipit: qui oībus
versus faciēt? hoc nomē cōmune dicit: q̄uis absolute p̄nūciatū apud grecos
homē: apud latinos virgiliū denotet. Edidimus et nos aliquādo versus. scripsi
mus elegias eglogas satiram q̄ dictauim? nō tamē poete nomē p̄pria temeritate
te suscepimus: nec prius hoc titulo sumus vsi q̄ nos fridericus cesar apud frack
fordiā: visis quibusdā epistolis nostris laurea nos donauit. Quēadmodū autē
qui iuri aut canonico aut ciuili operā dederūt. postq̄ magistrū acceperunt cum
lras ad amicos misistant. aut decretorū aut legū doctores se inscribūt: ita et nobis
poete nomē assumere licitū arbitratū sum? me vel cōcessus bonorē vel cōcedentē
cōtēnere videremur: et nos em̄ manū ferule subduxim? et lucū nouim? martis et
quas torqueat umbras eatūs: et quantas iaculē monichus ornos: videbamur
nostro vt iure si eius artis titulos assumeremus in qua nō parū etatis partem
cōsumpserimus. Sed fuit alia nō minor ratio que me hoc nomine frequēt? vt
coegit. Etenim cū venisset in austria. in secretariū cesaris assumptus: offendi oēs
q̄ periti apud viennenses habebant: poeticā veluti rem p̄uiciofam et ab omnia
bile detestari. Lepi ergo eos arguere: disputare sepe cū eis: ostēdere poeticā qui
recte vterent. His frugifera esset nomēq; talis doctrine habendū et bonorabile et
sanctū. Tūq; ne quis me nomē bonore crederet qd lauderē poetā me scribere ce
pi. Neq; dimisi titulū illū donec ad ecclesiam veniēs sacros ordines subiui: et ad
sacerdotiū p̄motus q̄ seculi pompā saperēt postergaui. Habes cur me poetam
dixerim et qd de me ipso sub tali titulo senserim. Tūc qm̄ de poetica admodū
perite nō nihil disputaui: nō erit ab re qd mibi de poetica tenendū videat in me
diū p̄ferre. in cui? defensione sepe scripsi: sepius aduersus cōtentiosos sermones
serui quos in hac eplā succincte repctā. Om̄ es qui poetice sunt infesti si mo do
aliqua sunt imbuti doctrina. bis argumētationibus in eā vtunt̄. Plato (q̄ fuit
omnium philosophorum proculdubio excellentissimus) ex ea ciuitate quam fin
xit cum iuores optimos et optimū reipublice statum exquireret poetas eduxit

quod minime fecisset si viles fuissent: non sunt igitur admittendi poete. Cicero in
tu scilicet cum de colore disputat. Quides ne inquit poete quod mali afferat: lameta-
tis inducunt fortissimos viros. molliunt animos nostros. ita sunt deinde dulces ve-
no legant modo: sed etiam ediscant. Sed ad mala domestica disciplina vitamque
umbratilem et delicatam cum accesserunt: etiam poete nervos omnis virtutis elidunt
Totum hic comprehendit quod vici contra poetas potest. Pergunt tamen qui verbosiores
sunt atque amplius aut mansuetiore musam insectant. Boetius inquit vir sane
peritissimus et vite sanctioris perniciem inducit sibi loquente. que scenicas meretricu-
las et poeticas et oratorias videtur appellare: que colores egrote mentis non modo vi-
lis remedium non fovet: sed vitiis insuper alunt venene: hominesque incites assuesca-
ciunt morbo non liberant. Catto qui fuit romanorum severissimus: Marco nobiliori
velut probum obiecit quoniam poetas in provinciam duxisset: duxerat enim ille in
eccholia cinnii. Hieronymus clarum iubar ecclesie verberibus sese celsum ab ange-
lo scribit: quoniam cicero nianus magis quam christianus esse videretur. quod si virgilianum aut te-
rentianum illum angelus inuenisset. Carpunt ab eo nonnulli epi qui codices euangelii
eos postponentes lectione poetica se oblectant. Quo pacto. quoniam poetas ample-
cremur: quorum scripta non solum hominum sed et deorum et stupra et adulteria comemo-
rant potare: amare: scortari: adolescentes instruunt: quis maior ad imitandum quam deus
inueniri potest. aut quis eum coarguat quod se dei secuti exempla temerum ostendat. Iouis ex-
emplo tenera corripuisse virginem. Terentianum se ebrietas iactant. Dulcium est cum
deus autor habetur. Pictura inquit ille becerat. Ioue quo pacto dante misisse autem
quodam in gremio umbram auream. Ego metum quod id spectare cepi: et quod consimilem luserat
iam olim ille ludum impendio magis animus gaudebat mihi deum sese in hominum conuer-
tisse atque in alienas regulas venisse claculum perimpluvium fucum factum mlieri. Et quod
deum qui templa summa sonitu concutit. Ego hoc hominibus non faceres. Ego illud non
feci ac iubeas. Facebant ergo poete qui talia de diis referunt. quod sibi turpes indigna
lenones ducerent. Quid agat cum ea legerit imberbis iuuenis. cereus in viciis fle-
cti sic natura iubet velocius. et cicius nos corrumpunt exempla magnis cum subeant
aioz auctoribus. Non erit igitur bene instituta civitas: quod poetis non ocluserit ianuas
Sic mecum sepe contendisse aliquos memini. Quibus ego in hunc modum respondere con-
suevi. Quid vos mihi civitate platonis obicitis: que nulla vique in provincia se-
dem reperit. quid curet ex ea se civitate poetarum choros erulare: que neque in celo
neque in terra visa est vique. Et cum poetarum fictiones biapias plerumque parvas som-
nia referat. non possis non admirari: cur somnatores ex civitate somniata plato
deduxerit. Cur ego non erulare ex ea civitate voluerim quam conditor eius inhabitare
non possit. Aut equidem suam civitatem necesse fuisset. Platonem relinquere: aut secum
introducere poetas. cum fuerit ipse poeta. Cuius apud macrobium versus nonnulli
referunt. magis petulci quam tanti viri gravitati conveniant. Nec cicero illas ingredi
civitatem permittet: que poetas repelleret: cum ipse tres libros de temporibus suis car-
mine conscripserit. Sed licet laudet ipse platonem de sua civitate poetas excludere
non tamen ipse de roma cui se oia debere fateatur poetas excludit. Archias poetam egre-
gium dum cum gradus negaret in civitate retinendum: quis illum defendit nisi cicero.
Erat et oratio de qua supra memini quod hec verba ponit. Sic igitur sanctum apud nos
humanissimo homines per poete nomen. quod nulla vique barbaries violavit: laxa et so-
litudines vocis reddunt. bestie sepe imanes catu flectunt atque consistunt: nos instituti re-
bus optis non poetarum voce moveamur. Ecce cum ad scribum: cum ad vix vetum cum abi-
git ex sua civitate poetas cicero per retinendos et admittendos: et honoribus cumulan-
dos suadet. Quid de boetio dicam. Quis risus teneat cum danari a poeta poeticas
audiat. An non ipse est boetius tamare poeta: cum poeticas carpit musas: quod perniciem se
cum versibus agere et vitare fictionibus introducit. Quot apud eum fabule sunt. Quot me-
troy genera. Dum poeticam danat boetius: filius illi videtur qui iurabat non esse iurandum. Et
altior boetio meos fuit quam vix poetarum hostes approbaret: vix bac explari disputatioe

possit exponi. Quippe aut legēdi sūt poetarū libri aut ipse toto fugiendus orbe: cuius
sua cōsolatiōe boeti⁹ apud quē pbia / cū de puidētia differit / magni dei familiarē
suū appellare lucanū nō veret: et illi⁹ inferē mortui sūtiāz victrix cā deis placuit: s
victa cathoni. Nec me cathonis auctoritas frāgit cui nec nobilior auscultauit:
neq; senat⁹ cessit apud quē mario sp bonore poete sūt habitū. Itā ab eo clarissimorū
viroz cōpia q̄s cathoni valeā obiectare. de q̄b⁹ poster⁹ dicā. Ad hieronymū trā
seo cui⁹ optare q̄ viuūt oēs fieri p̄siles: sic em̄ et scimonia vite et eloquētie cōpia
oēs valerem⁹. Scatet h̄ vndiq; poetarū dicē: neq; vlt tractatū ei⁹ referes vlt eplāz
vbi nō tulliana redoleat eloquētia. Sic de ceteris ecclie doctorib⁹ iuēnire. q̄z fa
cūdiā q̄ inuata fuisset alioq̄n illustrauē poete. Sane hieronym⁹ cū secularib⁹ plen⁹
lris eēt: gētilisq; disciplinas q̄ suis ebibisset: tū se vberib⁹ affectū dicit: pmitto id
oēs agāt cū poetas oēs viderit legerit didicerit: tū secularū studia s̄p abiurent.
nil obstat: nil aduersorū: neq; ego is sūz q̄ pōtīfices marcos relicti enāgelioz codici
bus: aut titire tu patule aut arma virūq; canētes laudaueri. Sint nō solū etati.
vernetiā dignitati sua cuiq; studia. Sicut. n. grāmaticā atq; dyalecticā ep̄m didi
cisse nō discē voluerim sic poetas illi notos optaueriz: nō cēdōs iā minie suaferi
S; hieronymi qd sit iudiciū infer⁹ exponem⁹. Altumū qd isti grau⁹ putāt illud
affert. qz poetas plurima tradē demonstrāt: q̄b⁹ nō solide mētes capte delabūt: si
ue cū deoz mētiōē efficiūt: siue cū voluptates p̄mēdāt. De oīs aut nō esset cur
poet⁹ sit irascendū: t̄pis illud nō p̄senaz est viciū. Etas eoz dei vni⁹ baud plenam
noticiā habuit. Gētilis fūet q̄ iouē: iunonē: saturnū: martē: p̄ oīs habuē: neq;
id erroris poetas mag⁹ q̄ p̄hos inuasit. Socrates: plato: aristoteles: zenon: clean
der: dyogenes: aristip⁹: oīs litauē. Quid mirz si poete hos deos collaudant. q̄s
sua credidit etas: celū incolē. public⁹ error excusatiōi ē: si nō l3 poetas legē qz deo
rū faciūt mētiōē: neq; p̄hos intueri l3 q̄rū scripta deoz noib⁹ sūt referta. s quis
hodie tābebet ē ingeniū: q̄ p̄terea ioui sacrificet aut tburificet herculi: qm̄ deos
illos poetarū carmia vocitat. oēs pueri etiā q̄ nōdū ere lauāt: hoies illos fuisse im
puros atq; nepbarios didicē: de q̄b⁹ sane recti⁹ poete q̄ p̄bi scribūt. Referētes
em̄ turpia illoz facta. māifeste nob̄ oñdūt diuinitatē lōge ab his fuisse deliraffe q;
oēs vices q̄ eis aras dicauē. Nō aut voluptates approbāt: dolorēq; sūmū cē ma
lū sentire vidē: amores refert: p̄potatiōes p̄mēdāt et laute fercula mēse magnis
exollūt vocib⁹. nō est qd mouē nos debeat. Inducūt poete diuersas p̄sonas re
nētesq; legē arē: cauēt ne forte seniles mādēf. Iuueni p̄tes pueroq; virices. Ali⁹
sardanapalli h̄mo. Ali⁹ arba⁹ erat. intererit dan⁹ ne loquat. An audat p̄tibias ca
thoni seueritas gayo cesari demētia tribuet. Ali⁹ bonis fauebit l̄ratos reget ami
ca p̄silia p̄bebit: peccare timētes amabit. breuioris mēse laudabit dapes: salubrē
iusticiā comēdabit. Ali⁹ v̄tutis inimic⁹: cedis audus: nulli si dus: v̄tri atq; vene
ri deditus: cōsentanea suis morib⁹ v̄ba. p̄fundet. Oportet em̄ poetā eoz exēplar
intueri quoz p̄sonas in mediū p̄fert. atq; illinc viuas deducē voces. Cū v̄o ex p̄
sona sua poeta loquit⁹: tū qd patrie debeam⁹: q̄ amicis edocet. quo sit amorē p̄ a
rēs. quo frater amādus et boīpes. qd sit officiū senatoris: qd iudicis: qd ducis in
bella vadenē: mōstrat q̄ laus et quāta bonis sit viuere paruo. quo virtus quo fe
rat error indicat: omnes ad sūmū bonū viā parare contendūt. si quis aut calleni
nō rectū aperit: et aut in voluptate aut in honorib⁹ aut in potētia felicitatē asserit
vestigandā. Nō est qd miremur qm̄ et p̄boz in hac ip̄a re multas bereses esse cō
stat. Eapropter cū vehemēti quodā impetu cōmotus in tusculanis cicero. poe
tas acrius inuicordisset. qui fortes viros muliebiter ferre dolorē traderēt: mor
tū sese corripit: et quasi dur⁹ esset inuectus penitēs ait. Sed quid poetis irasci
mur. virtutis magistri p̄bi inuēti sunt qui sūmū malū dolorēz dicerent. At si
vitare poetas idcirco volumus: quia aut eiulantē berculem aut querentē suas
penas prometbeū siue priamū filioz necē: aut andromatheī viri obitum deplozā
tē referūt. Nec eoz ne sacre derogem⁹ bystozie. quē dauid sanctū virū et acceptū

deo: mortem filij impatienter tulisse commemorat. fili mi absalon inquit ille absa-
lon fili mi. q̄s mihi tribuat vt ego moriar. p̄ te absalon fili mi fili mi absalon. Ni-
hil est quod apud poetas neget esse legendū: cuius nō simile sacra volumina cō-
tineāt. Nundi principiū paricidio p̄taminat. P̄uencientes filij dei diluuiū cau-
sas p̄bēt. Sodomā ⁊ gomorrā turpissima libido subuertit. Ebrietatē ⁊ incestū
venerem lotb somnolentus ostēdit. Isaac ab vxore decipit: a fratre sup̄latur
esau. Rachelis nuptias bis septē annis venat iacob. videbant q̄ illi pauci dies
p̄ magnitudine amoris. Q̄dit a fratrib⁹ ioseph. Judas ex nuru filios accepit.
Samson in sinu meretricis obdormit. Filiaz iepte sacrificat. Innoxii effundit
sanguinē atbalia. Trāsi iudiciū facta: inspicere regum. Inuentus iuxta cor dei da-
uid tradimentū adulterium homicidiūq̄ cōmittit. Sororē viciat amon fratres
interficiat. Absalon regno patrem deicit ad cōcubinas eius ingredit. Inter con-
cubinas atq̄ vxores corumpit salomon. lapidibus ruitur nabuth iniquis dum
regē regit iesabel non est quod epistole cōmitti possit quantū sceleris sacra nobis
hystoria manifestat. Legimus tñ banc fructūq̄ de his fugimus: cum malam v-
tam male finitaz: ⁊ bonos bonoz reperimus exitus: nec secus in alijs gentium
hystorijs aut in narrationibus accidit poetarū. Ob quam rem credo abunde p̄-
batum esse. non idcirco vitari poetas oportere quoniā turpe sepe cōmemorant.
quādo ⁊ honesta frequentius inculant. Supererat nunc ad exempla descende-
re virozū illustriū: qui poetas ardentē amant ac eoz operibus sunt delecta-
ti. Quippe non singulari modo viroz sed publico ciuitatū consensu cōmenda-
tos poetas accepim⁹. Orpheum qui fuit ex vetustissimis oegri filius. tracem
poetam adeo vetustas coluit. vt imaginem eius in templo pieriduz collocauerit
Que sicut arrianus auctor est vsq̄ in alexandri tempus perseuerans. Cum vici-
set illos ille triuallos: subiecisset illirios. thebas dirimisset. atbenis pacem dedis-
set continue sudasse visa est: significans vt alexander diuinatoz ait. ingentem in-
stare laborem poetis qui alexandri essent. ⁊ alexandri res gestas versibus cō-
missuri. Homerum vt cicero tradit colophonū ciuem suum esse dicunt. bi suum
vendicāt. Smirniū nō suum esse confirmant. itaq̄ etiam delubz eius in oppido
dedicarunt. Athenienses sacratissimis solonis legibus instituti. adeo poetas in
honore habuerunt: vt non senatum solum: verū etiam belli curam eis crederent
bello em quo cum spartanis acerrime dimicatum est: duos duces delegerunt pe-
riden spectate virtutis virum. ⁊ sophoclen scriptorem tragediarū: qui diuiso in-
ter se exercitu: ⁊ spartanorum agros vastarunt ⁊ multas asie ciuitates atbenien-
sium imperio adiecerunt. Quid de spartanis eisdē dicam: qui quāto essent duris
lygurgi formati legibus ⁊ moribus asperi. bello tamē cōtra messenies occupati:
cū iuberēt ducē militie ab atbeniensib⁹ petere: biq̄ tircū poetā dauidū vnde misit
se parē poete nō recusarunt. sub quo victi duobus p̄lijs. victoriā hostib⁹ paul-
dubio reliquissent. nisi cōposita t̄birtus carmina exercitui p̄ cōcione recitasset
in quib⁹ hortamēta virtutis dānoz solatia. belli cōclia scripserat. Itaq̄ tantum
ardorē militib⁹ iniecit. vt nō de salute sed de sepultura solliciti tesserās insculptas
suis ⁊ patrū noibus dextro brachio illigarēt: vt si oēs aduersum plū cōsūpisset:
⁊ tēporē spacio cōfusa corporū lineamēta essent: ex iudicio tituloz tradi sepulture
possent. Itq̄ sic animatis militib⁹ cōmissa pugna victores tandem lacedemones
euaserint. Quidē vt grecie ciuitates apud senatos gaudēt esse poetas. Nec lati-
ne minus letant suis vatrib⁹. Notū est illud carmē. Nantua virgilio gaudēt ve-
rona catullo. Corduba lucano ⁊ seneca gloriā orato venustum pacuino brundū
suum statio burgdegalis. Deligni nasonē memorant. Aquinates iuuenalē biblis
marcialē florētini quis materna voce locuti: tñ apud senatū dantē in matia ci-
uitatē p̄conia ducit. Quippe veteres et vijs suis q̄s celū colē putabāt: cure fuisse
poetas affirmāt. Cū lisander lacedemoni⁹ obsideret atbenas a libero p̄e p̄detē
monit⁹ p̄biter: vt delicia s suas sepeliri sineret. Jacebat tñ inhiatū corp⁹ sopho-

dis fragici: de quo supra mentionē fecim⁹. Quo cōpto lisander in auctias dedit: ve-
claro poete cōgrue fieret exequie. Simonides apud hospitē suū in thessalia ce-
nās castoris ac pollucis monitu triclīnī ruīnā euasit. Sed p̄gite regū ac ducum
exempla referam⁹? solon qui leges vt tactū est iatheniētib⁹ dedit: vt salaminas
insulā quā megareses sue ciuitati surripuerāt vēdicaret: p̄gressus in publicum
etiā cōtra naturā suā poetā se simulans: insolitis sibi versib⁹ cōtra megarensest vt
arma sumeret suis ciuib⁹ p̄suasit themistodē illū summū atbenis virū: cū ex eo q̄
reret: cuius vocē libentissime audiret: nō disse autē eius a quo sua virtus optime
p̄dicaret: excellētē p̄fecto poetā significans: in cuius verbis indita virtus sicut
in auro gēma plucet. Alexander aminte fili⁹ diues habitus: cui ante omnes ioui
desico statuas aureas misit pindarū. lircū poetā ap̄ime dilexit archela⁹ q̄ ab eo
regnū macedoniē accepit. Euripedi tragico p̄silioz sūmā credidit: cui⁹ suprema
nō cōtent⁹ p̄sequi sumptu funeris: et crines confusus est: et merorē quē aio conce-
pat vultu publicauit. Cū trāsiret in asiā magn⁹ alexander quīs multos rerum
suarū scriptores secū haberet: cū tñ in sigeo tumultū insperisset achillis. O fortu-
nate in q̄t adolescēs. q̄ tue virtutē p̄conē homerū inueneris. Et vere vt ait cicero
nā nisi illi ars illa extitisset. idē tumultus qui corpus ei⁹ cōtexerat. nomē etiā ob-
ruisset. Idē q̄ alexander cū thebas dirueret: pindari de quo supra meminim⁹. et
domin⁹ et sirpē teste arriano ob reuerentiā poetici nois p̄seruauit. Lisimach⁹ ex suc-
cessorib⁹ alexandri philipide⁹ poeta comico familiarit⁹ vsus est. Lernitis vt greci. p̄-
ceres poeticā venerant. accipite mō latinos african⁹ prior q̄nti enim statuā im-
poni suo sepulchro iussit. Alter scipio terentiū comicū ex cartaginēsi captiuita-
te redēptū: in triūpho suo quē roine egit: pileatū duxit tāq̄ libertate donatū lu-
cullus archiā poetā ingentib⁹ honorib⁹ cumulauit. Dictator gilla gallos atq̄ hy-
spanos poetas. donis q̄ plurib⁹ p̄secutus est: nec sedulitatē mali poete indignaz
pmio duxit. Metellus p̄ et iā cordubena poēt ac pingue ac pegrinū sonātib⁹
aures accōmodauit. Nōpeī magn⁹ theopbanē mitileneū rex suaz sc̄ptorē i cō-
tione militū ciuitate donauit. Nemo ē vt cicero testat. tā multis aduersus q̄ non
mādarisib⁹ et nū suorū laborū p̄conū facile patiat⁹ Itaq̄ ille gai⁹ mari⁹ quīs ma-
xim⁹ impator: natura tñ feror et inurbanis morib⁹ eximie lucū plociū dilexit cui⁹
ingenio putabat ea q̄ gesserat posse celebrari. Iul⁹ autē cesar nō mō poetas dile-
xit s̄ in collegio poetarū ascribi voluit. Necq̄ actio poete successit. Quis sibi col-
legiū intranti nō assurgeret: cū a latronib⁹ captus donec pecunias cogeret obser-
uaret: orationes ac poemata que scribebat teste plutarcho eis legebat. Et q̄ mi-
nus ea vehement⁹ laudassent. fatuos ac barbaros appellabat august⁹ octavian⁹
q̄ benign⁹ q̄ liberalis in varrū: virgiliū: flaccūq̄ fucrit. nemo q̄ vel p̄imas didice-
rat lras nescit. Fuitq̄ ipse vt trāq̄ illus p̄hibet poematū nō imperitus: delectaba-
turq̄ comedia veteri: et sepe eā exhibuit publicis spectaculis. Ingenia nāq̄ secu-
li sui oib⁹ modis fouit recitātes. et benigne et patienter audiuit. Nec tñ carmina
et hystorias: s̄ etiā orōnes et dialogos. Cōponi tñ aliqd de senili et serio et a p̄feci-
tissimis offēdebāt. Vespasian⁹ q̄ dirū in saluatore nro cōmissū piaculū et pia-
uit: ingenia et artes vel maxie fouit: p̄m⁹ e fisco latinis grecisq̄ rethorib⁹ annua
centena p̄stituit. p̄fēctates poetas necnō et artifices coennit. Titus quē generis
humani delicias vocauerūt: latine et grece lingue peritissim⁹: vel morando vel in-
fingendis poematib⁹ prompt⁹ et facilis fuit. Seuerus cesar appianū poetam qui
genera ac naturas et captionē piscū versu descripserat. p̄ singula metra aureo nu-
mo donauit: vnde aurea post appianū nūcupata sunt. Gratianus litteris baud
medio critere institutus. carmen facere: ornateloqui: et p̄licare controuersias re-
thorū solitus erat. Quid nobis tot tantiq̄ viri greciq̄ latini: idonei ne videntur
quos carboni platoniq̄ opponam⁹. Sed dicitis fortasse et̄nicos istos eē nec vo-
cē habere que apud ecclēsiā audiatur. Transeo ad nostros quos renellere nemo
possit. David quem tota canit ecclēsiā: nunquid poete officio fungitur: metro

apud hebreos canteas. Salomō q̄z et alii p̄p̄ar versū mēsuris vtentes: poe-
tarū locū et nomen obtinet. Quid xp̄iani aut̄ doctor exercitus et orator inuictus
ap̄lus paulus. nūqd̄ ad grecū scribēs ep̄ymenidis versiculū reddit. Cretenses sp̄
mēdaces male bestie ventris pigri. In alia q̄z epla meandri scariū ponit. Cor-
rūpuit mores bonos cōfabulationes male. Et apud atbeniēses in martis curia
disputās aratū vt hieronym⁹ scribit testē vocat. Quid tertullian⁹: q̄d cyprian⁹:
lactāci⁹ firmian⁹: ambrosi⁹: augustin⁹: gregori⁹: et ip̄e de q̄ sepe locuti sum⁹: hierony-
mus: nulla istoz opuscula leges in quib⁹ nihil poeticū redoleat: q̄uis cyprian⁹
firmiano narrāte nonnulli momorderint q̄ aduersus demetrianū scribēs. testimo-
ni⁹ vsus sit p̄p̄arū et ap̄loz: que illi ficta et cōmēticia esse dicebāt: et nō pot⁹ p̄bi-
losofhor et poetaz quoz auctoritati vt ethnicus cōtrahere nō poterat. Mempe
augustin⁹ de virgilio grauissimū testimoniū p̄berdum in primo de ciuitate libro
p̄pterea inquit eū paruuli legūt: vt videlicet poeta magnus oimq̄ p̄clarissimus
atq̄ optimus. teneris ebibit⁹ annis: nō facile obliuione possit aboleri: fm̄ id ora-
cij quo semel est imbuta recens seruabit odorē testa diu. Negat clarissimus ecclē-
sie doctor obliuioni esse dandū virgilium: nūquid ergo et legendum suadet. Nec
hieronymus ab hoc sensu est alienus: qui necessitatis in pueris esse asserit virgi-
liū tenere in manibus. q̄uis id crimen in ep̄iscopis dixerit esse voluptatis. Quis
p̄terea centenas dānare p̄sūpserit: quarū ex altera homeri versibus apud grecos.
altera ex virgilij carminibus apud latinos incarnationē saluatoris: p̄dicationē:
signa: mortē: resurrectionē: et in celū ascensionē poetico more cōscripsit. An non
dignus laude legēdus cunctoz ore dicē. Inuētus p̄sbyter qui sub constantino ce-
sare bysoria dñi saluatoris versibus explicauit: nec timuit euāgelij maiestātē sub
metri mittere leges. Quid de apollinari syro dicā: qui heroicis versibus hebrai-
cā scripsit antiquitatē. vt forozمني placet et imitatus meandri comedias curipi-
disq̄ tragedias: et tyram pindari euāgelicas lectiones poetico scemate conclusit
Quid nū legat⁹ si sit in manib⁹ aduersatus xp̄iane religioni iulianus apostata: cū
peruasisset imperiū: tunc se plurimū nocere putauit: cū lectionē homeri ceteraq̄
grecorū studia christiano populo p̄hibuisset. Cui et nostri hostes cōcordare vidē-
tur. En q̄rudis inepta ne dicā feralis vorilloz est q̄ poetarū omnes asserūt eli-
minādos. Ercāt ipsi potius et qui lras humanitatis abhorrent: fugiant boies si
biq̄ similibus brutis assōciēnt. En q̄d ais dicet q̄spi⁹ diuo hieronymo maledicē
scissimū obiurgare audes virū: speculū xp̄iane religionis obnubilare p̄tēdis. Hie-
ronymus si nescis quo nemo duri⁹ in poetarū inuehit. Demoni⁹ cibus est inquit
carmina poetaz: secularis sapia: rethoricoz pōpa verborū: hec sua oēs suauita-
te delectāt: et diū aures versib⁹ dulci modulatione currētib⁹ capiūt: aīaz q̄z pene-
trāt et pectoris interna deuincūt. Verū vbi cū sumo studio fuerint a labore ple-
ta: nihil aliud nisi inanē sonū et sermonū strepitū suis lectorib⁹ tribuūt: nulla ibi
securitas vitatis: nulla iusticie refectio repit. Studiosi eaz i fame et veri et virtutū
penuria pseuerāt. Nō me latet ad damasum de filio p̄digo talia scribē hierony-
mū: s̄ lege totā eplāz: nō subsideo i. p̄hemio. nihil iudico nisi tota lege p̄specta. p̄-
sequor magni vba doctoris. Inuenio illū bis vbi nō poetica solū s̄ rethoricā
p̄biam et oēm secularē sapiā detestari: q̄ plus floris q̄ fructus habeat nec viaz
vite i veritate docet. fallatq̄ sepe legēt. Nec ego inficias eo si de gētilib⁹ r̄m̄i poe-
tis ac p̄his verba fiant. q̄s i gnozaſſe xp̄m et crucis p̄mū palā est. Sunt tñ in illis
cōplurima vite documēta. que nobis turpia dissuadent: et honesta demōstrant.
vtq̄ aliquid in mediū p̄feram⁹. Quid illis iuuenalis v̄sib⁹ ad virtutē suadendam
dici potuerit efficacius. Orandū est vt sit mens sana in corpe sano. Fortē posce
aim mortis terrore carēt. Nesciat irasci cupiat nihil et potier. Herculis erūnas
credat seuosq̄ labores. Et venē et cenis et pluuia sard. napalli. Et alibi. Esto mi-
les bon⁹ tutor bon⁹ arbiter idē. Integer ambigue si qñ citabē testis. Incerteq̄ rei
falleris: et imperet vt sit. Falsus et admoto dicet piūna thauro. sumū credo ne-

phas aiam pferre pudori: et ppter vitā viuendī pdere cās et paulopost. Donec ire
frena modūq; pone et auaricie miser inopiū sociorū iteger vite scelerisq; pur? inq̃t
orati? nō eger in auris iaculis nec arcu nec venenatū gūda sagitt? fusce pbaretra
Quoscūq; ferāt tutū esse bonis viris iter ostēdit: q̃s iustū illo meli? p̃scribit. Iustū
ait et tenacē ppositi virū: nō ciuiū ardor praua iubentū: nō vult? inistātis tyranni
mēte quatit solida. Quid virgil? sibi vult. dū inferna loca describit et elis: os cam
pos: nisi virtutis amore odiū suadē viciorū. Hic inq̃t apud inferos q̃b? inuiti fra
tres dū vita manebat: pulsatusue parēs et fraus iuera cliētū: aut q̃ diuitijs solet in
cubuerere reperit: nec partē posuere suis: q̃ maria turba ē quicq; ob adulteriū cess:
quicq; arina secuti impia. nec veriti dñorū fallē detras ac beatorū sedes. Audi q̃
bū assignet hic man? aito b patriā pugnādo vulnera passi. q̃q; sacerdotes casti
dū vita manebat. q̃q; pū vates et pbeo digna locuti. Inuētā aut q̃ vitā excolue
re p artes. Quicq; sui memores alios fecē merēdo. Quid these? ille apud tragediā
senecā: nōne forozia bis de inferno refert. qd̃ q̃sq; inq̃t ille fecit patit auctore scē?
repetit: suoq; p̃mif exēplo nocēs. Stati? q̃z malefactis instare suppliciiū assent: s
videt hec ait videt ille deū regnator et ausis sera quidē manet iratū. Deq; inferis
inq̃t stridor ibi et gemit? penarū atrorū tumultu feruet ager tāq; legisset euāge
liū: vocēq; saluatoris audisset: mittite illū in tenebras exteriores: ubi erit fletus et
stridor dentium. Quid postremo sibi lucan? q̃rit dū carbonē hammonis respōsa cō
tinentē inducit: versusq; illos in eū fudit. Ipse manu sua pila gerens p̃cedit ba
neli militis ora pedes mōstrat tolerare laborē nō iubet. nulla vchit? ceruice supi
nus. Carpentē sedens somni parēssim? ipse vltim? haustor aque. Quis tanq̃ fon
te repto indiga cogat laticis potare iuuetus: stat dū lixa bibat et paulopost. hunc
ego p sirtes libielq; extrema triūpbi ducere maluerim q̃ ter capitolia curru seq̃
dere. pompeij q̃ frangere colla. Iugurte nōne apte et magna voce. O boies inq̃t
sit vobis cura virtutis. Alacres subitelaborē. vincite sitim. famē. somnū. sicutur
ad astra. Quid dicim? noscere ista bonū an malū putamus. Necne magnus ille
hieronymus fugienda suadet. Pretereo phorū libros doctrina salutarī plenos
quos auide legim? q̃zuis nōnulla veneni semina in se habeat: nec hieronymus
omni lectione secularis sapiētie abstinedū precipit: sed docet ille vt ante dictū est
damasus quo pacto sint secularis philosophi ac poete legendi. Cipus inquit se
cularis sapie in deuteronomio sub mulieris captiue figura describit: de qua diui
na vox precipit vt israelites si eā habere voluerit vxorē: caluiciū ei faciet: vngues
p̃fecet: pilos auferat. et cum munda fuerit effecta: tunc transeat in victoris am
plexus: hec si fin litteras intelligimus nonne ridicula sunt: itaq; et nos hec facere
solemus quādo et philosophos legimus. quādo in manus nostras libri veniunt
secularis sapiētie. Si quid in eis inutile reperim? ad nostrū dogma cōuertimus: si
quid vō supflūū de idolis: de amore: de cura seculariū rep: hec radim? bis caluiciū
inducim?. Ponit et hāc similitudinē alio loco hieronymus: ad magnū oratorem
verbis rome scribens. Et adiūct. Quid ergo mirum si et ego secularē sapientiam
propter eloquiū venustatē et membrorum pulchritudines de ancilla atq; captiua
israheliticā facere cupio: et quicquid in ea mortuū est idolatrie voluptatis erroris
libidinis vel p̃cedo vel rado. et mixtus purissimi cordis corpori vernaculos ex
ea genero dño sabaoth: et labor meus in familia xpī proficiat: hec est libera vox et ex
pposito diui hieronymi sentētia. Interrogatus ille philosophos ne xpiani poe
tasue queant salua cōsciētia legere: nō omnibus legere negat: sed illis negat qui
bus animus est in eorum lectionibus quiescere. Sequimurq; et nos hoc iudiciū
damusq; sancto doctoꝝ manus. Mā cū varij multiformes sint poete: non omni
bus que ab ipsis dicunt adhibendā mentē sentimus: sed cum excellentiū viroꝝ
dicta aut facta cōmemorant: tota mente moueri atq; inflamari debemus: vt ta
les ipsi sumus quales ipsi fuisse. Cū vō improborū hominū mētiōe incidit fugi
enda est illorū imitatio: auresq; claudēde nō secus atq; ipsi ferunt ad syrenarū

cantus clausisse. Nec modatissimus est ad hoc. propositum quod greci mirantur magnus
basilius sic ille (ut aretinus transfert) de poetis iudicium tulit. Nos igitur inquit lau-
damus poetas: non cum scurras aut amatores aut ebrios aut dicaces imitantur: neque
cum diuite mensa cantuque dissoluta felicitate diffiniunt minime vero cum de diis aliquod
dicunt mentionem. Deinde apertius introducens ut enim ex floribus ceteri quidam nihil sumunt
inquit propter odorem et coloris: apes etiam mella sciunt inde excerptum. Ita qui non solum
festiuitate sequuntur verborum: fructum aliquem ex poetis percipere possunt: et subiungit
ille enim nec pariter omnes flores ademit. nec si quos ademit eos totos assumit et nos
quoque si sapimus cum id exceperimus? quod ventati amicum consentaneumque sit. cetera
omnia transgrediemur. Neque bis cōtētus persequens adiicit: Et quoniam ad hanc nostram
vitam per virtutem ascendit: virtus autem ipsa multum a poetis: multum ab historicis: mul-
to etiam a philosophis laudatur: eorum verbis maxime est inherendum. At quoque basilius ex quo-
dam viro se qui ad vestigandas poetarum mentes acutissimus habebat audiuisse
cum videret totam homeri poesim laudem esse virtutis: omniaque illius poete buc ten-
dere: nisi si quod interdum incidens sit. Sic de poetis secularibus magni et sancti vi-
ri diffiniunt. Ecclesiasticos autem quos plures esse manifestum est: quis hesitatione
legēdos approbat: venerandumque nomen eorum et dogmata suscipiunt: qualis fuit hilarius
hieronymi coetaneus: et qui dulces hymnos in ecclesia prescripserunt. Nonnulli autem
in scriptis quod docti videantur: quicquidque non didicerunt donant: digni sunt quibus cum
hieronymo dicamus ne vescentium dentibus inuideant. edentuli et oculos caprea-
rum talpe continent. Traxit me diues ad disputandum materia: et dum epistolam cre-
do scribere tractatum edo: sed claudio sermonem de poetis: cetera contra garrulos
sapientie tue non deerunt: si quis cōtētus his esse noluerit. Hunc ad ultimam tra-
seo parte in qua per regem adislaum facis apologum: multa in laudem tanti princi-
pis scribis que dicta sunt aduersus eum non minus omentum quam caute reuelleres. Logita-
ui et ego futurum hoc cum libris epistolarum ad te dixerim. Neque inutile reputavi aduer-
sus scripta mea te dicere. que ipse non tamquam visa sed tamquam audita retulisses. Si enim
veritas facilius inuenitur. Tu ergo modo quis et prudentissime et fundatissime re-
gis causam tuearis: das tamen mihi causam nonnullam ut rememorem. tecumque paulisper
contenda. non quia te velim impugnare sed quia magis instrui cupiam. Macti
magnum viri fuerunt quibus aures prebui: et quorum dictis hystoria struxi: meas plus
tamen tuo nomini tribuo. Tum quia rebus de quibus locutus sum interfui. Tum
quia et nature et dignitati et etati tue mentiri alienum est. Sed audis pauca
que me obfistere tuis dictis impellunt: dixi prioribus meis epistolis nobilissimum
adolecentem wladislaum polonice regē suorum concilio victis: regnum hungarie occupa-
uisse: hoc durum et a vero remotum tua dignatio esse contendit: offertque rationes
que sustinuit illum hungarie regem possint ostendere: quarum maxima illa est quia de
functo alberto. regina et vniuersi regni accolae wladislaum reges accesserunt cuius
ope et auspicio catholica fides et regni populus ab infestatione thurcorum defendi
possit: qui tunc hungarie vicini clades plurimas inferebant. Addis et oratori-
bus qui ob eam causam missi fuerant aperte dictum aperte extitisse: quia regina pergnas-
set alberto remansisset: non licere regem exterminium regni transire: illosque con-
tasse. quicquid petitionibus rerum obiceret victis insuper et decreti copiam quo
regni prelati et proceres quicquid aduersus coronationem irrad: statim dici possent in-
ania esse diffiniunt. fatetor omnia ista ita gesta esse ut scribis neque de tuis dictis adi-
mo quicquam. Sed audi quid me moueat: dicis albertum hungarie regem fuisse: mor-
tēque relicta uxore obisse: natumque wladislaum eius filium. addo ego et coronatum re-
gem primumque wladislaum eius hungariam ingredi. Quid hic dicemus. Hunc
quid regni filium solum paternum tenere debent. Quis ex cluso regis filio regnum possi-
dens non dicat occupator. Aut successionis locus est apud hungaros aut electio-
ni: cum rege mortuo filius in promptu est. Si patri succedit filius non video quid
iuris in wladislaum popularis electio transfuderit. Si reges electio facit: attribuo

tue parti victoriā. Mihi tamen qui regni se mores affirmant succedere patribus
apud hungaros in regno filios in iussu populi dicunt: idēq; romanū pontificem
distinguisse apostolicis demonstrat apicibus. Neq; menti mee satisfacit quod de
thurcis in mediū proponit: tāq; necesse fuerit pro regni salute. pro xpi nomine
tuendo: regē habere qui regeret. Itaq; si hec permitimus: rarus patri succedet in
dominatu filius. Poterat wladislaus si celo fidei succensus erat: si vicinorū salu
ti cōsulere volebat: si tanta ei charitas movebat: et hungaris succurrere et pupi
lo infanti regnū conseruare: ac veluti tutor vicini regis regnū administrare. S
vteris tu mecum ea purgatione qua trogus philippum macedonē defendit: cum
regnū nepotis vsurpauisset. Itaq; inquit ille philippus diu nō se regē sed tutorē
pupilli egit. Ac vbi grauiora bella imminuebant: seruūq; auxiliū in expectatione
infantis erat cōpulsus a populo regnū suscepit. Melius tamen ligurgus qui cū
fratre suo polibiti spartanorū regi successit: regnūq; sibi mendicare potuisset. La
rulo filio eius qui natus posthumus fuit cum ad etatē adultā venisset: regnū su
ma fide restituit. Sed pauci sunt quos dominandi non frangit cupiditas. placet
cunctis prouerbiū cesaris. Si violandū ius est: regendi causa violandū est mihi
Non videt aut mater aut populus aut instans belli metus ius infanti auferre
atq; alteri concedere potuisse: nisi tua sapiētia nouis me rationibus instruxerit.
Scio illud quod dicitis regnū polonie longe lateq; florētissimum esse neq; viros
illi: neq; opes desse. Constat inter omnes qui terram circueuerunt polonos et for
tes homines esse. quibus qui dominatur inter christianos et clarissimum nomen
habet. abundat diuitijs potentissimis creditur satis illi superq; satis bonoris ē
si quicq; mortale pecus satis existimat. Ac diues asia persi nō sufficit: greciā im
perio cupit adiungere. Alexander victo dario babilonia capta: egypto subacta
superatis indis estuat infelix angusto limite mūdi vt gyare clausus scapulis par
uaq; scapba. Hannibalē nō capit africa: addit imperio hispaniā: pircenū transilic
supat alpes: ingredit̃ italiā. nihilq; actū a se putat nisi verillū in capitolio ponat
Atblaret bunorū totius satbice gentis solus imperiū tenens inuasor germanie:
galliarū populator: vastator italie: inopem miserūq; se iudicat nisi primas mū
di gentes: romanos vesogatasq; sibi subiciat. Sed quid miramur viros. Condi
trix babilonie semiramis nō cōtēta q̃sitos auro regni terminos tueri etbiopiaz
imperio adiecit: indiq; bellū intulit. Quo p̃ter illā dyomisū herculē et alexandrū
armatus intrauit nemo. Insatiabilis est dñandi cupiditas. Nulli satis ampla
sua ptās videt. Semp in alieno melior seges agro: vicini formosior cōiunt: pin
guis apud alios pecus apparet. Minimi si wladislaus adolescēs: alto sanguine
natus: spiritu fretus. nobili glorie cupidus: hungarie regnū affectauit. Human
est hic morbus adeoq; cōis vt iam vicio detur. Quimus paterna hereditate con
tentus si quis est cui sua placent: inter principes ociosus: paci deditus: nulli mo
lestus. belli erecrator. En inquit teles homo est meticulosus. pusilli animi: vē
tris semiq; seruus: monachū esse nō regem oportuit: mulierī nō viro seruius.
Quiuiscemodi sepe voces regū atria implent: inde cōmoti quibus seruet anim
iuuenes iniusta bella suscipiunt. Qu si wladislaus hac ductus in hāgar ā ve
nit: secutus est vt philosophi volūt errareā viam: vt populi sentiant laudabilem
et gloriofā. dignus qm fortibus vmbis animū meret. Hec placuit ad tua scri
pta referrem quia impugnare illa velim: sed vt solutionē eorum a te suscipias
que mihi dubia superant. Itā etsi multe sint et maxime laudes que wladislao re
gi sui sq; platis vel proceribus attribui possint: cupio et hoc illis ascribere preco
niū sine controuersia posse q̃ hungariā nō humano solum sed etiam diuino iure
sibi subegerint. Quōd vō presente rege victos et etiā prostratos a polonis thurcos
astruīs: sequor cōstimoniū tuū. Quis iulianus cardinalis sci angeli q̃ tunc in bun
gariā legatū aplicū agebat: suis litteris omnē belli victoriā in iohem trāstulerit.
quē ego ad p̃tificem patariensem scribēs habui testem. Ceteraq; de wladislaq

pulchre.

refers. nullo apud me dubio sunt. Cognoui et omnibus qui cum nouere fuisse. Io in adolescente vastu animu: singulare prudentia: summā liberalitate: ingenii pspicax: administrade iusticie grandē: curā nullā in eo desideratā ex bis q regie virtutes appellant: ob quā rē optare si fas eet: cū tua dignatione in hac vsqz diez vixisse illū. meli⁹ vt arbitror regio hūgarie melius xpiano sanguini successisset. Neqz fortasse memorabilis illa ciuitas bisantina orientalis ecclesie caput: grecie columen: in prātem tburci redacta. cū tāmagna xpianoz clade fuisset q p cōstan tinū pīmū instar romane yrbis amplificata fatali quodā solebat dicere decreto sub vltimo cōstantino deuicta et spurcitie saracenoꝝ tradita est quā viuio wladis lao nec inueneri impator audebat. Sed obiit ille vt ais rex clarissimus cū maiori q̄tum credidim⁹ nō polonie solū sed hūgarie et totius ecclesie dāno. Vtrūqz illd ostēdit qd ad sorore scribere methodoꝝ aune seneca tradit: mortale esse mortaliū omne bonū. Vale et iā nō eplaz s libzū cuz vacauerit legito. Ex noua ciuitate austria sexto kal. nouēbris. M. cccclij.

Mittit litteras summo pōntifici p̄sentādas.

Epistola. ccccxviii.

Meas eps senen. iobāni capistrano ordinis minor. p̄fessori. S. p. d. Nicolaus capellan⁹ meus lras tibi restituet. quas cesar romano pōntifici ac duob⁹ cardinalib⁹ et magistro henrico senfiteben. pcuratori suo in romana curia scribit: Ego quoqz eisdem cardinalib⁹ lras dēdo quēadmodū frater pbi lipus exposulauit: quarū exemplaria simul recipies. Intelligesqz et quod ab imperatore et quod a me ipso scriptū sit. tuū erit scripta bec quāterū ad romanā curiā dirigere: ac curare vt magistro henrico signent: qui ea aplice sedis offerat ac respōsum erigat: si qua deinceps vel p dignatione tua vel pro fratribus curare me volueris: quoad facultas fuerit nō deerit voluntas. Vale in xpo optime in orationib⁹ tuis meis memor. Ex noua ciuitate.

Significat bobemos rokezanā in archiepiscopū petere.

Epistola. ccccxix.

Obannes capistranus ordinis minor. p̄fessor. Enee episcopo senensi. S. p. d. Quando capellanus tuus me conuenit tandem a me summe rogatus abiit: vt meis precibus et supplicationibus id ageret: vt tu de die et tempore recessus hinc ad nos mei me certiorē faceres: expectaui sitiens et magis preflor. Fertur enim hic cōuentum ipsum huc ad nos wiennam translātū iri: cuz non videat in ciuitate noua omnes principes cum oratoribus hospitari posse p cōmodo suo. Ea de re te iterū atqz iterū exoratus velim: vt dubiū me clarescias et quid acturus sim certiorē reddas de principibus qui huc conuenerunt. Etsi mihi persuadeam te non latere: hoc tamen dicam. Cū serenissimo rege iadislao intrauerunt gubernator bobemie et plures barones de hungaris episcopus valadiensis tū: expectant ceteri sed adhuc incertus est eorum aduentus. Erit non alienum vt significem tibi rem detestabilez: ac cuiqz bono viro solo auditu abhorrendam. Queritant nōnulli bobemoꝝ summas preces viuo cesari porrigere: qbus fauorem et gratiam suam impetrēt: vt ad. S. d. n. litteras summo studio petentes confirmationē nefandi heresiarche rokezane in archiepiscopū pragen. dirigat et hoc pacto fieri poterit vnio ecclesie: quā iuste bene recte et sancte procedere intendant. Tu mi pater pro tua singulari equitate et prudentia iudica. Quid aut ad hanc rem faciendū velit catholica fides cogita: ego indignitatē tacitaz nō equo animo fero. Postremū vt me de his que acturus sim admoncas te oro vebementer. Vale longissimo tūo cui me vnice cōmēdo.

Determinat cōgruū tempus veniēdi ad dietā in noua ciuitate celebrandā. Refertqz post nouitates italie obsta cula ne contra tburcū cōcludat.

Epistola. ccccx.

Rarissimo verbi dei p̄dicatori fratri Johanni de capistrano ordinis mino-
rum p̄fessori Eneas ep̄us senen̄. ⁊ aplice sedis legatus indignus. S. p. d.

Dabis mihi veniam pater optime si tue r̄nsurus ep̄le non plurali quem-
admodum vsus modernor̄ bz. s̄ singulari te numero compellauerim. Sic est ⁊
Jeronimi ⁊ Augustini ⁊ omnium veter̄ obseruantia fuit. meo iudicio q̄ nostri
tempis p̄suetudo multo melior atq̄ p̄uenietior. Quid est absurdius aut ineptius
esse p̄ot. q̄ si vnum allocutus hominem audite inquam. Maiores certe nostri s̄
viciū inter barbarissimi sp̄s numerassent. s̄ mitto hec que te minime fugiunt. ⁊
ad ea venio q̄ tuis in lris p̄tinent. Scripta tua iocundissima ⁊ acceptissima mihi
fuerunt. q̄ te sospitem ac suo more lectum in austriam remeasse nunciarūt atq̄ in
urbem venisse tibi deditissimam flauiam quam nūc wiennam dicam. Scio te il-
lic magno exceptum gaudio. multumq̄ illa implebe p̄ficere. Est est wiēna ap̄tis-
sim⁹ ager cui ⁊ p̄mittere semē domini ⁊ multiplicatum sperare nō frustra possis
Quod queris de tuo ad cesarem transitu paucis absoluam. videbit te libetī ani-
mo quouis tempe maiestas impatoria. ac velut aplm̄ xp̄i venerant amplexabit
Erit q̄ p̄ntia tua diue auguste ad singularem leticiam q̄ q̄si multa de p̄cellenti
doctrina. vīteq̄ tue sanctitate ex auditu didicit. magnopere cupit tuis aliq̄ s̄mo-
nibus interesse. videre ac audire te p̄dicantem ac dulcedinem celestis eloqui de-
gustare. quacūq̄ igit die buc te p̄tuleris. ⁊ honorifice ⁊ iocunde ac studiosissime
p̄beniuolentia cesaris ⁊ auguste desiderio recipieris. Non tñ vt mea fert q̄dam
inia sp̄e que frugifer tuus aduenit⁹ erit. Multū est in tpe positū tps̄ seiandi ⁊ tps̄
colligendi. Genisti in tempe qd̄ est omnīū primum inq̄t ille. Et apud alium scri-
ptum est. Fati plus etem̄ valet hora benigni q̄ si te veneris p̄medet epla marti.
Fateor ego tuā p̄ntiam in hac ciuitate ⁊ in hoc p̄lo sp̄ futuram vtilem. s̄ multo
magis ecclesie dei p̄sules. si p̄gregato p̄silio buc venias. Nam quemadmodum
frankfordie mentes hominū ad tuendam religionem tuis sermonib⁹ erexit
ita ⁊ in loco si qua tepido ⁊ somnolentia fuerit. te vrgente atq̄ increpante pellet.
Ego vt animi mei secretum apiam ⁊ aliq̄ dicam manifeste qd̄ sentio. non sum
sine magno metu. ne ruant edificia n̄sā apud frankfordiam erexim⁹. Titubāt
vt video mentes p̄ncipum. torpent reges. languent ppli. nauicula piscatoris grā
diob⁹ elisa. p̄cellis in medio mari pene demersit. Flant hinc atq̄ illinc p̄riuenti
scindunt vela. frangit malus. carina debiscit. nulla remigib⁹ cura. neq̄ magis spes
salutis esse videt. Omnes. q̄ attoniti tempestati cedim⁹. Opus est igit s̄mone
tuo. calcari tuo igne tuo excitadi. vrgendi. incendendi sum⁹. nisi p̄cellimur b̄nfa-
cere. nostrapte ingenio nihil est qd̄ de republica cogitem⁹. atq̄ vtinam vel p̄puli
aliq̄ vigilē. Aderunt h̄ nisi fallor ex alemonia ex bohemia ex hungaria inul-
tipceres. Ex ytalia q̄ atq̄ ex ip̄a gallia nōnulli aduētabunt. ageť tuende religio-
nis n̄e negocium. q̄ mediata sunt q̄ p̄clusa sunt frankfordie in h̄man⁹ recipient
Tum que mens p̄ncipes n̄ros habeat intelligem⁹ si feruere videbim⁹ animos.
agem⁹ deo n̄ro grās. q̄ suam nolit ecc̄iam n̄ris dieb⁹ exterminari. Laudabit oīo
tua fortes ac magnanimos. p̄ceres plenoscq̄ spei reddet ac bene vadētes in cur-
sum p̄uocabit. Atsi vel timidos vel discordes ppli n̄ri duces inueneris. tunc tuo
fungeris officio. tūc sine cessatōe clamabis. at. q. tuba exaltabis vocem tuam. ac
cusabis ignauiam. sup̄biam criminaberis. auariciam detestaberis. Ne sunt effi-
tres p̄nitiosissime pestes q̄ religionem n̄ram thurcor̄ gladio pene subiciunt. q̄
si humiles. si sollertes. si liberales effem⁹. exercitum facile p̄gerem⁹. q̄ nedū thur-
cor̄ s̄ omnīū infidelium potis eēt audaciam. p̄terere. s̄ alios retinet ambitio ne
cuiusq̄ impio subesse velint. Omnes iasonis morbo laboram⁹. quo vt est apud
arēstotelem in politici⁹ grauit̄ ferebat si nō reguaret. q̄ nesciret p̄uatus esse. S̄
ille fortasse guar⁹ impandi fuit. Mos q̄uis domui n̄re vtiliter p̄esse nesciam⁹. in
alios tñ magistratū affectam⁹. alios in delicijs natos in plumis entritos in vo-
luptatibus merfos yecordia domi p̄stratos bz. bi neq̄ famem neq̄ sitim neq̄

labores villos pferre pnt. rempublicaz ptre malint q̄ ethere turbido bōmum ex-
eant. neq; si generis humani impedire ruīnam possint. ad agent si vni? diei. p̄p̄ea
fuerit voluptate carēdum. Nihil nīl satis est qd bñt. vnicū studium est. rape. ⁊
ad se cūcta trahere. q̄ mari ac terra vebūt. nīl magnifice nīl splēdide agūt.
qd agūt tardi ac morosi sunt. sp̄ p̄siderātes in eo qucm numū expēdāt. atz h
sp̄m cum q̄relis agūt. ⁊ cūcta maiora q̄ optz se facere existimāt. Tristis? baud ul
mōstr? (vt nobilissimi poete vbi vramur) nec seuior vlla pestis ⁊ ira deū frīgīs
se se extulit vndis. v̄ginei volucz vult? sedissima vētris pluuies vinceq; man? ⁊
pallida sp̄ ora fame. Sic ille sub arpiā forma desēp̄it auaros. difficile est cū his
boīm mōstris imo certe impossibile rē xp̄ianoꝝ sospitē eē. Ruin? atz in p̄cipitiū
labimur. nisi bas bestias. aut occidim? aut nris ex finib? ppulsam? aut p̄re optz.
aut mutare praue. aut p̄erse introductum mozem. Qua erit igit h̄ puīcia tuū
erit cum hisce bestiis p̄gredi. si q̄s nrm p̄silium buc aduexerit. ego q̄dem nō am-
bigo aduēturaz q̄ plurimas. ⁊ beatrum h̄ in loco futurū ludos arcēses bēdim?
aiūt ediles nri spectacula magnificētissima se edituros. q̄lia neq; iulij cesaris ne
q̄ gnei pōpei. neq; posteriorū cesarū fuisse tradūt. nescio cuiusmodi erūt h̄. nescio
an p̄ducent besterni ovis mōstra. an solūmō q̄ apud nos bñt fere. Nam ⁊ iste
horribiles ac teterrime sunt. pnt iam exaudiri gemit? ireq; leonū vinda recusā-
tum. ⁊ fera sub nocte rudētum. Setigeriq; sues. atz in p̄lepiū vrsi scuire. ac for-
me magnorū vilulare luporū. q̄s boīm ex facie dea sēua potētib? herbis induerat
arte in vult? ac terga feraz. Lye? q̄ archadū de? nescio quō ad nos duolauit q̄
sui cultores p̄uertit in lupos fortassis ⁊ bohemia nobis aliquā ex apocalipsi be-
stiaz mittet. q̄ arcum bicornis ambiat. Si fuerit venatio nra vel mediocris mul-
ta in casses nros dabif p̄da. implebit arc? feris diuersis nisi acutus oris tui gla-
dius diuicauerit. Nemo est q̄ talib? bestiis obuīam eat. neq; tu hāc pugnam in-
famem duces. qz intestabiles velint leges q̄ cum bestiis pugnāt. iam supra. xxx.
annos huiusmodi bellum geris. nūc italīe. nūc gallie. nūc germanie bestias in-
sectaris. ⁊ alias q̄dem occidis alias in humanam redigis formaz. Nam q̄s citie
q̄sue lit? ex hominib? veneno suo feras effecit. bas tu? p̄mo an p̄piti gladio pene-
trabilior ex feris itex homines reddit. qd si victrix tua virt? theatrū ererit. spes
certissima maioris victorie dabif. tūc cū exercitum aduersus hostes exinos pa-
re poterim? cum to mēstici fuerint sepati. absit auaricia. faceat ignauia. enīciat
supbia. nīl est q̄ thurcorū potētiam formidē. vincat se q̄sq; nocēse est vt sui
potens suiq; dñs sit q̄ sup̄are alios p̄tendit. Est igit mea snia si voci mee placet
auscultare. Hūcte demum p̄feras cum p̄ncipes ad diem p̄stitutam p̄pauerint.
Eadem q̄s maiestati cesaree q̄s de re hac p̄sultam habui mēs est. medio tpe pul-
cerrimam ercoles wiēne vineam. vbi iam torcular eretisti qd vīna in cellaz dñi
purissima exp̄mit. Hec ad q̄situm tuū q̄uis tua prudētia p̄ se se meli? oia noscat.
Nunc de nouitatib? pauca subiiciam ytalīa nra excepta etruria vniuersa q̄scat
h̄ angulus ille patrie mee turbulēt? ē. dñi de pitiliano q̄ ex familia vrsinorū viciū
rupto federe dñs fasq; senen? agz populati sunt. Comes euersus ei? fidei cui?
nominis illis auxilio est. neq; tñ simul iuncti pares senētib? esse possent. h̄ h̄t oc-
culca subsidia. Sunt q̄ daniculum pecuniam summiſtrant. Venet mille eq̄tes
miserē. q̄ senensium p̄res adiuuant. His karolus gonzaga p̄fectus est. Sigismū
dus dur̄ exercit? senen. habet. pugnatum est vtrinq; summa vi. p̄ia mea ⁊ igne
delect. vicini q̄si ludum respiciūt. Solus roman? pontifex eius litis arbitratozem
se fecit. h̄ hic p̄pter aduersam valitudinem paz̄ hactenus p̄fecit. Spero tñ eius
sapientiam hoc incendium p̄us extincturam q̄ vltra serpat. Banuenses q̄si da-
rissim? ille rex aragonum ⁊ sicilie sibi fuerit iniuriat? cum grādī ⁊ admirāda clas-
se in portum vsq; neapolitanum nauigauere. ac veluti in cussuri metum. tum re-
gi tum regno se oñderunt. Et quoniam paz̄ dilectos in terra cathelanos credi-
derunt metus aliquos p̄cep̄ sperauere. Rex autem alphonſus quem neq; secū-

da extollere neq; aduersa deprimere consueuerunt. forti animo contra resistit vrbem ac portum magnifice pmuniuit. bombardis ac alijs machinis hostes appropinquare. pbibuit. regni pccres nunc terræ nunc cobortando in fide retinuit. Ad eo q; prudenter z accurate cuncta disposuit. ne vel minim? toto regno tumult? exortus fuerit. Eiecti igit e spe sua Ianuenses. relicto rege. giliū parua infulaz in etrusco maritela moni oppositam. que regi parebat occupauere. Burgum castri leonis qd z in tusciam eiusdem regis de p dati sunt. Rex interea ipse classē nō parua armavit. qua Ianuensium trirēmes insecuta. ex his septem apprehendit atq; excussit. Veneti z q nunc ducatu mediolanen. potit Francis? Sfortiaui cecomēs. Florentinoz quoq; respublica inter se fedus iniere qd omnibus ytalie pmunitatib? volunt esse pmune. Hurlius dux Mutine. vnus etiam ex pfederatis habet. Aliunt z ianuaenses in scriptos esse. Sunt qui dicunt z romanum pōtificem pfederationi p sētere atq; accedere rogatum mdisse. q pater sit omnium pmunis eum non debere filioz vinculis alligari. Laudasse tñ ytaliam esse vnanimē q eo modo thurcoz conat? facile possit elidere. Alphonsus rex de quo ante locuti sumus qūis pacem ytalie pplexus fuerit. de federe tñ nīl ad huc recepit. neq; puto magnam illū regem sapientia z auctoritate p dūm. equo animo ferre. nūc pacem nunc colligationes se nescio fieri. sibi q; tēum q; nequeat immutare leges offerri. Cognoscit z ipse statum suum. z que sue dignitati pueniant mente reuoluit. Missi sunt ad eum legati trium potentia. cūq; bis. pfectus est cardinalis sancte crucis aplice sedis legatus. quem firmanum appellat. Illi? prudentia aucte ac vite mūdicia memorabilis. q medi? inter regem z oratores eo missos arbitz pcorde gerat. Rex ob eā cāz caletam se ptulit atq; ibi legatōes audit. nescio qd inde sperem. q tñ indito illo regi res alte ac magnifice sp cordi fuerit. fortasse vt aduersus thurcos bellum gerere possit qd est vnicū ei? ppositum. vnionem ytalie pplectet. Veneti pacem cum thurcis hnt. quam coacti fecerūt. ne ciuitates orientis amitteret. Id manifestat leges vtrinq; dicte. qm ad xpianos ptinet paz bonorifice. nequeo meditari qd actura sit illa respu. si de bello gerendo p thurcos agam? neq; de rauennētib? qd dicam scio. Omnes de termino retinēto q; de fide suanda sollicitiores existunt. Ledit fides bonorū numis bonor. qd est saluis infamia numis in qd ille emat ytaliam. Tota xpianitas se repiat emptorem pbunt omnia thurco. si dabit auz venalis est nra religio. Carman? p bos dies ad cesarem nrm lras dedit. qz exemplar tue patnitati cum pntib? edo. videt ille aduersus thurcos inflammatissimus si xpiano armia pcurrere sentiat. vetuste lre sunt z augusto mense signate. multa in ea intuenire potuēt que pncipis eius abalienarunt animū. nīl ille faciet nisi ex pmo suo. Nam quo pacto saracen? cum damno suo xpiano signa sequat. qñ nec xpianus cum pculo xpianis assiste. Iohannes comes bistricen. q nunc gubernat hungariam vnicus thurcoz met? ac fortissimus nre religionis gladius. xxx. milia thurcoz supiorib? dieb? apud sanderolum p sirit. Fritz begi duce exercit? vinctum abduxit. cedem magnam fecit. agros hostium vsq; ad ipam zopbiam ferro z igne vastauit. Machomet? aut thurcoz impator. h accepto vulnere magnum conuauit exercitum. iamq; intra bulgarias in campo sedet. hinc biduum inde pyrotham respiciens eo pposito. vt primo vere regnum hungarie populet. Nīl sibi dubius qz terram ac gentem sibi subiciat. Idem qz z hungari timent nisi cetero xpiano manib? adiuuent. Nec nouissime scripsit iohes iste cesaree maiestati. tantū est qd de nouitatib? scribere possum. Cupio te cum fratribus bene valere. z in orationib? q; diuine pietati dies noctesq; porrigis mei memorē esse.

M. cccc. lxx.

Corrigit dyalogum pfectum in quibusdam punctis.

Epistola. ccccxix.

ff ii

Meas epus senen. iohi troster. S. p. v. Legim⁹ tuas lrās iohes amantiss
sime pcurrim⁹ dyalogum tuum oblectati sum⁹ uehemēter q² te pitum vi
sertum factūq² cernim⁹. non tñ tantum nobis arrogam⁹ qñtum tribuis.
Neq² em⁹ quam in te cernim⁹ dicēdi uena ex nro fonte ditata est. aliunde tibi co
pia uenit. qd si fateri uolum⁹ aliqd in te nrm fuisse magisterium. illud q² pcedere
oportebit qm supati a discipulo sum⁹. Est dyalog⁹ tu⁹ 7⁹ tertius 7⁹ linat⁹. apt⁹ ppo
sit⁹ vbiis. sententijsq² grauib⁹ refert⁹. cui⁹ lectores necesse est de te grāde iudicium
faciant. creuisti admodū breui tpe. crescesq² si pgis. vix te claz reddes. ornabis
tuam pñaz. nomēq² tibi efficiēs. qd nō theutones solum s⁹ galli q² atz ytalī cele
brent. At ne putes q non uiderim⁹ a nobis adulantium more digna atz indigna
laudari. anotaui⁹ qdam pauca. q nō iudicio uisa sunt emēdatōis egētia. scis
q² facili⁹ aliena q nra uicia cernim⁹. nūbil errare sapiētis 7⁹ pfecti est hois. errata
cognoscere uel rudes qunt. Audi q² nobis non detestāda s nobis meliorāda in
tuis dictis uisa sunt. In epla q dyalogum aīcedit. h amictis vba. de amore qd
sentire scriberem. dixisses eleganti⁹ qd sentirem de amore 7⁹ scriberem. hñt em⁹
sentirem 7⁹ scriberem pcentum. dum simul exēit uenustum 7⁹ in pñu uim. Simi
leq² illud est qd ais. ex vulcano uenereq² natum. Nam 7⁹ cicero in eo vsu calum
niam tulit cū de tpi⁹ suis scribens illud expōit vbum. Fortunatam natam me
psule romam antoni gladios potuit premere si sit. Omnia dixisset. in q² iuuē
nalis 7⁹ salusti⁹. Fortunatam natam repetēs atz irridens. Nam in d⁹ cicero. fu
giende sunt huiuscemodi voces q apud eruditōs insulse ac ridicule sonant. Cuz
de porta cornea efficiēs mentōz si futile somnium tuū nūbil veri hñe intelligis. nō
recte locut⁹ es. ueris em⁹ hac porta facilis dat⁹ exit⁹ vmbis ut mazoni placet. Sz
vera somnia cūstamari maus nūbil imitādum ē. Algores nū fallimur apud ve
teres legim⁹. nō ut tu ais bybernata algoza. Archiregnum bunoz q archibu
noz. poti⁹ dictum uideri poterat. būgaros pteza nūc nō bunos appellare debe
m⁹. quō eam incolit terram q olim pānomia dicta est. cñi nos aliqñ ali⁹ dixim⁹
in errore omni sum⁹. Nam em⁹ aliqñ pānomiam tenuere. s illis eliminat⁹ sub
intrarūt būgari ab extremis sythie pñib⁹ ueniētes. quēadmodū in iordano hñ in
telligere. Sūt 7⁹ hodie vltra tanaim ad paludes mectridas ppli q būgari dicunt⁹
eamq² linguam loquunt⁹ quā nri circa budam 7⁹ bystz. nec teucros nō vocabulo
noiam⁹ q anno prime deurso pstantinopolim expugnauere. qñis eā regionem
occupēt q qñda teucroz fuit. thurco nōie appellādū s 7⁹ bi scitaz soboles būē.
ut et hñ⁹ phs in cosmographia sua pfirmat. ppe eam accersam accurrā. limat⁹
dicēdum fuit. ppe eā accurrā accersam. nisi bū auspīcar multa nimis inēponis s.
usq² adijcias vbum illud. qd potissimum est. captat q facto 7⁹ q sequunt⁹. Subne
ctens amoris eam pmituaz antecederem pñctamq² pmemoras. dyalecticoz bi
termini sunt. Laud qñ oratoz siue bystozicoz infuriatum 7⁹ inamozatus qñis
latine dici posse fatemur. meli⁹ tñ furiosum amozosumq² dixeris. neq² nos latet
vlgium furata mēte cerberz posuisse. Ex demone nisi ex muliere nisi nō belle vi
ctum uidet⁹. nō bū subūgis infestium. qd mñ importat ozones augeri nō dimi
nui optz. Si vos q thoz cum dixeris pus amatam fugiēdam. nccium erat añq²
buc. plaberet⁹ pmittere necessitatem. q si forte pcellat apud amicam iacere. lucē
admitti 7⁹ reliq² que nō insule pñulis. suffultros paz latine uider⁹ dicere qñ pcul
citra posuisse poter⁹ existimari. Suadeo ut ad alias pluresq² aim adiūgas reme
dium hoc 7⁹ si nasonis est. paz tñ honeste apponit⁹. 7⁹ a te pñm sacerdote. cui⁹ est
nūbil suadere qd crimini primū sit. Inde clericis pñigatis pmo caplo. oratozi sa
tis erat omisso capitulo. calixtū atz gregozium assipulatores inseruisse inde cleri
cis nō belle dicit oratoz. ppositōes nisi cogat metri necessitas uel inuitet ornat⁹
a suis casib⁹ nō uisūgim⁹. Do. habuim⁹ qd ad tuum dyalogum dicerem⁹. tu p
ge atq² ut facis castalidas amato sorozes. Et uale optime. Et noua ciuitate. vñ.
yduis iulias. M. cccc. lūij.

Excusat se q paulum vergerium
alicer misit q prius statuisse.

Epistola. ccccxiiij.

Mneas epus senen. Anthonio panormite. S. p. d. Paulum vergerium q
arrianum transtulit insignis atq elegantissime vates. cum supioribz die-
bus ad indicum Alphonsum sicilie z aragonie regem. vt tu ipse olim ro-
gasti mitterem. iussi eum in tuas man⁹ dari ac p se reddi maiestati regie. tibi qz
ad eam rem lras missi. cognoui postea recta via libz in p^{re}stem regiam venisse.
neq te illum vidisse. q res vt accepi egre te habuit. cum int⁹ amicos diceret. Ene-
as in vno filio duos ppatres qsiuit. Eadem anthoni nimir si z tibi z regi. p tan-
to munere fecisse rem gratam putavi. neq em alius pter me fuit. q arrianum
tpe latinum bict illi? manu pscriptum q trāstulit. At nūc cum meus ordo pter-
missus sit. nec regis sentio grām. z te mibi succensere intelligo. Sz qd ego ad h.
quis magnificatio tantum regem non tñ fame peam arbitroz. si ei⁹ erga me beni-
ficientiam non expior. scio qz me odio non bz. si non amor. nō sum solus eius ex-
pers beniuolentie. Turbo est nūc subirat⁹ es. cum omnia plene cognoscas. vices
me nihil errasse z in tuam me rursus amicitiam suscipies. eius noticie memor q
int⁹ nos senis fuit. vez qz non rñdisse mibi regem questus est mercator meo noie
apud te. nescio qz id fecerit. scito imprudent⁹ actum esse. Neq em ego mibi rñde-
ri optavi. q scio qnta inest supbia regibz. s ad impatris lras non nihil mea cau-
sa rñsum petentis exqrebam. nihil tñ exinde moueor. Ego quccūqz accidunt in
meliozem recipio ptem. si sit qd querito. deo grās ago. si miti⁹ existimo me nō re-
cte opinauisse. neq placuisse supis qd nolebam q p iocūdis optima p^{re}bent. Ego
q cūqz in me animo fuerit rex ille magnificētissim⁹. ac nri seculi clarissimuz iu-
bar. semp eius nomē in celum tollam z p^{re}mendabo gesta ei⁹ que pscos duces fa-
ma daros non mō equare. s supare intellige. Neq mirabor nūc si mei memor
neq cultor est. qd ego z statui regio cui⁹ est parua ptemnere. z mibipsi ascribo
p^{re}scius mee z vilitatis z ignorantie. Sz vale tu est qd est erga me rubiginis in
tua mente. deponito. mea erga te sinceritas minime imminuta est. Cum his mit-
to tibi sententiam eius oblatōis quam dux burgūdie apud ratifpanam fecit. Ex
noua ciuitate die. xxiij. Junij.

Epistola. ccccxiiij.

Mneas epus senen. Nicolao voleterrano pthonotario regio. S. p. d. Mi-
mum mibi credis nicolae amantissime. si meis ex lris qz raptim z incon-
sulte scribo seqndam orthographiam putas. minime ego is sum q sine menda
scribam. labor z erro. maxime circa iūcturam lraz. Nolim auctore me decipiar.
etiam si ex pposito dixerim s atz illud ita scribendū est. querito meliores z q cer-
tiora tradat. De pthonotariatu certum est qz nō dz aspirari. nō dico nūc rōem
qz ex tractatu casparini quē nūc trāscribi facio vt ad te mittam. pleni⁹ rem intel-
liges. Vale ex noua ciuitate. iij. kl. maias. M. cccc. lviij.

Cur captus fuerit pedagogus
regis hungarie.

Epistola. ccccxiiij.

Mneas epus senen. Dominico cardinali firmano. S. p. d. ceteroz lre qd
dietim visitoz ad rñdendum me qdem inuitant. tue autem qz nup acce-
pi vehementer vrgent atz compellunt. que ppter captiuitatem caspari
q pridem illustrissimi regis hungarie pedagogus extitit. estimationem meam in
discrimine adductam esse demonstrat. Nisi em quo pacto sese res babeāt meis
scriptis ostendero. vereor ne de me sinistra que concepta est opinio noxiū edat
ptum. q me sine culpa z tibi z ceteris sancte romane eccleie cardinalibz dominis
meis efficiat odiosum. Accipe igit rem gestam z an sim culpabilis tu iudica. Ca-
spar de quo fmo est humili loco natus. admodum pauper lras apud wiennam
vidicit vt est mos patrius mendicādo se nutries. emerit nō sine labore. vicit for-
tunam vtus. vocat⁹ est in cācellariam austrie. Deinde sibi in aulam sumpto cre-
ff iij

dita est ladislai regis puericia. cum iusiurandum prestitisset nihil se cesaris aut bo-
 nozem aut utilitatem facturum. et quod ceteri familiares iurant. auertere quod possit.
 Quis incommoda cesario culmini imminetia promississet. suscepta pedagogia fuit cir-
 ca puerum diligens. lris et moribus illi per captum instituit. Factus igitur cesari et omni cu-
 rie charus. intrauit consilium. sedit cum principibus. in mensa regia cibum suscepit. Cum
 vacasset in austria ecclesia una ex maioribus iurispatronatus. multique illam baro-
 nes magnique nobiles peterent. placuit omnibus caspar. ecclesiarum munere cesaris psecu-
 tus est. Quis et alia prius beneficia in modici valoris obtinuerat. Erat igitur in curia po-
 tens caspar. nomenque paruum non habebat et bonitatem et doctrinam. Nec dubium puta-
 batur quod brevi ad episcopatus ascenderet apicem. laudabilis buculisque bonis vita digna-
 que diligere. Sed nescio quod posthac mutatus est. quodque homini in mentem venerit. ut ma-
 iora cupere et indigna se negocia agitare cepit. Intelligens enim australes nouada-
 rum rex capicos. occulta cum eysingero colloquia inuit quod cesari capitalis inimi-
 cus habebatur. Cumque venisset ex hungaria episcopus argens noie paulus multa cum eo apud
 grecum de abducendo rege ladislao clanculus pertractauit. In noua insuper ciuitate
 cum barone quodam de alto in mente consilium bene emittendi ad portas pueri. ubi pati carent
 quod cum equestres abducerent cumque nihil horum precessisset lras puero dictauit quod scriberet
 australibus mandans eis ut ceptum propositum de cesarem retinerent. inuitumque sese ytaliam
 am petere scirent. In roma quoque non nihil tentasse pcessus est. si oia suparet quod floren-
 tie aggressus est facinus. Cum cesar ex urbe rediens illac transitum faceret. expecta-
 bant ibi cesarem ungari et australium oratores. inter quos augustinus episcopus iaurinensis. binodi
 cum caspare apud ecclesiam sancte crucis colloquium habuit. Inquit locum est in quo non mi-
 regem libertati reddere possumus. Fides publica data est non cesari cum verticetias
 ladislao. Suade igitur puero cum cesar abire voluerit usque ad portam cum seque-
 rat. quod si cesar ad exitum voluerit eum compellere. pro crimine. vinum regi fieri indignum
 esse dicemus. Fidem ciuitatis implorabimus. puer ipse coactum sese vociferans ad
 misericordiam populos mouebit. prius tamen apud senatum verbis dabimus operam. pro ad por-
 tam armatos habeat quibus cohiberi cesaris violentia possit. Cuius hoc est quod bude ne-
 gociaute nouimus si se operam senatus impatur pollicetur. Tu regis animi prepa. nos
 hanc puinciam cum magistratibus ciuitatis suscipiemus. Annuit caspar atque ad regem
 profectus ex predicto cuncta disposuit. fuissetque pactum facinus. nisi cuius ille de quo pontifex iaurinensis. fecerat
 quicquid scilicet seditionis valuisse. Nam cuius ille de quo pontifex iaurinensis. fecerat
 mentes. cum de tali negocio magistratum alloqueretur grauius verbis reprehensus atque cor-
 reptus. ad episcopum rediens impeditas cogitationes exposuit. non tamen quod euenit caspar si re-
 gem cum bononiam peruenisset in hanc suam summo pontifici propria manu persua-
 dit scribere accipi. Sed per aduersus fideles nostros quod per mea in austria liberatorem labo-
 rant. sanctitatem tuam nonnullos precessus decreuisset. quod res mihi aduersa est. Dre-
 corrigi quicquid de me actum est reuoces. Id erit enim officium tui. cum scriptum sit pupil-
 lo et orpbano astabis. id nisi feceris. compelles me maiores indices appellare. alia
 fuerunt episcopi verba effectus aut quem refero. Clausa epistola est et signata missa est Augu-
 stino episcopo. an vero beatissimo pape nicolao reddita sit sua sanctitas nouit. me quod de-
 later. Nec omnia suspicante non tamen sciente cesare hactenus gesta sunt. Cum essemus
 ferrarie. vellentque cesar nauigio venetias petere. pscius errator caspar eum adit.
 Inarinas a quo nauseam sibi mouere. ac nocentissimas esse iturasque terrestri itinere
 tenuissimum si placet cesario culmini dicit. obtenta licentia et cum parauit venisset
 receptis vniuersis quod secum attulerat. et quod in ytaliam coemorat bonis. veronensem
 suum iter festinum direxit. ut quod per tridentum et vallem atthesis ad ynnum transire decre-
 uerat. unde per scensa nauis in danubium nauigans viennam denique perueniret. Tenu-
 issimum. perculdubio. propositum nisi tabellari quoddam cesaris. ex verona veniens. hung-
 se obuium habuisse dixisset. tunc enim duo post eum equestes cum familia missi sunt. qui
 non longe a tridento ipsum prebenderunt. vinctumque duxerunt venetias. ubi oia quod

In Eysingero

supra memorata sunt. sponte p̄fessus est. suaq; manu p̄scripsit. Ibi primum ca-
sus hominis ad meas noticiam venit. nam cesar me vocans cuncta mihi exposuit
voluitq; meas in man^o boiem dare. q; sedis aplice legatiōez in austria me nosset
bie. Indolui certe aduersam amici fortunam. caspare multis iam annis amicis-
sime vsus eram rebarq; virum bonum esse et omni beniuolentia dignum. exhor-
tui q; cum intellexi q; de ipso narrabant. multumq; me cū ipse accusauit p̄ditōnis
humane deflorum. q; nihil certi. nihil fixi hz. caduca et fluxa omnia sunt. bodie le-
ti sum^o cras mesti erim^o. mō sublimes mō infimi regimur. Cesari autē rīdi aucto-
ritatem mihi nullam apud ytalos esse. utq; misericordie ageret cum p̄sbro por-
rexi p̄ces. Ductus est deinde ad nouam ciuitatem caspar. h̄rursus requisitus sum
boiem ad me recipe. iudiciumq; sup̄ huiusmodi criminib^o agitare. Grauis res
mihi visa est. At cum legati auctoritate fungerer. non videbam q; pacto cesaris
petitōz recusare possem. Habita h̄o deliberatiōe. iudicem me dixi futurū. si rite et
iuxta canonicas sanctiones p̄cederet. Personaz autē rei nolui custodiendā assu-
mere. q; nō breui locū in q; eum oportune recluderem. Placuit cesari r̄sio mea. q;
neq; se plus velle ait. q; sacri canones ordinarent. Adduc^o est autē semel ad p̄n-
tiaz meas caspar p̄nte notario mareschallo et p̄copio eq̄te bohemiē q; vltro sese
peccasse p̄fessus vniuersa q; supra de ipso scripta sunt ex ordine p̄firmavit. et acce-
ptans me sibi iudicē deputatum. vt sui misereretur. seq; cesari p̄medarem cū mult^o
lacrimis flagitauit. Iussi eum boni esse animi. q; q̄ntum honestas pateret salutē
sue p̄fulcerem. Post h̄ reclusus est in carcere. nō squalido aut tetro s̄ lucido et spa-
cioso. q;uis securus et optime munito. Ibi et locum secessus hz et plumas in q;bus
iacet et breuiariū p̄ qd̄ oret. Lib^o ad eum bis in die deferē. ex his bibit et comedit
q; familie cesaris apponunt. Fateor misera vita est s̄ hāc frequenter suis delict^o bo-
mīnes asciscunt. Iudicis in eum nō p̄ncipis habeo p̄tatem. legē me scriptam nō
meū seq; arbitrium p̄uenit. Nō si libera mihi p̄tās eēt. cū sim ego p̄ctor in p̄spectu
dei. dignusq; graui fulmine. p̄starem me caspari q̄lem mihi vellem deū esse. Nec
difficilis venie respirer. c^o dies noctesq; indigētem me nō scio. At mō iudex liga-
tas habeo ad leges man^o. neq; senire in casparem debeo. neq; illum p̄ indulgēti-
am impunitum remittere. dum ps est q; iudicium petit. Facio igit̄ nisi fallo qd̄
mihi incūbit. Eapropter vellēt aliq; q; cesari. primiores sunt et in p̄silio p̄mi caspa-
rem torq̄re vt plura p̄stiteret. Idq; p̄ me sibi licere deposcunt. negauī me q̄cūq; p̄
missurū nisi qd̄ iudiciari^o ordo requireret. Sic h̄o vsq; in hāc diem intact^o est. q;uis
sua culpa custos eius capite p̄exus sit. quem ipse ad relaxandum sese induxerat.
Iūc h̄o habiti sunt. q; plurimi tractat^o pacis cū australib^o. Nōdo rex la diſla^o. mō
hungari. mō bohemi liberatōez et efflagitarūt. q;bus homo neq; negat^o est neq;
p̄cessus. mihi dum talia pendent. nō est visum expedire aut officiū mei esse solici-
tare. p̄cessum. Taceo igit̄ neq; plus q̄ro q; queror. Cesari tñ sepe vt captiui mise-
reat vbum feci. quem libentē extra miseriam viderem. tum sui cui exceptis crimi-
nib^o faueo. tum ip̄e me vt on^o hoc nō leue deponerem. Sic res in hāc vsq; diem
deducte sunt. si sum culpa dignus acre tuū iudicium excutiat. Male vt arbitroz
mecū agunt q; mihi in hoc negotio q; tuis vel modicū imputant reddūtq; p̄ bo-
no malum dicentes lucem tenebras et tenebras lucem. Veritas tñ enatabit. nec
me reor falsa calūnia opprimer. Sum mihi p̄sciū. et q̄cūq; reliq; sentiāt. Gaudeo
p̄scientia mea h̄o volui ad scripta tua dixisse. q;bus me nonnullos vocib^o male no-
tatum scribis. Si q; dignationi tue princeps inculcauerit. h̄bis q; possis p̄ defen-
sione mea obijcere. spero autē q; nō cuiq; mihi detrahenti credas. Q̄tum h̄o ad
lras sacri collegi attinet ego illas diuo cesari reddidi. et q; visa sunt ad rem addē
da vba his terq; subiūxi. maiestas sua deliberaturaz se ait et sacro sancto senatui
que meliora cogitauerit r̄nsuram. Ago tibi ingentes grās q; negocia bohemica
me rogante. S. dñō nostro exposuisti. Vale ex noua ciuitate die. xij. mēsis nouē-
bus. Anno. M. cccc. liij.

Progius de scola Epycure factionis.
que regnat in theutonia. i. balneo natu-
rali dominoz de baden.

Epistola. ccccxv.

Ogius florentin⁹ ad leonardum aretinum. S. p. d. Si vales. Ego quoq^{ue}
valeo. Per quedam p^{er}tribulum meū ad te scripsi ex p^{er}stantia. r. klaz mar-
cias vt opinor eplam quādam. quā si recepisti p^{er}fecto ad risum te debuit
pmouere. Erat enī longiuscula iocis referta et salib⁹. dicebam multa delris be-
braycis qbus opam dabam. Plura iocabar in doctorem ipm vt cap^{er} eoz est. q^{ui}
ex iudeis xpiani efficiunt. Arum leuem insulsum atz incōstantem. Literas vo
ad doctrinam vt rudem incultam atz agrestem facecis qbusdam leniter p^{er}strin-
gebam. vtz suspicor eam eplam et item alteram quam leonardo aretino dabas
vobis redditas non esse. Itaz mediūfidi⁹ q tua est diligentia in officio lrāz. re-
scripsisses postmodum aliqd et vel saltem mecum p^{er}gratula^{re} esses. hanc nouam
noue doctrine disciplinam ad quam p^{er}discēdam me sepi⁹ es hortatus. q^{ui} et si vsus
nulli⁹ esse p^{er}spiciam ad sapiētie facultates. p^{er}fert tñ aliqd ad nra studia humani-
tatis. vel ex hoc maxime q morem Hieronimi in transferendo cognoui. bas vo
lrās ex his balneis ad te descripsi ad que cum me p^{er}uissim. incerta re man⁹ cura
ui de eā rem dignaz putauī et eoz situm atz amenitatem simul et mores baz gē-
tium tibi describerem et p^{er}fectudinem balneadi. Multaq^{ue} dicunt ab antiq^{ue}. Re-
rum scriptoribus de balneis puteolanis ad q^{ui} vniuersus p^{er}plus romanus eā vo-
luptatis p^{er}fluebat. Sz nequa^{ue} arbitror illa ad hoz iocunditatem accedere po-
tuisse. aut cum his nris fuisse opanda. Nam voluptatem puteolanam magis af-
ferebat loco^{rum} amenitas et villaz magnificentia q^{ue} festiuitas hominū aut balne-
oz vsus. hec vo loca cum nullam vel admodum paruum p^{er}sent animi relaxatō-
nem. reliqua omnia iminēsam tribuunt iocunditatem. vt p^{er}sepe existimem et vene-
rem ex cipio et q^{ui}qd est vbiq^{ue} delicias. ad hec balnea p^{er}migrasse. ita diligenter il-
lius instituta fuan⁹. Ad vnguem eius mores ac lasciuiam representant vt q^{ui} nō
legerint belio gabali contionem. tñ ipa natura satis docti satis instituti esse vi de-
ant. Sz qm balnea h^{ec} tibi sum descriptur⁹. nolui p^{er}mittere viam q^{ui} huc itur ex
p^{er}stantia. vt piecturare possis qua p^{er}te gallic sunt situata. Prima die nauicula p^{er}-
renum veniens ad oppidum schaffhusen milib⁹ passuum qtuor et viginti. Cum
deinde p^{er}ter ingentē fluminis descēsum p^{er} abruptos mōtes et p^{er}ragosa sara iter
eēt pedib⁹ p^{er}ficiēdum. sup^{er} renum noie keyserstul hoc est eoz ligua cesaris sedes
hūc locum opinor ex eius noie. p^{er} ipi⁹ oportunitatem. Est enī colle excelso imi-
nens flumine. q^{ui} dum p^{er}o ponte galliam p^{er}tingit germanie. quondam romanoz
castra fuisse. hoc in itinere rem vidim⁹ casum ex alto mōte scopulis intruptū ma-
gno fragore ac sonitu et ipsemet casum suū q^{ui} ac lamētari possis existimare. Cū
imbi venit in mētē illud eoz q^{ui} ferunt de nili descensu tam p^{er}cipiti. nec miroz ac-
colas circū vicinos. p^{er} admirabile ipi⁹ strepitu et fragorem furdos putari. cum
hui⁹ fluminis terrores ex eo loco existimari possit instar nili. trib⁹ vo stadys ru-
moz exaudir⁹. Opidum est deinde Baden satis opulētum. qd est balnei alema-
noz ligna. situm in pualle mōtib⁹ circum iminētib⁹ penes qdam flumen ingēs
rapidissimi cursus. qd in renū fuit lōge ab oppido milib⁹ passuum sex. Prope opi-
dum stadys qtuor est villa sup^{er} flumen pulcerrima in vsum balneoz fabricata.
Area pampila est media p^{er}te ville et circū hōspicia magnifica. multaz receptacu-
la gentiū. Singule dom⁹ sua hūc balnea interi⁹. in q^{ui} abluunt hi soli q^{ui} ad eas
diuertere. balnea enī publica tñ p^{er}uata sunt numero. xxx. publica tñ duo existūt
palam ab vtraq^{ue} p^{er}te aree. lauacra plebis et ignobilis vulgi ad q^{ui} mres atz viri pu-
eri nupteq^{ue} puellę. et oim circūfluentium sex descēdit. In his vallis q^{ui} dem inecu-
rijs vtpote inf^{er} pacificos p^{er}structa viros a feminis se iungit. Ridiculum ē videre
vetulas decrepitas simul et adolescentes nudas in oculos oim agras ingredi. ve-
renda et nates omnib⁹ ostentātes hominib⁹. Risi sepi⁹ hoc tam p^{er}claz spectacu-

l'igenus. mentem reuocans ad florales ludos. et mecum met istoy simplicitatem
admiratus sum. q' neq; ad hoc oculos aduertit. neq; q'c'q; suspiciant aut loquunt
mali. Et hoc balnea. que in domib' sunt puator' ppolita sunt. et ipis uiris feminis
q' omnia. tabulata qdam eos secernunt. et in his fenestrelle pplures demisse qui
bus et una potare simul colloq' et utriq; videre atq; attractare queant. ut eoy fre-
qns est consuetudo. Nec desup cingunt deambulatoria in qbus pspiciendi pabu-
ladiq; causa homines p'stunt. Nam cuiuslibet uisendi. colloquendi iocundi ac clara
di animum gra alioy balnea adire et p'stare. adeo ut cum creunt. et ingrediuntur
aqua femine maiori pte corporis nude pspiciant. nulle aditus custodie fuat. nul-
la ostia. pbibent. Nulla suspicio inhonesti pluribus in locis. idem q' uiris et mu-
lierib' quoq; ad balnea ingressus est ut sepissime accedat et uirum seminude fe-
mine. et feminam uiro nudo obuiam ire. Masculi capestribus t'm' utunt. At hoc
femine lintbeis indunt vestib' cru' pte ten' ab altero latere scissis ita ut neq;
collum. nec pectus. nec brachia. aut lacertos tegant. in ipsis aquis sepe de sim-
bolis edunt pposita mensa desup aquam natante quibus uiros assistere p'sue-
runt. Hos qdem ea in tomo qbus lauabamur semel vocati sumus ad eam con-
suetudinem. Qdam symbolum ptuli. inesse nolui. Licet sepe rogat' no p'mor'
pudore q' p ignauia habet ac rusticitate. s' iusticia f'monis fatuus qdem mihi uol-
debat et hominem ycalum adesse. Preter has multiplices iocunditates est et alia
non mediocri. pratum est ingens post villam sec' flumen multis arborib' p'ctum
Eo post cenam ueniunt undiq; omnes tamuarij ludum faciant. qdam choris
gaudent. cantant qdas. plurima pila ludunt. non qdem more nro. s' uiri ac mulie-
res pilas tintinabulis plenam. ale ad alteram dilectionem. p'iciunt. tum pcurrit
sonam sibi acceptiorem. Cum illam multi expectant porrectis manibus atq; ipe
moto ad illam simulat se iactur'. Multi pter hos ioci fiunt. q's longum eet rece-
sere. Hos aut retuli ut ex paucis p'pendas qnta h' sit scola epycure factois. Ne
q' ego hunc locum illum esse credo. in q' p'mum homine creatum ferunt. que gau-
dem bebrei vocant. s' est ortum voluptatis. Nam si voluptas uitaz beatam effi-
cere possit. no video qd huic loco desit. ad p'fectam et omni pte p'summatam volu-
ptatem. Ne si q' uirtus aquar' sit q'ris. tum varia est et multiplex. t'm' illa est ad-
mirabilis. eay utus et p'ne diuina. Nego vlla etiam in orbe terraz balnea ad fe-
cunditatem mulierum magis accommodata. Itaq; cum plures sterilitat' ea accesser-
int mira illaz utute experiunt. Seruant em diligenter p'cepta qbus adhibent re-
media ad eas q' p'cipe nequunt. Int cetera illud est memoria dignum innumera-
bilis multitudo. Nobilium parit' et ignobilium. ducenta mille passuum huc uenit
tium. no tam ualitudinis ea q' voluptatis. Omnes amatores. omnes. p'ci. om-
nes qbus in delicijs uita est posita. huc pcurrit ut fruatur reb' p'cupitis. Multe
corporum simulent egritudines. cum animo laborant. ita uidebis innumeras for-
ma p'stantes sine uiris sine cognat'. duab' ancillis et suo. Aut aliq' affini ancilla
quam leui' sit fallere q' nutrire. Singule aut qad pnt. vestib' auro argeto gem-
misq; ueniunt ornate. ut no ad balnea s' ad celeberrimas nuptias eas diceret ac-
cessisse. Hic q's uirgines vestales vel ut recti' loqr florales. Hic abbates m'ochi
fres sacerdotes. maiorq; licetia ceteri ueniunt. et simul qnq; cum mulierib' lauau-
tes et sertis q's comas ornantes. omni religione abiecta. omnib' una mes est tri-
sticiam fugere. q'rere hilaritate. nihil q'rere nisi quemadmodum leti uiuant. gau-
dys fruant. Non de p'muni diuidendo agit s' de p'municando diuisa. Mirabili
dictu est in tanta multitud. Est em fereb' omniu mille in tamuarijs moribus.
turba tam ebria. nullam discordiam oriri. nullam seditionem. nullum dissidium.
nullum maruor. nullum maledictum. Cernunt uiri uxores tractari. Cernunt cuz
alienozib' loq'. et qdem solam cum solo. Nihil his p'mouent nihil admirantur.
Omnia bona ac domestica mente fieri cogitant. Itaq; nomen zelotipi qd quasi

omnes maritos nros oppressit. apud istos locum non habet. Incognitum est id verbum. inauditum. Hæc autem hoc genus morbi. nomen q̄ hec passio appellet nō hnt. nec minor eius rei nomen apud istos nō esse. cui rei cā non subsit. Neq̄ em̄ q̄sq̄ est in istis inuent⁹ q̄ zelotipus esset. S̄ mores dissimiles nris q̄ semp omnia accipiunt in deteriores ptes. q̄ vsq̄ adeo calumnijs delectamur ⁊ obtreccationi bus. vt si qd p̄ vllam videm⁹ p̄iecturam. statim p̄ manifesto crimine attestamur. Inuideo p̄sepe istoz q̄cti ⁊ nras exequoz animi pueritates. q̄ semp querim⁹. sp̄ appetim⁹. q̄ celum terram maria puerim⁹ ad pecuniam erudiaz. nullo p̄tenti questu. nullo lucro faciat. dum futuras expauescim⁹ calamitates. p̄tini calami tatib⁹ anrietatibusq̄ iactamur. Et ne miseri fiam⁹ nunq̄ miseri esse desistim⁹. sp̄ inbiantes opibus. nunq̄ animo nunq̄ corpi indulgem⁹. At isti p̄uo p̄tenti in di em viuunt quoslibet dies festos agunt non appetentes diuitias. minime futuras opib⁹. gaudent suis nō pauent futuris. Si qd aduersi euenit bono animo ferūt. Ita hac sola dictante snia vixit dum vixit bene. s̄ hec omittam⁹. Neq̄ em̄ p̄posi tum est meū vel hos collaudare vel nos reprehendere. Volo eplam totam iocun ditate plenam esse. vt e⁹ voluptatis quam p̄s in balneis p̄cepi. Tu q̄s abunde ⁊ lris meis porciunculam aliquam p̄sequis. Vale mi leonarde iocundissime ⁊ eaz lraz leonardo aretino (cum amicor⁹ int̄ se p̄munia omnia sint.) p̄cipem faci to. vbis meis omnes salutate.

De p̄demnatione hieronimi heretici in concilio constantien.

Epistola. ccccxvj.

Ogius. S. p. d. Leonardo aretino. Cum plurib⁹ dieb⁹ ad balnea fuissē scripsi ad nicolaum nrm ex ipsis balneis eplam quam existimo te lectur⁹. Deinde cum p̄stantiam reuertissē paucis post dieb⁹ cepta est causa hie ronimi quem hereticum ferūt q̄dem publice. Hanc vō tibi recensere institui tuz p̄pter rei gravitatē. cum maxime p̄t eloq̄ntiam hominis ⁊ doctrinam. faccor me neminem vidisse vnq̄. q̄ in cā dicendi p̄tū capitali magis accederet ad facun diam p̄cor q̄s tantop̄ admiramur. Mirum est vidisse q̄bus v̄bis. q̄ facundia q̄b⁹ argumēt⁹. q̄ vultu q̄ ore. q̄ fiducia r̄nderit aduersarijs. Ne tēum cām pora rit vt tolerandum sit tanobile ingeniu. tanq̄ excellēs ad illa heresis diuerisse stu dia si tñ vera sunt q̄ sibi obijciunt. nō em̄ mea infest tantam cām diiudicare. acq̄ efco eoz sententijs q̄ sapientiores habent. Neq̄ tñ existimato me in oratoris more. singulatiu cām referre. lōgum id eē ⁊ multoz diez op⁹ p̄tingam q̄sdam locos illustriores q̄b⁹ viri doctrinaz possis p̄spicere. Cū multa in bñc hieronimū gesta eēnt q̄b⁹ argumēta heretic⁹ atz ea tētib⁹ firmata. tādē placuit vt publi ce singul⁹ q̄ sibi obijciebant r̄nderet. Ita in p̄tionem deduct⁹. cum iuberet ad illa r̄ndere. diuti⁹ recusauerit. asserens se p̄s cām suam agere. q̄ r̄ndere maledictis aduersarior⁹. Ita se p̄s p̄ se dicētem audiēdum eē assencrabat. tuz ad emulor⁹ suoz p̄bra in cum p̄gesta deueniēdum. s̄ cū h̄ p̄ditio sibi denegaret. cum stans in medio p̄tionis. Que nam est h̄ iniquitas inq̄t. vt cum. cccxl. dieb⁹ q̄bus in durissi mis carcerib⁹ fui. in sordib⁹. in squalore. in stercore in p̄pedib⁹. in rez oim inopia aduersarios atz obtreccatores mcos. sp̄ audierit me vnā horam audire noliq̄. Hinc est vt dū illis singulor⁹ aures pateret atz in tam lōgo tpe vobis p̄suaserint me hereticum hostem fidei eccliastricor⁹ p̄secutorem. mibi aut me defendēdi nul la tē facultas. vos me p̄s improbum boiem iudicaueritis in mentib⁹ v̄ris q̄ q̄ forem potuerit cognoscere. atz inq̄t boies nō diu estis. si p̄petui s̄ mōdes. labi errare. falli. decipi. seduci potestis. Hic mūdi lumina. s̄ orbis terraz sapientiores esse dicunt. maxime vos decet elaborare. ne qd temere. ne qd incōsulte. neue qd p̄ter iusticiam faciat⁹. E q̄dem ego homicidio sum. cui⁹ de capite agit nec p̄ me s̄ loqr. q̄ mōdis existo. Tē indignū mibi v̄. sapia aliqd tot viros aduersum me statuere p̄ter eq̄tatem. nō taz re q̄ exemplo nocitur. Nec ⁊ multa p̄terea ornate differens strepitu ⁊ murmure plurimoz. smone et⁹ impellante. Tandē decretū

est ut primum ad errores qui in eum referebantur rideret. Deinde loquendi que vel
let varet facultas. Legebant igitur ex pulpito singula capitula accusatoris. Deum
de testimoniis confirmabant. tunc rogabat. an quod vellet obijcere incredibile dictum
quod callide rideret. quibus se tueretur argumentis. nihil unquam protulit indignum bono
viro. ut si id in fide sentiebat. quod vobis proponebat. Nulla in eum ne dum mortis causa
inueniri iusta possit. sed nec quidem leuissime offensionis omnia esse falsa dicebat. om
nia crimina conficta ab emulis suis. Inter cetera cum recitaret illius sedis aplice de
tractorem. oppugnatorem romani pontificis. Cardinalium hostem. persecutorem
platorum. et cleri christiane religionis inimicum. Tunc surgens querebunda voce. et ma
nibus porrectis. Quo nunc me vram inquit patres scripti. Quorum auxilium implo
rem. quos deprecor. quos obtestor. vos ne. At isti persecutores mei. vias mentes a mea sa
lute abalienauerunt. cum vniuersorum hostem me esse dixerunt. eorum qui me sunt iudi
caturi. Nempe arbitrati sunt. si etiam que in me finxerunt. leuia viderent tamen vos
vris sententis oppressuros omnem omnium hostem atque oppugnatorem. quem me isti
falsissime mentiti sunt ita si eorum vobis fidem dabit. nihil est quod de mea salute span
dum sit. Multos salubriter perstrinxit. multos lediorum. multos prope in re mesta ride
re coegit iocando in illorum obiurgationes. Cum rogaret quid sentiret de sacro. Inquit
antea panem. in consecratione et postea verum christi corpus. et reliqua secundum fidem. Tunc quidem
aiunt te dixisse post consecrationem remanere panem. Tunc ille. apud pistorem inquit panis
remanet. Alii quidem ex ordine predicatorum acrius inuehebant. Tace inquit hypocrita. al
teri per conscientiam suam se iuranti. Hec inquit tutissima est ad fallendum via. quando per
cipuum aduersarium nunquam nisi canem aut asinum appellauit. Cum vero propter criminum
multitudinem ac pondus. res ea die transigi nequirit in die tertium dilata est. Qua die
cum singulorum criminum argumenta recitata essent. ac subinde plurimis testibus affirmaretur
Cum surgens ille quem inquit aduersarios meos tam diligenter audistis. proueniens est. ut
me quos dicentem eorum animis audiat. Data tamen multis strepantibus facultas di
cendi. Hic primum adeo exorsus deprecatur est eam sibi mentem dari. eam sibi dicendi fa
cultatem quam incommodum ac salute anime sue stereret. Deinde scio inquit. R. d. plures
fuisse excellentissimos viros. indigna suis virtutibus oppressos. falsis oppressos testibus
iniquissimis iudiciis condemnatos. Incipiens autem a socrate quem iniuste a suis conde
natum retulit. nec cum posset euadere voluisse ut duorum qui asina hominibus vide
rentur. metum timeret carceris. et mortis. Cum platonis captiuitatem. anaxagore
fugam. ac zenonis tormenta. multorum propterea gentilium iniquas conationes. Rupili
exilium. Boetii simul et aliorum quos ipse boetius refert. indignam mortem promeruerunt.
Deinde ad hebreorum exempla transiit. Et primum moysen illum liberatorem populi. legula
torem. sepius a suis calumniatum esse dixit. tanquam seductor esset. aut preceptor populi.
Ioseph insuper a fratribus venditum ob inuidiam. post ob stupri suspicionem in vincula
directum recessit. Preter hos ysaiam danielem et ferme. perhas omnes tanquam pre
ceptores dei tanquam sediciosos iniquis circumuentos sententis. Hinc etiam susanne iudi
cium. multorum propterea quod cum viri sanctissimi extitissent. iniustus tamen sententis perierat.
Postea ad iohannem baptistam. Deinde ad saluatorem nostrum descendens. falsis testi
bus. falsis iudiciis condemnatos inquit omnibus ostendit. Deinde stephanum a sacer
dotum collegio infectum. Apostolos autem omnes morti damnatos. non tanquam bonos
sed sediciosos populi peritatos. contemptores deorum. et malorum operum effectores. In
quit esse condemnari iniuste sacerdotem a sacerdote. et id factum fuisse vocit iniquissi
me a sacerdotum collegio. Atque id exemplo probauit. Iniquissimum vero a sacerdotum
collegio id etiam accidisse monstrauit. Hec diserte. et magna cum omnium expectatione
differuit. Atque cum omne pondus cause in testibus situm esset. multis rationibus vocit nul
lam his testibus fidem adhibendam. primum cum non ex veritate sed ex odio ac malivolentia
et invidia dixissent. Tunc odium casus ita explicuit. ut bant. percul fuerit a persuadendo. Ita
enim verisimiles. ut accepta fide causa. prout illis testimoniis fides adhibita esset. Com
mote erant omnium mentes. et ad misericordiam flectebant. addiderat enim se sponte ad pali

um venisse ad se purgandum. vitam suam et studia exposuerat. officij plena ac vir-
 cutum. dixerat hunc morem p̄cis doctissimis viris ac sanctissimis fuisse. ut in re-
 bus fidei invicem sententijs disceptarent. nō ad pessundandam fidem. s̄ ad ve-
 ritatem regiendaz. Ita augustinum et hieronimum dissensisse. nec solum dixer-
 sa sensisse s̄ etiam p̄ia. nulla heresis suspitōe. Expectabant autē omnes ut vel se
 purgaret retractando obiecta. vel erratorū veniam postularct. At ille nec se errat-
 se asseuerans. nec se retractare aliorū falsa crimina velle ostēdens. Tandem descē-
 dens in laudatōz iohis busti dudum ad ignem damnari. Atq̄ illū bonum iustū.
 sanctū appellans. et illa morte indignum. se q̄z patum q̄dvis supplicij adire forti
 animo ac p̄stanti seq̄ inimicis cedere. et testib⁹ illis impudent̄ mentientib⁹. q̄ tñ
 aliqui coram deo. quem fallere non poterāt esse rōem eorū q̄ dixissent reddituri.
 Magn⁹ erat circūstantium animi dolor. Cupiebant em̄ viz tam egregium sal-
 uari. si bona mens affuisset. Ille autē in snia sua p̄seuerās. vltro mortem appetere
 videbat. laudās iohem busti. ait em̄ nihil illum aduersus eccliam dei statum sen-
 sisse. s̄ aduersus abusus clericorū aduersus supbiam. fastum ac pompaz platoz.
 Naz cū eccliaz patrimonija p̄mo deberent paupib⁹ cū hospitib⁹. deinde eccliaz
 fabricis indignum illi bono viro videri dispdi illa meretricib⁹ p̄uijs equorū ac
 canū sanguine. cultui vestimetorū et alijs reb⁹ indignis religioni xp̄i. Dic autē mari-
 ni ingenuū fuit. cum inērupet sepi⁹ oīo sua varijs rumorib⁹ laccesceret q̄ a non
 nullis ei⁹ snias carpentib⁹ neminem eorū intactū reliq̄t. paricq̄ omnes vlciscēz
 vel erubescere coegit vel tacere. Surgente murmurē flebat. turbam qñq̄ incre-
 pans. postea dionem p̄seq̄bat. Orans atq̄ obtestās vt eum loq̄ paterent. cū nō
 ampl⁹ se eēt audituri. Nunq̄ ad hos rumores expauit mēte firma atq̄ intrepī-
 da. Illud vō admirabile mēorie argumētum. cccxl. dieb⁹ fuerat in funto turris
 feride atq̄ obscure cui⁹ asp̄itatē ipsemet quest⁹ est. asserēs se vt bonū et fortem vi-
 rum decet. nō p̄tea ingemiscere q̄ indigno p̄fessus ē. s̄ mirari aduersus se inbu-
 manitatē. q̄ in loco nedū legendi s̄ ne vidēdi q̄d būit facultatē. Mitto anxietā-
 tem mentis. q̄ oportuit illum q̄tidie agitari q̄ oēm mēoriaz excutere debuisset. Cū
 tot doctissimos ac sapientissimos viros in testes suarū opinionū allegauerat tot
 doctores eccliaſticos in mediū ptulit in sniam suam vt satis supq̄ satis fuisset. si
 toto hoc tpe summo in ocio summa q̄ere sapientie studijs opam dedisset. Vox
 ei⁹ suavis apta resonans erat. Quadam cū dignitate gestus oratorius. vel ad in-
 dignatōz expmēdaz vel ad p̄mouēdam p̄miseratōez. quā tñ nec postulabat nec
 p̄seq̄ cupiebat. Stabat impavidus. intrepidus. mortē nō p̄temnens solum s̄ ap-
 petens vt alter carbonem dixisset. O viz dignū memoria boim sempiterna nō
 lauto si q̄d aduersus instituta ecclie sentiebat. doctrinas admirorū plurimarū rep̄-
 scientiam eloq̄ntiam dicēdi suauitatē et argutia r̄ndendi. S̄ vereor ne hōmī-
 nia in pestem suam sibi fuerint a natura p̄cessa. Datum deinde spacium peniten-
 ti b̄dno. Multi ad illum accessere viri eruditissimi vt ipm a sua snia adimoue-
 rent. Inter quos cardinalis florentinus eum adq̄ vt illum flecteret ad viam re-
 ctam. S̄ cum p̄tinat⁹ in erroribus p̄seuerabat p̄ p̄cilium heresi damnat⁹ et igni
 pbustus iocunda fronte et alacri vultu ad exitum suum accessit nō ignem expauit
 nō tormenti gen⁹ non mortis. nullus vnq̄ stoycorū fuit tā p̄stanti animo. tā for-
 ti. mortem p̄fessus. q̄ iste appetisse vi. Cū venisset ad locū mortis seipm exiit ve-
 stimētis. Cū p̄cumbens flexis genib⁹ venerat⁹ ē palum. ad quē ligat⁹ fuit. Pri-
 mū fimb⁹ madētib⁹ cū cathena nudus ad palū p̄strict⁹ fuit. ligna deinde circūpo-
 sita pect⁹ ten⁹ nō minuscula. s̄ grossa paleis interiectis. Cū flama adhibita cane-
 re cepit ymnū quēdam quem sum⁹ et ignis vir inērupit. Adoc mō vir p̄ter si-
 dem regrega⁹ p̄sumptus est. Vidi hunc exitum. singulos actus p̄speri. siue p̄fidia
 siue p̄tinacia hoc egerit. certe ex p̄bie scbola interitum viri descriptisses. Longaz
 tibi cantilenam narraui oīj causa. Nihil em̄ agens aliquid agere volui et res ti-
 bi narrare parz dissimiles bystorijs p̄scorū. Naz neq̄ muti⁹ ille tāfidenti aio pas-

idem phak
 hieio, churell
 a to san.

in ca. homo
 in ca. p̄fessus

in ca. p̄fessus
 in ca. p̄fessus

sus est mēbz vri. q̄ iste vnūuersum corp⁹. Neq̄ socrates tam spōte venenum bi-
bit. q̄ iste ignem suscepit. Sz h̄ satis p̄ceybis meis. si longior fui. res tñ maiorē
narratōz poscebat s̄ nolui nimis eē loquax. Vale mī iocūdiffime leon. Conf̄s.
ij. kl. Junij q̄ die h̄ ieronim⁹ beresii penas luit. Vale meq̄ dilige.

De crudeli amoris exitu Guisgardi z Sigismū. **Epi. ccccxvij.**
De Lancredi solernitanorū p̄ncipis filie.

Leonardus arētī⁹ b̄ndictio Ricassolano viro p̄stantissimo. S. Cum se
pi⁹ mecum eḡsses vt fabulam illam Boccacij de tancredo p̄ncipe soler-
nitano. eiusq̄ filia Sigismūda vulgari s̄mone scriptam in latinum puer
terem. recepi me tandem eē factur⁹. ea maxima suasionē induc̄ q̄ fr̄ciscum pe-
trarcham vix clarissimum aliam eiusdem libri fabulam marchionis vitz mōtis
ferrati in latinum v̄tisse agnoueram. Recepta igit̄ ea re tpa q̄daz occupatissima
inueniētur. p̄ q̄ differre q̄ p̄miseram p̄tigit. Itaq̄ nūc tādē eaz fabulam vt vo-
luisti. latinum p̄ me factum ad te mitto. Et ne mora. h̄ec dilatioq̄ inēposita si-
ne v̄suris trāsiret aliam de meo adiūri fabulam. selatici z antbioch filij d̄io peni-
tus exitu euētūq̄ p̄clusam eam vulgari s̄mone scripsi. vt vnam de vulgo sumerē
aliāq̄ p̄ eo redderem nō min⁹ amenam. Tu igit̄ eas leges ceterisq̄ legēdi co-
pias facies si in eo digite videbimur. q̄ in man⁹ ereant aliorū. Vale.

Lancredus fuit p̄nceps solernitan⁹. vir mitis q̄dem ac benigni ingenij. si mō
in senecta man⁹ suas amātum sanguine nō sedasset. Hic toto vite spacio sobo-
lem nō suscepit p̄ter filiam vnicam. lōgeq̄ meli⁹ secum actum eēt sine ipsam q̄z
suscepisset. Filiam d̄o h̄ac vt vnica erat sic vnice dilexit eaq̄ eximia charitate af-
fect⁹. Et si multi puelle eius piugium affectabāt. tñq̄ egre diuelli a se patiebāt
v̄ltra legitimos annos illam domi retinuit. Tandem d̄o filio campani ducis in
m̄fimonio collocata. nō multos post annos marito defuncto. vidua est ad p̄tem
reuerſa. Erat h̄ formosissima corpe atq̄ pulcherrima vultu plenaq̄ nature venusta-
tis. Ingenio aut̄ z intelligētia maiore q̄ fortasse mulieri p̄ueniret. Moram igit̄
trahens apud patrem. z vt p̄pote magna mulier. multis delitijs affluens. qñ q̄dem
animaduvertebat. patrem p̄p̄ eximiam suū dilectōz de altero sibi tradēdo piuge
minime cogitātem. z d̄o pudorem erat hoc ab eo postulari. Secum ip̄a statuit vt
si fieri posset occulte amātem aliquem generosi animi sibi p̄p̄rere. Erat p̄f-
na dom⁹ plena nobilium ignobiliumq̄. vt aulē magnorū p̄ncipum esse p̄sueuer̄t
q̄z multorū pensatis morib⁹ vitāq̄ z forma. demum ad iuuenem q̄ndam nomie
Guisgardum humili natum genere. s̄ morib⁹ egregium nobilem. sup̄ omnes ali-
os mētem deflexit. eumq̄ frequēter intuens. z indies magis ac magis illum p̄-
bans. ardentē amare iuuenem cepit. Ipse q̄z nequaq̄ ingenio tardus. dep̄ensa
mulieris mēte. ita illi amore incensus est. vt cūctis alijs p̄habitis curis. de illa sola
noctesq̄ diesq̄ cogitaret. Per hūc inodum. sese mutuo amātib⁹ cum nihil ma-
gis optaret mulier q̄ in vnum p̄ueniri nec cuiq̄ alteri mētem suam apire de ea
re vellet talem demum viam excogitauit. Iuueni scribit z q̄d facere illum velit
p̄ lras monet. Eas d̄o lras vano arūdinis baculo icludit eāq̄ arūdinē q̄si iocās
iuueni dat iubēs vt eā ancille sue tradat p̄ p̄modū istrumētū ignis suscitadi guis-
gardus aut̄ arūdinē suscepta cogitās nō ab re sibi traditam fuisse domum ab h̄e
arūdinē q̄z patefacta. lras repit. q̄bus lectis. z q̄d illa fieri vellet edoct⁹. incredi-
bili leticia p̄fusus est. Confestimq̄ dare opam cepit. q̄ ad illam quemadmodum
ipsa oñderet p̄ficisceret. Erat iuxta p̄ncipis edes antiquum antrum. desup̄ fora-
men. Eremi iamdiū ip̄o antro nullus vtebat̄ vepres arbutaq̄ vestierāt. Ex an-
tro adit⁹ erat secret⁹ ad cubiculum. in q̄ tunc tempis mulier degebat. lz magno
roboze postis clausus z obseratus. Et q̄z penitus in desuetudinem venerat ne-
mo eius aditus tenebat memoriam. Sz amor / cui⁹ oculis nihil absconsum ē /
reduxerat hūc in mentem amātis mulieris. que sagaci p̄silio anira affixa. ne quē
p̄scium facti b̄iet ip̄a / licet p̄ se / longo conatu ap̄iendi. p̄stij inuenerat facultatē.

Inde ipsa sola antrum descendens ac foramen illud unde lumen infundebat speculabat per eum locum ut ad se veniret Guisgardus scripserat. Altitudinis etiam mensura lris denotata quo ille pato instrumento descendere posset. Guisgardus igitur his omnibus per mulieris lras cognitis. qua causa crequeret. funem nodis capistrisq; impigre prepaauerat per quem descendere et ascendere valeret. conioq; indut. quo a repibus tutior fieret. nullo penitus comitate vel oscio nocte insequenti ad foramen puenit. ligatoq; funis altero capite. ad arbutum quoddam in ore foraminis natum. per funem sese dimisit in antroq; ut optabat persistens mulierem persolabat. mulier vero ubi dies alluxit. neq; prius ardescendi facultas aderat finire se requies somni indigere. ac eo preteriti comitibus ancillisq; dimissis. Ipsa inter sola ostium aperuit receptumq; in antro iuuenem cupientissime inplexum recepit. Ingressiq; subinde mulieris cubiculum inenarrabiles dictu cepert voluptates sumptaq; insecutus tempus. quo amores eorum secretius foret ingeniosa forma. Guisgardus in antro reuersus est. Mulier autem oberato ostio ad ancillas ias suas. comitesq; regredit. Facta deinde nocte Guisgardus per funem ascendens foramen ipsum unde descenderat egressus. nemine penitus sentiente domum suam reperiit. Quod id iter didicisset frequenter eo reuersus cum amante muliere. ipse non minus amans progrediebatur. Sed fortune tam longe voluptatis inuidia tristissimum tandem euentum duorum amantium in luctum amarissimum acerbissimumq; pervertit. Consueuerat enim Tancredus sine ullo comite in cubiculum filie descendere. ibiq; per mone aliquo instituto. cum ea aliquo morari ac postmodum abire. Et hac igitur consuetudine. cum forte die quadam per meridiem in cubiculum filie Tancredus descendisset nemine ibi repto. Propterea Sigismunda (sic enim filia vocabatur) ut ancille in ortis erat nolens eam ex suis delectatibus auocare cum fenestre cubiculi clausa. ac pistromata lecti dimissa essent. iuxta lectum ipsum in postrema parte super puluino quadam sedit reclinatoq; ad lectum capite ac pistromate ante se tracto forporari cepit. Cum ita dormiret Sigismunda et in fausta per eum diem facto. Guisgardum ad se venire fecerat. relictis in orto ancillis. pedetentim in cubiculum se recepit. Clausoq; cubiculo (nec viso prius ostium antri referat. Guisgardus intro misso super lectum ut consueuerat erant. ludentes plaudentesq; persistere. Hic excitatur Tancredus. cum vigil factus esset. sensit et vidit omnia que fiebant. Summoq; dolore peritus primum exclamare voluit. postea melius illi visum est silentio latere. et cautius ac magis tecto de decore suo. ut iam cepit animum supplicii sumeret. Et duo amantes securi. primum. ac nullius insidie gnari cum satis diu voluptatibus perfuncti essent. tandem surgentes. Guisgardus quidem in antro Sigismunda oberato postea ostio ad ancillas reuersa est. Tancredus eadem qua venerat solitudine. cubiculo filie egressus. incredibili dolore suffusus in suum cubiculum abiit. Adversusq; per noctem famulis. que foramen illud custodiret. per quod Guisgardus exiret erat conio induit que per prebense principi prestat lacrimans Tancredus. sic eum allocutus est. Benignitas mea Guisgarde quam erga te habui. neque hoc dedecus et iniuriam in meis fieri rebus a te increbat. ut ego sum hodie meis oculis aspiciat. Ad hoc Guisgardus nihil aliud respondit. que hec. Dumceps inquit. multo maior est amoris pietas que tua aut mea. Inipauit igitur Tancredus ut secreto custodiret. Sequenti mor die. ignara omnium Sigismunda. cum varia ac diuersa Tancredus cogitasset in cubiculum filie que admodum consueuerat post pradium descendit. Remotisq; arbitris lacrimas ita cum illa locutus est. Cum viderem mihi ita Sigismunda et bonestatem et virtutem tuam satis spectam hinc et cognita persuadere animo meo nullus potuisset unquam iam modo persuasisse bene cogitasse quidem de pudicitia tua alieno viro perstituero. nisi hoc ipsum propriis oculis perspexissem. Itaque breuissimum hoc vite spacium. quod senectuti superest mee in luctu spero ac merore dego. refrigerante memoriam animo flagitium per te dimissi. Atque veniam postquam ad tantum scelus descensura eras. vix saltem delegisses tales alio nobilitati tue pergruebat. Sed ex tanta multitudinem eorum que aulam frequentant

nostram. Guisgardum tibi delegisti humili ac sordido genere paratum. et a nobis ob inopiam pentum suorum ab ipsa adolescentia (quasi quadam miseratione) nutritum. Quamobrem, quod me verum nescio. ut quid filium sumam. Nam de guisgartho quidem. quod hac nocte meo iussu captus apud me custoditur. quod faciendum sit ipse mecum statui. de te autem incertus sum. filium nec statuere adhuc potui. quid agere debeam. cum ex altera parte dilectio quam ego maiorem quam ullus unquam pens erga te habui me retrahat. altera vero ex parte. Iusta indignatio tua. culpa flagitiumque impellat. quare alterum ut ignoscam alterum ut soluam adhortantur. Sed postquam certum aliquid super te statuam. quod de hoc rudes audire cupio. His dictis vultus dimisit. Iustar pueri lacrimans vapulantis. Sigismunda vero postquam Guisgardum captum et amores suos patefactos intellexit. incredibili dolore percussa vir a femine platu ac vociferatione sese potuit continere. Magnitudine tamen animi femineam vincens fragilitatem. Constanti vultu frontem elata rudit. secum ipsa statuens et vita decedere velle. quicquidem et amans Guisgardus vel decessisset. vel certe decessurus esset. Ita nec veniam petere nec placare potuit iram pretere. sed forti invictoque animo. vitam despiciens ad hunc modum locuta est. Tancrede neque negativa equidem. neque deperitura sum. quoniam alteri mihi predesse non potest. alterum nolo ut possit. Preterea nulla penitus in re captare benivolentiam. aut inclinare mansuetudinem tuam potui. sed factum plane confitendo. verbis efficacibus verissimis rationibus purgare famam meam primo. deinde pari magnitudine animi. facta vobis presentia mea ostendere. Fateor igitur amasse Guisgardum et donec vita suppetet (quod erit probreue) nunquam amare illum desistam. Quoniam si post mortem sensus aliquid remanet. tunc quod illi amabo. si in ei amoris non tanta cupiditas muliebris me impulit. quam negligentia tua. Cogitare profecto debuisti tancrede. cum tue carne sis. filiam quare tuam e carne genuisse. non ante lapideam aut ferream memisse etiam debuisti. Quis in senecta tu nunc sis. quies et quod violenti sunt in iuventa nature feroces et impetum. Et in melioribus annis magnam vite partem in armis militaque profueris. Considerare nihilominus debeas. quantum ocia delicieque non in iuuenibus modo. sed etiam in senibus possint. Sum igitur femina utpote a te genita et etate iuuenis et utraque de causa concupiscibilis desiderio plena. Qui quidem cupiditati innumerabiles insuper flamas addiderunt. ex parte quodam nupta dum essem homini cupiditatis explede voluptates. His ego stimulis noctes diesque vrentibus. cum resistere nequirem tandem succubui. Adhibita nihilominus diligentia quantum fieri humano consilio potuit. ne infamiam res ista tibi mihi que afferret. Qui nempe voto pius amor et fortuna benigne annuerat occultamque viam mihi ostendit. per quam latenter et a carne nullo alio consilio ad optatum desiderium pervenire. Hoc autem unde tibi indicatum sit. vel unde tibi cognovis eundem non inficior vix esse. Guisgardum vix non fato ut solent mulieres. sed cogitare deliberateque quem amare delegi. sagacique consilio introducti. et constanti perseverantia. fructum amoris mei longo tempore summo cum gaudio suscepi. quod a te mihi de ignobilitate illi obijciat quod mihi potius a me foret. si nobile aliquem delegissem. In his falsas opinionem vulgi persecutus nec vides te si guisgardum. sed fortunam accusare. quod frequenter indignos ad alta levat. Dignosque humi depmit atque pessundat. Alterum ut omittam. sed et principia re et contemnemur. Certum est nos omnes homines ab uno homine originem habuisse et sola equiliter nos natos distinguit et quare opera extollit. eos nobiles et claros reddit. et quis vulgi opinio ignara quidem atque intractata aliter sentiat veritas tamen suo demereri loco haud quod potest. Itaque is est vere nobilis existimandus cui opera et tuosa conspiciunt et qui aliter eum appellat non illi detrahunt quem appellat sed ipsum ignorantie stulticieque odemnat. Intueare igitur tancrede nobiles tuos. vitamque universiusque mores examina. aliaque ex parte guisgardum mores vitamque recense. Certe si iudicare volueris non dubito quin eum nobilissimum fatearis. Sed non nobiles istos tuos longe abest a nobilitate. Eodem de guisgardum et de te atque constantia. nulli vltiori magis quam tuis assensibus et predicamentis credidi. quod vix quod usque adeo laudat et a te ut ille in cunctis operibus

qui ad exercitationem pertinent virtutis nec sane in merito. Nam nisi meum fal-
labat iudicium nulla laus illi tributa est. quam non inuicent? etiam quam a te
dictum est adimpleret. Dices & me mibi hominem ignobile delegisse. Certe fal-
sum dices. Atz si inopem dicis pcedo eodem id cu de decore tuo. q viz pstante.
familiarem tuu nullis afficere pmijs studuisti. Veritamen inopia generositate
no tollit qz opa impediatur. Multi deniq reges pncipesq fure. nati sunt ab ini-
tio tenues atz inopes. Multi etiam nuc inopes atz ppijs manib? op? facientes.
vel pastoziam exercetes. Jam ipsi z sui diuitijs habundarut. Oz aut extremo lo-
co dixisti ambiguaz tibi de me esse sniaz. nec statuere adhuc potuisse qd sit agedu
Done qso hanc ambiguitate. Si in guisgardu seuire pstituisti ste in me a udeli-
tatem tuam. q delinqndi ca atz pncipiui tui. eqdem nec penam de pcor nec formi-
do. addo z illud. in guisgardum qd a te factum erit etiaz si in me idem no fecer
mea cu man? ipa efficiet. nuc muliebz more lacrimas sparge etiam vno eodq
ictu. illum z me si ita meriti videmur sinefice. Sensit magnitudine animi. ta-
credus in filia pccitari no tn estimauit ad extremu vt vba significabant esse factu
ram. itaqz ab illa digressus. cu secum ipe statuisset nullo mo in filia seuire alieno
sanguine cogitauit amoris incediu in illa restringere. Pcepit q custodib? q guis-
gardum obfuabat. vt p silentiu nati sine vilo tumultu inuener strangulant. corqz
illi? detracti ad se deferret id cu fecissent. T credus patera aurea cor illd ipositu
deferri ad filia iussit cu his vbia. P tuis b tibi dono mittit. vt p solerte de care.
qua tu plim? amas queadmodu z tu cu ea re qua ipe plim? amabat pfolata es.
At significadaz firmiter paradi. pposito post pias a se digressus verbas. radicesq ve-
nenosas distillauerat eaqz distillatoz suauerat ad mortis viam si qd? vt formi-
dabat / de guisgardo ptingisset. Ad qua postqz patera est delata z vba desup dicta
inteto vultu. recepto dono. patera desup apta cor asperit. z vba seci ipa reuoluit
statim baud ambigua fuit. cor illud ee guisgardu. Itaqz ad famulu q tonu detu-
lerat pueria inqt. Non aliud. pfecto sepulch? qz aureu tali pueniebat cordi. z in
b qdcm decent factu est a pie his dicta ad motu cor ad labia osculata e. deinde
subiunxit. Tactis reb? sp vsq ad b extremu vite mee. repi erga me tenera admo-
du pias mei charitate. Verutu nuc multo magis q vnqz als. id ad extremas gras
qs p tanto munere sibi debeo. p mei pte illi referes. pueria post b ad pateram
quam strictis tenebat manib? cor ipm intues sic locuta e. O iocundissimu ac sua-
uissimu hospitiu voluptatu meaz. Pereat illi? crudelitas q vt te oculis spiciat
facit. Na satis erat mete z aio intueri pegisti cursum tuu z quetibi fortuna redit
z funderes sine. Et ab inimico tuo id sepulch? habuisti. qd tua merebat pstantia.
Nec qd d? de rat funeri tuo pter lacrimas ei? qua tu tamardent (dum viueres)
dilexisti. qs vt affe qre deus parenti meo posuit in aio. vt te ad me mitteret z ego
psoluā eas. lz siccis oculis statuisset mori. Hic vo solut? vt aia mea piugaf effici
ar q effi comite mibi iocudu? ee possit iter aut tuti? psuadeo cfm mibi aim tuu. b
adefse z circū b volitare. loca sue voluptat? ptemplat. Quqz adhuc amore mei
teneat ne mibi pfolat. ac sine me abire no vult. Hic dicit? no alie q si fons qd
in oculis affuisset. nullo damore edito vt femine soler. s tacite in patera inclina-
ta maximam vin lacrimaz pfudit. Innumerabilia fil oscula mortuo cordi inhi-
gens. Que aderat ancille qd cordis id eet. aut qd sibi vellēt vba illi? ignorabāt
Comiseratoz tū affecte lacrimabāt ocs. caz ab ea sciscitantes tam rehemētis to-
loris pfolabant certatim vt qzqz maxime. Ipsa do cum satis sibi deplorasse visa
foret. sublato vultu ac siccatis oculis ait. O amatissimu mibi cor psolui eqdem
tibi offm meū. nec aliud restat iam. nisi vt te comite seqr. subindeq acceptu po-
culum illud morisqz in panida hant. Cu do potasset lectu supascēdit. pateraz
cu corde manib? tēdes. amatisqz cor cordi suo appropinquēte mortē iam tacite p-
folabat. s q illam circūstabant mulieres atz ancille qzqz nescirēt qd poculi esset.
qd biberat. tū ex actu ipo lamētozqz suspicantes rem oēm pperere ad tancredum

detulerat. Qui et ipse formidans. ne quid durius in seipsum silla moliret. pfectum in cubiculum eius descendit. Et tunc quidem et sero ferre auxilium et solari afflictam consatus intellecta mortis necessitate miserabiliter seipsum ac filiam deplorabat. Cui sigillatim multa loquens. persuasit inquit tacere lacrimas tuas. ad casus illos qui per te optati non sunt. nec mihi eas impedire. quia nec desidero illas neque volo. et quod vnicuique propter te ploravit. id ipsum quod fieri corruptit. Et tamen quicquid etiam nunc superest eius charitatem quam erga me habuisti extremum hoc munus oratio. procorque corpus ut meum cum guisgardi corpore. vno atque eodem sepulcro colloceat. ut postquam tacite ac abscondite cum eo me vivere nolueris. mortuam saltem palam atque aperte. cum illo (vnicuique eum pieceris) reponas. Magnitudo doloris atque gemitus. percluserat tacere fauces nec respondere poterat. Sigillatim multa vero sentiens finem vite superuenire stringens ad se guisgardi cor velat oculis omnes valere iubens expiravit. Tunc acerbum habuere guisgardi et sigillatim de amores. Tacredus vero post multos ac miserrabiles gemitus. ducere fera pnia. publicoque et doloroso salernitinoque funere in eodem sepulcro ambos sepeliri fecit.

Vindicta illate violentie. quam te se extorsit.
Lucretia romana speculum pudicitie.

.ccccxxviii.

Lucretia spuria lucretii filia et collatini latini uxora sexto tarquinio regis tarquinii filio per vim cognita ipsa presentiente. solum infamie metu. ne tarquinus sic minabatur sibi occidere iugulatum suum ei sociaret. Vocatis ad se patre et viro eius rem narrat. ultroque permitti facit. et demum se vult occidere verat patrem et suum eiusmodi verbis. Noli te affliccare lucretia satis magni argumentum dedisti te adultero non presentisse. tibi quoque vim illatam quam penam eius expectas quam ultro quod celare poteras accusas. Hoc adiuvat vita procedens tua. quam non solum in hominum oculis. sed etiam in secretis hominum penetrabilibus et frugalitate pudicitiam coluisti. an recolis mea lucretia. cum paucis annis diebus vnicuique improbo illo adultero. prima facie huc aduenimus tu in tuas lanificio es repta. ineca improvisa. incauta. nec viri nec hospitum tunc expectas. ea dies illa deprehensio castitatis tibi victoriam dedit. Regis nunc et filias dimittat omnibus occupatas inuenimus. tu illis placata es. tibi incorruptibilis gloria pudicitie preta est. Nos iniuriam violenter. quam mea violentos passus improbi iuuenis protulisti. dum ille mala gaudia ex invita capiebat. videbis leta meritis regia de plebe supplicium. Tur coacta protulisti sibi de libidine nequissima solacium. tua morte. tuoque cruore vis ferocem animam eius facere. An tibi non satis non crudelitas prius immanitas filiorum. iste corruptor tui corporis quod cedens expleuit in gubios. quod ibi interfuerunt innocentes. si ipsum odis. si sibi ex animo supplicium exoptas. fac viuas. fac ut te videat in suis penis exultare. fac quod cum se viderit in visum et infamem pitum. te cuius corpus attigit videat integro fame lumine superesse. Noli lucretia viduare coniugem. orbare penem. et filios in rem auferre. Opta vitam. ut aspicias aliquam vindictam non habes unde mori velle debeas. pollutum est corpus. si integer animus. nulla sine presentis culpa prebit. Quis nescit te non potuisse resistere. nudam. dormientem. incautam. et nihil tale verentem. armato iuveni ad homicidium vel adulterium prepatum. potuit ille etate florida. et auctore regia. quolibet aliam permulcere. et secum in illecebras trahere. rigidum vero pectus tuum molire non potuit. Solus ille cum duo tamen essetis violentias tulit. et in corpus tuum adulterium patrauit atque pfectum. Tu quod mulieribus fragilitas est. iniuriam protulisti. mentem intra precubito violentis pudicissimam persuasti. si gloriar quiris. nihil hic glorie potes adijcere. quam iuueni amati et amide libidine sua expleri. te non mulierem carneam. sed statuam maris morem protulisti. Adde chara lucretia quod tu non morte villo violento presentis. sed infamia effugere voluisti. Tunc enim demum patias protulisti tyranno. cum se tibi iugulade suum nudum occisum iuxta corpus tuum miat. te per te vir culpa absoluit. noli sola teipsum illa quam vocas culpa damnare. infamiam morte fugem. tu famam corruptis tristitias vite nobis morte illata finim. Tu videlicet gaudia morte prepaus. non expectas de nique scelus aliquod. dum manum nobis iniungam. tu innocentiam occupata. morte corruptura es. Vir per hunc talis prebiti quod te culpa absoluit. ne te occidas verat

Cur te occidendo iudicium ipsorum damnas. si te occidis culpam tibi qua cares.
quāue fugis incurris. Nunquā imputabit innocens. q̄ se nocentē supplicio afficit.

Rursus lucrecie anq̄ se ense pfodiat. Nolite me p̄ sanctissime tu q̄ luce q̄ndā
mib; charior p̄iit. morti. phibere nisi me occidero. nūq̄ fides erit me poti⁹ infā-
miā q̄ mortē vitare maluisse. q̄s vnq̄ credat. q̄ ille me suicidio terruerit. meq̄
magis pfociandi hui ignomiaz suspiciosam timuisse q̄ mortē. nisi moriēdi forti-
tudine audaciaq̄ phauero. Restabit me miserā turpissima labes infamie lucre-
ciam poti⁹ adulterā voluisse viuere. q̄ pudicam mori. nōne videt. q̄ me nō vite
vult. s̄ infamie pfuare. pfulit. qd̄ pmisit in iuriē. Sāctitate m̄rimoniales tho-
ros facite q̄ vltro tāti flagicii securos reddat aliarū somnos. si negligenti⁹ h̄ ege-
ritis vagabit effrenis libido. z nedum viris abñtib⁹. s̄ etia⁹ in maritorū pplcrib⁹
rōne mulieres pfuoz in iuriā iuuenū p̄mēt. Etēn q̄ mulier crē tuta. violata
lucrecia. tu at̄ charissime p̄iit. quō poter̄ ire i meos amplex⁹. q̄ te n̄ tenere vrozē
tuā. s̄ scortū tarq̄nq̄ recorderi. z tu p̄ scitissime. quō me tuā filiā appellabis. q̄ pu-
diciā quā sub optia tua disciplina ab infantia didici. tā infeliciter amisi tāq̄ in iu-
riose corrupti. me miserā videbo nenatos intueri q̄z ventrē adulē oppressit. qd̄ si
semē infelix in faustu viscerib⁹ inbehit meis. an expectabo conec ex adulterio m̄-
fiam. Noli mibi splērozē exacte vite añ oculos ponere. q̄ si q̄c̄q̄ sincer⁹ tot añis
imaculat⁹q̄ suauī infelicissima vna nocte dñ accipio n̄ hospite. s̄ hostē amisi. nō
est vlti⁹ mea vita iocūda. sentio q̄ pudicitie studiū oportuna me fecit iniuriē. n̄
formā s̄ castitatē meā expugnare voluit nephādus adulē. si h̄nc fructū stinētie
tuli. qd̄ polluti stupr⁹ z adulteriū manet. nisi q̄ n̄ meretrix lupanarib⁹ idudat. s̄
passim ubiq̄ diuolas feda. pfituoz. Ideo mibi poterit ne iste anim⁹ insons z sine
culpa flagicii vlti⁹ cū isto corpe corrupto pmanere. Nō putat vllā eē corpis
corrupti voluptatē. fatebor occultū nephas. p̄ce parens. p̄ceq̄ marite. z vos dñ
castit⁹ mentiū indulgete. Nō potui fateor tantā aio d̄cipe tristitiam. nec ab illo
p̄plexu mētē adeo fuocare. q̄n s̄berit male obediētū mēbroz illecebre. q̄n agno-
uerim vestigia maritalis flamine. illa tristis z iugta. lz q̄liscūq̄ tñ voluptas ferro
vlticēda est. vñ aut̄ erit. si qd̄ in vobis romani spūs z scelus istud vltisci. certū
quāt q̄c̄q̄ h̄uit aliqd̄ voluptatē. Minie s̄ vires veneris. nolo q̄ vnq̄ tāti facino-
ris imago añ oculos vñ mētē agat. nihil muliere mobili⁹ egitudine aīq̄ motus
nedū mollit. s̄ nedū extinguit t̄pus si distulero. forsitā incipiet flagiciosa placere
Dimitte ferro trāfigam s̄ p̄ce qd̄ ille violēt⁹ amauit. in q̄ p̄mū excitamētum
libidinis infixis māmillis digitis p̄trecauerit suis. Nolite me ad mei miscdiā
excitare. si vite parco. iam adultere parca. si parca adultere. iaz parca adulterio.
si parca adulterio iaz placebit adulteriū. iāq̄ placebit adulē. Inceptū est in me
flagiciū si vite morte. phibeā ne aliqñ viuēt inceptū ex plere. nunq̄ scelus rema-
nebit vbi inceptū. Credāt oēs mei infamiā timuisse nō mortē. qd̄ testib⁹. phare n̄
possum. sanguine meo ratū efficiā. Y. mi. aīe incorrupte imaculate testib⁹ innocē-
tie mee. apud minoy z achazōt tribunal. ibiq̄ plē regiam violatē pudicitie z
polluti corpis accusabis. Tuq̄ terrestre corp⁹. qz tibi cāz adulteri⁹ pepisti. effun-
de aīam effunde cruozē. hoc omen vt b̄ie incipiat supbi regis z infauste. plis ex-
cidium. Tuq̄ vir. q̄ndam charissime. tuq̄ p̄ sanctissime q̄z aspectū pudore z in-
felicitate libent̄ mea effugio vosq̄ amici valete. nulli romane mulieri dē in exē-
plum lucrecia vt sibi pfuadeant impudicis licitam fore vitam.

Commendat fr̄es beati francisci de obseruātia. **Epi. ccccxix.**

Meas ep̄us senen. Dominico car. firmiano. S. p. d. Quis scribente cesa-
re ad negocia fratrum beati Francisci de obseruantia p̄mendate mode-
stius fuerit me silere. qz tñ ob memoriā diui Bernardini p̄terranei mei
huius familie singulariter afficior. nequeo me comprimere. cogor assistere sancte
familie. neq̄ mea patrociniā bis negare possum. que nō me solum s̄ omnes xp̄i-

fideles suis orationibus ac pñs operibus adiutant. vñam effec in me auxiliū co
 pia ⁊ aliquid posset patrocinium meum. pfecto nihil his de seruis denegarem.
 Nametsi sum ipse peccator ⁊ iniquitate circūdatus. diligo tamen eos quoz vi
 tam castam mundamq; video. quia quanto minus est in me virtutis. tanto eos
 iuuare attentius debeo. quoz pbitas in aperto est. Et si nequeam meis actibus
 deo placere hoz saltem p̄mendationibus reddar acceptus. sicut em̄ pauidi ac
 pusillanimes in plio seculari milites fortium viroz virtute saluant. ita ⁊ in beati
 Petri nauicula prudentes ⁊ animosi naute. vecordes atq; ignauos seruiant remi
 ges. facit hoc religio beati francisci que apud obseruantes habet. Hec enim ve
 luti lectissima militum manus vñdīq; xpianoz lustrat exercitum. nūc istam nūc
 illam partem tuē. arceat insidias. unpetum frangit hostium. semp armata. semp
 in vigilia. semp in negocio. nobis vt ocium pariat. Scim⁹ q̄ntum sub Bernardi
 no senensī ias supne hierusalem curie hec religio ecclesie catholice p̄ficrit. q̄ntū
 q; moto sub fratre Iohanne capistrano vtilitatis attulerit. ⁊ qd hec religio ali
 ud agit. q̄ que iubere nouimus euangelium sentes ac tribulos ex agro dominico
 diuellit. semen bonum semināt. zizaniam ⁊ lolium sacrolo veritatis p̄cidit. exter
 minat auariciam. pellit libidines. fulminat illecebras voluptates. strangulat am
 bitiones ⁊ odia fugat. ignaue ac secordie stimulum adigit. ⁊ apiens in ecclia die
 bus singulis os suū p̄nam suadet. ⁊ vias domini in veritate docet. Hec sunt opa
 fratrum q̄ de obseruantia nuncupant. Nescio cui h non placeant. Creto q̄ non
 sunt omnino p̄cisa ab ecclia membra. omnib⁹ hoz gratiam esse p̄uersionē. nec
 me dubium hz quin sancta sedis aplica his xpi militib⁹ afficiat. Nam ⁊ romani
 p̄sules q̄ plurima huic familie p̄uilegia p̄tulerunt. q̄b⁹ ab infestationib⁹ hostiuz
 p̄seueraret illesa. Sz audio nouissimis dieb⁹ non nihil suggestum beatissimo pa
 tri nostro nicolao q̄nto aduersus h̄mōi sanctam sacramq; p̄gregationem. p̄cre
 em̄ sanctitatem suam lrās eugenii p̄decessoris sui. que in fauorem hozum de ob
 seruancia fratrum emanauerant. seu reuocasse seu suspendisse. qd minime fecis
 set nisi vt aiunt sinistra de p̄uersionib⁹ hoz fratrum fuisset instructus. Perni
 ciosa res est ligua fallax ⁊ subdola. multumq; damni sepe in p̄muni affert. S ma
 gna vis veritatis. que d̄ omnium insidias facile ipsam emergit. Vita hoz fratꝝ
 in apto est. Non pōt abscondi ciuitas supra montem posita. Est hec familia q̄li
 lucerna ardens supra candelabrum. que domum domini hoc est ecclesiam miro
 splendore irradiat. Venit aduersus eam p̄nceps huius mundi. ⁊ nihil hz in illa.
 Fundata est dom⁹ supra firmam petram. Nihil est quod in eam valeant aq̄lo
 nes. Et quis credit hec celestis impatoris sustentata manu. neq; timeat versu
 cias serpentinas. cupit tñ eius consilio confoueri. q̄ locum magni dei tenet in ter
 ris. Nametsi domus ip̄a dirui siue demergi beati francisci nauicula nequeat. p̄ne
 tñ ex inclinīs siue ex nautis nōnulli p̄clitari. neq; omnino tuta est nisi aplice se
 dis p̄sidio muniat. Neum nihil est de alto iudicio sacri senat⁹ censere. aut de pri
 ma sede q̄cq; dicere. cui⁹ opa iudicare in terris mortalium nemo pōt. non tamē
 errare me putauerim si apud dignatōz tuam animi mei secreta aperuerim. ⁊ qd
 ex vsu crediderim. sapientie tue palam fecerim. Nam ⁊ hoc iurasse memini me
 factur⁹. cum sacris pontificalib⁹ initiarer. Ego vt apte loquar tua dignitate ve
 bementē timeo. ne nouitas hec scandalū pariat. si fratres de obseruātia ad puen
 tuales migrare p̄mittant. Hec em̄ in p̄mis non intelligo licitum esse. Quete ⁊
 reddite scriptum scim⁹. Euanda sunt q̄ sane mentis p̄mittunt puberes. Claudē
 da est porta que ducit ad interitum. apienda que monstrat vias. Sunt p̄terea
 vt fama est supra viginti milia fratrum qui de obseruantia dicunt. Tota chris
 tianitas his plena est non est leue tantam offendere multitudinem. incautum est
 cum his p̄tendere. Qz si dicat multo plures esse puentuales. doctrinamq; hoz
 p̄spiciatorem videri. p̄dicatōes quoq; in omnib⁹ vrbib⁹ audiri. Nihil moneor.
 Darum. p̄dest sermo cui vita contraria est. Neq; scientia sine sapientia p̄ficat.

Monasteria Conuentualium pminui ac rudere cernimus. Observantium augent
 florent. his pncipum aures patent. neq; pontifices aliq; aut aliq; platibis aduer-
 sant. Nihil em ab his parochialium iura ledunt. subsidio plebanis n oneri sunt
 Conuentuales aut nunc offeretoria recipiunt. nunc de iure sepulchrali pcedunt. ob
 q; res acceptiores omni plo sunt obfuates q; puetales. Taceo de vita dispa-
 ri que ipo nomine designat. mihi pfecto no videt expediens romanum pontifi-
 cem hanc familiam pstrari debere. Et qm tua dignatio veritati fauere ac diuer-
 tere scandala p sua virili psuevit. psumpsi h tibi scribere. Intelliges ex lris celsa-
 ris animum. et vtile censeo. puideri. Frat iohes homo dei est. pli germanie qsi
 ppham cum bnt. posset cum vellet elevato digito magnam turbam facere. sentio
 et bis q penes eum sunt egre sibi esse qd de bulla Eugenij ferf. s homo sapiens
 spem vultu simulat. pmit altum corde dolorem. quis scio pstantiam ei? inobi-
 lem neq; timendum esse q sp aplice sedis dignitatem ac eminentiam pdicauit re-
 trocedere liguam. Decet tn summi pontificis. puidet q bis bnfacere. eosq; pso-
 lari q de romana ecclia sunt benemeriti. qlem esse huc iohem cum suis fratribus
 nemo q sapiat inficias ibit. Nec bona venia dirisse voluerim. tua dignatio q li-
 bera voce bico in ptem recipiat melior. meq; suo more pmedatum habeat. Ex
 noua ciuitate die. xj. Januarij.

Repbendit scribentem insolito latino. **Epistola. ccccxix.**

Mear epus senen. Ambrosio spānochie. S. p. d. Cincurellus pape tabel-
 lari? tuas lras ad me detulit. q; recti? dixerim lituras. Nescio grece an
 bebraice scripsisti. Latine qdem minime. no intellexi vnicum vbum. nec
 penes me qsq; fuit q tuos characteres cognosceret. pinde est igit acsi nihil ad me
 scripsisses. refuso penes me scripturam tua. vt cu rome veniam. tibi reddam. a
 te pctam expositoz. Interim non est qd possim rndere nisi mihi glosulas miser
 Tale z scias me dein cept latinas lras non vncinos mercatorios didicisse. Ex
 tispōna die. iij. Mañ. Anno. M. cccc. liij.

Tractatulus de educatōe liberor; p eneam filium edi-
 tus. ad ladiſlaum nobilissimū būgarie z bobemie regem. **.ccccxxi.**

Erenissimo pncipi dño ladiſlao pānanioz ac bobemie regi z potent au-
 stric duci. dño suo. Eneas epus tergestin. Si quem vtuti opam dare. to-
 tumq; se bonis pberere actib; optz. hunc esse te ladiſlae rex indite nemo q
 sapiat inficias ibit. Marimis nāq; regnis z amplissimis pncipatib; postq; tute-
 le finieris annos expectans impatur. qbus nisi psummate prudentie fueris diu-
 diari non poteris. Regna vtuti parent z resistūt vicij. Sicut olim impatoris
 lguuiam roma non tulit. sic hodie regis desidiā hungaria detestat. Nulli ma-
 gis q; regnanti opus est sapia q pacto recte gubernauerit alios. Et quem pu?
 subuertit error rex insipiens se pdit z pplm. Sapienti in meli omnia cedūt. Per
 me inqt sapia reges regnāt z legum pditores iusta decernunt. Tu q dum puez
 agis. z cum natu grādis fueris. optimis te pceptis imbui fines. Ad q; res. puo
 care te q; maior; tuoz exempla debebūt. q romano impio cum maxima laude
 pfuerūt paterni atz mafni. pgenitores. Et q te genuit diue atz indelende memo-
 rie p; albert. qb; redignare fedissimum fuerit. Maior; q; regna suscipit. z vir-
 tutes q; suscipiat pstanteū est. Succedis in nobilitate. cura vt mox simili mō
 successor fias. Mobilitas sanctis vestita morib; laudi dat. Nihil est nobile qd vi-
 ciosum. Quis em generosum dixerit būc q indignū genere ē. z pelaro nomine tā-
 tum insignis. Sane vt animalia muta quis laudatis porta pentib; nemo gene-
 rosa optat nisi fortia. Sic homines appellari nobiles iure nequeit. nisi vtute. p-
 pria pmedati. Nescz est vt iuuenalis ait. aliene incumbere fame. ne collapsa ru-

ant subductis tecta columnis. Ad virtutem autem capescendam lraꝝ studia plu-
rimum adiuventi p̄bent. Nec cuiqꝫ magna q̄ regi doctrina p̄gruit. Qd̄ intelli-
gens romanus imperator francoꝝ regi cui tunc amicitia iunctus erat. p̄ episto-
lam magnopere studebat liberos vti suos literis erudiri curaret. Illiteratum
qꝫ regem nil aliud q̄ coronatum asinum esse dicebat. Nec ego Romanoꝝ im-
p̄ncipes dum res publica floruit illiteratos esse comperi. sed domi atqꝫ militie.
et in senatu et in exercitu dominatam esse doctrinam. manifestumqꝫ omnibus est
postq̄ ex cluse sunt literę omnes elanguisse virtutes. Nam et armate quoqꝫ mi-
litie infirmata est manus. et ipsi p̄ncipatꝫ q̄si p̄cisa radix. Socrates q̄dem (vt est
a boetio relatuꝫ) fortunatas esse res publicas opinabat. si rectores earꝫ studere sa-
piēte te p̄tigisset. Soli nāqꝫ p̄fecti sunt hoies q̄ ciuiles cū p̄bia p̄tes querūt imisce-
re. sibiqꝫ gemina vendicat bona. Nam et eorꝫ vitas q̄ p̄muni fuit vtilitati. et sum-
ma cū tranquillitate nullis obiecta fluctibꝫ: p̄ sapie studia vsat. Principibꝫ igitꝫ
q̄ regnaturi sunt expiundū est totis viribꝫ. vt et publica pficiantꝫ negocia et p̄bia
vendere. quemadmodū p̄ t̄pibꝫ attinere videbit. Sic em̄ pecies ciuilia tracta-
uit officia. sic archita tarentinꝫ. sic dyon syracusanꝫ. sic rabanꝫ epaminidas. qꝫ
duos (teste plutarco) platonis p̄stat fuisse discipulos. Pretereo n̄os scipiones
fabios. Catbones. marcellos cesares. q̄bus summa laus summa eruditio fuit.
Ad hoc q̄ te modum cū t̄pibꝫ aderit cupimꝫ regnatura. vt fatigata magnis cala-
mitatibꝫ hūgaria. ac seuis erroribꝫ p̄culcata bohemia. te duce respirent. splēdo-
riqꝫ p̄stino restituant. Quod p̄culdubio p̄sequimur. si spem quam de te p̄bes secu-
ta res fuerit. Oportet nāqꝫ bonū de te hausimꝫ. sic oportet agri pleni cui dñs b̄ndixit.
Magnū est future p̄bitatis indicium. qꝫ nec videre nec audire turpia potes. Ne-
mo tibi nō modestꝫ sodalis placet. Morales historias totis hauri auribꝫ. indi-
cesqꝫ fieri melior: p̄ceptoris tui monitu niteris. Sic mihi q̄ te instruit teqꝫ obsequat
et amat maxime. vir tum doctꝫ tum p̄bus de te locutꝫ ē caspar. cuiꝫ hortatu libel-
lum hūc de te scribere sumꝫ aggressi. Precatꝫ em̄ summo studio nos fuit. vt aliqd̄
scriberemꝫ ad eruditōis institutōemqꝫ tuam. aptum et p̄pendiosum. Optauisse-
mꝫ hoc oneris alteri fuisse mādandum. q̄ et pulciora et meliora q̄ nos tradere po-
tuisset. Neqꝫ em̄ tu es quem mediocria deceant. neqꝫ nos sumꝫ q̄ sublimia p̄stare
valeamꝫ. Sꝫ neqꝫ obsequimꝫ tibi neqꝫ p̄ceptoris tuo volūtatem negare debuimꝫ.
ne vel maiestati tue vel dilectioni sue videremur aduersi. nūc p̄sertim q̄ saluato-
ris n̄ri natalicia celebramꝫ. in q̄bꝫ mos est fidelibꝫ xp̄ianis inuicem munera missi-
tare. donandum q̄dem tibi aliqd̄ hoc t̄pe fuerit. Sꝫ q̄d est qd̄ largiri tibi nostra
paupertas queat. Non possumꝫ cum piscatore dicere. surge et ambula. qꝫ nec huiꝫ
meriti sumꝫ. nec tu deo fauente s̄ indiges auxilio. Sꝫ aux et argentū nō est mihi
expiri l̄ et dicere. Quid q̄ tibi donare aliud possumꝫ. q̄ tui qd̄ ingri p̄cibꝫ flagita-
mur. p̄stant auro atqꝫ argento virtutum p̄cepta. q̄bus si q̄s equos vestimēta lapil-
losqꝫ p̄tulerit. is equo aut lapidi q̄ sapienti viro similior est. Ex his q̄ succinctus
opusculum tue fuituti deuoueram qd̄ tibi nascente dño iuxta representatōis eccle-
sie tot annis institutū dono daremꝫ. Nescio q̄ pacto in manibꝫ creuit opꝫ. obscu-
ritatem dum fugimꝫ. breues esse desinimꝫ. Est tñ op̄i modus. nec fastidienti plixi-
tati nec tenebrose obnoxio breuitati Tu paruū munꝫ ex paupe domo benignꝫ
suscipe boniqꝫ p̄sule. paruūqꝫ p̄cio nō vtilitate pensabis. Hoc em̄ libello quē
in p̄tes q̄tuor diuisimꝫ. q̄ regis pueri. que iuuenis. que viri queqꝫ senis esse studia
dicantꝫ. vt ex claris auctoribꝫ recepinꝫ tue sublimitati monstramꝫ. Speramꝫ em̄
has omnes etates nō ingressus te modo. verum etiam egressus. ad quas beate
beneqꝫ dirigendas. qd̄ defuerit scriptis. n̄ris non q̄ppe id paucum crit. Ex alioꝝ
fontibus hauries. Vale.

De puerorꝫ ingenio naturali. Et quomodo natura ipsa ceca est sine disciplina
Rubrica prima.

Modis q̄ ad stutis culmē ducendi sunt pueris. naturas in p̄mis bonā
z discipline capace esse optz. Sz bāc p̄stare neq; tuū est neq; humani stu-
dij soli? dei mun? est celestiq; bonū. Pauci repiunt q̄bus natura indocil
sit. Sicut em̄ aues ad volatum. Quintilian? ait. eq̄ ad cursum ad seuiā gignit
sic hoīs est. p̄tia agitatio mētis atz solertia. Ebetes vō atz intociles nō magis
p̄m nāz q̄ p̄digiosa corpa z insignia mōstris edunt. Et q̄uis alius aliū p̄stet in
genio. nemo tñ repit q̄ nihil sit studio p̄secut? Sz accipim? nāz tibi esse rectaz z
docilem: sup̄est igit̄ vt disciplinaz z exercitatōz suscipias. Sicut em̄ ceca est sine
disciplina nā: sic sine natura macerata est disciplina. in vtraq; parz momēti fue-
rit si subtraxer̄ exercitū. Sp̄isce trib? absolutio p̄pat. Accede igit̄ fauēte numine
z acceptz discipline regulis exercitatōz stut? amplectere.

Qz in duobus p̄cipue pueris sunt erudiendi.

Q̄o sunt in pueris erudiēda. corp? z aia. de cura corpis p̄us. Nam in m̄ris
vtero q̄dem formari corpusculū p̄us: deinde aiaz infundi dicem?. Erudi-
tōnem deinde mentis annectem?. inēdum mixtum agem?. Quidam fieri
vtrūq; simul cēsent ab infantia: z p̄mis vt aūt vnguiculis incipe debere institu-
tōz pueri. Sz p̄terita sunt h̄ t̄p̄a tibi (vtinā nō ignaue) ad etatē tuam festinādū
est. ad h̄ te puer b̄m?. audi p̄cepta q̄ dam? puero: dum te alloqr̄ teq; p̄monco.
z p̄ceptores tuos q̄ tuam curam gerūt om̄es alloqr̄. Meminisse nāq; illos optz
eorz que ad troyanum cesarē plutarch? scribit. q̄ publico f̄mone discipuloz deli-
cta in p̄ceptores refundi p̄memorat. de p̄uatiū em̄ neronis ingeniū. nō defuerūt
q̄ seneca ascriberēt. Socrates cū malo inductū bone inuolū puerz aspersisset. pe-
dagogum ei? p̄cussisse tradit. Relatum est a babilouio dyogene Leonidaz alexā-
dri p̄ceptorem q̄busdam illū viciis imbuisse. q̄ robustum q̄z z iam maximū regēz
q̄ institutōe pueri sunt p̄secuta. Insulsi q̄ atz aio deliri sunt. q̄ filioz suoz curaz
q̄busq; z sine villo telectu p̄mittūt. Ego illos aut eruditos scire. Nil em̄ p̄ius ē his q̄ paululū aliqd̄ vltra p̄mas lrās
est. aut se nō eruditos scire. Nil em̄ p̄ius ē his q̄ paululū aliqd̄ vltra p̄mas lrās
p̄gressi: falsam sibi (vt q̄ntiliani v̄bis vtamur) scie p̄suasiones induerūt. Recte
igit̄ philip? macedo alexādro filio suo p̄malraz elemēta ab arestotile tradi vo-
luit: summo illi? etatis p̄ho. Mescio q̄s error leonide locū fecit. Recte etiam pe-
leus achillis cure p̄henicem p̄fecit vt ei dicendi p̄it z agendi p̄uctor foret z inḡ.
Oportet aūt p̄ceptoz vitam nullis obnoxiam ēē criminib?. irreph̄ensos mores
optimū expimentū vt nec b̄cant vicia q̄ vetant. Non sint austentate tristes. nec
p̄municate nimia dissoluti. q̄s nec odire nec p̄temnere iure possis. q̄z p̄mo pluri-
mū de honesto sit. ne ab his vicia discas q̄ postmodū sit opus de discere. in q̄bus
erucendis magna difficultas est. z on? deo cēdi graui? est q̄ deo cēdi. p̄t q̄o Li-
morbeum claz in arte tibiaz duplices ferūt ab his q̄s alius instituisse solitū exi-
gere mercedes q̄ si rudes discipulos accepisset. Tecū certe actum est optime. q̄
tales sortit? es inḡos. q̄z si p̄cepta tenuer̄. z optimi viri possis z clarissimi regēz
affeq; famam. H̄oꝝ offm̄ est vt sicut coloni suis arbusculis circūponūt sepes. sic
tibi p̄sona laudabilis vite instituta admonitionesq; circūferat. vñ rectissima mo-
rum germina pullulāt. honestat? em̄ fons atz radix est l̄tima disciplina. Tecū tñ
monit? nō plagis agant. q̄uis em̄ cedi discipulos sit receptū. z Crisippus nō im-
probet. Iuuenalisq; v̄ba ferant. Metuens v̄ge iam gradis achilles catabat pa-
trij in mōtib?. M̄ains tñ apud me p̄dus b̄nt Quintilian? atz plutarch? q̄ ad
honestā pueros studia nō plagis aut v̄beribus. s̄ monit? z rōnib? ducēdos aūt.
v̄bera suos decent nō liberos. Mobilib? pueris z maxime regū maiorz laudes
ac vitupia q̄ v̄bera p̄moditatem afferūt. Illa ad honestā p̄citant. h̄ a turpitu-
dine cobibent. In vtrisq; tñ adhibēdus est modus ne qd̄ nimis sit. Pueri nāq;
in modicis celebrati laudatōib? intumescūt. nimis aūt affecti iniurijs frangunt
animoq; deficiūt. at ex plagis odia surgūt que ad virilē etatem vsq; p̄durāt. Ad-
discenti aūt nihil magis aduersum est q̄ p̄ceptores odisse. quos tu si recte facere

volueris non minus amabis q̄ ipsa studia. ⁊ parentes esse non q̄dem corpis s̄
mentis tue iudicabis. multum hoc ⁊ pietas studio p̄fert. Audi rursus Iuvenale
Dij maior vmbra tenuē in q̄t ⁊ sine pondere terram. Spirantesq̄ trocos ⁊ in
vina p̄petuum ver. Qui p̄ceptorem sancti voluere pentis. Esse loco.

De cura corporis ⁊ q̄liter nutriendi sunt pueri.

De p̄ceptoribus sat dictum est. Nunc videndū arbitramur quō illi corpi
tuo curam p̄bere dñt. Quam p̄suetudinem puerile corpus accepit. eandē
suare succedere tpe cupis. Cauendum est igit̄ ne nimis molliē enutriet̄
ne somno plus q̄ satis est. aut q̄eti indulgeat. Molliis educatio quam vocamus
indulgentiam. nervos omnes ⁊ mentē ⁊ corpis frangit. Vitanda est plumarum
mollicies. herere sericum carni nolim. int̄dum grosso lino vtendum est. sic fiunt
mēbra solidiora. ⁊ laboris magis patia. Cūq̄ sis natura pulcerrim⁹ ⁊ dignasce-
ptro foboles: studendum est vt gestus forme r̄ideant. vt recta sit facies ne labia
detorqueas ne linguam fugas. ne viciū ebrietatē effingas. ne vilem imiteris
nalitatem. ne supin⁹ sit vultus. ne deieci in terram oculi. ne inclinata vtrali-
bus ceruix. ne inducte rufice man⁹. ne status indecorus. ne sessio irridenda. Cilioz
metus apte retinēdus. recta sint brachia. neq̄ in p̄ferendis pedib⁹ rusticia. Ni-
hil pōt placere qd non decet. Hovit hoc Philipus alexandri p̄. q̄ cum multos
q̄s bello cepat venundans. sublata impeditaq̄ tunica sederet nequa q̄ de core ⁊
vinus ex his q̄ venūdabant clamaret. Ignosce mibi philipe. nā a p̄e mibi ami-
cicia tecum est. Qñ sibi amicus esset homo interrogat. Et illo p̄pius accedēte atq̄
submissa voce dicente. parūper inferius clamidem demittito. ita effi inep⁹ sedes
istum ait philip⁹ dimittite. Nam q̄ beniuolus atq̄ amicus eēt latebat. Seruan-
dus est igit̄ in motu omniq̄ statu decor. In q̄ re tam curiosi greci fuerūt. vt gest⁹
legem p̄scripserunt. quam aronimica vocauerūt. eam socrates pbavit. Plato
in p̄te ciuiliū actionum posuit. Crisippus in p̄ceptis de educatōe liberoz non
omisit. Sunt etiam corpis qdam certamina q̄ maxime p̄temni dñt. s̄ eius rei p̄-
ceptores audiendi sunt. vt q̄ntum satis erit in his labores. q̄ ⁊ apta qdam mē-
broz p̄positio simul ⁊ robustitas acq̄rit̄. Bona em̄ in pueri corpis habitatio bo-
na q̄s senectutis fundamēta iacit. Cūq̄ regem inesse p̄lis sepius oporteat. mili-
taribus certaminibus exercere pueros puenit. quem regni gubernacula manēt.
Bellum em̄ educatum in vmbra corpis habitudine repudiat. Macillētus aut̄
miles ⁊ bellis affuet⁹ in certaminib⁹. pugiles feroces ⁊ structas p̄lio p̄pulsat aci-
es. Non q̄ ab re fuerit te quem sepe p̄ thurcos pugnare nēciū erit. arcū in pue-
ricia tendere. fundam iactare. rotare. sagittam dirigere. Hastam iacere. eq̄s ascē-
dere. cursitare. saltare. inesse venationib⁹. nācisci nandi piciam. Nihil est turpe
dicere qd lz boneste facere. Audi virgilium de pueris ytaloz que referat. Matos
qd stamam p̄mit̄ deferimus. seu oq̄ gelu duram⁹ ⁊ vndis. venatu inuigilat̄ pueri
siluasq̄ fatigat flectere eq̄s ludos ⁊ spicula tēdere cornu. Ceterz nec puero ludos
indiderim q̄ non sunt obsceni. ludere cum eq̄libus pila. quēadmodum tibi Jo-
bannes hinderbach vir doctus p̄cepta p̄scripsit. ⁊ lauro ⁊ p̄bo. Est trocus. sunt
⁊ alij pueriles ludi. q̄ nihil turpitudinis hñt. q̄s tibi nonnūq̄ p̄ceptores p̄mitte-
re dñt vt sic laboris remissio fiat. ⁊ alacritas exatet. Non est sp̄ lris serioisq̄ re-
bus incubendum. nec inensi labores sunt pueri adq̄ciendi sub q̄bus defessi cor-
ruant. ⁊ alioq̄n pondere molestiq̄ p̄fī doctrinam minus māsuete p̄cipiant. Plā-
te namq̄ cum modicis alunt̄ aquis. multis suffocant̄. Mosse optz vitam nr̄am
in duas p̄tes esse diuisam. in studium ac remissionē. Sic vlgilie somnus par bel-
lum estas hyems operosi festiq̄ dies laboris p̄dimentū est ocū. Itaq̄ nec labo-
rem sumere nimis. nec ocio nimis indulgere optz. Hostes em̄ disciplinarz vt a
platone dictū est labores ⁊ somni.

Quali cibo et potu pueris uti puenit.

Opalia puerorum exercitia quae regnum expectant quia debent esse. Quisquis ludi iam tenes. Nunc de cibo potuque dicam. Modicus ac temperatus abusus. ut hieronimus ad rusticum scribit. et carni et anime utilis est. Assue igitur ratio ut tales et tantas assumas escas. quibus nec corpus oneretur. nec libertas anime pregruatur. Et quis cibi refutandi sint quod difficile digerant pueri uidendum tamen est ne delicatis assueti cibariis primum fastidias. Non solum est in vrbibus degendum. Eris nonnunquam in castris. in siluis. in desertis locis ubi necium erit grossioribus uti cibus. Sic nutriendus est puer. ne cum tempus exposculet. bouinas carnes abhorreat. Adde quod bellatores hominum futuro puenit porrigere dapas. non que delicatissimi sunt robustum corpus efficiant. Si quis praeterea passulis. amigdalis. confectis ex succaro cibus. paruis auculis. hedulis. agniculis lenioribusque semper mensis utatur quibus demum mensis releuari restaurarique poterit si cepit egrotare.

De suppositate in esu quarundam patriarum.

A Tingat nunc aliquid quod multi ex tuis subditis reprobant. Quis enim vel austrius est vel barbarus vel bobem. quod de frugalitate mensarum libenter audiat disputantem. Quid enim est quod in his regionibus maioribus offeratur praeparatis cibis. riorum luxurie et laute gloria mense. Quid est quod familia magis praebet magisque prodicit. quam diuitis cene numerosa fercula. Ille magnifice inquit. ille celebrandus. illi voluptate seruiamus. cuiusculina semper format. semper vincta est. cuius gule nulla obstant praecia. quod splendide cenat. et raris et longe quesiitis utitur ferculis. Cuius cellaria recondunt ferculis patentibus omnibus. Sic histiones loqui. sic parasiti scurrere solent. quibus viuendi cura in solo palato consistit. Et quod sardanapalli sequentes ingluuiem. grauis collum mallet hinc quod suum. Sed nihil est optime puer indolis. quod eque effugere sapientem oporteat. quam vivere ad ostentationem. populares aures sequi. non autem veram rationem versus adeo viuendi ducem hinc. Spernendi sunt inanes rumusculi. fugiendi assentatores. Non est appetenda laus quod ore ab insani manat. Clarissimi patruelis tuus fredericus cesar. quod nunc monarchias tenet imperii. tanquam sapiens tam sobrius se ostendit. non vino non cibo se implet. castigata prandia castigatas agit cenas. non curat hinc quod de se bibuli ferant. Sapientum namque non ebriorum praecia vincta. sed ne longius euagemur. Quid sibi vult tanta ferculorum numerositas. quod diuersitate carnum atque saporum delectatio et puiuas quasi captiuos tenet. Vnde morbi ex nimia saturitate excitantur. Quot sunt quod postquam gule voluptatem expleuerit. vomit quod coque sustinere molestiam. ut quod turpis ingereretur turpi egerant. Asserunt ministri tui si sapient coram te non plurimas epulas. noli perficere numerum. quod te regunt et sanitatis et virtutis et maiestatis et temporis et loci consideratio habeant. Impertinam domini iulius cesar nisi solene puiuium fuisset tribus voluit ferculis ostentari. Cesar augustus in summo fastigii culmine secundario pane et pisciculis potant iubi. lus erat. Dicit aliquis. quod nero. quod caligula. quod vitellius. Nunquid praeparationes in modice frequentantur. haud inficiamur. si imitari optimos non pessimos et gloriosos non illaudatos decet. Rursus aduocia alie in italia ubi famem calor extinguit. aliter in germania ubi frigus comedendi. prouocat appetitum regulanda est mensa. Neque hoc negamus. At non multum comedere cuius ardet stomachi rabies. sed varia illum sumere praeciosaque praebere. Meminisseque te volumus dicti puiuarum vocabuli. Non enim ut greci. sic et maiores nostri praeparationes praeparationesque voluerunt. quasi vini cibique praeparationem. sed puiua ut simul viueret. Socrates multis praeterea velle vi uere dicebat ut ederent et biberent. se autem praeparationem et edere et bibere ut viueret. Ad quem modum quicunque se limitauerit is praeparationem non magnos sumit in cenis habebit. paucis namque et minimis rebus natura praeparata est. Aristoteles vir clarus et inditus cum de voluptate gustus atque tactus. id est cibi et veneris disputaret. ab his praeparationibus sensibus delectationes solas hominibus praeparationes esse cum bestiis afferbat. Atque idcirco in pecudum bestiis ferarumque numero quasi praeparationes esset his voluptatibus impedit. Ceterum

et rebus alijs pdeutes homini tm. pprie sunt sicut apud macrobium in satur-
nalib? Eustachio? affirmat. Quis igit? hñs aliqd humani pudoris voluptatibus
bis duab? coeundi atq? comededi gratulet. q? omnes sunt cum asino 7 sue. Sed
de venere adolescentem magis q? puer? omone facere oportebit. Interim cum
cenaz sumpt? respbndim?. Catonis fmo venit in mentem. q? cū apud romanū
iplm in pdigalitatē 7 in modicos sumpt? inueheret. Q? inq? difficile est adve-
trem oīem hñe q? aures nullas bz tē.

Ne pueri imoderati sint in bibendo. 7 q? turpe est eis vinum appetere.

Erum cum delectatio gustus plerofq? nō min? in potu q? in cibo detineat
Cavendum est tibi ne vel multibib? vel optimibib? fias. oīmq? inebriem
vitabis. Sit moderata bibitio nō que mentem grauet s? q? sitim auferat.

Multuz suca in pueris est. lacte sunt 7 sanguine pleni. raroq? sitim sentiunt. Ap-
petitorē vīni puero nihil turpi? est. Cuius vīni sicut Valer? ait. romanis olim fe-
minis ignotus fuit. Quid pueris ferem? ne puerorū bachari mētes aut vīni sur-
gentem ingenij iugulabim? mero. Quis theutonico more in vas vīno miscere
aquam. mibi tñ nulla rōne psuasum fuerit si mosum vinum nisi aq? castigatum
puerorū mensis apponi debere. Relatum est mibi ex bobemis pcerib? quēdam
fuisse q? liberos ab infantia suos atq? ab ipis in cunabulis solius. Maluatici aut
reuolū magnis 7 crebris haustibus assuefaceret. Sic em aiebat. Postq? vīni fue-
rint multiqz biberint. nulli? vīni potentia mentem amittūt. Sic fortasse nutri-
tus fuerat Cyrus iunior q? cum lacedemonios vt secum societatem inirent hoz-
taref. Cor sibi dicebat longe graui? esse q? fratri. Nam 7 plus meri q? ille biberet
7 meli? ferret. Stulta 7 inanis cautio. ne sis aliqn ebrius semp ebrium esse. non
pdunt q? sic nutriti sunt mētem. cū maxime bibūt. s? stultam adherētemqz semp
ebrietatem ptinuāt. Non ibi memoria est. nō vīnorū ingeniū. nō bonaz cupidō
artium. nō glorie nō honestat? studium. Tex ne cū istiusmodi beluis pfectari vt
teamur. qbus inē homines locū dare scelus arbitramur. ad platonem trāseam?
7 quam ille diuinus vir de vīni potu sniam tulerit audiam?. Hic em non passim
haurienda vīna s? modicis 7 honestis inē bibēdum remissionibus refici integra-
riqz animos ad instaurāda sobrietatis officia sapient? existimauit. nec diffugien-
das esse oīno vīni potatōes. q? nullus ptinens pīus aut tpatus satis fidelit vi-
deri pōt. cuius vita nō inē pīcula viciorū 7 in mediis voluptatum illecebris explo-
rata sint. Nam tui libentie grēqz omnes diuīnorū incognite sunt. qz illoz oīno
exps sit. si eum forte ad pīpiendas has voluptates aut voluntas tulerit. aut ca-
sus indiderit aut necessitas impulerit. mox deliniri 7 capi. neqz mentem eius aim
qz psistere necesse est. Mundicus est q? puer aduersus vīni maliciam. nō fuga sic
egyptij faciūt. neqz ingurgitatōe sicut bobemis placuit s? anīmi vīgoze 7 pstan-
ti pntia. 7 vsus moderatōe tpatus fiat 7 ptinēs. Atinur aut vīno nō nobis vt
dominef. s? vt calefacto simul refectoz anīmo si qd in eo vel frigide tristicie vel
torpentis verecūdie fuerit diluamus. qd tñc faciamus. cū modicam 7 tolerabi-
le vinum sumim?. Sint q? diuīna q? te pntē fiunt 7 in cibo 7 potu castigata. suisqz
regulis limitata. sobria sine luxuria. ne vel animi vel corpis officia ppediāt. Nō
sit illic tristicia nec vult? nubili. assit 7 aliqn risus. Non laudo. Crassum quem se-
mel in vita risisse Cicero scribit. Nam saluatorem nfm risisse nunqz. alteri? q? bo-
minis officium fuit. Assit in diuīno grauitas s? leticiam nō excludat. Assint vo-
luptates s? lasciuia nō inducāt. Assit musica oblectamēta s? nihil turpitudinis
afferant.

De corporalibus delitijs pspicendis.

Eterz q? corpus adhuc tractam? cultum. succincta platonis snia referen-
da est. His tantū indulgeri corpi vult. vt pbie misterij pstare possit. Qd
dictum prudētē putam? si reipublice curam sub pbie studio volum? pri-
neri. Nam q? corp? optime curāt. aiam nō q? eius fuitio vti bz negligūt. nihil ab

his differunt. q̄ vt organa p̄fectissima possint habere omni studio p̄quirunt. a-
tem vō cui? ḡa p̄parant organa omnino despiciūt. Contra suandum est. Nam
castigare et p̄secere eius impet? velut inanem quādam beluam oporteret. et ei?
aduersus animam temerarios mor? rōnis habena cobibere. Pitagoras cum in-
tellexisset ex familiarib? suis quādam exq̄sūt vt pinguis fieret indulgere cibarijs
hic inq̄t non cessat molestiozem sibi carcercin struere. Eneus vō Pompei? cui
magno cognitōe fuit. cū aduersa valitudine laboraret. iussit medic? vt turdo ve-
laret. Illū sui frustra q̄suere: Erat enī p̄ter anni t̄pus. Cūq; ex familiarib? q̄-
dam dixisset fore vt apud Lucillum turdi. quem penes annū integz nutritent
inueniri possent. Tū ille q̄uis egrot?. q̄ inq̄t nisi Lucillus studeret delicias. viue-
re Pompei? nō posset. ac diuissio medico patu facillimis ac vilib? vsus ē. Illud
solum cibo curandum est. vt necessitas corpi tribuas. vt possit cē laboris paties
Itaq; ventri nō ad voluptatem. s̄ ad sustentatōz porrigere op̄z. Nam q̄ cenas
sp̄ atz coq̄s mēte agitāt cpulazq; ḡa terras mariaq; p̄scrutant. miserabili ad-
modum fuitute p̄munt. et quissima dño tributa pendūt. mibi leui? patientes. q̄
q̄ apud inferos penas dant veluti ignem diuidentes et cribro aquam ferētes. ac
p̄fissum vas implere ambelātes sicut basili? ait. Querit tñ qd de vestitu ceterisq;
corpi cultib? sentiam? absoluam pauc? qd arbitrer faciendū. Tonderi aut ani-
mari vltra q̄ necessitas sit aut miseroz est? testimonio dyogenis / aut iniuriar
itaq; occupatū esse in corpi ornatu aut leuis est bois aut eino vāni. aut illi? q̄
pbaz insidia? v̄ginum matronazq; castitati. Ob suandum est supuacue molis
ris ne plus corpi tribuas q̄ anime modum sit. turpeq; regi fuerit. p̄t nimiam
corpi curā effeminatū videri. Est aut adhibēda in omni cultu mūdicia. nō odio
sa nec exq̄sita nimis. s̄ agrestēq; fugias et inhumanam negligētiam. Nam deino-
stemi et boetensio p̄bro datū est. qz vestitu et cetero cultu corpi nitido venusto ni-
misq; accurato fuisse tradunt. Puero tñ et viro regi dignitas bāda est. Medum
iactantie rumore fugit in avaritie labat infamiam. q̄ vubil est in p̄ncipante de
testabilis.

Quod nihil est in terra p̄ciosi? nihil p̄stantius illuminato intellectu.

Resolutis breuiter his que de corpi cura dicenda sensuim? ad institutōz
mentis festinat oio. In q̄ re p̄suadere volum? nihil esse qd homines in ter-
ra possideant p̄ciosius intellectu. Cetera q̄dem humane vite bona pusilla
sunt atz indigna. q̄ mult? laborib? insecremur. Pulcra nobilitas s̄ alienū bonū.
Preciose diuitie. s̄ fortune possessio. venusta gloria: s̄ inconstans. Forma decēs
s̄ caduca puoz durans t̄pe. Op̄anda sanitas s̄ p̄mutationi p̄suis obnoxia. cō-
cupite vires s̄ egitudine aut senectute facile p̄abescūt. Nihil p̄stati? intellectu
et rōne. Hoc nullus fortune tollet incurfus. nulla calūnia distrabet. Cūq; reliq;
omnia t̄pe minuant. scias et rōem senect? auget. Bellum singula trahens atz oia
ferens. solam doctrinam neq̄t erige. Megaraz cū demetrius captam solo cōfiser.
Stilphonē p̄hm illic oim nudū interrogauit. an suoz q̄cūq; amississet. Cui stilphon
daud eq̄dem inq̄t. bellum enī nulla ex stute spolia ducit. Ac socrates cū Bozi-
as p̄contaret. an p̄saz regem felicem eē putaret. Nescio inq̄t q̄ntum stut? beat
et discipline. Perinde ac bisce nō aut fortune bonis p̄sistat beatitudo. Acci s̄ di-
ctum est et meozie p̄mendato Ladislac rer olim ditissime q̄uis regna tibi maria
debent? non tñ felix dici poter. nisi stute p̄dit? et aie magis q̄ fortune bonis ba-
būdauer. Regna nāq; et opes nō magis possident am sunt q̄ cuiuscūq;. s̄ vt in se-
culari ludo nūc buc transeūt nunc referunt illuc. Sola stut? et viuenti et mortuo
stabilis est et firma possessio. Iureq; diuitib? solō inq̄t. Et nos nō p̄mutabim? cū
stute diuitias. Tibi s̄ cum diuitie affluāt. curandū est ne stutes desint sine q̄b?
nedum regis s̄ nec viri nomen q̄sq; meref. Sicut byemi necia p̄ serenitate pare
placuit. ita et boni et optimi ad seueritē stut? v̄iatū in puericia vendicare dūt.

Quis nouit humane vite variabiles casus. Nil est sub luna firmum nunc viu-
tes homines sunt nunc pauperes. nunc regnant nunc fuisset. nunc sanitate gaudet nunc
egrotant. Nemo scit mane qd vesp vebat. Nemo tandiuinos huius fauentes cra-
stinum sibi vt polliceri possit. Ob quare These? vt scriptum apud Euripede
Cicero refert. sic dicere solit? erat. Nam q audita a docto meminisse viro futu-
ras mecu pinctabar miseras. aut morte acerbam aut exilij mestam fugam. aut
sp aliqua mole meditabar mali: vt siq iniecta duritas casui foret ne me impatus
cura laceraret repens. Sz nulla res est q aduersus nouercat? fortune impet? cer-
ti? q phia solame pbeat. Hinc iunior dyonisi? cu electus tyrannide z in exilium
act? interrogaret qd sibi plato z phia pfuissent. vt eq rndit animo facileq ferres
fortune mutabilitate. Siue igit aduersus nobis siue secunde res fuerint. ad phiam
qd est vtut? studium recurrere debem? cui? potissime reges puenit lamatores eff-
littere. Plura sunt necia regi. q sicut Aristoteli placet lex est qdam aiata. Ma-
gnum e regni pondus. qz no tm sui curam rex bie dz vt salu? fiat: s ppli qz vt cre-
ditam sibi multitudinem recte dirigat p iusticiam in viam salutis z pac. Scriptu
est eff: rex insipiens dissipabit pplm. sapiens aut ciuitates vitat. Vere qz Aegeti?
inqt. Nullus est quem oporteat vel plura vel meliora scire q principem. cuius
prudetia dz omnib? pdesse subiect? Ideoq salomon cu tanti ponderis quitate
in se sentiret. optioneqz habuisset. vt q vellet a dno postularet. Dabis inqt suo
tuo cor docile vt iudicare possit pplm tuuz. z discernere inf bonum z malum. Pbi
lappus aut macedo cu alexand? filium suu pmoneret. iubeat eum vt z aristoti-
lem obfuarer z phie studeret. z adiecit. Ne multa huiusmodi agas que me pe-
nitet egisse.

Oz phie studium sicut omnibus sic z regibus vtile esse vinofat.

Quemadmodu tibi iaz psuasum esse putam? puero q regnatur? sit necessa-
rium est phandi studio. Phia ho oim m? artium. qua plato donum. Cice-
ro inuentum vocat absqz lris haud facile papi pot. Nec te pmu ad diu-
num cultu. deinde ad ius hoim qd situm est in gener? humani societate tuum ad
modestiam aim erudit. z ab aio tanq ab oculis caligines remouebit. vt omnia
supa pma media z vltima videas. Quis igit lris infundare noluerit qn tan? et
bis fruct? papi. in qb? est boni ac mali noticia. q uobis pterita referant. pntia
moderent. futura inducant. Sine lris ois etas ceca e. Nec alieno carere ducatu
pot illiterat? princeps. Quz adulatorib? plene sint regum aule. qs rex pncipi vi-
rerit. An no pducibile est regem lras nosse. vt in phoz libris ipe veritate sibi ve-
dicet. Demetri? qpe valeri? Ptolomeu regem monibat. vt libros de regno im-
pioqz sibi oparet atz plegeret. Quosm amici no audet monere reges. Nec in li-
bri s scripta recipiunt.

Quo tpe pueri lris tradi debent.

Anda est igit summo studio lris opa. s questu olim fuit. q tpe tradi lris
pueros optz. An septimi annu n placebat theotofio. qm illa pueri etas
z discipline capax z laboris paties videret. Id e qz pcepit herestbotenes. s ari-
stophones atz crisippus qb? z qntilian? assentit. nullu tps cura vacare voluerit.
Fuisset igit ab ipis cunabilis incipendu vt nutrices etiaz no ni bil tibi ptulissent
qs si fieri posset sapientes. Crisippus optauit. ne qd ab illis ptagionis pbi posset.
deteriora naqz ptinati? berent. z bona facile mutant in? peius. Maen? hmo sapi-
entia pdit? z elegantia sepe filijs pfuit. vt de cornelia graccoz mfe pleriqz scri-
bunt. cui? eloquentia in filijs redudabat. Multu inest facu de sint an rudes. pu-
dentes an stulte que pueros nutriut. siue mfes sint siue alie queuis. Sz tu nutri-
cis iam euasisti iugum. mfe clarissimaz z vltra modu eloquentissima pus ami-
fisti q nouisse potuisti. s omittam? pterita q magis culpamq reformari pnt. q
tps in q nuc es veniam?

*Philosophia et
virtutis studium*

Qualibus precipue instrui debent pueri xpiani.

Redim⁹ te instructū esse vt xpiani decet. oīes scire dñicam. Salutatōz
beate marie & gēis iohis euangelium. symbolum fidei. collectas qz plu-
res. Que sint mortis pctā. q spū sancti dona. q magna pcepta dei. q opa
miscdie. que deniqz saluāde anime & in celū referēde sit via. psuasum tibi nō am-
bigim⁹. post hāc vitam repiri aliam. q bonis leta dulcisqz. malis amara sit & mo-
lesta. Hoc em̄ nō sacri solum codices. s ipse gētilis qz oīdunt lfe. Socrates em̄
vt apud ciceronem legim⁹. duplices ēē vias duosqz cursus aiāz a corpore excedē-
tium differebat. Nam q humanis vicijs atz flagitijs inq̄ nauissent & totis se libi
dīmib⁹ dedissent. vel in republica violanda fraudes incepissent. his denium qd-
dam iter esse sedulsum a p̄silio deoz. q autē integros se castosqz seruassent. eēntqz
in corpib⁹ humanis vitā imitati deoz. his ad illos a qb⁹ eēnt. p̄fecti reditū facile
patere. Quid nos dicem⁹ qb⁹ euāgelia p̄dicata sunt. Et q saluatoris incarnatōz
tot miraculis p̄firmataz scire magis q credere videri possum⁹. Illos qdem si re-
cte sapim⁹. hāc humanam vitam nihil ēē arbitramur. nec bonū qdē existimādū
esse censebim⁹ qd ad vitam alteram nō sup̄editat vtilitatē. Nam itaqz dignitatē
nō amplitudinē maioz. nō corpis vires. nō formam. nō magnitudinē. nō a cū-
ctis hoib⁹ habitos honores. nō ipm impium. nō qdē dici pōt in hac vita excel-
lens. s vltra. pcedere spes nfe debebit. & ad alteri⁹ vite p̄p̄atōz cuncta mō iri.
Que aut illa sit vita aut q pacto illa viuāt. plus negocij ēēt oīdere q nos impū-
tia suscepim⁹. Maiores etiam auditores q ipse sis ad p̄cipiēdum res ipā requir
S; hoc solū dixisse sufficiat. si qis oēm post creatos hoies felicitatem mēte p̄cipi
at. simulqz in vniū p̄gerat vniuersum. p̄uaz qdem p̄em illoz bonoz adeq̄re p̄pe-
riet. s illi⁹ vite bona oīa humana simul collecta. magis abesse qz vmbriam & som-
niū a veris reb⁹. Ad hāc porro vitam sacri ducūt p̄mones p̄oculta nos erudiē-
tes. ad qz p̄fundū sensum dū tibi p̄etatem venīre nō l; nō est ab re vt in alijs do-
ctoꝝ tñ viroꝝ libris crudiariis. Est em̄ & poetis sicut basili⁹ ait actorib⁹ & scripto-
rib⁹ ceter⁹ & oib⁹ hoib⁹ inherēdum. vñ nobis ad ingenij exercitatōz aliq̄ sit vtili-
tas accessura. Sic deū p̄ceter⁹ oēs colēdum lfe clamitāt. Huic te p̄mū dabis cō-
mendabilqz. h tu⁹ est auctor. tuus p̄. tu⁹ dñs. huic oīa debes. Quz oēs hoies do-
referre grās debeant. tu illi maxime regnari & huire teneris. cui⁹ munere factum
ē vt rex nasceris. poteras vnus ex plebe aut vn⁹ ex rure nasci. S; inscrutabile
dei iudiciū in sublimi te solio collocauit. Nō efferri debes. nō tumescere. nō su-
pbire: qd tibi datum est. alteri dari potuit. Quanto maior es natu. tanto debes
te humili⁹ gerere. subicere collum regi vni. inesse diuinis officijs. Nam cui diui-
nus qul⁹ est cordi. facile reliq̄ famulant⁹. Primū querite regnū dei sc̄ptura vicit. &
post b̄ omnia adiciē⁹ vobis. Romani q̄uis gentiles erant omnia post religio-
nem ponenda duxerūt. etiam in qbus summe maiestatis p̄spici de⁹ voluerūt. nec
dubitaue⁹ sacris impia huire. ita se humanaz rex futura regimina exstia. si di-
uina subessent bñ atz p̄stant⁹ fuissent famulata. Quid nos veni dei noticiā hñtes
facere debem⁹. Cauene tibi religionē putes esse subiectaz q̄uis max. mi p̄ncipis
nomine gaudes. Non dñs s fili⁹ ecclie. sacerdotis impio in his que dicta sunt dei
subiect⁹ ēē. Theodosi⁹ cesar q̄uis potētissim⁹ ēē & romanum gubernaret impū
Ambrosio tamen Mediolan. ecclie p̄sulum tenenti collum subiecit. imperatā
qz penitentiam p̄egit humiliter. Constantinus autem maximam sacerdotio re-
uerentiam exhibuit. Iudiciū sup̄ episcopis in concilio niceno ferre non voluit
asserens deos ab hominib⁹ nō esse iudicandos. Nec im̄. At em̄ in epistola sua
Clemens. qui beato Petro in apostolatu successit. Omnes p̄ncipes terre & cū-
ctos homines sacerdotibus obedire. aut capita submittere debere. Eos aut a so-
lo dño iudicādos: qz sui sunt & nō alteri⁹. Et quis est qui alterius iudicet suum.
Nāz si ista non patiuntur homines. nec deus deoꝝ & dominus dominantium
hec vllatenus patietur. Sic sanctissimus ille p̄sul beatum Petrum eterne vite

daulgep dīdicasse p̄memorat. Tu q̄ p̄s̄bros q̄ tēl̄ ministri sunt honorabls. non
sines opprimi. nō grauari. nō affici q̄busuis iniurijs. Nec vices inep̄t sacerdos ē.
indign⁹. imundus. nihil ad te. iudices bz. nō erit inultum qd̄ p̄miserit scelus. Tu
dignitatem ⁊ sacramētum veneraberis. nec audies disculos enoimelq̄ iuuenes
q̄ tibi p̄ adulatōz secus nitunt̄ p̄suadere.

Cum q̄bus expedit pueros puerari.

Ecce hic loc⁹ vt q̄les tibi iuuenes p̄uiuerē ministrareq̄ pueros iusta rō
ne velim⁹ palam fiat. Et hinc em̄ pōt vtilitas dominiq̄ redūdare. Sine
ergo q̄ tibi assunt morib⁹ instituti. nullum sit in eis viciū. non vtant̄
vocius deprimatis. facile em̄ imitandis turpibus ac prauis omnes sum⁹. Et in
puerbio dr. Si clauo vicinus habitaueris ⁊ ip̄enōnunq̄ claudicabis. Multū
est in teneris p̄flescere sicut virgilius ait. Caueant aut̄ p̄ceptores tui. ne q̄s tibi
adolescens assentator adbercat. Est em̄ pestifer⁹ genus hominum q̄ laudat̄ que-
cūq̄ audiūt laudari. ⁊ rursus cum vitupante vitupant. negant si q̄s negat. ⁊ af-
firmant nisi audiunt affirmantem. atz vt polipus ad spēm subiecti soli colorem
mutat. ita ⁊ isti ad voluptatem audientium sriam variant. pati ⁊ aduersus iusti-
ciam ⁊ aduersus deum testificari. si placitū esse putarint audiētī. Abigat̄ ex tuis
edib⁹ p̄ pestis. Sint veraces tecum pueri verecūdi. pudici. modesti. cultores ⁊ sa-
nitatis. non ficti. non fallaces. non p̄tinaces. non vinolenti. nō crapulosi. nō in-
iuri⁹. Ex his q̄dam hungaricum q̄daz patrium q̄dam bobemicum. omnes autē
latinum finonem nouint. vicissimq̄ obloquāt̄. Sic absq̄ labore ⁊ q̄si p̄ ludum
omnia p̄disces ydiomata. ⁊ alioq̄ tuos subditos p̄ teipm̄ poteris. Nihil est q̄ suo
p̄ncipi fauorem p̄p̄l conciliet q̄ gra finonis. Et indignus quodammodo regno
videt̄. q̄ p̄querentes aut aliqd̄ expostulantes regnicolas non intelligit. Quo tuo
materno maximi cordis regi tantum p̄fuit liguas nosse p̄p̄les. q̄ntum p̄i tuo
nocuit ignorasse. Metridatem q̄ regnavit in ponto. q̄s non p̄mendabit q̄ vigin-
ti duab⁹ gentib⁹ q̄b⁹ ip̄auit absq̄ interp̄teloquebat̄. Nec ego te plus australib⁹
p̄p̄lis affectum q̄ bobemis hungarisq̄ voluerim. Tui sunt omnes eq̄li studio vi-
rigendi. indignam rem agit teste platone. q̄ vnā p̄tem reipublice sic curat. vt
alteram deserat. Que res maxime sepe calamitatis causa p̄ncipib⁹ fuit. Atz rō
potissima est q̄ nobilissimam ytalie p̄uinciam suberxit impio. Quia p̄tenti pa-
trio solo reges theuthonici nimisq̄ suis affecti laribus ytalie regimē neglexerūt.
Regna non min⁹ amor q̄ ferrum tuet̄. s̄ amari q̄ non amat impossibile fuerit.
amoris aut̄ p̄ciator ligue p̄mercium. Tibi q̄ cum p̄ etatem lz intētum est vt au-
dire p̄ te subditos intelligere ⁊ affari possis. Contingūt sepi⁹ aliqua. q̄ tibi soli re-
ferre subditi velint. nec interp̄ti p̄fidunt. Princeps insup̄ q̄ p̄ alium sp̄ loquit̄ ni-
hil recti magis q̄ regis nomen meret̄. Mulieri vt bomer⁹ inq̄t taciturnitas de-
cus affert at non item viro.

Quibus modis finonis vsus in pueris formari debeat.

Hinc qz de finone incidit. fmo. Quib⁹ modis in puero finonis vsus for-
mari debeat dicēdum existimam⁹ vt cum virilem togam induerit. non so-
lum loq̄ s̄ ornate loq̄ prudensq̄ valeat. q̄ regi negligendum nemo puta-
uit. maxima nāq̄ p̄consa sibi p̄pant. q̄ loquēdo ceteros supant. atz s̄ vna res fuit
q̄ vlixem est q̄uis imbellem pugnaci p̄fecit aiaci. Achilles nāq̄ postq̄ infempe
est arma nō forte brachium s̄ florida ligna tulit. Haud igif̄ recte Ciceronis illud
nōnulli carpūt. Cedant arma toge. Concedant laurea ligue. naz vt idem cicero
vicit. Cum idcirco boies a bestiis differāt q̄ aliq̄ p̄nt. q̄ deimū laude dign⁹ est. q̄ in
ea re ceteros supāt. in q̄ boies bestias antecellāt. At vos ligue q̄uis erudite ser-
monē magis q̄ taciturni p̄ncipis morē. pbam⁹ nō tñ imp̄meditatū puez loq̄
p̄medam⁹. Qd̄ em̄ in cōsulato ac temerarie dictū factumue fuerit id pulcr⁹ eē ne-
q̄t. In p̄cogitati finones nedū pueror⁹ s̄ viroz q̄z plurima leuitate atz in curia
reverti sunt. Considerata vō p̄meditatio oīonem vagari nō sinit. Quid vica⁹ de

pueris. qñ illustres oratores. Pericles et demosthenes se alloqui ipsi recusabant
qz impatos se esse dicebant. Si qñ ex tpe sinat dicere. extreme cam garrulita-
tis instituit. Nolo tibi nimiam puero simonis patere licentiam. Magne sapien-
tie tempestiui silentium est. Minus qñ smone pstant. plures dixisse qñ tacu-
isse penituit. Qd silentio retentum est effert facile. qd semel edideris. reuocari
nullo mō pōt. Nam semel emissum teste flacco volat irrevocabile vbum. Quid
qñ dicem? cum et silentij et orōis magna utilitas sit. tenere te medium volumus.
neqz tacere sp neqz loqz sp. Non erigim? pitbagozeum id qñquēnale silentium.
neqz terstitis loqz citatem. linguam dicebant veteres debere non esse liberam nec
vagant. s. vinctis de pectore imo et de corde aptis moueri et qñ gubernari. nam
qñ sunt faciles leues et importuni locutores. horz orōnem bñ existimati est in ore
nata nō in pectore. Aliquem s. homo? sapienti facundia pditum vocem mittere
ait non ex ore s. ex pectore. Nempe vborz cohercende petulantie vallum positi
est tentium. vt loqñdi temeritas nō cordis tm custodia cohibeat. s. et qñbusdam
qñ excubijs in ore positis. sepiat. Cauendum est ne obici possit id epicuram. Cū
Loqui nesciret tacere nō potuit. aut salustianum. Loqr inqt magis qñ faciendus.
Opus est vt loqñdi vires radices agant. tum cū tps aduocari tandi libertas
det. Minia taciturnitas loqñdi facultatem adimit. Sicut em qñ longo tpe oie-
cti in vinctis fuerint. si posteri? soluant. ob vinctozz pñtudinē nequeūt am-
bulare. ita qñ smone diuti? astrinxerit. si qñ loqñdū ex iprouiso fuerit omne elicit
Et aut recte formare smone possis. qd attinet puero nō nihil dicendū est. For-
māda est in pñis vox ne feminea exilitate frangat. neue simili tremat. aut nini-
um boet. expñia sint verba. suisqz lris totis enūciat. nō excitant extreme syllabe
nō audiat vox in faucibz. atz expedita sit ligna et os. absoluti? expñiozqz sermo.
Nomina qdam pceptozes tui vsusqz offerent tibi affectate difficultatis ex plu-
ribz et asprime coeuntibz in se syllabis pcatbenatos. et veluti pfragosos qñ citissi-
me vt vuluas atz puincias. Nam et demosthenes cū lingue tardioris eet. accepit
in ore lapillis solus sibi pñciabat orōnes. qñbus emissis facillime ac expolite de-
mum in senatu pñonabat.

Quales orōnes quos ornatus pueri scire dñt. et qñ turpiloquis caueat que so-
lent bonos corrumpere mores.

Is postqz pceptis instituit? fueris equales tuos orōis ornati grauita-
teqz supare ptendas. victor euadas tum in hoc tum in omni laudabili ex-
ercitio. volebis vinci. vicere gaudebis. Licet est ipsa viciū sit ambitio. fre-
quenter tamen causa dñtum fuit. et ille nimiz pñmendandus est puer quē laus
excitat. qñ vict? flet. quem gloria iuuat. Absit aut in omni smone turpitudine. qñ
actōis vmbra. vt ait democrit? extat orō. Corrupt pñt atz bonos mores testante
aplo pñbulatōes male. Qd ex mēto fceptū hieronim? astruit. Et qñ plerūqz
smones qñ festiuitatē hñt. latē aliqd admittūt mali. vt venena melle pñmixta bi-
bant. in omni turpiloquio imitādu est vlixes. qñ seras affixit auribz. ne sirenaz
cant? exaudiret. Absit in colloqñdo facilitas. in obuioz pñellēdo suauitas. in rñdē
to benignitas. Nam graues in colloqñtibz mores digna in se odia sbunt. Ab-
sit in pñtētibz pñtinacia. vincat prudētia. obtineant rñones. nō solum vincere: s.
forte vinci speciosum est. Tenēda ē euripedis snia. qñ duobz colloqñtibz. cum al-
ter fuerit. cum longe sapiētiorem affirmat qñ verba frenat. Absit in oibz vñbis iniu-
ria. Nam mētiri seruile viciū est. et auctis mōtibz odio insectandū. Quantoqz
dignior est qñ mētis. tanto scelus est detestabili. Omne em viciū iuuenalis inqt
tanto pñstant? in se crimē bz. qñto maior qñ peccat bz. Sit insup sermo tuus neqz
humilis neqz expñsus nimis neqz tumidus aut arrogās. Que tumet orō inciuil-
est. qñ tenuis et nullqz mouet. qñ admodū corp? nō solū in columen veruētiā bone
habitudinis ē expñ. Ita et orōnem nō mō nō egram. s. etiam robustā ē pñuenit
Maiores sunt bz qñ pñssis cape. patebit tñ et bis sūi tps. Atz hac sermonis mēz.

quam natura ministrat grāmatica dirigit. acuet byaletica. Retorica illustrabit
pbia pōiet atq; pficiet. qbus de reb? suo loco dicet.

Et memoriā puer exerceat.

¶ Cum loquendi facultas cū? vba ⁊ sine laudem absq; ope mēōse esse q
possit. op? est vt mēōiaz puer exerceat. hoc ingenij signum in pueris ē tri
plicemq; virtutem habet. sine labore pōpit fideliter retinet ⁊ facile imi
tat. Huius dieb? singulis est pmittenduz siue sint versus siue sententie graues ex
illustrib? auctorib?. Memoria nanq; penu scientie dicat ac discipline ⁊ in fabu
lis musay inf appellat. qz gignit ⁊ nutrit. hanc tu in vtraq; pte iuuabis siue na
tura memor siue obliuiosus fueris. Aut effi roborabis habūdantiam aut supple
bis defectū ac vñb? pēbis besiodi. Sic effi ait Paruula si tēptes supradixisse pu
sillis. Idq; frequē pagas grādis cumulat aceru?.

Idic p̄mendat exercitium grāmaticae artis.

¶ Ha vō grāmatica doctrīne cuiusuis ostium ēē dīnoscat. ac plus in recessu
bz q in fronte. pmittit. despataq; videri pōt. nisi ab ephebis puerisq; pōi
piat. admonere te paucis volum? ne hanc p̄temnas artem. qsi regio cul
mine minus dignam. Nihil effi ex grāmatica nocet. nisi qd supuacuum est. Qui
maximos viros pstat fuisse studiosissimos. Quidit hoc in eplis ad filium script?
Marcus tuli? orator. idēq; p̄sul ⁊ patrie tutor Iuli? cesar summ? impator. adeo
viligēs hui? artis fuit. vt emēdatissimos sc̄pserit de analogia libros. August? qz
octavian? q̄pit? grāmaticae fuerit in eplis ad ipm cesarem scriptis manifestat. q
teste q̄ntiliano emendat? dici calidum q̄ calidum mauult. nō qz id nō sit latinū:
s qz sit odiosum. Non q̄ pudeat te discere qd martini orbis p̄ncipes magno nā
q̄sci studio curauerūt. Dixeram? supra doctrinam regib? neciaz esse. q si par? mi
bi habes fidei: regius p̄pha te p̄moneat. Et nūc reges intelligite pōpit ille. eru
dimini q̄ iudicatis terram. Quō erudiri ⁊ disciplinam discere poteris nisi tot?
eruditōis initium ⁊ fundamentū accepis qd est grāmatica. Sz dedisti tu hactē
nus huic opam arti. nec inuit? p̄ceptoris tui monitis auscultasti. non tñ adhuc
p̄fect? grāmatic? euasisti. p̄gis effi adhuc discere p̄fecti. qb? ex reb? decreuimus
tibi nonnulla de grāmatica scribere. nō qz velim? ipse te grāmaticaz docere: s hūc
uiter ipos fontes oñdem? ex quoz potuerit grāmatici fiunt. ad quos vt tui p̄
ceptores te ducant tanto magis optamus. quanto id magis tibi conducibilius
arbitramur.

¶ Qz grāmatica habet tres p̄tes p̄ncipales.

¶ Grammatica sicut q̄ntilian? ait in latinum translata lraturam designat.
habetq; p̄tes tres recte loquendi scientiam. poeticam ⁊ alioz auctozum
enarrationē. scribendiq; rōez. P̄tingam? ex his aliquid quod tibi audi
re sit vtile ⁊ nobis dicere non in delectabile. Prima ps est recte loquendi sciētia.
Rectam locutōem hoc ideo accipim? loco. que verbis aptis ⁊ rite p̄iunctis enū
ciat q̄uis als viciosa ⁊ p̄cat minusq; iusta fuerit. Si q̄ grammaticē recteq; loq
volumus. noscendum est verbor? vsus. Aliqua nra sunt. aliqua p̄grina. aliqua
simplicia. aliq̄ p̄posita. aliqua p̄pua. aliq̄ translata. aliq̄ vsitata. aliq̄ sira. atq; in
his tota vis recte loquendi p̄sistit. vt his apte p̄positeq; vtamur. Mostra dicūt
omnia que ab ytalicis inuenta sunt. vt amor lectio scriptio. p̄grina ex oib? p̄e
gentib? recepta recipiunt. vt a gallis. Reda ab hispanis gurdy q̄ vulgo stolidi re
putant. Ex theutoniciis. marchio. Infinita vō ex grecis. vñ roman? hmo vt plu
rimū vsus est. Et in vñbis q̄dem grecis vtēdum est declinatiōe latina qusq; patif
decor. vt plato palemo. nō platon palemonq; dicat. qz rectus in oñ latin? exire n̄
p̄suevit. Non tñ admodum absurde greca quoq; declinatio nonnulla q̄ recipit ⁊
p̄sertim in carmine. vt apud Virgilium. Audiat hoc tantum vel qui venit ecce
palemon. Et nobis idē alchimēdon duo pocula fecit. Et orpheas quē iu medio

posuit et pballida amo ante alias. et aulay in medio libabant pocula bacbi. Nec
patiebantur antiqui in as greca nomina masculina finire per rectum. ideoque apud
plerosque reperitur. Enea peleus. Anchisa. bermogora at modo viciū est nisi peieas ene
as anchises bermogoras diceretur. ut ita latinū declinatio greca vsu obtinuerit
Simplicia vba sunt amo lego. pbat territ et his similia. Composita vero ut adamo
plego improbat perterritus. sunt quibus propositioes aliquae ex duobus. ut perterritus ex p et terri
tus. aliquae ex tribus ut improterritus. ab in p et territ. Putat quibus Cicero Capite ex eo
fieri quod est cape si vis. Et sunt quibus lucalia interpretentur. Ludere per caput. Augur aut
vba ex duobus latinis integris ut superius et subterius. Quis ex integris aut proposita sunt
queri possit. aut ex integro et corrupto. ut inaliuolus. Aut ex corrupto et integro
ut noctiuagus. Aut ex duobus corruptis. ut pedissequis. Aut ex uno et pegrino ut
biduum. Aut e contra ut antebato. Aut ex duobus pegrinis ut epiredia et antirpe.
Epi greca propositio est. Rede gallicum vehiculum neque grecum inde neque gallicus
dixit epiredium. Romanum suum ex alieno utroque fecerunt. proinde verba illa dicitur
tur. que illud suant ad quod primum denominata sunt. ut flumen quod a quibus multitudie
fuit semper. Torrens quod inundat de tumescit siccitate deficit. Atque in his cognoscere
bis recteque locandis non parua diligentia opus est. ut eodem per templo dei per domo
magis viri. non e contra dicam. Aut laborem per dolorem aut dolorem per laborem
ponam. Translata vero dicuntur que alium naturam intellectum. alium loco prebent
veluti gema. per naturam preciosum lapillum significat. ex loco translata in locum
significare guttam potest. quam vitis putata mittere solet. seu pullulatam primo ve
nis per ramusculum. Transfert autem verbum ex loco in quod primum fuit. in alium in quod
aut proprium deest aut translatum per proprio melius esse videtur. Compellitque nos vba
transfere aut necessitas. aut utilitas. Necessitas ut iam de gemma diximus. Nec
esse nomen aliud habuit rusticus. quod se monstrantem primo ramusculum siue guttam
liquis exinde manantem appellaret. Necessitate quibus dux boiem dicimus atque asper.
quod non habemus proprium quod deum his effectibus vocabulum. utilitas bifariam dicitur
dicitur. quod vel significat vel ornati quibus proprius translatus videtur. Significat dum di
citur boiem incensum ira. aut inflammatum cupiditate aut errore lapsum. Gratius
est et cupidum et errantem proprium liquit si minus significat. Ornati causa multa
in seponi translata solent. ut lumen orionis. generis claritatem. orionum pcellas elo
quentie fulgura. Modicus tamen atque opportunus translationis usus illustrat orationem.
frequens autem et nimis obscurat et tedio complet. Continuum vero in allegoria erit atque
enigmata. Nec parum iudicii necessarium est. ut que continua que vel deformis
translatio sic cognoscat. Idonea profecto mihi atque iocunda diuini Augustini trans
latio videtur. dum in sermone innocetum inquit. Qui vero dicuntur martyres flores. quod in
medio frigore infidelitatis exortos. velut primas erumpentes ecclesie gemas quod daz
persecutoris pruna decorit Cicero castratam morte. Africanum reipublica inepte
dici existimant. Quid si illud audisset quod peritaci ait monere vba. quod voces emu
lari infas conat. Translata sunt vba que communi tenent vsu. et his tunc uti possumus
Cicero dicit que primo dura fuerunt vsu mollii neque suo satis audacter verban
dicebant. nec viuo Quintiliano practica atque hodie critica sunt quod antiqui vel scia
dulum vel gehennas dixerunt. si ista nobis lectio euangelica tradidit. Hinc id oratui
vix reddit. Multa renascuntur quod iam cecidere caduntque. que nunc sunt in honore
vocabula si volet vsus. Quae penes arbitrium est et ius et norma loquendi. Ficta
vocabula sunt quod sibi quisque nouit fingit ut apud oratium. immitat verbes. si est ini
mitas facit. Adde quibus vbi fingere ut alio loco. volucrisque fati tardauit alas hoc
est distulit. Seruus autem quibusdam herbis olim sacerdotes amasculari fuisse moria
ut amplius coire non possent. vbum est ex masculino fictum. si non ita omnibus vba fin
gere vba noua. Quod est ait flaccus licuit semperque licebit signatum prout nota. pdu
cere nomen. ut silue folijs patronos mutant in annos prima cadunt ita vborum ut i
tentus vsus. Et inueniunt riuus floret modo nata vigetque. ad eam referendum est. quod iam.

oratio atq; scribendo magnū sibi nomē fecerūt. Sicut tiberētius qui primū dixit obsequiū et beatū inuictor messalia atq; mirabiliū excogitator. Aug⁹. Qui medio cri sunt ingenio nō inuenire vocabula sinuētis vti debebūt. In oibus aut vbi siue noua sint siue antiq; siue nra siue aliena siue ppria siue translata: null' honor fuerit nullaq; laus nisi bene reb' accommodet. Quāq; duo sūt tantūdes significātia eo vti pstat qd meli' sonat vt facili' inte ligat vt beatitudinē q; poti' dicas.

De variatione dictionū et declinatione tēporū et casuum.

Ognita hō natura vborū diminutiones declinationes deriuatiōesq; pno scere oportedit. Demineris scabellū ex scamno: vinū ex villo. ex puo pu sillū. Ex pinna qd est acutū bipennē q; secūns est verimq; habēs aciem. Et ex recto q; bos est fieri bouē et a lauādo fieri lotū atq; illotū. variant nāq; plurimū dictiones et in casib' et tēporib' et in numeris et in modis. vt bectradita sunt apud grāmaticos admodū diffuse. Nec ppositio pūcta verbis sp eundē remanere patit' sōtū vt cadat excidit: calcat exculcat testimonio sūt: fuerūt q; peperi ex vbo pascor: vscēdere putauerūt qd mime verū est. Pascor: nāq; pterito tēpe pasc' sum ex se format. nō peperi qd qntilian' ab eo affirmat. pscisci qd est paco. Inuētū est effi in duodecim tabulis pacis: cuius est simile cadunt. at hoc ex cadō sumit: sic q; et pacūt viter' ex paco. Cado cecidi pteritū bz. paco peperi. Ad h' adiciēda sūt genera ne masculinū dixeris qd femininū sit aut neutrum aut eōe. Post hec qd maius est pneriones vborū et nominū quo pacto fieri debeat. Sciēdū est vt apte. pnomina picipiaq; locant. nec aduerbia ppositiones interiectio nesq; negligant. Lanendūq; totis animi viribus erit. vt in oi verborū pnuclia tione barbarisimū feditas abfit.

Barbarisimū cōmittit in cōmittione idiomatū.

Barbarisimū qdē ex multiplici manat fonte. Ex gente vt si latīna in oratione vocabulū afrum vel hispanū vel tbcutomicū misceas. quod non sit vsu latinum. Et natura vt si insolenter minaciter ac crudeliter loquaris barbare nāq; dixisse videberis ex alteratione dictionū vt si detrabas vel addas vel varias syllabas vel lras aut de loco suo transcentes. vt tanga placentinus q; percula pro gula dicebat. duplicis ab hortensio barbarisimū notatus vicio. Hoc tñ apd scriptores carminū aut veniā sepi' aut laudē meret. vt virgil'. Nec spes libraq; erat nec cura peculi p peculi. Et alibi. Lingite frōte comas et pocula por gite dexti. prior gite tāq; prior gite dixit. Et iuuenalis adiciēs syllabā de nerone sic ait. Quales sunt epulas ipsum glutisse patamus indupratorē: p imperatorē metri mensura deposcit. Quedam sunt verba que si proferantur singula viciosa sunt. iuncta hō sine reprehensione dicuntur. Nam et dua et tre et pondo barbare sapiunt. Et diapondo et trepondo recte dici. Quintilianus affirmat. Nec barbari mus absuerit si que longa est syllaba breuiter pronunciaueris: aut correptam produxeris quod poetis alieuando pmissum est. vt italiam fato profugus lauiatq; venit. Virgilius enim italie primam syllabam que breuis est vbiq; productam facit.

Qualiter et quādo cōmittit viciū soleocismi.

Soleocismi quoq; viciū multifariā cōmittimus vt cū suū rei nō reddidit genus: vt si hunc arborē dixeris quod femininū est. Corticē tamē et amarū possum' et amaram dicere cum sit vtriusq; virgilius auctor: si verbo vel participio vel prepositioni nō reddidit suus casus soleocismus adest: si vnū ad te vocans venite dicas. aut si plures a te dimittens ita loquaris abi: aut si dicenti quē video ita accurris. aut reus eris soleocismi si magnū peculiolū aut grandem te dixeris equulū possidere quū improprie loqueris nō tñ cōmittis soleocismū. an et aut cōiunctiones sunt: si tamen requiras. hic aut ille fuerit in vicium cadis: Nec minus peccabis si pro illud ne feceris nō feceris dicas. Quia licet ne et non aduerbia sunt: alterū tamē negandi alterum vocandi est. In sacra tñ scriptura

reperit est. *Mō* furtū feceris cū furtū fieri prohibet. sed ibi quoq; vt in poetis multa licenter q̄ signata magis dicunt. Quedā sunt que singulariter dicitur effertur. quedā pluraliter tñ. Quedā per paucos casus dici volunt. cōmūtata nō soleo cūm habent. Nec em̄ nēx mibi instat dicere licet: neq; moxtes immūet q̄uis 2 hoc aliqñ pmutat si referat ad plures. *Mā* vn' vnā tñ mori mortē pōt. Nec paterno mani sacra factio dicendū est. sed paternis manib'. Habet autem nōnulla soleo cūm facie nec tñ viciosa sunt. vt tragedia thiestes. *Ludi* floralia 2 megalensia stemata: becuominantē frequentiora quidē apud poetās: s̄ oratorib' quoq; pmissa sūt 2 nomina feminina quib' mares vtunt' 2 neutra quib' femine vt sūt: catilina: iugurta: messalia: galba: volobella: agrippa: glicerū: doriū: phi: lozū: cusochoiū. Nec viciū habent. In quibus omnib' si quis vicio carere vult quatuor: cū noscere oportebit. *Rationē*: vetustatē: auctoritatē: cōsuetudine 2 ratione primū est transigendū 2c.

De analogia 2 etimologia.

Atione que de grāmatica pōt analogia pstat aut etimologia. Ex his tñ nō tantū ratio q̄ exemplū valet: quia cōsuetudini seruiūt: ob quā rem in cēpti sunt qui pertinaciter dicere volūt: non audacter: 2 cōire non coire. 2 q̄ cōsuetudini. vt qui audaciter dicere volūt: non audacter: 2 cōire non coire. 2 frugalis nō frugilis oēs oratores aliud sequant'. *Analogia* ex latini greco in latinū trāsata: pōtio nūcupat': pōtq; dici similitū rō. *Idū* vis est vt illud qd dubiū est. ad aliqd simile referam' de quo nō querit' vt incerta certis pben' vt si quera mus. finis femininū sit: an masculinū. simile illi sit panis. si dubiū est domū dicen dū sit an hac domo: similia sint anus manus. Si scire cupias an ferueo. es. sit me dia syllaba longa vel breui. Erit illi similia p̄adeo spondeo pendeo q̄ spōdere p̄adere pendē faciūt: mediāq; pductā retinet. S̄ multa est in his receptio. *Re* pertū est apud lucillū feruit aqua 2 feruet nūc ad oia vt sit feruio. is. it. *Virgilius* quoq; feruere litora late: media corcepta dixit. *Mos* etiā in domo fuim': nō i do mu dicere solemus. *Lupus* 2 lepos nō min' cōformia sunt q̄ panis 2 funis: lep' tamē epichenū. *lupus* masculinū est q̄uis barro *lupum* feminā dixerit. *Enniū* secutus 2 fabium pictorem.

De etimologia que verborū requirit originē.

Etimologia que verborū exquirat originē multā habet eruditionē. *Nāc* alij notationē appellauerūt. alij veriloquiū: sed qui vix potius intuiti sūt originationes vocitaret. *Eius* erinde *marcus* telus in se posuit tamen se esse hominē frugi probare voluit. nō q̄ esset abstīnēs. *Mā* id quidē mentiri non poterat. s̄ quia vtilis multis id est fructuosus vnde sit dicta frugalitas. *Quius* etimologic quidā nimis studiosi verba paululū declinata varie 2 multipliciter aut correptis: aut productis: aut abiectis: aut detractis: aut mutatis de loco lris vel syllabis ad suū vsum reducere canant'. Ita vt in paruis ingenijs a fedissima vsq; ad ludibria dilabant'. vt sunt qui boiem p̄terea appellari putāt. quia sit bu mo natus: tāq; p̄ nī mortales ante nomē imposuerūt terre q̄ sibi. *Licet* em̄ ge nesis testimonio aride nomē deus indiderit: nō tñ humū appellauit s̄ buni voca bulū postea natū ē. Alij verba quasi ab aere verberato 2 stellā quasi luminis stil lam. Et celibes veluti celites: q̄ grauissimo vacent onere: 2 vicinā quasi bian nam dici stultissima ratione indicāt q̄ duobus annis iulij cesaris obsidione per tulerit. *Lū* yuētē iulio nondū cōdita fuerit: 2 in eius initio non vicinā: s̄ flauia nū appellaret. Sed cui nō venia dabit qñ teste *quintiliano* magnus *varro* dece ptus est. *Is* em̄ agrū p̄terea dictū putat q̄ in eo aliquid agat. Et graculos q̄ gradatim volant. *Quintilianus* aut alterū ex greco duci: alterū ex vocibus suis denominari cōfirmat. Nec desunt qui p̄terea *merulā* dici censeant. q̄ sola volat quasi mera volans. Sed nō est in omnibus originationib' auscultandū: nisi fue rint ab illustrib' oratorib' approbate: vel manifestas derivationē presertulerint.

ut consilia cōsulēdo vel ad iudiciādo. *Mā* et hoc cōsulere veteres vocauerūt. An
de est illud rogat ut boni cōsulas idē boni iudices. Nec te lateat etymologiam
ut predictū est ferre cōsuetudini. *Mā* tunc triquatrā siciliā nō triquadriā. Et me
ridi nō medidiē dicimus. vetusta verba maiestas quedā ut ita dixerim religio
se cōmēdat. *Mā* que sunt a vetustate repetita nō solū magnos assertores habēt
sed etiā afferūt gravitatē orationi nō sine delectatione: cū et auctoritatē antiq̃
habeāt. et q̃ intermissa sunt gratiā novitati similiter pariūt. Sed opus est q̃ cre
bra sunt nec manifesta. q̃ nūl odiosius affectione nec vtiq̃ ab vltimis et oblitte
ratis repetita temporibus. *Mā* cōmisse oportet favorim pbi. qui ut est dictum
apud agellū tenocibus adolescenti verborū cupidissimo plerasq̃ voces nimis
prestas et ignotissimas in quottidianis cōmuniūsq̃ sermonib⁹ exprimentī. En
nius inquit et fabricius et comentan⁹ antiquissimi nostri et his antiquiores hōra
cius. *Trigimera* et plane et dilucide cū suis fabulati sunt. Neq̃ aruncoz aut sic
canoz q̃ prius coluisse italiā dicunt quicq̃ dictasse pegrini reperim⁹: sed etiā sue
verbis locuti sūt. Tu aut pūde ac cū matre euandri nūc loquere sermone ad huc
multis annis iam desito vteris. q̃ scire atq̃ intelligere neminē vis q̃ dicas. *Mō*
ne homo inepte ut qd vis cōsequaris abunde eaceres. Sed antiquitatē tibi pla
cere ais q̃ honesta et pulchra et sobria et casta sit. *Uive* q̃ moribus p̃teritis. *Loq̃*
re verbis presentibus. Ad id quoq̃ a *Cesare* excellētis ingenij ac prudētis vi
ro in p̃mo de analogia libro scriptū est. *Habe* semp in memoria atq̃ in pectore
ut tāq̃ scopulū sic fugias inauditū atq̃ insolens verbū. Adhibenda est igit mo
deratio ne vel nimia sint vel nimis obscura vel omnino refutata que a vetustate
verba reperiunt. Quis em̃ nūc nox pro nocte: aut ym pro cū diceret: at hec hūc
duodecim tabule sic em̃ illic scriptū fuit. Si nox factū furtum fuit: si ym siue oc
ciderit iure cesus esto.

Quos autores imitari licet et a quibus est auctoritas requirenda.
Auctoritas ab oratoribus vel historicis peti solet. Nec min⁹ a poetis qm̃
non magis hoc q̃ illud modulatio metri deponit. Qualia sunt in iunio de
stirpe recisum et acerce quo congersere palumbes. Et silice in nuda ex qui
bus scimus stirpem masculini generis. Et palūbem et silicem feminini esse: cum
metrum in mutatione generis nil requisiuerit. Sūmox aut in eloquentia viroz
iudicium pro ratione et velut erret honestus ē magnos duces sequentib⁹. Sed
hoc quoq̃ videndū est ne nimis antiquos imitemur aut nimis obscuros. *Mā* et
si pōt videri nihil peccare qui vtiq̃ his verbis q̃ sūmi autores tradiderūt multuz
tū refert nō solū qd dixerint ad aduertere. sed etiā quid psuaserint. *Oio* preterea
cuius sūma vis est perspicuitas q̃q̃ viciosa fuerit si egeat interprete. Quis mo
do nocte cōcubia dixerit et hac noctu filio pendebit eutruria tota quis vtriusq̃
sit em̃ius autor. Quis lucrū et habundum ut catbo. Quis gladiola sicut mēssa
la pronunciauerit.

De usu loquendi et derivationibus terminoz.

Operat igit psuctudo certissima loquēdi magistra. Cui et rationes cedūt
et vetustas et auctoritas ois parere cogit. Atēdū ē h̃mone ut numero cui
publica forma ē. *Mā* pene ridiculū fuerit. malle h̃mone quo locuti sūt ho
mines q̃ quo loquunt. Erp̃osebat rō ut inuiderete sicut videre te dicerem⁹ qd
actius in menalippo dixit. Quis non florē libzū inuidet meū. *Cicero* tū dicit hoc
psuetudine probiberi iduare. vnde idus dicte sunt. vetusti eutrustoz populi idē
esse aiebant quod diuidere. vnde vidua quasi valde idua. id est diuisa. aut a viro
diuisa. *Mō* die nemo dixerit iduare quis nobis idus sit iduasq̃ cōsuetudo diui
serit. Nec diequinte vel diequinti copulate. p̃ adverbio quisq̃ scribere ausus fuit
quis pompeiani versus suffraget auctoritas. qui est ex attelliana que matbia in
scribit dies hic ferrus cū nil egi diequarte. moriar fame die pristina. Eodē modo
auctoritate non indoctorū veterum reperitur dictum q̃ significabat die pristino

idē priore qđ nūc p̄dicte dīcāt: cōsuetudine magis hoc qđ illa probante. Sz ē hic quoq; iudiciū necessariū. ne passim vulgus imitemur. Constituendū est in primis quid sit ip̄m quod cōsuetudinē appellamus. Nā si ex eo qđ plures faciunt nomen accipiat: periculosum dabit p̄ceptū vt quintilianus ait: non orationi modo: sed quod maius est vite. Unde cū tantū boni in pluribus que recta sunt placeant. Nō in multitudine sed in paucitate sapiētia reperit. Nec eloquētia populi: sed est paucorū. Maximus est eorū numerus qui comas nutriunt 7 in gradus frangunt. Et qui perpotant in balneis qui summo studio cenas infectant. qui lucris illant: qui libidini seruiūt. Pauci qđ ab his abstinēt: absit vt illos imitemur. istos fugiam? qđ multi sunt qui verba latina deprauāt. Pro eo qđ est amare atq; in se qđ veneris cupiditate: feminas bonifare huius terre populus dicit. Sūptus qđ hūc ab itineratib; ceralia vocant. Quādo v̄turū quēq; significare vult ip̄e inquit: nō veni: sed erit cito venire. Quid igit sequemur ne istos quia plurimi sunt. 7 loquēdi cōsuetudinē ex multitudine recipiemus: fateſcat hic error. Non cū quod vicioſe qđuis multis infiderit. p̄ regula sermonis accipiendū erit: qđ nō vicia s̄ mores boni cōsuetudinē faciunt. Sicut ergo viuendi consensum bonorū sic 7 loquēdi cōsonantiā eruditōrū appellari 7 imitari cōsuetudinē oportebit. Succincte tibi 7 admodū breuiter que sint fontes prime partis grāmaticæ: nō expressim? sed indicauim? quibus potare te tui poterunt: debebūtq; p̄ceptores p̄stari 7 aliorū qui signatē locuti sunt libros aperiētes. Nos interea secunde partis intentio qđ sit in medium afferamus.

De peritiā loquēdi nullus assequitur nisi poetas bystozicos 7 oratores perlegerit diligenter.

Quicquid sūt inter se discipline: nec vnā quisq; adipisci pōt nisi lūmē alterius cōsequat. Quis enim recte loquēdi peritiā habet nisi poetas viderit bystozicos 7 oratores perlegerit. Quod rōnis est quod autoritatis est ac consuetudinis in grāmatica: vnde nisi ab his sumit: vult ergo secūda huius discipline particula non solum p̄fatos auctores legi atq; intelligi sed oē scriptorū qui disertī fuerint 7 probati discuti genus. Nō propter bystozias modo: verū etiā propter verba que frequenter ab autoribus sumunt: deo cōducibile 7 necessariū est: vt ad colligendos p̄ceptores tui nō parum diligētes sint. vt teres instituant vt ab homero atq; virgilio lectio incipiet. qđuis ad intelligendū eorū virtutes opus esset firmitiori iudicio. Sed huic rei sup̄est tempus. Nūcq; cū semel legent. Interea vero 7 subtilitate heroici carminis animus puerilis assturgit: 7 ex magnitudine rerū spiritus ducet 7 optimis imbuet. quod augustin? qđ probat in primo qui de ciuitate dei inscribit libro. Sed tibi non video quomodo greca tradi possit. cuius rei p̄ceptor abest. Dicerem autē etiā illa tibi addiscenda si facultas adesset. Nam 7 ad regnū hungaric melius dirigendū cui greci cōplures subsunt nō parum cōduceret: 7 ad latinā orationē multū tibi lūminis afferrent littere grece: quas nō pauci latinorū impatores maximi didicerūt. Plus cū apud me valet magni carbonis auctoritas qui vel sener grecis litteris operaz dedit. qđ gaymarū qui eas fas turpe putauit discere quarū magistrī seruiēt: s̄ nobis voluntas adest facultas abest: ideo de latinis dicam? quorū nō tanta inopia est vt cū his effici latinā orationē nō possim? 7 pleniorē 7 ornatiōrē.

Quomodo germane ptes poetas respiciūt 7 theologiā colunt.

Scituro mibi de poetis eorūq; lectiones suafuro. mibi turba illorū insulatabit qui videri magis qđ esse theologi volūt. Quid tu nobis ex italia poetas adducis inquit: sanctosq; germanie mores enervata poetarū lasciuia cōrūpere speras. Nūquid obiectū ē vt p̄brū a rōanis tuis marco nobiliori qđ etboliam consul poetā enūci duxit. Nūquid tuus cicero quē sequeris quē imitatoris in tuscūlanis questionibus recte poetas edoctos a platone cōmimorat ex ea ciuitate quā finxit: cū optimos mores 7 optimum reipublice statum exquireret.

Quid boëtius. nūquid poetarū musas scenicas meretriculas appellauit. **Quid**
 diuus hieronymus inquit. p̄pterea se verberatū ab angelo dicit. q̄ litteris incu-
 beret. secularib⁹. **Abi** tu procul a nobis atq; poetas. itecū referto. **Itaq;** ab his iu-
 risse quidā discrepabāt. quoz doctrina nō in textib⁹ s̄ in glosis beret. quicq; nihil
 ornat⁹ in iure ciuili reperiri censent. **Autē** ticoz libris quibus pauca rñdentes
 dicim⁹. **Si** oēs qui sunt hoies in germania idē sentiēt. libē tius migrabim⁹. **q̄** cū
 tanta ignorātia aut cecitate morabimur. **Sz** sunt etiā his in regionib⁹ viri docti
 qui poetas ⁊ oratores magnopere colūt. nec argumentis mouent aduersariorum
Licet enim detractores nobilioz tulerit nō tamē detrahēti multitudini cessit. imi
 tatusq; ipsum est africanus maior. qui nō contētus poetā dilexisse statuā eiusdē
 enniū suo ⁊ maiorū suoz sepulchro imponi iussit. vt si decertatū de auctoritate sue
 rit. plus ponderis in affricano nobiliozq; dixerim q̄ reliqua populi multitudo
 possit habere. **Nec** difficulter auertit platonis auctoritas que a cicerone referē
Audi quē cicerō subiungit hec eius verba sunt. **Sed** quid poetis irascimur. vir-
 tutis magistri p̄bi inuenti sunt. qui summū malū dolorē dicerēt. **Atq;** subinde re-
 fert exempla p̄horum q̄ multa. qui doctrinā introducerūt p̄uicisam. **Qua** ergo
 rōne poetas excludit plato. eadem p̄hos oportuisset expellere. **Quid** de theolo-
 gis dixerim. **Quis** error in fide nō a theologis p̄fectus. **Quis** arrianam induit
 vesanā. **Quis** grecos ab ecclesia separauit. **Quis** bobemos seduxit nisi theolo-
 gi. **Romani** quondā omne medicorū genus ex vrbē pepulerūt. q̄ multa in his fa-
 cinosa sunt repta. postmodū nō castigatis fontibus innocētes receperūt. **Quid**
 oratores. **Nōne** ait cicerō ciuitates copulrimas propter faciendā maloz boim
 funditus fuisse delatas. **Ac** sicut nec oratores. nec medici. nec theologi nec p̄bi
 oēs. p̄pter aliquos malos respui debent. similiter nec vniuersi poete. p̄pter non ul-
 loz vicia sunt abhorrendi. **Alioquin** ⁊ ipse plato fuisset ex ciuitate quā formauit
 ciciendus. **Quā** ⁊ tragedie deditus fuerit ⁊ carmina eius apud macrobiū ferant⁹.
 ex quib⁹ cōstat ipsum fuisse poetā. nec cicerō in ea ciuitate māsisset qui nō solum
 poetarū maxim⁹ cultor fuit. s̄ libros q̄ tres de suis ep̄ib⁹ poetico more carmini-
 busq; descripsit. **Quod** ex boetio videt⁹ obiectū nō tam solutionē q̄ n̄suz meret.
Quis enī cachinnum retineat. cū dānari poetā a poeta referat. **An** nō c̄ ipse boe-
 tius vir poeticus. **Nā** ipsa p̄bia que cū eo loquit⁹. vt plurimū versibus agit ⁊ fi-
 ctionibus. **Quot** sūt ibi fabule. quot metroz genera. **Similis** illi videt⁹ boëtius
 qui iurabat nō esse iurandū. **Sed** nō hoc boetio imputam⁹. magno tuz p̄ho tuz
 poetarū sentiūt. s̄ aliā illi fuisse mentē existimamus. de qua nunc dicere longum
 esset. ad hieronymū venio cui⁹ optare qui viuunt oēs sequi vestigia. **Sic** enī elo-
 quētia vī. q̄q; sanctimoniam cūcti effemus p̄diti. **Quod** opus est illum obicere q̄
 postq̄ gentilia studia plustratus est oia. tñ demū verberib⁹ affectū se dicit. feci me
 iudice hoc in negotio sicut in re familiari. puerbiū est florentinoz. **Sic** illi aiunt.
Cum domū vndiq; opleueris. tunc vt recte viuas memēto. **Si** caret hic vndiq;
 poetarū dictis. nec versus est vsq; eius. qui nō tullianam redoleat eloquentiam
 q̄uis ⁊ ciceronē ⁊ seculares quosuis codices abnegauerit. **Sic** de ceteris ecclesie
 doctorib⁹ dixerim quoz faciendā que muta fuisset alioquin illustrare poete.
Nec mirum cum doctor xp̄iani exercitus ⁊ orator inuictus apostolus paul⁹ poe-
 tarū volumina perlegerit quoz versus in epistolis eius inserti reperiunt⁹. **Nam**
 quod ad situm scribit hieronymo teste. **Reten**ses semp mēdaces male bestie vē-
 tris pigri. versiculus est epimenidis poete. **Alibi** quoq; menādri senariū posuit
Corumpūt mores bonos cōfabulationes male. **Nec** mirū si apud latinum me-
 trū nō seruat ad verbū expressa trāslatio. **Quā** he mericus eadē lingua versus in
 prosa vix cohereat. **Latus** ad disputandū camp⁹ ⁊ materia diues. **Possent** in-
 finiti penē adduci. qui lras seculares ⁊ p̄sertim poetas cōfirmāt legendos. **Nem**
 pe ciprianus vir eloquētia clarus. ⁊ martyrio firmiano narrante morde⁹ q̄ ad-
 versus demetrianū scribēs testimonijs vsus sit. ⁊ harum ⁊ aploz que ille ficta ⁊

commentaria esse dicebat. Et non potest philosophorum et poetarum: quorum autoritati ut ethnicus contraire non poterat. Sed quid opus est alios post paulum citare testes: aut cui fides prebebitur: qui paulo non credit. Sequatur quisque si vult errorem suum: nos cum paulo ceterisque sanctis et eruditissimis viris poetarum lectionem necdum non vitabimus: si amplectendam ceteris modis legibus suademus.

Quod non omnibus poetis dictis adhibenda est mens.

Quoniam enim possum quosque poetas legi atque his herere totos puerorum precipimus. Nam cum plerumque in his amatoria viciaque sint non omnibus que ab ipsis dicuntur adhibenda est mens. Sicut nec theologi nec philosophi omnes audiendi sunt. Sed cum excellentium viros dicta aut facta commemorant tunc tota mente moueri et inflamari lector debet: maximeque conari ut ipse talis sit quales illi fuerunt. Cum vero improborum hominum metio incidit: fugienda est illorum imitatio. Audi basilium sanctissimum atque peritissimum virum. Illos inquit ille laudamus poetas: cum non iurgiam referunt neque cum scurras aut amantes aut ebriosos aut dicaces imitantur: neque cum diuite mensa cantusque dissolutio felicitate diffiniunt. Minime vero cum de deis aliquid dicunt et maxime cum de illis ita narrant quasi plures sint atque discordes: et paulo plus caeteris dicenda sunt ait de ceteris scriptoribus: et tunc maxime cum ad voluptatem leguntur. Et iterum: sed tunc potissimum oratores amplectimur: dum aut virtutem extollunt aut vicia eliminant. In lectionibus igitur poetarum et aliorum scriptorum imitari apes debent. Ut enim ex floribus ceteri nihil sumunt preter odorem et colorem. Apes vero etiam mellis sciunt inde excerpere. Ita qui non solum festinitatem sequuntur: verborum aliquem fructum percipere possunt. Nec insuper apes omnes pariter flores adeunt: nec si quos adeunt eos totos absoluunt: sed eo ablato quod operi suo aptum sit: reliquum omne valere sinunt. Non possumus facere qui diu Hieronymi rursus utamur testimonio ut inde remedium prebere doceamus unde vulnus fuit infectum. Nam cum in epistola ad oratorem verba scripta non ignorasse paulum gentiles litteras et usum poetarum carminibus ostendisset: mox ita subiungit. Legant enim in deutronomio domini voce preceptum mulieris captivae radendum caput supercilia omnesque pilos et ungues corporis amputandos esse: sicque eam habendam in coniugio. Mox de seipso subiicit. Quid si mirum si et ego sapientia seculari propter eloquii venustatem et inebriorum pulchritudinem de ancilla atque captiva israelitam facere cupio: et quicquid in ea mortuum est idolatrie: voluptatis: erroris: libidinis: vel presando vel rado: babes iam formam legendi poetas et autores alios. Cum enim id ex his exceperis quod ventati presentaneum sit: cetera omnia transgredieris: et velut in rosis legendis sentes vitabis: Ita quantum utiliter scriptum est accipies: reliqua que nocere possunt declinabis. principio namque cuiusvis discipline que non illa sit desiderare oportet et ad finem dirigere. Et quoniam ex hac vita per virtutem ad meliorem producimur: virtus autem simul a poetis multum ab historicis multo etiam magis a philosophis laudatur: eorum verbis maxime inherendum est. Nec enim parum habet utilitatis consuetudo quedam et familiaritas virtutum mentibus puerorum et animis infusa recentibus: cum valde inherere soleant et penitus indelibiliter: que in tenera etate discuntur: unde borati. Quo semel imbuta recens servabit odorem. Testa vinum. Sic ex lectione veterum et novorum qui scribunt prudenter autorum duplex te autoritas comitatur. Nam et vitas studio virtutum efficies meliorem: et grammaticam peritiamque sermonis optimorum et ornatissimorum verborum et sententiarum magnam suppellectilem tibi comparabis.

Qui autores quive poete pueris sunt legendi.

Ed accipe rursus a nobis aliam regulam: et qui sunt autores tibi legendi dum puer es nescito. Sunt poete: sunt historici: sunt philosophi. sunt oratores. Nam theologos in aliud tempus reservamus. Quis et horum multi sine periculo ut post dicemus tradi puero possunt. qui tamen et ipsi philosophorum nomine continentur. Nihil enim est quod ignoratum philosophia pretereat. In poetis legendum qui tibi credendi sunt preceptorum iudicium affert. Inter heroicis virgilium cunctis preferant: cuius tanta et oquentia tantaque est gloria: ut nullius laudibus crescere: nullius vitupe-

ratione minus possit. Apud quē dicendi singula genera que quatuor esse putantur breue: copiosum: siccum: et floridū studiosus lector inueniet. Lucanus gradus auctor hystoricus: et statius admodū limitatus preteritū iri nō debent. Quidius ubique tristis ubique dulcis est: in plerisque tamen locis nimis lasciuus: preclarissimum tamen opus eius: cui metebamorphoseos nomen indidit: propter fabularū peritiam quas noscere non parui fructus est: nullo pacto postergandū est. Ceteri qui carmine scribunt heroico: remotissimi ab his sunt: versificatorque magis quam poetarū homines sunt appellandi claudianū et qui argonauticum scripsit minime contemnendos iudicaueris. Sabyri apud nos hodie tamen tres inueniuntur: boratius: iuuenalis: persius. potest et marcialis coquus satyrus videri: sed carmen satyre legem preterit. Boratius vir fuit multe eloquentie: doctrine virgilio parū minor: utilis est ubique siue odis siue poetria siue sermones siue epulas legcris. Sunt tamen in eo quidam que tibi nec legere voluerim nec interpretari. Iuuenalis alto ratis ingenio plerique nimis licenter locutus est. In aliquibus autem satyris tam religiosum se pōbuit ut nostrę fidei doctoribus in nullo cedere iudicat. Persius nimis obscurus est: utilis tamen. Marcialis perniciōsus quis floridus et ornatus: ita tamen spinis densus est: ut legi rosas absque punctione non sinat. Elegiam qui scribunt oēs puero negari debent. nimis enim sunt molles Tibullus propercus catullus et que translata est apud nos sapbo. raro namque nō amatoria scribunt: desertosque conqueruntur amores. Amoueant igitur. aut ad firmitus etatis robur referuntur. Comedi plurimum conferre ad eloquentiam possunt: cum per omnes personas et affectus essent. Ex isto genere tamen duos habemus plantum atque terentium. Tragedie quoque peruciles sunt: sed latinū hodie preter senecam (qui fuit magni senecę nepos) nullum habemus nisi gregoriū corario ventum qui memneterci fabulam que apud ovidium habet in tragedia vertit. Cuius in oratione gravitas et elegancia requiratur. illam in tragediis hanc in comediis reperies. Animaduertet tamen preceptorem oportet: dum tibi comedos tragediosque legimus quid vici persuadere videatur. Sed personas que loquuntur et effectus qui sequuntur considerari ponderarique iubeat.

Qui oratores legi debent et quod cicero pre omnibus.

Oratorum qui legi possunt maxima turba est: sed omnium candidissimus est cicero: qui iocundus incipientibus et apertus est satis. Nec prodesse tamen solum etiam amari potest. Cuiusque de officiis libris tibi nedum utiles verum necessarios arbitror. Scripsit et ambrosius ad eius imitationem de officiis non despicendum opus quod cum illo legendū aptissime putauerim ut que fidei nostre ex cicero non consonant ex ambrosio moderamen accipiant. Sunt opera lactantij liberrima. Nihil hieronymi non expolitū augustini sunt emendatissimi libri: gregorio uti non inutiliter potes. Nostri temporis leonardi aretini: guarini veronensis: pogij florentini: ambrosij monachi camaldulensis volumina tera sunt. legentibusque fructifera. Sunt et hystorici legendi pueris. Linius atque salustius quousque ad eorum intelligentiam profectu sit opus. Iustinus et quintus curcius et que petrus paulus transtulit arrianus: in quibus ut nō fabulosa sunt. Alexandri gesta percurri debent: quibus adiungi valerius hystoricus et plus simul nō indignus. Suetonius puero non est committendus. Ex geneti quoque ex regū libris: ex machabais: ex iuditib: esdra: hester: ex euangelis: ex actibus apostolorum hystorie non sine magno fructu recipiunt. Hystoria namque ut dicit cicero est testis temporis. lux veritatis: magistra vite. nuncia veritatis. utilissimum ergo est hystoricas coplures nosse: atque ut his se exercere. ut aliorum exemplo vel utilia sequi vel notia vitare scias. Nō tamen usque ad supuacuum laborem te volumus occupari: s receptas aut a claris auctoribus memoratas satis ē hystorias didicisse. Nullo autem pacto vel bohemoz hystorias vel hugaroz atque his similes si me penes auctoritas fuerit tradi puero permiserim. Sane enim ab indoctis scripte: multas ineptias continent: multa mendacia: nulla

las snias: nullos ornatus. *Mā q̄ ait plinius nullus liber est tamalus: ex quo nō possit aliquid vtilitatis excerpī: ac p̄pterea scriptorū genera q̄uis lectioni p̄mitte re videat: non ad pueros referri: s̄ ad viros iā doctos debet.* Pueri nāq; nisi ab initio rebus optimis imbuant: ingenia deprauant. Nec possunt verū adipisci iudiciū. *Latūq; de secūda parte grāmatice satis dictū eē putato.* S̄tamen pueris hos autores nō ingeri: simul neq; oēs tibi de necessitate audiēdos nos arbitrari: et oī curādū studio duxerim? ne cumulatio labori nimīū odiosa tibi lras reddat.

Qz reges et principes erudiri debēt in scribēdo.

Erciā grāmatice partē superius in orthographia dictū est p̄tineri: doctrina bene scribendi leuiuscula: res fortasse videbit: si tibi de hac quoq; p̄te p̄ce pra tradiderim quasi ridiculū sit. Regē scribēdis se lris occupare: beneq; scribere ac velociter ac honestus vero negligi soleat. S̄ nō est alienū hanc etiam regi puero tradi p̄tem: que ad cognitionē et intelligentiā antoz nō parū luminis p̄bet. Alteres quidē cesares relatū est cōplures scribendi peritissimos extitisse. Marius pōtifer qui nūc romane p̄sides ecclesie: nicolaus quint? ornatisime scribit. Et antecessoris sui filis virtus fuit eugenij quarti. Nec patruelis tui gloriofissimi principis cesaris friderici scriptiōne quisq; reprehenderit: Quis em̄ raro principem scribere oporteat: cauēdū tamē est dum scribit: ne muscarū lituras sed margaritas potius pingere videat. Que res alphonfi maximi et aliquando excellentissimi reges laudes nō nihilo nubilat: dum lris que de curia scribunt suum p̄prium nomen adiciens serpentes figuret an litteras ignorat. Quod viciū vt tibi desit. aspice que circa orthographiaz monemus. In tenui labor est virgilius ait non gloria.

De forma litterarū seruāda in scribendo.

Orthographiā in duas diuidimus p̄tes. altera est vt nitide. altera vt recte scribas. In primo videndū est vt elemēta in suis characteribus assignant vt neq; macra sint neq; corpulenta: vt que rotunda que quadrata q̄ oblonga: que rectora sunt: suā formā custodiant. Et hic quoq; duplex modus est: alter modernus: alter antiquus: vetustatū forma lfarum legibilior est mūdior: castior ac grecis a quibus originē duxit. p̄pinq̄ior. Quēcūq; modū sequi puer voluerit in eo necessariū est exemplū dari sibi pulcherrimū atq; emēdatissimū. Optima nāq; sp̄ ad imitādū p̄poni debēt. Que si nō possum? attingere: hoc tamē p̄stāt necū vltimis despiciamur. Prouidendū quoq; nō inutiliter fuerit: vt versus ad scribendū assumpti snias habeāt nō ociosas: nec nomina barbara contineāt: sed honestū aliquid moneāt: ex clavis electa poetis et autoribus fama celebribus vt sic puer quasi p̄ ludū p̄bri discat et scribere. In secunda parte q̄ rectam scripturam intuef plures tradunt regule: noscēde sūt vocales: cōsonātes: mute: liquide et duplices littere. Cōsideranda sunt verba simplicia quibus signent elementis: vt cōpositorū simul obseruatio fiat. Sed hoc quoq; multā patit exceptionē: plurcsq; sunt et in declinationib? et in cōpositionib? nedum litterarū: verū etiā syllabarū mutationes. Verba vō simplicia quibus scribenda sunt litteris: vsu magis q̄ regula discimus. In qua relinagnū preber adiuuamen lectio poetarū. In quibus mensurari versus breues aut longas syllabas demōstrantes: aut duplicari lras aut detrabi iubent. Hanc rōne perdoctū est oppida plitters duplicata scribi oportere: qz poetā longā eius primam syllabam ponunt: vt est illud virgilij Tot congesta manu prerupitis oppida sara. Breuis enim prior syllaba fuisset si vnū tm̄ p̄ sibi retinuisset vt est oportet. Opportunus autē q̄uis ab eo descēdat duplicare p̄ voluit: sicut vsus doctoz manifestat. Regule vō que de mutatione litteraz tradi solent: cōpositionē plerūq; respiciunt: que cū prepositionibus fieri solent. Expedit ergo nosse quō ad p̄positio cū diuersis dictionibus componat et aliquādo d̄mutat in sequentē litteram a qua dictio incipit cui iungit. vt curro accorro. sero assero. gero aggero. ludō alludo. nuncio annuncio. porro apporo.

rideo arideo: surgo assurgo. tollo attollo. De ceteris cōpositionibus que cum dictionibus fiunt ab his incipientibus. scilicet ad p̄positione cōponant. aliqui autē perdit vt aperio ex ad et perio: agnitus: aspectus: ascēdo: asto: ascribo: astruo qđ vbiq; seruandū est. quando dictioni iungit ad que. a. g. n. s. p. s. t. sue qua consonante incipit. In ceteris vō immutata d manebit: vt adbibeo: adherco: aduoco: aduero: non vt pleriq; volunt acquirō. In quo forsitan hodie cōsuetudo rationē vicerit. Ad et sum quādo simul cōponunt: sunt qui adsum et qui assum scribunt. et tam docti hinc atq; inde sunt: vt in vtrāq; partem videri possit valere cōsuetudinem. Absum et apsum: obtinui et optui. vt quintiliano placet scribi potest. quia b et p sonum cognatum habent. Præteritum vō verbi absum et affui reperitur scriptū et absui: hoc rōni magis congruit. Ab autē p̄positio non cōsuevit b̄perdere cum quacūq; dictione sociat: vt abdo: abito: abero: abripio. Qđ si b mutatur in consonantē sequentem ex ad potius q̄ ex ab facta opulatio videtur. Amitto tamen non abmitto scribere consuetum est: et absparto si interposito figurat cum sit ex ab et porto.

Quomodo consonantes geminari possunt et littere mutari.

Osse aut oportet scriptorē nullā cōsonantē geminari posse: si sequat aut p̄cedat cōsonanti. L fuerit ante R que sequit aut p̄cedit vt affluo. affringo: suffrago: nō dicimus trāssūmo q̄uis ex trās et sūmo compositum sit. Possunt tamen tres consonantes inuicē concurrere si nulla geminat vt obsecrus strutio sextus. Nam. x. duarum consonantiū vñ tenet c s simul g s. Ex p̄positio quando dictionibus adiungit ab incipientibus: non patit s simul concurrere sed abijcit illā. vt exurgo: exigo: exanguis: extinguis. Et si cū dictione cōponatur ab incipiente x mutabit in f vt effugio: effero: effrigo. In ceteris nec mutatur nec mutat: vt excurro: exquirō: expello: extendo: extol. Nec alia reperit ab L dictione inchoans que cū ex cōponat. Et vō p̄positio plerisq; dictionib; adiungitur: ad quas ex cōponi nō potest: vt si dictionis prior littera d fuerit: vt educo vel cōsona vt euoco: euacuo: eueho: vel l vt eluo: vel n vt enitor: vel m vt emineo: vel r vt eruo: nec geminant quouis modo tales consonantes q̄uis enicio p̄ duplex n scribat. qz secundū i vocalis est non cōsona: seruatq; verbum enicio p̄ totā declinationē i duplex vñ s̄z consonans et aliud vocale nisi cum elittera sequit: vt eieci. In prosa quoq; verba queuis a iacio venientia p̄ duplex n scribi debent: vt enicio obijcio: reijcio: abijcio. In carmine vō aduertendū est: an longa sit an brevis p̄or syllaba: si longa est duplicat: si brevis simplex erit. Quisq; enim horum verborū vsus apud virgilium reperitur. Titire pascētes a flumine regē capellas. Nec ē in quinto pede proceleumaticus: vt quibusdā visum est ouidiū. Quid mihi liuor edax ignauos obijcis amicos. Apud statium. Pectoraq; inuersis obijcit fumantia muris. Et iter. fontibus intentos abicit monstratq; cruores. Atq; alibi. Abicit tectorē culmine summo. Conijcio quoq; p̄ duplex n scribi. Quintiliano placet: et con quā so cōponunt cū dictionib; ab L vel N incipientib; M in sequentem mutant litteram et geminant: vt ludo: illudo: colludo: ruo: coruo: immuto: cōmuto: immitto: est aut con p̄positio inseparabilis que nō inuenitur nisi in cōpositione: et quando dictioni sociat que vocalem vel aspirationē habet in principio: ammittit n vt cohereo: coherceo: cohortor: fallit in hoc verbo comedo: cōposito ex con et edo: vbi propter consonantiā meliorem non abijcitur n sed cōmutatur in m.

Quo variant lfe et derinent dictiones a supinis et p̄positionib;

Ab et ob si dictionib; iuncte fuerint ab. r. p. c. g. f. vel. m. incipientibus in sequentē consonantē. b. mutari consueuerunt: geminationēq; facere vt succurro: occurro: succido: occido: succumbo: occumbo: succino: occino: sufficio: officio: suggero: sumitto: ommitto: fco: suppono: oppono: surripio. Ab his tñ excipiende sunt aufero: aufugio. in quib; b. mutat in. v. Itē abrogo: abrado: abro-

do in quibus manet integra. Sub si verbo quatio adiungat b. mutat in c. sitq
siquatio. Itē o u i t o nō ommitto vel obmitto scribendū est. Operio et pas
sui opior simplicis p. scriptione pterat. Operior deponēs p. duplex redit.
Opinoz. opinio: opituloz: opulētus vñ p. deponit. Ob qz nōnūq. r. sequēte nō
mutat. euphonie cā: vt obuo: obrepo: obripio. Obscur? ex ob z cura cōfectū nō
mutat b. s. ppter psonatiā accessit i. Sic z i obsceno sit ex ob z ceno pposito. Si
ho ob z sub cū alijs qz vt pmissū ē dictionib? cōponunt. in cōuulzaz b. referunt
fram: vt subdo z obdo. dis qz z di ppositiones inseparabiles in solis cōpositiōib?
repiunt. dis quidē cū dictionib? a. b. c. p. f. t. J. cōsonate vel f. cōponi pōt: vt dis
cerno ex dis z cerno: dispono: distrabo: disiungo: dissuo: seruat qz siue mutatiōe
f. in verbo diffundol mutat in f. z geminat. sicut z in differo z diffido. diuinuo
qz ex dis z minuo: s. variat. s. in m. q. duplicat. itēqz pōt cū bylce verbis sic in
cipiētib? di cōponi nisi cū minuo: z tūc simplici. m. scribit diuinuo. Cū ceteris
di sepi? qz dis copulat: vt diduco: diluo: dinumero: digradior: diripio. Trās pre
positio cōposita cū dictionib? a. b. v. m. vel. J. cōsonate principiū hñtib? n. r. s.
amittit. vt traduco: rano: traicio. Inuenit tamē z integra. vt trāsmigro z tran
duco. que videri possūt nō eē cōposita. Itē. lra neqz ante b. neqz ante. m. neqz a
p. locari pōt siue cōposita dictio fuerit siue simplex: vt sūma p. duplex. m. Rom
bus: pompaius: cōmunis: immunis: combibo: cōputo: impuro. In cōpositis qz
p figurā tbcnesim diuisis vt enūqz prudēs nūqz potēs vsus doctoz bz vt. m. po
nat loco n. qzuis videri posset ad suā naturā in ppositione reuersaz qz dū sepa
ta est quāqz sequēs dictio supradictas in principio lras habeat nō mutat: vt i biuis
in pōtificio in magistratu. Lētra dō sit vt. f. c. d. q. s. t. in simplicib? ac cōpositis
dictionib? iuxta se perire nō sumāt. m. vt tonsus: linguo: cacer: medar: centur: an
fract? quēcūqz: qz cūqz: tātūde: idētidē. In greel qz dictionib? qz p ph. figurant idē
seruādū est. S. scribi. m. pñiciari n. peritiores volūt pompbilus inimpbal. Cir
cū ppositio quādo cōponit cū dictione a vocali incipere: integraz seruat. m. vt
circueo scribat. pñiciet circueo. Cū ppositio per. c. n. m. scribi debet. Itē aduer
biū tps fuit per. q. u. o. m. vt quintiliano visum est. Aerū z quōdā non condam
scribi. Cū gñū figurare. Gñū gñū pñunciare vetustū moris fuit. Et sunt qui
hoc etiā seruāt docti viri z vetustatis amatores. Ex quo fit vt nō semp vocis ve
rū depositū reddāt lre: s. alterius altera sonū nōnūqz exhibet vt amātiū z amen
tiū p. r. scribam? z sonū c. pferamus. Vitium tamē z vitū qui sunt litis z vitis
genitiui plurales non mutant vocem: ne licū. n. vicū vicū putent. E cōuerso fm
quintilianū gñū muliere significat. sed c. virū. Idem quintilianus quicquid scri
bendū censuit: victorinus quidquid quasi diuisum sit z repetitum quid. quod cas
parino pergameni magis placuit. Idcirco non hic circueo docti scribūt quasi nil aliū
sit qz circa id. Quicqz tamen scribit non quitqz z inde nequicqz. Sepe etiam cō
tingere solet q. c. in. g. mutet: vt in dictionibus numeroz si precesserint n. vt qua
dringenti ac si precedit. n. perseverat immobilis. c. vt trecenti ducenti. Interpo
nunt z aliquando littere vt sonus melior fiat. C. vt sicubi ex i z vbi t. vt idētidē
ex idem z idem. p. vt emptum quod ab emi venit. b. vt ambio ex particula. m. in
perfecta z eo. f. vt obscurus ab ob z cura. l. vt obliquus ex ob z equ? r. vt dirimo
ex di z emo. v. cōsonans vt bouis ex bos nominatiuo. k. lra inutilis est quintilia
no teste cū in omnibus loco sui. c. sit. Alus tamen habet vt karolus. kalēde p. k.
nō. c. scribant. Et quoniā orthographia multū cōsuetudini seruit: non est ab illa
recedendū: cū non scribendū solum sed loquēdi quoqz atqz viuēdi modū: quā bo
ni doctiqz viri constituunt: magistrā habere cōsueru dīne deceat. Aducrbū inter
rogandi. cur per c. potest z. q. scribi: sed cum. q. duplex. v. desiderat: vt quur. Bre
ce dictiones que ab. r. principiū sumit: aspirari debent: vt rbero: rhodus rhada
manus. Aspirant quoqz rhenus rhodanus. Palsas nāqz temporib? tā germa
ni qz galli grecis lris vrbant z a grecis bec flumina noia hñt.

De aspiratione.

Alia de aspiratione metio intercessit: psequemur latine hanc pte. Quia q ab ipso descendit aspiranda sunt in principio et p. y. et v nisi p. scribenda: vt hyperbole byberboze? hypoteca hypocrita. Similit que ab ypos veniunt aspiratione habent: sed per latini i. et p. duplex scribunt vt hippotenthaur? bip pomanes hippodamia hippolites. At si hipus in fine compositionis cadit aspiracione amittit. cetera seruat vt philippus quod est a philos et amor et hipus equus quasi amator equorum. Hypo de greca prepositio est que apud nos sub significat. Apud latinos nulla consona aspiratur. Seruius tamen excipit pulcher. Antiqui quoque sepulchrum aspirabant. Inchoa et inchoo aspiratum inuenit: quia papias ex greco derivatum putat. Seruius latinum esse contendit. Mibi et non michi. Nihil et non nichil scribendum ratio suadet. cum c. nusque aspiret que in pulchro et vt quidam volunt in inchoo et sepulchro. Quatuor preterea sunt consonantes que nostro more in grecis vocabulis aspirant c. p. r. t. vt chreimes philosophus rhetor thrafo. Que ab archos veniunt oia aspirant vt archidyacon? archipresbyter architrictus archieps patriarcha monarcha. Similiter que a cyros veniunt: vt chiromaia chiromaticus chiroteca chirologia. Que detorqueunt ad nos ex grecis dictionibus in quibus f. sonare videtur: p. ph. scribende sunt: vt phebe? pheton pharus. orpheus. Excipit filius et fama que licet a grecis dilapsa sint p. f. t. scribunt. Dicit enim filius a philos. i. amator: vel a philos quod est amor et fere grecum est et in prima syllaba nihil a greco differt: ac prima persona dicunt illi fero is it. Et fama ex phum greco verbo quod est dico: quia ex multorum dictis siue f. m. d. b. d. u. i. f. fama. Quecumque veniunt ab ether et ethra et ethere? aut ab ethus vt ethica et ethic? aut ab orthos vt orthographia orthograph? aut a theca vt bibliotheca cyrotheca: aut a theos vt theo logus theologia: aut a thesis vt sintthesis hippo: thesis p. t. scribi et aspirari debent. Contra deo que a p. tos anticato metaque veniunt vt p. tomartyr. p. tonotarius antithe sis anticato catolog? metamorphoseos metaplasin?

Greci namque transit in consonantem atque idcirco decipiunt quod ybessus yerusalem ybereniāque scribunt. Quis enim aliena sunt verba: nostro tamen i. m. o. alie non volunt. Inter m. et n. nulla ratio patitur locari p. maleque a multis scribitur columpnā: tiramphus: cōtempno autbumpnus. Autumnus de scribendus est p. nō indiget. Sic somniū somnus animis omnis solēnes summiū. Mnest? apud virgilium m. ante n. in principio seruat. At p. tempsi p. tēptū. p. rompsi p. rompsi: de m. p. s. l. temptum. Carpsi carptū: emj emptū: cōpsi cōptuz p. retinet. Pestimus p. duplex. s. i. nō p. r. scribi d. z. cū suplatiua inrimus nulla nisi maximus et p. timus terminent. Moralia siue imitantia verba tam p. s. duplicatū vt patrisso matrissō fratrissō: que p. z. scribi possunt. Patrizo matrizo fratrizo. Mitior niteris verbum quādo ad conatū corporis refert per r. niteris. Ad aiaz deo relati niteris p. vnicū s. p. teritū format. Et ista tibi de generalioribus orthographie regulis scripsisse sufficiat. Quod reliquū est de singulis vocabulorum scriptionibus ex autoribus frequēti lectione ipse tibi vltus ministrabit.

De pueri docendi sunt in rhetorica et hyaletica.

Inter grammatice studia solent et rhetorice pcepta monstrari. Mā et dum legatur oratores et poete: ipsius vis rhetorice panditur. Sunt ibi scolares sunt ornatus: sunt sententiae: vituperant: laudantque homines. Assunt iudicia: suasiones. Nulla rhetorice pars est in poetis atque bystoricis non exulta. Sed in his vltus est. Regule apud oratores tradunt ciceronē potissimum atque quintilianum. Est et aristotelis rhetorica hoc nostro seculo in latinum translata admodum vtilis. In his te exercebis ceteros fugito. q. seducere magis que docere videri pnt. Sicut is qui nuper apud viennā nostrā rhetoricā edidit in qua tametsi plurima ex cicerone que sunt vera atque vtilia cōmiserit: deprauatis tamen exemplis et verbis fecit: vt nec vtilia sint nec vera que docet fugiendus est hic: et abhorrēdū si q.

sunt ei similes. Et in fonte fuerit poti⁹ q̄ in riuo potandū. Erūt ergo tibi nō nul-
la artis rethorice tradēda p̄cepta. ex probatis ⁊ fama cultis autorib⁹ recepta: vt
scias oratoris officiū quod sit: ⁊ orationis partes inuenire disponere eloq̄ memo-
rari p̄nunciareq; rite possis. At q; te nō tam bonū oratorē q̄ p̄fectū regem desi-
deramus. nō exigimus a te ciceronis aut demostenis eloquentiā. optarem usq; tibi
te illa fore ornati. plurimū nāq; tibi ⁊ splēdoris ⁊ vtilitatis afferret. S; quoniā
multa sunt que necessario iminent regibus ediscenda: ne alterū ob sit alteri: sat
erit regi facundia mediocris. Verū cū inter p̄cepta rethorice silere dyalectica nō
cōsueuerit. Sunt enī quodāmodo inter se cōuertibiles. Nā ⁊ ambe tuz querere
tūm rōnem reddere ⁊ defendere ⁊ accusare conant. Nō ab re fuerit regem pue-
rum dyalecticis initiari p̄ceptionib⁹: atq; ita doceri: vt logice quā differendi dili-
gentem rationē. Cicero diffinit cognitis partibus ⁊ diffinire ⁊ partiri ⁊ colligere
sciat. Colligēdiq; facultate triplici diuersitate tractari nō ignorat: q; vel veris ac
necessariis vel tantū pbabilibus aut apertissime falsis argumentationib⁹ dispu-
ratio decurrit. Nō tñ in hac re quosdā vienne magistros imitatione dignos vi-
derim. Minus enī multū t̄pis in sophisticis ⁊ cauillosis exponit argumentis: vt
apud eos logice studiū nō vtilitate s; morte terminet. Ob quā rē nō probat inof-
ficiosi heremū sup̄liciu neq; sectū p̄pētū cicerō: q̄ nimis magnā nimisq; multā
opationē in geometria poluerūt. Neq; q̄ se totos dyalecticis ⁊ ciuili iudiciū
Quis enī artes hui⁹ in veri inuestigatione versant: earū tñ studio a rebus ge-
rendis abduci cōtra officiū est. Quia virtutis ois laus vt ille dicit in actione cō-
sistit. fugienda est ois artis sup̄uacua imitatio: q̄ licet nihil mali videat habere.
vacuū tñ laborē deposcit ⁊ ab vtili negotio detrahīt. Qualis fuit illius qui teste
quintiliano grana ciceris ex spacio distante missa in agrū p̄tinuo ⁊ sine frustra-
tione inferebat. quē cū spectasset alexander: tonasse eū dicit eiusde; leguminis
medio. qd̄ qd̄ pumū fuit illo tpe dignissimū.

An puero regi musica scientia sit cōmittenda.

Veri pot an musice regi puero sit doctrina tradēda: cū vel parū vel ni-
hil ad rem publicā gubernandā videat afferre. Meroni p̄bro dictū est ⁊
augusto: q; musicā nimis studiose sectent. Et angustius qd̄ corpe abisti-
nuīt. Mero p̄amplius insecutus est artē. Cū psalteriū quēdam philippus macedo-
inter cenandū vellet emendare: ac depulsandis cordis cū eo differere: ait psalter
Sup̄ id abs te mali rex auertat. vt bec q̄ ego meli⁹ teneas ipse. Cōtra themisto-
des dux grecie: dum in cōuiuio recusasset lyraz: habitus est indoctior. Socrates
p̄horz fons instrui lyra nō verebat in senio nāq; indoct⁹ a musis atq; a grecis ab-
esse verbū fuit. Exercit⁹ lacedemonioz musicis instructus modulationib⁹ victo-
riā reportauit gracus suoz tēpoz orator p̄cipuus: cōsonatē sibi musicā p̄sona-
re volebat. Quid dauid: nōne hui⁹ artis p̄critus fuit: cōcentuq; lyre laborati sau-
li subuenire solebat. Hāc certe doctrinā ligurgus q; cōmēdauit: q̄uis leges lace-
demonijs durissimas dederit. Hinc apd̄ veteres moris fuit cōuiujs vt laudes
heroz atq; deoz ad citbarā cantaret. Quid ioppas ille virgilian⁹: nōne canit er-
rante luna solisq; labores. Et cicero quib⁹ cōfirmat autor c̄minētissimus musicū
esse: cū diuinari rerū cognitionē cunctā. Quid nos in tanta rerū varietate vice-
mus: cū alij suadeāt hāc disciplinā alij dissuadeāt. S; certe nō ars despici⁹: neq;
illius rep̄bendi vsus: s; nimis vsus excludendus est. Nō eēt hui⁹ discipline me-
diocris fugienda cognitio. si p̄ceptores nō viciosi repirent. Plurimū nāq; spūs
reficit ⁊ ad toleratiā laboris: exbilarat mentes nō imoderatus neq; lasciuus mu-
sicoz cōcentus. Hinc pitagoricus mos fuit: ⁊ cū irēt cubatū ⁊ cū mane surgerent
si quid tristitie foret: vt lyra suauiter cōcrepate diluerēt. Artis aut hui⁹ rectorē
alij pitagorā: alij moysen: alij tubal predicāt. Sed miror ego de pitagora fuisse gē-
tiliū opinionē: cum nemo poetarū nō orpheū musice peritissimū referat: qui pi-
tagoram non annis sed singulis antecessit.

An iuuenib⁹ tradenda sit geometria & arismetica.

Sic & geometria teneris etatibus ostendenda. Nam & ingenium acuit & animum ad percipiendū celerem reddit. Nec & arismetica secum trahit. cum sit in numeros & formas diuisa. Et numeroz quidem noticiā etiam regibus necessariam nemo negauerit. Itaq; simul geometriā & arismetica puerum insectari regē nō dedecet. Quod si quis geometriā duxerit continendam: Syracusanorū vocibus obui pōt. qui contra marcelluz vrbi machinas adiuuentem viū achimēdis ingenio & geometrie virib⁹ obsidionē perabere longius potuerunt. Est preterea in ea multū craditionis. multūq; cautionis affert: cū sepi⁹ ea q̄ dyaletice cōcedenda vident^r: ars bec minime cōcedat. Itaq; quis ita pponenti nō credat: quoz loq⁹ extreme linee eandē mensurā colligūt: q⁹ spaciū quoq; qd bis lineis cōtinet^r par sit necesse est. At id falsum est. Itā primū refert cū sit forme illius circuitus. Reprehensi quoq; sūt a geometricis vt refert quintilian⁹ historia: qui magnitudinē insularū satis magnificari nauigationis ambitu crediderūt. Itā vt queq; forma pfectissima est: ita & capacissima est. Ideoq; illa circūrens linea si efficit orbē: ampli⁹ spaciū cōplectet q̄ si quadratū parib⁹ horis reddat. Rursus quadrata triangulis: & triangula plus spaciū equis lateribus q̄ ineq̄libus cōtinebūt. In collib⁹ aut & vallibus etiā imperito patet plus esse soli q̄ soli celi iugeri mensurā ducentos & quadraginta lōgitudinis pedes esse dimidio q̄ in latitudine patere notissimū est: & quis sit circuitus & quātū campi claudet expediri colligere. Sed tentenī & actoceni in quāq; partē pedes idē spaciū termināt sed multo ampli⁹ claudūt. Quelibet vtilia capti sint atq; delectabilia: vniū tū impēdi tps hisce artib⁹ nō suaserim. q̄ et si sunt p illas transeuntib⁹ vtilis: diuti⁹ tamē circa eas norie fieri possunt.

An puer in astronomia siciūstituendus & rex precipue.

Ecce astronomie moderata lectio regi puero negari debet: que celos ondit & archana superū mortalib⁹ pandit. Huius noticia magnis sepe vucib⁹ adiumento decoriq; fuit perides atbeniensis cū solis obscuratione territi milites essent: meditarent^rq; fugā: redditus eius rei causis exercituz retinuit & victor euasit. Gallus quoq; sulphicus cū in exercitu lucij pauli propter lune defectionē militū animi. velut prodigio diuinitus facto terrerent: naturali rōne mōstrata: securos reddidit animos. Nec dyron syracusanus cū ad delendā dyonisiū tyrandēz venisset. qz platonis discipulus fuerat & astronomie perit⁹ tali casu teritus est. Quod si niceas in syciliā veniens nō eodē cōsilio metu: pulcherrimum atbeniēsiū exercitū perdidisset. Imbuēdus est igit^r & hac doctrina puer sine qua neq; poete plenius intelligi possunt. Semp aut cauendū est: ne sic viū iungamur arti vt reliquas deferamus. Heue naturatibus sibi erentes studijs ac contemplationibus toz que moralia sunt postponam⁹: & rebus abducamur agēdis. Que reret aliquis forsitan quo pacto discenda sunt bec. & an tradi & percipi simul possunt. Negabūt aliq; quia confundat animus & fatiget tot disciplinis in diuersū tendētib⁹. At bi nō satis pspiciet quātū natura valeat humani ingenij: que ita est agilis & veloc: vt in omnē vt ita dixerim partez spectat. vt ne quidem possit agere aliquid vniū tps: vt plura: nō eodē die modo: quin & eodē tps momento. vni suā impēdit reficit: ac etiā reparat animos varietas ipsa. Quis nō nō obtūdat si p totā diē vni⁹ artis vniū magistrū serat: sed in mutatione recreabit spūs. sicut in varietate moderata ciboz reficit stomachus. Agricole simul arua vinea oleas arbuta colunt: pratis: pecorib⁹: auib⁹: & aialibus curaz accōmodant. Cur nō puer diuersas eodem tpe non momento dixerim disciplinas ediscant. quozum ingenia multo docilioza sunt q̄ iuuenū. Curabunt igit^r qui te pueruz re sunt: per diem diuersos vt i magistros audies. Et nunc grāmatice nūc dyaletice nunc alteri discipline iucūbas: nec suū locis suūq; corporis exercitijs tempus negabunt.

Quid eligendū sit et quid fugiendū puero? Capitulum ultimum.

Etenim discipulis huiusmodi quis plurimum intellectus illuminat? non tamen quod bone
sunt: quod turpe: quod iustum: quod iniustum: quod eligendū: quod fugiendū sit prius
ostendit. Obiurata sunt in poetis et oratoribus atque hystorids non penitus
exposita signa virtutū. Quibus ex rebus altius volādū et ad philosophiam ipsam tot affectibus
transmigrādū est. de qua secūm? tibi in principio mentione. Et hic dicit forsitan ex cō
tubernali? tuis quispiā. Quid tu agis enca: vñ puer artibus? insudat: quāru septē
superius meministi. Quid rursus huc remittamur? si nesciet hic quid philosophi nomen por
tet. cui? postat inuictore fuisse pitagorā. Māq; ut antea viri boni et docti sapientes
appellarent? fugit hic arrogantiā: philosophus se dici hoc est amatorē sapiētie nō sapiē
te voluit. Mānc amor sapiētie interpretata est philosophia. Sapia vō nō solū artes septē
cōplectit supra memoratas: sed oim diuinā humanarūq; rerū ac causarū: quib?
be tres cōtinentē scias. phitē. Ob quā rē nō q̄ septē artes liberales pcurrit aliq̄s
philosophus appellabit. philosophie tñ p̄tē adeptus erit. Philosophi ab initio solis naturalibus? causis
intēdebāt. Zaleteq; milesiū sequebant. q̄ p̄m? de illis tradit disputasse. Succes
sit deinde socrates q̄ morālē philosophiam euocauit de celo. Et quo factus ē ut bifariam
philosiam diuideret: et altera quē naturalis: altera morālis appellaret. Supuenien
te vō diui platonis ingenio: tercius addicere mēbrū placuit: et rōnale nūcupat.
At nos buc usq; de moribus? q̄ sūt ex philosophia recipiēdi parū diuini? Eapropter i calce
libri nō aut i calce studiū: puerū rursus ad morālē philosophiam remittim? Nec em̄ quis
sit erga diuinā maiestātē cultus? quō parētibus? quō natu grātiōibus? quō pegrinis
magistratibus? militibus? amicis: vxoribus? ciuib? rusticis: seruis ut edū sit: certa rōe
mōstrabit. Nec te rex indite docebit auariciā cōtēnere: que pecunie studiū habet
quā teste salustio nemo sapiēs cōcupiuit vnq̄. Admonebit in mulieribus? seruare
modestā. Caros habere liberos et p̄pinq̄s: minime seuire: venerari seniores:
legibus? obtemperare: iracūdiā cōpescere. cōtēnere voluptates: misereri oppressis in
opibus? cōferre dignis p̄mia. ius suū vniciq; reddē: punire nocētes: et quō maximū
est in p̄speris fortune successibus? te leticia nō sinet effundi. Nec i aduersis casibus
tristitia deprimi: viāq; p̄stabit q̄ tibi recte viuere possis et subdit? vtiliter imperare
Nec em̄ sūt hec puero claudēda: sed mō librorū delectus fiat ut dulces et apti faci
dili matiq; sibi tradant? ut supra de plerisq; dixim? q̄b? adijci p̄nt tuscūlane que
stiones tullij de senectute: de amicitia: et q̄quid est illi? de moribus? scriptū. Utilis se
neca capiēdus in eplis plurimis: et in consolatione boetij. Nec negauerim absq;
bis q̄plura doctorū viroꝝ reperiri volumina q̄ tuto pueris exhiberi p̄nt: si iudi
cū p̄ceptoris exigo: ut limatos tersosq; noxū librorū: et i autoritate receptos. S;
qm̄ hec philosophie portio quā vocāt erbicā: nullū humane vite tēpus dimittit inactū
sed viues ipsa gubernat viros et senes quāta puero tradēda. q̄bus ex locis recipiē
da sūt satis p̄ pte credim? esse mōstratū. In ceteris libris sicut etates ipse req̄si
uerint: si longi? fabricator maxim? orbis et aie cōditor de vitā. p̄durerit: loquēdū
neruosius erit. nisi post tot insignes quos tibi legendos dixim? autores. tacē po
tius q̄ dicere quicq; amplius existimauerim? Tu tñ interim quō tibi puero con
ducere doctū est. sic te exercere ac discere studere: ut aliarū but? opusculi partiū
cupidissimus videare. Tale ex noua ciuitate. Mense february. M. cccc. l.

Refert grates p̄motori
singularis amici sui.

Epistola. ccccxix.

Meas epl̄as senen. alto et potētī viro petro de noxeto comiti palatino. S.
p. d. In eo loco ad quē te tua virtus euerit ut p̄m? romani pontificis la
tus stiparis multa abs te acta sunt q̄ me tibi mariopē deuincit. Nullū
tñ et ex oib? tuis opibus? quō mibi vel iocūdus vel accepti? fuerit: q̄ iohis nostri cā
pisi sublenatio: quē diu iacentē hūmi calcātū. fortune pedib? inopia pressum tua
one tuoq; studio et ingenti conatu iā erectū et inter p̄ncipes ecclie collocatū suis
sis accepi. fecisti probe quō bonū virū quō amicū quō te decuit. Mā philosophie discipli

ne imbutus. in omni genere doctrinarū apprime perit. ingenio p̄spiciaci factidia
 criti. morib⁹ mansuetus amicitie tenax (si verū fateri vel. m⁹ nimis diu inter in-
 finitos habitus est. nā siue boīs virtutes pensitas: siue obsequia q̄ romane curie
 nūc apud hungaros. nūc apud theutonicos pluresq; gētes p̄buit mēte reuoluas
 nō est cur ei quisq; p̄ferri debuit. sed habet iā tandē virtutē iā bene mibi serū vide-
 ri debet quod nō sit. Quo lōgi⁹ miseria fuit: eo dulci⁹ felicitas aduētat. Pauci
 sunt qui vitā omnē feliciter agant. Alios primā: alios postrema tpa fortunata re-
 cipiūt. Recte cū his agit q̄b⁹ ps vite posterior: leta est. Eos fortuna hostes hab⁹
 quos ex felicitate in erūnas p̄cipitat: quibus miserrimū est fuisse felices. Ac no-
 ster campisius dum iuuenis fuit: dum ferre labores potuit: sudare: algere acriter
 pugnavit. Nūc victor factus senū leui⁹ feret. Jā securus est. iā tutus ē a tegete
 ⁊ baculo. Gaudeo illi mibiq; tibi gr̄as ago cuius ⁊ cōsilio ⁊ ope res gesta est. Mi-
 bil est q̄ tibi nō debeā. Tuus sum quātus sum. Multa sunt in me tua beneficia
 q̄ sepe me iuuisti extulisti maxie. Ac p̄i⁹ mediā mei partē fovebas. Alterā que in
 cāpissio v̄luebat incultā relinq̄bas. Nūc agrū totū excoluisti. Integer tot⁹ gau-
 deo: diuina tibi pietas benigna sit. teq; cū maximo p̄sule diu beatūq; nūq; te dese-
 rat. terrā tibi viuenti subternat: morietī celū aperiāt. Vale ⁊ me maxio pontifica
 facito cōmēdatū: ex noua ciuitate pridie idus maias. M. cccclij.

ccccxxxiij.

Oratio de laudatissima maria. que ibin humani generis saluatore genuit:
 nec minus claustra pudoris post partū retinuit. ab enea vt fert cōposita. postq;
 ad summā in terris dignitatē vocatus. digne pius nominatus est: quā antoni⁹
 koberger ciuis Nurebergenſis: nō incōpetētē in libri hui⁹ calce poni iussit.

Ergo theutonicis multū celebrata sacellis.
 Mater ⁊ ipsa dei mater ⁊ ipsa hominis.
 Virgo latinarum spes ⁊ tutela meorū.
 Virgo quā multo gallia thure colit.
 Virgo nec his pauas paulū laudata p̄ vibes.
 Cui patet ⁊ celū tota terra patet.
 Virgo quē magnū potes exorare tonantē.
 Et potes irati celi sistere dei.
 Ipse ego peccati seruus scelerisq; minister.
 Et mandatorū fractor vbiq; decem.
 Ad te confugio: fateor mortalia septem.
 Sepius admissi crimina modo penitet.
 Ille licet nulli veniā negat auctor olympi.
 Et reduci brachia semper tendat amans.
 Quis tamen offensi vultū quis iudicis audeat.
 Intercessore nudus adire sui.
 Ergo meos genitrix semper miserata labores.
 Nunc etiā nostris casibus affer opem.
 Ipse mibi de te natus sine crimine culpas.
 Condonat veteres. p̄bibeoq; nouas.

Dij. ij. pontificis maximi cui ante summum episcopatum primum quidem
 imperiali secretario: tandem ep̄o deinde cardinali senen. Eneas siluius nomen
 erat: familiares epistole ad diuersos in quadruplici vite ei⁹ statu trāsmisse: Im-
 pensis anthoni⁹ koberger nuremberge impresse. finit. xvj. kls augusti. Anno 15
 lutiſ christiane 22. M. cccclxxxvj.

Bibl. Jag.

BIBLIOTHECA
UNIV. CRACOVENSIS

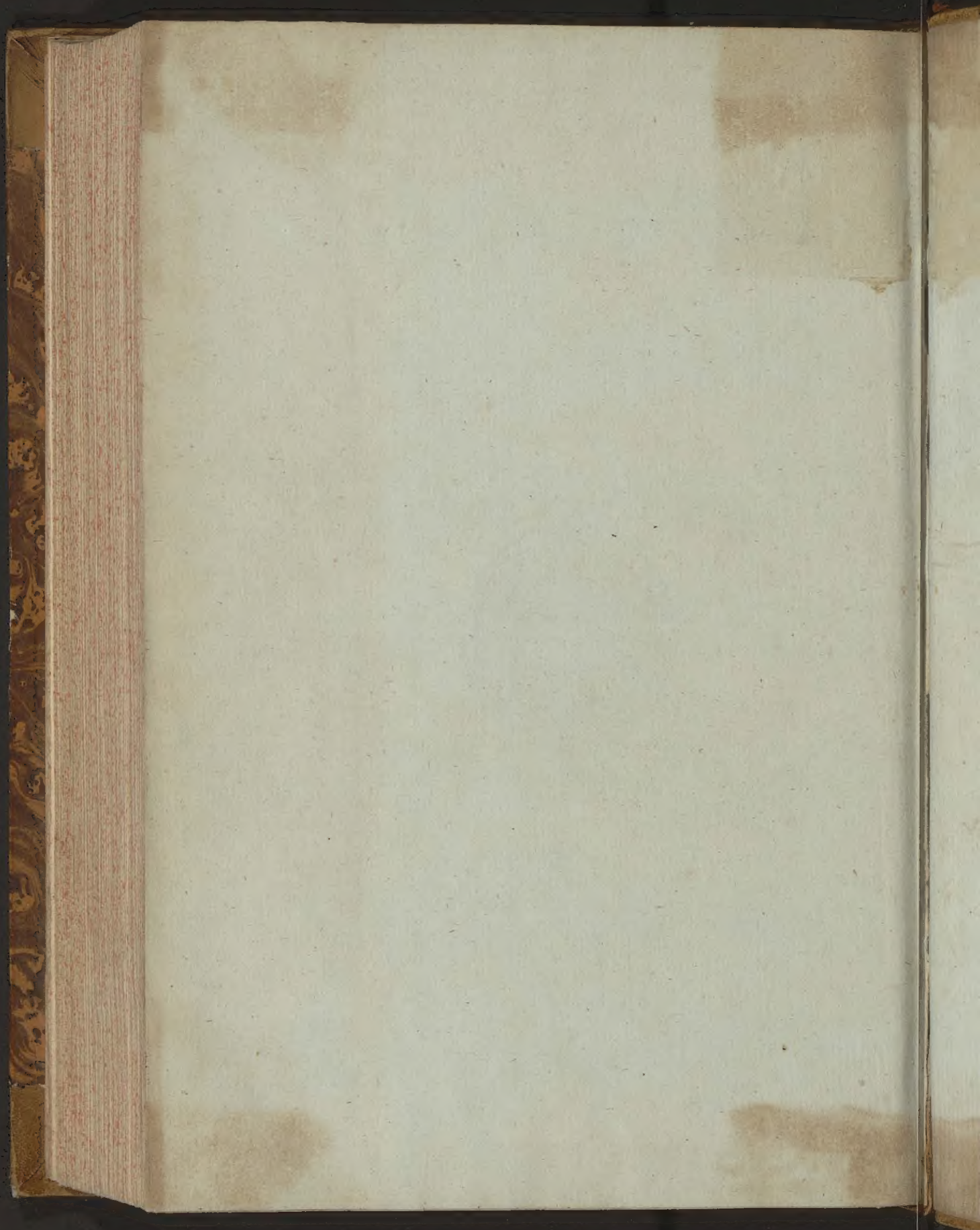
original

1000

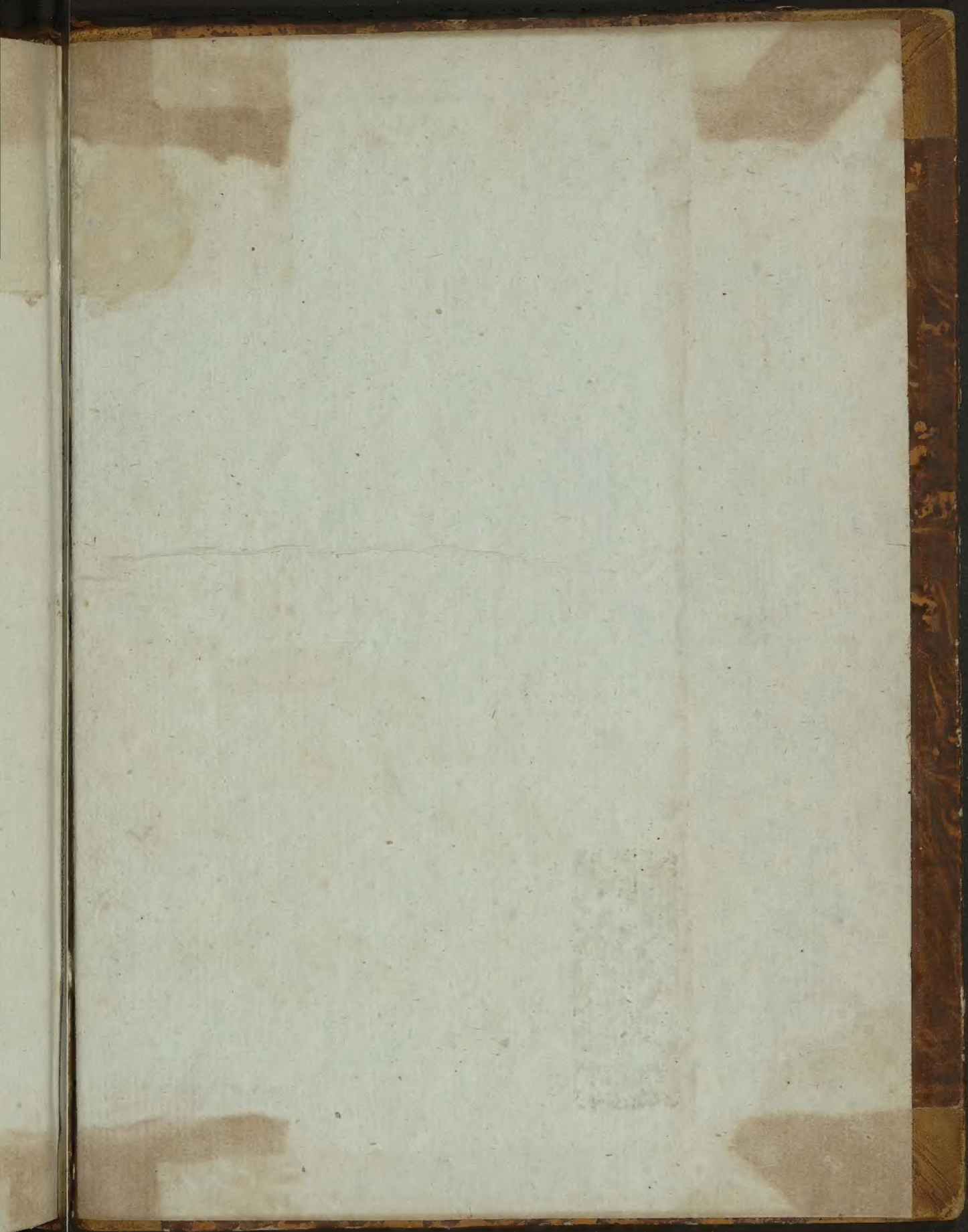

1854

Aug 20

AENEÆ
SYLVII
EPISTOLAE